XIV. H. 25
BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XIV
H
25
NAPOLI

INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ PROSPERI LAMBERTINI

S. R. E. CARDINALIS

ARCHIEPISCOPI BONONIENSIS,

POSTEA

BENEDICTI XIV.

PONTIFICIS OPTIMI MAXIMI;

QUAS LATINE REDDIDIT

ILDEPHONSUS A S. CAROLO

SCHOLARUM PIARUM, RECTOR COLLEGII URBANI DE PROPAGANDA FIDE.

VENETIIS,

EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.

MDCCL.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegiis.

Google

BEATISSIME PATER.

ECCLESIASTICÆ Inſtitutiones, BENEDICTE PONTIFEX MAXIME, quarum Parens, & Auctor fuiſti, latinitate donatæ ampliſſimo tuo Nomini conſecrantur. Servant eæ quidem priſtinam naturæ vim, & præſtantiam admirabilem, quam ſibi ex ingenio tuo ſingulari, ſummaque rerum eruditionem compararunt: Italica dumtaxat lingua, quæ neceſſaria fuerat, cum populum Bononienſem Sacris diſciplinis inſtitueres, cum latina commutata eſt, ut hæc præclariſſima doctrinæ monumenta non una tantum Civitas ſuſpiceret, ſed omni Chriſtianus Orbis miraretur: Neque porro diſſimulandum eſt vernaculam dicendi rationem, licet aliis bene multis elegantia, ſuavitate, copia excellentem, anguſtis tamen ſpatiis circumſcribi, latinam vero iiſdem, quibus Solis curſus finibus contineri. Siquidem nullus ferme ubique gentium inter Eccleſiæ Miniſtros cooptatur, qui latinis litteris operam non contulerit, quibus Patrum fere omnium commentaria, ipſius Eccleſiæ leges, & inſtituta, Religionis arcana myſteria, ſcriptumque Dei verbum conſignantur. Itaque cognoſcent univerſi, BEATISSIME PATER, quam curam totius vitæ curſu, quoſve labores pro communi ominum ſalutem ſemper impenderis: Quippe in has eximias Inſtitutiones congeſta perſpicient omnia, quæ poſſint Eccleſiaſticam diſciplinam in priſtinum revocare, & morum corruptelas evellere, hoc eſt, pulcherrima antiquitatis imaginem excitare, quam non mediocriter, neque uno in loco hominum negligentia, & ignorantia diuturnitate temporis deformaverant: Da vero libentius intueri, atque imitari debent, quod nihil temere, nihil inconſulto proferatur, ſed omnia certiſſimis ex Sacra antiquitate documentis, ac teſtimoniis, & Eccleſiaſticæ eruditionis incredibili copia confirmentur. Neque ſane id mirum cuipiam videtur: Nihil enim, quod ſive ad humanum, ſive divinum jus pertineat, eum latere poteſt, quem ab ineunte Adoleſcentia ſuo veluti ſinu ſapientia educavit, & ſuis inde muneribus ornatum, cumulatumque per omnes honorum gradus ad Summum Pontificatum evexit. Teſtantur hoc alia ingenii tui præſtantiſſima monumenta, omnium conſenſum ita probata, ut, qui judicium ferre poſſunt, multiplicem in illis doctrinam admirentur cum ſumma pietate conjunctam: Sed præſertim in ore omnium verſantur libri ſapienter a Te conſcripti de ratione Canonizationis Sanctorum inſtituendæ, quam difficilem prius, implicatamque vetuſtas omnis querebatur; nunc vero ſapientia tua, tuiſque laboribus adeo planam, ac tutam effeciſti, ut ſublatis impedimentis omnibus nihil arduum, nihil dubium ſupereſſe videatur: Iſta quidem omnia vim admirabilem

intelligentiæ tuæ, ſuſceptoſque pro augenda ſacrorum majeſtate labores plane nobis oſtendunt, & poſteris ampliſſime commendabunt. At vero, ſi mihi, quod ſentio, dicere concedatur, Libri Inſtitutionum, quos adhuc Cardinalis Viris Eccleſiaſticis exhibuiſti, doctrina ſane reliquos exæquant, ſed illos fortaſſe ſuperant utilitate. Ex his nempe vitæ rationem ineundam, morumque diſciplinam, velut ex uberrimo fonte deſumunt ii, qui Militiæ Eccleſiaſticæ nomen dederunt, ex quorum virtute, ac ſanctimonia, quanta rebus Sacri amplitudo, ac dignitas, quantus Eccleſiæ Ordinibus ſplendor, quanta Chriſtiano Populo utilitas ventura ſit, facili conjectura perſpicitur. Quamobrem reliquas tuas virtutes admirabitur quidem poſteritas, ſed potiſſimum hanc publicæ ſalutis curam, ſtudiumque augendæ Religionis, tamquam aliquid tibi proprium, ac ſingulare ſummis laudibus celebrabit. Utinam vero, Beatissime Pater, ea ſcribendi facilitate, & elegantia præditus eſſem, ut nihil ex interpretatione mea tuis ſapientiſſimis Inſtitutionibus detractum videretur. Æquare certe latino ſermone non poteram candorem, gratiam, & vim ſane eximiam, qua illas lingua hac noſtra vernacula perfeciſti. Voluntas quidem non defuit, ſed quod vehementer expetebat, aſſequi non potuit, partim ob negocii magnitudinem, qua res Eccleſiaſticas latini ſermonis puritate complecti difficile eſt, partim, quia moleſtum id Tibi, ingratumque ſuſpicabar, qui eo conſilio latinas Inſtitutiones a Te probandas ſolum intelligebam, ut illas disjunctiſſimæ a nobis etiam gentes facile perciperent, & fructum ex his haberent maximum. Equidem, quod ſemper optavi magnopere, conſecutus ſum, ut pateret aliquis aditus ad prædicandam ſummam liberalitatem, qua me tuis ſingularibus beneficiis ornatum voluiſti: Nam, cum multi præſtanter ingenio has Inſtitutiones latine reddere magno ſtudio depoſcerent, ut tanto Principi induſtriam ſuam oſtenderent, ejuſque ſibi gratia promererentur; mihi præ cæteris ob tuam benignitatem contigit, ut hanc provinciam honoris plenam ſuſtinerem. Sed quonam orationis genere complectar incredibilem pene humanitatem, qua laborem meum, licet exiguum, liberaliter excepiſti, & non una voluntatis tuæ ſignificatione proſecutus es. Quibus verbis prædicabo beneficentiam illam eximiam, ob quam graviſſimo, ampliſſimoque judicio tuo mihi in curam tradidiſti Collegium veteri Inſtitutione, ſtudiis, ac diſciplina florentiſſimum, in quo frequentes Juvenes ex remotiſſimis Orbis terræ partibus ad Fidem propagandam litteris omnibus imbuuntur? Hæc longe ſuperant omnem ingenii vim, ac dicendi facultatem: Quod eſt reliquum, a Deo Optimo Maximo precari nunquam deſinam, ut Pontificem virtute, doctrina, omnique laudis genere clariſſimum pro Reipublicæ felicitate, & Sacrorum ornamento diutiſſime nobis ſervet, & incolumem tueatur.

AR-

ARGUMENTA
INSTISTUTIONUM.

DE Fontis Baptiſmalis benedictione, origine, & inſtitutione: Qaibus diebus fieri conſueverit, & quinam ad illam convenire teneantur. pag. 1.

II. De Sacra Ordinatione; quanti referat delectam in conferendis Ordinibus habere. pag. 2.

III. De Rogationibus Majoribus, ac Minoribus, veteri ipſarum Inſtitutione, Auctore, & Loco, ubi primum cœperunt; quo pacto initio gererentur, quam ob cauſam inductæ fuerint, & qua religione ſint peragendæ; item de Origine Imaginis B. Mariæ Virginis per S. Lucam depictæ: ex quo loco, & quo tempore in hanc Urbem delata fuerit. Poſtremo de Cultu eidem Sacræ Imagini præſtando. pag. 4.

IV. De jejunio quatuor temporum; qua de cauſa inſtitutum ſit ab Eccleſia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore id evenerit, & qua pietate ſervari debeat: Item de Jubilæi promulgatione, quod Sanctiſſimus Pontifex conceſſit; cur illud Fidelibus, & qua ratione comparandum propoſuerit: De uſu facultatis, quæ per Pontificem tribuitur immutandi vota, abſolvendi a cenſuris, ab externa hæreſi, & criminibus reſervatis: Pontificum conſilium, & mens, dum facultates ejuſmodi largiuntur. pag. 5.

V. De ſolemni pompa, qua Sacra Myſteria in ſupplicatione Corporis Chriſti, & ſingulis per annum Dominicis diebus circumferuntur: De inſtitutione, ac propagatione harum ſupplicationum, qua ætate, quove loco celebrari primum cœperint: De cultu in ipſi exhibendo: Tandem pravæ conſuetudines arguuntur, & alia, quæ non ſine piorum hominum offenſione in his ſupplicationibus committi ſolent. pag. 8.

VI. De Sac. Viſitatione, & Confirmatione in ſingulis Urbis Parochiis peragenda; quoſnam dies huic Sacramento conferendo mos majorum attribuerit. De variis hujus Sacramenti nominibus, ac rationibus. Quandonam a Chriſto Domino fuerit inſtitutum: de Donis, quæ ab ipſo in nos dimanant. Qua animi innocentia, & corporis modeſtia ſuſcipiendum ſit; An Dei præcepto ad illud teneamur, & quonam tempore hoc præceptum fideles obſtringat. Qua ratione priſcis temporibus per majores noſtros idem Sacramentum conferretur. pag. 10.

VII. De conferendis Parochiarum Eccleſiis. Quodnam ſit judicium Sacrorum Canonum ſuper hac re. De variis corruptelis, quæ inductæ fuerunt, quave ratione Sacra Concilii Congregatio remedium illis attulerit: quibus meritis, præter doctrinam, præditi eſſe debeant, qui ad examen ſe cum aliis offerunt, ut Parochiales ejuſmodi obtineant. Quæ partes ſint Laicorum, cum aliquem ad eas Eccleſias nominant, quæ ad ipſos jure pertinent. pag. 15.

VIII. De obſtetricibus, quæ pro conferendo Baptiſmo, ſi neceſſitas poſtulet, ſatis peritæ eſſe debent: quid plane ſcire teneantur: ſuo munere perfungi illas non poſſe, niſi prius in examen veniant, ac probentur. Quid agendum ſit a Sacerdote Baptiſmum Pueris conferente, qui jam domi per obſtetrices eundem Baptiſmum acceperunt. Quæ pariter norma ſervanda ſit cum Pueris expoſitis, qui ſchedam collo pendentem gerunt, in qua de ſuſcepto Baptiſmo teſtimonium habetur. pag. 17.

IX. De tradendis Fidei rudimentis. A ſingulis Parochis ſuos Parochianos ad hæc inſtituendos eſſe. Quinam mali uſus improbantur, qui in aliquas hujus Civitatis Parochias obrepſerunt. De ratione, & diebus, quibus Parochi hujuſmodi munere perfungi debeant. pag. 18.

X. De obligatione, qua Parochi obſtringantur ſingulis diebus Feſtis de rebus divinis ad populum verba facere, & pro Parochianis Sacrificium applicare; qua de cauſa, quove mandato id facere jubeantur. pag. 22.

XI. De Chriſti Domini adventu, & Novendialibus, quæ Chriſti Domini Natalem diem antecedunt, quo auctore, quo loco, quo tempore adventus Domini ſit inſtitutus; quid per ipſum Eccleſia ſignificare voluerit; & ad quid referatur Divinum Officium, & Miſſa, quæ eiſdem temporibus celebratur. pag. 24.

XII. Quid Vicarii Foranei expendendum proponere debeant iis, qui præditi ſunt jure nominandi ad illas Eccleſias, quæ ad ipſos pertinent. De corruptelis, quæ hoc in negotio contingere ſolent. Quid Vicariis agendum ſit cum Presbyteris, qui Eccleſias petunt, & cum illis, qui nominandi jus obtinent, ut magis idonei rite deligantur. pag. 26.

XIII. De Tabella Auroræ, Orientis Solis, meridiei, & dimidiæ noctis, quantum conferat eam dignoſcere; quid mali eveniat, niſi eadem Tabella obſervetur. Qua hora Sacrificium inciti, abſolvique poſſit. Item de Jejunio, & dierum Feſtorum obſervantia. pag. 29.

XIV. De Septuageſima, & Feriis uſque ad diem Cinerum; qua ratione ab Eccleſia fiat inſtitutæ. Quid in ipſis nobis exhibere velit Eccleſia. De quadraginta horarum inſtitutione per tres dies Quinquageſimæ. pag. 34.

XV. De jejunii Quadrageſimalis obſervantia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore, & qua de cauſa id evenerit; quo pacto initio gereretur; quid ſibi velint abſtinentia a carnibus, & unica comeſtio. Utrum, qui immunes ſunt abſtinentia, liberi etiam ab unica commeſtione judicentur. De aliquibus corruptelis, quæ jejunii cauſa inducuntur. pag. 46.

XVI. De facultate, qua Summus Pontifex lacticiniis uti per Quadrageſimam permiſit: id Quadrageſimæ tempore ſimul cum eſu carnium interdici; ex quo fonte ab ovis, & lacticiniis abſtinentia dimanaverit; quam ob cauſam pluribus in locis minime ſervetur; quo pacto conceſſa facultate uti debemus. pag. 40.

XVII. De reſidendi lege illis indicta, qui Beneficium poſſident cum animarum cura conjunctum; utrum jure Divino id decernatur; quid ſenſerint, & ſtatuerint Sacra Tridentina Synodus, SS. Pontifices, & plures Epiſcopi: hoc non intelligi de materiali ſolummodo reſidentia: cujus natura ſit præceptum; cauſæ veræ, ac ſtabiles, ut quis reſidentiæ lege liberetur; Sac. Congregationis Concilii judicium de abſentibus, & de illis, quibus hæc facultas immerito denegetur, licet jam poſtulaverint, vel legitimis de cauſis poſtulare non potuerint: Quid ipſi agere debeant, ut ſuo muneri ſatisfaciant: quomodo Parochi ſuis adminiſtris, & Tridentini Concilii æquitate uti debeant. Quid a Parochis tum Civitatis, tum Diœceſis perficiendum ſit, ſi forte diſcedere cogantur. De Parochis prope Civitatem degentibus; de frequentibus, & incongruis facultatibus, quas ſibi uſurpare ſolent; quo pacto Parochus mulctari debeat, qui abſque facultate extra Parochiam deprehenditur. De diebus, quibus illis nunquam eſt recedendum. pag. 41.

XVIII. De obligatione, qua ſingulos fideles obſtringit, ut ſacram Synaxim die Paſchatis ſua in Parochia percipiant: Abſque expreſſa facultate ſui Ordinarii, & Parochi hoc præceptum ab illis non adimpleri, qui alia in Eccleſia, licet Cathedrali

aut Metropolit. Sac. Euchariſtiam ſuſceperint. pag. 45.

XIX. De Sacra Miſſione indicenda in hac Metropolitana S. Petri, per Patres Congregationis B. Vincentii de Paulis. pag. 47.

XX. De Campanis pulſandis Subbato majoris Hebdomadæ: De illarum vetuſtate: Cuinam primo earumdem uſus tribuatur: De diſciplina, ob quam majori Hebdomada Campanarum pulſatio interdicitur: Item qua norma ſonitus Campanarum repetatur. pag. 49.

XXI. De Benedictione, qua Sacris Indumentis, & Vaſis tribuitur, ſive Sacra Unctio ſit neceſſaria, ſive minime requiratur. Origo ejuſdem Benedictionis; quo pacto adminiſtrari debent. pag. 50.

XXII. De obligatione, qua Medici debent ægrotos ante omnia monere, & inducere, ut Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiant. De veteri Eccleſiæ diſciplina pro abſolvendis in mortis articulo, qui gravibus delictis tenentur. Utrum Medicus ægrotum per ſe, vel per alium monere debeat. Utrum poſſit ad illos infirmos accedere, qui intra conſtitutum tempus delicta confiteri recuſaverint. Ob quam morbi ſpeciem Medicus ægrotantem monitum facere teneatur. pag. 54.

XXIII. De Sacris Regularium Ordinationibus, Utrum Regulares privilegio ſuſcipiendi Ordines extra tempora generatim gaudeant, ita ut ſinguli Regulares Ordinandi peculiarem a Sancta Sede facultatem obtinere minime debeant. Romæ in præſentia nullum aliud privilegium, niſi illud PP. Societatis Jeſu admittitur. Regulares ab Epiſcopis, in quorum diœceſi morantur, Ordinibus eſſe initiandos. Quænam cauſæ Regulares ab hac lege immunes faciant. pag. 57.

XXIV. De hora, qua Matutinum privatum recitari poteſt. De antiqua Divini Officii denominatione, & ethymologia. Ex quo fonte hoc Breviarii nomen, illudque Horarum Canonicarum dimanaverit. Officium conſtitutis horis eſſe recitandum. De culpa, quam illi contrahunt, qui abſque vera, & legitima cauſa huic muneri non ſatisfaciunt. De tempore, quo horæ Canonicæ, Matutinum, & Laudes perſolvendæ ſint. pag. 61.

XXV. De Miſſa Sancta, quæ ineunte quolibet menſe in Metropolitana ſub auroram celebratur. De Anni Jubilei inſtitutione. De Indulgentiis illis conceſſis, qui ad primam menſis ineuntis Miſſam in Metropolitana conveniunt. pag. 65.

XXVI. De initiandorum penſione, ſeu Patrimonio. Pro ordinatione titulus ab Eccleſiaſtico Beneficio deducitur; titulus vero patrimonii in ſubſidium conceditur. Utrum inter Beneficii proventus Miſſæ ſtipendium referri debeat. Patrimonium bonis ſtabilibus & fructiferis conſtare debet. De illis Patrimoniis, quæ charitatis, & benevolentiæ cauſa conſtituuntur; ac de illis, quæ liberorum jure non ſalvo decernuntur, vel addita conditione, ut Patri alimenta præbeantur. De illis, qui ſub falſi beneficii nomine, ad Sacros Ordines promoventur. De illis, ſub falſi beneficii nomine, ad Sacros Ordines promoventur. De formulis, quæ in Patrimonii conſtitutione ſervantur. De illis, qui Ordinibus initiantur ſub Beneficii titulo, interjecta promiſſione de fructibus minime percipiendis. De alienatione, & Patrimonii permutatione. De Cautionibus, & Sponſionibus, quæ pro Patrimoniis intercedunt. De Beneficiorum abdicatione, quorum titulo aliquis ad Sacros Ordines pervenire contendit. pag. 66.

XXVII. Pro Archipresbyteris, & Parochis Diœceſanis, atque Concionatoribus, qui tempore Quadrageſimæ ad tradendum Dei Verbum in illorum Eccleſiis deſignantur. Quid Parochis agendum ſit antequam tempus Quadrageſimæ advenerit. De ratione excipiendi Concionatores. Quonam loco ſint collocandi, quove pacto adventus, ac reditus Concionatoribus apparari oporteat. Quid præſtandum ſit Regularibus Concionatoribus in templis propriis Ordinis. De vitæ probitate, quam tempore Quadrageſimali Concionatores præferre debent. Quid ipſis gerendum ſit, ſi forte lethalem culpam contraxerint. Quid evitari, vel declarari per conciones oportet. Quale detrimentum in Fideles dimanet ex eo, quod Concionatores non inſectentur vehementius ea crimina, quæ frequentius a populo patrantur. De mercede ſolvenda Concionatoribus, quamve ob cauſam ipſis concedatur. pag. 71.

XXVIII. De ſupplicatione, quæ fieri conſuevit in feſto S. Marci. Quidnam decreverit Sacrorum Rituum Congregatio, ſi forte in diem Dominicam Paſchatis eadem ſupplicatio inciderit. De Miſſæ Sacrificio, quod eamdem die celebratur. pag. 75.

XXIX. De Sacra Viſitatione Monialium Cœnobiis inducenda. De auctoritate Epiſcoporum in Monaſteria, & Sanctimoniales Regularibus ſubjectas, & in illas, quæ aut ſimul commorantur abſque ulla Clauſtri lege, aut disjunctim in propriis ædibus vitam traducunt. De vetuſtate, atque origine Monialium, ac de Clauſtri inſtituto. Utrum Epiſcopus inviſurus Cœnobia Monialium Regularibus ſubjecta, diem certam prius inducere debeat. An teneantur Vicarium Generalem, Monialium Confeſſarium, ac Priorem ſecum adducere. An vero Monaſterium ingredi poſſit cum illis tantum, quos ad Viſitationem peragendam ſibi comites elegit. De pia, veterique conſuetudine educandi Puellas in Cœnobiis Sanctimonialium. De uſu cenſuum, qui Monialibus permittuntur. De Dote quæ a Parentibus ſolvitur, cum vota ſolemnia nuncupantur a Monialibus. An hujus pecuniæ ſolutio Simoniam præſeferat. De immoderatis ſumptibus, qui a Monialibus fieri ſolent, cum Cœnobii munera ipſis demandantur. pag. 75.

XXX. De Divinæ Euchariſtiæ expoſitione, ac de benedictionibus, quæ cum ipſa concluſa in Sacra Pyxide populo tribuuntur. De diſciplina Eccleſiæ pro Sacris Miſteriis exponendis, ac de ſupplicationibus, quibus ea circumferuntur, veterique illarum inſtitutione. Non poſſe Euchariſtiam publice exponi, niſi aliqua cauſa publica interveniat, quæ Ordinarii auctoritate probetur. De expoſitionibus Euchariſtiæ, quæ ſingulis diebus aliquo in templo juxta impreſſam tabellam per urbem alternatim haberi ſolent. De aliis expoſitionibus, quæ diebus per tabellam minime deſignatis etiam in Regularium Eccleſiis abſque ordinarii facultate inſtituuntur. Uſus exponendæ Euchariſtiæ improbatur, cum dies feſti Sanctorum celebrantur; & cuinam rationi hoc conſilium innitatur. De privatis expoſitionibus, & quo pacto fieri debeant. Quibus cæremoniis publicæ expoſitiones indicendæ ſint. De oratione quadraginta horarum; & quis auctor illam induxerit. De conſuetudine, ob quam pluries in diem benedicio cum Sacra Pyxide populo impertitur, quod ſane nullius ritus auctoritate probatur. Qua ratione in poſterum id perficiendum ſit. pag. 82.

XXXI. De interventu Clericorum, & Sacerdotum, qui beneficium aliquod obtineant, vel ipſo careant, ad ſolemnem Corporis Chriſti ſupplicationem, quæ in Oppido Centenſi in Cathedrali S. Blaſii fieri conſueſcit. Poſſe beneficiis præditos obſtringi, ut ad illam conveniant, licet nec reſidere, nec inſervire Eccleſiæ teneantur. Idem ab Epiſcopo præcipi poſſe Clericis nullum beneficium obtinentibus, eo quod adſcripti ſint Parochiis, ut illis inſerviant. pag. 86.

XXXII. De cœtibus, ad quos Clerici Bononienſes convenire debent, ubi quæſtiones Theologiæ Moralis examinantur. Quid ſcire, & intelligere debeant illi, qui Confeſſarii munere perfungi utiliter velint. Nunquam dimittendum eſſe ſtudium earum rerum, quæ neceſſariæ ſunt, etiamſi prius audita perceptaque fuerint. Convocandos eſſe cœtus hujuſmodi pro examinandis Moralis Theologiæ quæſtionibus, qui ſi recte habeantur magnam afferunt utilitatem. Qua ratione ipſi fieri debeant. pag. 87.

XXXIII.

XXXIII. *Cujuſnam Parochi in matrimoniis contrahendis præſentia requiratur. Vana, & irrita eſſe matrimonia, quibus neque Parochus, neque teſtes interſunt. Parochum proprium eum nuncupari, in cujus Parochia matrimonium initur. Parocho domicilii, non autem originis, titulum proprii Parochi eſſe tribuendum. Non appellari proprium Parochum eum, in cujus ditione aliquis obtinet ſed ruralem. Irritum eſſe illius matrimonium, qui locum deſerit, ubi moratur, domicilio tamen non dimiſſo, & in alium locum proficiſcitur, ubi nullo contracto domicilio matrimonium celebrat. Quiſnam ſit proprius vagantium hominum Parochus. Quiſnam judicetur proprius illorum Parochus, qui peculiari aliquo nomine ad hanc Civitatem incolendam veniunt. De Parocho proprio ad perficienda coram matrimonia, qui carceribus detinentur. De matrimoniis, quæ fiunt in Xenodochii, cum extremum mortis periculum impendet. De Matrimoniis, quæ contrahunt Puellæ publicis hujus Civitatis hoſpitiis, ſeu Conſervatoriis incluſæ; De aliis matrimoniis Puellarum, quæ in ſeptis monialium educantur; Poſtremo de iis, quæ fiunt a ſervis Dominorum ædes habitantibus.* pag. 90.

XXXIV. *De Sacro Miſſæ Sacrificio. Quid agendum ſit erga Sacerdotes exteros, & incognitos, qui in hac Civitate, vel Diœceſi rem divinam facere deposcunt; quidve erga Presbyteros, non quidem luminibus captos, ſed tantum cæcutientes. De hora, & loco, quibus Sacrificium Miſſæ indici debet. De Sacris Indumentis, quibus uti debent Sacerdotes ad Altare rem divinam facturi, ac de illis, quæ in Sacro agendo prohibentur. De celebratione quarumdam Miſſarum peculiarum. De pietate, ac religione, quibus Sacrum confici neceſſe eſt. Aliqua demum proponuntur circa tempus pro Miſſæ Sacrificio faciendum.* pag. 93.

XXXV. *De Indulgentia in forma Jubilæi per Summum Pontificem promulgata. De illis diebus, quibus indictum jejunium ſervari debet. De cauſa, ob quas hujuſmodi dies potiſſimum deſignantur.* pag. 101.

XXXVI. *De efferendis Defunctorum corporibus, ac de Miſſis pro illorum expiatione celebrandis. Veterem eſſe, & Canonicum ritum decantandi pſalmos, dum cadavera ad tumulum feruntur. Vetuſtiſſimum haberi inſtitutum faciendi Sacrum præſente cadavere, antequam ſepulturæ mandetur. Improbantur pravæ conſuetudines, quæ inductæ ſunt in efferendis cadaveribus. De facibus, quæ adhibentur in ducendis funeribus, ac de veteri ipſarum inſtitutione. De privatis funeribus, ac poſtremo de iis Defunctis, qui ad ſepulturam curru deducuntur.* pag. 102.

XXXVII. *De Bacchanalibus, ac Larvis: Nulli unquam licuiſſe eas larvas induere, quæ ſacrum aliquod indumentum, aut ſpeciem Eccleſiaſticam præſeferrent. Nulla unquam contraria conſuetudine abrogatos fuiſſe eos Canones, qui id vetant. Nullis Clericis cujuſvis ordinis permitti, ut larvati incedant, ſive ut choreis, ludiſque indulgeant, vel ipſis præſentes interſint.* pag. 107.

XXXVIII. *De Sacra Sinaxi a Clero percipienda Feria V. majoris hebdomadæ; non licere ullum privatum Sacrum conficere Feria V., Feria VI., ac Sabbato majoris hebdomadæ. Antiquum haberi ritum, quo Clerus univerſus Feria V. ejuſdem hebdomadæ Divinam Euchariſtiam ſumit, quem plures Eccleſiæ inſignes adhuc retinent.* pag. 108.

XXXIX. *De Miſſæ Sacrificio, quod Sabbato majoris hebdomadæ celebrari ſolet, ac de benedictione ignis, cereique Paſchalis eadem die peragenda: In ſingulis Parochiis Paſchalem cereum eſſe conſecrandum. Ritum hunc ab omni antiquitate probari. Hæc autem omnia non ſeorſim facienda, neque in aliam diem protrahenda.* pag. 110.

XL. *De juriſdictione fori Eccleſiaſtici. Cauſas civiles, ac profanas, in quibus Eccleſiaſtici Rei perſonam gerunt, ad forum Eccleſiaſticum ſine ulla dubitatione primo referendas eſſe; Eaſdem cauſas ob vetuſtiſſimam conſuetudinem in hac Civitate, ac Diœceſi ad idem forum pertinere, etiamſi Eccleſiaſtici Actores fuerint. Utrum ex hoc forum ſæculare penitus excludatur ab iis cauſis cognoſcendis.* pag. 111.

XLI. *Inſtruuntur Parochi urbani, ac diœceſani de locali templorum immunitate. De cauſa, & occaſione hujus inſtitutionis promulgandæ. De aſylo, ſeu immunitate locali Eccleſiarum, & ſacrorum locorum. De criminibus, ob quæ hac immunitate minime gaudent rei juxta commune jus, & veteres Pontificum conſtitutiones. De aliis criminibus, ob quæ rei carent eadem immunitate juxta conſtitutionem Gregorii XIV. Item de aliis criminibus, quæ reis adimunt hanc immunitatem juxta conſtitutiones Benedicti XIII. & Clementis XII. De quæſtionibus, quas definiverunt iidem Pontifices, circa immunitatem localem Eccleſiarum, ac locorum ſacrorum. De extrahendis reis a locis immunibus, cum ea crimina patraverunt, quibus localis immunitas non permittitur. De pœnis, quæ irrogantur reis ob crimina immunitate carentia. De reis, quibus jus aſyli in ſacris locis conceditur, Poſtremo qua ratione uti debeant Parochi hac præſenti inſtitutione.* pag. 114.

XLII. *De ſtudiis ſuſcipiendis ab Eccleſiaſticis ſæcularibus, antequam ad Ordines aſſumantur.* pag. 120.

XLIII. *De obſervandis diebus Feſtis. Barbitonſores, rerumque venditores vehementer improbantur, qui hoc præceptum ſummopere negligant. Certum tempus, atque hora perſcribitur ipſis, ut operibus ſuis vacent abſque ullo ſcandalo, ſeu offenſione.* pag. 123.

XLIV. *De publicis Sacellis in diœceſi poſitis. Quibus diebus minime liceat Sacrum in illis perficere. De illis Sacellis, in quibus permitti poteſt Miſſæ Sacrificium, antequam in Parochia celebretur.* pag. 126.

XLV. *De illis, qui Sacram Synaxim in Paſchate minime perceperunt. De præcepto, quo Fideles obſtringuntur ſemel in anno divinam Euchariſtiam ſumere; quo fundamento hoc præceptum innitatur. Qua ratione uti debeant Parochi, ut populus omnis huic Paſchali præcepto ſatisfaciat.* pag. 128.

XLVI. *Quid cavere debeant Parochi Urbani, ac Diœceſani circa Sponſalia, & quoſdam ritus nuptiales. De iis, qui ſponſaliis initis patriam deſerunt, & neminem ſui certiorem faciunt. De iis, qui Fidem ſuam pluribus præſtant, de corruptelis, quæ accidunt, cum Sponſi in eadem domo commorantur poſt inita ſponſalia. De illis, qui pro mutua fide magis confirmanda, aſſenſum præbeat* de præſenti *coram Deo, præſentibus quidem teſtibus, ſed abſente Parocho. De alia corruptela, ob quam peracta tertia promulgatione Sponſus in ædes Sponſæ concedit, abſque nuptiæ celebrantur.* pag. 131.

XLVII. *Ritus perſcribitur Benedictionis impertiendæ beſtiis, & implorandæ opis divinæ contra vermes, atque inſecta, interpoſito S. Antonii patrocinio. De Benedictione agrorum: Utrum adhiberi queant imagines Sanctorum, ac Sacræ Reliquiæ, cum benedictio traditur. De ſonitu Campanarum, cum nimbus, aut procella impendet. De illarum Benedictione. Quiſnam primus Campanam benedictione ſacraverit. Quanam de cauſa Campanis nomen tribuatur, & ipſarum benedictio Baptiſmus nuncupetur.* pag. 136.

XLVIII. *De Miſſæ Sacrificio, quod indici conſuevit ſub ortum Solis prima die cujuſvis menſis in Metropolitana Eccleſia Sancti Petri. De plenaria Indulgentia, quæ conceditur iis, qui ad eandem Miſſæ celebrationem conveniunt. Qua ratione intereſſe debeant fideles eidem Sacrificio abſque lethali culpa, ut hanc Indulgentiam aſſequantur.* p. 142.

XLIX.

XLIX. *Excitantur Fideles, ut Triduum pie ſuſcipiant in honorem Sanctæ Annæ in templo eidem nuncupato, ubi Calvaria ipſius publica exponetur, quæ ſane certiſſimis documentis comprobatur. Quo pacto, & quo tempore Caput S. Annæ ab Oriente in Galliam venerit. Quiſnam Calvariam Sanctæ Annæ Beato Cardinali Albergatto dono dederit, & quonam pacto Bononiæ aſſervetur.* pag. 143.

L. *De conceſſione Summi Pontificis, ob quam carnium eſus permittitur tempore ineuntis Quadrageſimæ. De origine, atque inſtitutione ejuſdem Quadrageſimæ. Quibus de cauſis abſtinentia a carnibus diſſolvi per Quadrageſimam poſſit. De piis operibus, quæ Pontifex præſcribit in ſua conceſſione. Quæ ratio tenenda ſit in iiſdem operibus faciendis, ut Pontificis conceſſio magno cum fructu jungatur.* pag. 144.

LI. *Monentur Eccleſiaſtici, ut conveniant ad ſpiritualia exercitia S. Ignatii. De ipſorum origine, & maxima utilitate, quam illa pluribus attulerint. Quam magni ſemper fecerint, & quantum commendaverint eaſdem exercitationes Summi Pontifices, & alii Eccleſiæ Præſules.* pag. 146.

LII. *Proponitur omnibus Eccleſiis, Monaſteriis, & Locis Piis Urbanis, ac Diœceſanis, ut deferant in Officinam monetariam vaſa argentea ſuperflua, vel neceſſario alienanda, ut æs alienum contractum diſſolvant. Quam ob cauſam id proponatur. De ratione, ob quam antiquo Eccleſiæ, ſolo Epiſcoporum facultate interpoſita, vaſa pretioſa Eccleſiarum diſtrahebantur. Quomodo pro hac re gerenda Sedis Apoſtolicæ auctoritas nunc requiratur.* pag. 147.

LIII. *Promulgatur Indulgentia Plenaria, quam Pontifex elargitur in forma Jubilæi. Quo pacto perſcriptis operibus ſatisfaciendum ſit, ut eadem Indulgentia comparetur. Quo etiam pacto temporariæ pœnæ ob hanc Indulgentiam dimittantur. Quas ob cauſas hujuſmodi Indulgentia a Summis Pontificibus concedi ſoleat.* pag. 148.

LIV. *De Conviviis, quæ parari ſolent in diœceſi, cum officia pro Defunctis indicuntur. Quam magnum diſcrimen inter veteres Chriſtianorum Agapas, & recentia convivia intercedat. Quot detrimenta, & quam gravia ex his dimanent. Eadem convivia vehementer improbantur. Ratio perſcribitur conſervandæ pecuniæ, quæ conſeritur, dum officia celebrari debent.* pag. 150.

LV. *De Paſchali præcepto in propria Parœcia adimplendo. Eidem præcepto minime illum ſatisfacere, qui Sacram Synaxim percipit extra ſuam Parœchiam. Quid ſtatuendum ſit de iis, qui in monaſteriis Regularium inſerviunt; quid ſudicandum etiam de Sacerdotibus. Quæ ratio tenenda ſit cum pervicacibus, cum monentur obtemperare Paſchali præcepto. De pœnis, quas ſubeunt illi, qui interdicto obligati jam fuerunt.* pag. 152.

LVI. *De Miſſæ ſtipendio; de parte pecuniæ, quæ retineri poteſt pro utenſilibus, ac de Altaribus privilegiatis. Quam ob cauſam ſtipendium pro Miſſæ ſacrificio Sacerdotibus conferatur. De corruptelis, quæ ex hoc veluti fonte in Eccleſiam dimanaverant; qua ratione, & quo auctore illæ penitus ſublatæ fuerint. Non licere recenti Sacerdoti oblationes ex Altari ſuſcipere. Quinam tenantur ad celebrationem tantum, non vero ad applicationem Miſſæ. De ſtipendiis pro Miſſis perpetuis, atque adventitiis. De illis, qui tribuunt, aut capiunt ſtipendium conſueto majus. Quibus de cauſis ſacrarii Cuſtodes elicere queant partem ſtipendii pro utenſilibus. Utrum nova ſtipendia pro Miſſis celebrandis recipi poſſint, cum multis aliis ſatisfaciendum adhuc ſuperſit. Quo pacto Defunctis proſit Indulgentia in ſacrificiis Miſſarum, quæ ad Aras privilegiatas fiunt. An pro Aris privilegiatis obtinendis ſatis ſit intra ſpatium totius hebdomadæ implere numerum Miſſarum, quæ in ſingulos dies ſtatuuntur.* pag. 154.

LVII. *De publico examine indicendo pro vacatione Canonicatus Theologalis in Metropolitana Eccleſia. Qua de cauſa, & quo tempore in Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis lectiones Theologales inſtitutæ fuerint. Non eſſe idoneum ad obtinendas præbendas Theologales, qui Doctoris lauream in probato Academia conſequutus antea non fuerit. De munere Canonici Theologi. Diverſa in hac re plurium locorum eſſe inſtituta, & quare id eveniat.* pag. 160.

LVIII. *Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis inſcripta, qui teſtimonia obſignant de meritis ordinandorum, & illis etiam, qui hujuſmodi teſtimonia accipiunt. Quid obſervandum ſit erga Diœceſanos, qui in Civitate diu verſati fuerint, & poſtea in agrum redierint, ſi petant, aut proferant ſola teſtimonia a ruralibus Parochis comparata. De Teſtimoniis ad probandam neceſſitatem, atque utilitatem Eccleſiarum, ad impetrandam facultatem, ut ſolvantur interſtitia tam pro Clero Sæculari, quam pro Regulari.* pag. 162.

LIX. *De Seminario Archiepiſcopali. Quam magnam utilitatem afferant Diœceſibus Seminaria: de ipſorum origine. Duas ſpecies Seminariorum antiquitus fuiſſe. De laudibus Bononienſis Academiæ. De inſtitutione Seminarii Bononienſis. Quid decernant Sacri Canones pro Seminariis. Leges, ac norma recentis Seminarii Bononienſis.* pag. 163.

LX. *De Fidei profeſſione elicienda ab iis, qui obtinent Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura conjunctum; id expreſſo a ſacris Canonibus præcipi. De corruptela, quæ ſuper hac re in hanc diœceſim inducta eſt. Teneri ad Fidei profeſſionem emittendam eum ipſum, qui Beneficium aſſequutus fuit, & quo potiſſimum præſente id fieri debeat. Non adverſari quamcumque contrariam conſuetudinem. Utrum, qui omiſit hujuſmodi profeſſionem, lucrari queat diſtributiones quotidianas. Quibus tantum pœnis obnoxius cenſeatur, qui Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura obtinuit, etiam a Sede Apoſtolica. Utriſque proponitur ratio ſibi conſulendi, ſi Fidei profeſſionem facere prætermiſerunt.* pag. 164.

LXI. *Promulgatur Indulgentia, quam Summus Pontifex elargitur illis, qui ad certum ſignum Campanarum ſub horam primam noctis recitaverint Pſalmum* Dė profundis, *aut ſemel* Pater, & Ave, *addito* Requiem &c. *pro* Defunctis. *Quid Fidelibus obſervandum ſit in præmiſſis operibus implendis, ut propoſitam Indulgentiam lucrentur.* pag. 168.

LXII. *De Triduo celebrando, & exponenda Sacra Euchariſtia in Baſilica S. Petronii, ut animos præparent Fideles ad diem Natalem Domini recolendam, & beneficium obtineant, ut armenta liberentur tabida lue, quæ finitimos devaſtat. Utrum Deus implorari poſſit pro bonis hujus ſæculi comparandis. Utrum Peccatores ſuis precibus aliquid a Deo conſequantur. Qui agendum ſit, ut per interceſſionem Sanctorum nobis conciliemus beneficia, quæ ſuperius memoravimus.* pag. 169.

LXIII. *De ſpirituali opera præſtanda Infirmis, qui jacent in Xenodochiis hujus Civitatis. De ipſorum origine, & quo ſæculo incœperint. Quonam tempore Xenodochia primum Bononiæ inſtituta fuerint. Plures Bononienſes Cives ob peritiam, & inſignem charitatem a Summis Pontificibus accitos fuiſſe, ut munus Commendatoris exercerent in valetudinario, quod Romæ a Sancto Spiritu in Saxia nuncupatur. De neceſſitate augendi Sacerdotum numerum, qui ægrotantibus pie aſſiſterent. Quo pacto incitati fuerint animi Sacerdotum Sæcularium, ac Regularium, ut operam ſuam præberent. Quid agendum ſit Sacerdotibus, qui in poſterum ad inviſendos infirmos deſignati fuerint. De norma perſcripta in his muneribus obeundis.* pag. 170.

LXIV. *De Cadaverum ſectione facienda in publicis Academiis. Utrum Conſtitutio Bonifacii VIII. ſectioni humanorum cadaverum adverſetur. Revera cadavera Reorum concedi pro utilitate, & commodo facultati Anatomicæ. De corruptelis, quæ contigerunt, cum deeſſent reorum cadavera, quo tempo-*

re

ne ipſorum ſectio inſtituenda fuerat. Quo pacto conſulendum ſit, ne in poſterum id eveniat. pag. 173.

LXV. Epiſtola encyclica ad univerſos Archipresbyteros, Parochos Diœceſanos, in qua ſermo eſt de operibus ruralibus, quæ die Feſta exercentur. De corruptelis, quæ in diebus feſtis obſervandis inductæ ſunt. Certiſſimum eſſe non licere per dies feſtos ſervilibus operibus vacare; Id tamen permitti aliquando, ſi neceſſitas poſtulet. Cujus naturæ eſſe debeat hujuſmodi neceſſitas; utrum ipſa cognoſci, ac probari debeat auctoritate Epiſcopi. De Conſilio, quod initum fuit, ut dies feſti rite excolantur; ac de norma pro hac obſervatione obtinenda. pag. 175.

LXVI. Epiſtola encyclica Præfectis Hoſpitiorum, in quibus Puellæ expoſitæ, ſive ſpuriæ detinentur. Item Præfectis aliarum Domorum, ubi honeſtæ Puellæ ſervantur, quæ pia domicilia a Buracano, a S. Marta, a S. Cruce, & a S. Joſepho in hac Bononienſi Civitate nominantur. De cauſa hujus Epiſtolæ ſcribendæ. Confeſſarium extraordinarium Puellis hujuſmodi bis, vel ter per annum eſſe concedendum. Conſentaneum videri maxime, ſi aliquis Sacerdos deſignetur quotannis, qui Puellas eaſdem ſpiritualibus exercitiis detineat. Magnum illarum valetudini detrimentum inferri ex eo, quod nulla ipſis extra domicilium deambulatio permittatur. Id omnino neceſſarium eſſe: Quæ ratio, aut norma tenenda ſit, ut aliquando extra Hoſpitia deambulent abſque ulla mali ſuſpicione, vel periculo. pag. 178.

LXVII. De conſecratione novi Altaris exciſati in hac Metropolitana Eccleſia. Quonam tempore; quove Auctore eadem Eccleſia primum conſecrata fuerit. De veteri Eccleſia Metropolitana nihil in præſentia ſupereſſe, tamen primæ Dedicationis Officium eſſe recitandum. Intercedere certum diſcrimen inter conſecrationem Altaris, & Eccleſiæ. Monentur fideles ad hanc conſecrationem frequentes convenire, ut propoſitam Indulgentiam conſequantur. p. 179.

LXVIII. De ſupplicatione, quæ indicitur die feſto Aſcenſionis Domini, ac præcedenti Dominica; in qua Beatæ Virginis Effigies a Sancto Luca depicta circumfertur. Antiquiſſimum eſſe hoc Inſtitutum. Deſcribitur hora, atque ejus locus, ubi præſto eſſe debeant illi, qui eidem Supplicationi intereſſe conſueverunt, ut ipſa majori ordine, ac majori pietate peragatur. Improbatur tempus parum conſentaneum, quo ſolent inchoari, & abſolvi Miſſarum Sacrificia, quæ per illos ante Sacram Effigiem celebrari mos fuit. Aliud tempus magis aptum conſtituitur. pag. 180.

LXIX. De Sacra Supellectili Eccleſiarum, ac Locorum Piorum, quæ ad Montem Pietatis in pignus defertur. Id vetitum eſſe a Sacris Canonibus; licere tamen interpoſita facultate Epiſcopi, & ob cauſas neceſſarias. Præfecti Montis Pietatis, & ceteri omnes monentur, ne Sacram Supellectilem in pignus unquam accipiant. pag. 183.

LXX. De Sodalitiis, ac numero Sacerdotum, qui invitantur ad aſſocianda mortuorum cadavera. Quo pacto Sodales a ſuis Oratoriis proficiſci debeant, ut ſe ad Parochias conferant. Quis nam deſignare debeat vias, per quas cadaver efferendum ſit, & quis eligere Sacerdotes, ſi ipſos acciri oporteat. pag. 185.

LXXI. De Habitu Clericali: Veſtem oblongam Clericis aptiſſime convenire. Quonam tempore Clerici tanquam propriam hanc ſibi veſtem aſſumpſerint. De corruptelis, quæ novam formam, & colores veſtibus Clericorum tribuerunt. Soli Epiſcopo facultatem ineſſe, ut in ſua diœceſi Clericalem habitum decernat; Ipſius forma & color indicitur. pag. 186.

LXXII. Epiſtola Encyclica univerſis curam animarum habentibus in hac diœceſi. Ad eliciendum actum fidei neceſſarium ad ſalutem, non ſatis eſſe fidem præſtare iis omnibus, quæ Sancta Mater Eccleſia credit, tanquam a Deo revelata. De lege, qua tenentur Fideles repetere actus virtutum Theologalium. De norma, qua Divina eloquia tradenda ſunt per explicationem Catechiſmi. De teſtimoniis, quæ fieri ſolent pro Clericis ordinandis. Qui initio Eccleſiæ hæc teſtimonia redderet. Nunc munus hujuſmodi Parochiæ tribui. De veritate, quæ ineſſe debet his teſtimoniis. De eleemoſynis, atque oblationibus impendendis juxta intentionem offerentium. De ſumma cura, & ſtudio, quo perpetuo Miniſtri Eccleſiæ oblationes, & eleemoſynas cuſtodire ſoliti fuerunt. De quibuſdam corruptelis circa ipſarum uſum inductis. Proponuntur certæ leges pro his corruptelis in poſterum evitandis. pag. 189.

LXXIII. De effigie S. Crucis, atque Sanctorum, quæ in muris Domorum pingi ſolet. Hoc inſtitutum eſſe commendandum, & probari ab Eccleſia. Non licere juxta Sacros Canones, & leges Civiles, ac potiſſimum ſtatuta peculiaria hujus Urbis, Crucem, vel Sanctorum Imagines coloribus exprimere in locis immundis Civitatis. Norma perſcribitur, ob quam decenter Sacræ Imagines habeantur. pag. 196.

LXXIV. De ſolemni Feſto S. Petronii, ac de ſupplicationibus conſuetis, in quibus Sacrum ipſius Caput circumfertur. De Inventione Corporis S. Petronii; ac de genuinis actis, quibus res ab illo geſtæ ad nos pervenerunt. De cauſis, ob quas pietas, ac religio in ipſum magis augeatur. pag. 197.

LXXV. De Eleemoſynis, quas a Græcis expoſtulare ſolent. De ſummo ſtudio, ac diligentia, quam ſemper contulerunt Romani Pontifices, ut Schiſmaticos ad bonum conſilium traducerent. Quam magnam perniciem, ac damnum ipſi Schiſmatici intulerint Catholicis in Oriente. Quam male impenderent ipſi eleemoſynas, quas in his Provinciis congeſſerant. Qua de cauſa vetitum fuerit illis tradere eleemoſynas; & quibuſnam tribuenda ſint illa, quæ jam congeſta fuerunt. pag. 198.

LXXXVI. Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, Vicariis Foraneis, & Parochis Diœceſanis. De Choreis; Utrum natura ſua culpæ obnoxiæ ſit. An illis Laicus intereſſe poſſit ſine ullo crimine. Quænam pœna perſcribantur viris Eccleſiaſticis, qui Choreis adſunt, & illis potiſſimum, qui ſaltationes ducere non erubeſcunt. pag. 199.

LXXVII. De vino, quod in Miſſis celebrandis adhibetur. De veteri Eccleſiæ diſciplina in eo ſeligendo, ac diligenter expurgando. De accuſationibus illatis in eos, qui vinum parum conveniens ſuppeditabant: Quæ vini ſpecies ad Sacrum conficiendum inepta videatur. De vino medium, & longum nuncupatur. De vino communi. Quodnam hoc nomine ſignificetur in hac diœceſi. Tutiorem opinionem tenendam eſſe in hac re, ne gravetur conſcientia. pag. 203

LXXVIII. Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, Vicariis Foraneis, & Parochis ruralibus. De diſſidiis inter Miniſtros Monialium Sancti Lucæ, & curatores ædificii ejuſdem Eccleſiæ ob eleemoſynas, quæ conferuntur ab Oppidis ditionis Bononienſis. Quænam peragere debeant Parochi priuſquam populus ſibi ſubjectus iter Bononiam ſuſcipiat, ut ſuum offerat munus. De ſorte diviſoria, & quas ob cauſas licita, vel illicita judicetur. Quæ ratio tenenda ſit a quolibet Oppido pro congerendis eleemoſynis, ut Beatæ Virgini Sancti Lucæ munus offeratur. pag. 205.

LXXIX. De Indulgentia, quam Summus Pontifex conceſſit, omnibus, qui felicia, ac fauſta precentur Copiis Chriſtianorum contra Infideles decertantibus. Quo animo preces ejuſmodi ſolvendæ ſint. De Victoriis, quas Fideles ob interceſſionem B. Virginis ex Turcis retulerunt. Copulari bene poſſe B. Mariæ Virginis interceſſionem cum mediatione Chriſti Domini, & etiam intercesſionem Sanctorum cum intercesſione B. Virginis. De Piis Operibus, quæ Pontifex indicit ad comparandam Indulgentiam. pag. 208.

LXXX. Epiſtola encyclica univerſis curam animarum gerentibus tum in Civitate, tum in diœceſi de iis matrimoniis, quæ vetitis temporibus contrahuntur. Quocumque tempore iniri poſſe matrimonia. Solemni pompa carere debere matrimonia, quæ

vetitis

vetitis temporibus ſtatuuntur. Quid hujus pompæ ſolemnis nomine intelligatur, Quid velit Eccleſia diſpenſare, quoties intra matrimonia vetitis temporibus permittit. Quænam fuerit perpetuo hujus diœceſis conſuetudo in his matrimoniis celebrandis, pag. 210.

LXXXI. De Sacris Oleis, quæ diſtribui, tradique Parochis conſueverunt. De ipſorum origine. Debent Epiſcopi ea conſecrare, ac deinde Parochi illa ab Epiſcopo accipere. De quibuſnam corruptelis, qua ratione Olei Infirmorum contigerunt. Utrum Parochus graviter peccet, qui adminiſtrans Infirmis Extremam Unctionem utitur Oleo ſuperioris anni. Proponuntur remedia, & conſilia ad eas corruptelas evitandas. pag. 214.

LXXXII. De Parochis, ac Sacerdotibus, qui habitant cum mulieribus vel conſanguineis, vel ſervitia ſibi addictis. Quinam gradus conſanguinitatis requirantur. Quibus de cauſis induci poſſe videantur mulieres ad ſervitium rei domeſticæ præſtandum. Quibus dotibus excellere debeant Viri Eccleſiaſtici, ac Mulieres, quæ ipſis inſervire permittantur. pag. 216.

LXXXIII. Epiſtola encyclica Parochis diœceſanis, qua præcedens Inſtitutio fuſius explicatur. De occaſione ſcandali, quod oriri poteſt ex eo, quod mulieres ſimul habitent cum Parochis. De variatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ in hac re. Quoſnam gradus conſanguinitatis attigerit. Qui vero gradus in hac diœceſi requirantur. De Mulieribus ſubintroductis, extraneis, & Agapetis. Quænam ſerio perpendi debeant, antequam Parochis concedatur commune domicilium cum his mulieribus habere. Nullam inesse huic diſciplinæ ſeveritatem. Reſponſa redduntur cauſis excuſationum, quæ afferri poſſent. pag. 217.

LXXXIV. Reſponſum redditum Vicario foraneo, qui nonnullas quæſtiones propoſuit. Utrum facilius videatur generatim decernere, quod Infantes privatim domi baptizati in diœceſi iterum abluantur ſub conditione, cum ad Eccleſiam deferantur. De illis Sacerdotibus, qui in aliena diœceſi ad confeſſiones Fidelium excipiendas probati, tempore Jubilæi in hac noſtra diœceſi Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrarant. Item de iis Sacerdotibus, qui in hac Diœceſi Bononienſi ad certum tempus probati, eo temporis ſpatio jam peracto, tamen Jubilæi tempore Confeſſiones audire non dubitarunt: utrum ſicut illicite, ita invalide ſacramentum Pœnitentiæ contulerint. pag. 221.

LXXXV. Epiſtola ad Joannem Antonium Caſtelvetri Parochum S. Margaritæ, & Monialium Confeſſarium habita. Veterem eſſe Monialium conſecrandarum ritum: Decere maxime hujuſmodi ritum in Monaſteriis promoveri. Quænam ſint Moniales conſecrationi idoneæ. Quænam requirantur in iis, quæ conſecrandæ ſunt. Eſſe aptas Moniales S. Margaritæ, ſicut eas, quæ S. Benedicto nomen dederunt. Utrum hæc conſecratio neceſſario ſpectet ad Epiſcopum. De loco huic rei peragendæ magis accommodato, deque variis modis, & quinam ſit conſuetudini, Sacriſque Canonibus magis conſentaneus. pag. 224.

LXXXVI. De iis, quæ ſpectant ad facultatem Confeſſionum excipiendarum. Juxta Sacros Canones nemini licere abſque approbatione Ordinarii Fidelium Confeſſiones excipere. Nulli Sacerdoti, cæteroquin idoneo, tribui ſolere poteſtatem audiendi in hac diœceſi Confeſſiones, niſi prius publicum ſubierit examen. Quomodo a Sacris Canonibus hujuſmodi conſuetudo ſancita ſit. Hanc facultatem nulli concedi, niſi ad præfinitum tempus, ſive Regularis, ſive Sæcularis ſit. Utrum ea conſuetudo Sacrorum Canonum auctoritate ſemper invaluerit in eo, quod ad Regulares attinet. Penes Epiſcopum eſſe iterum periculum facere doctrinæ eorum Presbyterorum, qui acceptam facultatem ſibi prorogari cupiunt. pag. 227.

LXXXVII. Inſtruuntur Parochi, & Confeſſarii, quemadmodum confugere debeant ad Cardinalem Pœnitentiarium, & executioni mandare ea, quæ ab illo præcipiuntur, præſertim in difficultatibus ad Matrimonium pertinentibus. pag. 230.

LXXXVIII. Reſponſum redditum dubio a Viro Religioſo propoſito circa Inſtitutionem XXXIII. Iterum oſtenditur matrimonia exterarum, quæ celebrari Bononiæ ſolent, & earum pariter, quæ in Monaſteriis educantur, contrahenda eſſe præſente Parocho, cujus ditioni Monaſterium, aut domus ſubjecta ſit. Contrahi debere matrimonia earum, quæ educari conſueſcunt, coram Parocho, in cujus Parochia paterna, materna, aut fratris domus conſtituta eſt. Hoc idem ſtatuendum eſt de famulis Bononienſibus, qui domicilium in alia Parochia habent. pag. 242.

LXXXIX. Cum viæ campeſtres publicæ præruptæ, ac viatoribus admodum difficiles ſint, & cum Parochis onus incumbat, vel Viaticum infirmis miniſtrandi, vel mortuos efferendi; agricolæ, & vicinarum prædiorum domini liberum illis tranſitum per eadem præbere tenentur. Semitas hujuſmodi non eſſe inter vias publicas recenſendas ob delata per eas cadavera, Cruce prælata. Quænam requirantur, ut via conſtituatur publica. Quomodo ſe gerere debeant Parochi, ſi id forte contigerit. pag. 245.

XC. Invitantur Fideles ad Eccleſiam Metropolitanam promulgata ibidem in Nativitate Domini centum dierum Indulgentia ob recenter detecta Altaria duo, quorum alterum S. Apollinari, alterum S. Ambroſio dicatum eſt. Indicantur cauſæ, quæ excitare debent fideles, ut ea, qua poſſunt, animi devotione religioſum cultum prædictis Sanctis exhibeant. pag. 247.

XCI. Ad Canonicum Joannem Baptiſtam Scarſelli Cancellarium Archiepiſcopalem Epiſtola, qua oſtenditur, duo vel plura beneficia, quæ ſimplicia nuncupantur, niſi juſta de cauſa ab eodem retineri non poſſe. Utrum abſque diſpenſatione Apoſtolica Epiſcopus poſſit alicui tertium, quartum, & quintum beneficium ſimplex idcirco conferre, quia prima duo beneficia ad vitam honeſte ſuſtentandam ſatis eſſe non videntur. Utrum aliqua intercedat diſcrepantia inter beneficia liberæ collationis, & ea, quæ ad jus Patronatus ſpectant. Quid circa hanc rem decerni ſoleat a Sacra Congregatione. Utrum Nepos illius, qui Parochiam abdicavit, impediri poſſit, quominus ad eandem obtinendam candidatus interveniat. Senſus Conſtitutionis S. Pii V. quæ ad hoc ſpectat, indicatur. pag. 248.

XCII. De Miſſarum Eleemoſynis, quæ celebrari ſolent, in peculiari aliqua Eccleſia Diœceſis. Sacerdotibus omnino vetitum eſſe Miſſam applicare pro iis, a quibus deinde ſtipendium fortuito invenient. Utrum liceat Confeſſariis Miſſas Pœnitentibus injungere a ſemetipſis, vel in ſuis Eccleſiis celebrandas. Utrum ſibi, vel ſuis Eccleſiis aliquid tribuere poſſint earum rerum, quæ a pœnitentibus reſtitui ſolent, cum ignoratur ad quem Jure pertineat. pag. 249.

XCIII. Epiſtola ad Vicarium Generalem habita. Utrum Simoniæ labe afficiatur is, qui pecuniam largiter impendit, ut ſe lite eximat, in cauſis beneficialibus. Quænam requirantur, ut hoc Jure fieri poſſit. De Arbitris cauſarum ad beneficia ſpectantium, & quinam præcipue rei animum, mentemque adjungere ipſi debeant. pag. 250.

XCIV. Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis, & Parochis Urbis, ac diœceſis. Facultatem ineſſe Epiſcopo cogendi Parochos, & Eccleſiæ Rectores, ut ſuis impenſis plures adminiſtros auxilio ſibi accipiant, ubi unus tantum minime ſufficiat ad fidelium confeſſiones excipiendas. Non eſſe immunem a gravi culpa eum Sacerdotem, qui ſemel probatus ad Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrandum, deinde [poſtquam deſiit facultatis acceptæ deſignatum tempus] recuſat Confeſſarii munus exercere, ne cogatur ad novum examen accedere. pag. 252.

XCV. Epiſtola Vicario Generali reddita. Utrum Simoniæ labes inuratur ei, qui Beneficium Eccleſiaſticum conſtituit eo jure, ut ipſe, quoad vitam agat ſuam, deinceps ejus conſanguinei fructus percipiant. An ad id perficiendum Sedis Apoſtolicæ auctoritas intercedere debeat. Utrum Simoniæ macula careat,

Digitized by Google

careat is, qui divitiis auget Canonicatum jam fundatum, ea tamen ratione, ut ad eundem obtinendum nominetur. Utrum, qui Jurepatronatus Beneficii praditus ſit, candidatus accedere poſſit, & quo pacto. pag. 256.

XCVI. *De Coma fictitia, & Capillorum circulis. Utrum tecto capite res divina ſine gravi peccato confici poſſit. Non poſſe, abſque facultate Pontificis Pileolam, & Comas adſcititias in celebratione Miſſa adhiberi, licet breves ſint, & tonſura clericalis appareat. An liceat Episcopis copiam facere Presbyteris, ut comis fictitiis utantur, quo tempore, quave conditione. De forma, & uſu hujuſmodi circulorum.* pag. 257.

XCVII. *Epiſtola ad Vicarium Generalem data. Utrum Canonicus Lateranenſis, retenta eadem vivendi ratione, Beneficio, quod ſimplex nuncupatur, frui poſſit. An Canonici Lateranenſes Beneficia, qua curam animarum adjunctam habent, ſibi comparare queant. Utrum facultate opus ſit, & a quo impetrare illa debeant.* pag. 260.

XCVIII. *De Baptiſmo conferendo. De temporis ſpatio quo deferendi ſunt Infantes ut baptizentur: Illos irregularitati omnino eſſe obnoxios, qui Sacramentum Baptiſmi (niſi urgeat neceſſitas) Infantibus privatis in domiciliis conferant. Eos pariter arguendos magnopere, qui tempus protrahant, & Infantes domi baptizatos ad Eccleſiam aſportare negligant, ubi omiſſa ceremonia rite perficiantur. Legibus adverſari Parochum, aut alium quempiam Sacerdotem, qui baptiſmi in privatis ædibus collati fidem facere renuat.* pag. 262.

XCIX. *Epiſtola Encyclica Parochis diœceſis: cautum eſſe tum a Sacris Canonibus, tum etiam a legibus civilibus, ne quis Eccleſiam armatus ingrediatur: diſcrimen oſtenditur inter enſes, aliaque id genus arma, quibuſcumque Eccleſias ingredi fas eſt, & inter ſcopleta, aliaque ejuſmodi, quibuſcum ingredi vetitum eſt.* pag. 265.

C. *Epiſtola Encyclica Parochis diœceſis. Quomodo, & a quonam reparari debeant Eccleſia & Parochorum ædes, ſi neceſſitas id poſtulet, ſive ſint libera collationis Episcopi, ſive Juriſpatronatus. Utrum Parochus (niſi vetus aliqua obſtet conſuetudo) teneatur eas reficere, & quibuſnam impenſis. Utrum qui gaudet Eccleſiaſticis fructibus in aliqua Eccleſia, qua inſtaurari debeat, pecunia partem conferre adſtringatur. Quo in caſu Dominus teneatur; tu quonam Populus, & quomodo in aliis circumſtantiis agendum ſit.* pag. 266.

CI. *Epiſtola Petro Franciſco Peggio Philoſophiæ publico Profeſſori, utrum Clericus gerens Magiſtratum ſæcularem, qui capitalem ſententiam pronunciavit, Irregularitatem contraxerit, etiamſi non fuerit illa executioni demandata. An Clericus, qui militiæ nomen dedit, & manum cum hoſte conſeruit, irregularis habendus ſit, quamvis certo ſciat neminem mortem, vel mutilationem ſua manu intuliſſe. Quid ſtatuendum ſit, ſi bellum juſtum, aut ſi injuſtum habeatur. Diſcrimen bellorum, quæ cauſa ſui defendendi, aut alterius offendendi ſuſcipiuntur.* pag. 269.

CII. *Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, & Parochis diœceſanis, teneri ſingulos Archipresbyteros indicere cœtum, in quo morales quæſtiones examinanda proponantur. Omnes autem Parochos, & Confeſſarios ad eoſdem cœtus convenire debere. Tranſmittenda eſſe ad P. Pœnitentiarium reſponſa propoſitis quæſtionibus reddita. Muneri ſuo deeſſe illos omnes, qui gerunt curam animarum, niſi ſcripta exhibeant eorum nomina, qui Paſchali Præcepto minime paruerunt.* pag. 273.

CIII. *Norma quædam præſcribitur pro cœtibus Eccleſiaſticis, qui in hac Metropolitana Eccleſia haberi conſueſcunt, ut quæſtiones Theologiæ Moralis diſcutiantur. De his, qui cœtibus hujuſmodi intereſſe teneantur. Utrum omnes, qui Canonici dignitate inſigniti ſunt, convenire debeant. An Canonicus Pœnitentiarius intervenire adſtringatur. Utrum Confeſſarii Regulares ad excipiendas Laicorum Confeſſiones approbati, hoſce Eccleſiaſticos conventus adire teneantur.* pag. 276.

CIV. *De exercitiis ſpiritualibus, quibus vacare debeat, qui ad Sacros Ordines promovendi ſunt. De utilitate, quæ ex illis dimanat. Quamobrem initio hujuſmodi exercitationes fuerint excogitatæ. Et a quo perſcribantur, & quo tempore. Oſtenditur hoc inſtitutum obſervari, tum Romæ, tum in aliis Italiæ Civitatibus. Rejiciuntur futiles excuſationes, quæ adduci ſolent ab iis, qui ſeſe ab hac pia conſuetudine expedire veliat.* pag. 277.

CV. *Leges quædam conſtituuntur tum in urbe, tum in diœceſi circa teſtamenta, quæ ſine ſcriba, vel a Parocho, vel ab alio Sacerdote conſcribi ſolent. De iis, quæ in aſſociandis, deferendiſque ad tumulum cadaveribus eveniunt, aliiſque hujuſmodi. De Tertiariis, qui privatis in ædibus, & qui conjunctim vitam agunt. De diſſidiis, quæ inter Parochos & Sodalitates quotidie oriuntur, ubi explicantur decreta generalia Congregationis Sacrorum Rituum habita anno 1730., quibus inſcribitur* Urbis & Orbis. pag. 281.

CVI. *Epiſtola ad Canonicum Joannem Baptiſtam Scarſelli Cancellarium Archiepiſcopalem data, de illo, qui ad Ordines diebus profeſtis promoveri deſiderat, acceptis Apoſtolicæ Sedis litteris, quibus permittitur ei* extra tempora *initiari: ac de eo, qui Ordines minores, & Subdiaconatum uno eodemque die ſuſcipere contendit. Nullius ponderis eſſe rationes ab iis, qui ſimilia expoſtulant, adductas. Utrum inter Feſtos referendi ſint dies, quibus duplex Officium perſcribitur, quamvis populus a ſervili opere minime ſeſe abſtineat. Quibuſnam ex his diebus juxta Apoſtolicæ Sedis ſententiam Ordines tribui debeant. Vetitum omnino eſſe, Ordines minores, & Subdiaconatum eodem die accipere, & quibus indictis pœnis.* pag. 304.

CVII. *Congeruntur, ac ſubjiciuntur oculis Canonicorum Eccleſiis tum Metropolitanis, tum Collegiatis urbis, ac diœceſis inſervientium quæcunque ſancita fuerunt a Sacris Canonibus, a Tridentino Concilio, a Sacra Congregatione ejuſdem Concilii interprete de ſervitio, quod præſtare debent choro (ad quem convenire tenentur) ipſi Canonici, & Manſionarii Cathedralibus, & Collegiatis addicti. Poſtremo admonentur obſervare diligenter ejuſmodi decreta, quæ ipſorum quoque Conſtitutionibus optime congruant.* pag. 306.

NOI

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Reviſione, & Approbazione del P. Fra *Paolo Tommaſo Manuelli* Inquiſitor General del Santo Officio di *Venezia* nel Libro intitolato *Inſtitutiones Eccleſiaſticæ Proſperi Lambertini S. R. E. Cardinalis poſtea Benedicti XIV. quas latine redidit Ildephonſus a S. Carolo Scholarum Piarum*, non v'eſſer cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro; niente contro Prencipi, & buoni coſtumi, concediamo Licenza che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, & di Padoa.

Data li 13. Aprile 1750.

[*Gio. Emo Proc. Refor.*
[*Z. Alviſe Mocenigo Refor.*
[

Reg. in Libro a Carte 22. al Num. 225.
Michiel Angelo Marino Seg.
adì 29. Aprile 1750.
Reg. nel Mag. Ecc. degli Eſec. contro la Beſt.
Alviſe Legrenzi Seg.

PROSPE-

PROSPERI
CARD. LAMBERTINI
ARCHIEPISCOPI BONONIENSIS
INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ.

INSTITUTIO PRIMA.

De Fontis Baptiſmalis benedictione, origine, & inſtitutione: Quibus diebus fieri conſueverit, & quinam ad illam convenire teneantur.

INTER ea, quæ ſapienter inſtituta ſunt, ut ſacro majoris hebdomadæ tempore (*a*) Chriſtianorum pietas, ac Religionis cultus magis excitetur, Baptiſmalium Fontium conſecratio adnumeratur. Baſilius quidem Magnus Cæſarienſis Epiſcopus, (*b*) qui ab Eccleſia condita ſæculo quarto doctrina, & ſanctitate maxime floruit, hanc conſuetudinem ab Apoſtolis traditam, & in poſteros derivatam teſtatur; quam Deus etiam certiſſimis ſignis palam comprobavit, ut in egregiis Commentariis de gloria Martyrum a S. Gregorio Turonenſi ſexti ſæculi Scriptore exaratis (*c*) luculenter continetur. Gregorius etiam Pontifex ob virtutem, ac ſapientiam cognomento Magnus hujus vetuſtiſſimi ritus ordinem accurate, diligenterque complectitur in Sacramentario (*d*) quod Hugo Menardus ex Ordine Benedictino vir ſapientiſſimus in lucem edidit (*e*) præclaris notis exornatum. Hanc vero Fontis conſecrationem non tantum Sabbato majoris hebdomadæ celebrari ſolitam accepimus, ſed etiam in pervigilio Pentecoſtes, quibus diebus (*f*) Baptiſmus conferri more Inſtitutoque Eccleſiæ, (niſi aliter neceſſitas expoſceret) unice conſueverat. Nam quod traditur a Gregorio Nazianzeno (*g*) die feſto Epiphaniæ luſtralibus undis recentes Fideles etiam expiatos, id ſolum in paucis quibuſdam Locis uſu receptum fuiſſe conſtat.

(*a*) S. Joan. Chryſoſt. Hom. 30. in Gen.
(*b*) Lib. de Spiritu S. c. 27.
(*c*) Lib. de Glor. Martyr. c. 23.
(*d*) Pag. 71.
(*e*) Anno 1742.
(*f*) Siricius Pont. in Ep. ad Himerium Ep. Tarr. S. Leo Magn. in Ep. 4. & 80. Gelaſius Pont. Ep. 1 c. 12.
(*g*) Orat. 4. de Bapt.

Denique, quum poſteriori tempore frequentius, ac plane quotidie Baptiſmus impertiretur, ut aliquid ſaltem primi Inſtituti retineret Eccleſia, fontes iiſdem diebus conſecrari voluit (*h*), quibus antea ſalutari lavacro eos luſtrabat, qui Chriſti Domini religionem, ac diſciplinam ſuſceperant. Id autem cum plurimis Teſtimoniis (*i*) liquido apparet, tum præcipue ex jure Pontificio (*k*), in quo Sabbatum majoris hebdomadæ, & pervigilium Pentecoſtes, omiſſo Epiphaniæ ſolemni Feſto, potiſſimum nominantur.

Novus autem in Sacris Literis, ac peregrinus eſſet, qui Baptiſmum fuiſſe initio Eccleſiæ a ſolis Epiſcopis collatum ignoraret. Quippe Gregorius Magnus ad Romanum Italiæ Præfectum ſcribens illum iis (*l*) verbis admonuit, ut Blandum Hortanum Epiſcopum dimitteret, quem ille Ravennæ detinebat: *Eccleſia ſine Rectore, & Populus quaſi ſine Paſtore Grex deperit, & ibidem Infantes ſine Baptiſmate moriuntur*: Plurima in hanc rem afferri poſſent documenta ex omni antiquitate deprompta, niſi ex veteri conſuetudine, quæ & in præſentia conſtans eſt ſatis ſuperque confirmaretur. Nam in plurimis Urbibus, Civium licet multitudine affluentibus, in Eccleſia tantum principe, aut prope ipſam, Fons Baptiſmi conſtruitur, ad quem univerſi deferri ſolent, ut rite abluantur. Apud Martenem vero, (*m*) qui plura de antiquis Ritibus erudite ſcripſit, hæc leguntur: *Primum eſt, olim in ſolis fere Cathedralibus Eccleſiis extitiſſe Baptiſteria. Nam cum ſoli priſcis temporibus baptizarent Epiſcopi, ſola etiam, in quibus reſidebat Epiſcopus, Eccleſiæ Baptiſteria habebant.* Sed præſertim Chriſtianus Lupus vir clariſſimus (*n*) eamdem ſententiam ante Martenem poſteris commendavit. Cum deinde Chriſtianorum numerus ſingulari Dei beneficio magis in dies propagaretur, factum eſt, ut Baptiſmum, vel nulla urgente neceſſitate, liceret omni tempore conferre, & pluribus etiam, præter Epiſcopos, illum adminiſtrandi poteſtas

(*h*) Catechiſ. Rom. c. 2. de Sacram. Bap. n. 61.
(*i*) Fran. Amat. Pouget. in ſuis Cath. Inſtit. editis 1725. pag. 850.
(*k*) Can. Duo tempora & ſeqq. de Conſecr. diſt. 4.
(*l*) Lib. 2. Epiſt. 32.
(*m*) De antiq. Eccleſiæ ritib. lib. 1. p. 11.
(*n*) Lib. 1. obſervat. in Decreta, & Can. Conciliorum pag. 855.

 fieret;

Digitized by Google

fieret ; & fontes pariter in multis Urbium partibus, ac potiſſimum in agris a Civitate longe diſjunctis pro commoditate Populi collocarentur. Illi vero, qui huic muneri præfecti eſſent, (a) *Chriſtiani Populi Decani* ſunt nuncupati.

(a) Thomaſſin. de ver., & nova Eccleſiæ diſciplina part. 1. lib. 2. c. 6. ſub n. 2.

Inficiari tamen minime poſſumus hujus antiquæ diſciplinæ veſtigia, & ſuperioribus temporibus retenta fuiſſe, & nunc etiam religioſe obſervari : quippe ſæculis xii., & xiii., poſtquam Pontifex Sabbato majoris hebdomadæ cum ſacro comitatu Templum ingreſſus erat, ut Baptiſmi Fontem conſecraret, Cardinales, qui aderant, Pontificis facultate accepta, ad Eccleſias, quarum titulis præditi erant, profecti, Baptiſmi Sacramentum miniſtrabant. Ita commemorant Cencius, qui ſæculo xii., & Benedictus Canonicus, qui xiii. ſæculo floruerunt, quorum ſcripta in Bibliotheca Capituli Vaticanæ Baſilicæ diligenter ſervantur, cui Nos etiam per 14. annos Cuſtodes præfecti fuimus, quum in eadem Baſilica Canonici locum, ac dignitatem obtineremus. Sed jam ad hæc poſteriora tempora deveniamus. Quum Clemens VIII. expeteret maxime, ut omnes Eccleſiæ in Sacris Ritibus exequendis omnino conformarentur, Ceremoniale Epiſcoporum imprimi juſſit, quod deinde Innocentius X., & Benedictus XIII., novis quibuſdam additis, quæ prorſus neceſſaria videbantur, ſua auctoritate confirmarunt. Itaque in iis Libris (b) cautum fuit, ut Baptiſmi Fontes Sabbato majoris hebdomadæ ab Epiſcopo de more ſacri fierent ; & Catechumeni, ſiqui adeſſent, Sacrum ab ipſo Lavacrum acciperent, vel ſi aliquo impedimento detentus Epiſcopus, id perficere minime poſſet, alium ipſe ſufficeret, qui ſuo nomine, & facultate rem totam adminiſtraret. Sed quo magnificentius, ac pro rei dignitate id geratur, merito ſancitur, ut Canonicorum Collegium, cæterique Eccleſiæ Adminiſtri ſimul interſint. Poſtremo ne aliquis contentioni locus ſupereſſet, non ſemel eos, qui ad fontem conſecraudum debeant omnino convenire, Sacræ Congregationes declararunt ; videlicet, ſi in Eccleſia Cathedrali id fiat, non Canonicos modo, & Clericos univerſos, qui fidem ſuam, ac nomen ipſi Eccleſiæ dederunt, ſed alios quoque Presbyteros, Parochos, & Clericos, quos Epiſcopus acciverit, licet in ipſius locum ab alio conſecratio peragatur. In aliis vero Eccleſiis, ubi fons hujuſmodi ſervatur, præſentes eſſe debent Parochi eiſdem ſubjecti, & reliqui Sacerdotes, & Clerici, qui fuerint ipſis adſcripti. Poſtremo in iis Eccleſiis, quæ unius Sacerdotis poteſtate, ac regimine curantur, fons minime conſecrari poteſt, niſi cum ipſo alii quoque Presbyteri ſimul operentur. Hæc omnia complectitur accurate Braſchius (c) ; & nuper etiam a S. Concilii Congregatione Patrum conſenſu, judicioque reſponſum fuit, Parochos in Eccleſiis Cathedralibus, quibus ſubjiciuntur, adeſſe debere, cum fontis ſolemnis conſecratio quotannis renovatur, uti memorat Cardinalis Petra (d), qui per plures annos ejuſdem Congregationis a Secretis præclarum munus cum laude ſuſtinuit.

(b) Lib. 2. cap. 27.

(c) In Promptuario Synod. c. 3 num. 29. In Cauſa Savonen. 17. Novembris 1691.

(d) Lib. 3. pag. 53. num. 19.

Illud profecto certum eſt in Urbe Bononienſi, aliiſque Italiæ Civitatibus Baptiſmi fontem veteri conſuetudine in Eccleſia principe ſolum retineri, ibique non Civium modo Infantes, ſed Oppidorum ad Civitatem proxime pertinentium ſalutari Lavacro expiari. Id etiam in more poſitum perpetuo fuit, ut Sabbato majoris hebdomadæ, & in pervigilio Pentecoſtes hujuſmodi fontes magno Parochorum omnium concurſu ſacrarentur. Ita enim in Synodicis Sanctionibus Laurentii Campegii Cardinalis ampliſſimi clare dignoſcimus (e) : *Inſuper præcipimus omnibus Capellanis Civitatis Bononienſis, ac ſuburbiorum, ut Sabbato majoris Hebdomadæ, atque in pervigilio Pentecoſtes conveniant ad Baptiſmum, qui in Eccleſia Cathedrali inſtituitur : Qui parere recuſaverint pœna ſolidorum 40. abſque ulla ſpe condonationis omnino plectentur :* Id etiam auctoritate (f) præſtantiſſimi viri Cardinalis Gabrielis Palleotti magis deprehenditur : In ea quippe oratione, cujus eſt argumentum : *Sermo de Baptiſmi Sacramento in Sabbato magno Paſchæ, aut Pentecoſtes, cum convenit Clerus ad Benedictionem Fontis,* Sermonem his verbis exorditur, *Sacroſanctum iſtud Catholicæ Eccleſiæ Inſtitutum priſcis temporibus piæ fidelium traditione, perpetuaque obſervatione ad Nos perductum, ut hoc ipſo die, qui Dominicæ Reſurrectionis, aut Pentecoſtes celebritatem præcedit, inter multas, ac religioſas Benedictiones, quæ intra atrium Eccleſiæ fiunt, hæc Sacri Fontis Conſecratio, accerſitis Parochis, adſtanteque Clero ſolemniter perficeretur, admonet Nos dilectiſſimi, ut nonnulla, ac cum iis præſertim, quos in Animarum curatione ſocios, atque adminiſtros habemus, de ſingulari hoc Dei beneficio agamus, quod per Baptiſmi Lavacrum Nobis collatum eſt.*

(e) In Decret. Synodal. editis anno 1535. pag. 6.

(f) Lib. de adminiſt. Eccleſiæ Bonon. en. pag. 92.

Satis exploratum non habemus, utrum, poſtquam Cardinalis Palleottus vita deceſſit, nonnulli Fontis Conſecrationi intereſſe ob negligentiam prætermiſerint ; id tamen eveniſſe ſuſpicamur ea iis, quæ leguntur in Synodo ab Hieronymo Cardinali Boncompagno coacta (g) : *Parochi Civitatis, & Suburbiorum interſint Benedictioni & renovationi Fontis Baptiſmalis faciendæ in hac noſtra Metropolitana : Alii vero Parochi Diœceſani in Plebaniis, quibus ſubduntur, prædictæ interſint functioni ſub pœna duorum aureorum.*

(g) Anno 1694. ad Tit. de Fonte Bap.

Nos interim ſatis cognita, perſpectaque Parochorum probitate, confidimus neminem impoſterum huic publico muneri defuturum, niſi forte gravi aliqua cauſa impediatur, quæ Nobis, vel Vicario noſtro producta, facultatem ea conditione facile impetrabit, ut alius Sacerdos ejus loco ſufficiatur. Id vero a ſingulis etiam Parochis, qui longe ab Urbe in agris conſtituti ſunt, integre, ac religioſe obſervandum minime dubitamus. Attamen, ut in officio contineantur univerſi, propoſitas a Cardinali Boncompagno pœnas iterum infligimus in eos, qui Fontis conſecrationi ſtatis diebus non adfuerint, vel alium minime ſubrogaverint, ſi neceſſario aliquo impedimento, ut ſupra diximus, implicati, vacationem obtinuerint.

Equidem fatemur longius, quam ab initio ſtatuimus, protractam eſſe hanc orationem, cujus Nos minime pœnitet, ut facilius quiſque deprehendere poſſit, Nos rerum novarum minime cupidos, id ſolum magnopere expetere, ut, quæ olim graviter, ſancteque a majoribus noſtris propoſita ſunt, in priſtinum locum, ac dignitatem mitius, & commodius reſtituantur.

INSTITUTIO II.

De Sacra Ordinatione ; quanti referat delectum in conferendis Ordinibus habere.

QUamquam a præclariſſimo Deceſſore noſtro in generali Decreto pro Sacra Ordinatione indicenda, & a Nobis pariter accurate declaratum ſit, quid ad primam Tonſuram, Ordineſque rite conferendos, vel ſuſci-

Digitized by Google

ſcipiendos omnino requiratur, tamen deprehendimus pravas aliquas conſuetudines irrepſiſſe, quæ Edictum bujuſmodi, &, quod caput eſt, Sac. Concilii Tridentini Conſtitutiones non mediocriter labefactant. Hinc ſarto, tectoque priori Decreto, novum hoc proponendum neceſſario duximus, ut traditam a majoribus diſciplinam ab omni labe immunem prorſus, ac liberam tueremur. Neque ſane animo commovebimur, ſi perpauci ad Sac. Ordinationes impoſterum confluant, & pauci etiam in Civitate Clerici numerentur. Nam magnopere Nos recreat, magiſque in propoſito confirmat, quod Lateranen. Concilii Patres ſub Innocentio III. ſcriptum reliquerunt: *Paucos idoneos, & probatos habere ſatius eſt, quam multos inutiles, atque adeo ipſo vitæ genere pernicioſos:* Illud etiam perpendendum ſubjicitur (*a*): *Melius eſt Domini Sacerdotium paucos habere Miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant*. Inſuper ſatis exploratum habemus, quod ad Timotheum ſcribit Apoſtolus: *Nemini cito manum impoſueris*, uti Carthuſianus declarat, *Aliquem facile ordinando*. Terret Nos etiam vehementer, quod Joannes Moſchus ſæculi ſeptimi Scriptor Poſterorum memoriæ commendavit in eximio, ac ſane perutili Commentario, (*b*) quod in ſeptima Synodo ad fidem faciendam prolatum fuit, & libro ſeptimo Bibliothecæ S. Patrum continetur. Is enim commemorat, cum ad ſepulcrum Beatorum Petri, & Pauli Leo Magnus pro ſuorum criminum venia, & expiatione ſuppliciter exoraret, S. Petrum illi ſubito ante oculos adſtitiſſe, iiſque verbis alloquutum: *Oravi pro te, & dimiſſa ſunt tibi omnia peccata tua, præterquam impoſitionis manuum. Hoc enim ſolum abs te requiretur, ſive bene, ſive fortaſſis aliter id egeris.*

(*a*) In Gan Taleſ. diſtinc. 23.

(*b*) Pratum Spirituale inſcribitur c. 149.

Novum porro non eſt, ſed in Generali Concilio Chalcedonen. ſancitum atque iterum in Tridentino, (*c*) ne temporis diuturnitas aliquam excuſationis cauſam afferret, videlicet: *Ut nullus impoſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur*. Igitur, qui dignus aliquo Ordine judicabitur, impreſſam ſchedulam accipiet, inſcriptumque nomen Eccleſiæ, cui omnino debeat inſervire: ſed ut re potiſſimum, non autem verbis id perficiatur, uti Sac. Concilium illis verbis declarat, *ubi ſuis fungatur muneribus*, ideo omnia in ea ſchedula deſcribentur, quæ ſingulis aptiſſime convenient, ut ejuſdem Sac. Concilii ſententiæ conformentur. Siquis vero perfectis etiam reliquis omnibus, quæ ad Ordines recipiendos exiguntur, id unum, de quo ſermo eſt, negligenter prætermiſerit, ad altiorem gradum aſcendere nulla ratione illum permittemus.

(*c*) Seſſ. 23. cap. 16. de Reform.

Eos quoque a Concilio Tridentino longe diſcedere judicamus, qui, poſtquam rite ordinati fuerint, vel muneri ſuo non ſatisfaciant, vel ſatisfeciſſe temere arbitrentur, videlicet ſi vel Diaconi, aut Subdiaconi ſuperinduti linea veſte Sacram Euchariſtiam comitati fuerint, cum ad Infirmos defertur, vel cum ipſa per Urbem quolibet menſe ſolemni pompa circumgeſtatur. Id prorſus alienum eſt a Sac. Concilio, in quo de Diaconis, ac Subdiaconis ita decernitur: (*d*) *Eccleſiis, quibus adſcribentur, inſerviant, ſciantque maxime decere, ſi ſaltem diebus Dominicis, & ſolemnibus, cum Altari miniſtraverint, Sacram Communionem perceperint*. Pro Clericis vero in Minoribus Ordinibus conſtitutis hæc traduntur: (*e*) *Decernit, ut impoſterum hujuſmodi Miniſteria non niſi per conſtitutos in dictis Ordinibus exerceantur*. Quoniam vero excitantur querelæ, nempe a Diaconis, & Subdiaconis munera ſua expleri non poſſe, eo quod in Parochiis Sacra diebus Feſtis ſolemnia minime celebrentur, intelligent ſinguli ex ſchedula, quibus Miniſteriis exercere ſe debeant; quæ ſi omittantur, viam ſibi pro certo teneant perpetuo ad alios Ordines intercluſam.

(*d*) Seſſ. 23. c. 11.

(*e*) Seſſ. 23. c. 17.

Non ſemel declaravimus neminem ad Sac. Ordines aſſumendum, niſi prius Theologiam Moralem ſedulo percurrerit. Neque tamen eorum ſtudium, ac voluntatem improbamus, qui Theologiæ Scholaſticæ operam præſtant, aut in jure Pontificio verſantur. Sed ut majori in omnes uteremur indulgentia, Theologiæ Moralis ſtudium cæteris facilius, atque uſitatius propoſuimus amplectendum, quod qui ante Diaconatum ſuſcipient, & ad Sacerdotium uſque fuerint non interrupte proſecuti, eoſdem doctrina ſatis inſtructos fore non dubitamus. Quippe a Concilio Tridentino ſtatuitur, ut qui Sacerdotes fieri peroptant, præter cætera (*f*), *etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac ad miniſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur*.

(*f*) Seſſ. 23. c. 14.

Illud in hac re taciti præterire non poſſumus, in peculiari multorum Cardinalium Congregatione ab Innocentio XIII. inſtituta (in qua Nos ipſi a ſecretis delecti per annum integrum ſupra modum elaboravimus, materiem ordinemque comparantes Conſtitutionis, quæ incipit *Apoſtolici Miniſterii*, quæ primum ab eodem Pontifice ad Cleri Hiſpanici reformationem fuit evulgata, & cæteris omnibus Epiſcopis, veluti exemplar propoſita, deinde a Benedicto XIII. Apoſtolica Auctoritate confirmata) in illa, inquam, peculiari Congregatione poſt diligentiſſimam inveſtigationem verba Tridentini Concilii mitius, aut benignius interpretari non poſſe declaratum fuit, quam ſi de Moralis Philoſophiæ ſtudiis intelligerentur.

Parochi, qui in Civitate conſtituti ſunt, Nobis utique literis ſcriptis teſtantur, Ordinibus initiatos ſuis Conventibus aſſiduos, & frequentes adeſſe, de quo ſingulares ipſis agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed cum ii Conventus nocturno plerunque tempore, & non niſi ſemel quolibet menſe haberi ſoleant, Convivio plane comparari poſſunt, ad quod aliqui ſymbolam conferunt optimam, & lautam, alii vero ſatis mediocrem, nonnulli etiam ſine ullo ſumptu conveniunt. Eam ob rem monemus univerſos inania prorſus, ac nullius momenti fore hujuſmodi teſtimonia, niſi pariter in illis frequentia, indoles Clericorum, & quinam fructus percipiatur, aperte declarentur. At vero pro ſtudiorum teſtimonio, ac fide eorum, qui in Civitate degunt, volumus, ut Profeſſor ad tradendam Moralem, aut Scholaſticam Theologiam, vel etiam jus Pontificium publice conſtitutus, affirmet, an ſedulam cum fructu operam aſſidue impenderint.

Inſuper cum ad examen acciti venient, qui Ordinibus initiandi ſunt (quod donec ſalvi, & incolumes erimus, Nobis ſemper præſentibus, habebitur) priuſquam inquiramus, quæ ad Ordines pertinent, ut de eorum ingenio, ac doctrina certi ſimus, plurima etiam circa facultates, ac diſciplinas, in quibus ſinguli verſantur, exacto judicio perſcrutabimur. Poſtremo cum Sac. Concilium Tridentinum jubeat, ut qui Minores Ordines expetunt (*g*) *ſaltem Linguam Latinam intelligant*, quantum in ea profecerint univerſi palam coram

(*g*) Seſſ. 23. c. 11.

Nobis experientur ; ob quam cauſam aliud Edictum ſimul promulgandum curavimus , in quo ratio, ac norma in Clericis examinandis ſervanda contineatur.

Commendamus autem ſummopere eorum diligentiam , ac fidem , qui de more hujus Diœceſis colligendis, ac probandis Clericorum meritis præpoſiti ſunt . Caveant tamen , ut impoſterum , qui ordinandi ſunt , illud etiam plane comprobent , nuſquam alicujus criminis reos coram Sæculari , aut Eccleſiaſtica poteſtate in jus vocatos fuiſſe . Verum ne ipſos majori labore , ac moleſtia afficiamus , Congregationem nuper conſtituimus , cui Nos , aut Vicarius noſter nunquam deerimus ; ibique accurate dijudicandum erit , an ſingula , quæ in hoc Decreto præſcribuntur , diligenter fuerint obſervata.

INSTITUTIO III.

De Rogationibus Majoribus , ac Minoribus , veteri ipſarum Inſtitutione , Auctore , & Loco , ubi primum cœperunt ; quo pacto initio gererentur , quam ob cauſam inductæ fuerint , & qua religione ſint peragendæ ; item de Origine Imaginis B. Mariæ Virginis per S. Lucam depictæ : ex quo loco , & quo tempore in hanc Urbem delata fuerit ; Poſtremo de Cultu eidem Sac. Imagini præſtando.

CUm die Feſto S. Marci ſolemnis per Urbem ſupplicatio de more peracta fuerit , quo tempore Nos ad inviſendam Diœceſim profecti longe ab Urbe detinebamur , proximis diebus 19. 20. 21. menſis Maji , Deo juvante , reliquæ ſupplicationes Nobis præſentibus publice indicentur , quæ *Minores Rogationes* nuncupantur , cum altera *Majoris Rogationis* nomen acceperit (*a*) . Id autem eveniſſe ob eam cauſam putamus , quod S. Gregorius Magnus ipſam primus excogitaverit , cæteras vero S. Mamertus Epiſcopus Viennæ in Gallia longe ante induxerit , uti Durandus advertit (*b*) ; vel ſaltem , quia idem Sanctiſſimus Pontifex illam propagaverit , cum de eadem tanquam (*c*) a Majoribus accepta ipſe loquatur : *Solemnitas annuæ devotionis Nos , Fratres dilectiſſimi , admonet , ut Litaniam , quæ Major ab omnibus appellatur , ſollicitis , ac devotis debeamus , auxiliante Deo , mentibus celebrare* . In qua ſententia præclariſſimi quoque Viri Baronius , ac Martenes verſantur . (*d*) Vetuſtiſſima æque , ac pia Minorum Rogationum Inſtitutio omnes ad ſinceram cordis pœnitentiam , atque ad Divini Numinis opem implorandam ſummopere excitare debet , ut impendentes undique calamitates a noſtro capite depellat , & poſt hujus vitæ curſum in Cœleſtis Regni ſocietatem excipiat . Nonnulli profecto piam hanc Inſtitutionem S. Mamerto antiquiorem exiſtimant , & S. Auguſtinum teſtem adducunt (*e*) ; quibus Nos libenter aſſentiremus , niſi illam ipſam concionem , qua id confirmant , S. Cæſario Arelatenſi potius , quam Auguſtino tribuendam præſtantium Virorum auctoritate ducti merito ſuſpicaremur .

(*a*) Cæremon. Ep. lib. 2. c. 32.

(*b*) Duran. l. 2. Ratio. c. 102. n. 4.

(*c*) S. Greg. initio l. 2. Regeſt.

(*d*) Baron. ad Martyrol. Rom. 25. Aprilis Marten. l. 4 de Div. Offic. c. 27. n. 1.

(*e*) In Ser. 173. de Tempore in pervig. Aſcen.

Itaque Mamertum Auctorem arbitramur , qui ſæculo quinto Sanctitatis gloria maxime floruit , quod etiam clare teſtatur S. Avitus in Concione de *Sac. Rogationibus* , quam Joannes Gagneus in lucem edidit , ac deinde Menardus iterum Typis evulgavit (*f*) . Id etiam præclaro Sinodii Apollinaris teſtimonio comprobatur : *Quidquid illud eſt , quod otio , vel negotio vacas , in Urbem tamen , niſi fallimur , Rogationum contemplatione revocabere ; quarum Nobis ſolemnitatem primus Mamertus Pater , & Pontifex reverentiſſimo exemplo , utiliſſimo experimento invenit , inſtituit , invexit* . Et quamquam ſubjiciat : *Quippe prius , quod ſalva fide , pace ſit dictum , vagæ , infrequenteſque , utque ſic dixerim , oſcitabundæ ſupplicationes* , illud ſolum ex his deprehendi poteſt ante Mamertum publicas ſupplicationes haberi conſueviſſe , non illas tamen , quæ per triduum ante Feſtum Aſcenſionis Domini peculiari quodam ritu celebrantur .

(*f*) In notis ad Sac. S. Greg. l. 7. Epiſt. 14.

A Gallia Sacrum id Inſtitutum in alias Regiones promanavit ; ac primum ſub Leone III. a Romana Eccleſia receptum memorat Anaſtaſius Bibliothecarius , vel quicunque ſit Auctor , qui res ab eodem Pontifice præclare geſtas poſteritati commendavit : *Ipſe vero a Deo protectus , & præclarus Pontifex conſtituit , ut ante tres dies Aſcenſionis Dominicæ Litaniæ celebrentur* . Mirabitur ſane , ac merito , qui in mentem revocaverit pietatem egregiam , qua olim Chriſti Fideles ſolemnes hujuſmodi dies proſequebantur . In Moguntino Concilio (*g*) præcipitur , ut nulla utantur veſtium pompa , nullumque eo tempore præſerant ornamentum . Concilio autem Arelaten. (*h*) Jejunium religioſe obſervandum proponitur . Tandem ex antiquiſſimis Rituum libris a Martene editis (*i*) intelligimus in more poſitum fuiſſe , ut Sacro cinere (quod Nos primo Quadrageſimæ die facere conſuevimus) ſingulorum capita adſpergerentur . Illud poſtremo memoria dignum , quod a S. Cæſario Arelaten. traditur in ea concione , cujus Auctor S. Auguſtinus , ut paulo ante diximus , ab aliquibus nuncupatur , nempe Divinum Officium , quod hiſce diebus perſolvebatur , in variis Templis recitari ſolitum fuiſſe , in quibus per ſex horas ſtationes Chriſtiani producebant , *Qui in iſtis ſex horis de conventu Eccleſiæ non ſubducit ſe , magnum remedium animæ ſuæ noſcitur providere* . Hæc autem in medium non ideo protulimus , ut adſpergendi ſuper capita Fidelium Sacri Cineris uſum , vel Jejunii per hoc triduum conſuetudinem renovaremus , quod in ordinem Religioſis S. Joannis Hieroſolymitani cooptatis ſingulari lege præſcribitur . Non ignoramus pariter ex communi Eccleſiæ diſciplina a Feſto Paſchatis uſque ad Pentecoſtem nullum Jejunium adhiberi ; & cum Mediolanen. Eccleſia veterem jejunandi morem Rogationum tempore retinuerit , illas poſt Feſtum Aſcenſionis Domini ſolemniter indicit , ut in actis Concilii Provincialis , quod primum S. Carolus Mediolani celebravit , aperte continetur , *Ut triduo Rogationum poſt Aſcenſionem Domini ex veteri Inſtituto in Mediolanenſi Eccleſia Jejunium adhibeatur* . Ea igitur de cauſa priſca Eccleſiæ Inſtituta in memoriam adduximus , ut Sanctiſſimis Majorum exemplis , qui Nos longe virtute , ac meritis ſuperarunt , concitati , omnes curæ noſtræ commendati ad pietatem vehementius incenderentur . Siquis autem ex his , quæ hactenus commemoravimus parum animo moveatur , ſibi ante oculos proponat funeſtam luem , ac peſtem , quæ jampridem in armenta graſſatur , ut meritas violato Numini pœnas exolvamus : Cogitet etiam has ſupplicationes initio a S. Mamerto propoſitas fuiſſe , ut crudeliſſimas feras , quæ hominum cervicibus , ac fortunis imminebant , longe propulſaret ; Deumque populi luctu , & precibus commotum Viennæ Urbem , univerſamque Diœceſim a vaſtitate , ac ruina tunc eripuiſſe . Id S. Avitus in concione , quam ſuperius memoravimus , & S. Gregorius Turonen. (*k*) teſtatum Nobis reliquerunt . Quamobrem in libro , qui *Sacerdotale* inſcribitur , illud poſterorum memoria dignum refertur , *In*

ali-

(*g*) Cap. 33

(*h*) In Can. Rogat. de conſecr. diſt. 3.

(*i*) Tom. 4. c. 27. n. 4.

(*k*) Lib. 2. Hiſtoriar. c. 34.

aliquibus Eccleſiis ſolent portari Dracones, & Lupi ſuper perticas ad denotandum, quare inſtituta fuerit hæc Proceſſio.

Cum Ceremoniale Epiſcoporum decernat, ut Sacra aliqua effigies per Urbem deferatur, Sacris Ritibus omnino conſentaneum videtur id, quod in hac Civitate Rogationum tempore pridem uſu receptum fuit. Etenim Beatæ Virginis Imaginem a S. Lucas depictam, quæ ſæculo XII., Gherardo tum Bononienſium Epiſcopo, in hac Urbem ab Æde Conſtantinopolitana S. Sophiæ delata fuit, & in Monte Guardiæ collocata, a ſæculo XV. (cum Beatus Nicolaus Albergatus Bononienſem Eccleſiam adminiſtraret) transferre conſueverunt in Civitatem ſodales *a* Morte nuncupati, cum proxime Rogationum dies celebrandi eſſent, eandemque Sacram Imaginem ſolemni Populi ſupplicatione circumgeſtare. Hæc Sigonius memorat in eleganti Commentario, quo Bononienſes Epiſcopos recenſet.

Igitur in hac Tabula Dei Parentis Effigies exhibetur, ob quam, ait S. Bernardus, omnia in genus hominum cœleſtia munera, Deo ſic volente, copioſe dimanant, (*a*) *Quia ſic eſt voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.* Sanctus autem Petrus Damianus in ipſius cultum animos his magnopere verbis incendit (*b*). *Dignum quippe eſt, ut, quæ laudum præconia meretur ab Angelis, obſequiis etiam frequentetur humanis, eique poſt Deum totus Orbis exhibeat laudem, per quam ſuſcepit propriæ ſalutis auctorem. Optima ſane ſpes eſt apud eam habere confugium, quæ ſcilicet inter omnes Cœleſtis Curiæ Senatores impetrandi apud Deum primum obtinet locum.*

(*a*) Sermone de Nat. B. M.

(*b*) Lib. 6. Epiſt. 29.

Tandem ſatis exploratum eſt maximis ſæpe beneficiis cumulatos fuiſſe, qui ad Sacram hanc B. Virginis Imaginem pie confugerunt, quæ omnia Aſcanius Perſius ſatis accurate complectitur.

Quamquam annis 40. Romæ immorati non interfuimus, cum Rogationum tempore hæc Sacra Effigies circumferretur, tamen in mentem veniunt Populi concurſus, & incredibilis lætitia, qua vultu, oculis, ac toto corpore geſtiebant univerſi. Itaque eandem in omnium animis Religionem fore confidimus, plurimumque commendamus, ut maximus iis præſertim Templis honos tribuatur, in quibus ſacra ſolemniter fient, ac B. Virginis Imago per id tempus aſſervabitur; quæ deinde ſub quartam, & vigeſimam diei horam omnino, uti mos eſt, debeant obſerari. Illud etiam decernimus, ut dato tormenti bellici ſigno Tintinnabula ex Turribus univerſa perſonent; cum Sacra Tabula in Urbem deportatur. Verum iis externis ſignificationibus minime acquieſcimus. Animus quippe omni labe rite expiatus; & Sac. Synaxi refectus unice poteſt B. Virginis tutelam, ac fidem apud Deum ſibi comparare, ut ipſius opem nos miſeri, & egentes experiamur. Ipſa quidem Parens eſt amantiſſima eorum, qui peccati vinculis ita adſtringuntur, ut tamen ab illis diſſolvi maxime cupiant, & ſe a turpi ſervitute vindicare, uti S. Birgittæ olim declaravit, *Ego ſum Mater omnium Peccatorum ſe volentium emendare*. Idem admonet S. Gregorius VII. (*c*) *Pone finem voluntati peccandi, & invenies Mariam promptiorem Matrem in tui dilectione.* Quod etiam vir eximiæ virtutis P. Segneri uberius comprobavit (*d*); Qui ſe integre, ac ſincere Virgini devoverit, ejus pariter virtutem, & exempla ſibi imitanda proponit; ac pro maximo in Deum amore voluptatum illecebras falſaque rerum blandimenta fortiter contemnit (*e*).

(*c*) Lib. 1. Epiſt. 47.

(*d*) Chriſt. Inſtr. p. 3. Serm. 34.

(*e*) Theop. Rayn. in Diptychis Marianis tom. 7. ſub nap.

Si a nobis id ſedulo perficiatur B. Virginis ope, ac præſidio detrimenta, & pericula, quæ in noſtra parantur capita, longe depulſa viciſſim gratulabimur, Noſque aliquando de hoc terreſtri carcere evocati novam, beatamque in Cœlis vitæ rationem auſpicabimur.

INSTITUTIO IV.

De jejunio quatuor temporum; qua de cauſa inſtitutum ſit ab Eccleſia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore id evenerit, & qua pietate ſervari debeat: Item de Jubilæi promulgatione, quod Sanctiſſimus Pontifex conceſſit; cur illud Fidelibus, & qua ratione comparandum propoſuerit: De uſu facultatis, quæ per Pontificem tribuitur immutandi vota, abſolvendi a cenſuris, ab externa hæreſi, & criminibus reſervatis: Pontificum conſilium, & mens, dum facultates ejuſmodi largiuntur.

NEminem latere arbitramur quarta, & ſexta Feria, ac Sabbato poſt Pentecoſtem, videlicet diebus 4. 6. 7. menſis Junii, ſervandum eſſe Jejunium, quod inter quatuor ſolemnia numeratur, quæ ſtatis anni temporibus celebrari plurimis de cauſis conſueverunt. Primum quidem ne Judæi, qui publice indictum Jejunium quater in anno religioſe ſervabant (*f*), Chriſtianos temperantiæ virtute ſuperarent: Deinde, cum a veteri Eccleſiæ diſciplina recedendum fuerit, ob quam ſacræ ordinationes menſe Decembri tantum haberi ſolebant, ob idque alia tria tempora (*g*), vere ſcilicet, Æſtate, ac Autumno ineuntibus, ad illas peragendas conſtituta fuerint, omnino rationi conſentaneum viſum eſt, ut Jejunium pariter adhiberetur, quemadmodum ex Sacris Literis deprehenditur, dum Barnabæ, ac Sauli ordinationem commemorant: *Tunc jejunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*: (*h*) Tertio, ut pro frugibus Deo gratias perſolvamus, cum iis præcipue temporibus vel terræ mandentur, vel matureſcant, vel deſectæ in horrea congerantur.

(*f*) Zachar. c. 8.

(*g*) Amalar. Fortun. l. 2. c. 1. de Offic. Eccl.

(*h*) Cap. 13. Act. Ap.

Denique, ut Jejuniis, aliiſque piis operibus noſtra crimina ſine ulla intermiſſione expiemus; quæ omnia a Venerabili Dei famulo Cardinali Roberto Bellarmino fuſius, & luculentius explicantur (*i*).

Sancto Calliſto Pontifici, qui initio tertii ſæculi martyrii palmam eſt aſſecutus, hujuſmodi inſtitutio tribuitur; vel ſaltem, cum Jejunium ter in anno fieret veteri conſuetudine, quartum ipſe traditur adjunxiſſe. In Pontificali Libro, cujus Auctor Anaſtaſius Bibliothecarius nuncupatur, cum de rebus geſtis S. Calliſti agitur, hæc memorantur: *Conſtituit Jejunium quater in anno fieri, frumenti, vini, & olei gratia ſecundum Prophetiam.* At in vetuſtiſſimo ejuſdem libri exemplari ſervato in celebri Bibliotheca Colbertina (a quo nihil omnino diſſentit alterum, quod in Reginæ Svecorum Bibliotheca extabat), ita ſcriptum invenimus: *Hic conſtituit Jejunium die Sabbati ter in anno fieri, frumenti, vini, & olei gratia ſecundum Prophetam, quarti menſis, ſeptimi, & decimi*: Utrumque teſtimonium in hanc ſententiam Iſidorus Mercator conjunxit: *Jejunium quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, convenientius nunc per quatuor Tempora fieri decernimus.* Id autem Calliſti decretali Epiſtola ad Benedictum Epiſcopum confirmari plane videtur. Hanc porro Calliſto minime tribuendam contendit Petrus Couſtant (*k*),

(*i*) De bonis operibus in partic. lib. 2. c. 19.

(*k*) Petr. Couſtant lib. 1.

qui Romanorum Pontificum Epiſtolas collegit, ac Pariſiis anno 1721. typis mandavit: Calliſto (inquit) *Iſidorus Mercator duas ſuppoſuit Epiſtolas, genuino parenti aliquando cum reliquis ipſius fœtibus reddendas*. Cum tamen in dubium veritas hujuſce monumenti revocetur, & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ princeps ipſe Baronius (*a*) anceps, incertuſque rei fuiſſe videatur, cum ſatis modeſte inquit, *Nam ipſe, ſi qua de his ſcripſit*, illud ſtatuendum eſt (ſalva ſemper libri Pontificalis, quem ſupra memoravimus, fide), quod, cum Judæi quater in anno Jejunio addicti eſſent, non ritu quodam, aut ſolemni cœrimonia, quæ Salvatoris adventum indicaret, ſed virtutis potius, ac temperantiæ cauſa, hinc Apoſtolica traditione hujus Jejunii conſuetudo recenti Eccleſiæ propoſita ad nos uſque dimanaverit, ut S. Leo Magnus quinti ſæculi ſcriptor teſtatur (*b*), cujus ſententiam Cardinalis Baronius iis verbis complectitur (*c*): *Ipſa quidem quatuor anni temporum jejunia, quæ in Eccleſia ſervari ſolent, ex Apoſtolica Inſtitutione ſumpſiſſe principium S. Leo abſque ulla dubitatione confirmat*. In hanc opinionem ſcripſit etiam Thomaſſinus, cum de Jejunio ſatis copioſe, atque erudite diſſereret (*d*). Cum deinde aliqua ex parte vetus diſciplina immutata eſſet, & nonnullæ Eccleſiæ vernum Jejunium menſe Martio, æſtivum vero in hebdomada, quæ poſt Feſtum Pentecoſtes ſequitur, quodam more celebrarent, Sanctus Gregorius VII. Quadrageſimæ initio primum Jejunium fieri, alterum vero in hebdomada Pentecoſtes perpetua lege conſtituit. Ita commemorat Micrologus ſcriptor S. Gregorio coævus (*e*); & Concilium pariter Claromontio habitum ſub Urbano Secundo decernit, ut, *jejunium ſecundum ſemper in hebdomada Pentecoſtes celebretur*. Quæ omnia præſtantium Virorum Orderici Vitalis (*f*), & Muratoris auctoritatibus (*g*) confirmantur.

Quamquam vero nefarius Dallæus ſummopere contendat ab Apoſtolis traditum, indictumque minime fuiſſe Jejunium, cujus meminit Zacharias, eum ingratum Deo, inviſumque ea ſacris literis fuiſſe liquido appareat (*h*): *Cum jejunaretis, & plangeretis in quinto, & ſeptimo per hos ſeptuaginta annos, numquid jejunium jejunaſtis mihi*: Doctiſſimi tamen Viri id eveniſſe jure aſſeſerunt, quod hujuſmodi jejunium cum pietate, & Religione minime conjungeretur: Id etiam Zachariæ ipſius teſtimonio deprehenditur: *Et factum eſt verbum Domini ad Zachariam dicens: Hæc ait Dominus exercituum dicens: judicium verum judicate, & miſerationes facite unuſquiſque cum fratre ſuo; & viduam, & pupillum, & advenam, & pauperem nolite calumniari, & malum vir fratri ſuo non cogitet in corde ſuo* (*i*).

Itaque impudentiſſimus ſane eſt, qui Jejunium ſuapte natura Deo minime acceptum fuiſſe divulgat, cum voluntatem ipſe ſuam aperte ſignificaverit (*k*): *Hæc dicit Dominus exercituum: jejunium quarti, & jejunium quinti, & jejunium ſeptimi, & jejunium decimi erit Domui Juda in gaudium, & lætitiam, & in ſolemnitates præclaras, veritatem tantum, & pacem diligite*. Egregios de Jejunio libros conſcripſit Laurentius Cardinalis Cozza (*l*), quibus Dallæi audacia perfringitur, ac mendacia refelluntur.

Quare illud ex Zacharia ſolum intelligitur, nullius meriti Jejunium fore, niſi pariter animus criminum maculis expurgetur, quod ex Iſaia clare perſpicitur, ubi Judæis querentibus nullum ſe ex Jejunio fructum

(*a*) Ad an. 57. n. 206.
(*b*) Serm. 7. Jejonio ſeptimi menſis: & ſer. 4. 6. 7. de jejunio decimi menſis.
(*c*) Ad an. 57. n. 206.
(*d*) In tractatu de jejun. part. 2. c. 25. n. 7.
(*e*) De Eccl. obſ. c. 24. & 25.
(*f*) Lib. 9. de hiſt. Eccl.
(*g*) In Anecdot. l. 2. in diſſ. de Jejuniis quatuor temporum.
(*h*) Zachar. c. 7.
(*i*) Zach. c. 7.
(*k*) Zach. c. 8.
(*l*) Part. 2. art. 12.

perceptiſſe, iis verbis reſpondetur (*m*): *Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas, & omnes debitores veſtros repetitis. Ecce ad lites, & contentiones jejunatis, & percutitis pugno impie: Nolite jejunare ſicut uſque ad hanc diem, ut audiatur in excelſo clamor veſter*. Denique populo ſuo Dominus, ut pie, ſancteque jejunent, palam denuntiat: *Sanctificate jejunium* (*n*), quod ſic potiſſimum a S. Gregorio declaratur: *jejunium quippe ſanctificare eſt, adjunctis bonis aliis, dignam Deo abſtinentiam carnis oſtendere* (*o*).

Nos ſane confidimus hac ratione, & ſanctitate Jejunium, quod proxima Pentecoſtes hebdomada indicetur, ab omnibus celebrandum. Atque, ut univerſi, quorum ſalus nobis commendata fuit, vehementius ad pietatem inflammentur, Jubilæum, quod Pontifex Maximus pro tota Italia, Inſuliſque adjacentibus die 29. Februarii liberaliter indulſit, publicum facimus; & quo facilius hoc divinum munus, ac beneficium aſſequantur omnes, Jejunium Feria 4. 6., & Sabbato in hebdomada Pentecoſtes omnino præcipimus, vel Feria 4. 6., & Sabbato hebdomadæ poſt Pentecoſtem, ideſt diebus 11. 13. 14. menſis Junii; nempe ſi quis antea morbo, vel alia gravi cauſa forte impeditus ſalutarem abſtinentiam exercere non potuerit; aut fortaſſis pro criminum expiatione ſecurius obtinenda Jejunium, & alia ſancta opera, de quibus paulo poſt ſermo erit, renovare velit in proxima hebdomada juxta Conſtitutionem Bonifacii VII., quæ incipit: *Antiquorum: De pœnitentiis, ac remiſſionibus*; ubi hæc leguntur: *Unuſquiſque tamen plus merebitur &c.*

Summus Pontifex Clemens XII. his Apoſtolicis Literis pro Reipublicæ incolumitate, his præſertim difficillimis temporibus, Dei opem ſuppliciter exorat. Deinde ſingulos hortatur, ut quo poſſunt, maximo ſtudio divinum præſidium implorent. Tandem vetuſtiſſimo Romanæ Eccleſiæ exemplo, & conſuetudini conſtantiſſime inhærens, cum cæterarum Parens ſit, ac Magiſtra, cœleſtia munera ſumma liberalitate proponit, & omnium criminum remiſſionem, ſicut magni Jubilæi tempore fieri conſuevit, univerſis, qui ſaltem unum ex iis Templis, quæ a Nobis infra deſignantur, ſemel inviſerint, ibique pro Sanctæ Eccleſiæ amplitudine, & pro removendis a Chriſtiana Republica graviſſimis incommodis, quæ hoc tempore impendent, Deum enixe rogaverint; præterea Jejunium ſervaverint Feriis 4. 6., ac Sabbato, ut ſupra oſtendimus; & poſtquam animum peccati labe rite expurgaverint, die Dominico, vel alio quodlibet in eadem hebdomada ad cœleſtem menſam acceſſerint ſacra myſteria cum utilitate percepturi; poſtremo illos, qui in egeſtate verſantur ſtipe aliqua pro ſuis opibus, & pietate levaverint; quæ omnia in Apoſtolicis Literis, ut antea diximus, fuſius continentur.

In iiſdem Pontifex omnibus, cujuſcumque ſint ordinis, vel conditionis, clementer indulget, quemlibet ſibi ex approbatis Sacerdotem deligere, cui peccata rite confiteantur: Ipſi vero Sacerdoti maxima per id tempus facultas permittitur, ut ſcelera omnia remittere, & condonare valeat, licet Epiſcopis, vel Summi Pontificis auctoritati reſervata, vel in Apoſtolicis Literis, quæ Feria quinta Majoris Hebdomadæ recitari ſolent, vel in aliis Sanctitatis Suæ, aut deceſſorum Pontificum decretis contineantur: Inſuper, ut illos, qui cenſuræ cujuſcumque vinculis, ſive a jure Pontificio, vel Judicum ſententia damnati, adſtringuntur, eadem poteſtate diſſolvere, ac

libera-

(*m*) Iſaia c. 58.
(*n*) Joel. Proph.
(*o*) S. Greg. Homil. 16. ſuper Ev.

liberare queat: Poſtremo vota, quæ Deo nuncupata fuerint, ſanctis aliis operibus, ac ſalutari pœna pro voluntate Sacerdotis impoſita, Pontifex immutari permittit, cujus tamen privilegii participes minime ſunt, qui ſe Caſtitatis, & Religionis voto ſemel obſtrinxerint.

Illos vero, qui canonico aliquo impedimento, ſeu palam cognito, ſive occulto impliciti ſint, qui inabiles quacunque de cauſa, & incapaces exiſtant, in priſtinum ſtatum nullo modo reſtitui poſſe declaravit; necnon qui Pontificis ſententia, vel alterius Judicis Eccleſiaſtici extra fidelium communionem ejecti, vel ſuis a muneribus ſuſpenſi, aut Eccleſiæ aditu prohibiti fuerint, aut ſe excommunicatos, ſuſpenſos, interdictoſque eſſe alio modo perceperint, aut palam iis pœnis obnoxii declarati fuerint, niſi præſcripto, ut ſupra, tempore jure ſatisfecerint.

En vobis integre enuntiavimus, quæ in Apoſtolicis Literis exhibentur. *Pœnitentiam ergo agite: Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ*, inquit S. Joannes, cujus exemplo ſingulos magnopere hortamur, ne hoc opportunum tempus negligenter prætermittant, qun maximos ad æternam ſalutem fructus Deo juvante comparabunt.

Sed ne muneri noſtro deeſſe videamur, cum pro votis immutandis poteſtas a Pontifice facta ſit, S. Caroli Borromæi ſententiam in hac re optimum duximus Sacerdotibus in memoriam revocare (*a*): *Si quis Sacerdos facultatem, & auctoritatem acceperit eorum vota permutandi, qui peccata confiteantur, in alia pietatis opera ſolum convertat, quæ vota ſuperent, vel ſaltem cum ipſis adæquentur, Deoque magis grata videantur; inſuper ſedulo perpendat expenſas, labores, & alia incommoda, quæ perferre debuerint, ut conceptis votis plene ſatisfacerent.*

(*a*) S. Carol. Borromæi mon. ad Confeſſarios.

Inſuper cum alias in hac Civitate diſputatum ſit, an ob ampliſſimam facultatem, de qua ante diximus, a cenſuris omnibus, & criminibus, licet fœditate, ac magnitudine graviſſimis, liberandi Fideles, qui ad pedes Sacardotis abjecti peccata ſua rite confiteantur, cum, inquam, perſæpe diſputatum ſit, an illos etiam, qui hæreſeos jam palam cognitæ labe contaminati ſunt, pœnitentiæ medicamento poſſint expiari; & cum ad Nos pervenerit tanto in utramque partem ſtudio diſceptatum, ut nonnulli ſe id facturos, cum primum res, & occaſio poſtularet, libere affirmaverint; ideo hac noſtra Conſtitutione declaramus (licet Theologi (*b*), & Pontificiæ Legis Periti plurimum inter ſe opinionum varietate diſſentiant) rem totam a Pontificum voluntate, atque arbitrio dependere. Quare, cum ipſi Jubilæum indicentes palam ſignificaverint ſe poteſtatem hujuſmodi nemini permittere, illud conſequatur neceſſe eſt, ut hæreſeos crimen, quod ſupra cætera graviſſimum, & peculiari nota dignum habetur, dimitti nullo modo poſſit, niſi aliter perſpicue, & ſingularibus verbis in Apoſtolicis literis explicetur. Itaque impudenter, ſtulteque ageret, qui per id tempus falſis commentis adductus, hujuſmodi facultate uteretur, quæ Summi Pontificis decreto apertiſſime non traditur, ſibique exitialem peccati maculam contraheret, nec ullam afferret confitenti hæretico ſalutaris medicinæ utilitatem, quod jampridem a Clemente VIII., Paulo V., & Urbano VIII. Maximis Pontificibus in eos ſancitum fuit, qui nulla accepta facultate a cenſuris, & criminibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis abſolverent.

(*b*) Diana t. 5. tract. 8. reſol. 19.

Plurima afferri poſſent de hac re Pontificum decreta, ſed illud tantummodo, quod ab Alexandro VII. in Congregatione Sanctæ Romanæ Inquiſitionis conſtitutum fuit, oculis ſubjiciemus: *Sanctiſſimus Dominus Noſter Alexander Papa Septimus ſub die* 23. *Martii* 1656. *inhærendo declarationibus alias a Prædeceſſoribus ſuis factis ad removendam omnem dubitandi occaſionem, & ne circa id inpoſterum ullo tempore haſitari contingat, cum crimen hæreſis præ cæteris graviſſimum ſpeciali nota dignum ſit, decrevit facultatem abſolvendi ab hæreſi in Jubilæis, vel aliis ſimilibus conceſſionibus non cenſeri comprehenſam, niſi expreſſis verbis concedatur facultas abſolvendi ab hæreſi.*

Neque ſane hæc Conſtitutio in Urbis Tabulariis latuit, ſed in lucem edita fuit a Cardinali Albizzi in eo libro, quem *de inconſtantia in Fide* erudite conſcripſit, in quo pariter obſervandum proponitur veterem hujus rei controverſiam poſt illud Decretum penitus eſſe diremptam, neque in dubium amplius revocandam. Si quis vero Commentarium Cardinalis Albizzi non omnibus ſatis cognitum pro excuſationis cauſa diceret, in manibus tamen omnium verſantur Sancti Caroli monita, quæ ſimul cum Decretis ad confeſſionum Miniſtros pertinentibus conjunguntur, & Romæ quater Innocentii XII. auctoritate impreſſa fuerunt (*c*). Communis eſt ſane omnibus Inſtitutio, auctore Presbytero Congregationis, ut ajunt, Miſſionis, pro Sacerdotibus, qui primum ad confeſſiones audiendas deſignantur, quæ Lucæ, & Ticini typis excuſa eſt (*d*). Nemo pariter ignorat, quæ a Franciſco Vanranſt (*e*) Theologo Caſanaren. (*f*), & a Matteuccio tradita fuerint, qui Vir, dum Romæ ageret, in plures Sacras Congregationes fuit cooptatus. Tandem tota maxime, & explorata ſunt Cardinalis Petræ eximia Commentaria (*g*). Hi ſane ſcriptores omnes Alexandri VII. Decretum commemorant, omnique diſceptationi finem impoſitum eſſe unanimi ſuffragio conveniunt. Cum vero iſtius rei cognitio Monachium (*h*), Dilingam (*i*), & Ingolſtadium (*k*) uſque pervaſiſſet, ſinguli in ea Univerſitate Magiſtri ſublatam penitus omnem diſputationem, quæ ante Decretum Alexandri Pontificis haberi conſueverat, miro voluntatum conſenſu affirmarunt. Quæ cum ita ſint, minime ſuſpicari poſſumus aliquem in noſtra Diœceſi verſari, qui cognita Summi Pontificis voluntate, atque Decreto, aliam ſententiam ita tueatur, ut poteſtatem, quæ a Pontifice non tribuitur, uſurpari adhuc poſſe impudenter exiſtimet.

(*c*) Pa. 289.
(*d*) Par. 2. c. 16. §. 1. n. 150.
(*e*) De Ind. & Jubil. p. 149.
(*f*) De Offi. cialiCuriæ Eccl. c. 2. n. 18.
(*g*) Ad Conſtitutiones Ap. t. 3. p. 180.
(*h*) Anacletus l. 5. in jus Can. tit. 7. de hæret. n. 405.
(*i*) Piring. l. 5. in jus Can. tit. 7. ſect. 2. §. 5. n. 44.
(*k*) Schmalz grueber in jus Can. l. 5. tit. 7. de hæret. n. 207. & ſeq.

Finem facimus, ſancta opera omnibus præſcripta, & tempus quo potiſſimum ipſa exerceri oporteat, declarantes, ut hanc ampliſſimam criminum remiſſionem merito conſequantur. Ac primum hæc Templa inviſenda, prout ſingulis commode evenerit, potiſſimum deſignamus:

Eccleſiam Metropolitanam S. Petro nuncupatam.

Eccleſiam a Corpore Chriſti appellatam.

Eccleſiam Sanctæ Mariæ Pietatis Mendicantium.

Eccleſiam SS. Jacobi, & Philippi ad Moniales converſas pertinentem.

1. Quoad Diœceſim, Parochialem Eccleſiam proponimus.

2. Jejunium diebus 4. 6. 7., vel 11. 13. 14. obſervabitur.

3. Cætera vero, ſcilicet peccata confiteri, Dominicum Corpus ſumere, Eccleſiam inviſere, ſtipem præbere, a prima die uſque ad 15. Junii integre perficiantur.

In Diœceſi, ſtatim ac Parochi has noſtras Literas acceperint, ac die Dominico Populo promulgaverint, ſancta opera, de quibus modo dictum eſt, quindecim dierum ſpatio ſinguli exequantur.

Qui in Mari, vel alio itinere longe a Patria detinentur, ſi omnibus, quæ ſupra expoſita ſunt, poſt reditum pie ſatisfecerint, eandem criminum indulgentiam aſſequantur.

Poſtremo ſi qui Regulares cujuslibet conditionis Clauſtris perpetuo incluſi, ſive alii quicumque ſæculares, & Eccleſiaſtici in carceribus, aut ſervitute conſtituti, vel alia honeſta cauſa impediti, minime explere poſſint, quæ ſupra memoravimus, Sacerdos ad Confeſſiones audiendas approbatus, vel poſt hoc Decretum approbandus in proaimum tempus ea prorogabit, ſi ita opportunum duxerit, vel etiam immutabit, & ſingulis tribuet, quæ magis convenire arbitrabitur.

INSTITUTIO V.

De ſolemni pompa, qua Sacra Miſteria in ſupplicatione Corporis Chriſti, & ſingulis per annum Dominicis diebus circumferuntur: De inſtitutione, ac propagatione harum ſupplicationum, qua ætate, quove loco celebrari primum cœperint: De cultu in ipſis exhibendo: Tandem prava conſuetudines arguuntur, & alia, quæ non ſine piorum hominum offenſione in his ſupplicationibus committi ſolent.

NUllis verbis ſatis explicare poſſumus maximam voluptatem, qua ſolemne Feſtum Corporis Chriſti in hac Urbe celebravimus, & publicam ejus diei ſupplicationem proſecuti ſumus. Singulari pariter cum gaudio accepimus reliquas ſupplicationes peractas eſſe, quæ octo dierum ſpatio fieri conſueverunt. Feſti apparatus, ac pompa, qua Sacra Myſteria per eos dies deferebantur, oculos, animumque in admirationem adduxerunt. Quæ tamen omnia pro illius Sacramenti Inſtitutione merito excogitata ſunt, in quo Sacramentorum omnium Auctor revera continetur. Hæc ſacra celebritas Leodii primum initium nacta eſt, cum B. Juliana a Monte Cornelione viſum admirabile cœlitus immiſſum Roberto Epiſcopo declaravit, qui etiam in frequenti aliorum Præſulum, ac præſtantium Sacerdotum Conventu illud ſevere ad examen revocavit. Deinde, licet Urbanus IV., qui ex Archidiacono Leodienſi Pontifex Maximus renunciatus fuit, in Eccleſiam univerſam hunc Feſtum diem initio non propagaverit, id tamen conſtituit novo portento excitatus. Nam cum Urbem veterem seceſſiſſet, ut Saracenos effugerent, qui totam Italiam a Manfredo Siciliæ Tyranno acciti furenter invaſerant, accidit ut Sacerdos Volſinii Sacrum faciens peracta jam conſecratione de præſentia Dominici Corporis dubitaret, & ſtatim Corporalis Palla Sanguine intincta coram omnibus appareret, quam in Eccleſia Principe Urbis veteris religioſe ſervatam non ſine pia animi commotione Nos ipſi ſuſpeximus.

Quare Urbanus ipſe, ac poſt Clemens V. (*a*), Martinus V. (*b*), Eugenius IV. teſte S. Antonino, ut Fideles ad hoc Feſtum ſummo ſtudio, ac pietate celebrandum inflammarent, magna Cœleſtium munerum copia eos liberaliter cumularunt. Tandem a Sac. Tridentino Concilio, velut annuus pro debellata hæreſi triumphus, nobis proponitur (*c*). Hæc omnia, quæ paulo ante diximus, Honuphrii Panvinii, Joannis Tritemii, Sancti Antonini, Guglielmi Lindani auctoritate, ac teſtimoniis confirmata in medium adduximus, atque atque eadem Chriſtianus Lupus (*d*), Henſcenius (*e*) Capeavillius (*f*), Bartolomæus Fiſcus (*g*), Martenes (*h*), & Theophylus Raynaudus (*i*) aperte commemorant.

(*a*) In Cl. unica de Reliq. ac venerat. Sanctor.
(*b*) Raynal anno Domini 1429 n. 20.
(*c*) Seſſ. 13. c. 5. Can. 6. tit. de Euchariſt.

(*d*) Diſſ. de S. Proceſſ. l. 11. p. 140 recentis edition.
(*e*) Li. 4. Apoſtolicis p. 417.
(*f*) De Leodienſib. Hiſt. p. 540
(*g*) Lib. de Orig. Feſti Corp. Ch.
(*h*) De Antiq. Eccl. Diſcip. in Div. celeb. Offic. c. 29. n. 1. 2. 3.
(*i*) Lib. 12. p. 347.

Jure ſane optimo, ac merito ſolemnes, publicique honores ſtatuto tempore indicendi erant, quibus Sac. Myſteria quot annis celebrarentur. Nam, licet Salvator ipſa inſtituerit, cum poſtremam cum Diſcipulis ſuis Cœnam habuit, quo die a Sacerdotibus quidem ejus beneficii memoria recolitur, totum tamen illud tempus ab Eccleſia impenditur, ut pro acerbiſſimis Chriſti Domini cruciatibus, & morte dolorem ſuum, luctumque teſtetur. Hinc Urbanus IV. Feriam quintam poſt Hebdomadam Pentecoſtes decrevit, in qua Fideles Divinam illam, atque amoris plenam Inſtitutionem ſingulari honore proſequerentur. Inſuper, cum Fideles hoc Cœleſti alimento in æternam vitam totius anni curſu reficiantur, peculiares etiam honores deferendi erant, eo potiſſimum tempore, quo Paraclitus ſuper Apoſtolos immiſſus divino eos lumine perfudit, ut altiſſimam hujus Sacramenti dignitatem intelligerent. Ita ſcriptum reliquit S. Thomas (*k*), cujus auctoritas cum ob ſanctitatem, & doctrinam valere plurimum debet, tum quia S. Urbano coævus officium pro hac celebritate Pontificis juſſu compoſuit. Id ſane initio falſum commentum aſſeruit Papebrochius (*l*), donec Natalis Alexandri ſuper hac re diſſertatione adductus contrariam ſententiam amplexus eſt, ut ipſe palam iis verbis declaravit: *Ecce citius, & pluſquam ſperarant ultro præſto in eorumdem ſententiam totus tranſiens, & paratus ſimilem ſatisfactionem quibuſcumque aliis dare, ſicut jam pluribus caſibus dedi, quando pro iis viderim veritatem ſtare. Contra hanc nihil nec poſſum, nec volo* (*m*). At nullus profecto diſputationi locus fuiſſet, ſi uterque (*n*) Literas Apoſtolicas Sixti IV. in mentem revocaſſet, quas una cum aliis Pontificum Literis ad Ordinem Domenicanum ſpectantibus ſapientia ſimul, ac modeſtia præditus Bremond ejuſdem Familiæ collegit, notiſque eruditis plurimum exornavit. In illis itaque hæc leguntur: *Ac in ejus ſolemnitatem, & venerandam inde memoriam idem Urbanus Prædeceſſor ſtatuit Feſtum tam glorioſiſſimi Sacramenti annis ſingulis, & temporibus perpetuis quinta Feria poſt Octavas Pentecoſtes a cunctis Fidelibus ubique ſolemniter celebrari, propriumque ejuſdem ſolemnitatis Officium per Beatum Thomam de Aquino, tunc in ipſa Curia exiſtentem compoſitum edidit.*

(*k*) Opus 57. in Off. de Sanctiſ. Sacram.

(*l*) In Actis Sanctor. menſis Ap

(*m*) In Propil. menſis Maji pa. 2. p. 13.

(*n*) In Bull. Domen. l. 3. p. 519.

Illud etiam accurate a Scriptoribus Eccleſiaſticis inveſtigari ſolet, an Urbanus IV. non modo diem Feſtum Corporis Chriſti, ſed publicam quoque ſupplicationem indixerit; quod permultis difficile videtur, cum Pontifex ipſe ſolemnem ejus diei celebritatem ſolum in ſuo Decreto commemoret, quod in Clementina, de qua ſupra diximus, integrum continetur (*o*). Contendunt igitur hoc Inſtitutum ad Joannem XXII. referendum. Qui vero Urbanum IV. Auctorem ejus rei arbitrantur, Panvinii auctoritate Sententiam ſuam plane confirmant. Tradit enim Pontificem juſſiſſe, ut Corporalis Palla cruore intincta Urbem veterem a Volſiniis, publice indicta ſupplicatione, transferretur: *Attonitus Pontifex ad ſe ab Epiſcopo Loci cum Proceſſione Urbem veterem transferri voluit, & illud ſolemnitate inſtituta in Eccleſia Urbevetana recondidit.*

(*o*) Bullar. Rom. l. 1.

Sed de hac diſputatione ſatis ſit. Interim Nos libere affirmare poſſumus (ut nihil de Orientis Eccleſia proferamus, ad quam Ponti-

ficiæ

ficiæ Conſtitutiones, cum de diſciplina agitur, niſi aperte nominetur; minime pertinent) per totum Occidentem ab Eccleſia Feſtum Corporis Chriſti, & ſolemnem per Urbem ſupplicationem quotannis renovari. Hinc alia pariter ſupplicatio dimanavit, cum Divina Myſteria magno Populi concurſu ad infirmos deferuntur. Ob eam rem Martinus V. in eo Decreto, quod paulo ante memoravimus, poſtquam largiora Cœleſtis Theſauri munera in eos contulit, qui Dominicum Corpus pie comitati eſſent, cum redeunte celebritate, aut per octo ſequentes dies ſingulis annis per Urbem ſolemni pompa circumfertur, eorundem etiam bonorum participes eos decernit, qui idem facerent, cum ægrotis adminiſtraretur. Hac profecto de cauſa pietas in Fidelium animis aucta eſt, & ſanctiſſima inducta conſuetudo, ut quolibet menſe in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, atque etiam in Parochiis hujuſmodi publica ſupplicatio haberetur. Nonnulli autem pietatis cauſa Romæ ſimul convenerunt in Ædem S. Mariæ ſuper Minervam, ut Chriſto Domino, cum in Urbe circumgeſtaretur, operam, honoremque debitum ſedulo præſtarent; & plurima inter eos conſtituta ſunt, quæ non modo Pauli III. auctoritate probata fuerunt, ſed etiam ſodalitas a Corpore Chriſti nuncupata tunc temporis exordium habuit, cui Pontifex, ut univerſos ad hoc pium opus incitaret, (a) cœleſtia bona largiter impertivit. Illud etiam ſe expetere magnopere oſtendit, ut aliis Civitatibus hæc ſodalitia inſtituerentur, ut magna frequentia præſto ſemper eſſent, qui humili veſte ſuperinduti, cereis fanalibus accenſis, Pſalmoſque canentes Sacra Myſteria per Urbem ſequerentur.

(a) In Bullar. Rom. conſtitut. 22. lib. 10.

Sanctus Carolus Borromæus hujuſmodi ſupplicationes, quæ unoquoque menſe fieri ſolent; cum in Civitatem, tum in Provinciam jampridem inductas memorat in quarto Concilio, (b) quod Mediolani celebravit. Præclariſſimus Cardinalis Paleottus primus Bononienſium Archiepiſcopus, ſodalitates, quas ſupra diximus, probavit magnopere; juſſitque, ut ſingulis diebus Dominicis ineunte menſe, illius Parochiæ, in qua ſedem haberent, conſuetam ſupplicationem proſequerentur, ſicut in rituali ipſius Libro præſcribitur. Cardinalis Columna hujus etiam Civitatis Epiſcopus in Synodo, quam anno 1634. convocavit, illud præſertim decrevit (c), *Unoquoque menſe Proceſſio fiat a Societate Corporis Chriſti, quæ, ubi non eſt erecta, quamprimum inſtituatur a Parochis: quibus menſtruis in Parochia Proceſſionibus, & iis, quæ habentur in Hebdomada Sancta, a Parochis invitentur benigne Confratres in propria Parochia exiſtentes, ut interſint, ſtudeantque benigne ſic ipſi invitati frequentes intereſſe proprio amicti habitu, ut mos eſt in Eccleſia Metropolitana.* Denique graviter, ſancteque Cardinalis Iacobus Boncompagnus Deceſſor noſter conſuluit, (d) ut perhonorifice Clericorum, & Sodalitatum frequentia nunquam deeſſet, cum de more ſingulis menſibus, vel ægrotantium cauſa Sacra Myſteria circumferuntur.

(b) Concil. 4. Tit. de pertinentib. ad Sac. Euchariſtiam.

(c) Pag. 93.

(d) In ipſius Synodo pag. 31. 32.

Nolumus ſane perſcrutari, cur ſingulæ Parochiæ Sodalitates hujuſmodi adſcriptas non habeant (ſicut a Deceſſoribus noſtris merito præceptum fuit) nec ſuper hac re novum aliquid definire: cum præſertim cognitum Nobis ſit, quod aliæ Fidelium Societates, licet a Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento minime nominentur, omni tamen Religione, atque ſtudio comitatum præſtare, cum opus fuerit, non prætermittant: ſed illud diſſimulare haud poſſumus, quod Nos ipſi non ſemel advertimus, paucos admodum Sodales convenire, cum publica ſupplicatio in Parochiis quolibet menſe inſtauratur. Hinc pro ſingulari amore, quo Salvatorem Crucifixum proſequi debet, univerſos vehementer hortamur, ut quoties Sacris Miſteriis inſervire oporteat, frequentes congregantur. Admonemus etiam Parochos, qui Sodalitatem Eccleſiæ addictam non habeant, ut aliquam omnino ſufficiant, quæ iiſdem muneribus pie fungatur, omneſque magnopere ſuis verbis excitent, ut cœptum olim pietatis curſum, egregiamque conſuetudinem majori in dies ſtudio, ac frequentia ſequantur; ſpeciem virtutis optimam in ipſis mutatam aliquando redarguant, & ampliſſima cœleſtis gratiæ munera a Pontificibus tradita, quæ ipſi per oſcitantiam negligunt, ſæpe ante oculos proponant. Si de graviſſimo hoc negotio cum populo diligentius agant Parochi, uberrimos fructus, Deo præſertim juvante, conſequentur. Ita accidit Antonio Albergati Bononienſi, qui Leodium, ut eam Civitatem, ac Diœceſim auctoritate Apoſtolica viſeret, Legatus miſſus, cum exiguum Civium numerum ad Sacr. Euchariſtiam per Urbem honorifice deducendam, congregari videret, his verbis Parochos admonuit, & negligentes objurgavit, *Non eſt credibile, quin Populus monitus a Paſtore de gravitate negotii non ſit plene pariturus. Si etenim debitam adhibere voluerint diligentiam, certum eſt Paſtores in hoc genere a populo libenter admodum omnia obtenturos eſſe.* Quod ita plane evenit (e), uti ſcribit Vaneſpenius, qui pariter cætera Apoſtolici Nuncii Decreta complexus eſt, *Veriſſime id prædixiſſe horum Decretorum Auctorem oſtendit concurſus Populi, atque luminis copia in delatione Euchariſtiæ iis in locis, in quibus Paſtorum zelus in excitandda Populi pietate, ac reverentia erga hoc auguſtiſſimum Sacramentum elucet.*

(e) In lib. Jur. Eccleſiaſt. lib. 1. pag. 470. n. 10.

Sed non iis terminis concludi poteſt oratio noſtra, cum præter ea, quæ Nos ipſi vidimus, honeſtiſſimi etiam Viri, quorum ſane fides maxima eſt, plurima nobis detulerint, quibus conſulere pro rei magnitudine, noſtrique muneris ratione omnino debeamus. Novimus igitur Ruſticos, licet Sacroſancta Myſteria in via offenderint, minime cum plauſtris ſubſidere; Rhedarios autem, neque ex jumentis deſcendere, nec ea pauliſper retinere, & vix caput negligenter aperire; aliquos etiam, qui vel ſella geſtatoria incluſi, vel curru, vel equo per Urbem vehuntur, ſi forte Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento obviam deferantur, minime ſubſiſtere, nec in terram deſcendere, quod tamen officii gratia, & ſæpe parum honeſta de cauſa facere conſueverunt. Nihil dicam de illis, qui porticibus inambulantes, ſi ex adverſo ſacra ſupplicatio caſu prætereat, aperto capite, uno tantum genu ſubmiſſo, ſtatim inſtitutam deambulationem proſequuntur.

Quare, ut hæc prava exempla, quibus nonnulli populum graviter offendunt, de medio auferantur, volumus, ut plauſtra, Rhedæ, & Nobilium carpenta tandiu curſum ſuſtineant, donec ſupplicatio tranſierit. Ruſtici vero poplites flectant, neque e terra aſſurgant, donec Sacerdos, qui Sacram Euchariſtiam manibus geſtat, e conſpectu abierit. Tandem Rhedarii detecto capite corpus humiliter inclinent, quoniam jumentorum cura impediti majora Religionis teſtimonia exhibere non poſſunt. Illi vero, qui ſellis geſtantur, vel curru feruntur, ſtatim proſiliant, in genua pervolvantur, & Sancta Myſteria, ſi commode fieri queat, pie comitentur. Ob hanc rem Parochos omnes admonemus, & alios præſertim, qui vel in Templis, vel in foris ſacras ad Populum conciones habent, ut parum religioſos homines ad meliorem frugem reducant, ac in Civita-

vitate, quæ pietatis laude dotiſſimum commondatur, tam pernicioſa exempla verſentur.

Et quoniam ſummopere expetimus eorum veſtigiis inhærere, qui in Eccleſiis adminiſtrandis veluti exemplar cæteris exhiberi poſſunt, teſtimonium S. Caroli Borromæi ſubjicimus (a): *Cum quis Sacerdoti Sanctiſſimi Corporis Domini Sacramentum ad agros ferenti, aut cum eodem inde redeunti obviam fit, dum vel equo, vel jumento vehitur, ubi primum illum id ferentem viderit, inde ſtatim deſcendat, humique flexis genibus, tandiu in adoratione permaneat, quoad ille cum Sacramento tranſierit. At vero omnis Sacerdos, ſive Clericus, ſive Laicus quicumque eidem Sanctiſſimo Sacramento ob viam fiet, domum uſque ejus, cui, miniſtrandum eſt, & ad Eccleſiam quoque, quo reditur, pia veneratione proſequi, & comitari omnino ſtudeat, niſi neceſſitate, cauſave urgenti vehementer impediatur. Id omne ut cuncti Fideles ſtudioſe religioſeque præſtent, illos unuſquiſque Parochus quam ſæpiſſime, ac diligentiſſime commonefaciat.*

(a) In actis Eccleſ. Mediolan. lib. 1. pag. 180. editionis Lugdunen.

Alphonſus, & Joannes primus Hiſpaniarum Reges Legem promulgarunt, quæ in latinum ſermonem reddita hanc continet ſententiam: *Decernimus, ut Nos, hæres Regni Princeps, aliique Liberi noſtri, quoties in via Sanctiſſimum Corporis Chriſti Sacramentum occurret, ad Templum, ex quo delatum fuerit, omnino proſequamur, fixiſque humi genibus, donec Sacerdos tranſierit, debitum Religionis cultum exhibeamus; a quo nec lutum, nec ullæ aliæ ſordes excuſare poſſint. Qui hoc decretum violaverit ſexcentis, ut ajunt, Maravedis pœnas dare mandamus, quocum bina partes Clericis tribui debeant; tertia vero Judici, qui pœnas exegerit*. Nos certam iis, qui deliquerint, pœnam non conſtituimus, ſed illam pro voluntate noſtra juxta criminis rationem expoſcemus, ſine ullo tamen detrimento aliorum Magiſtratuum, qui in hac re poſſint eaſdem pœnas repetere.

Confidimus tamen nullum fore tempus, quo ad coercendos irreligioſos homines impelli debeamus; ſed univerſi pie ſancteque omnibus, quæ præcepta ſunt, omnino ſatisfacient, memoria repetentes a Sacro Tridentino Concilio Chriſtum Unigenitum Dei Filium *Cultu Latriæ etiam externo* in Sacris Myſteriis adorandum, tanquam Fidei Dogma fuiſſe ſancitum. (b) Perpendant etiam externas haſce cultus ſignificationes eſſe teſtimonia quædam, quibus Jeſum Chriſtum in Sacramento revera confitemur. Hinc etiam a Theologis contra Novatores pro vera Salvatoris præſentia aſſerenda, firmiſſima argumenta ducuntur. Cum vero nefarii homines in vulgus diſſeminarent hujuſmodi cultum recentioribus ſolum temporibus inter Fideles excitatum eſſe, hinc propoſitis ex omni vetuſtate exemplis, ac teſtimoniis ab ipſis Eccleſiæ principiis rejecti penitus fuerunt. Inſuper cogitent ſinguli in Sacra Euchariſtia eum ipſum contineri, de quo cœleſtis Genitor, cum in Orbem terræ ipſum demitteret, ſic ait, *Adorate eum omnes Angeli ejus*. (c) Quod etiam S. Paulus retulit, eum ad Hæbreos ſcriberet: *Et cum iterum introduxit Unigenitum in Orbem terræ, dicit: & adorent eum omnes Angeli Dei*. (d) Cogitent etiam Magos ipſi Domino maxima, quæ poterant, Religionis ſigna dediſſe (e): *Videntes autem Stellam gaviſi ſunt gaudio magno valde, & intrantes Domum invenerunt Puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum*. Poſtremo in mentem adducant ab Apoſtolis in Gallilæa ſummo cultu adoratum fuiſſe, cum de ſepulchro in vitam fuit revocatus. Sicut S. Matthæi teſtimonio accepimus: *& videntes eum adoraverunt.*

(b) Seſſ. 13. Can. 5.

(c) Pſal. 96.

(d) Ad Hebr. c. 1.

(e) Matth. cap. 2.

INSTITUTIO VI.

De Sacra Viſitatione, & Confirmatione in ſingulis Urbis Parochiis peragenda; quoſnam dies huic Sacramento conferendo mos majorum attribuerit. De variis hujus Sacramenti nominibus. Quandonam a Chriſto Domino fuerit inſtitutum; de Donis, quæ ab ipſo in nos dimanant. Qua animi innocentia, & corporis modeſtia ſuſcipiendum ſit; An Dei præcepto ad illud teneamur, & quoniam tempore hoc præceptum fideles obſtringat. Qua ratione priſcis temporibus per majores noſtros idem Sacramentum conferretur.

VI. Poſtquam officiis perfuncti ſumus, quæ recens Epiſcopus accipere, & viciſſim perſolvere conſuevit, illud primum in mentem venit, ut univerſam Diœceſim inviſeremus. Itaque munus ab hac noſtra Civitate auſpicati ſumus, ex qua tamen quindecim menſium ſpatio, poſtquam in hanc Sedem pervenimus, quinquies profecti, Diœceſim percurrimus, & loca magis ab Urbe disjuncta, ubi Confirmationis Sacramentum miniſtravimus, & juvantibus plurimum adminiſtris, quos Nobiſcum eduximus, omnem operam, ſtudiumque pro noſtrarum virium tenuitate, iis omnibus libenter impendimus, quæ pro divini cultus amplitudine, eorumque ſalute, qui Nobis commendati ſunt, neceſſaria videbantur. Sed cum Diœceſis latiſſimis terminis concludatur, cujus magna pars in aſperrimis montibus ſita eſt, altera planitiem obtinet, poſtrema (quod gravius eſt) etiam inter aquas verſatur, quæ fœdiſſima alluvie florentiſſimum agrum plurimis jam locis operuerunt (quæ ſane calamitas pro criminibus expiandis Nobis immittitur) eam ob cauſam (ne perluſtrata primum Diœceſi nimis tarde ad Urbem rediremus) ineunte Novembri Urbanas Parochias inviſere conſtituimus, totumque hyemis, & veris quoque tempus inſumere, donec rem integre perficiamus. Sed ut copioſi fructus inde proveniant, nullaque perturbatione impediantur, ſingulos Parochos ante quindecim dies admonebimus, quo potiſſimum tempore eorum Eccleſias inviſemus, ut præſto ſint omnia, quæ neceſſario requiruntur. Feſtos dies pro re gerenda præſertim decernimus. Nam ſicut eo tempore Chriſti doctrina, atque præcepta in Eccleſiis explicanda ſunt, non ſine incommodo, ac difficultate pueri, ac puellæ pro feſtis diebus convenirent. Hæc autem ratio, ac methodus conſtanter ſervabitur: mane ad Parochiam, de qua tunc agetur, una cum noſtris adminiſtris ſtatuta hora accedemus. Poſtquam de more in limine occurrerit Parochus, & conſueta officia perſoluta fuerint, divina Myſteria adorabimus, & recitatis pro Defunctorum expiatione precibus, indulgentiam de more promulgabimus: ſacro deinde peracto, initium, atque operam iis tantummodo confirmandis dabimus, qui illi Parochiæ adſcribuntur. Nam finem, quem Nobis unice propoſuimus, cum hujus Sacramenti adminiſtrationem in ſingulas Parochias diviſimus, minime attingeremus, niſi confuſio, quæ hominum multitudinem, & concurſum neceſſario ſequitur, de medio auferretur. Poſt hæc reliqua omnia, quæ ad Sac. Viſitationem pertinent, conficiemus, & plerumque (licet breviores dies efduant) in eadem Eccleſia pueros Chriſtiana doctrina imbuendos ad conſuetum uſque tempus opperiemur. Severe tamen Parocho, aliiſque omnibus mandamus, ut nihil, ne cyathum quidem frigidæ, cuilibet ex comitatu noſtro, neque Nobis ipſis ſuppeditent. Tum quia curabimus diligenter, ut quæ neceſſaria ſunt,

com-

commode afferantur, tum quia, cum Romæ varii pro Sede Apoſtolica muneribus fungeremur, plurimum inſtitimus, ut ea Decreta omnino ſervarentur, quibus nihil pecuniæ, vel etiam alimenti dono accipiendum præcipitur, quo tempore Sacra Viſitatio in aliqua Civitate peragitur. Qua de re non mediocriter obnoxii culpæ videremur, ſi quæ aliis obſervanda magnopere contendimus, ea Nos ipſi parvi duceremus.

Ex vetuſtiſſimis Rituum Libris deprehendimus diebus Feſtis Paſchatis, ac Pentecoſtes Confirmationem impertiri conſueviſſe. Nam cum illis potiſſimum temporibus Baptiſmus conferretur, ad quem rite ſuſcipiendum Catechumeni inſtruebantur, rationi conſentaneum erat, ut Confirmatio, quæ ſtatim poſt Baptiſmum miniſtrari ſolebat, iis pariter diebus, quo ſupra memoravimus, traderetur. Ita ſcriptum invenimus in ſexto Concilio, quod fuit Pariſiis celebratum; *Sicut autem duobus temporibus, Paſcha videlicet, & Pentecoſtes Baptiſmus, ita etiam traditio Sancti Spiritus per impoſitionem manuum Fidelibus tradatur.* (a) Sic etiam refert P. Mabilonius in illis Commentariis, quos de *Ordine Romano* conſcripſit (b), ubi ritum accurate complectitur; quo ſtatim poſt Baptiſmum Fideles confirmabantur. Cum deinde Eccleſiæ diſciplina immutata eſſet, & propter eorum multitudinem, qui Chriſtianam Fidem amplectebantur, inducta fuiſſet conſuetudo, ut quotidie, ſi opus foret, ſalutari lavacro expiarentur; cum juſtis pariter de cauſis Baptiſmum alio tempore, ac Confirmationem conferre Occidentis Eccleſia in morem accepiſſet; inde factum eſt, ut pro confirmandis Fidelibus penes Epiſcopos facultas deligendi temporis relinqueretur. Illud vero aptiſſime convenire ſemper judicatum fuit, cum Sacra Viſitatio indicitur, quod Nos maxime probantes, Confirmationis Sacramentum, ea ratione, & tempore, quod ſupra diximus, tradendum inſtituimus. In hanc ſane opinionem S. Hieronymi auctoritate adducti ſumus, qui in Dialogo contra Luciferianos hujuſce conſuetudinis clarum affert teſtimonium: *Eccleſiarum eſſe conſuetudinem, ut ad eos, qui longe in minoribus Urbibus, per Preſbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Sancti Spiritus manum impoſiturus excurrat.* Inſuper Sac. Leges Epiſcopos admonent, ne, prævio ſaltem brevi ſermone, Fideles hortari prætermittant, ut cum Sacramento fructum pariter conſequantur. Sed cum quinquaginta quatuor in hac Urbe Parochiæ numerentur, & cum de rebus ad hoc Sacramentum neceſſariis breviter agendum tantummodo ſit, eandem perpetuo ſententiam uſurpare cogeremur. Aliter ſane eveniret, ſi Theologorum more de uberrima Confirmationis materia eſſet diſſerendum. Plura enim Commentaria, quæ Parochias etiam numero ſuperarent, facile confici poſſent, ſi Confirmationem ad juris Pontificii Leges, vel Scholaſticæ, & Moralis Theologiæ diſputationem revocaremus. Itaque, ut hujuſmodi incommodo, ac moleſtia vindicemur, noſtroque munere commodius fungamur, hanc generalem Inſtitutionem evulgavimus, ſperantes fore, ut quæ in ipſam congeſſimus, Parochorum voce, ac doctrina copioſius declarentur, puerique ad hoc Sacramentum accedentes, ita imbuantur, ut ipſius dignitatem, ac fructus plane intelligant; ne forte ipſorum culpa eveniat, quod Paulo contigiſſe legimus. Nam cum a Fidelibus Epheſi quæſiiſſet, an Spiritus Sanctus de Cœlo immiſſus in illos deſcendiſſet, *Illi reſponderunt ad eum: ſed neque, ſi Spiritus Sanctus eſt, audivimus* (c).

(a) Can. 31.

(b) Num. 15. tom. 2. Muſæi Italici.

(c) Act. Apoſt. c. 19.

Reges igitur, de qua agendum ſuſcipimus, variis nominibus nuncupatur, videlicet manuum *impoſitio*, ob rationem, qua ab Epiſcopo confertur; *Chriſma* ob materiem, ex qua conficitur; *Confirmatio* ob effectum, qui in animas derivatur. Sed magis uſitato vocabulo Chriſma: quam loquendi conſuetudinem Populo magis notam, & communem Nos etiam retinebimus. Sacramentum eſſe minime dubitandum eſt; & ſiquis aliter ſentire audeat, a Tridentino Concilio diris devovetur: *ſi quis dixerit Confirmationem Baptizatorum otioſam Cæremoniam eſſe, & non potius verum, & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuiſſe, quam Cathecheſim quandam, qua adoloſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit* (d). Anceps vero, incertuſque hujus veritatis eſſe non poteſt, qui hiſtoriam perpenderit, quæ in Actis Apoſtolorum commendatur (e): *Cum audiſſent Apoſtoli, qui erant Hieroſolymis, quia recepiſſet Samaria Verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui, cum veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum Sanctum, nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erat in Nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.*

(d) Seſſ. 7. Can. 1.

(e) Act. Apoſt. c. 8.

Quatuor ad conſtituendum novæ Legis Sacramentum conditiones neceſſario requiruntur: quarum prima, ut ſignum ſit noſtris ſenſibus ſubjectum; alteram, ut a Chriſto Domino inſtitutum fuerit; tertia, ut vim, ac facultatem conferendæ ſpiritualis gratiæ contineat; quarta denique, ut cum Religione Chriſtiana perpetuo conjungatur. Manuum impoſitio, necnon & oratio ſigna profecto ſunt, quæ ſenſu percipiuntur: Quod autem Chriſtus Dominus hujus Sacramenti auctor extiterit, in dubium revocari non poteſt, cum reipſa, & Apoſtolorum exemplo confirmetur. Siquidem id, quod Sac. Literæ teſtantur, nunquam in Eccleſiam inducere auſi fuiſſent, ipſique velut hæreditatem relinquere, ut ex Tertulliano accepimus, *Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli a Chriſto, Chriſtus a Deo accepit* (f). Illud etiam certum eſt ſpiritualem gratiam hoc Sacramento comparari, ut in Actis Apoſtolorum, quæ ſupra memoravimus, ſatis apparet. Legimus enim illos, qui in Samaria Baptiſmate luſtrati fuerant, Spiritum Sanctum accepiſſe, cujus nomine, cum de Sacramentorum effectu ſermo eſt, gratia juſtificans clare intelligitur. Poſtremo ſatis cognitum, perſpectumque eſt in Eccleſia hoc Sacramentum perpetuo viguiſſe, quod nunquam intermiſſa conſuetudine, & SS. Patrum auctoritate comprobatur. Quæ cum ita ſint, nullus ambigendi locus ſupereſt, Confirmationi rationem veri Sacramenti aptiſſime convenire.

(f) Lib. de Præſcrip. c. 20.

Supervacaneum hoc loco ducimus perſcrutari, quonam tempore illud Salvator inſtituerit, vel quibuſnam teſtimoniis perpetuus ipſius uſus in Eccleſia potiſſimum oſtendatur. Nobis ſatis erit innuere Chriſto Domino eam poteſtatem, quæ *Excellentiæ* dicitur, traditam fuiſſe, cui Sacramentorum Inſtitutio tribuitur. Ipſe quidem res ipſas, quæ ſenſibus noſtris ſubjiciuntur, in tantam virtutem, ac dignitatem efferre ſolus poterat, ut juſtificantem gratiam in Nobis producerent. Itaque eam diſputationem Theologis relinquimus, utrum id Sacramentum tunc primo induxerint, cum Sanctiſſimas manus ſuper Puerorum capita impoſuit (g); utrum etiam illud conſtituerit non quidem adminiſtrando, ſed facta ſolum Apoſtolis promiſſione, ut ex S. Joanne deprehenditur, *ſi non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; ſi autem abiero, mittam eum ad vos.* Denique utrum in ultima Cœna id evenerit; vel cum Apoſtolis inquit, *Accipite Spiritum Sanctum*; an vero die Pente-

(g) Matth. c. 19.

teco-

tecoſtes, cum Spiritu Sancto cœlitus demiſſo confirmati fuerunt; an poſtquam a mortuis excitatus, quadraginta dierum ſpatio cum ipſis verſatus fuit, & plurimos de regno Dei (*a*), hoc eſt de ſtatuenda, regendaque Eccleſia, ſermones habuit, ob quam cauſam S. Leo Magnus ita ſcriptum reliquit (*b*), *Hi dies, qui inter Reſurrectionem Domini, aſcenſionem quæ fluxerunt, non otioſe tranſiere, ſed magna in eis confirmata Sacramenta, magna ſunt revelata Myſteria*. Congerant igitur ſapientes Theologi omnia vetuſtatis teſtimonia, ut Sac. Confirmationis uſum a primis Eccleſiæ ſæculis ad Nos uſque perenni ſucceſſione derivatum oſtendant; nos ſalva, & integra aliorum Scriptorum laude, qui egregios in hac re labores ſuſceperunt, Carolum Witaſſium (*c*) merito proponimus, qui ſingularem ſupra cæteros gloriam ſibi comparavit. Ipſe quidem nullum ex Conciliis, vel Sanctis Patribus monumentum prætermiſit, ut aperte demonſtraret, quod revera aſſecutus eſt, perpetuam ſemper fuiſſe Confirmationis adminiſtrandæ Eccleſia conſuetudinem.

(*a*) In Act. Ap. c. 1.

(*b*) In Serm. 1. de Aſcenſ. Domini.

(*c*) Lib. 2. de Sacram. Confir.

Itaque cum Confirmatio Sacramentum vere ſit, quod gignit gratiam, aliquid de illa dicendum supereſt, quam duplicem fuiſſe in iis, qui Confirmationem rite acciperent, ab initio Eccleſiæ Sac. Literæ commemorant; videlicet aliam, quæ ſanctificat animam, & aliam inſuper edendi miracula, ut in Actis Apoſtolorum deſcribitur (*d*): *His auditis baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu, &, cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur Linguis, & prophetabant*.

(*d*) Act. Apoſt. c. 19.

Hinc Novatores, ac præſertim impius Dallæus, hoc Sacramentum de medio tollunt, cum nulla miracula ab iis patrari videant, qui rite ab Epiſcopo confirmantur. Neque perpendunt, non omnes initio naſcentis Eccleſiæ, qui Sacro Chriſmate delibuti eſſent, ſimul cum gratia ſanctificante, efficiendi etiam portenta virtutem ſuſcepiſſe: *Numquid omnes Apoſtoli*, inquit S. Paulus, *numquid omnes Prophetæ, numquid omnes virtutes, numquid omnes gratiam habent curationum, numquid omnes Linguis loquuntur, numquid omnes interpretantur?* Plurimos ſane hac admirabili virtute, ſingularique beneficio eam ob cauſam Deus cumulavit, ut Chriſtianam Religionem in ſuo exordio confirmaret, noviſque, & inuſitatis prodigiis lucem, ac dignitatem conferret. Hinc tamen non ſequitur, quod ſimul cum hac virtute gratia pariter ſanctificans non conjungeretur, vel qui hoc tempore miracula non efficiat, gratia ſanctificante deſtituatur. Præclare id S. Auguſtinus advertit (*e*), *Neque enim temporalibus, & ſenſibilibus miraculis atteſtantibus, per manus impoſitionem modo datur Spiritus Sanctus, ſicut antea dabatur ad commendationem rudis Fidei, & Eccleſiæ primordia dilatanda. Quis enim nunc hoc expectat, ut ii, quibus manus ad accipiendum Spiritum Sanctum imponitur, repente incipiant linguis loqui? Sed inviſibiliter, & latenter intelligitur propter vinculum pacis eorum cordibus Divina charitas inſpirari*.

(*e*) Lib. 3. de Baptiſ. c. 16.

Ex iis ſatis conſtat gratiam ſanctificantem, etiam non traditæ pro efficiendis miraculis virtute, ex Confirmatione comparari, quæ ſane cum inter *Vivorum* Sacramenta adnumeretur, eos, qui confirmandi ſunt, aut Baptiſmatis innocentiam ſervare, aut peccata, quæ admiſerunt, Pœnitentiæ Sacramento expiare oportet, ut primam gratiam adipiſcantur. Tunc illam Confirmatio non modo corroborat, ſed etiam auget, novaſque excitat vires, quibus hoſtium impetus, ac tela frangantur: *Spiritus Sanctus in fonte Baptiſmi plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam. In Baptiſmo regeneramur ad Vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam; In Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur*. (*f*) Idem ſcripſit Innocentius III. *Per frontis Chriſmationem manus impoſitio deſignatur, quæ alio nomine dicitur Confirmatio, quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur, & robur*. (*g*) Siquidem cum rationis uſu perfruimur, duobus potiſſimum modis bellum Nobis indicitur. Hinc enim ſecundæ fortunæ, ambitionis; voluptatiſque illecebris magnopere incitamur; inde vero adverſis caſibus, ut ait S. Thomas, (*h*) maxime permovemur. Quare cum Deus Optimus Maximus homines in hac miſera conditione poſitos ſuo præſidio deſtitui non pateretur, poſtquam in Baptiſmo gratiam contulit, novam etiam Sacramento Confirmationis adjunxit, quæ tenuitatem noſtram ſublevaret in eo certamine, quod adulta jam ætate ad extremam uſque ſenectutem nobis impendet: *Ergo Spiritus Sanctus* (inquit S. Eucherius Lugdunenſis), *qui ſuper aquas Baptiſmi ſalutifero deſcendit illapſu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam, & quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inviſibiles hoſtes, & pericula gradiendum eſt, in Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam, in Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur* (*i*). Inſuper, ſicut in Baptiſmo Character imprimitur, quo Fideles ab Infidelibus diſtinguuntur, & ob eam cauſam iterari non poteſt, idem de Confirmatione dicendum eſt. Nam cum nihil aliud ſit Character, quam poteſtas ſpiritualis ad quaſdam Sacras actiones conſtituta, cumque, ſicut naturali in vita, ita pariter in ſpirituali aliæ pueris recenter genitis, aliæ vero hominibus maturæ jam ætatis actiones diverſæ conveniant, hinc ſequitur, ut alius Character poſt Baptiſmum etiam Confirmatione imprimatur, & ejuſdem Sacramenti iteratio omnino denegetur: *De homine* (ita Gregorius II.) *qui a Pontifice confirmatus fuit, denuo illi talis reiteratio prohibenda eſt* (*k*). Quibus ſane verbis aptiſſime congruit Tridentinum Concilium (*l*). Tandem, uti S. Thomas declarat (*m*), etſi Confirmatio Fideles ab Infidelibus minime ſecernat, eos tamen, qui in perfectione Chriſtiana magis profecerint, & eos, qui curſum tantummodo inceperint, ſatiſſuperque diſtinguit: *Et ideo Character Confirmationis eſt ſignum diſtinctivum non Infidelium a Fidelibus, ſed ſpiritualiter provectorum ab his, quibus dicitur, ſicut modo geniti Infantes, rationabile ſine dolo lac concupiſcite, ut in eo creſcatis in ſalutem*.

(*f*) Can. de Conſecr. diſtin. 5.

(*g*) Cap. cum venifſent &c. de Sac. Unctione.

(*h*) In Epiſt. S. Joann. c. 5.

(*i*) In homil. Pentecoſt. ut habetur in Biblioth. Patrum lib. 6.

(*k*) Epiſt. 13. ad Bonifac. lib. 6 Concilior.

(*l*) Seſſ. 7. Can. 9.

(*m*) Part. 3. quæſt. 72. art. 5.

Ex iis omnibus, quæ ſuperius dicta ſunt, luculenter apparet, Confirmationem maximo ſtudio, paratoque diligenter animo ſuſcipiendam, ut hujus Sacramenti Characterem, ſimulque gratiam aſſequamur, quæ nos in bellum validiores efficit, & contra acerrimos hoſtes, qui nobis ad æternam ſalutem intercludere viam contendant, eximiam victoriam pollicetur. Quis tamen id perſuaſum haberet, quod muneris noſtri ratione adducti monere debemus? Siquidem plures invenimus, cum Diœceſim perluſtraremus, qui confirmari prope neglexerint ea potiſſimum de cauſa, quod immortalis vita ſine hoc Sacramento poſſit comparari; quæ ſententia, licet falſa non ſit, tamen illa peſſime utuntur. Hinc nonnulli ſæpius abſque ulla modeſtia ad Confirmationem acceſſerunt, animique interiorem habitum ab externis ſignificationibus ita deprehendimus, ut ipſos aliquando præterire, vel graviter objurgare, & etiam, quod ægerrime fatemur, animo commoveri non ſemel coacti fuerimus.

Ita-

Itaque, ſi contra hanc opinionem differendum eſſet, latiſſimus ad excurrendum campus pateret. Nam proferri in medium poſſent diſputationes, quas Anno 1630. inter Theologos Pariſienſis Facultatis, Doctoreſque ex Anglia Catholicos fuiſſe accepimus a commentitio Petro Aurelio, qui Cleri Gallici juſſu ipſarum initium, progreſſus, & exitum Pariſiis Anno 1646. poſteritati demandavit. Sed quoniam hæc uberrima materies pro diſſertatione, a qua nunc alieni ſumus, potius conferret, commodiorem viam ingrediemur, ut Populum de his clare admoneamus, quæ ad Confirmationem minime negligendam accendere valeant, eumque magnopere ſtimulent ad eos fructus appetendos, qui in hoc Sacramento continentur.

Cum igitur Confirmatio, ut diximus, *vivorum* Sacramentum nuncupetur, & ideo primam gratiam minime producat, omnino ſequitur, ut neceſſaria *neceſſitate medii* non ſit, ac ſine ipſa ſempiterna felicitas poſſit obtineri. Sed certum eſt, adulta jam ætate homines vel *in re*, vel ſaltem *in voto* debere *neceſſitate præcepti* confirmari, quod etiam inter Dei præcepta numeratur; aut quum bellum a Tyrannis contra Fideles infertur, vel cum Dœmonis fraude de Religione anxii, ſollicitique graviter jactamus, vel tandem cum in ultimum vitæ diſcrimen adducimur. Tunc autem Eccleſiæ præceptum dicitur, cum quis rationis uſu præditus, ſi Epiſcopus hujus Sacramenti miniſter præſto ſit, nulla legitima cauſa ad illud ſuſcipiendum impediatur. Ita ferme univerſi Theologi ſentiunt, & qui ſapientiæ laude magis commendantur, eos gravi labe inquinari teſtantur, qui ob contemptum, vel oſcitantem ſocordiam animam iſtius Sacramenti gratia munire prætermittant. Eandem culpam Parochis, Parentibus, Dominis, ac Tutoribus ineſſe certum eſt, qui ſibi ſubjectos non vehementer exſtimulent, ut hoc Sacramento, cum fert occaſio, confirmentur. Præclarus Hugo a S. Victore illud ſcriptum reliquit (*a*): *Propterea timendum eſt iis, qui per negligentiam amittunt Epiſcopi præſentiam, & non ſuſcipiunt manus impoſitionem, ideſt Confirmationem, ne forte propterea damnentur, quia feſtinare debuerant, dum potuerunt*. Cujus rei eandem cauſam adjungit, quam ſupra nos etiam non ſemel memoravimus: *Quid prodeſt, ſi a lapſu erigeris, niſi etiam ad ſtandum confirmeris?* Angelicus Doctor (*b*) tradit omnia Sacramenta ad comparandam animæ ſalutem eſſe neceſſaria, ita tamen ut aliqua omnino requirantur, ſine quibus ſalvi eſſe nullo modo poſſimus; alia vero ita neceſſaria ſint, ut ſine ipſis ad ſalutem quis valeat pervenire. Hinc, poſtquam hæc inter Sacramenta Confirmationem retulit, iis verbis utitur: *Et hoc modo Confirmatio eſt de neceſſitate ſalutis, quamvis ſine ea poſſit eſſe ſalvus, dum tamen non prætermittatur ex contemptu Sacramenti*. Sanctus etiam Bonaventura (*c*) de hac re in hunc modum ſcripſit: *Dicendum, quod eſt neceſſitas ſimpliciter, & neceſſitas conditionata; ſimpliciter non eſt gratia Confirmationis neceſſaria, ſed neceſſaria ex conditione, ſcilicet pugnanti, & vincere volenti, ſicut comedere neceſſarium eſt vivere volenti*. Et poſtquam ſententiam ſuam plane comprobavit, hæc ſuperaddit: *Ex inſtitutione ergo Eccleſiæ eſt, quod nullus ab hoc Sacramento excipitur, ſed omnes ſuſcipere debent, ut ſint ſtrenui pugnatores, & ideo, ſi quis, cum habet locum, & tempus, & opportunitatem, negligendo contemnit, periculo ſe exponit*. Terrere ſummopere debet Novati exemplum, (*d*) qui, ut refert Euſebius, ſuſcepto Baptiſmi lavacro, dum in firma valetudine teneretur, poſtea in ſanitatem reſtitutus, confirmari neglexit: ob quam cauſam, ut aſſerit Cornelius Pontifex, mortis timore perculſus Fidem turpiter deſeruit, & ſocietatem cum ſchiſmaticis inivit: *Verum morbo tandem relapſus, neque cætera, quibus Baptiſmum ſecundum Eccleſiæ Canonem imbui oportuerat, acquiſivit, neque Domini ſigillo ab Epiſcopo obſignatus fuit. Quo quidem neutiquam potius, quomodo, quæſo, Spirit. Sanct. adeptus eſt? Iſte perſecutionis tempore metu debilitatus, & nimia vitæ cupiditate adductus ſe Presbyt. eſſe negavit &c.*

(a) De Sacramen. lib. 2. p. 7. c. 3.

(b) Part. 3 qu. 72. art. 11. ad tertium.

(c) In 4. ſentent. diſt. 8. art. 3. quæſt. 2.

(d) Euſeb. lib. 6. cap. 35.

Eandem de Novato opinionem habuiſſet Cornelius, ſi ille ad Confirmationem imparatus acceſſiſſet. Tunc enim Character, non autem gratia ſuſcipitur, quam ſane, qui percipere cupiunt, piis ſanctiſque operibus, & orationis ſtudio ſe prius exerceant oportet, ut Apoſtolorum exemplo docemur, cum Spiritum Sanctum eſſent proxime accepturi (*e*): *Eraus enim perſeverantes in Oratione*. Qua de re S. Carolus Borromæus his verbis Fideles ad Sacramentum Confirmationis inſtruit (*f*): *Atque in primis frequentiori, & ardentiori Religioſa Orationis ſtudio devote ſeſe exerceant, exemplo Sanctorum Apoſtolorum; qui dum expectarent Spiritum Sanctum, perſeverantes erant in Oratione, & jejunio*. Inſuper decernit, ut quibus per ætatem liceat, peccata prius confiteantur, quam ab Epiſcopo confirmentur; quod multo antea in ſanctionibus Odonis Epiſcopi Pariſienſis fuit conſtitutum (*g*): *Si confirmandus adultus fuerit, confiteatur prius, & poſtea confirmetur*. Idem ab Anglicano Epiſcopo ſæculo XIII. cautum fuit, cujus Decreta Spelmannus impreſſit (*h*): *Quod, ſi adultus fuerit Confirmandus, monendus per Sacerdotem loci, ut prius confiteatur*. Hæc ſententia plurimis aliis legibus comprobatur, quas Martenes ab omni antiquitate collegit (*i*). Illud etiam ſummopere expetit S. Carolus Borromæus, ut qui Sacram Euchariſtiam percipiunt, poſtquam animum expurgaverint, & confirmati fuerint, divinis pariter myſteriis reficiantur: *Hoc vero diligenter curabit Parochus, ut de peccatis confiteantur, confeſſique ad Sacramentum Confirmationis accedant, tum Confirmati fucram Communionem ſumant*. Quam neceſſarium ſit Pœnitentiæ Sacramentum ſatis re ipſa declaratur. Cum enim peccatum, & gratia ſimul eſſe nequeant, ſi quis forte turpi labe inquinatus ad Confirmationem accederet, charactere, non vero gratia præditus abiret, animæque novam, & graviſſimam maculam inureret, ut fidem facit S. Antoninus (*k*): *Qui renunciat gratiæ Baptiſmali, quod fit per mortale commiſſum, poſtea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur ſibi gratia, immo mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima; quamvis Characterem reciperet indelebilem, & hoc, niſi reſtitueretur prius gratia amiſſa, quod non fit, niſi per Pœnitentiam*.

(e) Act. Apoſtol. cap. 2.

(f) Par. 4. Act. Eccleſ. Mediol.

(g) Cap. 4.

(h) Lib. 2. Concil. Anglicor.

(i) Lib. 1. cap. 2. art. 4. n. 2. de antiquis Eccleſiæ Ritibus.

(k) Par. 3. tit. 14. c. 13. §. 1.

Sed jam ad externa Religionis ſigna, quæ hoc Sacramentum maxime decent, oratio convertatur. Vehementer optamus, ut præter totius Corporis modeſtiam, jejuni Confirmationem univerſi ſuſpiciant; ideoque mane illam adminiſtrari ſemper curabimus. Nam ad XII. uſque ſæculum hunc morem conſtanter Eccleſia retinuit, quod Magiſtri ſententiarum teſtimonio clare demoſtratur. Poſt illud tempus, ut ait S. Thomas (*l*), hoc jejunium paulatim deſuevit: ſed cum ex Canone, *Ut jejuni*, & ex alio, *Ut Epiſcopi*, (*m*) quos ſedulo Cardinalis Bellarminus expendit (*n*), ſatis intelligatur, decere maxime, ut Epiſcopus conferens hoc Sacramentum, & Fideles, quibus confertur, jejunium obſervent; cum etiam in Pontificali Romano habeatur, *Confirmandi deberent eſſe jejuni*; hinc proculdubio Nos præclarum conſilium ſequemur, aliiſque plurimum illud commendamus. Veteri quoque diſciplina pueris ſtatim poſt Baptiſmum Confirmatio tradeba-

(l) Par. 3. qu. 73. art. 12. ad ſecundum.

(m) De Conſecra. diſt. 5.

(n) Lib. 3. Controverſ. lib. 2. cap. 13. in fin.

Digitized by Google

batur; ſed cum honeſtis de cauſis hac immutata conſuetudine mos obtinuerit, ut Confirmandi rationis uſum attingerent, niſi forte gravi morbo detenti, de vita dimicarent; ideo, ne ab hujus Bononienſis Eccleſiæ, & Romani Catechiſmi inſtituis recedamus, illud palam monemus, neminem a Nobis Confirmandum, qui ſeptimum ætatis annum non exceſſerit. Mandamus inſuper Parochis, ut ægrotos Nobis denuncient, qui in lethali periculo verſantur, ne ſine Confirmatione vitam abſolvant, ſicut etiam præcepit S. Carolus (*a*): *Ægrotos præterea nondum Confirmatos deſignabit, eoſque Archiepiſcopo denunciabit, ut ne ingraveſcente morbo ſine Sacramento decedant*. Idem de Pueris perículoſo morbo laborantibus intelligendum eſt, cum Sancti Thomæ doctrina, & auctoritate certi ſimus (*b*), quod *etiam Pueri confirmati decedentes, majorem gloriam conſequuntur, ſicut & hi majorem obtinent gratiam*. Nos autem nullo impedimento retardabimur, ne Infirmos domi inviſamus, ipſoſque in eo diſcrimine Sacramenti hujus virtute confirmemus.

Qui vero ſani, & incolumes ad Eccleſiam ſe cooferre poſſunt, eo die, atque hora convenire debent, quæ ipſis a Parocho ſtatuetur; caveatque diligenter Parochus, ut Mares a Fœminis diſtinctum ſejunctumque locum habeant; & cum recentem hominum conſuetudinem, ob quam in nocturnis cœtibus, aliiſque publicis officiis Fœminæ Viris præſetuntur, Eccleſia minime receperit, a Maribus primum Sacramenti adminiſtrationem auſpicabimur: *Primum* (ſicut in quinto Mediolanenſi Concilio præſcribitur) *Mares in Eccleſia a parte ſua, Fœminæ ab altera ſint, ſicque ſeparatim diſtincti &c. & quod veteris ritus eſt, primum Mares, deinde Fœminæ confirmentur*. Interſint eodem tempore Patrini, qui a S. Gregorio in Libro Sacramentorum, & ab Ordine Romano memorantur. Pluresetiam ſacras ſanctiones adducit Gratianus (*c*), & hujus rei cauſam S. Thomas his verbis complectitur (*d*): *Hoc Sacramentum exhibetur homini ad robur pugnæ ſpiritualis. Sicut autem aliquis de novo natus indiget Inſtructore in his, quæ pertinent ad conſervationem vitæ, ita illi, qui ſumuntur ad pugnam, indigent Eruditoribus, a quibus inſtruantur de his, quæ pertinent ad modum certaminis*. Qui nondum confirmatus fuerit, Patrini munere ſungi nequaquam poteſt. Parentibus etiam erga liberos id præſtare minime permittitur; cum ſpiritualis affinitas inter Patrinos, & recenter Confirmatos, ipſius Sacramenti virtute, juxta Concilium Tridentinum, (*e*) contrahatur. Volumus inſuper, ut Maribus erga Fœmina, & e cootrario Fœminis erga Mares Patrini officium perſolvere omnino denegetur, quod in Pootificali Romano, & in Concilio Mediolanenſi quinto cautum maxime fuit ea de cauſa, *quod minime hoc per ætatem conveniat*. Obſervandum quoque præcipimus, quod in eodem Concilio demandatur, *ut genibus flexis, manibus ante pectus junctis, ſuo quiſque ordine piæ, & religioſe orent, inprimiſque ab omni vociferatione, & inani confabulatione caveant, ſed ſilentio ſancto utantur*.

Ac primum, cum hoc Sacramentum confert Epiſcopus, certis precationibus Deum Patrem obteſtatur, ut Spiritum Sanctum ſuper eos immittat, qui ſint proxime confirmaodi; quæ precatio non ſolum pietatis plena eſt, ſed etiam vetuſtiſſima, cum in Sacrameotario Sancti Gregorii deſcribatur. Poſtea confirmandum ſuo nomine compellat; & ſi aliquid io ipſo, vel parum Chriſtianæ Religioni accommodatum, vel ad riſum concitandum prope factum advertat, plurium Conciliorum auctoritate, ac

(*a*) Loco ſuperius allato.

(*b*) Pa. 3. q. 72. ar. 2. ad quartum.

(*c*) Tit. de Conf. diſt. 4.

(*d*) Pa. 3. q. 72. art. 10.

(*e*) Seſſ. 24. c. 2. de Ref. Matrim.

præſertim Mediolanen. decernitur, ut illud Epiſcopus immutet; qua facultate non ſemel uſi ſumus, cum Diœceſim inviſentes Confirmationem traderemus. Poſtquam id perfectum fuerit, Epiſcopus verba, quæ Sacramenti formam conſtituunt, pronunciat. Ea verba Innocentius Primus in celebri Epiſtola ad Decentium Eugubinum Epiſcopum proferre noluit: *Verba vero, inquit, dicere non poſſum, ne magis prodere videar, quam ad conſultationem reſpondere*. Severam hoc loco Arcani diſciplinam ſatis oſtendit, qua Religionis myſteria tunc temporis ſilentio tegebantur; ſicut Petrus Couſtant (*f*) diligenter expendit: *Tum* (ut ipſis S. Gregorii verbis utar (*g*)) *Pontifex tincto pollice in Chriſmate facit Crucem in fronte unius, ſimiliter per omnes ſingillatim*. Sed etiam ante Gregorium Tertullianus (*h*) inter Eccleſiæ Sacramenta *ſignaculum frontium* adnumeravit. Confirmandus itaque Sacro Chriſmate in fronte, illuſtriori ſcilicet parte Corporis, ungitur, ut Chriſtianum nomen, ac Religiooem coram omnibus præferendam moneatur: *Et ideo linitur Confirmatus Chriſmate in fronte*, (inquit Sanctus Thomas (*i*)) *ut manifeſte demonſtret ſe eſſe Chriſtianum, ſicut & Apoſtoli poſt acceptum Spiritum Sanctum ſe manifeſtaverunt, quia prius in Cœnaculo latebant*. Signum vero Crucis adhibetur, quo uoiverſi Eccleſiæ ritus, ac cæremoniæ perficiuntur, ut aſſerit Sanctus Auguſtinus (*k*): *Quod ſignum, niſi adhibeatur, ſive in frontibus credentium, ſive ipſi aquæ, ex qua regenerantur, ſive oleo, quo Chriſmate unguntur, ſive Sacrificio, quo aluntur, nihil eorum rite perficitur*. Eugenius quoque Pontifex in Decreto pro inſtruendis Armenis non frootem modo, ſed etiam Crucis ſignum eodem ſermone complectitur (*l*): *Ideo in fronte, ubi verecundiæ ſedes eſt, Confirmandus inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipue Crucem ejus, qui Judæis eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia ſecundum Apoſtolum; propter quod ſigno Crucis ſignatur*. Tandem pollice tincto in oleo, ſive balſamo ſignum Crucis imprimitur, eoque pacto, dum formam, ac verba pronunciat Epiſcopus, materiam ſimul tradit, ex quibus Sacramentum conſtituitur. Hæc olei balſamique compoſitio feria ſexta Majoris Hebdomadæ ſolemni Epiſcopi conſecratione conficitur: *Secundum Sacramentum* (inquit Eugenius loco, quem ſupra diximus) *eſt confirmatio, cujus materia eſt Chriſma ex oleo, & balſamo per Epiſcopum benedicto*. A primis uſque ſæculis oleo ſemper uſa eſt Eccleſia, dum Confirmationis Sacramentum conficiebatur. Id vero apertiſſimis Dionyſii Areopagitæ, Theophyli Antiocheni, Tertulliani, ac Cypriaoi teſtimoniis ſatis oſtenditur. Quo tempore balſamum oleo permiſceri incœperit perſcrutari ſupervacaneum in præſentia ducimus: Satis ſit, quod ſæculo ſexto certiſſima hujus rei documenta proferantur. Nunc autem Occidentis, & Orieotis pariter Eccleſiæ inſtituto balſamum oleo componitur, ita tamen, ut triginta quinque diverſæ Aromatum ſpecies, & exigua vini copia a Græcis adjungantur (*m*). Inſuper oleum pro hujus Sacramenti materia propoſitum fuit, quod Sancti Spiritus gratia in ipſo potiſſimum ſignificatur: *Gratia Spiritus Sancti* (ait Sanctus Thomas (*n*)) *in oleo deſignatur, unde Chriſtus dicitur eſſe unctus oleo lætitiæ propter plenitudinem Spiritus Sancti, quam habuit, & ideo oleum competit materiæ hujus Sacramenti*. De balſamo vero ita ſubnectit: *Admiſcetur autem balſamum propter fragrantiam odoris, quæ redundat ad alios, unde Apoſtolus dicit ſecunda ad Corinthios cap. 2. Chriſti bonus odor ſumus Deo; & licet multa alia ſint odorifera, tamen præcipue accipitur balſamum propter hoc, quod habet præcipuum odorem, &*

quia

(*f*) In notis pag. 859.

(*g*) In Sacr.

(*h*) Lib. 5. contra Marcionem c. 22.

(*i*) Par. 3. q. 72. art. 9.

(*k*) Tr. 118. in Joann.

(*l*) Lib. 3. Conciliorum pag. 536.

(*m*) In Eucologio impreſſo a Goario.

(*n*) Pa. 3. q. 72. art. 2.

quia etiam incorruptionem præſtat . Unde Eccleſ. 24. dicitur , quaſi balſamum non mixtum odor meus.

Patrini ex veteri ritu Confirmandum dextra manu tenentes ad Epiſcopum adducebant, & ſi ipſe adultus eſſet , pedem ſuper Patrini dextrum pedem imponere debebat , ſicut præſcribitur in Ordine Romano , ac in Libro Sacramentorum Sancti Gregorii , quem jam toties in medium protulimus . Id vero Religione myſterioque non caret ; *Adulti , ſeu alii majores ponant pedem ſuum ſuper pedem dextrum Patrini ſui* (*a*) . Hunc morem integre ſervavit Benedictus XIII. cum primum Epiſcopus , ac deinde Pontifex Maximus Fidelium multitudinem pluries hoc Sacramento confirmavit . Eandem diſciplinam tenuit Sanctus Carolus Borromæus, qui Mediolanenſi Concilio quinto præcepit, ut ante ipſum ſtarent , qui adulta jam ætate ad Confirmationem accederent . Sed cum diuturna experientia cognitum a Nobis ſit , vix a Patrinis impetrari poſſe, ut manum dextram ſuper humerum Confirmandi pariter dextrum conſtanter teneant ; ideo novam hanc conſuetudinem libenter amplectimur, ne præſertim in tanta hominum multitudine turbæ excitentur .

(*a*) Pontif. Rom.

Ultimo Epiſcopus leniter genas Confirmando percutit , ac deinde pacem impertit , & poſtquam Patrinus ipſi candida faſcia frontem obduxit , Epiſcopus ſolemni benedictione rem perficit , concioneque dimittit . Qui de Sacris rebus erudita poſteris commentaria reliquerunt , ſuſpenſi dubiique ſunt quonam tempore conſuetudo cædendi leviter in maxilla Confirmatum inducta fuerit : *Poſtquam Epiſcopus* (ait Martenes) *formam pronunciavit, percutit leniter Confirmati maxillam , apud veteres Scriptores , aut Rituales mentionem vidi , nec ullum Durando Mimatenſi Epiſcopo antiquiorem , qui de illo loqueretur , Authorem reperi* (*b*) . Cauſam tamen hujuſce rei in Concilio Senonenſi coacto anno 1524. hanc fuiſſe accepimus : *Ut ea percuſſione Infantes memoriam habeant ſe fuiſſe confirmatos , ne iterum confirmentur* . Sed alia , ac præſtantior in Libro Cathechiſmi Romani memoratur : *Ut meminerit Confirmatus ſe tamquam athletam paratum eſſe oportere ad omnia adverſa invito animo pro Chriſti nomine ferenda* . Inficiari quidem nemo poteſt precationis , pacis , faſciæque , quam modo diximus , morem ab omni antiquitate religioſe ſervatum fuiſſe . Certum pariter eſt hanc faſciam ideo fronti circumductam , ne ſacrum Chriſma in genas Confirmati deflueret , & ſimul , ut Spiritus Sancti gratiam omni cura diligentiaque retinendam intelligeret . Septem dierum ſpatio faſciam fronti circumligatam olim præſeferebant (*c*) , nec verbis ſatis explicari poſſunt ſanctiſſima pietatis opera , quibus recenter Confirmati per ſeptem dies exerceantur (*d*) . Sed cum virtus in Fidelium animis remiſſa in dies langueſcat , nec jam proponi poſſint ea , quæ primis Fidei Sectatoribus facillima , ac jucunda videbantur ; ideo præcipimus , ut ſaltem quo die Sacramentum acceperint , faſciam nunquam deponant . Confidimus pariter fore , ut illum diem honeſte ſancteque tranſigant . Hæc omnia pro noſtrarum virium infirmitate diximus , ut in animas Fidelium uberrimi fructus , & perpetua ſalus derivetur . Sed priuſquam finem imponamus , iterum Parochos ſtudio , quo poſſumus maximo , hortamur , ut pro eorum ſapientia , ac virtute , cum Populum de more inſtituunt , univerſa illa , quæ nos ſimul inculte congeſſimus , clarius , ac diligentius declarent . Inſuper addant , quæ pro hujus Sacramenti dignitate , vel utilitate explicanda magis opportuna judicabunt , & quæ Nos fortaſſe ob ingenii noſtri tenuitatem facile prætermiſimus .

(*b*) De antiquis Ritibus lib. 1. cap. 2 artic. 3. num. 23.

(*c*) In ordine Rom. tit. de obſervanda unctione Chriſmatis . De Divinis Offic. cap. de Sabbatho in Albis

(*d*) In auctoribus Ritual tom. 10. Biblior. Patrum.

INSTITUTIO VII.

De conferendis Parochiarum Eccleſiis . Quodnam ſit judicium Sacrorum Canonum ſuper hac re . De variis corruptelis , quæ inductæ fuerant , quave ratione Sacra Concilii Congregatio remedium illis attulerit : quibus meritis , præter doctrinam , præditi eſſe debeant , qui ad examen ſe cum aliis offerunt , ut Parochiales ejuſmodi obtineant . Quæ partes ſint Laicorum , cum aliquem ad eas Eccleſias nominant , quæ ad ipſos jure pertinent .

VII. SAcra Tridentina Synodus juxta vetuſtiores Canones , (*e*) in quibus præcipitur , ut illi , *Qui majoribus & ſtudiis juvatur , & meritis* , Eccleſiæ Parochiales gubernandæ tribuantur , Lateranenſi Concilio ſub Alexandro III. (*f*) pariter inhærens , ubi is Parochus eligendus ſtatuitur , *Quem Eccleſiæ magis utilem , & idoneum reputarent* , optimam conſuetudinem induxit , ut , cum Parochialis Eccleſiæ vocatio contingeret , publicum examen indiceretur ; curamque animarum illi conferendam voluit , qui moribus , ætate , doctrina , prudentia , aliiſque rebus ad eam Eccleſiam regendam opportunis , ac neceſſariis , reliquos omnes ſuperaret (*g*) . Sanctiſſimus vero Pontifex Pius V. ex præclariſſimis ejuſdem Concilii ſanctionibus permittit (*h*) , ut , ſi quis per injuriam ab accipienda Eccleſiæ illius procuratione ſe depulſum exiſtimet , cauſam ad Metropolitanum , vel etiam ad Sedem Apoſtolicam deferat , ibique ſuum æmulum in novum examen adducat , ex quo ſi virtute , atque ingenio ſuperior abierit , curam animarum , licet Competitori antea collatam , pro victoriæ mercede conſequatur . Sed ut inanes hujuſmodi ad novum Judicem provocationes impediret , decrevit juxta Concilium Pontifex , ut , qui probatus poſt examen ab Epiſcopo fuiſſet , ſtatim Eccleſiæ ſuæ regimen ſuſciperet , & ne ulla appellatio poſſeſſionem ſuſpenderet , atque impediret .

(*e*) In Can. ſi forte diſt. 63.

(*f*) In Cap. Quoniam de jure Patronatus , & in Cap. Conſtitutis de Appellationibus .

(*g*) Seſs. 24. de Reformat. cap. 18.

(*h*) In Conſtitut. 33.

Cum tamen pluribus exemplis compertum ſit , remedium a Pontifice tunc propoſitum non ſatis incommodo mederi ; & cum Sac. Concilii Congregatio præſtantibus viris admonita , pernicioſos uſus irrepſiſſe cognoverit , quas hujuſmodi provocationes , cum de conferendis Parochiis agitur , magno cum detrimento excitarunt ; ideo Nobis , qui tum perhonorifico Secretarii munere fungebamur , anno 1720. mandavit , ut rem totam funditus perpenderemus , & opportuna malis remedia ſimul excogitaremus . Nam eadem Sac. Congregatio non modo Concilii Tridentini ſententias interpretari ſola poteſt ; verum etiam diligentiam ſtudiumque adhibere maximum debet , ut per univerſum Orbem Eccleſiaſtica Diſciplina integre conſervetur .

Itaque commiſſo muneri pro virium tenuitate , licet non ſine magno labore , ſatisfacere contendimus ; & ſane provocationes , quas ſupra diximus , magno numero ad Judices delatas invenimus . Id vero quam gravem afferret perniciem ex eo intelligi facile poteſt , quod Eccleſiæ per plures annos ſuo Rectore deſtituebantur . Nam cum ipſe in judicium a Competitore vocaretur , ut novum ſubiret examen , longe a ſede immorari diuturno tempore cogebatur , donec judicium abſolutum foret , quod ſæpe ad quartam uſque ſententiam ſine ullo fructu protrahebatur . Quippe cum id examinandum eſſet , an rectum Epiſcopi judicium fuiſſet , cum

ali-

aliquem ad regendam Eccleſiam delegerat, aliumque velut minus idoneum rejecerat; ideo novum examen poſt multos menſes, & aliquando poſt multos annos proponi debebat. Hinc non ſemel contigit, ut eo temporis ſpatio plurimum laboris induſtriæque in excolendis ſtudiis æmulus impenderet, & coram novis examinatoribus maxime præ illo probaretur, qui antea virtutis merito ab Epiſcopo cæteris præpoſitus fuerat.

Poſt hæc, cum præcipuam hujus incommodi cauſam, remediumque ſimul animo expenderemus, occurrit in Actis Sac. Congregationis Decratum, quo ab anno 1603. provocationes hujuſmodi conceduntur, quamvis ad offenſionem probandam nullum certum argumentum adhiberetur; ad quam ſentenriam Supremum Roræ Tribunal, Sac. Congregationi plurimum deferens, ſe penitus conformavit; neque aliter fieri poterat; nam cum examen ad conferendas Eccleſias baberi conſueverit, nemo ſe immerito gravarum oſtendere poterat, niſi ad novum Judicem pro novo indicendo examine provocaret. Quare ſi in poſterum ſcripris exarentur omnia, quæ ad examen pertinent, ex illis ſatis ſuperque cognoſci poſſe viſum eſt, ſi aliquid injuſte commiſſum fuerit; hinc etiam decerni hujuſmodi provocationes minime admittendas, niſi acceptæ injuriæ argumenta ex actis publici examinis proferantur; & tandem boc modo maxima detrimenta removeri, quæ paulo ante commemoravimus.

Hæc omnia ſatis longa oratione, quæ Typis excuſa eſt, diligenter complexi ſumus: & cum Cardinales die prima Octobris, & 16. Novembris rem totam ſedulo examinaſſent, ea, quæ a Nobis propoſita fuerant, ſumma humanitate, atque aſſenſu confirmarunt, juſſeruntque (ſi id probaret Clemens XI. tunc Pontiſex Maximus) epiſtolam conficere, qua moneremus Epiſcopos, ut cum deinceps pro vacarione alicujus Eccleſiæ examen ficrer, ſcriptæ petitiones Competitoribus traderenrur, qui reſponſa quoque ſcripta reddere deberent. Igitur epiſtolam ſua auctoritate judicioque Pontiſex approbavit, quæ Typis edira ad ſingulos Epiſcopos die 10. Januarii 1721. miſſa fuit, ac deinde inter Clementis XI. Conſtitutiones adnumerata (*a*).

(*a*) In Bull. Clementis XI.

Paulo poſt nos ipſi a Benedicto XIII. Anconitanis in Epiſcopum declarati, ejus Epiſtolæ ſententiam integre ſervatam invenimus. Sed cum Bononiæ (ad quam Civitatem a Clememe XII. tranſlati fuimus) contrarium conrigiſſet, rem ipſam ſtatim obſervandam omnino curavimus. Nullam enim Eccleſiam adminiſtrandam permiſimus, niſi prius indicto examine omnia, quæ ad ipſum ſpectarent, diligenter ſcriberentur. Itaque pro certo habeant univerſi, Nos haud aliter unquam facturos, donec præpoſitos huic Eccleſiæ, Paſtoremque Civium Nos eſſe Deus patictur.

Quoniam vero idoneus aliquando non eſt, qui reliquis doctrinæ laude præcellat; cum ſæpius illi, qui ſapientia cæteris comparari non poſſunt, iis tamen rebus cumulatiores ſint, quæ ad regendas Eccleſias magis neceſſariæ judicantur, quam rem copioſe S. Thomas oſtendit (*b*), eandemque confirmat Tridentinum Concilium (*c*), a quo præter doctrinæ commendationem, optimi etiam mores, rerum prudentia, & alia plurima requiruntur; ideo mandamus, ut ſinguli Competitores rarum firmumque ætatis teſtimonium ad noſtrum Cancellarium deſarant, & quantum inſerviendæ Eccleſiæ, & Fidelibus præſertim imbuendis temporis impenderint; quandiu Pœnitentiæ Sacramentum miniſtraverint, ſi hac facultate præditi ſint; an apud alios Parochos Capellani munere perſuncti fuerint, vel alicui Eccleſiæ Vicarii, aut Oeconomi præfecti, ac tandem quibus olim Miniſteriis operam ſtudiumque contulerint, & cætera omnia palam exhibeant, quæ ipſos ad curam animarum ſuſcipiendam ſatis utiles aperte demonſtrent. Cancellarius autem ſcribæ, qui in noſtro Foro huic muneri præpoſitus eſt, hujuſmodi documenta tradat, ut ex illis compendium in publicis Actis ſervandum, & alterum Nobis exemplar conficiat. Peracto examine, collatoque Eccleſiæ Parochialis regimine, ſi quis eadem documenra apud ſe retinere velit, quibus alio tempore utatur, volumus, ut ipſis omnino reſtituantur. Idem obſervandum præcipimus, ſiquis *favore certæ Perſonæ* Parochialem Eccleſiam in alium tranſferat, & a Nobis approbari requirat, ut noſtrum teſtimonium ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat. De illis vero, qui a Laicis proponuntur, ad quos Eccleſia jure pertineat (quoniam Nobis pariter, an ſatis periti ſint, exploratum eſſe debet; de quo ſententia ferri nequit, niſi præter ſcientiam, de cæteris quoque neceſſariis conditionibus aperte conſtet) id ſtatuimus, quod in Tridentina Synodo continetur (*d*): *Quod ſi juris Patronatus Laicorum fuerit, debeat, qui a Patrono præſentatus erit, ab iiſdem Deputatis, ut ſupra, examinari, & non, niſi idoneus repertus fuerit, admitti.*

(*b*) 2. 2. qu. 63. & qu. 185. art. 3. & Quodlibeto 7. q. 4. art. 5.
(*c*) Loco cit.
(*d*) Seſſ. 24. cap. 18.

Poſtremo, quoniam de Laicis verba facimus, qui Eccleſiarum Rectores nominare jure ſuo conſueverunt, pro certo teneant integra prorſus eorum privilegia a Nobis conſervanda: Monemus tamen, & per Viſcera Jeſu Chriſti vehementer obteſtamur, ne aliquos ob eam potiſſimum cauſam nuncupent, quod de ſua familia bene meriti fuerinr, vel clientelis, & privatis officiis commendentur; ſed unice ante oculos habeant utilitatem, ac ſalutem animarum, quæ ipſis committitur. Caveant, ne ingrati ſint, atque immemores ampliſſimi beneficii, cujus nullum exemplum primis ſæculis reperitur, ut nempe eos jure ſuo nominent, qui Eccleſiis gubernandis præficiantur. Nam, ſi priſtini temporis memoriam repetamus, Templa a Laicis extructa, largiſque proventibus cumulata Nobis occurrunt, quin tamen ullum hujuſmodi privilegium ſibi compararent. Conſulant ſuper hac re Pontiſicum decreta (*e*), & præſertim Concilii Tridenrini verba ſedulo perpendant (*f*), cum ad illos ſermonem convertit, qui Epiſcopos jure nominare poſſunt. Siquidem habita dignitatis ratione fere cum illis conferuntur, qui Parochos ex privilegio nuncupant, cum utriſque animarum cura tribuatur: *Hortatur, & monet, ut inprimis meminerint, nihil ſe ad Dei gloriam, & Populorum ſalutem utilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoveri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint.* Nemo autem ignorat a Venerabili Dei famulo Innocentio XI. die 2. Martii anno 1679. damnatam eorum fuiſſe ſententiam, qui Concilii verba hoc modo explicanda aſſerebant, nempe, ut bominem prorſus indignum excludaret, non tamen reliquis præſtantiorem nominandum juberet; vel tunc ſolum vim habere Concilium, cum publicum examen indicitur. Si quis ergo ad Eccleſias fal-

(*e*) Can. Decrevimus Can. Regenda. Can. Nover. 16. q. 7.
(*f*) Seſſ. 24. cap. 1.

tem

tem Parochiales, omiſſo magis utili, idoneum aliquem proponat, licet in Judiciali Foro improbari non poſſit, culpa tamen ipſum non carere S. Thomas teſtatur (*a*): *Ad tertium dicendum, quod quantum ad hoc, quod electio impugnari non poſſit in Foro Judiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam, ſed quantum ad conſcientiam eligentis, neceſſe eſt eligere meliorem*. Idem ex multis præſtantium Virorum auctoritatibus a Sac. Rota gravius, ac ſeverius conſtitutum fuit, cum de Beneficiis ſimplicibus ageretur (*b*). Sed omiſſa hac diſputatione, ſi ex Tridenr. Concilio, licet publico examine Eccleſia Parochialis conferatur, melior ſemper eligendus eſt, ſicut ex damnata ſententia, quam ſupra memoravimus, clare intelligitur; ideo, ſi hoc pacto a Laicis Eccleſiarum Rectores proponuntur, neceſſario conſequitur, ut digniorem ſeligere omnino teneantur. Hinc ait præclarus Theologus ex Societate Jeſu Dominicus Viva (*c*), qui damnatas a Pontificibus Sententias egregiis Commentariis illuſtravit: *Puto patronum etiam Laicum debere digniorem præſentare, præſertim ad Beneficia curata, cum eadem inconvenientia habeantur ex promotione minus digni, ſive hæc promotio fiat immediate a Collatore, ſive contingat per præſentationem a patrono factam*.

(a) 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3.

(b) In Cauſa Camerinen. Beneficiat. habita die 2. Julii 1708. n. 37. coram b. m. Molina Decano, edita poſt controv. Pitonis alleg. 30.

(c) In notis ad propoſit. 47. n. 24.

INSTITUTIO VIII.

De obſtetricibus, quæ pro conferendo Baptiſmo, ſi neceſſitas poſtulet, ſatis peritæ eſſe debent: quid plane ſcire teneantur: ſuo munere perfungi illas non poſſe, niſi prius in examen veniant, ac probentur. Quid agendum ſit Sacerdoti Baptiſmum Pueris Conferenti, qui jam domi per obſtetrices eundem Baptiſmum acceperunt. Quæ pariter norma ſervanda ſit cum Pueris expoſitis, qui ſchedam collo pendentem gerunt, in qua de ſuſcepto Baptiſmo teſtimonium habetur.

QUamquam Parochus Baptiſmi Miniſter legitimus ſit, ſive alius Sacerdos ab Epiſcopo, vel Parocho delegatus (niſi fortaſſe mortis proximæ periculum immineat, quo tempore ſine ullo ritu, ac cœremonia a quolibet etiam Laico, infideli, hæretico, vel excommunicato, & etiam a Muliere Baptiſmus conferri poteſt, dummodo forma, materies, atque intentio rite conſerventur, & qui ampliori dignitate præditi ſuut, cæteris ſemper præferantur; & Virorum potiſſimum præ Mulieribus habeatur ratio, niſi forte modeſtiæ cauſa aliter faciendum videatur, cum Proles ex utero Matris non integre demiſſa magno in diſcrimine conſtituta eſt; aut ſi Mulier pro Sacramento adminiſtrando magis apta, magiſque perita judicetur) quamvis, inquam, Sacerdos Baptiſmi Miniſter legitimus nuncupetur, frequentiſſime tamen contingit, ut infantes, qui proxime morituri videntur, ſalutari lavacro expiare cogantur obſtetrices.

Itaque, ſi Medici, qui ſervandæ corporis ſaluti præpoſiti ſunt, nullam Mulierem in eo miniſterio verſari patiuntur, quæ prius ipſorum judicio probata non fuerit; Nos præſertim, qui perpetuam incolumitatem, beatamque illorum vitam, qui nobis a Deo commendati ſunt, maxime expetimus, omnem diligentiam, curamque impendere debemus, ut hujuſmodi Mulieres, a quibus tam crebro Baptiſmus impertitur, iis omnibus ſatis imbutæ ſint, quæ ad rem bene gerendam neceſſario requiruntur.

S. Carolus Borromæus, qui Eccleſiæ diſciplinam non mediocriter collapſam reſtauravit, præclarum hujus diligentiæ nobis reliquit monumentum (*d*): *Obſtetrices tribus poſt hujus Decreti promulgationem menſibus pœna arbitratu Epiſcopi propoſita officium ne præſtent, niſi per Vicarium Foraneum, ſi in Diœceſi ſunt, ſi vero in Urbe, per eum, cui Epiſcop. id curæ dederit, ſcripto probatæ ſint idoneæ ad Sacram. Baptiſmi, cum neceſſe erit, miniſtrandum. Quæ autem probata eſt, cum baptizabit, curet, quoad fieri poteſt, ut duæ ſaltem Mulieres, ac Mater præſertim, ſi poteſt, teſtes præſentes adſint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant. Parochus vero cum perquiret ex Decreto Provinciali, an Infans Baptizatus ſit, diligenter obſtetricem, & teſtes etiam de verbis prolatis interroget, ut ſibi conſtet, an Baptiſmi forma recte adhibita ſit, an vero ſecus, quamobrem oporteat Infantem a ſe baptizari.*

(d) In Actis Mediolanen. Eccleſiæ Lugduni impreſſis an. 1682. tom. 1. pag. 178.

Sanctiſſimi Viri exemplo ducti Nos etiam decernimus, ut obſtetrices, quæ in hac Civitate, vel Diœceſi verſantur: hoc munus præſtare omnino ceſſent, nec ulla alia deligatur, niſi prius in examen illæ vocentur, & pro conferendo Baptiſmo ſatis idoneæ reperiantur. Interrogari potiſſimum debebunt de materia, ac forma hujus Sacramenti, & qua ratione, ſimul ac materia traditur, verba pronunciari oporteat, & baptizandi intentio ſimul neceſſaria ſit. Proponantur etiam illis eventus, qui in Rituali Romano continentur (*e*), ac præcipue, quid agendum ſit, cum Infans ex utero Parentis caput, aut aliam corporis partem ſolummodo porrigit, ipſiuſq; vita in dubium magnopere revocatur.

(e) De Sacram. Baptiſm. tit. de baptizandis pueris.

Metropolitanæ Eccl. Archipresbyter, qui duos ex quolibet ordine Viros ſibi eliget, ad urbanas obſtetrices examinandas præficietur, & ſi aliquam probaverit, ſcriptum ratumque teſtimonium *gratis* impertiat. Sed pro Diœceſi obſtetrices a Parocho, cujus Eccleſiæ adſcriptæ ſunt, diligenter examinentur: *Curare debet Parochus* (ita Rituale Romanum) *ut Fideles, præſertim obſtetrices, rectum batizandi ritum probe teneant, & ſervent*; & quoniam difficile eſt Religioſis Ordinibus devotos homines in Diœceſi paratos habere, qui Parocho ſuam operam præſtent; volumus, ut examen etiam præſente Vicario foraneo peragatur. Quod ſi Vicario, tamquam alicujus Eccleſiæ Rectori, Mulieres Obſtetrices examinare contigerit, aliquis Parochus ipſi ſubjectus in examen ſocius advocetur. Teſtimonia pariter, quibus Mulieres ad hoc miniſterium deliguntur, *gratis* concedantur: examen quotannis habeatur, perſectumque ſignificent Vicarii iiſdem Litteris, quas dare Nobis ſinguli conſueverunt. Pœnam arbitrio noſtro infligendam reſervamus, non modo Vicariis, qui in hac re negligenter ſe geſſerint, ſed Mulieribus, quæ non obtenta prius facultate, quam ſupra diximus, obſtetricis munus exercere minime dubitaverint.

Interim Infantes, qui Obſtetricum miniſterio Baptiſmum acceperint, ſi periculo incolumes evadant, ad Eccleſiam deferri debent, in qua Fons Baptiſmi conſervatur, ibique cœremonias omnes, quæ ob neceſſitatem omiſſæ fuerunt, religioſe perfici, de quibus Venerabilis Cardinalis Bellarminus ita ſcriptum reliquit (*f*): *Omnes ritus, quibus nunc utimur, antiquiſſimi ſunt, & vel ex Apoſtolorum traditione manarunt, vel a Sanctiſſimis Patribus inſtituti ſunt*. Caveat tamen Sacerdos, cui munus hujuſmodi demandatum fuerit, ne Baptiſmi Sacramentum *ſub conditione* Infantibus conferat ea cauſa permotus, quod obſtetricum manu luſtrati tantum, expiatique privato loco fuerint. Quippe id ſolum permittitur, cum poſt ſedulam inquiſitionem ambigi poteſt, an rite Baptiſmus collatus fuerit: *De quibus* (*g*) (inquit Alexander III.) *dubium eſt, an baptizati fuerint,*

(f) De Sacram. Baptiſ. lib. 1. c. 24.

(g) Cap. 2. de Baptiſ. & ejus effect.

baptizantur his verbis præmiſſis ; ſi baptizatus es, non te baptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo. Qui aliter fecerit, ut ex S. Carolo Borromæo, & Cathecheſi Tridentinæ Synodi deprehenditur, irregularis fit, & graviſſimo ſacrilegio implicatur. Inſuper præclariſſimus Cardinalis Albizzi minime admittendas aſſerit eas Synodos, in quibus iteratio Baptiſmi *ſub conditione* indiſtincte præcipitur. quoties obſtetricum manu ſalutaribus undis communi labe Infantes expurgantur (*a*).

(*a*) Lib. De inconſtantia in Fide c. 33. a n. 14. uſque ad nu. 16.

Pro confirmanda hac ſententia adduci poſſet exemplum S. Athanaſii, quem adhuc Puerum Sozomenus (*b*), & Socrates memorant quibuſdam (*c*) Pueris Catechumenis Baptiſmum tribuiſſe, ut ingenua quadam ſimplicitate Alexandrum Epiſcopum Alexandrinum imitaretur. Cum poſtea res ad ipſum Alexandrum delata fuiſſet, eum Baptiſmum ratum firmumque judicavit: Sed cum Sanctus Hieronymus teſtetur (*d*) anno 321. Alexandrum Epiſcopum Alexandriæ declaratum fuiſſe; cum pariter Nicænum Concilium anno 325. coactum ſit in quo Athanaſius non modo Diaconi partes egit, ſed in Arianis confutandis Theologi præclarum nomen ſibi conciliavit, cum deinde anno 326. poſt Alexandrum eam Sedem obtinuerit, inde clare aperteque dignoſcimus, Athanaſium in puerili ætate conſtitutum non fuiſſe, quo tempore illam Eccleſiam Alexander adminiſtrabat. Cum tamen aliqui hoc monumentum proferant, ac tueantur, ex ipſo ſatis oſtenditur non ita facile Baptiſmum *ſub conditione* tradendum eſſe, licet a Mulieribus privatim collatum antea fuerit, ſed rem totam diligentiſſime examinandam; ſicut de Alexandro Epiſcopo narratur, qui poſtquam Athanaſii intentionem, formam, & materiam, qua Baptiſmum Pueris ludentibus contulerat, ſedulo perpendit, eum rite adminiſtratum conſtituit, uti apud Cardinalem Baronium fuſius explicatur (*e*).

(*b*) Lib. 2. Hiſtor. Eccl. c. 17.

(*c*) Lib. 1. c. 14.

(*d*) In Chronic.

(*e*) Anno Chriſti Domini 311. n. 61. & 62.

Evenit quoque non ſemel, ut expoſiti Infantes teſtimonium accepti Baptiſmi in ſchedula deſcriptum, colloque ſuſpenſum gerant; nonnulli vero hoc documento careant; & tunc in diſputationem venit, utrum, & qua ratione Baptiſmus conferri debeat. Eam ob cauſam in tertio Mediolanenſi Concilio his verbis antea conſultum fuit (*f*): *Infans expoſitus, licet appenſum collo ſcriptum habeat, quo ille baptizatus ſignificetur, ſi tamen, re diligenter prærequiſita, quemadmodum in Cathechiſmo Romano expreſſum eſt, adhuc dubium ſit eum baptizatum eſſe, ea conditionis forma batizetur: ſi tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo*. Nihil prorſus diſſentiunt Synodi Provinciales Aquiſgranen. anno 1583., Toloſana anno 1590., & Narbonen. anno 1609., habitæ, quas Eccleſiæ Pariſienſis Pœnitentiarius Pontas fuſius commemorat (*g*). Sed præſertim Sac. Concilii Congregatio, cum Nos a Secretis munus ageremus, hanc rem penitus inveſtigavit, ut Parocho S. Spiritus in Saxia ſatisfaceret, ad quem ſingulis fere diebus Infantes cum ea Schedula, quam ſupradiximus, vel etiam ſine ipſa deferuntur. Itaque die 18. Decembris anni 1723. ita propoſitum fuit: *Quomodo ſe gerere debeat Parochus Sancti Spiritus in Saxia in collatione Baptiſmatis Infantibus, qui ad Archihoſpitale deferuntur, ſive iidem habeant Schedulam de Baptiſmo teſtantem, ſive non habeant, & etiamſi ex colore, & cæteris corporis qualitatibus deprehendatur, eoſdem eſſe conſtitutos in ætate ſex, aut decem menſium, vel etiam unius anni cum dimidio*. Hinc die 15. Januar. anni 1724. in hac Sententiam fuit reſponſum, *eſſe baptizandos ſub conditione in omnibus caſibus expoſitis juxta inſtructionem. Inſtructio eſt, quod excipiatur a baptiſmo ſub conditione caſus Schedulæ, qua habeat certitudinem*. Nam cum ejuſdem Schedulæ auctor deprehendi poſſit, cui fides merito præſtanda ſit, unico illius teſtimonio Baptiſmus rite traditus ſatis comprobatur, uti ex communi Scriptorum opinione, & apertiſſime ex jure Pontificio declaratur (*h*) & precipue in ea ſanctione, quæ incipit, *Cum itaque*. Hanc etiam interpretationem additam legimus: *unius teſtimonio quandoque credendum eſt, & ſic hoc caſu tantum credendum eſſe Chriſtiano, & non Pagano, vel Judæo teſtificanti* (*i*). Ita pariter illud caput, *cum nuper de teſtibus*, in hunc modum explicatum accepimus: *Quandoque tamen bene creditur uni; quando non ſit præjudicium alicui, puta, utrum aliquis ſit baptizatus, vel utrum eſſet Eccleſia conſecrata*. Quæ cum ita ſint, Baptiſmum rite collatum, nec ſub ulla iterum conditionis formula conferendum procul dubio judicare poſſumus, quoties infantium collo ſcriptum appenſum ejus naturæ, de qua mox ſermonem habuimus, reperiatur.

(*f*) Tit. De Baptiſmo Infantium.

(*g*) In Dictionar. caſuum conſcientiæ tom. 1. p. 318.

(*h*) In Can. Pueros 110., & Can. Cum itaque.

(*i*) Can. 112. de Conſecr. diſt. 4.

INSTITUTIO IX.

De tradendis Fidei rudimentis. A ſingulis Parochis ſuos Parochianos ad hæc inſtituendos eſſe. Quidam mali uſus improbantur, qui in aliquas hujus Civitatis Parochias ebrepſerunt. De ratione, & diebus, quibus Parochis hujuſmodi munere perſungi debeant.

VIx in hanc Sedem pervenimus, ſtatim diligenter inquirendum duximus, an Fidei rudimenta in Civitate, ac Diœceſi pueri docerentur. Significatum fuit, quod Nos ipſi Parochias inviſentes perſpeximus, hoc inſtitutum per univerſam Diœceſim Dominicis ſaltem diebus obſervari. In Urbe vero a plurimis Parochis nunquam hoc munus exerceri; pueroſque illis ſubjectos aliò ſe conferre, ut chriſtiana cathecheſi perficiantur. Deprehendimus etiam aliquos Parochos iſtituendis unice puellis, etiam quæ diverſis Parochiis adſcitæ ſunt, alios vero pueris ſimiliter imbuendis curam ſolum impendere. Id ſane a Concilii Tridentini ſententia maxime alienum verebamur (*k*), in quo præter cætera illud quoque Epiſcopis demandatur: *iidem etiam ſaltem Dominicis, & aliis Feſtivis diebus Pueros in ſingulis Parochiis Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & Parentes diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri curabunt, & ſi opus ſit, per Cenſuras Eccleſiaſticas compellent*.

(*k*) Seſſ. 24. c. 4. de Reform.

Nulla interpoſita mora cauſas perſcrutati ſumus, ex quibus tam pernicioſi uſus, quos ſupra memoravimus, velut ex fonte dimanaſſent; reſponſumque, ſcripto etiam exaratum, accepimus, illos ad Cardinalem Paleottum primum hujus Civitatis Archiepiſcopum referendos, qui ita ſuis Decretis conſtituerat.

Id prorſus incredibile viſum fuit, cum præſertim nullo documento confirmaretur. Hinc pueritiæ noſtræ memoriam revocantes ultimam, in mentem venit in illa ipſa Parochia, in qua ſimul cum aliis ingenuis adoleſcentibus chriſtiana cathecheſi eruditi fuimus, nunc tantum Puellas, non modo illi Parochiæ, ſed alteri quoque adſcriptas pro hac re diebus Dominicis convenire; ex quo ſatis aperte conſtat, eam conſuetudinem in ea ſaltem Parochia a Cardinali Paleotto inductam minime fuiſſe.

Deinde, cum animo taciti perpenderemus, eundem Cardinalem, Virum præclariſſimum, qui Concilio Trident. præſens adfuerat, poſt-

quam

quam hanc regendam Eccleſiam ſuſceperat, nibil magis cordi habuiſſe, quam ut Concilii ſanctiones exequutioni mandaret, arduum ſane, ac difficile videbatur ipſum auctorem ejus rei nuncupare, quæ a Concilio tantopere diſſentiret.

Sed, ut certiores eſſemus, vitam, ac res geſtas Cardinalis Paleotti, quas Auguſt. Bruni poſteris deſcripſit, & nuper PP. Benedictini Typis in Gallia commendarunt (*a*), diligenter percurrimus, ibique contrariam ſententiam his verbis offendimus: *In hunc modum ad meliorem frugem redacto Clero, & Populo, ut Domini vinea ita cultæ etiam novarum plantarum educatione fecunditas augeretur, ad aliud opus aggreditur totis viribus perficiendum, juſſerutque in Synodo a Parochis erudiri Plebem, Pueroſque Chriſtiana Cathecheſi, vetuſque Eccleſiæ inſtitutum, quod jam obſoleverat, reſtitui. Quare ipſemet, cum ſelectis Sacerdotibus vicatim Feſtis diebus ad hoc Apoſtolicum munus obeundum accedebat; quo exemplo commoti Parochi, & alacriores facti, Patres vero, Matreſque familias ita incitati ſunt, ut filios ætatis boræ, in templa, ac loca, ubi Cathecheſim edocerentur, ſua ſponte perducerent.*

(*a*) In Anecdot. Eccleſ.

Tandem in noſtro Tabulario Decreta Synodalia ejuſdem Cardinalis Gabrielis Paleotti reperta ſunt, quibus luce clarius veritas comprobatur. Quippe inter cætera ſic conſtituit, cum de Parochis ageretur (*b*): *Parochi omnes in Civitate, ac Diœceſi campanæ ſigno populum diebus ſaltem feſtivis ſtatim a prandio convocent, vel aliquem conſtituant, qui Parochiam circumiens tintinnabuli ſonitu Pueros ad Eccleſiam invitet, ubi præcepta chriſtianæ Legis a ſuo Parocho addiſcant ea ratione, quæ deinceps proponetur, ſicut Trident. Concilio præcipitur.*

(*b*) Tit. de Parochis n. 57.

Concilii vero Decretum, & Cardinalis Paleotti ſententiam ſequuti ſunt, qui poſt ipſum Eccleſiæ hujus adminiſtrationem ſuſceperunt. Nam in prima Synodo ampliſſimi Cardinalis Columnæ hæc habentur: *ſiquidem in quo Parochorum induſtria, & ſolertia deſudere maxime debeat, illud certe præcipuum animadvertimus, quod pueritiæ, & juventuti ad chriſtianam vitam honeſte ſancteque traducendam, plurimum conducere rerum omnium magiſter uſus, & experientia docet, Conciliumque Tridentinum præſcribit. Feſtis igitur diebus, maxime Dominicis, a prandio brevi cum campana majori dato ſigno Pueros, & Puellas ad Eccleſiam invitent.* Inſuper Cardinalis Ludoviſius die 19. Auguſti anno 1647. hanc Legem promulgavit: *Parochi cum in Urbe, tum in Diœceſi, quibus potiſſimum hoc edictum commendatur, omnem curam, ac diligentiam, quam Deus a veris Paſtoribus requirit, ipſi inſumant, ut præcepta orthodoxæ Fidei, & Myſteria Pueris explicentur.* Tandem in prima Synodo a Cardinali Hieronymo Boncompagno ita ſtatuitur: *Singulis ſaltem Dominicis diebus ſigno campanæ Populum convocent Parochi ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam, noruntque præcipuam quamdam Parochialis Miniſterii hanc eſſe partem.* Deceſſor autem noſter Cardinalis Jacobus Boncompagnus pariter decreverat, ut urbani Parochi omnibus tam fœminis, quam maribus ſuæ Eccleſiæ adſcriptis Fidei rudimenta traderent, licet poſtea, hoc Decreto abrogato, rem integram ad priſtinum ſtatum reſtituerit. Quæ cum ita ſe habeant, Parochos omnes in noſtras ædes convocavimus, ut ipſis voluntas noſtra, eorumque in hac re ſententia palam declararetur.

Sæpius in eundem locum convenerunt univerſi, quibus clare oſtendimus a Concilio Tridentino, & Romæ conſuetudine, aliarumque præſtantium Civitatum more prorſus alienum eſſe, quod aliqui Parochi ab inſtituendis Pueris omnino liberentur; alii vero fœminis tantummodo, alii maribus edocendis conſtituantur, qui alienis etiam Parochiis adnumerati ſint. Qui ſane, non ſine animi noſtri mærore, ſe impares ferendo graviſſimo onori, hominumque multitudini, quæ ad ipſos confluit, teſtati ſunt. Ingenue tamen fatemur maximam ex eo voluptatem percepiſſe, quod fere omnes ad ſuſcipiendas implendaſque ſui muneris partes incenſos paratoſque ſuſpeximus, ut pueros loco a fœminis ſeparato, vel in eadem Parochia, ſive diſtinctis locis ad Chriſtianam Legem informarent. Nonnullos pariter æquo animo audire non prætermiſimus, qui contrariam ſententiam tuebantur. Siquidem certum habemus pacem, & charitatem opinionum varietate minime labefactari.

Itaque, nullis licet rationibus perſuaſi, & licet cæteri Sacerdotes in conventum acciti (quorum virtutem, & doctrinam plurimi facimus) nobiſcum in eadem ſententia verſarentur, habita tamen ratione Deceſſoris noſtri, qui, ſicut antea commemoravimus, edictum ſuper hac re ſuum abrogaverat; ne illos pariter offenderemus, qui contrarii omnino videbantur, ad Sacram Congregationem Concilii, & ipſum Pontificem cauſam deferendam duximus, qui paulo ante Apoſtolicis Litteris univerſos Epiſcopos monuerat, ut pro inſtituendis Fidelibus magno ſtudio laborarent.

Igitur totam rationem, qua in hac Civitate chriſtiana Doctrina populo traditur, clare explicavimus; quæ contigerint ſub Archiepiſcopo Jacobo Boncompagno, & quæ perpauci, licet ſingulariter ſentirent, quidve illis reſponſum foret, aperte ſignificavimus. Has vero Literas libentiſſime proferemus (ſiquis id poſtulet) quas etiam in appendice Synodi, quæ, abſoluta Sacra Viſitatione, ſi Deo placuerit, indicetur, typis imprimemus; Nobis autem a Sacra Congregatione die 9. Auguſti hujus anni 1732. ita fuit reſponſum: *Ex literis Eminentiæ Veſtræ intellexit Sacra Congregatio Concilii modum iſthic uſitatum circa erudiendos Pueros in Doctrina Chriſtiana; ſed approbari profecto non poteſt, nec tolerari ea minus recta conſuetudo, ut ſive fœminæ, ſive mares in una Parochia degentes alias Parochiales Eccleſias adeant, ibidem imbuendi rudimentis Fidei ab alieno Parocho. Sic ſcilicet inducta Parochianorum confuſione, & pluribus etiam fortaſſe ſæpius ad nullum, a quo doceri poſſint, adeuntibus; quin etiam aliquot ex Parochis ſeſe omnino eximentibus ab onere tradendi fidelibus ſuæ curæ commiſſis præcepta Orthodoxæ Fidei, ejuſque Myſteria explicandi. De remedio igitur adhibendo ſapienter cogitavit Eminentia Veſtra pro ſua in iſtius gregis gubernatione vigilantia, ac ſolertia. Itaque Sanctiſſimo Domino Noſtro etiam laudante, Sacra Congregatio approbat, quod ipſius, quoque auctoritate interpoſita, Eminentia Veſtra mandet, efficiatque, ut juxta ſaluberrima Tridentinorum Patrum decreta Oves ſuum agnoſcant Paſtorem, & vocem ejus audiant, ac viciſſim Paſtor ſuas agnoſcat Oves, adeoque unuſquiſque Parochus elementis Chriſtianæ Legis informet Pueros propriæ Parochiæ, diſpoſitis ſeorſum maſculis, ac fœminis, quemadmodum in hac alma Urbe, atque etiam alibi ſervari laudabiliter conſtat.*

Ex ſententia harum Literarum, non ſolum noſtra, ſed etiam Sacræ Congregationis Concilii auctoritate (ut Summi Pontificis voluntati aſſentiamus, pœnis quoque nobiſmetipſis in delinquentes reſervatis) præcipimus univerſis, quibus animarum cura tradita fuerit, ut ſingulis Dominicis, aliiſque feſtis diebus pueros, ac fœminas, quæ ad ſuam Parochiam ſpectant, Chriſtianam Legem edoceant, vel in Parochiali Eccleſia, loco, ut ſupradictum eſt, ſeparato, ne malis occaſio præbeatur, vel in

aliis Eccleſiis, quas in fine ſubjieiemus, ubi fidei elementis juventutem imbuere Parochi ipſi conſtituerunt. Sed cum univerſam hanc provinciam ſuſtinere nequeant, eos potiſſimum, qui primam tonſuram, vel minores, aut majores Ordines expetunt, Sacerdotes etiam, qui ad obtinendas Parochiales Eccleſias publicum examen ſubire non dubitant, admonemus, ut Parochis in hac re operam ſuam præſtent, quibus omnino ſubjecti ſint, dum populus Chriſtiana Doctrina ab ipſis eruditur. Et ſane pro certo habeant, qui diligenter id minime perfecerint, neque primam Tonſuram, neque Ordines a Nobis conſequuturos: Sacerdotes vero, qui Parochiales Eccleſias adipiſci ſummo ſtudio contendunt, præcipuo ſane merito carebunt, niſi Parochi teſtimonium afferant, in quo de ipſorum aſſidua diligentia in erudiendis pueris certum documentum exhibeatur. Inſuper Patres Societatis Jeſu iis Parochis adminiſtros propoſuimus, qui laborem ſibi aliquo ſubſidio levandum judicarent. Ob eam rem P. Rectorem Collegii a S. Lucia nuncupatum rogavimus, ut ſuos in Parochias de more diſtribuat, quarum indicem ipſi tradidimus, ubi illorum opera deſideratur; ipſoſque huic miniſterio nunquam defuturos pollicitus eſt, quemadmodum ſuperius expoſuimus. Hic vehementer obteſtamur Sodalitati Chriſtianæ Doctrinæ Præfectos, ut ſæpius cognoſcere, & explorare curent, utrum ſedulo, atque utiliter hæc perficiantur. Hortamur quoque magnopere viros, ſeu mulieres, quæ pro informandis ad Chriſtianam Legem pueris operam ſuam navant, ut ad arbitrium Parochi pie diligenterque hoc munere fungantur, ampliſſimoſque fructus ſibi comparent, quos Sum. Pontif. pro hac re liberaliter indulſerunt. Hujuſmodi ſodalitia, quæ explicandis fidei rudimentis inſtituta ſunt, olim in hac Civitate, licet hominum numero minus fortaſſe afflueret, magis tamen frequentia, & virtute quoque præſtantiora fuiſſe Auguſt. Bruni Cardinalis Paleotti a Secretis teſtatur (a): *Hinc ſodalitia per totam Diœceſim inſtituta Virorum, & Mulierum pietate, & Chriſtiana charitate praſtantiam, ex quibus Operarii tam multi numerabantur, ut in ſola Urbe &c. ſecenti amplius adminiſtri eſſent, qui ſanctæ illi exercitationi ſuam operam eodem tempore navabant.* Et quoniam communis hoſtis ab hac præclara conſuetudine nonnullos avocare conabitur, ſuadebitque, id parum ſui generis conditioni, ac dignitati convenire, ſibi ante oculos ponant Gerſonem Pariſienſis Facultatis Cancellarium, & ſui temporis clariſſimum lumen, cujus famam, & laudem perpauci aſſequentur; qui matura jam ætate Chriſtianæ Legis præcepta, myſteriaque feſtis diebus in Eccleſia Pueris declarabat; & eum reliqui Theologiæ gloriæ ſuperbi id valde improbarent, & palam indignarentur, ob celebrem ipſius Gerſonis Apologiam faſtum ſimul, ac ſententiam deponere coacti ſunt (b).

Muneris noſtri rationi plurimum deeſſe videbimur, niſi Parentes, Tutores, cæteroſque, ad quos pertinet, moneamus ea neceſſaria conditione obſtrictos eſſe, ut Dominicis, feſtiſque diebus illos, qui ſub eorum poteſtate conſtituuntur, ad Parochiam adducant, ubi Chriſtianam Legem addiſcant. Initio rerum Parentes erga liberos magiſtri officio pie, ac ſimpliciter fungebantur; & quæ tradita a majoribus acceperant, & quæ Deus ipſe ſignificaverat, ſimul conjungentes, in poſteros hæc clariſſima lumina propagabant, atque ita Religionis monumenta, velut patrimonium in filios dimanabant, ſicut habetur Deuterenomii cap. 6. *Eruntque hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis.* Sed poſtquam Deus Populo ſuo certam legem propoſuit, Parentibus etiam edixit, ut ipſam liberis ſuis diligenter explicarent: *Quomodo ad Nos pertinet* (ait S. Auguſt.) *in Eccleſia loqui vobis, ſive ad vos pertinet in domibus veſtris agere, ut bonam rationem reddatis de iis, qui vobis ſunt ſubditi* (c). Itaque ſi hoc graviſſimo præcepto liberari velint, filios ſuos Parochis imbuendos committant, qui loco Parentum deſtinantur. Quod ſi cum liberis ipſi quoque Parochum in Eccl. docentem audiant, ſingularem ex ipſius voce doctrinaque utilitatem conſequentur. Siquidem magnum quiddam, ac ſublime continent in ſe Religionis noſtræ myſteria, ut veritas divino quodam lumine eo magis detegatur, quo ſæpius illa in animum, ac ſermonem revocantur. Plurima inſuper pueris traduntur, quæ tamen ipſi intelligentia complecti non poſſunt, niſi cum ad maturam ætatem pervenerint: *Tanta* (inquit S. Auguſt.) (d) *eſt chriſtianarum profunditas litterarum, ut in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas ab ineunte pueritia uſque ad decrepitam ſenectutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio conarer addiſcere. Tanta non ſolum in verbis, verum etiam in rebus, quæ intelligenda ſunt, latet altitudo ſapientiæ, ut hoc contingat, quod ſcriptura quodam loco dicit: cum conſummaverit homo, tunc incipiet.* Supervacaneum exiſtimamus Parochis (qui probitatis doctrinæque laude ſatis commendantur) in memoriam adducere ſententias 64. & 65. a Venerabili Dei famulo Innoc. XI. die ſecunda Mart. anni 1679. damnatas. Neque monendi ſunt, ut nemini pro accipienda Confirmatione, Divinoque Euchariſtiæ Sacramento ſchedulam juxta præclaram conſuetudinem impertiant, niſi antea Chriſtianæ Legis præceptis, atque Myſteriis ſatis inſtructum invenerint. Mandamus inſuper, ne ulla Matrimonia de more promulgent, cujuſcumque conditionis, aut dignitatis ſint futuri Conjuges, niſi eum ipſorum voluntas exploratur, Fidei rudimenta ſatis perceperint (e) Ita profecto ſancitum fuit ad normam quinti Conc. Mediolanenſis in peculiari Congreg. coram Sanctiſſimo Pont. Innocent. XII. die 11. Jun. 1697. quod deinde auctoritate judicioq; Clemen. XI. 13. Sept. anni 1713. fuit confirmatum.

Sed dum Parochos ad imbuendam chriſtianis præceptis juventutem officio devinctos oſtendimus, id nullum afferre debet impedimentum, ne Patres Societatis Jeſu, & ſæculares Preſbyteri Scholarum Piarum in ſuis Eccleſiis, aliique probi viri in Templis S. Gabrielis, & S. Columbani prium hoc Miniſterium libere exerceant. Immo eorum Inſtitutum magnopere commendamus, atque, ut conſtans perpetuumque ſit, vehementer hortamur. Caveant ſolummodo, ut eorum nomina accurate deſcribant, qui apud ipſos magis frequentes ſunt, ne aliquis fraudi locus objiciatur, &, dum eorum conventus adire ſimulant, Parochos in errorem adducant. Sicut autem de Parochis, ita & de Ludimagiſtris ſtatuendum eſt, quos a tradenda pueris chriſtiana Doſtrina liberos, & immunes minime judicamus. Id primum in Lateranenſi Synodo ſub Leone X. probatum fuit (f), ut in ejus Apoſtolicis Literis explicatur. Archiepiſcop. Salonæ novæ die 17. Jul. anni 1688. Sac. Congreg. Concil. hæc examinanda propoſuit.

I. An Clericos tam minorum, quam majorum Ordinum ad offic. Ludimagiſtri exercendum a Communitatibus conductos cogere poſſit, ut pueros, rudeſque ſcholares Doctrinam Chriſtianam edoceant.

II. An idem cogere poſſit Ludimagiſtros Laicos itidem a Communitatibus conductos.

III. An ad idem cogere poſſit Ludimagiſtros, ſive Clericos, ſive Laicos a nemine conductos.

IV. Qua pœna præfatos Ludimagiſtros cogere poſſit.

Qui-

(a) In ejus vita.

(b) Tom. 2. p. 2. de Parvulis ad Chriſtum trahendis.

(c) In Pſal. 50.

(d) Epiſt. ad Voluſianum.

(e) Tit. ad Matrimonium pertinent.

(f) Conſtit. vi. §. 12.

Quibus eodem die, eodemque anno hæc breviter Sac. Congreg. reſpondit, *poſſe prius hortando, & deinde præcipiendo*. Ob hanc cauſam Clemens XI. eo decreto, quod non ſemel in medium adduximus, Ludimagiſtris eam conditionem imponit, ut pueros chriſtianam legem edoceant, quod Nos etiam præcipimus, & volumus, ut, qui Ludimagiſtris examinandis præpoſiti ſunt, nullum prorſus admittant, niſi prius in illis omnibus, quæ ad fidem, ac religionem pertinent, ſe penitus inſtructos peritoſque certo probaverint. Nonnullos eligemus, qui ſcholas repente inviſant, ac ſedulo explorent, utrum rem diligenter perficiant, ut juſſa detrectantes, meritis pœnis coerceamus. Fœminæ, quæ in hac Urbe docendi curam habent, examinari ſuper hac re non conſueverunt; ſed, cum id omnino neceſſarium ſit, & Romæ uſitatum; & cum a Præfectis Scholarum Piarum nonnullæ ex ipſis ad officium nominentur, ideo mandamus, ut qui de more ad exquirendam earum virtutem deliguntur, utrum pro erudiendis ad fidem pueris Doctrinæ ſatis habeant, ſerio perſcrutentur, & crebro earum ſcholas inviſant, &, ſicut antea de Ludimagiſtris diximus, earum diligentiam agnoſcant. Quoad eas mulieres, quæ Scholarum Piarum Congregationi non ſubjiciuntur, ludos ad docendum aperire non audeant, niſi antea Parochi, in cujus ditione conſtituuntur, accurato judicio probentur. Hanc vero facultatem nullo modo obtineant, niſi ad docenda fidei rudimenta ſatis idoneæ exiſtimentur. Non ſemel etiam ad earum ſcholas inviſendas aliquos deſignabimus, uti ſuperius dictum eſt, cum de Ludimagiſtris, iiſque Mulieribus, quæ Congregationis Scholarum Piarum ſubjectæ ſunt, ageremus.

Nunc ad Parochos, qui in tota Diœceſi verſantur, orationem convertamus, qui eandem puerorum inſtitutionem ſuſcipere, & Dominicis, ac feſtis diebus in ſuis Eccleſiis chriſtianam legem, ac Myſteria Populo declarare, (uti Urbis Parochi,) omnino debeant, niſi pœnas arbitrio noſtro imponendas ſubire velint. Hortamur pariter illos, qui primam Tonſuram, cæteroſque Ordines appetunt, necnon Sacerdotes, ut Parochis in hac re adjutores, atque adminiſtros ſeſe præbeant, ſicut initio, cum de Urbanis Parochis ſermo eſſet, fuſius explicavimus. Caveant etiam Parochi in Diœceſi conſtituti, quod ſupra monuimus, ne nullum ad Sacram Synaxim primo ſumendam admittant, neque pro accipienda confirmatione ſchedulam de more impertiant, neque Matrimonia palam in Eccleſia denuncient, neque illis celebrandis interſint, niſi prius Doctrinæ examen, ac teſtimonium habeatur, In Diœceſi quoque docendi munus nemo palam exerceat, quem Vicarius Foraneus in fidei Myſteriis ſatis eruditum, atque idoneum non declaraverit. Sed quoniam in agris ſæpe contingit, ut pueri in paſcendis armentis potius, quam in audienda chriſtiana lege implicati tempus conterant, & cum nonnulli circum Templa ſtrepitum turbaſque excitare non dubitent, quo tempore divina Officia perſolvuntur, vel fidei Myſteria populo dilucidantur, hinc volumus, ut Parochi gravibus ſolidiſque argumentis Parentibus oſtendant in manifeſto perpetuæ damnationis periculo verſari, ſi liberos ſuos Religionis elementis erudiri negligant. Inſuper perſuadeant, ut ſuos quique liberos ad Parochialem Eccleſiam adducant, ibique Parochum fidei rudimenta explanantem & ipſi audiant, quæ fortaſſe non perceperunt, cum inter pueros agerent, vel percepta ex animo penitus exciderunt. Poſtremo univerſos admoneant ſarta tecta permanere Decreta, quæ Nos, vel Deceſſores noſtri in eos ediderunt, qui obſtreperent, vel luderent circum Templa, in quibus Chriſti doctrina explanatur, vel Sac. Officia peraguntur.

Cum Diœceſim perluſtravimus, magna cum voluptate Parochos doctrinæ, ac probitatis laude præſtantes invenimus, qui ad propagandam Dei gloriam, inſtruendoſque pie fideles omne ſtudium, ac diligentiam libentiſſime devovebant; nonnulli vero mediocriter in iis rebus verſati occurrerunt; ſed quod magnopere Nos commovet, aliqui, ad quos nondum acceſſimus, plurimique, quos jam inviſimus poſt diceſſum noſtrum, negligentiæ, vel imperitiæ palam arguuntur. Ob quam rem, licet nulli damnum inferre cupiamus, Deumque noſtræ voluntatis teſtem invocemus: tamen memores extremi ſeverique examinis, in quo Deus omnia perſcrutabitur, ad implendas muneris noſtri partes nihil intentatum relinquemus. Itaque ſi quis per oſcitantem ſocordiam ſibi deſit, populumque chriſtianis myſteriis imbuere prætermittat, ad meliorem frugem, atque ſententiam ſtatim revocetur; ſi quis autem ob inſcitiam munus adeo neceſſarium contemnat, ſtudiis iterum, ac libris operam navet. Nam hæc rerum ignorantia non Epiſcopis, qui iſtos homines Parochiis præfecerint, tribuenda eſt, ſed Parochis ipſis, qui poſtquam eam provinciam aſſequuti ſunt, librorum curas omnes penitus abjecerunt. Uberes ex hac noſtra objurgatione fructus ſperamus, ſi aliter contigerit, quid Trident. Concil. ſtatuerit (*a*), ac deinde Sac. Congregatio ejuſdem Concilii non ſemel decreverit (*b*), ſatis memoria complectimur: *Sac. Congregatio cenſuit Epiſcopos Succeſſores poſſe ſuperveniente rationabili cauſa etiam ex officio, etiam extra viſitationem examinare Parochos ad Eccleſias Parochiales approbatos* (*c*). Inſuper alio loco: *Sac. Congregat. reſpondit Epiſcopos Succeſſores ſuperveniente rationabili cauſa poſſe etiam ex officio iterum examinare tam in viſitatione, quam extra, Parochos, quamvis Regulares, approbatos tempore proviſionis Parochialium*. Si de Parochis agitur, qui a Deceſſoribus præpoſiti fuerunt, re prius ſatis ſuperque perpenſa Sacræ Rotæ Tribunal conſtituit poſſe Epiſcopum *pro libito, & pro ſola quiete conſcientiæ ſuæ* Parochos in novum examen revocare (*d*). Cum tamen de illis ſermo eſt, quos idem Epiſcop. Parochos in Eccleſiis collocavit, ſi velit novum examen indicere, hæc quoque decreta ſubjiciuntur (*e*): *Cum ſub die 15. Januar. 1667. ad inſtantiam Epiſcopi Pampilonenſis ab hac Sac. Congregatione reſolutum fuerit: primo poſſe Epiſcop. examinare Parochos, & Rectores ſemel approbatos ad curam animarum, quando adeſt vehemens ſuſpicio de illorum imperitia; ſecundo poſſe ad hujuſmodi examen procedere etiam extra viſitationem; tertio ad dictum examen faciendum haud neceſſe eſſe, ut judiciales probationes imperitiæ præcedant. Nunc ſupplicat Epiſcop., per eandem Sac. Congregationem ulterius declarari, in actu viſitationis Diœceſis poſſit Epiſcop. examinare Parochos, quotquot viſitat, etiam ſi contra illos, vel aliquot ipſorum non vigeat ſuſpicio imperitiæ; Sac. Congregat. die 22. Septemb. 1668. reſpondit negative*. Atque ita pro novo examine faciendo ſola conſcientiæ ſedandæ ratio non ſufficit: Inſuper neceſſe eſt, ut is rumor palam in omnes emanaverit, Parochum eorum, quæ ad curam animarum gerendam pertinent, memoriam amiſiſſe, & ob ſocordiam pro ſuſtinenda tam gravi provincia eſſe imperitum, ſicut Patres S. Rotæ accurate perpenderunt (*f*). Parochi etiam, qui a Laicis jure quodam nominati fuerunt, ab hac conditione minime liberantur. Nam cum Parochialem Eccle-

(*a*) Seſſ. 21. c. 6.

(*b*) Lib. 13. Decretor. pag. 320.

(*c*) Lib. 35. Decretor. pag. 140.

(*d*) Deciſ. 257. p. 19. Recen. n. 8

(*e*) Lib. 26. Decret. p. 108.

(*f*) Deciſ. 547. nu. 18. & ſeqq. p. 19. Recen.

Eccleſiam ſine publico examine obtinuerint, non idem judicium, atque opinio, ac de reliquis Parochis conſtituitur, quibus Epiſcopus poſt conſuetum examen animarum regimen commendavit. (*a*).

(*a*) Card. de Lucca: De Parochis Serm. 36.

Poſtremo volumus, ut hoc edictum publice de more promulgetur, & in ſingulis ſacrariis tam in Urbe, quam in Diœceſi figatur.

INSTITUTIO X.

De obligatione, qua Parochi obſtringuntur ſingulis diebus Feſtis de rebus divinis ad populum verba facere, & pro Parochianis Sacrificium applicare; qua de cauſa, quove mandato id facere jubeantur.

QUo tempore hanc noſtram Diœceſim inviſere cœpimus (quod etiam conſtanter proſequemur, ſi Dei beneficio ſalvi, & incolumes erimus) nonnullos Parochos deprehendimus, qui Dominicis; cæteriſque Feſtis diebus Sacras conciones ad Populum habere negligunt, quid videlicet ſugiendum ex Chriſtiana Lege, quidve amplectendum ſit, accurate declarare, ut promiſſam in Cœlis gloriæ mercedem aſſequatur. Inſuper præſtantium virorum teſtimonio cognovimus id quoque prætermitti a quibuſdam urbanis Parochis, licet virtute ſtudioque Religionis plurimum commendentur, eamque afferri cauſam, quod uſu receptum antea non fuerit; quod perpauci ad ipſos conveniant; quod in pluribus aliis templis hujuſmodi conciones habeantur. Advertimus etiam non modo, eum Diœceſim luſtraremus, ſed præcipue cum publicum examen pro illis indictum eſſet, qui vel Ordines, vel Confeſſiones audiendi facultatem, vel Parochiarum regimen petebant, Dominicis, aliiſque Feſtis diebus Miſſæ Sacrificium pro Populo minime applicari ab iis, qui animarum curam ſuſceperunt. Diſputationes iterum, eorumque ſententiam in medium proferunt, qui Parochos utique, cæteroſque animarum ſaluti præpoſitos ad faciendam rem Divinam diebus feſtis obſtrictos eſſe teſtantur, non ea tamen voluntate, atque intentione, ut Sacrificii fructus populo omnino tribuatur; & præſertim cum proventus Eccleſiæ ſunt ita tenues, ut ad Parochum ſuſtentandum vix ſatis eſſe videantur. Ita diſputant, velut Apoſtolica Sedes de his antea non aperte judicaverit, & Sacræ Congregationis (quæ ſola Tridentinum Concilium interpretari poteſt) Decreta, eo quod promulgata non fuerint, univerſos minime complectantur, vel Forum externum ſolum reſpiciant, aut etiam internum, ſi tamen in lucem aſpectumque Publicum proferantur. His rationibus aliiſque nullius momenti ſententiam ſuam prædicant, ac tuentur.

Ex eo vero nos perculſos fuiſſe non inficiamur, quod Parochi ſalutaribus verbis Populum ſibi commiſſum inſtituere non modo contemnant, ſed graviſſimam culpam falſis etiam rationibus excuſare contendant. Non hæc temere confingimus, ſed ad Tridentinam Synodum conformamur, in qua ſic decernitur (*b*): *Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quocumque modo obtinent, per ſe, vel per alios idoneos, ſi legitime impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & Feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciandoque eis cum brevitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & celeſtem gloriam conſequi valeant*; & paulo poſt: *neque vero hujus decreti executionem conſuetudo &c. impedire valeat*.

(*b*) Seſſ. 5. c. 2. de Reform.

Illud ſolum in controverſiam adducitur, utrum ex hac Concilii ſanctione (quod ſub Paulo III. contigit) Sacræ conciones reipſa haberi debeant, juxta ea, quæ ſub Pio IV. ab eodem Concilio ſtatuta ſunt (*c*). Propoſitum id fuit Sacri Concilii Congregationi examinandum, & conventu habito die 9. Februarii anno 1576. nihil certi emanavit, uti ex Fagnano intelligi poteſt (*d*), qui fama æque, ac juris Pontificii ſcientia admirabili, non modo Romæ, ubi Sedi Apoſtolicæ ad nonageſimum uſque annum præclaris muneribus occupatus, operam ſtudiumque ſuum egregium præſtitit; ſed apud exteras etiam nationes omni commendatione dignus judicatur. Poſtea vero, cum Nos perhonorifico Secretarii officio fungeremur, invenimus (*e*) eam ſententiam in examen iterum revocatam fuiſſe, cum Sacræ Congregationi Cardinalis Caraſa Præfectus eſſet; & Epiſcopo Melitenſi, qui id poſtulaverat, his verbis reſponſum: *Satis eſſe, ut Parochi, etſi formaliter non prædicent, ſaltem Dominicis, & Feſtis diebus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis*. Eandem ſententiam, ac normam amplexus eſt Innocentius XIII. in ea Conſtitutione, quam pro Regnis Hiſpaniarum ad eccleſiaſticæ diſciplinæ commodum edidit poſt laborioſam diuturnamque inquiſitionem, & examen in peculiari quadam Congregatione, cui pariter a Secretis fuimus. Id clare dignoſcitur ex ipſius Apoſtolicis Literis, quas deinde Benedictus XIII., ut ipſæ cæteris Epiſcopis; velut exemplar proponerentur, ſua auctoritate confirmavit. Itaque credimus non perpolitam, & elaboratam concionem a Parochis habendam, ſed familiari facilique dicendi genere ipſos uti debere ad populi intelligentiam accommodato, Caveant tamen, ne ſe liberos, & immunes exiſtiment, eoque nullo unquam tempore hujuſmodi conſuetudo extiterit, vel quod hæc provincia aliis Eccleſiis ſatis ſuperque demandata ſit; neque tandem exiguum Populi numerum pro cauſa excuſationis afferant, qui plerumque ex negligentia Rectorum dimanat. Nam qui ſuo muneri recte ſatisfaciunt, de frequentia, populique multitudine nunquam queruntur. Inſuper non modo Tridentina Synodus contrariam conſuetudinem penitus abrogavit, ſed etiam Innocentius XIII. in ea Conſtitutione, quam ſuperius diximus, a Benedicto Pontifice confirmata, omnes excuſationis cauſas de medio abſtulit, & poſtquam ab eodem Concilio munus impoſitum explicavit (*f*), iis verbis utitur: *Nihilominus, nonnulli Parochialium Eccleſiarum Rectores hæc, quæ ſuarum partium adeo ſunt, prætermittunt, culpam hujuſmodi a ſe amoliri nitentes, vel prætextu immemorabilis, ſed quid pravæ conſuetudinis, vel quia hæc ab ipſis præſtari neceſſe non videatur, ſuppetente nimirum copia aliorum habentium Sacras Conciones in aliis Eccleſiis &c. Ne itaque ſub inani iſtarum, aliarumque ſimilium excuſationum prætextu tanta Chriſtianæ Reipublicæ pernicies ſtruatur, diſtricte præcipimus &c.*

(*c*) Seſſ. 24. c. 4. de Reform.

(*d*) Cap. inter cætera nu. 15 de officio Ordinarii.

(*e*) Lib. 6. pag. 109. & ſeqq.

(*f*) Seſſ. 5 c. 2.

Sed jam ad illud veniamus; quod ſecundo loco propoſuimus, nempe Miſſæ ſacrificium Dominicis, ac Feſtis diebus pro Populos offerendum. Sic enim præcipit Tridentinum Concilium (*g*) *Cum præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre*. Non ignoramus quidem diſputationes, quæ excitan-

(*g*) Seſſ. 23. cap. 1.

tur, utrum ex Concilii verbis Parochus Sacrum tantummodo facere, an ejus quoque fructum (qui medius appellatur) pro populo ita offerre debeat, ut nec ipſum pro alio offerre, adeoque nec ſtipendium ſumere poſſit. Attamen nos minime latet Concilii verba a Sacra Congregatione ita declarata fuiſſe ut medium Sacrificii fructum pro populo applicare Parochus omnino teneatur, uti Fagnani teſtimonio plane conſtat (*a*). Novimus etiam illud Sac. Congregationis Decretum anno 1681. juſſu Cardinalis de Carpineo ſimul cum aliis pro Eccleſiaſticorum commoditate fuiſſe impreſſum, in quo hæc ſtatuuntur: *Cum præcepto Divino iis, quibus animarum cura commiſſa eſt, mandatum ſit pro Ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias Sacra Congregatio Concilii cenſuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum diſtinctione, ut, ſi redditus pingues ſint ſingulis diebus, ſi vero tenues, ſaltem diebus feſtivis* (*b*). Illud quoque cognitum nobis eſt eandem rem fuiſſe propoſitam, atque iterum examinatam; cum Sacrum quotidie pro populo celebrare, atque offerre, Parochis, licet copioſos proventus obtinentibus, grave nimis videretur; ideoque die octava Februarii anni 1716. hoc pacto fuiſſe reſponſum: *Sacra Congregatio Concilii, propoſitis infraſcriptis dubiis; primo, an Parochi non habentes Congruam, teneantur applicare Miſſam pro Populo ſaltem diebus Feſtis; ita ſint cogendi in caſu &c. Secundo, an Parochi habentes pingues redditus teneantur quotidie Miſſam applicare pro Populo in caſu &c. reſpondit ad primum affirmative, cenſuitque danda eſſe Decreta alias hac de re edita: ad ſecundum, negative, & hujuſmodi dubia amplius non proponi mandavit.*

(a) Cap. Fraternit. n.93.94. de Sepulturis

(b) Tom. 3. Theologiæ Moralis Gennet impreſſ. Venet. p. 317. Ita in ſupplem. Theolog. Moral. P. Sporr. pag. 322.

Hoc Decretum in Actis Sacræ Congregationis continetur, editumque fuit poſt Diœceſanam Synodum (*c*), quam Epiſcopus Portus Alacris in Luſitania convocavit. Si quis autem percipere velit reliqua ſuperiorum temporum Decreta, quibus hoc poſtremum ita conformatur, ut univerſi, qui curam animarum gerunt, ad offerendum pro populo Sacrificium obſtringantur, Monacellum conſulat, qui in Romana Curia diu verſatus, & ad plures annos Auditor Cardinalis Petrucci, plurima Sacræ Congregationis Decreta congeſſit (*d*). Qui prioris etiam temporis Decreta expeteret, ſcilicet promulgata annis 1692. die 10. Maji, & 1699. die 24. Aprilis, percurrat Litteras Apoſtolicas (*e*) Innocentii XII., quibus ipſa peculiari modo a Pontifice confirmantur. Poſtremo, ſi qui poſt annum 1716. Sacræ Congregationis ſententiam exploratam habere velint, nos ipſi teſtari poſſumus, qui cum a Secretis eſſemus, rogatu Cardinalis Tanarii Decani, & Oſtienſis Epiſcopi propoſuimus (licet de hac re verba fieri vetitum antea fuiſſet) utrum Caſtri Romani, Porciliani, ac Decimi Rectores Oſtienſi Epiſcopo ſubjecti diebus Feſtis Sacrificium offerre pro Populo deberent, cum exiguos ſolum proventus a Dominis Caſtrorum acciperet, & nihil ab egenis illis hominibus, inhoſpita fere loca colentibus, referrent, uti deſcripſimus in eo libello; qui imprimi, & Sacræ Congregationi ſolet exhiberi: *Id autem, quod ſpeciale nota dignum eſſe videtur in præſenti, eſt, quod Parochi nihil a Populo recipiunt, cum id, quod habent, conſequantur a Dominis Caſtrorum.* Reſponſum ita fuit die 29. Januarii 1724. *teneri, & ad mentem*, ſcilicet poſſe ab iis Parochis ad egeſtatem ſublevandam ſtipendium accipi, licet diebus Feſtis præbeatur, & Sacrificium, quod pro populo celebrandum fuerat, offerri pro illo, qui ſtipendium tradiderit, ea tamen conditione, ut alio hebdomadæ die pro populo illud offerentes ſuo muneri ſatisfaciant. Qua de re exploratum ſatis arbitramur id, de quo ſermonem inſtituimus, ſi Pontificum, & Sacræ Congregationis Decreta ſedulo perpendantur. Nos quoque affirmare poſſumus, quod pluſquam centenis Epiſtolis, quas duodecim fere annorum ſpatio ad Epiſcopos per univerſum terrarum orbem vel dedimus, vel pro munere, quo tum fungebamur, noſtro nomine obſignavimus (cum illi juxta præclaram Conſtitutionem Sixti V. ſuarum Eccleſiarum ſtatum Sacræ Congregationi exponerent), niſi Feſtis diebus Sacrificium pro Populo a Parochis applicari teſtarentur, eos monebamus, ut ab omnibus, qui animarum curæ præfecti eſſent, id impleri omnino curarent. Certum pariter eſt in publicis examinationibus, quæ Romæ inſtituuntur, vel ad ordines ſuſcipiendos, vel ad confeſſiones audiendas, vel ad Parochiales Eccleſias obtinendas, nullo modo adprobari illos, qui Parochum exiguo cenſu inſtructum, ab offerendo Sacrificio pro populo liberum, & immunem exiſtimant. Neque illæ excuſationis cauſæ admittuntur, quas ſuperius attulimus, nempe Sacræ Congregationis Decretis legem minime induci, & ſine culpa violari, cum promulgari non conſueverint. Nam, cum lex aliqua jam palam innotuit, neceſſe non eſt, ut eodem pacto reliquæ ſanctiones publice divulgentur, quibus eadem lex magis declaratur. Cum vero illam legem indicant, qui non modo auctoritate præditi ſunt, etiam ſoli poſſunt Tridentinum Concilium explicare, ideo utrumque forum jure complectitur. Item ſupervacaneum eſt ad eam rationem confugere, hujuſmodi Decreta ad illos ſolum pertinere, pro quibus conſtituta ſunt. Nam, licet id non ſemel contingat, ea tamen, de quibus ſermo eſt, ad univerſos referuntur, licet viri alicujus ſingularis gratia emanaverint, quia ad explicandum, magiſque intelligendum Concilium confecta fuerunt. Hinc ſi aliquis eandem rem quærat, his verbis reſponſum tribuitur: *Dentur Decreta*; ut in hac cauſa, quam agimus, ſepæ evenit, ſicut antea commemoravimus. Id tamen in uſu non eſt, cum de illis Decretis agitur, quæ pro aliqua peculiari cauſa facta ſunt, in qua nihil cum cæteris commune reperitur. Neque ſane ad hæc cognoſcenda requiritur, ut a Secretis Sacræ Congregationis eligi quis debeat, cum ſatis ſuperque in Fagnano contineantur (*f*). Clericatus autem fuſius, & erudite de ipſius Sacræ Congregationis Decretis ſcripſit, & præſertim etiam de illis, quibus offerre pro populo Sacrificium Feſtis diebus Parochi jubentur (*g*). Quæ cum ita ſint, poterant a nobis ſine ulla dubitatione Parochi obſtringi, ut Sacrum, diebus, quos deſignavimus, pro populo offerent, & chriſtianæ legis præcepta, myſteriaque explicarent; ſed cum falſam opinionem ipſi non deponerent, licet a Sedis Appoſtolicæ ſententia prorſus alienam eſſe non ſemel oſtenderimus, neceſſarium duximus, ne ullus in poſterum diſputandi locus ſupereſſet, cum ad Sacram Congregationem de populo ad chriſtianam doctrinam inſtruendo ſcriberemus, aliquid etiam de cæteris rebus, de quibus nunc agimus, velut hiſtoriam exponentes, ſolum attingere, ne ipſius auctoritatis, & ſententiæ, eorumque omnium, quæ generatim, vel peculiariter ſtatuta ſunt, tam cito immemores videremur. Itaque die 9. Auguſti hujus anni in hunc modum reſpondit: *Cavendum præterea eſt, ut omnes Parochi diligenter muneri ſuo ſatisfaciant, & ſingulis diebus Feſtis Populo ſibi commiſſo ſacra eloquia, ſalutiſque monita exponant, facili ſermone denunciando vitia, quæ declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat.*

(c) Pag. 218.

(d) Formul. Fori Leg. par. 1 impreſſ. ſecun. 1713 p. 4. & ſeq. t. 2. Pa. 219 n. 18. & ſeqq. t. 4. p. 2011. n. 121.

(e) Adud Anaclet. lib 5. Decretal. tit. 3. n. 121. & ſeqq. in Clericato decl. ſcord. 29. de beneficiis ſub n. 4. Ita in ſuppl. Th. P. Sporrer p. 322.

(f) C. Quoniam n. 6. de Conſtitutionibus

(g) Diſcept. forenſ. de Beneficiis diſcord. 29

Ac denique admonendi ſunt iidem Parochi, teneneri eos omnibus diebus Feſtis Miſſæ ſacrificium applicare pro Populo, etiamſi minus integra congrua ex parochialibus proventibus recipiant, quemadmodum pluribus hujus Sacræ Congregationis Decretis declaratum fuiſſe probe compertum eſt Eminentiæ Veſtræ.

Obſervando eſt prioris temporis Decreta a Sacra Congregatione in medium proferri, ex quo facile comprobatur ad univerſos ipſa ſpectare, licet aliquorum ſolum gratia prodierint, eo quod Concilii Tridentini intelligentiam, & explicationem præſeferant. Igitur non ſolum noſtra, ſed ipſius Congregationis, & Summi Pontificis auctoritate (quo probante ipſæ litteræ ad nos ſcriptæ fuerunt) ſub pœnis a Concilio Tridentino in delinquentes propoſitis, mandamus omnibus, qui ad curam animarum in Civitate, ſeu Diœceſi conſtituti ſunt, ut Feſtis diebus ad Populum verba facere, & viam ſalutis declarare nunquam prætermittant, iiſdemque diebus Sacrificium pro ipſo offerant, niſi pœnas voluntate noſtra imponendas ſubire velint. Quamvis autem ipſorum probatis nullum ſuſpicioni locum nobis relinquat, ne hæc noſtra ſanctio penitus executioni mandetur, tamen, ut ſtudium noſtrum, eorumque obtemperantia palam innoteſcant, volumus juxta Decreta Sacræ Congregationis, quæ in Urbe a Viſitatione dicitur, ut quilibet Parochus Sæcularis, aut Regularis in Civitate, ac Diœceſi ab anno 1733. eos dies in peculiari Libro deſignet, quibus pro Populo Sacrificium obtulerit. Qui non paruerint pro voluntate noſtra, punientur. Braſchius *in Synodali* promptuario (*a*) non modo Decreta Sacræ Congregationis de offerendo pro populo Sacrificio, quemadmodum ſupra explicavimus, luculenter exponit, ſed etiam commemorat Parochos tum Sæculares, tum Regulares ea lege teneri, ut in peculiari libro idem Sacrificium deſcribatur.

(*a*) Cap. 107. a num. 21. uſque ad num. 34

Poſtremo jubemus, ut ſolito more hæc noſtra ſanctio promulgetur, & in ſingulis Sacrariis cum in Urbe, tum in Diœceſi fixa conſervetur.

INSTITUTIO XI.

De Chriſti Domini adventu, & Novendialibus, quæ Chriſti Domini Natalem diem antecedunt: quo auctore, quo loco, quo tempore adventus Domini ſit inſtitutus; quid per ipſum Eccleſia ſignificare voluerit; & ad quid referatur divinum Officium, & Miſſa, quæ eiſdem temporibus celebratur.

FAlſa in vulgus imperitum, & pietati non valde addictum nimis libere pervaſit opinio, Adventum Domini pro viris tantum, ac mulieribus inſtitutum fuiſſe, qui Religionis voto ſe obſtrinxerint, itaut illi dies a cæteris differre parum, aut nihil ipſi videantur.

Ut hæc ſententia temeritatis, atque ſcandali nota liberetur, de abſtinentia ſolum, ac jejunio intelligenda eſt; ne autem falſa ſit eadem ſententia Orientalis Eccleſia ab Occidentali, & priora tempora a poſterioribus ſecernenda ſunt; poſtremo ut a majori labe, ac cenſura vindicetur, complecti omnino non debet pietatis opera; quibus ad celebrandum Domini Adventum Fideles Eccleſia cohortatur.

Ac primo jejunium in Adventu ſimul cum abſtinentia ab Ordinibus Regularium nunc obſervatur, quod aliqui incipiunt a die feſto Sancti Martini, vel etiam Sanctæ Catharinæ, alii a prima Adventus Dominica, & nonnulli etiam a celebritate Sanctorum omnium, uti Cardinalis Cozza accurate perpendit (*b*).

Nunc etiam Orientis Eccleſia temperantiam a feſto S. Philippi auſpicatur, quod die 14. Novembris ſolemni cultu celebrare conſuevit (& ideo S. Philippi Quadrageſimam nuncupat) eamque ad Natalem uſque Salvatoris diem proſequitur. Per id temporis ſe a carnibus, butyro, lacte, & ovis abſtinet; Piſces tamen, oleumque adhibet, & vino utitur, quæ ſolemniori Quadrageſimæ tempore omnino vetantur. Septem dierum ſpatio jejunare ſolum jubentur Græci, licet pietatis cauſa univerſi jejunare ſoleant, uti Baillettii teſtimonio ſatis comprobatur (*c*).

Tandem (ut nihil de Religioſis Ordinibus loquamur, quibus peculiari lege temperantia præcipitur) ex conſuetudine Occidentalis Eccleſiæ abſtinentia, ſeu jejunium per Domini Adventum nemini indicitur: non tamen hic mos olim obtinuit. Nam. ut monumenta, quæ ad Eccleſias tranſalpinas pertinent, ſilentio prætereamus, ac de ſola Italia verba faciamus, diploma ab Aiſtulpho Longobardorum Rege anno 753. obſignatum conſervatur, in quo 40. Lucios a Monachis Nonantulæ pro S. Martini Quadrageſima quotannis exigit: Quadrageſimæ autem nomine Salvatoris Adventus intelligitur, uti Martenes teſtatur (*d*). Nicolaus Primus Pontifex, qui circa medium ſæculi noni floruit, cum jejunia, quæ ab Eccleſia Romana recepta erant, enumeraret; illud etiam Adventus recenſet (*e*): *Quæ jejunia Sancta Romana ſuſcepit antiquitus, & tenet Eccleſia*. S. Petrus Damianus, qui ſæculo XI. vixit, cum de Canonicorum Veliternorum reformatione agit. Quadrageſimam commemorat, quæ ante diem Natalem Domini a Fidelibus obſervari ſolebat. Innocentius autem Tertius, qui initio ſæculi XII. Pontificatum geſſit, Archiepiſcopo Bracar-auguſtano reſpondens iis verbis utitur (*f*), *Jejunium apud nos in Adventu Domini agitur*. Poſtquam Avenionem Sedes Apoſtolica tranſlata fuit, hæc diſciplina immutata eſt, eamque ad ſuos familiares, ac domeſticos omnes Urbanus V. redigit, uti Raynaldus de familia ejus Pontificis ſcribens luculenter exponit (*g*): *Generaliter, & indiſtincte in Adventu Domini, & duobus diebus quartam feriam Cinerum immediate præcedentibus ab eſu carnium abſtinerent, & in dictis diebus Sæculares, & Laicos in Curia exiſtentes etiam voluit comprehendi*. Ut id magis confirmetur, teſtimonium Beleti (*h*) afferemus, qui ſecum expendens, qua ratione ab Eccleſia jejunium ante feſtum S. Thomæ Apoſtoli minime indicatur, hoc pacto reſpondet: *Quia Feſtum ejus eſt in Adventu, in quo quaſi continuum jejunium debemus obſervare*, quod etiam Martenes explicavit (*i*).

Sed jam ad ſancta pietatis opera deveniamus, quæ nunc etiam fidelibus ab Eccleſia proponuntur, ut univerſi curæ noſtræ commiſſi ad copioſos fructus pro æterna ſalute comparandos vehementius excitentur. Itaque primum agemus de Sacri Adventus origine, deinde quam ob cauſam inſtitutus fuerit, & poſtremo de Ritibus, qui per hoc tempus excoluntur; Sic enim confidimus, ut majori ſtudio, ac Religione, quod magnopere optamus, ſanctiſſimi dies celebrentur.

Si fidem Durando præſtamus, Adventus Domini celebritatem S. Petrus Apoſtolorum Princeps inducit; (*k*) Bailletius tamen ſtudio ſuæ Galliæ nimium adductus, Sancto Perpetuo Turonenſi Epiſcopo, qui circa medium ſæculi

V.

(*b*) In Tractatu Dogmat. & Morali de jejunio part. 2.

(*c*) De rebus geſtis Sanctorum impreſſ. Pariſ. anno 1707. in hiſtor. Feſtor. Mobilium pag. 263.

(*d*) De antiqua Eccleſiæ diſciplina cap. 10. n. 5

(*e*) In Epiſt. ad conſult. Bulgar. c. 4

(*f*) Cap. Conſilium de obſerv. jejunii.

(*g*) Ann Domini 1370. n. 21.

(*h*) Lib. de Divinis Officiis cap. 12.

(*i*) De antiq. Eccleſiæ diſciplin. n. 6. loc. cit.

(*k*) Lib. 6. cap. 2. num. 2.

V. vixit ; illius inſtitutionem adſcribit (*a*): Jejunium per tres dies in ſingulis hebdomadis ante feſtum S. Martini uſque ad Natale Domini ab eodem Sancto Perpetuo propoſitum teſtatur (*b*). Sed auctoritate Martenis (*c*) natione pariter Galli Adventus initium ad ſæculum VI. referemus, & Sanctum Gregorium Pontificem auctorem adfirmabimus ; cum præſertim ad eandem ſententiam Amalarius (*d*), & Abbas Beno (*e*) ſe penitus conformaverint : Inſuper in *Sacrementario* S. Gregorii quatuor Dominici dies Adventus nominantur, quibus deinde in Aliquibus locis quintus, & ſextus acceſſerunt, juxta Ritum Ambroſianum, qui a prima Dominica poſt feſtum S. Martini celebritatem Adventus orditur : *Ambroſianus Adventus* (ait Rodulphus Tungrenſis) *habet ſex ſeptimanas, & incipit Dominica poſt feſtum S. Martini.*

Duos Salvatoris Adventus perpendere poſſumus, ob quos Sancta Mater Eccleſia hujuſmodi celebritatem conſtituit ; alter jam præteriit, alterum expectamus. Primi Adventus nomine tempus illud intelligitur, cum mortalitatem noſtram Dei Filius induit, & acerbiſſimum mortis genus ſubivit, ut captivitatis vinculis, quibus diutiſſime tenebantur homines, vindicaret: *Tempus* (ita Rupertus) *quod Dominicæ Nativitatis memoria antecedit, ideo Adventus nuncupatur, quia totus ejus Eccleſiaſticus ordo juxta contemplationem Adventus Domini diſpoſitus eſt. Advenire autem recte Dominus dicitur, qui ubique eſt inviſibilis præſentia Majeſtatis, dum aſſumpto, quod viſibile eſt noſtrum, uſibus carnis, viſibilem ſe oſtendit* (*f*).

Secundo iterum Salvator adveniet, cum ad formidabile Judicium univerſos homines convocabit. Eam ob cauſam (ut Pouget merito perpendit) die primo Dominico Adventus illud Evangelium recitatur, in quo Majeſtas Chriſti judicis deſcribitur (*g*); cum ſcilicet nulla infirmitate circumdatus (ſicut in terras primo venienti contigit), ſed Cœli nubibus inſidens, & immenſo beati corporis majeſtatiſque lumine circumfulgens ad genus hominum judicandum deſcendet. Id vero quam conveniens ſit Eſtii præclari verbis oſtenditur (*h*) : *Qui inter duos mediatorem ſe interponit, dum modo huic, modo illi parti ſe adjungit, perſonam quodammodo mutat, eique aſſimelatur, cujus pro tempore partes agit. Quare, cum Chriſtus mediator Dei, & hominum, qui in priori ſuo Adventu noſtram agens cauſam apud Patrem, noſtram ſumpſit perſonam, quando venit in ſimilitudinem carnis peccati, circumdatus infirmitate, & per omnia nobis aſſimilatus eſt abſque peccato, conſequens eſt, ut in altero adventu, jam non hominum, ſed Dei partes acturus, Dei perſonam ſumat, ideſt in forma glorioſa appareat, in qua Deo ſimilior ſit, cujus formæ exhibitione ſimul & bonis, ſecuritatem, & malis terrorem afferat.* Hinc factum eſt, ut Eccleſia per hoſce dies cum lætitia, ac voluptate, etiam mœroris ſigna præſeferat : lætitiæ quidem indulget pro Chriſti Salvatoris priori Adventu, nb quem feſtivum *Alleluja* in Divinis Officiis non omittit, ac toto die Dominico Dalmaticam Diaconis, Tunicellam Subdiaconis iterum concedit : mœrorem autem oſtendit, dum Chriſti Judicis Adventum contemplatur. Qua de re (ut nihil de peculiari quarundam Eccleſiarum diſciplina, vel piorum ordinum conſuetudine loquamur, qui olim tempore Adventus nigrum colorem in Sacris peragendis adhibere, & religioſas Imagines non ſecus, ac Paſſionis tempore fieri ſolet, obtegere conſueverunt, ſicut Martenes (*i*) præclare oſtendit,) nunc etiam *Gloria in Excelſis* in Miſſæ Sacrificio, ac *Te Deum* in Officio prætermittitur. A Diaconis vero Dalmaticæ, & Subdiaconis Tunicellæ deponuntur, qui Caſulas complicatas aſſumunt, quas etiam non ſemel exuunt. Sapientiſſimus Cardinalis Bona (*k*) hujuſce Ritus initium nulla diligentia invenire potuiſſe teſtatur. Sed quod ad rem noſtram pertinet, cum Sacræ Veſtes, quas modo diximus, lætitiam præſeferant, ut ex Canone de jejunio diſt. 76. clare deprehenditur : *Et tunc propter ſolemnitatem Sancti Spiritus Diaconi Dalmaticis utantur.* Cum etiam Adventus tempora mœrorem afferant, mirandum non eſt, ſi Diaconus, ac Subdiaconus Dalmaticas, & Tunicellas ponant, & Caſulam induant, quam ante pectus complicatam gerunt, eamque ſibi etiam detrahunt, cum Evangelium, aut Epiſtolam recitant ; nempe ut ſignificent tunc temporis ratione muneris ad ipſos Caſulam minime pertinere, ſed a Presbytero, veluti commodatam accipere. Ita ſentiunt Quartus, & Gavantus (*l*), a quibus rubricæ, quæ ad Miſſæ ſacrificium ſpectant, fuſius explicantur (*m*) ; ſed etiam ante ipſos Rupertus (*n*) hanc ſententiam tradidit, qui poſtquam a Diaconis, & Subdiaconis triſtitiæ ſigno Dalmaticas, ac Tunicellas exui, Caſulaſque ſumi declaravit, hæc inde ſuperaddit : *Ut in ipſis legant, vel miniſtrent, ſed lecturi, aut miniſtraturi illas exuunt, manifeſte profitentes illam ſuam non eſſe veſtem, nec propter ſuum Ordinem ſibi debitam, ſed propter Dominicæ, vel alicujus Feſti reverentiam, ſe accipere accommodata, ut inopem, atque indecentem conſolentur expoliationem.*

Quæ cum ita ſe habeant, quiſnam Chriſti Salvatoris, & poſtremo Judicis binos adventus ſecum conſiderans, viris, ac mulieribus tantum, quæ Clauſtris includantur, hos ſanctiſſimos dies obſervandos audeat aſſerere, nullumque diſcrimen a cæteris anni temporibus intercedere ! Permittite univerſi, qui nobis commendati eſtis, ut ſermonem ad vos Sancti Ambroſii verbis convertamus (*o*): *Hoc tempore, Fratres cariſſimi, non immerito Domini Adventus vocatur, non ſine cauſa Sancti Patres Adventum Domini celebrare cœperunt, ſermones de his diebus ad Populum habuerunt ; id namque ideo inſtituerunt, ut ſe unuſquiſque fidelis præpararet, & emendaret, quo digne Dei, ac Domini ſui Nativitatem celebrare valeret.* Sinite, ut vos majori quo poſſumus ſtudio moneamus, ne unquam peccati ſordibus, ac potiſſimum per hoſce dies libidine ulla animum turpiter inquinetis. Equidem Deceſſorum leges in delinquentes hoc tempore evulgatas, hac noſtra Conſtitutione renovamus, licet cum illis mulieribus deprehendantur, quarum impudentia reliquis anni temporibus diſſimulanda eſt, ne gravius detrimentum, ac turbas Reſpublica patiatur. Incredibile ſane eſt initio Eccleſiæ fideles tanta Religione, ac pietate incenſos fuiſſe, ut Sacro Adventus tempore conjuges ipſi ab omni commercio abſtinerent, ſicut auctor ejus Epiſtolæ teſtatur, quæ ad Bibianum data eſt, & S. Auguſtino adſcribitur : *Apud nos* (de Feſto S. Martini ſermo eſt) *itaque ex ejus ſolemnitate abſtinentia a carnibus, vel conjugali copula filiis Eccleſiæ indicitur, ut ad Natalem Domini ſecurius communicent.* Idem ſentit Raterius Veronenſis Epiſcopus : *In Adventu Domini, niſi feſtivitas intercedat, quatuor hebdomadibus a carnibus noveritis abſtinendum, & coitu* (*p*). Nunc autem vix timore, ac minis a luxuria,

(*a*) Loco cit. p. 259.
(*b*) Lib. 10. hiſt. c. 31.
(*c*) Loco ut ſupra c. 10 n. 1.
(*d*) Lib. de Eccl. Offic.
(*e*) Lib. de Ritibus Miſſæ.
(*f*) Li. 3. de Div. Offic. c. 1.
(*g*) Inſtit. Cath. impreſſis Pa. 2. an. 1725. e. 2. p. 807.
(*h*) 4. Sent. diſt. 48 §. 8
(*i*) Loco ut ſupra n. 12 13.
(*k*) In Teterum Li. turg. l. 1. c. 24. n. 19. impreſſ. Romæ.
(*l*) Part. 1. tit. 19. n. 5. 6.
(*m*) Ad rubric. Miſſ. p. 4. §. 1. n. 4
(*n*) Lib. 3. c. 2.
(*o*) In Appendice ſerm. 1. n. 9
(*p*) In Spicileg. t. 2. pag. 164.

ria, & maleficiis abſterrentur. Iterum rediiſſe videntur infelicia tempora ætatis mediæ, cum fato miſero nefandoque in Galliis mos obtinuerat, ut pro illatis ſibi, vel conſanguineis ſuis injuriis homines privata auctoritate graviſſimas inimicitias gererent, pœnaſque depoſcerent; contra quam conſuetudinem DuChange ad Joinvillam, ſapienter, atque erudite diſſeruit. Tunc ipſe Pontifex Alexander III. pervicacium hominum improbitate compulſus fuit ipſos obteſtari, ut ſaltem aliquibus per annum diebus, ac potiſſimum in Adventu Domini uſque ad octavam Epiphaniæ diem, animos ab inteſtinis odiis, funeſtiſque bellis avocarent (*a*). Evitatis omnino criminibus ſingulos ad frequentem Sacramentorum uſum, ſaltem diebus Dominicis in Adventu, S. Caroli exemplo, magnopere cohortamur: *Parochus autem*, (inquit) (*b*) *cum ad eum frequentiſſimum Sacramentorum uſum Parochiæ ſuæ fideles cohortatur, ut Provinciali tertio Concilio ſancivimus, tunc crebris monitis illud, quod Silverius Pontifex Maximus ſtatuit, in conſuetudinem revocare ſtudeat, ut, qui ſæpius non communicant, ſingulis ſaltem Dominicis diebus in Quadrageſima Corpus Domini ſumant, ac præterea diebus Dominicis Adventus.*

(*a*) Cap. Treguas, de tregua, & pace.

(*b*) In 4. Provinciali Concilio.

Sed pro animo recte, ac diligenter præparando ad Chriſtum Dominum, cum judicaturus homines e Cœlo veniet, ſæpius mentem, ac cogitationem unuſquiſque convertat, ut primum quoque ipſius in terras Adventum ſedulo contempletur: *Vos circa ea* (ait S. Bernardus) (*c*), *quæ vere ſalutaria ſunt, ſedula cogitatione verſamini, & diligenter penſate rationem Adventus hujus; quærentes nimirum quis ſit, qui veniat, unde, quo, ad quid, quando, & qua*. Nam qui venit, *ſecundum Gabrielis teſtimonium* Altiſſimi Filius (uti Sanctus Bernardus proſequitur): *Venit utique de corde Dei Patris in uterum Virginis Mariæ, venit a ſummo Cœlo ad inferiores partes terræ*. Deinde ſubjicit: *Apparuit inæſtimabilis dignatio, & penitus inexcogitabilis, quod in carceris hujus horrorem tanta deſcendere dignata eſt celſitudo*. In terras deſcendit, ut genus hominum a ſervitute Dœmonis eriperet: *Propter nos venit, mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas hominis ſic quæſita*. Et potiſſimum venit ad nos eo tempore, quo maximis in calamitatibus verſabamur: *Vere ſapienter diſpoſuit Sapientia, ut, cum magis eſſet neceſſarium, tunc primo ferret auxilium &c. nimirum plenitudo, & abundantia temporalium, oblivionem & inopiam fecerat æternorum. Opportune enim tunc venit æternitas, quando magis temporalitas prævalebat*. Itaque: *Via, per quam venit, diligenter requirenda, ut poſſimus, ſicut dignum eſt, ei occurrere, &c. propterea dignum eſt, ut, ſi non valet infirmus in occurſum tanti Medici procedere longius, ſaltem conetur erigere caput, & aliquatenus aſſurgere venienti &c. uſque ad temetipſum occurre Deo tuo &c. uſque ad cordis compunctionem, & oris confeſſionem occurre; ut ſaltem exeat de ſterquilinio miſeræ conſcientiæ, quoniam indignum eſt illuc auctorem puritatis intrare.*

(*c*) Serm. 1. in Adventu Domini.

Poſtremo novendiales preces, quæ ante diem Natalem Domini in Eccleſiis haberi ſolent, plurimum commendamus, ac Decretum, quod die 28. Novembris anni 1731. promulgavimus, iterum renovamus; & ne fores ullæ Eccleſiarum pateant ante ſignum Miſſæ, quæ in Templo Sancti Petri celebratur, ſub pœnis voluntate noſtra ſtatuendis iterum prohibemus. Inſuper mandamus, ut veſpere hora vigeſima tertia diei Sacra Myſteria publice exponantur, benedictio impertiatur, dimiſſoque populo ad horam diei vigeſimam quartam fores Eccleſiæ omnino claudantur.

INSTITUTIO XII.

Quid Vicarii Foranei expendendum proponere debeant iis, qui præditi ſunt jure nominandi ad illas Eccleſias, quæ ad ipſos pertinent. De corruptelis, quæ hoc in negotio contingere ſolent. Quid Vicariis agendum ſit cum Presbyteris, qui Eccleſias petunt, & cum illis, qui nominandi jus obtinent, ut magis idonei rite deligantur.

APoſtolici muneris ratio Nos magnopere impellit, ut has literas univerſis, ad quos pertinet, ſcribamus. Conſtitutionem die 27. Septembris proxime elapſi promulgavimus pro examine, quod publice indicitur ad obtinendas Parochiales Eccleſias, cum vacatio aliqua contigerit, & pro illis pariter, qui a Laicis nominantur ad eas Eccleſias, quæ ad ipſos jure ſpectant. Nunc vero de Parochianis agendum ſtatuimus, quibus ad regendas Parochias nominandi quemcunque velint, facultas permittitur.

Itaque, ſi aliqua hujus conditionis Eccleſia tibi ſubjecta, Parocho deſtituatur, tibi mandamus, ut univerſum Populum, cui ſuffragium ferre liceat, in eandem Eccleſiam cogas, aut in alium locum, quem pro concione habenda magis idoneum judicaveris; ita tamen, ut rem totam abſolvas quatuor menſium ſpatio, qui ad nominandos eos, quos elegerint a jure Pontificio Laicis tribuuntur (*d*). Cœtum autem noſtro nomine ſic alloqueris.

(*d*) Cap. unico de jurepatronatus in 6.

Orationis initio demonſtrabis nihil gravius toto vitæ curſu ipſi evenire poſſe, quam probiſſimum hominem Parochiæ præficiendum ſuis ſuffragiis renunciare. Si rei magnitudinem ſpectent ſummi momenti negocium agi, cum eligendus, aut nominandus is ſit, qui ipſis præeſſe debeat, animarum curam gerere, ac Divina Sacramenta, dum ſalvi, & incolumes ſunt, vel cum vitæ in diſcrimine verſantur, adminiſtrare. Ob eam cauſam non eſſe temere feſtinandum, ſed aſſiduis precibus exorandum Deum, ut cœleſte lumen liberaliter impertiat; ipſique graviſſimas pœnas daturum eſſe, qui aliter fecerit, & a recta ſemita declinans ad Dei gloriam mentem unice non converterit, & nihil de Parochiæ, animarumque utilitate cogitans ſine ullo conſilio, vel prava etiam voluntate adductus minus dignum illi prætulerit, qui virtutis, ac doctrinæ laude, cæteriſque rebus magis idoneus habeatur: *Non eſt hoc conſulere Populis* (*e*), *ſed nocere, nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen; integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum.*

(*e*) Leo Magnus Ep. 1. al. 87 ad Epiſc. Afric.

Nam ſicut detrimenta omnia, quæ ab imperitis Medicis, Nautis, atque Imperatoribus dimanant, ad illos, a quibus electi ſunt, merito referuntur, ita, qui privatis ſuis cupiditatibus obſecundans Sacerdotem idoneum, omnique laudis genere præſtantem negligit, aliumque ſuffragio ſuo nuncupat ad animarum regimen minus accommodatum, malorum omnium, quæ inde conſequentur, velut auctor a Deo judicabitur. Bona vero, quæ præſtantior Sacerdos excitaſſet, ſi ipſi Parochiæ adminiſtratio delata fuiſſet, ab iis ſeveriſſime Deus exiget, qui ſuffragium impertiri recuſarunt.

Hanc ſententiam pietatis Magiſter Ludovicus Granatenſis ſcriptam reliquit (*f*): *Præferens indignum reus eſt omnium animarum, quæ*

(*f*) De Officio Paſtorum.

ob

ob ejus indignitatem periclitantur ; reus eſt omnium flagitiorum , quæ ex hoc crimine conſequuntur ; reus denique omnium , aut eleemoſynarum , aut aliorum bonorum , quæ boni rectoris ſtudio perficerentur. Quemadmodum enim, qui aut imperitum Medicum , aut Nauclerum , aut Ducem , aut Paſtorem præficit , reus eſt omnium damnorum , quæ ex horum ignorantia conſequuta ſunt ; ita plane , qui indignum eligit in Eccleſiæ miniſtrum , omnium malorum conſequentium reus eſt . Omnia enim hæc & nomina , & officia cuilibet Eccleſiæ miniſtro ſimili ratione conveniunt. Idem Tridentina Synodus declaravit (*a*): *Eoſque alienis peccatis mortaliter peccare , niſi , quos digniores , & Eccleſiæ magis utiles judicaverint &c. præfici diligenter curaverint .*

(*a*) Seſſ. 24. c. 1. de Reform.

Poſt hæc peccati Simoniaci labem , & gravitatem coacto populo explicabis , de qua Paſqualis II. hæc tradidit (*b*): *Omnia crimina ad comparationem Simoniacæ hæreſis quaſi pro nihilo reputantur ;* quod etiam Lucius Pontifex ita confirmavit (*c*) : *Simoniaca peſtis ſua magnitudine alios morbos vincit* . Cum de nominandis animarum Rectoribus agitur , illos ſacrarum rerum inſtitores vere nuncupari oſtendes , qui ſuffragio ſuo præmium aliquod aſſecuti ſunt , vel in poſterum ſperant ; haud diſſimiles eſſe, qui Presbytero ſuffragantur ob eam cauſam , quod æs alienum antea contractum diminuere , vel ſolutionem in aliud tempus protrahere pollicitus fuerit ; poſtremo ejuſdem criminis reos haberi , ſi illi potiſſimum faveant , qui vel juri ſuo ſe partim ceſſurum adfirmaverint, vel etiam omni ſumptu, qui Parochis tribui ſolet , ipſos omnino liberavit . Ita conſtituit Alexander III. (*d*) , eumque velut Simoniacum damnat : *Qui promiſerat unicuique Parochianorum quinque barillos vini remittere, qui Sacerdoti ibi pro tempore ſervienti conſueverant pro beneficio dari* . Reliqua ſane communi Theologorum opinione ſatis comprobantur . Sed quoniam pœnæ formidine à patrandis maleficiis nonnulli ſæpe retardantur , libere expones , Simoniam tunc reapſe committi , cum aliquid ex iis rebus temporaneis, quas paulo ante diximus, ipſi obtinebunt ; & ſtatim excommunicatione illigari , quæ à Summo Pontifice tantum dimitti poteſt, ut inferius declarabimus : hujuſmodi nominationes irritas, atque inanes eſſe , & nullo pacto excommunicationis pœna diſſolvi poſſe, niſi prius quidquid dono acceperint , non indigno Presbytero , ſed Eccleſiæ , vel egentium multitudini, penitus reſtituerint . Sic enim Sacræ Pœnitentiariæ auctoritate , ac ſententia decernitur, uti P. Theſaurus harum rerum peritiſſimus teſtatur (*e*).

(*b*) In Can. ult. 1. q. ul.

(*c*) In Cap. Sicut de Simonia.

(*d*) In Cap. Veniens de teſtib. , & atteſtat.

(*e*) De pœnis Eccl. part. 2. in verbo Simonia c. 2. n. 4.

Sed paucos fore confidimus , qui hoc turpiſſimo crimine inquinari velint. Plurimi fortaſſe minus idoneum proponere audebunt (licet alium aptiorem ad regendas animas Sacerdotem agnoſcant) omnemque operam, ac diligentiam impendent, ut cæteris omnibus præferatur , ne ſecundam occaſionem prætermiſſe pro augenda illius dignitate videantur , cum quo vel amicitiæ , vel cognationis vinculo continentur . Nonnulli præterea fidem ſuam ac ſuffragium , præſtantiori poſthabito , pro eo obſtringent, quem nobilium virorum commendatio extollit , quos offendere periculoſum ducunt , ne ipſorum gratia , ac tutela (cui plurimum fidunt) in poſterum deſtituantur .

Itaque maximo Religionis ſtudio incenſus , ut tam pernicioſas ex animis opiniones evellas , populum libere monebis , hujuſmodi fidem, ac promiſſa nullam habere vim , quamvis nullum commodum, aut utilitatem (quæ, ſi admixta eſſent , Simoniam efficerent) complectantur . Quod ſi fides data fuerit (ut plerumque accidit) , cum nondum Eccleſia Parocho deſtitueretur, tunc promiſſa , quæ prius interceſſerint , nullius ponderis eſſe liquidius apparet . Id apertiſſime Honorii III. teſtimonio confirmatur (*f*) , qui ſponſionem Joannæ Belgii Comitis, & Balduini Imperatoris Conſtantinopolitani Filiæ graviſſimis verbis improbat , quæ ad Sacerdotia ſui juris patronatus quoſdam ſe nominaturam promiſerat , antequam vacatio contigiſſet . Hinc ſubjicies non ſine piaculo hujuſmodi nominationes amicitiæ, aut cognationis habita ratione fieri , ſed unice ſpectandum eſſe, an cum Dei obſequio, & Eccleſiæ utilitate conjungantur : *Non ex effectu carnali* (inquit Summus Pontifex) , *ſed diſcreto judicio debuiſti Eccleſiaſticum officium , & beneficium in perſona magis idonea diſpenſare* (g) . Illud peccati genus , quod *acceptio Perſonarum* dicitur, ante oculos pones, quod tunc committitur , cum omiſſo magis probato viro , minus dignus eligitur , ut cognationem , vel amicitiam palam teſtemur . Id ſolum ferri poteſt, ut amicus, vel conſanguineus competitori præferatur , ſi, uti docet S. Thomas , in utroque meritorum ratio par omnino (*h*) judicetur . Inſuper, *Qui dat ratione conſanguinitatis* (inquit S. Doctor) *præbendam , ſi intendit aliquod bonum in ſe ipſum redundans , ſic quod magnificetur per hoc , & nobilitetur Domus ſua , vel quod ipſe in conſanguineis ſit fortior , Simoniam committit , quia aliquid accipere ſperat , pro quo ſpiritualia dat* . Pharaonis exemplum adducas , qui cum ex Joſepho de Patris, Fratrumque ipſius adventu cognoviſſet , eoſque cuſtodiendis gregibus præpoſitos , *Paſtores Ovium ſumus ;* non ideo tamen paſſus eſt, ut ob conſanguinitatem cum Joſepho ſuorum pecorum magiſtros ipſe conſtitueret , ſed eam conditionem impoſuit, ut, ſi qui idonei eſſent, ad hoc munus deligerentur : *Quod ſi noſti in eis eſſe Viros induſtrioſos , conſtitue illos magiſtros pecorum meorum* (*i*) . Poſtremo ſingulos admonebis , ne in ferendo ſuffragio ullis commendationibus moveantur ; non mediocrem quippe ſuſpicionis cauſam affert ſe parum idoneum eſſe, qui ad alienas commendationes confugiat , vel ipſemet aliorum ſuffragia & voluntatem imploret : *Alius pro alio* (ait S. Bernardus) (*k*) , *alius forte , & pro ſe rogat , pro quo rogaris , ſit ſuſpectus ; qui ipſe rogat pro ſe , jam judicatus eſt , nec intereſt per ſe , an per alium quis roget* . Qua de re S. Carolus Borromæus in primo Concilio Mediolanenſi in ipſos ſic decernit : *Qui Beneficium Eccleſiaſticum vacans multis, & ambitioſis precibus per ſe , vel per alios petierit , eo facto ita reddatur indignus , ut per biennium in eum , neque illud , neque aliud beneficium conferri poſſit* . Inſuper S. Thomas , cujus auctoritate jam toties uſi ſumus eodem loco , quem ſuperius commemoravimus , eum ad quartum argumentum reſpondet , hæc adfirmat : *Quando fiunt preces pro indigno , vel ab aliquo potente , qui periculum comminatur , quæ preces armatæ dicuntur, manifeſte Simonia committitur , ſi propter hoc Beneficium Eccleſiaſticum datur ; Si autem pro digno fiant, quantum ad judicium hominum, probabile eſt , quod dans magis moveatur intuitu dignitatis perſonæ, quam favore precum, & ideo non reputatur Simonia : ſi tamen principaliter moveatur favore precum , vel timore rogantis , quantum ad divinum Judicium, ſimoniam committit & rogatus, & rogans , ſi hoc intendat , ſive aliquis pro ſe roget, ſive pro alio* (*l*) , quod pariter inferius ipſe docet .

(*f*) C. Cum dilecta de conceſſione Præbendæ.

(*g*) Cap. ut noſtrum , ut Eccl. Benef. ſine diminut. conf.

(*h*) 2. 2. q. 63 a. 2. ad primum & in quolib. 4. q. 8 ar. 4. & in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. a. 3. ad ſeptim.

(*i*) Geneſ. c. 17.

(*k*) Li. 4. de conſid. c. 4.

(*l*) 2. 2. q. 100. art. 5. ad 3.

Sed , ut hæc veritas altius in animis defigatur,

gatur, ſamiliari exemplo propones auditoribus, ut ſe ſingant Cæmentariorum Præfectos, vel Architectum, cui domum extruendi cura demandata fuit, quæ validiſſimas trabes exigat, ut bene ſulciatur. Si aliquis opibus, ac generis nobilitate conſpicuus his verbis ageret: maxima in animum meum pervaſit cupiditas, grave præterea officium acceſſit, ut loco hujus firmiſſimæ trabis iſtud exile tigillum, carie, ac vetuſtate corruptum, & oneri ſuſtinendo prorſus impar, ſufficias. Quis tunc ſe contemni non crederet, quis indignationem cohiberet, ſtultamque, licet præpotentis Viri, poſtulationem ſtatim rejiciendam non arbitraretur? Itaque ſi hunc animum præberent, cum de manufactis ædificiis ageretur, cur non eandem virtutem oſtendant, cum de ſpirituali domo res eſt, & Eccleſiæ ſulcimentum, rectorque animarum nominatur? Neque vulgari nimis ineptoque uti exemplo tibi perſuadeas, quod prius a Guglielmo Pariſienſi excogitatum fuit (*a*). Ille poſtquam electores, & nominantes ad regendas Parochias Architectis comparavit, qui pro ſuſtinendo vacantis Eccleſiæ pondere aptiſſimos Viros eligere debent, acriter illos redarguit, a quibus indigni magnopere commendantur: *Architecto* (inquit) *nemo auderet hujuſmodi preces porrigere, ut pro columna forti feſtucam fragilem in ædificio, cujus fabrica fidei ejus commiſſa eſt, poneret, & ſi forte eo uſque aliquis inſaniret, ut præſumeret, & diceret, Magiſter, Ego diligo feſtucam iſtam ultra modum, cariſſima mihi eſt, rogo te, quantum poſſum, honora eam, & pone in loco honorabili, videlicet in loco columnæ fortis, & altæ, numquid ſubſanari ſe ab illo non adverteret, & in faciem ejus ſpueret?*

(*a*) In Tra. de Collat. Benefic.

Plura tibi pietas, & doctrina ſuppeditabunt, quibus populum induces, ut pro Eccleſiæ utilitate, ac bono ſuffragii jure ſolum utatur, & illud unice ſpectet, ut animarum cura probo, atque idoneo viro committatur. Poſtquam has partes expleveris alio die intra quatuor menſes, quos jam diximus, Eccleſiaſticos omnes, qui Parochiæ regimen expetunt, in cœtum vocabis, eoſque ſincere, ac vehementer pro rei magnitudine alloqueris. Satis exploratum habemus hæc noſtra tempora cum illis vetuſtioribus conferri non poſſe, quibus Epiſcopatus, & Parochiarum adminiſtratio illis tradebantur, qui hæc munera declinarent, modeſtoque animo Eccleſiæ regimen, velut graviſſimum pondus formidarent: Non ignoramus a Tridentina Synodo publicum examen propoſitum ad illas Parochias obtinendas, quæ libere conferuntur, & Pium V. provocationes etiam admiſiſſe, cum quis immerito ſe alteri poſthabitum judicaret: Scimus quoque S. Thomæ auctoritate (*b*) rem præclaram, & honeſtam exiſtimari; ſi quis ingenii ſui facultatem, & rerum ſcientiam eoram probare contendat: Inſuper cognitum perſpectumque eſt omnibus ex communi conſuetudine eos, qui Parochias petunt, in conſpectum venire, ſe offerre, ſuas virtutes, ac merita palam exhibere, quibus vacantem Eccleſiam facilius aſſequantur; nunquam tamen impudentiæ, calliditati, nequitiæ, vel ad obſcurandos Competitores apertum aditum intelligimus; nec illud ſequitur, ut importunas abjectaſque preces adhibere poſſint, vel ad amicorum præſidium, nobiliumque tutelam confugere; neque tandem, ut aliorum animos pactionibus ſibi concilient, eaſque (quod gravius eſt) re ipſa perficiant. Superbus, aut injuſtus merito appellandus eſt, qui Eccleſiæ alicujus procurationem virtuti ſuæ debitam inſolenter jactat, & principem dignitatis locum ſibi præ cæteris omnibus convenire. Ita ſuper hac re diſſerit Angelicus Doctor (*c*): *Reſpondeo dicendum, quod hanc quæſtionem ſolvit Auguſtinus 16. de* Civitate *Dei, ubi dicit, quod locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt, & ſi adminiſtretur, ut decet, tamen indecenter appetitur. Cujus ratio eſt, quia qui appetit prælationem, aut eſt ſuperbus, aut injuſtus. Injuſtitia enim eſt, quod aliquis velit plus de honore accipere, aut de poteſtate, aut de aliis bonis, niſi ſit majoribus dignus, ut dicitur in* §. *Ethicorum; quod autem aliquis æſtimet eſſe ſe magis dignum prælatione omnibus illis, ſuper quos prælationem accipit, ſuperbiæ, & præſumptionis eſt; unde patet, quod quicumque prælationem appetit, aut eſt injuſtus, aut ſuperbus, & ideo nullus ſuo appetitu debet ad prælationem pervenire, ſed ſolum Dei judicio, ſecundum illud Apoſtoli ad Hebr. 5. nemo ſibi aſſumit honorem, ſed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.*

(*b*) In quodlibet 3. art. 9.

(*c*) 2. 2. qu. 185. art. 1. & quodlibet 2. q. 6. art. 11.

Itaque in eo Sacerdotum conventu ſummopere contendes, ut hanc veritatem omnino percipiant, ne inſanis cupiditatibus abrepti incidant in graviſſima crimina, quæ paulo ante memoravimus. Admonebis, ut verecunde, divinique obſequii deſiderio, & ſalutis animarum cauſa ſolum adducti ſuæ virtutis teſtimonia proferant, & voluntatem obtinendæ Parochiæ declarent, ſi bene, atque utiliter eligentibus ita conſulatur; deinde curas abjiciant, omnemque rei exitum ad ſupremam Dei providentiam penitus referant. Hoc animo ad examen eoram Nobis accedere paratus ſit, qui populi ſuffragiis nominationem conſequutus fuerit. Neminem ſane tam ignarum putamus, quem ſimoniæ *mentalis*, *conventionalis*, & *realis* nomina lateant, & committi Simoniam ignoret, *per munus a manu*, *per munus a lingua*, & *per munus ab obſequio*: ut in Canone: *Sunt nonnulli*, & in altero: *Ordinationes* 1. quæſt. 1. aperte continetur, quibus Canon: *Salvator* 1. quæſt. 3. omnino congruit. Neminem quoque tam imperitum arbitramur, quem fugiat, ſi in petitione Parochiæ, amicitiæ, vel conſanguinitatis præſidio, vel optimatum clientelis utantur, deinde tanquam famulos illis ſubjici debere, qui ſibi ſuffragati fuerint, vel quorum auctoritate nominationem impetraverint: *Illud præ omnibus* (ait S. Gregorius) (*d*) *tibi curæ ſit, ut in hac electione nec datio quibuſque modis interveniat præmiorum, nec quarumlibet Perſonarum patrocinia convaleſcant; nam ſi quorumdam patrocinio fuerit quiſquam electus, voluntatibus eorum, cum fuerit ordinatus, obedire reverentia exigente compellitur.* Illud etiam in concione notum facies, cum nominati, & peracto examine probati a Nobis fuerint, priuſquam Parochiæ regimen tradatur juxta S. Caroli Borromæi inſtituta, & hujus Diœceſis conſuetudinem, jusjurandum graviſſimum requiri, quo nulla promiſſa, aut munera, nullaſque pactiones interceſſiſſe, & omni Simoniæ labe cum *realis*, tum *conventionalis* ſe prorſus immunes eſſe fateantur. Ultimo tandem loco eorum calamitatem, & miſerrimam conditionem expones, qui alio pacto per ſcelus animarum curam ſuſceperint. Nam eſto iniquum pretium ante nominationem perſolvatur, vel etiam poſt illam pactiones executioni demandentur (quæ ſimoniam realem conſtituunt); eſto pariter a nobis, noſtriſque adminiſtris tantum crimen ignoretur, atque ob eam cauſam Parochiæ regimen conferamus, non ideo tamen ad finem triſtis tragedia pervenit, ſed tum potius agenda proponitur.

(*d*) Lib. 2. indict. 12. epiſt. 22. ad Antonius Subdiaconum

nitur. Deteſtabile ipſorum ſcelus ſub Dei conſpectu verſatur; non illi tantum, ſed cæteri omnes, quibus in perficiendo negocio uſi ſunt, majori excommunicatione devinciuntur, quæ Summi Pontificis auctoritate ſolum diſſolvi poteſt: Beneficium retinere nequeunt, cum ad ipſos nullo jure pertineat. Nam, quæ antea geſta fuerunt, nihili ducuntur; & priuſquam Judex de ipſis ſententiam ferat, Parochia dimittenda eſt. Fructus, quos ab Eccleſia exegerunt, licet nullum decretum intercеſſerit, reſtitui debent; criminis etiam adjutores pro Eccleſiæ utilitate, vel pro ſublevandis egenis eoſdem fructus in *ſubſidium* tenentur impendere. Qui lucrum aliquod inde conſequutus fuerit, illud Eccleſiæ, vel pauperibus exſolvere debet, licet nullum Edictum Judex pronunciaverit. Idem pro Interpretibus ſtatuitur, ſi aliquam ſibi ſceleris mercedem expreſſerint. Siquis Parochiæ regimen ſimoniacis artibus obtinuerit, licet iterum vacatio contingat, ad ipſam pervenire poſſe minime ſperet, omneſque ad cætera quoque Beneficia aditus intercluſos pro certo teneant, cum ad ea comparanda *ipſo jure* minime capax dijudicetur. Hæc non ipſi confingimus, ſed Pontifices hujuſmodi pœnas decreverunt (*a*), uti P. Theſaurus, de quo ſupra mentionem fecimus, luculenter expoſuit (*b*). Idem in eo libello, qui pro inſtituendis recentibus Confeſſariis Romæ a ſapiente Theologo impreſſus eſt, fuſius continetur (*c*).

Neque graviſſimo vulneri remedium ſe inveniſſe putent, ſi ad Sedem Apoſtolicam, vel ad Sac. Pœnitentieriæ Tribunal ſuppliciter confugiant. Chriſtianus Lupus ex accademia Lovanienſi magna vocis contentione Eccleſiæ Romanæ ſeveritatem extollit, ſummiſque laudibus proſequitur (*d*), quæ neminem ſimoniæ vinculo diſſolvit, niſi ſe beneficio prius abdicaverit. Nos vero tutius adfirmare iſtud poſſumus, qui per plures annos in eo Tribunali Canoniſtæ munus ſuſtinuimus. Siquis realem ſimoniam condonari ſibi poſtulet, paucis reſpondetur, *Dimittat, moneat, & reſtituat*; videlicet *dimittat* Beneficium, quod malis artibus acquiſivit; *moneat* eum, qui pretium accepit, ut illud in Eccleſiæ, vel egenorum commodum convertatur; *reſtituat* fructus omnes, quos ab Eccleſia perceperit. Sed quoniam ſimonia non ſemel ab alio committitur, idque Sacerdos Beneficio præpoſitus ignorat (cui nihilominus rite collatum non fuiſſe teſtatur his verbis Cœleſtinus III. *Quamvis ipſe promeſſionis conſcius non fuerit, ejus tamen electio tamquam ſimoniaca pravitate præſumpta, eſt penitus reprobanda* (*e*)). Si tamen ab eodem Tribunali ſupplex imploret, ut delatum ſibi Beneficium confirmetur, ſic breviter reſpondet, *Dummodo ante poſſeſſionem*, nempe ita concedere, dummodo ante poſſeſſionem ſimoniæ conſcius nullo modo extiterit. Nam, ſi aliquid hujus criminis antea deprehenderit, tunc ea ſtatuenda ſunt, quæ nuper explicavimus, cum de reali ſimonia ſermonem haberemus.

Hæc a te vehementer expetimus, quæ ſingulis, ad quos nominandi jus pertinet, vel qui nominari poſtulant, declarabis. Neceſſe vero eſt, ut non modo interſis, ſed etiam præſis, cum illi ad nominationem devenient: ob eam cauſam dies, & locus ad rem perficiendam indicetur. Dies quidem intra quatuor menſes ſtatuenda eſt; pro loco Templum ipſum, ſi pro univerſo cætu ſatis ſit, ſin minus, alius pro voluntate tua locus decernatur. Ut lites de medio auferantur ad ſuffragium ferendum admitti debent, qui nominandi jus habuerunt, cum poſtremus Parochus in locum demortui ſuffectus fuit; ſed cum plerumque *ratione habitationis, ſeu domicilii* loci incolis nominatio contingat, ideo ſoli Patresfamilias fere ad nominandum accedunt. Non ita dicendum, cum *ratione fundationis, vel dotationis* ſingulis Parochianis jus nominandi conceditur; tunc enim nominatio fit *in capita*, atque ideo non viris modo, ut Pitonus oſtendit (*f*), ſed etiam fœminis, minoribus, viduis, ac virginibus tribuitur. Si res in Templo mane peragatur, tunc Sacrum coram populo celebrabis, ut cœleſti lumine in ferendis ſuffragiis illuſtretur. Sin autem extra Eccleſiam, & poſt prandium, piis precibus comitia auſpicaberis, ut ſupremi Numinis auxilium pro re gerenda concilietur. Qui nullum jus habent, ab eo cætu ſummoveantur, in quo tu ſolus cum ſcriba Foraneo, & Nominantibus intereris. Poſt hæc Comitia incipiant, & ad finem cum ſilentio procedant. Scriba vero nomina Competitorum, & ſuffragiorum numerum, quæ ſingulis obtigerint, in actis deſcribet, quæ certo documento obſignata ad Nos deferenda ſunt. Si Deus propitium voluntati noſtræ ſe præbeat, & quæ nunc conſtituimus, recte perficiantur, graviſſimis malis, quæ ſuperiori tempore nimis invaluerunt, remedium aptiſſime propoſitum confidimus: atque ut reliqua prætereamus, illud ferri non poteſt, quod inſciis iis, qui præſunt, nominantium domos circumirent Petitores, ut ſuffragia ab ipſis elicerent, eoſque in ſchedam referrent, qui ſuffragium polliciti fuerant. Illam deinde firmam ratamque facere curabant, ut ſuffragiorum numero reliquos Competitores ſuperaſſe palam oſtenderent, nimirum in cauſa propria propriam aſſertionem afferentes. Hæc tibi ſignificanda duximus &c.

INSTITUTIO XIII.

De Tabella Auroræ, Orientis Solis, meridiei, & dimidiæ noctis, quantum conferat eam dignoſcere; quid mali eveniat, niſi eadem Tabella obſervetur. Qua hora ſacrificium indici abſolvique poſſit. Item de Jejunio, & dierum Feſtorum obſervantia.

COgnoſcenda omnino ſunt Auroræ, meridiei, mediæque noctis tempora, ut Eccleſiæ præceptis, qua fas eſt, diligentia, pareamus.

Primum quidem neceſſarium eſt, cum Miſſæ Sacrificium ante Auroram celebrari nequeat (*g*), niſi forte exiguum tempus interceſſerit, uti inferius dicetur, vel aliquis ab hoc præcepto Sedis Apoſtolicæ auctoritare, ac privilegio liberetur, quo tamen cautiſſime uti debet, ſicut a Paulo III. Pontifice conſtituitur (*h*): *Quoque Indulto celebrandi, ſeu celebrare faciendi ante diem, parce utantur; quia, cum in Altaris Miniſterio immoletur Dominus Noſter Jeſus Chriſtus Dei Filius, qui candor eſt lucis æternæ, congruit, hoc non in noctis tenebris fieri, ſed in luce.* In pervigilio etiam Natalis Domini ex communi Eccleſiæ conſuetudine ante mediam noctem ſacrum peragitur, uti Paſqualigus advertit (*i*); & Sanctiſſimus Pontifex Pius V. univerſa, licet vetuſtiſſima, privilegia penitus abrogavit, ob quæ nonnulli ante mediam noctem eo celebritatis tempore ſacrum faciebant (*k*).

Inſuper meridei cognitio prorſus requiritur, cum ex Tridentina Synodo Sacerdotibus certum debitumque tempus ad Miſſam celebran-

(*a*) In extrava. cum deteſtabileb. de electione, de Simonia, & in Bulla Pii V., quæ incipit. Cum primum §. 2.

(*b*) Part. 2. in verbo Simonia cap. 2.

(*c*) Part. 2. c. 17. n. 428

(*d*) Tom 3. Suarum obſerv. in Concilia pag. 145. antiq. edition.

(*e*) Cap. Nobis de Simonia.

(*f*) De Controverſ. Patron. alleg. 100. n. 309. & ſeqq.

(*g*) 15. Rub Miſſ. quacunque hora ab aurora.

(*h*) Bull. 22 tom. 1. §. 23

(*i*) De Sacrificio novæ legis tom. 1. qu. 403.

(*k*) Bull. 4. tom. 2.

Digitized by Google

brandam perſcribatur (*a*); illud vero in Rubrica, quam ſuperius diximus, ita explicatur: *Miſſa privata ſaltem poſt matutinam, & laudes quacumque hora ab aurora uſque ad meridiem dici poteſt*. Clemens XI. in conventu plurimorum Cardinalium, ac Præſulum hanc rem ſedulo examinandam mandavit; & licet ipſis tertia pars horæ ante auroram, & poſt meridiem permitti Sacerdotibus poſſe videretur, Pontifex tamen eam ſententiam probandam non cenſuit, ac Decretum his verbis promulgavit: *Mandamus, ac Miſſarum Sacrificia ante auroram celebrentur, & uſque ad meridiem ſolum protrahantur*.

Ita ſe res habuit omnino, donec Innocentius XIII. Pontificatum obtinuit; Tandem Benedicto XIII. Pontifice iterum res in examen adducta fuit, & facultas tertiæ partis horæ, de qua paulo ante ſermonem fecimus, novo Decreto permiſſa eſt, cui pariter Edictum Clementis XII. feliciter Regnantis conformatur.

Quæ cum ita ſint, eandem Poteſtatem noſtris Presbyteris in hac Urbe concedimus, ea tamen conditione, ut præſcriptos limites, neque ante auroram, neque poſt meridiem omnino prætereant; niſi fortaſſe ex Apoſtolico beneficio nuſquam abrogato aliquis Sacerdos, vel Eccleſia poſt elapſam horam a meridie, ad ſacrum perficiendum non impediatur; ſic enim Romæ Templum Gallorum a S. Ludovico, a SS. Apoſtolis, a S. Jacobo, Templum Luſitanorum a S. Antonino, a S. Carolo in via Flaminia, a Piis Operariis, a Capuccinis nuncupatum pro hac re Literas Apoſtolicas obtinuerunt.

Profecto ſi quis rem diſſimularet atque oſcitanter ſe gereret, cum nullus jam a ſæcularibus temporis ordo ſervetur, iterum nocturna ſacra fierent, uti primis ſæculis in more poſitum fuit, vel ſaltem veſpertina, quæ (ad exemplum Judæorum, a quibus matutina, ac veſpertina Sacrificia offerebantur) initio Eccleſiæ celebrari conſueverunt; cum legales ritus, ac cærimoniæ, uti Cardinalis Bona perpendit (*b*), non ita ſtatim de medio auferri potuerint.

Eam pariter ob cauſam meridiei tempus agnoſci debet, ut Eccleſiaſticum jejunium, integre, pieque obſervetur. Novus, ac peregrinus eſſet in ſacris rebus, qui duodecim ſæculorum ſpatio veſpere ſolum in Quadrageſima, ideſt tribus poſt nonam horis, tempus ad capiendum cibum, ſtatutum fuiſſe ignoraret. Aliis autem jejunii diebus non niſi poſt nonæ Officium, ſcilicet tribus, & amplius poſt meridiem horis cibo aliquo recreari vetitum omnino erat, uti Micrologus teſtatur (*c*): *In hoc quadrageſimale jejunium a cæteris differt jejuniorum diebus, quod in aliis poſt nonam, & in hoc poſt veſperum refici debemus*. Idem in Canone *Soleat. de Conſecratione diſt. 1. continetur*. Sæculo XIII. cibus in omnibus jejuniis ad horam nonam adhiberi cæpit, uti ex S. Thoma Aquinate (*d*), & Alexandro de Ales ſatis aperte intelligitur (*e*): ſæculo tantum XIV. ad meridiem, hoc eſt hora ſexta conſuetudo ſumendi cibi invecta fuit, quæ tamen ad corporis vires reſtaurandas communi uſu probatur. In Sacris Litteris hæc habentur (*f*): *Introduc viros domum, & occide victimas, quoniam mecum ſunt comeſturi meridie*. In Evangelio pariter (*g*), poſtquam Joannes Salvatoris cum Samaritana colloquii tempus explicavit, nempe: *erat hora quaſi ſexta*, ſtatim Diſcipulos acceſſiſſe ſcribit, ut ipſum ad manducandum hortarentur, *Rabi manduca*.

Non minus autem mediæ noctis tempora Fidelibus percipienda ſunt, ut Feſtos dies ab Eccleſia propoſitos rite colere poſſint, & a ſervilibus operibus penitus abſtinere. Nam, licet ex Concilio Compendii habito ſub Gregorio IV. anno 833., quod etiam in capite primo de feriis deſcribitur, a veſperis pervigilii ad veſperas inſequentes Feſti dies inciperent, atque abſolverentur: *omnes dies Dominicos a veſpera in veſperam cum omni veneratione decernimus obſervari, & ab omni illicito opere abſtineri*: quod etiam Thomaſſinus luculenter oſtendit (*h*), Alexander III. (*i*) ſancivit, ut ex locorum conſuetudine feſtis diebus initium, ac finis tribuerentur: *Licet ſcriptum ſit: de veſpera in veſperam celebrabitis Sabbata veſtra; Feſtorum tamen principium, & finis juxta eorum qualitatem, & diverſarum regionum conſuetudinem debet attendi*. Hinc per univerſam fere Europam, uti tradit Gonzales (*k*), a media nocte in aliam mediam noctem ſacri dies obſervantur.

Item mediæ noctis horam callere plane neceſſarium eſt, ut celebrandis nuptiis decretum tempus intelligatur. Olim a Septuageſima ad Octavum diem Paſchatis per tres hebdomadas ante Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, tandem ab Adventu Domini ad Epiphaniam uſque Nuptiæ celebrari non poterant, ſicut a Juvenino ſolius demonſtratur (*l*). Sed Tridentina Synodus dies tantum ab Adventu Domini uſque ad Epiphaniam, & ab initio Quadrageſimæ ad octavum diem poſt Paſcha immunes, ac vacuos a celebrandis Matrimoniis definivit (*m*), ita tamen, ut a media nocte Sabbati ante diem primum Dominicum Adventus uſque ad mediam noctem poſt Epiphaniæ diem, & a media nocte ante diem Sac. Cinerum uſque ad mediam noctem diei Dominici in Albis, uti ſcribit Clericatus ex communi omnium ſententia, nuptiarum celebratio interdicatur (*n*).

Poſtremo mediæ noctis tempus ignorari non debet, cum poſt ipſam nihil cibi omnino ſumere poſſit, qui ſequenti die ſacrum facere, vel ad Sacram Synaxim accedere velit. Sed non modo ad naturale jejunium rite ſervandum, ſed etiam Eccleſiaſticum ea cognitio plurimum confert, cum ex communi opinione juxta Azorium (*o*) a media nocte ad aliam mediam noctem carnes, aliæque jejunio contrariæ dapes prohibeantur: *Sexto quæritur, unde nam incipiant dies jejuniorum quoad abſtinendum a carnibus, & aliis cibis tali tempore prohibitis attinet. Reſpondeo incipere a media nocte uſque ad mediam noctem*.

Ultimo loco Auroram, Meridiem, ac Veſperam ſcire perutile valde eſt, ut B. Virginem, quæ tribus his temporibus pie a Fidelibus ſalutari conſuevit, debito honore proſequamur. Religioſam hanc conſuetudinem mane ſaltem, ac veſpere ab Urbano II. primo excogitatam nonnulli adfirmant, ut per univerſum Orbem celeberrimo bello ſub Crucis vexillo hoſtibus illato felicem a Deo victoriam Fideles precarentur. Cum deinde 139. annorum ſpatio conſtanter hoc inſtitutum, religioſeque obſervatum fuiſſet, paulatim in deſuetudinem abjit, donec a Gregorio IX. fuit reſtitutum, qui Salutationem Angelicam ad meridiem recitandam pariter adjecit, ſi Arnoldo ex Ordine Benedictino fidem præſtemus (*p*). Aliqui vero Ludovico XI. Gallorum Regi hujus poſtremæ ſalutationis initium, alii Callixto III. referendum arbitrantur ad Fideles inflammandos, ut Chriſtianas copias precibus adjuvarent, quæ pro Fidei defenſione in Hungaria contra Barbaros decertabant (*q*). Qui tamen res ſacras diligen-

(*a*) Decret. De obſerv. & evitandis in celebratione Miſſæ.

(*b*) Rerum Liturgic. l. 1. c. 21. n. 3. Impreſſ. Rom.

(*c*) De rebus Eccl. c. 49.

(*d*) 2. 2. qu. 147. art. 7.

(*e*) Part. 4. Summ. Theol. q. 28. memb. 7. art. 2.

(*f*) Geneſ. c. 43. v. 16.

(*g*) S. Joan. c. 4.

(*h*) In Trait. de feſtis dieb. l. 3. c. 5.

(*i*) Ca. 2. de Feriis.

(*k*) Cap. omnes: Litera C. de Feriis.

(*l*) De Sacram. diſſ. 10. de Matrim. c. 23. art. 2.

(*m*) Seſſ. 24. de Ref. Matrim. c. 10.

(*n*) De Sacr. Matr. deciſ. 38. n. 3.

(*o*) Inſt. Moral. l. 7. c. 26. q. 6.

(*p*) In Lcuſ titulos. Lignum vitæ.

(*q*) Magri ut in not. Eccleſ. in verbo ſalutatio.

Digitized by Google

gentius perſcrutantur, recenteſque Scriptores tunc ſolum ampleċtuntur, cum certa ex antiquitate monimenta depromunt, conſuetudinem ſalutandi B. Virginem tribus diverſis horis, quas antea explicavimus, nullo alio vetuſtiori documento probari poſſe exiſtimant, quam ex decretis Franciſci Putei Magnæ Chartuſiæ Præſidis, qui initio ſæculi decimi ſexti inter mortales agebat. Quamobrem eruditiſſimus Mabillonius ita ſcriptum reliquit (a): *Ex quo intelligitur, hunc morem a Gallia incepiſſe ſub initium ſæculi decimi ſexti*. Eam vero conſuetudinem Benedictus XIII. cæleſtium munerum theſauris large cumulavit.

(a) In præfat. ad ſæcul. 5. Bened. n. 122.

Deceſſores noſtri Tabulam propoſuerunt, in qua auroræ, meridei, ac veſperæ tempus, & ipſæ minutiſſimæ horarum partes accurato ſtudio deſcribuntur: ſed cum pro Eccleſiæ præceptis obſervandis horas juxta proborum hominum opinionem metiri ſatis ſit; & cum plurimos religio inceſſeret, & magnopere torqueret, eoquod auroræ, meridiei, ac veſperæ tempus juxta minutiſſimas horarum partes exacte deſignaretur; cum inſuper Romæ, aliiſque præclaris Italiæ Civitatibus res tota in quadrantes digeratur, hanc Tabulam in lucem edimus, quæ initium auroræ, & meridiei, mediæque noctis tempora moderetur. Operam, ac diligentiam præſtantiſſimi Civis adhibuimus, cujus ingenium, nomenque non per Italiam modo, ſed per univerſam Europam eximiis laudibus commendatur. Volumus, ut in Urbe, ac Diœceſi in uſum, ac legem recipiatur, & in omni ſacrario palam exponatur, & in poſterum poſt Kalendarium hujus Eccleſiæ Metropolitanæ imprimatur.

JA-

Digitized by Google

JANUARIUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
1	13	0	1	14	3	19	1	21	1	7	1
11	12	3	14	14	2	19	0			7	0
21	12	2	22	14	1						
28	12	1	28	14	0	18	3			6	3

FEBRUARIUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
3	12	0	3	13	3						
9	11	3	9	13	2	18	2	21	0	6	2
15	11	2	14	13	1						
20	11	1	19	13	0	18	1			6	1
25	11	0	24	12	3						

MARTIUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
2	10	3	1	12	2	18	0	20	3	6	0
7	10	2	6	12	1						
12	10	1	11	12	0	17	3			5	3
16	10	0	16	11	3						
21	9	3	21	11	2	17	2	20	2	5	2
25	9	2	25	11	1						
30	9	1	30	11	0	17	1			5	1

APRILIS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
4	9	0	4	10	3						
8	8	3	9	10	2	17	0	20	1	5	0
12	8	2	14	10	1						
17	8	1	19	10	0	16	3			4	3
21	8	0	25	9	3						
26	7	3	30	9	2	16	2	20	0	4	2
30	7	2									

MAJUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
5	7	1	6	9	1						
9	7	0	12	9	0	16	1			4	1
14	6	3	19	8	3						
19	6	2	26	8	2	16	0	19	3	4	0
24	6	1									
30	6	0									

JUNIUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
7	5	3	7	8	1						
22	5	2	12			15	3	19	3	3	3

JULIUS.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
1	5	2	1	8	1	15	3	19	3	3	3
6	5	3	17	8	2	16	0			4	0
14	6	0	25	8	3						
13	6	1									
25	6	2									
30	6	3									

AUGUSTUS.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
4	7	0	1	9	0	16	1			4	1
8	7	1	7	9	1						
13	7	2	13	9	2	16	2	20	0	4	2
18	7	3	18	9	3						
22	8	0	24	10	0	16	3			4	3
26	8	1	29	10	1						
30	8	2									

SEPTEMBER.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
4	8	3	3	10	2	17	0	20	1	5	0
8	9	0	8	10	3						
13	9	1	13	11	0	17	1			5	1
18	9	2	18	11	1						
23	9	3	23	11	2	17	2	20	2	5	2
27	10	0	27	11	3						

OCTOBER.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
1	10	1	3	12	0	17	3			5	3
6	10	2	7	12	1						
11	10	3	12	12	2	18	0	20	3	6	0
16	11	0	17	12	3						
22	11	1	22	13	0	18	1			6	1
27	11	2	27	13	1						

NOVEMBER.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
1	11	3	1	13	2	18	2	21	0	6	2
7	12	0	7	13	3						
14	12	1	14	14	0	18	3			6	3
21	12	2	20	14	1						
			27	14	2	19	0	21	1	7	0

DECEMBER.

Dies mensis	Initium Auroræ. Horæ	Qu.	Dies mensis	Ortus Solis. Horæ	Qu.	Meridies. Horæ	Qu.	Hora Matut. Horæ	Qu.	Media nox Horæ	Qu.
1	12	3	8	14	3						
17	13	0	13			19	1	21	1	7	1

INSTITUTIO XIV.

De Septuageſima, & Feriis uſque ad diem Cinerum; qua ratione ab Eccleſia ſint inſtitutæ. Quid in ipſis nobis exhibere velit Eccleſia. De quadraginta horarum inſtitutione per tres dies Quinquageſimæ.

SAncta Mater Eccleſia, ac Mundus, diverſis, planeque oppoſitis itineribus animos Fidelium ad celebrandos Quadrageſimæ dies paulatim adducunt.

Eccleſia tribus Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ diebus antea propoſitis viam nobis ad Quadrageſimam aperit; quæ ita nominantur, quod cum Quadrageſimam a quadraginta Jejunii diebus nuncupatam præcedant, neceſſario ſequebatur, ut quæ longius ab iſta diſtaret Septuageſima, media vero Sexageſima, poſtrema Quinquageſima diceretur; uti Carolus V. Alcuino reſpondit, a quo deinde hæc ſententia tradita fuit, eamque recentiores Eccleſiaſticæ antiquitatis ſtudioſi magnopere comprobarunt (*a*). Nam ſi Septuageſimæ nomen ad Septuagenariam Judaici populi captivitatem referendum velimus, uti putant nonnulli, quos P. Theophilus Raynaldus enumerat (*b*), nullo deinde pacto Sexageſimæ, & Quinquageſimæ nomina convenient.

(*a*) Baillet. De Feſtis Mobilibus 3.4. de vita Sanctorum §. 2. n. 4. p. 1. impreſs. Pariſ. 1707

(*b*) T. 10. p. 492.

Mundus quoque Carnovalis, ut ajunt, profana celebritate, nos ad Quadrageſimam deducit. Hujus quippe originem Italici Scriptores ex eo deſumptam credunt, quod in fine ipſius carnes edere Fideles prohibentur: *Quidam Scriptores* (ait du Change (*c*)) *Itali carnevale dictum putant, quaſi carne, ſeu caro vale*.

(*c*) In Gloſſ. in verbo Carnelev.

Eccleſia, ut animos excitet ad ineundam pie ſancteque Quadrageſimam, in Divinis Septuageſimæ Officiis primi Parentis lapſum, a Paradiſo voluptatis, ubi collocatus initio fuerat, miſerum exilium, pœnæ gravitatem, quam Deo jubente luere debuit, ſpem denique jucundiſſimam Divinæ benevolentiæ iterum ſibi comparandæ, nobis ante oculos proponit. Die Dominico Sexageſimæ genus hominum poſt diluvium in priſtinam formam reſtitutum nobis exhibet, ut naturæ noſtræ per peccatum infirmæ reparationem intelligamus. Tellus autem aquarum alluvie liberata, Noemoque tradita, ut iterum ad cultum revocetur, quæ in aliquibus locis feraciſſima, in aliis vero ſterilis apparet, Parabolam, quæ tunc in Evangelio legitur, ſatis aperte declarat, de fructu nempe, qui ex ſemine prodit juxta telluris conditionem, cui committitur. In Quinquageſima juſtiſſimum Dei judicium exponitur, quo ad gloriam electi a perditis corruptiſque hominibus ſejungumur. Id vero per vocationem Abrahæ recte explicatur, qui idololatriæ tenebris extractus, a patriæ ſolo, & conſanguineis longe proficiſcitur, ut in externis Regionibus Deo ſe totum devoveat. In eodem Evangelio, cum paucis ante diebus Lazarum ad vitam reſtituiſſet Salvator Dominus, præcipuos cruciatus, qui in ſeipſum parabantur, diſcipulis aperuit.

Bacchanalium diebus ad profana ſpectacula viſenda convocamur, quibus vel inaudita crudelitas in tragœdiis exprimitur, vel amores in comœdia parum honeſti, vel ſaltem qui cum periculo conjunguntur.

Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ diebus mœrorem præſefert Eccleſia. In Divinis Officiis *Alleluja* non amplius utitur, cujus loco, *Laus tibi Domine &c.* ſubrogatur, quod humilitati noſtræ, & calamitati, quæ a primo Parente in nos derivata eſt, aptiſſime convenit, uti eruditiſſimus Martenes (*d*), & Gavantus (*e*) recte perpendunt. Inſuper per eos dies Pſalmi, *Dominus regnavit*, & *Jubilate &c.*, qui plurima lætitiæ ſigna continent, minime recitantur; ſed alii Pſalmi, *Miſerere*, & *Confitemini* ſuffíciuntur, qui ad triſtitiam, & mœrorem concitandum prope facti videntur, ſicut Sarnellius epiſtola octava libri ſexti primus omnium advertit. His tribus Dominicis Eccleſia maximo ſtudio Fideles admonet, ut pietatis operibus ſe vehementius exerceant: *Satis conſtat* (inquit Thomaſſinus (*f*)) *tres iſtos Dominices dies majori pietatis ſtudio colendos eſſe*. Ab illis pariter initium ſuperioribus temporibus jejunia ſumebant: *Jejunium* (ita Petrus Bleſenſis (*g*)) *quadrageſimale regulares cœnobitæ incipiunt a Septuageſima; Græci vero a Sexageſima; Clerici noſtri authore Teleſphoro a Quinquageſima; univerſus exercitus chriſtianæ militiæ, juvenes, & Virgines, ſenes cum junioribus ab hac Quadrageſima*. Cum tamen illi, qui antiquitatis monumenta magis accurata diligentia perſcrutantur, haud levi conjectura dubitent, utrum ſermo ille Petro Bleſenſi vere tribuendus ſit, Nos, ut nihil, niſi probatum certumque aſſeramus, Dominicam Quinquageſimæ in Miſſa Mozzarabica nuncupari adfirmabimus, *Dominicam ad carnes tollendas*: & in hiſtoriis Matthæi Pariſii *carniſprivium*, ob eam cauſam, quod initium ea die jejuniis ſtatueretur. Hæc autem conſuetudo noſtris quoque temporibus in Eccleſia Orientali, & a quibuſdam religioſis Ordinibus integre ſervatur. Poloniæ vero populi pietatis laude præſtantes, ex quo tempore Catholicam Fidem ſuſceperunt, a Septuageſima jejunium inchoarunt, eumque morem ad Pontificatum uſque Innocentii IV. obtinuiſſe ſatis conſtat, qui ut contentionibus, ac diſſidiis inter Epiſcopum, & populum hac de cauſa excitatis finem imponeret, eſum carnium ad Feriam quartam Cinerum ſua auctoritate protraxit, uti Raynaldus teſtatur (*h*).

(*d*) De antiqua Eccleſ. diſciplina in Divinis celebrandis Offic. 4. c. 16.

(*e*) Ad Rubricas Breſ. ſect. 5. c. 9.

(*f*) Lib. 2. c. 13. n. 4.

(*g*) Serm. 23.

(*h*) Ad an. Chriſti 1248. n. 49.

Per hebdomadas Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ Mundus nos allicit, ut conviviis, biſtrionum larvis, aliiſque Bacchanalium voluptatibus animum relaxemus.

Hic a nobis quærendum non eſt, utrum Mundus, an Eccleſia vehementius hominum mentes commoveant, & uter principem locum obtineat; Sed magnopere veremur, ne Eccleſia a Fidelibus indigniſſime poſthabeatur. Quippe ex Sac. Annalibus exploratum habemus piam conſuetudinem quadraginta horarum per tres dies a Quinquageſima uſque ad feriam quartam Cinerum ſæculo decimo ſexto primum cæpiſſe, ut Fideles hoc pacto neglectis mundi illecebris ad ſancta opera incenderunt, Deumque Bacchanalium criminibus gravius iratum mitigarent: novimus etiam ex Baccio (*i*) S. Philippum Nerium poſtremis Bacchanalium diebus ſolemnem ad Septem Urbis Eccleſias magna populi frequentia ſupplicationem ob eaſdem cauſas inſtituiſſe: Patres denique in quinto Mediolanenſi Concilio coactos ita loquutos eſſe: *Studeat Epiſcopus, ut quo tempore in Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ hebdomadis Eccleſia Mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticiſque fidelium mentes ad mæſtitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum veſtimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei inſtruit, ac præparat tot ante diebus ad*

(*i*) In vita S. Philippi Nerii l. 1. c. 14. n. 7.

ſan-

ſanctæ recolendam Chriſti Domini Paſſionem, & Crucem, eo potiſſimum tempore fideles ſibi in curam traditos, ſpectacula, ludos ſcenicos, & alia, quæ gentilitatis ſpeciem præſeferant, tunc præſertim morum corruptelis introducta illa ipſa tamquam a Sanctiſſimis Eccleſiis inſtitutis abhorrentia omnino fugientes, ad pietatis chriſtianæ ſtudia, & ad orationem attentiores ſint, propoſita omni Chriſtianarum actionum exercitatione.

Quæ cum ita ſint, eorundem Patrum conſiliis adducti, utque bujus noſtræ Civitatis conſuetudo magis confirmetur, majori quo poſſumus ſtudio univerſos curæ noſtræ commendatos hortamur, ut, quæ inferius ſubjicimus, pietatis exercitia ſuſcipiant ad impetrandam tot criminum veniam, quæ per hoſce dies in ſupremam Dei Majeſtatem committuntur.

Tribus ante Cineres diebus Euchariſtia publice adoranda exponetur in Templo S. Luciæ Societatis Jeſu, in Templis S. Pauli PP. Barnabitarum, & Sanctæ Mariæ Lacrymoſæ Patrum Carmelitarum Excalceatorum.

In Templo S. Mariæ vulgo e Galleria pro feſtis diebus poſt Veſperas ad virtutem, & pietatem excitandam frequentes ſermones erunt; in eumque locum populus conveniet feria v. poſt Sexageſimam, ut ad ſeptem Eccleſias ſupplicatio inſtituatur.

Diebus Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ conciones in Metropolitana, aliiſque præcipuis Eccleſiis peragentur.

Inſuper triduo ante Cineres in eodem templo S. Luciæ ſacra eloquia populo tradentur. A prandio Feriæ v. poſt Sexageſimam Sodales Congregationis a Bona Morte appellati, & Sodales etiam Studentium, ac Pœnitentium ad quatuor Cruces pie compoſiteque inſtituta, uti moris eſt, ſupplicatione procedent.

Mane autem Quinquageſimæ Sodalitia S. Mariæ Coronatæ, & Santiſſimo Suffragio ad adſcripta ad Quatuor Cruces ſuppliciter ordinateque ſe conferent, ubi quator hominum Noviſſima Religioſus Vir coram populo explanabit. Poſt prandium in eodem Templo Sacra Myſteria adoranda exponentur, quo tempore habebitur concio.

Die Dominico Septuageſimæ, prima nempe Februarii ad S. Synaxim pie ſumendam in Eccleſiam S. Bartholomæi in Porta, quæ ad Patres Theatinos pertinet, univerſi convenient: mane etiam in Templo Patrum S. Annæ in S. Iſaia Sacra Calvaria ejuſdem S. Matris Beatiſſimæ Virginis in conſpectu publico per integrum diem exhibebitur. Sodales autem *Triginta tres* nuncupati curabunt, ut ibi Sacrificio Miſſæ, Veſperis, pioque ſermone habito ea dies celebretur; & inde ſub noctem accepta S. Euchariſtiæ benedictione populus dimittetur.

In Sexageſima, nempe die 8. Februarii in templo S. Pauli Patrum Barnabitarum generalis conventus Fidelibus indicetur, ut ſacro Chriſti Corpore reficiantur.

Idem proponitur in Eccleſia Patrum Carmelitarum Excalceatorum feria v. poſt Sexageſimam pridie idus Februarias, & pariter in templo S. Mariæ de Galleria, quo tempore magna populi frequentia eum Patribus Oratorii ſeptem Eccleſias inviſit.

Eadem generalis Communionis celebritas die 13. Februarii in templo S. Iſaiæ renovabitur, ex quo ordinatim procedent Sodales *Agonizantium*, & quatuor Cruces ſuppliciter adibunt: mane in ipſo templo piam concionem audient, & poſt reditum Sacerdos Sacroſancta Euchariſtia benedictionem impertiet.

Tandem die Quinquageſimæ xv. Kalendas Martii in templum S. Luciæ Societatis Jeſu pro generali Communione frequentes convenient; & feria tertia ante Cineres templum Spiritus Sancti patrum Clericorum Minorum ad id pariter eligetur.

Die 2. Februarii, ideſt primo poſt Septuageſimam ſolemne feſtum Præſentationis Chriſti in templo, & Purificationis Beatæ Virginis hoc anno celebratur. Omnes primogeniti juxta legem Moyſis Domino offerri debebant, ut illius inuſitati prodigii memoriam proſequerentur, cum eorum majores Dei beneficio ab Ægypti captivitate vindicati fuerunt, atque interfectis Ægyptiorum primogenitis ab Angelo, Judaicæ gentis primogeniti ab ea cæde liberati (*a*). Præſcriptum quoque Judæis fuit, ut quæ Mulier *ſuſcepto ſemine* puerum in lucem edidiſſet, ſeptem dierum ſpatio duceretur immunda, die octavo puer circumcideretur, & ne ipſa per triginta dies ad Sanctuarium accederet. Deinde agnum, & columbæ, ſeu turturis pullum, vel duos ſaltem turtures, aut duos columbarum pullos Domino offerret (*b*).

(*a*) Exod. 13. & S. Lucas c. 2. n. 22.

(*b*) Levit. c. 12. n. 2.

Beatiſſima Dei Mater huic præcepto ſubjici non poterat, eum ad illas Mulieres ſolum pertineret, quæ ex virili conſortio conceperant, uti S. Bernardus advertit (*c*): *Patet itaque, quod lex iſta Matrem Domini non includit, quia non ſuſcepto ſemine Filium peperit*. Deinde poſt multa ſic proſequitur, *vere, o Beata Virgo, vere non habes cauſam, nec tibi opus eſt Purificatione*. Ob hanc cauſam ab Alexandro VIII. hæc ſententia die 7. Decembris anno 1690. proſcripta fuit: *Oblatio in Templo, quæ fiebant a B. V. M. in die Purificationis ſuæ per duos pullos Columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtatur, quod indiguerit Purificatione, & quod Filius, qui offerebatur, etiam macula matris maculatus eſſet ſecundum verba legis*. Nihilominus B. Virgo maximæ humilitatis gratia legis præceptum ſponte obſervavit; & eum Salvator in ſumma egeſtate mortalem vitam ingredi voluiſſet, non agnum cum pullo columbæ, aut turturis, ſed duos turtures, vel duos columbarum pullos offerri pro ſe voluit, uti S. Auguſtinus ſcriptum ſapienter reliquit (*d*): *Advertendum eſt, quam pauper Dominus naſci voluerit, ut non pro illo offerretur agnus, & pullus columbinus, aut turtur, ſed par turturum, aut duo pulli columbini, quod ſcriptura Levitici tunc juſſit offerri, ſi non habuerit manus offerentis, quod ſatis eſt in agnum*. Cum igitur puerum Jeſum ad templum ſanctiſſimi Parentes detuliſſent, tunc Simeon ſenex, qui *reſponſum acceperat a Spiritu Sancto non viſurum ſe mortem, niſi prius videret Chriſtum Domini*, ipſum ulnis ſuis complexus eſt, Deo gratias egit, Puerique futuros cruciatus, & mortem, ac Genitricis acerbiſſimas pœnas aperte prænunciavit. Tunc quoque Anna, quæ ad octogeſimum quartum ætatis annum pervenerat, & quæ noctem, ac diem obſecrationibus impendens a templo nunquam diſcedebat, omnibus redemptionem Iſrael expectantibus de Chriſto Domino aperte loquebatur, uti S. Lucas fuſius commemorat (*e*).

(*c*) Serm. 3. de Purific. B. Vir. n. 1.

(*d*) Lib. 3. q. in Levit. q. 40. n. 4.

Hæc porro ſunt myſteria, quæ in Feſto diei ſecundæ Februarii maximo cultu proſequi debemus. S. Bernardus hanc celebritatem, ejuſque diei ſolemnem Cleri pompam, qui

(*e*) Cap. 2.

cereos accenſos manibus gerens ſuppliciter incedit, primis Eccleſiæ ſæculis inſtitutam aſſerere videtur (*a*): *Hodie templi Dominum* (ait) *in templum Domini Virgo Mater inducit. Joſeph quoque ſiſtit Domino non ſuum, ſed ejus Filium dilectum, in quo ei bene complacuit Agnoſcit juſtus quem expectabat. Anna quoque vidua confitetur. Ab his quatuor primo hodierna proceſſio celebrata eſt, quæ poſtmodum exultatione univerſæ terræ in omni loco, & ab omni gente celebraretur.* Eandem ſententiam uſurpavit, cum de Virginis Purificatione ſecundum ſermonem haberet. Quidquid de hac re ſit, Cardinalis Baronius (*b*) in fine ſæculi quinti ad hoc Feſtum celebrandum viam patuiſſe affirmat; Cum Gelaſius Pontifex inhoneſta lupercalia de medio ſuſtulit, quæ ineunte Februario Romani cives peragebant. Hanc ſententiam amplectitur Thomaſſinus (*c*); Nicolaus vero (*d*) Serrarius eodem die publicam ſupplicationem cum cereis accenſis indictam a Sergio teſtatur, qui anno 688. ad Pontificatum pervenit; ſed Tillemont (*e*) ex antiquis monumentis oſtendit circa dimidium quinti ſæculi Hieroſolymæ hoc Feſtum celebratum fuiſſe, quin etiam ante illud tempus ipſius initium repetendum.

(a) Serm. 2 de Purific.
(b) In notis ad Martyrol. Rom.
(c) Lib. 2. de Feſtis c. 11.
(d) Lib. 2. de Proc. c. 3. n. 4.
(e) Lib. 1. adnot. 7. ad Vitam Jeſu Chriſti.

Hanc diſputationem dirimere apoſtolici muneris parum intereſt, ſed potius gregem nobis traditum hortari, ut ſimul cum Chriſto ſe Deo penitus devoveat, ejuſque voluntatem libentiſſime ſequatur; ut Beatæ Virginis eximiæ humilitatis exemplum ſibi ad imitandum proponat, declaretque ſe nullam a communi omnium lege immunitatem expetere; utque flagrantiſſimo Simeonis ſtudio Domini videndi & ipſe teneatur; ut tandem Profetiſſam Annam imitetur, inviſatque frequenter Eccleſias, ac de Jeſu Chriſto crebros ſermones inſtituat: Intelligat etiam Myſterio non carere, quod accenſæ candelæ hac die manibus præferantur: *Cereorum geſtatio*, inquit, *Serrarius* (*f*), *nos admonet, ut vere lumen Chriſtum Jeſum lumen de lumine, lucem, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lumen mundi, lucem ineffabilem mente interius apprehendamus, manibuſque noſtris exterius feramus.*

(f) Eodem loco n. 3.

Edictum pro Bacchanalibus, ſi agi noſtra hac in Civitate concedantur, de more promulgabitur, in quo conſuetæ leges perſcribentur, ut pernicioſi uſus impediantur. Cum tamen omnium in ore libere verſetur, choreas, ludoſque a S. Franciſco Saleſio pro ſingulari ipſius lenitate ſecure permitti; illos tantum excipi, qui peculiari quodam inſtituto, aut Religionis voto ſe obſtrinxerint, nos aperte fatemur, hujus Sanctiſſimi Viri conſiliis omnino conformari; ſed magnopere rogamus, ut capita 33. 34. Inſtitutionis ad piam vitæ rationem ingrediendum accurate perpendantur. Ibi S. Vir choreas ſuapte natura nihil mali præſeferre teſtatur, ſed, ut plerumque contingit, ad vitium declinare, & cum periculis, atque incommodis conjungi. Choreas fungis ſimiles adfirmat, quorum optimi nullius pretii æſtimantur, uti aſſerunt Medici; & licet ſcitiſſime conditi in menſa apponantur, ſi quis gulæ nimis indulgeat, teterrimi ſunt, ac veneno comparantur. Eos, qui ſibi remiſſiones hujuſmodi frequentius tribuunt, vehementer improbat, non vero, ſi illas præſens occaſio requirat. Modeſtiam, gravitatem, mentemque rectam, ac piam ſummopere commendat. Poſt hæc fungorum exemplum proſequitur, quibus comeſtis generoſum vinum ſuperinfunditur; eodem pacto poſt choreas ad ſanctas cogitationes converti debemus, ne vitiorum illecebris, quæ animum fortaſſe concutere poſſunt, magno cum danno corrumpamur. Poſtremo quid expendere valde utile ſit ipſe declarat, illos nempe, qui perpetuis ignibus addicti pœnas criminum exſolvunt, quæ ex choreis miſere contraxerunt; quot ex Religioſis Ordinibus Viri illud chorearum tempus in concinendis divinis laudibus magna cum utilitate traduxerint: quot denique per eandem horam vel lectulo defixi, vel in compitis, aut in Xenodochiis jacentes acerbiſſimis morbis torquerentur. Igitur choreæ, ſaltuſque ab illis, quibus fas eſt, inſtituantur, ſed eæ leges una ſerventur, quas Auctoris ſanctitate, & gloria ducti, maxime probamus, & libenter amplectimur.

INSTITUTIO XV.

De jejunii Quadrageſimalis obſervantia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore, & qua de cauſa id evenerit; quo pacto initio gereretur; quid ſibi velint abſtinentia a carnibus, & unica comeſtio. Utrum, qui immunes ſunt abſtinentia, liberi etiam ab unica commeſtione judicentur. De aliquibus corruptelis, quæ jejunii cauſa inducuntur.

PArum, ac fere nihil Quadrageſimæ jejunium a Fidelibus obſervatur, quod licet a Chriſto Domino inſtitutum affirmari nequeat, uti Thomaſſinus oſtendit (*g*); nemo tamen inficiari poteſt ad normam ejus jejunii propoſitum fuiſſe, quod Moyſes, Elias, & Salvator ipſe auſtere adeo quadraginta dierum ſpatio peregerunt: *Quadrageſima ſane* (ait S. Auguſtinus (*h*)) *jejuniorum habet auctoritatem, & in veteribus libris ex jejunio Moyſis, & Eliæ, & Evangelio, quia totidem diebus Dominus jejunavit demonſtrans Evangelium non diſſentire a Lege, & Prophetis.*

(g) In tract. de jej. par. 1. c. 4.
(h) Epi. 29. nunc vero 55. ad Jan. c. 15.

Hoc porro jejunium, licet ad Teleſphorum Pontificem (qui circa dimidium ſæculi II. floruit) referatur in eo libro, qui Anaſtaſii nomine circumfertur; cum tamen ex ſacris monimentis exploratum ſatis habeatur a priſcis Fidelibus receptum fuiſſe, priuſquam ulla Concilia cogerentur (nam primum Nicænum Concilium Quadrageſimam tanquam omnibus cognitam aperte commemorat) illud inter Apoſtolicas traditiones recenſendum omnino eſt; uti S. Auguſtini judicio (*i*) comprobatur: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi Apoſtolica auctoritate traditum rectiſſime creditur*, cui teſtimonium S. Hieronymi aptiſſime convenit (*k*): *Nos unam Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolorum toto anni tempore nobis congruo jejunamus;* Eandem ſententiam amplectitur S. Leo Magnus (*l*): *Apoſtolica inſtitutio quadraginta dierum jejuniis impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, ſed privatione maxime vitiorum.*

(i) Lib. 4. de Baptiſ. contra Donatiſtas c. 24.
(k) In epiſt. 54. ad Marcell.
(l) In ſerm. 41. de Qu. c. 2.

Vetuſtioribus ſæculis hoc jejunium non tantum unica cibi refectione, abſtinentia a carnibus, vinoque continebatur, ſed etiam aquæ potus lege vetitus erat, niſi cibi ſumendi legitimum tempus adeſſet, uti ex S. Fructuoſi Epiſcopi Tarraconenſis, ac Martyris hiſtoria deprehenditur; qui (ſicuti Prudentius hymno ſexto teſtatur) cum ad mortem raperetur, hauſtum frigidæ conſtanti animo recuſavit, eam ob cauſam, quod illo die jejunium ageretur, cujus ſolvendi nondum tempus advenerat. Alia plurima Baillet (*m*) congerit argumenta, quibus id ſapienter oſtendit. Superioribus autem ſæculis non meridies jejunio (uti nunc in more poſitum eſt), ſed veſpe-

(m) In t. 4. de vita Sanctorum in hiſt. Qu. §. 5. & 7.

veſpera finem ſtatuebat. Quare S. Bernardus, cum de jejuniis Monachorum extra Quadrageſimam loquitur (*a*): *hactenus* (inquit) *uſque ad Nonam jejunavimus ſoli, nunc uſque ad Veſperam*, cum vero de Quagrageſimali jejunio verba facit, hæc habet: *Jejunabunt nobiſcum ſimul univerſi Reges, & principes, clerus, & populus, nobiles, & ignobiles, ſimul in unum dives, & pauper*.

(*a*) Serm. 5. de Quadr.

Tandem hæretici bellum acerrimum omni tempore huic jejunio indixerunt, ut ipſum de medio tollerent; ſed quatuor Cardinales Baronium, Bellarminum, Cozzam, & Gottum non purpuræ modo dignitate, ſed doctrinæ præſtantia celeberrimos contra andaciam, ac temeritatem propugnatores habuit (*b*).

(*b*) Anno Chriſti 57. n. 140. t. 4. ſuarum Contr., in ſuo tract. Dogmatico, & Morali de jej.

Longe hic a conſilio noſtro abhorret rerum ſacrarum ſcientiam palam oſtentare, & hujus temporis inſtituta nimis ſevere in priſtinum ſtatum reſtituere. Plura ſane ex antiquitate monumenta deduci poſſent, quibus Quadrageſimæ jejunium confirmaretur. Sine ulla contentione paulatim uſus obtinuit, qui a Religioſis quoque viris receptus eſt, ut poſt meridiem etiam in Quadrageſima jejunium ſolvatur. Quamobrem in templis ſub meridiem veſperæ celebrantur, ut aliquod veteris diſciplinæ veſtigium conſervetur, quæ per eos dies jejunantibus cibum interdixit, donec officium ſub veſperam in Eccleſia peractum eſſet, quod ideo veſpertinum nuncupabatur. Ea de cauſa S. Carolus Borromæus vitæ rationem ſuis familiaribus, ac domeſticis præſcriptam ita explicavit (*c*): *Ut per omne Quadrageſimæ tempus, Dominicis diebus exceptis, ſemel tantum in die poſt meridiem cibum capiant*.

(*c*) Part. 1. tit. de gubernatione ſpirituali.

Jamdudum vinum in jejuniis permiſit Eccleſia, & præſertim in iis regionibus, quæ frigori magis obnoxiæ ſunt, ne aquæ potu corporum ſanitas gravi aliquo morbo labefactetur: *In regionibus* (ait Bellarminus (*d*)) *autem frigidioribus ideo noluiſſe Eccleſiam vini abſtinentiam imperare, quoniam a plurimis ſine magno valetudinis periculo tolerari non potuiſſet*.

(*d*) Tom. 4. ſuarum contr. l. 2. de bonis operibus in particulari c. 1.

Traditum fuit a S. Thoma (*e*) Electuaria, licet aliquo modo ad nutriendum conferant, jejunio non obeſſe, licet poſt cibationis horam ſumantur, cum potiſſimum ad crudum ſtomachum juvandum adhiberi conſueverint. Hinc Theologi ſalvum, & integrum jejunium, licet qualibet per diem hora vinum, aut aqua bibatur, unanimes declararunt; diſputant tamen, utrum de chocolatis potione idem ſtatuendum videatur, & quidam partes affirmantium tuentur; vel quia potiones, niſi ex rebus jejunio contrariis conficiantur, illud minime violant; vel quod chocolates, licet *de ciborum genere*, ſi aqua diſſolvatur, *in genus potus* convertitur; vel etiam, quod exigua rei quantitas parvi æſtimetur; quibus omnibus inveteratam jam conſuetudinem adjungunt unanimi conſenſu receptam, & ab Eccleſiaſticis Præſidibus haud improbatam: Ita Cardinales Brancaccius (*f*), & Cozza (*g*) luculenter exponunt.

(*e*) 2. 2. q. 147. a. 6. ad ſextium.

(*f*) De potu Chocolatis.

(*g*) Et in tract. de jejunio part. 5. dub. 9.

Denique præſcriptum fuit omnibus, ut jejunii die ſemel tantum comederent: *Reſpondeo* (ait Sanctus Thomas (*h*)) *dicendum, quod jejunium ab Eccleſia inſtituitur ad concupiſcentiam refrenandam, ita tamen, quod natura ſalvetur. Ad hoc autem ſufficere videtur unica comeſtio, per quam homo poteſt & naturæ ſatisfacere, & tamen concupiſcentiæ aliquid detrahit diminuendo comeſtionum vices, & ideo Eccleſiæ moderatione ſtatutum eſt, ut ſemel in die a jejunantibus comedatur*; ſed ad Monachorum exemplum, qui totum diem laborioſis operibus impendentes, antequam ad lectionem, ſeu pium conventum ſimul accederent (qui diebus jejunio conſecratis ante Completorium haberi conſueverat) ſitim aqua parumper ſublevare cœperunt; ac deinde exiguum panis fruſtulum adjungere, ut valetudinis ſervandæ gratia potum cum cibo conjungerent, ſicut plurimis teſtimoniis apparet (*i*); Monachorum, inquam, exemplo, *nullo ſuffragante Canone* (ut ait Cabaſſutius) *ſuperaddita eſt ſub collationis nomine refectio veſpertina* (*k*).

(*h*) Loco citato in corpore.

(*i*) Cap. 12. Conventus Præſulum Gallor. habiti Aquiſgrani an. 817. & in antiquis conſuetudinibus Monaſter. Cluniac. deſcriptis a Monacho Udalrico, ac demum in diſſert. Lancelotti de Hemina ſ. 47. & ſeq.

(*k*) In diſſ. 70. de veterum jejuniorum Eccleſiæ origine, & ritibus.

Attamen, dum veterem diſciplinam in memoriam revocamus, non eo tendit oratio noſtra, ut oves nobis commiſſæ ab Eccleſiæ inſtitutis, & conſuetudine jamdudum vulgata, vel a præſtantium Theologorum ſententiis dimoveantur; id ſolum expetimus, ne propoſitos fines excurrant; & ne temere, vel etiam paucorum doctrina permoti, pravos uſus inducant, qui ſtomachum piis hominibus moveant, atque indignationem.

Sed, ut ad rem plane veniamus; eſto quidem frequentes per diem potationes jejunio non repugnent; quis tamen inficiabitur, ſi vino largius, quam par eſt, atque intemperantius utamur, meritis omnino carere, quæ per jejunium comparantur? Hanc ab Angelico Doctore ſententiam deſumpſimus (*l*): *Non autem intendit Eccleſia interdicere abſtinentiam potus, qui magis ſumitur ad alterationem corporis, & digeſtionem ciborum aſſumptorum, quam ad nutritionem, licet aliquo modo nutriat, & ideo licet pluries jejunantibus bibere; ſi quis autem immoderate potu utatur, poteſt peccare, & meritum jejunii perdere*. Admittatur benigna illorum opinio, qui jejunium chocolatis potu violari negant; quis tamen intemperantia, vel etiam læſi jejunii culpa prorſus immunem, & vacuum eum exiſtimet, qui modum excedens, talem ſibi pateram indulgeat, qualis a Sancto Hieronymo deſcribitur ad Nepotianum: *Sorbitiunculas delicatas, & contrita olera, betarumque ſuccum non calice ſorbere, ſed concha?* Quis eum crimine abſolvat, qui ſæpius, cum jejunium agitur, eandem potationem repetat? Etenim graviſſimi Auctores, qui diebus jejunii chocolati locum eſſe tradiderunt, ejuſdem potationes iterari nullo modo poſſe fatentur, uti ex Brancaccio, & Cozza, quos paulo ante memoravimus, liquido conſtat? (*m*)

(*l*) In loco citato in reſpon. ad ſecundum.

(*m*) In cl. rata diſſ., & in tract. de jejun. pat. 3. dub. n. 129.

Cum jejunium indicitur permiſſæ dapes pro cujuſque indigentia in menſam afferantur: Qui tamen, dum piſces comedit, ipſorum copia, modo, vel condimentis communes excedit limites, ſi minus præceptum eccleſiaſticum reipſa violaverit, tamen ab intemperantiæ nota, quæ divina lege interdicitur, liberari non poteſt, uti docet S. Thomas (*n*): *Quamvis per inordinationem circa illas circumſtantias peccet, & meritum jejunii amittat, vel in toto, vel in parte, non tamen Eccleſiæ ſtatutum tranſgreditur, & ideo jejunium non ſolvit*, & alio loco idem confirmat (*o*): *Si quis autem immoderate potu utatur, poteſt peccare, & meritum jejunii perdere, ſicut etiam ſi immoderate cibum in una comeſtione aſſumat*.

(*n*) In 4. diſt. 15. q. 3. ar. 4. q. 3. ad ſecundum.

(*o*) In ſumma loco citato.

Poſtremo conſuetudo jampridem invecta ſub veſperam reficiendi corporis adhibeatur; ſed Gerſonis ſententiæ meminerint (*p*): *De comeſtionibus ſpecierum, & ſimilibus conſuetudo teneantur, & delectationis nimia libido vitetur*; norma quædam pro ciborum genere, copia, modoque ſtatuendo ex piis moderatiſque viris deſumatur; nec eorum exemplis conformentur, qui nihil de animæ ſalute ſolliciti ſunt,

(*p*) In regulis moralibus.

liciti ſunt, & omnia jura nefariis criminibus polluunt, & contaminant.

Illud magis deplorandum eſt, quod hac ætate perpauci per Quadrageſimæ dies a carnibus abſtineant; pauciſſimi vero numerentur, qui cum edendi carnes facultatem ob valetudinis incommoda obtinuerint, ciborum ſaltem copia, modoque jejunium obſervent. Ea fuit inter priſcos Theologos diſputatio, utrum pauperes ad jejunium cogerentur; & habito *inter pauperem, & egenum* diſcrimine, hunc poſtremum jejunii lege ſolutum judicarunt, qui vitæ alimenta oſtiatim quæreret, incertuſque ſemper eſſet, quid ſibi ad vitam ſuſtentandam ex pietate fidelium ſuppeditaretur: Ita ſentiunt Alexander de Ales (*a*), Riccardus (*b*), & Paludanus (*c*). Nunc de egenis non agitur. Divitiis, ac cenſibus affluentes, non paupertatis, ſed infirmæ valetudinis cauſa a Quadrageſima obſervanda liberantur, licet idem morbus per integrum anni curſum nullum ipſis attulerit incommodum, nullumque impedimentum, ne diem noctibus perverterent, animumque quibuſvis voluptatibus relaxarent: immo ne perſuaſit quidem, ut valetudinis rationem aliquam ducerent bacchanalium diebus, quibus fortaſſe integras noctes, & poſtremam quoque ante Cineres, agendis choreis impenderunt. Quin ejus naturæ morbus erit fortaſſe, ut per Quadrageſimæ tempus, ſi ad convivium piſcibus, carnibuſque inſtructum vocentur, utroque ciborum genere liberaliter uti non dubitent. Tandem alia graviſſima mala non ſemel ex eo morbo conſequuntur. Cum enim per anni curſum in veſtium luxu, in conviviis, nocturniſque conventibus celebrandis plus inſumpſerint, quam illorum conditio pateretur, ineunte Quadrageſima parſimoniam ſtatim ſuſcipiunt, binaſque parare menſas domi recuſant, videlicet unam ſibi carnibus ornatam, alteram vero ex dapibus, quæ filiis, ac cæteris domeſticis jejunantibus perſcribuntur. Hinc fit, ut hi Quadrageſimæ præcepto parere nequeant, licet ipſius ſervandi deſiderio fortaſſe teneantur.

(*a*) Part. 4. q. 10. art. 4.
(*b*) De media Villa in 4. diſt. 15. a. 3. q. 4.
(*c*) In 4. diſt. 15. q. 4.

Quamobrem ad Medicos ſermo convertatur, quorum teſtimoniis violandæ Quadrageſimæ facultates a Præſidibus conceduntur. Veteres Canoniſtæ Medicos acriter, medendique artem inſectantur, & eam proferunt juris Pontificii auctoritatem (*d*): *Contrariæ ſtudioſe ſunt divinæ cognitioni præcepta medicinæ. A jejunio revocant; lucubrare non ſinunt; ab omni intentione meditationis abducunt; itaque, qui ſe Medicis dederit, ſeipſum ſibi abnegat*. Nos quidem eorum numero adſcribi nolumus; ſi quis tamen pro ea muneris ratione, quam tot annis geſſimus, inter Canoniſtas nos adnumerare velit, recentiorum ordinem libentius amplectimur. Inſuper cum animarum curæ in ea Civitate præpoſiti ſimus, quæ probis hominibus, ac medicinæ peritiſſimis affluit, a quibus maximum, ac ſingulare in hanc Patriam ornamentum promanat, modum aliquem Canoni, quem ſupra adduximus, facile ſtatuemus, ne ipſos, alioſque offendere videamur. Novimus enim quanta religione, ac doctrina Paulus Zacchias Romanus Medicus ſuos libros conſcripſerit (*e*), & quæ ſapienter pieque facultatis Pariſienſis præclarus Medicus Hecquet ſuper hac re poſteris commendaverit (*f*).

(*d*) In Canone contraria de Conſecratione diſt. 5.
(*e*) In ſuis q. Medico legalib. l. 5. tit. 1. in multis q.
(*f*) In ſuo tract. de diſpenſ. in Quadrag.

Orientalis Eccleſiæ inſtitutis minime ſubſcribimus, quæ ægrotis per Quadrageſimam carnes interdixit, licet in extremo vitæ diſcrimine verſarentur: *Non permittitur* (ait Balſamon apud Thomaſſinum (*g*)) *eniquam, etiamſi extremum agat ſpiritum, in magna Quadrageſima carnibus veſci; vidimus enim hoc diverſis temporibus Synodice petitum eſſe, & non eſſe conceſſum*. Nos octavi Concilii Toletani Decretum ſequimur (*h*), in quo facultas edendi carnes illis tribuitur, *quos aut ætas incurvat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat*. Nos ad Decretalem Innocentii III. accedimus (*i*), ubi hæc traduntur: *De illis, qui in Quadrageſima, vel in aliis jejuniis ſolemnibus infirmantur, & petunt ſibi eſum carnium indulgeri, reſpondemus, quod, cum non ſubjaceat legi neceſſitas, deſiderium infirmorum, cum urgens neceſſitas exigit, ſupportare potes, & debes, ut majus in eis periculum evitetur*.

(*g*) De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina part. 1. l. 2. c. 83. n. 15.
(*h*) Cap. 9.
(*i*) In cap. conſilium de obſerv. jejunior.

S. Thomas ſatis eſſe declarat (*k*), ſi quis in periculum contrahendæ infirmæ valetudinis proxime adducatur, *ægritudine imminente*, de quo ſoli Medici recte judicare poſſunt. Quamobrem, cum S. Gregorius Pontifex Marinianum Ravennæ Epiſcopum pro frequenti ſanguinis eruptione, qua plurimum laborabat, a Quadrageſimæ legibus abſolveret, Medicorum teſtimonio adductus fuit, ut ex ejus epiſtola clare deprehenditur (*l*): *Quoniam eruptionem ſanguinis patientibus jejunia Medici dicunt eſſe omnino contraria*.

(*k*) In 4. de ſent. diſt. 15. q. 3. a. 2. quæſtiunc. 4.
(*l*) Epiſt. 8. lib. 12.

Itaque Medici ad ægritudines cognoſcendas Judices conſtituti, S. Caroli verba ſedulo perpendant (*m*): *Medici meminerint, ita ſuarum eſſe partium corporis incolumitati proſpicere, ut ne obliviſcantur potiorem haberi debere animarum ſalutem: Quapropter caveant diligenter, ne alienæ culpæ participent nimia facilitate ſua in fide facienda neceſſitatis utendi cibis vetitis*. Hinc priuſquam litteras ullas ſuo teſtimonio confirment, an ſatis probetur morbus, qui ipſis indicatur, diligenter advertant. Si illius indicia ſatis appareant, tunc obſervent, an ægritudo, niſi dapes vetitæ permittantur, aliquo alio pacto curari poſſit. Quippe ex Medicorum etiam doctrina certum eſt (uti Zacchias oſtendit) aliquibus morbis Quadrageſimæ obſervationem non obeſſe. Si vero de præſenti morbo minime agatur, ſed tantum de ipſius periculo, videant Medici ne fictum ſit, ſed proximum certumque, vel ſaltem dubium, ita tamen, ut dubitandi locus prudenter occurrat; in quo ſententiam etiam Paſqualigi (*n*), licet benigniorem, non improbamus: *Si autem dubium ſit, an adſit cauſa, adhuc poterit concedi licentia, quia in dubio tutior pars eſt eligenda, & favorabilior, nec ille, de quo dubium eſt, an indigeat carnibus, eſt periculo exponendus*. Poſtremo cavere debent, ſi de ægritudine, vel ejus periculo dubitari nequeat, an adhibitis lacticiniis remedium ſatis aptum afferatur; tunc enim carnium eſus omnino interdicitur. Si autem carnes neceſſariæ ducuntur, tunc expendant, utrum, ſine gravi incommodo, ad quoſdam ſolum dies hanc facultatem concedere debeant. Quippe in ampliores terminos producenda non eſt, ſi cum eadem utilitate coarctari poſſit. Denique eas ſolum carnes permittant Medici, quæ ſanitati conferant.

(*m*) In Edicto pro obſ. Quad. addito par. 3. actor. Eccl. Mediolan.
(*n*) De jejunio q. 378. n. 4.

Hæc omnia Romanorum Pontificum auctoritatibus adducti proponimus. Ac primum Sanctus Gregorius Magnus, cum Ravennatem Epiſcopum a præcepto Quadrageſimæ liberavit ob eam cauſam, quam paulo ante diximus, his quoque verbis utitur: *Si autem Deo miſerante adeo melioratum ſe eſſe, ac virtutem ſuam ſufficere poſſe cognoſcit, ſemel, aut bis in hebdomada jejunare permittimus*. Inſuper cum Wenceslaus conſuetas in Quadrageſimæ

dapes

dapes ſibi pro valetudinis imbecillitate non convenire Bonifacio VIII. declaraſſet, Pontifex in ſua epiſtola ad Præſides Ordinis Ciſtereienſis, quam Siffridus, & Raynaldus (*a*) fuſe commemorant, in hunc modum reſpondit: *Nos ipſius Regis ſupplicationibus inclinati diſpenſandi cum eodem Rege, ut Quadrageſimali tempore, præterquam in diebus Veneris, & Sabbati, ac feſtivitatis Beati Mathiæ Apoſtoli vigilia, poſſit veſci carnibus, ovis, & lacticiniis, niſi ex voti emiſſione ad non veſcendum forſitan ſit obſtrictus, liberam vobis concedimus auctoritate præſentium facultatem, proviſo, quod idem Rex his in occulto, & moderate veſcatur.* Si igitur lacticiniis infirmæ valetudini ſatis conſulatur, a carnibus abſtinendum; eaſque nonniſi ſalubres in menſam afferendas ſatis probant edicta de obſervatione Quadrageſimæ, quæ in Pontificatu Clementis XI. promulgata, & a Cardinali Cozza fideliter expoſita fuerunt (*b*).

(*a*) Lib. 3. epiſt. 31. ann. Chriſti 1297. n. 52.

(*b*) Eodem loco de jejunio pag. 323.

Facilius proculdubio ea diſputatio componeretur, videlicet, an qui carnes edendi facultatem in Quadrageſima propter ægritudinem obtinuit, jejunii lege teneatur, facilius, inquam, lis componeretur, ſi hæc cauſa cum Medicis ſolum tranſigenda eſſet; nam ipſorum effata, quæ a Leſſio (*c*), & Cornaro (*d*) referuntur, cum illa Eccleſiæ precatione ſatis apte conveniunt, ubi jejunii fructus his verbis complectitur: *hoc ſolemne jejunium animabus corporibuſque curandis ſalubriter inſtitutum eſt*; ſed cum Theologis agendum eſt, nec ita facile res poterit expediri.

(*c*) In ſuo libro de veratione valetudinis conſervandæ.

(*d*) In tract. de vitæ ſobriæ commodis.

Plurimi ſane inter ipſos eam opinionem tuentur, duabus neceſſariis partibus integram jejunii naturam contineri; nempe, *unica comeſtione, & abſtinentia ab eſu carnium*; quarum altera ſublata, primam quoque penitus auferri neceſſe eſt.

Alii vero contrarium ſentiunt. Sexaginta hujus ſententiæ nominantur a P. Marchetto tunc temporis Romani Collegii Rectore in ea diſſertatione, quam ſuper hac re confectam Clementi XI. exhibuit, cui Conſultores Sancti Officii, & Cardinalis Vicarii Examinatores Synodales unanimes aſſenſerunt. Si quis majorem eorum numerum exquirat, id facili negocio præſtari poſſe nos ipſi pollicemur.

Hujus ſententiæ firmamentum in eo potiſſimum collocatur, quod de phyſico corpore non agitur, cujus partes ita neceſſario vinculo copulantur, ut totum penitus corruat, ſi una tantum præcipua ſejungatur. De morali compoſito res eſt, a quo ſi una pars ſeparetur, aut aliqua de cauſa cuipiam non convenire judicetur, ſalva tamen, & incolumis pars altera ſupereſt, quæ nequit ſine ratione contemni. Inter hujuſmodi compoſita divinum Officium numeratur; & ſi quis Matutinum, & Laudes ob aliquod neceſſarium impedimentum recitare non valeat, reliquas tamen partes exſolvere debet, uti Innocentii XI. auctoritate ſatis apparet, qui contrariam ſententiam omnino proſcripſit (*e*). Compoſitum ejuſdem generis appellatur legitimum mandatum, quo in judicium certa die venire quis jubetur; ſi tamen per eam diem impeditus parere nequeat, alia die vadimonium obeundum a jure decernitur (*f*): *Præterea cum mandatur alicui, ut ad certum terminum ſe Judici repræſentet, duo ſub hac forma mandantur, ut ad Judicem veniat, & ad diem ſibi præfixam accedat, unde, ſi venire non poſſit ad diem aſſignatum, tenetur nihilominus ſe Judici præſentare.* Feſtorum dierum obſervatio eandem habet compoſiti moralis conditionem, in quibus adeſſe Miſſæ Sacrificio, & ab operibus ſervilibus abſtinere præcipitur; ſi quis autem mortis diſcrimine, aut alio impedimento detentus ad Eccleſiam accedere non poſſit, non ideo tamen ab operum ſervilium ceſſatione liberatur.

(*e*) Prop. 54.

(*f*) C. cum dilecti de dolo, & contumacia.

Poſtremo compoſitum morale jejunium dicitur, per quod ſemel tantum in die cibus ſumendus, & a carnibus abſtinendum; quæ partes inter ſe non adeo cohærent, & implicitæ ſunt, ut ſi una præcidatur, alteram quoque corruere neceſſe ſit; & ſicut ab unica cibatione aliquam ob cauſam immunes, a carnium tamen abſtinentia liberi non judicantur: ita e contrario ſtatuendum eſt. Neque hæc duo ſimul conciliari poſſe ita difficile, atque arduum videbitur, ut omnem ſuperet cogitationem. Id ſane Pontificum Sixti IV., & Eugenii IV. Decretis clare oſtenditur, qui Carmelitis edendi carnes poteſtate facta per ſeptem menſes, quibus ex ipſorum inſtituto jejunare debent, jejunium tamen tunc temporis obſervandum perſcripſerunt. Aleaander VII. extincta teterrima peſte in Edicto de Quadrageſima, dies quatuor Romæ per hebdomadam edendis carnibus permiſit, ea tamen conditione, ut iiſdem diebus jejunium ſervaretur. Clemens XI. in ſuo Edicto pro Quadrageſimæ obſervatione anno 1703. ſententiam ſuam ita declarat: *Qui ob juſtam valetudinis cauſam cibos Quadrageſimales adhibere nequeunt, ſi ipſorum loco lacticinia, & ova ſatis pro neceſſitate ſufficere poſſint, non debent illis Medici carnes, licet ſalubres, permittere; nec iiſdem illos veſci fas eſt, ſed ovis ſolum, & lacticiniis uti, & jejunium colere; quod pariter ab iis obſervandum eſt, quibus edendi carnes ſalubres copia tribuitur.*

Sed in Edicto anni 1704., aliiſque ad finem uſque præclari ſui Pontificatus, cum pro verbo *tenentur*, quo uſus antea fuerat, *teneantur* ſubrogaverit, palam indicavit, ſe Pontificia auctoritate non declarare, illis omnino jejunandum, quibus eſus carnium permittitur; ſed Epiſcopum Romanum agens, univerſos admonuit, qui ſuis Decretis ſubjecti eſſent, eam facultatem ſe nemini impertire, niſi ſimul cum carnibus jejunium conjungeret. Nos profecto hanc ſecundam opinionem complectimur; controverſiam certo judicio dirimendam cæteris relinquemus. Contineri tamen haud poſſumus, quin a cibis Quadrageſimalibus immunes hortemur plurimum, ut jejunium minime prætermittant, ſi præſertim crimen aliquod unquam patraverint, ut S. Gregorii verbis admonentur (*g*): *Sciendum eſt, quia quiſquis illicita nulla commiſit, huic jure conceditur, ut licitis utatur &c. at, ſi quis in fornicationis culpam, vel fortaſſe, quod eſt gravius, in adulterium lapſus eſt, tanto a ſe licita debet abſcindere, quanto ſe meminit, & illicita perpetraſſe.*

(*g*) In Homil. 20. de Evangeliis.

Quod ſi Confeſſarii, ac pietatis magiſtri forte intelligant, aut ipſi percipiant filios, ac domeſticos Quadrageſimæ præcepto non parere ob eam cauſam, quod eorum Parentes, ſeu Domini, facultate ſibi ad carnes edendas comparata, duas menſas diverſis dapibus inſtruere non poſſe dictitent, vehementer, ac libere hoc malum improbent; quod ſane pernicioſum eſt, & nullo modo ferendum. Etenim dubitari non poteſt ad alendos filios naturæ legibus parentes obſtringi; quod etiam de Dominis erga famulos dicendum eſt, ſi ita convenerint, iiſque victus præſtandus eſt, qui Chriſtianorum inſtitutis omnino congruat. Quare nullius ponderis haberi debet excuſatio,

quæ a gravioribus ſumptibus, vel a cenſus tenuitate deducitur. Nam ſi frugi menſa, & ſalubri carnium genere ſolum utantur, uti fas eſt; ſi liberis, ac domeſticis non raros, ac pretioſos piſces ad gulam irritandam, ſed mediocris pretii ad pellendam eſuriem inquirant, tunc præcepto facile ſatisfacient, ſumptuſque minores erogabunt, ſi cum illis, quos ſubire debent, dum præceptum negligunt, conſerantur.

In mentem quoque revocent Confeſſarii, quod in hac Diœceſi illud crimen nobis tantummodo condonandum reſervatur, nempe, *Scandaloſa ſolutio Quadrageſimæ ſine licentia in ſcriptis, necnon doloſa fides, ſeu doloſa licentia ſolvendi Quadrageſimam per Medicos, alioſque Deputatos facta, ſive conceſſa*; ex quo ſequitur, ut hoc reſervato crimine teneantur non modo, qui facultatem ejuſmodi poſtulant, neque obtinent (quod ita ſe habet, ac ſi ipſam conſequuti non fuerint), ſed illi pariter, qui temere eas permiſſiones ſuo teſtimonio confirmant, nec antea prudenter advertunt, utrum honeſtæ, & probabiles cauſæ ſatis adducantur. Theologicas lectiones conſulto perpendimus, & præſertim de caſibus reſervatis tractatum, quem Theologus noſter tradidit, & Clero explicavit; ibique hanc doctrinam, quam modo expoſuimus, ſapienter, & inconcuſſis argumentis corroboratam invenimus.

Poſtremo, qui Quadrageſimalem abſtinentiam ſequentur, & qui legitima cauſa impediti, ab ipſa liberabuntur, meminerint hoc tempus ad agendam pœnitentiam propoſitum; ideoque peccati labes majori ſtudio evitandas, pluſque operibus curam magis impendendam: *Jejunas?* (ait S. Joannes Chryſoſtomus (*a*)) *demonſtra mihi per ipſa opera. Qualia, inquis, opera? Si pauperem videris, miſerere; ſi inimicum videris, conciliare; ſi amicum laudabiliter agentem videris, ne invideas; ſi mulierem videris ſpecioſam, prætereas.* Idem monet S. Leo (*b*): *Non enim in ſola abſtinentia cibi ſtat noſtri ſumma Jejunii, aut fructuoſe corpori eſca ſubtrahitur, niſi mens ab iniquitate revocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur.* S. Gregorius Niſſenus hæc ſubjicit (*c*): *his neceſſaria victui ſuppedita tu, qui jejunas: erga fratres calamitoſos benignus eſto: quod ventri ſubtrahis, tribue eſurienti.* Hæc Sanctorum teſtimonia ad illos pertinent, qui ab inſtituto Quadrageſimæ non diſcedunt; Pro illis vero, qui legitime hoc præcepto ſoluti ſunt, S. Cœſarius Archiepiſcopus Arelatenſis his verbis utitur (*d*): *pro eo, quod non poteſt quis jejunare, amplius debet erogare pauperibus, ne peccata, quæ non poteſt jejunando curare, poſſit eleemoſynas dando redimere.* Eos pariter ſic alloquitur S. Leo Magnus (*e*): *Nam, cum ii, qui nihil omittunt de humiliatione jejunii, ſub ſterili fatigatione deſudent, niſi ſe eleemoſynarum, quam poſſunt, erogatione ſanctificent, dignum eſt, ut in alimoniam pauperum abundantior ſit eorum largitio; quorum abſtinendum minor eſt fortitudo.*

(*a*) Homil. 3. ad populum Antiochiæ pag. 51.

(*b*) Inſerm. 4. in Quadrageſ. c. 2.

(*c*) In Oratione de benefic. in appendice pag. 236.

(*d*) In Homilia 2.

(*e*) In ſerm 13. c. 3.

INSTITUTIO XVI.

De facultate, qua Summus Pontifex lacticiniis uti per Quadrageſimam permiſit: id Quadrageſimæ tempore ſimul cum eſu carnium interdici; ex quo fonte ab ovis, & lacticiniis abſtinentia dimanaverit; quam ob cauſam pluribus in locis minime ſervetur; quo pacto conceſſa facultate uti debeamus.

QUemadmodum carnes, ſic etiam lacticinia, & ova Quadrageſimæ tempore prohibentur, quod S. Thomæ, aliorumque Theologorum doctrina comprobatur (*f*): *Inter alia jejunia ſolemnis eſt quadrageſimale jejunium, tum quia obſervatur ad imitationem Chriſti, tum etiam quia per ipſum diſponimur ad redemptionis noſtræ myſteria devote celebranda, & ideo in quolibet jejunio interdicitur eſus carnium; in jejunio autem quadrageſimali interdicuntur univerſaliter etiam ova, & lacticinia. Circa quorum abſtinentiam in aliis jejuniis diverſæ conſuetudines exiſtunt apud diverſos, quas quiſque obſervare debet ſecundum morem eorum, inter quos converſatur.*

(*f*) 2. 2. qu. 147. a. 8. ad tertium.

Inter cæteras calumnias, quibus nefarius Photius Orientalis ſchiſmatis auctor latinam Eccleſiam labefactare contendit, illud impudenter evulgavit, quod ova, & lacticinia per Quadrageſimæ jejunium permitteret, uti ex Epiſtola 70. Nicolai I. ad Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum, alioſque Galliarum Epiſcopos plane cognoſcitur: *Reprehendere nos moliuntur Græci, eo quod ſeptem ante Paſcha hebdomadibus a caſei, & ovorum eſu, more ſuo non ceſſemus.*

Itaque certa lege per Quadrageſimæ dies non modo carnes, ſed ova pariter, ac lacticinia interdicuntur: In eo ſolum omnis diſputatio conſtituitur, utrum ad veterem conſuetudinem, an ad jus poſitivum id referatur. Juri tribuendum nonnulli exiſtimant, adducti reſponſione S. Gregorii ad S. Auguſtinum Angliæ Apoſtolum, quam Canon denique diſt. 4. commemorat: *Par autem eſt, ut nos, qui his diebus a carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam carnis trahunt originem, jejunemus, a lacte videlicet, caſeo, & ovis.* Inſuper Trullani Concilii in medium proferunt auctoritatem, quod anno 681. coactum Canone 56. ita decernit: *Viſum eſt ergo, ut omnis Dei Eccleſia, quæ eſt in univerſo terrarum orbe, unum ordinem ſequens, jejunium perficiat, & abſtineat, ſicut ab omni mactabili, ſic ab ovis, & caſeo, quæ quidem ſunt fructus, & fœtus eorum, a quibus abſtinemus.* Quamvis autem illud Concilium Eccleſia Romana legitimum nunquam habuerit, aſſerunt tamen univerſam doctrinam, quæ in ipſo continetur, improbatam non fuiſſe, ſed partem aliquam, & eam præſertim, de qua ſermo eſt, integram, fidei conſentaneam, ſolidamque judicari; non quod tradita ſit ab illis Epiſcopis haud rite congregatis, ſed quod a vetuſtioribus Eccleſiæ Patribus, & Conciliis ad nos eadem doctrina dimanaverit.

Alii vero arbitrantur ejuſmodi abſtinentiam non poſſe alia ratione, quam diuturna conſuetudine confirmari. Nam S. Gregorii verbis conſilii vim ſolum concedunt, non præcepti; Trullano autem Concilio nullam fidem habendam affirmant. Cum tamen hanc abſtinentiam conſuetudini acceptam retuliſſent, ac deinde perſcrutari cœptum eſſet, an ipſa legem induceret, vel ſaltem utrum cognita ſatis lex ejuſmodi perſpectaque foret;

Ale-

Alexander VII. inter cæteras hanc ſententiam proſcripſit (*a*): *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima obliget.*

(a) Die 18. Martii 1666. n. 32.

Non ignoramus, regiones quaſdam in Septentrione poſitas ovis, & lacticiniis uti, quod crebris aſſiduiſque immunitatibus Romanorum Pontificum liberalitate conceſſis tribuendum eſt: illas deinde populi, pluribus annis interjectis, cùm Pontifices rem diſſimularent, vel ſcienter paterentur, in privilegium, ut ait Baillet, perpetuamque facultatem converterunt (*b*). Hæc autem immunitas iis potiſſimum cauſis innititur, cœli temperie, diverſa corporum habitudine, earumque regionum indigentia, ita tamen, ut medium quoddam iter inſiſtant, & abſtinentiam, qua poſſunt ratione, ſequantur. Non aliter, cum Imperator Heraclius pro victoria, quam deinde de Choſroa conſequutus eſt, votum Deo nuncupaſſet indicendi abſtinentiam populis ſibi ſubjectis die dominico Sexageſimæ, totaque illa hebdomada, in Græcam Eccleſiam morem induxit, ut per illud tempus interdictis carnibus, ovis, ac lacticiniis ſolum uteretur: *Eam quippe* (ſic habetur in Triodio Græcorum, ubi de abſtinentia illius hebdomadæ commemoratur) *referunt Imperatorem Heraclium, cum prius carnes in ea comederentur, abſtinentiæ diebus aggregaſſe, & ſolius caſei in ea deguſtandi licentiam feciſſe. Continuis quippe ſex annis cum Choſroa dimicans Deo vovit, ut, ſi adverſus eum prævaleret, licentiam carnes in hac hebdomada comedendi mutaret, eamque mediam inter jejunium, & delicioſas epulas conſtitueret.*

(b) In hiſt. Quadrag. § 5. de vita Sanctorum t. 4.

Non ſemel Romani Pontifices legitimis cauſis adducti ſuæ auctoritatis beneficium in noſtræ Italiæ populos benigne contulerunt, liberaliter aſſentientes, ut ovis, ac lacticiniis per Quadrageſimam menſas inſtruerent. Cæteris omiſſis, in mentem quilibet revocare poteſt, noſtræ civitati, ac diœceſi id contigiſſe Benedicti XIII. beneficio, cum hujus Eccleſiæ adminiſtratio a Cardinali Jacobo Boncompagno gereretur.

Simili incitatus exemplo, qui publicæ ſaluti conſervandæ præpoſitus eſt, ſapienter expendit, non mediocre detrimentum per Quadrageſimæ tempus ex piſcibus, oleoque futurum, cum diuturnis epiphoræ incommodis, ac tuſſi corpora jampridem debilitata fuerint, iiſdem morbis adhuc conflictentur, cum nondum cœli corrupta temperies ſatis expurgata ſit. Igitur pro illorum etiam conſilio, qui in hac Civitate medendi laude magis commendantur, nobis etiam probantibus, qui univerſa, quæ vel ipſi vidimus, vel auditu deprehendimus, aperte declaravimus, ad Pontificem feliciter regnantem idem magiſtratus confugit, ut eadem facultate, quæ anno 1730. tradita fuit, hæc Civitas frueretur. Cum vero Pontifex in proximos Quadrageſimæ dies ipſam benigne impertiverit certis quibuſdam terminis circumſcriptam, ut inferius explicabimus, utque literis continetur Eminentiſſimi Cardinalis Pontificiæ ditionis Miniſtro, & ſanctioris conſilii a Secretis, quas die 7. labentis menſis ad nos ſcripſit; hinc auctoritate Apoſtolica, quæ nobis demandata eſt, hoc Decretum promulgamus.

Quamobrem eadem auctoritate fulti univerſis in hac diœceſi, vel civitate degentibus facultatem concedimus, ut in futura Quadrageſima ovis, ac lacticiniis veſcantur, exceptis quatuor Temporum, ac majoris Hebdomadæ diebus, nempe a Dominica Palmarum uſque ad ſabbatum ejuſdem hebdomadæ. Illud tamen declaramus, neminem per hanc facultatem jejunii legibus abſolvi, idque poſtremum in epiſtola Cardinalis ejuſdem, cujus ſupra meminimus, aperte præcipitur. Reliqua vero clare explicantur in Pontificiis litteris, quæ pro facultate anno 1730. conceſſa a Benedicto XIII. datæ fuerunt, & a Cardinali Boncompagno promulgatæ.

Tantam æquitatem præſeferunt hujuſmodi declarationes, ut nihil addi poſſe videatur. Cum enim de lacticiniis, atque ovis agitur, omnis aditus illi diſputationi occluditur, quam a nonnullis propoſitam nos ſuperius indicavimus, nempe jejunii legibus ſolutum eſſe, qui edendi carnes poteſtatem obtinuerit; cum jejunium ipſorum ſententia *unicam comeſtionem, & abſtinentiam a carnibus* complectatur. Ita recte Pater Viva, cum propoſitionem trigeſimam ſecundam ab Alexandro VII. damnatam accurate perpendit. Inſuper in alio noſtro Decreto de quatuor Temporum jejunio ſatis ſuperque ſermonem inſtituimus. Nihil igitur ſupereſt, niſi pauca afferre de illo jejunio, quod per Majoris Hebdomadæ dies oleo, ac piſcibus agendum perſcribitur.

Satis autem eſt, ſi mentem, animumque convertamus ad eam ſeveritatem, qua Majores noſtri per hoc tempus jejunium colebant, licet numero, & gravitate minores culpas admiſerint. Nos nihil afferemus, niſi quæ Sanctiſſimi Patres memoriæ tradiderunt, cum inuſitata prorſus, fidemque omnes excedere videantur: *Quandoquidem* (ait S. Dionyſius Alexandrinus (*c*)) *nec ſex jejuniorum dies æquali, aut ſimili tolerantia omnes perferunt: Sed alii quidem vel omnes tranſmittunt jejuni permanentes, alii duos, alii tres, alii quatuor, alii nullum.* Idem fere ſcriptum reliquit Sanctus Epiphanius (*d*): *Præterea ſex illos Paſchatis dies Xerophagiis, hoc eſt arido victu tranſire omnis populus ſolet, hoc eſt panem dumtaxat cum aqua ſub veſperam adhibere*, & paulo poſt: *Jam vero nonnulli ad biduum, vel triduum, vel quatriduum uſque jejunia prorogant, alii totam hebdomadam ad uſque Dominicæ ſequentis gallicinium ſine cibo tranſmittunt &c.*

(c) In Ep. ad Baſilidem Can. 1.

(d) In expoſitione Fidei cap. 29.

INSTITUTIO XVII.

De reſidendi lege illis indicta, qui Beneficium poſſident cum animarum cura conjunctam; utrum jure divino id decernatur; quid ſenſerint, & ſtatuerint Sacra Tridentina Synodus, SS. Pontifices, & plures Epiſcopi: hoc non intelligi de materiali ſolummodo reſidentia: cujus naturæ ſit hoc præceptum; cauſæ veræ, ac ſtabiles, ut quis reſidentiæ lege liberetur; Sac. Congregationis Concilii judicium de abſentibus, & de illis, quibus hæc facultas immerito denegetur, licet jam poſtulaverint, vel legitimis de cauſis poſtulare non potuerint: Quid ipſi agere debeant, ut ſuo muneri ſatisfaciant: quomodo Parochi ſuis adminiſtris, & Tridentini Concilii æquitate uti debeant. Quid a Parochis tum Civitatis, tum Diœceſis perficiendum ſit, ſi forte diſcedere cogantur. De Parochis prope Civitatem degentibus; de frequentibus, & incongruis facultatibus, quas ſibi uſurpare ſolent; quo pacto Parochus mulctari debeat, qui abſque facultate extra Parochiam deprehendatur. De diebus, quibus illis nunquam eſt recedendum.

PRopoſitum fuit, & magnopere diſputatum in Tridentina Synodo ſub Paulo III., ac deinde ſub Pio IV., utrum qui Beneficia curata conſecuti eſſent, ad reſidentiam jure divino tenerentur, uti Cardinalis Sfortia Pallavicinus in ſua hiſtoria aperte commemorat.

Hæc

Hæc autem controverſia ad finem perduci non potuit, ſed uſque in hanc diem vehementer agitatur.

Et quamquam præſtantiſſimi Theologi, & Canoniſtæ partes affirmantium graviſſime tueantur ea de cauſa, quod adjumenta eorum, quæ ad finem aliquem obtinendum neceſſario requiruntur, eadem lege præſcribi dicenda ſint, qua finis ipſe præſcribitur (*a*), nos tamen, ad quos minime pertinet hanc litem dirimere, quorundam Patrum ejuſdem Concilii ſententiam ſummopere probamus; nempe omni ſtudio, ac diligentia curandum eſſe, ne Rectores animarum a ſuis longe ſedibus detineantur, idque utilius eſt, quam fontem perſcrutari, ex quo neceſſitas ejuſmodi dimanaverit.

Tridentina Synodus (*b*) Paulo III. Pontifice decrevit, ut Epiſcopi ſuis ſedibus morarentur. Deinde Pio IV. Pontifice (*c*) pœnas in Epiſcopos, qui longe a ſuis ſedibus abeſſent, in priſtinum reſtituit, & magis amplificavit, eoſque lethali culpa devinctos pronunciavit. Inſuper hanc legem impoſuit, ut fructus abſentiæ tempore perceptos pro Eccleſiæ utilitate, aut egenis ſublevandis impenderent, licet nulla Judicis ſententia interceſſerit. Parochos, qui in ejuſmodi crimen laberentur, iiſdem pœnis complectitur: *Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus, & aliis quibuſcumque, qui beneficium aliquod Eccleſiaſticum curam animarum habens obtinent*. Tandem quodlibet ſtatutum, privilegium, & conſuetudinem huic Decreto advertantem penitus abrogat, *Quæ potius corruptela cenſenda eſt*.

(*a*) Cajetanus 2. 2. q. 185. art. 3. Soto de juſtitia, & jure lib. 10. q. 3. art. 1. & 2. Vaſquez in opuſc. Moral. in tr. de benefic. c. 4. §. 2. dub. 2. Fagnanus in cap. ex p. n. 26. & ſeqq. de Clericis non reſidentibus, Gonzalez in c. relatum n. 4. & ſeqq. eodem tit. Covaruv. variar. lib. 3. c. 13. n. 9. Cabaſſut. in theor. & prax. juris Canon. lib. 3. c. 1. n. 1.

(*b*) Seſſ. 6. c. 1. de reformatione.

(*c*) Seſſ. 23. c. 1.

Idem Pontifex Pius IV., poſtquam Tridentinam Synodum confirmavit, ut ſtudium, ac voluntatem palam oſtenderet, qua hujuſce legis obſervationem ab Epiſcopis, & Parochis expetebat, conſtituit (*d*), ut qui teſtamentum condere, & Eccleſiaſtica bona in alios conferre poſſunt, hac facultate omnino careant, ſi extra ſuas ſedes, quas incolere debent, ex hac vita migraverint, eaque bona Cameræ Apoſtolicæ tribuantur. S. Pius V. decrevit a Parochia excedere non poſſe, qui ſimul Canonici titulum, ac dignitatem obtineat (*e*). Nullum modum haberet oratio, ſi Romanorum Pontificum, vel etiam Epiſcoporum univerſas pro hac re ſanctiones enumerare velimus. Itaque plurimis omiſſis, ſatis erit epiſtolam afferre, quæ ad omnes Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos a Sac. Congregatione Concilii juſſu Clementis XI. ſcripta eſt, ac in ejuſdem Pontificis Bullario excuſa continetur. Ea ſane Præſulum animos vehementer inflammat, ut ad commorandum ſuis ſedibus illos inducant, qui curam animarum ſuſceperunt. Neque præterire fas eſt, quæ in Concilio Romano a Benedicto XIII. præſcripta fuerint, & quæ Deceſſores noſtri in ſuis Synodis obſervanda propoſuerint; ac poſtremo quæ in conventione inter Capitulum, & Clerum hujus Civitatis, & Apoſtolicam Cameram anno 1710. habita aperte leguntur. Quamvis enim pro immunitate ſpoliorum, ut ajunt, pecuniæ ſumma, quæ ſuperioribus temporibus decreta, ac deinde aucta fuit, quotannis ſolvatur, tamen nihil aliud impetratum eſt, quam ut a ſpoliis cenſeantur immunes, qui reſidentiæ vinculo obſtricti, longe a ſuis ſedibus vitam abſolvant, dummodo a S. Congregatione Concilii, vel ab Epiſcopo facultatem obtinuerint, priuſquam locum ſuum deſererent, vel repentino mortis caſu perculſi eandem veniam conſequi non potuerint.

(*d*) Conſtitut. 91.

(*e*) Conſtitut. 65.

Præterea advertendum hic eſt ut qui reſidentiæ legem, quam Tridentinum Concilium, ac Summi Pontifices tantopere commendant, atque præcipiunt, haudquaquam ſatis eſſe, ſi corpore ſolum interſit, in deſidia tamen verſetur, vel tantum leviora munera ſibi deſumat, reliqua vero miniſtris committat. Reſidentiam quippe non cum inertia, ſed cum laboribus conjungendam eſſe Tridentina Synodus jubet, ut a Patribus Aquilejenſis Concilii anno 1596. coacti recte perpenditur: *Quod de reſidentia a Sacro Tridentino Concilio, & Summorum Pontificum Conſtitutionibus cautum eſt, hoc non intelligendum, ut præſentia aſſideant, nihil præterea agant, cum ex Sacris Canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſenſum, ut ſit laborioſa, non otioſa*. Quidquid ſit de ea quæſtione, utrum pœna reſtituendi fructus in eos, qui longe a ſuis ſedibus morantur, conſtituta, illos quoque Parochos complectatur, qui præſentia ſolum aſſident, nullaque cauſa impediti otio marceſcunt, cum eos nonnulli ab eadem pœna liberos exiſtiment, illud tamen certum eſt, deſides ejuſmodi Parochos lethali crimini obnoxios eſſe, & a præſide pro culpæ gravitate plectendos, uti Anacletus optime perpendit (*f*).

Fatemur ſane reſidentiæ præceptum inter affirmativa, non autem negativa, ut ajunt, numerari. Hinc ſive a divino, ſive a pontificio jure dimanet, legitimæ cauſæ offerri poſſunt, quibus adducti Eccleſiæ præſides ab onere reſidentiæ Parochos immunes declarare, ac reddere valeant. Quin etiam contingere poteſt, ut aliquando nullatenus ipſi hoc præcepto teneantur. Hæ potiſſimum cauſæ afferuntur a Tridentina Synodo (*g*), quæ immunitatem ejuſmodi permittunt, videlicet chriſtiana charitas: urgens neceſſitas, obdientia, & poſtremo, ſi certa utilitas ex eadem abſentia vel in Eccleſiam, vel in Rempublicam derivetur. Cum vero de Epiſcopis agitur, licet nulla ex his cauſis, ſed alia honeſta ratio adducatur, ipſis tamen, ut quotannis per duos, aut tres menſes longe ab Epiſcopali ſede detineantur, facultas conceditur. Quoad Parochos vero, ut a ſuis ſedibus abſentes ſimiliter eſſe poſſint, facultas ab Epiſcopo prius obtinenda eſt, ſicut ab eodem Concilio præcipitur, ex quo inter Parochos, & Epiſcopos hoc diſcrimen conſtituitur, ut ipſi nempe de æquitate cauſæ, per quam trium menſium abſentiam ſibi tribuunt, cognoſcant, ac judicent. De Parochis autem hæc Concilium decernit: *Ita tamen, ut quandocunque eos, cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquat. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam ultra bimeſtre tempus, niſi ex gravi cauſa, non obtineant*. Quamquam hæc verba perſpicue ſatis intelligantur, ſiquis tamen accuratam explicationem expeteret, ad præclariſſimum Fagnanum confugiat (*h*). Quod ſi Sac. Concilii Congregationis ſententiam aliquis exquirat, quæ ſola idem Concilium interpretari poteſt, ſuæ penitus cupiditati ſatisfaciet, ſi decreta percurrat, quæ ſubjiciuntur. Primum contigit anno 1573., & libro primo decretorum pag. 131. continetur: *An Parochi ab Eccleſiis ſuis abeſſe poſſint per duos menſes ſine licentia Epiſcopi. Facit, quod notat Paris de Puteo in tract. Sindicatus in cap. Licentiam num. 1. vel 2. tract. fol. 394, S. Congregatio cenſuit, non poſſe*. Aliud decretum ejuſdem anni lib. 1. decretorum pag. 202. habetur his verbis.

Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini.

Sunt

(*f*) Tit. Decretal. de Clericis non reſidentibus §. 3. n. 85. & duobus ſeq.

(*g*) Supracitato c. 1. ſeſſ. 23. de reformat.

(*h*) Cap. Relatum n. 15. & ſeqq. de Clericis non reſidentibus.

Sunt multi Rectores in Diœceſi Toletana, qui prætendunt juxta formam Concilii Tridentini ſeſſ. 23. cap. 1. de reformat. poſſe per aliquod tempus ſingulis annis a ſuis Parochiis abeſſe abſque ſuorum Superiorum licentia, dummodo legitima abſentiæ cauſa rationem proponant, & ita, quia quamplurimi graviſſimi Doctores tam Theologi, quam Canoniſtæ ſentiunt, aliqui ex prædictis Rectoribus auſi ſunt abſque Superiorum licentia pro ſuis negotiis gerendis per aliquod tempus, non tamen ultra duos menſes, ſuas Parochias relinquere, tradita tamen quoque prius alicui idoneo Sacerdoti cura animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, quibus non obſtantibus prædicti Rectores, quoties id faciunt, a Vicariis ſevere puniuntur. Quapropter, ne aliqua injuſta conſuetudo introducatur, ſupplicant humiliter Illuſtriſſimis DD. VV. Rectores præfati, quatenus prædictum dubium in Sacra Congregatione Concilii Tridentini proponere dignentur, ut, quod in præmiſſis tenendum ſit, pateſiat, ne amplius in præfata dubitatione verſentur.

Sacra Congregatio cenſuit, non potuiſſe, niſi cauſa cognita, & probata ab Ordinario, & ab eodem in ſcriptis obtenta licentia.

Sed quoniam evenire poteſt, ut quis improviſa neceſſitate adductus, diſcedendi veniam expoſcere nequeat, vel etiam facultatem a ſuo Præſide conſequi difficile ſit, quamvis antea petita fuerit, & ea ſimul cauſa producta, quæ probanda omnino videatur, ideo Sac. Congregatio decrevit, ut, qui feſtinanter exceſſit, quamprimum poterit Epiſcopum de ſuo diſceſſu certiorem faciat, & diſcedendi neceſſariam cauſam declaret. Qui vero ratione nulla facultatem ejuſmodi ab Epiſcopo valeat exprimere, ad eos ſe convertat, ad quos pro negotio expediendo confugiendum eſt. Illud cavendum innuit Sac. Concilii Congregatio non ſufficere facultatem tacitam, ſed expreſſam requiri, ſicut ex decreto die 7. Octobris anni 1604. plene confirmatur (a): *Sacra Congregatio cenſuit, ſolam diſtantiam loci etiam cum æqua cauſa diſcedendi non excuſare Parochum, ut poſſit abeſſe a ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmodi licentiam petendi, quo caſu quamprimum de diſceſſu, & de neceſſitate Ordinarium certiorem faciendum eſſe, ut de cauſa cognoſcere poſſit.*

(a) Lib. 10. Decretorum, p. 100.

Nec Parochum habentem juſtam cauſam extra Parochiam per duos menſes, aut tres ſatisfacere ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans gravem ſe habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, ut ſic petita licentia abeſſe poſſit, licet Epiſcopus non concedat. Similiter abeſſe non poſſe in caſu, quo cauſam rationabilem expreſſit, quam vir bonus, & æquus rationabilem judicaret, licet rigidus Prælatus minus æquam judicat, & licentiam denegat, vel quia movetur ſuſpicione, quod ficta ſit, cum tamen ſit vera, ſed habere poſſe recurſum ad Superiorem.

Nec poſſe per hebdomadam abeſſe non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipſo Ordinario approbato.

Nec eſſe liberum a culpa, & a pœna amiſſionis fructuum, qui veluti per quatuor menſium ſpatium ex urgenti admodum cauſa ad curandam ſuam valetudinem morbo gravi inſtante receſſit, & ad hujuſmodi abſentiam non petiit licentiam ab Epiſcopo, quia bona fide putavit evidentiam cauſæ ſatis eſſe, niſi periculum fuiſſet in mora petendi licentiam, ut ſupra dictum eſt. Nec ſufficere licentiam tacitam, ſed oportere eſſe expreſſam juxta formam ejuſdem Concilii ſeſſ. 23. c. 1.

Ex hac poſtrema ſententia illud conſequitur, quod in ſuperioribus reſponſis minime conſtitutum fuerat, & quod his verbis a Fagnano explicatur (b): *Hinc ſacra Congregatio cenſuit, non poſſe Parochos etiam per duos menſes, immo nec per hebdomadam abeſſe abſque licentia Epiſcopi, quæ cauſa cognita, & in ſcriptis concedenda eſt.* Idem præclarus Auctor, qui plurium annorum ſpatio ejuſdem Sac. Congregationis a Secretis fuit, teſtatur, quod non ſemel *Etiam Sacra Congregatio permiſit, ut in caſibus repentinis pro abſentia modici temporis ſufficeret licentia Vicarii* (c). Idem Thomaſſinus advertit, qui in iis libris, quos de nova, ac veteri diſciplina conſcripſit, Fagnanum veluti Magiſtrum ſequutus eſt (d). Diverſæ opiniones afferuntur de illis Parochis, qui per duos, aut tres profeſtos dies abſint, ſi tamen aliquem pro animarum cura ſuffecerint; aut etiam de illis, qui nemine in ſuum locum ſubrogato per unum diem ab Eccleſia diſcedant. Quare, ut ſibi tutius unuſquiſque conſulat, eorum conſilium probandum præ cæteris videtur, qui rem ex peculiaribus cujuſcunque Diœceſis inſtitutis definiendam arbitrantur; Ita Anacletus (e), & Schmalz-grueberius (f) unanimes conſentiunt.

(b) Cit. c. Relatum n. 32. de Clericis non reſidentibus.

(c) Nu. 42.

(d) Lib. 3. p. 2. c. 34. ſub n. 17. de Beneficiis.

(e) Tit. Decretal. de Clericis non reſidentibus §. 3. a n. 78. uſque ad n. 84.

(f) Eodem tit. §. 1. n. 13.

Ut id aſſequamur, quod decernere propoſuimus, alias ejuſdem Sacræ Congregationis ſententias in medium proferre opus eſt, quæ peculiares cauſas complectuntur, quibus adductis nonnulli exiſtimant facultatem diſcedendi expoſcere, & obtinere merito poſſe.

Aliqui, ut Parochiæ ſtationem deſerant, parum ſalubrem cœli temperiem, alii ſenectutis incommoda, nonnulli denique exiguum Parochianorum numerum, quibus proximus Parochus ſatis conſulere poteſt, ſufficere pro certo habent. Quoad primum die 7. Julii anno 1646. (g) *Sacra Congregatio reſpondit aeris intemperiem non excuſare Parochum a reſidentia.* Epiſcopo tamen permiſit diſcedendi veniam Parocho impertiri, ſi in gravem morbum inciderit, nec ullus in eo loco medendi peritus adſit, cujus ope priſtinam ſanitatem recuperet. Reghienſis Epiſcopus ad Sac. Congregationem prolixam dedit epiſtolam, qua præter cætera illud poſtulat, utrum, ſi aliqua Parochia ſub tanta cœli inclementia conſtituta ſit, ut nemo, niſi indigena in eadem ſede abſque vitæ diſcrimine immorari poſſit, utrum, inquam, alibi degere Rectori liceat, anno 1573. (h): *Sacra Congregatio cenſuit non poſſe. Si tamen Rector infirmus eſſet, & in loco Parochiali curari non poſſet defectu Medicorum, vel medicinarum, tunc poſſe ab Ordinario dari dilationem trium, aut quatuor menſium, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa, poſito interea ab ipſo Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus ejuſdem Parochiæ.*

(g) Lib. 18. Decretorum pa. 164.

(h) Lib. 1. Decretor. pag. 51.

Immo, cum nulli anno 1674. palam improbarent facultatem ejuſmodi, quam Archiepiſcopus Avenionenſis tribuerat, Sac. Congregatio die 24. Novembris ejuſdem anni (i) cauſam Archiepiſcopi ſuſtinuit, & confirmavit: *Joannes Franciſcus Maria Rouſſet unus ex duobus Canonicis Curatis, febricula tuſſi identidem recurrentibus, aliiſque laborans habuit a duobus Medicis atteſtationem, quod ei erat perneceſſarium per aliquot menſes, vel annum aeris Avenionenſis inclementiam deſerere, ac talis atteſtationis vigore obtinuit ab Archiepiſcopo licentiam non reſidendi ad quatuor menſes, relicto idoneo Vicario per eundem Archiepiſcopum approbato; ſed, quia impugnat alter Concuratus, & alii Canonici, qui ad hanc Sacram Congregationem appellarunt, orator citato promotore ad-*

(i) Lib. 28. Decretor. pa. 395.

ver-

verſariorum ſupplicat declarari , an talis licentia ſuſtineatur , & ſit confirmanda : Sacra Congregatio reſpondit ſuſtineri .

Neque ſenilis ætas , neque exiguus Parochianorum numerus Rectores ab onere reſidentiæ valent eximere , ſicut die 6. Aprilis anno 1647. (*a*) fuit conſtitutum: *Sacra Congregatia reſpondit nec ætatem ſenilem , nec malam valetudinem excuſare Parochum a reſidentia perſonali .* Inſuper die 3. Octobris anno 1671. idem decretum fuit : (*b*) *Bernardus Monuzzi Parochus Fognani petit eximi a reſidentia , ſtante parvo numero familiarum , cui vicinus Parochus ſupplebit . Sacra Congregatio cenſuit non eſſe annuendum.* Idem Fagnanus confirmat (*c*) *Sacra Congregatio conſulta , an Parochus teneatur reſidere , etiam ſi eſſent in illa Parochia tres tantum , vel quatuor incolæ , reſpondit teneri .*

(*a*) Lib. 38. Decretor. p. 329.

(*b*) Lib. 27 Decretor. p. 229.

(*c*) Cap. extirpandæ §. qui vero, n. 13. de præbendis.

Inſuper, cum nonnulli Parochi Urbis vicinitate illecti majorem anni partem in illa traducerent, eam rem Sacra Congregatio improbavit , licet Sacerdos ſubrogaretur , qui , ſi forte aliquid contingeret , præſto eſſet , operamque ſuam impenderet. Ita reſponſum fuit die 16. Januarii anno 1638. (*d*) , atque iterum die 24. Maji anno 1670. (*e*).

(*d*) Lib. 13. Decretor p. 649.

(*e*) Lib. 26. Decretor. p. 346.

Sed magis perſpicue die 10. Maji anno 1687. decretum id fuit, cum Sacra Congregatio ad Epiſcopum Fulginatem reſpondit iis potiſſimum verbis : *Ad eliminandos plures abuſus , quos circa reſidentiam Parochorum in ſua Diœceſi irrepſiſſe refert Epiſcopus , ſupplicat ab hac Sacra Congregatione declarari .*

Primo , an Rectores Eccleſiarum Parochialium a Civitate diſtantium per duo , tria , aut quatuor milliaria circiter poſſint ſine expreſſa Epiſcopi licentia abeſſe a ſuis Eccleſiis Parochialibus , relicto ibidem ſubſtituto ab eis deputato , & in Civitate tam diurno , quam nocturno tempore jugiter commorari , exceptis ſolis diebus feſtis , in quibus ad dictas Eccleſias ſe conferunt , revertentes illico ad Civitatem .

Secundo , an Parochi , qui nocturno cæteroqaia tempore reſidente apud ſuas Eccleſias , poſſint , celebrata ſummo mane Miſſa in dictis Eccleſiis , ſe conferre ad Civitatem , & in ea diurno tempore totias , vel majoris partis anni commorari , licet apud dictas Eccleſias adſint eorum ſubſtituti .

Tertio , an dicti Parochi , qui cæteroqaia diurno tempore reſident apud ſuas Eccleſias , poſſint nocturno tempore totias , vel majoris partis anni commorari in Civitate , licet apud dictas Eccleſias adſint eorum ſubſtituti .

Sacra Congregatio reſpondit ad primum , ſecundam , & tertium negative .

His veluti fundamentis inniti volumus , quæ inferius decernemus ; maximi vero faciendo illa ſunt , cum ex Sacra Tridentina Synodo , uti cognoſci facile poteſt , vel ex Sac. Congregationis ſententiis deducantur , ad quam unice ſpectat juxta Pontificum diplomata , eandem Synodum interpretari , tradita quoque facultate , ut optimam morum diſciplinam per univerſum Catholicum Orbem excitet , ac tueatur. Hæ vero ſententiæ , quas commemoravimus , ex illis minime libris decerptæ ſunt , quorum Scriptores ne viderunt quidem volumina , in quibus Sac. Congregationis acta continentur . Nos ipſi eas collegimus , qui eadem acta per tot annos verſavimus , cum pro noſtra imbecillitate Secretarii munere fungeremur .

Ut ad rem veniamus , primum omnium vehementer edicimus Parochis , iiſque omnibus , qui curæ animarum præpoſiti ſunt , Sacerdotibus nempe , qui Eccleſiis ſubſidialibus addicti ſunt , ut ſuis aſſiduo ſedibus immorentur , nec præſentiam tantum , ſed operam ſtrenuam pro Domini vineæ utilitate præſtent . Qui Adjutorem habent , meminerint illum eſſe Miniſtrum , quo uti poſſint , non ita tamen , ut omnem populi curam , & cuſtodiam in ipſum rejiciant , ut a nonnullis in more poſitum non ſine magno animi noſtri dolore percepimus . Bonhomus Vercellenſis Epiſcopus , ac Sedis Apoſtolicæ apud Imperatorem Legatus , qui Pontificum juſſu plurimas Diœceſes perluſtravit , libellum in lucem edidit , qui varia decreta ſuper Eccleſiaſtica Reformatione complectitur . Inter ipſa hoc numeratur (*f*): *Secum ipſi recogitent , parum eſſe perſonaliter reſidere , ut Canonum pœna evitentur , niſi etiam ipſimet munera ſibi , ſuæque fidei , & curæ credita omni præſtent religioſo officio , ac caritate , ut divinam effugiant ultionem . Quamquam igitur Coadjutores habere eis licet , immo vero , ubi frequentia populi id exigit , neceſſe eſt , ipſi tamen per ſe ipſos populum ſibi in curam , cuſtodiamque traditum paſcere ne recuſent , negligantve .*

(*f*) Tit. de Parochis.

Secundo , ſi Urbis Parochi firmandæ valetudinis gratia in agros , ubi ſalubrior eſt aura , ſe conferre debeant , faciles , & humanos nos invenient , dummodo Medicorum teſtimonium proferatur , & alius Sacerdos adminiſter eorum loco ſtatuatur , quem Nos antea ſaltem pro audiendis Confeſſionibus probaverimus . Eam tamen conditionem imponimus , ut facultatem diſcedendi ſcriptam vel a Nobis , vel a noſtro Generali Vicario prius obtineant ; quod non ſolum ob rei ipſius æquitatem præcipitur , uti ſuperius dictum eſt , ſed etiam (ſi tunc forte , cum longe abſunt , occumbant) quia pecuniam pro immunitate ſpoliorum pactam nec quidquam antea perſolviſſent ; eorumque bona ad Cameram Apoſtolicam pertinerent , uti ex conventione ſupra memorata ſatis declaratur .

Tertio , eadem æquitas Diocæſanis Parochis a Nobis præſtabitur , qui in iis locis degunt , ubi medici copia non eſt , licet ante diceſſum de contracto morbo , aut de neceſſitate alio migrandi teſtimonium non exhibeant . Pari utemur indulgentia , ſi repentino caſu compulſi diſcedere cogantur , priuſquam a Nobis , vel a noſtro Generali Vicario veniam petierint , vel aſſequuti fuerint , modo tamen idoneum Sacerdotem pro Confeſſionibus audiendis ſaltem probatum ante profectionem ſuo loco ad regimen conſtituerint ; modo etiam cum Bononiam advenerint , aut alio , ubi valetudinem curent , facultatem expoſtulent , quæ ſcripta dabitur ; ſi Vicarius ſimul Foraneus enarret migrandi neceſſitatem , & ejus Presbyteri dotes ſignificet , qui ſuffectus fuerit .

Quarto , præter morbum , & alio migrandi neceſſitatem pro recuperanda valetudine , ſi alia legitima ratio afferatur , ob quam Urbani , ac Diœceſani Rectores diſcedere debeant , ne ipſos Tridentini Concilii æquitate fraudemus , aut menſium diviſione , quæ ab eodem Concilio permittitur , ubi cauſam oſtenderint , eaque Nobis , vel Generali Vicario probetur , ipſorum commodo venia tribuetur , quæ ob allatas cauſas ſcripto exarabitur , ea tamen conditione , ut Presbyterum ſubrogent , qui ſuo munere fungatur. Quod ſpectat ad abſentiam vel unius diei , nulli Parocho ſive Diœceſano , ſive Urbano permiſſum eſſe volumus , ut ſtationem ſuam deſerat , niſi Sacerdoti partes ſuas demandaverit , qui , ſi caſus inopinatus tulerit , abſentis Paſtoris vicem præſtare valeat . Si vero ad triduum abſentia protrabenda

henda ſit, præter onus ſufficiendi alium Sacerdotem, etiam decernimus, ut urbani Rectores facultatem ſcriptam a Nobis, ſive a Vicario noſtro Generali prius obtineant; Diœceſani autem a Vicario Foraneo, cui ſubjecti ſunt, ita ut, ſi prorogationem ultra triduum velint, ipſam a Nobis, aut Vicario noſtro Generali imperrare debeant, priuſquam triduum abſolvatur. Quoniam vero Vicarii Foranei Rectores animarum plerumque ſunt, abſentiam vel unius diei ipſis quoque interdicimus, niſi Sacerdotem ad Confeſſiones audiendas ſaltem approbatum ſuo loco ſtatuerint, qui, ſi occaſio ferat, apte decenterque Sacramenta adminiſtret. Inſuper ſi diſcedentes a Parochia Bononiam minime veniant, longe ab eorum Sede tridui ſpatium præterire non liceat, niſi facultatem a Parocho ſeniore plebanatus antea acceperint, quæ deinde a Nobis, aut a Vicario noſtro, ſi legitima cauſa afferatur ſcripto, prorogabitur. Si vero Bononiam advenerint, nos illico, aut Vicarium noſtrum adire teneantur, ut diſcedendi rationem patefaciant, & neceſſariam facultatem a Nobis obſignatam conſequantur. Vicarios tamen Foraneos, eoſque Parochos hac ſanctione minime complectimur, quibus aliquod negotium a Nobis demandatum fuerit, quod perfici nullo modo poſſit, niſi a Sede Parochiali longe immorentur. Tunc enim facultas cum ipſo mandato conjungitur; Satiſque erit, ſi animarum regimini per idoneum Sacerdotem conſultant, qui pro audiendis Confeſſionibus probatus ſit.

Poſtremo Diœceſani Parochi, qui prope Urbem Sedem habent, vel adeo parum diſtant, ut Bononiam pedibus, vel equo ventitare commode queant, ac deinde ſub veſperam redire, ſuperius allata Sac. Congregationis decreta diligenter expendant, videantque, utrum ipſis liceat ſummo mane rem Divinam facere, tum Bononiam petere, in eaque ad veſperam, vel ad multam diem libere verſari, ac demum reverti, idque non ſemel, aut iterum per menſem, ſed in hebdomada ſæpius inſtituere, uti nonnullis quidem acci- diſſe, & nunc etiam in more poſitum eſſe plane cognoſcimus, quos tamen haud opus eſt nominare. Hoc autem eo gravius, ac periculoſius eſt, quod plerique eorum adjutore careant; & necquidquam eam cauſam excuſationis proferunt, ſe quidem nunquam abeſſe, niſi certo ſciant neminem in Parochia morbo detineri. Illos itaque monemus, præceptoque obſtringimus, ne ſedes unquam ſuas deſerant, niſi alius Sacerdos ipſorum loco relinquatur, qui munia paulo ſuperius enumerata obire poſſit, neve ita frequenter Urbem repetant, ubi de eorum vitæ ratione diligenter inquiremus, ut quid facto opus ſit, ſtatuamus.

Cardinalis Gabriel Paleottus primus hujus Urbis Archiepiſcopus vagantes Parochos libere aperteque compeſcuit, qui poſtquam reſidendi neceſſitatem graviter commendavit, his verbis ſermonem abſolvit: *Tandem noverint omnes, Curatos, cæteroſque, qui reſidendi vinculo tenentur, ſi extra ſedes ſuas a ſatellitibus deprehendantur, in carcerem trudendos, nulliſque excuſationibus locum ſupereſſe*. Nos uti hoc remedio nolumus, niſi in eos, qui prius objurgati monitique in eadem voluntate, & culpa perſtare non vereantur. Interim ad pœnas arbitratu noſtro infligendas deveniemus, ſi quis violaverit, quæ ſupra conſtituta fuerunt.

In Synodo Cardinalis Jacobi Boncompagni lib. 3. cap. 3. præcipitur, ut Parochi ſedes ſuas impenſius incolant Kalendis Januariis, die Epiphaniæ, majori Hebdomada uſque ad Dominicam in Albis, Rogationum diebus, Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, & bidui inſequentis, in celebritate Corporis Chriſti, SS. Petri, ac Pauli, Aſſumptionis B. Virginis, omnium Sanctorum, Natalis Domini cum inſequentibus Feſtis, die tandem ſolemni Sanctorum, quorum titulis, ac nominibus Eccleſiæ nuncupantur. Cum de aliis feſtis agitur, illud memorata Synodus indicit, ut ſi Parochus ſacrum facere velit in Oratorio intra fines ſuos poſito, præcedenti feſto de ea populum admoneat. Si vero Parochiæ finibus excedere debeat, & Eccleſiam adire, in qua ſolemne aliquod Feſtum celebretur, alium Sacerdotem ſubſtituat, qui populo rem divinam peragat, eique feſto præcedenti id ipſum patefaciat.

Hæc ſane Conſtitutio æquitatis plena tunc ſolum habere locum poteſt, cum chriſtianæ doctrinæ tradendæ non adverſatur, quæ in ipſa Synodo, aliiſque ejuſdem Cardinalis edictis tantopere commendatur. Verum, cum ad Diœceſanos Parochos illa pertineat, & cum Diœceſim obeuntes ab ipſis perceperimus in hyeme propter aſperitatem, cœlique inclementiam, viaſque impeditas paucos ad Chriſtianam inſtitutionem convenire, ſi illud etiam liceat, ut per æſtatem Parochi extra fines ſuos alias frequenter adeant, Sacerdote, qui ſacrum faciat, tantum relicto, Chriſtiana doctrina parum ſane, ac fere nihil populo tradetur; cum præſertim hac noſtra ætate anni tempeſtates ita immutatæ ſint, ut ver, autumnuſque ſublati eſſe videantur; & hyemem ſolum, atque æſtatem dignoſcamus. Quare, ut huic malo remedium afferatur, præcipimus etiam, ut ſi Parochi ſacrum facturi ad Oratorium intra ſuos terminos die feſto ſe conferant, eo ipſo die populum in Eccleſia Parochiali Chriſti legem, ac diſciplinam edoceant. Quod ſi ad Eccleſiam extra Parochiam pergere velint, (quod quidem fieri perraro docet) curent diligenter, ut Sacerdos in Parochia relictus de more Cathechiſmum tradat. Ac ut magis commoditati proſpiciatur, litteræ ad facultatem deſcedendi neceſſariæ a noſtro Archiepiſcopali Typograpbo excudentur, quas Nos deinde, ſeu Vicarius noſter generalis gratis obſignabit.

INSTITUTIO XVIII.

De obligatione, quæ ſingulos fideles obſtringit, ut ſacram Synaxim die Paſchatis ſua in Parochia percipiant: Abſque expreſſa facultate ſui Ordinarii, & Parochi hoc præceptum ab illis non adimpleri, qui alia in Eccleſia, licet Cathedrali aut Metropolitana, Sacram Euchariſtiam ſuſceperint.

SAncta Mater Eccleſia Canone 21. quarti Concilii Lateranenſis, qui in jure communi continetur (*a*), id præcipit cuilibet Fideli, ut, *omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti*. Hoc autem inter divinum, & eccleſiaſticum de Pœnitentiæ Sacramento præceptum diſcrimen intercedit, quod primum ad illos tantum pertinet, qui poſt Baptiſmum lethalem culpam contraxerunt, alterum vero univerſos complectitur; videlicet, ut omnes ſe peccatis obnoxios intelligant, ut majori pietate, ac religione ad Sacram Euchariſtiam accedant, & quæquæ oves ſuis Eccleſiaſticis Rectoribus magis innoteſcant.

(*a*) Cap. omnis utriuſque ſexus de pœnitentiis, & remiſſionibus.

Ad

Ad Confeſſionem (ait Sanctus Thomas) (*a*) : *Dupliciter obligamur , uno modo ex jure divino ex hoc , quod eſt medicina , & ſecundum hoc non omnes tenentur ad Confeſſionem , ſed illi tantum , qui peccatum mortale incurrunt poſt Baptiſmum , alio modo ex præcepto juris poſitivi , & ſic tenentur omnes ex inſtitutione Eccleſiæ edita in Concilio generali ſub Innocentio III. , tum ut quilibet ſe peccatorem recognoſcat , quia omnes peccaverunt , & egent gloria Dei ; tum ut cum majori reverentia ad Euchariſtiam accedant , tum ut Eccleſiarum Rectoribus ſui ſubditi innoteſcant , ne lupus intra gregem lateat .*

Itaque , cum Eccleſia ſingulis Fidelibus edixerit eodem Canone 4. Concilii Lateranenſis , ut Paſchate ſaltem ſacram Synaxim percipiant , ut mox dicetur , hinc neceſſario ſequitur , ut adventante jam Paſchatis ſolemnitate quiſque confiteri ſua crimina debeat , & ad ſumendam Euchariſtiam ſe paratiorem exhibeat , ſicut idem Sanctus Doctor admonet (*b*) : *& quia ex præcepto Eccleſiæ omnes Fideles tenentur ſaltem in anno , præcipue in feſto Paſchæ Sacramenti Communionem accipere , ideo Eccleſia ordinavit , ut ſemel in anno quando imminet tempus accipiendi Euchariſtiam , omnes fideles confiteantur .*

Equidem Joannis Launoji opus illud de intelligentia memorati Canonis Lateranenſis perlegimus , qui proprii Sacerdotis nomine Parochum deſignari contendit . Attamen diſſertationem quoque Patris Natalis Alexandri expendimus de hiſtoria Eccleſiaſtica XIII. , ac XIV. ſæculi , in qua Launoji ſententia ſapienter refellitur . Revera ſi Joannes XXII. proſcripſit Joannis Poliaci Pariſienſis opinionem , qui Canonem Lateranenſis Concilii male interpretatus , palam adfirmaverat ſæculares , qui Regularibus Sacerdotibus ſua crimina confeſſi eſſent , ad confeſſionem iterandam prorſus obſtringi , Parochumque adeundum , ut rite expiarentur , ſicut aperte comprobatur in Extravaganti (*c*) ejuſdem Pontificis , & ex præclaro monumento deducto ex Actis Vaticanis , allatoque a Raynaldo (*d*) , ſi (inquam) hæc ita ſe habent veterem damnatumque Joannis Pollaci errorem , iterum in lucem revocaret , uti Raynaudus expendit (*e*) , qui paſchali præcepto de Confeſſione haud ſatisfieri aſſereret , niſi Parochus , aut alius Sacerdos , ipſius facultate prius obtenta , ſeligatur .

Jubet igitur Lateranenſe Concilium , ut proprius Sacerdos , vel alter quippiam illius facultate pro Sacramento Pœnitentiæ adhibeatur . Illud ſolum perpendendum eſt , utrum Parochus tantum Sacerdotis proprii nomine intelligatur . Cum tamen inficiari nemo poſſit Summu Pontifici , & Epiſcopis , præter Parochos , Sacerdotis proprii titulum convenire , hinc ſi quis ſua crimina vel ipſis , vel etiam Presbyteris ab eiſdem ſine ulla limitatione deſignatis confiteatur , Concilii Lateranſis præcepto ſatis obſequitur . Ut reliquos omnes , qui graviſſime ſuper hac re ſcripſerunt , omittamus , S. Thomam (*f*) , & S. Bonaventuram (*g*) tantum aſſerimus , ac nominamus . Qui contrariam ſententiam audacter tueri voluit eo paulatim adductus eſt , ut rem in medium proferret , quæ nulla ratione niteretur , Epiſcopum nempe haud poſſe ſuorum diœceſanorum ſacerdotem nuncupari , niſi cum Sacramentum Confirmationis , atque ordinis adminiſtraret , vel a caſibus reſervatis abſolveret . Sic porro deprehenditur ex epiſtola Encyclica a Clero Gallicano pro generalibus comitiis coacto ad Epiſcopos Galliæ miſſa , in qua communem ſententiam , quam docuit Pater Bagot Societatis Jeſu , complectitur , & eum vehementer improbat , qui eundem auctorem audaci ſcripto laceſſere non dubitaverat .

Hinc Pontifex Clemens VIII. anno 1592. in quoſdam Galliæ Parochos ita decrevit : *Præſenti Decreto noſtro ſancimus &c. dictis Fratribus , & Presbyteris dictæ Societatis , quam aliis privilegiatis prædictis , quibus id a Sede Apoſtolica indultum eſt , idoneis tamen , & ab Ordinario approbatis , peccata ſua etiam Quadrageſimali , & Paſchali , & quovis alio tempore confiteri licite poſſe , dummodo tamen iidem ſæculares Chriſti fideles Sacramentum Euchariſtiæ die Feſto Paſcalis Reſurrectionis in propria Parochia ab eorum Parocho ſumant .*

Idem confirmat Clemens X. in ea Conſtitutione , quæ incipit : *Suprema : & eos , qui dictis Religioſis ſimpliciter approbatis Paſchali tempore confeſſi fuerint , Conſtitutioni , quæ incipit : Omnis utriuſque ſexus : quoad Confeſſiones dumtaxat omnes ſatisfeciſſe cenſendos .*

Ex iis , quæ huc uſque commemoravimus , ſatis apparet , ut impleatur mandatum Lateranenſis Concilii ſæpius allatum , atque a Sacra Tridentina Synodo renovatum , quæ pariter jubet ſemel ſaltem in anno ſumendam eſſe ab omnibus Paſchali tempore Euchariſtiam , apparet (inquam) confeſſionis præcepto ſatisfacere , qui peccata ſua cuilibet probato Sacerdoti confiteatur , tamen pro Communionis præcepto ſatis haud eſſe Euchariſtiam qualibet in Eccleſia percipere , ſed in parochiali id neceſſario gerendum Paſchali tempore , videlicet intra majorem Hebdomadam , aut intra Paſchatis octiduum , quemadmodum Eugenius IV. declaravit (*h*) .

Licet hæc Conſtitutio apertiſſima ſit , alias tamen varia impedimenta propoſita fuerunt , ut Eccleſiæ Parochiales hoc jure ſpoliarentur . Nonnulli ſe præcepto parere arbitrabantur , ſi in ſua Eccleſia , licet non Parochiali , Sacramentum Communionis acciperent , & inane quoddam privilegium ad id præſeferebant . Verum Sacra Congregatio hanc opinionem penitus evertit , uti ex declaratione , quæ apud Dianam typis tradita fuit , liquido probatur (*i*) .

Hac proſcripta ſententia illud novum contra Parochiales Eccleſias excogitatum fuit , ideſt Paſchale mandatum ſatis impleri , ſi quis pro ſumenda Communione Metropolitanam , vel Cathedralem Eccleſiam adiret . Sed omiſſis iis omnibus , quæ in hanc rem ſcripta fuerunt , certum quidem eſt poſt Innocentii XI. deciſionem (*k*) , in qua Pontifex hujuſmodi præcepto nunime ſatisfieri declarat , ſi qui Romæ in Eccleſiis etiam Patriarchalibus S. Joannis Lateranenſis , aut S. Petri in Vaticano Sacram Euchariſtiam ſumant (*l*) ; certum , inquam , eſt , ſententiam , quæ ſuperius allata eſt , omnino corruere , niſi forte Epiſcopus , vel Parochus conſentiant , ac id permittant . Ita pariter tradit P. Giribaldus , qui in noſtra Metropolitana Pœnitentiarii munus per tot annos exercuit . (*m*) .

Sed præ cæteris Cardinalis de Lugo ſuper hac re luculenter diſſeruit , qui Theologicæ quam in Cathedris Societatis Jeſu profeſſus fuerat , rerum quoque experientiam adjunxit , quam ex Sacris Congregationibus , quibus Cardinalis interfuit , conſequutus eſt (*n*) Rem , de qua nunc agimus , proponit , & coram Pontifice diligenter examinatam fuiſſe aſſerit , decretumque Paſchali præcepto illum non ſatisfacere , qui in ſua Parochia ad Sacram Euchariſtiam minime accedat , licet illam in Metropolitana , ſeu Cathedrali percipiat ;

(*a*) Senten. 4. diſt. 17. quæſt. 3 art. 1. quæſtiuncula 3.

(*b*) Quodlibet 1. qu. 6. art. 2.

(*c*) Vas electionis.

(*d*) Anno Chr. 1321. n. 20.

(*e*) Tom. 21. oper. ſuor. p. 132.

(*f*) Opuſculo contra impugnantes religionem.

(*g*) Tract. Quare Fratres minores prædicent , & Confeſſiones audiant.

(*h*) Conſtitut. 20. tom. 1. Bullar. Rom.

(*i*) In editione coordinata tom. 2. reſolut. 20. circa fin.

(*k*) Die 5. Febr. anno 1682.

(*l*) Ex conſult. 89 n. 18. Pignatelli tom. 7.

(*m*) In ſuo tract. 4. de Euchar. c. 8 dub. 2.

(*n*) Lib. 2. de Reſpon. Moral. dub. 15.

ar; cum unaquequæ Parochia certis quibuſdam terminis concludatur, quos ultra nequit excurrere Metropolitana, licet inter Parochias adnumeretur. Et ſane, quemadmodum ex decreto Tridentinæ Synodi Parochus, ſeu alius Sacerdos ipſo conſentiente intereſſe debet, cum matrimonium celebratur; neque huic mandato parerent Sponſi, qui alteri Parochiæ adſcripti coram Parocho Metropolitano, ſive alio Sacerdote ex ejus permiſſu matrimonium inirent; ita de præcepto Paſchalis Communionis idem ſtatuendum eſt. Quippe Lateranenſe Concilium per Clementem VIII. declaratum, uti diximus, hoc apertiſſime indicit, ut in ſua quiſque Parochia ad Euchariſtiæ Sacramentum accedat, ipſumque a Parocho tradatur, aut alibi, ſi tamen Parochi conſenſus habeatur.

Volumus autem, ut hæc noſtra declaratio non modo locis publicis figatur, ſed etiam, ut ſinguli Parochi in ſuis Eccleſiis ante proximam Paſchæ celebritatem die aliquo feſto, dum Sacrum faciunt, populo exponant omnia, quæ in ipſa continentur. Sicut autem facultas ſumendæ extra Parochiam Communionis nonniſi raro, & legitima de cauſa per nos, aut per Vicarium noſtrum Generalem tribuetur, ea ſemper conditione adhibita, ut acceptam facultatem, ſcriptumque teſtimonium de Communione alibi peracta Parocho oſtendant, ita idipſum Parochi ſedulo requirant, qui ſane intelligent eo ſpectare voluntatem noſtram, ut eorum jura, atque Apoſtolica decreta ſarta tecta tueamur.

I N S T I T U T I O XIX.

De Sacra Miſſione indicenda in hac Metropolitana S. Petri, per Patres Congregationis B. Vincentii de Paulis.

INter multa, ac præclara munera, quæ Dei clementia, Summorumque Pontificum benignitate conſequuti ſumus, quæque pro Sedis Apoſtolicæ utilitate Romæ geſſimus, ubi fere per 40. annos morati ſumus, illud ſane poſtremo loco non habetur, Promotoris nempe Fidei in cauſis Beatificationis, & Canonizationis; quod quidem anno 1708. a Clemente XI. nobis demandatum, ſi minus apte, at magno cum labore ſuſcepimus, & ad finem uſque ejuſdem Pontificatus; ac pariter Innocentio XIII., ac Benedicto XIII. Pontificibus, retinuimus, donec inter Cardinales nos, licet immerentes, Benedictus ipſe cooptavit.

Regnante Clemente XI. maximam voluptatis cauſam Nobis Deus Opt. Max. attulit, cum poſt diuturnos labores, aſſiduamque contentionem noſtram inter Beatos cultus immemorabilis adſciti fuerunt Lucia Narnienſis, Salvator de Orta, Ceſſaus Odroantius, Liberatus de Lauro, Gregorius X., Alexius Falconerius, Seraphinus Aſculanus, Humilitas e Valleumbroſas; relatus vero in numerum Beatorum ſolemni ritu prævio virtutum, & miraculorum diligenti examine Joannes Franciſcus Regis; & inter Sanctos ſolemniter adſcripti Pius V., Andreas Avellinus, Felix a Cantalacio, & Civis noſtra Catharina: Regnante Pontifice Innocentio XIII. inter Beatos cultus immemorabilis vidimus adſcriptos Calmatium, & Andream de Comitibus; Pontifice Benedicto XIII. ſex Fundatores Ordinis Servorum, qui cum Alexio Falconerio ſeptenarium numerum conficiunt, & Serapionem; inter Beatos ritu ſolemni declaratos Hyacintham Mareſcotti, Joannem de Prado, Fidelem e Sigmaringa, Vincentium de Paulis, & Petrum Forerium; inter Sanctos vero ſolemniter enunciatos Turribium, Jacobum Picenum, Agnetem e Monte Politiano, Peregrinum Laziofium, Franciſcum Solanum, Aloyſium Gonzagam, Stanislaum Koſtkam, Margaritam Cortonenſem, & Joannem Neapomucenum.

Si omittamus S. Joannem Neapomucenum, B. Joannem de Prado, Fidelem a Sigmaringa, & Serapionem, de quorum virtutibus nullum examen inſtitutum fuit; cum de ipſorum Martyrio tantum agendum eſſet, atque de conſtantia, qua illud ſubjerunt, de cauſa etiam, ob quam a Tyrannis ad mortem damnati fuerunt, ac tandem de reliquis, quæ verum Martyrium conſtituunt, ut illos, inquam, omittamus, in cæteris Beatificationibus, & Canonizationibus ſeries virturum in ſeverum examen revocata fuit, ut primum de ipſis liquido conſtaret; deinde ut judicari poſſet, utrum ad ſupremam illam dignitatem, ac præſtantiam deveniſſent, ſine qua Sedes Apoſtolica Beatificationis, & Canonizationis honorem reipſa non elargitur. Id tamen advertendum eſt, examen bujuſmodi neceſſario requiri, cum agitur de Confeſſoribus Pontificibus, vel non Pontificibus, de Virginibus, ſive de aliis nec Virginibus, nec Martyribus, uti in illis contingit, de quibus paulo ante mentionem fecimus; non tamen neceſſe eſt, ut ſinguli inter Beatos, vel inter Sanctos rite adſcribendi in ſingulis virtutibus ſummum gradum attigerint, cum ſatis ducatur, ſi in illis ſumme excelluerint, quæ ad ipſorum conditionem, ac facultatem pertinebant. Hinc S. Hieronymus (*a*) teſtatur non omnes virtutes in ſingulis ſummas reperiri, licet qui ſingulari aliqua virtute præditus eſt, cæterarum quoque particeps habeatur; Sic in Salomone ſapientia, in Davide manſuetudo, in Elia, & Finees zelus, in Abrahamo fides, in Petro perfecta charitas, in Paulo ſtudium diſſeminandi verbi divini potiſſimum commendantur.

(*a*) In Dialogo 6. adverſus Pelagia.

Hic animus non eſt in medium revocare præſtantes eorum, vel earum virtutes, qui nobis Promotoris munus agentibus in Sanctos, vel Beatos adnumerati ſunt. De iis breviter aliqua delibabimus, quæ ad hoc noſtrum inſtitutum referuntur. Ac primum S. Jacobus Picenus in Sacris expeditionibus obeundis celebre ſibi nomen comparavit, quas maximo Catholicæ Religionis bono ſuſcepit Pontificibus Martino V., Eugenio IV., Nicolao V., Calliſto III., Pio II., & Sixto IV. contra hæreticos Fraticellos, Manichæos redivivos, Patarenos, Huſſitas, Taborritas, & contra ipſos Turcas in Italia, Pannonia, Germania, Boemia, & Sarmatia. Eandem ſemitam magna cum laude percurrit S. Franciſcus Solanus, qui feria quinta in Cœna Domini, cum Miſſionarium ageret, ingentem Indorum multitudinem impulit arma projicere, qui facta conſpiratione convenerant, ut ſacras illius diei cerimonias perturbarent, & eorum ſupra novem millia ad Fidem Chriſti unius diei ſpatio traduxit, licet hiſpano ſermone concionem haberet. Deus quippe ipſius labores hac gloria cumulaverat, ut ejus loquelam Barbari omnes recte intelligerent, uti certiſſimis argumentis in ejuſdem actis comprobatum fuit. Sed magis ad rem noſtram conferre videtur, ſi de B. Joanne Franciſco Regis, ac de B. Vincentio de Paulis verba faciamus; ad quorum primum quod attinet, pro bino examine, de virtutibus nempe, ac miraculis, vigilias noſtras, ſudo-

reſque

reſque haud inanes impendimus. Beati autem Vincentii de Paulis, qui jam inter Beatos ſolemni ritu cooptatus eſt, cauſam ab exordio ad hunc uſque finem perduximus; quod quidem uni homini non ita facile poteſt contingere, cum tam diuturnum judicium, atque prolixum, grave, ac perdifficile examen requiratur. Itaque B. Joannem Franciſcum in ſacris expeditionibus peragendis charitatis igne flagrantiſſimum agnovimus, qui incredibilem hominum multitudinem a vitiorum fœditate ad meliorem frugem, ac pœnitentiam traduxit; qui denique montes inter aſperrimos hujuſmodi ſalutari exercitio detentus, laboribus, incommodiſque debilitatus mortem oppetiit. Alter vero Vincentius de Paulis veram Herois imaginem expreſſit, ſi charitas ipſius erga Proximum expendatur. Nam diuturnum vitæ ſuæ ſpatium in id ſponte contulit, ut animas Deo lucraretur. Ne vero ſuarum Miſſionum curſus una cum vita conficeretur, Congregationem optimis legibus temperatam inſtituit, quæ illo adhuc ſuperſtite in plurimas Orbis partes fœliciter propagata eſt; ſuos quippe Alumnos ad Inſulam uſque Madagaſcar miſit, quæ Incolarum quadringenta millia continet, vel Idolorum cultores, vel nulla omnino religione præditos, ut ipſos ad Chriſti Fidem converterent. At vero Filii tam ſancti Parentis exemplo, ac veſtigiis inhærentes ſacras expeditiones, pro agricolis præſertim inſtruendis, non ſine maximo beneficio ſuſcipiunt; cum unius Parochi diligentia, quamvis ſeduli, ſufficere nequeat, ut rudes agrorum homines commode imbuantur.

Fidei Promotoris munere perfuncti Anconam ad primi Epiſcopatus noſtri Sedem profecti ſumus, & graviſſimum onus nobis impoſitum, ac noſtrarum virium tenuitatem cogitantes ad Presbyteros Sæculares, ac Regulares confugimus, ut in gerenda provincia auxilium nobis ſuppeditarent, curaſque imminuerent. Ac primum ſingulari patrocinio BB. Joannis Franciſci Regis, ac Vincentii de Paulis plurimum fidentes, ipſos enixe, ac ſuppliciter exoravimus, ut ſuis vel Sociis, vel Alumnis illud obtinerent a Deo, ut ſtrenuam operam pro noſtri gregis beneficio libenter, fructuoſeque impenderent; quod ita plane evenit. Quippe nulla oratio ſatis explicare poteſt, quo ſtudio, & charitate votis noſtris obſecundaverint Patres Societatis Jeſu, præter auxilium, quod cæteri Regularium Ordines præbuerunt; quantoque cum fructum rem aggreſſi fuerint Patres B. Vincentii de Paulis Congregationis Maceratenſis, cum per ea loca, & diœceſim Sac. Miſſiones inſtituerent; qui etiam rogati, ut idem beneficium Civitati impertirentur, & cum jam prope ad eam provinciam obeundam parati eſſent, rem tamen perficere non potuerunt. Nam per id tempus tranſlati ad Eccleſiam Bononienſem ad hanc noſtram Civitatem iter ſuſcepimus.

Itaque hujus Eccleſiæ adminiſtrationi præpoſiti, memores noſtræ imbecillitatis, animo quoque reputantes Miniſtrorum numerum pro meſſis copia exæquandum eſſe, ingenue fatemur maximam cæpiſſe voluptatem, cum deprehendimus plurimos eſſe inter laicos, pioſque cætus, qui proximorum utilitati conſulerent in iis omnibus, quæ vel ad humana, vel divina ſpectant; qui etiam de tradendo Catechiſmo, de ſublevandis egenorum calamitatibus, vel eorum quos pudor impedit, inopia, ac ſolitudine recreanda curam, certumque inſtitutum haberent. Inſuper Parochos ſuis intentos muneribus, ac Presbyteros e Clero Sæculari aſſiduos offendimus, paratoſque, ut Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrarent, & ſatis idoneos, ut ſacris concionibus cum in Urbe, tum in agris populum imbuerent. Poſtremo Regularium Ordines adeo pietati addictos invenimus, ut non piis ſolum meditationibus, verum etiam actuoſo vitæ genere detinerentur; cum probos ad conſtantiam confirmarent, improboſque ad ſalutarem expiationem hortarentur, Sacramenta Corporis Chriſti, ac Pœnitentiæ magna aſſiduitate, ac Religione adminiſtrarent, divina eloquia in ſuis templis, compitiſque populo traderent, morientibus aſſiſterent, *omnibus omnia facti, ut omnes Chriſto lucrifacerent*.

Ut præſertim aliqua dicamus de Sociis B. Joannis Franciſci Regis, cujus opem, ac tutelam pro grege nobis tradito ſemper imploravimus, & in poſterum implorare non deſinemus, nemo non videt quo ſtudio, ac diligentia juventutem ad literas ſimul, ac pietatem informent, moralem ſcientiam Clericis explicent, cultumque divinum in ſuis templis adaugeant, ad pœnitentiam malos excitent, rudes edoceant, Parochos adjuvent, dum Chriſti doctrinam, ac legem pueris explanant. Conciones in plateis non minus, ac in templis inſtituunt, piiſque exercitiis tum Eccleſiaſticos, tum Nobiles, & Plebejos magno cum fructu detinent, omnia denique pietatis officia morientibus perſolvunt. De Alumnis vero B. Vincentii de Paulis, quem patronum nobis potiſſimum adſcivimus, ut Sac. Miſſiones proſpere eveniant, illud aperte fatemur, cum hujuſmodi piæ expeditiones ſacræ viſitationi conjungi debeant, illos Forolivii, ubi proxime degunt, accitos fuiſſe in noſtram diœceſim, uti olim ſub Cardinali Jacobo Boncompagno Deceſſore noſtro contigerat; noſque a lacrymis temperare non potuiſſe, cum ex literis per Vicarios Foraneos, & Parochos ad Nos miſſis deprehendimus, longinqua eorum itinera, in aſperrimis montibus, ac vallibus commemorationes, graves, ac diuturnos labores, populorum lætitiam, copioſumque fructum, quem Deo largiente collegerunt.

Sicut alias declaravimus, ne longius urbana viſitatio prorogaretur, diœceſanam parumper deſerere oportuit. Statuimus autem Urbis viſitationi S. Miſſiones conjungere, cum ipſæ non minus in diœceſi, quam in Civitate requirantur, uti Venerabilis Pater Paulus Segneri recte his verbis latine reddi- tis perpendit (a): *Quod ſi pulcherrimis fructibus, quibus Sacræ Miſſiones redundant, non modo Civitates indigent (ut alia præclara oppida, & humanitatis plena omittam) quam agrorum Cultores, cur illæ inter armenta ſolum amandentur, ut tertio loco propoſitum fuit? eſto Paſtoribus indicantur, ut Chriſtianæ charitatis ardor magis eluceat, quæ infirmam plebem non prætermittit, ſed qua ratione Civitates hoc bono deſtituantur, quibus fortaſſe miſſio decem dierum ſpatio peracta majorem fructum afferet, quam decem Quadrageſimarum conciones antea comparaverint. Id autem non Concionatoribus præſtantiſſimis tribuendum eſt, ſed quod ipſi ſoli in eo munere verſarentur: In Miſſionibus vero tot numero Concionatores merito nuncupari poſſunt, quot ii ſunt, qui ad pœnitentiam coram cæteris adducti, quemlibet alium ad eoſdem motus concipiendos ſuis exemplis incendunt: Ob hanc cauſam illas Miſſiones ſemper ardentiores adverti, ad quas majori frequentia populus confluerets: Tunc enim plures, veluti carbones ſimul congeſti, mutuo calore vehementius ignem excitabant.* (a) Cap. 26

In

In Civitate quidem rerum inſcitia minus, quam in agris obverſatur, ſed minor animorum durities non eſt, quæ tanquam duriſſimum ferrum, non niſi fornacis ardentiſſima igne molliri, frangique poteſt.

Tempus Miſſioni conſtitutum pro hac noſtra Urbe a primo Sabbato poſt Paſcha ad inſequentes hebdomadas protrahetur, quod ſingulis magis convenire videtur. Nam neque frigus, neque immodici calores ullum impedimentum afferre poſſunt, uti ex frequentia hominum ad conciones Quadrageſimæ audiendas comprobatur. Locus ad obeundam Miſſionem erit Metropolitana Eccleſia Sancti Petri, quæ ſatis ampla eſt, noſtriſque Archiepiſcopalibus ædibus contigua, uti norunt univerſi. Etenim exercitiis omnibus nos ipſi adeſſe volumus, ſi Deus valetudinem incolumem conſervabit. Miniſtri autem Sacræ expeditionis erunt Patres Congregationis B. Vincentii de Paulis, quorum pii ſermones, ac in tradendo Catechiſmo methodus huic populo jucunda, & probata ita fuit; cum Cardinalis Boncompagnus hanc Eccleſiam adminiſtraret, ut illos ea Miſſione ſuburbana in Civitatem accire neceſſe fuerit, ut in Baſilica S. Petronii pias eaſdem exercitationes inſtaurarent. Venit cum neceſſariis privilegiis, ne ullo modo recedant a præcipuo Congregationis inſtituto, quo agros Miſſionibus percurrere conſueverunt. Ipſos rogavimus, accivimus, ac delegimus nos ipſi, ad quos jure ſpectat Miſſiones indicere, ac illarum miniſtros decernere. Id vero non eo conſilio, ac ratione factum eſt, ut Regularium Ordinum, qui in hac Urbe degunt, doctrinam, pietatem, ac virtutem parvi faciamus, ſed quod advertimus in Urbibus, licet præſtantium Medicorum numero affluentibus, exteros etiam Medicos nominis gloria celebres vocari, ut ſibi domeſtici, & ægroto pariter indulgeant. Neque tamen offenſionis cauſam ex hoc Medicis urbanis inferri putandum eſt; ac præſertim, ſi illi accerſiti ægrotantes alios in Urbe ad ſanitatem opportune reſtituerint.

Itaque quo poſſumus, ac fas eſt, maximo ſtudio, ut ſacris hiſce Miſſionibus interſint, univerſos obſecramus. Parochis autem præcipimus, ut per diem feſtum de hac re populum in Eccleſia frequentem commonefaciant, eumque plurimum hortentur, ne ſacris exercitationibus adeſſe prætermittat. Et quoniam ſatis cognitum, perſpectumque habemus non ab eo, qui plantat, nec ab eo qui rigat, fructum pendere, ſed a Deo Opt. Max., qui incrementum dat, ideo centum Indulgentiarum dies impertimus illis omnibus, qui poſt Sacramentum Pœnitentiæ, ſuſceptumque Corpus Chriſti per dies hebdomadæ majoris, quibus Sacra Myſteria in Metropolitana Eccleſia publice expoſita ſunt, pro felici Sac. Miſſionis exitu preces effundent, & quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitabunt: Eandem Indulgentiam ægrotis concedimus, qui expiati, & Sacra Synaxi refecti eaſdem precationes in lectulo peragent; Moniales etiam Clauſtris detentas hujus privilegii participes facimus, ſi omnia, quæ ſuperius indiximus, perfecerint. Hinc Confeſſarios monemus, ut de hac re certiores ipſas efficiant.

Magnam in nos, gregemque nobis commiſſum utilitatem derivandam Dei beneficio confidimus, neque Nos, populoſque noſtros poſtremo die ſupremi Judicii ſententia illa objurgandos eſſe, quæ apud S. Mathæum, & S. Lucam deſcribitur: *Væ tibi, Corozaim, væ tibi Betſaida, quia, ſi in Tyro, & Sidone facta eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cinere, & cilicio ſedentes pœniterent. Verumtamen Tyro, & Sidoni remiſſius erit in judicio, quam vobis; & tu, Capharnaum uſque ad Cœlum exaltata, uſque ad Infernum demergeris.*

INSTITUTIO XX.

De Campanis pulſandis Sabbato majoris Hebdomadæ: De illarum vetuſtate: Cuinam primo earumdem uſus tribuatur? De diſciplina, ob quam majori Hebdomada Campanarum pulſatio interdicitur: Item qua norma ſonitus Campanarum repetatur.

VEtuſta conſuetudo in Eccleſiam Occidentalem Tintinnabula induxit: Religioſa quoque diſciplina factum eſt, ut eorum ſonitus certis Majoris Hebdomadæ diebus interdiceretur, ac deinde omnibus nota eſt ratio, quæ in ſonitu ipſo repetendo ſervanda eſt die Sabbati ejuſdem Hebdomadæ.

Ac primum, ſi Angelo Rocchæ fidem habemus (*a*), S. Hieronymus, qui ineunte ſæculo V. deceſſit, Tintinnabula primus invexit; ſed cum præclarus Auctor cap. 31., & 39. Inſtitutionis pro Monialibus innitatur, quæ S. Hieronymo merito non adſcribitur, hinc difficile eſt eam ſententiam tueri.

Plurimi Scriptores unanimi conſenſu Tintinnabuli uſum S. Paulino Epiſcopo Nolano tribuunt, qui circa medium ſæculi V. vita defunctus eſt: verum cum S. Paulinus nihil de Tintinnabulis, vel de Turri commemoret Epiſtola 12. ad Severum, in qua ſingillatim Eccleſiam, quam a fundamentis extruxerat, ejuſque ſingulas partes explicat, hinc non exigua conjectura deſumitur, quæ ſuper allatæ opinioni maxime adverſatur. Ita Cardinalis Bona (*b*), ac Theophilus Raynaudus (*c*) expendunt.

Polidorus Virgilius (*d*), Honuphrius Panvinus (*e*), Ciacconius, aliique plurimi ad Sabinianum Pontificem Tintinnabuli conſuetudinem primo referunt, qui initio ſæculi ſeptimi Summi Pontificis dignitatem obtinuit; ſed cum Anaſtaſius in ejus vita nullam omnino de hac re mentionem faciat, qua ratione id affirmari queat nemo intelligit.

Illud ſolum dici poteſt Tintinnabula ante ſæculum ſextum ab Eccleſia Occidentali uſu recepta fuiſſe, enim ex vita S. Columbæ Abbatis, quæ ſæculo ſexto exarata fuit, ac poſtea a P. Mabillonio in lucem edita (*f*), deprehendatur ipſum ſub mediam noctem *pulſante Campana* ad templum ſe contuliſſe, ceteroſque Monachos ſomno excitatos, ad templum pariter conveniſſe, ut Martenes (*g*), & recentior Pagius (*h*) unanimes conveniunt.

Nunc de venerabili diſciplina agendum eſt, ob quam certis Majoris Hebdomadæ diebus Campanæ ſonus prætermittitur. Illa quidem ex antiquis monumentis, uti refert DuCange, *Campanarum ſuccinctio* nuncupatur (*i*): Bocquillot hujuſmodi ſonitum per eos dies omitti teſtatur, ejuſque loco ſtrepitum quemdam lignorum ſubrogari, ut primorum ſæculorum apud poſteros memoria conſervetur, quibus Fideles non ullo Tintinnabulo, ſed iiſdem lignis obſtrepentibus ad Divina Officia accerſiri conſueverunt: huic etiam ſententiæ congruere videtur Amalarius (*k*): Ipſa tamen veritati parum conſentanea ducitur, cum nullus ex antiquitate, præſertim contemporaneus Scriptor exiſtat, qui hanc lignorum conſuetudinem initio Eccle-

(a) In tract. Campanarum.

(b) Lib. 1. Rerum Lyturgicar. c. 22. n. 3.

(c) Tom. 15. pag. p. 411.

(d) In ſuo Lib. 6 de Inventoribus rerum.

(e) In Epiſt. de Rom. Pontificibus.

(f) Sæculo I. Benedictino.

(g) In Tract. de antiquæ Eccleſ. diſciplina in Divinis celebrandis Offic. c. 2. n. 11.

(h) In Vita Sabiniani c. 2. p. 1720.

(i) In ſuo tract. hiſtorico Liturgiæ lib. 2. c. 4.

(k) In ſuo lib. de Divinis Officiis.

ſiæ fuiſſe commemoret. Immo a ratione longe abhorret, uti tradit Cardinalis Baronius (*a*), hujuſmodi ſtrepitus pro ciendis Fidelibus ad Eccleſias, ſeu potius ad ſpeluncas, in quibus aræ ſtatuebantur, cum acerrima bella ipſis indicerentur, ita ut ſacra officia non niſi ſecretis ab hominum adſpectu locis celebrarent.

(a) Anno Chriſti 58.

Quare tutius fatebimur hujuſmodi ſilentium tintinnabulis per aliquot Majoris Hebdomadæ dies præſcriptum fuiſſe in priſcis libris ritualibus, qui a Martene afferuntur (*b*). Inſuper cum divini Verbi concionatores per tintinnabula ſignificentur, ſicut Judæis in Chriſtum ſævientibus, Apoſtoli, Magiſtro neglecto, fugam arripuerunt, & Petrus ipſe non modo effugit, ſed ipſum Magiſtrum palam negavit, ita ſane *ea hora qua Chriſtus traditus eſt, recte ſignis Eccleſiæ ſilentium indicimus, Chriſtumque ſolum torcular calcantem, ſolum in ligno Crucis extenſo Corpore tympanizantem, teſtimonium veritati humili, ac ſolitaria voce perhibentem ligneo malleolo in tabula ſuſpenſo, & perſonante, populumque ad Eccleſiam invitante ſignificamus*: Ita Rupertus Abbas (*c*), cui Angelus Roccha ſimul congruit (*d*).

(b) Loco cit. p. 321.

(c) In lib. 5. de Div. Offic. c. 29.

(d) In trat. Campanarum c. 15.

Nemo etiam ignorat, qua ratione Sabbato Majoris Hebdomadæ tintinnabulis ſonus reſtituatur. Pontifex Leo X. (*e*) in ſua conſtitutione hæc præcepit: *Et ut debitus honor Matrici Eccleſiæ reddatur, tam ipſi Fratres, quam alii Clerici Sæculares, etiam ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis privilegio muniti, die Sabbati Majoris Hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel Matricis Eccleſiæ pulſaverit, campanam in Eccleſiis ſuis pulſare minime poſſint. Contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.*

(e) Conſt. 22 §. 14. t. 1. Bullarii Romani.

Idem in Cœremoniali Epiſcoporum continetur (*f*), ubi de Sabbato Majoris Hebdomadæ res agitur: *Cantatur Gloria in Excelſis, pulſanturque campanæ, & Organum, debentque moneri Eccleſiæ Civitatis, ne pulſent campanas, niſi audito ſigno campanarum Eccleſiæ Cathedralis*. In illis vero Locis, ubi neque Cathedralis babeatur, nec ulla alia Eccleſia Matricis nomine, ac jure prædita ſit, idem privilegium dignori tribuendum eſt, ut duorum præſtantium virorum, qui Romanam Curiam probe norunt, Cardinalis de Luca (*g*), & Urſajæ (*h*) teſtimonio ſatis comprobatur.

(f) Lib. 2. c. 27.

(g) De præeminentiis diſc. 42. n. 14.

(h) Inſtit. Cærem. lib. 1. tit. 90. §. 2. nu. 395.

Cum Nos ipſi Secretarii munere Sacræ Congregationi Concilii operam præſtaremus, in Oppido Hiſtonii Eccleſiæ S. Mariæ, a S. Petri pari inter ſe dignitate veteri pactione conſtituerant, ut Sabbato Majoris Hebdomadæ alternis vicibus primæ tintinnabulum pulſarent. At cum deinde Eccleſia S. Mariæ Innocentii XIII. beneficio Collegiatæ titulum, ac dignitatem obtinuiſſet, Sacra Congregatio decrevit, ut qualibet pactione abrogata Sabbato Majoris Hebdomadæ campanam ante cæteras omnes ipſa pulſaret, idque privilegium ad ipſam perpetuo ſpectaret.

Cum igitur delatum nobis fuerit in Oppido Centenſi, dum in Eccleſia Parochiali, & Collegiata S. Blaſii Sabbato Majoris Hebdomadæ fontis benedictio perageretur, antequam ſignum ullum campanæ ejuſdem Eccleſiæ auditum eſſet, non ſine populi admiratione alterius Eccleſiæ tintinnabula pulſata fuiſſe, nos quidem ejus rei qualibet inquiſitione prætermiſſa, quidquid peccatum eſt, ignorantiæ, & imperitiæ ultro condonamus: attamen præcipimus, ne in poſterum ullius campanæ ſonus eo Sabbato percipiatur, niſi prius ab Eccleſia Cathedrali B. Blaſii ſignum datum fuerit, & ſi aliter contingat, pœnas pro voluntate noſtra infligemus.

Accedit etiam, quod Vicarius Generalis Ridolphi anno 1662. edictum promulgavit, in quo juxta conſtitutionem Leonis X., & plura decreta Sacræ Congregationis præcepit, ne in Civitate tintinnabula ante Metropolitanæ ſignum, in diœceſi vero ante Parochiales Eccleſias perſonarent, eoſque, qui id negligerent, Interdicti pœna mulctavit; quo ſane decreto non modo Sæcularium, ſed etiam Regularium Eccleſias, licet ad Ordinem Equitum Melitenſium pertineant, ſe complecti declaravit.

INSTITUTIO XXI.

De Benedictione, quæ Sacris Indumentis, & Vaſis tribuitur, ſive Sacra Unctio ſit neceſſaria, ſive minime requiratur. Origo ejuſdem Benedictionis; quo pacto adminiſtrari debeat.

UNiverſi Patres, ac Theologi conſentiunt Chriſtum Dominum noviſſima cœna, in qua Sacrificium ſui Corporis, & Sanguinis inſtituit, Sacerdotii ordinem, ac dignitatem cunctis Apoſtolis contuliſſe, cum poteſtatem eiſdem conſecrandi per illa verba tradidiſſet: *Hoc facite in meam commemorationem*. Neque ſane hoc in dubium revocari poteſt, cum Tridentina Synodus apertiſſime decernat: *Si quis dixerit illis verbis: hoc facite in meam commemorationem, Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem ſuum, anathema ſit* (*i*).

(i) Cap. 1. de Sacrificio Miſſæ, & c. 2. ſub eodem tit.

Ut omittamus eam controverſiam, quæ inter Theologos agitur de Miſſæ Sacrificio, quod ab Apoſtolis vertentes triduo poſt Salvatoris mortem celebrari poterat; qua in re unanimi aſſenſu conveniunt Corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis futurum fuiſſe vita deſtitutum, nec animam ulla *concomitantiæ* ratione conjunctam; deinde nonnullas alias quæſtiones inſtituunt, an Miſſa per illud triduum peracta rationem ejus Sacrificii habuiſſet, quod Salvator obtulit. Item, an hoſtiæ tunc conſecratæ, ſi, poſtquam Dominus reſurrexit, ſervatæ fuiſſent, an ipſius Corpus exanime, vel animæ reſtitutum continuiſſent; his omiſſis illud certum eſt illorum dierum ſpatio Apoſtolos Sacrum non feciſſe, & viri doctrina, atque eruditione præſtantes inter ſe diſputant quonam tempore Sacrificium Miſſæ primo iidem Apoſtoli celebraverint.

Iter argumenta, quæ a P. Theophilo Raynaudo afferuntur, illud poſtremum non eſt, quod inſcribitur: *De prima Miſſa* (*k*). Poſtquam ibi aſſeruit Apoſtolos ob amantiſſimi Præceptoris mortem mœrore pene confectos, &, velut oves interfecto Paſtore, diſperſos per illud triduum Sacrificio abſtinuiſſe, ipſos deinde revocato ad vitam Domino incredibili voluptate excitatos primum Deo Sacrificium obtuliſſe decernit, ut ſupremum ipſi cultum perſolverent, vel ut gratias agerent pro redivivo Præceptore, vel ut memoriam acerbiſſimæ ejuſdem Paſſionis recolerent, vel denique, ut Fideles, ac ſe ipſos ſingulari lætitia recrearent. E contrario Cardinalis Bona (*l*) in tractatu rerum Liturgicarum, quem nemo ſatis commendaverit, primum Sacrificium in Pentecoſtem uſque prorogatum exiſtimat, cum ſuper eos de cœlo Paraclitus immiſſus fuit; idque affert argumentum, quod lex vetus uſque ad Pentecoſtem vim ſuam retinuerit, cum nova nondum ſatis promulgata eſſet, ideoque, *non decebat novum offerri Sacrificium Sacerdotio nondum tranſlato*. Huic quidem ſententiæ congruit Sacra-

(k) Tom. 6.

(l) Lib. 1. c. 5.

crarum Litterarum auctoritas (*a*), in quibus Apoſtoli ſimul in Cœnaculo coacti ante illapſum Paracliti deſcribuntur: *perſeverantes unanimiter in oratione*. Deinde (*b*) cum dies Pentecoſtes complerentur, & ſub variis linguis in illos Spiritus Sanctus deſcendiſſet, tunc quoque, *erant perſeverantes in communicatione fractionis panis, & orationibus*.

Hac diſputatione abſoluta de tempore primi Sacrificii, qui res Eccleſiæ magis accurato ſtudio perſequuntur illud inquirunt, utrum Apoſtoli Sacrum in communi, & quotidiana veſte confecerint, an Sacrificii religione ducti peculiarem adhibuerint, ut poſtea novæ Legis Sacerdotes in more poſitum habuerunt. Hugo a S. Victore, & Walfridius Strabo primam opinionem tuentur; Nicolaus autem Alemannus (*c*) irridet eos, qui aliter ſentire non dubitent, ea potiſſimum ratione adductus, quod tunc Apoſtoli in ſumma egeſtate verſarentur. Ab illo tamen diſſentiunt Valdenſis, Demochares, Baronius, Stapletonius, Suaſſajus, Bona, Raynaudus, qui pari eruditione celebrantur. Quidam etiam ex illis nimia Alemanni confidentia graviter commoventur. Ac primum ii concedunt Chriſtum Dominum uſitatis veſtibus indutum divinum Sacramentum inſtituiſſe; contendunt tamen Apoſtolos peculiaribus indumentis uſos fuiſſe, cum primum Sacrificium, ac deinceps cætera peregerunt. Id enim rei dignitati maxime convenit, quod etiam Judæorum, Ethnicorumque exemplis ante oculos propoſitis ſuadebatur. Et quemadmodum, qui Chriſti fidem ſuſcipiebant, uti ex Apoſtolicis actibus deprehendimus, bonis omnibus divenditis, pretium Apoſtolis offerebant, hinc a veritate diſſonum non videtur, quod Apoſtoli egenorum calamitatibus facile conſulere poſſent, veſteſque idoneas, & alia ad ſacrificium pro ejus majeſtate celebrandum ſibi compararent.

Sanctus Paulus Apoſtolus, (uti ex Sacris Litteris conjicimus) Troade Aſiæ Civitate, quam decennalis Græcorum obſidio celebrem effecit, ter ſubſtitit. De primo in illam adventu actus Apoſtolici capite 16.; de ſecundo Paulus ipſe epiſtola 2. ad Corinthios; de ultimo tandem iidem actus Apoſtolorum capite 20. palam commemorant. Carpus, cujus nomen die 13. Octobris in Martyrologiis commendatur, Apoſtolum hoſpitio recepit, cum noviſſime ad illam Urbem veniſſet; diſcedens Paulus *Penulam* forte apud eum reliquit. Anni ſpatio interjecto, cum ſecundam ad Timotheum epiſtolam ſcriberet, hæc habet: *Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum*.

Quod ſi probanda videretur eorum opinio, qui Penulam idem, ac Sacerdotis caſulam arbitrantur, ſatis conſtaret Apoſtolos Sacris indumentis, cum rem divinam facerent, uſos fuiſſe. Præclarus Doctor Guillelmus Eſtius in commentariis ad eandem Pauli epiſtolam Penulæ nomine libros veteris Teſtamenti intelligi affirmat, non vero caſulam, qua nunc Sacerdotes utuntur: *Quod vero quidam Penulam interpretantur veſtem Sacram, quam Latini Planetam vocant, non eſt, unde ſolide probetur*. Joſeph Vicecomes e contrario (*d*) caſulam ſub eadem Penula ſignificari contendit. Cardinalis Baronius (*e*) ingenio, ac virtute magnus, cum utramque ſententiam in medium protuliſſet, hæc tradit: *Verum ex his duabus recitatis ſententiis, vel de volumine, vel de ſacra Veſte, alterutram, quam velit, lector ſequatur, ſed magis placet, ut volumen Sacræ Legis intelligi debeat*. Maximæ diligentiæ vir Cardinalis Bona (*f*) eorum opinionem amplecti videtur, qui Penulam pro quodam veſtis genere interpretantur. Idem ſentit Calmet (*g*); & Senator Philippus Buonaroti (*h*). Cum ipſe peculiare vitrum accurato ſtudio explanaret, in quo effigies Sanctorum Petri, Pauli, & Laurentii expreſſæ conſpiciuntur, Penulam vulgarem, & brevem pro veſte in itineribus adhibitam fuiſſe comprobat; quæ deinde a viris illuſtribus adſcita formam quoque mutavit, lautioremque ſuſcepit; ita ut ad talos uſque deflueret: caſulas autem eccleſiaſticas ab iis poſtremis Penulis tantum originem deſumpſiſſe.

Nos hanc difficilem controverſiam prætermittimus, illudque libere affirmamus Apoſtolos ſuper Altare rem divinam feciſſe, uti ex verbis S. Pauli Apoſtoli colligitur (*i*): *habemus Altare de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerviunt*; quæ ſane juxta Doctores Catholicos referenda ſunt ad Altare, in quo Sacramentum Euchariſtiæ conficitur, & Fidelibus adminiſtratur. Illud quoque aſſerimus neminem, qui Evangelii legem ſequatur, inficiari poſſe, quin Chriſtus Dominus in noviſſima cœna Calicem accipiens Apoſtolis præceperit, ut omnes ex eo ſuum Sanguinem biberent, qui paulo poſt in remiſſionem peccatorum pro ipſis, & pro multis effundi debebat; quæ a Domino percepta Fidelibus inde ſe tradidiſſe Apoſtolus teſtatur: *Quoniam Dominus Jeſus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit: accipite, & manducate, hoc eſt Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Similiter & Calicem, poſtquam cœnavit, dicens: hic Calix novum Teſtamentum eſt in meo Sanguine*. Ob eam cauſam feria v. majoris Hebdomadæ, quæ ejuſdem Sacrificii inſtitutioni celebrandæ propoſita eſt, ab antiquis Patribus *Natalis Calicis* nuncupatur. Tunc enim calix profanus in Sacrum uſum Chriſti Domini poteſtate converſus fuit. En verba Sancti Eligii Epiſcopi, qui ſæculo VII. ſcripſit (*k*): *Vocatur hac dies Cœna Domini, vocatur & Natalis calicis, quia hac, eademque die myſticum Paſcha Dominus cum Diſcipulis celebrans Sacramenta Corporis, & Sanguinis ſui illis, atque per illos nobis tradidit, & ipſe celebrationes initium fecit*. Dicemus etiam nullo Evangeliſtarum teſtimonio Panem conſecratum in Patena a Chriſto Domino fuiſſe poſitum, de qua cum S. Jacobus in Liturgia meminerit, ipſius uſus ad Apoſtolorum tempora commode referendus eſt, uti tradit Cardinalis Bona (*l*): *An Chriſtus conſecratum Panem in diſco, ſeu Patena poſuerit, non exprimunt Evangeliſtæ, ejus tamen uſum ævi Apoſtolici eſſe Liturgia Jacobi oſtendit*. Dicemus veritati omnino conſentaneum, quod Apoſtoli Sacrum facientes indumentis a communi uſu remotis uterentur: *Habet Religio Divina* (inquit S. Hieronymus (*m*)) *alterum habitum in miniſterio Altaris, alterum uſu, vitaque communi*. Poſtremo dicemus jure, ac merito traditioni Apoſtolicæ concedendam earum veſtium conſuetudinem, quæ in Sacrificio Miſſæ adhibentur, pro quibus fere ſingulis ex quarto ſæculo argumenta ſuppetunt. Tenenda quippe eſt doctrina, quæ a S. Auguſtino præclare traditur (*n*): *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec a Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non, niſi auctoritate Apoſtolica, traditum rectiſſime creditur*.

Maxime autem decet, ut Altare, Vaſa, veſteſque ad Sacrificium neceſſariæ conſecratione, ac benedictione prius in uſum Sacrum convertantur, uti docet S. Thomas (*o*): *Conſecrationes*

(a) Act. Apoſt. c. 1.
(b) Cap. 2.
(c) Diſſ. de parietinis Lateranenſibus.
(d) L. 2. de Miſſæ apparatu c. 28.
(e) Anno Chriſti 58 n. 67. 68.
(f) Oper. cit. l. 1. c. 24. n. 8.
(g) In ſuo dict. hiſt. Sac. Scr. t. 8
(h) In animadverſionibus ad quædam vitrea fragmenta figuris dist. acta ex Cœmeter. Rom. eſſo in Tab. 16 fig. 2.
(i) Ep. ad Judæos c. 13.
(k) In ſua Homil. 19. t. 2 edit. Biblioth. Patrum.
(l) Lib. 1. c. 25. n. 3.
(m) Super c. 44. Ezec.
(n) L. 4. de Baptiſmo c. 24.
(o) Par. 3. q. 83. a. 3. in corp.

adhibentur his rebus, quæ veniunt in uſum hujus Sacramenti, tum propter Sacramenti reverentiam, tum ad repræſentandum effectum Sacramenti, qui ex Paſſione Chriſti provenit. Secundum illud Hebr. ult. Jeſus, ut ſanctificaret per ſuum Sanguinem populum &c. Hinc in ordine Romano conſecrationem calicis, & patenæ cum unctione Chriſmatis, certiſque precibus deſcriptam intuemur; legimuſque in jure canonico decretum, quod Hormiſdæ Pontifici adſcribitur (*a*), ubi de Altaris conſecratione ſermo agitur. De patena, & calice conſecrando Innocentius III. (*b*); de Sacrarum veſtium benedictione Canon *Veſtimenta de Conſecratione diſt.* 1. aperte mentionem, ac teſtimonium faciunt; & licet Hæreticus Hoſpinianus (*c*) hunc Sacrum benedictionis ritum ſæculo tantum IX. invectum, aſſerere non dubitaverit: tamen ex ſæculo IV. certiſſima hujuſce rei monumenta proferuntur. Nam, uti refert Sozomenus, cum Imperator Conſtantinus regali munificentia Templum Hieroſolymis condidiſſet: *Epiſcopi Hieroſolymam delati Eccleſiam conſecrarunt, ſimulque ornamenta, & donaria ab Imperatore tranſmiſſa.* Quæ ſane pia conſuetudo ex veteri Teſtamento in novam Eccleſiam prioribus ſæculis dimanavit, uti aſſerit idem Cardinalis Bona per hæc verba (*d*): *Quem ritum e veteri Teſtamento ad novum profluxiſſe reor.* Id pariter Innocentius III. loco ſuperius allato palam indicavit: *Cum conſecratur Altare, cum dedicatur Templum, cum benedicitur Calix, non ſolum ex mandato Legis Divinæ, verum etiam exemplo Beati Silveſtri, qui, cum conſecrabat Altare, illud Chriſmate perungebat. Præcepit enim Dominus Moyſi, ut faceret Oleum Unctionis, de quo ungeret Teſtimonii Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, menſamque cum vaſis.*

De vetuſtate hujuſmodi conſecrationum, ac benedictionum erudite diſſerit Dominicus Georgius (*e*). Veſtis cujuslibet ſignificatum Sotus plene complectitur (*f*). Accedunt alii plurimi ſacrorum Rituum Interpretes, qui unanimi conſenſione ad Epiſcoporum ditionem pertinere adfirmant non modo Templa dedicare, Altaria, & vaſa, quæ Sacram unctionem requirunt, ſed etiam veſtium benedictionem, in qua Sacrum Chriſma prætermittitur. Hinc ſolius Epiſcopi partes eſſe hæc in ſua diœceſi perficere. Nam teſtimonia ex jure prolata id ſatis clare comprobant, ac fuſius auctoritate Anacleti (*g*), Engel (*h*), Schmalzgrueber (*i*), Paſqualig. (*k*) Cardinalis de Lugo confirmatur (*l*). Illud ſolum in controverſiam vocatur, an Epiſcopus pro benedictione veſtium, licet Sacrum Chriſma non adhibeatur, ſimplici Sacerdoti facultatem impertiri poſſit, quam nonnulli a Summo Pontifice, alii vero etiam ab Epiſcopo tradi poſſe contendunt, uti Paſqualig. (*m*) & Quartus aperte declarant (*n*).

Ut omnem dubitationem exuamus; & cum amplius viginti annis Sacræ Rituum Congregationi interfuerimus, ac ſupplices Epiſcoporum libellos audiverimus, ut ſimplices Sacerdotes pro hujuſmodi veſtium benedictione deligere ſibi fas eſſet, die 17. Januarii hujus anni nos quoque ad ipſam confugimus, ac delegandi facultatem ſatis amplam obtinuimus, quæ ad quinquennium protrahitur, novoque privilegio diutius prorogari poteſt.

Quamobrem juxta acceptam facultatem eorum benedictionem, & conſecrationem, nobis reſervamus, quæ Sacram unctionem exigunt, uti Sacra Congregatio præcipit, quæ facultatem tantum elargita eſt ſubrogandi alium Sacerdotem pro benedictione illius ſupellectilis, quæ Sacro Chriſmate non oblinitur. Ac ut ritus ejuſmodi integre ſervetur non ſolum in Urbe, ſed in diœceſi, ubi eum neglectum non ſine magno dolore percepimus, Vicario noſtro Generali, quatuor dignitatibus, & ſenioribus Canonicis Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ poteſtatem facimus conſecrandi eam Supellectilem, pro qua Sacrum Chriſma neceſſarium non habeatur. Idem per nos liceat quinque dignitatibus, tribuſque etiam Canonicis ſenioribus Collegiatæ S. Petronii. Item Priori, & quatuor Canonicis S. Mariæ Majoris; qui omnes non ſuis tantum Eccleſiis, ſed aliis quoque Urbanis, & Suburbanis proſpicere poſſint, dummodo nulli Vicario Foraneo ſubjiciantur. Idem concedimus Archipresbyteris, ac duobus Canonicis Senioribus trium Collegiatarum noſtræ Diœceſis pro ſuis Eccleſiis illorum locorum, in quibus Collegiatæ ipſæ ſitæ ſunt. Tandem hanc facultatem Commiſſario noſtro Centenſi, Vicario Foraneo pro Eccleſiis Centenſibus, cæteriſque, quæ ipſius ditioni adſcribuntur; item cuilibet Vicario Foraneo, qui in Diœceſi verſatur pro Eccleſiis ſibi ſubjectis omnibus poſtremo urbanis Parochis pro ſuis Eccleſiis.

Hoc pacto ſatis conſultum putamus, ne deſint ullo tempore, qui in Urbe, ac Diœceſi vaſa conſecrent, & indumentis ad rem divinam neceſſariis benedictionem rite impertiant. Præterea, licet magnus lapidum numerus a nobis conſecratus jam fuerit, tamen ſi novi afferantur ad eorum conſecrationem nos paratos ſatemur. Idem quoque præſtabimus, ſi pro campanis benedicendis, ſacrandiſque occaſio nobis offeratur. Singulis autem notum facimus, ſi in pervigilio cujuslibet Feſtis, calicem, aut patenam deferant, conſecrationem in ſequenti die non eſſe defuturam. Cum igitur tot delegati numerentur pro earum rerum benedictione, quæ Sacro Chriſmate non indigent, nullus excuſationis locus diœceſanis ſupereſt, ſi ea ſupellectili ad Sacrificium utantur, quæ benedictionem antea non acceperit. Ritus, & preces pro his benedictionibus adhibendæ, in Rituali, ac Miſſali Romano continentur; alias autem preces, aliumque ritum inducere penitus interdicitur. Inſuper Doctores opinionum varietate inter ſe diſputant, utrum cingulum, pluviale, & pyxis etiam benedictione indigeant. Pro cingulo eam minime neceſſariam quidam judicant, cum Can. *Veſtimenta de conſecratione diſt.* 1. de veſtibus loquatur, & cingulo nomen veſtis tribui non debeat. Aliqui pro Pluviali conſuetudinem nullam benedictionis eſſe teſtantur, uti ex Gavanto (*o*) ſatis deprehenditur. Nonnulli quoque inter recentiores tradiderunt non opus eſſe, ut pro pyxide benedictio adhibeatur, ſed vaſculum ligneum intus aptandum ea benedictione ſacratum, quæ Corporali convenit. Attamen cingulum ſacris veſtibus omnino neceſſarium eſt, de cujus etiam benedictione in Pontificali Romano mentionem habemus (*p*). Illud ſolum intereſt diſcrimen, quod in Pontificalibus ante Clementem VIII. cinctorium, in aliis vero, qui poſteriori tempore excuſi ſunt, cingulum nuncupatur. Item Pluviale inter veſtes ſacras adnumeratur, quod in profanos uſus converti nefas eſt; quod etiam Romæ ſacrari conſuevit. In Rituali, ac Miſſali Romano benedictio *Tabernaculi, ſeu Vaſculi pro Sacra Euchariſtia conſervanda* expreſſe continetur. Cardinalis autem de Lugo (*q*) acerrime contra P. Vaſquez differit, qui ritum innuit conſe-

cran-

(*a*) Nullus de conſecrat. diſt. 1.
(*b*) Cap. unico §. unguitur de Sacra Unctione.
(*c*) In ſuo Lib. de origine Dedicationum c. 3. 4.
(*d*) Loco citato.
(*e*) Tom. 2. de Liturgia Romani Pontificis lib. 2. c. 14.
(*f*) In 4. Sententiarum diſt. 13. qu. 2. art. 4.
(*g*) Tom. 3. de conſecrat. Eccl. §. 2. n. 32. n. 44. & n. 49.
(*h*) Eodem tit. §. 2. n. 9.
(*i*) Eod tit. lib. 3. tom. 2. p. 566. n. 37.
(*k*) De Sacrificio novæ Legis qu. 801. n. 2. & ſeqq.
(*l*) De Sacram. diſp. 20. de Sacram. Euchar. ſect. 4. n. 91. & n. 98.
(*m*) De Sacrificio novæ Legis q. 801.
(*n*) Ad Rubricas Miſſalis ſect. 4. par. 2. tit. 1. dub. 3.
(*o*) De Rubrica Miſſalis par. 1. tit. 19. n. 3. lit. a.
(*p*) Sub Rubr. Specialis benedictio cujuslibet indumenti.
(*q*) Diſp. 20. ſect. 4. de Sacr. Euchar. n. 97.

crandi lignei vaſculi, de quo ſuperius dictum eſt: *Pater Vaſquez dicit, ex conſuetudine eſſe neceſſarium, ut intra pyxidem, in qua Sacramentum ſervatur, ſit vas aliquod ex ligno, quod benedictione Corporalis benedictum ſit. Verum hoc eſt vitium commune Scholaſticis, ut conſuetudine judicent ex eo, quod in illa Civitate, aut Provincia, ubi verſantur, fieri viderunt. Scimus quippe conſuetudinem eſſe contrariam, quam ego non ſolum de Roma, ſed de aliis Eccleſiæ Provinciis teſtari poſſum.* Hinc nos ut magis probabilem, ideoque tenendam eorum ſententiam proponimus, qui pro cingulo, pluviali, ac pyxide benedictionem non omittendam fatentur, inter quos Biſſius (*a*), Quartus (*b*), Paſqualigus (*c*), aliique numerantur. Illud quoque advertendum eſt, quod non modo pro novis indumentis benedictio neceſſario requiritur, ſed tunc etiam, cum detrita priſtinam formam amittunt, & ad ſuos uſus apta non ducuntur, ideoque ex iis veſtibus antea ſacratis nova aliqua perficitur alterius generis; veluti, ſi ex pluribus manipulis Stola, ſive Alba ex multis Amictibus, aut e contrario plures Amictus ex Alba conficiantur. Ita Scriptores, qui ſuper hac re monimenta aliqua reliquerunt.

(*a*) In ſua Hierurgia litt. B. ſub n. 51. §. 8. tom. 2. n. 274.
(*b*) Ad Rubricas Miſſalis p. 2. tit. 1. ſect. 4. dub. 2.
(*c*) De Sacrificio novæ Legis qu. 800 a n. 9. & ſeqq.

Priuſquam hanc declarationem noſtram abſolvamus, pauca dicenda ſunt de iis, qui præter delegatos a nobis pro rerum Sacrarum benedictione ſe facultate præditos jure ſuo arbitrantur. Hujuſmodi ſunt Epiſcopi Titulares, qui forte in hac Civitate verſentur, ſeu per illam tranſeant, Præſides Ordinum Regularium, iique Abbates Regulares, quibus inſignia Pontificalia permiſſa ſunt, quive Sacerdotio initiati, poſtquam a nobis benedictionem acceperint, vel etiam ſine ulla Epiſcopi benedictione tali privilegio decorantur, ut Pontificalibus ornamentis uti, primamque tonſuram, & Ordines minores conferre poſſint (*d*).

Itaque, cum illud certum teneamus injuſſu Sedis Apoſtolicæ benedictionem veſtium, & vaſorum conſecrationem ſimplici Sacerdoti committi non poſſe; & cum in reſponſione Sacræ Congregationis nonniſi iis nominentur, quos ſuperius declaravimus, hinc nullum inter Delegatos noſtros conſtituimus ex Præſidibus Regularibus, neque ex Abbatibus, quibus inſigna Pontificalia, aliaque ornamenta conveniunt. Et quamvis aliqui contendant poſſe Abbates ad bujuſmodi benedictionem, & conſecrationem ab Epiſcopo jure ſuo delegari (*e*), quod etiam exemplo confirmant, nempe poſſe Abbates etiam Clericis ſæcularibus primam tonſuram, & Ordines minores tradere, ſi litteræ Epiſcopi accedant, quibus id permittatur: Id tamen nos minime probamus. Quippe, cum Tridentinum Concilium (*f*) facultatem Abbatum pro conferendis prima tonſura, & minoribus Ordinibus certis limitibus concluſerit, & ad Regulares ipſis ſubjectos unice definiverit; hinc ſequitur eam nullo modo proferri poſſe, vel ad Regularem alterius Ordinis, vel ad Clericum Epiſcopo ſubjectum, licet per litteras ſuorum Prælidum id Abbatibus mandaretur. Ita ſtatuit Congregatio Concilii, ejuſque Decreta a Fagnano fuſe memorantur (*g*). Ita pariter Alexander VII. die 27. Septembris 1659. conſtituit, qui Pontificalium uſum Abbatibus decernens (*h*): *Reliqua Pontificalia* (inquit) *extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta, vel pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum, exercere non valeant, puta Campanarum benedictionem, Calicum, & ſimilium, in quibus Sacra adhibetur Unctio, nec non minorum Ordinum collatione.*

(*d*) Can. Quoniam diſt. 69. c. cum contingat de ætate, & qualitate, c. ſtatuimus de ſupplenegl. Prælat., & c. Abbates de Privil. in ſexto.
(*e*) P. Schmaagrueber ad tit. decretal. de conſecrat. Eccleſiæ, vel Altar. §. 2. n. 19.
(*f*) Seſſ. 23. c. 10. de Reform.
(*g*) Cap. Aqua, ſub n. 19. de Conſecr. Eccl. & Altar.
(*h*) §. 19.

Aliter de Epiſcopis Titularibus dicendum eſt. Licet enim ægerrime defendi poſſit ipſis licere in aliena diœceſi benedictionem veſtibus impertiri, Altaria, ac Vaſa ſacrare, pro quibus Chriſmatis unctio neceſſaria eſt, eoquod pro re gerenda Pontificiis inſignibus uti debeant, Baculo ſcilicet, ac Mitra, quod quidem Tridentina Synodus (*i*) apertiſſime cuilibet Epiſcopo interdicit, cum in aliena Diœceſi verſatur, niſi Ordinarii facultas acceſſerit, tamen cum ipſi Epiſcopali dignitate præditi ſint, Vaſa, ac Altaria dedicare, & Sacris indumentis benedictionem elargiri poterunt, ſi Ordinarius id permittat, eodem pacto, quo de ejuſdem licentia Ordines conferre poſſunt. Ita diſſerit præclare P. Hieronymus Andreuccius Societatis Jeſu (*k*).

(*i*) Seſſ. 6. c. 5. de Reform.
(*k*) Tract. de Epiſc. Titular. ſeu in partibus Infidelium.

Quare præſtantibus his ſententiis adducti, ratione etiam dignitatis, quam in ipſis Titularibus Epiſcopis omni veneratione proſequimur, nos paratos declaramus, ſi aliqua occaſio ferat, poteſtatem facere, quoties eam requirant, ut indumenta, Vaſa, & Altaria dedicent, & inſignibus Pontificiis libere utantur.

Novimus etiam quoſdam Regularium Ordinem Præſides id ſibi tribuere, ut non modo pro ſuis Eccleſiis, verum etiam pro alienis ſupellectilem benedictione conſecrent; Abbates autem nonnulli Altaria, calices, ac patenas dedicare ſe poſſe prædicant cum in ſuis Eccleſiis, tum in aliis, quæ ad ipſos nulla ratione pertineant. Fuſe de hac re agunt Paſqualigus (*l*), & Quartus (*m*), & alii, qui contrarias ſententias tuentur, uti ſolet contingere, cum Scriptores rerum fontes, & originem minime perſcrutantur.

Si Regulares Præfecti pro bujuſmodi benedictionibus Apoſtolicæ Sedis privilegia certo obtinuerint, noſtro etiam patrocinio eadem confirmabimus. Verum in Synodo præclariſſimi Deceſſoris noſtri Cardinalis Jacobi Boncompagni (*n*), cum de Abbatibus Regularibus agitur, hæc ſtatuuntur: *Pontificalia extra propriam Eccleſiam non exerceant, nec paramenta benedicant, neque campanas, aut calices conſecrent: niſi pro ſua Eccleſia.*

(*l*) De Sacrificio novæ Legis q. 803.
(*m*) Ad Rubricas Miſſal. p. 2. tit. 1. ſect. 4. dub. 3.
(*n*) Lib. 4. c. 1.

In Decreto Alexandri VII., quem ſupra memoravimus, Regularibus Abbatibus pro ſuis tantum Eccleſiis campanas, & calices conſecrare permittitur. Idem paragrapho ſuperiori nempe 18. pro benedictione ſacrarum veſtium a Pontifice præcipitur: *Eccleſiaſticam ſuppellectilem pro ſervitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum denedicant.* Cum vero Monachi Congregationis Caſſinenſis ad eundem Pontificem confugiſſent, iis privilegiis ſe prœditos adfirmantes, quibus eas benedictiones tam pro ſuis, quam pro aliorum Eccleſiis ſe exercere poſſe fatebantur, Sacra Congregatio habita coram eodem Alexandro VII. die 20. Julii anno 1660. hoc reſponſum dedit: *Ad Paragraphum decimum nonum, quo vetita eſt Abbatibus benedictio Sacræ ſuppellectilis pro uſu alienarum Eccleſiarum, aſſerentibus Monacis etiam pro aliena Eccleſia ex Apoſtolico Indulto eis licitum eſſe Eccleſiaſticam ſuppellectilem benedicere, Sacra Congregatio mandavit exhiberi Indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtineri.* Ignoramus, an tale indultum in lucem unquam productum fuerit; ſi id conſtaret, huic noſtræ declarationi jungeretur.

INSTITUTIO XXII.

De obligatione, qua Medici debent ægrotos ante omnia monere, & inducere, ut Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiant. De veteri Eccleſiæ diſciplina pro abſolvendis in mortis articulo, qui gravibus delictis tenentur. Utrum Medicus ægrotum per ſe, vel per alium monere debeat. Utrum poſſit ad illos infirmos accedere, qui intra conſtitutum tempus delicta confiteri recuſaverint. Ob quam morbi ſpeciem Medicus ægrotantem monitum facere tenetur.

INter cæteras controverſias, quæ a ſtudioſis Sac. Antiquitatis proponuntur, illa præſertim adnumeratur: *Concederetur ne abſolutio* (inquit P. Mabillon. (*a*)) *pro ſingulis peccatorum generibus? negaretur ne alicui, licet in articulo mortis? Diſciplina Eccleſiaſtica eſſet ne quoad hoc ubique uniformis?* Cum autem in diſquiſitione rerum, quæ ad veterem Eccleſiæ hiſtoriam pertinent, ab exiguo monumentorum numero difficultas plerunque oriatur, pro diſceptatione, quam modo expoſuimus, tot, ac tanta monumenta ante oculos perpendenda obverſantur, ut magis periti Scriptores in duas partes contrarias abierint. Aliqui, nempe Albaſpineus, Petavius, Lupus, Juveninus, ac Martenes eam ſententiam tuentur, ut ſacram non modo ſynaxim, ſed etiam ſacramentalem abſolutionem ſceleſtiſſimis hominibus, eum animam agerent, denegatam fuiſſe fateantur, licet veræ pœnitentiæ ſigna palam oſtenderent, cujus judicium, & confeſſionis votum divino Judici relinquebatur. Alii vero, inter quos Morinus, & Natalis Alexander, id nunquam accidiſſe contendunt. Poſtremus locus inter eos, qui in hac opinione verſantur, tribuendus eſt Tournelio (*b*), & P. Joſepho Auguſtino Urſio ex Ordine Prædicatorum, non quidem eruditionis, doctrinæque ratione habita, ſed quod poſtremi omnium monumenta ingenii ſui in lucem protulerint. Urſius præſertim in diſſertatione hiſtorica, quam ſuper hac re confecit, quæve Mediolani anno 1730. excuſa fuit, argumenta ſatis accurato ſtudio refellit, quæ ab Albaſpineo contrariæ ſententiæ principe, ac duce luculenter afferuntur (*c*).

(a) In ſuo tract. ſtudiorum Monaſtic.

(b) Par. 2. ſuar. Prælection. Th. de Sacr. Pœn. & extr. Unct. p. 147. edit. Pariſien. 1728.

(c) In ſuis Ecc. obſ.

Verum, ut omittamus quæ olim contigerint, & quæ ad peculiares ſolum Eccleſias referuntur, uti Carolus Wittaſſius expendit (*d*), nunquam Sedes Apoſtolica, unitatis centrum, & omnium Eccleſiarum Magiſtra improbavit, ſi cuivis nefario homini, qui veram pœnitentiam apertis indiciis teſtetur, abſolutio concedatur. Cœleſtinus quidem Pontifex initio ſæculi quinti pravam conſuetudinem vehementer objurgat, quæ in Provincias Viennenſem, ac Narbonenſem irrepſerat (*e*): *Agnovimus* (inquit) *pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum deſideriis annui, qui obitus ſui tempore hoc animæ ſuæ cupiunt remedio ſubveniri. Horremus, fateor, tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate deſperet, quaſi non poſſit ad ſe quovis tempore concurrenti ſuccurrere. Quid hoc, rogo, aliud eſt, quam mortem morienti addere, ejuſque animam ſua crudelitate, ne abſoluta eſſe poſſit, occidere? ſalutem ergo homini adimit quiſquis mortis tempore ſperatam pœnitentiam denegarit.* Si ad poſteriora tempora deveniamus, ex jure Canonico (*f*) legimus conſtitutionem Clementis V. in Concilio generali Viennenſi, in qua ſæcularium quorundam Judicum audacia graviter comprimitur, qui capite damnatos impediebant, ne ſua prius ſcelera Sacerdoti commode confitentur: *Cum ſecundum ſtatuta canonica ultimo deputandis ſupplicio negari, ſi petant, non debeat Pœnitentiæ Sacramentum, abuſum damnabilem in quibuſdam partibus contra hoc introductum aboleri omnino volentes, juſtitiarios omnes, & dominos temporales, ut ab hujuſmodi deſiſtant abuſu, hortamur in Domino, & obſecramus per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti. Locorum Ordinariis nihilominus injungentes, ut eos ad hoc, cum primum commode poterunt, diligenter monere, & ſi neceſſe fuerit, Eccleſiaſtica cenſura compellere non omittant.* Tridentina quoque Synodus (*g*), poſtquam de reſervatione delictorum a Summo Pontifice, & quolibet Epiſcopo pro ſua diœceſi ſtatuenda ſermonem habuit, his deinde verbis utitur: *Hanc autem delictorum reſervationem conſonum eſt divinæ auctoritati non tantum in externa politica, ſed etiam coram Deo vim habere. Verumtamen pie admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint.*

(d) Tr. de Sacr. Pœn. par. 2. q. 6.

(e) Ep. ad Epiſc. Vien., & Narbonen.

(f) Inter Cl. Tit. de Pœn. & Remiſſionibus c. 1.

(g) Seſſ. 14. c. 7.

Et profecto nullum eſt peccatum tam grave, tamque acerbum, quod vera pœnitentia non deleatur, ut habetur capite *firmiter: de ſumma Trinitate, & Fide Catholica: Et ſi poſt ſuſceptionem Baptiſmi quiſquam prolapſus fuerit in peccatum, per veram poteſt ſemper pœnitentiam reparari*. Deus ipſe (*h*) in gratiam, & amicitiam ſe peccatores recepturum fatemur, ſi ad meliorem frugem traducantur: *Tu itaque, Fili hominis, dic ad Filios populi tui: juſtitia juſti non liberabit eum in quacumque die peccaverit, & impietas impii non nocebit ei in quacumque die converſus fuerit ab impietate ſua.* Inſuper (ut tradit S. Auguſtinus (*i*)): *Quis porro tam impie deſipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, in bonum non poſſe convertere? ſed, cum facit, per miſericordiam facit; cum non facit, per judicium non facit.*

(h) Ezech. c. 33.

(i) In Enchyridion c. 98.

Unanimes Theologi conveniunt ad confitenda peccata nos obſtringi, quoties mortis periculum impendat: *Quia ea, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis* (ait S. Thomas (*k*)), *tenetur homo in hac vita implere, ideo, ſi periculum mortis immineat, etiam per ſe loquendo, obligatur aliquis ad confeſſionem faciendam tunc, vel ad Baptiſmum ſuſcipiendum, & propter hoc etiam Sanctus Jacobus ſimul præceptum edidit de Confeſſione facienda, & extrema Unctione ſuſcipienda.* Conſtans etiam, ac perpetua Eccleſiæ conſuetudo, quæ vim legis obtinuit, ſummam diligentiam indicit, ne ægroti ex hac vita decedant, quin prius Sacram Euchariſtiam, tanquam Viaticum ſuſceperint (*l*). De Sacramento extremæ Unctionis, ut græcorum morem prætereamus, qui illud etiam ſanis hominibus adminiſtrant (*m*) ita S. Jacobus Apoſtolus (*n*) ſcriptum reliquit: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum ungentes eum oleo in nomine Domini.* Hinc ab Innocentio III. (*o*) poſtrema Unctio *Oleum infirmorum* nuncupatur; & Eugenius IV. in ſuo decreto *hoc Sacramentum non niſi infirmo, de cujus morte timetur, dari debere* conſtituit. Præterea Tridentina Synodus declarat (*p*), *eſſe hanc Unctionem Infirmis adhibendam, illis vero præſertim, qui tam periculoſe decumbunt, ut in exitu vitæ conſtituti videantur, unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur.* Si quis autem de hac re Theologorum more diſputare velit, facile id perſuadebit. Sicut enim poteſtas ineſt

Eccle-

(k) 4. ſent. diſt. 17. q. 3. a. 1. quæ. ſtionc. 4.

(l) Can. 13. Concilii Nicæni, & can. 7. Conc. 4. Carthag.

(m) Ita Arcadius, Jacobus Goar, & Leo Allatius.

(n) Cap. 5. Epiſtolæ.

(o) C. unico de Sac. Unctione.

(p) Seſſ. 14. c. 3. de extrema Unctione.

Digitized by Google

Eccleſiæ, ut Sacramenra illis recuſet, qui ad ea ſuſcipienda prorſus indigni judicentur, ita nulla ſacultate permittitur, ut iiſdem Sacramentis illi carere debeant, qui paratum ad ipſa percipienda animum patefaciant, & ea, qua fas eſt, demiſſione ſupplices eadem Sacramenta depoſcant (*a*)

(a) Cap. 3. diſſert. P. Urſij ſuperius allatæ.

Ex his, quæ dicta ſunt, hæc duo aperte conſequuntur; primo præclare in uſum receptum eſſe ne in mortis diſcrimine abſolutio ſacramentalis, item S. Synaxis, & poſtremæ Unctionis Sacramentum ulli denegetur, licet graviſſimis criminibus teneatur; ſecundo, ut eadem Sacramenta iis ſolum conferantur, qui ad illa ſuſcipienda ſatis idonei exiſtimentur, vel ſaltem externis ſignis paratum animum præſeferant; cum intimi ſenſus a Deo ſolum dignoſci poſſint, uti recte S. Cyprianus perpendit (*b*): *Si autem, quod Dominus avertat a Fratribus noſtris, aliquis ipſorum fefellerit, ut pacem ſubdole petat &c. ſe ipſum fallit, & decipit, qui aliud corde occultat, & aliud ore pronunciat. Nos, in quantam nobis & videre, & judicare, conceditur, faciem ſingulorum videmus, cor ſcrutari, & mentem perſpicere non poſſumus. De his judicat occultorum ſcrutator, & cognitor cito venturus, & de arcanis cordis, atque abditis judicaturus*. Eam mentem non habemus, ut univerſa ea ſigna complectamur, quibus ægroti pro Sacramentis Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & extremæ Unctionis rite ſumendis idonei ſatis judicentur. Illud ſolum nobis propoſuimus, ut tempus pro ægrotis ad Confeſſionem admonendis conſtitutum a jure Canonico, & Apoſtolicis Decretis in mentem iis, ad quos pertinet, revocemus, cum hoc plurimum ſane conferat, ut eadem Sacramenta majori cum fructu percipiantur. Siquidem a piis Sacerdotibus, qui pro muneris ſui ratione morientibus interſunt, nobis non ſine magno animi noſtri mœrote delatum eſt, non ſemel id ægrotis tunc ſolum denunciari, cum jam mentis impotes videntur ob metum vicinæ mortis, vel morbi gravitate omni pene ſenſu deſtituuntur; atque ita locum eſſe dubitandi, næ pœnitentiæ Sacramentum fruſtra ipſis adminiſtretur, cum non modo ad Sacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ neceſſario requiratur, ut quis integra mente, ac ratione præditus ſit, ſed illi etiam *graviſſime peccant* (*c*), *qui illud tempus ægroti ungendi obſervare ſoleat, cum jam omni ſalutis ſpe amiſſa, vita, & ſenſibus carere incipiat. Conſtat enim, ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, ſi ægrotus, cum in eo adhuc integra mens, & ratio viget, fidemque, & religioſam animi voluntatem afferre poteſt, Sacro Oleo liniatur*. Nam qui vel leviter Eccleſiæ hiſtoriam adſpexerint, plane norunt pravam conſuetudinem tradendæ extremæ Unctionis illis, qui proxime morituri ſunt, ex falſa opinione defluxiſſe, quæ ſæculo XIII. in omnem Brittanniam majorem pervaſerat, & quæ tunc temporis in Conciliis proſcripta fuit, nempe ægrotum, qui uxorem duxiſſet, ſi poſt extremam Unctionem convaleſceret, nullum deinceps commercium cum illa habere poſſe; cæteris autem, qui poſt extremam Unctionem ad ſanitatem reſtituerentur, carnes omnino per reliquum vitæ tempus interdici.

(b) Epiſt. 2. Synodica Concilii 2. Carthaginen.

(c) In Rom. Catechiſ. §. 18. de ext. Unctione.

Præclarum ſane eſſet, ſi Conciliorum ſanctiones, & Pontificum decreta univerſi percurrerent; præclarius autem, atque utilius, ſi quæ in illis præcipiuntur, exequutioni demandarent. Hinc plurima alia bona dimanarent. Quippe nec Epiſcopi ſæpius eorum memoriam in aliis exitare cogerentur, neque plures ea, quæ ignorant, temere objurgarent.

Itaque Summi Pontifices, ſanctaque Concilia non ſolum monuerunt Sac. Euchariſtiam, & poſtremam Unctionem non eſſe conferendas, cum ægrotus in eo diſcrimine poſitus eſt, ut rationis expers Sacramenti virtutem minime intelligat, ſed tempus etiam, quo Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrari oporteat, indixerunt, cum ipſum ad duo reliqua Sacramenta velut aditum patefaciat.

Galenus ipſe (*d*) tradit, ſine ulla diſſimulatione morbi gravitatem, ac periculum ægrotis a Medico detegendum: *Nam, ſi prudentem hominem, præterea non timidum eſſe cognoveris, vera ipſi dicere conaberis, nil eorum, quæ in morbo futura ſunt, ſubtrahens, nec diſſimulans. At, ſi ſtultum, atque timidum, omnia ea, quibus ipſe meliori animo futurus ſit, dicito, nec tamen magnopere mentiaris. Quod ſi interdum ob extremam laborantis formidinem ipſi certam ſalutem pollicere coactus fueris, egreſſus ſaltem ejus curam gerentibus vera dicito; ita enim nec ille animum deſpondebit, & tu plerumque vera retuleris.*

(d) De morbis vulgaribus in 6. com. 2. text. 43.

Sed neque hoc conſilium ab Eugenio probatur, qui vitæ amittendæ periculum nullis ægrotis declarandum putat, licet prudentes, ac minime timidi habeantur: *Imaginari* (inquit) (*e*) *non poſſum hominem tam compoſito, futurum animo, qui non contriſtetur ex mortis certo nuntio, cum omnium terribilium finis ſit mors. Quid enim magis exaſperare poſſit morte ipſa non video. Nec eſt, quod quiſpiam dicat, Philoſophos ejuſmodi eſſe; quoniam, hoc falſum eſſe convincitur, quod ille, qui mortis Dominus erat, Patri dixit: Pater, ſi fieri poteſt tranſeat a me calix iſte*. Verum hæc omittamus, quæ pagano potius, quam Fideli apte conveniunt; & quid Ezechiæ Regi, cum gravi morbo decumberet, Iſaias libere denuntiaverit, animo reputemus (*f*): *Hæc dicit Dominus Deus: præcipe domui tuæ, morieris enim tu, & non vives*. Hinc ad ea quæ conſtituit Eccleſia, deveniemus. Ipſa quidem pro animarum ſalute magnopere ſollicita, quid a Medicis gerendum ſit, ſapienter edixit, ut ſibi commode ægroti conſulere poſſint, & ad mortem forti animo ſubeundam præparari.

(e) Epiſt. 2. lib. 6.

(f) Libr. 4. Regum cap. 20.

In Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. hæc habentur (*g*): *Cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proveniat; dicente Domino languido, quem ſanaverat: vade, & amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat: præſenti decreto ſtatuimus, & diſtricte præcipimus Medicis corporum, ut, cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, & inducant, quod Medicos advocent animarum; ut, poſtquam fuerit de ſalute animarum proviſum, ad corporale medicinæ remedium ſalubrius procedatur, cum ceſſante cauſa, ceſſet effectus*. Deinde Concilii Patres cauſam afferunt, quæ ad illa ſtatuenda maxime impellerit: *Hoc quidem inter alia huic cauſam dedit Edito, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur, ut de animarum ſalute diſponant, in diſperationis articulum incidunt, unde facilius periculum mortis incurrunt*. Poſtremo delinquentes hac pœna mulctantur: *Si quis autem Medicorum noſtræ conſtitutionis, poſtquam per Prælatos fuerit publicata, tranſgreſſor extiterit, tamdiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, donec pro tranſgreſſione hujuſmodi ſatisfecerit competenter.*

(g) Cap. cum infirmitas, de pœnit. & remiſſionibus.

Anno 1311. in ſecundo Concilio Ravennate

Digitized by Google

eandem conſtitutionem Clemens V. renovavit (*a*): *Monemus* (inquit) *omnes inſuper Medicos, quod, quando vocati fuerint ad infirmos, non ulterius redire habeant, nec curare eoſdem, niſi prius eis conſtiterit, quod ipſi infirmi prædicti Medicum advocaverint animarum, & eis fuerit de animarum ſalute proviſum; &, ſi quis Medicorum contemptor hujus monitionis extiterit, tamdiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, donec de tranſgreſſione hujuſmodi ad arbitrium Ordinarii ſatisfecerit competenter.*

Sanctus autem Pius V. (*b*) non modo eadem confirmat, quæ in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. propoſita fuerunt, & ad illa obſervanda vehementer hortatur, ſed alia quoque decernit; ac primum: *Quod omnes Medici, cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant, ut idoneo Confeſſori omnia peccata ſua juxta ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ confiteantur; neque tertio die ulterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo Confeſſor ob aliquam rationabilem cauſam, ſuper quo ejus conſcientiam oneramus, conceſſerit, & eis per fidem Confeſſoris in ſcriptis factam conſtiterit, quod infirmi, ut præmittitur, peccata ipſa confeſſus fuerit.* Secundo: *Quod ultra pœnas in dicta conſtitutione contentas, quas incurrere declaramus; perpetuo ſint infames, & gradu Medicinæ, quo inſigniti erant, omnino priventur, & a collegio, ſeu univerſitate Medicorum ejiciantur, ac pœnu etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorum, ubi delinquerint, mulctentur.* Tertio denique: *Præcipimus, & mandamus, ut nullus poſthac ubique locorum in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas a quovis collegio, & univerſitate concedatur, niſi omnia in præſenti noſtra conſtitutione contenta, medio eorum juramento, coram Notario publico, & teſtibus obſervare in eorum manibus, vel Ordinarii juraverint; & de hujuſmodi juramento in Privilegio, ſeu licentia medendi ſpecialis mentio fiat. Quod, ſi Collegia, & univerſitates præfata, non recepto a promovendis juramento hujuſmodi, eoſdem ad gradum prædictum promoverint, aut eiſdem medendi licentiam præſtiterint, pœnam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurrant.*

Gregorius XIII. in ſua 68. conſtitutione (*c*), ubi infidelibus, atque Hæbreis facultatem medendi Chriſtifidelibus interdicit; omnia, quæ a Concilio Lateranenſi, & S. Pio V. præcipiuntur, iterum confirmat. Eaſdem leges ſedulo obſervandas plura Concilia provincialia, ac diœceſana indixerunt, inter quæ illud Cardinalis Jacobi Boncompagni (*d*) Deceſſoris noſtri merito eſt adnumerandum.

Veteres Theologi omnia, quæ in Lateranenſi decreto continentur, unice tradiderunt, & cum nihil dubium, aut obſcurum in eo viderent, nullo pacto interpretandum cenſuerunt (*e*). Silveſter autem (*f*) ea verba conſtitutionis *diſtricte præcipimus* expendens ejuſdem legis violationem cum lethali culpa conjunctam arbitratur; neque ulla conſuetudine, aut temporis diuturnitate ipſam abrogari poſſe, cum ad animarum ſalutem pertineat.

Sed poſtquam S. Pii V. conſtitutio in lucem prodiit, licet inde Lateranenſe Concilium magis firmandum videretur, aliæ tamen a Theologis diſputationes excitatæ fuerunt; ac ea præſertim, utrum contrario uſu debilitari, frangique poſſet, cum legis tantum humanæ rationem præſeferret; quod aliqui adfirmabant. Nonnulli vero eo devenerunt, ut contraria conſuetudine eam legem jam obſoleviſſe libere ſenſerint. Alii demum hanc ſententiam tuebantur, diplomata Pontificia, & jusjurandum eam vim ſolum habere, quam ab uſu communi recipere (*g*). Attamen, qui hanc legem jam obſoletam prædicant, cum jusjurandum a Medici, qui medendi facultatem poſcunt, ſemper requiratur, res contrarias ſimul copulare nituntur, conſuetudinem nempe jurisjurandi, quam memoravimus, & legitimam pariter conſuetudinem; qua ab ipſius jurisjurandi religione immunes ſe prædicant. Inſuper legis obſervantiam ex conſuetudine dijudicare, cum hæc juratæ antea legi adverſetur, idem prorſus eſt, ac conſuetudinem convertere in pravum uſum, quem ſane deteſtandum, & animarum ſaluti pernicioſum nemo non intelligit.

Alia quoque a Scriptoribus diſceptantur, utrum Medicus ipſe de imminenti vitæ periculo ægrotum admonere debeat, an uti poſſet familiaris opera, vel Religioſi viri, qui has partes ſibi tribuat. Zacchias medendi laude præclarus (*h*) ad Medicum id unice ſpectare tradit, quem Sacræ conſtitutiones obſtringunt; cum præſertim ægroti majorem Medico, quam cæteris fidem præſtare conſueverint. Eam Sententiam Baptiſta Codronchius Philoſophus, ac Medicus Imolenſis (*i*) antea ſuſceperat. Alii vero Theologi illo communi effato ducti, *quod, qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur*; ſatis eſſe contendunt, ſi Medicus præſtantem aliquem virum adhibeat, ut ipſius monitu pœnitentiæ Sacramento ægrotus expietur. Tunc etiam magis conſultum erit, ſi ille Medici juſſionem intercedere ægroto ſignificaverit (*k*).

In dubium etiam vocatur, utrum Medicus ægrotum deſerere teneatur, ſi poſt tertium diem a S. Pio V. conſtitutum, confiteri recuſet; quam diſputationem ea verba Pontificiæ ſanctionis induxerunt, *neque tertio die eos viſitent* (*l*). Itaque ſi morbus adeo gravis eſt, ut ſine ope Medici mortis periculum immineat, tunc Pontificis decretum ita explicari poſſe Theologi, Canonum interpretes, ac Medici unanimes fatentur, ut tunc vim non habeat; videlicet; ut ægroto, ſi forte convaluerit, ad meliorem frugem redeundi locus relinquatur. Inter Theologos hi præcipue numerantur Suarez (*m*), Diana (*n*), Sanchez (*o*), Cotto, Cardinalis de Lugo in iis libris, quos ſuperius innuimus, quibus etiam Caſtropalaus (*p*), ac Theſaurus (*q*) adjici poſſunt. Inter Canonum interpretes Pirhingius (*r*), Schmalzgrueberius (*ſ*) nominantur: Codronchius (*t*) vero, qui aliter, ac reliqui Medici ſenſit, his verbis a Zacchia plurimum improbatur: *Ego quidem, ut libere ſenſum meum patefaciam, nimis rigoroſam, ac duram exiſtimo Codronchii ſententiam, & omnino, ſi quid mihi in hoc pronunciare licet, dixerim, quod, quandocumque immineat evidens vitæ periculum, ſi Medicus deſerat infirmum, non debeat illum deſerere, immo puto, quod peccaret, deſerendo: in illis autem caſibus, quando videret pertinaciam infirmi, credo, quod omnino teneretur illum deſerere, & maxime, ſi adſit copia aliorum Medicorum.*

Illud tamen difficilius eſt judicare, quæ morbi conditio, & gravitas Medicum obſtringat, ut ægrotum de ſuſcipiendo Pœnitentiæ Sacramento commonefaciat. Si mortis diſcrimen impendeat, tunc proculdubio Jus naturale, ac divinum Medicos adigunt ægrotum hortari, ut animæ ſaluti proſpiciat, idque a Pœnitentiæ Sacramento potiſſimum auſpicetur. Sin autem periculum evidens non ſit, tunc cum Suareſio reliqui Theologi conveniunt (*u*), qui ita habet: *Itaque exiſtimo, obligare hanc legem in morbo gravi, vel qui prudenter judicatur a Medico in principio periculum morale*

eſſe,

(a) Rubrica 15. de Pœnitent.

(b) Conſtitut 3. Bull. Rom t. 2.

(c) Bull. Rom. t. 2.

(d) Lib. 4. c. 9.

(e) In Summa S. Raymundi de Pennafort. impreſſa Avinione 1715. lib. 3. §. 23.

(f) In Summa ad illud verbum Medicus verſ. 2.

(g) Sanchez ad præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. nu. 14. & 23.

(h) In ſuis quæſtionibus Medicolegal lib. 6. c. 2. qu. 4. n. 10.

(i) In tract. de Chriſtiana, ac tuta medendi ratione li. 2. c. 27.

(k) Diana edit. coord. t. 2. tract. 3. reſol. 198. & 199. Sanchez ad præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. n. 1. Card. de Lugo de Sacram. Pœnit. diſp. 15. ſect. 3. n. 38. Cotto Controv. lib. 3. controv. 7. c. 2. n. 59.

(l) Suar. part. 3. Divi Thomæ t. 4. diſ. 35. ſect. 4. ſub numer. 5.

(m) Loco citato.

(n) Loco ſuprac.

(o) Nu. 31.

(p) Tract. 24. de obl. & ſimilitate juramenti: diſ. 2. punct. 7. §. 4. n. 3.

(q) De pœnis Eccleſiaſticis ad illud verbum Medici, c. 2. pag. 2.

(r) Libr. 5. Decretal de Pœnitentiis, & remiſſion. t. 38. ſect. 1. §. 4. n. 17.

(ſ) Eod. tit. n. 3. 1. & 100.

(t) Loco cit. n. 12.

(u) Loco cit. n. 4.

Digitized by Google

eſſe, ne mortalis fiat. Zacchias ab hoc onere Medicos vindicat, cum morbi leves habentur, nempe, ſi nullum mortis periculum objiciatur, neque morbi cauſa diu lectulo ægroti detineantur. Aliter vero eſt, ſi graviori morbo vexentur, nempe, ſi ipſe, licet initio levis videatur, tamen externis ſignis, apparatu, cauſiſque morbi læthalem evaſurum non inani conjectura Medicus deprehenderit, licet remediis periculum depelli poſſe confidat. Tandem gravem morbum exiſtimat, qui cum febri, licet intermittenti, conjungatur: *Quia, tametſi morbus cum tali febri levis videatur, rationabiliter tamen ſemper timendum, ne gravis fiat, cum febris quæcumque, ut alias ex Galeno dixi, ſit cauſa, & ſignum pernicioſiſſimum*, ut videri poteſt (*a*). Codronchi his verbis ſuam opinionem declarat (*b*). *Quamobrem ego arbitror, multo tutius eſſe, ut non ſolum in morbis periculoſis chriſtianæ charitatis officium præſtet Medicus, ſed etiam in aliis, quos evaſuros eſſe capitales non inani conjectura judicaverit, præſertim, ſi æger in cubili recumbit. Placetque mihi ſummopere, quod monet Cajetanus, Medicum non ita obligari, ut ad omnes morbos debeat eandem adhortationem inculcare, ne ea rei ludibrio, & deſpectui habeatur, ſed ne morbum quidem debere expectari periculoſum. Nam neque ægrotantis ſaluti valde conſultum eſſet, neque ſententiæ Sancti decreti ſatisfieret, mediam quamdam rationem tenendam eſſe, ut tunc de Confeſſione verba fiant, quando morbus ejuſmodi eſt, ut neceſſario lectum requirat, non tamen intelligatur, quando æger ſibi nimium indulgens, vel podagra, vel conſimili affectu laborans in lectulis libenter conquieſcat: idque conſentit cum verbis conſtitutionis Pii V., in qua eſt aliud aperte ſcriptum: ad ægrotos in lecto jacentes. Omnes tamen Doctores admonet, ſalubre conſilium, atque in primis tutum eſſe, in omni morbo eadem adhortatione uti*.

(*a*) Qu. cit. n. 5 & ſeq.
(*b*) Loco cit.

Quando cum Medicis res agitur, ipſorum teſtimoniis uti maluimus; ſed cum id Theologis, & Canonum interpretibus magis apte conveniat, aliam viam ingrediemur. Itaque ſi Lateranenſe Concilium, quod S. Pii V., aliorumque Pontificum auctoritate confirmatum fuit, Medicis præcepit de ſuſcipiendo Pœnitentiæ Sacramento ægrotos monere, ut animarum, corporumque ſaluti opportune conſulant, eamque cauſam Patres afferunt, quod ægroti ad confitendum adacti prorſus animo concidunt, & morbi gravitatem augent; cum, inquam, hæc ita ſint, neceſſario ſequitur hujuſmodi deſperationi magis aditum pateſieri, ſi Medicorum admonitio tunc fiat, cum morbus pene ad extremum redigitur, vel redigi poteſt. Hoc tamen malum evitabitur, ſi juxta Sacras conſtitutiones ægroti moneantur, cum diſcrimen vitæ nondum impendeat, nec ullum futuri diſcriminis indicium videatur. Hæc a S. Antonino (*c*) dicimus, qui ſic habet: *Et nota, quod aliqui Medici obſervant circa infirmos, cum vident infirmitatem mortalem, & non alias; licet iſti non adimplent conſtitutionem, quod patet ex ipſo textu Decretalis. Dicitur ibi poſt ſuperius in principio paragraphi poſita. Hoc inter alia cauſam dedit edicto, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur, ut de animarum ſalute diſponant, in deſperationis articulum incidunt, & facilius mortis periculum incurrunt: ubi dicit Joannes Andreas; ex quo vere ſciunt infirmi, in omni infirmitate mortali hoc Medicos dicere, & non mortali ex præcepto, ceſſabit timor, & periculum*. Silveſter eandem ſententiam amplectitur (*d*). *Summa autem* (inquit) *Angelica, & Summa Roſella non intelligunt iſtam conditionem quantum ad omnem infirmitatem, ſed ſolum quantum ad periculoſas, & dubias ſecundum ſe, id eſt, quæ poſſunt probabiliter inducere periculum mortis, in quo ipſe infirmus confiteri tenetur, ſed iſtam opinionem expreſſe Archidiaconus per textum videtur evertere dicens, quod Medici hoc obſervantes ſolum, cum ægritudinem mortalem viderint, non adimplent conſtitutionem, qua ſubdit, inter cætera hujus edicti cauſam fuiſſe, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur, ut de animarum ſalute diſponant, in deſperationis articulum incidunt, unde facilius mortis periculum incurrunt: ubi dicit Joannes Andreas, quod, ex quo infirmi ſciant, hoc Medicos dicere in omni infirmitate mortali, & non mortali ex præcepto, ceſſabit timor, & periculum. Hæc ex illo: & ideo ſimpliciter, & indiſtincte dicendum eſt tum textu, eos ad hoc teneri, cum eos ad infirmos vocari contingit; maxime quia, ſi infirmitas levis aggravaretur tantum, ut infirmus teneretur confiteri, ſi tunc Medicus ſuaderet Confeſſionem, infirmus timore quateretur ut plurimum, quod in textu cavetur. Nec oportet dicere, uti dicit Summa Roſella, hoc nimis eſſe durum, qui facile eſt Medico dicere, pro debito præcepti mihi facti hortor ad Confeſſionem, quæ prodeſſe poteſt, obeſſe non poteſt*. Præclarus Medicus Gaſpar a Reyes (*e*) hanc opinionem cum ægrotis perutilem, tum Medicis tutiſſimam fatetur; quam juri Canonico magis congruere inter Canonum interpretes Schmalzgrueberius, ac Pirhingius teſtantur (*f*). Sed hoc præcipue experientia magiſtra comprobatur. Cum enim Noſocomiis etiam, qui periculoſo morbo non laborant, excipiantur, & ſingulis indicatur, ut Sacramento Pœnitentiæ prius animam expurgent, tamen cognitum ſatis eſt in deſperationem eos minime prorumpere, ob eam ſane cauſam, quod legem hujuſmodi in Noſocomiis conſtitutam intelligunt, licet nullum vitæ periculum ex morbo deprehendatur.

(*c*) In Summa r. 3. tit. 7. c. 2. §. 4.
(*d*) In Summa ad illud verbum Medicus, verſic. tertium.
(*e*) In ſuis quæſtionibus q. 35 ſub n. 4. §. Sed hæc opinio.
(*f*) In locis ſupra cit.

Confidimus hac noſtra declaratione pro eo, quod gerimus, munere ſatisfeciſſe, eorumque voluntati morem geſſiſſe, qui magno ſtudio nobiſcum egerunt, ut pro rei magnitudine, & gravitate ægrotantium ſaluti conſuleretur. Nam perſpectam habemus Medicorum, qui in hac Civitate verſantur, doctrinæ præſtantiam, ac probitatem, ex quibus etiam ſingularis gloriæ ornamentum in Patriam ipſam dimanare ſatis cognoſcimus, cum illi per univerſam Italiam, aliaſque Europæ regiones plurimum celebrentur. Hinc Pontificum ſanctionibus ultro, ac ſedulo eos parituros non dubitamus, iiſque conciliis, quæ pro animarum, corporumque ſalute tutius comparanda paulo ſuperius explicavimus.

INSTITUTIO XXIII.

De Sacris Regularium Ordinationibus. Utrum Regulares privilegio ſuſcipiendi Ordines extra tempora generatim gaudeant, ita ut ſinguli Regulares Ordinandi peculiarem a Sancta Sede facultatem obtinere minime debeant. Romæ in præſentia nullum aliud privilegium, niſi illud PP. Societatis Jeſu admittitur: Regulares ab Epiſcopis, in quorum diœceſi morantur, Ordinibus eſſe initiandos. Quænam cauſæ Regulares ab hac lege immunes faciant.

POſtquam Archiepiſcopalis hujus Eccleſiæ curam ſuſcepimus uſque ad hanc diem, graviſſimo muneri, cum de conferendis Ordinibus ageretur, pro noſtrarum virium tenuitate ſatisfacere contendimus. Quippe nos ipſi Congregationi interfuimus, quæ pro examinan-

nandis eorum meritis, qui Ordines poſtulant, a nobis inſtituta fuit, vel cum ipſi ad examen pro cognoſcenda eorum doctrina vocarentur. Neque præſtitutis ab Eccleſia temporibus Sacramentum Ordinis conferre unquam prætermiſimus; & cœtibus præſertim Regularibus paternam benevolentiam, & de virtute ipſorum opinionem noſtram declaravimus. Nam, cum opus fuit, faciliori examine ipſos, quam ſæculares Clericos excepimus, uti Patres Salmaticenſes monuerunt, (*a*) eorumque Præfectis rogantibus Interſtitiorum lege liberavimus, quod ad nos unice pertinet, ut fuſe Marchinus (*b*) oſtendit, Decretoque Sacræ Congregationis Concilii clare deprehenditur, ubi (*c*) conſtituitur poſſe Epiſcopum animi ſui ſententiam, cum Regularibus immunitatem ab interſtitiis elargitur, cum Præfectis Regularium conformare, qui de honeſta cauſa ad hujuſmodi privilegium obtinendum litteris ſuis teſtantur. Poſtremo non ſine gravi incommodo, quod in Civitate Regularium copia affluenti neceſſarium eſt, non modo per dies feſtos Regularibus univerſis nimis fortaſſe indulgenter Ordines adminiſtravimus, ſed præter ea tempora, quæ a jure Pontificio pro Sacris Ordinationibus indicendis ſtatuuntur. Cum hæc ita ſint, tamen aliquid contra auctoritatem noſtram ſuper hac re contigiſſe accepimus, & nos ipſi vidimus, quod non ſane pluribus, ſed nonnullis Regularibus tribuendum eſt. Quare adducti ſumus, ut hanc declarationem promulgaremus, in qua auctorum nomina, ne chriſtianæ charitatis leges violentur, ſilentio præteribimus, ut ſibi conſulere occulte poſſint; ac ne cæteri in eandem culpam tam pernicioſo exemplo trahantur. Tunc enim ea remedia, licet inviti, adhibere cogemur, a quibus libenter abſtinuimus.

Itaque Ordines Regularibus per dies feſtos licet extra tempora pro ordinationibus obeundis propoſita, fortaſſe nimia facilitate, atque indulgentia nos contuliſſe ſuperius oſtendimus. Nam etiam inter Regulares aliqui, tanquam tutiorem ſententiam defendunt, nullo privilegio ad Ordines recipi *extra tempora* Regulares poſſe, ſed omnino requiri, ut ſingularem a Sede Apoſtolica pro ea re facultatem conſequantur (*d*). Inſuper accedit, quod Tridentina Synodus (*e*) decrevit, ut Sacræ Ordinationes *ſtatutis a jure temporibus* agerentur; atque ita privilegia penitus abrogavit, quibus antea Regularium cœtus fruebantur, ut nempe Regulares ipſi *extra tempora* ad Ordines ſuſcipiendos admitterentur. Pius autem IV. in eo Decreto (*f*), ubi Tridentinam Synodum confirmat, univerſa privilegia, quæ illius ſanctionibus adverſentur, penitus abrogata, ac deleta declarat, eaque illis ſolum terminis concludit, quæ a Sacra Synodo perſcribuntur. In hanc ſententiam unanimes conveniunt ex Ordine Carmelitarum Lezana (*g*), Pirhingius Societatis Jeſu (*h*), Mattheuccius Franciſcanus (*i*). Poſtremo, cum per plures annos Sacræ Congregationis Concilii a Secretis fuerimus, nullum aliud privilegium *extra tempora* probari advertimus, niſi illud quod Patribus Societatis Jeſu conceſſum fuit, non quidem a Paulo III. (*k*), quod Synodum Tridentinam anteceſſerat, verum a Gregorio XIII., qui poſt eandem Synodum Pontificatum obtinuit (*l*). Idem privilegium deinde a Paulo V., & ab Innocentio XII. confirmatum fuit, qui cum certos limites peculiaribus immunitatibus *extra tempora* ſtatueret, & Regulares etiam nominaret, Societatis gratia palam edixit ſartum tectumque velle illud privilegium, quod ipſa a Gregorio XIII. prius acceperat. Ita clare deprehenditur e ſcheda, quæ Romæ ſub eodem Pontifice divulgata, ac poſtea in Theologiam Moralem Patris Croix ex ipſa Societate inſerta fuit (*m*). Inſuper cautum eſt in Decreto Gregorii XIII. (*n*) non poſſe idem privilegium ad alios Ordines diffundi, qui ſunt, vel aliquando participes erunt omnium immunitatum, quæ in Societatem Jeſu conferuntur: *Præſentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis etiam, qui ſua privilegia cum ipſa Societate copioſe participant, & participare poterunt, quomodolibet in futurum fieri, omnino prohibemus*. Illud vero certum eſt juxta Suarez ex Societate Jeſu (*o*) non poſſe hujuſmodi privilegii in partem admitti, niſi in communicatione, quæ petitur, ejuſdem privilegii expreſſa mentio contineatur, vel omnino declaretur tribui participationem earum quoque immunitatum, quæ antea interdicebantur.

In Concilio ſane, quod Benedictus XIII. Romæ coegit, ubi Pontificis beneficio inter Juris Canonici interpretes adnumerati fuimus (*p*), hæc habentur: *Quo vero ad Regulares Privilegia a Summis Pontificibus habentes ſive expreſſe, ſive per viam communicationis conceſſa, Sacros videlicet Ordines extra tempora ſuſcipiendi, cum privilegia ipſa in ſuo robore perſiſtant, nec iis derogatum fuiſſe conſtet, decernimus proinde, Regulares eoſdem abſque novo Indulto Apoſtolico tuto poſſe extra tempora ordinari*. Cum tamen eo loco non caveatur *ſive expreſſe, ſive per viam communicationis ante Concilium Tridentinum conceſſa*: hinc non ſequitur auctoritate ejuſdem Romani Concilii finem minime impoſitum eſſe controverſiæ. Nam ea ſemper ratio in medium producitur, per Tridentinam Synodum (*q*) abrogata fuiſſe quælibet privilegia, quæ antea ferebantur. Neque id vanum, aut ingenio fictum dici poteſt, cum ob eam cauſam Romæ privilegium *extra tempora* pro Patribus Societatis Jeſu ſolum probetur, qui poſt Tridentinum Concilium idipſum allequuti ſunt. Cæteri autem Regulares *ad Ordines extra tempora* ſuſcipiendos minime accedunt, niſi peculiarem antea facultatem ſibi comparaverint.

Hæc diximus non eo quidem animo, ut quæ olim Regularium gratia perfecimus, nos improbemus, vel diverſam rationem deinceps ineundam cupiamur. Ipſis in poſterum Ordines *extra tempora* conferre non deſinemus, ſi cætera, quæ neceſſario requiruntur, efficiant; ac præſertim ſpiritualibus exercitiis de more operam dediſſe ſcriptum deferant teſtimonium. Neque ſane ullum incommodum ab hac voluntate nos retardabit, donec Sedis Apoſtolicæ auctoritate contrarium ſtatuatur; idque nobis debita ratione declaretur. Fatemur ſolum omnia ſigillatim, quæ ad diſciplinam pertinent, nos exequuturos ſtatim ac ab ipſa Sede Apoſtolica perſcribentur. Siquidem in dubium vocari nequit, quod a Patre Pellizzario Societatis Jeſu traditur (*r*) *in Manuali Regularium*; ubi hæc pariter ſubdit: *Bonum eſt habere Judicem propitium*. Hæc igitur memoravimus, ut palam notum ſit, quantum officio erga nos, gratoque animo perpauci Regulares defuerint, cum de Sacris Ordinationibus res haberetur. Illi quippe cum Ordinem Diaconatus a nobis accepiſſent, vel ſtatutis a jure temporibus, vel etiam extra illa tempora juxta privilegium, quod Ordini ſuo traditum afferebant, ad Sacerdotium aſcendere ſtatim contenderunt. Fruſtra admoniti ſunt id fieri non poſſe, niſi aliquod temporis ſpatium intercederet, Ordiniſque ſui privile-

(*a*) Tom. 2. Th. Mor. t. 2. tr. 8. c. 5. dub. 2. pu. 2. n. 47.
(*b*) De Sacr. Ord. par. 7 c. 12. n. 2. & ſeqq.
(*c*) In cauſa Aquin. ca. 1589. l. 6. Decr. p. 98.
(*d*) Miranda ex Min. Obſer. S. Franciſci t. 1. q. 38. a. 4. in concl. Paſſerinus ex Ordine Præd. de ſtatu hominum t. 3 q. 189. a. 10 inſpect. 10
(*e*) Seſſ. 23. c. 8.
(*f*) 99. Bullarii t. 2.
(*g*) Operum Moralium t. 2 verb. Ord. Sacri n. 19.
(*h*) Lib. 1. Dec. tit. 11 ſect. 1. ſub n. 8.
(*i*) In offic. Cariq. Ecc. c. 35. n. 4. in fine.
(*k*) In ſua Conſt. 48. §. 19. Bullarii t. 1.
(*l*) In ſua Conſt. 77. Bullarii t. 2.
(*m*) Theol. Mor. l. 6. par. 2. ſub n. 2194.
(*n*) §. 4. Bullar. citat.
(*o*) De Legibus l. 8. c. 27. ſub n. 8
(*p*) Tit. 5. c. 2.
(*q*) Loco ſupra allato.
(*r*) Tom. 2. tr. 8. c. p. 2. ſect. 3. n. 773.

vilegio Epiſcopum non obſtringi, ut Ordines *extra tempora* conferret. Scribam noſtrum adiverunt, ut Sacras Ordinationes a nobis prætermitti teſtaretur. Cum vero intelligerent hoc in more poſitum non eſſe, niſi cum Ordinationes ſtatutis a jure temporibus non obirentur, audacter reſponderunt ſe alio migraturos, ubi ad Presbyteratus Ordinem reciperentur: Nec ab eo conſilio removeri potuerunt. Nam litteris a ſuo Præſide acceptis extra diœceſim rem perfecerunt, ac in Urbem tanquam victores reverſi, primo Miſſæ Sacrificium celebrarunt, & iiſdem ædibus, quibus antea, immorati ſunt. Atque ita Præſides, qui eas litteras dederunt, Regularis, qui Presbyteratum obtinuit, & Epiſcopus ipſe, qui Ordinem contulit, pœnis obnoxii fuerunt, quæ a jure Pontificio conſtituuntur.

Qui diligentius rem vellet expendere, tantam celeritatem, animique impetum, quo poſt Diaconatum ſtatim Sacerdotium appetunt, Sacramenti Ordinis dignitati, ac venerationi parum conſentaneum merito judicabit. Non levi etiam conjectura ſuſpicabitur, viam, quam ſuperius oſtendimus, ingreſſos eſſe, licet alieniſſimam, nempe ut noſtrum examen humaniſſimum declinarent, & ad eos confugerent, a quibus fortaſſe ſine ullo examine ob ſolam viri Regularis opinionem, licet de facie minime cogniti, Ordinem acciperent. His tamen omiſſis, ſolum fatebimur id ex ignorantia juris Pontificii fluxiſſe, cujus ſanctiones idcirco oculis ſubjicere, & in mentem revocare apoſtolici muneris ratione ducimur.

Igitur, ut eas ſequamur, Regularis debet ab illo Epiſcopo Ordines ſuſcipere, in cujus diœceſi Monaſterium ſitum eſt (*a*). Juſtis ſanctiſque de cauſis ab Epiſcoporum poteſtate Summi Pontifices Regularium Ordines liberos immuneſque fecerunt, quorum primus communi opinione fertur Adeodatus Pontifex, qui hoc privilegium Cœnobio S. Martini in Urbe Turonenſi impertivit. Verum neque per hanc, neque per alias immunitates, quæ poſteriori tempore conceſſæ fuerunt, juxta Thomaſſinum (*b*) violari unquam potuit Epiſcoporum auctoritas in iis omnibus, quæ ad Sacras Ordinationes pertinere judicantur. Poſt hæc Regulares a Sede Apoſtolica obtinuerunt, ut a quodlibet catholico Epiſcopo ad Ordines ſuſcipiendos admitterentur (*c*). Sed Lateranenſe Concilium, Leone X. Pontifice, Regularibus indixit, ut ab Epiſcopo ejus loci, in quo degunt, Ordines reciperent, niſi forte a diœceſi longe abeſſet, vel nulla ratione adduci poſſet, ut Ordines adminiſtraret (*d*). Poſt idem Concilium Tridentina Synodus hoc modo præcepit (*e*): *Unuſquiſque autem a proprio Epiſcopo ordinetur*. Excitata tamen fuit controverſia, an Sacri Concilii decretum Regulares etiam complecteretur; quos S. Pius V. immunes declaravit (*f*), & ad quemlibet catholicum Epiſcopum libere remiſit. Cum tamen graviora diſſidia inter Epiſcopos, & Regulares in dies orirentur, Gregorius XIII. S. Pii conſtitutionem ad Sacros Canones, Conciliique Tridentini ſententiam conformavit (*g*), cum præſertim, uti Gregorius probe noverat, S. Pius non ſemel queſtus eſſet, in eo decreto mentem ſuam haud ſatis explicatam fuiſſe; propetereaquod etiam idem decretum immutaſſet, niſi morte ſublatus fuiſſet. Itaque ob eas cauſas Gregorius Pontifex juſſit, ut Regulares ab Epiſcopo ordinentur, in cujus diœceſi Cœnobium poſitum habent, vel ab ipſo ſcriptas litteras obtineant, quibus ab aliis Epiſcopis rite ad Ordines ſuſcipiantur (*h*). Vita functo Gregorio XIII., renunciatoque in Pontificem Sixto V. temporis opportunitatem ſe nactos putaverunt Regulares, ut ſe a Gregorii XIII. conſtitutione vindicarent. At Sixtus Pontifex re diligenter expenſa, cum Procuratores etiam Generales Ordinum Regularium in propria cauſa differentes audiiſſet, ſtatuit, ut ordinatio Regularium ad Epiſcopum loci ſolum referretur. Præfectis autem Regularium conceſſit litteras ſibi ſubjectis, ad eundem tamen Epiſcopum inſcriptas elargiri, vel alii cuilibet Epiſcopo, ſi ille a ſua Sede abfuerit; *dummodo ab Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam* (*i*). Poſtremo Sacra Congregatio Concilii omnem controverſiam penitus diremit, cum Clemens VIII. Pontificatum gereret, & decretum promulgavit, quod ab eodem Pontifice confirmatum fuit.

(*a*) Can. ſi quis, diſt. 58.

(*b*) De vet. & nov. Eccleſ. diſciplina par. 1. l. 3. c. 9. ſub n. 9.

(*c*) Hall. de ſacr. elect. tit. de Reg. Ord. §. 2. n. 28.

(*d*) In Dec. Leonis X. §. 11. Bull. t. 1.

(*e*) Seſſ. 23. c. 8. de Ref.

(*f*) In ſua Bulla 41. §. 7. Bull. t. 2.

(*g*) Conſt. 9. Gregor. t. 2. Bull.

(*h*) Gallemart c. 8. ſeſſ. 23. de Ref.

(*i*) Gallemart loco citato.

Decretum Clementis Papæ VIII. circa Ordines a Regularibus ſuſcipiendos.

DE mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Clementis Divina Providentia Papæ VIII. *tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero obſervent, & obſervari faciant ea, quæ in decreto Sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor eſt talis. Congregatio Concilii cenſuit, Superiores Regulares poſſe ſuo Subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, Litteras Dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen diœceſanum, nempe illius Monaſterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, Regularis poſitus fuerit, &, ſi diœceſanus abſuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem Dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus diœceſanus vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet Ordinationes. Verum, cum a Superioribus Regularibus, Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, Litteræ Dimiſſoriæ dabuntur, in eis utique hujuſmodi cauſam abſentiæ diœceſani Epiſcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ privationem, ac alias arbitrio ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ reſervatas pœnas incurrant. In quorum fidem &c. Datum Romæ die* 15. *menſis Martii* 1596.

Ne locus ullus fraudi ſuperſit, Regularium Præfecti in Litteris Dimiſſoriis non ſolum Epiſcopum loci abſentem, & Sacram Ordinationem minime indictam exponere, ſed communi jam uſu teſtimonium pariter Cancellarii, vel Scribæ, aut Secretarii ejuſdem Epiſcopi adjungere conſueverunt (*k*).

Gallia univerſa Clementis VIII. Decretum libenter amplexa eſt, cui in hunc uſque diem maximo honore paret (*l*). Idem in Belgio contigiſſe Vaneſpenius teſtatur (*m*). Aliter in Hiſpania eveniſſe, & evenire nonnulli tradiderunt (*n*). Sed in pluribus cœtibus Regulares ab Hiſpania legati voce, ac ſcriptis etiam contrarium oſtenderunt. Quare Innocentius XIII. peculiarem ſuper hac Congregationem edixit, cui Nos a Secretis adfuimus, productiſque certiſſimis documentis ex Urbis Tabulariis apertiſſime error cognitus fuit, qui nulla prorſus ratione niteretur. Hinc in

(*k*) Monacelli in form. leg. part. 1. p. 295. n. 6.

(*l*) Card. Petra t. 1. ad Conſt. Ap. p. 241. n. 37.

(*m*) Cabaſſutius in theor. & praxi juris Can. l. 1. c. 10. n. 5.

(*n*) Vaneſpen. juris Ecc. univ. par. 2. tit. 9. c. 2. n. 38. & ſeqq.

in conſtitutione, quæ incipit: *Apoſtolici miniſterii* ab eodem Pontifice promulgata, ac deinde a Benedicto XIII. confirmata, per Hiſpaniam quoque decretum Clementis VIII. plene obſervandum declaratur.

Illud etiam magnopere perpendi debet, a pleriſque Regularium Concilii Romani auctoritatem aſſerri, ut privilegium *extra tempora* ſibi vindicent, illis verbis innixi, quæ ſuperius explicavimus. Cum igitur idem Romanum Concilium Præfectis Regularibus decretum Clementis VIII. ſervandum præcipiat, quod integrum refert: *In ſuis vero ſubditis ad Ordinationes dimittendis Superiores Regulares decretum ſel. record. Clementis VIII. ſervent ad unguem ſub ipſis in decreto eodem expreſſis Officii, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ privationis pœnis, aliiſque Summorum Pontificum arbitrio reſervatis. De cætero, ne quem Superiorum excuſet illius ignorantia decreti, illud hic ad verbum ſubjungendum decernimus, evulgandumque etiam ab Epiſcopis in eorum diœceſana Synodo poſt hoc Concilium primo tempore celebranda*. Cum, inquam, hæc ita ſe habeant, ſi quis juxta Romanum Concilium privilegio *extra tempora* uti velit, & Clementis VIII. decretum negligat, contraria ſimul jungere obnitetur. Nam Romanum Concilium in eo probaret, quod ſpectat ad privilegium *extra tempora*; illud autem improbaret, cum de Clementis decreto agitur, a quo tantum ii Regulares liberantur, qui poſt Tridentinam Synodum eam immunitatem Sedis Apoſtolicæ beneficio conſequuti ſunt, ut a quolibet catholico Epiſcopo rite ordinentur: *Exceptis tamen* (ait Innocentius XIII.) *quoad prædicta Regularibus illis, quibus per ſpeciale privilegium a Sede Apoſtolica poſt Concilium Tridentinum fuerit conceſſum, ut a quolibet catholico Antiſtite Ordines ſuſcipere poſſint, ſuper quo Indulto nihil per præſentes innovare intendimus*. Inter eos Patres Societatis Jeſu numerantur, quos ideo nominamus, quia nobis perſpectum non eſt, an alii quoque tale privilegium impetraverint. Patribus autem Societatis Jeſu non hanc ſolum immunitatem *extra tempora* Gregorius XIII., & Paulus V. indulſerunt, ſed illam quoque, ut Ordines a quolibet Epiſcopo ſuſcipiant. Illud inſuper cautum fuit, ut ſupra diximus, ne alii Regulares in ſocietatem hujus privilegii participes admitterentur. Ita per ipſos probatum fuit in Sacra Concilii Congregatione, cum graviſſima cauſa contra Archiepiſcopum Meclinenſem ageretur, ex qua Patres Societatis Jeſu die octava Maji anno 1683. victores abjerunt.

Priuſquam finem orationi faciamus, Clementis VIII. decretum plurimum commendatum volumus, & ſummopere hortamur, eos qui Regularibus ſibi ſubjectis contra præſcriptum ab eodem decreto Litteras dimiſſorias tribuerint, & illos, qui, licet contra admoniti, hoc pacto Ordines ſuſceperint, eos tandem, qui Ordines contulerint, hortamur, inquam, ut ſibi proſpiciant. Qui litteras eo modo dederint, quem nuper explicavimus, ſi decretum Clementis VIII. percurrant, quid ipſis agendum ſit, plane intelligent. Advertant tamen ſe obnoxios eſſe *ipſo facto* pœnis, quæ in eo decreto proponuntur; cum in exemplari non habeatur, *pœnas incurrent*, ſicut in aliis pluribus locis editum fuit, ſed *pœnas incurrant*, quibus verbis *pœna latæ*, *non ferendæ*, juxta Monacellium (*a*), Mattheuccium (*b*), Ventrigliam continetur (*c*). Cæteri, ſi quemcumque auctorem conſulant, apertiſſime deprehendent pœnas, quæ a Sacris Sanctionibus indicuntur iis, qui Ordines ab illo Epiſcopo percipiunt, qui munus ejuſmodi rite obire non poterat, vel etiam ab Epiſcopis, qui Ordines conferunt, etiamſi legitimæ litteræ non offerantur, & alterius juriſdictionis ratio nulla ſervetur. Hanc ſane imminui nullo modo patiemur, quam non velut domini, ſed tanquam cuſtodes accepimus: nec tamen ipſius fines amplificare, ſed tueri curamus. Itaque ſi qui Regulares, præter Societatis Jeſu, Privilegium expreſſe, non autem vi participationis obtinuerint, cujus inſcii ſumus, ut a quolibet catholico Epiſcopo ordinentur, dummodo id contigerit poſt Tridentinum Concilium, nihil aliud reliquum eſt, niſi, ut talem immunitatem rite nobis exhibeant, qui & illam libenter probabimus, & pro noſtra in Sedem Apoſtolicam obſervantia exequutioni mandabimus; tum præſertim, ut noſtram in ſingulos Regularium Ordines voluntatem teſtemur. Paulo ante innuimus oportere, ut privilegium ejuſmodi poſt Tridentinam Synodum conceſſum fuerit; qua in re eorum ſententiam amplectimur, & revera ſequemur, qui minime neceſſarium exiſtimant, ut idem privilegium poſt Decretum Clementis VIII. datum ſit, dummodo Concilium Tridentinum non anteceſſerit, cum Pontifex reliqua privilegia ſuo Decreto non abrogaverit (*d*).

ADDITIO.

De quodam Regulari mentio facta eſt, qui Sacerdotium ab alieno Epiſcopo adverſus Clementis VIII. Decretum extra hanc Civitatem accepit, ac deinde Bononiæ rem divinam primo peregit. Ille ad mentem rediens, ſanoque ductus conſilio ad Sacram Pœnitentiariam confugit, quæ forum utrumque, ſi de Regularibus agitur, complectitur. Supplicem libellum his verbis dedit, (nomen Regularis honeſtis de cauſis ſilentio prætermittimus,) *N. N. Regularis, licet addictus Monaſterio N. N. ſui Ordinis in Urbe Bononienſi cum Litteris Dimiſſoriis Præſidis ſui ad Epiſcopum N. N. ſe contulit, ut ad Sacerdotium reciperetur, contra præſcriptum Decreti Clementis VIII., de quo per adminiſtros Tabularii Archiepiſcopalis Bononienſis admonitus fuit: Deinde Bononiam ad ſuum Collegium reverſus eſt: Nunc culpæ cognitione, ac dolore adductus benignitatem Eminentiæ Veſtræ ſupplicitèr obteſtatur (Cardinalem Pœnitentiarum alloquitur, cui ſupplex libellus inſcribitur) ut a pœnis, quas ſubiis, liberetur: Quod Deus &c.*

Cardinalis Archiepiſcopus Bononienſis Sacræ Pœnitentiariæ Regularem Oratorem commendavit. Hoc autem Reſponſum fuit: *Attento conſenſu Ordinarii, pro gratia*. Decretum etiam his verbis confectum eſt: *Sacra Pœnitentiaria, attento conſenſu, ac etiam ſupplicatione Venerabilis in Chriſto Patris Archiepiſcopi Bononienſis vigore ejus Epiſtolæ ad ipſam Sacram Pœnitentiariam tranſmiſſæ, ſupradictum Religioſum &c. Oratorem a quibuſvis ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ſi quibus quomodolibet propter præmiſſa innodatus exiſtat, auctoritate Apoſtolica in utroque Foro abſolvit cum pœnitentia ſalutari recitandi per tres vices integrum Roſarium Beatæ Mariæ Virginis, ac obligatione veniam humiliter petendi a præfato Archiepiſcopo Bononienſi; & cum eodem Oratore ſuper Irregularitate, ſi quam ex violatione Cenſurarum quomodolibet contraxerit, ad ſuos Ordines licite exercendos eadem auctoritate Apoſtolica in utroque pariter Foro diſpenſat: Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ*

ſuæ

(a) In appendice t. 3. p. 294. n. 3.
(b) In Offi. etalis Cur. c. 35. p. 272.
(c) In pra. xi pat. 1. adnot. 23. n. 15.
(d) Barboſa de Offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 4. n. 90 & 65.

ſuæ Religionis Statutis, Decretis, Indultis quoque ſpecialibus, ac Privilegiis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ in Sacra Pœnitentiaria die 19. Maji 1734.

V. Card. Petra Major Pœnitentiarius.

Ob id Regularis ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo veniam petiit, ac impetravit: Cujus rei documenta rite in Tabularium Archiepiſcopale relata ſunt.

INSTITUTIO XXIV.

De hora, qua Matutinum privatum recitari poteſt. De antiqua Divini Officii denominatione, & ethymologia. Ex quo fonte hoc Breviarii nomen, illudque Horarum Canonicarum dimanaverit. Officium conſtitutis horis eſſe recitandum. De culpa, quam illi contrahunt, qui abſque vera, & legitima cauſa huic muneri non ſatisfaciunt. De tempore, quo hora Canonica, Matutinum, & Laudes perſolvendæ ſint.

INſtitutionem decimam tertiam confecimus, & in lucem edidimus, quam poſt Kalendarium hujus Metropolitanæ Eccleſiæ imprimendam curavimus una cum Tabella, quæ Auroræ, Solis Orientis, meridiei, ac mediæ noctis tempus perpetuo indicaret. Nunc autem multorum gratia, ac voluntate adducti ſumus, ut aliam Tabellam proferamus, quæ privati matutini recitationi tempus aptum in poſterum conſtituat. In hac re præclariſſimi civis operam, ac diligentiam adhibuimus, qui primam Tabellam, quam paulo ante memoravimus, ſummo ſtudio perfecit. Itaque præcipimus, ut novo Kalendario ineuntis anni, cæteriſque in poſterum ea declaratio, quam ſuperius nominavimus, & hæc ſimul adjiciantur. Poſt illas, loco primæ Tabellæ, hæc noviſſima ſubjiciatur, quæ non modo ſingula in illa deſcripta complectitur, ſed etiam (uti plures exigunt) tempus diligenter oſtendit, quo privatum Matutinum recitetur.

Officium Divinum, *Breviarium*, *Horæ Canonicæ*, diverſis olim nominibus, *Curſus Divinus*, *Sacra Synaxes*, *opus Dei* nuncupabantur. Ac primum Officii Divini nomen ex vocabulo *Officium* deſumptum fuit, quod juxta Latini ſermonis interpretes id munus ſignificat, quod habita locorum, temporum, hominumque ratione a ſingulis obeundum eſt. Ob eam cauſam, cum divinis laudibus contineatur, quod Deo potiſſimum perſolvere debemus, & eum per eas Summam Dei Majeſtatem humili cultu proſequamur, hinc Divini Officii nomen derivatur (*a*).

(a) Card. Bona tr. de Divina Pſalmodia c. 2. §. 1.

Si Rodulpho Tungrenſi Fides habeatur (*b*) Breviarii nomen ad Patres Franciſcanos referendum eſt, qui ſacris expeditionibus implicati Divino Officio compendium ſtatuerunt. Idem Rodulphus ejuſmodi compendium in Eccleſia Lateranenſi ab illis receptum teſtatur, qui Pontificum Familiæ cooptati plurimis negociis diſtinerentur; ac poſtremo a Nicolao III. juſſum fuiſſe, ut omnes Urbis Eccleſiæ eodem compendio uterentur; *Unde hodie* (ait Rodulphus) *in Roma omnes libri ſunt novi, & Franciſcani.*

(b) De Canonica obſerv. c. 22.

Hanc ſententiam tanquam veritati conſentaneam Cardinalis Bona (*c*), ac Thomaſſinus (*d*) amplexi ſunt. Contrarium tamen ex epiſtola Apologetica Petri Abaelardi contra S. Bernardum deprehenditur, quæ data fuit circa annum 1140., hoc eſt centeſimo anno priuſquam Franciſcanus Ordo ab Honorio III. confirmaretur. In illa igitur epiſtola traditur Officii Divini compendium per omnes Romæ Eccleſias jam tunc inductum, probatumque fuiſſe, ex quo ſatis conjicitur Rodulphum a veritate longe aberraſſe, ut recte Franciſcus Pagius expendit (*e*).

(c) In eod. tract.
(d) De benefic. part. 1. l. 2. c. 84. n. 12. & 13.
(e) De rebus geſtis Rom. Pont. t. 3. p. 441.

Sed cum Breviarium in Magno Caſſinenſi Monaſterio ſervetur ab anno 1100., quod inſcribitur: *Incipit Breviarium, ſive Ordo Officiorum per totam anni decurſionem*, in quo ritus totius Eccleſiaſtici Officii, & pro ipſius recitatione, ſacroque faciendo ceremoniæ continentur, hinc a veritate non alienum videtur, quod Breviarii nomen ab hoc *ordine officiorum* dimanaverit. (*f*)

(f) Du Cange in ſuo Gloſſario verbo Breviarium.

Quod pertinet ad horas Canonicas, cum fideles univerſi, ac præſertim Clerici continuis ad Deum precibus occupari debeant, idque ob naturæ humanæ infirmitatem, hujuſque vitæ negocia perfici nequeat, ſtatis ſaltem horis laudes Deo canendæ præcipiuntur, ut hoc pacto per integrum diei curſum Deo preces offere, & nunquam omnino ceſſare videamur (*g*).

(g) Martenes tr. de antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis celebrandis Officiis 1. 4. 6. 2.

Igitur ſtatutis ab Eccleſia temporibus Horæ canonicæ perſolvendæ ſunt non ſolum a media nocte in alterius mediæ noctis ſpatium, ſed eo peculiari tempore, quod ſingulis horis recitandis indicitur. Commemorari ſane non poteſt ſine animi terrore, quod a S. Petro Damiano, ac deinde a Cardinali Baronio ad annum 1062. proditur, S. Severinum Colonienſem Epiſcopum Eccleſiæ ſuæ Clerico ſubito ante oculos adſtitiſſe, cum flumen tranſiret, cui ſe purgatorio addictum, & vehementer cruciatum patefecit: *Quia* (inquit) *dum in Aula Regia conſtitutus Imperialibus me conſiliis vehementer applicui, Canonica Synaxis Officia per diſtincta horarum ſpatia non perſolvi. Mane quippe omnia coacervans ſimul, tota die negotiis ingruentibus ſecura libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam horarum ardoris hujus ſero ſupplicium.*

Id quidem ab aliquibus in dubium revocatur. Certiſſima tamen eſt, ac manifeſta S. Petri Damiani ſententia, qui debitis horis Divino Officio vacandum adfirmat, nec immunem culpa, qui præſcripta temporis intervalla negligat, nec ullis negotiis ſatis excuſari, ut Thomaſſinus exiſtimat (*h*). Sed cum nimiam ſeveritatem haud probemus, cum plurimorum etiam exempla ſuppetant, uti refert Thomaſſinus (*i*), qui legitimis cauſis impediti, non ſervato horarum intervallo, Divino Officio rite ſatisfecerunt, S. Thomæ ſententiam libenter amplectimur (*k*): *Conſiderata* (inquit) *eſt intentio ejus, qui prævenit tempus in Matutinis dicendis, vel in quibuſcumque Horis Canonicis. Si enim hoc facit propter laſciviam, ut ſcilicet quietius ſomnolentiæ, & voluptati vacet, non eſt abſque peccato. Si vero hoc faciat propter neceſſitatem licitarum & honeſtarum occupationum, puta, ſi Clericus, aut Magiſter debet videre lectiones ſuas de nocte, vel propter aliquid hujuſmodi, licite poteſt ſero dicere Matutinum, & in aliis Horis Canonicis tempus prævenire, ſicut etiam hoc in ſolemnibus Eccleſiis fit; quia melius eſt, Deo utrumque reddere, ſcilicet & debitas laudes, & alia honeſta officia, quam quod per unum aliud impediatur.*

(h) De benefic. part. 1. l. 2. c. 84. n. 2. & 3.
(i) Loco cit. n. 4. & ſeqq.
(k) Quodlibet 5. q. 14. a. 1.

Nobis ſatis eſt tempus indicare, quo juxta Canonum ſanctiones Matutinum una cum Laudibus perſolvatur; quæ ſane conjunguntur, cum Amalarius tradat (*l*), ſe a Magiſtris Romanis reſponſum habuiſſe, nullum inter Matutinum, ac Laudes tempus intercedere. Pro ipſorum recitatione ab initio Crepuſculi Matutini ad Ortum Solis communi omnium ſuffragio tempus deſignatur. Nomen ipſum

(l) In ſuo Libro de Ordine Antiphonarii.

Ma-

Matutini id clare oſtendit, & Auroræ mentio, quæ in laudibus incidit, rem magis comprobat. In pervigilio Natalis Domini Matutinum a laudibus ſejungitur, ante quas ſacrum peragitur. Cum enim circa mediam noctem res divina celebrari debeat, nimis abſone Laudes eo tempore canerentur. Triduo ante Paſchæ celebritatem Matutino Laudes adjiciuntur, quod ſimul cum die abſolvitur, ut Occaſus ſolis juſtitiæ, ac tenebræ Judaici Populi ſignificentur, qui Dominum non agnovit, eumque ſupplicio Crucis affecit. Inter antiquos, qui ita ſentiunt, Amalarius (*a*), ac Rupertus (*b*), inter recentiores Cardinalis Bellarminus adnumeratur (*c*).

(*a*) Lib. 4. de Offic. Eccl. c. 21. & 22.
(*b*) Lib. 4. de Offic. Divinis c. 24. & ſeqq.
(*c*) Tom. 4. contr. l. 1. c. 21. de bonis operibus in particulari.

Ab Auctoribus Theologiæ Moralis diſceptatur, utrum ſine legitima cauſa Matutinum, & Laudes extra præſcriptum tempus recitari valeant. Aliqui S. Thomæ auctoritate, quam ante protulimus, innixi ſine levi culpa id fieri non poſſe contendunt. Alii vero contrariam ſententiam tuentur, ſi id legitima conſuetudine jam firmetur. (*d*). Nos igitur univerſos, qui ad Divinum Officium obſtringuntur, plurimum hortamur, ut ſtatis horis illud perſolvant, neque Matutinum, ac Laudes debito tempore prætermittant. Ut vero ſinguli notum perſpectumque habeant Matutini tempus, quod privatim, ſi adſit legitima cauſa, recitari poteſt, hanc tabellam promulgamus, in qua id potiſſimum declaratur. Hæc enim advertimus in Romano Kalendario: *Matutinum diei proxime ſequentis ex Theologorum opinione omnium conſenſu probata, recitari privatim poteſt exacta jam tertia parte diei, vel (quod idem eſt) cum a meridie ad occaſum Solis dimidium temporis effluxerit; Nam veſperæ diei tunc in Eccleſiis jam perſolutæ exiſtimantur.*

(*d*) Diana in ſua editione coordinata t. 3. tract. 6. reſ. 64. & reſ. 71. & duabus ſeqq.

JA-

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
				JANUARIUS.							
1	13	0	1	14	3	19	1	21	1	7	1
12	12	3	14	14	2	19	0			7	0
21	12	2	22	14	1						
28	12	1	28	14	0	18	3			6	3
				FEBRUARIUS.							
3	12	0	3	13	3						
9	11	3	9	13	2	18	2	21	0	6	2
15	11	2	14	13	1						
20	11	1	19	13	0	18	1			6	1
25	11	0	24	12	3						
				MARTIUS.							
2	10	3	1	12	2	18	0	20	3	6	0
7	10	2	6	12	1						
12	10	1	10	12	0	17	3			5	3
16	10	0	15	11	3						
21	9	3	20	11	2	17	2	20	2	5	2
25	9	2	25	11	1						
30	9	1	30	11	0	17	1			5	1
				APRILIS.							
3	9	0	4	10	3						
8	8	3	9	10	2	17	0	20	1	5	0
12	8	2	14	10	1						
17	8	1	19	10	0	16	3			4	3
21	8	0	24	9	3						
25	7	3	30	9	2	16	2	20	0	4	2
30	7	2									
				MAJUS.							
4	7	1	6	9	1						
9	7	0	12	9	0	16	1			4	1
14	6	3	18	8	3						
19	6	2	26	8	2	16	0	19	3	4	0
24	6	1									
30	6	0									
				JUNIUS.							
7	5	3	9	8	1						
22	5	2	12			15	3	19	3	3	3

JULIUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
1	5	2	1	8	1	15	3	19	3	3	3
6	5	3	17	8	2	16	0			4	0
14	6	0	25	8	3						
19	6	1									
25	6	2									
30	6	3									

AUGUSTUS.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
4	7	0	1	9	0	16	1			4	1
8	7	1	7	9	1						
13	7	2	13	9	2	16	2	20	0	4	2
17	7	3	18	9	3						
21	8	0	24	10	0	16	3			4	3
26	8	1	29	10	1						
30	8	2									

SEPTEMBER.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
4	8	3	3	10	2	17	0	20	1	5	0
8	9	0	8	10	3						
13	9	1	13	11	0	17	1			5	1
17	9	2	18	11	1						
22	9	3	23	11	2	17	2	20	2	5	2
27	10	0	27	11	3						

OCTOBER.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
1	10	1	2	12	0	17	3			5	3
6	10	2	7	12	1						
11	10	3	12	12	2	18	0	20	3	6	0
16	11	0	17	12	3						
21	11	1	22	13	0	18	1			6	1
27	11	2	27	13	1						

NOVEMBER.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
1	11	3	2	13	2	18	2	21	0	6	2
7	12	0	7	13	3						
14	12	1	13	14	0	18	3			6	3
21	12	2	20	14	1						
30	30	3	27	14	2	19	0	21	1	7	0

DECEMBER.

Dies menſis.	Initium Auroræ. Horæ.	Qu.	Dies menſis.	Ortus Solis. Horæ.	Qu.	Meridies. Horæ.	Qu.	Hora Matut. Horæ.	Qu.	Media nox Horæ.	Qu.
			8	14	3						
17	13	0	9			19	1	21	1	7	1

De

INSTITUTIO XXV.

De Miſſa Sancta, qua ineunte quolibet menſe in Metropolitana ſub auroram celebratur. De Anni Jubilæi inſtitutione. De Indulgentiis illis conceſſis, qui ad primam menſis ineuntis Miſſam in Metropolitana conveniunt.

INter cætera pietatis inſtituta, quæ commendantur in hac amantiſſima Patria, cujus adminiſtrationem nos, licet immerentes, Dei, & Apoſtolicæ Sedis beneficio ſuſcepimus, illud *Miſſæ Sanctæ*, uti vocant, præſtantius viſum eſt, quæ ſingulis menſibus ineuntibus ſub ortum ſolis magna hominum frequentia celebratur.

Hæc pia conſuetudo in mentem adduxit illud, quod initio ſæculi ſecundi contigiſſe proditum eſt, cum Plinius ſecundus peracto Conſulatu ad regendam Bythiniam profectus, Trajano Imperatori vivendi rationem primorum Fidelium explicavit, qui in Bythinia, ac Ponto verſabantur, & relicta veteri ſuperſtitione Chriſti doctrinam, ac fidem amplexi fuerant. Refert igitur (a), *quod erant ſoliti ſtato die ante lucem convenire, carmenque Chriſto, quaſi Deo, dicere ſecum invicem.*

(a) In ep. 97. lib. 10.

Ut eadem conſuetudo, populique frequentia non modo ſervaretur, ſed magis in dies augeſceret, ſtatim ac in Sedem hanc pervenimus, in Metropolitana Eccleſia die primo Januarii rem divinam ſub ortum ſolis ſolemni ritu peregimus; cœleſtem opem, Hymnumque *Veni Creator Spiritus* præcinentes, imploravimus, populoque benedictionem divinæ Euchariſtiæ Sacramento impertivimus. Idem proxima die Januarii, ſi Deus volet, perficiemus, quod etiam per aliam declarationem enunciavimus, ut univerſi conveniant, & plenariam Indulgentiam a Gregorio XV. traditam conſequantur.

Tabularii noſtri ſcripta monimenta evolventes diploma ejuſdem Pontificis invenimus, qui Metropolitanam S. Petro nuncupatam alia plenaria Indulgentia cumulavit pro iis omnibus, qui die feſto Sanctorum Petri & Pauli, vel primo die cujuslibet menſis Sacramento Pœnitentiæ prius expiati, & Sacra Synaxi refecti idem Templum viſitarent; ſed nihil compertum eſt de illa Indulgentia, pro iis nempe, qui poſt Pœnitentiæ Sacramentum, ſuſceptamque Euchariſtiam, Sanctæ Miſſæ, quam ſupra memoravimus, adeſſent, quæ Indulgentia in levamen Animarum purgantium converti poſſe dicitur. Permiſſionem ſolum deprehendimus voce ipſius Pontificis expreſſam, quæ dubitationem etiam præſeferret, cum nullo legitimo documento niteretur; eoquod permiſſiones ejuſmodi *vivæ vocis oraculo* traditæ, Grægorii ejuſdem, atque Urbani VIII. decreto penitus abrogatæ fuerunt. Accedit etiam ſententia communi omnium Theologorum conſenſu firmata, nullam Indulgentiam Animabus in Purgatorio detentis prodeſſe, niſi Summus Pontifex in ejus promulgatione id aperte declaraverit. Sic tradit Paſſarinus (b), qui poſtquam oſtendit Animas, quæ igne purgantur, per Indulgentias cruciatu levari poſſe, his tandem verbis utitur: *Ad hoc tamen neceſſe eſt, ut id exprimatur in conceſſione facta per Pontificem. Illis enim tantum Indulgentiæ proſunt, quibus prodeſſe vult ſummus Pontifex, nimirum pro quibus applicat de Theſauro Eccleſiæ ſatisfactionem Chriſti, & Sanctorum: id vero non cenſetur facere, niſi id exprimat; & id non exprimit ex eo, quod abſolute Indulgentiam concedat fidelibus quibuſcumque utriuſque ſexus, quia nomen fidelium abſolute prolatum ſolos vivos comprehendit.*

(b) In tract. de indulg. q. 3. n. 892.

Ut omnis ſuper hac re dubitatio ademeretur, Bonifacii VIII. exemplum anno 1300. propoſitum ſequuti ſumus, quod a Jacobo Gaetano Diacono Cardinali S. Georgii poſteris commendatum fuit (c). Eo igitur anno incredibilis hominum multitudo ex univerſis terræ partibus Romam confluxit, pio quodam documento permota, poſt ſingulos centum annos plenariam Indulgentiam iis concedi, qui principes Urbis Eccleſias viſiſerent, id autem illo anno 1300. potiſſimum contingere. Prudentiſſimus Pontifex ſedulam curam fruſtra impendit, ut certum aliquod ex Tabulariis Vaticani Palatii ejus rei teſtimonium reperiret. Quare Sanctam Indulgentiam ſua auctoritate Bonifacius probavit, confirmavitque; atque hoc pacto Anni Sancti celebritatem induxit, quæ initio poſt centum annos agebatur; deinde a Clemente VII. ad quinquaginta, tandem a Sixto IV. ad 25. annos redacta fuit, ut ex eorum conſtitutionibus liquido comprobatur (d).

(c) In tract. de Centeſimo, ſeu Jubilæi anno.

(d) Tit. de Pœnitentiis, & remiſſionibus.

Hoc ducti exemplo, omnia, quæ ſuperius a nobis relata ſunt, Clementi XII. per ſupplicem libellum explicavimus, qui datis Literis Apoſtolicis die 18. hujus menſis Decembris anni 1733., ut votis noſtris indulgeret, & Fidelium pietatem, ac religionem magis excitaret, Plenariam Indulgentiam, quæ animabus in Purgatorio detentis etiam prodeſſet, elargitus eſt univerſis, qui poſt Sacramentum Pœnitentiæ, ſuſceptamque Euchariſtiam, *Sanctæ Miſſæ* præſentes interſint, quæ de more ſub ortum ſolis primo die cujuslibet menſis in hac Metropolitana celebrabitur: *Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, quam etiam animabus Chriſtifidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicari poſſint, miſericorditer in Domino concedimus.*

Hunc pretioſum theſaurum ſingulis detegimus, qui in hac Civitate verſantur, ut hac noſtra declaratione admoniti non ſibi tantum, ſed animabus, quæ purganti flamma cruciantur, ampliſſimum beneficium comparent. Perpendant omnes hoc prætertim tempore divinam clementiam, & opem ſuppliciter implorandam, cum Deus criminibus hominum graviter laceſſitus ultionem debitam cervicibus noſtris intentare videtur.

Ut cognitum ſit omnibus qua hora ſanctum ejuſmodi Miſſæ Sacrificium quolibet menſe peragatur, opportunum duximus id innuere, priuſquam ſermoni finem imponamus.

Menſe Januario conſtituitur hora	14 med.
Februario.	13 med.
Martio.	12 med.
Aprili.	11
Majo.	9 med.
Junio.	8 med.
Julio.	8 med.
Auguſto.	9 med.
Septembri.	10 med.
Octobri.	12
Novembri,	13 med.
Decembri.	14 med.

INSTITUTIO XXVI.

De initiandorum penſione, ſeu Patrimonio. Pro ordinatione titulus ab Eccleſiaſtico Beneficio deducitur; titulus vero patrimonii in ſubſidium conceditur. Utrum inter Beneficii proventus Miſſæ ſtipendium referri debeat. Patrimonium bonis ſtabilibus, & fructiferis conſtare debet. De illis Patrimoniis, quæ charitatis, & benevolentiæ cauſa conſtituuntur; ac de illis, quæ liberorum jure non ſalvo decernuntur, vel addita conditione, ut Patri alimenta præbeantur. De illis, qui ſub falſi Beneficii nomine ad Sacros Ordines promoventur. De formulis, quæ in Patrimonii conſtitutione ſervantur. De illis, qui Ordinibus initiantur ſub Beneficii titulo, interjecta promiſſione de fructibus minime percipiendis. De alienatione, & Patrimonii permutatione. De Cautionibus, & Sponſionibus, quæ pro Patrimoniis intercedunt. De Beneficiorum abdicatione, quorum titulo aliquis ad Sacros Ordines pervenire contendit.

INter cætera, quæ pro reſtauranda Eccleſiæ diſciplina in Tridentina Synodo in examen revocata fuerunt, Sacræ Ordinationis titulus locum obtinuit. Nonnulli ex iis Patribus ad Sacerdotium eos tantum recipiandos cenſuerunt, qui ratione Beneficii alicui Eccleſiæ addicerentur: alii vero, cum tenuiſſimos in pluribus locis Eccleſiaſticos proventus adverterent, in eam opinionem adducti ſunt, ut Sacerdotium omnibus indiſtincte titulo patrimonii conferretur. Hanc controverſiam Cardinalis Paleottus in actis Concilii, & præclariſſimus Cardinalis Pallavicinus
(a) Lib. 17. c. 9. in hiſtoria ejuſdem Synodi (a) fuſe commemorant. Tandem, uti ſatis omnibus cognitum eſt, decretum fuit, ut Beneficium potiſſima Ordinationis cauſa duceretur, & nullus ad Sacros Ordines admitti poſſet, *Niſi prius legitime conſtet, eum Beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat, pacifice poſſidere*. Sancitum quoque eſt, ut penſiones, ac patrimonia ad ordines obtinendos viam faciliorem ſolum ſternerent, ſi nempe Eccleſiæ neceſſitas, & commodum id requirerent, ut habetur ſeſſ. 21. cap. 2. de Reformatione his verbis: *Patrimonium autem, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum*. Aliter ſane conſtitui non poterat, cum exiguus Beneficiorum numerus, & plurium Miniſtrorum neceſſitas expenderentur; cum etiam Sacræ Ordinationes titulo patrimonii circa finem ſæculi XII. jam fuerint inſtitutæ, quæ decreto A-
(b) C. Ep. de Præbendis. lexandri III. innitebantur (b), ut Thomaſſinus aperte demonſtrat (c).
(c) De veteri, & nova Eccl. diſcip. part. 2. l. 1. c. 9. n. 2.

Temporis tamen curſu (inquit Thomaſſinus) *animadverſum eſt nonnullos Epiſcopos ab hac ordinandi norma abſque ullo diſcrimine deflexiſſe, paſſim quoſcumque ad patrimonii titulum ad Sacrum Miniſterium admittendo*. Cum id Innocentio XI. delatum fuiſſet, ad ſingulos Epiſcopos litteras encyclicas per Sac. Concilii Congregationem mitti juſſit die 13. Maji anno 1679., ut decretum Synodi Tridentinæ penitus obſervaretur: *Deindeque per haſce circulares literas Epiſcopis omnibus Sanctiſſimum Tridentini decretum in memoriam reduci mandavit, quatenus omnes illud ſancte cuſtodiant, ſciantque, non aliter ordinandum ad titulum Patrimonii, vel penſionis, niſi cum Eccleſiæ neceſſitas, vel commoditas ita exigat, qua in re prudens Epiſcopi, timoratumque judicium verſari debebit*.

Cum vero ad obtinendum Ordinationis privilegium *extra tempora* ea verba in diplomate Pontificio inſerantur: *Ut parentibus tuis ſolatio eſſe poſſis, & fervore devotionis accenſus ad Sacros extra tempora, ac, interſtitiis non ſervatis, ad titulum patrimonii tui, ſeu perpetui Beneficii Eccleſiaſtici, dummodo illud pacifice poſſideas, promoveri poſſis, concedimus*; & cum in Sac. Congregatione Concilii ea dubitatio propoſita fuerit, *Dubitat Archiepiſcopus Urbinas, an vigore Brevium hujuſmodi quis promoveri poſſit ad titulum patrimonii, non obſtante, quod non concurrat Eccleſiæ neceſſitas, vel commoditas, dum cauſa motiva conceſſionis videtur ſolatium parentum*; Sacra Concilii Congregatio die 9. Septembris anno 1679. reſpondit *negative* (d).

Nobis ſane ab iis Canonicis ſanctionibus recedendum non eſt, neque immutandam volumus ſummam quadraginta ſcutorum Romanorum, quam ſinguli ordinandi ex Beneficio, ſeu ex patrimonio percipere debent. (d) Lib. 30. dec. p. 400. & ſeq.
Utrum vero imminui, vel augeri fas ſit, & diſcrimen etiam ratione patrimonii habendum videatur inter Cives, qui ad Ordines aſſumuntur, eoſque qui in agri planitie, vel etiam in montibus degunt, ad Synodum rejicimus, quam, peracta Sac. Viſitatione, ſi Deus propitius erit, pro inſtituenda noſtra diœceſi indicemus. Interim diœceſis inopia permoti, plura numerabimus, quæ libenter a nobis permittentur, ut deinde ad pravas conſuetudines deveniamus, quæ omnino, ac ſevere interdicentur.

Ac primum de Beneficiis ſermo ſit, quibus fere omnibus celebrationes aliquæ Miſſarum proculdubio adjunguntur: Igitur, qui Curias Eccleſiaſticas probe norunt, inter ſe diſputant, an miſſæ ratione Beneficii celebrandæ ſubduci prius debeant, & reliquos deinde ipſius Beneficii proventus expendere; ob quod Ordines conferuntur. Id ſane plurimi affirmant; tamen alii plures contrariam ſententiam tuentur, licet, qui Beneficium aſſequutus eſt, injunctum Miſſarum onus per ſe, vel per alios Sacerdotes perſolvere poſſit; in quo tamen aliqui novum diſcrimen obſervandum putant; nempe, ſi alterius Sacerdotis opera utatur, tunc pretium ex Beneficii proventibus non eſſe deſumendum; contra vero, ſi ipſe per ſe Miſſarum oneri ſatisfaciat. Hic enim legitima cauſa, ac morbo præſertim impeditus, poteſt aliquando a Sacrificio Miſſæ abſtinere (e); quod probari nequit, ſi quis ſuo loco alium Sacerdotem ad Miſſas celebrandas adhibeat; tunc enim, licet (e) C. ſignificatum de detrahendis.
morbo detentus, ab onere Miſſarum non liberatur. Contingere autem poteſt, ut Ordinatus ad extremam inopiam diuturno morbo redigatur, quod periculum pro dignitatis ratione longe depellendum eſt.

Equidem, cum in Sac. Congregatione Concilii Secretarium ageremus, ſententiam noſtram juſſu ipſius Congregationis, ſcripto in lucem edito, declaravimus, in quo primum expendimus Miſſarum oneri proculdubio ſatisfaciendum juxta Sac. Congregationis opinionem, ſi impedimentum diutius protrahatur, licet, qui Beneficium obtinet, per ſe, vel per alium poſſit injunctum Miſſarum onus adimplere; ideoque nullum diſcrimen inter eos admitti, qui onus ejuſmodi per ſe debeant exſolvere, & qui alium quempiam Sacerdotem in ſuum locum ſubrogandi habeant facultatem. Poſt hæc cum omni obſervantia propoſuimus, prudentia, arbitrioque Ordinarii ea dijudicanda eſſe, quæ peculiariter hac in re contingunt. Præclari juris periti in hanc ſen-

ten-

tentiam plura ſcripſerunt ; & cum in Sac. Congregatione petitum fuiſſet : *An a Beneficio, ſeu Capellania, ad cujus titulum quis intendis ad Sacros Ordines promoveri, detrahenda ſint onera Miſſarum eidem adjecta ; quando Beneficiatus non tenetur eas per ſe ipſum celebrare, vel potius, oneribus Miſſarum non detractis, ſive illæ celebrandæ ſint per ſe ipſum, ſive poſſint celebrari per alium, faciendus ſit calculus omnium fructuum pro conſtituenda ſumma a Synodali conſtitutione, vel regionis more requiſita pro Sacris Ordinibus ſuſcipiendis* ; die 17. Julii anno 1723. ita reſponſum fuit *eſſe relinquendum arbitrio, & conſcientiæ Ordinariorum*. Quæ cum ita ſe habeant, ſi cætera omnia, quæ ad Ordines ſuſcipiendos neceſſario requiruntur, minime deſint, Miſſarum ſtipendia inter Beneficii proventus facile numerabimus, ſive *per ſe ipſum* Beneficio præditus, ſive *per alium* eaſdem Miſſas celebrare teneatur : indolem præſertim ordinandi ſerio perpendemus. Siquis enim nobis ſuſpicionem injiciat, ordinandum ſine debito cultu, ac religione ad rem divinam faciendam accedere poſſe ob eam cauſam, ut ſimul oneribus Beneficii ſatisfaciat, nulliſque emolumentis deſtituatur, tunc ſane eorum opinionem amplectemur, qui ſubductis antea Miſſarum oneribus Beneficii proventus conſtituunt : *De celebratione Miſſæ* (inquit Cardinalis Bellarminus, cum ad Epiſcopum Theani Nepotem ſuum ſcriberet) *faciunt artem de pane lucrando, unde Sacerdotium contemptibile redditur, & Eccleſia ſcandalis patet*.

Sed jam de titulo patrimonii ſermonem inſtituamus ; cum bona ad patrimonium conficiendum certa, ſtabilia, & fructuoſa eſſe debeant, eum proventum nunquam probabimus, qui ingenio, ac virtute ordinandi facile comparari poſſe videatur. Nam Sacræ Congregationis Concilii decreta ſatis aperte rem declarant. Anno 1589., menſe autem Octobri plura propoſita, ac diſputata fuerunt (*a*), ac præcipue quarto loco petitum fuit : *Si quis tantum habeat, quod ex induſtria, vel honeſto labore lucratur ; puta, quod ſit Muſicus, Magiſter grammaticæ, Pictor, Scriptor, aut alterius licitæ profeſſionis, idque ſit ſufficiens ad ſuſtentationem vitæ, poteritne promoveri?* Decretumque fuit *non poſſe* (*b*). Præ cæteris, quæ afferri poſſent, aliam ſanctionem hic ſubjiciemus, quæ die 23. Maji anno 1609. (*c*) his verbis promulgata fuit : *Sacra &c. reſpondit gradum Doctoratus tam in Theologia, quam in jure Canonico non eſſe titulum, ad quem aliquis ad Sacros Ordines promoveri queat, ſed requiri omnino, vel Beneficium, vel patrimonium ad vitam promovendi honeſte ſuſtentandam ſufficiens.*

(*a*) In Cauſa Seguntina Collationum Ordinum.

(*b*) Lib. 6. Dec. p. 58.

(*c*) Lib. 11. Decret. p. 13.

Ob eandem cauſam ad Ordines nunquam recipiemus, qui patrimonium ex bonis mobilibus, ac ſe moventibus confectum nobis exhibeant : *Communitas Sancti Angeli* (ita Sacra *Congregatio die 29. Novembris anno 1670.* decrevit (*d*)) *Sypontinæ diœceſis exponit, per Ordinarium admitti ad Sacros Ordines Clericos, aſſignato patrimonio in bonis mobilibus, & ſe moventibus ; &, cum hoc tendat in grave damnum ejuſdem Communitatis, dum fraudantur impoſitiones, & alia onera Communitatis, quibus animalia ſunt obnoxia, & credat eſſe contra Canonicas diſpoſitiones, ad tollendas controverſias ſupplex inſtat, declarari, an poſſit patrimonium aſſignari ſuper mobilibus, & dictis animalibus.* (Sacra &c. *rebus, & dictis animalibus.*) Sacra &c. *reſpondit negative*.

(*d*) Lib. 26. Decr. p. 461. & ſeq.

Itaque rejectis hujuſmodi patrimoniis, ſi de proventuum ſumma, ac de ſtabili, certoque fundo teſtimonia nobis afferantur, & ſi præ cæteris Eccleſiæ neceſſitas, & commodum accedat, non modo nomine patrimonii Ordines conferemus, ſed omnem facilitatem, atque indulgentiam in hac re oſtendemus ; cum hæc diœceſis minime Beneficiis affluat, quæ etiam magna ex parte ad Sedem Apoſtolicam jure ſuo referuntur. Plurimum vero pro diœceſis felicitate confert, ſi Eccleſiaſticis miniſtris abundet uti Cardinalis Pallavicinus his verbis latine redditis teſtatur (*e*) : *Quis inficiari poteſt maximam in Rempublicam utilitatem ex eo dimanare ; quod in ea plures verſentur, qui ſibi eam conditionem ſtatuerint, ut, pluſquam cæteri, vitam honeſtati, quieti, ſtudiiſque devoveant : Ipſi enim dignitatis, doctrinæque præſtantia diſſidia componere, & a maleficiis alios ſua auctoritate removere poſſunt. Opponens fortaſſe, quod negari nequit, aliquos Sacerdotes Laicis ipſis deteriores haberi : plures etiam Medici ob inſcitiam ægrotis mortem afferunt, plures quoque milites proditores ſunt, plurimique cibi veneno inficiuntur, tamen ægrotis medentium opem, oppidis cuſtodiam militum, eſurientibus dapes ad levamen recuſare nullo modo debemus. Vehementer errat, qui de utilitate Legum, vel alicujus Inſtituti dijudicans, certum quidpiam, & perpetuum expetit, cum id in actionibus hominum ob ipſorum liberam voluntatem minime reperiatur. Illud unice inquirendum eſt, utrum aliquid frequentius, & uſitatius contingat.* Itaque, ſi Eccleſiæ neceſſitas, & commoditas id poſtulent, & meritis ad Ordines ſumendos neceſſariis aliquis præditus ſit, licet Beneficium obtineat adeo tenue, ut pro Ordinatione minime ſufficiat, adjungi illos quoque proventus facile patiemur, quos ex patrimonio comparare poterit ; cum id præſertim minime legibus adverſetur. Nam in cauſa Seguntina, quam ſupra memoravimus, cujus ſententia lata fuit a Sac. Congregatione menſe Octobri anno 1589., cum primo loco hoc petitum fuiſſet : *Primo, an Clericus alioqui idoneus habens Beneficium inſufficiens de per ſe, ſed qui, juncto patrimonio, habeat, quod ſufficiat ad honeſtam vitæ ſuſtentationem, poſſit promoveri*. Ita fuit ſancitum. Sacra &c. reſpondit ad primum, *poſſe juxta formam Concilii Tridentini* (*f*).

(*e*) Loco ſuprac.

(*f*) Seſſ. 21. c. 2. de ref.

Eadem ratione pro conferendis Ordinibus demandatum Capellani munus, licet inter bona mobilia referatur, probabimus, ſi tamen ſummam a Synodo propoſitam exæquet, & qui nominandi jure potiuntur, fidem ſuam, noſtra interpoſita auctoritate, præſtiterint, eum, qui nominatus antea fuerit, in eo munere futurum, donec vita fungatur ; ſive alio pacto (per aliquod nempe Beneficium, ſeu patrimonium) honeſtam vitæ ſuſtentationem ſibi comparaverit ; ac poſtremo ſi non deſit aliquis fortaſſe, qui ſe alimenta præbiturum, data ſponſione, polliceatur, ſi forte Ordinatus legitima cauſa impeditus rem divinam facere non poſſit.

Si fundus deſit, in aliquo cenſu, vel perpetuis cenſibus patrimonium conſtitui facile indulgebimus, modo fiant intra limites, qui a S. Pio V. in ſuo decreto perſcribuntur ; tunc enim cenſus inter bona ſtabilia numerantur. Cavendum tamen eſt, ſi debitores iis cenſibus diſſolvi cupiant, apud probum aliquem, & locupletem virum integram pecuniam eſſe deponendam, ut in alios cenſus convertatur, vel fructiferis, certiſque fundis collocetur, qui ejuſdem rationis, ac primus, cenſus, habebuntur. Curet autem Ordinatus ſub pœna ſuſpenſionis, ut ejuſmodi pecuniæ collocatio minime negligatur ; cum hæc omnia decretis Sacrarum Congregationum omnino con-

gruant, uti Monacellus apertiſſime declarat. (a).

(a) T. 1. tit. 13. p. 72. n. 17. & n. 22. ed. t. Rom. anno 1706

Si quis etiam charitate ductus patrimonium tribuere velit, ut aliquis ad Ordines recipiatur, ejus virtutem plurimum commendabimus, &, ſi nihil omnino neceſſarium deſit, Ordinationem inſtituemus. Eas tamen conditiones requirimus, quæ a Sac. Congregatione anno 1573. ſancitæ fuerunt (b): *Sacra &c. cenſuit, poſſe aliquem ad Sacros Ordines promoveri ad titulum bonorum, quæ ei donentur, ſi tamen Epiſcopus judicaverit, eum aſſumendum pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, donationeſque hujuſmodi vere, & abſque ulla fraude, & in forma valida fiant de tot bonis, quæ promovendo ſufficiant ad vitam honeſte ſuſtentandam, quæque deinceps alienari nullo modo poſſint ſine licentia Epiſcopi, donec ille Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens adipiſcatur, vel aliunde habeat, unde vivere poſſit.* Huic ſententiæ alia quoque adjungitur, quæ a Sacra Congregatione die 15. Aprilis anno 1598. promulgata fuit, & lib. 9. Decretorum pag. 50. continetur. Cenſum quoque, ſi juxta decretum S. Pii V. fuerit inſtitutus, ad patrimonium conficiendum admittemus, ea ſemper adhibita conditione, ut qui cenſum attribuit, ſi forte a debitore pecunia reſtituatur, pro vitæ ſuſtentatione conſulat Ordinato, donec eadem pecunia eo modo collocetur, quem ſupra memoravimus, uti prudenter idem Monacellus indicavit (c).

(b) L. 1. Dec. p. 219

(c) Loco ſuperius citato.

Verba Sac. Congregationis, quæ paulo ante retulimus, *vere, & abſque ulla fraude, & in forma juris valida* Tridentinæ Synodi ſententiam tantum explicant (d), in qua ſic traditur: *eo quoque prius perſpecto, patrimonium illud, vel penſionem vere ab eis obtineri.* Hinc neceſſario ſequitur nec legitima, nec juri Canonico congruentia ea patrimonia judicari, quæ ex bonis ad alium vel integre, vel magna ex parte ſpectantibus conficiuntur, ita ut Ordinatus eos fructus annuos percipere nequeat, qui a Synodo ſtatuti fuerunt; quod pariter de illis bonis ſtatuendum eſt, quæ adjecto redimendi pacto prius divendita fuerant, celatis, aut conventionibus, aut contractu. Poſtremo a ſacris ſanctionibus aliena ſunt ea patrimonia, in quibus expreſſa, vel tacita conventio intercedit, ut fundi poſſeſſio ſemper ad eum pertineat, qui ratione ſolum patrimonii eundem fundum contulit, ſive ut Ordinatus nullos fructus, vel illorum tantum partem ex eo fundo deſumat, licet publicæ tabulæ obſignatæ contrarium declarant. Nemo quippe non videt fraudem, quæ objicitur, cum de re graviſſima negotium habeatur. Diſceptatur etiam, utrum Parens omnia ſua bona filio pro ſuſcipiendis Ordinibus legitime aſſignare poſſit, licet partes hæreditatis, quæ cæteris liberis jure naturæ debentur, hoc pacto ipſis auferantur; deinde, utrum id Parens exequi poſſit, ſi unicum habeat filium, eamque conditionem interponat, ut ſibi ad vitam neceſſaria ſuppeditentur. Primum quidem, cum detrimentum reliquis filiis inferatur, nulla ratione permittitur; Secundum vero legitimum haberi nequit, niſi in bonorum reſignatione omnia ſigillatim explicentur, ut illorum ſumma, fructuſque annui deprehendantur, atque inde, quid Ordinato ad vitam ſuſtentandam libere ſuperſit, certo probetur (e).

(d) C. 2. ſeſſ. 21. de ref.

Ut hæc, & alia hujus generis maleficia impedirentur, inter cæteros caſus hunc quoque reſervatum Deceſſur noſter Cardinalis Jacobus Boncompagnus edixit: *Conſtitutio ficlitii patrimonii Sacris Ordinibus initiando, vel cum pacto illud nunquam petendi, vel retrocedendi, antequam eidem Ordinato ſuppetat, unde aliunde victus honeſtus ſubminiſtretur.* Cum nihil circa ejuſmodi caſus a nobis immutatum ſit, in dubium revocari nequit, quin integre vim ſuam ipſe retineat. Sed quoniam experientia compertum eſt hanc morbi luem ſuperius allato remedio minime extingui, nos aliquas cauſas afferemus, ut in graviſſima re fraudes hujuſmodi prohibeantur.

(e) Monacell. t. 1. p. 67. n. 5. & t. 3. p. 11. n. 4. & 5.

Ac primum, qui ad Ordines aſſumitur, eam voluntatem præſefert, non modo, ut illos exerceat, ſed etiam ad Presbyteratum, & rem divinam faciendam perveniat, quod tamen aſſequi nunquam poterit, ſi alicujus fraudis, vel pactionis, ut paulo ante diximus, particeps ad Sacram Ordinationem accedat. In Canone *neminem*, ſuſpenſionis pœna ſtatuitur (f), ſi quis Ordines ſine patrimonio ſufficienti accipiat: *Decrevit Sancta Synodus, vacuam habere manus impoſitionem.* In alio Canone *Sanctorum*, idem ſancitur his verbis: *Decernimus, ut ſine titulo facta Ordinatio irrita habeatur.* Innocentius III. (g) hanc veterum Canonum ſeveritatem mitigavit; & eum, qui Ordines contulerit haud ignarus fraudis, atque imparis patrimonii obſtringit, ut Ordinato neceſſaria ad vitam agendam ſubminiſtret: *Licet autem Prædeceſſores noſtri Ordinationes eorum, qui ſine certo titulo promoveantur, in injuriam Ordinantium irritas eſſe voluerint, & inanes, nos tamen benignius agere cupientes, tamdiu per Ordinatores, vel Succeſſores eorum provideri volumus Ordinatis, donec per eos Eccleſiaſtica Beneficia conſequantur.* Tridentinum Concilium (h) pœnas veterum Canonum iterum præſcribit illis, qui titulo imparis Beneficii, ſive ad alium quempiam pertinentis, aut fictitii patrimonii ordinantur: *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando:* (i) Sixtus V. pœnam ſuſpenſionis a priſcis ſanctionibus inflictam iterum confirmat; & Clemens VIII. (k) Sixtinam conſtitutionem iis terminis concludit, qui a Tridentina Synodo decernuntur. Itaque, ut recte judicetur, utrum eo modo Ordinatus, quem nuper expoſuimus, ſuſpenſionem incurrat, & etiam *irregularitatem*, ſi Ordines exerceat, & ſacrum peragat, inveſtigari debet, an Concilium Tridentinum, cum veterum Canonum decreta renovaret, pœnam ſuſpenſionis promulgaverit, vel ſolum edixerit, ut qui fraudis conſcius Ordines adminiſtraverit, alimenta præſtare debeat Ordinato, donec honeſtam vitæ ſuſtentationem alio pacto conſequatur. Id potiſſimum a Sac. Congregatione dignoſcendum eſt, quæ, ut ſæpius innuimus, Tridentinæ Synodi ſententias interpretari ſola poteſt, quemadmodum Summi Pontifices ſanxerunt. Illa vero, poſtquam rem diligenter expendit, pœnam ſuperius expoſitam ſolummodo in eum, qui Ordines contulerit, renovatam aſſeruit, non autem ſuſpenſionem, niſi forte Ordinatus doli conſcius ante fuerit, & Ordinatorem ipſum in fraudem adduxerit. Tunc enim eadem ſuſpenſionis pœna liberari nequit, uti die 27. Novembris anno 1610. conſtitutum fuit: *Sacra Congregatio Concilii, propoſito ſupraſcripto dubio, omnium ſententiis cenſuit, hoc caſu pœnam ſuſpenſionis ante Concilium non eſſe correctam, & hodie a Tridentino Concilio eſſe innovatam, & propterea, hujuſmodi Clericum, qui, adhibito dolo, confictoque titulo, Ordinatorem decepit, eſſe ipſo jure ſuſpenſum, carereque ordinum executione.* Fagnanus ſuper hac re conſulatur (l). Fruſtra ad Sedem Apoſtolicam confugit, qui per ejuſmodi fraudem Ordines aſſequutus eſt, ut remedium

(f) Diſt. 70.

(g) C. cum ſecundum de preb. & dignit.

(h) Cap. 2. pluries cit. ſeſſ. 21. de ref.

(i) In ſua Conſt. 91. Bull. t. 2.

(k) Conſt. 40 Bullar. t. 3.

(l) C. cum ſecundum n. 6 uſque ad finem. de preben. dis.

dium malo opportunum ſibi conciliet. Nos enim, qui in Sac. Congregationibus magnam vitæ partem exegimus, adfirmare poſſumus, quod, ſi palam, vel etiam occulte id evenerit, licet nos ipſi per literas propitii ſimus, nihil aliud obtenturus ſit, niſi, ut per aliquod tempus ſacrum faciat, donec boneſtam vitæ ſuſtentationem ſibi aliqua ratione paraverit.

Cum publicas Ordinationes indicimus, normam in Pontificali Romano deſcriptam ſequimur, & Archidiacono ſub pœna excommunicationis præcipimus, ut inter cæteros, etiam qui ſuſpenſi ſint, ad Ordines accipiendos accedere non patiatur. Si tamen, ut in aliis diœceſibus in more poſitum eſt, quemadmodum Cardinalis de Lugo teſtatur (*a*), etiam denuntiare palam velimus, nos eam mentem non habere, ut ſuſpenſos ordinemus, quis hanc rem nobis impediat? Tunc autem, ſi qui ſuſpenſione devincti (in quam pro fraude ad ſtatuendum patrimonium adhibita *ipſo facto* incidunt) Ordines tamen a nobis, qui dolum ignoramus, acciperent, in quo miſero ſtatu, & conditione verſarentur? Docent quidem nonnulli Theologiæ Moralis Magiſtri eam Epiſcopi declarationem *ad terrorem* promulgari, a qua tamen recedit, cum deinde Ordines ab ipſo conferuntur. Hæc tamen, quæ libere a Magiſtris evulgantur, cum ad Judices deferuntur, qui tutiorem viam inſiſtunt, & rerum cauſas ſedulo, gravique examine dijudicant, non eadem facilitate probantur. Pœnitentiariæ conſuetudo ea eſt, ut qui per fraudem hoc modo ordinatus fuerit, poſtquam debitam facultatem acceperit, iterum *ſub conditione* ordinetur, uti refert P. Theſaurus, qui in Baſilica S. Petri per plures annos Pœnitentiarii munus exercuit (*b*). Sacra autem Congregatio probante Summo Pontifice hanc controverſiam juxta Epiſcopi mentem dirimendam cenſuit; ita ut, ſi ipſius declaratio contra ſuſpenſos ad *terrorem* edita fuerit, rite collatos Ordines exiſtimet; ſin autem Epiſcopus revera ſuſpenſos, & jure impeditos ab Ordinibus arcere ſecum deliberaverit, tunc Ordines haud rite collatos dubitet, uti plurimis ejuſdem Sac. Congregationis ſententiis comprobatur (*c*).

(*a*) De Sac. diſput. 8. ſect. 7. n. 119.

(*b*) De pœnis Eccl. part. 2. c. 8. in verbo Ordines n. 2.

(*c*) In cauſa Portol. Ord. 5. Ap. 1704. In Aprun. tina Ordinum 5. Januar. 1710. Fagnanus c. per tuas, n. 15. de Clerico perſaltum promoto.

Errant etiam magnopere, qui fictitium Patrimonium attribuunt, vel eam ex mutuo conſenſu præviam conventionem adhibent, ut nullos fructus, vel illorum partem Ordinatus ſolum aſſequatur, idque ſe facere teſtantur, ut egenum ad Ordines ſuſcipiendos adjuvent, quod ſane ab imperitis hominibus commendatur, a ſapientibus autem, ſacriſque conſtitutionibus vehementer improbatur. Hoc modo nullum rei familiari detrimentum afferri poſſe ſperant; ſed errare maxime putantur. Quippe, ut omittamus eam diſputationem, utrum *in foro interno* ejuſmodi pactiones vim habeant, quod plurimis negantibus aliqui adfirmant, eamque facultatem Epiſcopo unanimes tribuunt, ut ipſas inanes, atque irritas declarare poſſit (*d*), ut hoc, inquam, omittamus, certum quidem eſt, ſi apud Judicem Ordinatus egerit, ut fructus ex patrimonio ſibi tradito percipiat, id ſtatim obtenturum, licet contrariæ pactiones, & etiam jusjurandum interceſſerit. Aperte Sac. Concilii Congregatio die 11. Maji anno 1599. rem confirmavit (*e*): *Sacra &c. re diligenter perpenſa declaravit, donationem ejus Patrimonii, ad cujus titulum quis fuerit ordinatus, utpote prohibitam decreto Concilii cap. 2. ſeſſ. 21. juramento donantis nequaquam confirmari*. Inſuper in hanc ſententiam die 14. Maji anno 1671. hæc etiam propoſita, ac ſancita fuerunt (*f*): *Caſum, & dubia ſequentis tenoris propoſuit R. P. D. Taja inſtans, ea per Sacram Congregationem declarari. Clerico N. habenti annua decem, N. Laicus ſupplendo uſque ad viginti quinque promiſit annua quindecim, ut ad Sacros Ordines promoveri poſſet, eaque ſuper ejus proprio fundo donavit ſub infraſcriptis conditionibus, & declarationibus, quod prædicta annua quindecim eſſent in ſupplementum Patrimonii Eccleſiaſtici, quod ſolverentur de ſex menſibus in ſex menſes a die Subdiaconatus, & quod ſtatim ac ipſe Clericus donatarius Beneficium Eccleſiaſticum conſequeretur, vel aliter haberet, unde viveret, donatio hujuſmodi intelligeretur ceſſaſſe. Dictus Clericus per multos annos vixit ſine præfatis annuis quindecim, eaque per dictum tempus nunquam petiit, & hodie etiam ſcholaſticam habet induſtriam, cum qua vivere poſſet, ſi vellet. Quæritur primo, an talis Laicus teneatur pro dictis annuis quindecim præteritis: ſecundo, an excuſari poſſit in futurum a dicta ſcholaſtica induſtria. Sacra &c. ad primum reſpondit affirmative; ad ſecundum negative*. Idem in Sac. Congregatione ſuper Epiſcoporum, & Regularium cauſis conſtitutum fuit, ne unquam probentur, qui tradito falſe alicui patrimonio, illud ad ſe revocare contendant; ſed ad Ordinatum libere illud pertineat, licet adverſa conventio prius interpoſita fuerit, quemadmodum Monacellus oſtendit (*g*).

(*d*) P. Theſaurus de pœnis Ecc. par. 2. v. 12. ſub n. 6.

(*e*) Lib. 9. Decret.

(*f*) Lib. 27. Decr. p. 41.

(*g*) Tom. 1. p. 67. n. 4.

Rationes, quæ hucuſque productæ ſunt, tantam vim habent, atque ita perſpicuæ ſunt, ut ad fraudes ejuſmodi eliminandas nihil amplius addendum videatur. Sed quoniam ſuperiori tempore neglectæ fuerunt, idemque in poſterum futurum timemus, licet in lucem prolatæ, & ſatis explicatæ ſint, hæc alia ſubjicienda ducimus.

Ac primum, qui ex ſuis bonis patrimonium conficit, ut ad ordines recipiatur, eadem bona nuncupare debet, eorum conditionem, numerum, & fructus annuos exponere. Idem Parentibus, ſive extraneis indicitur, cum ex ipſorum bonis patrimonium Ordinando conſtituitur. Totum autem negotium in publicis tabulis deſcribi, ac manu Eccleſiaſtici ſcribæ etiam obſignari neceſſe eſt; Pactiones quoque, & alias quaslibet conditiones referri, quibus bona titulo patrimonii conceduntur.

His peractis eædem tabulæ Parocho tradendæ ſunt, cui ſubjicitur Ordinandus. Ipſe vero per diem feſtum in magna populi frequentia, *inter Miſſarum ſolemnia*, omnia, quæ in ipſis tabulis continentur, mox memorata enunciabit, ſinguloſque admonebit, ut ſibi etiam ſecreto patefaciant, ſi forte compertum habeant non ea natura prædita eſſe bona, nec eum fructum afferre, qui in tabulis indicatur; item ſi norint eiſdem bonis ineſſe onera, quæ minime declarata ſint, vel aliquas pactiones, mutuumque conſenſum interceſſiſſe, ut nempe bona in ejus poteſtatem redeant, qui prius aſſignaverat, ſive ut Ordinatus nullos fructus, vel ſolum illorum partem excipiat: populum graviter moneat eum legibus obſtringi, ut hæc in lucem proferat, & ſimul de fide ſuper hac re ſua certum efficiat. Quod, ſi in duabus diverſis Parochiis bona patrimonii, & Ordinandus conſtituta ſint, promulgationes eo modo, quo diximus, in utriſque Parochiis perficiantur; quibus exactis eas tabulas ad noſtram Curiam mitti Parochi curabunt, & ratum ſimul, firmumque teſtimonium, eaſdem fuiſſe promulgatas: ſi vero aliquid contra deprehenderint, illud nobis, ſeu Vicario noſtro generali obſignatis literis explicabunt, in quibus non ſolum deſcri-

bent, quæ perceperint, ſed etiam eorum cauſas, quas a teſtibus elicere debent, ſuumque judicium adnectant, utrum, quæ delata fuerunt, veritati conſentanea arbitrentur. Quamvis autem nihil novi ad ipſos deferatur, tamen præcipimus Eccleſiarum Rectoribus, ut cum tabulis, & teſtimonio, quod modo diximus, literas etiam ſuas adjungant, vel etiam ſeorſum quid de ipſa re ſentiant, nobis ingenue ſignificent. Perſuaſum enim habemus malum ab ipſis plerumque derivari, quibus cognitæ ſunt ejuſmodi fraudes, quas tamen vanis rationibus ducti palam facere prætermittuntur. Quod, ſi in poſterum negligant, ſeveris pœnis a nobis afficientur. Id autem facile aſſequemur; nam & diligentiam in perquirendo, & ſecretos etiam exploratores adhibebimus.

Poſt hæc, eum patrimonia ex bonis in cenſu deſcriptis ſtatuuntur, ſive illa ad Ordinandum, ſive ad alium quempiam ſpectent, ſive ſummam a Synodo præſcriptam adæquent, ſive in ſupplementum Beneficii, aut Capellaniæ tribuantur, teſtimonium cenſus obſignatum ab iis, ad quos pertinet, deferendum eſt, ut cum bonis ad patrimonium jam deſtinatis quoad ſummam, fructuſque annuos habita æquitatis ratione conferatur.

Deinde Cancellariæ noſtræ Tribunal Ordinandus adibit, ubi de perjurii gravitate ante admonitus, de caſu reſervato, ac de pœna ſuſpenſionis in eos conſtituta, qui mendacium, aut fraudem admiſeeant, ſi patrimonium ex propriis Ordinandi bonis conſtet; teſtabitur juxta formulam jurisjurandi, quod a nobis proponetur, ac in actis Cancellariæ ſervabitur, teſtabitur, inquam, in ſua poteſtate eſſe illa bona, ad neminem alium ſpectare, nullis oneribus obnoxia præter ea, quæ in aſſignatione expoſita ſunt. Si vero a Parentibus, vel ab extraneis patrimonium tradatur, ipſi in Cancellariam venient, ſive alium loco ſuo legitime ſubrogabunt, cui jurandi facultatem illorum nomine conferent, quæ in literis pro mandato obeundo traditis exprimi debet. Jurabunt igitur bona ad patrimonium deſignata, ſua eſſe, ſine ullo diſſidio eadem poſſidere, nullis vinculis obligata, ſive iis tantum, quæ in aſſignatione afferuntur; inſuper nullam conventionem, aut conſenſum admixtum fuiſſe, ut nempe iiſdem bonis potiantur, donec ſuperſtites erunt, fructuſque integros, vel ipſorum partem percipiant, vel tandem, ut ipſa bona tunc recuperent, cum Ordinatus ſibi alio modo pro honeſta vitæ ratione conſuluerit; niſi forte aliqua ex his conditionibus in bonis attribuendis intervenerit. Admonendi pariter ſunt, ut graviſſimam perjurii labem, caſumque reſervatum meminerint: Quemadmodum vero extranei patrimonium conſtituentes, ita etiam Ordinandus jurabit compertum habere bona pro patrimonio collata ad eam ſummam, eoſque fructus pertingere; qui in aſſignatione numerantur; reliqua etiam, quæ modo dicta ſunt de mutuis pactionibus per ipſum jurari debebunt: ſi quoque ſponſio intercedat de alendo Ordinato, cum legitime impeditus Capellani muneri ſacriſque celebrandis ſatisfacere nequeat, tunc ſponſor jurabit nullam antea pactionem cum Ordinato admiſſam fuiſſe, ne ſcilicet aſſignatam pecuniam perſolvat, cum impedimentum aliquod Miſſas peragendas retardaverit. Idem jusjurandum Ordinatus præſtabit, ſe nulla facta conventione ab exigenda a ſponſore pecunia prohiberi, ſi forte a Miſſæ Sacrificio neceſſario debeat abſtinere.

Iis omnibus Sacramenti religione confirmatis, ut ſuperius innuimus, & in acta relatis ad examen teſtium deveniendum erit, qui minus quam duo, & probitatis fama ſatis cogniti, eſſe nequaquam debent: Seorſum interrogentur, & de excommunicatione *ipſo facto* ſubeunda moneantur, quam Synodus Cardinalis Boncompagni conſtituit. Nobis etiam ſuis bonis pœnas dabunt, Ordinatumque ſuis expenſis alere cogentur, ſi aliquando ipſos mendaces in hac re deprehendemus. De ſumma, & conditione bonorum, de fructibus annuis, & qua ratione id noverint, ab illis inquiratur; ac demum, an inter Ordinandum, eumque qui patrimonium attribuit, aliqua conventio adhibita ſit, uti ſupra explanavimus. Illud quoque negligendum non eſt, cum patrimonium ab illis conficitur, qui in civitate minime degunt, ab ipſis nempe expoſcere, utrum præter bona ad patrimonium collata a parentibus, ſive extraneis certo ſciant, quid pro ipſis, eorumque familiis ſuſtentandis ſuperſit: Quam ob cauſam, qui teſtes affert, eos potiſſimum deligere debet, qui hæc plane comperta habeant. Nobis autem reſervamus aliquando præcipere, ut ratum, firmumque teſtimonium eorum bonorum proferatur, quæ in poteſtate patrimonium conſtituentis relinquuntur, & eorum pariter, quibus patrimonium ipſum innititur.

Pro illis, qui titulo Beneficii ordinantur nihil novi decernimus, ſed veterem conſuetudinem retineri jubemus: Illud ſolum monemus duas in jure Canonico ſententias in eos pronunciari, qui fructus Beneficii ſe minime percepturos pollicentur, ut hoc modo faciliorem ſibi ad obtinendos Ordines viam ſternant, pactione ſcilicet expreſſe, vel tacite interjecta cum eo, per quem ad Beneficium nominantur, vel etiam cum eo, qui Beneficium reſignat. Prima quidem cap. *Per tuas 37. de Simonia* continetur, ubi Innocentius III. illis, qui hæc commiſerant, & tamen ſe nulli crimini obnoxios putabant, his verbis reſpondet: *Nos inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod, niſi cum eo fuerit miſericorditer diſpenſatum, nec ad Superiores aſcendere, nec in ſuſcepto debet Ordine miniſtrare:* Altera legitur cap. *Si quis 49.* eodem titulo de Simonia, in quo Gregorius IX. memorata ſuſpenſionis pœna neminem, niſi per Sedem Apoſtolicam diſſolvi poſſe conſtituit: *Donec diſpenſationem ſuper hoc per Sedem Apoſtolicam obtinere meruerint, noverintque ſe ſuſpenſos.*

Tridentina Synodus (a) patrimonium debita ratione confectum ſine Epiſcopi conſenſu alienari prohibet, donec Ordinatus Beneficium Eccleſiaſticum adeptus ſit, quod pro vita ſuſtentanda ſatis judicetur: Ut id melius intelligi poſſit, nonnulla Sac. Congregationis ejuſdem Concilii interpretis decreta ſubjicientur.

(a) Seſſ. 21. c. 2.

Qui patrimonium divendit, nec ullam mentionem facit, ſe ejus titulo ordines ſuſcepiſſe, ſi nullam incurrit cenſuram; certum tamen eſt, quod ejuſmodi alienatio inanis, atque irrita *ipſo jure* decernitur. Ita ſancitum fuit die 6. Martii anno 1638. (b). *Sacra &c. cenſuit, eum, qui de facto alienavit patrimonium, ad cujus titulum fuerat Ordinatus, nulla facta mentione, quod ad illius titulum promotus fuiſſet, in cenſuras non incidiſſe, ſed alienationem, ut proponitur, factam eſſe ipſo jure nullam.* Inſuper die 20. Julii anno 1619. id etiam conſtitutum fuit (c). *Patrimonium, ad cujus titulum aliquis eſt promotus, poſſe utique de licentia Epiſcopi permutari cum aliis bonis non minoris reditus, aut valoris, ſed debere Epiſcopum declarare, bona ex permutatione acquiſita eſſe*

(b) Lib. 15. Decret. p. 667.

(c) Lib. 17. Dec. p. 17.

eſſe ſubrogata in locum prioris patrimonii, ita ut deinceps alienari nequeant, niſi ſervata forma a Concilio præſcripta. Poſtremo die 14. Februarii anno 1652. hæc decreta fuerunt (*a*). *Sacra &c. reſpondit renunciationem patrimonii, ad cujus titulum Clericus ſimpliciter Sacris Ordinibus ſuis initiatus, abſque licentia Epiſcopi factam non ſuſtineri, etiam poſt aſſecutionem Beneficii ad ejus vitam ſuſtentandam ſufficientis*.

(a) Lib. 19. Decret. p. 171.

Quoniam vero ſponſiones nimis libere fiunt, quæ patrimonii bonis innituntur, noverint omnes, ſi forte pro ſponſione pecunia ſolvenda ſit, in illa bona jus tantum exerceri poſſe, quæ poſt honeſtam vitæ ſuſtentationem Ordinato ſuperſunt; quod raro in patrimoniis hujus diœceſis continget, cum ipſorum proventus non ita copioſi habeantur. Sciant etiam poſſe Creditorem accipere *in ſolutum*, ac vendere jus ſibi conveniens in ejuſmodi patrimonium, quod poſt mortem Ordinati ad hæredes transferri deberet. Id vero perraro eveniet, cum patrimonia ab extraneis plerumque conſtituantur ea conditione, ut ipſis bona patrimonii reſtituantur, cum Ordinatus e vivis decedet, vel alia legitima ratione honeſtam vitæ ſuſtentationem conſequatur. Quæ diximus ex hoc Sac. Congregationis monimento ſatis probantur: *Supplicatur humiliter, per EE. VV. declarari, an diſpoſitio Sacri Concilii in cap. 2. ſeſſ. 21. de reformatione prohibens alienationem Patrimonii Clericorum abſque licentia Epiſcopi extendatur ad fidejuſſiones per eoſdem Clericos factas, ita ut reſpectu dicti patrimonii obligatio non ſuſtineatur*.

Die 15. Martii 1642. *Sacra &c. reſpondit extendi etiam ad fidejuſſiones, juxta tamen diſtinctionem factam in declaratione hujus Sacræ Congregationis tenoris ſequentis*.

Die 5. Februarii 1604. *Sacra Congregatio Concilii cenſuit, neque in ejuſmodi patrimonio, neque in ejus fructibus ad Clericum alendum neceſſariis executioni locum eſſe poſſe. Licere autem capere in cauſam judicati eam fructuum partem, quæ quotannis ſupereſſet ultra eam, quæ ad Ordinati ſuſtentationem, non laute, ſed tenuiter vivendo, Judicis Eccleſiaſtici arbitratu fuerit neceſſaria. Poſſe autem ipſum Creditorem accipere in ſolutum, atque vendere jus ſibi competens ad hujuſmodi patrimonium, quod poſt mortem ipſius promoti ad Creditorem uti res hæreditaria pertinebit* (*b*).

(b) Lib. 19. Decret. p. 28.

Poſtremo, qui alicujus Beneficii titulo Ordinatus fuit, ipſum Beneficium in alium quempiam transferre nequit, niſi palam declaret, ſe illius titulo ad Ordines aſſumptum fuiſſe. Id vero perfici nullo modo fas eſt, niſi conſtet Ordinato ſatis ſuppetere, quæ ad vitam neceſſario requiruntur; aliter enim Beneficium fruſtra, & inaniter transferretur (*c*). Cum in Sac. Concilii Congregatione a Secretis ageremus, plura in dubium vocata ſunt, ac diſceptata, quæ per Archiepiſcopum Anxani propoſita fuerant: ad ſex capita referebantur; quorum tertium fuit ejuſmodi: *An conſtare debeat per probationes concludentes, reſignantem habere, quo commode vivere poſſit*. Reſponſumque fuit: *Affirmative*. Ad quartum vero: *An hæc probatio cenſeatur adimpleta per ſolam confeſſionem juratam reſignantis*; die 9. Februarii 1726. Sacra Congregatio reſpondit: *Negative*.

(c) Trid. Conc. ſeſſ. 21. c. 2. de ref.

Hæc ſunt, quæ præcipienda, atque indicanda ſingulis per hanc noſtram declarationem neceſſario duximus, in qua præſertim illud ante oculos habuimus, ut Sacerdotii dignitatem, Tridentini Concilii, & Sacrorum Canonum Sanctiones, necnon Synodi a Deceſſore noſtro celebratæ decreta ipſis omnino conſona tueremur. Quippe haud novas leges indicere, ſed veteres diligenter ſervari magnopere cupimus, ac ne ipſæ ob inſcitiam, vel pravam voluntatem pedibus proterantur.

Hæc autem declaratio non modo uſitatis locis promulgabitur, & ad ſingulos Urbanos, ac Diœceſis Parochos, omneſque Vicarios Foraneos mittetur, ſed etiam in noſtra Cancellaria proſtabit, ut Scriba, cui de novis patrimoniis acta conficienda ſunt, ipſi penitus conformetur; ſiquidem obſervandam integre, ac perpetuo jubemus.

INSTITUTIO XXVII.

Pro Archipresbyteris, & Parochis Diœceſanis, atque Concionatoribus, qui tempore Quadrageſimæ ad tradendum Dei Verbum in illorum Eccleſiis deſignantur. Quid Parochis agendum ſit antequam tempus Quadrageſimæ advenerit. De ratione excipiendi Concionatores. Quonam loco ſint collocandi, quove pacto adventus, ac reditus Concionatoribus apparari oporteat. Quid præſtandum ſit Regularibus Concionatoribus in templis proprii Ordinis. De vitæ probitate, quam tempore Quadrageſimali Concionatores præſeferre debent. Quid ipſis gerendum ſit, ſi forte lethalem culpam contraxerint. Quid evitari, vel declarari per conciones opus ſit. Quale detrimentum in Fideles dimanet ex eo, quod Concionatores non inſectentur vehementius ea crimina, quæ frequentius a populo patrantur. De mercede ſolvenda Concionatoribus, quamve ob cauſam ipſis concedatur.

ADventante jam Quadrageſimæ celebritate Concionatores Verbi Dei in plures noſtræ Diœceſis Eccleſias deſignantur, ne illud Jeremiæ nobis objiciatur (*d*): *ubi eſt Verbum Domini*. Monendi igitur ſunt Rectores Eccleſiarum, in quibus conciones per Quadrageſimam habentur, & ipſi quoque Concionatores, ut hæc pia exercitatio rite, atque utiliter peragatur.

(d) Cap. 17.

Itaque Parochi diebus Dominicis Sexageſimæ, & Quinquageſimæ, dum Miſſa Parochialem celebrant, per certos dies ineunte Quadrageſima futuram concionem populo ſignificent, omneſque hortentur cum viros, tum mulieres, ut frequentes conveniant: *Vade* (inquit Jeremias), *& ſta in porta filiorum populi: & dices ad eos: audite verbum Domini*. Abſoluto autem ejuſdem Miſſæ Sacrificio Deum unanimes exorabunt, ut qui concionibus adeunt, eum fructum percipiant, ob quem conciones inſtituuntur. *Vivus eſt ſermo Dei, & efficax* (*e*); Sed niſi Deus ipſe in animis hominum ſuam legem imprimat, uti habetur cap. 31. Jeremiæ, *Dabo legem meam in viſceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam*; nec Concionator, nec Populus ea, quæ in votis ſunt, obtinebunt. Id S. Gregorius his verbis confirmat (*f*): *niſi intus ſit, qui doceat, Doctoris lingua exterius in vanum laborabit*.

(e) Ad Hebreos c. 4.

(f) Homil. 30. de Ev.

Statim ac ad Eccleſiam ſibi conſtitutam Concionatores pervenient, qua par eſt humanitate, ac officio ab ipſis Parochis excipientur (*g*): *Sic nos exiſtimet homo* (inquit S. Paulus) *ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*; quæ verba Willelmus Eſtius ſic interpretatur: *Diſpenſatores, ne nimium extollantur; nam diſpenſator alienæ rei miniſter eſt; myſteriorum Dei, ne contemnantur*. Hinc ſub pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis pravam conſuetudinem vehementer improbamus, ob quam Concionatores ad tabernas divertere, ibique ſubſiſtere permittuntur, quod cæteris omnibus Eccleſiaſticis, niſi itineris cauſa, interdicitur: *Tabernas prorſus evitent, niſi*

(g) Ad Corinth. 1. c. 4.

(a) C. Clerici de vit. & honeſt. Clericor.

forte cauſa neceſſitatis in itinere conſtituti (a). Idem Canone 4. diſt. 44. ſancitur : *Clerici edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi*.

(b) In ſua Inſtit. pro Concionatoribus in actis Eccl. Mediolan. par. 4. p. 305.

Igitur (uti S. Carolus Borromæus decernit (b)) : *In proprio Monaſterio, qui Regularis eſt, habitet, aut in ædibus Parochialis, Collegiatæve. Eccleſiæ, ubi concionatur, aut ſaltem in aliis Eccleſiaſticis domiciliis, ſi ullo modo poteſt, ac diſtinctis omnino a laicali habitatione*.

Quoniam vero ſingulis annis diſſidium excitatur, quiſnam equo deducere Concionatores debeat, præcipimus priſtinum morem ſervari, ita ut, qui ſuperiori tempore equum tradere conſueverit, quo facilius ad locum, ubi ſacrum miniſterium exerceri debet, Concionator perveniat, idem præſtare deinceps omnino teneatur. Sin autem Concionatores ſuis expenſis, vel alterius beneficio, & gratia iter confecèrint, ſibi ipſi in poſterum eodem modo conſulant.

Satis conſtat ſtatis diebus conciones haberi in aliquo loco, ac deinde in alium locum Concionatores migrare, ut per alios dies ſacra eloquia populo tradant; atque iterum in priſtinum locum ſe reſtituere, ut eodem munere fungantur.

Si id contigerit, præcipimus Parocho, ſeu populi conventui, ad quem Concionatores alere pertineat, ut pro commodiori itinere proſpiciant, cum ipſi de uno in alium locum transferuntur. Quippe ſub alimenti nomine illa etiam continentur, quæ neceſſaria ſunt, ut ipſi in eum locum ſe conferant, ubi populum piis ſermonibus imbuere debent. Idem ſtatuendum eſt, cum in eum locum Concionatores revertuntur, ex quo prius diſceſſerant, & ubi inceptum concionum curſum proſequi fas eſt.

(c) Seſſ. 5. c. 2.

Sed jam ad Concionatores devenimus. Nemo juxta Tridentinum Concilium ſæcularis conciones habere poteſt (c), qui prius ab Epiſcopo facultatem non impetraverit. Idem pro Regularibus decernitur, ſi Eccleſia concionibus deſtinata ad ipſorum Ordinem minime ſpectet. Sed, ut id clarius explicetur, cum Clemens X. (d) Regularibus, qui in ſuis Eccleſiis concionari volunt, indixerit, ut benedictionem ab Epiſcopo poſtulent, hinc magnopere commendamus, ut ejuſmodi decreta ſedulo obſerventur; non modo, ut juriſdictionem, quæ nobis concredita eſt, integre tueamur, ſed ut eos, qui noſtra auctoritate per diœceſim pro ſacris eloquiis enunciandis ſe conferunt, prius alloquamur, ipſiſque noſtri animi ſenſus declaremus.

(d) In Conſtit. quæ incipit: *Superna*.

Singulis autem Concionatoribus in memoriam adducimus, ut optimis vitæ moribus ſe præditos exhibeant, ne inter eos adnumerentur, quos Deus his verbis objurgat : *Peccatori autem dixit Deus : Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? tu vero odiſti diſciplinam* (e).

(e) Pſ. 49.

Virtus, atque integritas morum, quibus Concionatores exornantur, maximum ſermoni pondus adjiciunt : *Habet* (inquit S. Auguſtinus (f),) *ut obedienter audiatur quantacumque granditate dictionis, magnum pondus vita dicentis*. Venerabilis Beda ea verba, quæ apud S. Matthæum habentur, *Loquebatur, tamquam poteſtatem habens*, ſic interpretatur : *Sermo docentis in poteſtate fit, quando, qua docet, operatur*. Contra vero morum licentiam, quæ in Concionatoribus apparet, omnino pernicioſam S. Gregorius teſtatur. Tunc enim *Quod per linguam prædicamus, per exempla deſtruimus, dum iniqua docemus operibus, & ſola voce, quæ juſta ſunt, prætendimus*. Tandem in Canone *multi* (g) hæc ſententia continetur : *Bene vivendo, & bene docendo populum inſtruis, quomodo debeat vivere; bene autem docendo, & male vivendo, Deum inſtruis, quomodo te debeat condemnare*.

(f) Lib. de Doctrina Chriſtiana c. 27.

(g) Diſt. 40.

Hinc meminerint Concionatores a conventibus; hominumque frequentia longius abeſſe. Nam majorem gratiam, & virtutis opinionem ſibi conciliabunt, ſi minus cum multitudine verſentur. Item ſi vanis hominum negociis non implicabitur Concionator, iis omnem curam impendet, quæ ad Dei gloriam, cultumque augendum conferunt. Ut Salvator ſuos Diſcipulos ad hoc ſacrum miniſterium inſtrueret, in Judæam eos miſit, ut ſacram doctrinam prædicarent. Inter cætera illud etiam monuit, ut modeſto vultu, compoſitoque per viam incederent, & ne prætereuntes quidem ſalutarent: *Neminem per viam ſalutaveritis* (h) quæ verba Sanctus Ambroſius ita declarat: *Ipſis neminem in via ſalutare præſcriptum eſt, non quia benevolentia diſpliceret officium, ſed quia perſequendæ devotionis intentio plus placeret*.

(h) S. Lucas c. 10.

Si, qui hominum conſortium, & familiaritatem evitant, vix ſatis muneri ſuo ſatisfaciunt, quid de illis ſtatuendum videbitur, qui per Quadrageſimæ tempus, dum Concionatorem agunt, ludis, venationibus, ventrique nimium indulgeant, nec a mulierum congreſſibus, ut par eſt, abhorreant? In quibuſdam opuſculis in lucem editis a Benedicto XIII., quæ iterum excuſa fuerunt Romæ anno 1726. cum ipſe Pontificatum gereret, epiſtola S. Franciſci Saleſii inſeritur, quæ ad imbuendos Concionatores plurimum confert. In ipſa hæc præſertim leguntur : *Sæcularis quidem ludis tempus conterere poteſt, venationibus animum relaxare, nocturnos ratas celebrare; quæ omnia minime poſſunt exprobrari; nam ſi remiſſionis gratia fiant, divinis legibus non interdicunt. Hæc tamen, ſi Epiſcopus, vel Concionator exerceat, graviſſimam offenſionem aſſerunt populo, niſi legitimis cum cauſis, plurimiſque rationibus conjungantur, quod non ita facile contingere poteſt*. Sanctus autem Carolus Borromæus inter cætera, hæc quoque in Concionatore deſiderat, ut ſit *In victu temperatus, & parcus, ac ciborum varietatem fugiens, frugalitatis, abſtinentiæque ſtudioſiſſimus. Nec vero pro Concionum laboribus, aliaque cauſa, niſi neceſſaria, id ſtudium remittat; tantum abeſt, ut a ſtatis jejuniis ſe eximat : immo vero illa religioſe colat, ut cæteros exemplo ſuo accendat ad leges abſtinentiæ, jejuniique recte ſervandas. Si quo autem in loco, ubi concionatur, moris eſt cibum a fidelibus Concionatori opipare, præterquam modum apparari, & ipſa frugalitate, qua perpetuo utetur, omnique alia ratione ab eo apparatu eos revocare ſtudebit*; ac paulo poſt : *familiaritates, & conſuetudines laicorum valde evitabit &c. fœminas ad colloquium ſecum ineundum ne introducat*. Clemens XI., qui nunquam ſatis commendari poterit, in Epiſtola Encyclica pietatis, ac doctrinæ plena, quam ad Epiſcopos dedit, de Concionatoribus hæc habet : *Nimis crebro evenit, in Oppidis præſertim, ac vicis parum frequentibus, ut licentia Concionatoris, pravum exemplum, vel etiam criminis umbra non modo fructum univerſum impediant, quem Sacris eloquiis colligere poterat, ſed re ipſa plurimis ſcandalis, ac malis occaſionem ſubminiſtrent*.

Si forte Concionator, quod Deus longe avertat, gravi labe inquinatum animum, Deique amicitia deſtitutum habeat, ad concionandum non accedat, priuſquam ſe pœniten-

tiæ

tiæ ſacramento expiaverit ; vel ſi id commode fieri nequit, per contritionem peccatum deteſtetur, & quamprimum confiteri ſecum deliberet. Id a S. Carolo Borromæo deſumpſimus, qui loco ſuperius allato inquit (a): *Sed conſcientiam ante ab omni peccatorum impuritate Pœnitentiæ-Sacramento expurgabit, quam ad verbi Dei tractationem accedat.* Sanctus autem Franciſcus Saleſius hæc pariter addit: *Concio habenda non eſt, niſi prius Miſſæ Sacrificium celebraris Concionator, vel celebrare ſtatueris: Incredibile eſt, ait S. Gregorius, quantam Domini formidinem injiciat, qui Sanctiſſimum Chriſti Corpus perceperit. Revera illud adfirmari poſſe videtur, quod Sanctus Paulus uſurpabat: An experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Chriſtus? Tunc ſane major libertas, pietatis ardor, ac doctrinæ lumen ſermonibus adjungitur: quamdiu ſum in mundo* (ait Salvator) *lux ſum mundi: Certum quidem quamdam in nos charitatem dimanare, dum Chriſtus qui luminis fons eſt, animis noſtris immoratur: Ita Diſcipuli, qui ad oppidum Emaus profecti fuerant, poſt Sacram Euchariſtiam mentes tenebras depulerunt.* Inter Theologos quæritur, an novam contrahat peccati labem, qui culpæ lethalis conſcius Sacras conciones aggreditur; Sanctus autem Thomas, dum pſalmum 49. explicat, & illa præſertim verba *peccatori autem dixit Deus*, rem ita proponit: *nunquid, qui in ſtatu peccati mortalis eſt, peccat mortaliter, quando prædicat, vel docet?* hoc vero pacto reſpondet: *Ejus peccatum aut eſt publicum, vel occultum; & ſi occultum, vel cum contemptu, & ſine pœnitentia, aut cum pœnitentia. Dicendum ergo, quod ſi aliquis eſt in peccato publico, non debet prædicare, vel docere ..... Si vero eſt in peccato occulto, & ſine pœnitentia, tunc provocat Deum, quia ſimulat ... ... Si vero peccatum eſt occultum, & dolet, non peccat prædicando, vel docendo, etiamſi publice loquatur contra peccatum, quia, ſic deteſtando aliorum peccata, deteſtatur etiam ſuum.* Dominicus Sotus S. Thomæ præclarus aſſecla eandem ſententiam amplectitur, & magnopere illuſtrat (b).

Priuſquam ſermonem ad populum ordiatur, divinam opem Concionator imploret, quemadmodum Eſdras de Neemia commemorat (c): *Oravi Deum Cœli, & dixi ad Regem.* Si copioſum aſſequi fructum velit, non ſolum oret, ſed ea, quæ populo tradenda ſunt, prius animo, ſeriaque meditatione perpendat, uti docet S. Hieronymus (d): *Sæpius meditando, populum doceat; ſed illa doceat, quæ a Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde, vel humano ſenſu, ſed quæ Spiritus Sanctus docet.*

Nonnulli ſumma virtute, ac doctrina præditos Concionatores expetunt, alii mediocres æquo animo ferunt, quos nos magnopere probamus, cum id facilius ſit, & major etiam utilitas derivetur. Hæc habet Cardinalis Pallavicinus in hiſtoria, qua res geſtas in Tridentina Synodo complectitur (e): *Quid ſatius judicatur, Concionatoris munus illis interdicere, qui in hoc ſublimi pietatis, ac ſapientiæ gradu non verſantur, & hoc pacto ad exiguum numerum eos redigere, vel hanc facultatem iis omnibus elargiri, qui mediocri ſane ingenio Conciones exercent? Hoc ſane idem eſſet, ac petere, utrum inter milites adſcribendi non ſint, qui maximam in ſubeundis periculis virtutem non præſeferunt, ſed aliquando terga hoſtibus vertunt, utrum ex foro eliminandi, qui ſingulari juriſprudentiæ laude minime prædicantur, ſed ineptas quandoque ferunt ſententias; utrum poſtremo arcendi ſint omnes opifices, qui alicujus artis peritiſſimi non habentur. Id enim, quod imperfectum videtur, ſi copioſum, ac redundans valde fuerit, Reipublicæ prodeſſe magis certum eſt, quam id, quod præſtantiſſimum habetur, ſi exigua tantum ejus copia ſuppetat. Melius eſt, ſi in omni oppido, omnique templo aliquem de Deo, de Cœli felicitate, de Inferorum cruciatibus diſſerentem populus audiat, a quo pietatis laudes, peccati gravitas declarentur &c. id, inquam, melius eſt, quam ſi Paulus, & Chriſoſtomus unica verba facerent, idque tam raro contingeret, ut homines vanis, ac pernicioſis hujus vitæ cogitationibus implicarentur; atque adeo rariſſime ſemen in animos decideret, ex quo immortalis vitæ cogitatio aliqua gigneretur.* Sed cum magnum diſcrimen inter mediocres, & prorſus imperitos Concionatores intercedat, noſtri muneris partes eſſe ducimus, ut legibus, & præſtantium virorum auctoritate innixi pauca ſubjiciamus, quæ vitanda, & quæ perficienda ſunt, ne Concionator mediocris in deteriorem conditionem dilabatur. Sacra Congregatio ſuper Regularium, & Epiſcoporum cauſis conſtituta, juſſu Clementis X. per litteras encyclicas præcepit Epiſcopis, omnem curam, atque ſollicitudinem impendere, ut pravam conſuetudinem jampridem invectam penitus extinguerent, ob quam nonnulli Concionatores non ſacram doctrinam, ac virtutem populos edocebant, ut Sanctiſſimi Patres hortantur, ſed auditorum mentes paradoxis, Poetarum fabulis, vaniſque Rethoricorum ornamentis oblectabant. Illud tamen magis deplorandum eſt, quod non modo inanibus verbis Concionatores utuntur, ſed etiam ridiculam, ac mimicam dicendi rationem imitantur, quæ theatris potius accommodata videtur; & illud ſtudioſe curant, ut Auditores hilares, jucundique detineantur. Quamobrem, ut morem hunc ſacrilegum melius arguamus, verba Patris Olivæ Societatis Jeſu Præpoſiti Generalis afferemus, quæ in concione coram Pontifice, & Cardinalium cœtu habita continentur, quæ ſic latine redduntur (f): *Ut peſtis tam pernicioſa omnino extinguatur, fateor me ſæpius evolviſſe Sacras Litteras, Concilia, & Doctores; & neminem ſane reperire potui, qui in tam pravam conſuetudinem, vel unum verbum protulerit, vel ſyllogiſmum confecerit. Nullus Catholicus Doctor, nullum Oecumenicum Concilium excogitare, vel ſuſpicari unquam potuit Concionatores adeo impudentes, qui Dei Eccleſiam in theatrum, ſacrumque ſuggeſtum in circulatorium ſedem converterent. Hanc nemo morbo incredibili aptum remedium attulit, & hæc duo maxime repugnantia, quæque in unum copulari nequeunt, ſemper judicavit,* CONCIONATOREM, *ac* MIMUM, *Apoſtolum, & Scurram, Templum, ac Theatrum. Quinquaginta ab hinc annis hæc Erinnys ab inferis emerſit, atque plures animas in tormentorum ſedem abriperet, religioſo indumento adoperta, & plerumque magno honore habitis ob aliquod cingulum ad pœnitentiam indicandam, templa cachinnis immoderatis implevit, & Concionatorum linguam vana ſcurrilitate conſperſit.* Quo tempore hic vir egregius hæc ſcripſit nihil contra exitiale malum, quod modo memoravimus, lege ſancitum fuerat; ſed latius cum ſerperet, opus fuit non modo legem ferre, ſed pœnas etiam in ipſum indicere. Id contigit Pontifice Innocentio XI., cum Sacra Concilii Congregatio die 6. Julii 1680. epiſtolam encyclicam dedit; in qua, cum de Concionatoribus agitur, hæc leguntur: *Porro ſciant, non levem eſſe culpam, ſed grande piaculum; graviſſimaque pœna mulctandi ſunt* (videlicet Concionatores) *ubi per ſcurrilitatem verbum Dei veluti in ſcenam adducunt, aut Auditoribus deridendum traduxerint.*

Jam

(a) Pag. 396.

(b) Sent. diſt. 1. q. 5. art. 6. p. 66. edit. Lovanien. anno 1573

(c) Lib. 2. cap. 2.

(d) Can. Si quis vult, diſt. 38.

(e) Lib. 7. cap. 14.

(f) § 581.

Jam ſatis de iis, quæ vitanda ſunt a Concionatoribus, nunc ad ea ſermo convertatur, quibus ipſi ſatisfacere pro munere ſuo debeant. Ac primum ſit, quod Canone 12. 8. quæſt. 1. habetur: *Oportet, eum, qui docet, & instruit animas rudes, eſſe talem, qui pro ingenio diſcentium ſemetipſum poſſit aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere*. Secundo advertant, ex allata ſententia illud quoque moneri; nempe, ut explanantes ea; quæ credenda neceſſario ſunt, vel Sanctæ Religionis myſteria (ne labor irritus ſit) earum rerum ſimilitudines adhibeant, quæ Auditorum captui accommodatæ videantur. Sibi ante oculos ponant Salvatoris exemplum, qui coram populi multitudine verba faciens *parabolis* utebatur: *& ſine parabolis non loquebatur eis*. Nunc Serentis exemplum, modo Paſtoris, modo Piſcatoris, modo vitis allatum fuit, quæ omnia ſenſibus ſubjiciuntur. Ejuſmodi exemplis pleni ſunt Libri, qui circumferuntur.. Tertio, cum de imbuendis animis, moribuſque immutandis ſermo eſt, ut fructus colligatur, in ipſis peculiariter enumerandis oratio verſetur. Quæ ſecundo, ac tertio loco propoſuimus ex libro Patris Segneri, qui *Parochus instructus* inſcribitur, deſumpta fuerunt, ubi tertiam rem ita declarat; ſi quis contra occaſionem, & illecebram peccandi id ſolum generatim admoneat; videlicet, ejuſmodi pericula vitanda eſſe, populus nihil omnino hac ſententia commovebitur: Sin autem duplex periculum afferatur, remotum nempe, ac proximum; deinde rem ſic explicet, eum in remota occaſione verſari, qui domum aliquam frequenter inviſens, rariſſime lethale crimen admittit, ideoque non obſtringi, ut ex eo loco ſe proripiat; ſi vero ſæpius in peccatum labatur, tunc periculum proximum exiſtimari, quod penitus aufugere divino mandato teneatur; ſi hæc fiant, tunc animus permovetur, & veritas ipſa tanquam granum ſynapis non modo contuſum, ſed minutiſſime contritum, oculorum aciem vehementer perſtringit. Quarto Concionator ejus loci, ubi verbum Dei prædicat, morum corruptelas diligenter exquirat: Quod ita docuit Sanctus Carolus Borromæus (*a*): *Cum vero ad concionandum aliquo Concionator venerit, vel ab Epiſcopo, vel a Parocho, aliove Eccleſia Rectore accurate illius loci morum corruptelas conquiret, quas, ut occaſio feret, verborum vi, & ſententiarum pondere, & in primis Sacrarum Litterarum teſtimoniis, exemplisque conſtantiſſime uſque adeo exagitabit, ut funditus, quantum in ſe eſt, extirpet, Deo juvante*. Quinto non ſolum improbos mores reprehendere Orator debet, ſed cauſas etiam, quæ pro illorum excuſatione in medium proferri ſolent, & nimis profecto invaleſcunt. Ita juvenes peccandi licentiam ætati tribuendam putant; homines adulti plura pietatis opera contemnunt, quæ mulieribus tantum accommodata cenſent; nonnulli a Sacramentis ſuſcipiendis abſtinent, alioſque inducunt, ne ad ipſa tam frequenter accedant, & palam aſſerere non dubitant, immortalem gloriam comparari poſſe, licet Sacramenta tam crebro non percipiantur: Senes tandem cumulandæ pecuniæ, ſordidæque divitiarum cupiditati ſe penitus mancipant, ut familiæ commodis proſpiciant. Hæc a Sancto Carolo fuſe indicantur (*b*). Concionator autem has detegere inſidias, & quo poteſt maximo ſtudio, longe propulſare debet.

(*a*) In a. Ois Eccl. Mediolanen. tom. 1. pag. 404.

(*b*) In Inſtruct. plurie cit. pag. 400.

Inter ſacros interpretes quæritur curioſius ſane, quam utilius, utrum (omiſſis ethnicis, atque hæreticis) ſi Catholici ſolum adnumerentur, & etiam infantes, qui fere omnes per Baptiſmum æternam vitam aſſequuntur, cum perpauci ſine ipſo decedant, utrum, inquam, major ſit eorum copia, qui perpetuis cruciatibus addicuntur. Contrariam ſententiam aliqui tuentur, illo regni cœleſtis exemplo adducti, quod in Evangelio S. Matthæi proponitur: Unus quippe ex omni numero, qui ad eas nuptias convenerat, ſolum excluditur, quod veſte nuptiali careret. Alii vero eos, qui ad beatiſſimam cœli ſedem perveniunt, & eos, qui ab illa longe arcentur, numero exæquant; cujus rei conjecturam ex decem Virginum exemplo deſumunt (*c*), quarum quinque prudentes, quinque autem fatuæ memorantur: Reliqui vero majorem *Reproborum* numerum exiſtimant, ſi cum *Electis* conferantur. Legimus enim non ſine terrore in ſacris litteris: *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*; & alio loco: *Per anguſtam portam; quia lata porta & ſpatioſa via eſt, qua ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quam anguſta porta, & arcta via eſt, qua ducit ad vitam: pauci ſunt, qui inveniunt eam*.

(*c*) San Matth. eod. loco.

De hac controverſia plures agunt, ac præſertim Pater Cornelius a Lapide (*d*) rem ſatis erudite pertractat, & multorum Patrum auctoritate ductus ſententiam tertio loco expoſitam defendit. Omiſſa hac diſputatione, quæ dirimenda noſtro judicio non eſt, illud adfirmamus, magnam eorum partem, qui æternis ſuppliciis damnantur, eam calamitatem perpetuo ſubire ob ignorantiam myſteriorum fidei, quæ ſcire, & credere neceſſario debent, ut inter Electos cooptentur: *Multi enim* (inquit Cornelius) *laborant ignorantia craſſa articulorum Fidei, quos explicite ſcire, & credere tenentur, atque ac Sacramentorum*. Itaque Concionator hæc myſteria, & alia, quæ ad ſalutem neceſſario requiruntur, populo explanare ne prætermittat. Moneat etiam ſummopere Parochos, quo ſtudio pro muneris ſui ratione eundem populum per dies ſectos Chriſti doctrina inſtituere teneantur. Item Parentibus, & domorum Præfectis in mentem adducant graviſſimum mandatum, quo curare debent, ut liberi, cæterique ſibi commendati templum adeant, & chriſtianam legem addiſcant, quos etiam ipſi comitari ad templum fas eſt, ut ſuos liberos ad Fidei myſteria percipienda frequenter convenire certo dignoſcant, utque intelligant ea fortaſſe, quæ antea ignoraverant, vel quæ diuturnitate temporis, uti ſolet accidere, penitus ipſorum animo deciderant, & rurſus in memoriam ſunt revocanda.

(*d*) In Commen. epiſt. S. Jacobi cap. 2.

Idem Cornelius a Lapide aliam rationem ſubdit, qua ſupplicio æterno homines puniuntur, ſive numerus Electorum major, vel minor, vel æqualis cum Reproborum plebe judicetur: *Concionatores* (inquit) *communem tramitem explicandi Evangelia ſequuntur, peccatoribus commendant Paſſionem Chriſti, miſericordiam Dei, largitionem eleemoſynarum, & cultum Beata Virginis, quod illa ſui cultores non ſinat perire; nec deſcendunt ad vitia, huic illive loco propria, ut contra ea tonent, & fulminent, eaque extirpent: Unde Urbes, & populi manent in eiſdem malis, legibus, conſuetudinibus, propoſitis, vitiis, nec ullum, vel exiguum, ex Concionibus omnibus fructum referunt. Mutent ergo modum Concionandi, ſi Deo, conſcientia, Eccleſiæ, & Auditoribus conſulere ſatagunt; ut conſcientias feriant, ex iiſque omne malum ſemen, quod in tali loco graſſari ſciunt, ſtirpitus evellant*.

Tandem non ignoramus rationi conſentaneum

neum eſſe, ut Concionator aliquod ſtipendium pro vitæ ſuſtentatione conſequatur: *Qui bene* (ait S. Paulus) (*a*) *præſunt Presbyteri duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & doctrina; dicit enim Scriptura: Non infrænabis os bovi trituranti, & dignus eſt operarius mercede ſua*. Illud ſolum cavendum eſt, quod monet Sanctus Gregorius (*b*): *Verus ergo quiſque Prædicator non ideo prædicare debet, ut in hoc tempore mercedem recipiat, ſed ideo mercedem recipere, ut, prædicando, ſubſiſtat*. Sanctus Thomas quodlib. 2. art. 12. quærit: *Utrum ſit peccatum Prædicatori habere oculum ad terrena*; & controverſiam ita dirimit: *reſpondeo, dicendum, quod habere oculum ad terrena contingit dupliciter: uno modo, ſicut ad mercedem, vel præmium, & ſic Prædicatori non licet habere oculum ad terrena, quia ſic faceret Evangelium venale: alio modo, ſicut ad ſtipendia pro neceſſitate ſuſtentationis vitæ; & ſic licet habere Prædicatori oculum ad terrena*. Quamobrem ſtipendium; quod fidelium pietas elargiri ſolet, Concionatoribus in noſtra diœceſi non interdicimus; ſed abſoluto Quadrageſimæ curſu, cum de more illud poſtulantes circumibunt, præcipimus, ne veſtigium ab eo loco diſcedant, ubi conciones habuerunt; humano modeſtoque animo accipiant, quæ ipſis a piis Auditoribus tribuuntur.

(*a*) Epiſt. 1. ad Timoth.

(*b*) Lib. 19. Moral.

Ex illis verbis S. Thomæ: *habere oculum ad terrena*; opportunum aditum nobis apertum conſpicimus, ut improbemus incredibilem cupiditatem, occulta conſilia, & calliditatem, quibus Nobiles Matronæ, ac Magnates civitatis per Concionatores adiguntur, ut Auditorum frequentiam, ac numerum ſibi concilient, utque cæteri Concionatores populi concurſu deſtituantur. Cum tamen urbanis Concionatoribus id ſolum convenire videatur, ideo cum de illis ſermo erit, ea, quæ neceſſaria ſunt, libere enunciabimus.

Concionatores ſuo perfuncti munere, ſi ſæculares fuerint, domos ſuas, ſi Regulares, ad cœnobium quamprimum revertantur.

INSTITUTIO XXVIII.

De ſupplicatione, quæ fieri conſuevit in feſto S. Marci. Quidnam decreverit Sacrorum Rituum Congregatio, ſi forte in diem Dominicum Paſchatis eadem ſupplicatio inciderit. De Miſſæ Sacrificio, quod eadem die celebratur.

Rogatio, quæ *Majoris* nomen habet, & quæ die 25. Aprilis Sancto Marco nuncupata, celebrari conſuevit, hoc anno 1734. die ſolemni Paſchatis celebranda contingit.

Non ſemel id evenit, actumque fuit in S. Rituum Congregatione, utrum die Paſchatis, an alio die publica ſupplicatio indici deberet. Primum quidem haud conſentaneum viſum eſt; cum die Paſchatis Epiſcopi Miſſæ Sacrificium ſolemni ritu peragere ſoleant, & populus magna frequentia ad Euchariſtiam percipiendam convenire. Hinc ſancitum fuit, ut eadem ſupplicatio in diem tertium Paſchatis differretur; nec magni momenti negotium Patres cenſuerunt, quod eo die Concionatores ad Populum verba faciant, & eorum curſus abſolvatur: Quippe reſponſum fuit, ut ipſa concio poſt ſupplicationem, vel ante haberetur, vel etiam poſt prandium, ſicut primo die Paſchatis fieri mos obtinuit.

Id die 25. Septembris anno 1627. promulgatum fuit. Scriptores autem Sacrorum Rituum periti juxta hanc ſententiam, Miſſalis etiam, & Breviarii Rubrica, & auctoritate ducti, ſupplicationem, quam ſupra memoravimus, in diem tertium Paſchatis prorogandam ſtatuerunt, ſi celebritas S. Marci primo die Paſchatis offeratur (*c*).

(*c*) Gavant. ad Rubricas Miſſalis ſect. 4. c. 16. n. 1. & ſect. 7. c. 6 n. 25. Magri in notitia vocabul. Eccleſ. in verb. Litania. Guyet de feſt. propriis Sanctorum li. 4. c. 2. qu. 5. Baruffald ad Ritual. Roman. tit. 79. n. 18

Itaque idipſum die 27. Aprilis nos obſervabimus, cum hoc anno ſolemnitas Paſchatis, & feſtum S. Marci eodem die proponantur. Cum tamen eo die, quo ſupplicatio indicetur, Sacram Synaxim Pueris nonnullarum Parochiarum tradere conſueverimus, quibus Corporis Chriſti percipiendi primo facultas conceditur, & illis pariter idem Sacramentum miniſtrare, qui præcedenti die feſto accedere ad Sacra myſteria non potuerunt; cum etiam, ut dictum eſt, conciones tunc agantur, ideo tempus indicare neceſſe eſt, quod pro his omnibus efficiendis conſtituitur. Illud ſane deeſſe non poteſt, ſi recte, atque utiliter impendatur.

Tertio igitur die Paſchatis hora 11. Eccleſiam Metropolitanam S. Petri adibimus, Sacrum faciemus, Puerosque ad Euchariſtiam ſumendam excipiemus.

Hora 13. ejuſdem diei initium fiet ſupplicationi, quæ duarum horarum ſpatium requirit, ſi ſolemnis Miſſæ tempus adnumeretur, quæ in templo S. Jacobi Regularium S. Auguſtini de more celebratur. Hinc commode locus concionibus relinquitur, quæ poſt horam 15. inchoantur.

Monendum eſt, quod hoc anno, aliiſque inſequentibus Miſſa Rogationum tempore conſtituta celebrabitur, licet ſuperiori tempore in templo S. Jacobi die Rogationis Miſſa ſolemnis S. Marci peracta fuerit. Nam juxta Eccleſiæ ritus, non ex libera cujuſvis voluntate res decernenda eſt. In Rituali autem Epiſcoporum, ubi de publica ſupplicatione ſermo eſt, quæ die feſto S. Marci quotannis habetur, hæc apertiſſime continentur (*d*): *Eo ordine ibit proceſſio uſque ad Eccleſiam, ad quam juxta conſuetudinem Civitatis dirigetur &c. Cum autem Epiſcopus, & proceſſio pervenerit ad dictam Eccleſiam, celebretur ibi Miſſa ſolemnis Rogationum, & non S. Marci, niſi fuerit titulus Eccleſiæ*.

(*d*) Lib. 2. cap. 32.

INSTITUTIO XXIX.

De Sacra Viſitatione Monialium Cœnobiis indicenda. De auctoritate Epiſcoporum in Monaſteria, & Sanctimoniales Regularibus ſubjectas, & in illas, quæ aut ſimul commorantur abſque ulla Clauſtri lege, aut disjunctæ in propriis ædibus vitam traducunt. De vetuſtate, atque origine Monialium, ac de Clauſtri inſtituto. Utrum Epiſcopus inviſurus Cœnobia Monialium Regularibus ſubjecta, diem certam prius indicere debeat. An teneatur Vicarium Generalem, Monialium Confeſſarium, ac Priorem ſecum adducere. An vero Monaſterium ingredi poſſit cum illis tantum, quos ad Viſitationem peragendam ſibi comites elegit. De pia, veterique conſuetudine educandi Puellas in Cœnobiis Sanctimonialium. De uſu cenſuum, qui Monialibus permittuntur. De Dote, quæ a Parentibus ſolvitur, cum vota ſolemnia nuncupantur a Monialibus. An hujus pecuniæ ſolutio Simoniam præſeferat. De immoderatis ſumptibus, qui a Monialibus fieri ſolent, cum Cœnobii munera ipſis demandantur.

Poſtquam Deo juvante Diœceſim noſtram magna ex parte perluſtravimus, & 54. Parochias, quæ in Civitate conſtitutæ ſunt, inviſimus, nunc Monaſteriis Sanctimonialium Sacram Viſitationem indicere propoſitum eſt: Plures ex ipſis ad noſtram juriſdictionem pertinent,

tinent, & Clauſtris perpetuo includuntur; aliæ vero ſub eadem Clauſtri lege in Regularium poteſtate verſantur; aliquæ vero nullis Clauſtri vinculis tenentur, licet ſub eodem tecto congregentur; nonnullæ poſtremo ſacrum indumentum gerunt, ſed vitam cum reliquis communem minime agunt, & domi ſuæ degunt, vel apud illos, quibuſcum aliquo cognationis vinculo continentur.

De primis, quæ nobis ſubjiciuntur, verba facere ſupervacaneum ducimus, cum nullum impedimentum offerri poſſe videatur. Si de illis agatur, quibus Regulares præſunt, nihil ad pacem labefactandam excitari poteſt, ſi Eccleſiæ ſanctiones ſedulo perpendantur. Quamvis enim tueri diligenter velimus ea, quæ nobis tribuuntur a jure Pontificio, decretis Apoſtolicis; eorumque ſententiis, qui Pontificum auctoritate de iis rebus judicant; tamen nihil expetimus quod nobis apertiſſime tribuendum non videatur.

(a) Seſſ. 25. de regularibus c. 5.

(b) Conſtitut. 18. tom. 4. Bullar. Rom.

Ac primum Tridentina (*a*) Synodus Epiſcopis Sedis Apoſtolicæ delegatis Clauſtrorum cuſtodiam commendavit in Monaſteriis etiam immunibus, & Regularium poteſtati ſubjectis. Gregorius XV. certis (*b*) limitibus concluſit facultatem, quæ in Monaſteria ſub Regularium adminiſtratione poſita, commiſſa Epiſcopis fuit, Siquidem ſtatuit, ut etiam Regulares Confeſſarii a Præfectis Regularibus præpoſiti Monialibus per Epiſcopos approbentur; utque bonorum Curatores, licet Moniales Regularibus ſubſint, & cujuslibet conditionis exiſtant, Sæculares nempe, vel Regulares, rationes Epiſcopo referre; accitis etiam Præfectis Regularibus, teneantur; poſtremo Pontifex ſancivit, ut Confeſſarium, ſi parum idoneus judicetur, & bonorum Adminiſtratores, ſi imperiti, vel infidi deprehendantur, Epiſcopus ab eo munere removeat, ſi prius admoniti Regularium Præfecti id facere prætermiſerint. Illud etiam a Pontifice conceditur Epiſcopo, ut in comitiis, quibus totius familiæ Superiores deliguntur, una cum Præfectis Regularibus ipſi per ſe, vel per alios præſint; licet Monaſteria ad eoſdem Regulares omnino pertineant. Si qui vero Regulares etiam in Monaſteriis ſibi ſubjectis Clauſtrorum leges violaverint, decernit Pontifex, ut Epiſcopus, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, eos punire, & ad cenſuras quoque, ſi opus ſit, contra ipſos devenire poſſit.

(c) In Conſt. 153. Bull. Rom. t. 6.

(d) In Conſt. 7. quæ incipit: Inſcrutabili.

Alexander VII. eaſdem Clauſtrorum leges arctioribus terminis definivit (*c*). Licet enim Præfectis Regularibus ſemel per annum Monaſteria ſibi addicta ingredi permiſerit, ut viſitationem exequantur, illud etiam præcepit, ut ſi crebro eadem Monaſteria legitima, ac neceſſaria cauſa adire cogantur, id minime perficiant, niſi Epiſcopus interſit, vel alius quiſpiam vir Eccleſiaſticus Ipſius voluntate ſubrogatus. Clemens X. (*d*), quæ prius a Gregorio ſancita fuerant, plene confirmavit; ut nempe Confeſſarii Regulares a ſuis Præfectis ad Confeſſiones Monialium audiendas deſignati, etiam in Monaſteriis illorum poteſtati traditis, Epiſcopi auctoritate ad illud munus neceſſario probentur.

Omiſſis, quæ Benedictus XIII. contra hæc ſuperius allata, promulgavit, cum omnia Clemens XII., ut infra dicemus, in priſtinum reſtituerit, quemadmodum a Romanis Pontificibus Benedicti Deceſſoribus antea conſtituta fuerant, illis, inquam, omiſſis, nihil aliud opponi poteſt, niſi eaſdem Pontificum ſanctiones uſu minime receptas eſſe, neque exequutioni unquam demandatas, uti plurium annorum experientia cognovimus, quibus acta Romanarum Congregationum pervolvimus, quæ tamen has inanes excuſationis cauſas opportunis remediis ſuſtulerunt.

(e) Libr. 28. Decretor. pag. 40.

(f) Lib. 73. Decretor. p. 33.

(g) §. 8.

Antequam in Sacra Concilii Congragatione a Secretis delecti fuiſſemus, Cardinalis Archiepiſcopus Neapolitanus die 11. Martii anno 1673. id poſtulavit: *An non obſtante prætenſo non uſu, liceat Eminentiſſimo Archiepiſcopo ad formam conſtitutionis Gregorii XV. exigere rationem adminiſtrationis bonorum Monialium Regularibus ſubjectarum*. Reſponſumque fuit: *affirmative* (*e*). Cum ejuſdem Sacræ Congregationis Secretarium ageremus, Epiſcopus Uladiſlavienſis petiit, utrum ipſe Confeſſarios Regulares a ſuis Præfectis pro audiendis Monialium Confeſſionibus adlectos probare poſſet, licet Moniales per eos Regulares adminiſtrarentur, & contraria immemorabilis conſuetudo adduceretur: Sacra Congregatio die 30. Januarii anno 1723. *affirmative* (*f*) reſpondit, Clementis X. conſtitutione permota (*g*), quæ omnem adverſam conſuetudinem, licet immemorabilem abrogavit. Anno vero proxime elapſo Cardinalis Pereyra Epiſcopus Phari in Algardiorum Regno, cum in illis Regionibus, neque decretum Gregorii XV. pro exigendis bonorum rationibus receptum unquam fuiſſet, nec ea, quæ ſancita ſunt de Clauſtri cuſtodia, de aprobandis Confeſſariis, ac de primo loco ab Epiſcopis tenendo in comitiis Monialium, quæ Regularium poteſtati commiſſæ ſunt, ob hanc cauſam idem Cardinalis petiit, an perficere deberet, ut omnia, quæ in eodem Gregorii decreto conſtituta ſunt, omnino ſervarentur: Sacra Congregatio die 14. Novembris anno 1733. id approbavit, & abſolvendum negotium præcepit. Sed ne ab hac noſtra Civitate diſcedamus, epiſtolam Sac. Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium ad Cardinalem Jacobum Boncompagnum Deceſſorem noſtrum ſcriptam his verbis deprehendimus inter aliquas adnotationes, quas ſuper actis ejuſdem Congregationis confecimus. *Poſtquam iterum hodierna die Sacræ huic Congregationi relata ſunt, quæ ſcripſit Eminentia Veſtra de iſtarum Monialium Sancti Matthiæ pervicacia, quæ utpote Regularium regimini ſubjectæ a rationum recognitione ſe eſſe immunes contendunt, eadem Sac. Congregatio abrogans, quæ a die 10. Februarii ea de re decreverat, ſtatuit, ut juxta Apoſtolicas conſtitutiones, præſertim vero illam Gregorii XV., ac decreta alias prolata ab ipſa Sac. Congregatione Concilii poſſit Eminentia Veſtra eaſdem Moniales, cæteraſque Regularibus ſubjectas compellere ad rei ſuæ familiaris rationes exhibendas, itemque exquirere, an dotes juxta hujus Sacræ Congregationis mandata deponantur. Cæterum juſſionem ſequatur, qua Antiſtita, ac Moniales ullam in poſterum Virginem ad habitum recipere ſine prævia Epiſcopi facultate prohibentur, de quibus, dum Eminentiam Veſtram certiorem facio, demiſſe ſacras ejuſdem manus deoſculor.*

Inſuper, eum idem Cardinalis Boncompagnus hanc Eccleſiam adminiſtraret, aliæ controverſiæ pro Monialibus ad Regularium poteſtatem ſpectantibus excitatæ fuerunt, quibus Epiſcoporum, ac Regularium Congregatio finem impoſuit; quæ omnia referenda ducimus, ne oblivionis cauſa, aut alia qualibet ratione iterum in medium ea deducantur, pro quibus jam ſententia lata eſt.

Ac primum, ſi aliquis opifex alias, Epiſcopo probante, Cœnobium Monialium, quæ Regulares præfectos habent, ingreſſus fuerit, aditum ipſi deinceps in Monaſterium patere, quoties aliquid ejuſdem artis perficiendum contingeret, palam aſſerebatur; Sacra tamen

Con-

Congregatio die 27. Novembris anno 1722. in hunc modum reſpondit, *Sacra Congregatio cenſuit, Eminentiſſimum Archiepiſcopum non debere id permittere, cum requiratur ſpecialis licentia pro quolibet contingente caſu ingreſſus, etiamſi agatur de aliquo jam alias approbato, & permiſſo pro hujuſmodi ingreſſu.*

Item, pro certo tenebatur eum Regularem, qui ſemel per ſuos Præfectos extraordinarius Confeſſarius pro Monialibus Ordini Regularium ſubjectis cum Epiſcopi facultate declaratus fuiſſet, poſſe ad idem munus iterum deſignari, licet nova Epiſcopi approbatio non intercedat; quod etiam ſtatuendum putabatur, ſi alias ab alio Epiſcopo præpoſitus ſuiſſet ad Confeſſiones Monialium audiendas, quæ per Ordinis ſui Præſides adminiſtrantur.

At Sacra Congregatio ſuper his ita ſtatuit eodem die, eodemque anno, quos ſuperius memoravimus: *Sacra Congregatio cenſuit, id non eſſe permittendum ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo, & requiri ejus approbationem in quocumque caſu deſtinationis alicujus pro audiendis Confeſſionibus dictarum Monialium.*

Moniales quoque a S. Matthia nuncupatæ Regularibus Ordinis S. Dominici ſubjectæ contendebant, Monaſterium Sancti Lucæ, ad quod ſingulis biennis nonnullæ ex ipſis transferuntur, clauſtrorum legibus non contineri, licet P. Petrus Paulus Ciardus Provincialis die 7. Auguſti anno 1683., & Cardinalis Pipias, cum ſui Ordinis Generale Magiſterium gereret, die 22. Julii anno 1722. contrarium omnino decreverint: Poſtremo die 27. Novembris anno 1722. Sacra Congregatio Epiſcoporum, ac Regularium ſuper hac re ita conſtituit, *Eadem Sacra Congregatio cenſuit, quod Eminentiſſimus Archiepiſcopus demandet, omnino in dicto Monaſterio Sancti Lucæ, ſervari Clauſuram.*

Sed jam ad eas Moniales veniamus, quæ vel communem ſub eodem tecto vitam degunt, licet nullis Clauſtri legibus adſtringantur, vel ædes paternas ſeparatim incolunt, licet Monialium indumenta præſeferant. Leo X. (*a*) omnia privilegia, quæ Ordini Regularium adſcribuntur, ipſis conceſſit, ſi Virginitatem ſervarent, licet ſeparatim, aut conjunctim vitam inſtruerent; ex quo inferi poſſe videtur eam ſolum Epiſcopis auctoritatem tribui, qua tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati præditi ſunt in Clauſtrales Moniales, quæ Regularium poteſtati permiſſæ fuerunt: Verum poſterioribus temporibus aliter de ejuſmodi Tertiariis, ut vocant, per Summos Pontifices conſtitutum fuit.

(*a*) Conſtitut. 22. Bull. Rom. t. 1.

Ac primum vetuſtiſſimum Monialium inſtitutum dignoſcitur ex vita S. Auguſtini, quam S. Poſſidius deſcripſit, & quam P. Joannes Salinas ex Canonicis Lateranenſibus nuper in lucem edidit Romæ anno 1731. eruditis commentariis exornatam (*b*). Fertur etiam antiquiſſima Clauſtrorum conſuetudo, quæ vel ex quarti ſæculi monimentis deprehenditur: Nulla tamen generali lege id Monialibus indicebatur (*c*). Bonifacius VIII. ineunte ſæculo XIV. Monialibus Clauſtrorum legem obſervandam præcepit (*d*). S. Pius V. nullas (*e*) in poſterum Tertiarias Ordinum Regularium admitti juſſit, niſi ſolemni ritu vota nuncuparent, legemque Clauſtrorum omnino ſervarent. Hoc ſane decretum, uti Sacra Congregatio Concilii juxta Fagnanum (*f*) declaravit, eas ſolum Tertiarias complectitur, quæ in unam domum congregantur. Certum quidem eſt poſt decretum etiam ejuſdem Pontificis in multis Italiæ Urbibus hujuſmodi Tertiarias verſari, quæ nec ſolemnia vota concipiunt, nec Clauſtrorum legibus tenentur, tamen ut ratio Sanctiſſimi Pontificis habeatur, & de ipſius decreti obſervantia ſtudium oſtendatur, Sedes Apoſtolica Tertiarias ejuſmodi diſſimulare, & tanquam ſua auctoritate minime probatas Epiſcoporum juriſdictioni permittere conſuevit (*g*). Cum Nos ipſi in Sacra Congregatione Concilii Secretarii munere fungeremur, Epiſcopus Serezanenſis petiit, an Mulieres, quæ Tertium Ordinem S. Franciſci profitebantur, & Clauſtri jura non ſervabant, ſuæ poteſtati ſubjectæ eſſent, cui Sac. Congregatio die 3. Januarii anno 1723. reſpondit earum Monaſterium, *eſſe ſubjectum omnimode juriſdictioni Epiſcopi, citra tamen approbationem Sacræ Congregationis quoad illud.*

(*b*) Cap. 27. 31.

(*c*) Thierſ in tract. de Clauſura

(*d*) Cap. periculoſo de ſtatu Regularium in ſexto.

(*e*) Conſtit. 8. tom. 21. Bullar. Rom.

(*f*) Cap. nullus num. 26. & ſeqq. de foro competen.

(*g*) Card. Petra in eruditis Comment. Conſtitut. Apoſt. tom. 4. pag. 475. nn. 19. & ſeq. Matthe-uccius de Officiali Curiæ Eccleſiaſticæ c. 3. n. 3. & ſeqq.

Poſt Moniales, quæ ſine ulla votorum nuncupatione, clauſtrique vinculo, communem tamen ad vivendum ſibi ſedem elegerunt, de aliis verba facienda ſunt, quæ Monialium indumenta præſeferunt, licet disjunctim in privatis ædibus ſingulæ immorentur. Sacræ igitur Congregationes, quæ nempe ad daclarandam Tridentinam Synodum, & quæ Epiſcoporum, ac Regularium cauſis præpoſitæ ſunt, varia quidem, ſed conſona de iiſdem Tertiariis conſtituerunt. Illud primum cautum, & ſancitum fuit, ne illis Sacerdotes Regulares Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrarent, niſi prius per Epiſcopum ad Confeſſiones Laicorum audiendas probarentur; ſecundo, ne Regulares Sacram Euchariſtiam in Paſchatis celebritate Tertiariis ejuſmodi traderent; tertio, ut ipſæ poſt mortem in Eccleſiis Parochialibus ſepeliantur, niſi forte in Templis Regularium, quorum habitum antea gerebant, aliqua pro ipſis tantum ſepulchra deſignata habeantur; quarto, ut Regulares ad habitum eas ſolum Mulieres admittant, quæ vitæ probitate commendentur, & quadrageſimum annum attingerint, quæ bonorum ſatis habeant ad vitam honeſte ſuſtentandam, & cum cognatis; & affinibus ſuis vitam ſimul exigant; Tandem in Epiſcopi facultate poſitum eſſe, ut Mulieres ad habitum recipiantur, cum examen conditionum, quas paulo ante explicavimus, ad ipſum pertineat.

Ejuſmodi decreta ſatis cognita ſunt, & a Scriptoribus etiam Regularibus in ipſorum libris deſcribuntur (*h*). Epiſcopus Maſerenſis, cum nos ipſi Secretarium ageremus, hæc a Sac. Congregatione Concilii poſtulavit: *Quænam ſint conditiones requiſitæ, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum ſuæ Religionis Mulieribus non collegialiter viventibus dictum habitum dare poſſint, & an examen dictarum facultatum pertineat ad Epiſcopum*; cui Sac. Congregatio, res omnino diverſas exiſtimans, facultatem nempe concedendi habitum, & conditiones mulierum ad ipſum habitum recipiendum, hoc pacto reſpondit: *examen facultatem concedendi habitum pertinere ad Sedem Apoſtolicam, examen conditionum quoad Mulieres veſtiendas, & licentiam veſtiendi pertinere ad Ordinarium, & conditiones veſtiendarum eſſe expreſſas in Decretis Generalibus alias editis, & hæc Decreta eſſe ſervanda.*

(*h*) Nicolius in Floſculis, in verbo Tertiariæ. Laraſca in Theatro Regul. eodem verbo Donati Rerum Regular. tom. 2. tr. 17. q. 3. n. 21. & ſeqq. Mattheuccius in Officiali Curiæ Eccleſiaſt. c. 52. n. 3. & ſeqq.

Poſt hæc Decreta in Tertiarias, quæ communem vitam ſine Clauſtri vinculo ducunt, & quæ privatis domibus degunt, aliæ quædam a Benedicto XIII. Conſtitutiones editæ fuerunt (*i*); quarum altera incipit, *Paterna Sedis Apoſtolicæ* in Tertiarios Ordinis Sancti Franciſci (*k*); altera incipit. *Exponi nobis* in Tertiarias Ordinis Servorum B. Virginis; alia pro Regularibus Dominicanis incipit: *Pretioſus* (*l*), in qua plura decernuntur, quæ jus Magiſtri Generalis in Tertiarias ſui Ordinis decla-

(*i*) Anno 1725.

(*k*) Anno 1726.

(*l*) Anno 1727.

declarant, quemadmodum §. 56. 57. liquido apparet. Cum tameo Clemens XII., qui nunc feliciter Pontificatum obtinet, eaſdem Benedicti Conſtitutiones iis terminis concluſerit, qui a jure communi, Tridentino Concilio, & ſuperiorum Pontificum ſanctionibus preſcribuntur, illudque addiderit, haud poſſe Regulares neque externo, neque interno foro privilegiis uti, quæ a Benedicto XIII. in decretis, quæ paulo ante memoravimus, conceduntur, hinc neceſſario ſequitur, rem dijudicandam juxta eas leges, quas ſuperius enumeravimus, non vero ex ſententia, quæ in ejuſdem Benedicti decretis continetur. Quod ſi aliquid contra afferri poſſit, quod nos certe laret, ſi palam nobis proferatur, facile, ac libentes excipiemus. Siquidem eam mentem nunquam habuimus, ut aliorum privilegia, licer minima, de medio auferamus, ſed tantum, ut poteſtatem Ordinarii integere tueamur, quemadmodum juravimus; & Sedis Apoſtolicæ decreta exequutioni mandemus, quæ quidem baud conſulto, ſed ob igoorantiam negliguntur, quod nempe illa procurrendi, & ſedulo examinandi facultas non fuerit. Si autem ſuperiori tempore, uti magnopere timemus, cooditiones ejuſmodi, & ipſarum examen præterniſſum fuerit, cum Tertiariæ, quæ ſejunctim in ſuis ædibus degunt, ad habitum receptæ ſuerunr, ad corrigenda, quæ temere commiſſa ſunt, nos paratiſſimos exhibemus, modo in poſterum hæc negotia non inconſulto tranſigantur, ſed Pontificum ſanctiones, ut fas eſt, plene ſerventur.

Poſt hæc, verba facienda ſunt de iis, quæ ad Sac. Viſitationem pertinent; ac primum non ignoramus felicem ipſius exitum ex Dei beneficio, ac volunrate unice expectandum. Quamobrem Moniales univerſas clauſtrales, & non clauſtrales, quæ nobis, vel etiam Regularibus ſubjiciuntur, vehementer obteſtamur, ut rem ſummo ſtudio Deo commendent, cujus ope copioſum fructum, quem expetimus, ex Sacra Viſitatione conſequamur. Singulis autem, quæ id perfecerint ſpatio proximæ hebedomadæ in Albis poſt Pœnitentiæ Sacramentum, ſuſceptamque Euchariſtiam, centum Indulgentiarum dies impertimur.

Singulis Monaſteriis, quibus Viſitatio indicetur, quindecim dies permittentur, ut quæ neceſſaria ſunt, parari commode poſſint, quæ etiam deſcribi curabimus in eadem ſcheda, quæ pro Viſitatione denuncianda Monaſteriis ipſis tradetur. Procurator Generalis Minorum Obſervantium bæc petiit a Sac. Congregatiooe Concilii. *An Epiſcopus viſitaturus Clauſuram Monaſteriorum Monialium teneatur ante acceſſum eiſdem Monialibus præfinire diem, & horam Viſitationis*. De vero 19. Januarii anno 1686. reſponſum fuit: *negative* (*a*). Inſuper die 29. Julii anno 1688., cum de cauſa Florentina ageretur (*b*), Archiepiſcopus Florentinus hæc poſtulavit: *An in Viſitatione, & ingreſſu Clauſuræ teneantur Vicarii Generales ſecum ducere Priorem, & Confeſſarium dictarum Monialium*, cui pariter reſponſum fuit *negative*. Cum vero Secretarium Sacræ Congregationis Concilii nos ipſi ageremus, plurima Epiſcopus Aquilæ in Veſtinis examinanda propoſuit, quæ pro viſitandis Monialibus in illa diœceſi Cœleſtinis Regularibus ſubjectis dubia videbantur; ac illud præſertim; *An Epiſcopus poſſit ſolus cum ſuis Conviſitatoribus ingredi, & viſitare Clauſuram prædictarum Monialium abſque interventu P. Abbatis Cœleſtinorum*. Die autem 31. Julii anno 1723. *affirmativa reſponſio data fuit*. Verum ut voluntatis noſtræ ſtudium teſtemur in Moniales etiam, quæ Regularium poteſtate reguntur, ante quidecim dies tempus Viſitationi conſtitutum indicabimus, ut de Monialibus nobis ſubjectis paulo ante dictum eſt. Inſuper illarum Præſidem Regularem, & Confeſſarium, ut nobiſcum interſint, prius admonebimus, cum ad viſitanda Cœnobii Clauſtra accedemus, ut ſi quid ſtatuendum ſit, ipſorum pariter conſilium adhibeatur. Clauſtrorum leges pro illis præſertim Monialibus, quæ Regularibus pareot, maxima olim ſeveritate fuiſſe conſervatas, illud teſtimonio eſſe poteſt, quod in Statutis Mooialium, quæ a Sancto Dominico appellantur, cautum fuit, poſſe quidem earum Confeſſarium Monaſterii fores ingredi, cum pro Viatico adminiſtrando, vel Sacra Unctione obliniendis Infirmis acceritur, nullum tamen habetur verbum, an idem permittatur, cum Moniales ægrotæ Pœnitentiæ Sacramento expiandæ ſunt. Itaque in dubium ea res adducta fuit coram Pontifice Clemente VII., qui die 5. Januarii anno 1532. litteras Apoſtolicas dedit (*c*), quibus Ingreſſus Monaſterii Confeſſario conceditur, cum de morbis periculoſis agitur, illudque ſimul indicitur, ut eodem tempore Euchariſtiæ Sacramentum miniſtretur, ne toties Sacra Monialium penetralia ſint adeunda. Nos ſane præſcriptos limites non adeo exceſſiſſe videmur, dum Præſidem, & Confeſſarium Regulares accivimus, ut nobiſcum intimos Monaſterii receſſus viſitandos ingrediantur. Id enim perraro contingit; tum etiam iidem Regulares pro re perficienda neceſſarii, vel ſaltem opportuoi judicantur. Tandem Gregorius XIII. Epiſcopum ad Moniales accedentem valde commendat, ſi ipſum aliqui Regulares comitentur.

Monaſterii templum adibimus eo die, atque hora, quæ prius indicentur. Primum omnium ſacrum facientes, Moniales univerſas ad Sacram Synaxim excipiemus, quo peracto Divinæ Euchariſtiæ tabernaculum, & Sacra Vaſa, quibus ad ægrotos ungendos Oleum continetur, viſitabimus. Moniales vero Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento per Nos tunc reficiendæ, eæ tantum intelligi debent, quæ nobis, non autem quæ Regularibus ſubjectæ ſunt, niſi ipſæ pariter Sacroſanctum Chriſti Corpus a nobis ſuſcipere ultro depoſcant. Etenim libenter amplectimur univerſa decreta, quæ ſuper hac re in Sacris Congregationibus Romæ promulgata ſunt. Congregatio præſertim Concilii Tridentini interpres cum plurima, uti ſuperius dictum eſt, ab Archiepiſcopo Florentino propoſita expendiſſet, & illud præ reliquis: *An valeat eaſdem Moniales communicare*; quæ nempe ad Regularium poteſtatem ſpectant, hoc pacto reſponſum dedit, *affirmative, dummodo Moniales velint*.

Inſuper, cum Divinæ Euchariſtiæ tabernaculum, & vaſa ad Oleum Infirmorum conſervandum viſitanda ediximus, de illis Eccleſiis verba facimus, quæ nobis ſolum, non autem Regularibus ſubjectæ ſunt. Nihil enim contra ſuſcipiendum nobis eſt, niſi legitimæ conſuetudinis teſtimonia proferantur, neque in hanc diſquiſitionem venire mens eſt, ſed ea ſolum perficere, quæ nobis aperto jure conceduntur. Id præſertim monuit Sacr. Concilii Congregatio, cum de cauſa Florentina nuper allata ageretur, & in aliis etiam cauſis, quæ nempe anno 1686., ac deinde 1723. propoſitæ fuerunt, cum lis inter Epiſcopum Aquilanum, & Patres Cœleſtinos intercederer.

Confidimus omnia, Deo juvante tranquille, ac ſine ullis diſſidiis ceſſura, quæ a Regularibus

(a) Libr. 36. Decr. pag. 15.
(b) Libro 34. Decret. fol. 233.
(c) Tom. 4. p. 499.

bus maxime aliena eſſe debent; & cum nonnulla a Summis Pontificibus, ac Præſidibus pro felici Monialium regimine, ipſarumque augendo pietatis ſtudio vehementer expetantur, nos ea palam exponemus, ut ſuaviter in uſum inducantur, priuſquam Viſitationem aggrediamur.

Innocentius XI. per Sacram Congregationem ſuper Epiſcoporum, Regularium negocüs conſtitutam die 9. Octobris 1682. decrevit, ut per decem dies ſpiritualibus exercitiis vacent illæ, quæ Monialium inſtitutum amplecti volunt, antequam ad habitum recipiantur, idemque præſtent, antequam ſolemnia vota nuncupentur. Poſt hæc ita ſubdit: *Inſuper Sanctitas ſua magnopere exoptat, ut omni diligentia, ſuavi tamen ratione ſingulæ Moniales adducantur, ut iiſdem ſpiritualibus exercitiis operam quotannis præbeant, quo tempore magis opportunum videbitur, ut ſtudium ad virtutes excolendas renovetur, quod maxime neceſſarium eſt, illis præſertim, quæ Clauſtris incluſæ perfectiorem vitæ diſciplinam, atque inſtitutum profitentur.* Idem monet Clemens XI. in litteris encyclicis, quas dedit die 16. Martii anno 1703., & quæ in collectione ſuorum decretorum continentur. Nonnullæ Moniales in hac Urbe verſantur, quæ ſibi quotannis virum pietate inſignem deligunt, cujus ductu, ac voluntate ſpiritualibus exercitiis tempus aliquod impendant. Nos tamen ſummopere optamus, ut univerſæ Moniales eam normam in ejuſmodi exercitiis ſibi proponant, quæ a S. Ignatio perſcribitur, & hoc pacto Pontifici Innocentio XI. morem gerant. De hac re cum Monialibus nobis omnino ſubjectis ſuavem quidem, ac blandum ſermonem inſtituemus, cum Viſitatio a nobis peragetur. Interim Præfectos Regulares hortamur, ut eandem mentem ſuſcipiant cum iis Monialibus, quæ ipſorum curæ, fideique commendantur.

(a) Baccius lib. 2. de ipſius actis cap. 6.

Illud frequenter uſurpabat (a) S. Philippus Nerius, ad animas virtute imbuendas Magiſter, ac Princeps, opus eſſe, cum de Mulieribus agitur, ut aliquis pietatis fervor in ipſis excitetur. Siquidem experientia ſe compertum habere ajebat, ultra eos limites inde Mulieres ferri, qui initio propoſiti fuerant. Poſt hæc alia, quæ neceſſaria ducimus, ſubjiciemus.

Delatum nobis fuit in more poſitum eſſe; ut pueri, aut ſaltem puellæ fraudis ob teneram ætatem inſciæ Clauſtra Monialium ingredi facile permittantur. Id vero penitus interdicimus, cum de Clauſtrorum legibus res agatur, ſive Moniales poteſtati noſtræ, ſive Regularibus pareant, quemadmodum a Jacobo Cardinali Boncompagno (b), Cardinali Ludoviſio (c), & Hieronymo Cardinali Boncompogno (d) Deceſſoribus noſtris ſancitum fuit. Is pariter eſt teſte Criſpino Romanæ Civitatis uſus (e).

(b) Lib. 4. Synod. c. 4.
(c) In ſuo Edicto 1. Oct. an. 1624.
(d) In ſ... Ed cto 23. Junii an. 1659.
(e) Tract. de Viſitatione Paſtorali.

Ex primis Eccleſiæ ſæculis pia conſuetudo manavit, ut puellæ Monialium Clauſtris admittantur, ubi ad virtutem informentur. Id facile conjicitur ex Sancto Hieronymo, cum ad Letam ſcripſit, rationemque tradidit, qua ipſius Filia inſtitueretur: *Noli ergo ſubire onus, quod ferre non potes, ſed, poſtquam ablectaveris eam, redde aviæ, & amitæ: nutriatur in Monaſterio, ſit inter Virginum choros, neſciat ſæculum, vivat angelice, ſit in carne; omne hominum genus ſui ſimile putet.* Inter decreta Cardinalis Gabrielis Paleotti hujus Urbis primi Archiepiſcopi, quæ ad Moniales pertinent, & Bononiæ excuſa fuerunt anno 1579., illud pro puellis apud Moniales educandis habetur (f): *In poſterum laneum pannum albi tantum coloris adhibeant, qui non adeo defluat, ut tellurem everrat; nullis Cincinnis ad caput, aures, collumve utantur, etiam ſi Bacchanalium dies celebrentur; ſed veſtes modeſtæ, ac ſimplices loci Sanctitati conformentur.* Deinde ſubdit (g). *Ubi domus amplitudo permittit, Puellæ locum a Monialibus ſeparatum habeant; Magiſtram quoque ad eas regendas deſignatam, cui parere debeant, & quæ libere per Monaſterium ipſas vagari non patiatur, curetque diligenter, ut Chriſtianam vivendi rationem addiſcant: ubi vero Cœnobii anguſtiæ locum Puellis disjunctum minime ſufficiunt, non iis temere Monialibus committantur, quæ hoc negotium ſibi poſtulant, ſed ſenioribus, quæ virtute, ac religione ipſarum ſibi animos concilient, atque devinciant: Id autem ſervetur, donec Monaſterium ita aptatum ſit, ut Puellæ omnes ſub unius tantum magiſtræ inſtitutione congregentur. Certum denique habeant nullo modo famulas concedi, quibus ad commodiorem vitæ rationem utantur.*

(f) Pag. 8.
(g) Pag. 14.

Fortaſſe perpauca Monaſteria locum pro puellis educandis ſeparatum condiderunt, uti ſtatuit Cardinalis Paleotti, idque exiguis proventibus tribuendum aſſerent, ob quam cauſam rem perficere minime potuerint. Satis compertum non abemus, utrum a veritate id alienum fuerit tempore, poſtquam ejuſdem Cardinalis decretum promulgatum fuit. Illud certum eſt, in præſentia poſſe ſine dubio adfirmari. Quoniam vero expenſarum ratio habenda eſt non ſolum Monialibus, ſed privatis etiam familiis ob temporum calamitatem, qua vexamur univerſi, Superiores noſtrarum Monialium admonemus, ut parentibus puellarum, quæ Monaſterium pro inſtitutione ingrediuntur, edicant, ne ullam veſtium pompam, inanemque luxum, uti nimis libere fieri conſuevit, ipſis puellis indulgeant. Præſides quoque Regulares, ut idem a ſuis Monialibus obtineant, vehementer hortamur. Præter ea, quæ in Concilio Romano ſuper hac re ſtatuta ſunt, in Mediolanenſi etiam Concilio, quod S. Carolus Borromæus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Magiſter primo coegit, hæc loguntur (h). *Hujuſmodi autem puellæ nigri tantummodo, aut fuſci, vel albi coloris veſtes, non ſericas; nullo præterea exquiſitis ornamenti genere utantur, ne ſint cincinnatæ; neve habeant inaures, nec monilia, aut hujus generis inanes delicias.*

(h) Tom. 2. pag. 45.

Nullis ſatis laudibus prædicare poſſumus eas Moniales, quæ nihil cuippiam peculiare habent, ſed omnia communia eſſe voluerunt. Ipſas maxime hortamur, ut idem inſtitutum perpetuum eſſe velint. In illis autem Monaſteriis, ubi hæc diſciplina minime ſervatur, ſed cenſus annui Monialibus permittuntur, magno ſtudio commendamus, ut in commune ærarium ejuſmodi pecuniæ deferantur, nec ſine Abbatiſſæ facultate, aliquid, ſi honeſta cauſa intercedat, expendatur. Quidquid autem ſuperſit pro communi utilitate, & commodo conferatur. Id ſtatuit Cardinalis Boncompagnus (i), & his conditionibus privati Monialium cenſus probantur, uti doctiſſimi viri, qui de hac re ſcripſerunt, unanimes conſentiunt (k). Expetimus magnopere, ut Præfecti Regulares cenſus Monialibus hac ſolum lege concedant.

(i) In Synodo lib. 4. c. 4. de Monialib. §. paupertatem.
(k) Paſſarinus antiqua edit. de ſtatu hominum q. 149. art. 3. n. 325. Card. de Luca de regul. d. ſ. 57 Card. Petra ad Conſt. Apoſt. tom. 1. pag. 272. n. 38. & Deciſ. 405. n. 6. part. 16. Recent.

Non levis momenti res eſt, ſi Monialium proventus recte adminiſtrerentur, de quo ſic habetur in eo libello Romæ excuſo anno 1719. pag. 21., ubi muneris Epiſcopalis, ejuſque vitæ ratio perſcribitur: *Præterire haud poſ-*

ſum,

ſum , quin aliquid dicam de bonorum adminiſtratione domeſtica , ex qua non ſemel bonorum ſpiritualium ruina ita derivatur , ut reparari in poſterum nequeant : Itaque prudens Epiſcopus expenſarum rationem ſedulo exigat , & quos inanes , ac ſuperfluos ſumptus offenderit , omnino impendiat . Diſputant inter ſe Doctores , an ſolutio dotis , quæ ante votorum nuncupationem pro Filia a Parentibus impenditur , cum ſimoniæ labe jungatur. Aliqui Belgici Epiſcopi a S. Concilii Congregatione die 18. Octobris aono 1683. id petierunt (*a*): Nobis autem ejuſdem Congregationis Secretarium agentibus , cum Bononienſis cauſa ageretur die 45. Aprilis anno 1725. idem expoſtulatum fuit. Quare ex commuoiori Doctorum ſententia Sac. Congregatio reſpondit a Simonia immunem non eſſe , ſi dos pro ingreſſu in Ordinem Monialium ſolvatur , ſeu Monaſterium exiguos , ſive largos cenſus obtineat , aliter vero , ſi pecunia tribuatur pro alimentis , quæ puellæ ad babitum receptæ ſuppeditanda ſunt , donec vita fungatur ; tunc enim nullam in pactione , ſeu pecuniæ ſolutione ſimoniam intercedere , ſi Cœnobium in paupertate verſetur : non ita tamen , ſi divitiarum copia redundet . Nos ſane hoc ſcrupulo ac ſollicitudine vacui ſumus , cum Monaſteria hujus Civitatis parcis omnia proventibus inſtruantur . Illud argumento eſt , quod accepta aliqua dote , ſtatim vera , ac certa debita in ſcheda deſcripta nobis offeruntur , ut , noſtra interpoſita facultate , per eam pecuniam extinguantur . Nos ſane , neque æconomiæ , neque arithmeticæ ſcientiſſimos fatemur , ob quam cauſam Congregationem loco noſtro ſufficimus , cujus peritia , ac virtute expenſarum libri diligenter examinentur ; etenim conſilium eorum ſequi volumus , qui iſtarum rerum ſcientia ſuper cæteros præſtantes habentur . Igitur Miniſtri Mooialium , quæ nobis , vel Regularibus ſobjectæ ſunt , ejuſmodi libros paratos habeant , & ſummas expenſarum comparent . Nam fortaſſe cootinget , ut in dubium , & examen vocentur , antequam viſitatio ſuſcipiatur . Regulares accire non omittemus , cum ipſorum Monialibus ratio domeſticæ adminiſtrationis requiretur , ut Pontificum decretis pareamus .

(*a*) Lib. 33. Decretorum.

Præter ceoſum , ac dotem , quæ Monialibus tribuitur , pecuniam illæ erogare conſueverunt , quibus certa Cœnobii munera deferuntur . Itaque , cum Clemens XI. expendiſſet Moniales univerſas non iis commodis præditas eſſe , immo nonnullas io maximas anguſtias adduci , ut expenſis ejuſmodi ſatisfaciant , ex quo ſaltem aoimi quædam perturbatio dimanat , binas litteras encyclicas dedit , quas latioe redditas in fine hujus noſtræ Declarationis imprimendas curavimus. Illis quidem aliquæ Monialium familiæ paruerunt ; aliæ tamen idem exemplum minime ſequutæ ſunt , de quo cauſas io Viſitatione peragenda libenter inquiremus , ut quid ſtatuendum ſit , opportune deliberemus.

Felicem rerum exitum ſperamus , cum optimam de noſtris Monialibus opinionem animo conceptam habeamus : Ipſæ , ut inquit S. Cyprianus , gregis noſtri pars illuſtriot nuncupantur . S. Gregorius (*b*) tria ipſarum millia Romæ fuiſſe commemorat , cum ipſe Pontificatum gereret , quarum meritis acceptum referebat , quod belli periculis oppreſſa Civitas non fuerit , tunc per Longobardos excitatis : *Harum talis vita eſt , atque in tantum lacrymis , & abſtinentia diſtricta ; ut credamus , quia , ſi ipſa non eſſent , nullus noſtrum jam per tot annos in loco hoc ſubſiſtere inter Longobardorum gladios potuiſſet* . Nos quoque fatebimur banc Urbem multis adbinc annis tot calamitatibus jactatam ſtare oon potuiſſe , niſi preces aſſiduæ noſtrarum Monialium incenſam Dei iracundiam mitigaſſent . Alexander IV., cum Moniales a S. Agnete appellatas Regularibus Dominicanis in curam traderet , eaſdem ſolemnia vota coram S. Dominico emiſiſſe teſtatur (*c*) . Beatiſſimæ Virginis Effigiem , quam S. Lucas depinxit . Civeſque in Monte Guardiæ poſitam ſummo hooore proſequuntur , a duobus Pontificibus Leone X. , ac Paulo III. commendatam accepimus iis Monialibus , quæ in eo loco moraotur (*d*). Corpus S. Catharinæ Civis noſtræ adbuc iotegrum , & incorruptum ab iiſdem Monialibus conſervatur , quibus cooptata fuerat , cum ipſarum Fundatrix inter vivos ageret , Templum interius , ac ſubterraneum Mooialibus Saoctorum Naboris , ac Felicis adſcriptum , primæ , ac vetuſtæ Cathedralis nomen obtinet , noſtrarum rerum Scriptores adfirmant , ex quo etiam Reliquiæ priorum Epiſcoporum bujus Urbis eductæ ſunt , quæ deinde io noſtram Metropolitanam translatæ fuerunt . Finem nuoquam baberet oratio , ſi omnia ſanctitatis monimenta perſequi velimus , quibus ſingula noſtrarum Mooialium Cœnobia exornantur ; Illud ſolum aſſeremus Moniales univerſas cum illis merito comparandas , quæ in hac Urbe antiquitus virtutis gloria floruerunt , de quibus S. Ambroſius ita ſcriptum reliquit (*e*) : *Nam quid de Bononienſibus Virginibus loquar , facundo pudoris agmine , quæ mundanis ſe deliciis abdicantes Sacrarium Virginitatis incolunt ? ſine contubernali ſexu , contubernali pudore provecta ad vicinarum numerum , & centenarium fructum , relictoque Parentum hoſpitio tendunt in tabernaculis Chriſti indefeſſa milites caſtitatis ; nunc canticis ſpiritualibus perſonant , nunc victum operibus exercent , liberalitatis quoque ſubſidium manu quærunt . Quod ſi inveſtigandæ Virginitatis inoleverit odor , namque præ cæteris ſpeculandi venatum pudoris explorant , totis curarum veſtigiis prædam latentem uſque ad ipſa cubilia perſequuntur ; aut , ſi liberior alicujus volatus , totis omnes videas aſſurgere alis , concrepare pennis , emicare plauſu , ut caſto pudicitiæ choro cingant voluntatem , donec albenti delectata comitatu in plagas pudoris , & indaginem caſtitatis , domus , Patriæque oblita ſuccedat .*

(*b*) Lib. 6. Epiſt. 23.

(*c*) Tom. 1 Bull. Domin. p. 118

(*d*) Tom. 4. Bull. Domin. pag. 496. 594.

(*e*) Lib. 1 de Virgin.

EPISTOLA ENCYCLICA

Patriarchis , Archiepiſcopis , Epiſcopis , aliiſque Ordinariis Italiæ , & Inſularum adjacentium , & etiam Generalibus Ordinum Regularium qui præſunt Monialibus.

Nullas expenſas a Monialibus fieri debere in ſuſcipiendis , & obeundis muneribus Monaſterii , neque illis peractis .

SAnctiſſimus Dominus Noſter Papa Clemens XI. , qui paterno ſtudio , & Apoſtolico zelo magnopere contendit , ut pravas conſuetudines extinguat , & univerſum Chriſtianum populum in viam ſalutis adducat , ſuam maxime ſollicitudinem convertit in illos , qui Regularibus Ordinibus nomen dederunt , ac potiſſimum in Virgines Moniales , quæ *illuſtrior portio gregis Chriſti* merito nuncupantur . Siquidem Sanctitas Sua non ipſarum modo futuram ſanctificationem confidit , ſed etiam pietate , ac precibus præſtaotium Virginum , quæ ſe ſponſas Domino Noſtro Jeſu Chriſto devoverunt , ſi religioſæ perfectioni , quam profitentur , comparandæ ſedulo iovigilaverint ,

rint, præſentiſſima auxilia a Deo ſe accepturam ſperat ad graviſſimas calamitates depellendas, quæ univerſam Eccleſiam hoc tempore divexant. Quamobrem, cum Sanctitas Sua deprehenderit non mediocre detrimentum, ne Sanctimoniales in virtute magis proficiant, ex eo provenire, quod plurimum debeant expendere in obeundis Monaſterii officiis; eo quod præter importunas moleſtias, quæ Parentibus inferuntur, ut pecuniam ab ipſis eliciant, etiam ab orationis ſtudio, Dei cultu, & Regulari obſervantia non parum diſcedere ob eandem cauſam neceſſario cogantur; Item temporalia bona vehementer expetere, quod voto paupertatis adverſatur, perpetuis curis animum, & corpus laboribus occupare, frequentes, ac nimis liberos cum ſæcularibus inire congreſſus, ex quibus non exigua pernicies in animas dimanere ſolet, omiſſis aliis corruptelis gravioribus, quæ ad Superiores Ordinarios, ad Sac. Congregationes, & ad Sanctitatem pariter ſuam quotidie deferuntur; cum hæc, inquam, ſatis cognita, & perſpecta ſint Sanctitati Suæ, quemadmodum pro Monaſteriis hujus Almæ Urbis jampridem ea conſtituit, quæ magis oportuna viſa ſunt, ad præcludendum his malis aditum, uti conſtat ex edicto promulgato die quarta Junii nuper elapſi, ita pariter afferre magnopere cupiens eadem remedia Monaſteriis Italiæ, Inſularumque adjacentium, mihi præcepit, Te ſummopere monere, aliosque ſimiliter Ordinarios Italiæ, & Inſularum prædictarum, Superiores item generales Monaſteriis Sanctimonialium præſidentes, ut proponas graviſſima mala, quæ ſuperius recenſuimus; Inſuper quam valde conferat ad animi tranquillitatem, ſi omni cura bonorum temporalium Sacræ Virgines expolientur; deinde in virtute obedientiæ, cujus abſolvendæ facultatem tibi reſervabis, ſub pœna quoque privationis officii, vociſque activæ, ac paſſivæ, aliiſque tuo arbitrio ſtatuendis, omnino præcipias omnibus Abbatiſſis, Superioribus, Camerariis, aliiſque Sacrario, vel Rotæ præpoſitis Monialibus, & reliquis Monaſteriorum Adminiſtris, ut in ſuſcipiendis, aut exercendis officiis nullas faciant expenſas, neque ab aliis fieri permittant, etiamſi conſanguinei Monialium, ſive alii benevolentiæ gratia ad ſubeundas eaſdem expenſas ſe paratos exhibeant; Neque Superioribus, Monialibus, Novitiis, aut aliis in Monaſterio commorantibus; neque Præſidentibus etiam Regularibus, Confeſſariis, Deputatis, bonorum Curatoribus, aliiſque Monaſterio inſervientibus, neque ipſi Eccleſiæ, aut Sacrario aliquid præſtent, pro quo ſolvenda ſit pecunia, etiam ſub ſpecie, & cauſa celebrandæ Feſtivitatis, aut muneris, aut alia qualibet ratione, quæ cum officiis Monaſterii quocunque modo jungatur. Quævis autem expenſa pro obeundis ejuſmodi officiis neceſſaria ex reditibus Monaſteriorum deſumatur, eaque modum nunquam excedat, nec æs alienum ob hanc cauſam contrahatur. Quamobrem tum Superioribus, & Officialibus, tum Deputatis, Sindacis, & Economis cujuslibet Monaſterii mandabis, ut prædictæ expenſæ ex reditibus Monaſteriorum ſumendæ quamprimum decernantur, & conſtituantur eo modo, qui magis conſentaneus judicabitur, & qui probari a te debebit, habita ratione proventuum cujuslibet Monaſterii. Præterea Sanctitas Sua hoc decreto comprehendi intelligit quæcunque Monaſteria Sanctimonialium, etiam Regularibus ſubjecta, vel aliis Superioribus quolibet ſpeciali, vel ſpecialiſſimo privilegio præditis, & ſingulari etiam mentione dignis, vel quovis modo exemptis, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectis. Inſuper hoc idem decretum complectitur etiam Oblatas, quamvis neque lege Clauſtrorum, neque ſolemnium Votorum vinculis obligentur. Itaque magnopere contendes, ut hæc omnia plene obſerventur. Quod ſi difficultas aliqua exoriatur, quæ impedimentum afferat ad rem perficiendam, uti Sanctitas Sua vehementer expetit, ad Sedem Apoſtolicam confugias, ut ejus oracula, & auctoritatem ſi opus fuerit, depoſcas. Denique pro certo habeas Tibi non defuturum omne patrocinium, quod neceſſarium videbitur; ut negocium ad optatum finem perducas, quo quidem Divinus cultus, tranquillitas Monialium, & ad conſequendam perfectionem magnum adjumentum continentur.

Romæ die 28. Julii 1708.

G. Card. Carpegna Præfectus.

Ferdin. Archiep. Nicea Secret.

ALIA EPISTOLA ENCYCLICA.

Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Ordinariis Italiæ, Inſularumque adjacentium, Superioribus item Regularibus, qui præſunt Monialibus, in qua Epiſtola plura declarantur, quæ in præcedenti ſcripta fuerunt.

SAnctiſſimus D. N. Papa Clemens XI., ut Monialium tranquillitati conſuleret, caſque ſcrupulis, anxietate, omnique bonorum temporalium ſollicitudine liberaret, die 28. Julii jam elapſi decreto ſuo, ſive literis encyclicis mandavit, ut expenſæ omnes pro exercendis officis ex reditibus Monaſteriorum deſumerentur. Nunc vero, ut quorundam Monaſteriorum petitionibus ſatisfaciat, quæ declarationem aliquam ſibi expoſtulant, Sanctitas Sua, ſuffragiis etiam additis Congregationis, quam hujus negocii cauſa ſpecialiter deputavit, præcepit, ac præcipit, ut juxta Apoſtolica decreta confecta pro obſervantia voti paupertatis, cenſus Monialium communi capſæ tradantur, aut in ipſa confundantur arbitrio Superioris Monaſterii, quæ neceſſaria Monialibus ſuppeditabit, & ea quæ ſuperſunt, in utilitatem Monaſterii convertet, ut ejus egeſtatem ſublevet, idoneumque efficiat, ut obeundis ſingulis officiis ſatis eſſe poſſit. Pœnas autem indictas præcedenti decreto, ſive literis encyclicis, firmas perpetuo remanere Sanctitas Sua declaravit. Itaque conferes omnem operam, ac ſtudium, ut exequutioni mandentur ea, quæ ſuperius propoſita fuerunt; idque Sanctitatis Suæ zelus magnopere tibi commendat, eoquod Monialium tranquillitatis, ac Sanctitas ex hac re plurimum deprendat. Hæc habui tibi ſignificanda &c.

Romæ die 26. Januarii 1709.

G. Card. Carpagna Præfectus.

Ferdin. Archiep. Nicea Secret.

INSTITUTIO XXX.

De Divina Euchariſtia expoſitione, ac benedictionibus, quæ cum ipſa concluſa in Sacra Pyxide populo tribuuntur. De diſciplina Eccleſiæ pro Sacris myſteriis exponendis, ac de ſupplicationibus, quibus ac circumferuntur, veterique illarum inſtitutione. Non poſſe Euchariſtiam publice exponi, niſi aliqua cauſa publica interveniat, quæ Ordinarii auctoritate probetur. De expoſitionibus Euchariſtiæ, quæ ſingulis diebus aliquo in templo juxta impreſſam tabellam per urbem alternatim haberi ſolent. De aliis expoſitionibus, quæ diebus per tabellam minime deſignatis etiam in Regularium Eccleſiis abſque Ordinarii facultate inſtituuntur. Uſus exponendæ Euchariſtiæ improbatur, cum dies feſti Sanctorum celebrantur; & cuinam rationi hoc conſilium innitatur. De privatis expoſitionibus, & quo pacto fieri debeant. Quibus cæremoniis publicæ expoſitiones indicendæ ſint. De oratione quadraginta horarum; & quis auctor illam induxerint. De conſuetudine, ob quam pluries in diem benedictio cum Sacra Pyxide populo impertitur, quod ſane nullius ritus auctoritate probatur, Qua ratione in poſterum id perficiendum ſit.

SAcroſanctam Euchariſtiam in templis exponi poſſe, cultuque latriæ adorandam certiſſimo dogmate novimus univerſi. Si quis autem contrarium ſentiat, obnoxius eſt excommunicationi, quam Tridentina Synodus promulgavit (*a*).

(a) Can. 5. ſeſ. 13 de Euchariſt.

Certum quoque eſt cum maximo honore, atque utilitate conjungi eam Catholicæ Eccleſiæ conſuetudinem, ſeu diſciplinam, qua divina Myſteria palam Populo exhibentur. Qui res Eccleſiaſticas erudite perſequuntur, eandem conſuetudinem inductam teſtantur, ſtatim ac Sanctiſſimum Chriſti Corpus ſolemni pompa per urbem circumferri incœpit (*b*).

(b) Vaneſp. Jus. Eccleſiaſt. p. 2. tit. 4. de Sacr. Euchar. c. 5. n. 13. Merbeſius ſummæ Chriſtian. 3. p. ſect. 10 Juvenin. de Sacram. diſſ. 4. q. 4. §. 5. concl. 2

Chriſtianus Lupus (*c*) Sacramentum Euchariſtiæ in templis exponi prius conſueviſſe, quam in ſupplicationibus publice deferri cœperit, plurimum contendit. Id quippe ad Urbani IV. Pontificis tempora primo referendum eſt; alterius vero indicia aliqua ex vita Sanctæ Claræ Virginis, quæ anno 1253. vita defuncta eſt, deprehenduntur. Traditur enim Sacra Myſteria juſſu ipſius ad portas Monaſterii delata fuiſſe, cum ſub Friderico II. Imperator Saracenorum armis Aſſiſii Civitas obſideretur; quod S. Clara auſa non eſſet, niſi tunc Euchariſtiam palam exponi pia conſuetudo permiſiſſet.

(c) Par. 1. to. 11. vet. edit. operum ſuor. In diſſert. de Sac. Proceſſ. c. 9.

Cum tamen in actis S. Claræ, quæ duobus poſt ejus obitum annis ſcripta fuerunt juſſu Aleſſandri IV., qui illam inter Sanctos cooptavit; cum, inquam, habeatur, quod S. Clara divinam Euchariſtiam præſeferri voluit *capſa argentea intra ebur incluſam*; hinc non ſequitur eam diſciplinam tunc fuiſſe, ut palam colenda populo proponeretur, uti recte Thertius expendit (*d*).

(d) In ſuo libro ſuper hanc materiam lib. 2. c. 2. p. 213.

Illud, quod in hac re dubium eſt, examinari debet, an publice venerandam Euchariſtiam frequenter exponere per utile videatur. Qui ejuſdem Thiertii bipartitum opus ſedulo percurret, id maxime probari intelliget, ſi Eccleſiæ legibus conformetur. Inſuper tria conſtituit; primum haud permittendum unicuique, ut Euchariſtiæ Sacramentum, cum lubet, exponat, ſed Pontificis & Epiſcoporum in hac re ſententiam ſervandam; ſecundo juxta Eccleſiæ inſtituta, & ſapientium virorum opinionem id concedi rarius debere, quam in plurimis locis fieri conſuevit; tertio idipſum per octiduum Corporis Chriſti perfici ſolum fas eſſe, vel cum graviſſima cauſa Religionis, aut Reipublicæ id poſtulat, quæ ab Epiſcopo dijudicanda eſt. Ejuſmodi Thiertii commentarium tot monumentis, ac rationibus redundat, ut doctiſſimus Martenes (*e*) de exponendo Euchariſtiæ Sacramento verba facere recuſet eam ob cauſam, quod hoc argumentum tam copioſe, ac luculenter Thiertius pertractaverit, ut nihil ſuperaddi poſſe videatur. Doctrinam vero Auctoris adeo probavit præclariſſimus Cardinalis Bona, ut ad ipſum die 29. Auguſti anno 1673. ita ſcripſerit: *Exiſtimo autem, quod ipſam, hoc eſt ſententiam, dudum audieris a communi amico Domino Luca Dacherio; Librum videlicet optimum eſſe, & pium, & ab omnibus viris, atque eruditis approbatum.*

(e) De antiqua Eccleſ. diſciplin. divinis celebrandis Officiis cap. 29. n. 6.

Contrariam vero conſuetudinem approbat magnopere P. Chriſtianus Lupus (*f*), tum quia populum a vanis, periculoſiſque negociis removet, frequentiam pro myſteriis celebrandis ad templum inducit, obmurmurationes impedit, quæ in ipſo fieri conſueverunt: tum, quia Fideles ad actus virtutum theologalium promendos excitantur, culparum veniam implorant, divinamque opem, ut pietatis opera ſuſcipiant.

(f) Loco citato c. 12.

P. Teophilus Raynaudus, qui in reliquis controverſiis ſuum facile judicium proferre ſolet, licet pro exponenda frequenter Euchariſtia minime aſſentiat, ab ejuſmodi tamen quæſtione deficienda conſulto abſtinet, ſed rem totam Eccleſiæ judicio relinquendam cenſet. Sic enim habet (*g*): *Hæreo ſit ne inter indecoros Chriſti in Euchariſtia honores frequens admodum divinæ Euchariſtiæ expoſitio, cujus uſus in his oris tantopere invaleſcit, ut prope quotidianus evadat &c. Ego in hac parte nihil definio, & probatas conſuetudines non ſollicito &c. Timendum eſt, ne Majeſtas myſterii fidei tam crebra, vel etiam aſſidua ejus vulgatione deteratur, nec adeo facile percellat contuentium mentes, quam ſi infrequentius, &, quod fere conſequens eſt, majore cum apparatu, & accuratione proponeretur. Viderint ii, ad quos attinet, quid magis in hac re ſit e Dei gloria, & bono animarum; nam meum hic judicium interponere conſultum non foret.* Venerabilis quoque Vir Cardinalis Tommaſius veterum, ac recentiorum Eccleſiæ rituum peritiſſimus, in hac re dubius fuit. Cum enim Archipresbyter Palmæ, quod eſt Oppidum ejuſdem nobiliſſimæ Familiæ vectigale, Cardinalem conſuluiſſet, utrum ſingulis diebus Dominicis in Templo recenter excitato Sacram Euchariſtiam exponendam probaret, his verbis die 17. Auguſti 1675. ad illum reſpondit (*h*): *Utrum Sacra Myſteria per ſingulos Dominicos dies palam exhibenda ſint, ſerio perpendi debet, antequam deliberetur. Id enim non ſemper Dei gloriam affert, populoque utilitatem.* Hanc epiſtolam Dominicus Berninus inſeruit Cardinalis vitæ, quam in lucem edidit. Civis autem noſter Antonius Albergattus Sedis Apoſtolicæ Nuncius, cum Parochos Civitatis, ac Diœceſis Leodienſis inſtitueret, ita libere ſcripſit: (*i*) *Multo melius eſt, ut non ita frequenter exponatur, & tunc cum debita reverentia, quam, ut frequentius, & ſine debito obſequio, & reverentiæ ſignificatione id fiat, ut cum noſtra animi commotione multis in locis exponi vidimus, & invenimus.*

(g) Tom. 5. ſuorum operum: Heteroclita ſpiritua. lia ad p. 8 30.

(h) In Actis c. 7.

(i) In actis viſitationis ann. 1613. p. 29.

Nos ſane hoc negotio implicari nolumus, quo

pars

pars utraque nihil aliud contendit , niſi , ut cultus divinæ Euchariſtiæ debitus augeatur . Attamen juri canonico inhærentes certam noſtræ Urbi , ac Diœceſi in hac re normam conſtitui poſſe arbitramur.

Univerſi , qui hoc argumentum pertractarunt , aſſerunt Euchariſtiæ Sacramentum publice exponi non poſſe , niſi publica cauſa intercedat , quæ per Epiſcopum probetur , qui ſolum facultatem impertiri poteſt non modo in ſuis Eccleſiis , ſed in illis etiam , quæ ad Regulares pertinent , & quæ Epiſcopi juriſdictione penitus immunes judicantur . Inter Scriptores Tranſalpinos ita ſentiunt Juveninus (*a*), Merbeſius (*b*), Thiertius (*c*). Inter Regulares numerantur Lezana , & Gavantus apud Thiertium , Biſſus (*d*), Diana (*e*): Denique inter Scriptores practicos Clericatus (*f*), Monacellius (*g*), Braſchius (*h*), adſcribuntur.

(*a*) De Sacram. diſſertat. 4. q. 4. concl. 3.
(*b*) In Summ. Chriſt. tr. 2. p. ſect. 10. concl. 3 & 4.
(*c*) Lib. 5. c. 10.
(*d*) In ver. Expoſitio Sacram. n. 310. §. 7.
(*e*) In edit. Lugdun. coordinata to. 7. tr. 1. reſol. 31. n. 2.
(*f*) De Sacram. Euchar. deciſ. 60. caſu 2. n. 9. & ſeq.
(*g*) In Formular. legali p. 2. tit. 6. formula 20. n. 1. & 2.
(*h*) In ſuo Promptuario Synod. c. 29. n. 3. & ſeq.

Tridentini Concilii auctoritas hanc ſententiam magnopere confirmat (*i*), nempe, *Quæcumque in Diœceſi ad Dei cultum ſpectant , ab Ordinario diligenter curari , atque iis , ubi oportet , provideri æquum eſt* . Vanespenus quoque affert Sacræ Congregationis Concilii decretum (*k*), quod Cardinalis Grimaldus per Galliam diſſeminavit , cum Nuntii munere fungeretur; quod pariter ab Aurelianenſi Synodo in medium profertur , hiſque verbis exaratum dicitur: *Congregatio Concilii cenſuit , non licere Regularibus , etiam in eorum Eccleſiis , Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice venerandum exponere , niſi ex cauſa publica , quæ probata ſit ab Ordinario*.

(*i*) Seſſ. 22 c. 8. de reformat.
(*k*) Juris Eccleſ. p. 2. tit. 4. de Sacram. Euchar. c. 4. n. 17.

Cum tamen veritatis amiciſſimi ſimus , & Tranſalpino viro facile condonari oporteat , ſi decretum integrum non evulgaverit , cum Sacræ Congregationis acta nunquam inſpexerit , ideo plene ipſum decretum deſcribendum exiſtimavimus , quemadmodum die 17. Auguſti anno 1630. editum fuit , cum de cauſa Neapolitana ageretur: *Sacra &c. cenſuit , non licere Regularibus , etiam in eorum propriis Eccleſiis , Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice adorandum exponere , niſi ex cauſa publica , quæ probata ſit ab Ordinario ; ex cauſa autem privata poſſe , dummodo Santiſſimum Sacramentum e tabernaculo non extrahatur , & ſit velatum ita , ut ipſa Sacra Hoſtia videri non poſſit*.

Quamvis hoc decretum pro peculiari cauſa judicanda promulgatum ſit , tamen pro generali norma deinceps a Sacra Congregatione receptum fuit , ita ut quoties hujus generis cauſæ propoſitæ ſunt , idem ſtatuendum reſponderit , quod in cauſa Neapolitana antea ſancitum fuit. Ita contigit die 28. Februarii 1654. (*l*), ac die 14. Aprilis anno 1674. (*m*) Idem a Sacra Congregatione Regularium , & Epiſcoporum negociis præpoſita conſtitutum fuit anno 1602., velut infra explicabitur .

(*l*) In cauſa &c. lib. 19 Decr. pag. 310. & ſeq.
(*m*) In Cauſa &c. lib. 28. p. 72

Itaque , cum Sacra Myſteria abſque facultate noſtra , & publica cauſa exponi nequeant , & cum Eccleſiæ leges , populique cultum erga divinum Euchariſtiæ Sacramentum integre tueri maxime optemus , ideo ſummopere commendamus , ac probamus , quod in hac Civitate ſingulis diebus Euchariſtia publice in aliquo templo colenda exhibeatur . Omnes quoque vehementer hortamur , ut in eadem templa frequentes conveniant , Deumque pro Eccleſiæ utilitate magnopere exorent , in quo nos cauſæ publicæ rationem poſitam judicamus , ut Euchariſtiæ Sacramentum Fidelium venerationi proponatur ; idque ſatis eſſe ad noſtram facultatem indicandam declaramus , quod Eccleſiarum nomina , in quibus exponitur Sacra Euchariſtia , noſtra auctoritate in lucem proferantur . Cæremoniale Epiſcoporum approbat (*n*), quod *Sacra Euchariſtia in Altari exponitur in ſingulis Eccleſiis Collegiatis ad totam octavam ſolemnitatis Corporis Chriſti* . In hac Civitate ſingulæ Parochiæ id facere conſueverunt ; quod ſane impedire nolumus . Illud tantum , quod jam cœptum fuit , ut perficiatur , decernimus , ne ſcilicet Euchariſt. in alio quolibet templo exponatur , licet per octiduum quoque Corporis Chriſti id ſuperiori tempore in more poſitum fuerit , cum ſatis habeatur , ſi diviniſſimum Sacramen. in Parochiis Populo adorandum proferatur. Ad hanc normam redigendam præcipimus , uti jam fieri cœpit , tabellam Eccleſiarum nomina deſignantem , in quibus Euchariſtia publice adoranda exponi ſolet. Quod ſi Regulares , aut ſæculares iis diebus Sacram Euchariſtiam exponere velint , qui in eadem tabella minime deſignantur , pro re gerenda facultatem a nobis expoſtulent , cauſamque declarent . Qui contrarium audeant debitis pœnis a nobis afficientur: *Quod , ſi Regulares abſque licentia , & forma præfata Sanctiſ. Sacramen. publicæ venerationi exponere auderent , poteſt Epiſcopus contra ipſos ad pœnam competentem procedere* ; Ita Braſchius (*o*), qui Sacrarum Congregationum ſuper hac re decreta diligenter enumerat . Attamen , ut jus noſtrum , ſimulque officium erga alios ſervetur , ſi contraria jampridem conſuetudo invaluerit , ut nempe in aliquo templo certis quibuſdam diebus in tabella minime deſcriptis Sacra Myſteria publice exponantur, ſatis erit , ſi ejuſdem rei cauſa , & ad ipſam conſuetudinem probandam argumenta nobis exhibeantur , quæ ſi a nobis obſignentur , pro neceſſaria facultate ſufficient , donec novum aliquid contra ſtatuatur . Notum tamen eſſe volumus eandem facultatem nos minime conceſſuros , ſi in ipſis Eccleſiis ſtatis iiſdem anni diebus effigies Beatæ Virginis exponatur , vel feſtum alicujus Sancti celebretur , licet vetuſta hujus rei conſuetudo nobis producatur . Id enim Sacrorum Rituum periti ſcriptores magnopere damnant (*p*). Biſſus præſertim hæc tradit (*q*): *Et libenter adverto , quod in feſtivitatibus Sanctorum parum convenit expoſitio Sacramenti , quia diverſus eſt cultus exhibendus Sacræ Euchariſtiæ , a cultu exhibendo Sanctis , & præſenti Domino omnium ſumme debet ceſſare cultus Sanctorum* . De hac re copioſius agit Thiertius (*r*), qui Sanctorum cultum reipſa a Deo minime quidem ſeparari recte perpendit ; cum tamen Sacra Euchariſtia populo adoranda proponitur , præcipui charitatis , ac religionis actus , uti fas eſt , ad Deum unice dirigentur , nec de honore Sanctis perſolvendo tunc aliquis cogitat ; ita ut conſilium , ac voluntas Eccleſiæ minime perficiatur . Nemo enim res ab ipſis præclare geſtas , eorumque eximias virtutes in mentem revocat , quæ nobis imitandæ proponuntur ; nemo illorum patrocinium implorat , nec ullæ Deo gratiæ redduntur , quod ipſos in partem æternæ gloriæ vocaverit. Illud etiam præterire non poſſumus , quod maxime ad hanc ſententiam confert , plurima contra Euchariſtiæ Sanctitatem committi , cum feſtis Sanctorum diebus publice exponitur . Maxima enim frequentia populus in templum confluit , ubi poſt preces vanis colloquiis detinetur , utque animum muſicorum concentibus intendat , diviniſſimo Sacramento terga vertere non erubeſcit .

(*n*) Lib. 2. c. 33.
(*o*) Promptuar. Synodal. c. 29 n. 3. & ſeq.
(*p*) Baulde. in Manual Sacrar. Ceremoniar. c. 27. de Miſſ. ſolemn. & privata , quæ coram Sanctiſſim. Sacram. expoſito celebratur n. 2.
(*q*) Biſſus expoſitio Sacramen. n. 312. §. 5.
(*r*) Lib. 4. c. 24.

Si tamen ſermo ſit de exponenda privatim Euchariſtia , cum nullis Eccleſiæ legibus publica cauſa , & Epiſcopi facultas neceſſario requirantur , rem totam ad Præfectum illius templi rejicimus , ubi vel pro alicujus ægritudine levanda , vel pro neceſſitate , ac deſiderio ali-

Digitized by Google

alicujus religioſi viri Sacra Myſteria debent exponi, in quo hanc normam obſervandam perſcribimus; ut nempe Euchariſtiæ tabernaculum ſolum aperiatur, & Sacra Pyxis clauſa, ſuoque velamine obtecta populi oculis ſubjiciatur; vel ſi Euchariſtia e tabernaculo proſerenda ſit, Sphæra intra cryſtallum incluſa ſub umbella ſtatuatur, & cætera omnia circum apponantur, de quibus ſermonem inferius inſtituemus. Sphæra tamen velo adoperta ita ſit, ut Sacræ Hoſtiæ adſpectus impediatur. Primam Euchariſtiæ exponendæ normam decreta, ſcriptoreſque ſuperius allati aperte commemorant; altera vero Romanæ Urbis conſuetudine probatur. Verum penitus interdicitur, Sacram Pyxidem ob privatam cauſam extra tabernaculum efferri, ac velatam ſub umbella collocari; cum nullum hujuſce ritus veſtigium apud ſcriptores, nullaque Sedis Apoſtolicæ conſuetudo deprehendatur, quam ſequi omnino debemus.

At vero, ut Sacra Euchariſtia, quo par eſt, honore, ac religione publice coram populo exponatur, juxta ea, quæ Romani Pontifices, & Clemens etiam XII. qui Pontificatum nunc gerit, perſcripſerunt, primo decernimus, ut illa in majori templi Altari collocetur. Secundo, ut alia quælibet effigies depicta, vel ſimulacrum ibi contegatur. Tertio, ne ſuper Altari Sanctorum Reliquiæ, vel ſimulacra ſtatuantur; Angelorum tamen effigies non prohibemus, quibus candelabra efformantur. Quarto, ut duodecim ſaltem cerei circumardeant. Quinto, ne lances ad colligendam pecuniam in Eccleſia conſtituantur, nullusque circumeat, ut eleemoſynas a fidelibus eliceat, quod etiam egenis interdicitur, qui ad fores ſtipem poſtulabunt; hortamurque fideles, ut illis opem, quo poterunt ſtudio, large ſuppeditent. Sexto, ut campanulæ ſonus, qui a ſæculo XII. inductus eſt, *ut ſic Fidelium mentes ad orationes excitentur*, quemadmodum decreto Guillelmi Pariſienſis Epiſcopi comprobatur (*a*), ut is, inquam, ſonus, cum in Sacrificio Miſſæ elevatur Hoſtia, prætermittatur, dum Sacra Myſteria expoſita ſunt: Licet tamen exiguo Campanulæ ſigno populum monere, cum Sacerdotes e Sacrario prodeunt Sacrum facturi. Septimo, ne conciones habeantur, quo tempore divinum Euchariſtiæ Sacramentum publice expoſitum a fidelibus adoratur. Si vero brevis oratiuncula recitanda ſit, ut populus ad pietatem magis inflammetur, is Eccleſiæ locus deligatur, ita ut fideles ab Euchariſtia palam expoſita faciem averſam tenere non cogantur, cultumque ipſi debitum prætermittere. Octavo, ut quilibet, ſive ad aram accedens, in qua Sacra Myſteria publice collocatæ ſunt, vel abſolutis precibus decedens, bina genua deflectat, uti Sacra Rituum Congregatio die 19. Auguſti anno 1651. edicto ſanxit. Nono, ut Sacerdos ad aliud Altare Sacrum facturus, cum ante divinam Euchariſtiam pertranſit, illam flexis genibus, apertoque capite adoret; quo deinde tecto, ſuſceptum iter proſequatur, uti eadem Congregatio die 7. Septembris anno 1636. conſtituit. Decimo, ſi Miſſæ Sacrificium ſuper ipſo Altari celebrandum ſit, in quo divinum Sacramentum expoſitum fuerit, Sacerdos ab Altari deſcendat, ut manus abluat, vultumque ad populum convertat, quod aliqui ſane negligunt, licet Euchariſtiæ dignitati, Rubricis, Romanæque Eccleſiæ conſuetudini omnino conveniat, uti Magrius recte perpendit (*b*). Undecimo, ſi in Metropolitana, aut qualibet alia Collegiata exponatur Euchariſtia, Canonici, & reliqui omnes ſtantes, nudoque capite divina Officia in Choro perſolvant; quod ſi ob longum temporis ſpatium id efficere nequeant, ſedere quidem ipſis, non autem caput tegere Cœremoniale Epiſcoporum permittit (*c*).

Chriſto Domino, qui ſub Euchariſtia continetur, Angelorum choros circum adſtare Sanctiſſimi Eccleſiæ Patres teſtantur (*d*). Quare, ut nos etiam amantiſſimo Salvatori, cum publice exponitur, omnia pietatis, cultuſque argumenta, quæ poſſumus, oſtendamus, ſub pœnis voluntate noſtra ſtatuendis indicimus, ut, præter frequentiam populi, & ſupplicationem, quam pro adoranda Euchariſtia, ſodalitia piis veſtimentis superinduta de more inſtituunt, aliqui ſemper adſint, ut infra dicetur, qui eidem Sacræ Euchariſtiæ flexis genibus cultum exhibeant. Id munus Sacrorum Rituum ſcriptores ſolis Sacerdotibus tribuunt (*e*), quibus etiam congruit Franciſcus Bonhomus Vercellenſis Epiſcopus juſſu Gregorii VIII. Viſitator conſtitutus in Eccleſiaſticis Reformationibus p. 209. impreſſis Coloniæ anno 1585. Angelus quoque Rocca Apoſtolici Sacrarii Præfectus, cum iter a Clemente VIII. Ferrariam ſuſceptum, moremque Romanorum Pontificum deſcriberet, quibus Sacra Euchariſtia præferri ſolet, cum ex Urbis diſtrictu progrediuntur, illud adfirmat, ſub veſperam in aliquo templo illam deponi conſueviſſe: *Sacrarii autem Præfecti* (*f*) (inquit) *Eccleſiaſticos viros in cuſtodiam Sanctiſſimi Sacramenti nocturnas vigilias alternatim acturos, cereis, ac lampadibus perpetuo ardentibus illic relictis, deſtinabant*.

Solemnis precatio, quæ quadraginta horarum ſpatium complectitur, P. Joſepho Mediolanenſi ex Ordine Capuccinorum primo adſcribitur, qui anno 1556. ipſam inſtituit, ut quadraginta horas, quibus Salvator Dominus poſt mortem in ſepulchro delituit, memoria proſequerentur (*g*). Pontifex Pius IV. ſua vigeſima ſecunda conſtitutione, quæ anno 1560. in lucem edita fuit (*h*), ſodalitium Romæ inſtitutum, & ab *Oratione Mortis* nuncupatum approbavit, cui Sorores, Fratreſque cooptati, aliique cæteri precationes ad quadraginta horas protrahebant, ut jejunium quadraginta dierum, quod Salvator in ſolitudine complevit, imitarentur, Sanctiſque Apoſtolis, & prioribus Eccleſiæ Patribus aſſiduis precibus occupatis ſe penitus confirmarent. De Euchariſtia ſane nulla fit mentio, Sodales tamen ante ultimam Dominicam cujuſvis menſis, vel alio die ſupplicationem inſtituere ſolitos Pontifex commemorat, in qua decenti pompa eandem Euchariſtiam deferebant. Anno autem 1592., cum graviſſimis cauſis urgeretur Eccleſia, implicatis nempe Gallorum rebus, paratiſque jam Turcarum bellicis expeditionibus, Clemens VIII. 17. conſtitutionem promulgavit (*i*), in qua plurimas Indulgentias illis impertit, qui Romæ convenirent ad Eccleſias Patriarchales, Collegiatas, Titulares Cardinalium, ad Eccleſias Regularium, ac Sodalitatum, in quibus quadraginta horarum ſpatium piis precationibus impenderent, atque inter ſe tempore ita partirentur, ut continua precatio videretur. Licet de exponenda publice Euchariſtia nullum Pontifex verbum faciat, conjici tamen facile poteſt tunc primum morem inductum fuiſſe, vel paulo ante, ut Sacra Euchariſtia exponeretur, cum quadraginta horarum precatio indicebatur. Baccius enim (*k*) ita fieri ſolitum per ſingulas primas Dominicas menſium, & per ſingulos annos in majori Hebdomada teſtatur

Romæ

(*a*) Card. Bona rerum Liturg. lib. 2. c. 13.

(*b*) Magri in notitia vocabulorum Eccleſiaſtic. ad verbum Euchar.

(*c*) Lib. 2. c. 33.

(*d*) S. Joannes Chriſ. l. 6. de Sacerdotio, & in Hom. 65. ad Populum Antiochenum. S. Ambr. c. 1. de Ev. S. Lucæ in illis verbis Apparuit ei Angelus. S. Greg. l. 4. Dialogorum c. 58.

(*e*) Gav. in verbo Euchar. n. 54. Lauteſca eodem ver. n. 2. Clericat. de Sacram. Euchariſt. deciſ. 70. caſu 2. n. 18. Merbeſ in ſum. Chriſ. 3. p. ſect. 2. q. 2. §. 3. Thieſſ. l. 5. c. 3. n. 3. Bratch. us in Promptuario Synodali c. 49. n. 7.

(*f*) Tom. 1. p. 12.

(*g*) Thieſſ. l. 4. c. 17.

(*h*) Tom 2. Bull. Rom.

(*i*) Tom. 3. Bull. Rom.

(*k*) Lib. 1. c. 8. de vita S. Philippi Neri.

Romæ in templo Sodalium Sanctiſſimæ Trinitatis, qui peregrinis, & convaleſcentibus excipiendis, curandiſque conſtituti ſunt, & Sanctum Philippum Nerium ad frequentem populum eo tempore pios ſermones habuiſſe. Cum vero ſcribit res præclare ſancteque geſtas a Venerabili viro Juvenali Ancina Salutii Epiſcopo, & S. Philippi comite, commemorat in Oppido Dogliani in Liguriæ finibus non longe a Tanaro quadraginta horarum precationem ediaiſſe, ad quam nocturno, diurnoque tempore ingens populi multitudo confluebat, quæ ſuppliciter ad colendam Sacram Euchariſtiam, ordinateque procedebat.

Romæ quadraginta horarum precatio, & Sacra Euchariſtia continuo conjunguntur: In hac autem Civitate divinum Sacramentum ſingulis diebus exponitur, in quibuſdam etiam templis ad 40. horas producitur, ut ex tabella, quæ in lucem prodibit, liquido confirmabitur. Hanc porro conſuetudinem ſine ulla mutatione ſequemur. Illas tamen muneris noſtri partes ducimus, ut debitus Sacræ Euchariſtiæ cultus exſolvatur. Quamobrem præcipimus, ut coram illa, dum in Altari populo adoranda proponitur, unus, vel duo Sacerdotes, vel duo ſaltem in Saris Ordinibus conſtituti, ſnperpelliceo induti, flexiſque genibus interſint ante ſcamnum panno rubei, vel alterius coloris, qui conveniens habetur, ad infimum Altaris gradum poſito. Id autem decernimus, ut fiat in qualibet Eccleſia etiam Regularium, ubi Euchariſtia publice exponitur juxta tabellam, vel etiam ob facultatem peculiarem, ſeu conſuetum horarum ſpatium ſervetur, ſive horæ quadraginta ſtatuantur. Qui non paruerit, arbitrio noſtro punietur. Quocumque igitur modo Euchariſtiæ Sacramentum in noſtra Metropolitana eaponatur, curent ſedulo Canonici, ut tabella ad Sacrarium figatur, in qua notetur horarum tempus, eorumque nomina, qui, ut ſupra dictum eſt, diu noctuque ante Sacram Euchariſtiam ſua precatione fungi debeant. Idem fiet omnino a Canonicis, qui Collegiatis inſerviunt, cum in iiſdem Sacra Myſteria publice exponuntur. Videant Canonici, ut reliquis eaemplo præſint, eorumque nomina in tabellam reſcrantur, neque totum onus in eos Sacerdotes rejiciant, qui ad ſolvendas in choro divinas laudes deſtinantur. Id omnino ſervatur Romæ in Vaticana præſertim Baſilica, ubi per plures annos inter Canonicos adnumerati ſuimus. Eandem conſuetudinem tenent Summi Pontificis Domeſtici, & Familiares, cum in Sacello Paulino per horas quadraginta divinum Euchariſtiæ Sacramentum exponitur. Idem præſtandum erit a Regularibus in ſuis Eccleſiis, ut Romæ ſimiliter facere conſueverunt. Parochi vero, cum Sacra Euchariſtia in ſuis templis exponenda erit, Sacerdotes, alioſque Sacris Ordinibus initiatos, qui Parochiæ adſciti ſunt, de hac re admonebunt, quorum nomina in tabella ad Sacrarium affigenda, tempuſque horarum deſignabitur, ut eo modo, qui ſuperius declaratus eſt, ad precationem præſto ſint. Quod ſi tanta illorum copia, quæ ſufficiat, in ipſa Parochia non verſetur, tum Parochus ad alios confugiet, qui huic muneri ſatisfaciant. In templis quoque Sodalitatum Presbyteros, Clericoſque ad Sacros Ordines jam aſſumptos acceſſant, qui precationem eodem modo ſingulis horis alternatim ſuſcipiant. Quod ſi Sodales ipſi in ſuis, vel etiam in alienis Eccleſiis id facere velint, ſcamnum ab eccleſiaſticis ſejunctum illis tribuatur, ubi Deum precentur, quemadmodum Romana inſtitutione ſuper hac re preſcribitur. Cum aliqua perturbatio in Sacra Euchariſtia juxta tabellam eaponenda dimanet, eo quod in diverſis Eccleſiis diverſum tempus ad rem perficiendam eligatur, hinc decernimus, ut templa, quæ tabellæ legem ſequuntur, Sacram Euchariſtiam publice eaponant tribus ante meridiem horis, & ante 23. horam diei benedictione accepta populus dimittatur; ita ut poſt campanæ ſonitum, quæ veſpere ad ſalutandam Beatam Virginem populus excitari ſolet, templi fores obſerentur. Magna illorum pars, quæ hic expoſuimus, in Synodo Cardinalis Boncompagni continentur, eaque probantur actis Mediolanenſis Eccleſiæ, quæ a S. Carolo Borromæo coacta fuerunt (*a*): *Dum illud* (de Sacra Euchariſtia ſermo eſt) *in Altari propoſitum eſt interdiu, Clerici duo ſuperpelliceo induti capite aperto ad Altare ſemper aſſiſtant*.

(a) Tom. 1. pag. 449. editionis Lugdunen.

Quæ hucuſque dicta ſunt, ad ſolemnem, ac publicam divini Sacramenti expoſitionem referuntur: ſi vero privata ex cauſa id fiat, quo tempore tabernaculum ita recluditur, ut velata Pyxis in oſtiolo appareat, vel Sacra Hoſtia ſphæra intra cryſtallum incluſa, veloque obtecta in Altari collocatur, tunc Sacra Congregatio Epiſcoporum, ac Regularium negociis agendis præpoſita, hæc decrevit die 9. Decembris anno 1602. *Si quandocumque privata ex cauſa Sacroſancta Euchariſtia exponenda videbitur, a Tabernaculo nunquam extrahatur, ſed in Pyxide velata in aperto ejuſdem tabernaculi oſtiolo cum aſſiſtentia alicujus Sacerdotis Stola, & Superpelliceo induti, & cum ſex ſaltem luminibus cereis collocetur: quod idem in Eccleſiis ſæcularium ſervari mandamus: Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium die 9. Decembris* 1602. Ita ſane ex præclara Synodo Farfenſi per Cardinalem Barberinum coacta deprehenditur (*b*).

(b) Cap. 5. n. 17.

Si vero privata de cauſa Sacroſancta Hoſtia incluſa ſolita ſphæra, & velo cooperta ſub Umbella ponatur, tunc præcipimus, ut ſaltem cerei bis ſex accendantur, & Sacerdos aliquis ſtola, ac ſuperpelliceo indutus ibi flexis genibus precibus detineatur. Quocumque tamen modo eaponatur Euchariſtia, qui id poſtulaverint, nanciſcantur etiam diligenter Presbyteros, qui ſingulis horis alternatim Chriſto Domino cultum exhibeant; niſi id cognitum certumque prius habeant, Præfecti Eccleſiarum facultatem non tribuent, ut Sacra Myſteria eaponantur.

Mos obtinuit in hac Bononienſi Civitate, ut pluries eodem die benedictio per Sacram Pyaidem frequenti populo concedatur. Nullum de hoc ritu monumentum deprehendimus: Indicat ſolummodo Rituale Romanum (*c*), quod Parochus poſt traditam ægroto Sacram Synaxim, ſi in Pyxide particula aliqua ſuperſit: *Accipiens vas cum Sacramento facit cum eo ſignum Crucis ſuper infirmo nihil dicens*. Poſtquam vero in Templum rediit: *Cum Sacramento in Pyxide velo cooperto faciat ſignum Crucis ſuper populo nihil dicens; poſtremo illud in ſuo loco reponat*. Ne Romæ quidem, quæ Sacrorum Rituum magiſtra merito appellatur, id fieri conſuevit, niſi forte maximæ dignitatis vir, quemadmodum Rex, aut Regina pietatis cauſa eam benedictionem expeterent. Licet Nos pluſquam viginti annis Sacræ Rituum Congregationi adſuimus, tamen a præcipuo ejuſdem miniſtro conſilium ſuper hac re poſcere non prætermiſimus, qui hanc conſuetudinem omnino interdicendam libere reſpondit, cum novi ritus

(c) Tit. de Communione Infirmorum.

inconſulta Sede Apoſtolica permitti nequeant, licet pietatis aliqua cauſa adducatur. Verum ne eadem pietas imminuenda ſit etiam ob eam rationem, quod idem crebro repetatur, decernimus, ut benedictio ſolum in illis Eccleſiis populo impertiatur, quæ veterem hujus rei conſuetudinem tenent, caveantque, ut ſemel tantum in eundem diem id perficiant: Delinquentes noſtro arbitrio plectemus. Curent quoque omnia decenter fieri, ita ut duo ſaltem Clerici ſuperpelliceo induti cereos, vel intorticia manu præferant, ardeantque reliqui cerei, qui ſuper Altari in candelabris ſtatuuntur.

Cum in diœceſi Sacra Euchariſtia publice, vel privatim exponitur, omnia, quæ ſuperius ſancita ſunt, obſervanda præcipimus; Vicariis autem Foraneis mandamus, ut nobis ſignificent, quot numero expoſitiones in ſuis Vicariatis inſtitutæ ſint, & qua ratione peragantur, ut quid ſtatuendum ſit intelligamus. Quoniam vero ad nos pervenit in quibuſdam locis per quadraginta horas divinum Sacramentum exponi, ac templi fores per integram noctem patere, eoque viros ſimul, ac mulieres confluere, omnino præcipimus, ut poſt horam diei vigeſimam tertiam cum dimidio templum claudatur. Si per noctem Sacra Euchariſtia ſuper Altari poſita ſit, ardeant duodecim faces, & Sacerdos, vel ſaltem aliquis in Sacris Ordinibus conſtitutus, ut ſupra declaravimus, precibus intentus aſſiſtat.

Hoc Edictum tunc ſuam vim obtinebit, cum nova tabella Eccleſiarum, in quibus Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice exponi debet, promulgabitur; idque temporis ſpatium ob eam cauſam conceditur, ut omnia, quæ propoſita ſunt, paratis rebus antea neceſſariis, exequutioni demandentur.

INSTITUTIO XXXI.

De interventu Clericorum, & Sacerdotum, qui beneficium aliquod obtineant, vel ipſo careant, ad ſolemnem Corporis Chriſti ſupplicationem, quæ in Oppido Centenſi in Cathedrali S. Blaſii fieri conſueſcit. Poſſe beneficiis præditos obſtringi, ut ad illam conveniant, licet nec reſidere, nec inſervire Eccleſiæ teneantur. Idem ab Epiſcopo præcipi poſſe Clericis nullum beneficium obtinentibus, eo quod adſcripti ſint Parochiis, ut illis inſerviant.

TRidentina Synodus commemorat, ac plurimum commendat piam conſuetudinem (*a*) qua Chriſti Corporis peculiare Feſtum quotannis celebratur, & ſolemni indicta ſupplicatione Sacra Euchariſtia circumfertur: *Declarat præterea Sancta Synodus, pie, & religioſe admodum in Dei Eccleſiam inductum fuiſſe hunc morem, ut ſingulis annis peculiari quodam, & feſto die præcelſum hoc, & Venerabile Sacramentum ſingulari veneratione, ac ſolemnitate celebraretur, utque in Proceſſionibus reverenter, & honorifice illud per vias, & loca publica circumferretur.* Eadem Synodus (*b*) præcipit, ut Clerici omnes cum Sæculares, tum Regulares publicis ſupplicationibus interſint, inter quas Corporis Chriſti pompa merito adnumeratur, quæ non modo publice, ſed etiam ſolemniter peragitur; nullaque immunitas admittatur, ut quis hoc præcepto liberetur: *Exempti autem omnes tam Clerici Sæculares, quam Regulares quicumque, etiam Monachi, ad publicas Proceſſiones vocati accedere compellantur; iis tantum exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuo vivunt.* Cum igitur ad aures noſtras pervenerit, in Oppido Centenſi quo die Corpus Chriſti ſolemniter defertur a Canonicis Parochialis Eccleſiæ Sancto Blaſio nuncupatæ, nonnullos Eccleſiæ adſcriptos, ac præſertim Sacerdotes, ita ſe gerere, ut Sacram Euchariſtiam minime comitentur, ſed ex mercatorum officinis, plateiſque pompam prætereuntem ſpectent: vel alicui ſodalitio cooptati ipſius habitum induant, & vexillum ſequantur, hinc omnino decernimus, ut Clerici univerſi, ac Sacerdotes, qui beneficium aliquod obtinent, licet cum onere reſidendi haud conjunctum, ad eandem ſupplicationem accedant, & eam ab eo loco, ex quo diſceſſerit, ad finem uſque proſequantur. Qui vero non paruerint, arbitrio noſtro punientur. Interim Clericos etiam, ac Sacerdotes, qui nullum habent beneficium, ut idem faciant, vehementer hortamur. At vero, ne ullus perturbationi locus, Clericos prima Tonſura, alioſque minoribus, vel etiam majoribus Ordinibus præditos, Sacerdotes quoque, qui aliquod, & qui nullum beneficium poſſident, magnopere ſuademus, & quibus fas eſt, præcipimus, ut ad Pro-Collegiatam Eccleſiam Sanctiſſimi Roſarii cum ſuperpelliceo, candela, vel intorticio, inducta hora ſimul conveniant, ut ibi ſub Vexillo Crucis Presbyterorum communialium ordinatim ante ipſos procedant hoc pacto: *Reliquis omnibus præcedent, qui ad ſimplicem Tonſuram recepti ſunt. Poſt illos, qui minoribus Ordinibus, ac deinde qui majoribus inſigniti ſunt, poſtremo Sacerdotes ſequentur: atque ita ſupplicationem comitari debent, donec ad eandem Eccleſiam, ex qua profecta eſt, revertatur,*

(*a*) Seſſ. 13. c. 5 de Euchariſtia.

(*b*) Seſſ. 25. de Regularibus, & Monial. c. 13.

Hæc omnia Sacræ Congregationis Concilii decreto, quod ſubjicimus, confirmantur.

Sæpe alias hæc Sacra Congregatio cenſuit cenſuit, Clericos nullum beneficium, vel officium Eccleſiaſticum in diœceſi obtinentes non poſſe cogi ad publicas Proceſſiones accedere.

Nihilominus experimento compertum eſt, in pluribus locis, & præſertim in Civitate Eugubina, per declarationem hujuſmodi non parum detrahi divino cultui, & Proceſſionum ſolemnitati, ac decori, immo non leve ſcandalum populo inferri, dum ipſarum Proceſſionum tempore Clerici, & Presbyteri hac illac vagi, & Eugubii præſertim in numero centum viginti, & ultra vagi, & errantes conſpiciuntur.

Delata propterea ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum hujuſmodi inconvenientiis notitia, viſa res eſt conſiderari digna. Ideoque, ut, ſi qua ratio pro Divino cultu ineunda ſit, poſſit exequutioni demandari pro inſtante Sanctiſſimi Corporis Chriſti ſolemniter Proceſſione; Sanctitas Sua negotium in proxime habenda Congregatione diſcutiendum remiſit.

Sane, legitima concurrente conſuetudine, eadem Sacra Congregatio cenſuit, cogi poſſe. Ac in præſenti, nam adſit conſuetudo, necne, minime conſtat, ac, ſtante temporis anguſtia, de illa nequit explorari. Proinde, præſcindendo a conſuetudine, quærendum videtur.

Primo, an Clerici nullum beneficium, vel Officium Eccleſiaſticum obtinentes ad publicas Proceſſiones cogi poſſint.

Secundo, an poſſint obtinentes beneficia, quamvis non ſint reſidentialia, aut ſervitiora.

Tertio, an cogi poſſint ſimplices Presbyteri.

Quarto, an ſaltem cogi poſſint ad Proceſſiones ſolemniores.

Sacra &c. reſpondit ad primum, tertium, & quartum negative, ſed eſſe hortandos; ad ſecundum affirmative, ſi præſentes ſint. Die 12. Junii 1677. lib. 29. decretorum pag. 451. a tergo, & ſequentibus.

Eam

Eam opinionem da virtute Clericorum, ac Sacerdotum Centenſis Oppidi, qui beneficium obtinent, animo habemus, ut propter ea verba: *ſi præſentes ſint*, abeſſe minime velint, cum publicæ ſupplicationis dies ſtatuetur. Si quis vero hanc fraudem commiſerit, ſe debitis pœnis obnoxium futurum certo ſciat. Cæterorum quoque tum Clericorum, tum Sacerdotum nullum beneficium obtinentium probitate, ac pietate freti confidimus cohortationem noſtram loco præcepti fore habendam. Quod ſi contrarium eveniat, illos admonemus, ea verba, *vehementer hortamur*, ſtatim per Nos immutanda, atque in præceptum convertenda eſſe. Id autem non edicemus abſque ratione, quam ſemper nobis ante oculos proponimus. Hanc vero, ſi quis cognoſcere velit, breviter illam declarabimus.

In decreto Sac. Congregationis Concilii, quod ſuperius allatum fuit, de Clericis, ac Sacerdotibus ſermo eſt, qui nullum adhuc beneficium ſibi comparaverunt; non vero de illis agitur, qui licet ſine beneficio illi Eccleſiæ, ubi ſupplicatio Corporis Chriſti inſtituitur, adſcribuntur. Omnes fere, qui ordines a nobis acceperunt, Eccleſiæ Parochiali, & Collegiatæ S. Blaſii adſciti fuerunt, ſaltem poſtquam deprehendimus in more poſitum fuiſſe, ut Ordinati nullius Eccleſiæ ſervitio deſtinarentur. Itaque, qui hoc pacto per nos antea, vel Deceſſores noſtros Ordines aſſequuti fuerint, eidem Eccleſiæ S. Blaſii adſcribentur. Etenim, ſiquid in Superioribus Ordinationibus noſtris, aut Deceſſorum noſtrorum prætermiſſum fuerit, id perfici auctoritate noſtra poſſe teſtantur Apoſtolicæ literæ, quas Innocentius XIII. dedit, ut Eccleſiaſticam diſciplinam in Regnis Hiſpaniarum ad certam normam redigeret, quas deinde Benedictus XIII. ad univerſos Catholicos Epiſcopos inſtituendos confirmavit. Hæc ſunt Pontificis verba: *Et tam in his, qui ad primam Tonſuram, quam in aliis, qui promoveri ad Ordines, etiam minores, optaverint, omnino ſervetur pariter regula ab eodem Concilio Tridentino tradita: nimirum, ut nullus ordinetur, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis, quique illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus utilitate, aut neceſſitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi re ipſa functiones muneri ſuo conſentaneas exerceat. Quod, ſiqui modo reperiantur vel clericali Tonſura jam initiati, vel ad Ordines ſive minores, ſive majores jam promoti, qui nulli certæ Eccleſiæ, aut loco pio adſcripti, Epiſcopi adſcriptionem hujuſmodi vel a ſe ipſis, vel a Prædeceſſoribus ſuis omiſſam ſtatim ſuppleant non minus quoad omnes in majoribus Ordinibus, etiam Presbyteratus, conſtitutos, quam quoad eos, qui vel ſola prima Tonſura, vel minoribus Ordinibus initiati, beneficium tamen Eccleſiaſticum poſſident. Ex reliquis autem, ut præfertum, vel ſola prima Tonſura inſignitis, vel in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſed beneficio carentibus, nonniſi eos adſcribant, quos Eccleſiis ſuis utiles, vel neceſſarios eſſe judicaverint.*

Quare aperte cognoſcent, ſi poſtquam Eccleſiæ S. Blaſii per nos adſcripti fuerint, ipſos noſtra auctoritate impellere poſſimus, ut Beneficio etiam carentes ſupplicationi Chriſti Corporis, induti ſuperpelliceo, facem ſive intorticium geſtantes, decenter interſint.

INSTITUTIO XXXII.

De cœtibus, ad quos Clerici Bononienſes convenire debent, ubi quæſtiones Theologiæ Moralis examinantur. Quid ſcire, & intelligere debeant illi, qui Confeſſarii munere perfungi utiliter velint. Nunquam dimittendum eſſe ſtudium earum rerum, quæ neceſſaria ſunt, etiamſi prius audita, perceptaque fuerint. Convocandos eſſe cœtus hujuſmodi pro examinandis Moralis Theologiæ quæſtionibus, qui ſi recte habeantur, magnam afferunt utilitatem. Qua ratione ipſi fieri debeant.

Duo profecto certiſſima ſunt; primum quidem, Theologiæ Moralis ſcientiam illis omnino neceſſariam eſſe, qui tamquam Parochi, aut Sacerdotes pro adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento conſtitui, Confeſſarii munere rite perfundi velint; alterum, non ſatis eſſe, quod eandem facultatem aliquis ſemel percurrerit, perceperit, & palam etiam docuerit, ſed aſſiduo excolendam, ut animo penitus defigantur ea, quæ didiceris, & nova ſemper documenta, quibus ea facultas plurimum affluit, comparentur.

Sanctus Gregorius Pontifex hæc ſcripſit (*a*). *Quis cogitationum vulnera occultiora eſſe neſciat vulneribus viſcerum? & tamen ſæpe qui nequaquam ſpiritualia præcepta cognoverunt, cordis ſe Medicos profiteri non metuunt, dum qui pigmentorum vim neſciunt, videri Medici carnis erubeſcunt.*

(*a*) Part. 1. c. 1.

Et profecto, ſi, ut mediocris Confeſſarius quis habeatur, neceſſe eſt, ut generatim a levibus culpis lethales ſaltem diſcernat; in illis autem, quæ frequentius uſuveniunt, ea cognoſcat, quæ culparum genus, ac naturam immutant, aut ipſas graviores efficiunt. Inſuper caſus Pontifici, ſive Epiſcopo reſervatos, & eos, quibus cenſura aliqua pariter reſervata conjungitur; illos etiam, qui ad reſtitutionem impellunt, peccata, quæ juxta diverſam hominum conditionem, ac munera crebrius admittuntur, quid neceſſario requiritur, ut Fideles ſuis criminibus diſſolvantur, quonam tempore peractæ jam Confeſſiones repetendæ omnino ſint; optima tandem conſilia, quibus criminoſi homines ad bonam frugem traducantur. Si, inquam, hæc neceſſaria ſunt, hac certe doctrina prediti eſſe non poſſunt, niſi Theologiam Moralem plane calleant, cum præſertim harum rerum cognitio jure Pontificio, & Pontificum decretis innitatur, quæ ſane nemo divinare poteſt, licet præclariſſimo floreat ingenio, quemadmodum Cardinalis Denhoffius olim Epiſcopus Cæſenas recte perpendit (*b*): quibus rebus ſi addatur, quod Alvarus Pelagius commemorat (*c*), inter majores Eccleſiæ calamitates tunc temporis eam fuiſſe, quod Confeſſarii Morali Theologia parum imbuti eſſent, & ea, quæ contra Dei legem a Fidelibus perpetrantur, parum dignoſcerent. Ex his quiſque facile conjiciet hujus doctrinæ neceſſitatem in illis, qui ad Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrandum eliguntur.

(*b*) In Paſtorali Inſtitut. de Sacramen. Pœnit.

(*c*) De planctu Eccl. lib. 2. c. 20.

Alia ſuperaddenda videntur, ut expoſitam a nobis initio ſententiam magis confirmemus: *Præpara opus tuum*, monet Spiritus Sanctus (*d*) & cum id minime ſufficiat, ſtatim ſubdit, *& diligenter exerce agrum tuum*. Utinam non contingeret, quod tamen frequentiſſime videmus, aliquos nempe Sacerdotes, qui initio præclariſſime Confeſſarii munus ſuſceperunt, inde poſt diuturnum tempus omni ſtudiorum cura neglecta, priſtinam Moralis Theolo-

(*d*) Prov. c. 24.

giæ ſcientiam ammittere, ita ut qui in ejuſmodi arte peritiſſimi fuerant, tandem exigua ſolum, confuſaque ipſius artis ſcientia, primiſque rudimentis inſtructi vix inter tyrones adnumerentur, Cardinalis Fridericus Borromeus, qui Sancti Caroli propinqui ſui virtutes, & ſedem occupavit, hanc calamitatem deploravit (*a*), & opportune perpendit eos Confeſſarios, & Eccleſiæ miniſtros in magno diſcrimine verſari, qui poſtquam ad excipiendas Fidelium Confeſſiones ab Epiſcopo probati fuerunt, omnem ſtudiorum exercitationem prætermittant. Siquidem examen velut probabile teſtimonium habetur, quo ad Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrandum idoneus quis ducitur: neque ita certum judicium fit, ut in dubium revocari nequeat, ſed conjectura ſolum de virtute, ac doctrina illius, qui ad examen vocatur. Itaque ſi ipſe muneri ſuo haud ſatisfaciat, cum peculiare aliquid in audiendis Fidelium criminibus obtingit, id minime examinatoribus, ſed Confeſſario tribuendum eſt, qui omni ſtudio contendere debet, ne ob ignorantiam ſuam in hæc diſcrimina prolabatur, eaque ſumma diligentia penitus evitare. Hoc etiam ſapienter admonet præclarus Auctor, qui pro novis Confeſſariis Inſtitutionem Romæ primo edidit; quæ deinde in aliis plurimis locis typis iterum excuſa fuit.

Ut graviſſimo huic malo aditus præcludatur, Eccleſiaſtica diſciplina ſatis opportuna remedia Epiſcopis ſuppeditavit. Alias ſermonem inſtituimus de auctoritate, qua Parochi ad examen revocari poſſunt, ſi de illorum imperitia argumenta aliqua proferantur. Confert etiam magnopere, ſi Confeſſiones audiendi facultas certis limitibus concludatur, atque iterum periculum fiat de illius doctrina, cui facultas eadem prorogatur. Hoc remedio libenter utimur, ſervatis tamen iis legibus, quas æquitas preſcribit; Poſtremo maximum adjumentum ex eo dimanat, ſi ad explicandas conſcientiæ caſus frequenter conventus habeantur, quemadmodum hac declaratione probandum ſuſcepimus.

Duo Epiſcopi Petricovienſis, & Lucionenſis conventus Eccleſiaſticos per ipſorum Clerum habitos in lucem protulerunt; primi quidem tribus libris, undecim vero ſecundi continentur. Idem in Italia perfecit Joannes Clericatus, qui juxta morales caſus per Patavinum Clerum in conſuetis cœtibus examinatos ſapientes, præclaraſque *deciſiones* congeſſit, ac promulgavit. Ipſi vero Epiſcopi, quos antea nominavimus, in librorum præfationibus eximia prædicant de iis conventibus, qui ab Epiſcopo cum Clero haberi ſolent, ut ea quæ ad Chriſtianam doctrinam, & mores pertinent, in examen adducta decernantur. De noſtris cœtibus tam magnifice loqui non audemus, neque, ut ingenue fateamur, eiſdem Scriptoribus in hac re fidem integram præſtamus. Illud pro certo aſſerimus conventus ejuſmodi jampridem in hac diœceſi fieri conſueviſſe, frequenter inſtituendos fore, & maximam cum ipſis utilitatem ſemper conjungi.

P. Ludovicus de Beja ex Ordine Sancti Auguſtini, ac Theologus Cardinalis Gabrielis Paleotti typis mandavit omnia, quæ per Clerum Bononienſem coram eodem Cardinali coactum de morum diſciplina ſtatuebantur. In decretis etiam Synodalibus Cardinalis Hieronymi Columnæ hujus Urbis Archiepiſcopi (*b*) de his Eccleſiaſticis conventibus ſermo eſt; & cum idem Cardinalis inter vivos ageret, in lucem prolata ſunt ea, quæ in ipſis poſt accuratum examen conſtituta fuerunt; omiſſis autem conſiliis, quæ ſuper hac re cæteri Deceſſores noſtri poſt illos Cardinales Archiepiſcopos ſuſceperunt, in Synodo per Cardinalem Jacobum Boncompagnum (*c*) concta plura admonentur, ut iidem conventus utiliter habeantur. Nos quoque paulo ſuperius ipſos agendos, utileſque, ſi recte fiant, adfirmavimus. Quod perſpicuis documentis oſtendemus. Sixtus V. in ea conſtitutione, quæ incipit, *Romanus Pontifex*, tempus Epiſcopis ad inviſenda ſacra limina, docendamque Sacram Concilii Congregationem de ſuarum Eccleſiarum ſtatu decrevit: nunquam tamen ad hoc recte perficiendum certa quædam norma propoſita fuit. Quare cum in ultimo Romano Concilio, quod Benedictus XIII. convocavit, de hac re ageretur, nos ipſi, qui tunc Sac. Congregationis Concilii Secretarii munus, & in eodem Romano Concilio Canonum interpretem gerebamus, juſſi fuimus diſſertationem conficere, ut Epiſcopi magno cum fructu ſuarum Eccleſiarum ſtatum exponerent. Illam non modo idem Concilium ſua auctoritate probavit, ſed etiam in fine ipſius imprimi voluit. Cum igitur per eam moneantur Epiſcopi, ut Sacram Congregationem Concilii de ejuſmodi conventibus Eccleſiaſticis certiorem faciant: *An habeantur conferentiæ Theologiæ Moralis, ſeu caſuum conſcientiæ, & etiam ſacrorum Rituum, & quot vicibus habeantur, & qui illis interſint, & quinam profectus ex illis habeantur*. Si Sedi Apoſtolicæ parendum eſt, nemo dubitat, eoſdem quoque Clericorum conventus habendos eſſe nemo inficiabitur; utilitatem vero, vel ex eo ſolum quiſquis intelliget, quod tunc Moralis Theologiæ ſcriptores evolvendi ſunt, quorum graviores ſententiæ per noſtrum Theologum Pœnitentiarium funditus pertractantur, qui graves, utileſque proponit ſententias, & magna doctrina, ingenio, & perſpicuitate explicat. Smaragdus cum cœtus Monachorum (*d*) commemorat, in quibus ipſi de Sacris Literis ſermones invicem conferebant, quorum partem Caſſianus, partem vero Oddo Cluniacenſis poſteris deſcriptos tradiderunt, hæc habet: *De Scripturis divinis, aliis conferentibus interrogationes, conferunt alii congruas reſponſiones, & ſic, quæ diu latuerant occulta, conferentibus pateſiunt perſpicua*.

Supereſt igitur, ut normam, qua utiliter hi conventus fiant, perpendamus. Semel per menſem haberi ſolebant, cum Cardinalis Gabriel Paleottus hanc Sedem Bononienſem obtineret: Ita Lodovicus de Beja (*e*) fidem facit, cum Sixto V. Pontifici librum ſuum inſcriberet: *Caſus, quos vocamus conſcientiæ explano, & collectis in unum Curatis omnibus, præſente eodem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſingulis menſibus difficilimos quoque caſus in dies occurrentes propono, & poſt varias a ceteris dictas pro cujuſque ingenio, ac doctrina ſententias, rectam pronuntio, quid tenendum, quid fugiendum, indico*. Idem per Synodum Cardinalis Jacobi Boncompagni præcipitur. Nunc vero in Civitate octies bi conventus Eccleſiaſtici ſolum indicuntur; rarius autem in diœceſi ob incommoda graviſſima, quibus per hyemem viæ rurales impediuntur. In Synodo Cardinalis Hieronymi Columnæ (*f*) pariter edicitur, ut: *Ad caſus conſcientiæ diſcutiendos modo in una, modo in alia Eccleſia per circulum* (quod ſane hoc tempore, tanquam obſoletum; prætermittitur) *quicumque, etiam Regulares, quibus animarum cura ineſt, quique a peccatis expiandis ſortiti ſunt facultatem, quolibet menſe conveniant*. Inſuper, ut quædam norma in his con-

ven-

(*a*) In ſuo Ratiocinio Synodali 11. vol. 9.

(*b*) Part. 3. c. 7.

(*c*) Lib. 3. c. 4.

(*d*) Cap. 4.

(*e*) Loco ſupra allato.

(*f*) Loco ſupra allato.

ventibus ſervetur, per aliquos Epiſcopos cautum fuit, ut qui ſorte ductus reſpondere debet, ſententiam ſuam pagella deſcriptam haud legat, ſed memoriæ prius demandatam coram exponat, ac pagellam deinde Secretario committat, quemadmodum his verbis deprehenditur, quæ in inſtitutione excuſa in fine celeberrimæ Synodi Cardinalis Caroli Barberini Abbatis Farſenſis continetur: *Latino ſermone utantur, ſuamque opinionem validis rationibus, ac præſtantium Scriptorum auctoritatibus firmatam memoriter pronuncient, quam pariter integra pagina ſcriptam, & cujuſvis manu obſignatam Secretario ſinguli tradent, cum cœtus dimittetur*. Id ſane perpauci in hodiernis conventibus noſtris exequuntur. Cum hæc ita ſe habeant, nihil tamen ex his immutandum, neque anguſtiores limites difiniendos volumus, ſed præſentem rerum ſtatum modo permittimus. Parochos ſolum Regulares, ac Sæculares, cæteroſque, qui curæ animarum præpoſiti ſunt, Capellanos etiam, & Confeſſarios Sæculares monemus plurimum, ut cœtus ejuſmodi frequentent, niſi ſubire velint pœnas olim conſtitutas, quas in præſentia renovamus. Reliquos etiam Cleri ſæcularis hortamur, ut in eundem locum conveniant, ubi quæ ad mores pertinent explanantur. Id Sacræ Concilii Concilii Congregationis ſententiis aptiſſime congruit, quas Monacellus commemorat (*a*): *Tu ſcientiam repuliſti* (inquit per Oſeam (*b*) Deus) *& ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi*. Hanc auctoritatem Cardinalis Carolus Barberinus adduxit (*c*), ut perſpectum omnibus faceret, ad ſuſcipiendos Eccleſiaſticos Ordines, & beneficia, quibus animarum cura conjuncta eſt, obtinenda tanquam impedimentum illis futurum, qui ejuſmodi conventibus Eccleſiaſticis adeſſe prætermiſerint. Defunctus quoque Piſarum Archiepiſcopus id magnopere cavendum duxit (*d*); & Cardinalis Petra (*e*) monuit Epiſcopos idem conſilium ſuſcipere, ne unquam Parochi, Confeſſarii, cæterique diœceſis Eccleſiaſtici eoſdem cœtus omitterent.

(*a*) T. 1. ſui Formularii tit. 3. form. 13. n. 8.
(*b*) Cap. 4.
(*c*) In Synodo Farfenſi c. 3.
(*d*) In Synodo ann. 1708. p. 91.
(*e*) Tom. 4. ſuor. operum p. 159.

Illud ſtatuendum videtur, ut in poſterum duo ſolum caſus examinandi proponantur, cum per hyemem tempus minime ſuppetat, ut tres caſus ejuſmodi ſatis declarentur. Prima autem quæſtio per aliquem Parochum, altera vero per Capellanum, aut Confeſſarium judicetur. Superiori tempore, cum tres caſus exponerentur, primo loco Parochus, deinde Capellanus, poſtremo Confeſſarius judicium ferebat. Hinc tres urnæ in medio poſitæ erant, ex quibus ſorte ducebantur eorum nomina, quibus ad propoſitos caſus reſpondendum erat, cum alius deinde cœtus haberetur. Quare præter ipſos cæteri imparati accedere poterant, & ne quidem ipſos caſus legere, de quibus agendum foret. Inſuper, qui ſemel reſponderat, in urnam demitti minime ſolebat, niſi poſtquam reliqui omnes educti eodem munere perfuncti fuiſſent, ob quam rem certiſſimum habebat non niſi poſt diuturnum tempus ſibi eam provinciam ſubeundam eſſe, ita ut abſoluto omnium numero cum ſortes repetebantur, quivis Parochus poſt ſex annos eum dimidio ſententiam dicere teneretur, Capellanus poſt quinquennium circiter, Confeſſarius autem poſt annos octo, ſi ipſorum numerus perpendatur.

Hæc conſuetudo minime inducta fuerat, eum Cardinalis Gabriel Paleottus, & Alphonſus pariter Paleottus hanc Eccleſiam adminiſtrarent. Tunc enim juxta præſcripta Clero Bononienſi ab iiſdem Archiepiſcopis, quæ poſtea anno 1603. (*f*) promulgata fuerunt, ut parati omnes accederent, haud nominabantur, qui in ſequenti cœtu ſermonem facere deberent, ſed cœtu ipſo coacto ſorte ducti aſſurgere, ac de rebus propoſitis judicium ſuum palam facere cogebantur: *Indicto die, & initio Congregationis invocato Spiritus Sancti nomine, deſignatus ſcriba ſingulos nomine compellat, & abſentes ſine legitima cauſa notantur, ut decretas pœnas exſolvant. Pecunia vero, quam reus impendit juſſu Archiepiſcopi alicui Monaſterio, vel Loco pio tribuitur. Poſt hæc idem Archiepiſcopus quæ neceſſaria ſunt, admonet; Deinde ſorte ducuntur, qui propoſitis difficultatibus reſpondeant. Ipſi vero latinum ſermonem adhibent. Si quis contrariam opinionem ſuſtineat, facultas coram differendi conceditur. Poſtremo P. Theologus controverſiam ſuo judicio dirimit, & abſolvit.*

(*f*) Pag. 59.

Ignoramus quonam tempore mos incæperit, ut priori cœtu nominarentur, qui ſententiam ſuam ferrent, cum idem cœtus iterum convocaretur. Certum tamen eſt id plurimum obeſſe Cleri conventibus, ubi Theologiæ Moralis quæſtiones pertractantur, quorum norma poſt ultimum Romanum Concilium (*g*), ſic impreſſa fuit: *Ad diſquiſitionem caſus &c. devenient, & duo ſaltem verba facient, qui ſorte ducentur ex urna, ubi deſcripta, & totidem complicato chartulis erunt illorum nomina, qui ad cœtum convenire debent, ut parati omnes accedant.* Itaque præcipimus, ut in proxima Congregatione, quæ menſe Novembri indicetur, & aliis in poſterum omnibus ex Parochorum urna nomen illius Parochi proferatur, qui propoſitæ quæſtioni reſpondere ſtatim debeat, ſuamque ſententiam declarare. Idem ſervabitur, cum de Capellanis, & Confeſſariis agetur. Poſtea in urnam rurſum demittantur, qui ſorte ducti, ſermonem habuerunt, ut ſimul cum aliis ad cœtum inſequentem omnino ſe præparent. Caveant, ut reſponſiones perſpicuæ ſint, ordine digeſtæ, præclariſque auctoribus delibatæ, qui præſertim ſententias calleant, quæ Romæ in Sacris Congregationibus prolatæ fuerunt,

(*g*) Pag. 240. ed. Rom.

Id minime grave moleſtumque noſtris Parochis, Capellanis, & Confeſſariis videri debet, cum totius rei ſumma in eo ſolum poſita ſit, ut octo per annum quæſtiones diligenter examinent, quod ſine ullo valetudinis incommodo facile perficient. Nos ipſi, licet pro noſtrarum virium tenuitate non exiguis curis diſtringamur, ſexdecim integras quæſtiones ſine ullo metu debilitandæ valetudinis percurremus.

Si de aliqua alia Civitate, quæ doctis Parochis, peritiſque Confeſſariis æque ac noſtra non redundaret, ſermo fieret, ſuſpicari merito poſſet Epiſcopus, ne reſponſiones per tres, aut quatuor excogitatæ, ac deſcriptæ reliquis omnibus traderentur: atque ita fructus univerſus de medio auferretur, quem ſane comparandum putavimus hac nova inſtitutione propoſita, quæ aliis quoque diœceſibus communis eſt. Tunc profecto Epiſcopus, ut certum rei experimentum faceret, aliquo per ſortes nominato, auditoque de more, ad alios nominandos progredi deberet, ut quid de ſuo Clero judicandum ſit aperte dignoſceret. Hanc de Clero noſtro ſuſpicionem concipere nullo modo poſſumus; ideoque experimentum ejuſmodi minime adhibendum confidimus.

Cujus

INSTITUTIO XXXIII.

Cujuſnam Parochi in matrimoniis contrahendis præſentia requiratur. Vana, & irrita eſſe matrimonia, quibus neque Parochus, neque teſtes interſunt. Parochum proprium eum nuncupari, in cujus Parochia matrimonium initur. Parocho domicilii, non autem originis, titulum proprii Parochi eſſe tribuendum. Non appellari proprium Parochum eum, in cujus ditione aliquis obtinet ſedem ruralem. Irritum eſſe illius matrimonium, qui locum deſerit, ubi moratur, domicilio tamen non dimiſſo, & in alium locum proficiſcitur, ubi nullo contracto domicilio matrimonium celebrat. Quiſnam ſit proprius vagantium hominum Parochus. Quiſnam judicetur proprius illorum Parochus, qui peculiari aliquo nomine ad hanc Civitatem incolendam veniunt. De Parocho proprio ad perficienda eorum matrimonia, qui carceribus detinentur. De matrimoniis, quæ fiunt in Xenodochiis, cum extremum mortis periculum impendet. De matrimoniis, quæ contrahunt Puellæ publicis hujus Civitatis hoſpitiis, ſeu Conſervatoriis incluſæ; De aliis matrimoniis Puellarum, quæ in ſeptis monialium educantur; Poſtremo de iis, quæ fiunt a ſervis Dominorum ædes habitantibus.

ILlicita ſemper habita ſunt ea matrimonia, quæ coram Sacerdote, ſeu Parocho, uti jus Pontificium indicit, minime contrahuntur: Ita profectò in canone *Aliter*: canone, *nullus*; & canone *noſtrates* (*a*) aperte continetur: verum poſt Tridentinam Synodum irrita prorſus, atque invalida in illis locis judicantur, ubi ſuper hac re decretum promulgatum fuit, niſi Parochus interſit, aut alius Sacerdos, qui ad hoc munus obeundum facultatem ab eodem Parocho, ſive ab Epiſcopo conſequutus fuerit. Inſuper neceſſe eſt, ut præter Sacerdotem duo quoque teſtes, aut plures conveniant, dum matrimonium celebratur (*b*). Spondanus autem (*c*), & Cardinalis Pallavicinus (*d*) ſuſe commemorant graviſſimas diſputationes, quibus Concilii Patres tandem adducti fuerunt, ut decretum ejuſmodi conficerent.

(*a*) 10. q. 5.

(*b*) Cap. 1. ſeſſ. 24. de Ref. matr.
(*c*) In contin. Anal. Cæſ. Bar. ann. Chriſti 1563. n. 39.
(*d*) In hiſt. Conc. Tr. l. 23. in variis capitibus ejuſdem.

Ut paucis expediamus doctrinam, quæ ejuſdem decreti cauſa prolata fuit, nullo pacto ſacramenti materiam, ac formam immutatas fuiſſe conſtat; nam materia in tradendis mutuo, ac legitime corporibus per verba, aut nutus ad explicandum intimum conſenſum accommodatos, collocata ſemper fuit; forma vero in excipiendis mutuo, ac legitime corporibus per verba, aut nutus ad explicandum intimum conſenſum accommodatos, collocata ſemper fuit; forma vero in excipiendis mutuo, ac legitime corporibus per contrahentes deſignatur. Cum igitur Tridentina Synodus nec legitimum pactum, nec legitime tradi, & excipi corpora judicaverit, niſi quando matrimonium contrahitur, Parochus cum duobus, aut tribus teſtibus aſſiſtat, hinc ſacramenti materiam, ac formam nequaquam mutari certiſſimum eſt, quæ, ut ſupradiximus, in tradendis, excipiendiſque mutuo, ac legitime corporibus ſemper continetur.

Sacra Synodus eo decreto præcipit, ut ille ſolum Parochus interſit, cui matrimonium ineuntes ſubjiciuntur; quis porro ille intelligendus ſit, Concilii Patres minime declararunt. Hinc ſuper hac re innumeræ prope diſceptationes, quarum pleni ſunt libri, excitatæ fuerunt. In hac etiam civitate, ac diœceſi plurima diſſidia non ſemel ob hanc cauſam contigerunt. Itaque muneris noſtri partes duximus normam aliquam tradere ex actis Sacri Concilii Congregationis deſumptam, cui ſolum Tridentinam Synodum explicandi facultas conceditur. Siquidem miramur non diverſas modo Scriptorum opiniones, ſed eo præſertim illos deveniſſe, ut Sacræ Congregationis decreta pro tuendis privatis ſententiis, vel effingant, vel male interpretentur; quod ſane non conſulto, ac temere feciſſe putandum eſt, neque ob tenuitatem ingenii; ſed quod acta Sacræ Congregationis evolvere minime potuerunt, ex quibus ipſius ſententias, illorumque cauſas liquido cognoſcerent. Hinc veluti divinantes ad ſcribendum de iis rebus acceſſerunt.

Ut clarius id agatur in duas quaſi claſſes res dividetur: Primum, aſſeremus, quæ per Sacram Congregationem conſtituta fuerunt, & quæ etiam ab univerſis fere Auctoribus probantur: Secundo, peculiaria quædam addentur, quæ veluti normam in hac civitate, ac diœceſi obſervanda præcipimus, ut diſſenſiones omnes, ſi fieri poterit, de medio auferantur.

Primum omnium Sacra Congregatio ab anno 1573. hoc decretum edidit, ut, quis ſit proprius Parochus, explanaret (*e*): *Cum Concilium Tridentinum inter cætera præcipiat, matrimonia eſſe contrahenda, præſente Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi, ſive Ordinarii licentia, quæritur, quid, ſi contrahentes ſint diverſarum Parochiarum, utriuſque Parochi præſentia requiratur, Sponſi ne, an Sponſæ, an vero utriuſque, an etiam alterius Parochi conſenſus accedere debeat. Sacra &c. cenſuit, ad validitatem matrimonii ſufficere præſentiam ſolius Parochi proprii Sponſæ, quando matrimonium in Parochia Sponſæ contrahitur, ſimiliter ſufficere præſentiam ſolius Parochi Sponſi, ſi modo matrimonium contrahatur in Parochia ipſius Sponſi.*

(*e*) Lib. 2. Decretor. p. 125. a tergo.

Deinde, cum de matrimonio agitur, proprium eum Parochum nuncupandum cenſuit, in cujus Parochia domicilium poſitum habetur, non vero illum, in cujus Parochia vitæ primordia ſuſcepimus. Cum Ordines rite conferri poſſint per Epiſcopum non domicilii modo, ſed etiam originis, ideo ad inquirendum locus oblatus fuit, utrum idem ratione Parochi in celebrandis matrimoniis ſtatuendum videretur. Attamen ex ipſis Concilii verbis Parochus domicilii ſatis aperte deprehenditur, & ſacri Canones, cum iiſdem verbis Parochum quoque originis complecti voluerunt, id expreſſe declararunt, quemadmodum contigit, cum de ſacra Ordinatione ſermo haberetur. His veluti fundamentis innititur unanimis Scriptorum opinio, ob quam is proprius Parochus pro celebrandis matrimoniis judicatur, in cujus ditione domicilium conſtituitur (*f*). Sacra Concilii Congregatio hanc opinionem pariter ſequuta eſt, cum die 18. Novembris anno 1702. *Mutinenſis* cauſa matrimonii propoſita fuiſſet (*g*), in qua Cardinalis Bandinus Panciaticus ejuſdem Congregationis Præfectus ſuo præſertim ſuffragio, opinionem, quam modo expoſuimus, magno ſtudio, ſapienterque tutatus eſt, eamque unice probandam adfirmavit. His quoque rationibus adducti plurimi Scriptores, eum, qui duo habet in diverſis Parochiis domicilia, matrimonium rite coram illo Parocho inire poſſe fatentur, in cujus poteſtate tunc degit, cum matrimonium contrahitur (*h*). Illud tamen advertunt tunc ſolum duobus domiciliis inſtructum aliquem jure

(*f*) Sanch. de Matr. l. 3. q. 23. n. 7. Perez de Matr. diſ. 40. ſect. 2. n. 1. Pont. de Matr. l. 5. c. 13. §. 2. n. 2.
(*g*) Salmat. in curſu morali t. 2. tr. 9. de Matr. c. 8. punct. 3. n. 25. Barboſa de Par. c. 21. ſub n. 36. l. 2. Schmalzgrueber l. 4. Decr. tit. 3. de Clan. deſponſ. §. 3. n. 144. L. 12. Dec. p. 405.
(*h*) C. l. dec. 35. n. 19. Lean. Op. Mor. t. 1. tr. 9. diſ. 7. q. 18. & 19. Barb. c. 1. ſ. 24. n. 71. Card. de Lugo in reſponſ. moralia l. 1. dub. 17. n. 3. & ſeq. Roſignol de Matr. part. 1. t. 6. contr. 3. prænot. 24. n. 3. & 4. C. 2. de Sepulturis in ſexto.

re

re appellari, cum in utroque æqualiter collocatus prudentium virorum judicio exiſtimetur; quod etiam juris Pontificii auctoritate probatur: *Cum ab eo, qui duo habet domicilia; ſe collocans æqualiter in utroque &c.* (*a*) *Viris prudentibus placuit, in duobus locis poſſe aliquem habere domicilium, ſi utrobique ita ſe inſtruxit, ut non ideo minus apud alteros ſe locaſſe videatur.*

(*a*) In L. aſſumptio §. Viris prudentibus ff. ad municipalem.

Tertio, ſi quis rei familiaris, aut ruſticationis cauſa in agrum concedat, nunquam proprius Parochus is nuncupari poterit, in cujus ditione rurale domicilium ſitum eſt. Qui enim ob eas cauſas ruri vitam degere conſtituit, nullam domicilii, ſeu quaſi domicilii rationem conſequitur. Pontius (*b*) rurali Parocho, ſi matrimonium agendum ſit, proprii Parochi nomen apte convenire arbitratur, eamque ſententiam Sacræ Concilii Congregationi attribuit, quæ Romanæ Rotæ judiciis contrarium ſtatuentibus anteferenda eſt. Eandem opinionem Leander inconſulto amplectitur (*c*): contra illos tamen reliqui fere omnes conveniunt (*d*). Et quoniam de Sacræ Congregationis Concilii decretis mentionem faciunt, nos in medium illa proferemus, quæ ab actis ejuſdem Congregationis deſumpſimus, cum Secretarii munere fungeremur; non ea profecto a quibuſdam Scriptoribus edita, qui Sacræ Congregationis acta nunquam inſpexerunt: *Sacra &c. inhærendo declarationibus alias factis, reſpondit, Parochum ruralem non eſſe proprium, & verum Parochum, quando rus itur cauſa recreationis, vel pro ruſticanis negotiis, ideoque matrimonium valide coram hujuſmodi Parocho celebrari non poſſe. Partibus tamen dentur declarationes antiquæ ſcilicet.*

(*b*) Loco ſupra allato.

(*c*) In Op. Mor. t. 1. tr. 9. diſp. 7 de conſenſu cland. q. 30.

(*d*) Barb. c. 9. ſeſſ. 24. de ref. Matr. n. 96 Sporer in Th. mor. c. 4. n. 350. Clericatus de ſacram. Matr. dec. 31. n. 14. Schmalzgrueber loco cit. n. 448.

In una Florentina ſacra &c. cenſuit, quod Parochus ruralis non eſt verus Parochus, quando rus itur cauſa recreationis, vel pro ruſticanis negotiis.

In Florentina ſimiliter reſpondit, Parochum ruralem non eſſe proprium Parochum, ideoque matrimonium coram eo celebratum fuiſſe nullum.

In una Abulen: Sacra &c. cenſuit, non valere matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium contrahendi. Die 1. Decembris 1640. lib. 16. Decretorum pag. 470. a tergo, & pag. 471.

Quarto, ſi quis domicilium ſuum minime relinquens ex civitate, vel oppido, in quo degit, in alium locum proficiſcatur, ibique matrimonium ineat, quin antea domicilium ſibi, vel quaſi domicilium comparaverit, illud omnino irritum habetur, quia cum fraude in proprium Parochum conjungitur. Scriptores unanimes in hac re conſentiunt, quos Clericatus (*e*) recenſet. Idem ſtatuit Sacra Concilii Congregatio die 22. Februarii anno 1631. (*f*): *Sacra &c. cenſuit dandam eſſe declarationem in abſtracto in forma ſequenti: vir, & mulier a loco ſuæ habitationis abſque animo illam relinquendi diſcedentes, & ad locum alterius Parochiæ ſolo animo illic matrimonium celebrandi, non autem domicilium contrahendi ſe transferentes, ibi coram Parocho illius loci matrimonium inter ſe contraxerunt. Supplicatur per Sacram Congregationem declarari, an hujuſmodi matrimonium ſit nullum, vel validum. Die 22. Februarii 1631. Sacra &c. ſecundum ea, quæ proponuntur cenſuit eſſe nullum.* Nobis autem Secretarium agentibus, cum die 13. Julii anno 1725. hæc in Sacra Congregatione propoſita eſſent: *Controverſia conſtituenda videtur in hoc, quod Antonius, qui eſt Civis Lauretanus, quique captus amore Annæ Margaritæ modo ad Urbem Maceratenſem, modo ad Montem Sanctum perrexerat, & paucis diebus in illis verſatus fuerat, ſpatio tandem duorum menſium una cum dicta Anna Margarita habitavit in loco Montis Cæſarii, a quo poſt Parochi admonitiones de contrahendo cum Margarita matrimonio, & prævisas difficultates de probando ſtatu libero ejuſdem, cum ex improviſo diſceſſerit, & una cum duobus teſtibus acceſſerit ad terram Montis Luponi, & coram Parocho hujus loci doctrinam Chriſtianam pueros edocente matrimonium ex improviſo contraxerit, & ſtatim reverſus fuerit ad terram Montis Cæſaris &c. ex his inferri poſſe videtur ad nullitatem matrimonii*: Deinde, cum peteretur: *An matrimonium ſit nullum in caſu*: Sacra Congregatio reſpondit: *affirmative*.

(*e*) In allata dec. 31. n. 18.

(*f*) In Rom cauſa l. Dec. 14. p. 390. a tergo.

Non inficiamur eandem Congregationem juxta conſilium 254. Friderici de Senis, qui proprium Parochum eum cenſuit, in cujus Parochia quis degit, non ubi certum, ac ſtabile habet domicilium, non ſemel decreviſſe valida illorum matrimonia, qui ad evitandas cum Parentibus altercationes ex Parochia domicilii in alium locum dimigrantes, ibi matrimonium contraxerunt; Ita Fagnanus commemorat (*g*). Advertendum tamen eſt matrimonium hoc pacto ineuntes, antequam rem perficerent, domicilium in eo loco, vel quaſi domicilium aſſequutos fuiſſe. Nam diu morati ibidem ante matrimonium fuerant, neque inde poſtea deceſſerunt, ut primam ſedem, ac domicilium repeterent, quemadmodum Clericatus recte perpendit (*h*). Ob hanc cauſam Sacra Congregatio, cum nos ipſi Secretarii titulum haberemus, quoddam matrimonium validum probavit (*i*); licet per duos Cæſenæ incolas contractum, qui ut parentum ſe moleſtiis eriperent, illud Fori Livii celebrarunt, cum puella ante diſceſſum palam feciſſet, ſe domicilium in illa civitate deligere, ubi materna avia vitam ducebat, quam tutricem, ſuique curatricem prædicabat. Inſuper Urbanus VIII. ſuis Apoſtolicis litteris, quæ monumentis Cardinalis de Lugo (*k*), & Patris la Croix (*l*) inſertæ ſunt, has Sacræ Concilii Congregationis ſententias die 14. Auguſti anno 1627. confirmavit: *Primo, an incolæ tam maſculi, quam fœminæ loci in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii eſt promulgatum, tranſeuntes per locum, in quo dictum Concilium non eſt promulgatum, retinentes idem domicilium, valide poſſint in iſto loco matrimonium ſine Parocho, & teſtibus contrahere. Secundo, quid, ſi eo prædicti incolæ tam maſculi, quam fœminæ ſolo animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi ſe transferant habitationem non mutantes. Tertio, quid ſi iidem incolæ tam maſculi, quam fœminæ eo transferant habitationem illo ſolo animo, ut abſque Parocho, & teſtibus contrahant. Iidem Cardinales ad primum, & ſecundum, non eſſe legitimum matrimonium inter ſic ſe transferentes, ac tranſeuntes cum fraude; ad tertium vero dubiorum hujuſmodi, ſi domicilium vere transferatur, matrimonium eſſe validum, reſponderunt, & reſolverunt.* Igitur matrimonium primo, & ſecundo loco expoſitum irritum decernitur, cum fraus interceſſerit; matrimonium tertio loco allatum etiam cum fraude validum declaratur; quia novum quoque domicilium acceſſerat.

(*g*) Cap. ſignificavit, n. 36. & ſeq de Parochis.

(*h*) In dec. ſupra allata n. 18.

(*i*) In cauſa Matr. Cæſenat. die 22. Febr. ann. 1723.

(*k*) Loco allato dub 16. n. 4.

(*l*) L. 6. par. 3. de Matr. ſub n. 710.

Sed jam devenimus ad ſecundam partem, qua certam normam huic noſtræ civitati, ac diœceſi ſtatuere propoſuimus, ut ſuper ejuſmodi rebus aditus controverſiis omnibus præcludatur. Primum, evenit aliquando, quod vagi matrimonium inire contendant: Ipſorum autem Parochus is dicitur, in quorum ditio-

ne

ne verſantur (*a*) ; quod pariter aſſerendum eſt, licet alter ſolum ex illis, qui conjugium petunt, vagantium numero adſcribatur (*b*). Attamen peregrinus, & vagus ſine ullo diſcrimine non ſemel confunduntur : vagus ille appellandus eſt, qui relicto ſuo domicilio ſedem in cæteris terris inquirit, ut ea jure deprehenditur (*c*): *Puto autem, & hoc procedere poſſe, ſiquis, domicilio relicto, naviget, vel iter faciens quærat, quo ſe conferat, atque ubi conſiſtat, nam hunc puto, ſine domicilio eſſe* ; Peregrinus autem is nuncupatur, qui ea voluntate iter facit, ut ad priſtinum domicilium exacta peregrinatione revertatur (*d*). Ob has potiſſimum cauſas, ob gravia quoque diſſidia, quæ ex matrimoniis errantium Ægyptiorum, ac militum plerunque dimanant, Parochis omnibus indicimus, quod a Tridentina Synodo his verbis ſancitum fuit (*e*): *Parochis autem præcipit, ne illorum matrimoniis interſint, niſi prius diligentem inquiſitionem fecerint, &, re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.*

Secundo contingit, ut plurimi ſtudiorum cauſa in hanc urbem confluant, vel etiam, ut juventuti facultatem aliquam tradant, vel aliquod artificium exerceant, ſive ut opulentis Civibus inſerviant, vel aliquo alio munere detineantur. Innocentius XII. iis litteris, quæ incipiunt : *Speculatores* : domicilii rationem illis minime convenire, neque ad Ordines admitti poſſe decernit, qui relicto paterno ſolo alium ſibi ad habitandum locum deligunt, niſi per decem annos in eo commorentur, bonorum partem in ipſum transferant, ſedemque ſtabilem ibi defigere velle fateantur, idque jurejurando confirment. Hæc tamen pro illis ſolum perſcribuntur, qui Ordines conſequi volunt ; nullum tamen reliquis ſacramentis adminiſtrandis impedimentum afferunt. Siquidem, ut Paſchatis præcepto quis ſatisfaciat, ejuſmodi conditiones neceſſariæ non ſunt, quod etiam ratione matrimonii conſtituendum videtur. Prætores enim ex unanimi Scriptorum ſententia, Judices, Medici, facultatis alicujus Profeſſores, diſcipuli, famulique, licet exteri, rite matrimonium contrahunt, ſi Parochus adſit ejus loci, ubi degunt. Quippe, ſi per aliquod temporis ſpatium in eodem loco verſentur, domicilium, vel quaſi domicilium, quod ſatis eſt ad matrimonium perficiendum, ſibi conciliant (*f*). Item, cum in Sacra Concilii Congregatione plurima ad inquirendum propoſita eſſent, ac præſertim quarto, & quinto loco his verbis peteretur (*g*): *Quarto, an valeat matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa ; Quinto, & quid, ſi contraheat ibi moretur tamquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis* : Sacra Congregatio hoc pacto reſpondit : *ad quartum non valere ; ad quintum valere* : Ita Garzias commemorat, qui eandem ſanctionem certo, firmoque documento ſe habere teſtatur (*h*).

Tertio, accidere poteſt, ut carceribus detenti, qui ad Cardinalem Legatum, vel ad nos ipſos pertinent, matrimonium poſcant. Superiori tempore, ut accepimus, res peracta fuit coram Parocho, in cujus ditione carceres politi ſunt. Nos profecto in examen revocare nolumus, quæ jam diuturnitate temporis invaluerunt. Nam, ut jam inita matrimonia rata firmaque ſint, ſufficit, ſi eadem minime ignoraverit, immo pertulerit, atque ideo permiſerit is, qui eo tempore ſapienter hanc Eccleſiam adminiſtrabat, quemadmodum

(*a*) Sanch. de Matr. l.3.diſp.23 n.12. Barboſa de offic.& poteſt Parochi par.2.c.21.n.89 Cabaſſut in Theo & Prax. Jur. Can.l.3.c.26.n.4. Pirhing. ad l.4.Decr.tit.de Clandeſt. deſponſat. n.19. Sanchez loco cit.n.14.& 15.

(*b*) Barboſ. ad Concil. ſeſſ.24.de ref. Matr. c.7.

(*c*) L. eius § Celſus ff ad municipalem.

(*d*) Roſiga de Matr. part.1 t.6. cont.13. prænot.22 n.4

(*e*) Seſſ.24. de ref.matr.cap.7

(*f*) Sanch. de matr. l.3.diſp.23. n.13.

(*g*) La Croix de mat. l.6.part.3. n.721 De Juſtis de diſp. matrim. l.2.c.19.n.55. Barboſa ad ſeſſ.24. de ref.matr. c.1.n.10. Clericat. cit.dec.35. de matr.n 17. Schmalzgrueber l.4.Dec.tit. de clandeſtina deſp. n.149. Pirhin.ad eumdem tit.§.3.n.39. Engel.ad eumdem tit.n.12. Anaclet. ad eumdem tit.§.2.n.71. Salmat. in curſu morali t.9.tr.9 de matr. c.9.pun.3.n.28.ad 32. In cauſa Avilen

(*h*) De Beneficiis part.3.c.7.n.11.

Tridentinum Concilium his verbis aſſeruit (*i*) : *Qui aliter, quam præſente Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi, ſeu Ordinarii licentia &c.* Duobus, ac ſane diverſis modis carceribus incluſi tenentur. Aliqui perpetuo, vel ad certum tempus, non quidem pro cuſtodia, ſed pro pœna in carcerem conjiciuntur, quorum Parochus is dicitur, in cujus Parochia carceres collocantur : *Relegatus in eo loco, in quem relegatus eſt, interim neceſſariam domicilium habet* (*k*). Alii vero pro cuſtodia ſolum in carcerem detruduntur, donec ipſorum cauſa Judicis ſententia cognoſcatur ; Horum Parochus is judicandus eſt, ubi domicilium ſitum habent, non autem Parochus, ubi carceres politi ſunt ; cum ipſi nihil magis expetant, quam ut diſſolutis vinculis paternas ædes reviſant. Cum hæc ita ſint in celebrandis ejuſmodi matrimoniis proprius Parochus accerſendus eſt, ſicuti modo expoſuimus. Accedit S. Concilii Congregationis decretum die 26. Maji anno 1707. in cauſa Farfenſi matrimonii promulgatum inſertumque Cleri Romani ſtatutis (*l*), quod etiam de Juſtis (*m*), Monacellus (*n*), & Juriſperitus Dominicus Urſaja commemorant (*o*), qui ſe auctorem allatæ diſtinctionis merito prædicat, eamque Sacræ Congregationi tradidiſſe fatetur. Quamobrem illi, qui carceribus perpetuo, vel ad certum tempus includuntur, ſi matrimonium expoſcant, interſit Parochus, cujus Parochiæ carceres ſubjiciuntur ; ſi qui vero *loco cuſtodiæ* carceribus detinentur, hujus noſtri fori adminiſtri prius moneantur, ut, ſi forte in alia Parochia domicilium habeant, diligenter perſcrutentur, & ſi id deprehendant, rurſus inquirant utrum aliquæ cauſæ intercedant, ob quas allata ſuperius norma prætermitti poſſit, ob facultatem, quæ, ut dictum eſt, in Epiſcopos a Tridentina Synodo confertur : ob eandem rationem præmonendi ſumus, ſi advena incluſus carcere aliquam ex hac civitate, vel diœceſi mulierem in matrimonium depoſcat.

Quarto, in Xenodochiis aliquando matrimonia ineunda ſunt ab iis, qui in gravi vitæ periculo verſantur, ut æternæ ſaluti proſpiciant. Cum hæc contingunt ſive intra, ſive extra publica hujuſmodi hoſpitia, temporis ſpatium non ſuppetit, ut libera ipſorum conditio dignoſcatur, quemadmodum S. Officii Congregatio palam declaravit. Liceat nobis tamen aſſerere, matrimonium in hoc diſcrimine perfici poſſe, licet tradita per *Sanctum Officium* inſtitutin locum habere nequeat ; modo tamen ægrotus ad ſanitatem reſtitutus ad uxorem non accedat, priuſquam paruerit iis omnibus, quæ a S. Officio perſcribuntur. Id per epiſtolam ab eodem Tribunali datam indicatur, quæ Corradi libris addita fuit (*p*), eamque in medium profert Monacellus (*q*). At vero quiſnam eligi debeat, quo præſente matrimonia in Xenodochiis peragantur, inter Capellanos, & Parochos, in quorum ditione ſita ſunt xenodochia, magno ſtudio contenditur. Itaque præcipimus, ut quoties hæc eveniant, ſtatim nos de more certiores faciant, ut ſtatuamus, qui matrimonio celebrando interſit, ac diligenter caveamus, ut neceſſarium hujus rei monumentum in actis deſcriptum conſervetur.

Quinto, matrimonia pertractantur cum expoſitis puellis, quæ in Hoſpitio ſpuriorum detinentur, vel cum aliis puellis, quæ cæteris hujus urbis Hoſpitiis includuntur. Si de primis agatur, is Parochus adhibendus eſt, cujus Parochiæ illud publicum Hoſpitium ſubjicitur, idque ſervandum omnino in poſterum

decer-

(*i*) Seſſ.24. de ref.matrim.c.1.

(*k*) L.Filii ff.ad municipalem

(*l*) C.3.de jure eligendi ſepulturam §.9.In addit v.carceribus fol.13.

(*m*) De diſpenſ. matr.moderna edit. Lucæ in adnotat. n.3.

(*n*) Monac. in Form. t.4.fol.16. n.170.& ſeqq.

(*o*) Urſaja in ſuis Diſcept. Eccleſ.t.2. par.1.diſc.16.n.33.& ſeqq.

(*p*) In praxi diſpenſ. l.7.c.6.n.23.

(*q*) T.1.p.177.n.2.

decernimus. Id enim non conſuetudo ſolum, ſed etiam ratio apertiſſime poſcunt, quam Sacra Congregatio die 22. Aprilis anno 1651. his verbis oſtendit (*a*): *Gubernatores hoſpitalis Expoſitorum Civitatis Engubinæ aſſerentes, Sacerdotem ibi in Confeſſarium deputatum cum approbatione Epiſcopi hucuſque puellis expoſitis adminiſtraſſe matrimonia, prævus denunciationibus, in Eccleſia ipſius Hoſpitalis, ſupplicant pro declaratione, hujuſmodi matrimonia coram eodem Sacerdote celebranda eſſe, & non coram Rectore Eccleſiæ Parochialis, intra cujus limites dictum Hoſpitale exiſtit. Sacra &c. cenſuit, matrimonia dictarum puellarum eſſe celebranda coram proprio Parocho, non autem coram dicto Capellano Hoſpitalis*: Aliæ vero puellæ, quæ in aliis Hoſpitiis ſervantur juxta veterem conſuetudinem, quam firmam perpetuamque volumus, matrimonium inibunt coram Parocho, cujus ditioni Hoſpitium cooptatur. Hoſpitii enim proventibus aluntur, dotemque accipiunt; ob quam cauſam paterno domicilio relicto, tanquam ipſius Hoſpitii filiæ haberi poſſunt, ex quo ſi aliquando diſcedant ſuos domeſticos inviſuræ, exiguum tempus his officiis impenditur, nec unquam niſi depoſiti, ac cuſtodiæ nomine per Hoſpitii Rectores cuipiam committuntur.

(a) Lib. 19. Decr. p. 144. a tergo.

Sexto, de virginum matrimoniis ſermo eſt, quæ in ſeptis Monialium educantur. De illis profecto nulla haberetur controverſia, ſi quivis pareret decreto Sacræ Congregationis cauſis Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitæ, quod Jacobo Cardinali Boncompagno Deceſſori noſtro tranſmiſſum his verbis continetur (*b*): *Expoſitum fuit in Sacra Congregatione nomine Monialium iſtius civitatis pravos uſus inductos eſſe contra Regularem diſciplinam, & Monialium quietem ob virgines educandas, quæ data fide, & viro jam deſtinatæ per conſanguineos invitæ Monaſteriis detinentur, Eminentiſſimi Cardinales juxta decreta generalia, aliaque ſuper hac re per Sacram Congregationem edita, ac præſertim die 13. Januarii anno 1634., & die quoque 9. Novembris anno 1635., aliiſque deinceps temporibus Eminentiæ Veſtræ has litteras ſcribendas juſſerunt, ut virgines omnes, quæ futuras nuptias data fide promiſerint, juſſu Eminentiæ Veſtræ, interpoſita etiam Sacræ Congregationis auctoritate, ex Monaſteriis abeant, licet Ordinario minime ſubjectis, & ad Parentum domos revertantur*. Tunc enim in loco proprii domicilii conſtitutæ, procul dubio ad matrimonium ineundum Parocho uti debent, cujus ditioni paterna ædes adſcita judicabitur.

(b) Die 1. Octobr. anno 1723

Magno ſtudio curabimus, ut, quæ per Sacram Congregationem perſcripta ſunt, obſerventur. Cum tamen id aliquando difficile ſit, ideo inquiri debet, utrum in matrimoniis ejuſmodi proprius Parochus is nuncupetur, in cujus Parochia eſt monaſterium, an Parochus, in cujus ditione puellæ domicilium collocatur. Itaque ſi puella, quæ matrimonii fidem præſtitit, in alia Parochia domicilium non habeat, tunc Parochus, quem primo loco nominavimus, puellam in matrimonium conjunget: ſin autem paternum, maternum, vel fraternum domicilium habebit, tunc Parochus, cui domicilium idem ſubjicitur, pro conficiendo matrimonio præſens aſſiſtet. In utraque vero Parochia, ubi nempe domicilium, & monaſterium poſita ſunt, juxta Eccleſiæ conſuetudinem matrimonium antea denunciabitur (*c*). Hoc diſcrimen etiam probat P. Giribaldus, qui hujus Metropolitanæ per tot annos Pœnitentiarii munus exercuit, & matrimoniorum cauſis examinandis præfectus fuit (*d*). Non exigui quoque momenti ſtatutum (*e*) Romani Cleri æſtimandum eſt, quo de juvenibus, qui in Seminariis, & Collegiis educantur, ſermo inſtituitur. Nam ſi vita decedant in iis locis, pecunia pro funeribus ducendis Parocho domicilii perſolvitur, ſi domicilium habeant; ſin minus, is fructus in eum Parochum confertur, in cujus ditione Seminarium, vel Collegium conſtituitur. Nonnulla huic ſtatuto ſuperaddita ſunt, quæ deinde in peculiari Congregatione per Clementem XI. delecta die 11. Januarii anno 1702. unanimi conſenſu probata, & ipſius Pontificis *oraculo vivæ vocis* confirmata fuerunt. Inter cætera illud præcipitur, ut non ſolum in juvenum funeribus, qui in Seminario, vel Collegio degunt, ſed etiam pro efferendis puellis, quæ in monaſteriis educantur, & in matrimoniis ipſarum conficiendis eadem ratio, ac norma ſervetur: *Non ſolum in funeralibus, ſed etiam in contrahendo matrimonio &c. Publicationes autem matrimoniales fiant tam in Parochia domicilii, quam Collegii, Monaſterii, aut Conſervatorii, in quo commorantur*.

(c) Cler. cit. dec. 35. de matr. n. 15. & ſeqq.

(d) De ſacr. tr. 10. de matr. c. 7. dub. 7. n. 56. & 57.

(e) C. 5. de jure eligendi ſepulturam, atque funerandi §. 9.

Poſtremo de famulis, & ancillis agendum ſupereſt, quæ penes Dominos vitam traducunt, de quibus idem, ac de puellis, quæ in Monaſteriis pro educatione ſervantur, omnino ſtatuendum judicamus. Nam idem Romani Cleri ſtatutum, in quo de funeribus res eſt, matrimonia ſimul complectitur, ac de funere ſervorum hæc decernit (*f*): *Familiares, & famuli Cardinalium, ſeu aliorum Principum, ac Prælatorum, necnon aliorum quorumcumque, qui habent domum, & familiam in alia Parochia, ad illam pertinere ſtatuimus, licet apud Dominos infirmentur, & occumbant*.

(f) C. 3. §. 21. fol. 24

Hanc normam in civitate, ac diœceſi, cum de matrimoniis agitur, omnino ſervandam jubemus. Pœnæ autem in delinquentes arbitrio noſtro ſtatuentur, edictum quoque pro celebrando matrimonio die 31. Martii anno 1732. promulgatum renovamus. Illius vero decreti, & hujus noſtræ inſtitutionis exempla cuilibet ſacrario cum in civitate, tum in diœceſi juſſu noſtro defixa conſerventur. Qui id facere prætermiſerint, vel ea, quæ in his decretis continentur, non obſervaverint, nobis debitas pœnas exſolvent.

INSTITUTIO XXXIV.

De Sacro Miſſæ Sacrificio. Quid agendum ſit erga Sacerdotes exteros, & incognitos, qui in hac Civitate, vel Diœceſi rem divinam facere depoſcunt; quidve erga Presbyteros, non quidem luminibus captos, ſed tantum cæcutientes. De hora, & loco, quibus Sacrificium Miſſæ indici debet. De Sacris Indumentis, quibus uti debent Sacerdotes ad Altare rem divinam facturi; ac de illis, quæ in Sacro agendo prohibentur. De celebratione quarumdam Miſſarum peculiarium. De pietate, ac religione, quibus Sacrum confici neceſſe eſt. Aliqua demum proponuntur circa tempus pro Miſſæ Sacrificio inſumendum.

TRidentina Synodus præcipit Epiſcopis, ut in Sacrificio Miſſæ diligenter accurateque omnem irreverentiam impediant, *quæ ab impietate vix ſejuncta eſſe poteſt* (*g*). Clemens quoque XI. in iis litteris, quas die 16. Martii anno 1703. ad univerſos Epiſcopos dedit, eandem rem plurimum his verbis commendavit (*h*): *Majori ſuper omnem dicendi modum diligentia, ac ſtudio curare debes, ut Miſſæ Sacrificium, quo nihil ſanctius, nihil divinius excogita-*

(g) Seſſ. 22. de Sacrif. Miſſæ, in dec. de obſerv. & ev. in celebr. Miſſæ.

(h) §. 9.

ri

Digitized by Google

ri poteſt, per ſolos Presbyteros celebretur, non tantum ea morum puritate, quæ ipſos decet, qui ſingulis diebus Deo Patri cæleſte Holocauſtum offerunt unigeniti Filii, qui noſtram immortalitatem induit, verum etiam, ut ſacras cæremonias in rubricis perſcriptas ſedulo, pieque obſervent. Id enim neceſſario requiritur, ne Sacerdos inter homines, Deumque poſitus ad ipſius iracundiam ſedandam, ſi negligenter, immodeſteque ſuo munere fungatur, Deum magis irritet.

Mens non eſt de Miſſæ Sacrificio diſſertationem conficere; verum, ut Tridentino Concilio, Summoque Pontifici pareamus, quædam indecora de medio tollere conſtituimus, quæ nos ipſi, dum Sacrificium ejuſmodi peragitur, deprehendimus, aut viri pietate inſignes in hac civitate, ac diœceſi non ſemel evenire nobis detulerunt.

§. I.

De Sacerdotibus exteris, atque ignotis.

CHalcedonenſis Synodus decretum edidit, quod jure Canonico pariter continetur
(a) Can. 7. d. ſt. 71.
(a), ne Sacrum facere illi liceret, qui ſe Sacerdotem affirmaret, niſi litteras commendatitias Epiſcopi proferret: *Extraneo Clerico, & Lectori extra Civitatem ſuam ſine commendatitiis litteris proprii Epiſcopi nuſquam penitus liceat miniſtrare*. Illud cavendum eſt in græcis exemplaribus non *Lectori*, ſed *ignoto* ſcriptum
(b) C. 5. de Clericis non reſidentibus.
occurrere, uti Cujaccius recte perpendit (b), Eandem ſententiam Tridentina Synodus loco ſuperius allato complectitur: *Deinde, ut irreverentia vitetur, ſinguli in ſuis diœceſibus interdicant, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Miſſam celebrare liceat*. Inſuper alio loco (c) ſic
(c) Seſſ. 23. c. 16. de ref.
habet: *Nullus præterea Clericus peregrinus ſine Commendatitiis ſui Ordinarii litteris ab ullo Epiſcopo ad Divina celebranda, & Sacramenta miniſtranda admittatur*. Hæc ſane ad Regulares pariter, & ſæculares Presbyteros referuntur. Siquidem nullo Regulari Sacerdoti permitti debet, ut Sacrum Deo operetur ſine documentis, quibus ipſorum Præſides Sacerdotium ab iiſdem ſuſceptum, nullaque ſuſpenſione, aut irregularitate impeditos teſtetur, quemadmodum Sancti Officii Congregatio decrevit encyclicis ſuis litteris, quas die 20. Februarii anno 1649., & die 26. Januarii anno 1692. ſcripſit, in quibus admonentur Epiſcopi, Vicarii Generales, ac Foranei, ne facultatem celebrandi Presbyteris advenis impertiantur, ſive inter Regularem, ſive ſæcularem Clerum adnumerentur: *Niſi litteras Epiſcopi, ac Præfecti Regularis prius oſtendant, quibus Sacerdotes ita probentur, ut nulla falſitatis umbra, vel ſuſpicio relinquatur*. Idem de Regularium Eccleſiis ſtatuendum, qui ſæcularibus Presbyteris concedere nequeunt, ut Sacrum peragant, niſi prius ipſorum Commendatitiæ litteræ per Ordinarium cognoſcantur, & approbentur. Id ſancitum fuit in Sacra Concilii Congregatione die 17. Novembris anno 1594. (d): *An*
(d) Lib. 8. Decr. p. 78
Epiſcopus loci Ordinarius prohibere poſſit, ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſæculares exteros divina Officia celebrare permittant, niſi prius ab ipſo Epiſcopo, viſis litteris Commendatitiis, ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. Sacra &c. cenſuit poſſe. Noſtri quoque Deceſſores præclara ſuper hac re conſtituerunt. Itaque juxta commune jus, Tridentinam Synodum; Sacrarum Congregationum, noſtrorumque Deceſſorum edicta (cum reipſa evenerit non quidem impune, in hac Civitate, ac diœceſi, ut aliquis irregularis, ac ſuſpenſus divina Officia celebraverit) præcipimus univerſis, ad quos ſpectat, cum in Civitate, tum diœceſi, ut documenta, quæ a Sacerdotibus exteris proferantur, diligenter expendant, ſeduloque invigilent, ne quis ignotus, & advena Sacrum facere audeat, qui neceſſarias litteras, ac teſtimonia ab omni ſuſpicione penitus aliena antea non produxerit; ne forte, quod Deus avertat, aliquis Sacerdotii ordine minime præditus, vel irregularis, ac ſuſpenſus ad celebrandum Miſſæ ſacrificium accedat.

§. II.

De Presbyteris ſolum cæcutientibus.

COgnitum eſt omnibus cæcos etiam ſine culpa irregulares eſſe, quo ſane impedimento neminem ſolvere Apoſtolica Sedes unquam conſuevit. Nonnulli contendunt hanc immunitatem Roberto Scoto Armacano Archiepiſcopo in Hibernia collatam fuiſſe, qui variis Legationibus juſſu Pontificis Julii III. pro Sede Apoſtolica ſuſceptis celebre ſibi nomen comparavit (e). Reliqui tamen ſcriptores, quibus major fides habenda eſt, Robertum non oculis captum, ſed infirmum fuiſſe teſtantur (f). Illud certiſſimum eſt, cæcum neque ad primam Tonſuram admitti, ut per illam beneficia Eccleſiaſtica conſequi poſſit, quemadmodum poſt ſedulum examen Sacra Concilii Congregatio decrevit. Frequentius tamen contingit, ut plures, qui ſanis oculis ordines acceperunt, deinde lumine oculorum ſic debilitantur, ut non omnino cæci, ſed cæcutientes evadant; quibus eadem Sacra Congregatio tribuere ſolet, ut diebus feſtis, ac duplicibus votivam in honorem Beatæ Virginis Miſſam, diebus autem profeſtis pro Defunctis celebrent. Multa tamen caventur, atque inter cætera, *quod non ſit omnino cæcus, memoriter non recitet*. Illud quoque Epiſcopis præcipitur, ne amiſſo penitus oculorum lumine ipſos ad celebrandum accedere patiantur.

(e) Maſolus de irreg. l. 2. c. 20. ſub n. 2. Barboſa de Officio & p. part 2. all. 42. n. 38. Spondanus in contin. ad annal. Card. Baronii ad annum 1546. n. 3.
(f) Card. Pallavic. in hiſt. Conc. Trid. l. 6. c. 3. ſub fin.

Quare, ut bene omnia contingant, qui privilegium ejuſmodi obtinuerint, Sacrum facere non audeant cum in Civitate, tum in diœceſi, niſi prius nobis, aut Vicario noſtro generali idem privilegium oſtenderint. Cum deinde privilegii tempus abſolutum fuerit, a celebrandis divinis abſtineant, niſi cæremoniarum magiſter, qui de ipſorum cæcitate judicare debebit, eandem facultatem prorogandam, vel adimendam cenſuerit. De iis non agimus, qui poſt ordinationem luminibus capti, litteras Apoſtolicas aſſequuti ſunt, ob quas rem divinam facere poſſunt adhibito alterius Sacerdotis miniſterio, licet omni oculorum luce deſtituantur. Id vero perraro ſolet accidere. Nam longo temporis ſpatio, quo in Sacra Concilii Congregatione Secretarii munus exercuimus, Parocho Florentino id unice permiſſum fuit, qui ad extremam paupertatem redactus ita fuerat, ut nihil aliud pro vita ſuſtentanda, niſi Miſſæ ſtipendium ſupereſſet. Inſuper Florentinus Archiepiſcopus ipſum in Sacrificio peragendo diligentiſſimum teſtabatur, nullamque fore ſuſpicionem, ne aliquid contra ipſius Sacrificii dignitatem committeretur. Petitum id fuit die 2. Auguſti anno 1727., reſponſumque his verbis die 23. Auguſti ejuſdem anni: *Pro gratia, cum aſſiſtentia alterius Sacerdotis*.

§. III.

§. III.

De hora, ac de loco celebrandi.

DE hora Sacrum faciendi nihil addendum videtur iis, quæ Inſtitutione XIII. continentur, quæ poſt Kalendarium excuditur. In ipſa enim juris Pontificii, & Rubricarum auctoritate ſancitum fuit, Miſſis celebrandis initium fieri non poſſe, niſi ante auroram tertia pars horæ jam defluxerit, finemque ipſis poſt meridiem tertia quoque horæ parte jam emenſa ſtatuendum eſſe. Quare Magnates ſolum, qui privato Sacello in ſuis ædibus utuntur, admonebimus, horarum legem, quam modo explicavimus, ipſis omnino obſervandam. Paupertate, ac patientia domeſtici Sacerdotis minime abutantur, ita ut paratus jam ad Sacrificium diu expectare debeat, & ipſum quoque conficere, cum tempus ad rem divinam agendam conſtitutum præterierit. Agobardus Lugdunenſis Archiepiſcopus id vehementer improbavit, eum ad Bernardum Coepiſcopum *de Privilegio, & Jure Sacerdotum* ſcriberet: *Increbuit conſuetudo impia, ut pene nullus inveniatur anhelans, & quantulumcumque proficiens ad honores, & gloriam temporalem, qui non domeſticum habeat Sacerdotem, non cui obediat, ſed a quo inceſſanter exigat licitam ſimul, atque illicitam obedientiam non ſolum in divinis officiis, verum etiam in humanis.* Id quoque indignum adeo viſum fuit, ut in Gallia Regum edictis vetitum Franciſcus Amatus Pouget (*a*), & Boquillot (*b*) fateantur.

(a) Io In. Rit. Cath. c.2.p 819.
(b) In Tr. hiſtor. de Liturgia L.2.c.4.

Ut ad locum, ubi Sacrum fieri debet, veniamus, Deceſſorum noſtrorum edicta renovamus, quibus cavetur, ne ullus Sacerdos Regularis, aut ſæcularis in Eccleſiis Monialium, quæ noſtræ curæ ſubjectæ ſunt, rem divinam faciat; quod Presbyteris ſæcularibus etiam interdicitur in Eccleſiis Monialium, quæ in Regularium poteſtate collocantur. Id etiam in ſecundo Concilio Provinciali, quod Sanctus Carolus Borromæus Mediolani coegit (*c*), ſancitum his verbis fuit: *Ne in Monialium Eccleſiis, ac ne iis quidem, quæ Epiſcopi curæ ſubjectæ non ſunt, ſæculari cuiquam Sacerdoti, etiamſi ubique celebrandi facultas generatim, niſi a Sede Apoſtolica, ei data eſſet, Miſſæ Sacrum facere liceat, præterquam cui nominatim id ab Epiſcopo conceſſum eſt. Qui contra admiſerit, a Miſſæ celebratione ſuſpenſus ſit ejuſdem arbitratu.* Quoniam vero in iiſdem Monialium templis Altaria quædam privilegiaria per Sedem Apoſtolicam his verbis aliquando declarantur: *Ut quandocumque ad dictum Altare per quemcumque Sacerdotem ſæcularem, vel Regularem Miſſa celebrata fuerit*; hinc ſine ulla Epiſcopi facultate ad illa Altaria Sacrum confici poſſe nonnulli contendebant; ſed Sacra Rituum Congregatio ad Regulares, & ſæculares Presbyteros ea verba referenda explicavit, quibus jam per Epiſcopum in illis Eccleſiis Miſſam celebrare permitteretur (*d*).

(c) Tit.2. Decr.3.
(d) Clericat. in unione Decr. polita ante ſua dec. de Sac. Miſſæ 9.45.

In privatis, ac domeſticis Sacellis aliquid contra inſtituta commiſſum non ignoramus. Nam Regulares aliqui bina Sacra peregerunt, cum per litteras Apoſtolicas unum tantummodo tribueretur; vel ſi juſſa Pontificum ſecerunt, celebrare tamen auſi ſunt, cum illi abeſſent, quorum gratia privilegium datum fuit. Tandem ad Altare poſt meridiem non ſemel acceſſerunt, & iis quoque diebus, quibus Sacra in privatis Sacellis interdicuntur, quemadmodum ex Sacrarum Congregationum (*e*), & Synodorum decretis aperte deprehenditur.

(e) Gavan. t.1.l.1. tit. 20. litt. F. verbo Sciendum. Giribald. de Sacr. tr.4.c.8.ſ.7.n.36. & 37.

Id quidem non conſulto, vel ob contemptum accidiſſe putamus, ſed ob quædam peculiaria privilegia, quibus tamen uti minime deberent, antequam vel ipſi per ſe, vel per alium perpenderint, utrum ejuſmodi privilegia conceſſa unquam fuerint, & an poſteriori tempore abrogata, quod ſane opportunum, ac neceſſarium videtur.

Cum hæc ita ſint, ut omnis in poſterum falſa ſpecies dimoveatur, ſingulis notum facimus, geſtatorias aras, quæ permiſſæ antea fuerant, Concilii Tridentini decreto (*f*) ſublatas penitus fuiſſe, quod etiam Sacra Congregatio, unica ejuſdem interpres, non ſemel adjudicavit. Sciant univerſi illa, quæ ſuperius memoravimus, contra inſtituta ab ipſis temere perpetrata eſſe; quæ ſi in poſterum contingent, cenſuris etiam punientur. Clementis XI. decretum ſubjicimus die 15. Decembris anno 1703. promulgatum, ne quis ſine ullo conſilio hæc a nobis conſtitui arbitretur: *Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem conceſſa fuerint, non liceat Regularibus cujuſvis Ordinis, aut Inſtituti, ſeu Congregationis, etiam Societatis Jeſu, aut etiam cujuſcumque Ordinis Militaris, etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, aut aliis quibuſcumque Sacerdotibus, etiam ſi eſſent Epiſcopi, in iis celebrare in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, Nativitatis Chriſti Domini, aliiſque anni feſtis ſolemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis: in reliquis vero diebus prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuſcumque, etiam Epiſcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Miſſa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata, ſuper quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo ſe optime informare; atque illa etiam in caſibus præmiſſis, celebrari nequeat poſt meridiem: demandando ulterius, & declarando, in omnibus hujuſmodi caſibus perſonas quaſcumque dictas Miſſas audientes nullatenus præcepto Eccleſiæ ſatisfacere. Quo vero ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus ſupradictis, cenſuit, licentias, ſeu privilegia conceſſa nonnullis Regularibus in cap. in his de privilegiis, & per aliquot Summos Pontifices aliis Regularibus communicata utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi abſque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omnino revocata eſſe per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eoſdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præſentis tenore mandat, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ut contra quoſcumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto ſeſſ. 22. cap. unico uſque ad Cenſuras latæ ſententiæ, tributa etiam iiſdem facultate per hoc decretum ita procedendi, perinde ac ſi per Sanctam Sedem ſpecialiter conceſſa fuiſſet: & ita Sanctitas ſua declarat, & ſervari mandat.*

(f) Seſſ.22. c.unico.

Poſtremo, cum inter ſcriptores ea diſputatio verſetur, an Sacramenta in privatis Sacellis accipere poſſint, qui nominantur in litteris Apoſtolicis, quibus eadem Sacella in domeſticis ædibus permittuntur, ideo monendos ſingulos ducimus, Pœnitentiæ Sacramentum in Sacellis ejuſmodi adminiſtrari non poſſe. Nam in Rituali ita perſcribitur (*g*): *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus Confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti, ac patenti loco præſtare.* De Euchariſtia ſolum agitur, ad quam non modo ſpirituali affectu, ſed re ipſa percipiendam Tridentina Synodus fideles hortatur, cum Miſſæ ſacrificio præſentes aſſiſtunt (*h*): *Optaret quidem Sacroſancta Synodus,*

(g) Tit. de Sac. Pœn.
(h) Seſſ.22. c.6. de Sacrif. Miſſ.

Google

nodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos Sanctiſſimi hujus Sacrificii fructus uberior proveniret. Clericatus adfirmantium partes ſuſe tuetur (*a*). Reliqui vero neceſſariam Epiſcopi facultatem pro re gerenda contendunt, ſive Regularis, ſive ſæcularis Sacerdos Sacrum Deo conficiat (*b*).

Hanc ſententiam, ac normam in Urbe ſervari nos ipſi teſtamur, qui juſſu Sacræ Congregationis Concilii, cujus Secretarium agebamus, Innocentium XIII. adivimus, ut facultatem percipiendæ Euchariſtiæ in privato domus Sacello, quod Apoſtolico beneficio de more conceſſum fuerat, nobili Matronæ ipſe Pontifex impertiret, quæ ob infirmam valetudinem ad Eccleſiam ſe conferre non poterat. Verum præclariſſimus Pontifex eandem facultatem tradere recuſavit, niſi cum morbo Matrona detineretur, juxta Medicorum teſtimonia, quæ ipſorum jurejurando firmari, & diligenter examinari præcepit. Quare, ne publica templa ad illos tantum pertinere videantur, qui privatis Sacellis carent, ob alias item cauſas, jubemus, ne in Sacellis ejuſmodi, quamvis ſacrum fieri liceat, Euchariſtiæ Sacramentum per Regularem, aut Sæcularem Presbyterum adminiſtretur, niſi prius per Nos, aut Vicarium noſtrum Generalem id permittatur.

(*a*) In Dec. de Sac. Euc. dec. 1. ad menſem Feb. cal. 1. 9 n. 54. uſque ad finem.
(*b*) Quarti ad Rubr. Miſſ. part. 3. tit. 10. dub. 10. p. 600.
Diana in edit. coordinata t. 4. tr. 2. reſ. 44 & 45.
Giribaldu de Sac. Pœn. nit. tt. 5. c. 8. §. 1. n. 47.

§. IV.

De Veſtibus, quibus uti debent Sacerdotes, cum ad Templum pro re divina facienda ſe conferunt; ac de uſu multarum rerum, quæ in Miſſæ celebratione prohibentur.

IN alia noſtra inſtitutione juxta plurima Deceſſorum noſtrorum edicta præcepimus ſingulis Sacerdotibus, quocunque gradu, aut conditione præditis, ne ſacrum facturi ad templum ſine longa veſte accederent, neque ſacrarium ingrederentur. Togam quoque, vel clamydem, quæ in ſacrariis præſto ſunt, ab illis adhiberi vetuimus. Nunc idem decretum renovamus, & quas in eo pœnas indiximus, ſane infligemus, ſi quis parere recuſaverit. In Inſtitutione S. Caroli, cum agitur de externo corporis habitu, quem Sacerdotes præſeferre debent, hæc traduntur (*c*): *Veſtibus non ſordidis, aut inquinatis, nec dilaceratis, ſed mundis, & ad talos uſque deſcendentibus, Ordinique ſuo juxta Provincialia noſtra Decreta congruentibus induatur.* Profecto quis animo non commoveatur, cum videat Sacerdotes togam ſumere, ut viros principes alloquantur, qui ſane hominis conditionem non ſuperant, grave autem, ac moleſtum ducere eandem veſtem ſuperinduere, cum domo egrediuntur, ut tremendum Deo Sacrificium offerant, Divinumque Verbum in terras è cœlo deducant? Inter cæteras pœnas, quæ eodem decreto continentur, & quæ nunc iterum proponuntur, ſuſpenſionem minati ſumus cum Presbyteris celebrantibus, tum Sacrarii Præfectis, qui rem divinam fieri permittant ſine longa veſte, quæ ad ipſum Sacerdotem, non autem ad Sacrarium pertineat. Si cuſtos inter Clericos non adnumeretur, munere ſuo ſpoliandum ediximus. Hoc quoque tempore, quo Paſtoralem viſitationem proſequimur, nonnullos Sacerdotes ruri degentes, vel ex Urbe in agrum migrantes ſacrum conficere accepimus in templo, ſive in publicis, aut privatis ſacellis brevi indutos veſte, quæ cineritium, aut cæruleum, ſeu violaceum colorem præſeferat. Itaque ſub eadem ſuſpenſionis pœna nullus in tota hac diœceſi Sacerdos ſine collari, quod Presbyteris convenit, ac ſine veſte nigri coloris Miſſæ Sacrificium peragat. Nullus item cuſtos ad ſacrum faciendum quempiam admittat, qui his Sacerdotum inſignibus careat; aliter eandem ſuſpenſionis pœnam ſubibit; aut alias, ſi Clericus non ſit, arbitrio noſtro ſtatuendas. Nam licet veſtis, uti fert proverbium, Monachum haud efficiat, nec vitæ integritas in externo habitu poſita ſit; cum tamen Eccleſia de Clericorum indumentis ſedulam curam ſemper oſtenderit, *ut per decentiam habitus extrinſeci morum honeſtatem intrinſecam oſtendant* (*d*); hinc colorem nigrum Eccleſiaſticis aptiſſime convenire nemo dubitet: *In omni veſtitu* (ita in Mediolanenſi primo Concilio per Sanctum Carolum Borromæum coacto decernitur) *color tantum niger adhibeatur, niſi fortaſſe alium colorem requirat dignitatis gradus;* eruditus quoque Thomaſſinus (*e*) ita ſcriptum reliquit: *Poſt Synodos Tridentinam, & Mediolanenſes, rara prohibitio rubei coloris, viridiſque, quod abſolutiſſime jam & præciperetur nigra veſtis, & in mores induceretur.*

(*c*) In Actis Mediolan. Eccl. t. 1. part. 4.
(*d*) C. 6. ſeſſ. 14. de ref.
(*e*) De vet. & nova Eccl. diſc. par. 4. l. 2. c. 51. ſub n. 4.

In Synodo poſtremi Deceſſoris noſtri de comis fictis agitur, de quibus nihil novi decernendum exiſtimamus. Singulos tantum monemus, ne in Civitate, aut diœceſi cum hiſce capillis adſcititiis, ſeu cum pileolo ad celebrandum accedant, niſi privilegium, quod per ſolum Pontificem conceditur, ſuper hac re conſequuti antea fuerint. Uſus quidem pileoli legitimas ob cauſas tribuitur; comæ vero fictæ nuſquam permittuntur. Id ſemel præclariſſimo Cardinali per Litteras Apoſtolicas conceſſum meminimus. In Canone *Nullus de Conſecratione diſtin.* 1. hæc leguntur: *Nullus Epiſcopus, Presbyter, Diaconus ad ſolemnia Miſſarum celebranda præſumat cum baculo introire, aut velato capite Altari Dei aſſiſtere, quoniam & Apoſtolus prohibet, viros velato capite orare in Eccleſia, & qui temere præſumpſerit, communione privetur:* ex his comæ fictæ, ac pileolus, ut Petrus Le-Brun Sapienter expendit, in celebrando Miſſæ ſacrificio prohibentur (*f*). In Miſſali Romano juſſu Urbani VIII. ad meliorem formam redacto decretum ejuſmodi continetur: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Miſſæ ſine expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ, non obſtante quacumque contraria conſuetudine.* Nonnulli ſane Scriptores hæc ignorantes, vel diſſimulantes, eam facultatem in Epiſcopum libere conferunt, ut comas fictas in ſacro faciendo permittere poſſit, ſi neceſſaria cauſa adducatur, & eædem comæ ad modeſtiam ita compoſitæ ſint, ut naturales Capilli videantur (*g*). Nunquam tamen hanc ſententiam Apoſtolica Sedes probavit. Nam Innocentius XI. ad Legatos Apoſtolicos, & Epiſcopos Litteras dedit, monuitque nullam ipſis ineſſe poteſtatem, ut comas ejuſmodi Presbyteris celebrantibus concederent. Id colligitur ex Patre La-Croix, qui ipſas Pontificis litteras indicat (*h*). Cum vero Alexander VIII. Pontificatum gereret, peculiaris Congregatio juſſu ipſius Pontificis hanc opinionem ſedulo perpendit, nulloque fundamento innixam declaravit (*i*). Quod de comis adſcitis, idem de pileolo Scriptorum omnium judicio (*k*) aſſerendum eſt. Plures in hac Civitate, ac diœceſi circulo quodam ex capillis confecto ad caput utuntur, ne tempora, dum ſacrum faciunt, frigore perſtringantur. Capitis vero partem, ubi Clericalis corona deſignatur, nudam relin-

(*f*) In explicat. one ſ precum, & celeb. Miſſæ t. 1. pag. 343.
(*g*) Paſq. de Sac. novæ legiſq. 373. Theoph. Rayn. Op. t. 3. de Pileo, & cæteris capitis tegminibus ſeſſ. 2. §. nunc e contrario. Thyers in ſuo tr. comarum p. 373.
(*h*) L. 6. par. 2. n. 407.
(*i*) Urſaja in Inſtit. Crim. l. 1. tit. 10. §. 4. n. 91.
(*k*) Byſſin Hierurg. a ſ tr. 2. n. 109. Gavant. ad Rub. Miſſ. par. 2. tit. 2. de ingreſſu Sacerd. ad Alt. lit. F. Monacell. in formul. leg. t. 4. p. 32. n. 14. Diana in edit. coordinata t. 2. tr. 1. reſ. 138. n. 2.

linquunt. Hujuſmodi vero cireuli per ultimum Romanum Concilium penitus interdicuntur (a). Cum tamen hæc noſtra Civitas, ac diœceſis Provinciæ Romanæ terminis haud includatur, & cum poſt idem Concilium circuli ex capillis in Miſſæ celebratione Romæ retineantur, nihil ſuper hac re novi conſtituimus, modo circuli modeſti ſint, & neceſſitati ſolum accommodentur: ſi qui abuti hac humanitate voluerint, eandem omnino conſuetudinem abrogabimus.

(a) Tit. 26. c. 3.

Inſuper Sac. Congregatio univerſis Sacerdotibus, licet Protonotariis Apoſtolicis, aut qualibet dignitate, & Canonici titulo præditis etiam in Eccleſiis Cathedralibus, aut Metropolitanis, annulum in digitis gerere vetat, dum rem divinam conficiunt. Decreta per Gavantum, alioſque plurimos afferuntur (b).

(b) Gavantus par. 2. tit. 1. de præp. Sac. celebr. p. 71. imp. Ven. anno 1690. & in ſuis dec. apud ipſum verbo Anulus. Cl. in Ref. Rituum ante ſua Der. Sacr. Miſſ. n. 27. La Croix l. 6. c. 2. n. 403. Th. Piton. in ſuo Sacro Ench. l. 1. c. 1. ſect. 3.

Idem nos quoque in Civitate, ac diœceſi ſingulis Sacerdotibus interdieimus, licet iis honorum titulis, quos modo enumeravimus, ſupra cæteros commendentur. Inſuper ad Sac. Rituum Congregationem delatum fuit, aliquos Parochos, & Ordinum Mendicantium Præfectos in celebrando Miſſæ Sacrificio adhibere inſtrumentum argenteum cum candela, quod vulgo *Bugia* nuncupatur. Quamobrem die 22. Auguſti hujus anni 1734. has Litteras ad nos dedit, quas integras ſubjicimus, obſervandaſque mandamus, ne, licet inviti, ad ſeveritatem in delinquentes pertrahamur.

Eminentiſſime, ac Reverendiſſime Domine Obſervandiſſime.

Cum Sacrorum Rituum Congregationi innotuerit, quemdam in iſta Civitate Bononiæ irrepſiſſe abuſum, quod tum Parochi ejuſdem, tum Superiores Ordinum Mendicantium nulla dignitate Eccleſiaſtica inſigniti, nulloque juſto titulo fulti in celebratione Miſſæ ſive ſolemnis, ſive privatæ inſtrumento argenteo cum candela, quod Bugia *nominatur, noviter uti præſumpſere, Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Patres eidem Sac. Congregationi Præpoſiti Eminentiæ Veſtræ ſcribendum eſſe duxerunt, ut ipſa abuſum prædictum zelo, quo pollet, Eccleſiaſticæ diſciplinæ a Civitate ita omnino tollere, & amovere curet, Parochoſque omnes, & Ordinum Mendicantium Superiores, adhibitis iis Juris remediis, quæ prudentiæ ſuæ opportuna, vel etiam neceſſaria videbuntur, authoritate ipſius Sacræ Congregationis moneat, coerceat, & ad terminos ſuos reducere non omittat; & E. V. manus humillime exoſculor.*

Romæ 28. *Auguſti* 1734.

E. V. Humillimus, atque Addictiſſimus Servus
A. F. Cardinalis Zondadari Pro-Præf.
N. M. Tedeſchi Archiep. Apam.
Sac. Rituum Cong. Secret.

Delatum nobis eſt poſt has Litteras in eam ſententiam plures adductos eſſe, ut Protonotariis Apoſtolicis, qui in litteris haud nominantur, uti liceat eodem inſtrumento cum candela, dum Sacrum in Altari conficiunt. Quare id minime ipſis licere declaramus, cum inter Partecipantes, ut vocant, non adſcribantur, ſed ſolum inter honorarios, qui more reliquorum Sacerdotum Miſſæ Sacrificium peragere debent. Et ſane, ſi Abbates Regulares, qui benedictionem ab Epiſcopo acceperunt, & inſignibus Pontificalibus utuntur, dum primam Tonſuram, minoreſque Ordines Regularibus ſibi ſubjectis conferunt, rem divinam privatim, ſicuti cæteri Sacerdotes, facere tenentur juxta Decreta Alexandri VII., quæ mox afferemus, ubi de Miſſæ Sacrificio res eſt, in quo Pontificalia ornamenta non adhibentur, ſi, inquam, hæc ita ſint, qua ratione Protonotarii Apoſtolici honoris cauſa deſignati, qui carent ejuſmodi privilegiis, nec habent in Miſſæ celebratione uſum Pontificalium, inſtrumentum argenteum cum candela ſibi ad Altare convenire judicabunt, quod Parochis, cæteriſque Sacerdotibus interdicitur? Accedit etiam quod Sac. Congregatio Rituum hæc ſtatuit (c): *Sacra Rituum Congregatio declaravit, non licere Illuſtriſſimis Dominis Referendariis utriuſque Signaturæ Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ, ac Protonotariis Apoſtolicis honorariis Miſſam celebrantibus in Civitatibus, quarum regimini præficiuntur, uti Ritibus, qui proprii Eminentiſſimorum Cardinalium, & Epiſcoporum videntur; ſed iidem rem ſacram facere tenentur more cæterorum Sacerdotum, prout in privatis Miſſis præſcriptum fuit Abbatibus in Decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum emanato ab eadem Sacra Congregatione habita coram fel: mem: Alexandro VII. die* 20. *Septembris* 1659., *& ita ſervari mandavit ab Illuſtriſſimo Gubernatore Civitatis Ceſenæ die* 9. *Februarii* 1657. An igitur fas erit Sacerdotibus inter Protonotarios Apoſtolicos honoris gratia cooptatis, qui tamen utriuſque Signaturæ Referendarii non ſunt, nec Urbium Præfecti, diverſo modo, ac reliqui Sacerdotes, Miſſæ Sacrificium agere, & privilegio uti, quod pluribus aliis dignitate præſtantioribus denegatur?

(c) Monac. t. 4. fol. 42. n. 89.

Certum igitur, decretumque eſt nulli Sacerdoti in diœceſi, ac Civitate argenteum inſtrumentum, de quo nunc agimus, tribuendum eſſe, niſi qui forte ob veterem poſſeſſionem, aliaſque legitimas rationes ipſius inſtrumenti uſum retinuerint Sacra Rituum Congregatione probante (d). Nos etiam opportuna decreta promulgavimus, quæ in tabularium hujus noſtræ Eccleſiæ relata ſunt, ut eidem Sacræ Congregationi morem geremus. Ipſa quoque non privatis modo Sacerdotibus, ſed etiam Canonicis, & Capituli dignitatibus præcepit, ne in celebrando Miſſæ Sacrificio ullum adminiſtrum haberent, qui Miſſali aſſiſtat, qui pagellas evolvat, calicem detergat, vinum, & aquam infundat, ipſumque Calicem, cum opus eſt, tegat, ac detegat. Decreta ejuſmodi poſt Synodum, accuratiſſimi Battiſtelli Epiſcopi Fulginatis excuſa fuerunt (e). Conſtat tamen Sacram Congregationem in illos Canonicos, ac Dignitates hæc ſanxiſſe, qui inſtrumento argenteo cum candela uti non poſſunt; quemadmodum alio decreto Monacellus comprobat (f). Nam ſi illud permittatur, *Miniſter etiam de candela*, uti nuncupari ſolet, admittendus neceſſario videtur. Itaque, ſub pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis, nullum ii miniſlrum adhibeant, dum ſacrum conficiunt, quibus idem inſtrumentum argenteum minime conceditur; qui tamen hoc jure præditi ſunt, licet miniſtrum ipſis non denegemus, aliqua tamen ſuperſunt, de quibus admoneantur. Ac primum, ipſimet perficiant, quæ ad Sacrum Calicem ſpectant, cum eos miniſtros aliquando deferant, qui, licet Clericalem habitum ſuperinduant, ne quidem Tonſuram acceperunt. Etenim evenire poteſt, ut Calicem contingant, in quo Chriſti Sanguis contineatur; tunc præſertim, eum die Natali Domini poſt duas priores Miſſas Calix minime detergitur, in quo Chriſti Sanguis ſupereſſe poteſt. Certum vero eſt (licet mitiores recentium Scriptorum opiniones ſequi velimus) Sacerdotibus tantum, ac Diaconis poteſtatem fieri, ut Sacra Vaſa contingant, in quibus Chriſti Corpus, & Sanguis habeantur: Subdiaconis tribuitur, dum Altari miniſtrant, Calicem & Patenam tangere, ubi

(d) Die 28. Aug. anno 1734.

(e) P. 235. & 236.

(f) Par. 1. tit. 2. for. 4. ſub n. 28.

Chriſti Corpus, & Sanguis non fuerint. Acolytis autem extra Altaris miniſterium eadem facultas traditur, cum Vaſa Sacra ad Sacrificium neceſſaria præparare ipſi debeant. Tandem diuturna conſuetudine factum eſt, ut Ordinati omnes, & qui ſola Tonſura præditi ſunt, ſi aliqua cauſa intercedat; Sacra Vaſa, dum vacua ſunt, extra Altaris miniſterium contingant (*a*).

Poſtremo, ut rite omnia pacateque fiant, fatemur æquo libentique animo nos excipere ſingula privilegia, quæ Abbatibus Regularium ſolemne ſacrum ſacientibus ab Alexandro VII. per decreta generalia tradita fuerunt (*b*), quæque poſt Synodum Cardinalis Jacobi Boncompagni impreſſa leguntur. Attamen ægerrime pateremur, ſi in Miſſis Pontificalibus, aut privatis ea negligerent, quæ ab iiſdem decretis perſcribuntur. Inter privilegia illud enumeratur (*c*): *Pontificales benedictiones cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, necnon Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum, meminerint*. Illud vero ipſis interdicitur (*d*): *In Miſſis privatis quoad indumenta, cæremonias, Miniſtros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem a ſimplici Sacerdote non diſcrepent*. Procurator Generalis Ordinis Caſſinenſis contra ejuſmodi decretum, veterem conſuetudinem, & peculiaria quædam privilegia Sacræ Congregationi protulit, quæ tamen die 20. Julii anno 1660. reſpondit: *ſervandum eſſe decretum* quod Alexandri VII. auctoritate confirmatum fuit, Quare ſedulo caveant Abbates, ut manus dextera, quæ benedictiones in ſacris ſolemnibus impertiri conſuevit, ſemel tantum Populo benedicat, cum privatim ſacrificium celebrant. Id vero non ita difficile videtur, cum ipſis more Epiſcoporum ſolemnia facere haud crebro juxta Pontificis ejuſdem decreta permittatur.

(a) Suarez in 3. par. D. Th. t. 1 diſ. 81. ſect. 8. § tertium exemplum. Paſq. de Sac. noval. q. 837. per totam. Quartus ad Rubr. Miſſ. par. 2. tit. 1. dub. 4. 1. 6. La Croix p. 2. n. 157. & ſeq.
(b) Die 27. Sept. an. 1659. & die 20. Julii an. 1660.
(c) In Dec. anno 1659 §. 11.
(d) §. 12.

§. V.

De Celebratione quarundam Miſſarum.

NOn ſemel Presbyteri Sæculares in Eccleſias Regularium ſe conferunt, ubi cum Feſtum duplex eo die per ipſos celebretur, peculiaris Miſſæ forma proponitur, quæ in Romano Miſſali non continetur; quæ licet Sæculari Clero, & Sacerdotibus in illud templum confluentibus minime permittatur, eam tamen Sacerdos ſibi tribuit, dum in eadem Eccleſia Sacrum Deo operatur: quod ſane vetitum eſt, cum nemo poteſtatem habeat, ut privilegii limites prætergrediatur. Clericatus (*e*), & Biſſ. (*f*) omnia, quæ Sacra Congregatio ſuper hac re conſtituit, plene commemorant. Magrius vero (*g*) Presbyteros Sæculares uti poſſe Regularium Miſſali cenſet, ſi in ipſorum Eccleſia Romanum haberi nequeat. Attamen, ut Sacri Ritus obſerventur, Præfectos Regularium, qui Miſſali Romano non utuntur, admonemus, ut pro exteris Sacerdotibus illud in Sacrario retineant, ne aliam, ac debent, Miſſam celebrent, ſed eam potiſſimum, quæ in Miſſali Romano perſcribitur, ſi in eo propria illius Sancti, de quo celebritas agitur, Miſſa deſignetur; aliter vero de communi ejuſdem Sancti Miſſam eligant, quæ pariter in Romano Miſſali adnotatur. Ita per Sacram Rituum Congregationem die 19. Novembris anno 1622., ac die 9. Junii anno 1668. ſancitum fuit: *Qui celebrat Miſſam in aliqua Eccleſia Regularium, aut etiam Monialium, in qua fit de feſto duplici habente Miſſam propriam, qua non ſit conceſſa omnibus, Miſſam quidem dicat de Feſto, ſed cum Miſſali Romano*. Idem Scriptores fere omnes teſtantur (*h*), quod magis etiam decreto generali probatur per eandem Congregationem die 20. Novembris 1717. promulgato, quod deinde Clemens XI. ſua auctoritate confirmavit; inſertumque eſt Bullario (*i*), in quo ejuſdem Pontificis conſtitutiones colliguntur: *Licere in poſterum tum Confeſſariis, tum Cappellanis quarumcumque Monialium ſervitio addictis Miſſas Sanctorum, de quibus ipſæ recitant officium, celebrare, ſed cum Miſſali Romano, & de Communi, non vero Miſſas proprias eorumdem Sanctorum variis Ordinibus a Sacra Congregatione conceſſas: & ita decrevit, & ſervari mandavit die 20. Novembris 1717.*

(e) In onione catum dem ante ſuas dec. de Sacr. Miſſ. n. 16.
(f) Litt. M n. 216 §. 4.
(g) In notit. in Ecc. verbo: Miſſa.
(h) Gavantus t. 1. par 3. tit. 10. n. 18. Biſſ. litt. M n. 216. §. 4. Tonell. Sac. Euch. l. 1. c. 2. §. 8. Sporer Theol. Mor. t. 3. par. 2. c. 6. ſect. 4. §. 3. n. 430 La Croix t. 2. l. 6. par 2. n. 372. & 378.
(i) Pag. 536

Ex veteribus teſtamentis deprehendimus nonnullos pietate ductos præcepiſſe, ut Miſſæ Sancti Gregorii pro ipſorum expiatione celebrarentur. Hic mos obſolevit; idque tribuendum eſt Sacrorum Rituum Congregationi, quæ Miſſas ejuſmodi penitus abrogavit. Verum in hac re multi decipiuntur, quos ab errore liberandos exiſtimamus, ut priſca religio, ac pietas reſtauretur. Igitur tradit Sanctus Gregorius (*k*) defuncto quodam Juſto monacho, ſe Pretioſo pariter monacho hæc demandaſſe: *Vade itaque, ab hodierna die diebus triginta continuis offer pro eo Sacrificium; ſtude, ut nullus prætermittatur dies, quo pro abſolutione illius Hoſtia ſalutaris non efferatur*. Abſoluto Miſſarum numero Juſtus monacho Copioſo apparuit, cui ſe Purgatorii cruciatibus ereptum eo tempore nunciavit: *Fratres vero* (inquit S. Gregorius (*l*)) *ſollicite computaverunt dies, & ipſe dies extiterat, quo pro eo trigeſima oblatio fuerat impleta*. Hinc Miſſarum uſus dimanavit, quæ a Sancto Gregorio nuncupantur. Illum deinde Cluniacenſe Monaſterium inter ſuas conſuetudines adſcivit, quas Uldericus Regularis Benedictinus lib. 3. cap. 29. complexus eſt. Fideles omni ſæculo eandem conſuetudinem pariter receperunt.

(k) L. 4. c. 5 de Dialog.
(l) Loco citato.

Interjecto aliquo tempore triginta Miſſas prorſus ineptas, & rebus haud convenientibus refertas quidam ſine ulla facultate temere confecit, eaſque a S. Gregorio appellavit, quas etiam diligenter expendit Thyers (*m*). Sacra igitur Rituum Congregatio eaſdem Miſſas celebrari omnino vetuit, non vero piam conſuetudinem a S. Gregorio inductam, ut per triginta dies continuos totidem Sacrificia Deo offerantur pro illius expiatione, qui e vivis decedit. Cavendum tamen eſt, ſi eo dierum ſpatio pro defunctis ſacrum fieri nequeat, eam Miſſam, quæ tunc ab Eccleſia perſcribitur, pro defuncto peragendam, cum præſertim Sanctus Gregorius Miſſas, quæ pro defunctis agi ſolent, minime indixerit. Quod ſi intra trigeſimum dierum numerum poſtremi tres dies Majoris Hebdomadæ occurrant, diebus inſequentibus numerus abſolvatur. Idem per conſuetudines allatas Cluniacenſis Monaſterii indicatur. Inter eruditos, qui de hac re agunt Patres Bollandiſtæ (*n*) locum habere poſſunt. Inter alios vero, qui ſcripſerunt poſt decretum Sac. Congregationis Miſſas S. Gregorii, ut dictum eſt, probibentis, Clericatus (*o*) adnumeratur, qui reliquos omnes ejuſdem ſententiæ complectitur. Item Gavellus (*p*), ac præſertim Benedictus XIII. de nobis optime meritus, qui ſupra cæteros erudite accurateque hoc argumentum pertractavit (*q*).

Sanctus Thomas docuit, quod (*r*) *ex parte Sacrificii Miſſa æqualiter prodeſt Defuncto, de quocumque dicatur; ex parte tamen orationum*

(m) In ſuo tr. Superſt. t. 2. lib. 4. c. 4.
(n) Tom. 7 Maji in Paralip. p. 54. n. 21.
(o) De Sacr. Miſſæ dec. 14. n. 19.
(p) In Op. de caſib. conſc. caſu 16.
(q) Ser. 20. de Purg.
(r) 4. diſt. 45. q. 1. a. 3. quæſt. 1. ad 1.

num magis prodeſt illa, in qua ſunt orationes ad hoc determinatæ: ob hanc cauſam de quibuſdam piis hominibus traditur, qui Miſſam pro Defunctis quotidie celebrare voluerunt, quemadmodum S. Petrus Damianus teſtatur (*a*). Illis tamen omiſſis, quæ inſtinctu divino, afflatuque facta fuiſſe putandum eſt, atque ideo noſtris oculis cum admiratione ſuſcipienda, non vero imitanda ſubjiciuntur, illis, inquam, omiſſis, certi dies, quibus Miſſa pro Defunctis agi nequit, ab Eccleſia ſtatuuntur, quos hoc loco enumerabimus, ut non pauca impediantur, quæ in Civitate, ac diœceſi contra has leges committi deprehendimus.

(*a*) Opuſc. 34. c. 1.

Solemnes pro Defunctis Miſſæ haberi poſſunt, cum privatæ pro iiſdem conceduntur. Idem permittitur, etiamſi duplex aliquod officium majus, vel minus agitur, ſi tamen ſolemnia pro Defunctis ſupremis alicujus tabulis inſtituta fuerint, iiſque diebus peragantur quotannis, quibus illi e vita migrarunt; hæc enim Sacrorum Rituum Congregatio ſimul depoſcit *& quod ſint a teſtatore præſcripta, & quod dies, in qua celebrantur, ſit vere dies illius obitus annua* (*b*). Diebus autem Dominicis, aut Feſtis ex præcepto, vel quibus *de Feſto duplici* nullum officium inſtitui poteſt, annuæ Miſſæ ejuſmodi pro Defunctis celebrari nequeunt.

(*b*) Decr. die 22. Nov. an. 1664. confirmatum die 23 Sept. anno 1669.

At vero, *Siquis die Feſto ſit ſepeliendus, Miſſa propria pro Defunctis, præſente Corpore, celebrari poterit* (*c*), *niſi obſtet magna diei ſolemnitas*. Per hæc ſane verba Duplicia primæ Claſſis ſecluſa videntur; & Sacra quoque Rituum Congregatio die 5. Julii anno 1698., cum petitum fuiſſet octavo loco: *An in duplicibus primæ claſſis poſſit cantari Miſſa Defunctorum præſente Corpore*: reſpondit, *negative*. Attamen diſputandi locus adhuc ſupereſt, an Sacra Congregatio omnia duplicia primæ claſſis (*d*), an magis ſolemnia (*e*) complectatur, in quibus, licet præſente Corpore, Sacrum pro Defunctis confici non poteſt. Id ſane judicio noſtro dirimendum non eſt. Quare ſolum admonebimus in Miſſali quidem poſt Miſſam *in die obitus*, ſeu *Depoſitionis Defuncti*, diem pariter tertium, ſeptimum, & trigeſimum eum propria oratione ad expiandas Defunctorum animas deſignari; tamen illis diebus ejuſmodi Miſſæ tantum celebrari poſſunt, quibus privatim pro Defunctis ſacrum facere licet, non vero illis etiam diebus Feſto aliquo, ut dictum eſt, impeditis, licet *die anniverſario, aut præſente corpore*, ſolemnia pro Defunctis tunc permittantur.

(*c*) Rit. Rom.

(*d*) Ita Quartus ad Rub. Miſſ. par. 1 tit. 5. dub. 1. n. 7.

(*e*) Ita Paſqualig. de Sac. novæ Leg. t. 2. q. 285.

Juxta Miſſalis Rubricas, *Miſſæ privatæ pro Defunctis quocumque die dici poſſunt, præterquam in Feſtis duplicibus, & Dominicis diebus*. Item quibus diebus *de Feſto duplici* nullum officium inſtitui poteſt, Miſſæ pariter votivæ, ac pro Defunctis omittuntur. Id obſervandum contingit in Octiduis Epiphaniæ Domini, Paſchatis, ac Pentecoſtes. Licet autem in Octiduis Corporis Domini, ac Natalis ejuſdem *de Feſto duplici* celebritas agatur, Sacra tamen Rituum Congregatio annis 1670., ac 1700. vetuit, ne ſolemnia pro Defunctis eo tempore indicerentur. Idem omnino præcipitur, cum Sacroſancta Myſteria palam expoſita adorantur.

In Litteris Apoſtolicis, quibus olim Altaria privilegiaria declarabantur, cautum non fuit, utrum Miſſa ad eadem Altaria celebranda pro Defunctis ſtatueretur. Hinc locum habuit diſputatio, an pro comparandis Indulgentiis Miſſa pro Defunctis, an alia quælibet requiratur; hanc poſtremam ſententiam Fagnanus defendit (*f*). Nunc omnis dubitandi cauſa ſublata videtur, cum iiſdem litteris, quibus Altare privilegiarum conceditur, Miſſa quoque pro Defunctis (*g*) decernatur. Aliud tamen inquirendum ſupereſt, an, ſi teſtatores Miſſas ad Altare privilegiarium pro Defunctis quidem præceperint, idem onus impleri valeat diebus per Rubricas, ut ſupra dictum eſt, impeditis. Sacra Rituum Congregatio (*h*) ſacrum de *Feſto currenti*, pro expiatione Defuncti juſſit offerri, ſi tunc celebrandæ pro Defunctis Miſſæ contigerint. Alexander VII. id confirmavit, & ſervandum omnino voluit, licet per teſtatores ad Altare privilegiarium Miſſæ decernantur. Ex hoc decreto non ſatis conjicitur, utrum Pontifex Altaria privilegiaria non quidem in perpetuum, ſed ad ſeptennium, & certis ſolum per hebdomadam diebus complectatur; quæ deinde Clemens IX. complexus eſt. Cum Innocentius XI. Pontificatum gereret, animadverſum fuit litteras Apoſtolicas Alexandri VII., & Clementis IX. de Miſſis ſolum pro Defunctis agere, quæ ex teſtamento celebrandæ ſunt diebus ob aliquod Feſtum duplex impeditis. Hinc propoſitum, ac diligenter examinatum fuit, an, quæ cauta fuerunt decretis Alexandri VII., & Clementis IX., quoties impedimentum Feſti duplicis obtingit, eadem ſervari deberent reliquis etiam diebus, quibus, licet Feſtum duplex haud celebretur, Miſſæ tamen pro Defunctis prohibentur. Hanc Innocentius Pontifex ſententiam probavit; & anno 1714. decretum ſuper eadem re promulgatum fuit, quod Clemens XI. confirmavit (*i*).

(*f*) C. quidem n. 13. & ſeqq. de cel. Miſſ.

Diana in ed. coordinata par. 9 tr. 2. reſ. 8.

Paſqua. de Sac. novæ L. q. 732.

Tamb. in Meth. cel. Miſſ. l. 2. c. 7. §. 7.

(*g*) Bordon de Legatis c. 7. n. 48. & ſeq.

Amoſt de cauſis piis t. 1. l. 2. c. 5. n. 47.

(*h*) Anno 1662.

(*i*) Habetur in Bul. p. 571. & in Miſſali excuſo in Colleg. de Prop. Fide aliiſque Miſſalibus

§. VI.

De Pietate, ac Religione in Sacro celebrando neceſſariis, ac de tempore, quod illis impendi debet.

QUemadmodum lætitia maxima perfuſi ſumus, cum multos Sacerdotes Regulares, ac Sæculares vidimus ſumma pietate ſacrum facere, & in ipſo peragendo debitum tempus inſumere, ita profecto graviſſimum dolorem accepimus, cum aliquos nos ipſi deprehendimus, qui adeo feſtinanter, indecore, linguaque præcipiti rem divinam conficiebant, ut, quæ tunc legerent, nullo modo percipere potuerimus. Plurimi ſane inter Sacerdotes non exiguam temporis partem mane conterunt in foro, vel inanibus colloquiis, vel etiam negociis ipſorum dignitati parum accommodatis, donec celebrandi tempus acceſſerit: tunc ad Sacrarium properant, & ſacris veſtibus induti, vix limen Altaris contigerunt, fere intra momentum, Miſſa jam abſoluta, Sacrarium repetunt, depoſitiſque ſacris indumentis, ad forum, publicaſque officinas revertuntur. Utinam hæc falſa eſſent! Populus in quaſdam Eccleſias magna frequentia convenit eam ob cauſam, quod ibi Miſſarum Sacrificia breviſſimo temporis ſpatio conficiuntur. Perpauci in alia templa confluunt, in quibus non eadem celeritate Miſſas agi ſuſpicantur. Illud quoque non ſine quodam horrore a probiſſimis viris audivimus, aliquos Sacerdotes, ut cæteris omnibus ad celebrandum in privatis nobilium Sacellis Sacrificium præferrentur, pro quodam merito protuliſſe, quod citiſſime rem Divinam expedirent. Illud igitur certiſſimum eſt non deeſſe, qui ſacrum negligentiſſime faciunt, verba cum feſtinatione proferentes, intempeſtive, quæ agenda ſunt, properantes, vel ea ſimul cum verbis conjungentes, cum tamen verba pronuncian-

da non ſint, niſi quilibet actus prius abſolvatur. Ad Altare tam exiguo tampore, adeoque incompoſite detinentur, ut nullam animo religionem, nullam verbis, ac precibus, quæ ad Sacrificium pertinent; attentionem habere procul dubio videantur. Sacerdotibus ejuſmodi illud aptiſſime convenire poteſt, quod olim Tertullianus, cum diverſam rem pertractaret, poſtulavit: *Sacrificat, an inſulam?*

Si eodem pietatis ſtudio, quo famulus Dai Joannes Abulenſis, incenderemur, ſingulis hebdomadæ diebus libentiſſime Eccleſias mane percurreremus, ejuſque exemplum ſequeremur; cum ille, uti Pater Segneri commemorat (*a*), Miſſæ Sacrificio adeſſet, in quo Sacerdos Chriſti Corpus tanquam ofellam manibus verſabat, ad Altare acceſſit, ut decidentam candelam ſuo loco reſtitueret, & voce quidem demiſſa, vultu tamen inflammato ad Sacerdotem converſus, dum Hoſtiam e manibus deponeret; *Age, inquit, decenter cum hoc Puero, nam optimos habet Parentes*. Quibus verbis adeo commotus fuit Sacerdos, ut ad meliorem deinde frugem traductus fuerit. Quoniam vero imperfecti nos ipſi ſumus, & ſacrum qua par eſt religione, ac diligentia minime facimus, ita ut Supremo die per Divinum Judicem nos vehementer arguendos merito timeamus; hinc aliqua ſolum afferemus, quibus nos ipſi, ac reliqui Sacerdotes, quibus opus eſt, recte inſtituantur. Deinde, noſtra interpoſita auctoritate, nonnulla prohibebimus, quæ pravum exemplum ſimul, & horrorem piis Fidelibus excitant.

(*a*) In ſua Paſtorali Inſtit. c. 19. §. 1.

In Miſſalis Rubrica hæc leguntur: *Sacerdos autem maxime curare debet, ut ea, quæ clara voce dicenda ſunt, diſtincte, & appoſite proferat; non admodum feſtinanter, ut advertere poſſit, quæ legit; nec nimis moroſe, ne audientes tædio afficiat*. Cardinalis etiam Bona in eo libello, quo Sacerdotem pro ſacro rite faciendo inſtituit, hæc tradit (*b*), *omnia verba, quæ ſive elata, ſive ſubmiſſa voce proferentur, clare, diſtincte, ferventer, & abſque ulla feſtinatione pronunciabis; nihil interim mente revolvens, quantumvis bonum, & ſanctum videatur, quod a propria, & litterali verborum ſignificatione alienum ſit, ut, & menti Eccleſiæ conformes, quæ omnes Miſſæ preces, lectiones, & ſententias magno cum delectu ad Sacerdotis, & adſtantium inſtructionem, & devotionem ſelegit*. Scriptores autem juxta Rubricam temporis ſpatium, quod in Miſſæ celebrationo impenditur, duplex conſtituunt; videlicet interius, & exterius. Primum quidem in recta, integraque verborum pronunciatione, in precibus, cæteriſque rebus, quæ a Sacris ritibus perſcribuntur, attente decenterque abſolvendis collocatur; alterum vero illud eſt, quod pietati Sacerdotis liberum relinquitur. Admonent tamen, ut hanc ſecundam prolixitatem quo poſſunt ſtudio ſinguli evitent, ne faſtidium populo afferatur; primam vero non ſine gravi culpa omitti poſſe fatentur. De illa ſane ſermonem habebat S. Philippus Nerius (*c*), cum Sacerdotes, qui in ſacro peragendo cœleſti voluptate ſupra modum cumularentur, hortari ſolebat, ut dicerent: *Non palam has delicias, ſed clam in cubiculo magis optarem*. Hoc pacto innuebat ſacrum religioſe quidem fieri debere, eavendum tamen, ne tædio populus afficiatur; in cubiculo autam pietati habenas laxandas eſſe. Itaque, ſi ſpatium temporis interius, quod requiritur in iis omnibus rite perficiendis, quæ modo explicavimus, ſedulo perpendatur, non ita brevi tempore, ut multi eaiſtimant, ſacrum expediri poteſt, ſed ex unanimi Scriptorum (*d*) opinione ad tertiam horæ partem ſaltem debet pertingere, neque horæ dimidium excedere.

(*b*) l. 1. 3.

(*c*) In ejus vita a Baccio ſcripta l. 1. c. 19. n. 9.

Hæc ſententia pariter continetur in illa inſtitutione, quæ in Appendice poſtremi Romani Concilii excuſa fuit (*e*). Igitur parvi faciendi ſunt inepti quorundam ſermones, qui nulla pietate præditi pravam conſuetudinem tueri contendunt, ob quam nulla habita honoris ratione rem divinam conficiunt, & præcipiti lingua omnia perturbant. Jactant igitur in Populum, Miſſas prolixas faſtidium gignere: Agnum Paſchalem, qui Chriſtum Dominum exprimebat, ea lege fuiſſe Judæis propoſitum, ut comederent feſtinanter (*f*); Sanctum Thomam Cantuarienſem Archiepiſcoporum in ſacro peragendo valde expeditum; poſtremo ſatis eſſe, ſi omnia legantur, & nihil eorum, quæ præſcripta ſunt, omittatur; nullo autem pacto conſtitui debere tempus, quod ſacro abſolvendo inſumatur. Attamen in primis, ſi quis tempus, quod ſuperius expoſuimus, impendere negligat, nunquam ſatis attente, ac decenter percurrere, atque agere poteſt univerſa, quæ in Rubricis continentur, quemadmodum docet Gobatus (*g*), cum illam conditionem *breviter* in celebranda Miſſa necaſſariam, his verbis explanat: *Breviter, at non feſtinanter, perinde ac ſi eſſet a tergo, qui ſcutica urgeret &c. breviter, id eſt, circa dimidiam horam; vix enim breviori ſpatio poſſunt omnia in communibus Miſſis peragi cum debito decore, ac devotione, cum tamen ſit neceſſario tanta mora tribuenda Sacrificio, quanta neceſſaria eſt ad rite, ac devote omnia peragenda &c. Nec facile quis mihi perſuadebit, ſe communiter cum ſenſu pietatis, & ſine multis imperfectionibus, intra horæ quadrantem finire ſacrum*. Inſuper nihili ducendæ ſunt injuſtæ illorum querimoniæ, ac faſtidium, qui Miſſæ Sacrificium celerrime abſolutum expeterent. Plurimi enim numerantur, qui pietate inſignes ob ejuſmodi brevitatem graviter animo commoventur, eoſque Sacerdotes ſummopere commendant, qui pie, & eo temporis ſpatio, quod ſupra definitum fuit, ſacrum conficiunt. Præ cæteris tradit Cardinalis Baronius (*h*) S. Auguſtinum inter alia mala, quæ vehementer arguere ſolebat, illud præſertim quorundam extitiſſe, *qui queruntur de prolixitate Miſſarum*. Qui illam Exodi auctoritatem afferunt, *comedetis feſtinanter*, ut pravam conſuetudinem corroborent, ſacras litteras nefarie interpretantur. Pater quidem Theophilus Raynaudus hanc ſententiam ita explicat (*i*): *Eſto vero admitti poſſit vulgaris notio feſtinationis illius pro celeri, & prompta comeſtione, nihil tamen inde ad rem præſentem. Nam quoad ſignificationem tranſitus quam celerrimi, Ægyptiis urgentibus, breviſſime confecti, neceſſaria erat ea feſtinatio in Sacrificio Agni conſumendo; quæ ratio properandi ceſſat in hoc negotio*. Errant quoque apertiſſime, qui ad excuſandam Miſſæ brevitatem Sancti Thomæ Cantuarienſis exemplo utuntur. Petrus enim Rugerius, ſeu Gregorius XI., qui illius vitam ſcripſit, quam deinde Chriſtianus Lupus in lucem promulgavit (*k*), hæc ita tradidit: *Comedebat itaque feſtinanter propter emiſſiones per Angelos malos, pernicioſum ſcilicet vanarum cogitationum ſuperventum in Sacramentali Dominici Corporis perceptione; non tardus, non moroſus, non nova, præterquam quæ in Canone conſtituta ſunt, adjungens: verum ea præſertim hora profundiſſimas, & tamquam ex intimis pietatis viſceribus, lacrymas profundebat, & ſingultus, tanquam attacta Chriſti vulnera, tota intima*

(*d*) Quarti in Comm. ad Rubr. Miſſ. Rom. par. 2. tit. 16. dub. 6. Gobat. in Theol. experim. tr. 3. caſu 23. n. 812. & ſeq. Biſſ. in ſua Hierurgia t. 1. l. B. verbo: Brevis ja. 135. Coton. in ſuis Controv. 4. a. contr. 5. n. 104. Cl. in ſuis diſcurd. Forenſ. Crim. diſcord. 19. Roncaglia in ſua Theol. Mor. tr. 18. c. 3. q. 4. reſp. 2.

(*e*) Pag. 246

(*f*) Ex. c. 12

(*g*) In Th. experim. tr. 3. c. 23. ſect. 3. n. 814.

(*h*) Ad an. Chr. 418. ſub n. 35.

(*i*) To. 10. ſuor. Op. p. 10. n. 19. & ſeq.

(*k*) T. 1. u. c. 21. ult. ed. ipſius Op. Venet. impreſſorum

Digitized by Google

tima cordis exutiens viſcera, & effundens. Quare exemplum Sancti Thomæ, quod graviſſimi Scriptoris auctoritate firmatum commemoravimus, illis procul dubio adverſatur, qui in Miſſæ Sacrificio brevitatem, ac negligentiam tutantur. Ipſorum oculis ſubjici potius deberet exemplum Rogerii Salisbyrenſis Epiſcopi, qui miſere vitam abſolvit, uti refert Guillelmus Neubricenſis, cum ſacrum nimis feſtinanter, & ſine debita pietate celebraret, qua arte ſibi gratiam Henrici I. Angliæ Regis conciliaverat. Inſuper inter cætera, quæ in Concilio Conſtantienſi contra Joannem XII. prolata ſunt, illud quoque locum habuit: *Quod Miſſam raro, currenter, ſine devotione celebraret* (*a*). Non ſemel etiam improviſa morte aliqui Sacerdotes oppreſſi fuerunt, quod probiſſimi homines divino ſane judicio contigiſſe putaverunt ob indignam feſtinationem, qua rem divinam conficiebant, quemadmodum Pius Settala Dertonenſis Epiſcopus teſtatur (*b*).

(*a*) Lupus eodem loco p. 373. t. 9.

(*b*) In opere, cui titulus, Myſteria, & ſenſus Myſtici Sacrific. c. 5. n. 24.

Tandem quo poſſumus majori ſtudio juxta infirmitatem noſtram Sacerdotes noſtræ diœceſis obteſtamur, ut, quæ nos hucuſque declaravimus, ſedulo perpendant. Idem nos ipſi diligenter præſtabimus, ut, quæ olim negligenter commiſimus, in Miſſæ celebratione corrigamus. Parato, mærentique per pœnitentiam animo ad ſacrum faciendum accedamus, ita ut per exteriora pietas interior indicetur, rectumque populus exemplum a nobis deſumat: quæ legenda ſunt, clara voce exprimantur, omnis linguæ feſtinatio prorſus impediatur; quidquid vel agendum, vel ore proferendum eſt cum ſeria mentis conſideratione jungatur; & tunc tertiæ partis, vel etiam dimidiæ horæ ſpatium pro Miſſæ Sacrificio conſtitutum nimis prolixum non videbitur. Deo juvante fore confidimus, ut Sacerdotes univerſi ſibi pro muneris ratione, ac dignitate ſatisfaciant; nec in forum, aut publicas Urbis officinas in poſterum ſimul convenient, ut vanis rebus detineantur, ac deinde ex foro ad Sacrarium properantes Miſſæ Sacrificium inſtituant. Sin autem aliquis in iiſdem fori conventibus verſari perſiſtet, aut Sacrum nimis feſtinanter Deo operabitur, ſi advena fuerit, ſtatim ab Urbe, ac diœceſi depelletur, ſi Civis, aut diœceſanus a Sacris Myſteriis peragendis, donec reſipuerit, interdicetur. Præcipimus, ut præſens edictum Sacrariis hujus Urbis, ac diœceſis fixum conſervetur. Cuſtodes autem noſtro arbitrio punientur, ſi cætus Sacerdotum in iiſdem Sacrariis ſive ante, ſive poſt Miſſæ Sacrificium, fieri permittant, in quibus tempus inepte conteratur. Idem de Laicis intelligi debet, qui pro ſacro audiendo, vel ob alias cauſas in Sacrarium aliquando conveniunt.

INSTITUTIO XXXV.

De Indulgentia in forma Jubilæi per Summum Pontificem promulgata. De illis diebus, quibus indictum jejunium ſervari debet. De cauſis, ob quas hujuſmodi dies potiſſimum deſignantur.

CLemens XII., qui Pontificatum feliciter obtinet, cum provide expendat vanos, irritoſque fore conatus omnes, quos ad Principum concordiam, aliaque Eccleſiæ neceſſaria comparanda jampridem contulit, & ſine ulla intermiſſione libenter impendit, niſi Deus votis obſecundet, plenariam Indulgentiam, ſicut anno Jubilei redeunte concedi ſolet, liberaliter impertivit iis omnibus, qui perfectis piis operibus, quæ indicuntur, Deum Summo ſtudio obteſtabuntur, ut Chriſtianos Principes compoſitis bellis in amicitiam deducat, aliaſque ab Eccleſia ſua calamitates avertat: ſingulis autem Epiſcopis præcipit, ut in ſuis diœceſibus eandem Indulgentiam promulgent.

Quare, ut pio Pontifici libentiſſime morem geramus, hac noſtra declaratione eandem Indulgentiam notam facimus, & ſingulos curæ noſtræ commendatos hortamur, ne cœleſtem hunc theſaurum conſequi prætermittant.

Hæc autem præcipiuntur, per tres dies jejunium, accedere ad pœnitentiæ Sacramentum, & Sacram Synaxim ſuſcipiendam, templum inviſere, ubi preces Deo ferantur pro iis cauſis, quæ ſuperius expoſitæ ſunt, tandem mendicis ſtipem aliquam erogare. Templa, quæ in Civitate per nos deſignantur, ſunt: Metropolitana S. Petro nuncupata, Eccleſia Corpori Domini, & S. Mariæ, quæ a Pietate, & a Mendicantibus appellatur, Sanctorum Jacobi, & Philippi, quæ ad Monjales converſas pertinet.

Dies 20. 22. 24. hujus menſis Decembris pro jejunio conſtituimus, vel dies 29. 31. Decembris, & Kalendas ineuntis Januarii, ut hoc pacto duas hebdomadas complectamur, quarum ſpatio quilibet jejunio ſatisfacere poſſit, Pœnitentiæ Sacramento animam expiare, Chriſti Corpus ſumere, templum inviſere, & egenos aliquo ſubſidio recreare.

Hos dies potiſſimum elegimus, qui ob proximam Natalis Domini celebritatem propitii magis videntur, cum Salvatoris adventum in terras, ubi mortalitatem indueret, Prophetæ nobis antea cum præſagio pacis denunciaverint: *Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis* (*c*). Item *miſericordia, & veritas obviaverunt ſibi, juſtitia, & pax oſculatæ ſunt*. Alio vero loco (*d*): *Non levabit gens contra gentem gladium*. Tandem inquit Iſaias (*e*): *vocabitur nomen ejus Princeps pacis*. Accedit (*f*), quod Chriſtus Dominus in lucem venit, cum univerſus Orbis tranquilla pace frueretur: *exiit edictum* (tradit S. Lucas (*g*)) *a Cæſare Auguſto, ut deſcriberetur univerſus Orbis*. Id autem non niſi Orbe compoſito contingere potuiſſet; quod alio pariter ejuſdem Evangeliſtæ teſtimonio confirmatur, dum ſubdit, Angelos hiſce concentibus nato Domino pacem celebraſſe: *Gloria in Excelſis Deo, & in terra pax hominibus*. Hinc S. Auguſtinus ſapienter ſcriptum reliquit (*h*): *Regnante ergo Herode in Judæa apud Romanos jam Republica mutato ſtatu, Imperante Cæſare Auguſto, & per eum Orbe pacato, natus eſt Chriſtus*. Sanctus autem Hieronymus idem comprobat (*i*): *Veteres revolvamus hiſtorias, & inveniemus, uſque ad vigeſimum octavum annum Cæſaris Auguſti, cujus quadrageſimo primo anno Chriſtus natus eſt in Judæa; in toto Orbe terrarum fuiſſe diſcordiam, & ſingulas nationes contra vicinas gentes arſiſſe ſtudio prœliandi, ita ut cæderent, & cæderentur. Orto autem Domino Salvatore, quando ſub Præſide Syriæ Cyrino prima eſt in Orbe terrarum facta deſcriptio, & Evangelicæ doctrinæ pax Romano Imperio præparata, tunc omnia bella ceſſaverunt, & nequaquam per Oppida, & Vicos exercebantur ad prœlia, ſed ad agrorum cultus: militibus tantum, legionibuſque Romanis contra barbaras Nationes bellandi ſtudio delegato, quando impletus eſt ille Angelorum concentus: Gloria in Excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*.

(*c*) Pſ. 71.

(*d*) Pſ. 84.

(*e*) Cap. 2.

(*f*) Cap. 9.

(*g*) Cap. 2.

(*h*) L. 18. de Civ. Dei c. 46.

(*i*) In Comment. de Iſaia c. 2.

Licet Jejunium primæ hebdomadæ die 20., nempe feria ſecunda, die 22., hoc eſt feria

quarta, & die 24. ſcilicet feria ſexta conſtituerimus, ab iis tamen, quæ in litteris Pontificis perſcribuntur, haud receſſiſſe putamus, licet per ipſas jejunium feria quarta, ſexta, ac Sabbato præcipiatur. Siquidem cum hujuſce rei natura in trino jejunio poſita ſit, & cum legitima cauſa intercedat, privilegium nempe, quo Fideles in Dominicæ Nativitatis Feſto, licet in diem incidat, quo ab eſu carnium eſt abſtinendum, tamen ob tantæ celebritatis præſtantiam iiſdem carnibus uti poſſunt: *Reſpondemus* (inquit Honorius III. (a)) *quod illi, qui nec voto, nec Regulari obſervantia ſunt adſtricti in ſexta feria, ſi Feſtum Nativitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus propter feſti excellentiam veſci poſſunt ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ generalis*; cum item ſuſpicati fuerimus, ne impedimenta ad rem perficiendam excitarentur, ſi poſt diem Natalem Domini, vel ulterius etiam primæ hebdomadæ jejunium protraheretur; ideo facultate uſi ſumus, quæ Epiſcopo in cauſis ejuſmodi tribuitur, cum res minime ſit, ut opus aliquod per Pontificem indictum in aliud diverſum opus convertatur, ſed ſolum, ut jejunium in alium diem transferatur, quemadmodum P. Viva Theologus Societatis Jeſu recte perpendit (b). Illud etiam accedit, quod mentem Pontificis, cum de iis rebus agitur, interpretari poſſumus, uti docet P. Paſſerinus ex Dominicana Familia Theologus (c). Poſtremo rem deliberavimus, poſtquam Theologi ſuis ſententiis conſilium noſtrum confirmarunt. Minime vero improbamus, imo plurimum eos commendamus, qui feria quarta, ſexta, ac Sabbato hujus hebdomadæ jejunium ſervare velint, licet eodem Sabbato Natale Domini ſolemni gaudio celebretur. Sic enim Honorium III. imitamur, qui poſt allata ſuperius verba ita ſubdit: *Nec tamen hi reprehendendi ſunt, qui ob devotionem voluerint abſtinere*. Interpretes autem hæc ſuperaddunt: *Immo magis laudandi ſunt*.

(a) C. ex. plicati, de obſ. jejun.

(b) De Jubilæo q. 8. de operib. injunctis, a. n. 1. a.

(c) De Indulgent. q. 72. n. 104.

In diœceſim ſane hæc noſtra declaratio (licet poſt acceptas Pontificis litteras protinus illam exaravimus) ante celebritatem Natalis Domini pervenire nequit, ideoque impedimenta, quæ obvenire in Civitate poſſunt, uti ſuperius dictum eſt, de medio auferuntur. Quare piis operibus, quæ in Apoſtolicis litteris continentur, ſatisfieri poterit a die Dominico (ſtatim ac noſtra hæc declaratio innoteſcet) uſque ad alterum Dominicum diem, qui dierum quindecim ſpatium conficiet. Cavendum tamen, ut feria quarta, ſexta, & Sabbato alterius hebdomadæ jejunium habeatur. Templum quoque Parochiale in diœceſi inviſendum deſignamus.

Qui in itinere, ſive mari, ſeu terra detinentur, ſtatim ac in Patriam redierint, & ſancta opera, quæ ſuperius ediximus, perfecerint, eandem Indulgentiam aſſequentur. De Regularibus autem utriuſque ſexus, licet Clauſtro perpetuo incluſis: item de Laicis omnibus, & Eccleſiaſticis, vel Regularibus qui in carcerem, ſeu captivitatem conjecti, aut corporis ægritudine, aliaque legitima cauſa impediti nihil eorum, quæ perſcripta ſunt, vel partim ſolum exequi poterunt, ita ſtatuimus, ut Confeſſarius a nobis probatus, vel poſt hanc promulgationem approbandus, in alia pietatis opera immutet ea, quæ reliquis propoſita ſunt, vel in aliud proximum tempus proroget, & illa ſolum præcipiat, quæ cujuſvis conditioni magis apte conveniant. Libellum precationum, quæ recitari debent tempore Jubilæi typis excudi curavimus, ut omnes pro Summi Pontificis voluntate Deum clementiſſimum commodius obteſtentur.

INSTITUTIO XXXVI.

De efferendis Defunctorum corporibus, ac de Miſſis pro illorum expiatione celebrandis. Veterem eſſe, & Canonicum ritum decantandi pſalmos, dum cadavera ad tumulum feruntur. Vetuſtiſſimum haberi inſtitutum faciendi Sacrum præſente cadavere, antequam ſepulturæ mandetur. Improbantur pravæ conſuetudines, quæ inductæ ſunt in efferendis cadaveribus. De facibus, quæ adhibentur in ducendis funeribus, ac de veteri ipſarum inſtitutione. De privatis funeribus, ac poſtremo de iis Defunctis, qui ad ſepulturam curru deducuntur.

INter cætera, quæ ſapienter, atque utiliter per Gabrielem Cardinalem Paleottum conſtituta ſunt pro felici hujus Civitatis, ac diœceſis adminiſtratione, illud ſane adnumerari debet, quod prudenter ſanxit, ut corruptelas, ſumptuſque immoderatos tolleret, qui in efferendis cadaveribus, & exequiis celebrandis impendebantur. Id porro accidit, cum Alexander Cardinalis Sfortia hujus Civitatis de Latere Legatus una cum *Antianis* Conſulibus, Vexillifero Juſtitiæ, & Senatu contra ingentem virorum, & mulierum luxum in veſtibus, & conviviis exornandis Edictum promulgaverat: *Accepimus nuper* (inquit præclariſſimus Civis Gregorius (d) XIII.) *dilectum filium noſtrum Alexandrum Tituli Sanctæ Mariæ in Via Presbyterum Cardinalem Sfortiam nuncupatum tunc Civitatis Bononiæ Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatum, una cum dilectis filiis Antianis Conſulibus, & Vexillifero Juſtitiæ, ac Magiſtratu quadraginta Virorum Reformatorum ſtatus Libertatis ejuſdem Civitatis, per publice propoſitum de menſe Octobris proxime elapſi Edictum ſub quibuſdam pœnis, ne Civitas prædicta in virorum, ac mulierum ornatu, conviviiſque faciendis, ingenti ſumptu exhauriretur*. Tunc enim Cardinalis Gabriel Paleottus graviſſimos ſumptus, qui in pompa funeris ducenda fieri ſolebant, coercendos exiſtimavit: *Dilectum vero filium noſtrum Gabrielem Tituli Sanctorum Joannis, & Pauli, Presbyterum Cardinalem Paleottum vocatum Bononienſis Eccleſiæ Præſulem, ſimili de cauſa motum, & ad parcendum maxime gravibus expenſis, quæ in pompa funeris ducenda, mortuorumque exequiis celebrandis in eadem Civitate fiebant, aliqua conſtituiſſe, & ordinaſſe*. Ita proſequitur Pontifex in iiſdem litteris, quibus omnia, quæ per Cardinalem Paleottum ſuper ea re conſtituta fuerant, Apoſtolica auctoritate confirmantur. Hujuſmodi litteræ in *Epiſcopali* ipſius Cardinalis Gabrielis Paleotti impreſſæ leguntur (e). Ut omittamus luxum in extruendis conviviis, & veſtium ornatu, cui ſapienter per Cardinalem Sfortiam eo tempore conſultum fuit, funera ſane, & exequiæ poſt Gregorium XIII. ad hunc uſque diem ita celebrantur, ut modus expenſis minime ſtatuendus videatur. Nonnulla tamen admonenda ſunt pro muneris noſtri ratione, ut ſecluſa omni funerum pompa nihil eorum, quæ ab Eccleſia perſcripta ſunt, negligatur. Cadavera juxta communem ritum tumulo inſerantur, & defunctorum animæ majori, quo fieri poſſit ſtudio, piis operibus expientur.

(d) In litteris Apdatis die 7 Januarii anno 1578

(e) Pag. 118

Ut rem clarius explicemus, aliqui ob extremam paupertatem ſine ullis expenſis gratis tumulo mandantur: alii vero iis operibus inſtru-

cti

cti ſunt, ut charitatis titulo nequaquam ad tumulum deferantur. De utroque hominum genere verba faciemus.

Primi quidem ſumma inopia laborantes cujuſcumque ætatis ſint, hoc pacto tumulantur. Præfertur Crux Parochiæ, in cujus Eccleſia, ſeu Cimiterio ſepulchrum defuncto conſtituitur. Crucem duo circumſtant faces manibus geſtantes, quæ per Sodalitium Sanctiſſimi Sacramenti ſuppeditantur: Dein ſequitur Parochus, ſive alius Sacerdos ab illo deſignatus ſtola, & ſuperpelliceo indutus, ac poſtremo cadaver, quod ſtatim ac pervenit in Eccleſiam, tumulo contegitur. In aliqua fortaſſe Parochia pro Defuncti expiatione Sacrum celebratur: Plures tamen id facere minime conſueverunt, ac Defunctus vix ſepulchro traditus in perpetuam omnium oblivionem adducitur.

Id nobiſcum animo reputantes, duo præſertim corrigenda deprehendimus. Primum haud probamus, quod Defunctum efferendum unicus Sacerdos in templum comitetur. Cum enim, velut inferius explicabimus, per viam pſalmi canendi perſcribantur, quo pacto id fieri poterit, ſi ſolum Parochus, aut alius Sacerdos ejus loco ſuffectus, hanc provinciam ſuſcipiat. Secundo ferre non poſſumus, quod nulla ad expiandum Defunctum Miſſa peragatur.

Non ignoramus in ea opinione plurimos verſari, Sacrificia, quæ pro illis offeruntur, qui ejuſmodi ſubſidio non indigent, cum inter Beatos recepti jam fuerint, vel inter cruciatus æternos amandati, ad illas animas juvandas a Deo converti, quæ nullum a mortalibus levamen conſequuntur. Ita
(a) 4. diſt. 45. q. 2. a. 3. queſt. 3. ad ſecundum
docet S. Thomas (a): *Credibile eſt, quod per Divinam miſericordiam, ſi aliquid de ſpecialibus ſuffragiis ſuperſit his, pro quibus fiunt, aliis diſpenſetur, pro quibus non fiunt, ſi eis indigeant.* Pro re confirmanda Sancti Joannis
(b) Sermone de dormientibus
Damaſceni auctoritate utitur (b): *Deus, tamquam juſtus, commetietur impotenti poſſibilitatem; tamquam ſapiens, deſectuum commutatione negotiabitur: Qua negotiatio attenditur, ſi id, quod deeſt uni, alter ſuppleat.* Id quoque Paludanus
(c) 4. diſt. 45. quæſt. 2. a. 1. concluſ. 4.
aſſerit (c).

(d) In ſuo libro de regreſſa animarum ab inferis c. 16.
Hugo Etherianus hoc etiam ſuperaddit (d): *Verum nulla macerari ambiguitate convenit egenorum, atque pauperum cauſa, ut ſalutem non conſequantur; eo ſcilicet, quia non relinquunt ſuperſtitem, qui Sacerdotem ad ſacrificandum invitet, qui eleemoſynas diſpergeret, aut qui orationibus vacare debeat. Putaſne injuſtus eſt Deus, ut habenti interceſſorem indulgeat, non habenti vero immiſericors exiſtat? Abſit hoc. Juſtus eſt utique Deus, non habentes beneficos habentibus connumerans. Nam beneficia, quæ pro ſuis mortuis quique faciunt, miſericors Deus pro omnibus, qui meruerunt in vita, ut juvari poſſint, acceptat. Ideoque magis attendendum eſt vobis, ut Sacrificium offeratur, ut, orationum fiat inſtantia, ut eleemoſynarum ſuccreſcat largitio; quia, quod putatis ſingulare, benignus Judex ut commune accipit.*

Antiquus Theologus Præpoſitivus tradidit Sacrificia non minus prodeſſe Defuncto, pro quo inſtituta ſunt, quam cæteris omnibus, imo magis iſtis, ſi majori charitate præditi fuerint. Tœdæ alicujus exemplum adducit, quæ in media aula accenditur, & noctis tenebras non minus Regi, quam reliquis familiaribus diſcutit. Quod ſi oculorum acie magis ipſi vigeant, tunc ſane majorem, quam Rex ipſe, a tœda claritatem, ac beneficium aſſequuntur. Ita pariter, ſi Epiſcopus, & convivæ ſimul ad menſam accumbentes libri lectionem eodem tempore percipiant, illi ſane, qui majorem audiendi ſenſum a natura acceperunt, præ cæteris quæ leguntur, clarius intelligunt.

Omiſſis tamen iis, quæ ex S. Thoma delibata magno ſemper honore proſequi debemus; in aliorum ſententias inconſulto jurandum non eſt. Conſtantienſe Concilium hanc opinionem proſcripſit (e): *Speciales orationes applicatæ uni perſonæ per Prælatos, vel Religioſos non plus proſunt eidem, quam generales, cæteris paribus.* S. Paulus Apoſtolus (f), poſtquam fidelium precibus univerſos generatim commendavit, peculiares aliquas, ac ſeipſum commendat. Sancta quoque Mater Eccleſia, cum peculiares, veluti pro Patre, & pro Matre orationes in Miſſis Defunctorum conſtituerit, ac generales deinde pro cunctis Fidelibus adnectat, aliquod ſane diſcrimen inter peculiares, ac generales preces intercedere ſignificat, eaſque pro ſingulari anima indictis ipſi magis prodeſſe, quam, quæ pro univerſis inſtituuntur, licet illa omnium numero comprehendatur. Ita Porreta ſuis Commentariis (g) adfirmat: *Cum igitur nihil fruſtra in Eccleſia fiat, immo, Eccleſiam aliquid vanum facere, credere impium ſit, fatendum eſt ex facto prædictæ Eccleſiæ, quod Defuncto ſpecialis oratio ad eum directa magis prodeſt, quam aliis.*

(e) Seſſ. 8.
(f) In pluribus locis ſuæ epiſt.
(g) Ad 2. 12 q. 71. de ſupplem. S. Thomæ.

Subdit autem Sotus (h): *Si tamen conſideretur quatenus ex intentione Sacerdotis* (de Miſſæ Sacrificio res eſt) *pro illis offertur, certe crediderim, minus obvenire ſingulis, quam ſi pro uno offerretur. Et ratio eſt, quia ex generali intentione Eccleſiæ non applicatur pro illis Sacrificium, ſed ſolum ex libera intentione Sacerdotis; illi vero intentioni, quia eſt de eſſentia Sacrificii, etiam ex opere operato reſpondet certus, & taxatur gradus ſatisfactionis; & ideo, quanto magis inter plures illud diſtribuit, tanto minus ſingulis obvenit:* Et paulo poſt: *Effectus oblationis, & precum, quem liber ipſe, ut Miniſter Eccleſiæ, poteſt ſingularibus perſonis applicare, eſt certus; atque adeo, ſi dividatur inter plures, minus unuſquiſque recipit.*

(h) In 4. ſent. diſt. 13. q. 2. a. 1. p. 354. ed. Lovanien.

Quare, cum Hugo Etherianus contendit Sacrificia, quæ pro Defunctis opulentis ex ipſorum bonis, ac voluntare fiunt, animabus quoque diſtribui, quæ in ſumma egeſtate e vita deceſſerunt, id ſingulari, & extraordinaria Dei providentia contingére putandum eſt, non vero, ſi communem ordinem ſequatur, quem Deus ipſe conſtituit: *Dicendum vero eſt,* (ait P. Theophilus Raynaudus (i)), *hæc, veluti extra ordinem facta a Deo de potentia quaſi abſoluta, non officere iis, quæ juxta communem ordinem a Deo præſcriptum fieri diximus: Nec aliud fortaſſe voluit Hugo Etherianus.*

(i) T. 15. p. 436.

Inſuper ſententia Præpoſitivi Theologi, quam ſuperius expoſuimus, omni caret fundamento, ſi ſublato tœdæ, ac lectionis, quæ in menſa fieri ſolet, exemplo, tanquam minus apto, aliud ſubrogetur, liberalis nempe viri, qui pecunia ſua ab ære alieno aliquem diſſolvat. Hic enim levamen percipit, non autem reliqui debitores, pro quibus nulla pecunia erogatur; quemadmodum docet S. Thomas 4. ſententiarum, idemque alio loco repetit his verbis (k): *Ad primum, in quantum ſuffragia ſunt quædam ſatisfactio per intentionem facientis translata in alterum, non ſunt ſimilia lumini, ſed magis ſolutioni alicujus debiti; non autem eſt neceſſe, ut, ſi debitum pro uno ſolvitur, ex hoc & debitum aliorum ſolvatur.* Idem Sanctus Doctor, cum aliorum opiniones mitius interpretari conſueverit, Præpoſitivi ſententiam hoc modo declarat, Animas eximia charitate præditas alterius felicitate ita gaudere,

(k) In ſupplem. q. 71. a. 12.

Digitized by Google

velut ſibi *ipſis* contingeret. Hinc voluptatem quandam in illas obiter derivari, cum pro cæteris in Purgatorio detentis Sacrificia deferuntur: non tamen ea eo conſequitur, commune omnibus levamen afferri, & ſine ullo diſcrimine recreari ob Sacrificium illas animas, pro quibus agitur, & reliquas etiam, pro quibus minime indicitur, quemadmodum articulo *12.*, aliiſque inſequentibus continetur. Sotus pariter (*a*), & Venerabilis Cardinalis Bellarminus (*b*) in eandem rem unanimes conſentiunt.

(*a*) Loco ſuperius allato p. 919.
(*b*) L. 1. de Indulgentiis c. 14. q. ult.

Cum hæc ita ſint, aditus nobis apertiſſime patet ad fideles excitandos, ut pro uno ſaltem Sacrificio pecuniam conferant, quo illorum animæ ſubleventur, qui ob ſummam rerum omnium inopiam a Parochis ſine ullo ſtipendio ſepulchro mandantur. Neque tamen omittendum eſt, quod ſecundo loco propoſuimus, canendos per viam pſalmos, cum egentium cadavera in tumulum deferuntur. Siquidem hic ritus cum vetuſtate, tum jure canonico comprobatur, uti mox oſtendemus. At vero, ſi Parochus tantum, aut ejus loco Sacerdos ad ſepulchrum defuncti corpus comitetur, preces utique, vel etiam pſalmos recitare poteſt, nunquam tamen alta voce rem perficiet, niſi pariter alii comites ad rem gerendam adjungantur. Rituale Romanum pſalmos in via canendos indicit (*c*), & alios ſimul cum Parocho, qui viciſſim reſpondeant, his verbis exiſtimat: *Clero alternatim proſequente*. Itaque, ut in efferendis egenorum corporibus decentius id fiat, hortamur magnopere Parochos omnes, ut aliquem, cum res poſtulabit, ſibi ſocium concilient, vel Sacerdotem, vel Sacris initiatum, vel etiam minoribus Ordinibus, aut prima Tonſura præditum, quibus juvantibus alta voce pſalmi concinantur. Suſpicari certe non poſſumus eos Sacerdotes, & Clericos in Parochia degere, qui ejuſmodi pietatis opus ſuſcipere, ſuoque Parocho hoc officium perſolvere recuſent. Neque illud ſuſpicamur, ſi Parochia Sacerdotibus, & Clericis careat, a Parocho alium Sacerdotem, aut Clericum extra Parochiam ſibi non poſſe comparari, qui ſecum defuncti cadaver ad tumulum proſequatur. Clerici præſertim, ne inſigne pietatis opus negligant, ipſis olim demandatum munus fuiſſe ſciant, ut cadavera non ſolum ad templum in funebri pompa ſequerentur, & pſalmos canerent, ſed tumulum pariter effoderent, in quem illa inferrentur. Id ex Sancto Hieronymo colligitur, cum mortem illius fœminæ commemorat, quæ ſepties carnificis manu percuſſa, confici tamen haud potuit: *Clerici, quibus id officii erat, cruentum linteo cadaver obvolvunt, & foſſam humum lapidibus conſtruentes ex more tumulum parant &c. Recens a Clerici ceſpes oſtenditur &c.* Hæc autem Thomaſſinus ſuper eadem re ſcripta reliquit (*d*): *Si hæc autem Clerici pietatis munia præſtabant, qui carnificis gladio obtruncabantur, quid de fidelibus cenſendum?* Sanctus quoque Gregorius Niſſenus feretrum, in quo S. Macrinæ corpus jacebat, una ſimul cum alio Epiſcopo, ac duobus Clericis humeris ſuis detuliſſe teſtatur, quod perpendens Thomaſſinus hæc iterum tradit (*e*): *Indubitatiſſimum ergo eſt, quod Epiphanius, & Hieronymus dixere, fuiſſe Clericos, quibus ex officio incumbebat, ut mortuorum corpora terra conderent; quod enim ab his Epiſcopis Beatæ Macrinæ præſtitum eſt, id non ex officio, ſed eximia quadam Epiſcoporum pietate, & veneratione in fœminam longe ſanctiſſimam præſtitum eſt.*

(*c*) Tit. Exequiarum ordo.
(*d*) De veteri, & nova Eccl. diſciplina par. 1. l. 1. c. 103.
(*e*) Loco ſuperius allato.

In Rituali Romano, cum de exequiis agitur, hæc leguntur: *Quod antiquiſſimi eſt inſtituti, illud, quantum fieri poterit, retineatur, ut Miſſa præſente corpore defuncti pro eo celebretur, antequam ſepultura tradatur.* Merito quidem vetuſtiſſimus hic ritus nuncupatur, cum in codice Abbatis Ratoldi, ubi ſepulturæ officium deſcribitur, hæc habeantur: *In Eccleſia autem requieſcet corpus defuncti, quouſque pro ejus anima Miſſa canatur, & offeratur ab omnibus, quibus fuerit viſum.* Idem codex ſæculo decimo exaratus fuit, quem Hugo Menardus adducit in Commentariis, quibus Sancti Gregorii ſacramentarium illuſtravit (*f*). Is vero Ritus tanti a pluribus æſtimatur, ut, poſt decretum Innocentii III., in quo ſtatuitur (*g*), *Excepto die Nativitatis Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sacerdoti ſemel in die unam Miſſam ſolummodo celebrare*, Interpretes illud verbum *neceſſitatis* explicantes, ita declaraverint: *Sed quam dicit neceſſitatem? reſpondeo, ſi celebravit de die, & poſtea etiam moriatur aliquis &c. Unde poteſt unam celebrare de die, & aliam pro defuncto.* Huic vero opinioni certos limites, modumque imponendum alii cenſuerunt, quemadmodum auctoritate Benedicti XIII. de nobis optime meriti deprehendimus (*h*): *Obſoletam quidem* (inquit) *hanc opinionem exiſtimo, habita tamen ratione, ſi cadaver die feſto ſepultura tradendum ſit, in aliqua Parochia, quæ per unicum Sacerdotem adminiſtretur: Tunc enim Canone ductus Innocentii III., & illis præſertim verbis*, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat *audacter ſentio duo Sacrificia per Sacerdotem celebranda, unum nempe de Feſto ejuſdem diei, alterum vero pro defunctis pro expiatione præſentis defuncti, cum præſertim in mea diœceſi in uſum converterim ritum vetuſtiſſimum, ne cadaver ullum ſine Miſſæ Sacrificio tumulo mandetur.*

(*f*) Editionis Pariſienſis an. 1642. pag. 263.
(*g*) C. Conſuluiſti de celebrat. Miſſar.
(*h*) Serm. 6. Secundi trigeſimi de Purgatorio.

Prudentibus quorundam Parochorum conſiliis admoniti minime præcipimus, ne cadavera tumulo inferantur, niſi prius res divina coram ipſis peracta fuerit; monemus tamen, ne id prætermittatur, ne, quæ a Rituali Romano, veterique Eccleſiæ conſuetudine perſcripta ſunt, contemni videantur. Ut res divina ſemel pro egenis, dum gratuito ſepeliuntur, ſaltem conficiatur, varias rationes Parochis ſubjicimus, quibus uti debent, ut rem conſequantur. Quippe ad hoc Parochos ipſos obſtringere nolumus, qui ſingulis diebus feſtis Sacrum pro Populo offerre tenentur, quemadmodum ea ſacris ſanctionibus conſtituitur. Primum diligenter inquirant, an in Parochia Sacerdotes verſentur, qui pietate ducti Miſſæ Sacrificium pro egeno defuncto celebrare velint. Id nos libenter pollicemur Parocho noſtro S. Petri, quoties egenum aliquem gratis ſepulturæ tradendum admonebit, modo tamen die feſto id minime contingat, quo Sacrum pro noſtro populo facere nos etiam conſuevimus; ſed tunc alium Sacerdotem, qui idem præſtet, loco noſtro ſufficiemus. Inſuper videant, ſi forte aliquis in Parochia magis opulentus, expetens, ut *oratio ſua in ſinum ſuum convertatur*, ſtipendium conferre non recuſet, quo eadem pro egenis Sacrificia peragantur. Tandem cum in quibuſdam templis capſulæ ad excipiendas pro defunctis eleemoſynas, in aliis vero ad augendos S. Euchariſtiæ honores poſitæ ſint, quas libenter (ſi fortaſſe deſint) noſtra auctoritate permittimus, in iis capſulis inſcribent, deſumendum eſſe ex ea pecunia ſtipendium, quo Sacrum pro quolibet egeno gratis in Parochia ſepeliendo indicatur. Quæ cum ita ſe habeant, Parochus ſine ullo incommodo per ſe, vel per alium Sacerdotem rem divinam perſolvet. In

noſocomiis etiam nonnulli in tanta inopia deceduunt, ut gratis efferri debeant; quare Præfectos bortamur magnopere, ut idem, quod modo expoſuimus, perficiant: nam ex pecunia, quæ pro ſublevandis defunctis congeritur, ſtipendium facile deduci poteſt, quo pro iiſdem egenis Miſſæ Sacrificium ſtatuatur.

Sanctus Thomas jam allato articulo 12. quærit: *Utrum ſuffragia, quæ fiunt pro uno defuncto, magis illi proſint, pro quo fiunt, quam aliis*: dum partes adfirmantium tuetur, uti ſuperius dictum eſt, tertio loco hoc argumentum ſibi ſolvendum proponit: *Pro pauperibus non fiunt tot ſuffragia, ſicut pro divitibus. Si ergo ſuffragia facta pro aliquibus, eis ſolum, vel magis, quam aliis, valerent, pauperes eſſent pejoris conditionis, quod eſt contra ſententiam Domini, Lucæ 6. Beati pauperes, quia veſtrum eſt Regnum Dei:* Deinde hanc ſubdit reſponſionem: *ad tertium dicendum, quod nihil prohibet, divites, quantum ad aliquid, eſſe melioris conditionis, quam pauperes, ſicut, quantum ad expiationem pœnæ; ſed hoc quaſi nihil eſt comparatum poſſeſſioni Regni Cœlorum, in qua pauperes melioris conditionis eſſe oſtenduntur per auctoritatem inductam.* Eandem ſententiam Sotus bis verbis complectitur (*a*): *Reſpondetur cum Divo Thoma, nihil obſtare, quo minus divites hac parte melioris ſint conditionis, ut ſcilicet cumulatioribus eleemoſynis magis ſubleventur a pœna Purgatorii, ſed multo pretioſius eſt, quod pauperes cum minori periculo, & majori cumulo charitatis ad ampliorem gloriam accepientur, cum divitibus neque tam facilis ſit ingreſſus, nec ad tantam gloriam.* Si tamen divites ſuis fortunis bene utantur, & in ſublevandam vivorum inopiam, & defunctorum cruciatus convertant, impedimentum, ne tam facile inter Beatos recipiantur, ſine ullo negotio ſuperabunt.

(*a*) Loco ſuperius allato.

Nunc de illis agendum ſupereſt, qui divites habentur, vel ſaltem iis bonis inſtructi ſunt, ut gratis minime tumulentur, pro quibus nihil novi decernendum putamus, ſi, cum deferuntur ad ſepulchrum, Crux antecedat, & circum tædæ ardeant, & conveniens Sacerdotum numerus funebrem pompam ſequatur. Antiqua ſolum decreta Martinelli Vicarii Generalis hujus diœceſis renovamus, quæ die 1. Auguſti, & die 27. ejuſdem Menſis anno 1696. promulgavit, cui penitus congruit decretum per Vicarium noſtrum Generalem editum die 13. Auguſti anno 1734.

Sermo igitur inſtituendus eſt de ea ratione cadavera ad templum ferendi, quam breviter ſubjicimus: nocturno tempore ſine Crucis vexillo adhibitis ſolum laternis, ne veſpillones offendant, & corruant, ad Eccleſiam defuncti corpus defertur: Parochus, aut alius ipſius loco Sacerdos cum ſuperpelliceo, pallio tamen ſuperindutus cadaver comitatur: ſi vero puer, etiam poſt acceptum Baptiſmum tumulandus ſit, corpus includitur arcula, quod Eccleſiæ cuſtos de meridie pallio ſuo contectum ſine ulla cœremonia ad locum perſet ſepulturæ deſignatum: Poſtquam cadavera in templum illata ſunt, protinus tumulo mandantur.

A Peritis rerum quærere non prætermiſimus, quonam tempore ad Eccleſiam ferri hoc pacto, ac tam expedite ſepulturæ tradi cadavera cæperint; Illi ſeptem, vel octo ab hinc annis hunc morem inductum adfirmarunt; nobis vero cauſam ſciſcitantibus reſponderunt in more poſitum id fuiſſe, tum ad evitandas plebejorum hominum irriſiones; tum, quod hæredes pro ipſorum conditione funebrem pompam indicere non poſſent; tum quod in ſupremis eorundem tabulis, qui hac ratione ad Eccleſiam, tumulumque privatim deferuntur, id cavetur expreſſe.

Cauſæ tamen ejuſmodi inductam corruptelam probare nequeunt: nam illius, qui civitati præeſt, diligentia plebis impudentia ſatis coercetur, & perpauca ſane requiruntur, ut ritus chriſtianæ ſepulturæ omnino ſerventur, quemadmodum inferius oſtendemus. Poſtremo ex ipſo jure conſtat apertiſſime nulla conſuetudine, aut teſtatoris voluntate ritus ejuſmodi poſſe impediri, nempe ut Clerici funus ſequantur, faces, & Pſalmorum cantus pompæ funeris adjungantur. Ita profecto poſt ſedulum examen, allataſque ſapientium virorum auctoritates in Romana Rota conſtitutum fuit coram Decano Molines, cujus ſententia poſt Romani Cleri ſtatutum his verbis excudi meruit (*b*): *Eccleſia Catholica, obliteratis, & proſcriptis innumeris ſuperſtitioſis, & deridendis Ethnicorum funerum ritibus, nec non ambitioſis, & ſuperfluis expenſis, quæ in hanc cauſam effundebantur, ſequens exempla veteris, & novi Teſtamenti, inſtructaque Beatorum Apoſtolorum, Sanctorumque Patrum regulis pios, ac religioſos conſtabilivit ritus in ſepeliendis corporibus mortuorum ſervandos, inſtituendo ſcilicet, ut eorum funus proſequeretur cum piis precibus, Pſalmis, & Miſſis aſſociatione Clericorum, candelis, & cereis ardentibus, aliaque bujuſce generis pompa, & celebritate; idque tum in ſuffragium animarum, ſolatiumque vivorum, quam ad ſignificandum, animas a corpore ſeparatas vivere, & immortalitatis dono gaudere, defunctos obiiſſe in fide, reſurrectionem, ac fruitionem æternæ gloriæ expectare &c. Invaluitque adeo in toto Orbe Catholico hujuſmodi vetus Eccleſiæ inſtitutum, ut receptiſſimum ſit inter noſtri Juris Interpretes, quod mandari non debeat executioni ultima defunctorum voluntas in ea parte, in qua præſcriberent, eorum corpus humari ſine ulla honorificentia ab Eccleſia inſtituta &c. non obſtante qualibet contraria conſuetudine; quia hanc, tanquam irrationabilem, omnique honeſtati repugnantem, eliminandam, & extirpandam eſſe, ex cap. final. de conſuetudine, aliiſque probat Pignatell. &c.*

(*b*) In Romana Funeralium die 15. Junii anno 1699.

Mos deferendi cereos accenſos in funeribus a primis uſque ſæculis ad nos promanavit. Pontius, cum Martyrium S. Cypriani deſcribit, hæc habet: *Inde cum cereis, & ſcholatibus in area cujuſdam Candidi Procuratoris magno triumpho ſepultum eſt*. De eadem funebri pompa Niſſenus meminit (*c*): *Quomodo utrinque quaſi ignei omnes continentibus facibus, tractu continuo, perpetuoque fluentes, quoad oculi longiſſime proſpicere poſſunt, porrigebantur.* Item S. Hieronymus in epitaphio Paulæ de funebri apparatu hæc ad Euſtochium ſcribit: *Translataque Epiſcoporum manibus, & cervicem feretro ſubjicientibus, cum alii Pontifices lampades, cereoſque perferrent, alii choros pſallentium ducerent, in media Eccleſia ſpelunca Salvatoris eſt poſita*. Ad prima pariter Eccleſiæ ſæcula hymnorum conſuetudo refertur teſte S. Gregorio Nazianzeno *in funere Cæſarii, quod cum multiplici hymnorum cantu deducitur*. Victor autem, cum de inhumano Genſerici animo graviter quereretur, hæc tradit (*d*): *Quis vero ſuſtineat, aut poſſit ſine lacrymis recordari, dum præciperet, noſtrorum corpora defunctorum ſine ſolemnitate hymnorum cum ſilentio ad ſepulturam perduci?* Mirum igitur non ſit, quod Rituale Romanum (*e*) tantopere antiquas cœremonias, ſacroſque Ritus in humandis fidelium corporibus Parochis commendet: *Sacras cæremonias, ac ritus, quibus ex antiquiſſima traditione, & Summorum Pontificum inſtitutis Sancta Mater Eccleſia Catholica in filiorum ſuorum exequiis*

(*c*) In funere Meletii.

(*d*) Lib. 1. hiſtoriæ perſecutionis Vandalicæ c. 5.

(*e*) Tit. de Exequiis.

quis uti ſolet, tanquam vera Religionis Myſteria, Chriſtianaque pietatis ſigna, & fidelium mortuorum ſaluberrima ſuffragia Parochi ſummo ſtudio obſervare debere, atque uſu retinere; Paulo poſt hæc præcipit: *Cum autem antiquiſſimi Ritus Eccleſiaſtici ſit, cereos accenſos in funeribus deferre, caveant item, ne hujuſmodi Ritus omittatur, ac ne quid avare, aut indigne in eo committatur*; Inſuper eum de ordine Exequiarum ſermo eſt, hæc leguntur: *Parochus indutus ſuperpelliceo, & ſtola nigra, vel etiam pluviali nigri coloris*; Poſtremo Crucem anteferri, hymnoſque concini jubet: *Prælata Cruce, devote Pſalmos, ut infra, decantantes*. Id pariter decreto Clementis XI. indicatur (*a*): *Item præcipit Sanctitas Sua, ut in corporibus ad Eccleſiam deferendis, cujuſcunque conditionis, & gradus ſint defuncti, ſive diurno, ſive nocturno tempore, accepta prius facultate, ſecta ſartaque ſint omnia, quæ in Romano Rituali perſcribuntur titulo ſuperius allato* §. Conſtituto tempore, *nempe ut pompa funeris ordinata ferantur, Parocho præcedente feretrum cum luminibus*.

(*a*) In ſuo Bullario p. 317.

Cum hæc tam clare ſe habeant, expreſſe jubemus, ne in poſterum eorum corpora, qui gratis ſepulturæ non traduntur, eo modo, quem ſuperius explicavimus, efferantur; licet ſint Pueri, qui Baptiſmum ſuſceperunt: ſed noſtra interpoſita auctoritate omnino præcipimus, ut, quocunque tempore id continget, etiam nocturno, ſi facultas obtenta fuerit, Crux præferatur, ac duo cum accenſis facibus circumſtent; ſemper interſit Parochus ſuperpelliceo, & ſtola indutus, ſive ipſius loco alius Sacerdos, qui Clericum ſaltem ſocium habeat, ut Pſalmi, ſicut antea dictum fuit, alta voce decantentur; univerſi, qui feretrum geſtant, facem quoque manibus præferant. Hæc vero ſtatuuntur, ut aliqua in funeribus ducendis norma ſervetur, omneſque intelligant eam ſolummodo pompam, eoſque ſumptus expeti, qui Chriſtiano ritui neceſſario conveniunt; non tamen, ut illorum pietas impediatur, qui majorem Sacerdotum numerum, Regulares, & ſodalitia accire cupiant, aut etiam pluribus tædis funus deducere. Cum de illis ageretur, qui gratis ſepulturæ traduntur, monuimus, ut præſenti corpore, quantum fieri poteſt, Sacrum habeatur: idem multo magis commendamus, cum ſolitis emolumentis acceptis funera celebrentur. Non ignoramus pro Sacro faciendo non ita copioſe ſtipendia obtingere, ideoque muneris noſtri partes ducimus ſingulos hortari, ut in defunctis ſublevandis magis liberales ſint, & plura Sacrificia collatis ſtipendiis indicant. S. Thomas docet (*b*) hæc tria, eleemoſynas, Sacrificia, & preces defunctis maxime prodeſſe: *Ex parte charitatis præcipue mortuis ſuffragantur Sacrificium Eccleſiæ, & Eleemoſynæ, ſed ex parte intentionis directæ in mortuos præcipue valet oratio, quia oratio ſecundum ſuam rationem non ſolum dicit reſpectum ad orantem, ſicut, & cætera opera, ſed directius ad illud, pro quo oratur*. Hanc doctrinam a S. Auguſtino deſumpſit, qui ait (*c*): *Quæ cum ita ſint, non exiſtimemus, ad mortuos, pro quibus curam gerimus, pervenire, niſi quod pro eis ſive altaris, ſive Orationum, ſive Eleemoſynarum Sacrificiis ſolemniter ſupplicamus*. Inſuper cum ſermo de illis fuit, qui gratis tumulantur, Parochos admonuimus, ut ſtipendium a piis, ac religioſis Fidelibus eliciant, quo Miſſæ Sacrificium pro iiſdem egenis offeratur: eodem modo præcipimus, ut pro illis, qui ad tumulum gratis non deferuntur, Sacrum fiat in eadem Eccleſia, ubi ſepulturæ mandantur, ideque mane cum funus celebrabitur, vel die inſequenti, ſi poſt meridiem id fieri contingat: ſtipendium vero conferent, qui ob cognationem, vel ob aliam cauſam hæredes bonorum declarantur. Quod ſi aliquod impedimentum intercedat, idem ſtipendium ex bonis defuncti percipiatur. Confidimus plura Sacrificia per illos indicenda fore, qui ſanguinis ratione ad ipſum defunctum pertineant; teſtatores autem non ita immemores fore cruciatuum, quibus animæ poſt mortem expiantur, ut exiguam pro Sacris faciendis pecuniam ſuis hæredibus præcipiant.

(*b*) Qu. 71. Supplement. art. 9.

(*c*) Lib. 2. de Cura c. 18. & ult.

Non eſt prætereundum, quod Cardinalis Petra ſapienter advertit (*d*), evenire poſſe, ut cadaver aliquod privatim ad Eccleſiam deportandum ſit. Id vero ſi contingat, & a norma ſuperius conſtituta recedendum aliquando videatur, ſatis erit, ſi Vicarius noſter Generalis, aut nos ipſi de hac re præmoneamur, qui certiſſime, ſicut res poſtulabit, conſulemus. Pœnas autem noſtro arbitrio in eos ſtatuemus, qui contrarium facere auſi fuerint, antequam debitam a nobis facultatem impetraverint.

(*d*) Tom. 2. Conſtit. Apoſtol. p. 263. nu. 11. & 12.

Tria ſubdenda ſuperſunt; primum de cadaveribus, quæ ad tumulum curru devehuntur, quod penitus interdicitur plurimis Sacrarum Congregationum decretis, quæ Cardinalis Petra commemorat (*e*), & Clementis XI. decreto ſuperius allato confirmantur (*f*). Cum tamen in hac civitate mos obtinuerit, ut Nobilium cadavera ad Eccleſiam curru deportentur, nihil novi ſuper hac re decernendum exiſtimamus. Præcipimus ſolum, ut rem nobis, vel Vicario Generali patefaciant, ne currus (quod non ſemel accidit) ruſticam Monaſterii portam ingrediatur, ubi ſepulturæ corpus tradendum eſt, antequam Regulares ejus loci admoneantur; ideoque nullus adſit, qui rite cadaver excipiat, & in templum inferat. Quare, ſi nos ipſi, vel Generalis Vicarius certiores antea facti ſimus, huic incommodo, cæteriſque omnibus, quæ in deferendo ad Eccleſiam cadavere poſſunt obtingere, aditus omnis præcludetur. Secundo, verba facienda ſunt de Parochis, qui ſuperpelliceo, ſtolaque induti, & prælata Cruce templa Regularium ingrediuntur, ubi defunctus gentile ſepulchrum habeat, vel ſuprema voluntate ſibi tumulum elegerit. Non ignoramus aliquos Regularium Ordines poſt conſtitutionem Benedicti XIII. quæ incipit *Pretioſus*, Parochis etiam prælata Cruce in ſuas Eccleſias aditum permittere, alios vero impedire. Primos quidem ſummopere commendamus; Alios autem Regularium Præfectos, & etiam Parochos vehementer hortamur, ut ſe a turbis penitus abſtineant, quæ ſemper offenſionem populo ingerunt, cum præſertim inter Eccleſiaſticos excitantur. Præter allatam Benedicti Pontificis conſtitutionem difficile erit alium invenire, qui Pignatellio copioſius hanc rem pertractaverit (*g*). Quod ſi ejuſdem Scriptoris rationibus perſuaderi non poterunt, ut tandem aliquam normam ſine ulla lite proponamus, ad Sacram Rituum Congregationem cauſam deferemus, cujus decreta ſummo honore proſequi nos ipſi, cæterique debent univerſi. Tertio, pium, & laudandum eorum inſtitutum, & conſilium prædicamus, qui ut pietatem ſuam erga Sanctos aliquos Ordinum Regularium teſtentur, uti P. Theophilus Raynaudus fuiſſe demonſtrat, (*h*) in Religioſa ejuſdem Ordinis Veſte ſepeliri præcipiunt. Sed magis id probatur, cum mores anteactæ vitæ huic ſupremæ voluntati reſpondeant, nec ullum Fidelibus ſcandalum intulerint, quemadmodum ſubdit idem P. Theophilus (*i*): *Alteram, quod attendi volebam*

(*e*) Loco ſuperius allato n. 10

(*f*) Pag. 317 ipſius Bullar.

(*g*) Conſul. 45. tom. 3.

(*h*) In ſuis heteroclitis ſpiritual. par. 3. ſe. 1. 1.

(*i*) Tom. 17 p. 619.

bam circa hunc aſum ſepulturæ in ſucro habitu, eſt, ut curetur, ne vita contumelium inferat ſacræ veſti; ſicut enim param javat Religioſum ſacer habitus, ſi eum deturpet moribus, ita idem ſine dubio eſt de ſæculari, qui in Religioſa veſte ſepelitar poſt vitam prorſus irreligioſam. Id tamen minime conceditur Eccleſiaſticis Sæcularibus, ac præſertim Diaconis, & Subdiaconis, qui ad ſepulchrum ferri, atque humari eum ſacris ſuorum Ordinum veſtibus debent; quemadmodum per Rituale Romanum decernitur, quod ſane conſectum fuit, ut legatur, & obſervetur. (*a*) Præcipimus, ut decreto Clementis XI. (*b*), de quo ſuperius dictum eſt, ſingulis pareant, cujus hæc ſunt verba latine reddita: *Cum Sanctitas Sua maxime velit, ut in omnibus faneribus, & exequiis celebrandis adamaſſim Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Ritus ſervetur, emperat Parochis omaibus & Prufectie Eccleſiarum Sæculariam, ac Regularium, licet qaocumque privilegio præditu ſint; itemque Sacrarii Cuſtodibus, aliiſqae omaibus, ad quos ſpectat, imperut, inquam, at Eccleſiuſticorum Sæcularium cadaveru, ue pruſertim, ſi Sacerdotes, Diaconi, vel Subdiaconi faerint, a propriie domibue in templum deportentur, vel ibidem noa ulıis iaduta veſtibue, quamvis Sodalitii, vel Regularis cœtut, ſed Sacri ipſoram Ordinis inſignibus ornatu exponantur, quemadmodum in Rituali Romano* (*c*) *continetur. Qai non paruerint, funerum emolumentie carebunt, aliiſque pœnis obnoxii erunt noſtro arbitrio infligendis.*

(*a*) Tit. de Exequiis
(*b*) An ipſius Bullar. pag. 317.
(*c*) Tit. de Exequiis.

INSTITUTIO XXXVII.

De Bacchanalibus, ac Larvis. Nulli unquam licuiſſe eas larvas induere, quæ ſacrum aliquod indamentum, aut ſpeciem Eccleſiaſticam pruſeferrent. Nallu unquam contraria conſuetudine abrogatos fuiſſe eos Canones, qui id vetant. Nullie Clericie cujuſvie ordinis permitti, ut larvati incedant, ſive ut choreis, ludiſque indulgeant, vel ipſis pruſentee interſint.

SÆpius Deceſſores noſtri, ac nos ipſi edicta promulgavimus, cum Bacchanalia, & perſonarum uſus conceſſa ſunt, ne Sacerdotes unquam, aut Clerici perſonati per Urbem vagarentur, vel in ea loca ſe conferrent, ubi choreæ inſtituuntur, aut ibidem ludis operam darent. Vetitum quoque ſemper fuit univerſis, qui larvas gererent, ne Sacerdotis, vel Regularis, aut Solitarii alicujus ſimulata indumenta ſibi deſumerent, neque Monialium veſtibus, lineis tunicis, ſuperpelliceis, birrettis, aliiſve rebus uterentur, quæ ſacrum aliquid, vel Eccleſiaſticum referrent. Quamvis autem decreta ejuſmodi confecta fuerint, ut in hac Bononienſi Civitate, totaque diœceſi obſervarentur, tamen accepimus in noſtro Centenſi Oppido neglecta fuiſſe, quæ in iiſdem edictis continentur. Quare ea plurimum commendanda exiſtimavimus, ſi fortaſſe Cardinalis Legatus Ferrarienſis, in cujus ditione idem Oppidum poſitum eſt, Bacchanalia celebrari, larvaſque induci patiatur.

Contra ejuſmodi corruptelas verba facere non ſtatuimus, quod tamen facillimum nobis eſſet, ſi ea ſolum commemorare velimus, quæ S. Carolus Borromeus ſuper hac re pie ſapienterque ſcripta reliquit (*d*). Cum tamen his omnibus per Sacros Canones, Sacraſque Congregationes abunde conſultum fuerit, nobis ſatagendum eſt, ut ipſa omni ſtudio ſerventur, ne muneri noſtro deeſſe videamur: *Ideo, permittente Domino* (inquit Canon Quod vero 25. quæſt. 2.) *Paſtoree hominum ſumus effecti, ut, quod Patres noſtri ſive in Sanctis Canonibus, ſive in mundanis uſſixere legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe ſaluberima* [?] *ugimus inſtituta, ſi, qaod ipſi divino inſtituerunt conſilio, intactam non conſervamus.*

(*d*) In actis Eccl. Mediolan. par. 7. p. 1212. tom. 2. edit. Lugdun.

Ac primo quidem Monacellus omnia decreta complectitur, quæ a Sacris Congregationibus ſuper eadem re promulgata ſunt (*e*). In Canone autem: *Hic igitur* (*f*): ita ſancitur: *Non ſpectaculis, non pompis iaterſint*; Inſuper in Canone: *Præsbyteri* (*g*): hæc mandantur: *Nec his cutibus miſceuntur, ubi amatoriu cantantur, & turpia, aut obſceni mutus corporum choreis & ſaltationibus efferuntur.* Tandem in capite, *Clerici de vita, & honeſtate Clericorum* hæc habentur: *Ad uleat, & taxillos non ludant, nec hujuſmodi ludis interſiat*; Interpretes vero ſuperaddunt: *Hic prohibetur Clericie non tuntum ludere, ſed ne iaterſint ludo.*

(*e*) In Formularum legali tom. 1. p. 120. edit. 2. Romæ, & tom. 2. p. 169. n. 2.
(*f*) Diſt. 23.
(*g*) Diſt. 34.

Ut omnes vero intelligant nefas eſſe uti veſtibus, quas ſupra enumeravimus, cum Baccanalia aguntur, illud Deuteronomii præceptum in medium afferre liceat: Non *èuduetur Mulier veſte virili, nec vir utetur veſte fœminea, abominabilis enim eſt, qui facit hæc.* Cum hanc ſententiam S. Thomas (*h*) explicaret, duabus de cauſis id vetitum fuiſſe adfirmavit, nempe, ut Idolorum cultus longe arceretur: *Ad vitandum Idololatriæ cultum; hujuſmodi enim variis veſtibus &c. Gentiles utebantur &c. & etiam in cultu Martis mulieres utebantar armis virorum, in cultu autem Venerie e converſo viri utebantur veſtibas mulierum*; ſecundo, ne cupiditati, ac libidini illecebra ſuppeditaretur: *Qaod autem malier induatur veſte virili, aut e converſo, incentivum eſt concapiſcentiæ, & occaſionem libidini præſtat.* Cum hæc ita ſint, legitimo fundamento ſatis innitimur, ut Regularium indumentorum uſum tempore Bacchanalium, penitus interdicamus, cum graviſſimum ex ipſo malum dimanet, licet valde illis diſſimile, quæ S. Thomas enumerat. Siquidem contemptus in Regulares Ordines excitatur, & in eos præſertim, qui arctiori diſciplina Deo conſecrati virtutibus excolendis omnem curam, ſtudiumque impendunt.

(*h*) 1. 2. qu. 102. ar. 6. ad ſextum

At vero ſupervacaneum eſt dicere, Canonum vim, quos paulo ante expoſuimus, contraria conſuetudine jam penitus ſublatam eſſe? Cum enim Eccleſiaſticus Galliæ, qui aleis luſerat, ſuæ regionis uſum pro excuſatione attuliſſet, Innocentius III. his verbis eam graviter improbavit (*i*): *Excaſationem prædictam, quæ per pravam conſuetudinem, quæ corruptela dicenda eſt, palliatur, frivolam reputantes, cum in illie magie plectibilie ſit offenſa, per quos ad excuſandas excuſationee in culpie delinquendi auctoritas uſurpatur &c.* Interpretes etiam adjungunt. *Qai peccatum ſuam defendit auctoritate, ſea conſuetudine, magis peccant, & ideo magis puniri debet.*

(*i*) Cap. inter dilect. de exceſſibus Prælatorum.

At præ ceteris, cum Eccleſiaſtici ad virtutem alios allicere ſuis exemplis debeant, Tridentina Synodus (*k*) juſſit in uſum revocari omnia, quæ per Summos Pontifices, & Sacra Concilia de vitæ diſciplina, atque honeſtate Clericorum conſtituta fuerunt, ac præſertim de evitandis, *luxu, commeſſationibus, choreis, aleis, & luſibus.* Inſuper impoſita culpæ lethalis pœna Epiſcopis indixit, ut quæ diuturnitate temporis ex his collapſa eſſent, in priſtinum reſtituerent. *Si qaæ ex hie in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea qaamprimum ia uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis*

(*k*) Seſſ. 24. c. 1. de reformat.

nis ipſi condignas pœnas perſolvant. Sanctus quoque Carolus Borromæus in primo Provinciali Concilio hæc præcepit (*a*): *Clerici perſonati non incedent, choreas privatas, aut publicas non agent, nec ſpectabunt &c. Clericalis Ordinis hominibus omni generi ſaltationis, & ludi, præſertim vero aleæ, & teſſerarum, ac talorum, interdicimus &c. Non ſolum ludere vetamus, ſed eos ludorum ſpectatores eſſe nolumus, aut quemquam ludentem in ædibus ſuis permittere*. Hæc vero omnia Deceſſores noſtri ſuis decretis, ac Synodis plurimum commendarunt. Quare, niſi quis communi ſenſu careat, facile agnoſcet contrariæ conſuetudinis excuſationem prorſus inanem eſſe, & contumaciam potius, ac corruptelam nuncupandam.

Verum his omnibus omiſſis, Centenſis Oppidi Sacerdotes hortamur, ut ſerio perpendant, utrum ipſorum dignitati conveniat, utrum nos ipſi diſſimulare poſſimus, poſtremo, an Laici ipſorum exemplis moveantur, cum publicis choreis Sacerdos aliquis interſit, profanis cœtibus miſceatur, aliorum ſaltationes ſpectet; ac præſertim, ſi perſonatam mulierem ſecum adducat, vel adeat publica loca, in quibus alearum luſus agitantur, ibique tempus diu conterat, vel etiam ipſe ludos per integram noctem exerceat, deinde vanis ſaltem cogitationibus diſtentus ad ſacrum faciendum properet, eoque confecto ludum repetat? De ejuſmodi ſacrificiis hæc Alvarus Pelagius ſcribit (*b*): *Multæ dicuntur hodie Miſſæ, quaſi vel conſuetudinariæ, vel ad complacentiam, vel ad ſcelera cooperienda, vel ad propriam juſtificationem &c.* (nempe, ut pietatis opinionem ſibi comparent) *vel ad quæſtum*. Poſterorum memoria digniſſimum eſt, quod S. Petrus Damianus commemorat (*c*). Ipſe cum Epiſcopo Florentino iter habebat, quem nonnulli Petrum Mezzabarbam exiſtimant, alii Gherardum, qui Pontifex renunciatus Nicolai II. nomen accepit. Cum ab itinere paululum quieſcere cogerentur, S. Petrus in domum Sacerdotis divertit, Epiſcopus vero *in ſpatioſa domo cum commeantium turba reſedit*. Epiſcopum nocte latrunculis luſiſſe Damianus percepit, quem mane ita allocutus eſt: *Rectene, inquam, tuique erat officii veſpere in Scacchorum vanitate colludere, & manum Dominici corporis oblatricem, linguam inter Deum, & populum mediatricem ſacrilegi ludibrii contaminatione fœdare?* Deinde, ne quidem audita excuſatione, qua Epiſcopus diſcrimen inter latrunculos, & aleas intercedere contendebat, ipſi hanc pœnam impoſuit: *Cui mox præcipi, ut ter Pſalterium, meditando, percurreret, ac duodecim Pauperum pedes ſub totidem numiſmatum erogatione, eorumque recreatione lavaret; quam rem Epiſcopum integre perfecit*. Cardinalis autem Baronius id perpendens ita ſcripſit (*d*): *Quem* (de S. Petro Damiano ſermo eſt) *ſciolus quiſpiam redarguat hallucinatum, dum ſub aleis redigit ſcacchos, quos, non ut aleas, dubia fortuna volvit, ſed humani ingenii acumen exercet. Sit, utcumque velit, ad Pauli ſententiam redigendi procul dubio ſunt Sacerdotes, qua ait, non licere, quæ non expediunt, non licere, quæ non ædificant* (*e*).

Quæ de Præsbyteris hucuſque dicta ſunt, de Subdiaconis etiam, ac Diaconis intelligi debent, qui ad Sacerdotium proxime accedunt, ac Deo peculiari quadam ratione devoventur. Itaque præcipimus, ne ipſi larvati unquam incedant, ne ad publicas choreas conveniant, aut ullos in ipſis, vel alio publico loco ludos inſtituant, vel ludentibus aſſiſtant. Qui non paruerint, pecunia mulctabuntur, Sacerdos viginti ſcutata Romana,

(a) In actis Eccl. Mediolan. t. 1. pag. 18.

(b) Lib. 2. de Planct. Eccl. cap. 5.

(c) In Opuſcula 40. 6. 3.

(d) Anno Chr. 1062. n. 42.

(e) Epiſt. 1. ad Chor.

Diaconus quindecim, Subdiaconus vero duodecim perſolvet; quæ pecunia piis operibus, vel egenis Centenſis Oppidi ſublevandis ſtatim erogabitur. Ex Petro Bleſſenſi duodecimi ſæculi præclariſſimo Scriptore hoc conſilium, & exemplum deſumpſimus (*f*): *Certiſſimam emendationem vobis promitto in ablatione pecuniæ: ſenſibilis eſt illa ſententia, non verbalis*.

Neque ſane Clericos prætcribimus prima Tonſura, vel minoribus Ordinibus initiatos, ſi aliquod præſertim beneficium obtineant. Siquidem eadem ipſis, quæ Sacerdotibus Diaconis, ac Subdiaconis, interdicimus. Beneficium habentes, licet prima Tonſura, ſeu minoribus Ordinibus præditi, decem ſcutatis, reliqui vero Clerici tribus omnino plectentur, quæ in eum uſum, quem modo declaravimus, convertemus, ſi decreto huic noſtro parere recuſaverint. Item pro certo habeant eorum modeſtiam tempore Bacchanalium pro quadam norma futuram nobis eſſe, cum per Quadrageſimam, aut aliud tempus Sacras Ordinationes indicemus. Poſtremo, quicunque ſacris veſtibus, ut ſupra dictum eſt, perſonatus utetur, decem ſcutatis pœnas luet, quæ eodem modo, quem paulo ante expoſuimus, juſſu noſtro impendentur &c.

(f) Ep. 79.

INSTITUTIO XXXXIII.

De Sacra Synaxi a Clero percipienda Feria V. majoris hebdomadæ; non licere ullum privatum ſuerum conficere Feria V., Feria VI., ac Sabbato majoris hebdomadæ. Antiquum haberi ritum, quo Clerus univerſus Feria V. ejuſdem hebdomadæ Divinam Euchariſtiam ſumit, quem plures Eccleſiæ inſignes adhuc retinent.

EX veteri Eccleſiæ diſciplina univerſus populus, qui ad Miſſæ Sacrificium convenerat, feria V. majoris hebdomadæ Sacram Euchariſtiam percipiebat. Id ex Sacramentario Sancti Gregorii colligitur, quod Hugo Menardus anno 1624. (*g*) in lucem protulit, ubi hæc leguntur: *& communicat omnis populus ordine ſuo*. Neque ſolum pietate, ſed præcepto Fideles ducebantur, quemadmodum teſtimonio antiqui Canonis: *In Cœna Domini de Conſecrat. diſt.* 2. aperte comprobatur. Si quis præterea adfirmaret in more poſitum fuiſſe, ut ſexta feria ejuſdem hebdomadæ Fideles iterum ad Sacram Euchariſtiam accederent, hanc ſententiam perſpicuis documentis tueri poſſet, quæ P. Mabillonius (*h*), & Martenes (*i*) fuſe commemorant. Si fides Amain Pougeto (*k*) habeatur, eadem conſuetudo in quibuſdam Eccleſiis adhuc a Clericis retinetur: *Hodieque viget* (inquit ille) *in quibuſdam Eccleſiis, in quibus Clerici omnes duobus hiſce diebus communicant*. Mos tamen univerſim obtinuit, ut in Metropolitanis, Cathedralibus, Collegiatis, aliiſque Regularium Eccleſiis Clerus univerſus illi templo addictus, Euchariſtiam ſumat, dum res divina celebratur (*l*); Sacerdotes quidem collo pendentem, Diaconi vero a dextro ad ſiniſtrum humerum ſtolam fluentem deferunt, quemadmodum Gavantus Sacrorum rituum Magiſter tradit (*m*).

Ritus ejuſmodi documentum nongentis abhinc annis ex Ordine Romano deprehenditur, ubi ſic legitur (*n*): *Fractis autem oblatis, communicent Presbyteri primo, poſtea Diaconi, & cæteri omnes, & ita perficiatur*. Romani ſane Pontifices omnem curam ſemper contulerunt, ut hunc ritum conſervarent, ut mox ſubjiciemus; ac reliquis omiſſis S. Carolus Borromeus ita conſtituit (*o*): *Feria quinta in Cœna Domini; ſinguli, qui in Cathedrali, Colle-*

(g) Pag. 69.

(h) Tom. 2. Muſæi Italici, in Comment. de Ord. Rom. p. 72.

(i) De antiqua Eccl. diſcip. in Divinis celebr. Offic. c. 23. n. 25.

(k) In Inſt. Cath. t. 2. p. 840.

(l) Andreas Sauſſajus in Panoplia Sacerdot. lib. 9. p. 2. c. 9. §. 1.

(m) In Rub. Miſſ. p. 4. tit. 7. n. 7. Venet. impreſſ. anno 1690. p. 181.

(n) De Cœna Dom.

(o) 3. Conc. Prov. in Act. Eccl. Mediolan. t. 1. p. 79.

giata-

giatave Eccleſia vel dignitatem, vel Canonicatum obtinent, etiam qui Sacerdotalis Ordinis ſunt, & reliqui item ſinguli ejuſdem Eccleſiæ Clerici Corpus Domini in ſolemni Miſſæ Sacro, quod illo die in ea Eccleſia fiet, ſumens; Cœremoniale quoque Epiſcoporum Clementis VIII. Innocentii X. ac Benedicti XIII. auctoritate probatum hæc habet (*a*) *Deinde, antequam ſe purificet* (de Epiſcopo res eſt) *communicat primum Diaconum, & Subdiaconum, deinde omnes Canonicos paratos, & alios Sacerdotes de Eccleſia, qui ſtolam collo pendentem ſupra coctam habere debent, & denique omnes de Clero.*

(*a*) Lib. 2. cap. 13.

Nos autem, qui fere per quadraginta annos Romæ verſati ſumus, & in Baſilica Vaticana Canonici Theologi titulum plurimis annis obtinuimus, teſtes ſumus de communi inſignium Urbis Baſilicarum uſu, in quibus univerſi Canonici, etiam Sacerdotio inſigniti, item Beneficio præditi, omneſque Clerici Eccleſiæ, Chriſti Corpus celebrantis manu ſuſcipiunt. Qui vero Epiſcopali honore ſulgent, & ad Chorum ſuis inſignibus ornati conveniunt, habita dignitatis ratione, in domeſticis, & privatis, vel in clauſis Sacrarii Sacellis eo die rem divinam conficiunt.

Si quis hujus inſtituti cauſam ſcire velit, ſtatim ipſam explicabimus. Eadem feria V. Sacræ Euchariſtiæ ſolemne Feſtum celebratur, quam poſtrema Cœna Chriſtus Dominus inſtituit; quo tempore juxta Concilii Tridentini ſententiam, Sacerdotium quoque Apoſtolis contulit (*b*). Quare, ſicut Divinus Salvator ſibi primum, ac deinde Apoſtolis Sacroſancta Myſteria tradidit, ita conſentaneum fuit, ut Sacerdos feria v. majoris hebdomadæ ſuſcepta Divina Euchariſtia, ipſam poſt univerſo Clero diſtribueret, qui Eccleſiæ adſcribitur, ubi ſacrum peragitur.

(*b*) Seſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ c. 1.

In Evangelio quidem non habetur, Sacram Euchariſtiam a Domino ſuſceptam, antequam Apoſtolis tribueretur, uti modo dictum eſt, id tamen contigiſſe communi omnium Patrum opinione declaratur. S. Hieronymus ad Hedibiam ita ſcribit (*c*): *Dominus Jeſus ipſe convivа & convivium, ipſe comedens, & qui comeditur.* Sanctus etiam Thomas fuſius rem comprobat (*d*), & Dominum nihil docuiſſe contendit, quod prius exemplo non indicaverit. Interpretes vero Canonis 87. diſt. 2. ſic aſſerunt: *Comedit ergo Chriſtus ſe ipſum, ſed non quoad effectum, quia non indigebat.* Poſtremo Sanctus Thomas loco ſuperius allato, cum ad tertium argumentum reſpondet, Chriſtum Dominum, dum ſuum corpus comederet, nullo gratiæ augmento cumulatum affirmat, ſed quadam ſpirituali ſuavitate perfuſum pro nova illa Sacramenti inſtitutione, quemadmodum Sancti Lucæ verbis deprehenditur: *Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum.*

(*c*) Epiſt. 150. qu. 2.

(*d*) 4. ſent. diſt. 8. qu. 92. art. 1. part. 3. q. 81. art. 1.

Hæc noſtra Metropolitana, aliæque duæ Civitatis Collegiatæ ritum, quem paulo ante expoſuimus, omnino ſequuntur. Idem tribus Collegiatis noſtræ diœceſis præcipimus, ſi forte aliam conſuetudinem induxerint. Nobis enim delatum fuit in una ex iiſdem Collegiatis feria v. in Cœna Domini ſacrum perfici, Clerum celebrantis manu Divinam Euchariſtiam accipere, aliquos vero Sacerdotes, præſertim Canonicos cum reliquis minime ad cœleſtem menſam accedere, cum rem Divinam jam antea confecerint, vel conficere poſtea deliberaverint. Id omnino ipſis interdicimus, omneſque, dum ſolemne ſacrum peragitur, ea ratione, quæ ſuperius expoſita eſt, Divinum Chriſti Corpus accipiant.

Profecto ſatis erat, nequis Sacerdos, aut Canonicus hunc ritum negligeret, Deceſſoris noſtri Cardinalis Boncompagni decretum die 7. Aprilis anno 1724. promulgatum, quo præter Sacrum Parochiale, vel Conventuale, quemadmodum a Sac. Rituum Congregatione conſtitutum fuit, privatim Miſſæ Sacrificium celebrare vetitum fuit feria v., & ſexta, ac Sabbato majoris hebdomadæ, non modo in privatis Sacellis, ſed etiam in Regularium, ac Sæcularium Eccleſiis; omnibus quoque privilegiis, & contraria conſuetudine penitus abrogata. Quod ſi decreti ejuſdem memoria penitus ex ipſorum animis exciderit, in Kalendario, quod quotannis excuditur, hæc pauca verba, quæ feria v. in Cœna Domini oculis ſubjiciuntur, facile percurrere potuiſſent: *Hodie, & duobus ſequentibus diebus prohibentur utique Miſſæ privatæ.*

Sed quoniam una ex Collegiatis noſtræ diœceſis etiam poſt hæc tam perſpicua edicta frequenter juſſa detrectavit, ideo ſignificamus, eam mentem Summis Pontificibus ineſſe, ut nulla ſacra feria v., ſexta, & Sabbato majoris hebdomadæ privatim fiant. Id Clementis XI. decreto (*e*) continetur, ubi quodcunque ſolemne, aut privatum Miſſæ Sacrificium prohibet feria ſexta majoris hebdomadæ, licet Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis celebrandum in ea contingat, jubetque ea plene ſervari, quæ in eum diem a Romano Rituali perſcribuntur, poſt hæc ita ſubdit: *Poſtremo Sanctitas Sua declarat hac interdictione, quæ feriæ ſextæ ratione facta eſt, haud permittere, ut feria quinta, ac Sabbato ejuſdem majoris hebdomadæ ſacra privatim inſtituantur, ſed Conventuale ſolummodo juxta ritum Sanctæ Eccleſiæ, & plura decreta Sacrorum Rituum Congregationis.* Die vero Aprilis anno 1719. juſſu ejuſdem Pontificis Cardinalis Parraccianus Urbis Vicarius hoc monitum promulgavit: *Sanctitas ſua juxta ea, quæ pluries a S. Rituum Congregatione ſancita ſunt, præcipit omnibus Sacerdotibus, ut a Miſſis celebrandis privatim abſtineant non modo feria vi. ſed feria v. ac Sabbato majoris hebdomadæ tum in privatis Sacellis, tum publicis Regularium, vel Sæcularium templis, quibuſcumque privilegiis præditæ ſint, quæ omnia, & quamlibet contrariam conſuetudinem penitus abrogat.*

(*e*) Promulg. die 13. Martii anno 1712. 27. in ejus Bullario.

Illud quoque notum facimus, Presbyteros omnes, etiam Canonicos Capituli, Dignitates, & reliquos Clericos huic Metropolitanæ, vel Collegiatis cum Urbis, tum diœceſis adſcriptos ea lege obſtringi, ut feria v. in Cœna Domini Sacram Euchariſtiam celebrantis manu ſuſcipiant. Satis id probant, quæ ſuperius adduximus, & alia Sacrorum Rituum Congregationis decreta, quæ Gavantus (*f*), ac Biſſus commemorant (*g*). Horum ſane præceptorum vim effugere nequeunt ſacrum antea privatim facientes. Hoc namque vetitum eſt, uti nuper oſtendimus, niſi forte S. Joſephi dies feſtus in eandem feriam v. incurrat. Tunc enim (licet officium in alium diem transferatur) præceptum tamen indicitur audiendi ſacrum, & a ſervilibus operibus abſtinendi juxta decretum editum die 13. Septembris anno 1692. in quo præterea hæc adduntur: *Adeoque per Ordinarios Locorum accurate providendum, ut eo die aliquæ quidem Miſſæ privatæ ante celebrationem ſolitæ Miſſæ Conventualis celebrandæ pro præcepti adimplemento non deſint; ſed tamen propterea antiquus mos Communionis Cleri in Miſſa ſolemni ejus diei, quo Eccleſia Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti inſtitutionem, & memoriam recolit, ſumma religione hactenus detentus nullatenus omittatur.*

(*f*) In Manuali in verbo Canonici manetta n. 48.

(*g*) In verbo Communio Euchariſtiæ, ſub n. 383.

Idem

Id decernendum, ſi Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis eadem feria v. celebrandum occurrat, quemadmodum Sacra Rituum Congregatio die 12. Septembris anno 1716. ſanxit; cum inſequenti anno 1717. eadem feria v. Feſtum illud contigerit. Anno pariter 1728., cum idem eveniſſet, Cardinalis Boncompagnus Deceſſor noſter edictum in lucem protulit, quod Civitatem, ac diœceſim complectebatur, in quo templa deſignavit, ubi privatim Sacra ante Conventualem Miſſam fieri liceret, ipſorum numerum conſtituit, eamque normam propoſuit, ut eodem die Clerus univerſus, dum Sacerdos Miſſam ſolemnem ageret, ipſius manu Chriſti Corpus ſumere teneretur.

Cum hæc ita ſe habeant, ſi quis abſque legitima cauſa Canonicus, Sacerdos, aut Clericus majoribus, ſeu minoribus Ordinibus initiatus eiſdem Eccleſiis addictus hanc legem contemnat feria v. majoris hebdomadæ, præcipimus, ut ille qui abſentes a Choro notare conſuevit, nos certiores faciat, ut debitas pœnas infligamus. Si ipſe pro numere ſuo nos admonere negligat, pœnas in eum convertemus. Si vero præter Parochum in ſua Parochia, Sacerdos aliquis cujuſcumque conditionis, aut dignitatis Miſſam (quod ſuſpicari vix poſſumus) privatim feria v., ſexta, ac Sabbato majoris hebdomadæ celebrare auſus fuerit, ipſum graviter puniemus, & a *Divinis* etiam interdicemus. Pœnas etiam dabit cuſtos Eccleſiæ, vel Sacelli, ubi ſacrum peractum fuerit.

Neque æſtimanda ſunt eorum teſtimonia, qui ſacrum eadem feria v. confici poſſe ſcripſerunt; fatentur enim ſe ignorare, utrum id vetitum unquam fuerit. Quare poſt tot decreta, quæ in medium protulimus, illorum ſententias penitus corruere neceſſe eſt. Poſtremo illud monendum videtur, eos, qui Scriptores de Eccleſiaſtica diſciplina, ſacriſque ritibus percurrunt, nec Pontificum conſtitutiones, & decreta ſuper iiſdem rebus antea cognoverunt, cum illis merito conferri poſſe, qui libros de moribus, & chriſtiana lege tractantes aſſiduo manibus terunt, nec antea ſententias a Summis Pontificibus proſcriptas menti demandarunt. Ambo ſane in apertiſſimos errores labuntur, dum lectionibus ejuſmodi detinentur.

INSTITUTIO XXXIX.

De Miſſæ Sacrificio, quod Sabbato majoris hebdomadæ celebrari ſolet, ac de benedictione ignis, cereique Paſchalis eadem die peragenda: In ſingulis Parochiis Paſchalem cereum eſſe conſecrandum, Ritum hunc ab omni antiquitate probari. Hæc autem omnia non ſeorſim facienda, neque in alium diem protrahenda.

NOn ſine gravi dolore accepimus nonnullos hujus diœceſis Parochos ritus ab Eccleſia perſcriptos negligere, nec Sacrum facere Sabbato majoris hebdomadæ; Item ignis, cereique Paſchalis benedictionem die ipſo Paſchatis poſt prandium inſtituere, quam non ſemel ad inſequentem feriam ſecundam prorogant; cujus rei eam afferunt cauſam, quod Sabbato majoris hebdomadæ ad principem Eccleſiam pro Baptiſmalis fontis benedictione conferre ſe debeant.

Parochi omnes noſtræ diœceſis feria quinta, ſexta, ac Sabbato majoris hebdomadæ Sacras cœremonias, & ritus ab Eccleſia propoſitos exequi debent, ignem, cereumque eodem Sabbato ſacrare, neque in diem Dominicum, aut feriam ſecundam Paſchatis id protrahere. In Ambroſiano Miſſali præcipitur (*a*), ut per eos dies majoris hebdomadæ in Cathedralibus, Collegiatis, atque in Parochiis, non autem in privatis Sacellis Miſſæ Sacrificium peragatur (*b*). Michael Bauldrius cœremoniarum peritiſſimus, non modo ordinem explicat, qui feria quinta, ſexta, ac Sabbato ejuſdem hebdomadæ in Sacris cœremoniis perficiendis obſervandus eſt, ſed etiam ſigillatim eas declarat, ut normam aliquam illis Eccleſiis tradat, in quibus exiguus Clericorum numerus, aut unicus etiam Sacerdos verſatur. Inſuper inter opuſcula, quæ Benedictus XIII. de nobis optime meritus pro Eccleſiæ Beneventanæ, quam tunc obtinebat, adminiſtratione edidit; quæque collecta, ac Romanis typis excuſa fuerunt anno 1726., unum præ cæteris occurrit Bononiæ impreſſum anno 1732. in quo Sacri ritus, ac cæremoniæ, quas in majori hebdomada indicit Eccleſia, Parochorum gratia fuſe explanantur.

Si quis altius repetere velit horum rituum vetuſtatem, inſigne opus percurrat, quod Anaſtaſii Bibliothecarii nomine circumfertur: In vita Zoſimi Pontificis, qui anno 417. ſupremus Sacrorum Antiſtes renunciatus fuit, hæc verba deprehendet: *Et per Parochias conceſſa licentia cereus benedici*.

Nonnulli contendunt ſæculo ante Pontificatum Zoſimi ritum ejuſdem benedictionis inductum fuiſſe, & Prudentii auctoritate nituntur, cujus hymnus inſcribitur: *Ad incenſum Cerei Paſchalis*. Sirmundus tamen ingenii laude præclarus ex antiquis codicibus hymnum his verbis inſcriptum comperit: *Ad incenſum lucernæ*. Quare non de Paſchali Cereo, ſed de igne ſermo eſt, qui ex ſilice depromi Sabbato majoris hebdomadæ quotannis ſolebat, ut lampades inde templi accenderentur: Id aſſerunt Thomaſſinus (*c*), Menardus (*d*), ac Martenes (*e*).

Aliqui vero Zoſimum Pontificem ejus ritus auctorem conſtituunt: *Zoſimus Papa* (inquit Sigebertus) (*f*) *decernit, Cereum Sabbato Sancto Paſchæ per Eccleſias benedici*. Si tamen Anaſtaſii verba recte expendantur, facile conjici poterit ejuſdem ritus initium non tribuendum eſſe Zoſimo, ſed tantum ad Parochias ipſius facultate fuiſſe propagatum; nam ante Pontificatum Zoſimi cerei benedictio in Eccleſiis ſolum principibus, quæ Baſilicæ appellantur, fieri conſueverat (*g*).

Paulo ante Sacras cæremonias in hebdomada majori juxta Eccleſiæ legem peragendas innuimus, neque ignis, Cereique benedictionem ſejungendam declaravimus, quæ Sabbato ipſius hebdomadæ præcipitur: Tandem in diem Dominicum Paſchatis, aut feriam ſecundam id produci minime licere. Chriſti Corpus per tres dies, ac tres noctes in ſepulchro delituit, ſicut S. Matthæi teſtimonio deprehenditur (*h*). Idem etiam liquido conſtat, ſi diei ſpatium a media nocte in aliam mediam noctem definiatur, & ſi pro uſitato Sacrarum litterarum modo pars loco totius deſumatur. Hinc de doctrina Chriſtiana S. Auguſtinus tradit (*i*): *Hoc modo locutionis, quo ſignificatur a parte totum, etiam illa de Reſurrectione Chriſti ſolvitur quæſtio*.

Primo hebdomadæ die, quem nos Dominicum nuncupamus, circa auroram ad novam, immortalemque vitam Salvator reſurrexit. Ob hanc cauſam piæ Mulieres, quæ *valde mane*, & *vix orto Sole* ad Sepulchrum eo die ſe contulerunt, Chriſtum Dominum a mortuis jam excitatum compererunt (*k*); ideoque juxta Amalatii ſententiam (*l*): *In nocte Sancta*

(*a*) In Rub. Miſſæ diei Jovis, & Sabbati S.

(*b*) In Manuali Sacr. Cæremoniarum.

(*c*) In ſuo Tract. Feſt. lib. 2. c. 14. n. 8.

(*d*) In notis Sacramentar. S. Gregor. p. 90.

(*e*) In Tract. de antiqua Eccl. diſcipl. in Divinis celeb. Off. p. 401. edit. Lug. an. 1706

(*f*) Ad ann. 417.

(*g*) Baron. in Annal. an. Chriſti 418. n. 70. Binius, & Lab. in notis ad Anaſtaſ. t. 3. ult. edit. Rom. an. 1728. p. 80. Pag. in Br. Rom. Pon. in vit. Zoſ. n. 15. t. 1. Magr. in notit. voc. Eccl. in verbo Cereus Paſch. Aut. in br. not. Rom. Pont. in vita Zoſimi. Sarnellius in litt. Ecc. t. 10. lit. 79.

(*h*) Cap. 12.

(*i*) Lib. 3. c. 35.

(*k*) S. Marc. c. 16.

(*l*) S. Luc. c. 24. Or. Divin. Off. lib. 4. cap. 40.

ctæ Reſurrectionis Domini Miſſam celebramus propter eandem Reſurrectionem, quæ in ea completa eſt. Licet vero hoc Miſſæ Sacrificium paulo poſt ſæculum decimum circa meridiem celebrari incœperit, Eccleſia tamen eaſdem ſemper in Miſſa precationes retinuit, in quibus noctis mentio continetur: *Nunc circa meridiem* (inquit eruditiſſimus Cardinalis Bona) (*a*) *hanc Miſſam canimus; ſed, quamvis hora anticipetur, non ſunt tamen mutatæ Orationes, in quibus noctis mentio fit.* Quod ignis, Cereique benedictio præferat a Franciſco Amato Pougeto his verbis declaratur (*b*): *Ignis ille e ſilice excuſſus videtur Chriſti recens e mortuis ſuſcitati typum ferre.* Gavantus autem ſubdit (*c*): *Significat autem Cereus Chriſtum reſurgentem.* Satis etiam perſpicua ſunt verba quarti Toletani Concilii, quod Garziias ſecundo in lucem promulgavit (*d*): *Lucerna, & Cereus in privilegiis Paſchæ apud quaſdam Eccleſias non benedicuntur, & cur a nobis benedicantur, inquirunt. Propter glorioſum enim noctis ipſius Sacramentum ſolemniter hæc benedicimus, ut Sacræ Reſurrectionis Chriſti Myſterium, quod tempore hujus votivæ noctis advenit, in benedictione Sancti Luminis ſuſcipiamus.* Quare in dubium revocari non poteſt Miſſæ Sacrificium, quod Sabbato majoris hebdomadæ inſtituitur cum benedictione ignis, & Cerei conjungendum, neque proferri poſſe in Dominicum diem Paſchatis, vel ſecundam feriam, non modo, ut Sacrorum Rituum ſeries haud perturbetur, ſed ne in alienum tempus a celebritate Dominicæ Reſurrectionis nimis remotum, illæ cæremoniæ protrahantur, quæ pro ipſa nobis indicanda conſtitutæ fuerunt, tanquam eo temporis ſpatio, vel paulo ante contigerit.

(*a*) Rer. Lyturg. lib. 1. c. 21.

(*b*) In Inſt. Cathol. to. 2. p. 348.

(*c*) Par. 4. tit. 20. de Sabb. San. n. 8.

(*d*) Cap. 8.

Cum hæc ita ſe habeant, Parochis noſtræ diœceſis indicimus, ut in ſuis Eccleſiis majoris hebdomadæ ritus celebrent, ac Sabbato ipſius hebdomadæ Sacrum faciant, ignem, & Cereum illo die conſecrent, & nihil eorum prætermittant, quæ in Miſſali Romano deſcribuntur. Qui parere recuſaverint, pœnas dabunt noſtro arbitrio infligendas. Ne locus excuſationi ſuperſit, neve aliquid ex illis, quæ modo memoravimus, omittatur; & ne ſimul Parochi ad Eccleſiam principem eadem die convenire negligant, quemadmodum alio peculiari decreto magnopere commendavimus, ſingulis Vicariis foraneis facultatem concedimus, ut Parochis ſibi ſubiectis alium Sacerdotem, aut Eccleſiaſticum ſuo loco ſufficere, qui fontis benedictioni aſſiſtat, tunc ſolum permittant, cum illorum Parochia ab Eccleſia principe ita ſejungitur, ut Sacris cæremoniis in propria Eccleſia ſatisfacere, eodemque die fontis conſecrationi intereſſe difficile omnino videatur. Cautum tamen volumus, unicum Sacerdotem per duos Parochos ſubrogari non poſſe, ut totidem adſint Eccleſiaſtici, dum fons conſecratur, quot Parochi, ſi præſentes adeſſent, numerarentur. Qui per ſe, vel per alium Eccleſiaſticum, facta prius per Vicarium foraneum poteſtate, dum fontis benedictio peragitur, minime interfuerint, noſtro arbitrio punientur, quemadmodum eo decreto, de quo nuper dictum, eſt, indiximus.

INSTITUTIO XL.

De jurisdictione fori Eccleſiaſtici. Cauſas civiles, ac profanas, in quibus Eccleſiaſtici Rei perſonam gerunt, ad forum Eccleſiaſticum ſine ulla dubitatione primo referendas eſſe. Eaſdem cauſas ob vetuſtiſſimam conſuetudinem in hac Civitate, ac Diœceſi ad idem forum pertinere, etiamſi Eccleſiaſtici Actores fuerint. Utrum ex hoc forum ſæculare penitus excludatur ab iis cauſis cognoſcendis.

JAcobus Cardinalis Boncompagnus Deceſſor noſter die 30. Octobris Anno 1690. decretum promulgavit, ut Fori ſui Eccleſiaſtici juriſdictionem defenderet, ſeu de civilibus cauſis, ſeu de criminibus cognoſcendis ageretur. Præclarum ipſius exemplum ſequimur, licet nullum diſſidium, moleſtia, & nulla in poteſtatem noſtram controverſia excitata fuerit. Id conſilii cœpimus, ut muneris noſtri partes impleamus: Item, ut, ſi quis eorum, quæ ad noſtrum Forum ſpectant, cum civiles cauſæ indicuntur, non meminerit, vel ipſa ignorare ſimulet, vel ob oſcitantem ſocordiam fortaſſe ignoraret, per hanc noſtram declarationem inſtruatur: Ipſe quidem ex animo tenebras depellet, aut ſaltem ignorantiam ſuam excuſare deinceps non poterit. Nos autem illud aſſequemur, ut cauti, prudenteſque apud honeſtos homines videamur, ſi in poſterum aliquid inviti contra eos ſuſcipiemus, qui juriſdictionem noſtram violaverint.

Novum ſane, aut dubium non eſt, civiles cauſas, ac de rebus profanis, quibus Eccleſiaſtici implicantur, ad noſtrum Forum primo deferendas, quod per Tridentinam Synodum apertiſſime decernitur (*e*): *Cauſæ omnes ad Forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcantur &c. Legati quoque, etiam de Latere, Nuntii, Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alii quarumcumque facultatum vigore non ſolum Epiſcopos in prædictis cauſis impedire, aut aliquo modo eorum juriſdictionem iis præripere, aut turbare non præſumant.* Ea verba *Cauſas omnes* proculdubio civiles univerſas, de matrimoniis, de criminibus, ac de beneficiis agentes complectuntur. (*f*) In reliquis autem verbis, *ad Forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes*, non modo cauſæ reapſe Eccleſiaſticæ, nempe de matrimoniis, aliiſque hujuſmodi, ſed etiam civiles, aut criminoſæ continentur, quæ in perſonam, vel rem Clericorum ſtatuuntur (*g*).

(*e*) Seſſ. 24. c. 20. de reformat.

(*f*) Barboſa in notis c. 20. n. 5.

(*g*) Pyring. ad tit. Decretal. de Foro compet. ſect. 3. §. 2. n. 84. & ſeqq.

Cum pluribus in locis hoc inſtitutum pro agendis Clericorum cauſis in deſuetudinem abiiſſet, a Tridentina Synodo (*h*) reſtitutum fuit, petentibus Hiſpaniarum Epiſcopis, qui ob hanc rem de Eccleſiaſtica juriſdictione benemeriti ſunt (*i*), quemadmodum Cardinalis Pallavicinus commemorat. Id vero tanti habetur, ut die 4. Auguſti anno 1691., (*k*) cum a Sacra Concilii Congregatione quæſitum eſſet: *An de conſenſu Epiſcopi poſſit cauſa in prima inſtantia in Curia introduci, niſi partes ambæ conſentiant, non obſtante cap. 20. ſeſſ. 24. de Reformatione &c.* reſponſum hoc modo fuerit: *Sacra &c. cenſuit, cauſam de Epiſcopi conſenſu non poſſe in prima inſtantia in Curia introduci, niſi partes etiam conſenſerint.*

(*h*) Loco ſuperius allato.

(*i*) In hiſtor. Sacri Conc. Tri. lib. 22. c. 8. n. 8.

(*k*) Lib. 12. Decr. p. 22.

Hæc ſane omnia ſingulis Epiſcopis tribuuntur, non ea tamen, quæ ſubjicimus; utrum nempe ad Forum Eccleſiaſticum pertineant cauſæ in prima inſtantia, in quibus

Cleri-

Clerici actores ſolum, Laicus autem reus habeantur.

Certiſſimum ex jure eſt, ſorum, qui reo conveniat, ab Actore ſeligendum eſſe: Quare, inquit Alexander III. (a) *Si Clericus laicum, de rebus ſuis, vel Eccleſia impetierit, & laicus res ipſas non Eccleſiæ eſſe, aut Clerici, ſed ſuas proprias aſſeverat, debet de rigore Juris ad forenſem Judicem trahi, cum Actor Forum rei ſequi debeat.* Illud quoque docent communiter Juriſperiti, atque ex ipſo Pontificio jure dimanat, id non eſſe obſervandum, ſi conſuetudo aliter obtinuerit; hinc idem Pontifex ita conſtituit (b): *Licet in pluriſque partibus aliter de conſuetudine habeatur.* Solum inquirendum ſupereſt, an Eccleſiaſticus actor ad forum pariter Eccleſiaſticum cauſam deferre debeat, an vero Judicem foreoſem pro voluntate ſua eligere poſſit, quæ controverſia per vim conſuetudinis etiam dirimitur. Quare, ſi cauſæ ejuſmodi ad forum Eccleſiaſticum privative ſpectare conſueverint, tum Clericus actor ad idem forum confugere tenebitur, nec aliam viam ſuſcipere poterit, niſi forte Epiſcopus permiſerit, ut ad forum Laicum res deferatur. Ita ſancitum fuit a Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negociis præpoſita: *Contendentibus* (nempe Epiſcopo, & Domino Laico) *de & ſuper laudabili conſuetudine Laicos ad Forum Eccleſiaſticum in Cauſis civilibus profanis, & in quibus Clerici ſunt Actores, etiam privative ad eundem Bertholdum Marchionem trahendi, prædicta Congregatio, partium Advocatis pluries auditis, ac juribus per eos deductis diligenter perpenſis, Laicos a Clericis ad Forum Eccleſiaſticum in Cauſis prædictis trahi poſſe, & debere, eoſdem Clericos abſque prædicti Epiſcopi licentia Laicos hujuſmodi coram Judice laico pro ſimilibus cauſis convenire minime poſſe, cenſuit.* Hanc ſententiam Paulus V. die 9. Martii anno 1617. Apoſtolicis litteris confirmavit, quæ etiam poſt Conſilium 98. Ramonis impreſſæ fuerunt (c).

In hac quidem Civitate, ac diœceſi vetuſtiſſima conſuetudioe factum eſt, ut civiles cauſæ, in quibus Clerici actores ſunt, in Eccleſiaſtico foro pertractentur. Id præſertim conſtat ex Joanne Franciſco Leone Generali Vicario Alphonſi Palæotti, qui die 22. Julii anno 1597. Bononienſis Archiepiſcopus renuociatus fuit. Siquidem in eo libro, quem *Theſaurum Fori Eccleſiaſtici* nuncupavit (d), poſtquam aſſeruit civiles, ac profanas cauſas, in quibus Clerici actoris partes agunt, ad forum Laicum primo referendas eſſe, tamen Bononiæ cootrarium obſervari his verbis teſtatur: *Fallit in Civitate Bononiæ &c. & ita viget immemorabilis conſuetudo, quod & ipſe teſtari poſſum, ad quem, dum Vicariatus Officium pro Domino meo Alphonſo Palæotto dictæ Civitatis Archiepiſcopo exercui, quod etiam nunc exerceo, quamplures civiles Clericorum cauſæ active, & paſſive cum Laicis vertentes delatæ fuerunt; &, licet ex adverſo alia perſonæ privilegiatæ, nempe Regulares, Viduæ, ac Pupilli exiſtant, Clerici tamen trahunt, & non trahuntur.*

Alexander vero Ludoviſius annò 1612. Bononienſis Archiepiſcopus, dein Cardinalis, ac poſtremo Pontifex declaratus aſſumpto nomine Gregorii XV., omnium, quæ ad hanc Civitatem, ac diœceſim ſpectant, peritiſſimus, in litteris Apoſtolicis die 28. Aprilis anno 1622. ſcriptis, quas etiam in fine ſubjiciemus, eandem conſuetudinem ita comprobat: *Et pariter, eam ibi extare conſuetudinem, vidimus, quod in cauſis Civilibus Clerici Actores trahunt Laicos reos ad Forum Eccleſiaſticum.* Iiſdem Litteris, quod maximi eſt momenti, decernit, ut Cauſæ cujuslibet naturæ, & quantumvis pecuniæ magnitudinem præferunt, ſive loca Pia, & Eccleſiaſtici actores, ſive rei oomloentur, in Foro Archiepiſcopali primo cognoſci debeant, quo decreto etiam Eccleſiaſticos, ac loca pia totius diœceſis complexus eſt, illis ſolum cauſis prætermiſſis, in quibus pro facultate, quam Cardinales Legati obtinent judicandi de Clericorum criminibus, ea ſcelera in judicium afferuntur, ob quæ Eccleſiaſtici ſoro ſæculari tradendi videantur.

Has litteras Gregorii XV. nonnulli ita explicarunt, ut in cauſis etiam civilibus, in quibus Eccleſiaſtici, aut Pia Loca partes actoris gerunt, judicaodi facultatem ſoli Archiepiſcopo concedi exiſtimaverint. In hac opinione fuiſſe videtur Antonius Rodulphus Vicarius Generalis Bononiæ, uti ex ſuffragio deprehenditur, quod apud Ramonem loco ſuperius allato fuit impreſſum. Id pariter ſibi tribuendum cenſuit Cardinalis Jacobus Boncompagnus, qui hanc eandem Sedem occupavit. Cum tamen in peculiari Congregatiooe per Alexandrum VIII. conſtituta, ac deinde per Innocentium XII. mortuo Alexandro ſuffectum confirmata, illud in examen adductum fuiſſet: *An in Brevi Gregorii XV. tribuatur privativa juriſdictio Archiepiſcopis Bononiæ, etiam quoad Legatos de Latere, nedum in criminalibus, ſed etiam in civilibus, in quibus actor eſt Eccleſiaſticus, & laicus reus.* Die 28. Martii anno 1692. hoc pacto reſponſum fuit: *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum, & Reverendiſſimorum Cardinalium deputata ſuper controverſiis inter Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Legatum Bononiæ, & Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Archiepiſcopum ejuſdem Civitatis cenſuit die Lunæ infraſcripti menſis, in cauſis civilibus contra laicos, in quibus actores ſunt Eccleſiaſtici, competere dumtaxat eidem Domino Archiepiſcopo juriſdictionem cumulativam. In cauſis vero criminalibus delata. In quorum fidem &c. Nicolaus Cardinalis Acciajuolus. Facta per me infraſcriptum relatione Sanctiſſimo Domino Noſtro, Sanctitas Sua Congregationis deputatæ ſententiam benigne approbavit. Hac die 28. Mar. 1692. Joannes Franciſcus Cardinalis Albanus.*

Cum hæc ita ſint, judicium noſtrum cohibemus a vindicanda nobis tantum criminalium cauſarum, ubi Clerici actores ſint, cognitione, de qua nihil ab eadem Congregatiooe ſtatutum eſt; ſignificamus tamen innixi Sacræ Congregationis auctoritate, primum judicium in cauſis civilibus, cum Clerici actores, & Loca Pia exiſtunt, nobis ita tribuendum eſſe, ut actores Clerici ad alterutrum forum reos adducere poſſint. Quam ob cauſam jure expoſcere videmur, ut nullus per ſe, vel per alium quolibet modo eos impediat, qui ad forum Eccleſiaſticum cauſas ſuas deferre velint, neque clamoribus, ac minis Patronos, & Scribas ab eodem ſoro invitos abducaot, & ad laicale impellant. Nullus inſuper de juriſdictione Eccleſiaſtica per jocum, & ludibrium verba faciat, quæ minime inter ineptias adnumerari debent, cum per Sacros Canones excommunicatio *ipſo facto* inferatur; noſque tanta audacia perculſi eo deveniemus, ut eadem pœna delinquentes affectos declaremus. Id ſatis aperte Bonifacius VIII. indicit (e): *In Foro Eccleſiaſtico Delegato, ſeu Ordinario litigantes, ſeu litigare volentes, ſive ambæ partes hoc voluerint, ſive una, ſuper cauſis Eccleſiaſticis, ſive quæ ad forum Eccleſiaſticum ratione perſonarum, negotiorum, vel re-*

rum

(a) In cap. ſi Clericus laicum de foro competenti.

(b) In Canone ſuperius allato.

(c) Lib. 3. in obſerv. pag. 149. & ſeqq.

(d) Part. 2. cap. 28.

(e) Cap. quoniam, de immunitate Eccleſiarum in ſexto.

rum de jure, vel antiqua conſuetudine pertineret noſcuntur, per ſe, vel per alium ad deſiſtendum, vel in Foro Sæculari de quæſtionibus hujuſmodi litigandum modis aliis quibuſcumque compellat, ſeu compelli faciat, vel procuret &c. ad prædicta facienda det auxilium, conſilium, vel favorem &c. Illos, qui hæc commiſerint, excommunicationi *ipſo facto* obnoxios decernit, qua diſſolvi nequeant, niſi prius hæc perficiantur: *Si quis vero contra præſumpſerit, excommunicationi ſe ipſo facto noverit ſubjacere, a qua, niſi tam Judici, cujus cognitio fuerit impedita, vel juriſdictio uſurpata, quam parti, quæ turbata in proſecutione fuerit ſui Juris, de injuria, damnis, expenſis, & intereſſe prius per eundem fuerit ſatisfactum, nullatenus abſolvatur.*

Plura alia Canonum decreta illis cenſuras infligunt, qui juriſdictioni Eccleſiaſticæ impedimentum aliquod interponant, quod ſaoe contingit, cum quis revera impedit, vel impedire contendit, ne forum Eccleſiaſticum non modo eas cauſas agnoſcat, quæ ad ipſum unice referuntur, ſed alias pariter, quæ ad utrumque forum ſpectare judicantur. Finem ſermoni dabimus, aſſerentes, nihil unquam levius, aut inanius nos percepiſſe, quam ea, quæ in vulgus temere, vel igooranter a quibuſdam proferuntur; litteras nempe Apoſtolicas Gregorii XV. omni vi penitus deſtitutas, poſtquam Clemens XII. edictum illorum gratia promulgavit, qui in Legationibus Ferrarienſi, Bononienſi, Urbinate, ac Ravennate immunitates, ac privilegia obtinerunt. In eo decreto de illis agitur, qui immunitates ejuſmodi a Cardinalibus, Patriarchis, & Epiſcopis conſequuti ſunt. Loca autem Pia, & Clerici beneficium fori Eccleſiaſtici obtinent, non quod ullo Cardinalium, aut aliorum privilegio, ac tutela gaudeant, ſed ob ea, quæ a Sacris Canonibus, & Summis Pontificibus ſtatuuntur. Ejuſdem fori beneficium ex allato Pontificis edicto Privilegiariis conceditur, ſaltem in illis cauſis, quæ pertinent ad ipſorum miniſterium, officium, aut munus, cujus ratione idem privilegium habuerunt; non vero in criminoſis, civilibus, aut mixtis, quæ cum illo non conjungantur. Hæc omnia a Locis Piis, & Eccleſiaſticis alieniſſima ſunt, qui nullo ſcripto privilegio, ſed nota diſtincta ſupra cæteros feruntur, ſolique Deo, & Eccleſiæ curas impendunt. Quare nemo eſt, qui non intelligat Clementis edicto nihil imminui, ac debilitari litteras Gregorii XV., & leviſſime de rebus eos judicium ferre, qui contrarium aliquid arbitrentur. Summi Pontifices Urbanus VIII., Innocentius XI., Innocentius XII., & Clemens XI., quorum decreta per allatum edictum renovantur, iis ſolum corruptelis ſe conſulere fatentur, quæ per ejuſmodi privilegiarios inductæ fuerant, cum a foro ſæculari in qualibet cauſa liberari contenderent: hæc eadem in edicto, de quo ſermo eſt, continentur. Quamobrem, ſi Loca Pia, & Eccleſiaſtici alienis omnino nominibus, quod fieri nequit, privilegiarii nuncupandi viderentur, corruptela vocari deberet, quoties Clericus actor in foro Eccleſiaſtico ſuam cum reo laico cauſam inſtitueret: Quippe Alexandri III. decreto, Pauli V., & Gregorii XV. litteris Appoſtolicis, Sacræ Congregationis ſententia, quam ſuperius memoravimus, contrarium decernitur; &, reliquis omnibus omiſſis, antiqua conſuetudo rem ſatis comprobat, & ab omni prorſus nota remotam declarat.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad futuram rei memoriam.

Cum Nos, dum in minoribus conſtituti Eccleſiæ Bononienſi præeſſemus, Archiepiſcopi Bononien. pro tempore exiſtentis juriſdictionem aliquando diminutam fuiſſe animadverterimus, ex facultatibus Legatorum Apoſtolicæ Sedis habentium quandocumque poteſtatem procedendi in cauſis criminalibus Eccleſiaſticarum perſonarum cumulative cum eodem Archiepiſcopo, ita ut inter eos præventioni locus ſit, & pariter, tam ibi extare conſuetudinem viderimus, quod in cauſis civilibus Clerici actores trahunt laicos reos ad forum Eccleſiaſticum, nos certam in præmiſſis formam, per quam ejuſdem Archiepiſcopi juriſdictio ſecundum Canonum, & Concilii Tridentini diſpoſitionem conſervetur, & laudabilis eadem conſuetudo confirmetur, & amplietur, quod etiam in cauſis civilibus utile futurum credimus, ipſis partibus propter minora diſpendia, quæ ibi in Eccleſiaſtico foro patiuntur, præſcribere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in Foro Archiepiſcopali Eccleſiæ Bononienſis, cui dilectus filius noſter Ludovicus Tituli Sanctæ Mariæ Tranſpontinæ Presbyter Cardinalis Ludoviſius nuncupatus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarius noſter, ſecundum carnem ex Fratre germano Nepos ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præeſſe dignoſcitur, omnes, & quæcumque cauſæ perſonarum Eccleſiaſticarum utriuſque ſexus, & Piorum Locorum Civitatis, & diœceſis Bononienſis, ſive inter ipſas, & ipſa agantur cauſæ prædictæ, & ſive in illis actores tantum, ſive rei tantum ſint eadem Loca Pia, & Eccleſiaſticæ Perſonæ, & cujuſcumque qualitatis cauſæ ipſæ exiſtant, & ad quamcumque ſummam aſcendentes, tam civiles, quam criminales, & mixtæ, & tam active, quam paſſive contra quoſcumque tam Eccleſiaſticos, quam Laicos, tam Sæculares, quam cujuſvis Ordinis, & Inſtituti Regulares, citra tamen derogationem noſtræ nuper editæ conſtitutionis circa Conſervatores, & privative quoad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, atque Gubernatores, etiamſi a nobis, & ſucceſſoribus noſtris habeant, vel habituri ſint facultatem procedendi in cauſis criminalibus Eccleſiaſticarum perſonarum, ita ut dictæ facultates eiſdem Legatis, & Gubernatoribus nullatenus ſuffragentur, nec illis uti valeant, niſi pro criminibus, pro quibus Eccleſiaſticæ perſonæ foro Sæculari traduntur, ac etiam quoad quoſcumque alios tam ordinariam, quam delegatam juriſdictionem habentes, in prima inſtantia tam hactenus motæ, quam in futurum movendæ in Curia, & Foro Archiepiſcopali per Officiales, & Judices ab ipſo Lodovico Cardinali, ac ejus in dicta Eccleſia ſucceſſoribus pro tempore deputatos una cum earumdem cauſarum incidentibus, & dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, totiſque negotiis principalibus audiri, cognoſci, & fine debito, prout juris fuerit, terminari, & debitæ executioni omnino demandari debeant, quodque duæ ſententiæ conformes in cauſis prædictis faciant rem judicatam, nec ab eis appellari, reſtitutio in integrum, ſeu reductio ad arbitrium boni viri peti, ſeu quocumque alio modo reclamari poſſit, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus; dictoque Lodovico Cardinali, & ejus in dicta Eccleſia ſucceſſoribus prædictis, & ab eo, & illis pro tempore deputatis Officialibus, & Judicibus hujuſmodi omnes, & ſingulos, nec non Univerſitates, Collegia, &

Loca etiam Pia Jus, & intereſſe habentia, aut habere quomodolibet prætendentia citandi, etiam per Edictum publicum, conſtito ſummarie de non tuto acceſſu, ac eiſdem ſub cenſuris, & pecuniariis, aliiſque eorum arbitrio imponendis, applicandis, & moderandis pœnis inhibendi, aliaque omnia, & ſingula in præmiſſis, & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna faciendi, dicendi, gerendi, & exequendi earumdem tenore præſentium plenam, & amplam facultatem impertimur: decernentes, præſentes litteras de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quocumque defectu, prætextu, ratione, vel cauſa, etiam ex eo, quod Regulares hujuſmodi, ſeu eorum Procuratores auditi, vel cauſæ, propter quas præſentes emanarunt, examinatæ non fuerint, notari, impugnari, reſcindi, ſeu revocari, in jus, vel controverſiam adduci, eaſque ſub ſimilium, vel diſſimilium gratiarum, & conceſſionum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, vel Legatorum, aut Gubernatorum facultatibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus cum quibuſvis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, & aliis decretis impetrandis, ſeu etiam motu proprio concedendis, ullo unquam tempore minime comprehendi, ſed ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ac perpetuo ab illis exemptas, &, quoties illa emanabunt, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum, & ſub poſteriori data per eundem pro tempore exiſtentem Archiepiſcopum eligenda, & reſtitutas, & de novo conceſſas eſſe, & cenſeri, neque, quod idem Ludovicus Cardinalis facultatibus per præſentes ſibi conceſſis, etiamſi pluries caſus evenerit, uſus non fuerit, opponi poſſe; Sicque ab omnibus cenſeri, & ita per quoſcumque Judices ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos; ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, regula noſtra de jure quæſito non tollendo, ac quibuſvis conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non Civitatis, & diœceſis Bononienſis hujuſmodi, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & uſibus, ſtilis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, nec non quibuſvis Conſervatoriis, Privilegiis quoque pro electione Conſervatorum, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, nec non quibuſvis Conſervatoriis, quibuſvis Ordinibus, & Perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis, clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis; quibus omnibus etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda eſſet, eorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 28. Aprilis 1622. Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

S. Card. S. Suſannæ.

INSTITUTIO XLI.

Inſtruuntur Parochi urbani, ac diœceſani de locali templorum immunitate. De cauſa, & occaſione hujus inſtitutionis promulgandæ. De aſylo, ſeu immunitate locali Eccleſiarum, & ſacrorum locorum. De criminibus, ob quæ hac immunitate minime gaudent rei juxta commune jus, & veteres Pontificum conſtitutiones. De aliis criminibus, ob quæ rei carent eadem immunitate juxta conſtitutionem Gregorii XIV. Item de aliis criminibus, quæ reis adimunt hanc immunitatem juxta conſtitutiones Benedicti XIII. & Clementis XII. De quæſtionibus, quas definiverant iidem Pontifices, circa immunitatem localem Eccleſiarum, ac locorum ſacrorum. De extrahendis reis a locis immunibus, cum ea crimina patraverunt, quibus localis immunitas non permittitur. De pœnis, quæ irrogantur reis ob crimina immunitate carentia. De reis, quibus jus aſyli in ſacris conceditur. Poſtremo qua ratione uti debeant Parochi hac præſenti inſtitutione.

§. I.

De cauſa, & occaſione hujus inſtitutionis.

CLemens XII., qui Pontificiam Sedem feliciter obtinet, poſtquam per ſeipſum, ac per Congregationem peculiarem Cardinalium, ac Præſulum virtute præſtantium ſerio perpendit, qua ratione impediri queant tot homicidia, quæ Romæ, atque in tota ditione Eccleſiaſtica perpetrantur, conſtitutionem promulgavit, quæ incipit: *In ſupremo*: cujus exemplum, & vernacula lingua deſcriptum compendium tranſmiſit, & per Sacram immunitatis Congregationem die 19. Martii proxime elapſi nobis demandavit, ut ipſius decreti capita ſummatim complectentes, ſingulis Parochis Urbis, ac diœceſis diſtribuamus. Cum tamen multa in eadem conſtitutione occurrant, quæ intelligi nequeunt, niſi plurima ante percipiantur, quæ per ſacros canones, alioſque Summos Pontifices perſcripta fuerunt, hanc inſtitutionem loco compendii ſufficiendam potius exiſtimavimus. Accedit etiam, quod variis Congregationibus, cum inter Præſules Romæ verſaremur, regnantibus tum Clemente XI., tum Benedicto XIII. interfuimus, ubi de plurimis rebus actum fuit, quæ modo in hiſce Pontificis litteris continentur. Inſuper juſſu ejuſdem Pontificis Clementis XI. aliqua tunc deſcripſimus, & in lucem etiam pro noſtri ingenii tenuitate protulimus, ut nonnullæ difficultates, quæ tunc propoſitæ fuerant, clarius explicarentur.

§. II.

De aſylo, ſeu de locali immunitate ſacrarum Ædium.

CErtiſſimum eſt ex ipſo Jure Canonico, reos omnes, qui ad Eccleſiam, & loca ſacra confugiunt, aſyli beneficio gaudere, nec ſine ſummo piaculo invitos abduci poſſe, niſi ea crimina per illos patrata fuerint, quibus aſyli privilegium ob rei magnitudinem, & gravitatem a ſacris canonibus, Summiſque Pontificibus denegatur. Conciliorum, & Patrum teſtimonia, quibus aſyli jus comprobatur, Gratianus (*a*) complectitur. Idem jus civile confirmat: cum enim ſalvi, & incolumes evaderent, qui ſimulacris Principum protegerentur (*b*); factum eſt, ut Chriſtiani Principes idem privilegium ſacris ædi-

(*a*) In Dec. q. 4. cauſ. 17.

(*b*) L. unica C. de his, qui ad ſtatuas.

ædibus conceſſerint, & pœnas aliis ſeveriſſimas decreverint, qui reos a ſacris locis per vim divellere conarentur (a). Seculo quarto Eutropius, qui Imperatorem Arcadium ad jus aſyli penitus abrogandum impulerat lata lege, quæ in Theodoſiano codice tertia adnumeratur, poſt annum omni honoris titulo deſtitutus, in Fidelium Eccleſiam reſtituto jam aſyli beneficin aufugere debuit, ut vitam tueretur, quod quidem, interpoſita Sancti Joannis Chryſoſtomi auctoritate, obtinuit (b). Attamen aſyli inſtitutionem magis adprobant ſacræ litteræ, & ſimul crimina exponunt, quibus aſyli ſecuritas recuſatur. Nam conſtitutæ fuerunt refugii civitates, quæ ſalvos eos præſtarent, qui fortuito, non autem conſulto aliquem necaverant (c). Exodi vero capite 21. ita decernitur: *Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias; ab altari meo evelles eum, ut moriatur*. Id miſero Joabo contigit, qui Abner, & Amaſam per dolum interfectis, licet ſacrum altare complecteretur, tamen juſſu Salomonis ibi percuſſus fuit a Banja Joadæ filio, cum a templo exire renuiſſet, quemadmodum Joadas ipſe præceperat (d).

(a) De iis, qui ad Eccleſ. confugiunt.

(b) Homil. in Eutropium.

(c) Num c. 35. Deuter. c. 19. Joſue c. 20.

(d) Lib. 3. Regum c. 2.

§. III.

Ob qualia crimina ex jure communi, & antiquis Pontificum decretis rei minime gaudeant Eccleſiæ, & ſacrorum locorum aſylo.

SI juris communis nomine jus civile deberet intelligi, nullam ab Eccleſia ſecuritatem reciperent, qui modo perpetratis quibuſdam criminibus ad ſacras ædes tuto confugiunt (e). Thomaſſinus (f) a Balſamone ſcriptum fatetur juxta Imperatorum leges: *Immunitate frui non permiſſos homicidas, adulteros, & raptores.* Cum tamen ex Jure Canonico, & Pontificum decretis agendum ſit, primo nullam a ſacris ædibus immunitatem conſequuntur, qui publice, & impudenter aliena bona diripiunt: *niſi publicus latro fuerit*: hæc habet canon: *ſicut antiquitus*; eadem verba continentur in decretali: *Inter alia, de immunitate Eccleſiarum*.

(e) Autent. de mandatis Principum §. Sed neque: Item Interpret. ad Canon. ſicut antiquit. in ea verba, niſi publicus. 17. quaſt. 4.

(f) De vet. & nova Eccleſ. diſciplina part. 2. lib. 3. c. 98. ſub n. 17.

Secundo, qui nocturno tempore agros depopulatur, & meſſes, fructuſque igne devaſtat, ut in eadem decretali his verbis oſtenditur; *vel nocturnus depopulator agrorum*.

Tertio, qui hominem in templo interficit, vel ita percutit, ut aliqua parte corporis ineptum efficiat: *Homicidia*, (inquit Gregorius IX.) (g) *& mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, vel earum cœmeteriis committere non verentur*.

(g) Cap. Immunitatem, de Immunit. Eccleſiarum.

Quarto, qui ſicarin utitur, vel in domum ſuam excipit, ut alicui mortem inferat. Hoc hominum genus in Syria verſabatur, qui alterius juſſu quemlibet necabant, teſtibus Raphaele Volaterano (h), atque Æmilio, qui Arſacem ſicariorum Principem, accepta magna pecunia, nonnullos ex ipſis miſiſſe teſtatur, qui Sanctum Lodovicum Galliarum Regem obtruncarent. Illorum operam Fideles etiam adhibuerunt, ut de inimicis ulciſcerentur; atque de ipſis agit Innocentius IV. cap. *pro humani, de homicidio in ſexto*, ubi cum his verbis uſus fuerit: *Sit etiam cum ſuis bonis mundanis omnibus, tanquam Chriſtianæ Religionis æmulus, a toto Chriſtiano Populo perpetuo diffidatus*; per hanc ſententiam aſylum recuſari Interpretes declararunt, factumque eſt, ut quarto loco ſicarii immunes non haberentur.

(h) Lib. 30.

Quinto, qui aliquem per inſidias vita ſpoliaverit, in qua re jus Pontificium Exodi præceptum ſequitur, ubi hæc ſtatuuntur (i): *Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias; ab altari meo evelles eum, ut moriatur*. Docent namque Theologi, quod mandata judiciaria antiquæ legis *ſunt mortua, ſed non mortifera*. Hoc autem alio teſtimonin comprobatur; nam capite: *Si rixati, de injuriis*, Exodi præceptum renovatur, ubi reparanda damna, & iis omnibus a percuſſore ſatisfaciendum præcipitur, quæ pro Chirurgi opera perſolvuntur.

(i) Cap. 2. de Homicidio.

Sexto, Hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus; Item Judæus, qui ſuſceptam antea Chriſtianam Religionem deſeruit, licet ad ſacras ædes confugiant, Joannis XXII. decreto, nulla gaudent immunitate (k).

(k) Conſt. 8 to. 1. Bull. Roman.

§. IV.

Quinam ſacrarum ædium Immunitate privantur juxta conſtitutionem Gregorii XIV.

QUi Pontificum ſanctiones interpretati ſunt, varias controverſias de illis criminibus excitarunt, quibus ſacrum aſylum minime conceditur. Primo, utrum hac immunitate careant, qui aliis ſceleribus inquinati ſunt, quoties id publica tranquillitas exigere videatur, vel majus rationis fundamentum, aut ſaltem æquale pro immunitate Eccleſiæ deneganda cognoſcatur. Secundo, cum Pius V. decreverit (l), ut more latronum extremo ſupplicio plectatur, qui non fortuito, ſed ob ſocordiam, profuſionem, aut luxuriam bona omnia diſſipaverit, aut ſe decoctorem ſimulans, occultatis ipſis bonis, creditores ſefellerit, vel ipſorum pecuniam in ſuam utilitatem converterit; hinc diſputari cœpit, utrum ipſi immunitatem ſibi a ſacris ædibus compararent. Contrarium non pauci adfirmarunt, inter quos Anaſtaſius Germonius hæc tradit (m): *Putarem enim Judicibus ſæcularibus libere hujuſmodi homines, quos vulgo fallitos vocamus, & proprie (fallunt enim), extrahendos concedere debere; ſiquidem Pius Papa V. decrevit, decoctores ultimi ſupplicii, & ea, qua fures ipſi jure, vel conſuetudine, vel particulari, vel municipali ſtatuto plecti ſolent, pœna puniendos eſſe*. Poſtremo, cum Romani Pontifices, ac præſertim S. Pius V., & Sixtus V. petentibus Principibus indulſerint, ab Eccleſia eos quoque divelli, qui criminibus per leges minime cautis tenebantur, & cum maxima rerum perturbatio ex hoc dimanaverit; Gregorius XIV. litteras Apoſtolicas promulgavit (n), quibus conceſſiones Principum gratia per Deceſſores ſuos, vel per ſeipſum obſignatas antea, penitus abrogavit, vetuitque, ne quis eandem criminum naturam, vel etiam majorem gravitatem pro tribuenda, vel recuſanda Eccleſiæ immunitate perpenderet, ſed ea tantummodo probaret quæ iiſdem litteris proponeret, ob quæ ſceleſti homines ſacro aſylo carere deberent. Itaque partim veteres canones ſequutus, partim ipſorum terminos extendens, hæc, quæ ſubjicimus, ſua auctoritate declaravit, & conſtituit.

(l) Conſtit. 112. t. 2. Bullar.

(m) De ſacrorum Immunit. lib. 3. c. 16. in fine.

(n) 7. Tom. 2. Bullar. Roman.

Primo, fures publicos ab Eccleſiæ immunitate prohibuit, uti jus commune antea caverat; qui vero ſub illo nomine contineantur, his verbis explicavit: *Si fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur*.

Secundo, illos quoque ab Eccleſiaſtica immunitate prohibuit, qui agros populantur, uti jus Canonicum antea præceperat, illudque ſolum diſcrimen eſt inter jus Canoni-

cum, & Gregorii conſtitutionem, quod in illo legitur: *Nocturnus depopulator agrorum*: In hac vero generatim *Depopulatores agrorum* nominantur. Quæ verba Gregorius XVI. adhibuit, ut fortaſſe indicaret illorum opinionem ſe minime probare, qui nocturnum, non vero diurnum Depopulatorem immunitate Eccleſiæ ſpoliabant.

Confirmavit idem Pontifex veterum canonum decreta, quæ ſuperius enumeravimus, nempe contra eos, qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, vel earum cœmeteriis committere non verentur; qui inſidioſe aliquem obtruncat, vel publice graſſatur. Advertendum tamen eſt, cum Gregorius Pontificatum adminiſtraret, a Syria magno pretio aceiri non conſueviſſe, qui necem inferrent, ſed inter ipſos Chriſtianos tanta inhumanitate aliquos verſari cœpiſſe, qui Syrorum partes ultro ſibi deſumerent; hinc ipſius Apoſtolicæ Litteræ non eo modn eaplicari poſſunt, quo paulo ante illas Innocentii IV. explicandas innuimus, ſed neceſſe eſt eos Eccleſiæ ſecuritate deſtitutos intelligere, qui alieno juſſu, mercede ducti, aliquem interficiant, cujuſcunque nationis ſint, & quamlibet Religionem ſequantur. Inſuper hæreticum inter eæteros, qui immunitate carent, Pontifex adnumeravit. Poſtremo, illud novum decrevit, nempe illis immunitatem nullam concedi, qui aliquid contra vitam ipſius Principis molirentur: *aut læſæ Majeſtatis in perſona ipſiuſmet Principis*.

§. V.

De aliis criminibus, quibus immunitas denegatur poſt Benedicti XIII., & Clementis XII. conſtitutiones.

CUm hominum impudentia ac temeritas eo deveniſſet, ut ſceleta magis in dies augerentur, a Sede Apoſtolica ſuppliciter petitum fuit, ut criminum numerum, quibus ſacrum aſylum minime permittitur, latius amplificaret. Cum Pontifices Clemens IX., & Clemens X. ſupremam Sedem obtinerent, de his actum fuit: ſed nihil novi conſtitutum. Iterum propoſita fuerunt, cum univerſam Eccleſiam Clemens XI. adminiſtraret: tunc juſſu ipſius Pontificis iis Congregationibus interfuimus in quibus in examen hæc vocabantur. Poſt diuturnas, graveſque diſceptationes Gregoriannm decretum magis extendendum omnes unanimes aſſenſerunt, & quædam peculiaria crimina notata ſunt, quæ eidem decreto adjungi poſſe videbantur. Cum hæc tamen in lucem haud prolata fuerint ob eas cauſas, quas inferius memorabimus, iterum Pontifice Benedicto XIII. neceſſe fuit diligenter expendere, utrum Gregorii conſtitutin proferri, quidve addi deberet. Coactis novis cœtibus, quibus nos quoque adſcripti fuimus, omnia, quæ in Pontificatu Clementis XI. ſtatuta jam fuerant, unanimi voluntate confirmata ſunt. Quare Benedictus XIII. Litteras Apoſtolicas, quæ incipiunt: *Ex quo Divina &c.* promulgavit.

In his præter ſeptem crimina, quæ Gregorius Eccleſiæ immunitate prorſus indigna judicavit, hæc, quæ ſequuntur, addita fuerunt.

Primo. *Qui confugientibus vim inferunt, atque ipſos ab Eccleſia, aliove loco immuni violenter extrahunt, & abducunt.*

Secundo, *Interficientes proximum ſuum animo præmeditato, ac deliberato.*

Tertio, *Falſificantes Literas Apoſtolicas.*

Quarto, Contra eos, qui Montem Pietatis, aut ejuſdem generis alia publica loca diminiſtrant: *furtum, aut falſitatem in prædictis locis committentes, cujus ratione area pecuniaria ita minuatur, ut pæne ordinaria locus ſit.*

Quinto, *Conflantes, adulterantes, vel tondentes quaſcumque monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exteriorum, quotieſcumque in loco, aut provincia, ubi crimen admittitur, liberum habeant uſum, & commercium, vel ipſas monetas conflatas, adulteratas, aut detonſas ſcienter ita expendere, & erogare præſumentes, ut fraudis conſcii, atque participes cenſeri poſſint.*

Sexto, *Illos denique, qui ſub nomine curiæ ſe ſe introducunt in alienas domos animo ibidem perpetrandi rapinas, eaſque re ipſa committunt cum homicidio, aut mutilatione membrorum alicujus ex domeſticis earundem ædium, vel etiam extranei, quem ibi forte reperiri contigerit, dummodo homicidium, vel membrorum mutilatio ſequatur.*

Septimo, *Item declaramus, omnes, & ſingulos prædictos tam laicos, quam Eccleſiaſticos, qui in urbe, ac ditione præfatis ex cauſa, & occaſione homicidii, etiam in rixa, commiſſi, cum armis, ſeu inſtrumentis ſuapte natura aptis ad occidendum inquiſiti, & proceſſati, vel in contumaciam banniti, & condemnati fuerint, dummodo homicidium non fuerit caſuale, vel ad propriam defenſionem, immunitatis præfatæ beneficio minime etiam gaudere.* Id vero in ditione ſolum Eccleſiaſtica locum obtinet: ex jure communi, & Gregorii decreto per univerſum Orbem ſolum homicidium ex proditione commiſſum immunitatis beneficio carebat. Deinde Benedictus XIII., uti nuper oſtendimus, homicidii deliberati reos a ſacris ædibus arcendos indixit. Poſtremo Clemens XII. in Litteris Apoſtolicis, quæ incipiunt: *In ſupremo*: & quæ nos ipſos ad hanc inſtitutionem proferendam impulerunt, per omnem Eccleſiaſticam ditionem immunes eſſe noluit, qui homicidium per rixam patraverint, modo tamen fortuito, vel ad propriam defenſionem illud non contigerit.

§. VI.

De quæſtionibus circa localem ſacrarum ædium immunitatem per eoſdem Pontifices Benedictum XIII., & Clementem XII. definitis.

QUi Biblinthecam habent, & libros aliquando evolvunt, ne pulvere, tineiſque abrodantur, in admirationem procul dubio adducuntur, cum advertent ingenium, conatuſque omnes eo Scriptores acutiſſime contuliſſe, ut rei, licet notati criminis, ab immunitate ſacrarum ædium minime rejiciantur. Inter ipſos, uti ſuperius dictum eſt numerantur, qui homicidia, & mutilationes membrorum, in Eccleſiis, aut cœmeteriis commiſerint; hinc diſputatio inter Scriptores agitari cœpit, an immunitate careat; qui ex loco ſacro interficiat, aut mutilet aliquem in profano loco conſtitutum; Item, an Eccleſiæ beneficium concedi debeat, ſi reus extra locum immunem poſitus necem afferat, aut mutilationem illi, qui in Loco Sacro verſatur; poſtremo, ſi immunitas neganda utriuſque videatur, utrum Eccleſia ſolum, quæ nefario ſcelere violata fuit, immunitatem reo præſtare nequeat, an reliquæ omnes eandem rationem præſeferant. Quare Benedictus XIII. in ea conſtitutione, quæ incipit; *Ex quo &c.* Sacrarum Ædium immunitatem illis omnibus recuſandam decernit, *Qui ſtantes in Eccleſia, vel cœmeterio interficiunt ſtantes*

extra

extra Eccleſiam, vel cœmeterium, aut ipſis membrum mutilant, necnon eos, qui ſtantes extra Eccleſiam, vel cœmeterium occidunt ſtantes intra Eccleſiam, vel cœmeterium, aut iis membrum mutilant. Inſuper non modo reos ejuſmodi, ſed impedientes quoque, ne quis in Locum immunem ſe recipiat, vel per vim a Sacris Ædibus aliquem abripientes, cujuſcumque Eccleſiæ beneficio gaudere minime poſſe conſtituit: *Declarantes, in quatuor præmiſſis caſibus ejuſmodi reos non illius tantum Eccleſiæ, quam violarunt, ſed cujuſcumque etiam alterius Eccleſiæ immunitate gaudere nequaquam poſſe, aut debere.*

Gregorius XIV., uti jam dictum eſt, *Viarum graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident*, Sacro aſylo prorſus excludit. Cum itaque Pontifex plurali numero utatur, & cum de publicis viis ſermo ſit, quidam putarunt, hac Pontificis ſententia eum non contineri, qui ſemel tantum graſſatus fuerit, vel crimen ejuſmodi in vicinalibus admiſerit. Contra vero Benedictus XIII. ita ſanxit: *Unicam tantum graſſationem in via publica, aut vicinali admiſſam ſufficere ad hoc, ut quis publicus Latro, & Graſſator dici valeat, dummodo tamen graſſati mors, aut membrorum mutilatio ſequuta fuerit, tenore præſentium definimus, & declaramus.*

Item *Rei aſſaſſinii* locali immunitate deſtituti per eundem Gregorium XIV. declarantur. Cum igitur, uti nonnulli ſatis ingenioſe perpenderunt, ſicarii nomen illis tribuatur, qui juſſu alterius aliquem occidunt, non autem, qui tam nefarium ſcelus propoſita mercede imperaverint, iſtos quidem immunes eſſe arbitrantur. Poſt hæc, ut ſuam beneficentiam in ſicarios etiam exercerent, &, ſi fieri poſſet, incolumes vindicarent, ab illis quandoque merces aliquas pro crimine, non pecuniam ullam accipi, aliquando etiam pacta pecunia, vel mercibus fraudari, advertentes, tunc ſicarios ipſos immunitate frui debere pronunciarunt. At Benedictus XIII. his verbis eorum opinionem penitus improbavit: *Ad hæc in crimine aſſaſſinii non modo Mandatarios, qui in ipſamet Gregoriana conſtitutione aperte excipiuntur, ſed etiam mandantes, qui certum præmium, aut mercedem ſive in pecunia, ſive in aliis rebus tradiderint, aut promiſerint, quamvis promiſſio nullum habuerit effectum, dummodo aſſaſſinium re ipſa patratum fuerit, ab Eccleſiaſticæ immunitatis beneficio excludimus, ac pro excluſis perpetuo haberi volumus, & mandamus.*

Poſtremo, cum idem Benedictus a Sacris aſylis, eos depulerit, qui homicidium deliberato animo patraverint, nullam tamen de Eccleſiaſticis mentionem fecerit, nec illud explicaverit, an aliqua ætatis ratio habenda ſit; poſtremo, an eadem pœna eos complectatur, qui conſilium, vel opem homicidæ attulerint, Clemens XII., qui feliciter regnat in ea conſtitutione, quæ incipit: *In Supremo*; Eccleſiaſticos homicidii reos ab immunitate ſecludit: *Ad ipſos Eccleſiaſticos, cujuſcumque gradus, & ordinis exiſtant, in Urbe, ac univerſa ditione Nobis, & Sedi Apoſtolicæ mediate, vel immediate ſubjecta homicidium animo ſimiliter præmeditato, ac deliberato patrantes extendimus quoque, & ampliamus.* De ætate vero, ac de iis, qui conſilium, vel operam homicidis præbeant, hæc ſtatuit: *Declaramus homicidii reos natu minores viginti quinque, majores vero viginti annis tam Laicos, quam Clericos, atque omnes, & ſingulos ſive Laicos, ſive Clericos, qui mandatum, conſilium, inſtigationem, auxilium cooperativum, aut aliam operam occiſori præbuerint, ex quorum ſingulis pravis actibus homicidium evenerit in dicta Benedicti Prædeceſſoris conſtitutione comprehenſos eſſe, ac deinceps cenſeri debere, eamque, quatenus opus ſit, ad ipſos pariter extendimus.*

§. VII.

De ratione extrahendi a Sacris Ædibus eos, qui ob ſcelera ſuperius expoſita nulla immunitate gaudent.

ITaque, ſi ad Eccleſiam confugiant, qui ejuſmodi criminibus ſeſe inquinaverint, & omnem immunitatem amiſerint, a Sacris Ædibus deducendi ſunt, & judici tradendi, ut debitas pœnas exſolvant. Qua de re juſſu Clementis XI. cætus habiti ſunt, & in medium prolata omnia, quæ Pontificibus Clemente IX., & Clemente X. tum per Eccleſiaſticos, tum per Laicos ſcripta fuerant. Tum facile conſtitutum fuit, ut Judicis Ordinarii Eccleſiaſtici auctoritate interpoſita, criminoſi homines ab aſylis removerentur; ut aliquis Eccleſiaſticus ab eodem deſignatus interſit; demum, ut per ſolum Judicem Eccleſiaſticum cognoſcatur, an reus ea crimina perpetraverit, ob quæ immunitate prorſus indignus habeatur, cum agatur de eo, qui in Eccleſiaſtica ditione, ſcilicet immuni loco verſabatur, ex quo ſolum abripitur, quia jure Pontificio permiſſum id habetur. Illud magnopere implicatum viſum fuit; videlicet quæ argumenta criminis proferri deberent, ut Judex Eccleſiaſticus reum aſylo Sacro frui non poſſe, proprioque Judici committendum decerneret. In Gregoriano decreto hæc leguntur: *Quodque Delinquentes &c. Curiæ Sæculari &c. conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi vere crimina ſuperius expreſſa commiſerint.* Præclariſſimi Juriſperiti Farinaccius (*a*), & Faleonius, cum eadem verba interpretarentur, reos ejuſmodi Sacrarum Ædium beneficio ſpoliari non poſſe adfirmarunt, ſi dum cauſa per Judicem Eccleſiaſticum cognoſcitur, indicia ſolum, & conjecturæ producantur: ſed certiſſimis, & perſpicuis rationibus agendum putaverunt. Sed tamen veritati parum conſentaneum cæteris viſum fuit, quos Antonius de Poſſentibus commemorat (*b*), & ſane ad veram, rectamque probationem neceſſe eſt, ut reus crimen ſuum fateatur, aut de illo convincatur. Hoc poſtremum non ita facile evenire ſolet. Illud vero primum via poteſt excogitari. Siquidem, cum nequeat Eccleſiaſticus judex a reo veritatem tormentis extorquere, idem erat propriam ejuſdem confeſſionem exquirere, ac putare illum ultro, & conſcientiæ ſtimulis adactum ad manifeſtandam veritatem paratum eſſe. Quare, ſi reus ipſe de crimine ſuo convinci, aut illud confiteri deberet, ut a Sacris Ædibus avulſus Sæculari Curiæ committi poſſit, nullus unquam quolibet ſcelere inquinatus eidem Curiæ traderetur, uti prius Carolus Beſcapeſius Novarienſis Epiſcopus expendit (*c*): *Si plenam probationem requirimus, hoc eſt, ut reus confeſſus ſit, vel aliorum teſtimonio convictus, pauciſſimos trademus Judicibus Laicis; quod cum Romæ dixiſſem Farinaccio, nihil reſpondit, niſi ſimilia fere verba illis, quod ſcripſi, ſcripſi.* Cum hæc ita ſint, cætus juſſu Clementis XI., uti jam dictum eſt, coacti, habita plurium ſuffragiorum ratione, decreverunt non quidem certiſſima, & plana argumenta requiri in cognitione cauſæ, quæ per Eccleſiaſticum inſtituitur, ut reus aliquis

(*a*) Conſ. 76. n. 3. & ſeqq.

(*b*) Singul. cent. 2. ſin. 245. n. 2.

(*c*) In Comment. ſub c. Inter alia de immunitate Eccleſiaſt.

Sæculari Curiæ tradatur, ſed ſatis eſſe, ut veritati conſentanea probentur, & vehemens aliquod ſceleris indicium, & conjecturæ in medium ferantur. Judex autem Sæcularis cauſam iis omnibus corroborabit, quæ ab Eccleſiaſtico prætermiſſa ſunt, ut reum ſibi traditum, adhibitis etiam tormentis, vel ad criminis confeſſionem impellat, vel neceſſariis teſtibus convincat.

Hac difficultate expedita, alia propoſita fuit, an, ſi reus eo modo, quem nuper explicavimus, Sæculari Curiæ comittendus ſit, priuſquam id fieret, defenſionis tempus ipſi reo tribuendum videretur. Id quidem neceſſarium aliquibus viſum ſuit, ne reus indicta cauſa immunitate careret. Alii tamen id non modo ſuperfluum putarunt, cum ad Judicem Laicum hoc negocium pertineat, ſed etiam perniciosum, & quoddam veluti Juſtitiæ impedimentum. Nam ſi reus, dum cauſam ſuam defendit, teſtimonia in ipſum conflata deprehenderit, tunc vel ipſa, vel ejus familiares longe arcendos eos teſtes curabunt, ne, cum reus in manus Laici Judicis devenerit, & cauſæ cognitio per ipſum indicetur, eadem teſtimonia repetantur, vel ſaltem immutentur, cum in examen vocantur.

Hæc ſane controverſia, quæ in memoratis Congregationibus propoſita, componi ſub Clemente XI. minime potuit, reliquis omnibus, quæ agebantur, curſum continuit, & eorum, quæ jam ſancita ſuerant, promulgationem impedivit. Quare, cum Benedictus XIII. Pontificatum gereret, idem negocium ſuſceptum fuit, & omnibus iterum diligenter examinatis, hæc, quæ ſubjicimus, per allatam ſuperius conſtitutionem: *Ex quo* : conſtituta ſuerunt: Primo, ut reus ab immuni loco deduci, & in carceres Epiſcopi tradi poſſit, ſatis eſſe *Indicia, quæ ad capturam decernendam ſufficere videantur*: Secundo, ut Eccleſiaſticus crimen, de quo agitur, judicio ſuo cognoſcat: *Ubi vero* (proſequitur Pontifex) *ex proceſſu informativo deſuper conficiendo conſtet de crimine excepto, ac inſuper adverſus eumdem extractum talia reſultent indicia, ut crimen ab eo fuiſſe patratum moraliter credi poſſit (quæ quidem indicia juxta regulas juris vocantur ultra torturam) eo tantum caſu præfactum extractum Miniſtris, & Officialibus Curiæ Sæcularis tradere, & conſignare poſſit, ac debeat*: Tertio, ne rei Judicibus Laicis tradantur, niſi, *Exata tamen, receptaque prius ab ipſis obligatione in forma juris valida reſtituendi extractum Eccleſiæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Nobis, ac pro tempore exiſtenti Romano Pontifici reſervatæ, quatenus idem extractus indicia contra ipſum acquiſita in ſuis defenſionibus purget, ac diluat. Quod, ſi ea minime purgaverit, & vere delinquens repertus fuerit, Curiæ Sæculari in ipſum tali caſu, ut juris eſſe cenſuerit, agere, atque procedere liceat.*

Eadem in conſtitutione Clementis XII. continentur, ubi præ cæteris illud Benedicti conſtitutioni additum ſuit, quoties de homicidio deliberato, vel per inſidias, aut etiam per rixam patrato judicium ſtatuetur (niſi fortuito, vel pro vitæ defenſione contigerit) ſatis eſſe in ditione Eccleſiaſtica, ut foro Sæculari reus committatur, non quidem indicia *ultra Torturam*, uti Benedictus præcepit, verum id fieri poſſe *ex acquiſitis, ſeu ſubminiſtratis indiciis ad torturam tantum ſufficientibus*; quod eo ſolum conſilio ſancitum ſuit, ut mortalium audacia in patrandis tam frequenter homicidiis comprimantur; cum id præſertim plurimum etiam Deceſſorum Pontificum exemplis comprobetur. Nam Clemens VIII. juriſprudentiæ laude clariſſimus, poſtquam Farinacii, & Falconii conſultationes expendit, quoſdam homicidii reos, qui in Sacras Ædes ſe receperant, Laico Judici tradi imperavit: *Si tamen prius ſummarie, ſimpliciter, & extrajudicialiter, & quantum pro conſcientiæ tuæ informatione ſufficere poſſe videbitur, illos homicidium prædictum perpetraſſe, aut illi cooperatos, ſeu in illo culpabiles fuiſſe* (a). Inſuper peculiaris Congregatio juſſu Clementis X. convocata epiſtolam confecerat, in qua hæc ſententia legitur: *Ut juſtitiæ exercendæ nullum impedimentum afferatur, Sanctitas Sua Eminentiæ Veſtræ permittit uti ſufficientibus ad tormenta indiciis, ut reus Sacra Immunitate indignus declaretur.*

(a) In litt. Apoſt. die 6. Febr. edit. apud Genuenſem in Praxi Cur. Archiep. Neapol. c. 76. ſub n. 2. & apud Pellegrinum de Immunit. c. 7. ſub n. 21.

§. VIII.

De pœnis, quæ his Criminibus exceptis infliguntur.

REi propriis Judicibus traditi, legum auctoritate puniuntur, uti decernunt iidem Pontifices Gregorius, Benedictus, & Clemens XII., qui Petri Sedem feliciter occupat. Cum ipſe non modo deliberatum homicidium, uti Benedictus antea conſtituerat, ſed ex rixa pariter commiſſum iiſdem pœnis plectendum ſanxerit, niſi caſu, vel pro vitæ defenſione evenerit, ne locus excuſationi ſuperſit, & ne impotens quædam iracundia ad reum protegendum de more afferatur, ſanxit, juſſitque Pontifex conſuetum mortis ſupplicium indici, ſi occiſor primus rixam excitaverit. Id Romæ, & per univerſam Pontificum ditionem, ac potiſſimum Bononiæ, ejuſque diœceſi obſervandum præcepit: *Occiſor pœna pariter ordinaria puniatur, licet homicidium ſequutum ſit in rixa, ſi homicida rixæ auctor fuerit*. Ita per eandem Clementis XII. conſtitutionem decernitur, in qua præterea illud cautum fuit: *Usque calor iracundiæ a pœna ordinaria delinquentem nuſquam eximat, ubi inter tempus rixæ, ac patratum homicidium ſex horarum ſpatium intercesſerit, id ſufficere volumus, ut reus ad actus extraneos diverterit, vel divertiſſe debuerit*. Alia ſapienter ab ipſo Pontifice pro coercendis homicidiis ſtatuta ſunt, quæ in eadem conſtitutione deſcribuntur. Diſſimulare hic non poſſumus aliquos, qui boni juriſperiti exiſtimari volunt, eo deveniſſe, ut non modo familiaribus, ſed etiam ſcripto contenderint ex veteri ſaltem conſuetudine in Pontificia ditione capitali ſententia damnari neminem poſſe, qui ſcelus antea confeſſus non fuerit. Id autem criminoſi homines adeo pro certo habuerunt, ut pœnas ſcelerum ſe nunquam daturos putaverint, ſi tormentis adacti illa denegarent, vel confeſſionem tormentis expreſſam minime confirmarent. Qua de re Pontifex hanc falſam opinionem his verbis improbavit: *Neve prætextu erroneæ, & nunquam approbatæ conſuetudinis, ſive interpretationis quiſpiam decipiatur, ad omnium, & ſingulorum memoriam ſerio revocamus, prædicta pœna ordinaria teneri nedum ore proprio homicidium confeſſos, ſed etiam, qui de commiſſo homicidio juxta Juris Canonici, ac Civilis diſpoſitionem, quam in cæteris quibuſcumque delictis factam, tectamque fore volumus, convicti fuerint, quibuſvis prætenſis uſu, & ſtilo, rebuſque judicatis in contrarium minime attentis.*

§. IX.

§. IX.

De reis, qui Sacri aſyli immunitate gaudent.

HIs criminibus ſolum exceptis, quæ ſuperius enumeravimus, reliquis omnibus Sacrorum Locorum immunitas conceditur. De his agendum ſupereſt. Ac primum in memoriam revocandum eſt, quod ejuſmodi rei, ſi extra locum immunem caperentur, ſtatim per dolum ſe ab aſylo Sacro deductos, fuiſſe olim affirmabant, & licet contrarium probaretur, tunc non ſemel id contigiſſe, ſed quater etiam aſſerebant, teſteſque paratos adducebant, qui falſo rem jurarent: ſed illud graviſſimum, & non ferendum erat, quod, cum ſemel ſe per dolum abreptos a Sacris Locis oſtenderent, etiamſi nova deinde crimina patrarent, in aſylum reſtitui debeant, ubi poſt tot maleficia per iniquam ſimulationem conquieſcerent. Qua de re Clementis XI. juſſu peculiaris Congregatio conſtituta fuit, ut hæc prava conſuetudo ſalutari aliquo conſilio de medio auferretur. Tunc opinionem noſtram deſcriptam exponere coacti ſermonem ſuper hac re pro noſtri ingenii imbecillitate typis edidimus. Primo nullam in jure Pontificio legem reperiri advertimus, quæ immunes eos declaret, qui poſtquam ad Loca Sacra perſugerint, longe ab ipſis deinde capiuntur, niſi forte per vim abſtrahantur. In Concilio ſolum Aurelianenſi de illis, qui doloſe a Sacris aſylis deducuntur, mentio habetur (*a*): *ſeu vi, ſeu dolo abſtrahere, aut ſollicitare fortaſſe præſumpſeris &c. eo tamen, qui abſtractus, prius Eccleſiæ reſtituto*. Id vero Concilium, cum peculiare unius provinciæ fuerit, illius ſolum terminis concluditur. Inſuper expoſuimus, etiam ſi dolo ſeducti incolumes eſſe debeant, nullam in poſterum doli ſuſpicionem futuram eſſe, ſi publice declaretur, ne a Sacris Locis longe abſcedant, nec ullo artificio moveantur, qui ob aliquod ſcelus ad illas confugerunt, aliter, niſi aperta vis interceſſerit, doli excuſationem minime profuturam; eo ſane pacto, quo ſe deceptum queri non poteſt, qui ex aliquo loco in carceres rapiatur, ex quo priſtina immunitas ſublata fuit, ſi per Tabellam januæ affixam idem Locus immunitate carere indicetur. In hanc ſententiam Innocentius III. olim reſpondit (*b*): *Nec obſtante dolo, quo ſe proponebant fuiſſe ſeductos, cum talis dolus non tam ad circumventionem prædictorum Ciſtercienſium, quam ad fatuitatem eorum debeat retorqueri*. Cum hanc noſtram opinionem Congregatio adprobaſſet, die 22. Decembris anno 1716. decretum promulgavit ipſius Clementis XI. auctoritate firmatum, quod deinde ad omnes Italiæ Epiſcopos traſmiſſum fuit. In eo ſtatuitur: *Ut de cætero illæ dumtaxat extractiones ſuffragentur, quæ aut violenter patratæ, aut ſub fide Salviconductus ab aliquo Judice Ordinario, ſeu Delegato conceſſi, ac ſubſcripti ſecutæ fuerint, qui tamen Salvuſconductus ſuffragari poterit pro tempore tantum in eo præſcripto*.

(*a*) Actum fuit anno 541. t. 2. Conc. Gener. Regiæ editionis Parſ. impreſſum habetur an. 1714.

(*b*) Cap. Cum dilectus de iis, qui vi, metuſve &c.

Quondam immunitatem, & vitam ſibi comparabant, qui Sacrarum Ædium, vel Regularium domorum perſugium obtinuerant. Curabant Eccleſiaſtici, ut crimina ſalutari pœnitentia expiarent, nec ab iiſdem aſylis decedere illos ſinebant, antequam divinæ juſtitiæ rite ſatisfeciſſent. Furem celeberrimum a ſupplicio S. Bernardus eripuerat, idque Comiti Theobaldo moleſtum, ingratumque fuerat, qui impunitum furem dimittere ægro animo patiebatur. Quam ob cauſam S. Bernardus his verbis ad eum ſcripſit: *Tum illum decreveras brevi ſupplicio, & interitu momentaneo conſummari; ſed ego eum faciam diuturno cruciatu, & morte longiſſima mori. Tu furem appenſum per unum, aut per plurimos dies mortuum in patibulo remanere permitteres; ergo cruci affixum per annos quamplurimos faciam in pœna jugiter vivere, & pendere*. Ita revera accidit: Furem ad Monaſterium Clarevallis perduxit, inter Monachos cooptavit, ibique per triginta annos pœnitentia incredibili confectum detinuit. Hujus generis exempla rerum Sacrarum Scriptores plurima commemorant.

Nunc autem, qui Sacrum aſylum amplectuntur, non quidem de æterna ſalute comparanda, ſed potius de novis criminibus patraudis cogitant, & eodem aſylo (uti ſæpius contigit) impudenter abutuntur. Id profecto, ſi in hac Civitate, vel diœceſi contingat, opportunum malo huic graviſſimo remedium excogitabitur. Nam vix ejuſmodi impudentia nobis delata, ac probata fuerit, ad eas pœnas, quæ neceſſariæ ſunt, deveniemus, prout Sacra Immunitatis Congregatio nobis conceſſit, aliaſque, ſi opus ſit, ab eadem Sacr. Congregatione, vel ab ipſo Summo Pontifice facultates impetrabimus. Ut vero falſa opinio, quæ in vulgus emanavit, penitus diluatur, Sacras Ædes ea de cauſa inſtitutas, ut criminoſi homines ſuam audaciam tueantur. Sciant univerſi, præter ea ſcelera, quibus omnis immunitas jure negatur, ſi cætera quoque gravia ſint, vel ſæpius admittantur, tunc, Summi Pontificis, vel Sacræ Congregationis auctoritate interpoſita, in carceres Eccleſiaſtici Judicis ex Loco immuni reos poſſe detrudi *nomine Eccleſiæ*, cauſaque ipſorum cognita pœnam conſtitui, non quidem pro ſceleris ratione, & gravitate, ſed aliam extra legis ordinem benigniorem, ut ſimul juſtitia in reos adminiſtretur, & Eccleſiæ ratio quœdam ducatur, quemadmodum ſuo exemplo docuit Theodoricus, qui cum de Jovino Collegæ ſui interfectore ad Fauſtum Præfectum ſcriberet, hæc habet (*c*): *Sed conſcius facti ſui inter Eccleſiæ ſepta refugeret, declinare ſe credidit præſcriptam legibus ultionem, Vulcanica Inſula perpetua relegatione damnamus, ut & Sancto Templo reverentiam habuiſſe videamur, nec vindictam criminoſus evadat in totum, qui innocenti non credidit eſſe parcendum*.

(*c*) Caſſiodorus lib. 3. epiſt. 47.

§. X.

Quid agendum ſit Parochis poſt hanc inſtitutionem.

SEries hujus noſtræ inſtitutionis finem, cauſamque ipſius ſatis oſtendit; videlicet, ut Parochi omnes in Civitate, ac diæceſi ea cognoſcant, quæ veteri, recentique jure Pontificio de Sacrarum Ædium immunitate perſcribuntur; utque certiores fiant de reis, qui Sacri aſyli beneficio carent, & qua ratione ii contineri debeant, qui poſt aliquod facinus ad Eccleſias perfugiunt. Sanctitas Sua per eas litteras Sac. Congregationis, quæ die 19. Martii, uti ſuperius expoſuimus, datæ fuerunt, juſſit nos indicere Parochis urbanis, & totius noſtræ diœceſis, ut feſto die *inter Miſſarum Solemnia*, Sancto prius Evangelio declarato, ea crimina populo denoncient, quæ Sacra Immunitate deſtituuntur. Quare Summo Pontifici morem libentiſſime gerentes, Parochis prœcipimus, ut hoc anno, & in poſterum quotanni id, quod nuper propoſitum fuit, univerſi perficiant. Hortamur etiam, ut pro re facilius gerenda

percurrant ea, quæ §. 4. & §. 5. hujus inſtitutionis continentur.

Qui Apoſtolicas conſtitutiones, illaſque potiſſimum Benedicti XIII., & Clementis XII. ſecum reputabit, plane intelliget, eos Pontifices pro ſtudio, curaque ſuſcepta ad nefarium homicidii ſcelus impediendum commendari ſummopere debere, cum in ditione Eccleſiaſtica nimis frequenter perpetretur. Nos quidem, ne exteræ gentes exhorteſcant, prætermittimus homicidia recenſere, quæ ſolum ad Congregationem negociis ſtatus conſultandis præpoſitam Romam ſingulis annis deferantur. Inter illa minime adnumerantur homicidia, quæ tum in Urbe, tum in Legationibus Ferrarienſi, Bononienſi, Ravennate, atque Urbinate perpetrantur, pro quibus examinandis aliæ peculiares Congregationes deſignatæ ſunt. Iiſdem litteris, quas modo memoravimus, impellimur Parochos admonere, ut hujus teterrimi ſceleris magnitudinem, facilitatemque graviſſimis verbis oſtendant, & vehementer inſectentur: *Qui hominem occidit* (inquit Philo de ſpecialibus legibus) *qui hominem occidit, appellatur homicida, ſed revera eſt ſacrilegus, & quidem inſignis; quippe qui perpetravit ſacrilegium maximum, ſublata e mundo re pretioſiſſima, ſacratiſſimaque, quando nihil eſt Deo tam ſimile, quam hoc ſigillum pulcherrimum, expreſſum e matrice pulcherrima, ad exemplar ideæ rationalis effictum.* Sanctus vero Cyrillus ita homicidam alloquitur (a): *Ut mihi, fare, age, Salvatoris legem collocaſti, & quidem, qui te Chriſtianum eſſe confitebare? Violas nempe charitatis ſanctiones, teque in immitem beſtiam immutatum fuiſſe, & in feritatem naturæ inimicam incidiſſe non ſentis.* Sed quoniam formidine pœnæ nefarii homines a maleficiis removentur, ideo populo de homicidii gravitate differentes explicabunt celebre illud, ac vulgare effatum, *Locum immunem arripiam* minime profuturum; nam propoſitam ſibi immunitatem pro certo amittent. Inanem præterea ſpem, vanaſque illorum cogitationes adfirmabunt, qui cauſam criminis feliciter abſolvi poſſe, & ab omni periculo incolumes præſtantium virorum gratia, & commendatione brevi ſe in Patriam reverſuros confidunt. Pontifex enim Principibus etiam viris facultatem ademit, ut homicidas ejuſmodi abſolverent, vel data fide publica dimitterent. Nihil etiam proderit pro vitæ defenſione, ſi capiti commiſſum crimen audacter inficientur, tormentorum vim ſuperent, vel confeſſionem tormentis expreſſam poſtea non confirment. Nam ea juris norma ſervanda eſt, ut rei, vel ob criminis confeſſionem, vel indiciis, ac teſtimoniis convicti debito ſupplicio puniantur. Tandem, ut uno verbo omnia complectamur, illud Geneſis præceptum ſine ulla dubitatione obſervabitur (b): *Quicumque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius; ad imaginem quippe Dei factus eſt homo.* Idem habetur Exodi cap. 21. *Qui percuſſerit hominem volens occidere, morte moriatur.* Poſtremo idem judicium Sancti Matthæi cap. 26. decernitur: *Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.*

[(a) Homil. 8. Paſchal.]

[(b) Cap. 9.]

INSTITUTIO XLII.

De ſtudiis ſuſcipiendis ab Eccleſiaſticis ſæcularibus, antequam ad Ordines aſſumantur.

QUamvis ſedulam curam alias impendimus, ut pro ſtudiis eorum, qui Ordines expetunt, neceſſaria traderemus, certamque normam conſtituimus, quæ in iiſdem examinandis adhuc obſervatur, tamen hanc novam inſtitutionem conficere, ac promulgare impellimur, licet ſatis clare ſententiam noſtram ſuper hac re jampridem explicaverimus, ut illorum artificia eludamus, qui non modo voluntati noſtræ, ſed etiam juri Pontificio, quo nos potiſſimum innitimur, parere detrectant.

Antequam pro minoribus Ordinibus ſuſcipiendis aliquis de materia, forma, munere, officioque ſingulorum Ordinum interrogetur, ſicut a nobis perſcriptum fuit, Examinator inquiret, quibus ſtudiis operam dederit, quem fructum ex ipſis comparaverit; utrum Chriſtianæ legis doctrinam, & linguam latinam ſatis perceperit. Tridentina Synodus id omnino decernit (c): *Minores Ordines iis, qui ſaltem latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferuntur.*

[(c) Seſſ. 23. de Reformatione c. 11.]

Nonnulli minores Ordines ab Epiſcopo illis conferri poſſe exiſtimarunt, qui latinam linguam nondum calleant, ſed bona indole præditi ſint, ita ut pro ætatis ratione ad ipſius latinæ linguæ cognitionem pervenire poſſint. Hanc opinionem illis præſertim Sacri Concilii verbis tutantur (d): *Niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur.* Eam tamen nos improbamus, ideoque nunquam ſequemur, cum eadem verba pro ſolvendis interſtitiis, non autem pro linguæ latinæ neceſſitate Sanchez interpretetur (e). Itaque ad examen pro minoribus Ordinibus recipiendis minime accedat, qui latinam linguam non antea didicerit. Nam ſi ipſa careat, nihil aliud ab ipſo requiretur, ne tempus fruſtra conteratur. Idem prorſus in eos ſtatuetur, qui Subdiaconatum, Diaconatum, aut Sacerdotium poſtulant, ſi in explicando Romano Catechiſmo, vel Tridentino Concilio pro latinæ linguæ ignorantia, ſententias conjecturis aſſequi potius, quam funditus intelligere videantur.

[(d) Loco ſup. cit.]

[(e) Lib. 7. de Conſil. Moralib. c. 1. dub. 49. n. 14.]

Pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus illud expendimus juxta Sacri Concilii perſcripta, eos tantum ad Sacerdotium aſſumi debere, qui præter cætera merita (f), *etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac ad miniſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur.* Inſuper ante oculos nobis propoſuimus litteras Apoſtolicas, quas pro Cleri Hiſpani reparanda diſciplina Innocentius XIII. edidit, & pro quadam Epiſcoporum norma Benedictus XIII. confirmavit. Quare alias indiximus Subdiaconatum petentibus, ut Theologiæ Moralis, vel Scolaſticæ, aut juris Pontificii ſtudio operam diligenter impenderent, ita ut ante Sacerdotium in eodem ſtudio per tres annos verſarentur; primum annum inſumerent ante Subdiaconatum, alterum ante Diaconatum; tertium denique, priuſquam Sacerdotii dignitatem aſſequerentur. Ita enim fore confidimus, ut ejuſmodi exercitatione per triennium habita eo modo, quem inſertus ſubjiciemus, illi tantum ad Sacerdotium aſſumantur, qui juxta allatam Sacri Concilii ſententiam idonei judicentur.

[(f) Seſſ. 23. c. 14. de Reform.]

Ut hunc laborem, ac faſtidium aliqui effugiant, licet Grammaticæ legibus parum inſtructi, Theologiæ Moralis, ſeu Scholaſticæ, aut juris Pontificii ſtudium ingrediuntur; plurimi etiam id ſuſcipiunt, antequam Philoſophiæ curſum abſolverint, vel ſaltem per annum Logicam ſedulo percurrerint, ea ducti ratione, quod nulla de ipſa Logica verba fecerimus? putant enim, cum de aliqua re ſermo inſtituitur, omnes etiam ipſius partes explicandas, quæ neceſſario cum illa conjun-

gun-

guntur, & communi omnium ſententia intelligi debent, licet minime exprimantur. Illud quoque advertimus, teſtimonium hujuſmodi a nonnullis facultatum Profeſſoribus obſignatum proferri, nempe exercitationem per annum ab eo ſuſceptam fuiſſe, qui ſolum poſt diem quartam Novembris ſtudiis initium dedit; ac pro obtinendis Ordinibus ad examen accedit, qui proxime inſequenti Decembri conferri ſolent; nempe ſibi prodeſſe árbitrantur, illud juris effatum, quod pro ſolvendis ſtipendiis ad publicos, & optime meritos adminiſtros pertinere ſolum conſuevit: *Annus inceptus habetur pro completo*. Neque diſſimulandum eſt, alios Theologiæ Morali conſtitutum tempus quidem inſumpſiſſe, ſed in iis ſolum, quæ de cenſibus, de pecuniæ permutatione, de vendendi, & emendi ratione tractant, operam ſtudiumque collocaſſe; qui tamen nunquam ea didicerunt, quæ a Tridentina Synodo præcipiuntur, quæ nempe ad imbuendum populum de rebus ad æternam ſalutem neceſſariis, vel ad ſacramenta adminiſtranda pertinent. Alii quoque ſe juris Pontificii ſcientiæ comparandæ deditos fuiſſe longo tempore teſtantur, qui jus civile ne leviter quidem attigerunt. Non ſemel etiam contingit, ut plurimi de Philoſophia, de Morali, vel Scholaſtica Theologia, aut de Jure Canonico interrogati, poſtquam in aliqua ex iis facultatibus ſe verſatos adfirmarunt, audacter reſpondeant, eam quæſtionem haud ſibi traditam fuiſſe, quod difficile ſane videtur. Verum eo conſilio id faciunt, ut Examinatores ad duo, vel tria capita deveniant, quibus ſe illi inſtructos fatentur, omiſſis cæteris omnibus, quæ a Magiſtris quidem audierunt, ſed per anni ſpatium vanis negociis detenti minime perceperunt.

Qui has facultates, quas modo enumeravimus, addiſcere volunt, antequam latinæ linguæ præceptis ſatis imbuantur, vehementer errant; ipſique Profeſſores omnem induſtriam, ac laborem necquicquam profundunt. Nos autem, (licet barum præſtantium facultatum curſum abſolviſſe jactent,) cum in examen venient ad minores, ſeu majores Ordines minime probabimus, ſed tanquam irregulares omnino rejiciemus. Etenim *ignorantem litteras* (*a*) ſacri Canones irregularem declarant: Inſuper aliis locis (*b*) hæc decernuntur: *Illiterratos nullus præſumat ad Clericatus Ordinem promoveri, quia litteris carens ſacris non poteſt eſſe aptus officiis. Ne ſit illitteratus* (*c*). *Inſcii litterarum ad ſacros Ordines aſpirare non audeant:* (*d*) *Nullus Epiſcopus, vel quivis alius infanti* (*niſi forte Religionem intraret*) *ſeu illitterato Clericalem præſumat conferre Tonſuram*. (*e*) Cum hæc ita ſint, qui legere, & ſcribere neſciant, cum de prima Tonſura agitur, *illitterati, inſciique litterarum*, atque ideo irregulares merito nuncupantur: *Prima Tonſura* (Tridentina Synodus præcipit (*f*)) *non initientur, qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, & ſcribere neſciant*. Cum vero de minoribus Ordinibus, & multo magis de majoribus res eſt, *illitterati, inſciique litterarum dici poterunt*, qui latinam linguam ignorent, quam Tridentinum Concilium in illis etiam requirit, qui minores Ordines expetunt, uti jam ſuperius oſtendimus. Quippe Sancta Mater Eccleſia juſtis de cauſis vetuit, ne ſacræ litteræ, Evangelia, Rituales libri, Divina Officia, cæterique libri, qui ad Sacerdotes pertinent, in vernaculam linguam traducantur; quemadmodum fuſe eruditeque P. Fontana Societatis Jeſu demonſtravit (*g*), cum ſententiam 82., aliaſque inſequentes per Clementem XI. proſcriptas (*h*) interpretaretur.

(*a*) Can. Præcipimus, diſt. 34.
(*b*) Can. Illiteratos, diſt. 36.
(*c*) Can. Perſ. is, diſt. 15.
(*d*) Can. Pœnitentes, diſt. 55.
(*e*) Gregorius X. c. Nullus, de Temporibus Ordinationum in texto.
(*f*) Seſſ. 23. c. 4. de Reform.
(*g*) Tom. 3.
(*h*) In Litt. Apoſt. quæ incipiunt Unigenitus.

Inter ſtatuta Caroli Magni Imperatoris cavetur, ne ignoranti linguam populo uſitatam Paſtoris munus deferatur. Tres autem linguæ tunc colebantur, nempe Germana, quam Galli deinde ſibi vindicaverant, latina, quæ per Romanos in ſubjectas Colonias propagata fuerat, poſtremo Romana latinæ haud multum diſſimilis, niſi quod Gallorum, & Germanorum priſcis vocabulis, aliiſque per eaſdem Provincias communi conſuetudine adſcitis permiſcebatur. Si igitur Parochus ea lingua prorſus inſtructus eſſe debet, quemadmodum Imperatoris lege cautum fuiſſe nuper oſtendimus, qua populus ipſi ſubjectus utitur, hinc Clericis, & Sacerdotibus latinam linguam haud neceſſariam aliquis judicabit, quæ tunc Parochis ipſis minime perſcripta fuit; ſed in bac re magnopere decipiuntur. Cum enim ſacras litteras, quæ latino tantum ſermone continentur, Parochi, & Sacerdotes intelligere omnino deberent, id ſine latinæ linguæ præſidio conſequi nullo modo poterant, uti Thomaſſinus aſſeruit (*i*), cum eandem Caroli Magni legem declararet: *Nec inde tamen efficies, minime neceſſariam fuiſſe latinæ linguæ ſcientiam; cum ejus præſidio deſtituti nec Scripturas poſſint, nec Canones legere*.

(*i*) De veteri, ac nova Eccl. diſcip. par. 2. l. 1. c. 9. n. 5.

Illud quoque ſummopere optamus, ut qui Sacerdotes fieri volunt, poſtquam latina lingua, & humanioribus litteris ſatis imbuti fuerint, integrum Philoſophiæ curſum perficiant, & eam præſertim Philoſophiæ facultatem ſuſcipiant, quæ facilem viam ſternit, ut Theologiam ingrediantur, & ſine qua boni Theologi nomen, ac laudem nemo ſibi comparare poſſit. Singulari Dei beneficio clariſſimi Profeſſores in hac urbe verſantur, quæ ſibi merito *Parentis ſtudiorum* gloriam conciliavit, eumque honoris titulum præclare tuetur. Ipſi vanis quæſtionibus omiſſis, ea, quæ neceſſaria ſunt, diligenter tradunt, juveneſque, ſi ſedulam operam conſerant, ſapienter inſtituunt, ut ad facultates Eccleſiaſticas, ſacramque Theologiam cum laude perveniant. Melchior Canus (*k*) ingenii gloria inſignis, cum de Philoſophiæ ſtudio ſermonem habet: *Præclare*, inquit, *cum eo agetur, cui Præceptor contigerit & eruditus, & pius, qui cum certa ab incertis ſeparet, tum, vanis quæſtionibus declinatis, utiles, & neceſſarias ſeligat &c. Illis igitur vitiis declinatis, quod in rebus naturalibus, & cognitione dignis opera, curæque ponetur, id non modo jure laudabitur, verum, ut id fiat, erit etiam ſummopere neceſſarium, ſi Theologi perfecti, plenique ſapientes eſſe volumus*.

(*k*) De locis Theologicis l. 9. c. 7.

Quoniam vero difficile eſt omnia conſequi, quæ in votis habentur, licet cum magna utilitate conjungantur, binc ad ea, quæ prorſus neceſſaria ducimus, deveniemus. Itaque nullus in poſterum ad Subdiaconatum aſcendet, qui inter cætera ſtudio ſaltem Logicæ annum non inſumpſerit, quo tempore Theologiæ moralis, vel ſcholaſticæ, aut Juris Pontificii ſtudium adjungere non debet. Neque id valde moleſtum videri poteſt, cum totius anni ſpatium, quod ſtudiis impenditur, non quidem undecim menſibus concludatur, nec unus tantum menſis pro animi remiſſione tribuatur, uti fieri conſuevit, cum nos ipſi Philoſophiæ, ac Theologiæ curſum peregimus, ſed ſeptem, vel octo menſes ſtudiis excolendis hoc tempore ſolum concedantur, ea pariter conditione, ut mane tantum juvenes ad Profeſſores audiendos conveniant, quod in more poſitum non fuit cum nos floren-

rente juventute ſingulis diebus Lyceum bis adire cogeremur.

Annum pro Logica decrevimus, ſine qua ſacræ facultates comparari nequeunt, uti docet Sanctus Auguſtinus (*a*), qui de Dialectica agens: *Diſputationis*, inquit, *diſciplina ad omnia genera quæſtionum, quæ in litteris ſanctis ſunt diſſolvenda, & penetranda, plurimum valet: tantum ibi cavenda eſt libido rixandi, & puerilis quædam oſtentatio decipiendi adverſarium:* quod deinde (*b*) exemplis Cypriani, Lactantii, Optati, & Hilarii magis comprobat. Alcuinus Venerabilis Bedæ diſcipulus, qui ſæculo octavo, cum inter mortales ageret, tam celebre nomen conſequutus fuit, ut etiam a remotiſſimis Angliæ partibus accitus fuerit, ut Accademias novis legibus inſtitueret in Provinciis Caroli Magni ditioni ſubjectis, Alcuinus, inquam, illos erudite, ac vehementer improbavit (*c*), qui Dialecticæ facultatem cum ſacris diſciplinis copulandam inficiabantur; & Patrum auctoritatibus oſtendit fieri non poſſe, ut ſine his præſidiis de myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis, ac de Verbi Incarnatione diſſeratur. Photius quidem Conſtantinopolitanus Epiſcopus pravis moribus, ſed multiplici eruditione imbutus, eum inſignem victoriam de Ario per S. Athanaſium ſtrenuum *Conſubſtantialitatis* Divini Verbi propugnatorem in Concilio Nicæno relatam commemorat, de utilitate Logicæ præclarum affert teſtimonium: *Acutus erat, & altus, & argumentationibus omnino vehemens, Logicis autem methodis non tenuiter, aut juveniliter, ut pueri, & rudes, ſed Philoſophice, & magnifice utens.*

(*a*) L. 2. de Doctrina Chriſt. c. 31.

(*b*) In ſeq. c. 40.

(*c*) In ſuis Operibus p. 793.

Sed quoniam recentiorum auctoritate aliqui magis moventur, is, qui res Eccleſiaſticas vel leviter attigerit, opus de ſtudiis Monaſticis a P. Joanne Mabillonio confectum non ignorabit (*d*): *Philoſophia*, inquit ipſe, *inſpecta rei veritate, plurimum juvat nedum ad ratiocinandum, ac judicandum, verum & ad rerum univerſarum ideas habendas, moralem facultatem addiſcendam, & ad Fidem Orthodoxam propugnandam adverſus paralogiſmos, & captioſas Sophiſtarum argumentationes;* & paulo poſt: *Eo igitur Dialectica collimat, ut veri, falſi, affirmationis, negationis, erroris, ac dubii ideas intra nos gignat, in primis autem ideam illationis, & conſequentiæ, unde ſcilicet percipimus, determinatam aliquam enunciationem ex alia ſequi, item ſyllogiſmum aliquem apte concludere, ſecus vero alium: Logica igitur utendum eſt, ut ad recte concipiendum, ac ratiocinandum exerceamur, & ut inde dirigatur noſter intellectus.*

(*d*) Par. 2. c. 9.

Opus quidem ejuſmodi Litteratorum unanimi conſenſu, ac laudibus commendatum Abbas de Ransè Monaſterii Trappen. Reformator ſuo judicio minime probavit; cui tamen P. Mabillonius accurate reſpondit. At vero res non agebatur de Sæculari Clero, neque de illis Regularium Ordinibus, qui ſaluti animarum, diviniſque eloquiis evulgandis ſe devoverunt, quibus utilia, & conſentanea plurimum adfirmabat quæcunque a Mabillonio pro ratione ſtudiorum tradebantur; Sermo erat de illis tantum, qui ab omni hominum commercio in ſolitudinem ſe receperant, quibus Philoſophiæ, Logicæ, Theologiæ, & Juris Pontificii exercitatio pernicioſa potius videbatur (*e*).

(*e*) In vita Mabillon. per Theodoricum Ruinart c. 44. & ſeq. In vita Abbatis de Ransè per P. Malachiam Inguinbert Epiſc. Carpentoract. l. 1. c. 18.

Præcipimus etiam, ut integer annus pro Logica addiſcenda conteratur, priuſquam Theologiam Scholaſticam, ſeu Moralem, aut jus Canonicum Clerici ſuſcipiant; non enim probare poſſumus has facultates temere eodem tempore copulari. Qui vero judicium ferre de iis rebus valeat, argumenta confici, & quæ ex principiis conſequuntur, deduci in qualibet facultate non poſſe judicabit, niſi hæc prius ex Logica comparentur; quemadmodum fieri nequit, ut choreas aptiſſime ducat, qui primum greſſus movere non doceatur.

Cum tamen hæc diœceſis ita late pateat, cujus pars in aſperrimis montibus ſita eſt, pars etiam inter aquas conſtituitur, ita ut ab iis legibus aliquando recedendum ſit, ne Parochiæ neceſſariis Miniſtris deſtituantur; vel alia legitima cauſa propoſitam ſtudiorum rationem immutare cogat, ideo normam per eundem Mabillonium (*f*) deſcriptam amplectemus, ut latinam linguam plane calleant, & *ad faciliora applicentur, ut puta ad ſtudium Catechiſmi Romani, aut Tridentini Concilii, quod propterea ipſis erit explanandum, vel etiam brevis cujuſdam Theologiæ, ſeu potius Summæ Theologicæ quarumvis altercationum, aut ſcholaſticarum methodorum expertis, ex qua brevi queant intelligere quidquid neceſſario attinet ad Catholicæ Religionis ſubſtantiam, aut Myſteriorum Fidei, & præſertim in materia Sacramentorum.* Attamen, ne contemnantur, quæ propoſuimus, juſſu noſtro Sacerdotes, quibus Ordinandorum merita exhibentur, illos Clericos omnino prætereant, qui Subdiaconatum petentes Logicæ per annum incubuiſſe obſignato teſtimonio non probabunt, quam eum Theologiæ, vel juris Canonici ſtudio non conjunxerint. Si quis autem hac lege diſſolvi peroptet, ſupplicem libellum nobis exhibeat, in quo legitimam ejus rei cauſam declaret. Nos ſane rationes, quæ adducentur, ſerio expendemus in eo cœtu, quem pro meritis Ordinandorum examinandis convocamus. Illud tamen monemus hanc civitatem, omnemque diœceſim a nobis ita cognoſci, ut quid ſingulis tribuendum ſit, percipere facile poſſimus. Qui profecto ſine cauſa Logicæ annum non conceſſerit, & tamen Subdiaconatum poſtulabit, facilem viam oſtendemus, qua perficere id poterat, ſi mens aliena non fuiſſet.

(*f*) Par. 2. c. 9. ſub n. 5.

Magiſtros porro obteſtamur, ut certum tempus, quo Clerici ad ipſos audiendos acceſſerint, ſuis æque teſtimoniis exprimant, quæ aliter nullam vim obtinebunt. Clerici autem, qui de aliqua quæſtione interrogati, ipſam minime traditam a Profeſſoribus, explicatamque libere fatentur, pro certo habeant eam nobis rationem ſtatuiſſe, ut totum examen in illis controverſiis verſetur, quæ ipſis procul dubio declaratæ ſunt, licet veritatem inficientur.

Aliquid de Theologiæ, ac Juris Pontificii ſtudio nobis agendum ſupereſt: Nepotiani exemplum a S. Hieronymo propoſitum ſingulis Eccleſiaſticis aptiſſime convenire arbitramur: *Sermo ejus, per omne convivium de ſcripturis aliquid proponere, libenter audire, reſpondere verecunde, eruditionis gloriam declinando, eruditiſſimus habebatur. Illud ajebat Tertulliani, iſtud Cypriani, hoc Lactantii, illud Hilarii eſt, ſic Minutius Felix, ita Victorinus, in hunc modum eſt locutus Arnobius; me quoque pro ſodalitate Avunculi diligebat, interdum proferebat in medium, lectioneque aſſidua, & meditatione diuturna pectus ſuum Bibliothecam fecerat Chriſti.* Fatemur tamen non modo utilitatem, sed neceſſitatem Scholaſticæ Theologiæ, quæ vel ab humana ratione præclara argumenta comparat, quibus Chriſtiana Religio magis illuſtretur: *Utitur tamen*, inquit S. Thomas (*g*), *ſacra Doctrina etiam*

(*g*) Par. 1 q. 1. a. 8. ad ſecundum

ratio-

ratione humana, non quidem ad probandam Fidem, quia per hoc tolleretur meritum Fidei, ſed ad manifeſtandum aliqua alia, quæ traduntur in hac doctrina: Illa quidem per hæreticos contemnitur, ſed ipſorum fallacias, & commenta penitus eludit. De ipſa Sixtus V. hæc habet (a): *Sane Catholicæ Fidei dogmatibus confirmandis, & hæreſibus confutandis pernecеſſaria eſt: & profecto, rem ita ſe habere, ipſimet veritatis inimici ſunt judices, quibus Theologia Scholaſtica maxime eſt formidoloſa; qui profecto intelligunt, apta illa, & inter ſe nexa rerum, & cauſarum cohærentia, illo ordine, & diſpoſitione, tamquam militum in pugnando instructione, illis dilucidis definitionibus, & diſtinctionibus, illa argumentorum firmitate, & acutiſſimis diſputationibus lucem a tenebris, verum a falſo diſtingui, eorumque mendacia multis præſtigiis, & fallaciis involuta, tamquam veſte detracta, patefieri, ac denudari.*

(a) In Conſtit. 76.

Itaque Theologiam Scholaſticam per tres ſaltem annos excolat, qui ſatis ingenio præditus eſt, antequam Sacerdotio initietur. In hac ſane civitate Profeſſores verſantur, qui doctrinæ laude præſtantes eam Theologiam tradunt, quæ ſacrarum litterarum, Patrum, Conciliorumque teſtimoniis, & auctoritate confirmetur; qui denique illis multum diſſimiles habentur, de quibus Melchior Canus merito ſcriptum reliquit (b): *Et cum in his ſacrorum Bibliorum teſtimonia variſſima ſint, Conciliorum mentio nulla, nihil ex antiquis Sanctis oleant, nihil ne ex gravi Philoſophia quidem, ſed fere puerilibus diſciplinis, Scholaſtici tamen, ſi ſuperis places, Theologi vocantur, nec Scholaſtici ſunt, nedum Theologi, qui ſophiſmatum faces in ſcholam inferentes, & ad riſum viros doctos incitant, & delicatiores ad contemptum.* Qui Moralis Theologiæ ſtudium magis eligit, ſerio perpendat aliam ipſius partam pro audiendis Confeſſionibus neceſſariam eſſe, aliam pro Ordinibus ſuſcipiendis. Illa quidem de pactionibus agit, ac de vendendis, emendiſque rebus; altera vero in virtutibus Theologalibus, Fide nempe, Spe, & Charitate cognoſcendis continetur. Item de Sacramentis generatim, ac etiam ſpeciatim per eam diſſeritur.

(b) L. 8. de Locis Theologicis c. 1.

Ad Jus autem Pontificium devenientes, ſublimiorem illam ejus profitendi rationem omittimus, qua veteri novum copulatur, jungiturque cognitio tum Conciliorum, tum Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, ſanioris critices, & eorum pariter, quæ tam in decretalibus, quibus communiter utimur, quam in iis, quæ ſex prioribus collectionibus continentur; & eorum etiam, quæ Pontificum conſtitutionibus ſancita ſunt; tum controverſiarum, quæ in Sacris urbis Congregationibus propoſitæ fuerant, ac definitæ. Illud tantum adfirmabimus Pontificio jure, cujus communis eſt in foro, ac Lycæis uſus, plurima comprehendi, quæ ad Fidei noſtræ dogmata pertineant. Cardinalis Dominicus Pinellius libro ſeptimo Decretalium, qui Clementi VIII. inſcribitur, congeſtuſque fuit magno labore, licet variis de cauſis nunquam in lucem editus, hæc ita diſſerit: *Profeſſoribus igitur Pontificii juris non proponuntur iſta dogmata, ut ea ſpeculative, vel ex profeſſo in ſcholis legant, aut de illis, tamquam de ſuis axiomatibus, diſputent; quia, cum ex articulis Fidei deducantur, ut talia ad Theologum pertinent. Juris vero Peritus debet ea ſcire, tamquam certa, & accepta ex prioribus Theologiæ principiis; cum ſacrorum Canonum diſciplina ſit Theologiæ ſubalternata, & illam præſupponere debet, ut medicina præſupponit Philoſophiam naturalem, & muſica præſupponit Arithmeticam, & prout omnes aliæ diſciplinæ ſibi invicem reſpondent, & altera ab altera quoad notitiam principiorum derivatur.* Idem jus Pontificium plura complectitur, quæ ad forum Conſcientiæ, Eccleſiæ adminiſtrationem, liteſque jure dirimendas referuntur. Prima ſane ex bis duabus partibus S. Carolo Borromæo jucundiſſima fuit, uti Carolus Beſcapeſius ejus vitæ Scriptor his verbis teſtatur: *Canonum ea ſcientia perjucunda erat, quæ Patrum mores, & acta repræſentans Eccleſiæ componendæ, atque ordinandæ rationem continet, dolens, eos communi conſuetudine tantum Canones ad interpretandum ſeligi, qui ad lites, judiciaque valent:* Altera pars etiam neceſſaria cum jure civili plurimum copulatur. Hinc Honorius III. (c): *Sane*, inquit, *licet Sancta Eccleſia legum ſæcularium non reſpuat famulatum, quæ æquitatis, & juſtitiæ veſtigia imitantur &c.* Lucius quoque III. idem confirmat (d): *Quia vero, ſicut leges non dedignantur ſacros canones imitari, ita & ſacrorum ſtatuta canonum Principum conſtitutionibus adjuvantur &c.* Joannes XXII. ob fidem ſingularem, quam hæc noſtra civitas erga Sedem Apoſtolicam oſtendit, cum atrociſſimis bellis Italia vexaretur, privilegium a Clemente V. prius acceptum ſua auctoritate confirmavit, nempe ut Clerici ſæculares civile jus addiſcerent; Epiſcopis tantum, Monachis, & Sacerdotibus id minime permiſit (e). Sacra deinde Congregatio teſte Fagnano (f) Clericis univerſis, qui juris civilis ſtudio in aliqua Accademia detinerentur, conceſſit, ut Præbendarum fructus perciperent, modo tamen poſt jus civile Pontificium quoque amplecterentur, illoque uti vellent, ut ſecundum magis intelligerent.

(c) C. ſuper ſpecula ad tit. de Privilegiis.

(d) C. Intelleximus de novi operis nuntiatione.

(e) Rainal. ad an. Ch. 1317. n. 16.

(f) In c. ſuper ſpecula n. 33. ne Clerici, vel Monachi.

Quare, ut recte, atque utiliter omnia fiant, qui ad ſacros ordines admitti cupiunt, omiſſoque Theologiæ curſu jus Canonicum addiſcendum ſuſcipiunt, præter annum in ſola Logicæ exercitatione collatum, nulloque alterius facultatis ſtudio permixtum, præcipimus, antequam pro Subdiaconatu in examen veniant, ut juri civili per annum operam præſtent, reliquis autem duobus annis in jure Canonico verſentur, ſi eorum Profeſſores duorum annorum ſpatio Canonicas inſtitutiones abſolvant. Sin autem, uti fieri commode ſolet, unius anni ſpatio id perficiant, tunc poſt Logicam juris Canonici ſtudio per annum occupentur, tertiumque impendant annum, ut Theologiæ Moralis eam partem, quæ de Sacramentis agit, magna ſedulitate percurrant.

INSTITUTIO XLIII.

De obſervandis diebus Feſtis. Barbitonſore, rerumquè venditores vehementer improbantur, qui hoc præceptum ſummopere negligant. Certum tempus, atque hora perſcribitur ipſis, ut operibus ſuis vacent abſque ullo ſcandalo, ſeu offenſione.

POſtquam pervenimus in hanc Sedem, Inſtitutionem promulgavimus, qua Tonſoribus permiſſum fuit, ut diebus Feſtis artem mane exercerent, donec ſignum per Eccleſiæ Metropolitanæ campanam daretur, & a prandio poſt horam vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam opus ſuum libere repeterent. Cautum tamen fuit, ne in ipſorum officinis ludi inſtituerentur, nec ulli conventus fierent, qui a Chriſtianis moribus, ac diſciplina abhorrerent. In delin-

quen-

Digitized by Google

quentes etiam certas pœnas eodem decreto conſtituimus.

Ingenue fatemur id a nobis invito animo Tonſoribus conceſſum fuiſſe, cum ſub oculos noſtros verſaretur, caput tondere, & barbam radere inter ſervilia opera adnumerari. Joannes quippe XXII. ad Philippum V. Galliarum Regem ſcribens eandem conſuetudinem his verbis improbavit (*a*): *Illud ſane, quod inoleviſſe in illis partibus dicitur, ut videlicet paſſim in quamdam divinam irreverentiam die Dominico radendis, ac tondendis barbis, atque capitibus intendatur, te diſſimulare non licet, cum dies illa Divino Cultui ſpecialiter dedicata talibus profanari non debeat &c. Nec ignoras, quod inter præcepta Decalogi Sanctificatio Sabbati ponitur, ad quorum obſervantiam Fidelis quilibet de neceſſitate tenetur*. Profecto cum nulla neceſſitas urgeat, ut per dies feſtos radendis barbis, & capitibus tondendis tempus conteratur, quod pro feſtis diebus commode fieri poteſt, communis Theologorum opinio locum habet, ab Epiſcopis nempe ſervilia opera permitti diebus feſtis, ac tolerari poſſe, ſi vera neceſſitas id poſtulare videatur. In eandem ſententiam Romani Pontifices conveniunt, ac potiſſimum Nicolaus V., cum plurima per Hungaros anno 1447. petita fuiſſent, hoc pacto reſpondit: *Ceſſante neceſſitate, ab omni opere ſervili abſtinendum eſt diebus Dominicis, & Feſtivis; ſed neceſſitate cogente, non tamen affectata, ſeu procurata licitum eſt præmiſſa exercere*.

(*a*) Rainal. ad an. Ch. 1319. ſub n. 4.

Sed magis movebamur, cum decretum expendimus pro cultu diebus Feſtis exhibendo Romæ promulgatum, quo Tonſoribus per eos ſacros dies vulneribus ægrotantium ſolum mederi conceditur. Præclariſſimus etiam Cardinalis Paleottus primus hujus Urbis Archiepiſcopus anno 1603. conſtituit (*b*), ut ſanguinem tantum mittere diebus Sacris, morbiſque inopinatis præſentem medelam afferre, quam periculoſum ſit in aliud tempus protrahere, Tonſores deberent. Deceſſor quoque noſter Cardinalis Boncompagnus idem conſilium ſuſcepit, ut ipſi Tonſores in Album relati, ſi neceſſitas id peteret, chirurgiæ muneribus iiſdem diebus fungerentur, a capitibus autem, barbiſque radendis abſtinerent (*c*). Poſtremo, ſi populi aliqui ad Sacras Congregationes confugerunt, ut Epiſcoporum ſuper hac re decreta de medio auferrent, abjectis ejuſmodi libellis, ea decreta prorſus obſervanda reſponſum ſapienter fuit (*d*); quæ ſane omnia Sancti Antonini (*e*) doctrina comprobantur: *Barbitonſores non in radendo, ſed in minuendo ſanguinem &c. ſi in Feſtis exercent artem ſuam principaliter propter neceſſitatem eorum, quibus ſerviunt, non propter cupiditatem lucri, excuſantur*.

(*b*) In Compend. ſuorum Ord. p. 170.

(*c*) In Ed. promulgato die 28. Julii an. 1699. Ed. poſt ipſius Syn., & in alio promulgato die 18. Maii anno 1722.

(*d*) Bralch. in Promptuario Syn. c. 12. n. 6.

(*e*) In ſua Summa par. 2. tit. 9. c. 8.

Attamen has difficultates ſuperavimus, poſtquam virtutis opinione præſtantes viri nobis oſtenderunt poſt tot decreta Cardinalem Boncompagnum Deceſſorem noſtrum æquo animo tuliſſe, ut Tonſores barbas raderent, donec Metropolitanæ campana pulſaretur. Illud quoque in mentem venit, quod Joannes Gerſon ſcriptum reliquit: *De operibus ſervilibus non exercendis diebus Dominicis, & feſtivis plus, & frequentius determinat conſuetudo Loci, & Perſonarum a Prælatis tolerata, quam alia lex ſcripta*.

At vero idem evenit, quod navim contra fluminis curſum dirigentibus accidere conſuevit, qui ſi vim intendere paululum ceſſent, aquarum impetu alio, quam velint, navis ipſa defertur. Ita profecto Tonſores aliqui hac humanitate abuſi ſunt, itaut Matutinum tempus feſtorum dierum impudenter in radendis barbis totum impendant, tyroneſque occupati, Miſſæ Sacrificio minime adeſſe poſſint, nec ad Sacramenta percipienda accedere, nec divina eloquia, aut Chriſtianæ legis doctrinam, & inſtituta, quæ ipſis neceſſaria ſunt, addiſcere, quemadmodum probiſſimi homines, & non ſemel libelli ſupplices de hac res nos admonuerunt.

Ipſos quidem felices nuncupamus, ſi religione, pietate, & Chriſtianæ virtutis ſtudio ducti ſunt, ut hanc nobis corruptelam patefacerent; contra vero miſeros, ſi ad nos confugerunt, ut in otio deinceps verſentur, vel in templa ſe conferant, ubi impudicis amoribus indulgeant, aut aliis criminibus patrandis ſacrum tempus inſumant. Minori culpa tenerentur, ſi diebus feſtis officinas nunquam deſererent, & opera ſervilia exercerent, quam ſi tempus Deo conſecratum turpiter ſceleſteque projiciant. Nicolaus I. Bulgaris conſilium petentibus reſpondens, a terrenis operibus per dies feſtos ceſſandum docuit, adeundas Eccleſias, Deum vehementer exorandum, pietatemque impenſius colendam; deinde ſermonem ad eos convertens, qui ludis, otioque dies feſtos conterunt, hæc tradit: *Melius illi fuerat ipſo die, B. Apoſtoli Pauli præceptis obaudiens, laborare manibus ſuis, ut haberet, unde tribueret neceſſitatem patientibus*. Princeps autem Theologorum S. Thomas (*f*) opera ſervilia diebus feſtis interdici ob eam cauſam exiſtimavit, quia divinis rebus vacare nos magnopere impediunt; Poſt hæc: *Et quia* (inquit) *magis homo impeditur a rebus divinis per opus peccati, quam per opus licitum, quamvis ſit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die feſto, quam qui aliud corporale opus licitum facit*.

(*f*) In 2. 2. q. 122. a. 4. ad 3.

Cum tamen hominum ſecreta conſilia Deo ſolum innoteſcant, nec Epiſcopus, ſi honeſta petantur, ea recuſare debeat; ſi autem corruptelæ inducantur, quæ fidelibus offenſionem afferant, remedia illis comparare pro muneris ſui ratione omnino teneatur, in eum locum adducti ſumus, ut querimoniis conſulendum ſit, quæ pro dierum feſtorum cultu reparando ad nos deferuntur: Gerſonis præſertim ſententia compellimur, qui poſtquam dierum feſtorum præceptum valde imminuit, ea diſſimulanda judicans, quæ ab Epiſcopis æque feruntur, vel etiam diuturna conſuetudine firmata ſunt, hæc ſubdit: *Conſuetudo exercendi opera ſervilia, hæc ab iſtis, hæc ab illis, in diebus feſtivis tunc maxime dicenda eſſet corruptela, quando totaliter a ſervitia Dei, & a cultu Feſtorum, & maxime ab auditu Miſſæ revocaret*.

Ut hoc negocium ſedulo pertractetur, Tonſorum Præfectos accivimus, inductam ab ipſis corruptelam declaravimus, cautumque ipſorum etiam legibus oſtendimus; ne per Sacros Dies radendas barbas ſuſcipiant; nos quidem indulgere, ut uſque ad campanæ pulſationem, uti ſuperius dictum eſt, & a prandio poſt horas vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam in ſuis miniſteriis libere verſentur; omnino tamen præcipere, ne hos limites excedant. Poſtremo monuimus, ut reliquos omnes ejuſdem generis opifices in cætum convocent, noſtramque hanc deliberationem exponant, quæ maxima cum æquitate conjungitur. Reſponſum nobis deinde fuit paratos Tonſores omnes, ut voluntati noſtræ ſatisfaciant; illudque ſolum impedimentum propoſitum eſt, nempe aliquos ex ipſis Principum virorum clientelis, ac privilegiis innixos, conſtitutam legem deſpicere,

& in

& in poſterum deſpecturos, ex quo non leve detrimentum in cæteros dimanat, quorum officinæ priſtina civium frequentia deſtituuntur. Quam ob cauſam cum ipſis viris Principibus de hac re egimus, pro quorum domeſticis, ac familiaribus ratio nobis habenda eſt; iique, quod jam pro certo habebamus, teſtati ſunt, Feſtos dies omni religione excolendos, nec ſe ullo modo ferre poſſe, ut eorum patrocinium pro divinis, vel Eccleſiaſticis præceptis contemnendis impudenter adhibeatur. Quare in noſtra poteſtate eſſe, ut his malis libere, & ſine ullo diſcrimine proſpiciamus.

Itaque perfectis omnibus, quæ ſuperius enumeravimus, Inſtitutionem antea promulgatam renovamus, & Tonſoribus univerſis abſque ullo diſcrimine interdicimus, ne mane per dies Feſtos poſt conſueta campanæ ſigna, vel a prandio ante vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam horam barbas radere, & capita tondere audeant. Facultates omnes, quæ ſuperiori tempore ipſis conceſſæ fuerint, penitus abrogamus, eaſque pœnas indicimus, quæ eodem decreto continentur. Quod ſi aliquis non paruerit, pœnaque perſoluta, iterum ſecundo juſſa detrectaverit, non eandem modo pœnam luere cogetur, ſed etiam ante campanæ ſigna, vel a prandio poſt horas, quas ſupra deſignavimus, in radendis barbis, & capitibus tondendis, ut reliquis fas eſt, occupari non poſſe declaramus. Sin autem id quoque negligat, pœnas iterum dabit, eumque ab hujus diœceſis finibus certiſſime depellendum noſtra auctoritate fatemur. Cum dierum feſtorum contemptus ad utrumque forum jure pertineat, niſi de Clericis agatur (tunc enim per forum Eccleſiaſticum res unice judicatur) Cardinalis Juſtinianus hujus Urbis Legatus die 6. Octobris anno 1610. decrevit, ne Tonſores ulli, cum dies feſti celebrantur, aliquem pectere, etiam extra officinas, radere, aut abluere auderent; delinquentibus viginti quinque aureos perſolvendos, treſque ictus fidicularum pro pœna conſtituit, quam luere deberent non Tonſores modo, ſed etiam, qui ab ipſis raderentur. Nos tamen ſalva, & integra illis brachia relinquemus, quibus in alia quacunque diœceſi libere utantur: noſtris adminiſtris ſolum præcipimus, ut ſi aliquos offenderint, qui extra perſcriptas horas diebus feſtis radantur, nomen manu ipſorum deſcriptum eliciant. Sin autem litteras efformare neſciant, Crucis ſignum coram duobus teſtibus efficiant, ut ipſis pariter arbitrio noſtro pœnæ ſtatuantur.

De illis agendum ſupereſt, qui vitæ alendæ neceſſaria in officinis, foroque venditant. Illa quidem S. Carolus Borromæus Parens Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & cætera quoque vendi permiſit, quæ neceſſario ad ægrotos curandos requiruntur, ea tamen conditione, ut
(a) Primo Mediol. Concil.
officinæ nullo modo pateant (a): *Ne quid ematur, aut vendatur præter id, quod ad victum illius diei, vel ad ægrorum curationem neceſſarium ſit, nec officinæ omnino, aut ex aliqua parte apertæ habeantur*. Cum vero tertium Concilium coegit, hæc etiam addenda judicavit: *Quo in genere præterea Epiſcopus illarum rerum venditioni certam horam, & modum præſcribat, ne ex venditione aliquid exiſtat ſcandali, offenſioniſve, aut occaſionis, qua diſtrahantur homines a Divinis Officiis*.

Cum hæc ita ſe habeant, Deceſſor noſter, ac deinde nos ipſi anno 1731. juſſimus, ne Lanii, Macellarii, Cupedinarii, & reliqui omnes, qui carnes vel in fruſta, vel in quadrantem diviſas, aut alia eſculenta vitæ neceſſaria in foro, vel officinis vendunt, ne, inquam, id negocium ſuſcipiant, niſi poſt campanæ ſigna, ut ſuperius dictum eſt; a prandio autem poſt horam diei 22. Alia quoque tunc decrevimus, quæ in eodem edicto continentur, & pœnas ibi ſtatuimus in eos, qui parere recuſaverint.

Eodem fere tempore, quo Tonſorum adminiſtri ad nos confugerunt, etiam qui Macellariis inſerviunt, queſti ſunt ſe a Miſſæ Sacrificio, Divinis Officiis celebrandis, audiendaque Chriſtianæ Legis explicatione ſæpius impediri, quod vendendis rebus, etiam extra conſtitutum tempus, aſſiſtere debeant. Hinc non leviter ſuſpicati ſumus, nimis per hanc diœceſim invaleſcere conatus Dæmonum improbos, ut ſacræ celebritates penitus abrogentur, uti in Pſalmo 73. legitur: *Quieſcere faciamus omnes dies feſtos Dei a terra*.

Quare accitis hujus artis Præfectis, habitaque eorum ratione, quorum clientelæ, & patrocinia litteris obſignata in medium afferebantur, qui ſane pietati conſentanea nobis reſponderunt, illiſque ſimilia, quæ paulo ante explicavimus, cum de Tonſoribus ageretur, his, inquam, peractis, inſtitutionem jam promulgatam renovamus pro iis omnibus, quæ ad Macellarios pertinent; & ea quoque adjungimus, quæ ſuperius in Tonſores conſtituimus, & quæ Macellarios æque, ac Tonſores afficere declaramus.

Finem ſermoni imponimus Concionatores, & Parochos omnes magnopere admonentes, ut quoties ad populum verba faciunt, ejus præcepti gravitatem explanent, quo dierum feſtorum celebritates excolendæ indicuntur. Non ignorant quidem naturæ ipſius præcepto homines obſtringi, ut dies aliqui Deo Optimo Maximo conſecrentur. In veteri Teſtamento illud juſſum fuerat: *Memento, ut diem Sabbati ſanctifices; ſex enim diebus fecit Dominus Cœlum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis ſunt, & requievit in die ſeptimo. Idcirco benedixit Dominus diei Sabbati, & ſanctificavit eum* (b). Apoſtoli vero diem Dominicum Sabbati loco ſuffecerunt, quod eo (b) Ex. c. 20
die Salvator noſter ad immortalem vitam Surrexerit. Hinc in Apocalypſi Sancti Joannis cap. 1. habetur: *Fui in ſpiritu in Dominica die*. Sed quoniam in veteri lege præter Sabbati celebritatem, alii quoque dies feſti deſignati fuerunt, ut preclara Dei opera debita religione ac memoria Judæi proſequerentur, & fortia geſta præſtantium mulierum celebrarent Judit, Eſther, Machabæorum, aliorumque, qui inter ipſos Judæos immortalem ſibi gloriam, & laudem comparaverant, profecto in nova Lege per Apoſtolos etiam ſolemnes aliqui dies inſtituti fuerunt, ut præcipuis Religionis Myſteriis, invictiſque Fidelibus Sacri honores decernerentur.

Certiſſimum pariter eſt oportere, ut non modo Patresfamilias dies feſtos colant, ſed liberos etiam ſuos, ac domeſticos ad hoc præceptum obſervandum impellant. Quare poſt allata ſuperius Exodi verba, hæc ſubjiciuntur: *Non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, ſervus tuus, & ancilla tua, jumentum tuum, & advena, qui eſt intra portas tuas*. Neque profecto Dei voluntati ſatisfacit, qui ſolum dierum feſtorum celebritates in eo conſtituit, ut rei Divinæ interſit, & a ſervilibus operibus abſtineat; non vero contendit omni ſtudio, ut Deo vero cultum exhibeat, nec ulla peccati labe per dies feſtos inquinetur, ut per Iſaiam Deus ipſe declarat: *Neomeniam, & Sabbatum, &*

ſeſti-

feſtivitates alias non feram: iniqui ſunt cætus veſtri. Calendas veſtras & ſolemnitates veſtras odivit anima mea; & per Malachiam: *Diſpergam ſuper vultum veſtrum ſtercus ſolemnitatum veſtrarum*.

Tandem plane cognitum eſt, ac perſpectum eos, qui dies feſtos contempſerint, etiam in hac vita puniendos, uti Deus per Ezechielem indicavit: *Sabbata mea violaverunt vehementer: dixi ergo, ut effunderem furorem meum ſuper eos, & conſumerem eos*. Libro autem numerorum traditur, Judæum quendam, qui die Sabbati ligna congerebat, in poteſtatem Moyſis, & Aaron proditum fuiſſe, ipſorumque juſſu in carcerem detruſum, ſed cum incerti eſſent quid de illo ſtatuendum videretur *Dixit Dominus ad Moyſen: morte moriatur homo iſte, obruat eum lapidibus omnis turba extra Caſtra*. Noſtris quoque temporibus certiſſima Divinæ ultionis argumenta ſub oculos verſantur. Nam cæteris omnibus omiſſis, meſſem hoc anno uberrimam ſperavimus, quam tamen exiguam, ac tenuem congeſſimus. Id vero non dictum a nobis temere putandum eſt, ſed ex Sacris Litteris apertiſſime deprehenditur ex contemptu dierum feſtorum id potiſſimum dimanare: *Cuſtodite* (inquit Deus (*a*)) *Sabbata mea &c. & dabo vobis pluvias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum, & pomis arbores replebuntur*.

(a Levit.

Parochi, & Concionatores de his copioſe verba facere poterunt, & ea Fidelium animis ita imprimere, ut ad feſtos dies omni honore colendos adducantur. Poſtremo, quæ antea ſanximus, univerſa confirmamus, itemque præcipimus, ut hoc præſens edictum conſuetis Urbis locis figatur, & qui in ipſo nominantur, ejus exemplar in ſuis officinis, ac tabernis habeant. Quoniam vero cauſam excuſationis eam nonnulli afferunt, ſe campanæ ſigna non exaudire, licet acutus, graviſque illius ſonitus in omnem Civitatem facile propagetur, opportunum ducimus poſt hoc edictum horam monere, qua per ſingulos menſes idem campanæ ſignum dari conſuevit.

Diebus feſtis ſignum pro occludendis officinis campana major hujus Metropolitanæ Eccleſiæ per horæ quadrantem dabit, ſtatim ac pro Divinis Officiis celebrandis ſignum abſolutum fuerit. Horas autem ſigno ejuſmodi conſtitutas per anni curſum ſubjicimus.

JANUARIUS.

Menſe toto 17

FEBRUARIUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 16 med.
A die decima quinta ad finem menſis 16

MARTIUS.

A prima die uſque ad nonam diem 15 med.
A die decima uſque ad decimam nonam diem 15
A die vigeſima uſque ad totum menſem 14 med.

APRILIS.

A prima die uſque ad nonam diem 14
A die decima uſque ad decimamnonam diem 13 med.
A die vigeſima uſque ad totum menſem 13

MAJUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 12 med.
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 12

JUNIUS.

Toto menſe 12

JULIUS.

Toto menſe 12

AUGUSTUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 12 med.
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 13

SEPTEMBER.

A prima die Septembris uſque ad nonam diem 13 med.
A die decima uſque ad decimamnonam diem 14
A die vigeſima uſque ad totum menſem 14 med.

OCTOBER.

A prima die uſque ad nonam diem 15
A die decima uſque ad decimam nonam diem 15 med.
A die vigeſima uſque ad totum menſem 16

NOVEMBER.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 16 med.
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 17

DECEMBER.

Toto menſe 17

INSTITUTIO XLIV.

De publicis Sacellis in diœceſi poſitis. Quibus diebus minime liceat Sacrum in illis perficere. De illis Sacellis, in quibus permitti poteſt Miſſæ Sacrificium, antequam in Parochia celebretur.

CUm diœceſim hanc noſtram inviſimus, plura Sacella publica offendimus, quæ Fideles, interpoſita Deceſſorum noſtrorum auctoritate, condiderunt; ſed quoniam pro varietate hominum, ac voluntatum variæ quoque ſunt ſententiæ, ita diverſas de ipſis Sacellis opiniones percepimus.

Aliqui ex Parochis aptiſſime ſuis Eccleſiis ea convenire nobis duabus de cauſis aſſeruerunt. Ac primo, cum Sacra Euchariſtia ad ægrotos longe a Parochia diſſitos deferenda eſt, rem divinam in aliquo ex iiſdem Sacellis conficiunt, & inde commodius Sacrum Chriſti Corpus ægrotis adminiſtrant. Deinde, cum plurimi ex Parochianis longe ab Eccleſia ſejungantur, turbulentis hyemis temporibus, impeditiſque itineribus, ad Miſſæ Sacriſ-

crificium non convenirent, niſi in aliquo Sacello ipſorum ædibus proximiori illud celebraretur.

Alii vero Parochi, ſi Miſſæ Sacrificium in illis Sacellis peragatur, illud conſequi magnopere contendunt, ut magna pars populi ad Eccleſiam Parochialem raro ſe conferat, atque ita divinis eloquiis, Chriſtianæque legis explanatione prorſus deſtituatur.

Ut has varias ſententias componamus, primo vehementer expetimus, ut frequenter populus ad Parochiam accedat, ubi Sacro interſit, pioſque ſermones, & Religionis myſteria explicata percipiat: *Moneant* (*a*) (de Epiſcopis agitur) *etiam eundem Populum, ut frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis, & majoribus Feſtis, accedat*.

(a) Concil. Trid. ſeſſ. 22. in Dec. de obſ. & vitandis in cel. Miſ.

Sed cum Tridentina Synodus Parochis indixerit, ut diebus Dominicis, aliiſque Feſtis pios ſermones ad Populum habeant, & inſuper juſſerit Populum ad illos convenire, niſi grave aliquod incommodum intercedat (*b*): *Moneatque Epiſcopus Populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, ad audiendum verbum Dei*; Ideo conſilio præſtantium virorum, qui hujus quoque diœceſis peritiſſimi ſunt, præcipimus, ut omnino ſerventur, quæ de publicis ejuſmodi Sacellis modo conſtituemus. Ac primum abſque facultate noſtra, quæ tum ſolum tribuetur, cum legitima cauſa id poſtulaverit, Sacrum in illis Sacellis fieri prohibemus, cum ſolemnes dies aguntur Paſchatis, Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Annunciationis, atque Aſſumptionis Beatæ Virginis, Sanctorum Petri, & Pauli, omnium Sanctorum, Sancti Petronii, ejuſque Sancti, cujus titulo Parochia nuncupatur juxta veterem hujus diœceſis conſuetudinem.

(b) Seſſ. 24. c. 7. de Ref.

Parochus quidem edicere nequit, ut in publicis Sacellis, quæ in ſua Parochia ſita ſunt, Miſſæ Sacrificium celebretur, poſtquam Parochiale abſolutum fuerit. In noſtra poteſtate id ſolum poſitum eſt, qua uti volumus non ſine ipſorum utilitate, & commodo, ſed modum aliquem ſtatuendum judicamus. Itaque præter ſolemnes dies, quos modo enumeravimus, reliquis etiam diebus feſtis rem divinam in publicis Sacellis inſtituere non liceat, quæ mille paſſibus a Parochia non diſtant, niſi poſtquam Sacrum in eadem Parochia confectum fuerit, quod tamen apte pro populi commoditate indici debebit. Siquidem hujus itineris intervallum non ita longum moleſtumque Ruricolis videri poteſt, ut ad Parochiam accedere impediantur. Sin autem ea Sacella ſupra mille paſſus a Parochia ſejungantur, tunc Sacerdos eo tempore Sacrum faciat, quo populus ad illud audiendum facile congregetur. Nam experientia compertum eſt, ad Parochiam minime ſe conferre populum, hyemis præſertim tempore, ſi ſupra mille paſſus iter ſuſcipiendum ſit, Sacellaque proximius habeat, ubi Miſſæ Sacrificium per dies feſtos indicatur. Neque fieri poteſt, ut Sacrum in illis Oratoriis celebrandum poſt Parochiale protrahatur, cum Ruricolæ citius, quam cæteri prandium inſtituere ſoleant, ideoque plura alia prætermitti deberent, quæ peragenda in iiſdem Sacellis jubemus, ut inferius declarabimus.

Quod ſupra diximus, ſolius Epiſcopi partes eſſe decernere, ut res divina in Sacellis ejuſmodi poſt Sacrum Parochiale conficiatur, id Sacræ Romanæ Congregationes conſtituerunt (*c*): *Quod autem ſancire poſſit Ordinarius, ne Miſſa ante Miſſam Parochialem diebus feſtis in Oratoriis ſæcularibus celebretur, pluries decrevit Sacra Congregatio Concilii &c. At vero Parochus ex ſemetipſo facere non poteſt antefatam prohibitionem; quippe quæ ſpectat ad Ordinarium, ut eadem Sacra Congregatio Concilii cenſuit*. Hinc ſi Parochus aliquis Miſſæ Sacrificium fieri prohibuerit, antequam ipſe Sacrum abſolverit, idque in Sacra Concilii Congregatione tueri contenderit (*d*): *Sacra Congregatio reſpondit, de rigore juris non poſſe prohiberi, ut Miſſæ non celebrentur ante Miſſam a Parocho non celebratam*. Sin autem decreta Synodalia in medium prolata fuerint Epiſcopi auctoritate confecta, quibus caveatur, ne ullum ſacrum fieret ante Parochiale, tunc eadem decreta ſervanda Sacra Congregatio reſpondit. Ita ſane die 25. Maji anno 1652. Epiſcopo S. Agatæ Gothorum reſponſum datum fuit (*e*) *Sacra &c. ſæpius cenſuit, conſtitutiones Synodales diſponentes, ut diebus Feſtis Miſſæ celebrari non debeant in aliis Eccleſiis, niſi celebrata Miſſa in Eccleſia Parochiali, eſſe obſervandas; ita tamen, ut Miſſa in Eccleſia Parochiali hora opportuna celebretur*.

(c) Braſch. in Prolog. Synod. c. 307. n. 23. 24.

(d) In Cauſa Urbinaten quam propoſuit Archipr. S. Caſſiani die 27. Junii an. 1642 l. 16 Decr. p. 543. a tergo.

(e) L. Decr. 39. p. 191.

Inſuper die 28. Januarii anno 1640. decretum his verbis edidit (*f*): *Quæritur, an Parochus prohibere poſſit, ne in Capella ruri per Laicum ædificata in ſolo publico celebrari poſſit, antequam Miſſa celebretur in Eccleſia Parochiali Matrice. Sacra &c. reſpondit, ſuppoſita facultate legitima celebrandi in dicta Capella, de rigore juris non poſſe prohiberi; ſed Epiſcopum pro prudentia curare poſſe, ut in diebus feſtivis prius celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia*. Proculdubio de his agere, quæ rumore ſparguntur, quam de jure Canonico, facilius eſt. Primum ſatis comparatur, ſiquis ad officinas, vel forum ſe conferat, ibique vulgi ſermones percipiat, eoſque veros, aut falſos per Urbem diſſeminet. Nemo autem de Pontificio jure verba facere poteſt, niſi prius ipſum diligenter excoluerit. Præſtantes libri requiruntur, qui diligenter evolvendi ſunt: cognitio pariter, & quoddam ſapientiæ lumen neceſſarium eſt, ne temere, & inconſulto iiſdem libris utamur: Poſtremo ſupra Tribunalia cognoſci debent, ubi ſententiæ de propoſitis cauſis feruntur. Qui his præſidiis deſtituti ſunt, inepta ſemper loquentur, ex quibus detrimenta non exigua etiam dimanabunt.

(f) L. Decr. 16. p. 331.

Sed jam revertamur unde divertimus: Sacerdos, qui juxta ſuperius conſtituta Sacrum faciet in illis Oratoriis, quæ ſupra mille paſſus a Parochia diſſita ſunt, dies feſtos populo denunciet, Sacrum Evangelium ex Altari explicet, ea percurrens, quæ ad æternam ſalutem comparandam neceſſaria ſunt. Denique Chriſtianæ legis præcepta, ac diſciplinam illis omnibus explanet, qui ad Miſſæ Sacrificium convenient. Qui hæc noſtra juſſa detractaverit, pœnas dabit noſtro arbitrio ſtatuendas, & *a Divinis* etiam interdicetur.

Hæc fieri omnino debent, ne inculti ruris habitatores divinis careant eloquiis, & ſempiternos cruciatus ſubeant ob earum rerum ignorantiam, quorum cognitio (ut ajunt Theologi) *neceſſitate medii* requiritur: neque id novum videri debet. Nam idem Braſchius (*g*), poſtquam aſſeruit per ſolos Epiſcopos decernendum, ne ullum Sacrum celebretur ante Parochiale, id tamen poſſe ab Epiſcopo permitti cenſuit: *Quando in Miſſis antecedentibus Parochialem fit populo per Celebrantem explicatio Catechiſmi; & ita hodie ſolet determinare ipſamet Sacra Congregatio Concilii*.

(g) N. 24.

Id etiam Pontifex juſſit in iis litteris, quas ad omnes Italiæ Epiſcopos dedit die prima Julii hoc anno 1735.: *Præ cæteris Sanctitas*

Sua

Digitized by Google

Sua plurimum obſervanda commendat , quæ Parochis in hac re per Tridentinam Synodum præcipiuntur , ac potiſſimum , ne , dum Sacrum diebus Feſtis agitur , pii ſermones ad Populum omittantur . Idem ab iis Sacerdotibus præſtabitur , qui eiſdem diebus in ruralibus Sacellis rem Divinam celebrabunt , pro illis inſtituendis , qui ad Miſſæ Sacrificium conveniunt , quibus explananda ſunt ea , quæ credere , ſperare , atque agere tenentur , & præ reliquis Sanctæ Religionis præcipua Myſteria .

Sed ne Parochi aliquid ſibi detractum querantur , iterum declaramus , nos magnopere optare , ut univerſus Populus ad Parochiam accedat . Cum tamen plurimi , ob hyemis præſertim aſperitatem , id negligant , vel impedita itinera ſuſcipere nequeant , Apoſtolici muneris ratione ducimur , ut illis pariter conſulamus . Parochi autem , & etiam Vicarii Foranei curabunt diligenter , ut Sacerdotes in ruralibus Sacellis rem divinam facientes ſuo munere perfungantur . Si aliquid per negligentiam prætermiſſum ab illis fuerit , ſtatim nos de hac re certiores efficiant : Illos pariter , qui Sacerdotes eoſdem audierint , cum Fidei noſtræ doctrinam explicarent , ſedulo examinabunt , ſi res poſtulet , utrum ſatis Fidei rudimentis imbuti fuerint , & potiſſimum , cum Sacram Synaxim primo percipere velint , vel matrimonium inire . In mentem Parochi adducant , quod Sancta Birgitta ſcriptum reliquit (*a*) , ipſos molæ Rotæ Frumentariæ comparari , quæ niſi moveatur , frumentum minime conteritur .

(*a*) L. 4. c. 97 ſuarum Revelat.

INSTITUTIO XLV.

De illis , qui Sacram Synaxim in Paſchate minime perceperunt . De præcepto , quo Fideles obſtringantur ſemel in anno divinam Euchariſtiam ſumere ; quo fundamento hoc præceptum innitatur . Qua ratione uti debeant Parochi , ut populus omnis huic Paſchali præcepto ſatiſfaciat .

IN Actis Apoſtolorum traditur , priores Fideles , *quorum erat cor unum , & anima una* , ſingulis diebus ad Sac. Synaxin percipiendam acceſſiſſe : *erant autem perſeverantes in doctrina Apoſtolorum , & communicatione fractionis Panis , & Orationibus* . Qua de re S. Cyprianus (*b*) , qui tertio ſæculo floruit , hæc poſteris ſcripta commendavit : *Hunc autem Panem dari nobis , quotidie poſtulamus , ne , qui in Chriſto ſumus , & Euchariſtiam quotidie , ac cibum ſalutis accipimus , intercedente aliquo graviore delicto , dum abſtenti , & non communicantes a Cæleſti Pane prohibemur , a Chriſti Corpore ſeparemur .*

(*b*) In ſuo Tract. de Oratione Dominica

Ignoramus , utrum pietas , an præceptum hanc Sanctiſſimam conſuetudinem induxerit ; & quandiu ipſa permanſerit . Illud adfirmari certo poteſt , remiſſa imminutaque ob diuturnitatem temporis Fidelium pietate , conſtitutum fuiſſe circa ſæculum VIII. , ut *Etſi non frequentius , ſaltem in anno ter Laici homines communicent (niſi forte quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur) in Paſcha videlicet , & Pentecoſte , & Natali Domini* (*c*) . Gratianus quidem hanc legem Sancto Fabiano Pontifici tribuit , ſed communis hoc tempore litteratorum hominum conſenſus ad ſæculum octavum illam referendam exiſtimat .

(*c*) Can. & ſi non frequentius &c. de conſecr. diſt. 2

Aſſerendum pariter videtur , eandem legem uſque ab initio ſæculi XIII. receptam a Fidelibus , & obſervatam fuiſſe . Etenim in epiſtola , qua Innocentius III. eos inſtituit (*d*) , quorum opera Livoniæ populis ad Chriſtianam Fidem paulo ante traductis neceſſaria erat , hæc mandat : *Interim tamen Corporis , & Sanguinis Domini Sacramentum renatis fonte Baptiſmatis conſuetis Feſtivitatibus , & mortis articulo tribuatis .*

(*d*) Eadem epiſt. habetur in c. Deus de Pœn. & Remiſſ.

Inſuper diſſimulari nequit pietatis ſtudium in dies adeo extenuatum fuiſſe , ut diſciplina etiam in Eccleſia commutaretur . Quippe hæc in Lateranenſi Concilio ſancita fuerunt , quæ etiam in Capite *Omnis* continentur (*e*) : *Omnis utriuſque ſexus Fidelis , poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit , omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti , & injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat adimplere , ſuſcipiens reverenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum* . Tridentina autem Synodus , cum prius illud declaraſſet (*f*) : *Optaret quidem Sacroſancta Synodus , ut in ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu , ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent* ; pœnam tamen excommunicationis ſolum iis inflixit , qui præceptum ſumendæ Sacræ Euchariſtiæ ſaltem in Paſchate inficiarentur (*g*) : *Si quis negaverit , omnes , & ſingulos Chriſtifideles utriuſque ſexus , cum ad annos diſcretionis pervenerint , teneri ſingulis annis ſaltem in Paſchate ad communicandum , juxta præceptum Sanctæ Matris Eccleſiæ , anathema ſit .*

(*e*) Eadem tit. de Pœn. & Remiſſ.

(*f*) Seſſ. 22. de Sac. Miſ.

(*g*) Seſſ. 13. de Euchar. can. 9.

Patres Concilii Lateranenſis , cum ſuſpicarentur , haud eſſe defuturos , qui Euchariſtiam Paſchali tempore ſumere , adeoque præceptum ſuum exequi detractarent , eam pœnam ſtatuerunt (*h*) : *Alioquin , & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur , & moriens Chriſtiana careat Sepultura* . Idem decernit Rituale Romanum juſſu Pauli V. titulo : *Quibus non licet dare Eccleſiaſticam Sepulturam* : inter quos illi adnumerantur : *de quibus publice conſtat , quod ſemel in anno non ſuſceperint Sacramenta Confeſſionis , & Communionis in Paſcha , & abſque ullo ſigno contritionis obierunt* . Cum autem evenire poſſit , ut Confeſſarii conſilio a percipiendo Euchariſtiæ Sacramento aliqui tunc abſtineant , hinc ejuſdem Concilii Patres eos ab omni pœna liberos , & immunes his verbis declaverunt : *Niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum .*

(*h*) Inc. ſuperius alleg.

Quamobrem in diœceſibus bene inſtitutis Parochi de præcepto Paſchalis Communionis populum per Quadrageſimam admonent . Diligenter eos deſcribunt , qui huic præcepto ſatisfaciunt , & illos pariter , qui juſſa detractant , uti per Rituale Romanum præcipitur (*i*) : Pervicaces ſæpius objurgant , quorum nomina ad Epiſcopum deferunt : eos quoque denunciant , qui Confeſſarii juſſu Sacram Euchariſtiam in Paſchate non ſuſceperint . Contumaces autem Epiſcopus ab ingreſſu Eccleſiæ interdictos , & Eccleſiaſtica Sepultura carentes declarat , eorumque nomina publice exhibet , ut hac ignominia puniantur .

(*i*) Tit. de Commun. Paſchali.

Verum prætermiſſis iis omnibus , quæ in aliis diœceſibus fieri ſolent , quid in hac Bononienſi poſitum in more fuerit indicabimus , cum Cardinales Paleottus , & Alphonſus quoque Paleottus hanc Eccleſiam adminiſtrarent . Siquidem in compendio decretorum , quæ typis excuſa fuerunt in hac eadem Civitate anno 1603. , hæc habentur (*k*) .

(*k*) Pag. 50.

Mo-

Monitio, quæ per Parochos fieri debet ſecunda, ac tertia die Paſchatis iis, qui Sac. Euchariſtiam non ſuſceperint.

Admonentur omnes, qui die Dominico Paſchatis ad Sacramentum Euchariſtiæ non acceſſerint, ea lege teneri, ut hujus hebdomadæ ſpatio per Pœnitentiam prius expiati Sanctiſſimum Chriſti Corpus percipiant; Qui non paruerit ab ingreſſu Eccleſiæ palam interdicentur, ipſorumque nomina publice exponentur; ſi vita forte deceſſerint, Eccleſiaſtica ſepultura carebunt.

Suam nobis virtutem, ſtudiumque pietatis adeo teſtati ſunt Parochi, ita ut nullus timoris, ac ſuſpicionis locus ſuperſit, ne omnem curam diligenter impendant, ut eos, qui Paſchalis Communionis præceptum contempſerint, deprehendant, perditoſque homines omni benevolentiæ ſignificatione ad bonam frugem traducant. Eoſdem Parochos ab omni ſimulatione alienos ita ducimus, ut nullam ob cauſam, hominumque rationem ſilentio aliquem præterire velint, cum ſcripta ad noſtros Miniſtros illorum nomina deferent, qui in Paſchatis celebritate Sacram Euchariſtiam non ſuſceperint. At ne Apoſtolico muneri, quo nos ipſi fungimur, deeſſe videamur, indicimus omnibus, qui in Paſchate, vel ſpatio temporis interjecto, Sacram Synaxim in Parochia, vel in alia Eccleſia probante Parocho non acceperint, indicimus, inquam, ut ejuſmodi præcepto ſatisfaciant ſaltem ad octavum diem Septembris, qui B. Virginis Natali conſecratur: ſciant etiam decima octava die ejuſdem menſis, cum Sacra Myſteria in hac Metropolitana ſupplicatione indicta, circumferuntur, Eccleſiæ foribus eorum nomina defigenda, qui juſſa pervicaciter haud fecerint, pœnaſque infligendas, quæ per Sac. Canones decernuntur. Itaque Parochis mandamus, ut adminiſtris noſtris a die nona Septembris ad decimam quartam eorum nomina denuncient, qui contumaces fuerint. Ne autem Sacrilegiis occaſio præbeatur, prudenter ſe gerant Parochi, dum ſcriptum teſtimonium de peracta Confeſſione ab illis pervicacibus exigunt, quos ad Sacram Menſam acceſſuros ſuſpicantur. Hanc prudentiam ideo Parochis commendamus, quod inter Theologos quæſtio inſtituitur, utrum Confeſſarius, qui imparatum aliquem deprehendens, abſolutionem ipſi impertiri non potuit, teſtari valeat eidem ſe Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtraſſe, quod alii quidem improbant, ne ſceleſti homines ejuſmodi teſtimoniis abutantur, alii vero Confeſſarii judicio rem perficiendam exiſtimant; alii denique eam ſententiam proponunt, quam nos etiam amplectimur, teſtimonium nempe de peracta Confeſſione tribuendum ſine ulla abſolutionis mentione, ſi præſertim Confeſſarius idem teſtimonium aliis conceſſerit, vel cognitum aliis, perſpectumque fuerit ad Sacrum Pœnitentiæ tribunal eum hominem, de quo ſermo eſt, acceſſiſſe. Nam ſi alius de Confeſſione ſolum peracta, alius vero de accepta pariter abſolutione teſtimonium accipiat, ſuſpicandi locus præbetur, & ſigillum Confeſſionis aliquo pacto violatur.

Id profecto Alexandri III. auctoritate confirmatur (*a*); nam cum propoſitum fuiſſet: *Quod quidam ad Confeſſionem de criminibus veniunt, & quamvis confiteri velint, ſe tamen aſſerunt abſtinere non poſſe:* Sapientiſſimus Pontifex reſpondit: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod eorum Confeſſionem recipere debet, & eis de criminibus conſilium exhibere; quia, licet non ſit vera hujuſmodi pœnitentia, admittenda eſt tamen eorum Confeſſio, & crebris, & ſalubribus monitis pœnitentia indicenda.*

(*a*) C. 5. de Pœnit. & Remiſſionibus.

Itaque, ſi omnia, quæ ſuperius indicavimus, recte perficiantur, huic graviſſimo negocio ſatis conſultum putamus, ſive de natura ipſius rei, ſive de tempore, ſeu tandem de modo agatur; primum quidem per Sacros Canones apertiſſime decernitur, quos negligere haud poſſumus, ſi muneris noſtri partes implere velimus. Alterum, nempe tempus Paſchatis S. Mater Eccleſia conſtituit, non quidem ut ſumendæ Euchariſtiæ præceptum eo tempore concluderet, verum ut palam faceret quo tempore idem præceptum Fidelibus explendum foret. Hinc omnino conſequitur non modo pœnis Canonicis per Epiſcopum eos afficiendos, qui in Paſchate Sacram Synaxim non percipiunt, uti Cardinalis de Lugo clare demonſtrat (*b*), ſed etiam omnem operam, ſtudiumque conferendum eſſe, ut qui in Paſchali celebritate ejuſmodi præceptum contempſerint, alio tempore ad Divinam Euchariſtiam accedant; Ita Theologi unanimes (*c*) conſentiunt.

(*b*) De Sacram. diſp. 16. Sect. 4. n. 72 & 73.

Inſuper Pontifex Eugenius IV. tempus hujus Paſchalis præcepti his verbis declaravit (*d*): *Intelligimus igitur optimo jure ſatisfactum eſſe Canoni, ſi in Hebdomada Sancta, vel infra Octavam Paſchæ Reſurrectionis Dominicæ ſecundum meliorem diſpoſitionem conſcientiæ, & aptiorem mentis devotionem Fideles præparatione debita Sanctum Euchariſtiæ pignus accipiant, & cum Domino Paſcha celebrent ad ſalutem, & huic ſententiæ omnes volumus acquieſcere.* Romæ autem die feſto S. Bartholomæi, quod in ea Civitate die 25. Auguſti celebratur, nomina illorum, qui idem Paſchatis præceptum neglexerint, in porticu Eccleſiæ S. Bartolomæi publice deſcripta exhibentur. Cum hæc ita ſint, nemo exemplum ſeveræ nimis diſciplinæ judicabit, ſed potius mitiſſime actum a nobis fatebitur, qui hoc anno Paſchale præceptum ad diem uſque octavum Septembris prorogavimus, nomina vero delinquentium uſque ad diem decimum octavum ejuſdem menſis promulganda decrevimus: attamen inſequentibus annis aliter huic negocio proſpiciemus.

(*c*) Suarez in 3. par. D. Th. t. 3. p. 892. Juven. de Sac. d. ſ. 4. q. 9. c. a. q. 5. Giribal. de Sac. tr. 4. c. 8. dub. 4. La Croix t. 2. l. 6. par. 1. p. 644.

(*d*) Conſtit. 20. in Bull. Rom. t. 1.

Modum denique a nobis ſervatum eſſe nemo inficiabitur; tum quia Parochi populum admonere paterna benevolentia non omiſerunt, & nos ipſi idem præſtare, quoties id Parochi petiverunt, non dubitavimus; tum quia non præcipimus, quod S. Carolus Borromæus Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtaurator Parochis indixit, nempe: *In deſcribendo ſingulis annis univerſos ſuæ Curæ commiſſos doli capaces, & in non adminiſtrando in Paſchate Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, niſi confeſſis ſibi, aut alicui ex Confeſſariis approbatis, de qua Confeſſione fidem ſcriptam ferant* (*e*); Idem quoque pagina 661., aliiſque locis repetitur: ſed S. Thomæ ſententiam amplectimur, qui docet (*f*) habendam illis a Parocho fidem, qui Sacerdoti adprobato ſe confeſſos eſſe affirmant. Poſtremo teſtimonium de peracta Confeſſione non quidem ab omnibus exigendum perſcribimus, qui in Paſchate Sacram Euchariſtiam non perceperint, ſed ab illis tantum, qui eam indolem, moreſque præſeferunt, ut ſuſpicionem merito injiciant, dum aſſerunt ſe ad Pœnitentiæ Sacramentum acceſſiſſe. Cum hæc ita ſe habeant, neminem queri de nobis jure poſſe confidimus. Roncalius eadem tradidit, quæ

(*e*) In Act. Ecc. Med. t. 1. p. 187. ed. Lugd.

(*f*) Quodlibet. 1. a. 12.

I nos

(a) Conſ. 13 n. 20.

nos propoſuimus (*a*) : *Item certum eſt, Parochum poſſe denegare in Paſchate Communionem non exhibenti ſchedulam Confeſſionis, quoties prudenter credi non poſſit alicui aſſerenti, ſe confeſſum eſſe ; nam tunc, cum Parochianus fidem non mereatur, bene Parochus abſtinet ſe ab adminiſtranda eidem Communione.*

Sin autem conſuetæ excuſationis cauſæ aſſerantur, ſacra nempe Communione, ſuadente Confeſſario, ſe abſtinuiſſe ; & nullo pacto adduci poſſe, ut ſacrilegium committant, cujus criminis eos auctores futuros indicare volunt, per quos ad Sacram Eucharistiam ſuſcipiendam, indictis Canonicis pœnis, impelluntur, tunc alia dicendi ratione nos pariter utemur ; ac primum id omnino falſum oſtendemus, cum ipſi per tot annos confeſſi nunquam fuerint ; Secundo adfirmabimus divina Euchariſtia illos non abſtinere ob conſilium Confeſſarii, qui ſuis criminibus Sacerdoti patefactis indignus abſolutione judicatur. Tertio illos tantum perſuadente Confeſſario ad Euchariſtiam non accedere, qui in proxima lethalis culpæ occaſione invito verſantur, quam remotam efficere contendunt, vel illos, qui ſæpius in eandem culpam lapſi ſunt, quod minime futurum in poſterum pollicentur. Tunc enim Confeſſarius, ut ipſorum propoſitum, ac voluntatem experiatur, in aliud tempus criminum remiſſionem, Sacramque Synaxim protrahendam deliberat, vel ſi illos a criminibus diſſolvendos arbitratur, tamen ab Euchariſtia monet abſtinendum, ut debita Sacramenti ratio, cultuſque babeatur : *Ad tertium* (inquit S. Thomas (*b*) : *Licet in peccatis permanentes non excuſentur propter hoc a tranſgreſſione præcepti* (de Paſchali Communione res eſt) *pœnitentes tamen, qui, ut Innocentius dicit, ſecundum conſilium Sacerdotis abſtinent ſe, excuſantur.* Tandem nemo Paſchalem Communionem ob allatum Confeſſarii conſilium prætermittere poteſt, donec ipſi libuerit, juxta ea, quæ ſuperius expoſuimus (*c*) : *Niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum.*

(b) In 3. par. q. 80. a. 11.

(c) C. omnis utriuſque ſexus, de Pœnit. & Rem.

Sed quoniam de patrando ſacrilegio timorem injicere volunt, nos profecto, Parochi noſtri, & quotquot in hac diœceſi Deum timent, quorum numerus non exiguus eſt, vocem quantum licet, extollimus, & ne ſacrilegia fiant, prædicamus. Nemo quippe Deum magis irritat, ac provocat, quam qui Chriſti Corpus indigne manducat. Item (ſi incomprehenſibilia judicia Dei perſcrutari licet) Judas, qui Magiſtrum ſuum prodidit, miſere extinctus eſt, & perpetuis cruciatibus amandatus. Sanctus autem Petrus, qui eundem Magiſtrum ter negavit, tantam a Deo miſericordiam conſequutus eſt, ut principem in Eccleſia locum, ac dignitatem, & ſublimem in Cœlis gloriam obtinuerit. Religioſi quidem homines Judæ calamitatem ob eam cauſam accidiſſe putant, quod Sac. Euchariſtiam indigne acceperit ; Petri vero felicitatem, quod ſancte, innocenterque eandem rem geſſerit, licet pro humana imbecillitate graviſſimas deinde culpas admiſerit. Utinam Sacram Hoſtiam manu nobis tenentibus alloqui liceret ſacrilegos homines eo pacto, quo Lotharium Regem Adrianus II. alloquutus eſt, cum dimiſſa Uxore Pellicis Valdradæ impudicis amoribus implicaretur. Nam cum Rex, ejuſque Familiares ad Aram accederent, ut Sanctiſſimum Chriſti Corpus Pontificis manu ſumerent : *Pro certo habeas, Rex* (inquit Pontifex) *funeſtum capiti tuo exitium impendere, niſi te impuris amoribus vere diſſolveris, paratoque animo revera ſis, ut perpetuum illis nuncium remittas.* Dein ad Regis Aſſeclas converſus Pontifex : *Idem ſupplicium* (inquit) *vobis imminet, niſi vobiſcum ſtatueritis nullum in poſterum obſcænis amoribus incitamentum Regi daturos.* Deus autem longe averiat, quod illis infeliciter contigit. Nam Rex poſt ſacrilegam Communionem Roma profectus, gravem morbum contraxit, & Placentiam perveniens e vita miſere deceſſit. Regii quoque Familiares omnes, qui ſacrilegium patraverant, intra anni ſpatium infeliciter è vivis migrarunt. Hæc Abbas Reginon ſæculi noni ſcriptor fuſe commemorat (*d*).

(d) In Cronica ed. t. 3 Conc. Gallic. ed. Sirmundi fol. 378.

Illud igitur vehementer, & unice expetimus, ut in Feſto Nativitatis B. Virginis Sacram Euchariſtiam percipiant, qui in Paſchate id facere omiſerunt, ut animum criminum maculis penitus expurgent, cum nullum vinculum excogitari poſſit, quod facile non ſolvatur, ſi Dei opem vehementer imploremus : *Nam Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo, monet & facere, quod poſſis, & petere, quod non poſſis, & adjuvat, ut poſſis* (*e*). Poſtremo, ſi indigne Chriſti Corpus manducent, ipſis nefarium ſcelus, haud nobis tribuetur. Si Paſchali præcepto non ſatisfacient, nempe Euchariſtiam ſacrilege ſumentes, uti proſcriptas inter ſententias decernitur, ipſos Canonicis pœnis obnoxios declaramus, quod etiam pravæ ipſorum voluntati, non autem nobis adſcribendum erit. Et profecto, ſiquis auctoritate præditus aliquem invitaret, & in certum locum vocaret, duaſque proponi vias oſtenderet, planam unam, alteram vero difficilem, & impeditam, nullius judicio damnari poſſet, ſi ille, relicto commodo itinere, aliud periculoſum ſuſciperet.

(e) Concil. Trid. ſeſſ. 6. c. 11.

Singulari Dei Clementia confidimus ad Sacram Menſam eos rite acceſſuros, qui in Paſchate id prætermiſerint : Beatiſſimam Virginem peccatorum tutelam, magnopere rogamus, ut pro ſuæ Nativitatis celebritate nobis, noſtriſque omnibus diœceſanis, & illis pariter, qui in Paſchate Sacram Euchariſtiam non ſuſceperint, tantam a Deo pietatem, ac religionem obtineat, ut Chriſti Corpus illibatis animis accipiamus.

Finem ſermoni facimus non ſine lacrymis admonentes, quod Canone *ſæculares* de conſecrat. diſt. 2. continetur : *Sæculares, qui in Natali Domini, Paſcha, & Pentecoſte non communicaverint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur.* Id vero promulgatum fuit, cum Fideles ter ſingulis annis, uti ſuperius dictum eſt, Euchariſtiam ſumere tenebantur. Nunc vero, cum id ſolum in Paſchate præcipitur, multorum auctoritatibus adductus Fagnanus ita ſcriptum reliquit : *Omittentes vero hunc præcepto ſatisfacere, non tantum peccant mortaliter, ſed etiam ſunt de hæreſi ſuſpecti ; hoc enim & ſignum hæreſis, & malæ credentiæ* (*f*).

(f) C. omnis n. 44. Pœnit., & Remiſſ.

Quid

INSTITUTIO XLVI.

Quid cavere debeant Parochi Urbani, ac Diœceſani circa Sponſalia, & quoſdam ritus nuptiales. De iis, qui ſponſaliis initis patriam deſerunt, & neminem ſui certiorem faciunt. De iis, qui Fidem ſuam pluribus præſtant. De corruptelis, quæ accidunt, cum Sponſi in eadem domo commorantur poſt inita ſponſalia. De illis, qui pro mutua fide magis confirmanda, aſſenſum præbent de præſenti *coram Deo, præſentibus quidem teſtibus, ſed abſente Parocho. De alia corruptela, ob quam peracta tertia promulgatione Sponſus in ædes Sponſæ concedit, ibique nuptiæ celebrantur.*

PRæſtantes, & peritiſſimi Viri nobis oſtenderunt graves aliquas in hac Civitate, ac diœceſi corruptelas ſæpius admitti, cum de Sponſaliis agitur, hoc eſt de mutuis, ratis, deliberatis, veriſque promiſſionibus, quæ inter futuros Conjuges ſcripto, ſeu voce tenus intercedunt. Quamobrem muneris noſtri ratione ducimur, ut perſcriptum a legibus remedium afferamus.

Ac primum poſt ejuſmodi promiſſiones aliquando contingit, ut vir, ſeu mulier in alium locum proficiſcantur, nullumque inter ſe litterarum commercium, vel nuncium habeant. Quare, qui in Patria remanſit, vinculo ſponſaliorum obſtrictus, alterius diſceſſu impeditus, de vitæ ſuæ ratione nihil deliberare poteſt.

Jus quidem Civile certum annorum ſpatium indiait, quo ſponſorum alter, qui haud deceſſerat, alterius reditum eapectare deberet, antequam de aliis nuptiis cogitaret; quod ſi profectionis cauſa neceſſaria haberetur, tunc nullum tempus decernebatur, niſi poſtquam negotium abſolutum eſſet, cujus gratia profectus fuerat (*a*).

(*a*) L. 2. c. de Repudiis, l. 2. c. de ſponſ. l. 17. ff. eodem tit.

Attamen Alexander III., ut decreta ejuſmodi juris Civilia temperaret, aut corrigeret, hæc conſtituit: *De illis autem, qui, præſtito juramento, promittunt, ſe aliquas mulieres ducturos, & poſtea, eis incognitis, dimittunt terram, ſe ad partes alias transferentes, hoc tibi volumus innoteſcere, quod liberum erit mulieribus ipſis (ſi non eſt amplius in facto proceſſum) ad alia vota ſe transferre, recepta tamen de perjurio pœnitentia, ſi per eos ſteterit, quominus fuerit matrimonium conſummatum* (*b*). Hinc præclarus Doctor Eſtius (*c*) cauſas enumerans, quibus ſponſalia diſſolvi poſſunt, poſtquam abſentiam diuturnam inter illas adſcripſit, hæc ſubdit: *Quo caſu, quamvis Jus Civile biennium tantum præcipiat exſpectari, Jure tamen Pontificio, poſt cognitam ſponſi in remotas terras profectionem, nullum tempus ad exſpectandum præſcribitur, quia ille per talem diſceſſum cenſetur juri ſuo renunciare.*

(*b*) C. de illis, de ſponſalibus.
(*c*) L. 4. ſent. diſt. 27. §. 12.

Itaque, ut allato Pontificis Decreto parcamus, cum Doctores in eo conſentiant, ad Epiſcopum, (ſi res hæc eveniat) confugiendum eſſe, qui abſenti tempus aptum conſtituat, quo redire debeat, moneatque, ſi perſcriptum temporis limitem exceſſerit, alterum ea ſponſis liberum fore, omnique impedimento ſolutum, ut quamlibet vitæ rationem amplectatur, cum hæc (inquam) ita ſint (*d*), decernimus, nobiſque, aut Vicario noſtro Generali ſignificari volumus, quoties aliquis in hac civitate, ac diœceſi, contractis antea ſpoſaliia, alio demigrat, nullum ſui nuncium tradit, vel promiſſam fidem non tenet, nec poſt diuturnum tempus revertitur. Nos enim ſtatuto ad redeundum tempore, niſi ille paruerit, liberum eum declarabimus, qui in civitate, vel diœceſi permanſerit. Id præſertim Sacræ Concilii Congregationis auctoritate confirmatur: Nam cum Cardinalis Odeſchalcus Mediolanenſis Archiepiſcopus in ſua quoque diœceſi hæc prava exempla non ſemel accidere denunciaſſet, & quid ſibi gerendum eſſet, petiiſſet, Sacra Congregatio poſt accuratum rei examen die 2. Octobris anno 1723. reſpondit Edictum promulgandum juxta ea, quæ nos paulo ante expoſuimus.

(*d*) Anacl. in jus Can. t. 4. tit. 1. de ſponſ. §. 7. n. 212. Cl. de Sacr. Matr. dec. 27. n. 29. & 30. Gibalin de univ. neg. t. 2. l. 4. c. 1. a. 5 conſ. 3. ſub n. 5. Perez de matr. diſp. 9. ſect. 9. n. 9. Salmat. in curſu Th. Mar. t. 2. tr. 9. de matr. pun. 4. §. 58. & ſeqq.

Secundo illud etiam a multis tum viris, tum mulieribus committitur, ut pluribus futuri matrimonii fidem, ac promiſſionem præbeant, mutuoque accipiant, quod malum graviſſimum ſane eſt, ex quo alia plura dimanant. Hinc enim tam frequenter petitur, ur conſuetæ denunciationes, ſeu promulgationes omittantur. Nam, qui multis fidem dedit, matrimonium tamen inire cupit cum ſecunda, tertia, aut etiam quarta muliere, cui pariter data fide ſe obſtrinxit, promulgationes ejuſmodi evitare contendit, quibus patratam fraudem detegendam fore ſuſpicatur.

Qui ſapientia præditus eſt, vel docendi munus profitetur, huic malo facile medebitur; cum libere, ac tuto reſpondere poſſit eos infamia notari, qui primis ſponſaliis adhuc integris, ad ſecunda tamen deveniant; (*e*) eoſdem lethali culpa inquinari; tandem, ſi mulier, quæ prima fidem accepit, promiſſionem ſervari velit, reliquas promiſſiones, quæ deinde datæ fuerunt, nullius momenti, ac ponderis eaiſtimari probabit, licet in prima ſponſione nullum jusjurandum, nullaque copula admiſſa fuerit, & hæc in cæteris ſponſionibus habeantur; ſi præſertim prima ſponſalia non ignorentur, cum deinde jusjurandum, & copula interceſſit: Ita ſapienter expendit Raſcianus Archiepiſcopus Muſcetolæ in ea diſſertatione, quam ſuper hac re confecit, quæve operibus inſignis Præſulis Zaulii inſerta fuit (*f*).

(*e*) Leg. 1. in fine ff. de his, qui notantur infamia. Th. de pœnis Ecc. par. 2. c. 1. in verbo Sponſalia.

(*f*) T. 1. p. 668 n. 298. ad Statuta Faven. ed. Rom. ann. 1721.

In eo tota rei difficultas verſatur, quid ſtatuendum ſit, cum mulier, cui primo fides præſtita fuit, eaploratum non habuit, quid cum alia muliere gereretur; & hæc pariter ſponſalia eum alia prius inita ignoravit: Nam aliqui perpendunt poſt Tridentinam Synodum ſponſalia *de futuro* in matrimonium minime tranſire, licet copula ſubſecuta fuerit, uti Sacra Concilii Congregatio die 19. Julii anno 1593. decrevit (*g*): *Sacra &c. cenſuit, ſponſalia de futuro per carnalem copulam ſubſequutam minime hodie tranſire in matrimonium*. Etenim eum Tridentinum Concilium matrimoniis rite celebrandis Parocum præſentem, duoſque teſtes eſſe voluerit, ideo caput: *Is, qui fidem, de ſponſalibus*, abrogavit, quo ſponſalia *de futuro*, præſenti copula intercedente, in vera matrimonia convertebantur: Cum hæc ita ſint, prima ſponſalia ſecundis anteponenda tutiſſime prædicant. Alii tamen contrariam ſententiam tuentur, & eaemplum proferunt de merce aliqua duobus vendita: Nam ſi in poteſtatem alicujus venerit, licet poſterior ad ipſam emendam acceſſerit, tamen reliquis omnibus præhabetur (*h*). Eodem pacto ſecunda ſponſalia putant primis anteferenda: Auctores utriuſque ſententiæ fuſe enumarat Clericatus (*i*).

(*g*) In Cauſa Nullias l. 7. Dec. p. 118.

(*h*) Leg. Quoties 15 Cod. de rei vindicat.
(*i*) De Sacr. Matr. dec. 27. n. 25.

Attamen, qui rebus adminiſtrandis præſunt, gravioribus difficultatibus implicantur: ſedulam curam debent impendere, ne malum ejuſmodi contingat: Si vero contigerit debitis rationibus res probanda eſt, ut judicium ex legum auctoritate ſtatuatur. Hæc ſponſalia

plerumque voce tenus iniri conſueverunt; hinc veritas haud facile detegitur, cum eadem res, quam alter negat, ab alio adfirmetur. Quod ſi ſponſalia (quod raro tamen evenire ſolet) coram teſtibus tranſigantur, hi fruſtra perquiruntur, ut in examen veniant; vel ſi interrogentur, parum, aut nihil intimos animi ſenſus patefaciunt, graviſſimam legem contemnunt, qua declarare legitimo Judici omnia, quæ ſentiunt, omnino coguntur. Poſtremo, ſi ipſorum teſtimoniis ineundi matrimonii promiſſio clare deducatur, qui eam dedit, ſtatim omni contentione cauſam ſuam defendit, ſuæque promiſſioni nomen ſolius conſilii, propoſiti, ac deſiderii tribuendum adfirmat, nullumque pondus iis verbis ineſſe, quæ impetu quodam amoris prolata ſunt. Quamobrem difficile negocium *in foro externo* proponitur, quod expediri facile non poſſit. Siquidem non modo teſtium verba perpendenda ſunt, eorum conditio, fides, ſed externa omnia diligenter inquirenda, quæ non ita facile conveniunt, vel ſi convenire judicentur, plerumque vacillant.

Nonnulli Epiſcopi, ut aditum his malis præcluderent, irrita, & inania quæcumque ſponſalia ſanxerunt, quæ ſine Parocho, ac teſtibus præſentibus fierent (*a*); eo ſane pacto, quo Tridentina Synodus per univerſum orbem decrevit irritum matrimonium, niſi coram Parocho, ac duobus teſtibus peragatur. Alii vero ea ſponſalia penitus abroganda cenſuerunt, quæ tabulis non deſcribuntur; utque in Reos ejuſmodi novos etiam Judices ſtatuerunt, ipſorum crimen per Sacram Inquiſitionem puniendum tradiderunt; ſi de illis agatur, qui primis ſponſaliis initis, fidem alteri præbent, & corporis commercium adhibent.

(*a*) Gabar. in Theol. experim. tr.10. caſu 9. n.11. & ſeqq.

Hæc vero conſilia probari ab eo non poſſunt, qui rem ex legibus gerere, non autem temere, & inconſulto ſibi proponat. Paulo poſt Concilium Tridentinum, Valentiæ Populi de ſuo Archiepiſcopo queſti ſunt, quod ipſe valida ſponſalia exiſtimaret, quæ ſine Parocho, ac teſtibus præſentibus fiebant: Quare ad Sacram Congregationem Concilii confugerunt, exponentes, quemadmodum Parochi, ac Teſtium præſentia per Tridentinam Synodum (*b*) in conficiendis matrimoniis requiritur, eodem modo de ſponſaliis decernendum ſibi videri, licet Archiepiſcopus diverſam opinionem ſequeretur: *Iſtud durum* (inquiunt) *eſſe videtur* (*c*), *& propterea credendum eſt, quod Sacra Congregatio Cardinalium declarabit, etiam clandeſtinas iſtas promiſſiones non minus, quam clandeſtina matrimonia, nullius eſſe roboris, & effectus, quodque liberum eſt, ac licitum alteri parti a hujuſmodi promiſſione reſilire*. Attamen Sacra Congregatio anno 1573. *cenſuit, Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 1. de Reformatione Matrimonii decreviſſe, tantum matrimonia per verba de præſenti clandeſtine contracta, irrita, & nulla eſſe: ſponſalia autem per verba de futuro contracta reliquiſſe in illis terminis Juris, in quibus erant ante Concilium*. Hæc eadem ſententia ipſo anno his verbis confirmata fuit (*d*): *Diſputatum fuit, an ſponſalia de futuro aliter, quam præſente Parocho, inita ſuum antiquum robur, quod ante Concilium Tridentinum habuerunt, obtineant*; reſponſumque eſt, *obtinere*. Inſuper die 19. Decembris anno 1596. (*e*) hæc ſancita habentur: *Sacra &c. Sæpius declaravit, ſponſalibus per verba de futuro contrahendis nullam formam præſcripſiſſe Concilium, ideoque eo modo contrahi poſſe, quo poterant ante ipſum Concilium*. Hinc ſapienter docuit Juvenin. (*f*): *Quæres ſecundo, utrum valeant ſponſalia, quibus nec Parochus, nec Teſtes adfuerint. Reſpondetur affirmative: ratio eſt, quia valebant, immo & licebant ante Concilium Tridentinum. Ergo his etiam temporibus valent, cum Sacra Synodus, quæ tum Parochi, tum Teſtium præſentiam matrimonio appoſuit, tamquam clauſulam irritantem, nihil ſimile circa ſponſalia ſtatuerit*. Idem Caſtropalaus (*g*), Giribaldus (*h*), Picblerus (*i*) ſuſe confirmant: Cardinalis autem de Lugo (*k*) ob eandem cauſam aſſeruit nulla vi præditum eſſe decretum Epiſcopi, qui vana, & irrita matrimonia declararet, quod ſine præviis denunciationibus perfecta fuerint, cum ipſa Tridentinum Concilium illicita ſolum judicaverit.

(*b*) Seſſ. 24. c. 1. de Ref. Matrim.

(*c*) L. 1. Dec. 11. p. 99. &c.

(*d*) L. 1. Decr. p. 126.

(*e*) L. 8. Decr. p. 196.

(*f*) De Sacr. diſſ. 10. q. 5. c. 1. q. 2.

(*g*) Op. t. 5. tr. 28. de Sponſalib. n. 15.

(*h*) Tr. 10. de Sacram. Matr. dub. 8.

(*i*) In ſuo Jure Can. l. 4. tit. 1. de ſponſ. §. 2. n. 24.

(*k*) In ſuis reſponſ. Moralib. l. 1. dub. 41.

Neque ita facile deliberari decernique poteſt, ut ea tantum ſponſalia vim obtineant, quæ in Tabulas referuntur; vel eos per Sacram Inquiſitionem plectendos, qui poſt prima ſponſalia alteram mulierem ſe in uxorem ducturos pollicentur, ejuſque corpore abutuntur. Graviſſimæ enim difficultates occurrunt, quæ vix poſſint expediri. Nam quæcumque conventio voce tenus, aut adhibitis tabulis ex communi jure firmari poteſt: Quod ſi in judicium eadem conventio deferatur, præſentium teſtium fide lis tota dirimitur: Neque Sacræ Inquiſitionis ſententiæ ſubjicitur, qui ſecundæ mulieri fidem dedit, & lethale cum ipſa commercium habet, cum nulla Sacramento injuria prorſus inferatur, quemadmodum doctrina ſimul, & experientia ductus tradit Cardinalis Albizzi (*l*).

(*l*) In tr. de inconſt. in fide par. 1. c. 8. n. 14. & ſeq.

Quæ hucuſque dicta ſunt, ſatis oſtendunt nullam adhuc rationem inventam fuiſſe, ut hæc funeſta mala impediantur, vel apte puniantur; Incerta vero, & periculoſa nimium haberi, quæ nonnulli in medium proferre contenderunt. Qua de re ſermonem ad magiſtros animarum, & ad Parochos convertimus, qui ſoli in diœceſi Parochianos inſtituunt, ipſos magnopere hortantes, ut in hoc graviſſimo negocio ſuam nobis operam, ſtudiumque præſtent, quo nihil aliud expetimus, niſi ut fideles beatam vitam aſſequantur, & hæc noſtra Civitas, ac diœceſis ſancte, pieque adminiſtretur.

Itaque ſpiritualis vitæ magiſtri apertiſſimum diſcrimen oſtendant, in quo tum viri, tum mulieres verſantur, cum mutuis amoribus indulgent futuri matrimonii illecebra, falſaque ratione decepti, atque ideo opus eſſe, ut matrimonium conficiant, ſi periculum omne evitare velint. Inſuper docebunt, non ſequendam in hoc negotio cupiditatem, & amoris impetum, ſed plurima non exigui momenti ſedulo expendenda, præſertim ſi Parentes habeant, quorum ratio, & conſilium plurimi fieri debet. Quippe omiſſa controverſia, utrum ſponſalia ſine Parentum conſenſu vim habeant, eo pacto, quo matrimonium *de præſenti*, contrariis etiam ipſi Parentibus, firmum habetur (*m*), certiſſimum tamen eſt, ipſa illicite fieri, culpam admitti, cognitaque Parentum diſſenſione, ſolvi poſſe, licet jurisjurandum intereeſſerit. De hac re ſatis ample diſſerit Roſcianus Archiepiſcopus, quem ſuperius nominavimus (*n*): Tertio monebunt indecorum eſſe, & criminoſum verbis uti ad promiſſionem explicandam accommodatis, cum tamen fidem dare reipſa non intelligant, vel datam violare ſecum deliberent. Nam licet Theologi ex fictis illis promiſſionibus vera ſponſalia non confici doceant; licet etiam in varias opiniones abeant, cum animus eſt præſtitam fidem violandi; ſiquidem alii vera iniri ſponſalia putant eam ob cauſam, quod qui aliquod antecedens principium approbat, ex illo

(*m*) Juxta Conc. Tr. c. 1. ſeſſ. 24. de Refor. Matr.

(*n*) In alla-ta diſſ. p. 461. n. 310. & ſeqq.

con-

conſequentia pariter admittat neceſſe eſt; alii tamen ob aliam rationem id negant; quod deliberata voluntas nullo ſe vinculo obſtringendi, naturæ ſponſaliorum adverſam conditionem adducit, ideoque ipſa ſponſalia deſtruit, ut *cap. finali de conditionibus appoſitis* indicitur, licet, inquam, hæc varietas opinionum inter Theologos excitetur, omnes tamen id prorſus indecorum eſſe, & lethali culpæ obnoxium fatentur. Quarto matrimonium contrahentes, ejuſque perficiendi miniſtros admoneant in celebrandis ſponſaliis tutius eſſe, ſi ipſa in Tabulis exarentur, iiſque rationibus utantur, quas paulo ante expoſuimus, cum de ſponſaliis ageremus, quæ inter ſolos ſponſos, vel etiam coram teſtibus fieri conſueverunt; non ideo tamen ea ſponſalia, quæ voce tenus ſolum peracta ſunt, irrita declaramus, ſed tabulas adhibendas ſuademus, ut ſi aliquando opus fuerit, hac ratione melius comprobentur: *Conſultum tamen eſt &c.* (inquit Pichlerus (*a*)) *Scripturam deſuper conficere, ut probari poſſint, ſi forte altera pars negaret contracta ſponſalia*. Nomine autem ſcripturæ publicas Tabulas, vel etiam privatas ipſe intelligit, quæ ſane publicis æquiparantur, ſi partium contrahentium manu, tribuſque teſtimoniis obſignentur: Nam ſi ex partibus altera inficietur obſignatam a ſe fuiſſe conventionem (ſigno ſaltem Crucis efformato, ſi litteras ignoret) rem contra teſtes adfirmabunt, cum ipſi obſignandis tabulis interfuerint, nomenque ſuum ipſi pariter adjunxerint. Hæc habet accurate Roſignolius (*b*). Neque facile admittitur in judicio, ſe nullo promittendi, vel implendi promiſſi animo fidem dediſſe, cum verba tabulis deſcripta ſeriam, mutuamque partis utriuſque contrahentis promiſſionem exprimunt. Quinto, ac poſtremo loco illos inſtruent, primis rite ſponſaliis initis, ad alia tranſire non poſſe, niſi canonica, & legitima cauſa interveniat, quæ per ipſos dijudicanda non eſt, cum ſimul Judicis, partiſque munus agere nequeant, ſed ad Epiſcopum rem totam deferendam, ut ipſam diligenter expendat: *Ex sali promiſſione* (inquit S. Thomas (*c*)) *ſponſalium obligatur unus alii ad matrimonium contrahendum, & peccat mortaliter non ſolvens promiſſum, niſi legitimum impedimentum interveniat*. Antea quoque Concilium Illiberitanum hujus fidei violationem *grave crimen* nuncupavit (*d*). Non ignoramus aliquam repugnantiam videri inter decretales *de matrimoniis, ac ſponſalibus*. Legitur enim in ſecunda de iis, qui ſponſalia contraxerunt: *Commonendi ſunt, & modis omnibus inducendi, ut præſtitam fidem obſervent*. Deinde ſubditur, quod, ſi contrariam in ipſis voluntatem inveniant, *hoc poſſit in patientia tolerari*. In decima vero hæc habentur: *Quia igitur periculoſum eſt, contra ſuum juramentum venire, Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, ſi hoc tibi conſtiterit, eum moneat, &, ſi non acquieverit monitis, Eccleſiaſtica cenſura compellas, ut ipſam (niſi rationabilis cauſa obſtiterit) in uxorem recipiat, & maritali affectione pertractet*. In decima ſeptima, ubi res eſt de muliere, *quæ jurisjurandi religione neglecta, nubere renuit, cui ſe nupturam, interpoſito juramento, firmavit*, Ita perſcribitur: *Cum libera debeant eſſe matrimonia, monenda eſt potius, quam cogenda, cum coactiones difficiles ſoleant exitus frequenter habere*. Attamen ex his omnibus colligitur, inita ſemel ſponſalia abſque legitima cauſa violari non poſſe, & omnis prorſus evaneſcit repugnantia, ſi perpendatur, quod cenſura indicenda eſt, ſi utilis futura ſit, prætermittenda vero, ſi nullus ex ea fructus expectetur (*e*).

(a) In jure Canon. l. 4 tit. 1. de ſponſaliis §. 1 n. 24

(b) T. 5. con trac. 14. de ſponſalib. 3. pt. 1. & pt. 2.

(c) 4. ſent. diſt. 27. q. 2 a. 1. 9d 2.

(d) Can. 54. quem refert Grat. in Can. ſi qui 31. q. 3

(e) Sanchez de matr. l. 1. d. ip. 29

Quarto, & quinto Mediolanenſi Concilio (*f*) præcipitur Parochis, priuſquam in Eccleſia futura matrimonia denuncient, ſponſorum voluntatem explorare, utrum vere ſtatuerint, ut fiant ejuſmodi denunciationes. Deinde norma ſuper hac re ſervanda deſcribitur. Eadem prorſus per Cardinalem Boncompagnum Deceſſorem noſtrum in diœceſana Synodo decernuntur (*g*), quæ novimus in hac civitate, ac diœceſi obſervari. Non ignoramus, etiam Parochos diligenter inquirere, an ſponſi pro denunciandis matrimoniis conſentiant, an per alicujus vim ad ejuſmodi negocium conficiendum adigantur, an inter ipſos legitimum aliquod impedimentum ſit, an demum, quod incredibilem nobis affert voluptatem, ſanctæ doctrinæ rudimentis ſatis imbuti videantur, uti per idem Provinciale Concilium Mediolanenſe ſancitur: *Parochus, quos ſponſos experiendo viderit doctrinæ Chriſtianæ rudimenta plane ignorare, ne matrimonio illos ante jungat, quam eadem item ratione cognoverit, didiciſſe, quæ eo de genere illos plane ſcire oportet*. Itaque viam, quam cœperunt, ſedulo inſiſtant, & illud etiam in poſterum exquirant, an pro celebrando matrimonio Parentum aſſenſus interveniat, cum de liberis agitur; an etiam fidem ſuam alteri dederint; ſi hæc impedimenta occurrant, conſuetas in Eccleſia promulgationes omittant, donec Nos, aut Vicarium noſtrum Generalem de hac re certiores fecerint, ut provide conſulamus.

Neque diſſimulari poteſt graviſſimum malum, quod tertio loco exponendum ſuſcipimus: Initis nempe ſponſaliis virum in domum mulieris ſibi deſponſæ ad habitandum commigrare. Supervacaneum eſt pluribus verbis oſtendere, quam indecorum habeatur, ſponſos ante peractum matrimonium colloquia, remotis conſanguineis, ſecum inſtituere, & etiam ſub eodem tecto verſari, ex quo procul dubio apertiſſimum diſcrimen ipſis intentatur. Alexander VII. hanc ſententiam, quæ inter cæteras quadrageſimum locum obtinet, die 18. Martii 1666. proſcripſit: *Eſt probabilis opinio, quæ dicit, eſſe tantum veniale oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſualem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris, & pollutionis*. Licet nulla de ſponſis hic mentio fiat, tamen P. Viva Societatis Jeſu Theologus ipſos quoque proſcriptæ ſententiæ terminis includi hac ratione demonſtrat (*h*). Etenim oſcula, & alia hujuſmodi liberis etiam viris, ac mulieribus interdicuntur ob eam cauſam, quod vetita illis corporum permixtione, reliqua etiam prohibentur, quæ ad ipſam ineundam perducunt. Hæc autem ad ſponſos quoque pertinere nemo eſt qui dubitet.

Quod ſi naturæ imbecillitate, ac præſertim familiari communis vitæ conſuetudine, & contubernio contingat, ut ſponſi gravius aliquod crimen admittant, ipſius magnitudo etiam ſine excellenti doctrina facile percipitur. Nam ſi minores culpæ inter ipſos indecoræ, vetitæque ſunt, quid ſtatuendum de gravioribus videbitur? Accidit etiam matrimonii felicitati, Sanctæque Eccleſiæ inſtitutis nihil magis repugnare, quam ſi ſponſi hac turpitudine inquinentur. Tobias Saram in uxorem ducturus Angeli conſilio, ſe ob hoc negocium vehementer timere reſpondit, quod ſeptem priores ipſius mariti, interpoſita fortaſſe Dœmonis opera, infeliciter perierant. Angelus (*i*) vero, ut hoc metu Tobiam ſolveret: *Hi namque*, (inquit) *qui conjugem ita ſuſcipiunt, ut Deum a ſe, & a ſua*

(f) T. 1. Act. illius Ecc. p. 166. & p. 235.

(g) L. 2. c. 9.

(h) In Commentariis ad propoſ. n. 23.

(i) L. Tob. c. 6.

mente excludant, & ſuæ libidini ita vacent, ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus, habet poteſtatem Dæmon ſuper eos. Tu autem, cum acceperis eam, ingreſſus cubiculum per tres dies continens eſto ab ea, & nihil aliud, niſi orationibus vacabis cum ea &c. tranſacta autem tertia nocte, accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magis, quam libidine ductus, ut in ſemine Abrahæ benedictionem in filiis conſequaris. Et profecto Sancta Mater Eccleſia, ſi alter conjugum aliquem Regularium Ordinem ingredi velit, duos menſes pro re deliberanda concedit (*a*): Sed etiam omiſſa Religionis cauſa in veteri Canone, quem Gratianus commemorat (*b*), ita conſtituitur: *Sponſus, & ſponſa, cum benedicendi ſunt a Sacerdote, a Parentibus ſuis, vel Paranymphis offerantur, qui, cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reverentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant.* Tridentina quoque Synodus hæc habet (*c*): *Præterea eadem Sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent.* Idem in Rituali Romano perſcribitur (*d*): *Moneat Parochus conjuges, ut ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent, neque matrimonium conſument, nec etiam ſimul maneant, niſi Parentibus, vel aliis præſentibus.*

(*a*) Cap. ex publico, de convers. Conjugat.
(*b*) Can. Sponſus, diſt. 23.
(*c*) Seſſ. 24. de Ref. Matr. c. 1.
(*d*) De Sac. Matrim.

Nihil aliud ſtatuendum in ſuis diœceſibus per Epiſcopos fuiſſet, ſi monita ejuſmodi tam validis rationibus innixa, & a Sancta Synodo Tridentina, ac Rituali Romano propoſita invaluiſſent. Itaque nonnulli, ut malum, de quo ſermo eſt, prorſus extinguerent, ſponſis genere obſcuris, & egenis, qui patrandis ejuſmodi ſceleribus magis obnoxii ſunt, indixerunt, ut nigram candelam manibus tenentes ante fores Eccleſiæ per tres Feſtos dies adſtarent, dum Sancta Officia celebrantur. Id tamen a Sacra Concilii Congregatione improbatum fuit, quæ poſt accuratum examen ita decrevit (*e*): *Sacra &c. utraque parte informante, cenſuit, Epiſcopum ſe abſtinere debere a pœnitentiis publicis, vel rationem publicarum habentibus.* Quare eam rationem ſequi nullo modo poſſumus. Alii vero delinquentes tanquam ſtupri reos puniendos cenſuerunt, quod pariter incertum, dubiumque magnopere videtur. Siquidem, licet ſponſus, initis ſponſaliis, in corpus mulieris ſibi deſponſæ id jus non obtineat, itaut verum adulterium alius committat, qui commercium cum illa ante matrimonium habuerit, uti docet Chriſtianus Lupus (*f*), & Pontius (*g*), qui idem commercium ex jure Civili, non autem ex jure Canonico Adulterium nuncupandum aſſerit (*h*); licet etiam id peccatum inter lethalia adnumeretur, & juxta Scriptorum opinionem mentio de ſponſaliis in confeſſione fieri debeat, quæ Confeſſarii judicium graviter immutant, tamen poſt ſponſalia ſponſæ corpus ita pertinet ad ſponſum, ut ſi commercium cum ipſa ante matrimonium ſuſcipiat, graviſſime quidem puniendus ſit, non tamen iis pœnis, quæ ſtupratoribus infliguntur, ſi Romanæ Curiæ normam, & inſtitutum ſequi velimus. Etenim Fagnanus, qui in Sacra Congregatione Concilii Secretarii munus diu exercuit, certiſſimum hujus rei documentum reliquit (*i*): *Sed hic* (ait) *incidit dubitatio, an ſponſus, qui ſponſam ſeduxit, ac ſtupravit, poſſit puniri ab Epiſcopo pœna contra ſtuprantem a Sacris Canonibus inflicta, prætextu, quod hodie ex Decreto Concilii ſponſalia poſt copulam ſubſecutam non tranſeant in matrimonium, ut tranſibant ante Concilium. Breviter ad propoſitum dubium Sacra Congregatio reſpondit, non poſſe puniri pœna ſtupri, ſed graviter arbitrio Epiſcopi duntaxat, ex Decreto cap. 1. ſeſſ. 24. de Reformatione matrimonii propter periculum.* Sacrum pariter Romanæ Rotæ Tribunal Congregationis Concilii ſanctiones amplecti ſemper conſuevit. Attamen, ut peculiare aliquod exemplum afferatur, proponi poſſunt *Deciſiones in Cauſa Avenionenſi Dotationis*, quæ inter cæteras collectas *ad ornatum* lib. 6. Cardinalis de Luca enumerantur. Quamvis ipſæ contrariæ videantur, quod ſemper diverſo modo res expoſita fuerit, tamen eandem rationem univerſæ præſeferunt, eandemque ſententiam a Fagnano ſuperius allatam ſequuntur.

(*e*) In Cauſa Puteol. 28. Junii 1690. l. 40. Decr. p. 413 & ſeqq.
(*f*) T. 2. in notis ad Can. 98. Concilii Trullani p. 1063.
(*g*) De matr. l. 12. c. 6. n. 4. & ſeq.
(*h*) L. ſi uxor §. divi ff. ad leg. Juliam de Adulter.
(*i*) C. in, qui fidem, n. 15 de Sponſal.

Aliqui Epiſcopi ſibi tantum abſolvendum reſervarunt ſponſi crimen, qui ante matrimonium ſponſam violaverit, uti ex Synodo Farſenſi deprehenditur (*k*), quam Cardinalis Barberinus ejuſdem loci Abbas indixit, quæ plurimum commendari debet ob Eccleſiaſticam diſciplinam in ipſa contentam, & egregiam operam a Clemente XI. præſtitam, cum adhuc in minoribus verſaretur. Nos tamen uti hoc remedio non poſſumus, qui nondum Synodum celebravimus, eaque crimina ſolum, quæ Deceſſor noſter notavit, reſervanda ſtatuimus, donec a nobis nova Synodus convocetur. Sanctus Carolus Borromæus in ſexto provinciali Concilio hæc præcipit Epiſcopis (*l*): *Itaque Epiſcopi cura ſit, pœnis, & cenſuris, quas arbitratu ſuo conſtituerit, ſancire, ne ſponſi, priuſquam matrimonium in Eccleſia per verba de præſenti ex ritu celebraverint, non modo non ſimul habitent, ſed ne ullo quidem modo mutua conſuetudine commerciove utantur.* Plures aliæ Synodi has cenſuras proponunt, quarum verba Præſul Gennet accurate commemorat (*m*), cujus Moralis Theologia ex Gallica lingua in Latinam traducta fuit, ac Venetiis impreſſa. Idem ſanxit jam toties nominatus Cardinalis Jacobus Boncompagnus in ſua Synodo, ubi pœnam excommunicationis *ipſo facto* (*n*), ſibique tantum abſolvendos decernit ſponſos, qui ante matrimonium mutuum carnis commercium habere non dubitent. Eidem pœnæ obnoxios eorum Parentes declarat, qui rem permiſerint, iiſque viginti quinque nummos aureos perſolvendos, aliaſque pœnas arbitrio Ordinarii ſubeundas conſtituit.

(*k*) C. 14. n. 10.
(*l*) In actis Eccl. Med. c. 1. p. 257.
(*m*) In Th. Mor. l. 6. tr. 9. c. 3. q. 10.
(*n*) Pag. 48.

Quamobrem, ut huic corruptelæ, qua poſſumus ratione, proſpiciamus, ad Parochos iterum verba convertimus, iiſque præcipimus, ut quo tempore aſſenſum inquirant a ſponſis ad eorum matrimonium in Eccleſia denunciandum, eoſdem, ipſorumque Parentes hortentur plurimum, ne matrimonium conficere longius protrahant, quoniam id fieri ſine periculo conſtat, idque præferendum eſt ſententiæ, quæ in Canone *Inſtitutum* 27. quæſt. 2. his verbis traditur: *Inſtitutum eſt, ut jam pactæ ſponſæ non ſtatim tradantur, ne vilem habeat maritus datam, quam non ſuſpiraverit ſponſus dilatam.* Sponſos, eorumque Parentes admoneant, ne unquam ſponſi ſine teſtibus, ac præſertim conſanguineis colloquium ſimul ineant, ſi illud aliquando permittendum videatur; Indecorum eſſe, vetitumque eos ſimul habitare, graviterque puniendos, ſi de hac re certiores facti fuerimus: Poſtremo ſerio, modeſteque ſponſos ad continentiam inflamment, quam illibatam ſervare debent, donec matrimonium celebretur. Ipſis ante oculos ponant culpæ gravitatem, ſi aliter fecerint, pœnam excommunicationis *ipſo facto* ſubeundam, pecuniamque ſolvendam,

quam

quam nos pro ſublevandis Parochiæ egenis, vel pro Parochiæ ipſius utilitate ſtatim impendemus.

Sed jam ad quartum malum deveniamus, quod vix credendum foret, niſi cognitum, perſpectumque a nobis ipſis non ſemel ſuiſſet. Igitur, ut viri, ac mulieres mutuam fidem magis confirment, ſe futuros conjuges baud pollicentur *de futuro*, ſed aſſentiunt *de præſenti*; vir quippe his verbis utitur: *Ego te in uxorem accipio:* Mulier quoque ſic agit: *Ego te in maritum accipio: coram Deo, B. Virgine, aliiſque Sanctis*; quæ ſane fiunt abſente Parocho, ac ſine teſtibus, qui etiam aliquando adhibentur. Eo res pervenit, ut hanc mutuam conventionem tabulis deſcribere, publicam Scribæ auctoritatem interponere non prætermittant. Nonnulli etiam ſatis impudenter ad nos confugerunt, ut alteram ex partibus matrimonium coram Parocho perficere recuſantem cogeremus, jactantes violari fidem poſt initum matrimonium *de præſenti* coram Deo, ac B. Virgine; aliquorum ſententiam aſſerentes, quos in jure Canonico, ſacraque Theologia bene verſatos prædicabant, & quorum conſilio, ut ſe fortaſſe excuſarent, rem præclare confectam aſſerebant.

Nos quidem diſſimulare non poſſumus, per plures annos in cauſis ad matrimonium ſpectantibus implicatos fuiſſe, non unius Civitatis, aut diœceſis, ſed univerſi Catholici Orbis, cujus rei teſtimonium ex illis pagellis deſumi poteſt, quas in lucem protulimus pluſquam duodecim annis, cum in Sacra Concilii Congregatione Secretarium ageremus; quarum aliquæ in opere ſcriptoris De Juſtis collectæ, inſertæque habentur (*a*). Attamen pro certo affirmare poſſumus nunquam ejuſmodi inſaniam, falſamque doctrinam nobis propoſitam fuiſſe. Ut veritas omnino pateat, petimus ab iis, qui hanc conventionem mutuo fecerunt, qui in tabulas retulerunt, qui conſilium dederunt, qui rem tueri contendunt, petimus, inquam, hujus conventionis naturam, & conditionem; ſi appellanda ſponſalia reſpondeant, id falſum probamus, quod aſſenſus *de futuro*, non autem *de præſenti* ſponſalia conſtituat. Sic ea definivit Nicolaus Pontifex, cum Bulgaris conſilium petentibus reſponſum ferret (*b*): *ſunt futurarum nuptiarum promiſſio*: Idem docet S. Thomas (*c*); ſi quis allatæ definitioni vocabulum *mutua* adjungeret, ſponſaliorum naturam penitus explicaret (*d*). Sin autem conventionem eandem nuncupandum matrimonium velint, nemo eſt tam rudis, & ignarus, qui validum aliquod matrimonium poſt Tridentinam Synodum exiſtimet, niſi coram Parocho alterius ex nubentibus, aut alio Sacerdote per Parochum deſignato, & coram duobus teſtibus illud celebretur. Igitur vanum, & irritum ejuſmodi matrimonium ab ipſis dicendum eſt, ut his ambagibus ſe expediant, quod tamen ſolvatur, & in ſponſalia convertatur: & ecce novam inſaniam, quæ vel ab ignorantia, vel malitia proficiſcitur. Siquidem certiſſimum, ac tutiſſimum eſt, matrimonia, quæ abſente Parocho, ac ſine teſtibus inita per Tridentinum Concilium abrogantur, in ſponſalia minime tranſire, quemadmodum Sacra Congregatio ſtatim ac inſtituta fuit, nempe paulo poſt abſolutam ipſam Synodum, ad hanc uſque diem conſtanter declaravit, quod etiam Theologi, & Canonum Interpretes unanimi conſenſu ſemper probarunt. In Meſſinenſi cauſa (*e*) hæc petita fuerunt a Sacra Congregatione: *Fuit contractum matrimonium in civitate Meſſanæ poſt publicationem decretorum Concilii Tridentini per verba de præſenti, & mutuum conſenſum, non factis publicationibus, nec præſente Parocho, niſi tantummodo Notario, & Teſtibus &c. Humiliter ab Illuſtriſſimis DD. VV. petitur, declarari, an ſupradictus contractus matrimonii, cum ſit factus contra formam traditam per decretum ejuſdem Concilii de contrahendo matrimonio, ſit adeo nullus, quod neque tranſeat in ſponſalia de futuro. Sacra &c. cenſuit, non tranſire* (*f*), *& quid, quando promiſſio eſt de præſenti, id eſt, cum dixit vir: Ego te in uxorem; & mulier: Ego te in maritum accipio? Sacra &c. cenſuit, promiſſionem hanc non valere, neque ut matrimonium, neque in vim ſponſalium de futuro.* In cauſa Geracenſi hæc pariter ſancita fuerunt (*g*): *Præſuppoſito quod matrimonium ſit factum abſque Parochi præſentia, & duorum, vel trium teſtium, quo caſu irritum declaratur a Tridentino, quæritur, an dictum matrimonium tranſeat in ſponſalia de futuro, ita ut cogi vir poſſit per cenſuras, aliaque juris remedia ad ſervandam fidem ſponſæ, quando maxime ſecuta eſt cum ea copula. Sacra &c. cenſuit, non tranſire.*

Cum hæc ita ſe habeant, libere præcipimus, ut ſponſalia adhibitis verbis *de futuro*, matrimonia vero adhibitis verbis *de præſenti* coram Parocho, ac duobus teſtibus agantur: omnino autem proſcribimus reliquas conventiones, quibus præſtatur aſſenſus de præſenti coram Deo, ac B. Virgine; quæ ſane conventio neque ſponſalia, uti ſuperius oſtendimus, neque matrimonium conficit, ſed ignari, ac ſimplices ſolum decipiuntur ſanctiſſimo Dei nomine, B. Virgine, Sanctiſque invocatis, qui ſane aſſenſum non præberent, niſi decepti pro certo tenerent eam conventionem magni momenti eſſe, & matrimonium fere omnino inducere. Atque ita Parochi, ac teſtium præſentia, quæ prorſus neceſſaria eſt poſt Tridentinam Synodum, tanquam cœrimonia paulatim haberetur. Illi vero, qui rerum imperiti tam præclarum facinus conſilio ſuo probaverunt, lethali culpa ſe ſe implicuiſſe ſciant, cum rem, quam penitus ignorabant, alicui probare auſi ſunt, & quam plane calere ipſos oportebat, priuſquam conſilium traderent: *Sicut, ſi quis*, inquit Cicero, *Grammaticam ſe ſcire profeſſus & barbare loqueretur, aut ſi abſurde caneret is, qui ſe haberi vellet Muſicum, eo turpior eſſet, quo in eo ipſo peccaret, cujus ſcientiam profiteretur*: quam ſententiam affert S. Antoninus ad rem, de qua agimus, explicandam (*h*). Eodem loco S. Doctor inquirit, an, qui Patroni, aut Judicis munus ſibi deſumit, nec ſatis legum, canonum, & legalium effatorum cognitione præditus eſt, peccet lethaliter, quod deinde adfirmat, ſi præſertim in gravem aliquem errorem labatur: *Quia*, inquit, *notabiliter nocet proximo, cum poſſit, & debeat juvare, nec debuit ſe ponere ad illud officium, vel actum, ad quod non erat idoneus, & tenetur ad reſtitutionem damni clientulo ſuo.* Quod ſi cognoſcamus in poſterum aliquem ad conventiones ejuſmodi conſilium, ſeu adjumentum ſuppeditare, non modo pœnas arbitrio noſtro decernemus, ſed perpetuo excluſum a Curia noſtra pronunciabimus. Non enim pati poſſumus in theatro Canonicæ juriſprudentiæ gravitatis pleno hyſtriones quoque permiſceri.

Reliquum eſt, ut corruptelas aliquas, quæ nuptiarum ritus offendunt, recenſeamus: Eas nos ipſi deprehendimus, cum hanc diœceſim ſacra Viſitatione perluſtravimus. In pluribus Parochiis, cum matrimonium in Eccleſia tertio, & ultimo denunciatur, ſponſi interſunt, quos ipſorum parentes

(*a*) De Diſpenſationibus Matrimonial.

(*b*) Can. Noſtrates 30. q. 5.

(*c*) In ſupplem. q. 43 a. 1.

(*d*) Eſtius in l. 4. ſententiarum diſt. 27. §. 7

(*e*) An. 1571 l. 1. Dec. p. 307.

(*f*) Eodem ann. l. 1. p. 312.

(*g*) Anno 1589. p. 62. l. 6. Decr.

(*h*) In ſumma t. 2. tit. 5. c. 19. §. 8.

Digitized by Google

ad Eccleſiam proſequuntur, ubi Sacrum peragitur, eademque pompa, magnopere tumultu, & clamore ſponſæ domus repetitur, ibique nuptiæ celebrantur. Poſtera die, aut alia proſeſta coram Parocho, ac duobus teſtibus matrimonium rite conficitur, & unus tantum conſanguineus ſponſam comitatur. His peractis, ac plerunque profeſtis diebus, ſponſa a viro ſuo disjuncta ad paternam domum revertitur, ubi rato matrimonio devincta finem hebdomadæ præſtolatur, ut inſtituta nova pompa ad ſponſi ſedem deducatur, ubi nuptiæ iterum indicuntur.

Omiſſis choreis, & immoderatis conviviis, quæ in Chriſtianorum matrimoniis per Sanctos Patres graviſſime improbantur (*a*), ac præſertim per Sanctum Joannem Chryſoſtomum (*b*), qui, ſi luxus ejuſmodi negligatur in celebrandis nuptiis, uxori documentum præberi aſſerit, ut quid ſibi agendum ſit, clare intelligat: *Statim enim apud ſe ipſam cogitabit &c. qualis eſt hic vir? Philoſophus eſt; nihil reputat præſentem vitam; ad generandos, & educandos liberos, cuſtodiendamque domum me in ædes ſuas induxit. Verum injucunda erunt iſta ſponſæ? Unum, aut alterum diem, deinceps vero nequaquam; ſed magnam etiam inde voluptatem capiet liberans hoc pacto ſe ipſam ab omni ſuſpicione. Qui enim neque tibias, neque ſaltantes, neque præfatos cantus tolerat, idque nuptiarum tempore, difficillime ſuſtinebit, aliquid unquam, quod turpe ſit, vel facere, vel dicere;* His, inquam, omiſſis, & ea diſſimulantes, quæ ſine gravi tumultu abrogari nequeunt, corruptelas aliquas enumerabimus, quæ in matrimoniis, & nuptiis celebrandis inductæ fuerunt. Primo, poſt tertiam matrimonii promulgationem ſtatim ſponſus ſe confert in domum ſponſæ, ibique nuptiæ fiunt, cum tamen evenire poſſit, ut etiam poſt matrimonium ter denunciatum eadem die, vel in ſequenti aliquod impedimentum in medium proferatur; Secundo, non ſemel accidit, ut ſponſi vino, epuliſque largius indulgentes ante matrimonium illud ſuſcipiant, quod peracto ſolum matrimonio permittitur, uti ſuperius oſtendimus; Tertio, nuptiarum menſa pluribus convivis affluit, perpauci autem conſanguinei ſponſos ad Eccleſiam deducunt, cum Rituale Romanum aliter jubeat. Hæc enim perſcribit, dum ſponſi pro ineundo matrimonio ad Eccleſiam ſe conferunt: *Quos parentum, vel propinquorum ſuorum præſentia cohoneſtari decet*. Quarto, cum ſponſa in paternis edibus permaneat, donec die feſto ad ſponſum, nova pompa noviſque nuptiis indictis, ducatur; neque ea continentia ſervetur ob conſilium ab Angelo Tobiæ propoſitum, neque ob deliberandum in aliquem Regularium Ordinem ingreſſum, cum, inquam, hæc ita ſint, non ſemel contigit, ut qui ſponſam ante matrimonium deperiit, impudicæ cupiditati opportuno tempore ſatisfaciat. Hinc Sanctus Joannes Chryſoſtomus inquit (*c*): *Nam ab illo die multos accipies amatores, etiam ante eum, qui eum ipſi eſt habitaturus*. Tunc autem omittenda ſunt, quæ ſuperius de ſtupro, & adulterio examinavimus. Celebrato enim matrimonio, ſi mulier cum alio viro coeat, adultera nuncupatur, quod fidem marito ſuo violat, licet matrimonium ratum ſit, non conſummatum; eademque ratione ſtuprum, & adulterium is committit, qui rato matrimonio adligatam mulierem turpiter cognoſcat.

(*a*) In Homilia 56. in Geneſ.

(*b*) In Homilia 12. in primam ad Corin., & ſer. 20. de epiſt. S. Pauli ad Epheſios.

(*c*) In Homilia 12. Epiſt. 1. ad Corinth.

Quare, ut hæc crimina impediantur, plurimum commendamus Parochis, in quorum ditione corruptelæ ejuſmodi verſantur, ut populo ſignificent, non aboleri a nobis repetitas nuptias ſponſorum domibus, ſed eorum cœremoniis modum aliquem ſtatuendum, ne Dei Majeſtas tot culpis offendatur. Itaque ter matrimonia de more promulgentur; quod ſi poſtremæ denunciationi ſponſa interſit, domum ſuam redeat cum parentibus, aut cum illis, qui ejus curam ſuſceperunt. Nullæ per eum diem nuptiæ inſtituantur, neque ad ſponſam inviſendam ullo modo ſponſus accedat. Peracta tertia promulgatione tempus aptum intercedat, ſi forte aliquod impedimentum proferatur. Cum matrimonium ultimo perficiendum eſt, tunc propinqui ſponſos ad Eccleſiam deducant, & præſentes adſint, dum ipſos Parochus rite conjungit. Poſt hæc, quoniam de ſuſcipiendo Regularium inſtituto nulla mens eſt, ſi paternam domum ſponſa repetat, eam ſponſus ſequatur, cum illa habitet, nec ullo pacto ab ipſa diſcedat: ſi eo die nuptiæ in ædibus ſponſæ fieri velint, per nos licet. Item, ſi ejus propinqui ſponſam comitari velint, cum paucis diebus poſt matrimonium interjectis ad ſponſum tranſit, ibique novas nuptias agere, in illorum poteſtate res eſt: neque enim repetitas nuptias improbamus, ſed vehementer inſiſtimus, ut peccandi occaſiones de medio auſerantur.

Hæc igitur univerſa populo declarent Parochi primo die Dominico proximi Decembris, dum Sacrum faciunt, ut tam graves corruptelæ corrigantur; nos inde moneant, ſi forte aliquis juſſa noſtra detrectet, quem ſane puniemus, & in carcerem quoque, ſi opus erit detrudemus. Parochi etiam ſeveras pœnas dabunt, ſi hæc legere, quæ in publicum edimus, negligenter prætermittant, vel, iis omnibus contemptis, indecoras corruptelas taciti diſſimulabunt, quibus occurrere per hanc noſtram declarationem conſtituimus.

INSTITUTIO XLVII.

Ritus perſcribitur Benedictionis impertiendæ beſtiis, & implorandæ opis divinæ contra vermes, atque inſecta, interpoſito S. Antonii patrocinio. De Benedictione agrorum: Utrum adhiberi queant imagines Sanctorum, ac Sacræ Reliquiæ, cum benedictio traditur. De ſonitu Campanarum, cum nimbus, aut procella impendet. De illarum Benedictione. Quiſnam primus Campanam benedictione ſacraverit. Quanam de cauſa Campanis nomen tribuatur, & ipſarum benedictio Baptiſmus nuncupetur.

IN more poſitum eſt, ut Brutis in hac Civitate, ac Diœceſi benedictio impertiatur, Deique præſidium, ac tutela imploretur, ne agros vermes devaſtent. Parochi etiam non ſemel acciri ſolent, ut agris benedicant. Tandem pulſari Campanæ conſueverunt, cum procellæ, turbineſque impendere videntur. Attamen in his peragendis non idem ritus ſervatur; pauca etiam in pulſandis Campanis monenda ſunt pro muneris noſtri ratione, ad quod ſpectare duximus aliquam ſuper his normam conſtituere.

§. I.

§. I.

De Benedictione pro Equis, aliiſque Brutis adhibenda.

INter Sanctos, qui cultum ab univerſa Eccleſia obtinuerunt, S. Antonius Abbas merito adnumeratur; qui anno 356. Imperante Conſtantio, cum centeſimum, & quintum annum attigiſſet, ex hac mortali vita decedens ad immortalem gloriam convolavit. Nolumus hic ſane complecti res ab ipſo præclare geſtas, nec percenſere numerando eximia portenta, quæ Deus omni tempore oſtendit, cum Fideles ad Sanctum Antonium confugerunt. Hæc omnia S. Athanaſius, qui vitam hujus Magiſtri ſui deſcripſit, & Aymarus Falco (*a*) poſteris tradiderunt. Satis erit in medium afferre, quæ S. Gregorius Nazianzenus de S. Antonio ſcripta reliquit: *Perfecta eſt ſiquidem ad veritatem via, Antonium ſcire quis fuerit.* Sanctus etiam Joannes Chryſoſtomus (*b*) de illo hæc teſtatur: *Antonius talem vitam egit, qualem Leges Chriſti requirunt.* Sanctus vero Auguſtinus (*c*) commemorat duos familiares Imperatoris, cum Treviri S. Antonii hiſtoriam forte inventam percurriſſent, ſtatim, neglectis hujus vitæ deliciis & oblectamentis, in eremum ſuceſſiſſe.

(*a*) In Hiſtoria Antoniana.
(*b*) In Homil. 8. in Matth.
(*c*) Lib. 8. Confeſſ. cap. 6.

Effigies S. Antonii varii Symbolis diſtingui ſolet; ignem, & porcum ad pedes jacentem habet, librum cum baculo dextera manu gerit, tintinabulum ſiniſtra; Thau quoque ſuper veſtem depingitur. Quid hæc ſignificent varia Scriptores prodiderunt; inter quos P. Menochius (*d*), Sarnellius (*e*), & fuſius P. Theophilus Raynaudus (*f*) in eo libro: qui inſcribitur, *Symbola Sancti Antonii.* Molanus lib. 3. de Imaginibus ſuem ad pedes Antonii jacentem hoc pacto interpretatur, quod illius patrocinio bruta ſanitatem conſequantur: *Thau* ſalutis indicium eſſe ex Sac. Litteris deprehendimus (*g*): *Omne autem, ſuper quem videritis Thau, ne occidatis.* Nos quidem S. Antonii patrocinium non inficiamur pro his brutis, quæ pro vitæ alendæ, commodoque mortalium inſerviunt, hæc tamen per effigiem porci nobis declarari minime exiſtimamus: *Nam ſi idcirco* (ait P. Theophilus Raynaudus) (*h*) *appingitur S. Antonio Porcus, quia ſoſpitatem exorat Brutis, cur potius ei appingitur porcus, quam aſinus, aut equus?* & paulo poſt: *Cur igitur ſus, quam aliud quodpiam brutum, Beato Antonio appingatur, ægre aſſignari poteſt valida ratio, ſi ſiſtamus in præſidio, quod brutis a Sancto Antonio ſuppetit; cujuſcumque enim generis bruta Beato huic Cœlesti ſoſpitatori commendari ex uſu eſt, & eventus felix ſæpe ſecundat.* Itaque ſententiam ſuam his verbis exprimit: *Exiſtimarim vero non minus commode, ſymbolo illo Porci jacentis ad Sancti Viri pedes inſinuari triplex genus porcinorum hominum ab eo domitorum, ac proſtratorum; Ethnicos dico, & hæreticos, ac voluptarios Chriſtianos.* Aliqui putaverunt murem Ægyptium porco ſimilem ad pedes S. Antonii (*i*) appingi conſueviſſe, ut Antonium Ægyptium a reliquis omnibus ſecernerent. Hinc paulatim uſus obtinuit, ut loco muris Ægyptii imago ſuis ſufficeretur, ſed his omiſſis de S. Antonii patrocinio in bruta ſermonem faciemus.

(*d*) In ſuis Stuoris par. 2. c. 95.
(*e*) In ſuis Epiſt. Eccleſiaſt. to. 3. litt. 6.
(*f*) Tom. 8.
(*g*) Ezech. c. 9. 6.
(*h*) Lib. ſuperius allato §. 8. Tandem.
(*i*) P. Ajala lib. Pictor Chriſtianus, lib. 5 c. 4. n. 7.

Theologorum princeps S. Thomas docet (*k*) ex Adami culpa fluxiſſe, ut inter bruta, quæ univerſa parere homini debebant, uti ex Geneſi cognoſcitur, *Præſit piſcibus maris, & volatilibus Cœli, & beſtiis terræ*, nonnulla imperiis hominum ſubjici recuſaverint. Improbat Sanctus Doctor illorum opinionem, qui cenſent permanente innocentiæ ſtatu futura fuiſſe erga homines, aliaque bruta manſueta ea animalia, quæ nunc ferocia ſunt, & reliqua bruta interficiunt. Cum enim ob Adami crimen brutorum natura immutata non fuerit, diſcordia quidem inter illa exarſiſſet, ſine ullo tamen detrimento dominii, quod in ipſa Conditor Deus homini conceſſerat. Poſtremo, *Homines* (inquit) *in ſtatu innocentiæ non indigebant animalibus ad neceſſitatem corporalem, neque ad tegamentum, quia nudi erant, & non erubeſcebant, nullo inſtante inordinato concupiſcentiæ motu, neque ad cibum, quia lignis Paradiſi veſcebantur, neque ad vehiculum propter corporis robur; indigebant tamen eis ad experimentalem cognitionem ſumendam de naturis eorum.*

(*k*) Par. 1. qu. 96. ar. 1

Nunc autem poſt peccatum inter incommoda, quæ inviti perferimus, graviſſima damna quorundam animalium, merito referri poſſunt, quæ vitæ noſtræ quoque inſidiantur. Inſuper alia neceſſaria ſunt, quibus vita hominum ſuſtentatur, & plura vitæ munera commodius obeuntur. Itaque, cum Deus religione ſuadente exorandus ſit, ut beſtiarum detrimenta longe a nobis depellat, eaſque conſervet, quæ hominibus utilitatem afferunt: Inſuper cum fide Chriſtiana adducti ad Sanctos, quos Patronos habemus, preces convertendæ ſint, ob hanc cauſam Fidelium pietas S. Antonium pro his beneficiis obtinendis deprecatorem elegit, de quo illud memoriæ proditum eſt: *Ecce duo Leones* (*l*) *ex interiori Eremi parte currentes, volantibus per colla jubis, ferebantur, quibus aſpectis primo exhorruit, ruſſuſque ad Deum referens mentem, quaſi Columbas videret, manſit intrepidus: & illi quidem directo curſu ad cadaver Beati ſenis ſubſtiterunt, adulantibuſque caudis circa ejus pedes accubuere fremitu ingenti rugientes, prorſus ut intelligeret, eos plangere, quomodo poterant. Deinde haud procul cœperunt humum pedibus ſcalpere, arenamque certatim egerentes unius hominis capacem locum foderant; ac ſtatim, quaſi mercedem pro opere poſtulantes, cum motu aurium, cervice dejecta, ad Antonium perrexerunt, manus ejus, pedeſque lingentes. At ille animadvertit, benedictionem eos a ſe precari; nec mora in laudationem Chriſti effuſus, quod muta quoque animalia Deum eſſe ſentirent &c. manu annuens eis, ut abirent, imperavit.* Traditur etiam, quod S. Antonius, cum deſertum locum ab hominum commercio remotiſſimum ad habitandum ſolus delegiſſet, *Feras ſecum pacificabat* (*m*), quas etiam longe abire juſſit, cum ſitis reſtringendæ gratia ad fontem confluerent, & exiguam meſſem vaſtarent, qua vitam Antonius ſuſtinebat: *Cur me læditis nihil a me læſæ; abite, & in Nomine Domini ne huc appropietis ulterius. Quis credet, poſt hanc denuntiationem, quaſi timentes numquam illuc beſtias appropinquaſſe.*

(*l*) S. Hyer. in vita S. Pauli.
(*m*) S. Athanaſ. in ejus vita c. 22.

His portentis, aliiſque plurimis, quæ poſt mortem S. Antonii contigerunt, ſatis probatur, quam efficax ſit ejus Patrocinium, cum in diſcrimina ejuſmodi mortales adducuntur. Hæc vero Civitas, ac diœceſis in S. Antonium ſingulari pietate, ac religione cum reliquis omnibus merito comparari poteſt. Nam quoties annua ipſius celebritas agitur, aliiſque per annum diebus, jumenta duci ſolent ad conſtituta loca in Civitate, ad Parochias aut in diœceſi, ut benedictionem a Deo ob merita Sancti Antonii conſequantur. Nos univerſos hortamur, ut hanc piam conſuetudinem perpetuam eſſe velint; ſed quoniam non

cun-

eundem ritum in hac re ſervari percepimus, unicam hujus benedictionis rationem, ac normam ſtatuendam judicavimus; cum perſpectum ſit omnibus, Ritus æqualitatem valde convenire, neque ferendum eſſe, ut in piis exereirationibus ſuam quiſque voluntatem, & conſilium ſequatur.

In Rituali quidem Romano nulla pro hac benedictione norma perſcribitur. Circiter annum 1095. quidam Gaſto nobili genere natus in Provincia Viennenſi in Gallia, una cum Filio ſuo Gerino, aliiſque octo piis hominibus operam ſuam præſtare cæpit iis, qui ignis ſacri morbo tunc temporis frequenti laborarent. Hinc initium habuit præclarum Inſtitutum Hoſpitalariorum Sancti Antonii Viennienſis, qui *Thau* veſtibus adſutum deferunt. Nullum ipſi domicilium in hac Civitate obtinent, ſed ultra montes frequentes ſunt, & Romæ etiam in celebri Monaſterio verſantur. Ad ipſum ducuntur beſtiæ non ſolum die feſto S. Antonii, ſed aliis quoque per annum temporibus, ut benedictionem accipiant. Cum agerentur quædam controverſiæ, Apoſtolica privilegia nos expendimus, ob quæ Regulares ejuſmodi in Civitatibus, ubi degunt, hanc benedictionem ab ſe unice tribuendam contendunt. Tunc ejuſdem benedictionis formam obtinere curavimus, qua Romæ publice ipſi utuntur, bancque adhibendam in hac Civitate, ac diœceſi, ſublatis cæteris omnibus, omnino præcipimus. Si plures uno tempore beſtiæ deducantur, ſatis erit benedictionis verba integre pronunciare, uti Romæ fieri ſolet, ſingulas deinde luſtrali aqua conſpergere; ſi una tantum offeratur, aut plures etiam, longo temporis ſpatio interjecto, tunc benedictio ſemper repetenda eſt, & jumenta ſigillatim eadem aqua luſtrali adſpergenda ſunt, uti Romæ pariter exemplo comprobatur. Benedictionis forma hæc eſt:

Benedictio Equorum, & Animalium.

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.
℣. Qui fecit Cœlum, & Terram.
℣. Domine, exaudi Orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

O R E M U S.

DEus refugium noſtrum, & virtus adeſto piis Eccleſiæ tuæ precibus auctor ipſe pietatis, & præſta, ut, quod fideliter petimus, efficaciter conſequamur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

O R E M U S.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſum Beatum Antonium variis tentationibus probatum inter mundi hujus turbines illæſum tranſire feciſti, concede famulis tuis, ut & præclaro ipſius proficiamus exemplo, & a præſentis vitæ periculis ejus meritis, & interceſſione liberemur. Per Chriſtum Dominum &c.

O R E M U S.

BEnedictionem tuam, Domine, hæc Animalia accipiant, qua corpore ſalventur, & ab omni malo per interceſſionem Beati Antonii liberentur. Per Chriſtum Dominum &c.
Deinde aſpergat Aqua benedicta.

§. II.

De Benedictione contra Vermes, & inſecta.

PAulo ante cauſam explicavimus, ob quam plures beſtiæ hominibus parere, ac ſervire, uti debuerant, omnino detrectent. Nunc de iis verba faciamus, quæ non ſolum imperiis hominum reſiſtunt, ſed etiam naturæ quodam impulſu vitam ipſorum, velut hoſtes, perſequuntur, aut iis rebus grave detrimentum inferunt, quæ ad vitam ſuſtentandam neceſſariæ ſunt. Ac primum ſubjicienda ducimus, quæ S. Thomas 2. 2. quæſt. 98. art. 3. ſcripſit: *Dicendum, quod creaturæ irrationales ab alio aguntur ad proprias operationes. Eadem autem actio eſt ejus, quod agitat & movetur, & ejus, quod agit, & movet, ſicut motus ſagittæ etiam eſt quadam operatio ſagittantis, & idcirco operatio irrationalis creaturæ non ſolum ipſi tribuitur, ſed principaliter Deo, cujus diſpoſitione omnia moventur: pertinet etiam ad diabolum, qui permiſſione Divina utitur aliquibus irrationabilibus creaturis ad nocendum hominibus.*

Plura nobis exempla Sacræ Litteræ ſuppeditant, quibus oſtenditur, Deum iratum non ſemel puſillis animantibus uſum fuiſſe, ut hominum crimina, pravaſque cupiditates ulciſceretur. Cap. 8., & 9. Exodi aperte commemorant ranas, cimices, muſcas, & culices ob Pharaonis impudentiam toti Ægypto vaſtitatem attuliſſe. Philiſteos incredibili murium copia oppreſſos ex hiſtoria Regum accepimus. Pſalmo autem 104. legimus: *Dixi, & venit locuſta, & bruchus, cujus non erat numerus.* Item Pſalmo 77. *Et dedit ærugini fructus eorum, & labores eorum locuſtæ.* Tandem Joel Propheta hæc tradit: *Reſiduum erucæ comedit locuſta, & reſiduum locuſtæ comedit bruchus, & reſiduum bruchi comedit rubigo.* Nominibus autem *Erucæ*, & *Rubiginis* vermes intelliguntur, uti Pater Calmet interpretatur (*a*). Siquis autem (a) S. Athanas. in ejus vita c. 12.
nova exempla poſt vetus teſtamentum exquirat, rerum Scriptores ea poſteris abunde tradiderunt. Illud ſatis ſit, quod S. Auguſtinus memorat lib. 3. de Civitate Dei cap. 31. *Locuſtarum in Africam multitudinem prodigii ſimilem fuiſſe, cum jam eſſet Populi Romani Provincia, litteris mandaverunt: conſumptis enim fructibus, foliiſque lignorum, ingenti, atque inæſtimabili nube in mare dicunt eſſe dejectam, qua mortua, redditaque litoribus, atque hinc aere corrupto, tantam ortam peſtilentiam dicunt, ut, in ſolo Regno Maſiniſſæ octigenta hominum millia periiſſe referant, & multo amplius in terris litoribus proximis. Tunc Uticæ ex triginta millibus Juniorum, qui ibi erant, decem remanſiſſe confirmant.*

Reliqua exempla prætermittimus, cum neminem lateat graviſſimum damnum, quod ex inſectis, nocuiſqua animantibus in meſſem quotidie dimanat. Id tamen criminibus hominum tribuendum pro certo adfirmabimus; nec aptiorem rationem nobis proponi, ut ab hac pernicie vindicemur, quam preces ad Deum convertere, Sanctoſque implorare, qui beneficia nobis a Deo impetrare ſolent, ut in poſterum nos, reſque noſtras ex animalium vaſtitate penitus eripiat.

Illud apertiſſime pollicitus eſt Deus: (*b*) *Si* (b) Lib. 2. Paralip. 7.
clau-

clauſero Cœlum, & pluvia non fluxerit, & mandavero, & *præcepero locuſtæ, ut devoret terram, & miſero Peſtilentiam in Populum meum, converſus autem Populus meus, ſuper quos invocatum eſt Nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiam a viis ſuis peſſimis, & ego exaudiam de Cœlo, & propitius ergo peccatis eorum, & ſanabo terram eorum*. Inſuper Deus Moyſis (*a*) oratione placatus ranas, cimices, ac muſcas diſpulit. Sanctus Lucas, Pauli Apoſtoli in Inſulam Melitæ adventum deſcribit (*b*): Nos hic Melitam intelligimus, quæ inter Siciliam, & Africam poſita eſt, ubi Equites Hieroſolymitani Sedem jamdiu ſtatuerunt, non illam Melitam, quæ ſita eſt ad mare Adriaticum prope Dalmatiam, ut Monachus Ignatius Georgius erudite contendit. Igitur Sanctus Paulus viperam brachio implicatam habuit, dum in ea Inſula, quæcunque ſit, moraretur, nullumque incommodum non ſine magna adſtantium admiratione accepit: *Diu autem illis adſpectantibus, & videntibus, nihil mali in eo fieri, convertentes ſe dicebant, eum eſſe Deum*. Neque deſunt, qui teſtantur etiam obtinuiſſe Apoſtolum, ut viperæ, ac ſerpentes ejus loci veneno carerent, eaque tellus morbis ex veneno contractis quoque mederetur (*c*).

(*a*) Exod. c. 8.

(*b*) In Actis Apoſtol. c. 28.

His exemplis, quæ ex Sac. Litteris delibata ſunt, alia breviter conjungimus, ut univerſi curæ noſtræ comendati, ſi in aliqua hujus generis diſcrimina veniant, omnem ſpem, & omne præſidium in Deo, Sanctiſque conſtituant. De Sancto Grato Auguſtæ Prætoriæ Epiſcopo, ob inſignia portenta celebertimo, proditur, ſolitum fuiſſe aquam benedictione ſacrare, ut beſtias terræ frugibus nocentes expelleret, illiuſque virtute, ac precibus agros Auguſtæ Prætoriæ ac tria milliaria infeſtis muribus liberatos fuiſſe. Ita Thiertius, (*d*) qui graves etiam auctores nominat, quorum teſtimoniis id confirmatur. Pater Martinus de Rio (*e*) fatetur, indictis precibus Hiſpanias ab Inſectis vindicatas, quæ ipſas devaſtaverant; cum Gregorius Oſtienſis Epiſcopus, ac Legatus Apoſtolicus ob hanc rem miſſus illuc fuit. Cardinalis quoque Baronius (*f*) quæ ſuperius dicta ſunt, plane confirmat exemplo Pontificis Stephani VI., quod ex Vaticana Bibliotheca deſumpſit: *Cum clades* (inquit) *locuſtarum, quæ Prædeceſſoris ſui, Hadriani videlicet, totam Patriam conſumpſerant, malo multiplicato germine, naſci cæpiſſent, & omnia repleviſſent, miſertus idem Sanctiſſimus Papa afflicti Populi primum quidem divulgavit, ut, ſi quis de iis unum ſextarium caperet, & ſibi attuliſſet, quinque, vel ſex denarios ab eo perciperet. Hoc autem Populi audientes, cuperunt huc, illucque diſcurrentes, eaſque capere, & miſericordiſſimo Patri ad emendam portare. Sed, cum illas tali argumento delere nequiſſet, ad Domini miſericordiam confugiens, in Oratorium Beati Gregorii, ubi ejus lectus habetur, juxta Eccleſiam Principis Apoſtolorum veniens ſeſe cum lacrimis in orationem dedit: cumque diutius oraſſet, ſurrexit, & aquam propriis manibus benedicens, Manſionariis præcepit dicens: Tollite, & ſingulis diſtribuite monentes, ut in Nomine Domini Agros ſuos circumeant, & hanc Aquam ſpargant per ſata, & vineas, petentes Divinum ſibi ſuffragari præſidium. Quo facto, tanta Omnipotentis Dei ſubſecuta eſt miſericordia, ut, ubicumque ipſa Aqua uſperſa eſt, nulla penitus locuſta remaneret. Hæc circumquaque vicini audientes ad Urbem confluunt, ſubveniri ſibi depoſcunt, omnem terram in pulveris modum locuſtis coopertum clamitant: quos benignus Papa benigne commonuit, de Cœlo auxilium petere debere contra flagellum imminens*.

(*c*) Card. Baron. an. 58. n. 172. Tillemont in memoriis histor. anciquatum, in vita S. Paul. art. 42.

(*d*) Thiers lib. 1. ſuperſtit. lib. 3. c. 2. p. 450. tertiæ edit. Pariſienſis.

(*e*) Mart. in ſuis Diſquiſit. magicis lib. 4. Anacephaleoſis monit. 11.

(*f*) In Annalib. tom. 10. an. 885.

Non ignoramus diœceſanos noſtros ad Deum magno ſtudio confugere, cum vermes, aut aliæ beſtiæ agros infeſtant, noſtriſque a Parochis in diœceſi potiſſimum certas tunc preces recitari, ut Dei concinatam iracundiam mitigent. Cum tamen preces ejuſmodi non inconſulto, ac temere fieri debeant, ſed per Epiſcopos probari (*g*), nec ulla in Rituali Romano pro ipſis norma indicatur, certam aliquam rationem, quam ſequi Parochi teneantur, hic omnino ſubjicendam duximus, reliquas omnes abrogantes, quæ prius in uſum receptæ fuerint, ut ritus communis omnibus, auctoritate firmatus, ac tutiſſimus habeatur.

(*g*) Thiers loco ſuperius allato p. 485. P. Martinus de Rio in opera citata lib. 3. p. 84.

Cardinalis Franciſcus Pignatellus Archiepiſcopus Neapolitanus, & Sacri Collegii Cardinalium Decanus formam quandam precationis contra vermes inſtituit pro ſua diœceſi, cum agros illi turpiter fœdarent: ea forma impreſſa fuit in appendice Synodi, quam anno 1716. idem Cardinalis Neapoli celebravit (*h*). Cum tamen longiuſcula videatur, licet alioquin pia, recteque digeſta, aliam formam quæſivimus, quæ brevior eſt, ac pietatis plena: eam nempe, qua Benedictus XIII. de nobis optime meritus non ſemel uſus fuit, ut Romanum agrum ab inſectorum pernicie liberaret. Eam promulgamus, quam Parochi ſibi deligant, cum opus fuerit.

(*h*) Part. 2. c. 10. pag. 247.

Benedictio contra Mures, Locuſtas, Bruchos, & Vermes noxios.

Antiph. Exurge, Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.

Pſalm. Deus auribus noſtris audivimus, Patres noſtri annuntiaverunt nobis.

℣. Gloria Patri &c. *Et repetitur Antiphona*.
℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit Cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

OREMUS.

PReces noſtras, quæſumus, Domine, clementer exaudi, ut, qui juſte pro peccatis noſtris affligimur, & hanc murium (vel locuſtarum, vel vermium) perſecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur; ut tua potentia procul expulſi (vel expulſæ) nulli noceant, & Campos, Agroſque noſtros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

OREMUS.

OMnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, & in cujus nomine omnia genuflectuntur, cœleſtia, terreſtria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut, quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequamur effectum: quatenus hos peſtiferos mures (vel locuſtas, vel vermes) per nos ſervos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut, per tuam clementiam ab hac peſte liberati, gratiarum actiones Majeſtati tuæ libere referamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Exorcizo vos peſtiferos mures (vel locuſtas,

vel vermes) per Deum Patrem Omnipotentem †, & Jeſum Chriſtum Filium ejus †, & Spiritum Sanctum ab utroque procedentem †, ut conſeſtim recedatis a campis, & agris noſtris, nec amplius in eis habiretis, ſed ea loca tranſeatis, in quibus nemioi nocere poſſitis, pro parte Omoipotentis Dei, & totius Curiæ Cœleſtis, & Eccleſiæ Sanctæ Dei vos maledicens, ut, quocumque jeritis, ſitis maledicti (vel maledictæ) deficientes de die in diem in vos ipſos (vel ipſas) & decreſcentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inveniantur, niſi neceſſariæ ad ſalutem, & uſum bumanum. Quod præſtare dignetur, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſæculum per igoem.

℟. Amen.

Poſtremo Aqua benedicta aſpergantur loca infecta.

§. III.

De Agrorum Benedictione.

NOn vermes tantum, aliaque inſecta noſtris agris, noſtriſque meſſibus perniciem ferunt, ſed aliis quoque modis ob noſtra crimina Deo pœnas exſolvimus; & ſane, eum portum jam attigiſſe putamus, meſſemque pene in borrea congeſſiſſe, ſurentes procellæ, turbineſque conſurgunt, qui ſpes noſtras evertunt, & ſecum abripiunt.

Ut hæc pericula evitemus, publicæ preces indicuntur in Rogatione majori die ſeſto S. Marci, & minoribus Rogationibus, quæ per triduum ante celebritatem Aſcenſionis Domini fieri conſueverunt. De illis verba fecimus in tertia hujus libri Inſtitutione. Cum tamen hæc Civitas preces publice inſtituere ſoleat non ſolum die Feſto S. Marci, ac tridno Rogationum minorum, ſed etiam diebus inſequentibus uſque ad ſecundam Dominicam Octob.; hortamur omnes, ut hoc inſtitutum, eundemque ritum ſequatur. Novimus enim Parochos in diœceſi ad benedicendum agris accitos precationes quoſdam ingeoio ſuo exeogitatas adhibere. *In Romano Sacerdotali* precationis ejuſmodi forma traditur; ſed eum promulgatæ fuerint in hac Civitate preces, quæ die Feſto S. Marci, triduo Rogationum, aliiſque diebus ad ſecundam uſque Octobris Dominicam fieri debent, ut idem ritus ſervetur, præcipimus Parochis, ut illa utantur formula, quoties ad benedicendum agris ſe conſerant, quos abſolutis precibus aqua ſacra luſtrabunt. Exiguæ molis libellum, in quo eædem preces continentur, imprimi denuo juſſimus, cum primo ad hanc Sedem pervenimus; quare ipſum babere nemo prætermittat.

Cœrimoniale Epiſcoporum lib. 2. cap. 32. in his ſupplicationibus Sac. Effigies, Sanctorumque Reliquias deferri permittit, ſi mos id obtinuerit. Quamobrem, ſi in aliqua parte hujus diœceſis hæc pia conſuetudo invaluit, eam libentiſſime confirmamus; modo tamen Reliquiæ certo documento, noſtraque auctoritate muniantur. Quod ſi ejuſdem Sancti, cujus Effigies, ac Reliquiæ circumferuntur, præſidium, ac tutela imploranda ſit, & peractis precibus, ac benedictione antea propoſita, etiam Antiphona eum verſibus, atque Oratione ipſius Sancti propria recitari velit, id magnopere probamus. Si tamen de B. Virgiois effigie res agatur, tunc ex Officio Sanctæ Mariæ in Sabbato ea eligantur, nempe illa Antiph., & verſus, qui ante *Benedictus* poſiti ſunt, & Oratio, quæ poſt *Benedictus* eo die aſſignatur. Sin autem de effigie, ac de Reliquiis alicujus Sancti ſermo ſit, deſumantur Antiphonæ, verſus, ac Oratio *de Communi*, quæ in Officio ad *Benedictus* recitari ſolent.

Illud ſolum examinandum ſupereſt, an benedictio eum Sacra Effigie, aut Reliquiis impertiri poſſit. Hæc enim Tonellius docuit (a): *Hic adverte, quod in fine altarum Proceſſionum, quæ fiunt ſive cum Sanctiſſima Cruce, ſive cum Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus non debes dari Benedictio; cum nullibi talis Benedictio præſcribatur, niſi cum Sanctiſſimo Sacramento.*

(a) In Sac. Enchyridio lib. 2. c. 5. §. 4. ſub n. 4.

Sed vehementer errat Tonellius. Nam cætetis cognita ſunt hujuſce rei monumenta, quæ ipſum latuerunt. In deſcriptione, quæ confecta fuit, cum Clemens XI. Sacras Reliquias populo oſtendit, plures præſtantium virorum ſententiæ congeſtæ ſunt, quibus benedictionis, de qua agimus, pia conſuetudo demonſtatur; uti tradit eruditiſſimus Canonicus Petrus Morettus in allata diſſertatione: *De Ritu oſtenſionis Sacrarum Reliquiarum*; quam Romæ impreſſam anno 1721. nobis etiam nunçupavit: *Ex verbis* (inquit) (b) *Auctorum elici videbis, conſuetudinem benedicendi eodem tempore, ac pluribus in locis datam.*

(b) §. 60.

Accedit non ſolum hujus diœceſis conſuetudo, ſed illa pariter Apoſtolicæ Sedis, quæ Ritunm Magiſtra appellanda eſt. Siquidem nos ipſi interfuimus, cum Clemens XI. adhibitis Reliquiis Sanctæ Crucis, Sanctæ Veronicæ, Sacræque Lanciæ populo denedixit. Eo quoque munere pluries nos perfuncti ſumus, cum inter Canonicos illius Baſilicæ, quibus ſolis eas Reliquias attingere licet, numeraremur.

Nibil de Græcis dicemus, qui Ritum eundem habent, uti ex ipſorum Menologiis die 14. Septembris liquido cognoſcitur. Taciti tameo non prætetibimus quod anoo 1161., cum Sacræ Reliquiæ, ſeu Pes Sancti Aldegundi ſolemniter transferretur, Epiſcopus illum *Omnibus oſtendit, & facta benedictione, omnibus ſe bumiliter inclinantibus, in loco, a quo ſuſtuleras, repoſuis* (c). Inſuper cum Philippus Auguſtus Galliarum Rex inſignes Reliquias a Balduioo Imperatore acceptas Henrico Abbati Monaſterii Sancti Dionyſii tradidiſſet, illas Abbas decenti loco poſuit (d) *Data benedictione cum Reliquiis*. Tandem cum Pius II. Caput Sancti Andreæ dono babuiſſet a Demetrio Fratre Conſtantini ultimi Imperatoris, qui in expugnatiooe Conſtantinopolis pce Turcas interfectus fuit, illud præclarum munus in publica ſupplicatione circumtulit, quam ſupra triginta mille intorticia ſplendide exornabant, & priuſquam illud collocaret in eo Baſilicæ Vaticanæ loco, ubi nunc etiam habetur, tune Pontifex *Superato Summo gradu vertit ſe ad multiudinem, & benedixit ei, ſacrum oſtendens verticem*; de capite Sancti Andreæ ſermo agitur (e).

(c) Bolland. die 30. Januar. an. 1205.

(d) Rigordus de Geſtis Philippi Auguſti.

(e) Lib. 8. Commentarior. Pii II.

Itaque ſi Tonellius rerum ſacrarum monumenta ſtudioſius percurriſſet, quæ nos ſuperius enumeravimus, id non ignotaſſet, nec ita facile ritum benedictionis cum Sacris Reliquiis improbandum duxiſſet. Quare euodem ritum nos ſummopere commendamus, quoties Reliquias publica auctoritate, ac teſtimonio firmatas circumſerri contingat.

§. IV.

De pulſandis Campanis, cum procellæ impendent, ac de illarum benedictione.

ALias de Campanis ſermonem habuimus, & quonam tempore ipſarum uſus in Eccleſia cæperit (f). Nunc addendum illud putamus, quod Suarez in defenſione Fidei contra Regem Angliæ ſcriptum reliquit (g): *Licet prima ratio, ſeu occaſio inveniendi hæc ſigna fuerit monialis neceſſitas convocandi Chriſtianum Populum, poſtea vero Eccleſiam fideli cogitatione, & ſa-*

(f) Inſtit. XX. hujus libri.

(g) Lib. 2. c. 16. n. 7. & ſeq.

& ſapienti inſtitutione ; illa ordinaſſe ad ſpirituales effectus, colligere licet, & aſſumpſiſſe illa ut ſic dicam, tanquam inſtrumenta, per quæ Fidelium Fidem excitaret, quæ interveniente ejuſmodi beneficia per Chriſtum a Deo impetraret ; & paulo poſt : *Dicimus auctoritatem Dei non deeſſe, ſaltem in radice, & origine, quia ipſe dedit auctoritatem Paſtoribus Eccleſiæ ad regendam Eccleſiam, & diſponenda ea quæ ad accidentarios ritus Eccleſiæ pertinent.*

Cardinalis Baronius ad annum 908. tradit (*a*), Joannem XIII. campanæ benedictionem impertiſſe, eamque conſecraſſe, antequam in Turri Lateranenſis Eccleſiæ ſtatueretur, hiſque verbis auctorem iſtius Ritus Pontificem facere videtur : *Qui ſacer ritus in Eccleſia perſeveravit.* Suarez etiam hæc addit (*b*): *Circa hujus autem ritus antiquitatem non immoror ; nam, licet quidam Joanni XIII. Pontifici illum tribuant, alii vero antiquiorem eſſe exiſtiment, res tamen incerta eſt.* Cum tamen Capitularia Caroli Magni, quæ ducentis fere annis Joanni XIII. anteceſſerunt, de Campanarum benedictione mentionem faciant, & Rituales libri ante ipſum Pontificem idem præferant, & tandem Alcuinus, qui floruit circa annum 770. hæc ſcripſerit : *Neque novum videri debet, campanas benedicere, & ungere, eiſque nomen imponere* : aperte conſtat hujus ritus initium Joanni XIII. minime tribuendum, omnemque dubitandi rationem penitus eſſe ſublatam : Hæc Scriptores unanimes adfirmant (*c*).

Ritus autem in campanarum benedictione in recitandis quibuſdam Pſalmis, ac precibus continetur. Epiſcopus ſali, & aquæ benedixit, ipſiſque permixtis campana abluitur. Eam Infirmorum Oleo, Sanctoque Chriſmate linit Epiſcopus. Thus Campanæ ſubjicitur ; ac poſtremo Evangelium Sanctæ Lucæ Diaconus canit, quæ omnia in Romano Pontificali accurate deſcribuntur.

Juxta Eccleſiæ morem Campana ſancti alicujus nomine inſignitur : *Eiſque nomen imponere ſolet Eccleſia Romana*, inquit Du-Change (*d*). Id etiam ex allato ſuperius Alcuini Flacci teſtimonio deprehenditur. Hujuſce rei cauſam exponit P. Petra Sancta (*e*): *Inſigniri autem Æra Campana inſueverunt Nomine aut Deiparæ Virginis, aut ſuperum aliorum quorumcumque, quo ita nimirum, non bruto metalli ſono, ſed cieri ad templa quodammodo cælitum ore videamur.* Aliam rationem ſubdit P. Martinus de Rio : (*f*) *Nomen illis in Beati alicujus honorem imponitur, ut illius quaſi commendetur tutelæ Vas metallinum Divinæ laudis inſtrumentum.* Aliam pariter cauſam Pouget excogitavit (*g*): *In honorem Sancti alicujus Campana conſecratur, ut eo Nomine diſtinguatur a cæteris.*

Advertendum eſt huic benedictioni nomen Baptiſmi concedi, quod quidem Eccleſia non cooptavit, ſed tantum æquo animo patitur, ut aliorum fidei, ac ſimplicitati indulgeat.

Id autem ex eo præſertim dimanavit, quod populus in Campanarum benedictione aquam adhiberi, nomenque imponi perſpexit, & alia peragi, quæ in adminiſtrando Baptiſmo conſueverunt : *Immo in Hiſpania* (uti ſcribit Rocca (*h*)) *dum Campanæ conſecrantur, vel, ut improprie ajunt, baptizantur, ſed proprie, lavantur, vir, & mulier ex hominibus loci primariis tamquam Compatres admittuntur &c. præſertim vero in aliquot Cataloniæ partibus.* Idem mos in Germania fuit ; nam inter falſa incommoda, ac detrimenta, quæ Sedi Apoſtolicæ nonnulli ex illis populis objecerunt, cum a Religione Catholica deſciverunt, immoderati ſumptus enumerantur, qui a Compatribus fieri ſolebant, dum Campanæ Sacrarentur (*i*).

(*a*) Num. 93. in ſuis Annalibus.

(*b*) Loco ſuperius allato.

(*c*) Card. Bona Rer. Liturgic. l. 1. c. 22. num. 7. Menard. in Not. ad Sacram. S. Greg. p. 207. Pagius in Bre. Rom. Pontific. tom. 2. in vita Joan. XIII. n. 12. Rocca in Commen. de Camp. c. 6. §. de Campanæ Conſec. Theoph. Raynaudus tom. 16. in opere, cui tit. Heteroclita ſpiritualia, p. 245.

(*d*) In Gloſ. ad verbum : Camp. baptizari.

(*e*) Lib. 2. de Ritib. Ecc. Cath. pag. 45.

(*f*) Diſqu. Magicar. l. 6. c. 2. ſect. 3. q. 3.

(*g*) In Inſtitution. Cath. tom. 2. p. 902.

(*h*) In ſuo Comm. Campan. cap. 9.

(*i*) Bingh. de Orig. ſive Ant. Eccl. tom. 4. p. 185.

Baptiſmi nomen pro benedictione Campanarum ab Eccleſia perferri diximus, ne fidelium ſimplicitas minuatur. Siquidem in veteri ordine Romano, in Pontificali pariter Romano, cunctiſque Ritualibus peculiarium Eccleſiarum per Thierum accurato ſtudio collectis (*k*) nunquam baptiſmi, ſed benedictionis nomine Campanarum conſecratio nuncupatur. Eccleſia vero pro certo habet, non ideo Catholicos exiſtimare, gratiam infundi, peccatum remitti, ſed benedictionis loco Baptiſmum vocare, eo prorſus modo, quo dedicationem Eccleſiæ Baptiſmum Ivo appellavit (*l*) : *Ipſum templum ſuo modo, & ordine baptizamus.*

De his Scriptores univerſi conſentiunt (*m*). Pouget (*n*) ſingulas cœremonias pro benedictione Campanarum perſcriptas diligentiſſime explicando proſequitur : *Patres autem Colonienſis Concilii anno 1536. beneficia, quæ ex Campanarum conſecratione in nos promant his verbis exponunt : Benedicuntur quoque Campanæ, ut ſint Tubæ Eccleſiæ militantis, quibus vocetur Populus ad conveniendum in Templum &c. per illarum ſonitum Fideles invitentur ad preces &c. ut Dæmones tinnitu Campanarum Chriſtianos ad preces concitantium terreantur, quin potius precibus ipſi territi abſcedant, illiſque ſummotis, fruges, mentes, & corpora credentium ſerventur &c. fragor grandinum, procellæ turbinum, impetus tempeſtatum, & fulgurum temperentur, infeſta tonitrua, & ventorum flamina ſuſpendantur, ſpiritus procellarum, & aereæ poteſtates proſternantur.* Idem ex precibus Eccleſiæ in Campanarum benedictione deprehenditur. Attamen expendendum eſt, quod Suarez admonuit (*o*) : *Ille ſpiritualis effectus non expectatur, niſi a Deo per orationes Eccleſiæ, quæ in illa benedictione funduntur ; & licet quoad nos tranſire videantur, & in re benedicta virtutem non relinquant, ſemper tamen in Divina cognitione. Ideoque ; licet non ſemper infallibiliter obtineant effectus poſtulatos, ſæpe nihilominus impetrant, quando aliæ opportunæ conditiones concurrunt ; quia generaliter hoc promiſſum eſt juſtæ orationi, qualis maxime cenſenda eſt illa, quæ nomine totius Eccleſiæ funditur.*

Ex his, quæ dicta ſunt, facile conjicitur quo tendat oratio noſtra, nempe, ut ſingulos hortemur, ne Dei opem expoſcere prætermittant, cum turbines, ac procellæ Bononienſem agrum impetunt ; monentes præſertim eos, qui cuſtodiendis Eccleſiis præpoſiti ſunt, ne impendentibus nimbis campanas pulſare negligant, uti ſemper in more poſitum fuit. Sed quoniam procellæ non diſſipantur ob motum, quem in aere ſonitus Campanarum excitat, verum precibus id tribuendum eſt, quæ nomine Eccleſiæ perſolutæ ſunt dum Campana benedictionem rite accepit, ideo, ſi hæc conſecratio omittatur, beneficia, quæ ex illa profluunt, ſperare non licet. Quod ſi eam ſententiam amplecti velimus, quæ ex aeris commotione diſſolvi nimbos contendit, procul dubio aer magis agitari debet, cum tormenta bellica exploduntur. Tunc autem Campanarum ſonitus ſupervacaneus videretur, ut Fideles ad preces Deo ſolvendas incitentur ; nam, ſi quis orandi ſtudio ducatur, majori tum procellæ ſtrepitu perſtringitur, qui campanæ cujuvis ſonitum excedit.

Ad nos unice ſpectat campanis benedicere, neque alium loco noſtro ſubrogare poſſumus, cum Sancto Chriſmate perungi debeant. Hinc XXI. Inſtitutione hujus libri, palam fecimus paratos nos eſſe, ut campanas, cum opus fuerit, conſecremus. Nemo tamen elapſis jam quatuor annis id a nobis poſtulavit. Duæ ſolum campanæ, ut ſacrarentur, nobis oblatæ ſunt, cum Sacra Viſitatio in Caſtro Sancti

Geor-

(*k*) Lib. 2. tract. de ſuperſtit. c. 7. p. 83. & ſeqq.

(*l*) Serm. de Sac. Dedicat.

(*m*) Suarez loco ſuperius allato n. 9. Rocca in Comm. de Camp. c. 6. §. de Campanæ Conſecr. Martinus de Rio lib. 6. c. 2. §. obſer. hoc. Theoph. Raynaudus in loco ſuper. allato pag. 245. Du Change in loco ſuperius allato, ver. Camp. baptizari. Macrius in Vocab. Eccl. ad ver. Campana. Gotti tom. 1. de vara Eccl. Chriſti c. 15. §. 9. num. 38.

(*n*) Loco jam allato.

(*o*) Loco jam allato num. 8.

Georgii peragereiur; illaſque, nulla interpoſita mora, conſueto ritu ſacravimus. Quoniam vero paterna, & humanitatis plena admonitio nihil animos permovit, ritusque Eccleſiæ paulatim in oblivionem adducitur, loquendi rationem immutabimus, afferentes, quod in Romano Pontificali præcipitur: *Signum, vel campana debet benedici, antequam ponatur in campanili*; Etenim in eo verbo *debet* neceſſitas, ac præceptum continetur. Accedit etiam in noſtra poteſtate eſſe, ut ex Turri auferantur campanæ, earumque ſonus impediatur, quæ benedictione noſtra conſecratæ non fuerunt, poſtquam hanc Eccleſiam, & diœceſim adminiſtrandas ſuſcepimus. Id liquido conſtat ex ſententiis Sacrarum Congregationum, quas Monacellus complectitur (*a*). Verum, ut leniſſime agamus, univerſos admonemus, ne in poſterum campanas in Turri collocare audeant, niſi prius a nobis benedictionem perceperint; Id etiam edicto promulgabimus.

(*a*) Tom. 4. p. 100. num. 113. & ſeq.

INSTITUTIO XLVIII.

De Miſſæ Sacrificio, quod indici conſuevit ſub ortum Solis prima die cujuſvis menſis in Metropolitana Eccleſia Sancti Petri. De plenaria Indulgentia, quæ conceditur iis, qui ad eandem Miſſæ celebrationem convenient. Qui ratione intereſſe debeant fideles eidem Sacrificio abſque lethali culpa, ut hanc Indulgentiam aſſequantur.

PRima die Ineuntis Anni 1736. ſolemne Sacrum hora decima quarta cum dimidio in noſtra Sancti Petri Metropolitana Eccleſia de more celebrabimus, quo peracto, atque, uti mos eſt, hymno: *Veni Creator Spiritus*, abſoluto: tandem accepta per nos Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Benedictione populus dimittetur.

Quare univerſos, ut frequentes conveniant, hortamur pro comparando Plenariæ Indulgentiæ theſauro, quem etiam pro defunctorum expiatione Sanctitas Sua ſingulis impertivit, qui poſt Pœnitentiæ Sacramentum, & acceptam Sacram Synaxim ejuſdem Miſſæ Sacrificio interfuerint, quod prima cujuſcumque menſis die ſub ortum Solis in noſtra Metropolitana ſolemniter indicitur.

Hæc ſunt verba, quæ *in Apoſtolicis litteris* continentur: *Omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, qui de cætero vere pœnitentes, & confeſſi, & Sacra Communione refecti Miſſa qualibet prima die cujuslibet menſis in prædicta Eccleſia, orente Sole cum cantu celebrandæ, ut præfertur, interfuerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, quam etiam animabus Chriſti fidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicare poſſint, miſericorditer in Domino concedimus.*

Nonnulli hoc pium inſtitutum parvi faciunt, atque adeo cœleſtem hunc theſaurum abjiciunt, quod fieri non poſſe arbitrantur, ut Pœnitentiæ Sacramento prius expurgati, & Sacra Euchariſtia refecti ſolemni Sacros pariter interſint, quemadmodum Pontificis litteræ, & res ipſa ad conciliandam Indulgentiam perſcripta poſtulare videntur, nempe, ut eidem Miſſæ Sacrificio præſentes adſint; quæ profecto ſine ulla lethali culpa perficienda ſunt, & cum Dei amore, & gratia conjungi debent, ut per ipſa theſaurum Indulgentiæ conſequamur.

Hæc difficultas magna ex parte diſſolvi poſſet, ſi Pœnitentiæ Sacramento expientur veſpere præcedenti, aut vere contritionis actum eliciant, priuſquam ſolemne Sacrum inchoetur. Id S. Carolus Borromeus docuit, cum populum ſuum pro Jubilæo comparando inſtitueret (*b*); cum enim conditiones ad id neceſſarias enumeraret, hæc tradit: *Prima eſt, ut vere contriti peccata deponant; quod ſane omnes, priuſquam Eccleſiarum viſitationem inceperint, juvat egiſſe, & Jubilæi conſequendi legibus ſe ſatisfeciſſe, hoc modo certiores fiant.*

(*b*) In Actis Eccleſiæ Mediolanenſi p. 7.

Expedita hac difficultate, alia ſupereſſe videtur, nempe neceſſarium eſſe juxta Pontificis litteras Pœnitentiæ Sacramentum, & Sacræ Euchariſtiæ perceptionem, antequam Fideles ad Miſſam audiendam accedant. Quamobrem illud primo adfirmabimus nihil ei prodeſſe Indulgentiam, qui lethalis culpæ vinculo teneatur (*c*) Secundo inquirunt Theologi quo tempore culpæ innocens, atque integer eſſe debeat, qui obtinere Indulgentiam exoptet.

(*c*) S. Th. in ſuppl. q. 27. at. 1.

Cardinalis Bellarminus (*d*) aſſerit eorum ſententiam veritati magis conſentaneam, qui fatentur Dei gratiam omnino requiri, cum fiunt perſcripta opera; tunc vero certam illam eſſe omnino, cum id Pontifex decernit, quemadmodum cum hæc habentur: *Pœnitentes, & confeſſi viſitent Eccleſias, orent &c.* Tunc ſolum id neceſſarium non judicat, cum perſcriptum opus, licet cum Dei gratia non conjungatur, propoſitam Indulgentiæ cauſam magis adjuvet; veluti ſi Indulgentia promulgata fuerit, ut templum extruatur, ut egeni ſubleventur, ut pro recuperanda Terra Sancta, pecunia, vel arma conferantur: Hoc etiam Beccanus confirmat. (*e*)

(*d*) Tom. 2. Controv. l. 9. c. 13.

Alii tamen Dei gratiam cum perſcriptis operibus haud neceſſario jungendam exiſtimarunt, inter quos Dominicus Sotus (*f*), qui ſe docere id fatetur: *Sub doctorum cenſura*. Eſtius (*g*) magis libere docuit nihil ſane prodeſſe; ſi deſignata opera perficiant ii, qui lethalis culpæ amore tenentur; contra vero, qui illam deteſtari paratus ſit, & in amicitiam Dei, omni labe expiata, redire, is utiliter in præſcriptis operibus verſatur, licet divina gratia præditus non ſit; quæ tum neceſſario requiritur, cum Indulgentiam adipiſci ſecum deliberat, quamvis etiam Pontifex criminum præviam confeſſionem præcipiat, cum Indulgentiam, gerendaque opera promulgait: *Atque hinc eſt* (ait Sotus), *quod conſueta Indulgentiarum forma non tantum requirit veram pœnitentiam ſeu contritionem, verum etiam confeſſionem; non quod conditiones requiſitæ impleri non poſſint, niſi ab iis, qui, prævia confeſſione, fuerint a peccatis abſoluti, ſed quia ipſam Indulgentiam non conſequuntur, niſi in gratia exiſtentes.*

(*e*) In Sum. Theolog. Sholaſt. c. 28. ſub tit. de Sacramen. q. 6.
(*f*) In l. 4. ſent. diſt. 21. qu. 2. art. 3.
(*g*) In l. 4. ſent. d. ſt. 20. §. 8.

Eandem rem fuſius Suarez exponit (*h*) probatque ad comparandam Indulgentiam non omnino neceſſarium eſſe, ut ſimul cum Dei gratia præcepta pia opera ſuſcipiantur; etenim licet ipſam vitam æternam non mereantur, animas tamen ad eam præparant. Tunc ſolum Dei gratiam requiri cenſet; cum eandem Indulgentiam conſequi ſtatuimus. Inſuper, licet Pontifices Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiam percipiendam proponant, ac poſtremo aliquod templum inviſendum, hanc rem non adeo judicandam arbitratur, ut crimina omnino confiteri, & ad Sacram Euchariſtiam accedere neceſſario Pontifices jubeant, antequam templum viſitemus, ſed hoc ultimum proponi poſſe, atque ita reipſa fieri omnia, quæ a Pontificibus indicuntur, & quæ neceſſaria ſunt ad conſequendam Indulgentiam, nempe cauſam aliquam, quæ ad honorem Dei pertineat, legitimam auctoritatem illius, qui Indulgentiam concedit, & divinæ gratiæ conditionem pro illo, qui eandem Indulgentiam aſſequi contendit, uti S. Thomas docuit (*i*).

(*h*) Tom. 4. in par. 3. Divi Th. diſput. 52. ſect. 5.

Reliqui Doctores, qui poſt Suarez de his re-

(*i*) Quodliber 2. art. 16.

rebus ſcripſerunt, ejus opinionem ſecuti ſunt, quam nos etiam hoc tempore ob hanc cauſam amplectimur. Siquidem Pontifex, qui Indulgentiam impertivit, Sacrum, de quo ſermo eſt, in Metropolitana fieri cognovit *ſub ortum Solis*, ita in ipſius litteris habetur, ac paulo poſt *oriente Sole*. Attamen ſi Pontifex Bononiæ verſaretur, hos cives mane plurimum indulgere ſomno nobiſcum intelligeret, ſed his omiſſis, eam mentem Pontifici fuiſſe non putamus, ut *Solis ortu* criminum confeſſionem Fideles jam peregerint, divinamque Euchariſtiam acceperint, hinc ſequitur Pontifici quoque animum non fuiſſe, ut pro lucranda Indulgentia pœnitentiæ Sacramentum, & Euchariſtiæ præhabeantur Miſſæ, quæ *oriente Sole* cantari conſuevit. Hæc tradit P. Paſſerinus Ordinis Sancti Dominici olim Procurator Generalis, & Romanorum Tribunalium peritiſſimus (*a*): *Intereſſentibus Proceſſioni Roſarii in prima Dominica menſis Paulus V. conceſſit Indulgentiam Plenariam cum clauſula: pœnitentibus, & confeſſis, & Sacra Communione refectis. Proceſſio vero iſta haberi poteſt de mane, & in aliquibus locis de mane habetur; poteſt ergo haberi de mane tali tempore, ut commode Fideles ante illam non poſſint confiteri, & communicare: unde non eſt veriſimile, quod Pontifex per illam clauſulam voluerit privare Indulgentia illos, qui commode ante Proceſſionem non potuerint confiteri, & Euchariſtiam ſumere; ſed potius dicendum eſt, ſufficere, ſi peccatores intuitu talis Indulgentiæ Deo reconcilientur, & Sacramentum Euchariſtiæ eadem die ſuſcipiant.*

(*a*) In Tract. de Indulgentiis, qu. 18. ſub n. 240.

Cum hæc ita ſint, primum ſingulos hortamur, ut præcedenti die, ſi commode perficere id poſſint, peccata confiteantur, vel ſaltem animo contriti ſolemni Miſſæ aſſiſtant: Sin autem hæc prætermiſſa fuerint, Sacro tamen pie intereſſe non omittant, eoque peracto, culpas pœnitentiæ Sacramento penitus expurgent, Euchariſtiam ſuſcipiant, aliiſque neceſſariis rebus ſatisfaciant, atque ita pro certo teneant, ſe participes futuros Indulgentiæ, quam Pontifex tribuit, licet hæc eadem non abſolverint, antequam Sacrum conficiatur.

INSTITUTIO XLIX.

Excitantur Fideles, ut Triduum pie ſuſcipiant in honorem Sanctæ Annæ in templo eidem nuncupato, ubi Calvaria ipſius publice exponetur, quæ ſane certiſſimis documentis comprobatur. Quo pacto, & quo tempore Caput S. Annæ ab Oriente in Galliam venerit. Quiſnam Calvariam Sanctæ Annæ Beato Cardinali Albergato dono dederit, & quonam pacto Bononiæ aſſervetur.

INter inſignes, vetereſque Reliquias, quibus hæc Civitas prædita eſt, Cranium Sanctæ Annæ merito adnumerari debet, quod in templo Regularium Sancti Brunonis eidem S. Annæ dicato, magno cultu, ac religione ſervatur. Eas Reliquias inſignes nuncupavimus, cum ad Matrem Beatæ Virginis Mariæ pertineant, pro cujus honore in Oriente primum, ac deinde in Occidente plurima templa condita fuerunt (*b*).

(*b*) Bolland. tom. 6. menſis Julii in diem 26.

Eaſdem Reliquias certas appellamus: Etenim perſpectum eſt omnibus, Beatæ Annæ Corpus a Paleſtina delatum fuiſſe Conſtantinopolim circiter annum 750., cum Juſtinianus II. Imperium teneret, qui templum quoque magnificum S. Annæ tunc extruxit. Cognitum pariter habemus, Comitem Bleſenſem, qui in Græciam cum Balduino deſignato Orientis Imperatore profectus fuerat, in Galliam Caput Sanctæ Annæ circiter annum 1200. dono miſiſſe (*c*). Certum etiam eſt, Henricum VI. Angliæ Regem, qui Pariſiis ſuſcepto diademate Galliarum Rex declarari voluit, Cranium S. Annæ tribuiſſe Beato Nicolao Albergatto Cardinali, & hujus Urbis Epiſcopo, cum perſunctus ultima Legatione fuiſſet. Ipſe vero ſuis Carthuſienſibus dono illud conceſſit, qui pretioſum munus in Eccleſia collocarunt. Cum hæc ita ſe habeant, difficile prorſus erit certioribus documentis has Reliquias probare, cum præſertim res hujuſmodi nullis rationibus ex Metaphyſica, ſeu Phyſica deſumptis oſtendi poſſint, ideoque certis hominum teſtimoniis ſatis confirmentur.

(*c*) Tillemont. adnot. 3. in vitam B. Virg. to. 1.

Beatus Nicolaus Albergattus delatis circiter annum 1435. Bononiam his Reliquiis, magno cum honore a ſuis civibus exceptus fuit: *Nicolaus* (inquit Sigonius) (*d*) *egregie ab omnibus collaudatus in Italiam ſe recepit, ac Cranium S. Annæ Matris Beatæ Mariæ Virginis ab Henrico Rege dono acceptum pridie Kalendas Decembris Bononiam attulit, atque ingenti ab univerſis honore acceptus, Monachis ſuis Carthuſienſibus dono dedit, qui ei Oratorium S. Annæ in via S. Iſaiæ condiderunt, ubi nunc etiam aſſervatur.*

(*d*) In vita ipſius cap. 13.

Eam ſane opinionem probitatis Sigonius, eamque ſanctitatis gloriam Beatus Albergattus conſecuti ſunt, ut Adrianus Baillet in rebus judicandis ſeveriſſimus has nobis Reliquias in dubium revocare auſus non fuerit (*e*).

(*e*) In vita S. Annæ die 26. Jul.

In Concilio per Sanctum Bonifacium coacto *ſæculo octavo* Sacræ Reliquiæ *Patrocinia* vocantur (*f*). Inſuper Patres, rerumque Sacrarum ſcriptores teſtantur, eos Populos peculiari quadam ratione ad pietatem excitari, ſpemque bonorum ob illius Sancti patrocinium, cujus Reliquiæ in ipſorum Civitate religioſe coluntur: *Itaque* (ait P. Theophilus Raynaudus) (*g*) *mirum non eſt, quod Deus intuitu Sacrorum Corporum in eorum veneratores ſit beneficentiſſimus, & ipſi Sancti, quorum alicubi jacent Corpora, ibi maxime ſuam apud Deum gratiam prodant, exorando multa bona, & magna munera iis, a quibus eo loco coluntur*. Expendendum pariter eſt, quod ſubdit (*h*): *Nec vero hic titulus venerationis ſpecialis Sanctorum reſtringitur ad integra Sanctorum Corpora; nam etiam particularum duntaxat poſſeſſio ſatis ſuperque eſt ad excitanda hoc titulo ſpecialia fidelium ſtudia.*

(*f*) Ferrandus in diſquiſit. Reliquiar. p. 206.

(*g*) Tom. 8. P. Raynaudi in opere, qui inſcribitur: Titulus cultus Sanctorum ſpecialis pag. 118.

(*h*) Pag. 119.

Supervacaneum ducimus monere implorandam nunc eſſe majori ſtudio Sanctorum opem, ut beneficia a Deo percipiamus; illud omittere non poſſumus, Cranium Sanctæ Annæ in Eccleſia Carthuſienſium, cujus ſupra meminimus, non ſolum, uti mos eſt, die 29. hujus menſis Januarii, ſed etiam inſequentibus diebus 30. 31. ejuſdem menſis palam exponi: Omnes hortamur, ut in idem templum frequentes conveniant, ut honorem Sanctæ Annæ debitum perſolvant, ipſique hanc Civitatem, ac diœceſim plurimum commendent. Accedit etiam, Indulgentiam iis concedi, qui, poſt criminum confeſſionem, ſuſceptamque Euchariſtiam in quocumque templo, per eos tres dies Sanctæ Annæ Eccleſiam inviſerint, ejus Reliquiis cultum religioſum præbuerint, ipſamque Parentem Beatiſſimæ Virginis vehementer obteſtati fuerint, ut Dei opem, ſubſidiumque nobis impetret tum in his, quæ ad præſentem vitam, tum in bis, quæ ad perpetuam felicitatem ſpectant.

INSTITUTIO L.

De conceſſione Summi Pontificis, ob quam carnium eſus permittitur tempore ineuntis Quadrageſimæ. De origine, atque inſtitutione ejuſdem Quadrageſimæ. Quibus de cauſis abſtinentia a carnibus diſſolvi per Quadrageſimam poſſit. De piis operibus, quæ Pontifex præſcribit in ſua conceſſione. Quæ ratio tenenda ſit in iiſdem operibus faciendis, ut Pontificis conceſſio magno cum fructu jungatur.

MAgiſtratus hujus Urbis publicæ Sanitati conſervandæ præpoſitus merito dubitavit, ne cives ex gravi morbo paulo ante liberati valetudinem iterum amitterent, & qui ſani ſunt ægritudinem contraherent, ſi cibis in Quadrageſima perſcriptis, illa jam proxime impendente, uterentur; Graves etiam ſumptus expendit, qui egenis neceſſarii eſſent, ſi poſt tot incommoda, ac detrimenta hoc anno accepta non ſolum carnibus per Quadrageſimam abſtinere, ſed ovis pariter, ac lacticiniis deberent. Hinc Medicos in Civitate principes conſulendos præ cæteris omnino cenſuit, ut judicium de civium ſanitate ferrent. Ipſi igitur acciri ſunt, & examinata diligenter febrium cauſa, ac natura, quibus cives vexantur, perſpecto convaleſcentium numero, aliorumque diſcrimine, ne ſanitas labefactetur, in eo periculo cives conſtitutos judicarunt, ut frequenter morbis obnoxii futuri ſint, ſi toto Quadrageſimæ tempore eos cibos ſumant, qui ab Eccleſia præcipiuntur, neque ſatis morborum cauſam auferri, ſi ova, ac lacticinia permittantur. Siquidem veriſſimum eſt, quod Sutor *de vita Carthuſiana lib.* 1., integram valetudinem ſine juſculo, & ſine carnibus conſervari ab illis poſſe, vel amiſſam recuperari, qui illarum uſum non habent; contra vero, qui veſci carnibus ſoleant, ſi morbo aliquo premantur, vel ob delicatam corporis habitudinem morbis obnoxii ſint, curari vix poſſe, niſi juſculo, & carnibus ipſorum imbecillitas adjuvetur.

Medicorum conſilio per ipſos obſignato, & per Magiſtratum Sanitatis ad nos delato, litteras ad Summum Pontificem dedimus, quibus rem totam explicavimus, ſcriptumque Medicorum conſilium una tranſmiſimus, ut Pontifex integre rem cognoſceret. Etenim ob diuturnam experientiam in Sacris Romanis Congregationibus comparatam intelligimus ad Sedem Apoſtolicam pertinere, Civitatem, diœceſim, ac præſertim Provinciam, & Regnum a præcepto Quadrageſimalis abſtinentiæ liberare, cujus rei ea potiſſimum cauſa adducitur; nam ſi reliqui Epiſcopi hæc facultate præditi eſſent, importunis precibus impulſi, vel habita quorumdam hominum ratione, ſingulis annis eam immunitatem concedere cogerentur, & hoc pacto abſtinentia Quadrageſimæ paulatim in deſuetudinem abiret. Eorum ſententiam prætermittimus, qui temere, vel imperite, ſine ulla ratione, ſed occulta in Sedem Apoſtolicam invidia permoti, eandem facultatem cuilibet Epiſcopo tribuerunt, ita ut, ſi legitima cauſa intercedat, non modo privatos aliquos, ſed Civitatem univerſam, ac diœceſim a Quadrageſimæ legibus diſſolvere poſſet.

Sanctiſſimus Pontifex reſponſum noſtris litteris fecit, paternaque clementia nobis facultatem dedit, ut hanc civitatem, ac diœceſim immunes abſtinentia Quadrageſimæ hujus anni 1736. declaremus, certiſque conditionibus adhibitis permittamus, ut carnibus utantur. Hæc eadem præſenti hac noſtra declaratione promulgare intelligimus, & Apoſtolica auctoritate carnium uſum concedere per Quadrageſimam hujus anni 1736, quem tamen interdicimus die primo Cinerum, præceptis vigiliis, feriis ſextis, ac Sabbatis, totaque Hebdomada Majori; nempe a Dominica Palmarum ad Sabbatum *incluſive* ejuſdem Hebdomadæ, quibus diebus abſtinentiam ſervare omnes tenentur. Monemus etiam aliquo ſubſidio egenos ſublevandos Quadrageſimæ tempore ter per hebdomadas pro eorum conditione, qui hac immunitate gaudere velint. Si facultas non ſuppetat erogandæ in egenos pecuniæ, ter per hebdomadam tertiam Roſarii partem Beatæ Virgini perſolvent, cui hanc civitatem, ac diœceſim plurimum commendabunt. Declaramus autem juxta Pontificis voluntatem, ac noſtram, qui illius juſſa facimus, has conditiones neceſſario obſervandas omnibus, qui immunitatis ejuſdem participes eſſe cupiant; qui eas neglexerint, & tamen abſtinentiam Quadrageſimæ non coluerint, de violato ipſius Quadrageſimæ præcepto ſe reos eſſe coram Deo, & Eccleſia pro certo teneant.

Hic finem habere poſſet Oratio noſtra: cum tamen delatum nobis fuerit, ſuperioribus annis, cum Pontifex huic civitati, & diœceſi lacticiniis uti per Quadrageſimam indulſit, varias quæſtiones excitatas fuiſſe non pravo quidem ſtudio, ſed cupiditate intelligendi, qua ratione immunitas Quadrageſimalis abſtinentiæ permitti poſſet, quæ ab Apoſtolis tradita in poſteros dimanavit; utrum ad id legitima cauſa requiratur, utrum peculiares aliquæ cauſæ ad hoc beneficium obtinendum ſatis eſſe videantur; ideo pro muneris noſtri ratione pauca ſubjicienda ſunt, ut ii doceantur, qui has dubitandi rationes in medium protulerunt. Interim omnes hortamur, ne de iis rebus, quas ignorant, ac potiſſimum in hominum frequentia, verba facere audeant, ſed potius Epiſcoporum judicia, quibus Eccleſiam regendam Deus tradidit, ſuis opinionibus anteponant; Nobis præſertim fidem habeant, qui in cauſis Canonizationum agendis tamdiu verſati ſumus, cum Fidei Promotoris munus ageremus. Expendant etiam perraro ſapientiæ donum divinitus infundi, iiſque plerunque concedi, qui fere ad ſanctimoniæ apicem pervenerunt, quorum opera Deus uti conſuevit, ut aliorum tenebras depellant, & in viam ſalutis adducant; ſilentium eſſe veluti ſtipendium ignorantiæ, quod ſolvere neceſſario debent omnes, qui nullam litteris operam dederunt: neque enim fas eſt iis ſermonibus implicari, qui illorum ſuperant ingenium.

Eſto igitur Quadrageſimæ Inſtitutum ab Apoſtolis repetendum ſit, falſaque eorum ſententia videatur, qui ipſius auctorem Pontificem Theleſphorum putaverunt. Nam illud unanimi Patrum conſenſu probatur, nempe ad Apoſtolos ea referenda, quæ Eccleſia univerſa complectitur, & quorum auctor ignoratur. Id nos pariter oſtendimus alio loco, cum de Quadrageſima ſermonem haberemus
(*a*); non tamen inde conſequitur in Ponti- (*a*) Inſt. 15.
ficis poteſtate non eſſe, ut aliquos abſtinentia Quadrageſimæ immunes declaret. Siquidem inter Apoſtolicas traditiones, quæ nullum dogma, ſed mores tantum, ac diſciplinam præſeferunt, diſcrimen intercedit; alias induxerunt Apoſtoli, quas ex ipſo Salvatore perceperunt, cum adhuc in terris degeret, vel poſtquam a mortuis ſurrexit per illud temporis ſpatium, donec in Cœlum aſcendit;

illas

illas deinde Apoſtoli voce ſua poſteris demandarunt; De bis inquit Sanctus Paulus in prima ad Coryntbios Epiſtola: *Ego accepi a Domino, quod & tradidi vobis*: ac paulo poſt: *Præcipio non Ego, ſed Dominus*. Aliæ vero traditiones ab Apoſtolis quidem profectæ ſunt, quas tamen ipſi a Chriſto Domino ante mortem, vel ante Aſcenſionem minime ſuſceperunt; ſed Eccleſiæ Rectores conſtituti, poſtquam in cœlum divinus Præceptor reverſus eſt, qua fuerunt auctoritate præditi, ea decreverunt, quæ pro ejuſdem Eccleſiæ utilitate, ac felici adminiſtratione neceſſaria ipſis videbantur: De his ita loquitur S. Paulus (*a*): *Ego dico, non Dominus*. Has procul dubio traditiones magno honore proſequi debemus, non ejus tamen naturæ ſunt, ut Romanus Pontifex pro illis diſpenſandis auctoritate careat (*b*). Itaque cum Quadrageſimæ inſtitutio ad primas Traditiones, quæ Divinæ potius nuncupandæ ſunt, minime pertineat, ſed ad ſecundas, quæ ſolum Apoſtolicæ vocari debent, facile intelligi poteſt, abſtinentiam Quadrageſimæ poſitam eſſe in Romani Pontificis facultate. Hæc tradit Melcbior Canus (*c*) eadem ratione, quam nos explicavimus, & exemplo immunitatis adductus; quæ a Quadrageſimæ abſtinentia concedi ſolet. Idem Annatus (*d*), & Cardinalis Gottus (*e*) ſuis ſententiis confirmant.

Sed jam ad cauſam hujus immunitatis deveniamus, & eam explicemus, quæ ſatis eſſe judicetur; ac primum omittimus controverſias, quæ inter Theologos, & canonum Interpretes agitantur: utrum leges Eccleſiaſticas abſque ulla cauſa Romanus Pontifex ſolvere poſſit, an qui Pontificis auctoritate in bunc modum ſoluti ſunt, in utroque Foro poſſint uti comparato privilegio: ea nobis probanda ſunt, quæ a Tridentina Synodo perſcribuntur (*f*), quæ vinculum legis aliquando, non tamen frequenter exſolvendum ſtatuit, & cauſam ſemper ad id legitimam, ac præſentem requirit. Doctrinam quoque ſequimur S. Bernardi (*g*), qui Pontificem Eugenium monet, ut hæc diligenter expendat, priuſquam legem aliquam diſſolvat: *Spiritualis Homo ille, qui omnia dijudicat, ut ipſe a nemine dijudicetur, omne opus ſuum trina quadam conſideratione præveniat: primum quidem, an liceat; deinde, an deceat; poſtremo, an expediat. Nam, etſi conſtat, in Chriſtiana utique Philoſophia non decere, niſi quod licet, non expedire, niſi quod decet, & licet, non continuo tamen, omne, quod licet, decere, vel expedire, conſequens erit*; Et paulo poſt: *Facits hoc, quia poteſtis, ſed, utrum hoc debeatis, quæſtio eſt, & quomodo*. Sententiam pariter a Theologis Moralibus propoſitam amplectimur, nempe graviorem cauſam eſſe neceſſariam, ut aliqua civitas, diœceſis, aut provincia Quadrageſimæ abſtinentia liberetur, non aliter, quam ſi privatis quibuſdam civibus eadem immunitas tribuenda ſit; Cum enim Quadrageſimæ præceptum univerſos complectatur, ob peculiarem, vel dubiam cauſam infringi nequit; cum hæc ita ſe habeant, pro immunitate, de qua agimus, cauſam, & procul dubio ſufficientem intercedere non eſt inficiandum. Siquidem, ut ait Pater la Croix (*h*): *Pro Diſpenſatione univerſali, qua utentur etiam multi, in quibus forte cauſa non ſubſiſtis, uti, ſi diſpenſetur propter communem penuriam piſcium, quos tamen multi nobiles, & divites habere poſſent, videtur requiri certitudo cauſa rationabilis nunc exiſtentis, qualis eſſet periculum morborum &c. non quod certum eſſe debeat, tales morbos eſſe ſecuturos, ſed quod nunc debeat certo eſſe prudens metus, & periculum, quod morbi ſint inde probabiliter ſecuturi, ita ut requiratur certitudo periculi, non tamen certitudo eventus.*

Finem ſermoni facimus, pauca aliqua moneotes de ſtipe, quæ egenis ter in bebdomada pro cujuſvis conditione, ac facultate perſolvi debet; pauca etiam ſubjicimus pro illis, qui ob paupertatem egenos pecunia recreare nequeunt, & tertiam Roſarii partem, uti ſuperius expoſuimus, ſtipis loco ſubrogare tenentur, ut conditionibus ad immunitatem obtinendam Quadrageſimalis abſtinentiæ neceſſariis ſatisfaciant. Porro, dum res agitur de eleemoſyna eas quæſtiones prætermittimus, quæ inter Theologos de extrema, gravi, & communi, ut vocant, egenorum neceſſitate tractantur; miſſa quoque facimus, quæ ratione divitum, aut naturæ, aut conditioni ſuperflua cenſenda ſunt; verum iis verbis utimur, quibus Deus cum in veteri, tum in novo teſtamento uſus eſt: Deuteronomii *cap.* 15. *Non deerunt*, inquit, *pauperes in terra habitationis tua; idcirco ego præcipio sibi, ut aperias manum fratri suo egeno, & pauperi*: In Evangelio S. Lucæ *cap.* 11. *Veruntamen, quod ſupereſt, date eleemoſynam*. Sed illud terrere nos plurimum debet, quod Matthæus *cap.* 25. teſtatur, in ſupremo judicio, quod de univerſis hominibus Chriſto Domino commiſſum eſt, boc pacto eos, qui a *ſiniſtris* erunt, damnandos: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo, & angelis ejus*; Deinde cauſam exponit: *Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare, ſitivi, & non dediſtis mihi potum, boſpes eram, & non collegiſtis me, nudus & non cooperuiſtis me, infirmus, & in carcere, & non viſitaſtis me*. Videant, an his temporibus apte conveniant, quæ Propheta Ezechiel in Hieruſalem ſcripſit, cum ipſi Dei indignationem, ejuſque cauſam ediceret (*i*): *Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otium ipſius, & filiarum ejus, & manum egeno, & pauperi non porrigebant*. Tandem perpendant quid ſtatuendum in nos videatur, quibus eſus carnium his diebus ad jejunium conſacratis permittitur, cum ex Patrum unanimi conſenſu ejejunium rite obſervatum Deo jucundum eſſe nequeat, niſi cum eleemoſyna ſimul conjungatur: *Jejunium*, inquit S. Gregorius (*k*), *Deus approbat, quod ad ejus oculos manas eleemoſynarum levat, quod cum proximi dilectione agitur, quod ex pietate conditur*; S. Leo Pontifex, cum de Quadrageſimæ Inſtituto diſſereret, hæc habuit (*l*): *In pauperes, & diverſis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, & gratia Deo multorum voce referantur, & jejuniis noſtris egentium refectio ſuffragetur*; S. quoque Petrus Chryſologus hæc monuit (*m*): *Miſericordia, & pietas jejunii ſunt alæ per quas tollitur & portatur ad Cælum, ſine quibus jacet, & volutatur in terra*: Tandem Ivo Carnotenſis eandem ſententiam bis verbis proſequitur: (*n*) *Tantum enim valet jejunium ſine eleemoſyna, & aliis operibus pietatis, quantum valet veteri tunica inſertus pannus rudis*.

Sed de recitanda ter per hebdomadam tertia Roſarii parte dicendum ſupereſt, vel potius de pietate, quam in Beatam Virg. Mariam teſtari debemus. Supervacaneum fortaſſe videbitur de hac re ſermooem inſtituere, eum hæc civitas in honorem Divinæ Parentis tot ſacras ædes condiderit; cum tot præclara ædificia magnis ſumptibus extruxetit, ut commodiorem populo viam ſterneret, qui magna frequentia ad Montem Guardiæ confluit, ut B. Virginis effigiem a S. Luca dipinctam veneretur; cum poſtremo magnificam a fundamentis Eccl. eodem in loco nunc erigat, ut cultus Beatæ Virg. magis propagetur.

(*a*) Eadem Epiſtola ad Coryn.

(*b*) P. Gregor. Valentia in Analyſi Fidei Catholicæ tom. 23. Biblioth. max. Pontific. tit. de tradition. Apoſt. p. 152. P. Rabaudus in ſuis exercitationib. Theolog. 1. exercit. § 2. c. 2. §. 3.

(*c*) Lib. 5. de Locis Theolog. c. 5.

(*d*) In Apparatu Theolog. poſit. lib. 5. ar. 2. p. 200 edit. Venet. an. 1717.

(*e*) In celebri Theol. Scholaſtic. Dogmatic. tom. 1. qu. 3. dub. 3. §. 3. ac 2.

(*f*) Cap. 18. Seſſ. 25. de Reform.

(*g*) Lib. 3. de Conſiderat. c. 4.

(*h*) In Theologia Morali lib. 3. par. 2. de Jeju. n. 1308.

(*i*) Cap. 16.

(*k*) Homil. 16. Evang.

(*l*) Ser. 10.

(*m*) Ser. 8.

(*n*) Ser. 14. de Quadr.

Attamen ut eos confirmemus, qui magno ſtudio B. Virginem jam proſequuntur, alioſque incitemus, qui fortaſſe hac pietate careant, pauca aliqua ex ſermonibus Sancti Bernardi delibabimus, qui cum de Nativitate Beatæ Parentis ſermonem haberet, qui inſcriptus fuit *De aquaducta*, hæc præ cæteris tradidit: *Ad Patrem verebaris accedere, ſolo audita territus ad folia fugiebas. Jeſum tibi dedit mediatorem: quid non apud talem Patrem Filius talis obtineat? Exaudietur utique pro reverentia ſua: Pater enim diligit Filium. An vero trepidas & ad ipſum? Frater tuus, & caro eſt, tentatus per omnia abſque peccato, ut miſericors fieret. Hunc tibi Fratrem Maria dedit*: Deinde ad Mariam confugiendum, ſi timor aliquis pro Divina Filii Majeſtate nobis irrepſerit, his verbis hortatur: *Sed forſitan & in ipſo Majeſtatem vereare Divinam, quod, licet factus ſit homo, manſerit tamen Deus. Advocatam habere vis & ad ipſum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modo pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Non dubius dixerim. Exaudietur & ipſa pro reverentia ſua. Exaudiet utique Matrem Filius, & exaudiet Filium Pater.*

In Sermone autem infra Octavam Aſſumptionis habito, cui titulus eſt: *De duodecim prærogativis Beatæ Virginis Mariæ*, hæc Sanctus Bernardus aſſerit, ut Fidelium animos erga Divinam Parentem magis inflammet. *Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuavis eſt, omnibus offerens lac, & lanam. Revolve diligentius Evangelicæ Hiſtoriæ ſeriem univerſam, &, ſi quid forte increpatorium, ſi quid durum, ſi quod denique ſignum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero ſuſpectam habeas, & accedere verearis. Quod ſi (ut vere ſunt) plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena manſuetudinis, & miſericordiæ, quæ ad eam pertinent, inveneris, age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem benigniſſima miſeratione providit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum*. Si omnia perſequi velimus, quæ ſuper hac re S. Bernardus litteris commendavit, non exiguæ molis liber conficeretur. Quare finem dabimus ea ſubiicientes quibus idem ipſe S. Bernardus utitur, (a) ut B. Virinis opem expoſcendam admoneat; ipſiuſque vitæ exempla nobis imitanda: *In periculis, in anguſtiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde, & ut impetres ejus Orationis ſuffragium, non deſeras converſationis exemplum. Ipſam ſequens non devias, ipſam rogans non deſperas, ipſam cogitans non erras. Ipſa tenente, non corruis, ipſa protegente, non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia, pervenis.*

(a) In Homilia 2. de laudibus Beatæ Virginis.

INSTITUTIO LI.

Monentur Eccleſiaſtici, ut conveniant ad ſpiritualia exercitia S. Ignatii. De ipſorum origine, & maxima utilitate, quam illa pluribus attulerunt. Quam magni ſemper fecerint, & quantum commendaverint eaſdem exercitationes Summi Pontifices, & alii Eccleſiæ Præſules.

PRima feria VI. ineuntis Quadrageſimæ, aliiſque decem inſequentibus ſub horam diei vigeſimam quartam, cum Salutationis Angelicæ ſignum indicitur, Sacerdos ex Societate Jeſu in templo ſui Ordinis Sanctæ Luciæ dicato noſtræ hujus civitatis Eccleſiaſticos viros de more piis exercitationibus detinebit. Eas Sanctus Ignatius ſingulari Dei beneficio compoſuit, poſteriſque tradidit, poſtquam eximiam ipſe utilitatem expertus fuerat, cum ſe totum Deo conſecraverat. Iiſdem exercitationibus adducti doctrina, ac pietate præſtantiſſimi viri S. Franciſcus Xaverius, Venerabilis Dei Famulus Paſchatius Broetius, Faber, Lainetius, & Salmeron arctiorem vitæ diſciplinam, curamque æternæ ſalutis unice ſuſceperunt (b). Illas congeſſit S. Ignatius non modo, ut in Societatem ſuam cooptati fructum perciperent, ſed univerſi Fideles hac ratione virtutem, & innocentiam excolerent. Illas S. Franciſcus Borgia, Societatis Jeſu clariſſimum lumen, Paulo III. exhibuit, ut prius in examen vocatæ Pontificis ipſius auctoritate probarentur, omniſque invidiæ moles in Societatem concitata penitus extingueretur: *Quo latius* (ait Pontifex) (c) *ejus fructus pateat, & plures Chriſtifideles majori cum devotione ad utendum illius exercitiis invitentur*. Cum deinde Cardinalis Burgenſis, & Salutiarum Epiſcopus ejuſdem Cardinalis Vicarius Generalis, & præclarus Civis noſter Ægidius Foſcararius Ordinis S. Dominici, tunc Sacri Apoſtolici Palatii Magiſter, ac poſtea Mutinenſis Epiſcopus delecti Examinatores unanimi conſenſu teſtati fuiſſent: *Dicta Exercitia pietate, ac ſanctitate plena, & ad ædificationem, & ſpiritualem profectum Fidelium valde utilia, & ſalubria eſſe, & fore*: tunc per eundem Pontificem confirmata fuerunt, cunctiſque Fidelibus propoſita, ut fructum ex illis deſumerent: *Debitum etiam reſpectum ad fructus uberes, quos Ignatius, & ab eo inſtituta Societas præfati in Eccleſia Dei ubique gentium producere non ceſſant, & ad maximum adjumentum, quod ad id prædicta Exercitia tulerunt, non immerito habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Documenta, & Exercitia prædicta, ac omnia, & ſingula in eis contenta auctoritatem prædicta, tenore præſentium ex certa noſtra ſcientia probamus, collaudamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus* (d). Hæ piæ Exercitationes, cum de S. Ignatio cooptando inter Sanctos ageretur, magnum cauſæ pondus, ac momentum contulerunt, uti plane cognoſcitur ex *Relatione*, quam Romanæ Rotæ Auditores pro illius temporis Inſtituto, ac more confecerunt. Siquidem ipſius Exercitiis diligenter examinatis, S. Ignatium ſumma rerum ſpiritualium cognitione præditum fuiſſe adfirmaverunt; De illis Sancta Mater Eccleſia hæc aſſerit (e): *Illum compoſuit Exercitiorum librum Sedis Apoſtolicæ judicio, & omnium utilitate comprobatum*. Poſtremo Clemens XI., cum litteras ad omnes Epiſcopos Italiæ, Inſularumque adjacentium ſcriberet die 1. Februarii anno 1710., ipſis præcepit omnem diligentiam impendere, ut Rectores Animarum, Confeſſarii, Sacerdotes, Beneficium aliquod obtinentes, & Clerici piis ejuſmodi exercitiis operam darent, hujuſque rei cauſam hanc potiſſimum inter cæteras exponit: *Cum diuturna experientia compertum ſit, ad retinendam, conſervandamque Sacerdotalis Ordinis dignitatem, & ſanctimoniam maximopere conducere, ut Eccleſiaſtici Viri ſpiritualibus Exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid ſordium de mundano pulvere contractum eſt, commode detergitur, Eccleſiaſticus ſpiritus reparatur, mentis acies ad Divinarum rerum contemplationem extollitur recte, ſanctæque vivendi norma vel inſtituitur, vel confirmatur*. Quamobrem viros Eccleſiaſticos nobis ſubjectos magnopere hortamur, ne hanc utilitatem ipſis propoſitam prætermittant. In mentem revocent S. Hieronymi ſententiam, ut rem magna cum alacrita-

(b) P. Maffejus in vita S. Ignatii lib. 1. c. 8. & c. 11.

(c) In Conſt. nun. data anno 1548.

(d) P. Suarez tom. 4. de Religione lib. 9. c. 5.

(e) In 2. lect. Offic. S. Ignatii.

te

Digitized by Google

(a) In cap. 2. epiſt. ad Titum.

te ſuſcipiant (a): *Non ſolum Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum Populum, cui præſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant, verum etiam & inferioris gradus Exorciſtæ, Lectores, Æditui, & omnes omnino, qui domui Dei deſerviunt; quia vehementer Eccleſiam Dei deſtruit, meliores Laicos eſſe, quam Clericos*. Exactam prius vitæ rationem ſerio perpendant, eodemque tempore S. Gregorii ſermonem: *De Officio, ſeu Cura Paſtorali*: diligenter percurrant: *Nullum puto*, inquit, *ab aliis majus præjudicium, quam a Sacerdotibus, tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla pravitatis cernit, quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debuimus, nulla animarum lucra quærimus, ad noſtra quotidie ſtudia vacamus, Dei cauſas relinquimus, ad terrena negotia vacamus, locum Sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur*. Poſtremo videant, utrum ad publica theatra, vel convivia fortaſſe convenerint, an pro remiſſione animi tempus in iis rebus inſumpſerint, quæ ſaltem per ſacros Canones, & Pontificum conſtitutiones minime commendantur; poſt hæc ſecum deliberent, an pias Exercitationes Pontificum auctoritate confirmatas probataſque omittere poſſint, ut ſi quem anteactæ vitæ moribus offenderint, ad meliorem ſui opinionem traducant, vel ut ignem pietatis excitent in ipſius penitus extinctum, vel prope jam extinguendum ob vitæ rationem, quæ longe ab Eccleſiaſtici viri dignitate abhorret, & laicis ipſis vix permitti poſſe videtur.

INSTITUTIO LII.

Proponitur omnibus Eccleſiis, Monaſteriis, & Locis Piis Urbanis, ac Diœceſanis, ut deferant in Officinam monetariam vaſa argentea ſuperflua, vel neceſſario alienanda, ut æs alienum contractum diſſolvant. Quam ob cauſam id proponatur. De ratione, ob quam initio Eccleſia, ſola Epiſcoporum facultate interpoſita, vaſa pretioſa Eccleſiarum diſtrahebantur. Quomodo pro hac re gerenda Sedis Apoſtolicæ auctoritas nunc requiratur.

Die xvi. Septembris anno 1733. Chirographum Cardinalis Urbis Vicario inſcriptum Pontifex obſignavit, quo facultatem ipſi conceſſit, ut, nulla habita judicii forma, vaſa argentea cognoſceret, quæ Sacris Ædibus, Lociſque Piis Regularium, & Sæcularium ſupervacanea viderentur, & quænam impendi poſſent, ut æs alienum diſſulveretur, vel ob aliam cauſam, quæ æquitati conſentanea judicari deberet. Singulos deinde Pontifex monebat eadem vaſa in Officinam Monetariam deferre, ut auri, argentique penuria, qua plurimum Urbs laborabat, levaretur. Pontifex autem pro his rebus nullum fructum afferentibus *Loca fructifera Montium*, ut ajunt, *Nono Monti* Sancti Petri ſuperaddita exhibuit, quæ ſingula 100. ſcutatis conſtarent, licet in Urbe pluris baberentur, ob eam fortaſſe cauſam, ne factæ pro elaborandis argenteis vaſculis expenſæ amittantur. Quare Cardinalis Vicarius, ut Pontificis juſſa faceret, Præfectos Eccleſiarum, Locorumque Piorum hortatus eſt, ne oblatam utilitatem prætermittans ad augendos redditus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Sodalitatum, & Locorum Piorum, quæ ſibi commiſſa ſunt.

Quod quidem Chirographum, quoniam Loca Pia non ſolum Urbis, ſed totius etiam Ditionis Eccleſiaſticæ complectebatur, ad nos pariter tranſmiſſum fuit, ejuſque publicandi munus traditum. Quare typis illud evulgari, & conſuetis locis affigi curavimus.

Sed ea exhortatio optatum finem non obtinuit: neque enim audivimus ullam hujus noſtræ Civitatis ſive Eccleſiam, ſive Sodalitatem argentea vaſa ad officinam monetariam Romam miſiſſe; atque id quidem duplici de cauſa omitti potuit, vel quia nulla tunc neceſſitate cives urgebantur, vel quia rerum ejuſmodi tranſvectio magni ſimul diſpendii, ac laboris videbatur. Itaque, cum hæc impedimenta ſublata ſint: nam ob temporum calamitates graviori neceſſitate premimur, & ratio quædam inventa eſt, quæ Sæcularium, ac Regularium Eccleſiis, & Locis Piis hujus Civitatis, ac Diœceſis valde utilis judicatur, ut, iis vaſculis argenteis divenditis, æs alienum penitus extinguatur, ideo juſſu Pontificis eandem exortationem renovamus, cui neminem contrarium fore confidimus.

Pontifex igitur infelici hujus Urbis conditione permotus, & numeratæ pecuniæ inopia pro publicis, privatiſque negotiis facilius tranſigendis; intelligens quoque Sacra Altaria decentibus ornamentis ſpolianda non eſſe, ſanctiſque ſanctionibus caveri, ne pretioſa ſupellex Eccleſiarum, & Locorum Piorum alienetur, vel diſtrahatur, niſi prius cauſæ cognoſcantur, & Sedis Apoſtolicæ facultas intercedat, die 11. Februarii hujus anni 1736. datis ad nos litteris per Cardinalem Miniſtrum a Secretis totius Ditionis Eccleſiaſticæ, præcipit, ut omnes Præfectos Eccleſiarum Sæcularium, ac Regularium hujus Civitatis, ac diœceſis iterum moneamus, ut vaſa argentea in Officinam hujus Urbis monetariam deferant, ſi quæ ſuperflua obtineant, aut aliqua vendenda exiſtiment, ut ſe alieno ære diſſolvant. Pro hac autem neceſſitate, vel redundantia ſine ullo judicio dijudicanda nobis auctoritatem conceſſit. Illis vero, qui vaſa argentea, ut dictum eſt, offerre deliberent, Loca Montium, quæ in hac Urbe conſtituta ſunt pro vaſorum pretio decernuntur.

Utilior ſane conditio Locis Piis, & Eccleſiis proponi haudquaquam potuit. Nam hoc pacto ea fructuoſa redduntur, ex quibus nullum antea emolumentum percipiebatur, æs alienum extinguitur, pro cujus uſura ſolvenda res puclicæ, ac privatæ, ſacræ, & profanæ maximum capiunt detrimentum, ac perniciem. Quod ſi pro accepta pecunia nullum ſænus debeatur, tamen niſi ſolutio fiat, queſtus, & clamores per Urbem diſſeminantur, & integræ civium familiæ, & opifices aliorum pecunia gravari in extremam plerunque calamitatem adducuntur. Ea quoque utilitas in hoc negotio magni facienda eſt, quod vaſa argentea in alium locum cum impenſa, ac periculo transferri minime bebent. Puſtremo Sedis Apoſtolicæ auctoritas non deeſt, neque cauſa ſufficiens, ac neceſſaria, ad quam cognoſcendam nullum judicium inſtituendum eſt, ob traditam nobis facultatem, quam ſuperius explicavimus.

Quamobrem, ut Summo Pontifici morem geramus, magnopere hortamur ſingulos Præfectos Eccleſiarum, quæ ſpectant ad Regulares, aut Sæculares Presbyteros, Monachos, Clericos Regulares, vel Sæculares, Moniales nobis vel Regularibus ſubjectas; Sodalitates etiam, & Loca Pia noſtræ Civitatis, ac diœceſis, ut vaſa argentea in officinam monetariam hujus Urbis deferant, quæ nempe ſupervacanea ſunt, vel diſtrahi neceſſe eſt, ut ære alieno cum ſænore, vel ſine uſura contracto liberentur, Pro illorum pretio Loca Montium

Digitized by Google

accipient, quæ in hac eadem Civitate ſtatuta ſunt. Vicarius noſter Generalis de vaſis ſuperfluis, vel neceſſario alienandis dijudicabit; ideoque Præfecti Sacrarum Ædium, quas modo enumeravimus, cum ipſo rem tranſigent, qui cognita prius alienationis cauſa ſine ulla judicii forma indicem vaſorum obſignabit, antequam officinæ committantur. Reliquos vaſorum indices, qui per Vicarium noſtrum obſignati non fuerint, nullius momenti habendos decernimus, cum debita cauſæ cognitio haudquaquam intercedat. Qui neglecta hac conditione vaſa diſtraxerit, eum cenſuris adligatum declaramus, quod ſine Apoſtolicæ Sedis auctoritate rem geſſerit. Hæc ſtatuimus ut Pontificis voluntati pareamus, qui Cardinali Romæ Vicario per Chirographum indixit vaſa obſignare, priuſquam ad officinam deferentur, nobiſque per eas litteras, quas ſuperius memoravimus, præcepit, ut ejuſdem Chirographi ſententiam omnino ſequamur.

Diſſertationem de argentea, aureaque templorum ſupellectili, licet nobis haud multum difficilem, conficere prætermittimus: opulenta quidem vaſa, ac ſplendida, ea nempe, quæ neceſſaria ſunt in Eccleſiis, plurimum commendantur. De his Anaſtaſius Sinaita, qui floruit ſexto ſæculo ita ſcriptum reliquit (*a*): *Sed ſunt etiam Eccleſiæ, quibus deſunt aliqua utenſilia neceſſaria, & iſtis offerenda ſunt ea, quæ deſunt*; ſed antea S. Ambroſius hæc tradiderat (*b*): *Maxime Sacerdoti hoc convenit, ornare Deo Templum decore congruo, ut etiam hoc cultu Aula Domini reſplendeat*. Si de vaſis ſuperfluis agatur S. Hieronymi libenter opinionem amplectimur: *Alii ædificent* (inquit (*c*)) *Eccleſias, veſtiant parietes marmorum cruſtis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita pretioſum ornatum non ſentientia, ebore, argentoque valvas, & gemmis aurata diſtinguant Altaria: non reprehendo, non abnuo: unuſquiſque in ſenſu ſuo abundet; meliuſque eſt hoc facere, quam repoſitis opibus incubare*. Illud advertendum ducimus primis Eccleſiæ ſæculis quæcunque Sacra Vaſa ſive ſuperflua, ſive neceſſaria eſſent, probitate ſolum Epiſcoporum alienari conſueviſſe, ut pauperes alerentur, vel captivi in libertatem redderentur, uti Poſſidius in vita S. Auguſtini commemorat (*d*): *Nam & de vaſis Dominicis propter captivos, & quam plurimos indigentes frangi, & conflari jubebat, & indigentibus diſpenſari. Quod non commemoraſſem, niſi contra carnalem ſenſum quorumdam fieri praviderem. Et hoc ipſum etiam venerabilis memoriæ Ambroſius in talibus neceſſitatibus indubitanter eſſe faciendum & dixit, & ſcripſit*. De Apologia S. Ambroſii ſermo eſt (*e*), quam evulgaverat, ut ab Arianorum invidia ſe vindicaret, cum divenditis Eccleſiæ vaſis captivos redemerat: *Ut nos aliquando in invidiam incidimus, quia confregimus vaſa myſtica, ut captivos redimeremus, quod Arianis diſplicere potuerat; nec tam factum diſpliceret, quam ut eſſet, quod in nobis reprehenderent*. Rerum Sacrarum Scriptores plura quoque exempla memoriæ prodiderunt, quæ P. Theophilus Raynaudus complexus eſt (*f*), ac præſertim S. Hilarii Arelatenſis, Hugonis Grationopolitani, Helſeghi Angeli, & aliorum, qui Sacra Vaſa charitati impendere non dubitarunt. Cum tamen hæc diſciplina ſapienter immutata fuerit, nec vaſa, licet ſuperflua diſtrahi poſſint, niſi legitima cauſa, & Pontificis auctoritas interveniat, nemo ſane, qui perpendat publicam calamitatem, de vaſis tantum ſuperfluis rem agi, quæ Judex Eccleſiaſticus ad æs alienum ſolvendum ſub haſta collocare poteſt, ſi cogitet etiam Pontificis facultatem haud deeſſe, nemo, inquam, poterit ullo modo improbare, ſi eadem vaſa non modo diſtrahantur, ſed pro templorum utilitate in rem fructuoſam convertantur, cum nullum ex ipſis emolumentum antea redundaret. Videant etiam ex fructibus, quæ ſingulis annis percipientur, temporiſque beneficio eadem vaſa, quæ nunc officinæ traduntur, iterum comparari poſſe; nec defuturos pios Fideles, qui novis muneribus Eccleſias cumulent. Id ſæpius exemplis Deus comprobavit, de quo Honoratus Maſſilienſis in vita S. Hilarii Arelatenſis ſermonem habet, ubi poſtquam retulit, pretioſa Eccleſiæ Vaſa pro levandis publicis calamitatibus a S. Epiſcopo Hilario diſtracta fuiſſe: *Numquidnam poterit exiſtimari, quantum viſceribus ejus inſederit pietas, qui uſque eo credidit omnia diſtrahenda, quouſque ad Patenas, vel Calices vitreos veniretur*; hæc ſubdit: *Accendit ſtudia offerentium diſpenſatione laudabili; nec, ut fatigaret, rejecit, ſed, ut iterato offerent, uberius excitavit*.

(*a*) Lib. 9. Biblioth. Patrum pag. 980.

(*b*) Lib. 2. de Officiis cap. 21.

(*c*) In epiſt. ad Demetriadem.

(*d*) Cap. 24.

(*e*) Ambr. in lib. 2. de Offic. cap. 28.

(*f*) Tom. 12. in lib. qui inſcrib: ut mala e bonis Eccleſiæ, c. 4. n. 6. & ſeqq.

INSTITUTIO LII.

Promulgatur Indulgentia Plenaria, quam Pontifex elargitur in forma Jubilæi. Quo pacto perſcriptis operibus ſatisfaciendum ſit, ut eadem Indulgentia comparetur. Quo etiam pacto temporariæ pœnæ ob hanc Indulgentiam dimittantur. Quas ob cauſas hujuſmodi Indulgentia a Summis Pontificibus concedi ſoleat.

SUmmus Pontifex graviſſimas horum temporum calamitates animo perpendens, quibus eripi nullo modo poſſumus, niſi prius expiatis noſtris criminibus Dei amicitiam, gratiamque nobis iterum conciliemus, Plenariam Indulgentiam, & culparum remiſſionem omnibus impertitur, qui aliquam inter Eccleſias a nobis deſignandas ſemel ſaltem inviſerint in illa hebdomada, quam ſibi quiſque pro comparanda Indulgentia conſtituet, ibique Deum quo poterit maximo ſtudio obteſtabitur, ut præſentes calamitates depellat, hæreſes extinguat, Chriſtianos Principes in concordiam deducat, & S. Matris Eccleſiæ dignitatem, & gloriam in dies magis amplificet. Jejunium perſcribit Feria quarta, ſexta, ac Sabbato, criminum Confeſſionem, Sanctamque Euchariſtiam rite ſuſcipiendam indicit, egenos pariter ea ſtipe ſublevandos, quam pietas uniuſcujuſvis ſuadebit. Hæc omnia duabus hebdomadibus perficienda decernit, nempe in altera ex illis duabus, quas inferius ſtatuemus.

Quamobrem, ut juſſis, ac voluntati Pontificis pareamus, has in Civitate Eccleſias ad viſendum nominamus: *Metropolitanam S. Petri*, templum *Corporis Domini*, templum *S. Mariæ Pietatis Mendicantium*, ac poſtremo templum *Sanctorum Jacobi, & Philippi*, quod ad Moniales *Converſas* pertinet. In diœceſi Parochialem cujuſcumque loci Eccleſiam conſtituimus. In Civitate quod libuerit templum ex nuncupatis quiſquis eligere poteſt, in quo preces effundat pro iis cauſis, quas modo enumeravimus.

Cum Pontifex Indulgentiæ tempus duabus hebdomadibus concluſerit, ideo quartam hujus Quadrageſimæ, & Paſſionis alteram hebdomadam in Civitate ſancimus, ſpatium nempe, quod a die 11. Martii ad 24. ejuſdem menſis continetur. In diœceſi autem hebdomadam Paſſionis, & Majorem hebdomadam edicimus, ſpatium nempe, quod a die 18. Martii ad 31. ejuſdem menſis interponitur, ut qui in Civitate, ac diœceſi verſantur, perſcri-

ſcriptis operibus commode ſatisfaciant, & indulgentiam aſſequantur: etenim ipſa non ita facile in diœceſi, quam in Civitate promulgari poteſt.

Verum de injunctis piis operibus ſermonem habeamus. Licet poſt acceptam etiam immunitatem a quadrageſimali abſtinentia huic Civitati, ac diœceſi per Summum Pontificem hoc anno conceſſam, ſingulis Feriis ſextis, ac Sabbatis Jejunium ſervandum ſit, nec uſus carnium, nec ova permittantur, idque in majori pariter hebdomada præcipiatur, tamen ſi Jejunium fiat, in Civitate quidem Feria quarta, ſexta, ac Sabbato quartæ, vel quintæ hebdomadæ Paſſionis, in diœceſi autem Feria quarta, ſexta, ac Sabbato ejuſdem hebdomadæ Paſſionis, aut Majoris hebdomadæ, idem Jejunium pro lucranda Indulgentia ſatis eſſe declaramus, licet iidem dies, uti dictum eſt, jejunio obligentur propter eam immunitatem, quam ſupra commemoravimus.

Id vero de Eleemoſyna ſtatuere non poſſumus, quæ Indulgentiæ cauſa neceſſaria eſt. Nemo enim poteſt illam ſubrogare, quam ter in hebdomada impendere ſolet, ſi carnibus veſci per Quadrageſimam juxta Pontificis facultatem cupiat. Alia pro Indulgentia præcipitur, alia vero pro eadem immunitate obtinenda. Idem de præcepto Paſchalis Communionis decernendum eſt, quod a Dominica *Palmarum* ad Dominicam *in Albis* circumſcribitur. Nemo ſane putet in diœceſi ubi pro comparanda Indulgentia hebdomadæ Paſſionis, ac Palmarum propoſitæ ſunt, eadem Paſchali Communione utrique mandato ſatisfacere. Siquidem, cum diverſa illa ſint, ſemel pro acquirenda Indulgentia atque iterum Paſchalis præcepti gratia Divina Euchariſtia percipienda eſt. Immo, qui poſt Paſchalem Communionem, & Confeſſionem, lethalem culpam admiſerit, ad Pœnitentiæ Sacramentum rurſus accedere debet, cum Indulgentiam adipiſci deliberat.

Hæc profecto communi Theologorum doctrina confirmantur. Primo enim diſputant, an opera, quæ alioquin debita ſunt, ad parandam Indulgentiam ſatis habeantur; Secundo, an criminum confeſſio, tanquam perſcriptum opus neceſſaria ſit, vel tantum requiratur, ut animi ad gratiam, atque Indulgentiam accipiendam præparentur, adeoque ſufficere poſſit criminum dolor, & contritio; vel, ſi quis culpæ lethali innocens ſit, an abſque Sacramento Pœnitentiæ Indulgentiam conſequatur. Primam quæſtionem ita dirimunt, rem totam ex voluntate concedentis Indulgentiam pendere, qui largiri illam poteſt opera indicens, qui ob aliam cauſam perſolvi debent. In altera vero quæſtione aſſerunt, verba ſedulo examinanda, quibus Indulgentia pomulgatur. Criminum tamen Confeſſionem illi omnino neceſſariam exiſtimant, licet non præcipiatur, qui lethalem culpam contraxerit. Nam Indulgentia pro idoneis tantum conceditur, qua conditione illi carent, qui Sacramento Pœnitentiæ lethalia crimina non expurgaverint; quemadmodum, qui gravi labe inquinatur ad Euchariſtiam rite accedere non poteſt, licet dolorem etiam perfectum de patratis criminibus animo concipiat; Sed ipſorum confeſſio neceſſaria eſt, uti Paſſerinus ex Ordine S. Dominici, & P. Viva Societatis Jeſu præſtantes Theologi fuſe demonſtrant (*a*).

(*a*) In Tractatu de Indulgentiis quæſt. 48. per tot. & quæſt. 49. In Tractatu de Jubilæo quæſt. 8. art. 2. & 3.

Nos quidem ex allata Nobis Indulgentia clare cognovimus a Summo Pontifice probari Jejunium Romæ Feriis quarta, & ſexta, ac Sabbato, licet ratione Quadrageſimæ perſolvendum illud ſit, non tamen ex eadem Indulgentia, quam Pontifex jubet evulgari in hac Civitate, ac diœceſi quantocius fieri poteſt, aliquid deprebendimus, ex quo judicari queat, inter opera perſcripta Communionis, & Eleemoſynæ, Paſchalem etiam Communionem, eamque contineri poſſe eleemoſynam, quæ in egenos eroganda eſt illis, ut facultate comedendi carnes in Quadrageſima gaudere poſſint. Ob hanc cauſam ſuperius adfirmavimus, jejunium quidem Quadrageſimæ etiam pro Indulgentia ſatis eſſe, elemoſynam vero pro Indulgentia, & pro immunitate Quadrageſimæ ſimul obtinenda, Communionem quoque pro eadem Indulgentia, & pro Paſchali etiam præcepto ſufficere nullo modo poſſe. Illud pariter aſſerimus illi neceſſariam omnino eſſe criminum Confeſſionem, qui Indulgentiam expetat, & poſt Confeſſionem in Paſchate peractam gravi iterum culpa teneatur. Accedit ex verbis Pontificis Indulgentiam elargientis haud conſtare, utrum Confeſſionem ſolum exquirat pro diſponendi ad Dei gratiam animis an, vero illam tanquam opus neceſſarium perſcribat. Quare graviſſimi Scriptore hortantur ad Confeſſionem peragendam pro Indulgentia, quamvis nullum lethale crimen admiſſum fuerit: Tunc levia peccata Sacerdoti exponenda, vel etiam lethalia, quæ jam Pœnitentiæ Sacramento deterſa fuerint. Hæc habet Bellarminus (*b*), qui S. Antonini, Adriani, Cardinalis Cajetani, & Navarri auctoritate utitur; hæc etiam feliciter explicat P. Conſtantini (*c*).

(*b*) De Indulg. lib. 1. cap. 13. § quæſt. 3. Controv. tom. 2.

(*c*) In Theoria & Praxi Jubilæi part. 2. cap. 5. quæſt. 3.

Hæc de injunctis operibus monenda putavimus. Nunc ſupereſt Populo nobis commiſſo in memoriam adducere, Pœnitentiæ Sacramento crimina quidem, pœnaſque æternas condonari, ſed luendas adhuc temporarias plerumque ſupereſſe. Quare cum perpauci ſuis criminibus ſatisfacere piis operibus contendant, clementiſſimus Redemptor noſter ob ſingularem in nos charitatem hominum calamitati proſpexit, & opulentiſſimum in Eccleſia theſaurum ſuorum meritorum reliquit, quæ per mortem, cruciatuſque ſuos congeſſit; præclara etiam merita B. Mariæ Virginis, Sanctorum Apoſtolorum, Martyrum, aliorumque Cœlitum Eccleſiæ largitus eſt, quibus divitiis ſpiritualibus diſtribuendis Apoſtolorum Principem S. Petrum, Romanoſque Pontifices in ejus locum ſufficiendos præpoſuit. Illos enim ſui Vicarios in terris conſtituit, & Claves Regni Cœlorum, plenamque ligandi, atque ſolvendi poteſtatem iiſdem conceſſit.

Id Clemens VI. his verbis aperte declaravit (*d*): *Quem quidem Theſaurum non in Sudario repoſitum, non in agro abſconditum* (de merito Paſſionis Chriſti Domini infinito res agitur) *ſed per Beatum Petrum Cœli Clavigerum, ejuſque Succeſſores ſuos in terris Vicarios commiſit Fidelibus ſalubriter diſpenſandum &c. Ad cujus quidem Theſauri cumulum Beatæ Dei Genetricis, omnium Electorum a primo Juſto uſque ad ultimum merita adminiculum præſtare noſcuntur.* Inſuper S. Thomas, & S. Bonaventura ſapientia, ac ſanctitate clariſſimi, licet in variis opinionibus diſſimiles eandem rem confirmarunt centum annis, priuſquam Clemens VI. ſuam Decretalem conficeret; quod Cardinalis Pallavicinus (*e*), & Doctor Eſtius ſapienter advertunt (*f*). Hac divina facultate præditi Pontifices hunc Theſaurum ſæpius recludunt, & legitimis adductis cauſis variis temporibus nunc

(*d*) In Decretali Unigenitus inter Extravagantes commun. de Pœnit. & Remiſſionibus.

(*e*) In Hiſt. Concil. Trid. lib. 2. cap. 5. num. 8.

(*f*) In lib. 4. Sentent. diſtinct. 20. § 4. & 5.

 limi-

limitatam, nunc pleniſſimam pœnarum omnium remiſſionem impertiunt, quas vel in hac vita, vel in Purgatorio ob ſcelera noſtra luere debemus. Olim non adeo liberales Pontifices extiterunt, uti S. Thomas teſtatur (a), qui tradit, Indulgentiam quinque annorum tribui illis conſueviſſe, qui trans mare poſiti ad inviſanda Sanctorum Petri, & Pauli templa Romam ſe conferebant; trium annorum Indulgentiam illis, qui ob eandem cauſam ultra Montes degentes ad Urbem profecti eſſent; unius vero anni Indulgentiam iis, qui ex vicinioribus Provinciis hoc iter ſuſciperent. Cum tamen hoc tempore ob graviſſimas rationes pœnæ a Canonibus perſcriptæ rurſus induci nequeant (b), majori liberalitate Pontifices utuntur, ut Fideles impenſius ad Deum confugiant, cum neceſſitas poſtulat, ut cultus Deo præſteiur, & animarum ſaluti facilius provideatur: *Reſpondemus* (ait Bellarminus (c), *Theſaurum meritorum Chriſti, & Sanctorum eſſe veram cauſam, cur Indulgentiæ concedi poſſint; ſed præter iſtum cauſam requiri aliam, quæ moveat ad diſpenſandum Theſaurum hoc tempore potius, quam alio, & nunc magis, nunc minus liberaliter: non enim debent Pontifices relaxare pœnitentialem ſatisfactionem, neque recurrere ad Theſaurum, niſi quando judicant, id eſſe neceſſarium, & utile ad gloriam Dei, & animarum ſalutem.*

(a) In 4. diſt. 20. q. 1. art. 3. q. 2. ad quartum.

(b) Card. Pallav. in ſua alſtoria lib. 24. cap. 12. n. 6.

(c) In Tract. de Indulgent. lib. 1. cap. 12. in tom. 2. ſuarum controv.

Hujus liberalitatis cauſas expendere prætermittimus, atque utrum æqualitas quædam inter opus injunctum, & Indulgentiam intercedat: *Obſervandum eſt* (proſequitur Bellarminus) *juſtam quidem ſemper cauſam requiri, ſed non eſſe ſubditorum judicare, utrum cauſa ſit juſta, vel injuſta, debent enim ſimpliciter exiſtimare, juſtam eſſe.* Ad nos pertinet ſummas Deo gratias exſolvere, qui his temporibus verſamur, quibus hic Cœleſtis Theſaurus frequenter, ac liberaliſſime patet. Ad nos etiam ſpectat omnem curam impendere, ut his ſpiritualibus divitiis cumulemur, ea diligenter fructuoſeque opera perficientes, quæ decernuntur, quæ ſi negligenter ſuſcepta fuerint, Theſaurum Indulgentiæ nequidquam expetimus. Sanctus Pontifex Gregorius VII. (d) Remigio Epiſcopo plenariam Indulgentiam largitus fuit: *Abſolutionem peccatorum tuorum, ſicut rogaſti, auctoritate Principis Apoſtolorum fulti, tibi mittere, dignum duximus; ſi tamen, bonis operibus inhærendo, commiſſos exceſſus plangendo, quantum valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris.* Cardinalis autem Baronius (e), poſtquam eam ſententiam expoſuit, *Ut appareat* (inquit) *Sedis Apoſtolicæ Indulgentias illis communicari, qui quantum ſuppetunt vires, bene operari non prætermittunt; non autem ignavis, otioſis, ac negligentia torpeſcentibus.* Cardinalis Cajetanus (f) ad obtinendam Indulgentiam cenſuit non modo perſcriptis operibus ſatisfaciendum, ſed etiam neceſſario deliberandum, ſalutari pœnitentia criminum labes peculiariter expiare; id qui facere contemnat, cum poſſit, nullum ex Indulgentia fructum percipere. Cardinalem Cajetanum Navarrus (g) quoque ſequitur; licet alii plures eam ſententiam nequaquam probent; & nos ipſi, quibus opinionum novitas diſplicet, illam pariter omittamus. Nullum quippe Diploma Pontificium pro concedendis Indulgentiis unquam vidimus, in quo ea ſingularis conditio præferatur. Singulis tamen Cardinalis Bellarmini (h) doctrinam proponendam ducimus: *Accipiunt prudentes Chriſtiani Pontificias Indulgentias, ut ſimul etiam ſtudeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro ſuis peccatis Domino ſatisfacere.* Illam Cardinalis Pallavicinus cum de uſu Indulgentiarum ſermonem habet, his verbis explanat (i): *Neque ſane Fideles Indulgentiarum cauſa negligentes fiunt, ut pro expurgandis criminibus alia pietatis opera Deo minime perſolvant. Cum enim ancipites ſint, utrum reipſa Indulgentiam ſibi meruerint, ſtimulo quodam incitantur, ut pro Cœleſti hoc Theſauro tutius comparando varias ſalutaris pœnitentiæ rationes aggrediantur; ex alia parte injuncta pietatis opera, ſi fiant, ſtudium religionis adaugent, & quamdam facilitatem inducunt, ut illis ſimilia ſuſcipiantur, quod ferme quotidiana experientia comprobatur.*

(d) Lib. 1. Epiſt. 30.

(e) Ad annum Chriſti 1073. n. 72.

(f) In Tr. 30. de ſuſcipiens. Indulg. q. 1.

(g) In Tr. de Jubilæo & Indulg. notab. 22.

(h) Loco allato cap. 12. §. Ad tertium.

(i) In eodem c. 12.

Poſtremo notum facimus a Summo Pontifice facultatem tribui Confeſſariis, ut opera perſcripta aliis commutent, cum de Monialibus agitur, ſeu de Oblatis, Puellis, aliiſque Regularibus Clauſtro detentis, & reliquis omnibus, qui corporis ægritudine, vel alia legitima cauſa impediti perficere nequeant opera, quæ ſuperius enumeravimus.

INSTITUTIO LIV.

De Conviviis, quæ parari ſolent in diœceſi, cum officia pro Defunctis indicuntur. Quam magnum diſcrimen inter veteres Chriſtianorum Agapas, & recentia convivia intercedat. Quot detrimenta, & quam gravia ex his dimanent. Eadem convivia vehementer improbantur. Ratio perſcribitur conſervandæ pecuniæ, quæ confertur, dum officia celebrari debent.

CUm Divina Officia in hac noſtra diœceſi indicuntur pro aliquo Defuncto, aut pro univerſis Fidelibus, qui in Purgatorio cruciantur, a quibuſdam Parochis convivia inſtitui nobis delatum fuit, quibus interſunt cæteri Parochi, ac Sacerdotes, qui rem divinam in illa Eccleſia confecerunt, ſanctoque officio cum reliquis perfuncti ſunt.

In aliis locis hujus pariter diœceſis Officia decernuntur pro Meſſis conſervatione; pecunia congeritur, & plura Miſſarum Sacrificia peraguntur ab accitis Parochis, & Sacerdotibus, qui deinde ad Menſam vocantur ab Eccleſiæ Cuſtode, ſeu Præfecto, & non ſemel Sæculares etiam cum viris Eccleſiaſticis in his conviviis permiſcentur. Qui de illis, eorumque cauſis, ac de convivarum conditione ſermonem audiat, ejuſmodi convivia illis comparanda putabit, quæ veteres Chriſtiani nuncupabant *Agape*, & quæ Tertullianus *cap. 39. Apologetici* his verbis Senatui Romano plene recenſet: *Inopes quoque refrigerio iſto juvamus &c. Nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittit: non prius diſcumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur. Editur, quantum eſurientes cupiunt, bibitur, quantum pudicis eſt utile; ita ſaturantur, ut qui meminerint, etiam per noctem adorandum Deum ſibi eſſe: ita fabulantur, ut qui ſciant, Dominum audire: Oratio convivium dirimit.*

Ipſe Plinius, licet Ethnicus, cum de Chriſtianorum conviviis ad Trajanum ſcriberet, quæ in ipſorum cœtibus fieri ſolebant, caſta, ſanctaque fuiſſe teſtatur.

Non hæc ſane ad nos perferuntur de conviviis; quæ ob allatas ſuperius cauſas in hac diœceſi ſtatui conſueverunt. Etenim non ignoramus ſæpius accidiſſe, ut immoderatæ lætitiæ, vino, epuliſque plus æquo nonnulli indulſerint, remotiſque menſis reliquum diei alea contriverint.

Ex

Ex his corruptelis aliæ quoque non levis momenti dimanare ſolent. Aliqui inter Parochos ejuſmodi convivia ſuis expenſis inſtituunt, quod moleſtum, ingratumque plurimis eſt, qui licet rei familiaris anguſtia premantur, tamen ſibi propoſitum exemplum ſequi coguntur. Inſuper aliqui Præfecti, ſeu Cuſtodes magno ſumptu, atque opulentia Menſam præbuerunt; hinc ſequitur, ut cæteri non ita facile eandem provinciam ſuſcipiant.

Aliqui vero Parochi, & Cuſtodes quoque eonſilium ineunt plenum utilitatis, ne privatæ ipſorum res capiant detrimentum; ſcilicet ut Menſam ſplendidius extruant, & convivas lautius excipiant, partem ejus pecuniæ retinent, quæ pro expiatinne Defunctorum impendi deberet, vel in Sacris Deo perſolvendis, ut præſentes calamitates longe depellat. Quamobrem Fideles aliqui ſubſidium Defunctis reddere prætermittunt, infenſi per Urbem ſermones feruntur, vetereſque, ac recentes querimoniæ eacitantur, Sacerdotes laute vivere iis ſtipendiis, quæ pro Miſſarum Sacrificiis, vel Defunctis ſublevandis conferuntur.

Librum primum Regum, & alios qui ſequuntur percurrentes (*a*), exemplo Summi Sacerdotis Heli vehementer commoti ſumus. Ipſe quidem pietatem excolebat, ſed ejus Liberi pravis adeo moribus imbuti erant, ut in Sacris Litteris *Filii Belial* nuncupentur: *Porro Filii Heli Filii Belial neſcientes Dominum, neque officium Sacerdotum ad populum.* Inter cætera illud maximum crimen commemoratur, quod lautiores, ac magis delicatas Victimæ partes ſibi deligebant, priuſquam Deo offerretur, licet *cap.* 7. Levitici deſignatæ eſſent Victimæ partes, quæ ad Sacerdotem pertinerent, ſive de Sacrificio *pro peccato* ageretur, ſive de Sacrificio, quod *Hoſtia pacifica* vocabatur (*b*).

(a) Cap. 2.

(b) Th. 1. 2. q. 102. a. 3. ad octav.

Heli quidem Liberos ſuos redarguit: *Quare facitis res hujuſmodi, quas ego audio, res peſſimas, ab omni populo? Nolite, Filii mei; non enim eſt bona fama, quam ego audio, ut tranſgredi faciatis populum Domini.* Sed quia nulla emendatio ſecuta eſt, nec ſermone Prophetæ ſuper hac re, ut debuerant, permoti ſunt, univerſus Iſrael, & ipſe pariter Heli maximis calamitatibus oppreſſi fuerunt, quæ in Sac. Litteris ita recenſentur (*c*): *Fugit Iſrael coram Philiſthiim, & ruina magna facta eſt in populo; inſuper & duo Filii tui mortui ſunt, Ophni, & Phinees; & Arca Dei capta eſt. Cumque ille nominaſſet Arcam Dei, cecidit de ſella retrorſum juxta oſtium, & fractis cervicibus, mortuus eſt: ſenex enim erat vir, & grandævus, & ipſe judicavit Iſrael quadraginta annis.*

(c) In eodem l. 1. Regum c. 4.

Itaque, ſi liberi Heli tam gravi pœna affecti fuerunt, qui aliquid auferre non dubitarunt ad legis antiquæ Sacrificium pertinens, quod Sacrificia noſtra, tanquam figura, ſolum præſeferebat; Si Parens quoque ipſorum, qui non adeo ſevere Filiorum impudentiam arguit, repentinæ mortis ſupplicio pœnas dedit, quid de Sacerdotibus noſtris ſtatuendum videbitur, qui partem ſtipendiorum pro ſacris faciendis in conviviis apparandis inſumunt? Quid timendum nobis erit, ſi hujus improbitatis conſcii, eos tantum leviter corrigamus; nec eo deveniamus, ut graviſſimo malo ſatis idoneum remedium afferatur?

Quare, ut ſupremi Numinis indignationem longe a nobis, noſtriſque Sacerdotibus arceamus, illud ſolum npportunum remedium invenimus, ſi ejuſmodi convivia penitus interdicantur, & ratio ſtipendiorum expoſcatur, quæ pro indicendis per diœceſim Officiis traduntur. Ideo convivia hæc prohibenda ſtatuimus, quia bac pœna abrogantur conſuetudines, quæ initio videbantur innocentes, ac deinde curſu temporis mali alicujus periculum, aut ſuſpicionem inducunt. P. Suarez hac re diligenter eaaminata ita ſubdit [*d*]: *Unde concludo conſuetudinem poſſe eſſe irrationabilem, etiamſi ex materia mala non ſit, ut patet, ſi contingat, materiam ejus eſſe indecentem, vel habere aliquid periculi, vel incommodi, ſi publice, & communiter introducatur, & nihilominus nec per ſe mala ſit, nec prohibita jure aliquo poſitivo.*

(d) In Tr. de Legibus lib. 7. c. 6. n. 11.

Hic fas eſt in memoriam revocare ab ipſis Apoſtolis inſtitutum fuiſſe, ut, percepta Divina Euchariſtia, Fideles ad modeſtam ſimul menſam accumberent. S. Paulus eam diſciplinam commemorat, & graviter queritur egenos ab eo conventu ſecludi (*e*): *Convenientibus vobis in unum, jam non eſt Dominicam Cœnam manducare. Unuſquiſque enim ſuum cœnam præſumit ad manducandum; & alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt. Numquid Domos non habetis ad manducandum; & bibendum? aut Eccleſiam Dei contemnitis, & confunditis eos, qui non habent?* Ea conſuetudo pluribus ſæculis permanſit, ita ut in Gangrenſi Concilio (*f*) contra Euſthatianos anathema ſancitum fuerit, qui in privatas domos conveniebant, ſpernentes templum adire, ut cum reliquis Fidelibus *Agapas* celebrarent: *Si quis contemnat eos, qui Agapas ex Fide faciunt, & propter Dei honorem Fratres convocant, & nolit vocationibus communicare, parvipendens, quod geritur, anathema ſit.* Attamen paulo poſt graves corruptelæ cum his cœnis admixtæ fuerunt, ut eas penitus auferendas Eccleſia cenſuerit, uti ea Laodiceno Concilio deprehenditur [*g*]: *Non oportet in Baſilicis, ſeu Eccleſiis ſic dictas facere Agapas, in Domo Dei manducare, & accubitus ſternere.*

(e) Epiſt. 1. ad Corinth.

(f) Can. 11.

(g) Can. 28.

Similes Agapas Fideles inſtaurabant, cum dies feſtos Martyrum celebrari, vel Eccleſias dedicarl contingeret, & etiam cum funera ducerentur (*h*). Verum S. Ambroſius illa Mediolani graviſſimis de cauſis probibuit, & S. Auguſtinus epiſtola 64. Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum hortatus eſt, ut idem remedium adhiberet: Quare in tertio Carthaginenſi Concilio hæc ſancita fuerunt, ſuadente eodem Aurelio [*i*]: *Populi etiam ab ejuſmodi conviviis, quantum fieri poteſt, prohibeantur.*

(h) Baronius ad annum Chriſti 57. n. 230. & ſeqq.

(i) Can. 30.

Conſtituimus etiam], ut ratio de eleemoſynis a Fidelibus oblatis exigatur. Cum enim hæc doceat S. Thomas (*k*): *ſed, quantum ad effectum eleemoſynæ, patitur detrimentum* (de Anima Defuncti ſermo eſt), *non quidem ut pro hujuſmodi tarditate puniatur, ſed quia remedium ei non adhibetur, dum ſuffragia differuntur, ex quibus plurimum juvaretur*; cum hæc ita ſint, quid dicendum videbitur, ſi non modo pro Defunctis ſuffragia protrahantur, ſed pecunia pro illis cnllata in alium uſum convertatur, ea quo nullum emolumentum in Fideles eam pecuniam ſolventes redundat? Accedit, quod Miſſæ Sacrificium infinitam quidem virtutem, ac pretium cnntinet, ſi ipſius ſufficientia perpendatur, non vero ſi de efficacia ratio habeatur: ex quo beneficium illud ſane maximum dimanat, ut eadem ſuffragia ſemper augeantur; quamnbrem, ſicuti invigilandum neceſſario eſt, ut pro ſtipendiorum numero ſacra quoque fiant, Ita profecto de ipſis ſtipendiis, ac de Miſſarum Sacrificiis ratio poſtulari omnino debet.

(k) In Quodlibet 6. art. 13.

Nos igitur hoc decreto per diœceſim univerſam nmnia convivia prorſus interdicimus, quæ parari ſolent, cum Officia pro Defunctis,

pro Miſſis conſervatione, aut aliis de cauſis indicuntur: Iiſdem Parochis, & Cuſtodibus, ſeu Præfectis, quibus eleemoſynæ pro his Officiis peragendis committuntur, omnino præcipimus, quidquid acceperint in peculiarem libellom referre, idque ſcripto illius teſtimonio comprobare, qui eleemoſynam præbuerit. Si litteras is neſciat, ſigno Crucis efformato coram doobus teſtibus rem confirmet; cum ex capſula eleemoſynæ depromuntur, quidquid deſumptum fuerit in libello adnotetur, & a Parocho, ac cœteris obſignetur, qui alteram capſulæ clavim cuſtodiunt: Miſſarum numerus eodem libello deſcribatur, qui Sacerdotum celebrantium teſtimonio comprobabitur. Alii quoque neceſſarli ſumptus pro Officiis conficiendis explicentur, ut, cum in examen res vocabitur, *quid receptum, quidve expenſum* fuarit, clare demonſtretur.

Hæc ratio Vicario Foraneo reddenda videretur; pro Officiis autem, quæ in ipſius Vicarii Eccleſia fiunt, ſeniori Vicariatus Parocho perſolvenda eſſet: Cum taman experientia compertum ſit, hujus diœceſis Vicarios Epiſcopis *in partibus* comparari poſſe, eum honoris titulum ſine ullo pondere ſuſtineant, hoc tamen diſcrimine inter Epiſcopos, ac noſtros Vicarios Foraneos, quod illi Turcarum perfidia impediti ſuis muneribus perfungi nequeunt, Vicarii autem, licet per nos admoniti, firmatique noſtra auctoritate, hominum tamen ratione, vel timore ducti ſuum munus prætermittant, ut quietam vitam exigant, neminem offendant, & præclara quadam conditione ornati ſolum videantur. Cum igitur Vicarii Foranei hujuſmodi ſint, ipſo huic negotio præficere omittimus, eos ſolum monentes, ut accepti, expenſique rationem paratam habeant eo modo, quem ſuperius oſtendimus. Siquidem deliberavimus, Conventus, qui in hac diœceſi inſtituti quodam fuerunt, reſtaurare, quos in Civitate Vicarii Foranei celebrabant. In illis decernentur, qui libellos expenſi, & accepti, uti dictum eſt, cognoſcant, & aperte conſtabit, an Vicarii Foranei reliquis muneris ſui partibus ſatisfaciant.

Confidimus, Parochos omnes hæc noſtra juſſa libentiſſime facturos, quibus etiam Dei cultus continetur. Ut facilius pareant, exemplum Sanctæ Monicæ Matris S. Auguſtini ipſorum oculis ſubjicimus. S. Ambroſius convivia prohibuerat, quæ diebus feſtis Martyrum, & in ducendis ſuneribus Mediolani proponebantur; ſed ejuſmodi decretum in Africam adhuc delatum non fuerat. Quare Sanctiſſimæ mulieri, cum Mediolani verſaretur, hæc accidiſſe Sanctus Auguſtinus memoriæ prodidit: (a) *Itaque, cum ad memorias Sanctorum, ſicut in Africa ſolebat, pultes, & panem, & merum attuliſſet, atque ab Oſtiario prohiberetur, ubi, hoc Epiſcopum vetuiſſe cognovit, tam pie, ac obedienter amplexa eſt, ut ipſe mirarer, quod tam facile accuſatrix potius conſuetudinis ſuæ, quam diſceptatrix illius prohibitionis effecta ſit.* Expendant ſecum Parochi ea lege teneri, ut non ſolum in hoc negotio, ſed in cæteris etiam nobis pareant. Id polliciti ſunt, cum Ordines, & Parochiam a nobis, aut Deceſſoribus noſtris acceperunt, quibus omnibus cultum, & obedientiam promiſerunt. Poſtremo ipſis notum facimus, Epiſcopum non eſſe cum aliquo Concionatore, vel Sacrarum expeditionum Miniſtro conferendum, ita ut ſolum arguere, monere, atque hortari juſſa detrectantes poſſit, nec alias rationes inire, ut eorum pervicaciam expugnet; facultatem coercendi a Sede Apoſtolica obtinet Epiſcopus, qua nos uti ſtatuimus, decernentes, decem argentea ſcutata ab illis perſolvenda, qui parere recuſaverint iis omnibus, quæ perſcripſimus, ſeu de convivils agatur, ſeu de illis, qui accepti, expenſique rationem non referant, vel fraudem aliquam intermiſceant. Dimidium ſolvendæ pecuniæ delator conſequetur, pars altera Parochiæ egenis in ſubſidium arrogabitur.

(a) Lib. 6. Confeſſio. c. 2.

INSTITUTIO LV.

De Paſchali precepto in propria Parochia adimplendo. Eidem præcepto minime illum ſatisfacere, qui Sacram Synaxim percipit extra ſuam Parochiam. Quid ſtatuendum ſit de iis, qui in monaſteriis Regularium inſerviunt; quid judicandum etiam de Sacerdotibus. Quæ ratio tenenda ſit cum pervicacibus, cum monentur obtemperare Paſchali præcepto. De pœnis, quas ſubeunt illi, qui interdicto obligati jam fuerunt.

IN poſtrema Synodo, quam Cardinalis Jacobus Boncompagnus Deceſſor noſter celebravit, ſancitum fuit, Paſchalis Communionis præceptum a Dominica *Palmarum* uſque ad Domenicam in *Albis* concludi (b); ad celebritatem uſque Aſcenſionis Domini monendos a Parochis pervicaces, ut juſſa faciant; poſtea denunciandos, qui parere detrectaverint, vel quos Sacra Euchariſtia indignos deprehenderint.

(b) Cap. 9 lib. 2.

Nos autem alio loco (c) ediximus in eos, qui in Paſchate ſumere Euchariſtiam prætermiſerint, ut die 18. menſis Septembris in porticu noſtræ Metropolitanæ publice exponerentur, uti factum eſt, illorum nomina, qui ſaltem Sacra myſteria percipere omiſerint octava die Septembris, cum Feſtum Nativitatis Beatæ Virginis peragitur: eodem decreto admonuimus, aliud conſilium ſuper hac re, aliamque rationem a nobis in poſterum ſuſcipiendam: Itaque rurſum indicimus ea, quæ in ipſo decreto, & omnia, quæ in allata Synodo Cardinalis Boncompagni continentur, uti ſuperius indicavimus: Nomina quoque illorum, qui Paſchali mandato non paruerint, in diœceſi Parochiæ foribus affigi decernimus, in Civitate autem foribus Metropolitanæ, vel ſub ejus porticu die 15. Auguſti, cum Feſtum Aſſumptionis Beatæ Virginis celebratur; quos etiam ab Eccleſiæ ingreſſu interdictos eodem die declarari conſtituimus, niſi forte triduo ante ipſam celebritatem teſtimonium de percepta Sacra Euchariſtia protulerint.

(c) Inſt. 45.

Sed quoniam plura negligenter, plura etiam magna cum difficultate perfici cognovimus vel a Parochia, vel ab iis, qui Parochiæ præcepto ſatisfacere debeot, aut pro iis denunciationibus, quæ fieri aote interdictum in pervicaces conſueverunt, ideo in eam neceſſitatem adducti ſumus, ut perpauca alia ſubjiciamus.

Ac primum aliqui Rectores Eccleſiarum facile negligunt, illorum nomioa Patri Pœnitentiario ſcripta referre, qui ad divinam Euchariſtiam in Paſchate non acceſſerunt, vel ea prorſus indigoi judicati ſunt. Quare ne graviſſimum hoc malum invaleſcat, ſingulis Parochis tum Civitatis, tum diœceſis præcipimus, ut intra deſignatum temporis ſpatium Patrem Pœnitentiarium admoneant, ſi forte aliquis in Paſchate Euchariſtiæ Sacramentum haud ſumpſerit, aut ob ſingularem Dei miſericordiam præceptum ejuſmodi nemo violaverit: Ipſius Pœnitentiarii juſſu ad

pro-

pronunciandum in contumaces Interdictum devenient. Qui hæc facere contempſerint, pœnas noſtro arbitrio ſtatuendas perſolvent.

Sed jam ſermonem ad eos convertamus, qui hoc præcepto adſtringuntur. Inſtitutionem evulgavimus 18. loco hujus libri poſitam, qua pro jure Parochiali contra plurimorum opiniones ſtatuimus, Paſchalem communionem in propria cujuſcumque Parochia peragendam, nec impleri præceptum, ſi in noſtra Metropolitana Sacra Euchariſtia ſumatur: Porro jus Parochorum, quod nos tuandum ſuſcepimus, eorum negligentia ita imminutum eſt, ut nihil pene ſupereſſe videatur; nam illos tantum ex populo, qui valint, ad Sacram Communionem in Parochia excipiunt, cæteris in agrum commigrandi poteſtatem, etiam in hebdomada majori facile concedunt, ſatiſque habent, ſi in Urbem redeuntes aliquod teſtimonium peractæ Communionis afferant ab ejuſdem agri Parocho obſignatum; ita ut plures inveniantur, qui conſueta Parochi indulgentia perducti per plures annos ad Parochiam, nequidem in Paſchate, acceſſerint, & alibi divinam Euchariſtiam perceperint.

Id quidem in aliquibus Conciliis provincialibus, & diœceſanis alias permiſſum fuiſſe non ignoramus. In Burdigalenſi anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo tertio hæc tradita ſunt cap. 11.: *Nemo extra ſuam Parochiam abſque Rectoris ſui facultate alio ſe conferat hoc Sacramentum percepturus*. In Aquenſi vero, quod celebratum fuit anno 1585. (a) *Nec ulli liceat illud ſumere ab alio, quam a proprio Parocho, vel de ejus licentia*. Idem in pluribus Conciliis in Italia coactis decretum fuit, ac præſertim in ſecundo Provinciali, quod Mediolani Sanctus Carolus habuit (b): *Niſi item, qui ab Epiſcopo, propriove Parocho facultatem ſcripto conceſſam exhibuerint alio loco communicandi*. Quoniam vero Parochi nimia facilitate in his facultatibus tribuendis utebantur, idem Sanctus Carolus in undecima diœceſana Synodo relatis iis, quæ in ſecunda provinciali ſanxerat, eam facultatem alternatim concedi vetuit, videlicet a Parocho, & ab Epiſcopo, ſed illam ſibi tantum reſervavit (c): *Cui Decreto hæc præterea cautio adhibeatur, ne cuiquam, eadem propoſita pœna, alibi Communionem Sacram accipere liceat, etiam conceſſu, permiſſuque Parochi, niſi id ſcripto nos probaverimus*. Urbanos itaque Parochos ſerio monemus, ne ejuſmodi facultatem ita facile elargiantur, caveantque diligentius, ne aliquis ex ſuo populo ſibi de illorum facultate nimium confidens, alio commigret Sanctiſſimam Euchariſtiam percepturus: Si aliter fiat, S. Caroli propoſitum exemplum, conſiliumque ſequemur.

Deprehendimus etiam in controverſiam revocari, an ſæculares, qui Monialibus, aut Regularibus inſerviunt, ad Parochiam pro ſumenda Paſchali Communione ſe conferre debeant, an vero in Eccleſiis ipſorum Regularium, aut Monialium præcepto ſatisfacere judicentur. Pro quo Tridentinum Concilium tres neceſſarias conditiones enumerat, ut nempe *actu inſerviant, intra eorum ſepta, ac Domos reſideant, ac ſub eorum obedientia vivant* (d). Quare Parochiam adire debet in Paſchate, qui aliqua ex his conditionibus careat, licet in æde verſetur, quæ pertineat ad Monaſterium, eique conjungatur, ipſiuſque circuitu per muros exteriores includatur: Quippe per *Domum* Monaſteria, per *Septa* vero Clauſtra a Tridentina Synodo intelliguntur. Quod Scriptores unanimes affirmant (e); idque Sacræ Concilii Congregationis pluribus ſententiis comprobatur, quarum nos ipſi exemplaria cognovimus (f). Cum autem ejuſdem Congregationis Secretarii munere fungeremur die 22. Novembris anno 1721. propoſitum fuit [g]: *An famuli, & famulæ Monialium ſæculares degentes in manſionibus ſitis in Atriis Monaſteriorum muro circumvallatis, & quæ ſunt contigua Monaſteriis, & habent Portam, quæ clauditur, teneantur recipere Sacramentum Euchariſtiæ tempore Paſchali a Parochis, in quorum Parochiis Monaſterium, & Manſiones ſitæ ſunt*. Die 19. Septembris anno 1722. reſponſum fuit: *affirmative, & amplius*; quo vocabulo *Amplius* Cardinales omnes fuiſſe unanimes declaratur, nullamque in poſterum de eadem re ſatis claram quæſtionem habendam.

Non ignoramus pariter, Sacerdotes in Paſchate ea lege non obſtringi, ut a ſuis Parochiis Communionem accipiant, vel in Parochia rem divinam faciant, ut Roſignolius aſſerit (h) plurium ſcriptorum auctoritatibus confirmatus. Sed etiam cognitum habemus, Sacerdotes aliquos raro per annum in hac diœceſi Sacro per agendo vacare, eam opinionem reipſa probantes, quam S. Pius V. ex libris Cardinalis Cajetani deleri juſſit, nempe levi culpæ ſolum obnoxios eſſe, qui nulla animarum cura præditi, numquam per anni curſum Sacrificium Miſſæ Deo operentur. Siquidem Sanctus Thomas [i], ac deinde reliqui Theologi fere omnes docent a Presbytero, licet nulli Eccleſiæ præpoſito, lethale crimen admitti, niſi ſolemnioribus Feſtis Sacrum conficiat, quod etiam Tridentina Synodus (k) indicat, & Juveninus in quinta diſſertatione de Sacramentis commemorat (l). Quare ſi Sacerdotes ejuſmodi ne quidem in Paſchate Sacrificium Miſſæ agere velint, aut impediantur, Euchariſtiam ex manibus Parochi ſuſcipiendam ipſis declaramus, ut præcepto ſatisfaciant: Tunc enim ipſos velut inter laicos adnumeramus, uti Roſignolius idem teſtatur (m).

Poſtremo de citatione verba facienda ſunt, quæ evulgari debet, antequam interdictum pronuncietur. Illa igitur, ne contrarium aliquid contingat, per Scribam deſignatum Curſori commendabitur, eamque Curſor pervicacibus ipſis tradet, ac deinde rem perfectam referet. Quod ſi impedimentum aliquod obvenerit, veluti ſi contumaces e priſtinis ædibus in aliam partem migraverint, quæ prorſus ignoretur, vel in aliquem locum ſeceſſerint, quem non audeat Curſor contingere, id ſtatim per Curſorem ad Scribam eundem deferatur; & tunc foribus Eccleſiæ Parochialis figatur citatio, ubi pervicaces ipſi Paſchali tempore divinam Euchariſtiam ſumere tenebantur; & hac ratione ſatis huic negocio conſultum judicamus, ſi hanc propoſitam normam Curſor minime ſervaverit, *ipſo facto* munere ſuo ſpoliatum illum edicimus.

Porro die 18. Septembris anno jam præterito noſtræ Metropolitanæ Foribus illorum nomina fuerunt expoſita, qui intra conſtitutum temporis ſpatium Paſchalem Communionem omiſerunt, iidemque ab ingreſſu Eccleſiæ declarati ſunt interdicti, & ſine Eccleſiaſtica ſepultura, ſi forte in tam miſera conditione vita decederent juxta Lateranenſe Concilium [n], ac decretum poſtremæ Synodi per Cardinalem Jacobum Boncompagnum habitæ [o]; nihilominus ex ipſis aliqui non acceſſerunt, ut interdicto liberentur, ideoque tanquam appendicem hujus noſtræ inſtitutionis ſubjicimus, Eccleſiam ipſis ingredi non licere, ut rei ſacræ, divinique officiis interſint. Id ſolum a Theologis in dubium revo-

catur,

(a) Tit. de his, quæ ad Sacramentum Euchariſtiæ pertinent.

(b) Decreto 41. tit. 3.

(c) Tit. monita executionis Decretorum, quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta pertinent.

(d) Seſſ. 24. cap. 11. de Reform.

(e) Navarrus de Regularibus comment. 4. n. 44. in principio. Bonacina Oper. Moral. tom. 1. tit. de Clauſura, q. 1. p. 2. §. 2. & 3. Sanchez ad præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 25. n. 9.

(f) Macerat. variar. reſolut. l. 1. reſol. 18. n. 4. Card. de Luca de Juriſdictione diſc. 4. n. 9.

(g) In Cauſa Laudens. Jurium Parochialium die 24. Aprilis anno 1685. lib. 35 Decretorum fol. 187. In Cauſa Spoletin. Jur. Parochial. 19. Apr. 1692. lib. 42. Decretorum fol. 234. In Cauſa Barcinon. 21. Januar. 1713. In Cauſa Uliſſiponen. Occidentalis.

(h) De Euchariſtia tom. 13. a. 3. q. 8 n. 10.

(i) 3. p. q. 82. art. 10.

(k) Seſſ. 23. cap. 14.

(l) Qu. 7. c. 5. n. 1.

(m) Loco ſuperius allato.

(n) Cap. Omnis utriuſque ſexus de pœnitentiis, & remiſſionibus.

(o) Loco allato.

catur, an templa adire poſſint, ut preces tantum Deo perſolvant, uti ex Canone *Latorem* cap. 33. quæſt. 2. deprehenditur: *Ita ut per annum integrum Eccleſiam non ingrediatur, ſed ante Fores Baſilicæ orans, & deprecans Deum perſeveret*. De hoc fuſius agit Nogueira (*a*) Monendum pariter eſt, rem divinam confici non poſſe, ſi unus ex iis interdictis in Eccleſia verſetur, quos etiam per Eccleſiæ (*b*) Miniſtros depellendos Canones decernunt: iis adductus Suarez hæc ſcripta reliquit (*c*): *Ad Eccleſiæ Miniſtros ſpectat ex proprio officio expellere indignos a participatione Divinorum, & removere eos, quos Eccleſia removet, ac denique procurare, ut cenſuræ Eccleſiaſticæ obſerventur: & ideo merito peculiaris obligatio eis imponitur excludendi interdictos, quando celebrant*. Solum ambigitur, an id fieri debeat, cum vis haud ſufficere, vel aliquis tumultus excitari poſſe videatur: Tunc enim idem Suarez hæc tradit (*d*): *Quando locus non eſt interdictus, ſed tantum adeſt perſona interdicta, & per vim cogi non poteſt, probabile mihi videtur, non debere Sacerdotem ob eam cauſam omittere Miſſam: quod non aſſero ſine formidine, quia non video caſum expreſſe tractatum, & definitum ab Authoribus, cenſeo tamen practice probabile*. Inſuper præcipimus, ut proxime ineunte Paſchatis tempore ad Euchariſtiam ſumendam, ſi forte acceſſerint, minime admittantur, ſed palam amoveantur, niſi prius oſtenderint interdicto contra ipſos evulgato per nos, aut Delegatum noſtrum fuiſſe exſolutos. Nam omiſſa controverſia, an *caput nuper, de ſententia Excommunicationis*, quo ſtatuitur, cenſuram a Confeſſario, vel Parocho ſolvi poſſe, cum illam Epiſcopus ſibi tantum abſolvendam non edixit, an, inquam, pro Confeſſariis, & Parochis hæc ſententia abrogata fuerit, certum illud eſt, quod poſt latam excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum ab Epiſcopo in aliquem peculiarem reum, eam relaxare nemo alius poteſt, niſi, qui ſententiam ejuſmodi pronunciaverit, aut ipſius Delegatus, vel aliquis majori poteſtate præditus, poſtquam eandem ſententiam injuſtam cognoverit. Quare Sylveſter poſt Canonicas ſanctiones diligenter examinatas hæc tradit (*e*): *Si ſententia interdicti, vel ſuſpenſionis lata eſt ab homine, abſolvere, ſeu relaxare poteſt ille, qui eam tulit, vel ejus ſuperior, non autem alius, niſi de ejus mandato*. Idem P. Theſaurus (*f*) confirmat; P. vero Syrus (*g*) eandem ſententiam his verbis teſtatur; *Major Pœnitentiarius, ordinarie loquendo, non ſolet abſolvere a ſententiis, & cenſuris ab homine contra aliquem nominatim latis &c. & hoc, ne turbetur juriſdictio Ordinariorum. A cenſura enim ſpeciali nominatim lata ab homine non poteſt abſolvere, niſi qui eam tulit, ejuſque Succeſſor, aut Superior, aut Delegatus ab illis*. Poſtremo Epiſcopus juxta Synodum jam toties allatam, & jus pariter commune poſt interdictum ad excommunicationem devenire poteſt, per quam pervicaces a cœtu Fidelium ſejungantur, uti a Sacra Congregatione Concilii non ſemel ſtatutum Fagnanus (*h*), ac Monacellus referunt (*i*). Hoc adhibere remedium nos conſtituimus, niſi contumaces reſipuerint, ideoque Parochis magnopere commendamus, ut illos de hac re recertiores faciant, moneantque, ſi excommunicationem quoque neglexerint, majores in ipſos pœnas decernendas, quæ per Tridentinam Synodum indicuntur (*k*) *Excommunicatus vero quicumque, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolum ad Sacramenta, & communionem Fidelium, ac familiaritatem non recipiatur, ſed, ſi obdurato animo cenſuris annexus in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum tamquam de hæreſi ſuſpectam procedi poſſit.*

(a) In ſuis quæſtionibus ſingularibus diſput. 3. quæſt. 10. de interdicto num. 5. & ſeq.
(b) Cap. Præſenti ſtimus de ſententia excommunicationis, & cap. Alma, eod. tit. in 6.
(c) In tractatu de Cenſuris diſput. 34. ſect. 2. num. 6.
(d) Num. 10. loco allato.
(e) In ſumma verbum Interdictum 3. num. 16.
(f) De pœnis Eccleſiaſtic. par. 2. cap. 24. §. Dicendum primo; ne turbetur juriſdictio Ordinariorum.
(g) In tractatu manuſcripto, Pœnitent. Roman. in Commentar. par. 3. §. 1. Conſtitutio Summi Pontificis Innocentii XII. quoad facultates Cardinalis Majoris Pœnitentiarii.
(h) Cap. Omnibus num. 46. de Pœnitentiis, & Remiſſ.
(i) Tom. 2. tit. 5. formul. 16. n. 2.
(k) Seſſ. 24. Reform. cap. 3.

INSTITUTIO LVI.

De Miſſæ ſtipendio; de parte pecuniæ, quæ retineri poteſt pro utenſilibus, ac de Altaribus privilegiatis. Quam ob cauſam ſtipendium pro Miſſæ ſacrificio Sacerdotibus conferatur. De corruptelis, quæ ex hoc veluti fonte in Eccleſiam dimanaverant; qua ratione, & quo auctore illæ penitus ſublatæ fuerint. Non licere recens Sacerdoti oblationes ex altari ſuſcipere. Quinam teneantur ad celebrationem tantum, non vero ad applicationem Miſſæ. De ſtipendiis pro Miſſis perpetuis, atque adventitiis. De illis, qui tribuunt, aut capiunt ſtipendium conſueto majus. Quibus de cauſis ſacrarii Cuſtodes elicere queant partem ſtipendii pro utenſilibus. Utrum nova ſtipendia pro Miſſis celebrandis recipi poſſint, cum multis aliis ſatisfaciendum adhuc ſuperſit. Quo pacto Defunctis proſit Indulgentia in ſacrificiis Miſſarum, quæ ad Aras privilegiarias fiunt. An pro Aris privilegiariis obtinendis ſatis ſit intra ſpatium totius hebdomadæ implere numerum Miſſarum, quæ in ſingulos dies ſtatuantur.

Illud ſtipendium, quod ex communi Eccleſiæ diſciplina Sacerdotibus traditur comparando fructu medio Sacrificii, & loco panis, ac vini, quæ antiquitus offerebantur, ſuffectum fuit, quodque ſæculo octavo propagari cæpit, ſi Thomaſſino (*l*), ac Mabillonio (*m*) rerum ſacrarum viris peritiſſimi fidem præſtamus, licet Pater Franciſcus Berlandus ex Ordine Theatinorum altius repetendam hanc conſuetudinem plurimis documentis, ac rationibus contendat (*n*); illud, inquam, ſtipendium multas curas, ac ſollicitudines in Eccleſia concitavit, vel ad coercendam Sacerdotum avaritiam, vel ad aliquam normam ſtatuendam, ne ipſi detrimentum caperent ob aliorum libidinem, & ne hoc neceſſario ſubſidio deſtituerentur; vel denique, ne Fidelium voluntas fraudetur, qui ſtipendium offerunt, ut res divina pro ipſis, vel pro aliis adhuc vitam agentibus, aut pro Defunctis conficiatur. Quamobrem S. Franciſcus, uti Alvarus Pelagius teſtatur, pro his corruptelis evitandis conſtituit, ut ſui Ordinis Alumni quocunque loco degerent, ſemel tantum in die celebrarent. Sanctus quoque Ignatius Societatis Ieſu Fundator parte ſexta ſuarum Conſtitutionum cavit, ne aliquis ex ſuis Sacerdotibus ſtipendium pro Miſſæ Sacrificio perciperet.

Ac primum, licet animus maximo diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio non inflammetur, ſi religione tamen aliqua præditus ſit, horrore ſane incredibili commovebitur, ſi perpendat quo Sacerdotum avaritia ſuperioribus temporibus progreſſa fuerit, cum de ſtipendiis Miſſarum ageretur. Plura Sacra uno die facere cœperunt, ut majorem pecuniam congererent. Cum vero id contrarium Eccleſiæ inſtitutis agnoſcerent, eodem Sacrificio plures hoſtias offerebant, quarum numerus acceptas eleemoſynas exæquabat; qui mos etiam a Græcis retinetur, quos idcirco Arcudius (*o*); vehementer improbat. Poſt hæc, Miſſæ, quas Biſaciatas, vel Triſaciatas nuncupabant, ſubrogatæ fuerunt, cum nempe Sacerdotes bis, ter, & quater rem divinam inchoabant, & uſque ad Oblationem proſequebantur; Deinde toties ſecretas Orationes repetebant, quoties Miſſam inchoaverant,

Cano-

(l) De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina tom. 3. lib. 1. cap. 72. num. 18.
(m) In Præfat. ad part. 2. ſæcul. 3. Benedictin. n. 6 & ſeq.
(n) In Diſſertation. Hiſtoricæ Theologica de Oblationibus Altaris part. 2. §. 2.
(o) Lib. de Concordia.

Canonem vero ſemel percurrebant , ac poſtremo totidem addebant Collectas , quot initio recitaverant ; quæ omnia propter nefariam augendæ pecuniæ cupiditatem fieri conſueverunt .

Petrus Cantor in Eccleſia Pariſienſi , qui Sæculo XII. inter mortales agebat , has corruptelas graviſſime redarguit (*a*) , & Sacerdotes ejuſmodi Juda deteriores adfirmavit : *Turpius Chriſtum vendimus , quam Judas , eo quod deteriores ſumus : Ille enim* , inquit , *quem purum Hominem credebat , eum Familia etiam ejus indigeret , vendidit ; nos vero , quem ſcimus verum Deum , & Hominem vendimus* : Poſtea ſuperaddit : *Ille pro triginta argenteis , nos pro denario , & pretio viliſſimo* . Ignoramus quodnam pretium triginta denariis , quos proditor Judas accepit , Petrus Cantor tribuerit . Nam diſcrimen inter ſiclos Sanctuarii , & argenteos communes intercedit ; Hi enim novem ſcutata Romana pretio adæquabant ; illi vero ſummam duplo majorem continebant ; uti præſtantes eruditione viri tradiderunt : eſto tamen de minoribus ſiclis res intelligenda ſit , Petri Cantoris argumentum aptiſſimum ſemper judicabitur , quod etiam his verbis magis confirmat : *Ille pœnitens , licet non vero retulit , & rejecit triginta argenteos : in Eccleſia autem inter nos non eſt , qui turpiter acquiſita rejiciat* .

Supervacaneum eſt decreta recenſere Conciliorum , ac Pontificum , quibus hæ corruptelæ vehementer improbantur . Qui tamen ea cupiant intueri , Chriſtianum Lupum (*b*) , Cardinalem Bonam (*c*) , Thiertium (*d*) , ac Patrem Berlandum (*e*) percurrant , qui eadem decreta fuſe commemorant : ſatis erit innuere receptam quidem ab univerſa Eccleſia conſuetudinem , ut pro Sacro dentur , & accipiantur ſtipendia , cum ea altari vitæ ſuſtentationem merito deſumere Miniſter Altaris debeat ; ideoque non ſine impudentia mos ejuſmodi damnari poteſt : *Sufficere debet* , inquit Gerſon (*f*) , *ad conſenſum hujus veritatis uſus totius communis Eccleſiæ , qui ſic habet , & recipit ; cui ſi quis detrahit , imprudenter ſe decipit &c. Nihil æquius ſecundum omnem legem eſſe deducit Apoſtolus* 1. *ad Corinth.* 9. *quam , qui Altari ſervit , de Altari vivat* : tamen proculdubio avaritiæ crimen , & ſpeciem quandam ſimoniæ admitteret , qui pro Miſſæ ſtipendio pactiones aliquas , aut conditiones faceret , quemadmodum ea Tridentina Synodo deprehenditur (*g*) : *Atque , ut multa paucis comprehendantur , in primis , quod ad avaritiam pertinet , cujuſvis generis mercedum conditiones , pacta , & quidquid pro Miſſis novis celebrandis datur , nec non importunas , atque illiberales Eleemoſynarum exactiones potius , quam poſtulationes , aliaque hujuſmodi , quæ a ſimoniaca labe , vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt , omnino prohibeat* ; Nam , uti docet S. Thomas (*h*) : *Sacerdos non accipit pecuniam quaſi pretium Conſecrationis Euchariſtiæ , aut Miſſæ decantandæ , hoc enim eſſet ſimoniacum , ſed quaſi ſtipendium ſuæ ſuſtentationis* . Inſuper alio loco (*i*) eandem confirmat ſententiam his verbis : *Facere pactionem de Miſſa celebranda eſt ſimonia &c. ſi tamen non habet alios ſumptus , & non tenetur ex officio Miſſam cantare , poteſt accipere denarios ſicuti conducti Sacerdotes faciunt , non quaſi pretium Miſſæ , ſed quaſi ſuſtentamentum vitæ* .

Sacerdos , uti ſuperius dictum fuit , partem aliquam ſuæ ſuſtentationis ex ſtipendio tantum deſumit , quod Juveninus hoc pacto declarat (*k*) : *Sed monitum velim Lectorem , rationi conſonam non eſſe conſuetudinem , quæ illud ſtipendium definit ex ſumma , quæ ſatis ſit Sacerdotis in unam diem ſuſtentationi . Ratio eſt , quia ſtipendia non conferuntur ad integram Presbyteri ſuſtentationem , ſed ad illius adminiculum . Nec mirum ; quippe quod ſæculares Sacerdotes fruantur aut Titulis Patrimonialibus , aut Beneficiis , quæ teneant eorum locum : vetant nempe Canones , ne ſæculares ordinentur , quin ſuffulti ad vitam titulo . Mendicantes vero a Populo fideli ſupponuntur recipere eleemoſynas , quibus veſcantur : nec enim ad Monaſterium admitti debent plures , quam conſuetæ eleemoſynæ ſuſtentare valeant* .

Sublatis ob legum ſeveritatem his corruptelis , aliæ rationes excogitatæ ſunt , ut aditus liber pateret avaritiæ , ac turpi lucro , quod juxta Concilium Tridentinum a ſimoniaca labe parum abeſſe videtur . Incredibilis librorum copia in vulgus emanavit , quibus variæ de Theologia Morali quæſtiones in examen adducebantur . In illis autem dirimendis cauſa potiſſima omiſſa fuit , ob quam S. Mater Eccleſia pro Miſſæ Sacrificio ſtipendium permittit , nempe , ut Sacerdotes ad vitam ſuſtentandam aliquod ex ipſo ſtipendio levamen ſuſcipiant , non vero , ut divitiis cumulentur , quod nos paulo ante explicavimus ; ideoque ſordidos quæſtus augeri Eccleſia ſemper improbavit . Itaque diſputari cœpit , an Sacerdos , qui eleemoſynam accepit minorem illa , quæ in diœceſi conſtituta ſuit , Sacrum tamen facere pro illo debeat , qui ſtipendium largitus eſt ; Inſuper , an Sacerdos collatis ſibi per diverſos fideles pluribus exiguis ſtipendiis , rem divinam conficere , illiſque fructum attribuere teneatur ; nec ſane defuerunt Theologi , qui Sacerdotem in utraque quæſtione ab onere celebrandi prorſus immunem judicarunt . Falſo pariter exiſtimatum fuit , Sacerdotem , qui ſtipendium conſueto majus invenerit , poſſe alium Sacerdotem ad Sacrum faciendum ſubrogare , ipſique ſolitam tantum eleemoſynam impertiri , ac reliquum , quod ſupereſt , ſibi retinere . Nonnulli etiam perpendentes *fructum medium* Sacrificii , qui in Sacerdotis poteſtate , atque arbitrio relinquitur , in ſatisfactorium , atque impetratorium diſtingui , plures eleemoſynas pro eodem Sacrificio comparari poſſe cenſuerunt , ſi videlicet Sacerdos fructus ſatisfactorium , exempli cauſa pro aliquo defuncto , & ſimul pro ægroto impetratorium fructum attribuat . Sed alia quoque pro congerenda pecunia propoſita fuerunt . *Fructum ſpecialiſſimum* , qui Sacerdoti ſolum convenit , in Miſſa contineri excogitatum fuit , ideoque plures inquiſierunt , an Sacerdos , qui pro fructu medio jam ſtipendium accepit , fructum ſpecialiſſimum alteri pariter attribuere poſſit , ac pro illo novum ſtipendium exigere , quod facile ſatis adfirmarunt . Illud ſolum cavendum monuerunt , fructum ſpecialiſſimum trium Miſſarum fructui medio unius Sacrificii tantum adæquari ; Quamobrem ſuſcepto jam ſtipendio ob fructum medium , tertiam quoque partem alterius ſtipendii pro fructu ſpecialiſſimo percipi poſſe docuerunt . Cognitum perſpectumque omibus eſt , quod capite *ſignificatum de Præbendis* conceditur , nempe ut Sacerdos , qui Sacrum facere quotidie *per ſe ipſum* debet , illud aliquando prætermittere poſſit , vel quia a voluntate Fundatoris id minime alienum putatur , qui adeo rudis judicandus non eſt , ut Sacerdoti ad celebrandum deſignato tam grave onus conſtituere voluerit ; vel quia ad Sacrum majori pietate , ac religione peragendum plurimum confert , ſi Sacerdos a re Divina aliquando abſtinuerit .

Nam

(*a*) In opere, cui Titulus: Verbum abbreviatum c. 37.

(*b*) In notis Conc. Romani habiti ſub Al. II. t. 3. novæ edit. ſuorum oper. p. 150

(*c*) Rerum Liturg. l. 1. c. 13. n. 7.

(*d*) T. 3. ſuperſtition. c. 13.

(*e*) Off. ſuperius allata hiſtoricoTh. de obl. Altar. par. 2.

(*f*) In ſuo tr. de ſollicitudine Ecc. part.

(*g*) Seſſ. 22. in Dec. de obſ. & ev. in Celebr. Miſſæ.

(*h*) 2. 2. q. 100. a. 2. ad ſecundum

(*i*) 4. Sent. diſt. 25. q. 3. a. 2. q. 2. ad quart.

(*k*) De Sac. diſſ. 3. q. 7. de Sacrificio Euch. c. 5.

Nam evenire poteſt, ut ipſe non ſemel eo pietatis ſtudio minime incendatur, quod neceſſario requiritur, ut Sacrum Deo rite operetur. Hinc nova quæſtio excitara fuit, an Sacerdos quo die immunis a re Divina conficienda cenſetur, ſi tamen Sacrum perficiat, ipſiuſque ſtuctum alicui attribuat, an, inquam, ſtipendium ab eo ſumendum videatur; idque Scriptores aliqui rationi conſentaneum putaverunt. Inſuper, interpoſito diſcrimine inter Miſſæ celebrationem, ejuſque applicationem, inquirendi locus oblatus fuit, an Sacerdos, qui in aliquo peculiari templo, atque Altari peculiariter eapreſſis rem Divinam facere, non tamen applicare debeat, duo ſimul ſtipendia percipere poſſit, videlicet unum pro celebratione, alterum pro applicatione, quod aliqui pariter non improbarunt. Poſtremo eam conſuetudinem in aliquas diœceſes invectam, qua novi Sacerdotes, cum primo Sacrum conficiunt, Eccleſiam circumeunt, ut eleemoſynas congerant, omnino probandam nonnulli cenſuerunt.

His ſententiis ad Apoſtolicam Sedem delatis, quid ſtatuendum eſſet, ipſa indicavit per Sacram Concilii Congregationem, quæ non modo ad explicandam Tridentinam Synodum inſtituta fuit, ſed etiam, ut Eccleſiæ diſciplinam per univerſum orbem integre ſancteque tueretur. Plura igitur decreta promulgata fuerunt, cum Urbanus VIII. Pontificatum gereret, qui primum Apoſtolica Conſtitutione (*a*), ac deinde Innocentius XII. peculiaribus litteris eadem decreta confirmarunt. Ipſa quidem variis locis edita ſunt, ac præſertim poſt Synodum diœceſanam Cardinalis Jacobi Boncompagni Deceſſoris noſtri præclariſſimi. In his ſancitum fuit, ut, qui eleemoſynam pro Sacro acceperit, licet ſtipendium in diœceſi conſtitutum non exæquet, ad ipſum Sacrum conficiendum teneatur, fructumque illi attribuere debeat, qui eleemoſynam impertivit. Qui vero plura exigua ſtipendia a diverſis Fidelibus congeſſerit, tot Miſſas celebret, quot pro ratione ſuſceptæ pecuniæ celebrari queant. Qui ſtipendium ſolito majus conſequutus fuerit, ſi alium Sacerdotem ſuo loco ad celebrandum ſufficiat, integram pecuniam in illum conſerat, ſibique nihil omnino retineat. Id quoque ſervandum Sacra Congregatio (*b*) decrevit, licet Sacerdos ad faciendum Sacrum ſubrogatus rem totam plane noverit, & tamen ſe minori ſtipendio contentum fateatur. Alexander VII. ad eandem Sacram Congregationem dijudicandum rejecit, an duplex ſtipendium pro fructu ſatisfactorio, atque impetratorio ſumi liceret; Quare die 13. Decembris anno 1659. reſponſum fuit, id minime permitti poſſe. Ita Fagnanus, qui tunc Secretarii munere ſungebatur (*c*). Idem Pontifex has duas ſententias per Sancti Officii Congregationem inter proſcriptas adnumeravit (*d*): *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet Celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII.* (*e*): *Poſt decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.* In Pontificatu Innocentii XI. Collenſis Epiſcopus hæc a Sacra Congregatione Concilii poſtulavit: *Primo, an Sacerdotes obligati ratione Beneficii, Capellaniæ, legati, aut ſtipendii celebrare quotidie Miſſam per ſe ipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare; & , quatenus affirmative; Secundo, quando, & quoties a dicta*

(*a*) 41. In Bullario Rom. t. 4.

(*b*) In Romana eleemoſyna die 23. Aug. an. 1664. l. 24. Dec. p. 246

(*c*) In Comment. ad c. Fratern. n. 97 de ſepult.

(*d*) Num. 8.

(*e*) Num. 9.

celebratione vacare poſſint; Tertia, an diebus licitæ vacationis poſſint Miſſam pro ſe ipſis, vel aliis, præterquam pro Fundatoribus celebrare; & , quatenus affirmative; Quarto, an pro aliis celebrando, poſſint ſtipendium pro hujuſmodi celebratione percipere; Quinto, an illis diebus, quibus licite vacant a celebratione, teneantur Miſſam ab aliis celebrari facere juxta intentionem Fundatorum; Sexto, an Sacerdotes, ut ſupra, obligati celebrare Miſſam quotidie, abſque tamen onere celebrandi per ſe ipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare; Sacra vero Congregatio die 18. Septembris anno 1683. hoc pacto reſpondit: *Ad primam, & ſecundum affirmative, concurrente aliqua rationabili cauſa; ad tertium, quartum, & ſextum negative, ad quintum diſtulit reſolutionem* (*f*). Inſuper, cum Tridentina Synodus (*g*) juxta ſuperius allata verba nihil accipiendum ſanxerit, cum novi Sacerdotes primo Sacrificium offerunt, diſputari cœpit, an novus Sacerdos in medio Altari ſe ad populum convertere poſſet, & oblata munera ſuſcipere; & utrum caveretur ſolum a Concilio, ne ob hanc cauſam Eccleſiam circumiret; hinc Gregorius XIII. anno 1573. audita prius S. Congregationi Concilii opinione, ita ſtatuit: *Sanctiſſimus Dominus Noſter, audita relatione Congregationis Concilii, decrevit, licere ſe vertere in medio Altaris ad Populum, & accipere oblationes, non autem circumire Eccleſiam.* Itaque illud ſolum examinandum ſupereſt, an poſſit duplex ſtipendium accipere, unum nempe pro celebratione, alterum pro Miſſæ applicatione, qui ad ipſam celebrationem ſolum adſtringitur.

Paſſerinus (*h*) quidem Ordinis S. Dominici Procurator olim Generalis, qui Romæ plures annos exegit, duplex ſtipendium probavit; Cardinalis etiam de Lugo (*i*), qui poſt Urbani VIII. decreta ſcripſit, eandem ſequitur opinionem; eam pariter amplectitur Auctor præclari libelli pro novis Confeſſariis inſtituendis Romæ nuper editi (*k*). Bartholomæus autem Gavantus, qui S. Rituum Congregationis munere conſultoris egregie functus eſt (*l*), decretum S. Congregationis Concilii die 13. Julii anno 1630. promulgatum affert, cujus hæc ſunt verba: *Quod, quando in fundatione Beneficii, ſeu Capellæ expreſſe cautum eſt, non teneri Celebrantem ad applicationem Sacrificii, eo caſu poterit Celebrans accipere novum ſtipendium, & unica Miſſa ſatisfacere obligationi Beneficii, ſeu Capellæ, & item danti novum ſtipendium.* Attamen contrariam ſententiam P. Diana magis adprobavit (*m*); pro qua aliud S. Congregationis Concilii decretum in medium profertur his verbis confectum die 9. Januarii, & 6. Februarii anno 1627. *An Sacerdotes, qui nulla alia obligatione in Confraternitatibus, vel Monaſteriis Monialium celebrant, quam pro ornatu Eccleſiæ, vel ut Confratres, vel Moniales ſatisfaciant præcepto audiendi Miſſam, poſſint ultra ſtipendium, quod recipiunt a Confraternitatibus, vel Monialibus aliud ſtipendium recipere. Sacra Concilii Congregatio 9. Januarii, & 6. Februarii 1627. in Tragurienſi reſpondit: non poſſe.* Decretum ejuſmodi litteris etiam Senioris Cardinalis Paulucci ad Epiſcopum Comacli magis confirmatur (*n*): *Abrogata non fuit ſententia prolata in cauſa Tragurienſi; ſiquidem Capellani duplex ſtipendium accipere nequeunt pro Miſſarum celebratione, quamvis ad applicationem Sacrificii minime teneantur: Quare iiſdem ſignificare poteris &c.*

Decretum, ac litteræ, quas modo commemoravimus, a multis Scriptoribus afferuntur, ac potiſſimum in appendice Synodi diœceſanæ, quam Battiſtelius Fulginas Epiſcopus

(*f*) In l. Decr. 33. fol. 311.

(*g*) In l. 2. p. 2. &c 3.

(*h*) T. 2. de ſtatib. Hominum q. 187. a. 4. n. 981.

(*i*) Diſp. 21 de Euch. n 29.

(*k*) Par. 2. c. 27. n. 412.

(*l*) L. 3. c. 12 n. 3. de Rubric. Miſſ.

(*m*) In ſuis Op. & in Cott. in ſuis Controv. l. 3. contr. 5. n. 55.

(*n*) Datæ fuerunt die 30. Martii an. 1661.

(*a*)

(a) P. 157. (*a*) celebravit, ubi Virorum quoque præſtantium auctoritates congeruntur. Attamen experientia compertum habemus, in errorem non ſemel eos adduci, qui Sacrarum Congregarionum ſententias uſurpant; eos pariter plane novimus, qui in hoc negocio periti ſatis exiſtimari debent. Quamobrem, cum tor annis, quibus S. Congregationis Concilii Secretarium egimus, nulla unquam nobis occurrerit ſententia ex iis, quæ ab utraque parte feruntur, ut pateat, an Sacerdoti ad celebrandum unice addicto licear duplex ſtipendium percipere pro celebratione, atqoe applicarione; cum nullum pariter hujus rei documentum habeatur in notis, ac decretis, quæ nos maximo ſtudio, diligentia, & incredibili labore collegimus, hanc quæſtionem non diremptam relinquemus, donec magis tuta monumenta deprehendantur. Neque enim res ita facilis ad judicandum videri poteſt: nam pro Sacrificii applicatione obtinenda ſatis eſt, ut ipſius celebratio indicatur. Si quis autem ſe applicationis onere prorſus immunem eſſe contendat, apertiſſime docere debet, a pio Teſtatore Miſſæ celebrationem unice requiri, & Sacerdoris arbitrio permitti, ut fructum Sacrificii, cui libuerit, attribuat. Hoc pacto conſtituit S. Congregatio

(b) In cauſa Tinen. Applicat. Sac. l. 27. Decr. fol. 81.

Concilii die 18. Martii anno 1668. (*b*), eandemque ſententiam perpetuo ſequuta fuit, cum ſimile aliquid evenit: *Ex diſpoſitione teſtamentaria antiquitus facta a pio Teſtatore repetitat ſandata quædam Capellania cum onere Capellano pro tempore Sacrum faciendi ſingulis Dominicis, aliiſque feſtivis diebus, nulla adjecta declaratione, ad cujus ſuffragium applicandum eſſet Sacrificium: ideo Epiſcopus Tinen. ſupplicat, per Sacram Congregationem declarari, an hujuſmodi Sacrificium applicandum ſit pro anima ipſius Teſtatoris, an vero ad libitum Capellani, uti hactenus factum eſſe, comperit. Sacra Congregatio Concilii reſpondit, applicandum eſſe Sacrificium pro anima Teſtatoris.*

Sublatis iis corruptelis, quæ ex Sacerdotibus dimanabant, alia plurima ſancita ſunt, ut detrimentum reparetur, quod ratione legitimi ſtipendii, ipſis Sacerdotibus inferri conſuevit. Nemo ignorar perpetuas alias, alias vero adventitias Miſſas nuncupari. Primæ quidem quotidie, vel certis quibuſdam diebus ratione Beneficii, aut Fundatoris inſtituto, vel Teſtatoris voluntate celebrantur; adventitiæ vocantur, pro quibus ſtipendium a Fidelibus traditur, ita tamen, ut oullus ſuodus, nullumque onus in futurum tempus conſtituatur. Itaque, ne fraus ulla admittatur, Scriptores unanimes conſentiunt, ſtipendii ſummam ex conſuetudine, inſtitutis Synodalibus, vel arbitrio Epiſcopi ſtatuendam; idque Sacra Congregatio Concilii ſua auctoritate confirmavit. Interamnenſis Epiſcopus die 15. Novembris anno 1698. ab eadem Sacra Congregatione hæc petiit: *Primo, quanta eſſe debeat Eleemoſyna Miſſarum manualium; Secundo, quanta eſſe debeat pro perpetuis non taxatis a Fundatoribus*; Sacra vero Congregatio hoc pacto reſpondit (*c*): *Ad primum, & ſecundum ceaſuit, attendendam eſſe conſuetudinem loci, vel legem Synodalem, quatenus adſit; ſin minus, ſtatuendam eſſe per Epiſcopum Eleemoſynam competentem ejus arbitrio.* Porro id Presbyteris ſæcularibus æque, ac Regularibus obſervandum indicitur; nam die 15. Januarii anno 1639. eadem Congregatio hoc reſponſum edidit (*d*): *Eleemoſynam pro qualibet Miſſa per Regulares celebranda in eorum Eccleſiis eſſe taxandam arbitrio Ordinarii juxta morem regionis.*

(c) Lib. 48. Dec. p. 548

(d) Lib. 16. Dec. p. 138

His peractis plures quæſtiones excitatæ fuerunt, ut (ſi fieri poſſet) decreta ejuſmodi labefactarentur. Ac primum, an hæres perſcribere poſſet eleemoſynam, cum Teſtator nullum certum ſtipendium pro centum Miſſis celebrandis explicavit; verum in decretis generalibus Urbani, quæ ſuperius commemoravimus, ita decernitur: *Cenſuit, ubi nullam certam Eleemoſynam Teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam Eleemoſynam congruam, quæ reſpondeat oneribus Miſſarum celebrandarum ſecundum morem civitatis, vel provinciæ.* Aliqui falſo quodam ſtudio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & obſervantia erga Epiſcopos ducti libere aſſeruerunt, nullum ſtipendium a laicis tribui poſſe, quod ſummam ab Epiſcopo perſcriptam excedat, nec illud jure a Sacerdoribus accipi poſſe, licet nulla conventione interpoſita, ſed ultro concedatur. Aliquis eriam Epiſcopus hanc ſententiam amplexus eſt, & cenſuras in eos minatus eſt, qui ſtipendia ejuſmodi conferrent; verum id communi omnium opinione improbatum fuit; Quippe nihil mali proficiſcitur, ſi ſtipendium a Synodo, vel conſuetudine, vel etiam decretis Epiſcoporum deſignatum ſuperetur, cum nulla pactio, ſeu conditio intercedat (*e*). Sacra Congregatio Concilii non ſemel, at præſertim die 16. Januarii anno 1649. ita (*f*) reſpondit: *Propoſitum dubium, an poſſit Epiſcopus prohibere ſub pœna cenſurarum laicis, ne pinguius ſtipendium taxa ſolvant Sacerdotibus tam ſæcularibus, quam Regularibus Miſſam celebrantibus, & quod iidem Sacerdotes illud acceptare non poſſint etiam a ſponte dantibus*: Poſt hæc ita decernit: *Prohiberi non poſſe, ideoque moderandum decretum.* Epiſcopus Septempedanus hæc propoſuit S. Congregationi examinanda: *Epiſcopus narrat, ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium quodammodo vileſcere, dum Sacerdotes quotidie ſe offerunt celebrare ad rationem tenuis Eleemoſynæ dimidii julii pro qualibet Miſſa; unde ſupplicat, declarari, an ipſe ſtatuere poſſit Eleemoſynam manualem unius integri julii pro qualibet Miſſa, imponendo pœnam celebrantibus pro minori quantitate.* Cui S. Congregatio ita reſponſum fecit: *Sacra &c. reſpondit affirmative quoad Eleemoſynam manualem.*

(e) Cardin. de Lugo in Reſp. Mor. l. 5. dub. 18.

(f) In cauſa Piſtor. l. 18. Decr. p. 575. a tergo.

Acceſſit alia quoque controverſia, quam Locorum Piorum Curatores, & qui Cuſtodes Sacrariis præpoſiti ſunt, publica fere auctoritate concitaverunt, cum adhuc Urbanus VIII. Pontificatum obtineret, in cujus decretis tota quæſtio his verbis exprimitur: *An permittendum ſit Adminiſtratoribus Eccleſiarum, ut retineant aliquam Eleemoſynarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, Inſervientium, Paramentorum, Luminum, Vini, Hoſtiæ, & ſimilium:* quibus ita ſejunctim reſpondetur: *Permittendum non eſſe, ut Eccleſiæ, aut Loca Pia, ſeu illorum Adminiſtratores ex Eleemoſynis Miſſarum celebrandarum ullam, utcumque minimam portionem retineant ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione.* Ac paulo poſt: *Niſi cum Eccleſiæ, & Loca Pia alios non habeant reditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licite poſſint; & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantum Miſſæ Sacrificio neceſſario ſunt ſubeunda.* Tertio loco ita ſubjicitur: *Et nihilominus eo etiam caſu cautandum eſſe, ut ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis ut ſupra deductis, abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot præſcripta fuerint ab offerentibus Eleemoſynas.*

Edictum in eandem prorſus ſententiam evul-

vulgari juſſit Clemens XI. die 23. Decembris anno 1706. (*a*). Cum deinde eadem cauſa expenſarum, quæ pro Miſſæ Sacrificio fieri neceſſario debent ab Eccleſiis, Piiſque Locis, quibus ob inopiam ea facultas non ſuppetit, cum, inquam, cauſa ejuſmodi in examen iterum adduceretur in Sac. Congregatione Concilii, cum nos ipſi Secretarii munus gereremus, hæc petita fuerunt (*b*): *An Archipresbyter Eccleſiæ Collegiatæ Oppidi Montis Curoni fuerit, & ſit obligatus ſubminiſtrare vinum, ceram, & hoſtias Capellanis, aliiſque Presbyteris de Clero celebrare volentibus, vel obligatis celebrare Miſſas in eadem Eccleſia*: Reſponſum his verbis datum fuit: *Archipresbyterum non teneri ad miniſtranda utenſilia, de quibus agitur, iis, qui celebrant in ſua Eccleſia ex obligatione beneficii, ſive Capellaniæ: quoad Miſſas adventitias teneri ad dictam ſubminiſtrationem, quatenus permittat, eas in ſua Eccleſia celebrari; nec teneri ad has Miſſas adventitias admittendas, niſi ſolutis utenſilibus per Celebrantes*. Inſuper die 14. Maji anno 1729., cum cauſa Maceratenſis ageretur, vetuſtius Sac. Congregationis decretum, quod anno 1685. confectum fuerat, confirmatum eſt. Illud quidem Patribus Minoribus Conventualibus permittebat, ut aliquid retinerent pro expenſis Miſſarum, quas Presbyteri Sæculares in ipſorum Eccleſia celebrare ex officio tenebantur; non autem, cum reliqui Sacerdotes pietate ſolum ducti Sacrum in eadem Eccleſia conficerent. Ex his ſatis aperte conjicitur, primum, ſi Eccleſiæ paupertas intervenìat, aliquid retineri poſſe pro neceſſariis Miſſarum expenſis, cum perpetuæ ſunt; etenim conſuetum ſtipendium non minuitur, cum Teſtatores perpetuas Miſſas inſtituentes integro Sacerdotis ſtipendio, omnibuſque expenſis pro Sacrificio peragendo neceſſariis conſulere debuerint. Quod ſi aliquid deeſſe videatur, vel quia per Teſtatorem perſcriptum non fuerit, aut quia curſu temporis conſtituti proventus ad Miſſas agendas imminuti habeantur, aliquis inter hæredes fortaſſe aderit, qui ære ſuo expenſis omnibus ſatisfacere debeat. Poſtremo, ſi nulla ex parte ſubſidium deſumi poteſt, ſemper aditus patet ad petendum, ut Miſſæ ejuſmodi ad minorem numerum redigantur. Secundo, ſi, uti ſuperius dictum eſt, Eccleſiæ paupertas interſit, aliquid retineri poteſt pro Miſſarum expenſis, quæ in ipſa Eccleſia per aliquem pium Teſtatorem inſtitutæ fuerunt; vel cum Sacrarii Cuſtodes plurimis congeſtis eleemoſynis Miſſas celebrandas indicunt. Tunc enim ex conſueto ſtipendio aliquid plerunque detrahitur, quod tamen permitti nequit, cum Eccleſia privilegium a Sede Apoſtolica obtinuerit, ut pro expenſis in Sacrificio neceſſariis Miſſarum numerus minuatur; quo ſane privilegio aliquas Romæ Eccleſias gaudere non ignoramus. Tertio, etſi Sacrarium Eccleſiæ prematur inopia, nihil pro expenſis Miſſarum neceſſariis exigi poteſt a Sacerdotibus, qui ad eandem Eccleſiam accedunt rem divinam facturi, aut pietatis cauſa, aut certe nullo ducti ſtipendio per Eccleſiæ Miniſtros, quamvis ipſi nullo jure adſtringantur illis Sacerdotibus permittere, ut Sacrum ibidem perficiant. Quarto, ſi Sacerdos ipſe celebrare in eo templo omnino poſtulet, de cujus paupertate conſtat, tunc aliquid pro expenſis depoſcere licet, vel a Presbytero, qui ob pietatem factum facit, vel ab eo, qui collato ſtipendio Sacrificium indixit, ſi forte Sacerdoti aliquid ſuperaddere velit pro conſuetæ eleemoſynæ detrimento, quod ratione expenſarum ſubeundum eſt; vel tandem, ſi aditus ejuſmodi præcludatur, ex ipſo conſueto ſtipendio aliquid expetere conceditur.

(*a*) Habetur in 2. par. Bullarii p. 329.

(*b*) In Cauſa Dertonen. propoſita die 8. Junii reſoluta die 6. Julii & confirmata die 28. Sept. 1726.

Non minorem ſane diligentiam Sedes Apoſtolica contulit, ut Miſſarum Sacrificia perſcripto tempore, ac loco, integroque numero perſolvantur. Decreta Urbani VIII. prohibent adventitias Miſſas accipere, niſi reliquæ omnes, pro quibus antea ſtipendium collatum fuit, penitus abſolvantur. Hinc orta quæſtio fuit, an decretum ejuſmodi nullam pateretur interpretationem, reſponſumque eſt novas eleemoſynas admitti poſſe *dummodo infra modicum tempus poſſent omnibus ſatisfacere*. Porro hujus modici temporis ſpatium ad duos, vel tres menſes protrahebatur. At Sacra Concilii Congregatio die 17. Julii anno 1655. ita reſpondit: *Cum in declaratione undecima impreſſa ſuper decretis de celebratione Miſſarum permittatur receptio aliorum onerum Miſſarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus poſſit omnibus ſatisfieri, hodie nonnulli Superiores Regulares pro conſcientiarum, ut inquiunt, quiete denuo quærunt, an dictum modicum tempus celebrandi Miſſas reputetur tempus duorum, vel trium menſium*. Sacra &c. reſpondit, *modicum tempus intelligi infra menſem* (*c*). Quod pertinet ad numerum Miſſarum ſatis explicatur in decretis Innocentii XII. litteris Apoſtolicis ejuſdem Pontificis inſertis, quibus Urbani VIII. decreta confirmantur. In his præcipitur, ut figatur in Sacrario Tabella, in qua Miſſæ perpetuo celebrandæ deſcribantur; ut duo libelli ſerventur, in quorum altero perpetuæ Miſſæ jam peractæ, in altero adventitiæ notentur; ut Fabrica S. Petri nullam compoſitionem elargiatur pro Miſſis, quæ prætermiſſæ fuerint, niſi ea conditio interceſſerit: *Dummodo malitioſe non omiſerint, animo habendi compoſitionem; alias, gratia nullo modo ſuffragetur*: præter alias pœnas, quæ ejuſmodi delinquentibus infliguntur. Quod ſi tanta pecunia pro Miſſis celebrandis in dies congeratur, ut infra præſcriptum tempus abſolvi nequeant in illa Eccleſia, vel Altari, quemadmodum ſtipendium conferentes expoſtulant, per Sac. Congregationem Concilii præcipi ſolet, ut palam in templo Tabella exponatur, quæ declaret, in ea Eccleſia, ſeu Altari infra certum tempus ſacra, quæ fieri poterunt, conficienda eſſe; quæ ſupererint, in alia Eccleſia, ſeu in diverſo Altari ejuſdem Eccleſiæ celebranda. Hoc pacto, qui eleemoſynas tribuunt, univerſa perſpecta habebunt, & pietati facilius obſecundare poterunt, prout ipſis libuerit.

(*c*) Lib. 19. Dec. p. 497

Id plerunque evenit, cum de aris privilegiatis agitur; de quibus illud certum, & commune eſt apud Theologos, Indulgentias Defunctis prodeſſe, non tanquam *ex poteſtate judiciaria*, uti contingit, cum Indulgentiæ degentibus adhuc inter vivos conceduntur, ſed modo tantum ſuffragii, quemadmodum Gabriel Biel fuſe demonſtrat (*d*). Hoc fundamento innititur Summus Pontifex, cum privilegiarias aras declarat, ac pro Miſſæ celebratione, quæ in illis indicitur ad expiandam Defuncti alicujus animam, Theſauri Eccleſiaſtici eam partem attribuit *per modum ſuffragii*, quæ ſatis eſt, ut eadem anima, ſi Deo placitum ſic fuerit, e Purgatorii cruciatibus eripiatur, uti Gregorius XIII. explicat, cum privilegiarium Altare Metropolitanæ noſtræ Sancti Petri largitus eſt: *Eam a pœnis Purgatorii, quantum Divinæ bonitati placuerit, per modum ſuffragii liberare poſſit*. Extant monumenta, quibus ejuſmodi Altaria in Eccleſia fuiſſe comprobatur, cum Paſchalis I. Pontificatum obtineret: *Paſchalis I.* (inquit Bellar-

(*d*) De Canone Miſſ. lect. 17.

Digitized by Google

(a) In ſuo Tr. de Indulg. l. 1. c. 24.

larminus (*a*)) *Indulgentiam ita conceſſit, uti, qui pro Anima Patris, vel alterius particularis Perſonæ defunctæ tot Miſſas celebraverit in Capella Sancti Zenonis, quæ eſt in Eccleſia Sanctæ Praxedis, Animas illas de Purgatorii pœnis eripiat*. Eadem privilegia poſteriori tempore perſtiterunt; quin aliud magis amplum a Gregorio XIII. conceſſum fuit. Quamobrem, cum Paulus V. Sedem Apoſtolicam teneret, viſum fuit aliquam normam ſuper hac re conſtituere (*b*). Cætus itaque indictus fuit, ad quem celeberrimi Cardinales Baronius, Bellarminus, Du Peron, & Aſculanus convenerunt. In eo ſancitum eſt, ut Altaria privilegiaria iis tantum Eccleſiis permitterentur, quæ magis inſignes eſſent, & in quibus quotidie perſcriptus ab eodem cætu Miſſarum numerus haberetur. Verum, ut pro bis Indulgentiis, cæteriſque omnibus ratio quædam, ac methodus ſervaretur, in Pontificatu Clementis IX., ac deinde Clementis XI. Congregatio deſignata fuit, noſque ipſi inter Conſultores ejuſdem cooptati. Decretum in ipſa fuit, ut eæ ſolum Eccleſiæ Altari privilegiario ſemel in hebdomada fruerentur, in quibus quotidie ſaltem Miſſæ quinque agerentur, quæ certæ eſſent, non adventitiæ: Si vero decem ſacra quotidie certo fierent, eodem privilegio bis in hebdomada; Si quindecim Miſſæ certo conficerentur, ter in hebdomada privilagiario Altari uti poſſent; quadraginta poſtremo Miſſas neceſſario requiri, ut idem privilegium eſſet quotidianum. Ea Congregatio nihil de illis Altaribus privilegiariis conſtituit, quæ Fidelibus adſcitis in ſacra ſodaliria, aliiſque peculiaris Inſtituti viris a Pontifice tribuuntur. Porro licet ex his privilegiis plura nuncupentur perpetua, certo tamen temporis ſpatio deſiniuntur, ut illa præſertim, quæ poſteriori tempore per Sedem Apoſtolicam concedi ſolent. Oſtendit Thiertius (*c*) qua ſeveritate quidam Galliæ Epiſcopi in eos Rectores Eccleſiarum uſi fuerint, qui ſtipendia pro Miſſis ad Altare privilegiarium celebrandis acceperant, cum privilegii tempus abſolutum jam fuiſſet.

(b) Bellar. ep. 48. de illa ſimul.

(c) In ſuo Tr. de Superſt. t. 4. c. 30.

Nonnulli pariter aſſerere auſi ſunt nullo modo neceſſarium eſſe, ut perſcriptus Miſſarum numerus ſingulis diebus conficiatur, ſed ſufficere, ut Miſſæ pro privilegiariis Aris obtinendis deſignatæ pluribus cujuslibet hebdomadæ diebus celebrentur. Verum Innocentius XII. hoc decretum Sacræ Congregationis Concilii ſua auctoritate adprobavit: *Cum juxta ſtylum Secretariæ Brevium Apoſtolicorum in Indultis Altarium pro Animabus Fidelium Defunctorum a pœnis Purgatorii liberandis, ut vocant, privilegiatorum præfiniri ſoleat certus numerus Miſſarum in Eccleſiis, in quibus Altaria hujuſmodi ſita ſunt, quotidie celebrandarum, adjecta nimirum clauſula: Dummodo in dicta Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur; frequenter vero contingat, ejuſmodi conditionem non ita exacte adimpleri, & nihilominus nonnulli favorabiliter illam interpretantes aſſerant, ſufficere, quod Miſſæ in iiſdem Indultis, ſicut præmittitur, præfinitæ, pluribus ſaltem diebus cujuslibet hebdomadæ celebrentur, nec neceſſe ſit, illas ſingulis diebus celebrari; idcirco exortum ſuit Dubium de mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri in hac Sacra Congregatione diſcutiendum. An, attenta clauſula ſupradicta, neceſſaria omnino ſit ſingulis diebus celebratio Miſſarum in Indultis hujuſmodi præfinitarum, vel potius ſufficiat aliquibus, licet non omnibus, diebus cujuslibet hebdomadæ &c.* Die 5. Junii 1694. Sacra &c. *reſpondit affirmative quoad primam partem, negative quoad ſecundam, ac proinde celebrationem Miſſarum Indultis præfatis, ut præfertur, præfinitarum omnino neceſſariam eſſe ſingulis diebus in eadem Eccleſia. Et, facta de præmiſſis relatione Sanctiſſimo die 17. Julii ejuſdem anni, Sanctitas Sua Sacræ Congregationis ſententiam benigne approbavit, & publicari mandavit: Die 11. Septembris 1694. lib. 44. Decretorum pag. 467.*

Regularium, ac Sæcularium cœtus, cum Pontifex Clemens XI. imperaret, a Sacra Congregatione Concilii hæc petiverunt: *Primo, an abſentibus Religioſis ex cauſa prædicationis tempore Quadrageſimæ, & Adventus, vel quando occaſione Feſtivitatum, vel funerum, aut ſimilium a Superioribus ad celebrandum alibi tranſmittuntur, Indulgentiæ conceſſæ cum certo numero Miſſarum, qui ob dictas cauſas adimpleri non poteſt, prorſus ceſſent, vel pro eo tempore, quo numerus non fuerit adimpletus, ſint ſuſpenſæ, vel potius remaneant in ſuo robore. Secundo, an idem ſit ſtatuendum deficiente præfixo numero Miſſarum ob infirmitatem Sacerdotum tam Regularium, quam Sæcularium. Tertio, an pariter ſit ſtatuendum, deficiente dicto numero Miſſarum ob abſentiam ab Eccleſiis Sæcularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquot dies, vel menſes*. His ita reſponſum fuit die 30. Julii anno 1706. (*d*): *Ad primum quoad primam partem pro tempore Adventus, & Quadrageſimæ cenſuit remanere ſuſpenſas; non autem in reliquis, dummodo raro contingat. Ad ſecundum cenſuit, non remanere ſuſpenſas. Ad tertium, ſatis proviſum in primo*.

(d) In Bull. Cl. XI. par 2. p. 592.

Hæc nobis exponenda fuerunt, ne muneri noſtro pro hujus diœceſis adminiſtratione deeſſe videremur; ut vero omnia perficiantur, decreta in primis Urbani VIII., Innocentii XII., aliorumque Pontificum plurimum commendamus, nec non Decreta Sac. Congregationum, quæ ſuperius commemoravimus.

Cum autem Cardinalis Boncompagnus ſtatuerit (*e*), ut ſors pro Miſſa perpetua 112. ſcutatis Romanis conſtaret, nos hanc ſummam ad 60. Romana ſcutata redigimus, cujus rei cauſam hic ſubjicimus. In Pontificatu Innocentii XIII. omnes fere Regularium Ordines ſummo ſtudio petiverunt, ut onera pro Miſſis perpetuis imminuerentur. Tradita nobis fuit hujus negotii cura, habitiſque cum Præfectis Regularium pluribus colloquiis, poſtremo ſancitum fuit, ut onera pro ſingulis Miſſis perpetuis ad 60. Romana ſcutata redigerentur, eaque ſumma perpetuo in ejuſmodi Miſſis excipiendis ſervaretur. Id Summus Pontifex ſua auctoritate probavit, ac per omnes Regularium cætus decretum eo modo confectum fuit, uti paulo ante explicavimus.

(e) In Syn. l. 1. c. 5.

Coacto Romano Concilio per Benedictum XIII., in quo locum inter Canonum interpretes nos ipſi tenuimus, facultas Epiſcopis permiſſa fuit, ut in ſuis diœceſibus 60. Romana ſcutata pro ſingulis perpetuis Miſſis decernerent, uti Pontifex Innocentius XIII. Præfectis Regularium ante perſcripſerat. Inſuper ea conditio adjecta fuit, ne majorem, aut minorem pecuniæ ſummam pro Miſſis perpetuis in poſterum ſtatui paterentur.

Eadem ratione Sanctiſſimus Pontifex, qui Eccleſiam univerſam feliciter moderatur, nobis poteſtatem fecit, eamque prorogavit, ut in peragenda Paſtorali Viſitatione perpetuas Miſſas ad perſcriptam normam redigeremus. Quare, ſi hac auctoritate præditi pro iiſdem Miſſis 112. Romana ſcutata ad 60. ſolum ſcutata reduximus, quiſquis concilii noſtri rationem facile perſpicere poteſt. Monendum quoque eſt, perpetuas Miſſas excipi non poſ-

ſe

Digitized by Google

ſe juxta decreta Urbani VIII., atque Innocentii XIII., niſi facultas noſtra, aut Vicarii noſtri generalis interceſſerit.

Nihil novi pro ſtipendiis Miſſarum adventitiis conſtituimus; ſed morem jampridem inductum libenter probamus. Cum Benedictus XIII. Pontifex eſſet, magno apparatu, magnoque ſtudio propoſitum fuit, ut idem ſtipendium augeretur, cum Romæ ad decem Romanos aſſes ſolum pertingeret: Sacræ Congregationi Concilii res examinanda tradita fuit, cum nos ipſi Secretarii munus ageremus. Quare diſſertationem in lucem edidimus, in qua rationes pro utraque ſententia continebantur; Die vero 13. Aprilis anno 1726. petitum fuit: *An, & in qua quantitate eleemoſyna manualis Miſſæ augenda eſſet in Urbe*. Reſponſum his verbis datum: *Nihil eſſe innovandum, & ad mentem: Mens eſt, ut agatur cum Eminentiſſimo Vicario ſuper obſervantia decretorum pertinentium ad utenſilia, & ad non tranſmiſſionem Miſſarum extra Urbem*.

Nihil pariter innovamus pro ea parte pecuniæ, quæ ratione utenſilium Sacrariis confertur, cum Officium pro Defunctis, aut celebritas aliqua in honorem Sanctorum indicitur. Inſuper, cum nihil utenſilium cauſa requiri ſoleat ab iis, qui ſolum ob pietatem in aliquo templo rem divinam facere inſtituunt, præcipimus, ut in hac Civitate, ac diœceſi eadem conſuetudo perpetua, & conſtans habeatur. At vero pro ſtipendii parte, quæ utenſilium cauſa retinetur, cum de Miſſis perpetuis agitur, vel de iis, quæ a piis Teſtatoribus perſcriptæ fuerunt, volumus, ut Curatores Eccleſiarum infra tres menſes Vicarium noſtrum Generalem adeant, qui juxta normam ſuperius expoſitam judicabit, an pars aliqua ſtipendii retinenda, & quænam ſumma ſtatuenda videatur. Si id facere prætermiſerint, & facultatem a Vicario Generali infra præſcriptum temporis ſpatium non obtinuerint, juſſu noſtro nihil omnino retinere poterunt.

Poſtremo jubemus infra tres menſes deferri ad Scribam Curiæ Archiepiſcopalis diplomata, quibus Altaria privilegiaria declarata fuerunt, ut ipſe auctorem conceſſionum ejuſmodi cognoſcat. Nam plures Apoſtolica privilegia ſine ullo jure jactantes, eam ſibi facultatem attribuerunt. Idem Scriba deprehendet, an ea privilegia conceſſa perpetuo fuerint, an certo tempore concludantur; an tempus ejuſmodi jam abſolutum, an prorogatum ſit; quænam conditiones adjectæ; an diligenter perfectæ fuerint. Si hæc diplomata, ac teſtimonia conſtituto tempore non proferantur, Altaria privilegio carentia pronunciabimus, aliaſque pœnas infligemus.

INSTITUTIO LVII.

De publico examine indicendo pro vacatione Canonicatus Theologalis in Metropolitana Eccleſia. Qua de cauſa, & quo tempore in Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis lectiones Theologales inſtitutæ fuerint. Non eſſe idoneum ad obtinendas præbendas Theologales, qui Doctoris lauream in probata Academia conſequutus antea non fuerit. De munere Canonici Theologi. Diverſa in hac re plurium locorum eſſe inſtituta, & quare id eveniat.

RENUNCIATO in Epiſcopum Aſſiſinatem Octavio Ringhierio, vacuus relinquitur in hac Metropolitana S. Petri Canonici Theologi locus, quem ille obtinebat; ad Summum Pontificem pertinet eum dignitatis gradum conferre, uti ex jure Pontificio conſtituitur (*a*). Muneris noſtri partes in eo ſolum poſitæ ſunt, ut publicum examen indicamus, quod deinde ad Cardinalem Prodatarium tranſmitti debet, ut quid ſtatuendum ſit, Pontifex dijudicet.

(*a*) Ad Regimen de Præbend. inter com. munes &c.

Pontifex Alexander III. in Lateranenſi Concilio tertio, quod anno 1179. coactum fuit, præcepit, ut in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis ſufficiens beneficium ſapienti viro decerneretur, qui Clericos ejuſdem Eccleſiæ, alioſque egenos ſine ullo ſtipendio ſacras litteras, ac diſciplinas edoceret (*b*). Cum tamen id prætermiſſum fuiſſet, Innocentius III. in Concilio quarto Lateranenſi (*c*) decretum Alexandri confirmavit, & inſuper juſſit, in quacunque Metropolitana Theologum deſignari, qui Presbyteros, cæteroſque ſacris litteris informaret, & ea præſertim traderet, quæ ſpectant ad animarum curam. Ipſi vero proventum ſtatuit, quem percipere debeat, donec hoc docendi munere fungatur (*d*).

(*b*) Can. 18.

(*c*) Anno 1215.

(*d*) C. Quia nonnulli de Magiſtris.

At vero de Metropolitanis ſolum agebat Innocentius. Hinc Baſileenſe Concilium (*e*) Cathedrales omnes eodem decreto complexum eſt, Tridentina autem Synodus (*f*) non modo Cathedralibus, ſed Collegiatis etiam, quæ in aliquo inſigni Oppido conſtitutæ eſſent, edixit, ut proventus, qui primo vacaret, Magiſtro ad ſacras litteras explicandas præpoſito tribueretur. Illud pariter adjecit, ut in Monachorum Cœnobiis, ubi commode fieri poſſet, ſacræ litteræ publice explanarentur. Poſtremo Benedictus XIII. anno 1725. Cathedrales, quæ adhuc Præbenda Theologali carerent, ad illam excitandam non modo hortatus eſt; ſed etiam hæc ſanxit (*g*): *Volumus inſuper, ut tam illa* (de Præbenda Theologali recenter excitata res agitur) *quam reliquæ omnes aliæ Præbendæ Theologales hactenus conſtitutæ, & deputatæ conferri ſemper debeant Doctori in Sacra Theologia, vel qui infra annum Doctoralem Lauream in eadem facultate ſuſcipiat, & cæteroquin magis idoneo in formali Concurſu ab Examinatoribus renunciato, eo plane modo, quo Parochiales Eccleſiæ conferuntur. Hunc porro in finem, quotieſcumque ejuſmodi Præbenda Theologalis conferenda erit, per edictum publicum vocentur quicumque concurrere, & examini ſe ſe ſubjicere voluerint, coram Epiſcopo, & quatuor Examinatoribus, etiamſi Synodales non ſint, ab eodem Epiſcopo actu deligendis, ac deputandis, in Theologali tamen facultate licentiatis, & valde peritis, ſive Sæcularibus, ſive Regularibus; & illi, qui in ejuſmodi Concurſu probatus, magiſque idoneus renunciatus fuerit, Præbenda conferatur. Quoties autem Præbendæ collatio ad Sanctam Sedem ſpectabit, Epiſcopus ad Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem Acta Concurſus tranſmittere teneatur, ut ipſe vacantem Præbendam illi aſſignare, atque conferre poſſit, quem cæteris digniorem, & magis idoneum in Domino judicaverit*. Hæc quidem Benedicti conſtitutio excuſa fuit poſt Romanum Concilium, quod non niſi Romanam Provinciam afficit; cum tamen illud contineatur: *In Cathedralibus quibuſcumque Italiæ, Inſularumque adjacentium*, proculdubio hanc noſtram Metropolitanam idem decretum complectitur. Ex ipſo ſatis aperte colligitur, Præbendam Theologalem in eum conferri non poſſe, qui in Sacra Theologia Doctoris Lauream adeptus non fuerit, vel ipſam infra annum non ſuſcipiat, quemadmodum Dataria præcipere conſuevit, cum alicui proventus ejuſmodi conceditur: *Volumus autem, quod tu infra annum proximum gradum Magiſterii in aliqua approbata Univerſitate Studii generalis, præ-*

(*e*) Seſſ. 21. c. 3.

(*f*) Seſſ. 5. c. 1. de Ref.

(*g*) In Conſt. quæ incipit: Paſtoralis officii &c.

vio

vio rigoroſo examine, ac alias ſervatis ſervandis, ſuſcipere omnino tenearis; alioquin Canonicatus, & Præbenda vacent eo ipſo.

Neque ſane, ut quis Doctor in Sac. Theologia declaretur, ſatis eſt, ut Lauream Doctoris in jure Pontificio conſequutus ſit, vel infra annum conſequi ipſam deliberet; non, inquam, ſatis eſt, ut Præbendam Theologalem, de qua agimus, ſibi comparet. Nam, licet nullum diſcrimen inter Theologum, & Canonum Interpretem prius agnoſceretur (*a*), nunc aliter ſe res habet; ſiquidem Sacrorum Canonum ſtudium, ac diſciplina ſubjicitur Theologiæ, cui pariter Sacrorum Canonum ſcientia anteponenda eſt, non ſecus, ac naturalis Philoſophia Medicorum facultati, ac Muſicæ Arithmetica neceſſario præponitur. Inſuper ad Theologum pertinet dogmata in medium proferre, ea publice explicare, ac de illis, tanquam de ſuis principiis diſputationes inſtituere, quæ ſane omnia Canonum Interpres jam pro certo habet, atque ex Theologiæ fontibus deſumpta. Quam ob cauſam magnum diſcrimen inter ipſos intercedit, adeoque non ſufficit ad obtinendam Theologalem Præbendam, ſi quis in jure Canonico Laurea Doctoris ornatus fuerit, aut infra annum ipſam conſequi ſecum decernat, niſi forte privilegium Apoſtolicæ Sedis interveniat. Id ſancitum fuit a Sac. Congregatione Concilii, cum nos ipſi Secretarii munus gereremus, tanquam generalis norma, die 5. Junii anno 1723. Cum enim petitum fuiſſet: *An proviſus de Præbenda Theologali cum clauſula de aſſumendo infra annum gradu Magiſterii in Sacra Theologia in aliqua approbata Univerſitate, de jure ſufficiat, quod Magiſterium intra annum recipiant in jure Canonico in aliqua approbata Univerſitate*: hoc pacto reſponſum eſt: *Negative, & habebitur ratio in caſibus particularibus.*

(*a*) Bulæus in Hiſt. Univ. Pariſ. t. 2. ſec. 4. p. 510.

Neque ad Præbendam Theologalem ſatis habetur magiſterii gradus in Sacra Theologia, niſi ille in aliqua probata, ac publica Univerſitate comparatus fuerit. Id quidem ex allata ſententia Sac. Congregationis deprehenditur, & Sancti Pii V. Pontificis auctoritate magis firmatur (*b*), qui ad Beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas, quæ Doctoris titulum neceſſario requirunt, eos minime idoneos declaravit, qui in publica Academia Doctoris gradum in jure Canonico, ſeu Civili, aut in Sac. Theologia non obtinuerint; omnia quoque privilegia prorſus abrogat, quæ Deceſſores Pontifices impertiverunt. Accedit etiam, quod in controverſiam adductus fuit, an poſt S. Pii conſtitutionem impetrari queant Beneficia, quæ Doctoris gradum conjunctum exigunt, ſi Beneficio præditus eum gradum in publica Univerſitate non acceperit, ſed ab aliquo, qui ex privilegio Doctoris titulum, atque honorem conferre poſſit, quod ſane adfirmatum fuit, uti perſpicitur ex decreto Sac. Congregationis Concilii, quod Galeſii (*c*), & Præſulis Zaulii (*d*) operibus inſertum continetur. Silentio præterimus litteras Apoſtolicas Gregorii XV. datas die 4. Julii anno 1622., quibus Clementis VII. litteras, & Cardinalis Alexandri Montalti decretum anno 1604. evulgatum confirmat, præcipitque iis omnibus, qui Doctores conſtituti fuerint eo modo, quem nuper expoſuimus, ne Togam Doctoris Bononiæ ſuperinduere, neque palam docere audeant.

(*b*) In ſua Conſt. 60. in Bull. Rom. t. 2.

(*c*) De reſt. in integr. l. c. 7. n. 67.

(*d*) Ad ſtatuta Fav. t. 1. l. 1. rubric. 20. ſub n. 10.

Munus Canonici Theologi in eo ſitum eſt, ut Sacram Scripturam interpretetur, quemadmodum docet his verbis Tridentina Synodus (*e*): *Ad ipſius Sacræ Scripturæ expoſitionem, & interpretationem*. Item alio loco ſic habet: *Ut ipſa Sacræ Scripturæ lectio habeatur*. De Monachorum autem Cœnobiis verba faciens, hæc tradit: *In Monaſteriis quoque Monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio Sacræ Scripturæ habeatur*. Hic ſane Tridentinum Concilium de ſacrarum litterarum interpretatione ſic agere videtur, ut ipſam a Theologiæ Scholaſticæ lectione ſejungat. Primum enim de expoſitione Sacræ Scripturæ verba facit: *Ne Cœleſtis ille Sacrorum Theſaurus, quem Spiritus Sanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat*. Tum quia decreti ejuſdem cauſa controverſiam excitatam non ignoramus inter Caſſinatem Abbatem, & inſignem Theologum Sotum ex Ordine S. Dominici, utra nempe ex lectionibus Scholaſticæ Theologiæ, & Sacrorum Librorum præferri deberet (*f*): attamen, cum ipſa Synodus de utraque ſimul lectione ſermonem habeat: *Pro Lectoribus Sacræ Theologiæ*: Item, *ut Theologi lectio in eis commode haberi non poſſit*; Sacra Congregatio Concilii non ſemel reſpondit, munere ſuo perfungi, qui præbendam Theologalem obtineat, ſi ſacras litteras exponat, aut Scholaſticam Theologiam tradat diligenter (*g*).

(*e*) C. 1. ſeſſ. 5. de Ref.

(*f*) Pallav. in hiſt. ejuſdem Conc. l. 7. c. 5.

In quibuſdam locis pro Sacra Scriptura, ac Theologia Scholaſtica, quæſtiones de Morali Theologia a Canonico Theologo explicantur. In hac vero Metropolitana Canonicus Theologus aut ſacras litteras, aut Scholaſticam Theologiam interpretabitur, cum nulla conſuetudine ad Moralem Theologiam tradendam adducatur. Nam cætus indicitur pro ejuſmodi quæſtionibus examinandis, ad quem ſtatis diebus Metropolitanæ Canonici, Parochi, & Confeſſarii conveniunt, ipſique cætui Theologus Pœnitentiarius præficitur. Porro huic Civitati valde indecorum eſſet, ſi eam conſuetudinem reciperet, quæ in parvis Oppidis diſſimulatur, ubi præſtantes doctrina viri non ita facile verſantur, qui Sacram Scripturam explanent, aut Scholaſticam Theologiam reliquos edoceant. Hæc autem præclara Civitas ſtudiorum parens merito nuncupatur, in qua Innocentius VI. anno 1360. celebrem Theologiæ Academiam excitavit (*h*). Noſter quoque Civis Gregorius XIII. privilegium confirmans a Julio II. traditum, quo civibus tantum conferenda Beneficia noſtræ Urbis edixit, ipſam magna Theologorum copia redundare teſtatus eſt (*i*): *Nos itaque, quibus ſatis liquet, Civitatem noſtram prædictam viris omni doctrinæ genere, & præſertim Theologiæ præditis abundare*. Nos etiam cognitum perſpectumque habemus, plures in hac Civitate iis virtutibus præditos eſſe, quas Theologo Scholaſtico convenire Melchior Canus exiſtimavit (*k*): *Quem vero intelligimus Scholaſticum Theologum? Aut hoc verbum in quo homine ponimus? Opinor in eo, qui de Deo, rebuſque Divinis apte, prudenter, docte, & litteris, inſtitutiſque ſanis ratiocinetur*. Interim dies, quibus Canonicus Theologus ſuum munus exercere debeat, nos ipſi deſignabimus, ne ulla perturbationis occaſio præbeatur. Tertiam partem Theologalis Præbendæ ſecernemus, quæ Sacrario hujus Metropolitanæ tribuetur habita dierum ratione, quibus perſcriptas lectiones tradere idem Canonicus Theologus prætermiſerit, uti Benedictus XIII. decernit (*l*).

(*g*) Gallemart ad dictum c. 1. n. 16. ſeſſ. 5. de Ref. Fagnan. in Cap. Quia nonnullis n. 29. & ſeq. de Mag. Garzias de Benef. 5. par. c. 4. n. 156. Pirrhing in jus Can. t. 4. l. 5. §. 1. ſub n. 7. v. notandum ſexto. Pignatellus Conſ. 4. n. 2. 27. 4. 3.

(*h*) In ſua Bulla a. c. 1. Bullar. Roman.

(*i*) In Conſtit. evulg. ann. 1584.

(*k*) L. 8. de locis Th. c. 2.

(*l*) In allata conſt. §. cæterum.

Hæc breviter innuenda fuerant de publico examine, eorumque virtutibus, qui Præbendam Theologalem expetunt. Illud monendum ſupereſt, die 11. proximi menſis Maji idem examen habendum in noſtris ædibus, cui

nos ipſi, & Examinatores, quos nominabimus, hora 12. præſentes aderimus. Scriptæ quæſtiones proponentur; Reſponſiones pariter ſcripto, latinoque ſermone exarari volumus, quæ Romam ad Cardinalem Prodatarium mittentur. Nam examen pro Theologali Præbenda eodem modo, ac pro Eccleſiis Parochialibus obtinendis idem Benedictus XIII. perſcribit.

INSTITUTIO LVIII.

Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis inſcripta, qui teſtimonia obſignant de meritis ordinandorum, & illis etiam, qui hujuſmodi teſtimonia accipiunt. Quid obſervandum ſit erga Diœceſanos, qui in Civitate diu verſati fuerint, & poſtea in agrum redierint, ſi petant, aut proferant ſola teſtimonia a ruralibus Parochis comparata. De Teſtimoniis ad probandam neceſſitatem, atque utilitatem Eccleſiarum, ad impetrandam facultatem, ut ſolvantur interſtitia tam pro Clero Sæculari, quam pro Regulari.

UT in cooferendis Ordioibus tum minoribus, tum majoribus quædam norma, ac recta methodus ſervetur, plures Inſtitutiones evulgavimus, nempe 2. 23. 26., & 42., quæ in hoc libro continentur. Nunc te monemus, eoſque ſimul, qui meritis Ordinandorum examinandis præpoſiti ſunt, ut eas percurrant, antequam ſuo teſtimonio illos probent, qui ad Ordines proveheodi ſunt, caveantque, ne aliquid ab iiſdem inſtitutionibus alienum, ac diſſonum deprehendatur. Hic autem duo ſubjicimus, quæ neceſſaria putamus. Ac primum, plures ex diœceſi in Urbem confluunt, ut ſtudiis operam præbeant; Deinde, cum litterarum ſtudia intermittuntur, quæ ſane ceſſatio non exiguo temporis ſpatio concluditur, paternam domum repetunt. Poſtea, cum Ordines expoſcunt, teſtimonium ruralis Parochi ſolum proferunt, qui fatetur, eos Eccleſiæ fuiſſe addictos, Chriſtianæ legis, ac doctrinæ explicationi intereſſe, ad Sacramenta percipienda ſæpius accedere, ſuſceptum Ordinem exercere ſedulo coofueviſſe. Itaque id minime ſufficere declaramus; ſed nos etiam certos facere debent, iiſdem muneribus perfunctos diligenter fuiſſe, cum ratione ſtudiorum in Urbe verſarentur. Secundo, Tridentinum Concilium certos limites interſtitiis conſtituit, videlicet anni ſpatium, ut a minoribus Ordinibus ad majores Clerici admittantur: *Hi vero non niſi poſt annum a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Sacros Ordines promoveantur*. Annum quoque perſcripſit, antequam Subdiaconatus conferatur: *Si per annum ſaltem in eo non ſint verſati*. Annum pariter pro Diaconatu ſuſcipiendo: *In Diaconatu ad minus per annum integrum*. Epiſcopis tamen permittit, ut hæc interſtitia remittant, ſi Eccleſiæ neceſſitas, vel utilitas id poſtulare videantur: *Niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas judicio Epiſcopi aliud expoſcat* (a). Nos vero in conferendis Ordinibus diſcrimen inter Regulares, ac Sæculares ſtatuemus. Profecto in dubium revocari non poteſt, Regulares etiam decreto ejuſdem Synodi comprehendi, quemadmodum a Sacra Congregatione Concilii ſancitum fuit; nam, cum petitum eſſet (b), an Concilii decretum Regulares quoque complecteretur, reſponſum ita fuit: *Sacra &c. cenſuit comprehendi* (c). Non ignoramus pariter, interſtitiorum remiſſionem non ad ipſorum Præpoſitos generales, aut provinciales, ſed ad Epiſcopum ſolum pertinere, uti Sacra Congregatio die 17. Maji anno 1593. decrevit: *Sacra &c. cenſuit, judicium hoc remittendi temporum Interſtitia ad Epiſcopum ſolum pertinere, non autem ad Generales, aut Provinciales Ordinum* (d). Cum tamen eadem Congregatio die 31. Maji anno 1597. præceperit, ut cauſas remitteodi interſtitia Præfecti Regularium cognoſcant, illiſque Epiſcopus fidem adhibeat, eorumque teſtimonium ſequatur: *Sacra &c. cenſuit, remiſſionem Interſtitiorum etiam quoad Regulares ex cauſis tantum a Concilio expreſſis faciendam pertinere ad Epiſcopum Ordinantem, cum tamen hac in re debere quoad cauſas deferre judicia, & atteſtationi Superioris Regularis Ordinandi* (e); idem quoque die 1. Julii ejuſdem anni confirmatum fuit (f), ac poſtremo eandem ſententiam iterum evulgavit die 12. Septembris anno 1609. (g): *Sacra &c. ſæpius declaravit, remiſſionem Interſtitiorum ex cauſis a Concilio expreſſis pertinere ad Epiſcopum Ordinantem, quoad Regulares ab eo Ordines ſuſcipientes, non autem ad Regulares Superiores; ipſum tamen Epiſcopum de cauſis remiſſionis teneri fidem adhibere, ac deferre teſtimonio Superioris Regularis*; cum hæc, inquam, ita ſe habeant, propoſitam normam libenter amplectimur, cum præſertim veteri diſciplinæ aptiſſime conveniat. Oſius præclarum Epiſcoporum lumen legem Interſtitiorum primus in Coocilio Sardicenſi propoſuit (h). Illam Concilii Patres unanimes probarunt, ſed arbitrio Epiſcoporum eam facultatem permittendam cenſuerunt. Romani deinde Pontifices Siricius (i), Cœleſtinus, ac Leo Magnus (k), tempus Interſtitiorum ſanxerunt, nempe per duos annos in Lectoratu, atque exorciſtatu permanendum, per quinquennium in Acolytatu, ac Subdiaconatu, ac per aliud quinquennium in Diaconatu. Gelaſius primus, cum eo tempore Regiones Italiæ a Barbaris veſtarentur, ob eam cauſam, & ob exiguum Clericorum Sæcularium numerum indulſit, ut poſt annum cum dimidio a Lectoratu ad Sacerdotium reciperentur. Regularibus vero unius anni ſpatium ob hanc præclaram rationem indixit: *Quia* (inquit), *quod annorum Interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta docetur præſtitiſſe devotio*. At vero Concilii Tridentini decretum ſervabimus, cum Ordines Clericis Sæcularibus cooferri debebunt, neque pro remittendis Interſtitiis tradita nobis facultate utemur, niſi neceſſitas, ſeu utilitas Eccleſiæ clare demonſtretur. Tum quidem neceſſitas intervenit, cum peculiari Eccleſiæ Miniſtri deſunt, nec alii Ordinibus præditi ſufficere videntur, ut eadem munera ſuſtineant; utilitas autem oſtenditur, cum in aliqua Eccleſia parum idonei Miniſtri verſantur, vel ſi de aliquo viro res agatur ætate jam matura, ſed doctrinæ laude præſtanti, quæ ſatis legitimæ cauſæ a Scriptoribus judicantur (l). Utilitas pariter ex eo proficiſcitur, ſi aliquis Parochiam, aut Beneficium obtinuerit ea conditione, ut infra annum juxta decreta Sac. Congregationis (m) Presbyteratum, aut Sacrum Ordinem ſuſcipere teneatur. Nos ſane ex hac ſententia nunquam recedemus, licet privilegia accipiendi Ordine *extra tempora* a Pontifice obtenta proferantur. Quippe Innocentius XII. declaravit, non cogi Epiſcopos privilegiis ejuſmodi ad conferendos Ordines, ſed ipſorum arbitrio relinqui ad Ordines aſſumere *extra perſcripta tempora*, ſi tamen id cum utilitate conjunctum arbitrentur. Ita decrevit Pontifex die 4. Decembris anno 1693. (n). De his te monendum neceſſario duximus, ut ſi for-

(a) C. 11. 13. 14. ſeſſ. 23. de Ref.

(b) In cauſa Mediol. ann. 1573.

(c) L. 1. Decr. p. 149.

(d) L. 7. Decr. p. 108.

(e) L. 9. Decr. p. 18.

(f) L. 9. Decr. p. 22.

(g) L. 12. Decr. p. 65.

(h) Can. 10.

(i) Ep. ad Himerium Ep. Tarracon.

(k) Ep. ad Ep. Galliæ ac Maur.

(l) In Th. Mor. Nat. Al. de Sacr. Ord. a. 5 reg. 12.

(m) Gallemart. c. 12. ſeſſ. 23. de Ref.

(n) In Bullar. p. 263.

forte aliqnis ſibi remitti contendat interſtitia, conſilium, ac propoſitum te hortante deponat, niſi omnia, quæ ſuperius expoſuimus, in ſupplici libello non ſolum aſſerat, ſed etiam clare demonſtret. Hæc tibi ſignificavimus &c.

INSTITUTIO LIX.

De Seminario Archiepiſcopali. Quum magnam utilitatem afferant Diœceſibus Seminaria: de ipſorum origine. Duas ſpecies Seminariorum antiquitus fuiſſe. De laudibus Bononienſis Academiæ. De inſtitutione Seminarii Bononienſis. Quid decernant Sacri Canones pro Seminariis. Leges, ac norma recentis Seminarii Bononienſis.

QUam magna utilitas in diœceſes ex Seminariis Epiſcoporum dimanet, facile deprehenditur ex Tridentina Synodo (*a*), quæ de iiſdem Seminariis erigendis ſermonem his verbis exorditur: *Cum Adoleſcentium ætas, niſi recte inſtituatur, prona ſit ad mundi voluptates ſequendas, & , niſi a teneris annis ad pietatem, & religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines poſſideat, numquam perfecte, ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in diſciplina Eccleſiaſtica perſeveret &c.* Sanctus etiam Carolus Borromæus, cum Seminarium ſuum inſtitueret, his verbis uſus eſt (*b*): *Sunt igitur ea potiſſimum de cauſa Seminaria erecta, ut in iis boni, ſtrenuique operarii ad curationem animarum, quas ſuo Sanguine pretioſiſſimo Chriſtus redemit, inſtituantur; & ii quidem Adoleſcentes (qui ob ætatem, cum tenera ſit, & proclivior ad voluptates, & flexibilis etiam ad bonarum rerum impreſſiones admittendas, in operibus virtutum erudiri debent) ut eam vitæ perfectionem adipiſcantur, quæ in iis, qui Doctores populorum futuri ſunt, elucere debet, & ſeverioribus diſciplinæ legibus coercendi.* Neque omittendum eſt judicium Concilii Provincialis Aquilejenſis, quod anno 1569. celebratum fuit (*c*), quod his verbis continetur: *Seminariorum inſtitutionem, conſervationem, & promotionem in Eccleſia Dei ſumme fructuoſum, qua Clericalis Militiæ propagatur ordo, & progreſſio, ſæpenumero neceſſariam eſſe conſtat, ut ſtare Eccleſiaſtica diſciplina ſine illorum ſubſidio, & adminiculo vix poſſit.*

(a) Cap. 18 ſeſſ. 23. de Ref.

(b) Par. 3. c. 1.

(c) Labbè t. 15. p. 1103.

Seminaria ejuſmodi primum a generali Nicæna Synodo propoſita cenſentur, uti conjicitur ex Capite 55., ubi de Corepiſcopi munere ſic decernitur: *Inſtituat Miniſtros &c. debetque diſtribuere eos per Eccleſias, & Monaſteria, & providere, ut diſcant, ut reddantur apti, & idonei ad ædificationem Monaſteriorum, & Eccleſiarum, & aliorum locorum, qui horum opera indigebunt.* Hæc autem verba ſic interpretatur Auctor adnotationum in Concilia, quæ P. Labbæus collegit, & anno 1671. Pariſiis typis evulgavit (*d*): *Cernitur in hoc Canone ratio quædam Seminarii Miniſtrorum Eccleſiæ, ſeu veſtigium quoddam Seminariorum, quæ nuper ſecundum Decretum Synodi Tridentinæ inſtituta ſunt.*

(d) T. 2. p. 307.

Verum hic Nicænus Canon inter eos viginti minime adnumeratur, qui certiſſimi ſunt, ſed inter octoginta, ſeu octoginta quatuor, qui ſtudio P. Franciſci Turriani, ac deinde Abrahami Echellenſis Maronitæ ex Arabica lingua in Latinam traducti fuerunt, & qui magnopere in dubium revocantur, uti fuſe Scheleſtratus commemorat (*e*). Quare, ut viam tutiſſimam inſiſtamus, Seminaria duplicis generis ex Sacra antiquitate cognoſcimus: An primum in Monaſteriis Pueri educabantur: Clerici vero adulti in ædibus Epiſcoporum inſtitutionem addiſcebant; quæ conſuetudo ad annum uſque milleſimum permanſit: Paulo poſt diſciplina, quæ in Monaſteriis, & ab Epiſcopis tradebatur, in deſuetudinem abiit; ac publicæ Academiæ excitari cœperunt. Tunc Cardinalis Polus de reformando Anglicano Clero ſecum excogitans anno 1556. recentia Epiſcoporum Seminaria propoſuit, quorum inſtitutum in Tridentina Synodo diligenter examinatum anno 1563. poſtea Sanctus Carolus Borromæus feliciter invexit. Pater Thomaſſinus hujus rei ſeriem exponit, certiſque documentis comprobat (*f*). Pueros a Monachis educari conſueviſſe hiſtoria Centulenſis Cœnobii ſatis oſtendit (*g*): *Trecentos Monachos regulariter victuros conſtituimus, centum etiam Pueros ſcholis erudiendos ſub eodem habitu, & victu ſtatuimus.* Quartum vero Toletanum Concilium, quod ſæculo ſeptimo coactum fuit, Seminaria in ædibus Epiſcoporum extitiſſe liquido declarat (*h*): *Omnis ætas ab adoleſcentia in malum prona eſt. Nihil enim incertius, quam vita Adoleſcentium. Ob hoc conſtituere oportuit, ut, ſi qui in Clero impuberes, aut adoleſcentes exiſtunt, omnes in uno conclavi atrii commaneant, ut lubricæ ætatis annos, non in luxuria, ſed in Diſciplinis Eccleſiaſticis agant, deputati probatiſſimo Seniori, quem, & Magiſtrum diſciplinæ, & teſtem vitæ habeant.*

(e) Part. 2. Antiq. ill. diſſ. 2. c. 4.

(f) De veteri, & nova Ecc. diſcip. t. 1. l. 3 c. 6. n. 3 t. 2 l. 1. c. 102. n. 10.

(g) In Spicilegio t. 4 p. 469.

(h) Can. 2. 12. q. 1.

Hic nobis aditus opportune recluditur, ut aliquid de hac celebri Bononienſi Univerſitate dicamus: Verum in aliud tempus rejicimus inquirere, utrum ipſa per Theodoſium minorem, an per Lotharium primum inſtituta fuerit; an juris Civilis Pandectæ reipſa inventæ fuerint, cum Amalphis obſidione cingeretur, eaſque Piſanis dono obtulerit Lotharius, quas deinde Irnerius explicare cœperit in hac Civitate, uti Ludovicus Bologninus commemorat, adductus Grifforum annalibus, de quibus graves controverſiæ inter Profeſſores Piſanæ Academiæ ſuperiori tempore concitatæ ſunt. Omiſſis pariter his diſciplinis, quæ ad Eccleſiaſticos non pertinent, pro certo adfirmabimus, hanc noſtram Academiam juris Pontificii Matrem, ac Sedem extitiſſe, cui poſteriori tempore, nempe ſæculo XIV. ſtudium Theologicæ facultatis additum fuit juſſu Pontificis Innocentii VI. (*i*): Cum res tamen perfecta non fuiſſet, quod brevi Pontificatum abſolvit, Urbanus V., qui in ipſius locum ſuffectus fuit, hanc utilitatem Academiæ noſtræ comparavit, quemadmodum Ghirardazzii teſtimonio oſtenditur (*k*), ſecretoque libro Collegii Theologorum, cujus pars excuſa fuit in Tractatu, quem de Bononienſibus Doctoribus confecit Alidoſius: In eo traditur accitos fuiſſe ex variis terræ partibus ad inchoandum ejuſmodi ſtudium viros doctrinæ laude clariſſimos: *Ad fundandum, & inchoandum Bononiæ Studium Theologicæ Facultatis ex diverſis Mundi partibus huc acceſſerunt Viri Sacræ Lectioni dediti, & in lege Domini eruditi, Doctores utique Theologica ſcientia, moribus, & virtutibus inſigniti, quorum Magiſtrorum nomina digna memoria ſunt iſta.* Nominatur inter eos primus: *Magiſter Petrus Thomas Natione Aquitanius tunc Dei Gratia Patriarcha Conſtantinopolitanus Ordinis Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo*; qui Beati cultum in Eccleſia obtinuit; ipſique Miſſam, & Officium Carmelitæ perſolvunt.

(i) Ughell. t. 2. de Italia Sacra p. 26.

(k) L. 24. p. 278. & ſeq.

Hanc Univerſitatem juris Canonici Parentem, ac Sedem nuncupavimus; nam cognitum eſt omnibus, Canonum collectionem, quæ in ſcholis traditur, & in Foro uſurpatur, a

Monacho Gratiano Bononiæ conditam fuiſſe, quæ ſtatim tanta cum laude, ac felicitate propagari cœpit, ut veteres alias a Dionyſio Exiguo, Iſidoro, Creſconio, Burcardo, & Ivone peractas in oblivionem adduxerit (a), ob eam potiſſimum cauſam, quod Gratiani collectionem hujus noſtræ Academiæ Profeſſores notis illuſtratam juvenibus tradebant, qui magna frequentia ex omnibus terræ partibus in hanc Urbem ſtudiorum cauſa confluebant, qui deinde in Patriam revertentes non modo Gratiani opus, ſed Profeſſorum adnotationes ſecum deferebant (b).

Sanctus autem Raymundus de Pennafort Decretales Pontificum coegit, quibus in Foro, & Scholis utimur: Porro ipſe jus Canonicum per tres annos in hac Urbe docuit, cum adhuc juventute floreret, uti Præſul inſignis Penia Sac. Rotæ Auditor teſtatur (c), qui Sancti Raymundi res geſtas conſcripſit, cum inter Sanctos cooptaretur. Gregorius IX. Magiſtris, ac Diſcipulis Bononienſis Academiæ collectionem ſuam nuncupavit. Idem exemplum ſequutus eſt Boniſacius VIII., adductus, ut librum ſextum ſuarum Decretalium promulgaret, hortationibus Jacobi Caſtelli Bononienſis Manſionarii, qui ad Pontificem Legatus ob hanc cauſam ab Academia noſtra miſſus fuit; quemadmodum Joannes ab Andrea coævus auctor declarat (d): Joannes quoque XXII., licet abeſſet Italiæ finibus, cum typis dedit conſtitutiones, quæ juſſu Clementis V. collectæ fuerant, & quæ in Foro, & Scholis adhibentur, ipſas Bononienſis Academiæ Profeſſoribus, ac Diſcipulis inſcripſit, ut Deceſſorum Pontificum exemplis inhæreret. His revera documentis noſtræ Academiæ præſtantia, dignitas, & gloria ſatis commendantur. Fruſtra hanc laudem obſcurare contendunt, qui Collectionem Gregorii IX. Pariſienſi Academiæ fuiſſe inſcriptam prædicant juxta litteras ejuſdem Pontificis, quæ habentur in vita Sancti Raymundi, quam paulo ante commemoravimus (e). Nam id nullum attulit impedimentum, ne eundem honorem huic Civitati largiretur, uti recte perpendit eo loco Penia; quem modo innuimus. Boniſacius autem VIII., & Clemens V. hanc ſolam Bononienſem Academiam ſuarum Collectionum munere cumularunt. Poſtremo, qui jus Pontificium majori cum laude interpretati ſunt, aut Bononiæ nati, vel in noſtra Academia Profeſſoris munere præditi fuerunt (f).

Cum fama hujus Academiæ longe, lateque diſſeminaretur, populi a nobis etiam disjunctiſſimi præclara in hac Urbe Collegia excitarunt, ut frequens ipſorum juventus honeſtam vitæ diſciplinam, & egregiam ex publicis Profeſſoribus doctrinam ſibi compararet. Qui primus ſcripſit res geſtas Urbani V., & poſtea excuſas a Balutio inter Pontificum vitas (g), qui Sedem Avinione tenuerunt, ipſe idem memorat inſtitutionem Nobilis Collegii Majoris a Sancto Clemente nuncupati pro Hiſpanis, quod Cardinalis Ægidii Albernozzi liberalitate fundatum, nunc etiam floret in hac Civitate. Lucas Lindenſis Collegium nominat pro Hungaris conſtitutum ab Epiſcopo Paulo Sondi, quod adhuc juvenum frequentia celebratur vitæ honeſtate, ac litterarum ſtudio præſtantium (h). Idem Scriptor reliqua Collegia diligenter enumerat, quæ Pontifices, aut privatas aliquas familias Auctores habuerunt, ut Bononienſibus, & cæteris Italis ad optimos mores, & ſapientiam addiſcendam domicilia paterent. Sed ad Seminaria redeamus, in quibus Eccleſiaſtica diſciplina juvenes imbuuntur. Cardinalis Gabriel Paleottus primus Bononienſium Archiepiſcopus Seminarium ejuſmodi primus in hac Civitate conſtituit. Ipſe quidem interfuerat Tridentino Concilio, ac deinde Cardinalis renunciatus, ſuſceptaque hujus Urbis adminiſtratione novum Seminarium anno 1568. aperuit, uti facile conjicitur ex illius Archiepiſcopali pag. 348. ac 358., & ex documentis, quæ in Tabulario ejuſdem Seminarii aſſervantur. Non exiguam ſane operam, ac laborem vir præclariſſimus pro condendo Seminario impendit: At vel immatura morte præreptus, vel ob alias cauſas ſtabilem pro Seminario ſedem decernere non potuit, nec ſtudiis Alumnorum ita conſulere, ut Philoſophiæ, ac Theologiæ facultates, & jus Canonicum docerentur. Fortaſſe, ne in hac parte ſibi omnino deeſſe videretur, ſapienter excogitavit, Carolo Sigonio latini ſermonis elegantia celeberrimo eam provinciam committere, ut duos libros Sacræ hiſtoriæ per Sulpicium Severum confectos interpretaretur: *Quamobrem* (inquit Sigonius (i)) *recte prudentia veſtra breviarium ejus aliquod ex immenſo illo utriuſque Teſtamenti corpore conquiſivit, quo ſtudioſa juventus omnia ab Adam uſque ad Chriſtum, ideſt a peccato ad ſalutem, in ipſius Dei populo geſtu quaſi in unam tabulam colluta conſpiceret, & cum duos Beati Severi Sulpicii libros in hoc genere diſtincte, atque ornate admodum ſcriptos probavit, tum ad tollendum exquiſitioris interpretationis hominibus occupatis laborem, eoſdem etiam expoſitione illuſtrari aliqua voluit. Sic enim fore arbitrata eſt, ut univerſi non modo facilius ea, quæ præclare tradita ſunt, animo, & notitia comprehenderent, ſed ipſa etiam invitati facilitate alacrius, ac ſtudioſius ad eademmet haurienda contenderent.*

Poſteriori tempore, cum huic noſtræ Eccleſiæ Cardinalis Nicolaus Ludoviſius præeſſet, a veteri Sede, quam idem Card. Gabriel Palæottus initio ſtatuerat, in domos quaſdam contra Eccleſiam Metropolitanam Seminarium translatum fuit, quæ ad privatos Cives pertinebant, nec erant ſatis aptæ pro tanta Juvenum frequentia, uti quiſquis memoria repetere poteſt; aliquæ leges pro recte adminiſtrando Seminario per eundem Ludoviſium perſcriptæ fuerunt, ejuſque exemplo permoti reliqui Archiepiſcopi multa pro Seminarii utilitate excogitarunt. Ad nos tandem graviſſimum negocium pervenit, ut commodum Clericis Alumnis domicilium conderemus, & ne Seminarium careret neceſſariis ad tradendam Philoſophiam, Theologiam, & jus Canonicum Profeſſoribus. Hoc enim pacto ſatis proſpicitur non levi detrimento, quod obvenire ſolebat, cum Alumni poſt Grammaticæ curſum, litteraſque humanas primis, ut ajunt, labris delibatas, Seminarium relinquere, ſtudia intermittere, educationis ſpem in medio curſu præcidere cogebantur. Quare vix hanc Sedem attigimus, poſtquam labentem hujus Metropolitanæ porticum reſtauravimus, omnem curam, & cogitationem convertimus, ut Seminarium a fundamentis excitaretur, & inſignes Profeſſores acciri poſſent, qui ſcientiarum facultatibus, & Eccleſiæ diſciplina Clericos erudirent.

Præcipit Tridentina Synodus, ut Seminarium prope Eccleſiam collocetur, aut in eo loco, quem Epiſcopus deſignaverit (k). Patres Concilii Aquilejenſis, quod anno 1596. habitum fuiſſe diximus, hæc tradunt: *Locus Seminarii, ſi apud Eccleſiam Cathedralem fieri poſſit, non alibi optandum ut fiat; quo enim propius adſunt Clerici, eo facilius, & minore temporis diſpen-*

dio

(a) S. Antoninus par. 3. ſuarum Chron. tit. 18. c. 6. Card. Bellarm. in ſuo Tr. de Scr. Eccl.

(b) Du Roje in ſuis Inſt. Can. l. 1. de Proœmio.

(c) Cap. 2.

(d) In Comment. Præfat. l. 6. in verbo: A[illegible]

(e) Pag. 18.

(f) Panciſolus de claris legum interpretib.

(g) T. 2. p. 376.

(h) In deſcriptione gen. ac pecul. Orbis terrarum p. 442.

(i) In epiſt. nuncupator.

(k) Cap. 18. ſeſſ. 23.

dio in Eccleſiam ſe conferant. Quare, cum domicilium ejuſmodi prope Metropolitanam noſtram ſitum eſſet, in eodem loco novum ædificium condidimus, quo ſatis commode honeſteque Clerici excipiantur: Licet abſolutum nondum ſit, quadraginta tamen Alumni apte in eo verſari poſſunt. Quod ſi diu ſoſpites, & incolumes erimus, integre rem perficiemus, & fortaſſe domicilii ſpatia quoque amplificabimus, & non exigua librorum copia exornabimus. Ipſa rerum experientia docti ſumus, magna alacritate ſuſcipienda eſſe, quæ ad Dei cultum pertineant, ipſiuſque arcanæ providentiæ fidendum. Nam cœptum opus deveniſſe in eum locum vidimus, quem minime ſperabamus; & novi ſemper aditus patefacti ſunt, ut graviſſimas expenſas ſuſtineremus, quæ vires noſtras, ac tenuitatem Seminarii longe ſuperabant. Etenim Dei beneficio quædam vitæ commoda, ac remiſſiones libenter dimiſimus, eaſque difficultates, quibus humanæ naturæ conditio valde contraria eſt, alacriter ſubire non dubitavimus. Inſuper viris præpoſitis Congregationi, quæ verecundis ob inopiam Civibus opitulatur, eam mentem Deus indidit, ut Collegium a Sole dictum, interpoſita Sedis Apoſtolicæ auctoritate, Seminario conjungi paterentur; & cum idem Collegium in ipſorum poteſtate eſſet, eam merito conditionem adhibuerunt, ut tot Alumnos in poſterum pro Seminario nominarent, quot antea Juvenes ipſorum ſuffragio locum in Collegio Solis obtinebant. Hæc memoravimus non ſolum, ut ipſis gratum animum perpetuo teſtemur, ſed quia ob hanc cauſam difficillimum condendi Seminarii negocium audacter ſuſcepimus.

Ad tria capita rediguntur, quæ de Seminariis a Tridentina Synodo ſancita fuerunt: de pietate, de exercitationibus, ac de ſtudiis potiſſimum agitur, quæ Clericis apte conveniant. Patres Concilii Aquilejenſis eadem prorſus tradiderunt. Nos profecto ſingulis magnam curam, ut fiant, ac diligentiam impendemus. Sed quoniam novum aliquid videtur, & inuſitatum hæc pro noſtro Seminario ſtudiorum Inſtitutio, notum omnibus facimus, non futuros modo peritiſſimos viros, qui grammaticam, & humaniores litteras edoceant, ſed excellentem quoque eloquentiæ Profeſſorem, quæ neceſſaria prorſus Eccleſiaſticis habetur, ut Clerici verba ad populum faciant, chriſtianæ legis diſciplinam explanent, aliiſque rite muneribus perfungantur. Deus ipſe in ſacris litteris ſermonis ornamenta ſæpius adhibuit, uti comprobat Mabillonius (a): *Cæterum quantum acuminis in Sacris Divinorum Vatum meditationibus adeſt! Quanta in elocutionibus gratia! Quanta Troporum, ac Figurarum varietas! Quis non miretur in Moralium Libris brevitatem, & apophthegmatum energiam? In Prophetis virtutis, ac vitii expreſſas ad vivum imagines, & objurgationum, minarumque pondera?*

(a) De ſtudiis Monaſticis par. 2. c. 11.

Ad Philoſophiam, Theologiam, & jus Pontificium tradendum doctrina magis præſtantes Magiſtros ex publica hujus noſtræ Urbis Academia ſelegimus. Illos adibunt Alumni Seminarii, ut fructum percipiant, qui ex frequentia, & æmulatione juvenum dimanat. Vir tamen ad hoc munus deſignatus Alumnos comes proſequetur, quoties publicum Gymnaſium petent, ac domum revertentur. Illud quoque deliberavimus, parem in noſtro Seminario diſciplinam inſtituere, quam in Collegio Montalto per Sixtum V. erecto induximus, cum Cardinalis Annibal Albanus ejuſdem Collegii Protector illud inviſendum nobis ſuo nomine commiſit. Non levem ex eo utilitatem proficiſci cognovimus, quod Alumni ejus Collegii ad publicum Philoſophiæ, ac Theologiæ ſtudium mittantur, earumque facultatum Repetitores domi deſignentur, qui poſt prandium doctrinas recolant, quæ a Profeſſoribus mane traditæ fuerunt, & qui cœtibus Alumnorum, privatiſque exercitationibus interſint. Non levis etiam momenti judicavimus, quod ſtudiorum tempus ultra eos limites protractum fuerit, qui publicæ Academiæ perſcripti ſunt. Nos igitur eandem viam inſiſtendam propoſuimus, cum de ſtudiis hujus noſtri Seminarii res ageretur. Repetitores Alumnis Philoſophiam, ac Theologiam excolentibus dedimus, ipſorumque ſtudia produximus, etiam cum publica ſtudia intermittuntur: Tandem hæc omnia ſancita ſunt ea ratione, ac norma, qua in Collegio Montalto nunc eadem perficiuntur.

Sæpius etiam coram nobis, ac Seminarii Præſidibus examen habebitur, quod plurimum prodeſſe certum eſt, ac præſertim, ne Juvenes volare contendant, priuſquam alas induxerint. Non ſolum examini præſentes aderimus, ſed etiam Seminarium ſemel in menſe inviſemus, hortamurque Seminarii Præſides, ut nobiſcum conveniant. Eandem diem huic negotio peragendo conſtituimus, quo Cœtus in noſtra Metropolitana ad quæſtiones Theologiæ Moralis examinandas indicuntur, quibus peractis ad Seminarium pergemus. Quibus autem menſibus cœtus ejuſmodi non coguntur, prima feria VI. cujuſvis menſis a prandio res eadem a nobis perficietur. Hæc præſens Declaratio ſatis ſit pro indicendis diebus ad inviſendum Seminarium deſignatis: vehementer obteſtamur ejuſdem Seminarii Præſides, ne per eos dies ullo impedimento teneantur, quo nobiſcum huic muneri ſatisfacere nequeant: Nihil profecto nos ab hoc inſtituto, conſilioque retardabit; nam magnopere expetimus, ut noſtri Alumni optimam diſciplinam accipiant, fructuque litterarum cumulentur.

Pagella Typis excuſa jam fuit, in qua explicantur omnia, quæ pro ingreſſu in Seminarium omnino requiruntur. Siquis illam exoptet, facile ſibi ex Archiepiſcopali Typographia comparabit.

INSTITUTIO LX.

De Fidei profeſſione eliciendа ab iis, qui obtinent Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura conjunctum; id expreſſe a ſacris Canonibus præcipi. De corruptela, quæ ſuper hac re in hanc diœceſim inducta eſt. Teneri ad Fidei profeſſionem emittendam eum ipſum, qui Beneficium aſſequutus fuit, & quo potiſſimum præſente id fieri debeat. Non adverſari quamcumque contrariam conſuetudinem. Utrum, qui omiſit hujuſmodi profeſſionem, lucrari queat diſtributiones quotidianas. Quibus tantum pœnis obnoxius cenſeatur, qui Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura obtinuit, etiam a Sede Apoſtolica. Utriſque proponitur ratio ſibi conſulendi, ſi Fidei profeſſionem facere prætermiſerint.

TRidentina Synodus (b) conſtituit, ut: *proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam animarum habentibus teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito, coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeat, ac jurent;*

(b) Seſſ. 24. c. 12. de Ref.

Proviſi autem (proſequitur eadem Synodus) *de Canonicatibus , & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus non ſolum coram Epiſcopo , ſeu ejus Officiali , ſed etiam in Capitulo* . Pius IV. formam perſcripſit , ut una eſſet Fidei Profeſſio (*a*) . Idem Pontifex Concilii verba repetens , quæ Beneficia curam animarum habentia , Canonicatus , ac Dignitates in Cathedralibus complectuntur , occaſionem præbuit S. Congregationi Concilii , ut anno 1586. Collegiatas Eccleſias eximeret ; Sic enim propoſitum , reſponſumque tunc ſuit (*b*) : *Quæritur , an proviſi in Eccleſiis Collegiatis de Dignitatibus , vel Canonicatibus teneantur Fidei profeſſionem facere , neque enim capite 12. ſeſſ. 24. aut Conſtitutione Pii Papæ IV. videntur adſtricti . Sacra &c. reſpondit , proviſos de Canonicatibus , & Dignitatibus in Collegiatis Eccleſiis non teneri ex Concilio ſeſſ. 24. capite 12. neque ex Bulla Pii IV. emittere Profeſſionem Fidei , quia Concilium loquitur de Cathedralibus* . Ob hanc ſententiam, aliaſque in medium adductas , cum nos ipſi Secretarium ejuſdem Congregationis ageremus , die 9. Februarii anno 1726. petitum fuit (*c*) : *An Profeſſio Fidei ſit emittenda tam a Canonicis Cathedralis , quam Collegiatarum* ; Reſponſum. fuit ejuſmodi : *Eſſe emittendum a Canonicis Cathedralis , & non Collegiatarum* .

(a) In ſua Conſt. 82. in Bullar. tom. 2.

(b) In cauſa Aven. 4. Dec. p. 328. a tergo, p. 183. a tergo, & p. 316.

(c) In cauſa Catanzarii propoſita die 26. Januarii 1726.

Cum pervenimus in hanc Sedem , emitti Profeſſionem Fidei cognovimus ab iis , qui Beneficium cum animarum cura , vel Canonicatus , aut Dignitates in hac Metropolitana aſſequerentur , idque peragi coram nobis , aut Vicario noſtro Generali , & in Capitulo rurſus iterari : Fidei quoque Profeſſionem ab illis fieri advertimus , qui Canonicatus in Eccleſiis Collegiatis , aut ſimplex aliquod Beneficium obtinerent . Illud tamen nos in admirationem vehementer adduxit , quod aliqui , licet in Civitate verſentur , Fidei tamen Profeſſionem juxta Concilium , & Pii IV. Conſtitutionem facere neglexerint , quia per Sedem Apoſtolicam aliquo Beneficio cum animarum cura in urbe , vel diœceſi , aut aliquo Canonicatu in Metropolitana noſtra præditi fuerint . Quare huic malo pro muneris noſtri ratione conſulendum duximus , quod ſane grave judicari debet , cum Tridentinæ Synodo , & Pontificum decretis adverſetur .

Noſtræ admirationis ea potiſſimum cauſa fuit , quod non paucos annos diverſis muneribus occupati Sedi Apoſtolicæ impendimus , & centies Parochias , aut Canonicatus poſitos in ultimis Hiſpaniæ , vel Luſitaniæ partibus conferri illis vidimus , qui Romæ degerent . Ipſi vero cum ſuſpicarentur , ob locorum diſtantiam Fidei Profeſſionem coram Epiſcopo , & coram Capitulo , ſi neceſſe erat , emittere non poſſe infra duos menſes a die poſſeſſionis , quæ fieri quidem *per Procuratorem* conceditur , cum Fidei Profeſſio agenda *per ſe ipſum ſit* , uti S. Congregatio ſanxit his verbis anno 1610. (*d*) : *Sacra Congregatio Concilii cenſuit , Profeſſionem Fidei per Procuratorem emitti nullo pacto potuiſſe , nec emiſſam ſuffragari* : quod pariter petitum fuit in allata cauſa Catanzarii : *An Profeſſio Fidei emitti poſſit per Procuratorem* : reſponſumque : *negative* : cum , inquam , his difficultatibus implicarentur , qui Beneficia , aut Canonicatus acceperant , ad Sacram Congregationem confugerunt , ut aliquod levamen impetrarant . Ipſa vero poteſtatem iis fecit , ut coram Cardinali urbis Vicario Fidem profiterentur , adhibita tamen conditione , ut idem repeterent , ſtatim ac Beneficii ſedem attingerent , aut coram Epiſcopo , ſi cum Beneficio animarum cura jungeretur ; ſin autem Canonicatus in Cathedralibus , aut Metropolitania obtinuiſſent , coram Epiſcopo , & iterum coram Capitulo Fidei Profeſſionem peragerent .

(d) In cauſa Valentiæ 1. 12. Dec. p. 11.

Cum hæc ita ſe habeant , nemo ſatis mirari poſſit , quod Profeſſionem ejuſmodi minime perſolvant , qui Bononiæ degentes Parochiam , aut Canonicatum in Metropolitana noſtra a Sede Apoſtolica conſequuntur .

Nos quidem de hac re cum iis verba facientes , qui ſe peritos prædicabant , perpetuam , firmamque conſuetudinem percepimus , quæ huic Bononienſi Curiæ tribuitur , ut aliquo Beneficio præditi per Sedem Apoſtolicam , Fidem profiteri non teneantur , idque facile deprehendi ex mandato *de immittendo* , quod Pontificum diplomatibus addere Dataria conſuevit , ubi de Fidei Profeſſione nihil prorſus commemoratur . Leviſſimi tamen ponderis , ac momenti hanc argumentationem habendam eſſe quatuor de cauſis , quas modo ſubjicimus , liquido oſtendemus .

Ac primum conſuetudo , quam jactant , nullo innititur fundamento ; nam cognitis diligenter actis , quæ in Tabulario Archiepiſcopali ſervantur , plures invenimus , qui collatis per Sedem Apoſtolicam Beneficiis Fidem profeſſi ſunt , cum Deceſſor noſter huic Eccleſiæ præeſſet , & poſtquam nos ipſi in ipſius locum ſuffecti fuimus .

Secundo , licet ejuſmodi conſuetudo conſtans haberetur , nihili tamen facienda eſſet , cum Tridentino Concilio apertiſſime repugnet . Quamvis enim poſt decretum , quo Profeſſio Fidei præcipitur (*e*) , aliud decretum non ſequatur abrogans quæcunque in contrarium proferri poſſint , tamen id cautum ſatis fuit per Pium IV. Pontificem in ea conſtitutione , quæ incipit *Benedictus Deus* : & quæ in fine Concilii ſolet excudi , & libro ſecundo Romani Bullarii continetur . Illa quidem abrogat omnia , quæ Tridentinæ Synodo contraria eſſe videantur ; ideoque ſingula ejuſdem Concilii capita ſimul amplectitur , & nullius efficit momenti conſuetudines , quæ leges aliquas in iiſdem capitibus perſcriptas violent . Id etiam confirmatur ex controverſia a Pitonio Viro Clariſſimo propoſita (*f*) , pro qua nos pariter haud exiguum laborem inſumpſimus . Nam ille pro re diligenter examinanda tanquam ſenior inter Curiæ Patronos a Sacra Romana Rota delectus fuit ; nobis quoque id negocium traditum , qui junioris locum inter Conciſtoriales Advocatos tenebamus .

(e) C. 12. Seſſ. 24. de Ref.

(f) Inter Contr. Patronales t. 3. all. 5. per totum.

Tertio , licet in mandato *de immittendo* , quod Litteris Apoſtolicis adjungitur , de Fidei Profeſſione nulla fiat commemoratio , tamen id non ſublatum , ſed inſertum potius iiſdem Pontificum litteris exiſtimari debet , qui cenſendi ſunt omnino velle , ut Concilii Tridentini ſanctiones plene ſerventur (*g*). Tunc ſolum poſſet contrarium deprehendi , cum lex de facienda Profeſſione Fidei expreſſe ſolveretur , quamvis aperta mentio de abrogando ejuſmodi Concilii decreto non occurreret . Illud enim potiſſimum tribuitur Tridentinæ Synodo , ut etiam ſine ulla ipſius mentione ſublata judicentur Concilii decreta , cum aliquid contrarium illis a Sede Apoſtolica perſcribitur (*h*) : Quod ſine ulla controverſia admittitur , cum manu Pontificis res obſignatur . Ita S. Pius V. declaravit (*i*) , & non ſemel S. Congregatio Concilii decrevit (*k*).

Quarto mandatum *de immittendo* eam ſolum ob cauſam litteris Pontificum additur , ut , qui Beneficium a Sede Apoſtolica percepit , abſ-

(g) Card. Petra in ſuis Com. ad Conſt. Ap. t. 3. p. 145. n. 145.

(h) Mareſcot. var. reſ. l. 2. c. 19. n. 12. & ſeqq. Giurbanus Diſc. 90. n. 15. & 16.

(i) In motu proprio apud Garziam impreſſo de Benefi. 4. par. c. 5. n. 33. & ſeqq.

(k) Fagn. c. Nulla n. 96. de Conceſſione Prabendæ

abſque ullo impedimento illud obtineat. Quare neceſſe non eſt, ut de Fidei Profeſtione verba fiant, quæ infra duos menſes poſt obtentum, occupatumque Beneficium emitti poteſt. Præterea, ſi per Pontificem tanquam nova lege ſublata, ac ſoluta habeantur ea, quæ in mandato *de immittendo* haud expreſſa fuerunt, & quæ Poſſeſſione accepta Beneficii adhuc perfici poſſunt; illud quoque ſequeretur, ut per Sedem Apoſtolicam præditus aliqua Parochia, vel Canonicatu, neque in propria ſeda commorari, neque horas Canonicas eum aliis perſolvera deberet, cum hæc omnia in mandato *de immittendo* minime explicentur.

Teſtati ſumus in maximam admirationem adductos nos fuiſſe, cum advertimus nonnullos, qui Parochiis, vel Canonicatibus in Metropolitana Sedis Apoſtolicæ gratia cumulati fuerunt, Fidei Profeſſionem omiſiſſe, cui malo proſpiciendum jure merito declaravimus. Itaque cum de cauſis admirationis noſtræ ſatis dictum putamus, ad remedium deveniendum eſt. Præcipimus igitur juxta Tridentinam Synodum, & Pii IV. conſtitutionem, ut quicunque Beneficium cum animarum cura obtinuerint, coram nobis, aut Vicario noſtro Generali Fidei Profeſſionem emittant; Idem peragent coram nobis, aut Vicario noſtro, & Capitulo legitime coacto quicunque Canonicatum, aut Dignitatem in Metropolitana conſequantur. Id autem publici Scribæ teſtimonio obſignetur, ſeu Beneficium a nobis, ſive a Dataria Apoſtolica collatum fuerit; licet etiam de Parochiis agatur, quæ libere conferuntur, aut de illis, quæ Jure Patronatus ad Eccleſiaſticos, ſeu Sæculares pertinent. Monendum quoque ducimus, haud ſine commendatione noſtra futuros, ſi, qui Canonicatum in Collegiatis acceperint, Fidei Profeſſionem faciant coram nobis, aut Vicario noſtro, & Collegiatæ Capitulo, licet nulla adſtringantur lege; nos pariter commendabimus, qui comparato ſibi Beneficio ſimplici eandem Fidei Profeſſionem agere coram nobis, aut Vicario Generali non recuſaverint, quamvis nullo jure adigantur, ſe conſuetudini conformantes, quæ multis ab hinc annis in hanc Curiam Eccleſiaſticam inducta eſt.

Hæc quidem ad futurum ſpectant, ſed etiam ad præteritum jam tempus cogitatio convertenda eſt; nam, qui Parochia, vel Canonicatu, aut Dignitate præditus Fidei Profeſſionem facere omiſerit eo modo, quem nuper expoſuimus, per Tridentinam Synodum (*a*) huic pœnæ ſubjicitur: *Alioquin prædicti omnes proviſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos; nec illis poſſeſſio ſuffragetur:* Hic ſane de fructibus agitur. Porro diſceptari poſſet, an fructuum nomine diſtributiones quoque intelligantur, cum Synodus decernat poſſeſſionem illis minime ſuffragari. Nos tamen, qui putamus inhærendum ſententiis probatis per Eccleſiaſtica Tribunalia, ac potiſſimum per Sacram Congregationem Concilii, quæ ipſum unice interpretari poteſt, nos, inquam, de ſolis fructibus agi cenſemus, & pertinere diſtributiones ad Canonicum, qui Fidei Profeſſionem ſtatuto tempore non emiſerit, ſi Canonicis horis interfuerit. Hoc pacto reſpondit eadem S. Congregatio (*b*): *Diſtributiones quotidianas non comprehendi in hoc caſu verbis Concilii capite 12. ſeſſ. 24. de Reformatione*. Id pariter confirmatum fuit in cauſa Catanzarii, cui reſponſum fuiſſe die 9. Februarii anno 1726. ſuperius commemoravimus. Nam cum peteretur etiam: *Quibus pœnis ſubjaceant non emittentes, vel debito modo non emittentes Profeſſionem Fidei:* Sacra Congregatio ſancivit: *Non facere fructus ſuos, ſed diſtributiones lucrari pro horis, quibus interſunt.*

(a) In cin. 2. ſeſſ. 24. de Ref.

(b) Lib. 2. Dec. p. 65. a tergo.

Quamobrem, cum de ſolis fructibus ſermo ſit, & cum negotium verſetur circa Canonicatus, Parochias, & Beneficia, quibus animarum cura conjungitur, ſi Epiſcopus ſummo jure uti vellet, certos limites ſtatueret, ut quicunque Parochias, aut Canonicatus in Metropolitana poſſident, certo documento oſtendant Fidei Profeſſionem rite feciſſe: nec enim Epiſcopo eam peractam non fuiſſe demonſtrandum eſt, ſed inferior rem perſpectam facere debet, quoties Epiſcopus id requirit. Aliter quidem eſt, cum inferior aliquis Parochum, aut Canonicum ad reſtituendos fructus adducere contendit, quod Fidei Profeſſionem omiſerint. Tunc enim inferior Profeſſionem Fidei a Parocho, vel Canonico prætermiſſam probare teneretur (*c*).

(c) Garzias de Beneficiis 5. par. c. 5. n. 57. & ſeq.

Quod ſi Parochus aliquis, aut Canonicus, qui eam Profeſſionem non emiſerit, ignorantiam, imprudentiam, vel ſecuritatem quandam animi pro cauſa excuſationis afferret, aut illud ſubjiceret, nullam declarationis ſententiam præhabitam fuiſſe, tunc Epiſcopus iis verbis, quæ tradidit Garzias (*d*) uteretur: *Dicendum eſt non excuſari in Foro exteriori, quia eſt ignorantia juris clari, quæ non excuſat*; nec ulla prævia declaratione opus eſſe, cum de conventione tantum, non de pœna lex indicatur (*e*). Hinc neglectis his excuſationibus Epiſcopus poſt bimeſtre ſpatium *a die captæ poſſeſſionis* fructus Parochiæ, vel in ædificium Eccleſiæ, aut in egenos erogaret: Fructus autem Dignitatum poſt duos menſes perceptos, aut eidem Eccleſiæ, vel alteri *Pio Loco* tribueret, cum ipſarum proventus a cumulo capitulari ſejungantur: Fructus vero Canonicorum ad ipſum cumulum referendos decerneret (*f*). Nihili faceret Scriptorum auctoritates, quæ contra proferri poſſent, cum in Foro res tranſigantur per ſententias, quæ a Sacris Congregationibus probantur, inter quas merito adnumerari debent illæ, quas nos paulo ante oculis ſubjecimus: & revera, cum Cardinalis Carolus Barberinus in celebri Synodo Farfenſi, quam anno 1685. coegit, adhibito præſtantium virorum conſilio, inter quos Clemens XI. adhuc privatus in eadem Synodo multum laboris impendit, cum, inquam, Cardinalis Barberinus illud funditus inveſtigari vellet, an ſententia declarationis neceſſaria videretur, ne aliquis fructus ſuos faceret, qui Fidei Profeſſionem, quam debuerat, minime peregiſſet, contrarium omnino deprehendit (*g*), atque ita ſanxit: *Alioquin meminerint abſque ulla hominis declaratione, ſe fructus ſuos non facere, nec illis pacificam poſſeſſionem ſuffragari juxta Concilii Tridentini, & Pii Papæ IV. Sanctiones.* Contrariæ opiniones quibuſdam medicamentis comparantur, quæ in libris exhibentur. Porro, ſi abſque periti Medici conſilio ab ægrotis ſumantur, nihil proſunt, aut etiam detrimentum aliquando afferunt.

(d) Garzias loco allato n. 67.

(e) Garzias n. 35.

(f) Item Garzias loco ſuperius allato n. 36. & ſeq.

(g) C. 1. ejuſdem Synodi.

Sed quoniam ab inſtituto noſtro ſeveritas aliena prorſus eſt, qui nihil aliud expetimus, quam prodeſſe Populo nobis commendato, eumque ab omni errore, ac pernicie liberare, magnopere hortamur Parochos, ſeu Canonicos hujus Metropolitanæ, qui fidem profeſſi non fuerint eo modo, quem toties jam declaravimus, hortamur, inquam, ut ſibi conſulant, & ad Sacram Congregationem Concilii ſtatim confugiant, cum negotium

ejuſmodi, neque in poteſtate noſtra, neque in poteſtate capituli verſetur, licet de condonandis fructibus antea perceptis ſolum agatur (*a*). Tempus exponant, quo Parochiam, ſeu Canonicatum poſſident, & fructuum remiſſionem poſtulent, quos immerito ſuſceperunt. Illos Sacra Congregatio facile elargiri conſuevit addita conditione, ut eleemoſynam in egenos diſtribuant arbitrio Confeſſarii, de qua certum teſtimonium proferatur. Si quis pro adeunda Sacra Congregatione adjutore careat, Scribæ noſtro omnia documenta, quæ neceſſaria ſunt, tradat, noſtramque operam pollicemur, ut ſine ullo ſumptu ad optatum finem perveniat. At ſi aliquis, quod futurum tamen minime ſuſpicamur, infra duos menſes poſt hanc noſtram declarationem pervicaciam haud deponat, & neque remiſſionem fructuum a S. Congregatione impetraverit, neque operam noſtram petierit pro re perficienda, uti modo expoſuimus, ea potiſſimum in illum ſtatuemus, quæ jure perſcribuntur.

(a) Garzias loco citato.

Bononiæ 26. Auguſti anno 1736.

Hac noſtra declaratione, conſilioque adducti Parochi, & Canonici ad Sacram Congregationem Concilii confugerunt; quæ litteras ad Cardinalem Archiepiſcopum dedit, ob quas Fidei Profeſſio coram Vicario Generali peracta fuit. Litteræ ſunt ejuſmodi

Eminentiſſime, ac Reverendiſſime
Domine Obſervandiſſime.

NEgotium, de quo agitur in adjunctis precibus nonnullorum Canonicorum iſtius Metropolitanæ, aliorumque Parochorum tam civitatis, quam diœceſis Eminentiſſimi Patres S. Congregationis Concilii remittendum eſſe duxerunt arbitrio, & prudentiæ Eminentiæ Veſtræ, cui proinde facultatem faciunt, ut Canonicos, & Parochos præſcriptos, qui Fidei Profeſſionem coram Ordinario, prout exponitur erronee, & contra diſpoſitionem Sacri Concilii Tridentini emittere prætermiſerunt, ad novam Fidei Profeſſionem faciendam coram Eminentia Veſtra, ſive ejus Vicario Generali admittere poſſit, eiſdem fructus ſuorum reſpective Beneficiorum a die adeptæ poſſeſſionis perceptorum, erogata tamen aliqua ſumma arbitrio Eminentiæ Veſtræ taxanda in eleemoſynam Chriſti pauperum, liberaliter condonare valeat. Id Eminentia Veſtra ſignificet, ejuſque manus humillime deoſculor.

Romæ 10. Novembris 1736.

Eminentiæ Veſtræ

Humillimus, & Addictiſſimus Servus

A. Card. Gentili pro Eminentiſs. Præfecto.

Gratis & quoad ſcripturam.

Bononien. Eminentiſs. Archiepiſcopo.

C. A. Archiep. Philippen. Secr.

INSTITUTIO LXI.

Promulgatur Indulgentia, quam Summus Pontifex elargitur illis, qui ad certum ſignum Campanarum ſub horam primam noctis recitaverint Pſalmum De profundis, *aut ſemel* Pater, & Ave, *addito* Requiem &c. *pro* Defunctis. *Quid Fidelibus obſervandum ſit in permiſſis operibus implendis, ut propoſitam Indulgentiam lucrentur.*

BEnedictus XIII. litteras Apoſtolicas promulgavit die 14. Septembris anno 1724., quibus Indulgentiam plenariam perpetuo Fidelibus conceſſit iis, qui ſemel in menſe poſt criminum Confeſſionem peractam, acceptamque Sacram Eucharistiam tres Salutationes Angelicas *ad pulſum Campanæ* ſeu mane, ſeu meridie, ſeu veſpere *flexis genibus* recitarent, Deumque obteſtarentur, ut Chriſtianos Principes ad concordiam deducat, hæreſes evellat, & Sanctam Eccleſiam in ampliorem dignitatis locum extollat. Idem Pontifex centum dierum Indulgentiam largitus eſt iis, qui per annum quocunque die eaſdem preces contriti perſolverent. Cardinalis autem Jacobus Boncompagnus Deceſſor noſter eam Indulgentiam die 25. Septembris ejuſdem anni promulgavit.

Clemens quoque XII. alias Apoſtolicas litteras in lucem edidit die 14. Auguſti anno 1736., ac Indulgentiam impertivit omnibus, qui prima noctis hora *ad pulſum Campanæ*, flexis genibus Pſalmum *De profundis* recitaverint, aut Orationem Dominicam, cum Salutatione Angelica addito verſiculo *Requiem æternam*, ut ſuis cruciatibus Purgantes animæ ſubleventur. Quoties hæc precatio peragitur, centum dies Indulgentiæ comparantur; ſi per annum integrum fiat eo modo, quem explicavimus, plenaria Indulgentia conceditur; ſi tamen ſemel per anni curſum Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ percipiantur, Deique patrocinium imploretur pro illis cauſis, quas ſuperius enumeravimus. Nos pariter hanc Indulgentiam palam facimus, omneſque curæ noſtræ commendatos plurimum hortamur, ne Cœleſtes hos theſauros lucrari prætermittant.

Propoſitis jam piis operibus, quæ a Pontifice perſcribuntur, & quæ prius abſolvi debent, antequam poſſimus Indulgentiam conſequi, monendum ſupereſt, non ſatis eſſe, ut indictas preces percurramus, ſed *flexis genibus* id peragendum. Porro hanc conſuetudinem a primis Fidelibus receptam fuiſſe nequit dubitari: *Genuum inclinatio* (inquit Juſtinus Martyr) *in precationibus magis Peccatores Deo commendat, quam ſi ſtantes orent, magiſque ea rei Divinam permovet commiſerationem*. Tertullianus autem Scapulam Præfectum improbat, & enumerans res præclare, ac feliciter geſtas, quas Chriſtianorum preces Ethnicis etiam Imperatoribus obtinuerant, ac potiſſimum affluentem pluviam, quæ Marci Aurelii Copias ſiti vehementer afflictas ab extremo diſcrimine vindicaverat, ita ſcriptum reliquit: *Quando non geniculationibus, & jejunationibus noſtris etiam ſiccitates ſunt depulſæ?*

Inſuper jubent Pontifices pro comparanda hac Indulgentia preces *ad pulſum Campanæ* recitari, ut hac ratione preces ſimul a Fidelibus effundi videantur. Itaque niſi pulſentur campanæ, nemo hæc juſſa facere poterit. Judæi quidem, ut populum ad templum accirent, ubi Deum canticis, ac precibus celebrarent, Tubas argenteas adhibebant (*b*), quarum loco in Eccleſia campanæ ſuffectæ fuerunt.

(b) Nu. 10.

Qua-

Quamobrem cum preces *ad pulſum Campanæ* perſolvendæ ſint, ut jam declaravimus, ſignum iiſdem campanis dari præcipimus ſub auroram, in meridie, ac veſpere, quemadmodum fieri conſuevit; ſub horam quoque noctis de more pulſentur campanæ ex hac Metropolitana, ex S. Petronii Eccleſia, & quatuor Urbis regionibus, nempe ex Sancti Dominici, Sancti Franciſci, Sancti Jacobi, & Regularium Servitarum Eccleſiis, itemque ex Parochialibus templis cum in Civitate, tum Diœceſi. Qui juſſa detractaverint, arbitrio noſtro pœnas exſolvent. Tandem ſummo ſtudio Parochos monemus, ut quanto opus fieri poterit, Indulgentiam utramque populo promulgent, nempe quam Benedictus XIII. elargitus eſt, licet ipſam alias palam fecerint, & quam Clemens XII. nuper conceſſit: Populum ſummopere hortentur, ne oblatam cœleſtis theſauri occaſionem contemnat. Alio loco Inſtitutionem Salutationis Angelicæ ſub aurora, in meridie, ac veſpere ſatis explanavimus. (a) De precibus autem loquentes, quæ pro Defunctis ſub horam noctis inductæ ſunt *ad pulſum Campanæ*, ſacrarum litterarum teſtimonio, ac verbis utemur: *Sancta, & ſalubris eſt cogitatio pro Defunctis exorare* (b).

(a) Inſtit. 12.

(b) Maccab. 2.

INDULGENTIÆ.

Pro recitantibus ſub horam noctis ad pulſum campanæ Pſalmum *De profundis*, vel ſemel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam cum verſiculo *Requiem æternam &c.*

CLEMENS PAPA XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cœleſtes Eccleſiæ theſauros, quorum diſpenſationem Nobis commiſit Deus, ad Chriſtifidelium pietatem fovendam, atque augendam, & animarum ſaltem promovendam libenter erogamus. Itaque de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, ejus authoritate confiſi, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui ſub horam noctis ad pulſum campanæ Pſalmum De profundis, *vel ſemel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam cum verſiculo* Requiem æternam &c. *in ſuffragium Animarum Chriſtifidelium defunctorum flexis genibus devote recitaverint, quo die id egerint, centum dies de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus. Inſuper eiſdem Chriſtifidelibus vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui per annum præmiſſa peregerint, ac pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, Plenariam in uno die cujuslibet anni dumtaxat per unumquemque Chriſtifidelem ad ſui libitum eligendo lucriſaciendam, omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur, præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fidei ubique locorum habeatur, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 14. Auguſti 1736. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

F. Card. Oliverius.

INSTITUTIO LXII.

De Triduo celebrando, & exponenda Sac. Euchariſtia in Baſilica S. Petronii, ut animos præparent Fideles ad diem Natalem Domini recolendum, & beneficium obtineant, ut armenta liberentur tabida lue, quæ finitimos devaſtat. Utrum Deus implorari poſſit pro bonis hujus ſæculi comparandis. Utrum Peccatores ſuis precibus aliquid a Deo conſequantur. Quid agendum ſit, ut per interceſſionem Sanctorum nobis conciliemus beneficia, quæ ſuperius memoravimus.

Die xix. Decembris hoc anno S. Floriani Officium in hac Civitate perſolvitur, qui pro fide tuenda ſub Diocletiano Imperatore Martyrium Gazæ conſecutus eſt. Ipſius Corpus in hanc Urbem detulit S. Petronius, cum ex Paleſtinæ celeberrimis locis reverteretur, & illud in Baſilica S. Stephani per ipſum Sanctum Petronium condita perhonorifice eſt collocatum, ubi nunc etiam ſervatur. Ab omni memoria S. Florianus inter Patronos, Sanctoſque hujus Urbis tutelares adnumeratur, quem majores noſtri tanquam Civem agnoverunt, poſtquam Sacrum ipſius Corpus hæc Civitas obtinuit. Sanctum Florianum Martyrio affectum aſſeruimus, cum Diocletianus Imperium teneret ob accuratum Caroli Sigonii teſtimonium, qui de S. Petronio verba faciens, hæc tradit (c): *Jam vero Corpus Beati Floriani, qui ſub Diocletiano paſſus Gazæ fuerat, inde Bononiam deportatum, in æde, ut nunc quoque eſt, Beati Stephani creditur collocaſſe.* Nemo enim tueri facile quis poterit, quod ex multis analibus deprehenditur, ſub Heraclio Imperatore S. Florianum ad Martyrii palmam perveniſſe. Siquidem Heraclius anno 640. deceſſit; Sanctus autem Petronius in Cœlum evolavit anno 450., cum Theodoſius Arcadii filius, ac Valentinianus Imperium haberent. Quare alienum prorſus a veritate foret, quod Sancti Floriani Corpus a Sancto Petronio Bononiam deportatum fuerit, qui centum quinquaginta annis ante Heraclium e vita migravit.

(c) Lib. 2. Hiſt. Bononien.

Die 20. ejuſdem Decembris pervigilium Sancti Thomæ Apoſtoli indicitur, quem diem primi Fideles piis operibus, aſſiduiſque precibus impendebant: *Jejunavimus* (inquit S. Ambroſius) (d) *Sabbato, vigilias celebravimus, orationibus pernoctanter inſtitimus.* Die vero 21. menſis ejuſdem Feſtum S. Thomæ Apoſtoli peragitur, quod celeberrimum eſt ob Apoſtolatus dignitatem (e), & quod ipſe Parthis, Æthiopibus, Indis Sacrum Evangelium promulgaverit (f).

(d) Sermone in Pſal. 109.

(e) Can. Pronunciandum de Conſecrat diſt. 5

(f) Hieron. Oſorius Epiſc. de Indiar. rebus lib. 3.

Per eoſdem tres dies 19. 20. 21. circiter horam 16. peracto privatim Sacro, Divinam Euchariſtiam in Baſilica Sancti Petronii publice exponemus, eodemque triduo ſub veſperam tradita Benedictione populus dimittetur. Hos potiſſimum dies elegimus, tum quia ob allatas cauſas magnam Religionem Fidelibus injiciunt, tum quia Nativitatis Domini celebritati proximi ſunt, tandem ut tempus aliquod ſtatuamus, quo Divinam clementiam imploremus, ut ope interveniente S. Floriani, cujus Corpus in hac Urbe conſervari dinimus; meritis etiam S. Petronii, qui præſtantiſſimum hoc munus nobis contulit, qui ambo noſtræ Civitatis tutelam habent, tandem ob eximia merita S. Thomæ Apoſtoli, ſuam nobis gratiam in hac celebritate Natalitia impertiat, & Urbem, totamque diœceſim

ſim a graviſſimo morbo eripiat, qui jumentis impendet.

Homines, & Jumenta ſalvabit Domine, Pſalmo 35. legitur. Hinc Theologi inquirunt, an caduca bona precibus expoſci a Domino poſſint, &. S. Thomæ auctoritate (*a*) eadem bona expetenda fatentur tanquam præſidium ad immortalem vitam comparandam, cum neceſſaria ſint, ut fragilis hujus vitæ ſpiritus ſuſtentetur. Qua de re in Proverbiis traditur (*b*): *Tribue tantum victui meo neceſſaria.*

(*a*) 2. 2. qu. 83. art. 6.

(*b*) Cap. 30.

Quæſtionem pariter inſtituunt Theologi, an ſceleſti homines aliquid a Deo precibus obtineant ſuis, & ejuſdem S. Thomæ (*c*) teſtimonio reſpondent, ob Dei ſolam miſericordiam id evenire poſſe, ſi tamen hæ conditiones intercedant: *Ut ſcilicet pro ſe petat neceſſaria ad ſalutem, pie, & perſeveranter.* Juxta hanc doctrinam tres Impiorum Ordines numerantur. Primi lethalis peccati labem, qua tenentur, ignorant, vel quia commiſſa crimina penitus obliti ſunt, vel quia ſe contritos arbitrantur, cum attriti ſolum exiſtant. Horum precibus, ſi rite fiant, Deus obſecundat. Secundus gradus eſt eorum, qui ſcelerum gravitatem agnoſcunt, dolorem quidem de ipſis, ſed non perfectum concipiunt, de quo iterum triſtantur, & ad Deum ſupplices confugiunt, ejuſque opem implorant. Illorum preces Deus, non ex juſtitia, ſed tantum ex miſericordia ſaltem in iis, quæ ad æternam ipſorum ſalutem ſpectant, exaudit. De ſceleſtis hominibus tertio loco propoſitis ita docet Suarez (*d*): *Tertius gradus eſt, quando peccator, licet ſuum ſtatum cognoſcat, & conſideret, nullo modo de illo dolet, neque illum mutare proponit, & nihilominus a Deo poſtulat beneficia temporalia, vel etiam ſpiritualia. Et de oratione talis hominis probabile profecto eſt, non habere infallibilem promiſſionem, immo, & raro exaudiri, quia oratio talis hominis raro poteſt habere alias conditiones neceſſarias, ſive quia indignus eſt exaudiri, qui Divinam amicitiam quodammodo contemnit.*

(*c*) In loco ſuperius allato ar. 10.

(*d*) De Religione to. 2. lib. 1. c. 31.

Id ſane probabile aſſerit eximius Doctor: neque enim certum eſt quanta uti velit miſericordia erga ſceleſtos ejuſmodi Deus, qui infinita bonitate præditus eſt; niſi forte illorum pervicacia eo deveniat, ut nullum prorſus dolorem in poſterum ſibi edendum propoſuerint, adhibita pariter conditione, ut quæ pro converſione ipſorum neceſſaria ſunt, magna cum fiducia paſcere non deſiſtant (*e*).

(*e*) Suarez loco allato.

Quæ hucuſque diximus ſatis oſtendunt, quid unicuique proximo Triduo ſtatuendum ſit, ut ob merita Sanctorum Floriani, Petronii, clarique Apoſtoli Thomæ duo præſtantiſſima beneficia a Deo conſequatur; primum nempe, ut Natalem diem Salvatoris qua fas eſt pietate, ac religione proſequatur, alterum vero, ut lethali pernicie, quæ vicinas regiones invaſit, jumenta noſtra liberentur. Neceſſario requiritur, vero dolore per Pœnitentiæ Sacramentum peccati labes expiare, & certo polliceri, nunquam futurum, ut nova crimina a ſe perpatrentur: Si hæc fieri nequeant, ſaltem neceſſarium eſt, integram ſcelerum Confeſſionem, certamque emendationem animo deliberare, atque interim de ipſis graviter perfecteque dolere.

Si hæc omnia (quod nos vehementer expetimus) recta perficiamus, hiſque peractis omni cum fiducia, ac pietate conſtanter a Deo petamus, ut Natalitiam ipſius celebritatem ſancte proſequamur, ſi pro jumentorum quoque incolumitate Deum rogemus, ſine quibus vita conſervari nequit, & quæ non parum juvant, ut beatam in Cœlis, ac felicem vitam attingamus, proſperum noſtris precibus exitum futurum ſperemus. At vero, ſi contrarium fiat (quod Deus avertat) fruſtra confidimus in ea parabola, quam S. Lucas deſcribit (*f*): *Dico vobis, etſi non dabit illi, eo quod amicus ejus ſit, propter improbitatem tamen ejus ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios.* Sed timendum potius, quod per Iſaiam Deus promulgavit (*g*); *Cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam, manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.*

(*f*) Cap. 11.

(*g*) Cap. 1.

INSTITUTIO LXIII.

De ſpirituali opera præſtanda Infirmis, qui jacent in Xenodochiis hujus Civitatis. De ipſorum origine, & quo ſæculo inceperint. Quonam tempore Xenodochia primum Bononiæ inſtituta fuerint. Plures Bononienſes Cives ob peritiam, & inſignem charitatem a Summis Pontificibus acciti fuiſſe, ut munus Commendatoris exercerent in valetudinario, quod Romæ a Sancto Spiritu in Saxia nuncupatur. De neceſſitate augendi Sacerdotum numerum, qui ægrotantibus pie aſſiſterent. Quo pacto incitati fuerint animi Sacerdotum Sæcularium, ac Regularium, ut operam ſuam præberent. Quid agendum ſit Sacerdotibus, qui in poſterum ad inviſendos infirmos deſignati fuerint. De norma perſcripta in his muneribus obeundis.

INter præclara Chriſtianæ erga mortales charitatis opera merito adnumerari debent valetudinaria, quibus egeni excipiuntur, iiſque neceſſaria omnia ſuppeditantur, ut in priſtinam ſanitatem reſtitui facile poſſint, quibus ſpiritualia quoque auxilia præſtantur, ut ſi incolumes evadant, reliquam vitæ partem juxta Chriſtianæ legis diſciplinam traducant; ſin autem decedant, ſancte vitæ curriculum abſolvant.

Sæculo IV., cum furor Ethnicorum in Chriſtianos deſiit, hoc inſtitutum cœpit. Id San. Gregorius Nazianzenus his verbis teſtatur: (*h*). *Ampliſſimis ædibus extructis, atque annuis proventibus conſtitutis, quos a divitibus, & copioſis hominibus prudenti oratione ad largitatem impulſis collegerat, ægrotos omnes in unum coegit, Pauperum Gymnaſia hæc loca appellans.*

(*h*) In vita S. Baſilii.

Idem exemplum ſequutus eſt S. Joannes Chryſoſtomus (*i*); ac de Fabiola nobili, & opulenta fœmina Romana hæc tradit S. Hieronymus: *Omnem cenſum, quem habere poterat (erat autem ampliſſimus, & reſpondens generi ejus) dilapidavit, & vendidit, & in pecuniam congregatum uſibus Pauperum præparavit; & prima omnium Noſocomium inſtituit, in quo ægrotos colligeret de plateis, & conſumpta languoribus, & inedia miſerorum membra fovebat. Quoties morbo regio, & pædore confectos humeris ſuis ipſa portavit? Quoties lavit purulentam vulnerum ſaniem, quam alius aſpicere non valebat? Præbebat cibos propria manu, & ſpirans cadaver ſorbitiunculis irrigabat.*

(*i*) Palladius in ipſius vita.

Poſterioribus temporibus, & ſæculo XI., ac poſtea quoque hoc pium Inſtitutum magis propagari cœpit. Tunc enim initium habuit Ordo Regularium S. Antonii Viennenſis invectus a Gaſtone nobili genere nato in Viennenſi Provincia Galliæ, qui Germum Filium ſuum, alioſque octo præſtantes viros adjutores nactus fuit, qui omnes morbo ignis ſacri tactos omni ſtudio curare ſuſceperunt. Iiſdem temporibus adſcribitur Inſtitutio Regularis Ordinis, qui a S. Spiritu nuncupatur. Ille Comitem Guidonem Auctorem, ac Parentem habuit in Monte Peſſulo, quem ſatis celebrem

brem pietate erga egenos Innocentius III. Romam accivit, ut Noſocomium moderaretur ab ipſo Pontifice in Urbe pro curandis ægrotis magno ſumptu fundatum, & qui a S. Spiritu in Saxia appellatur. Iiſdem quoque temporibus Equitum Melitenſium militaris Ordo clariſſimus incœpit, cujus leges Raymundus de Podio ita conſtituit, ut plures ex ipſis Equitibus tutiſſima itinera ad Sancta Palæſtinæ loca præſtarent, alii Capellani munere cultum Eccleſiæ Conventualis ſervarent, alii demum in Noſocomiis curam, operamque ſuam ægrotis impenderent. Poſtremo ſæculis haud multum a nobis remotis S. Joannes de Deo Granatæ ordinem ſuum anno 1538. inſtituit, eamque legem, ac votum ſui indixit, ut ægrotantibus in Noſocomiis inſervirent. Beatus autem Camillus de Lellis anno 1581. initium dedit Ordini Clericorum Miniſtrantium Infirmis, qui non ſolum Fidelibus extremum vitæ ſpiritum domi ſuæ exhalantibus præſto ſunt, at etiam pietatis opera ægrotis detentis in publicis Noſocomiis perſolvunt.

Porro hæc Civitas Bononienſis, quæ ſemper exterorum pietatem æmulata eſt, magnam ſibi laudem iiſdem, quæ jam indicavimus, temporibus comparavit conditis publicis Hoſpitiis, quibus ægrotantium inopiæ proſpiceretur. Nam ſæculis XIII., ac XIV. duo Noſocomia extructa ſunt, quæ nunc etiam exiſtunt, quorum primum a S. Maria Vitæ dictum fuit, alterum a S. Maria Mortis, uti Sigonius commemorat (*a*). Sæculo autem XVI. præclaros cives in lucem edidit a Summis Pontificibus accerſitos ob peritiam, ac pietatem, quos iidem Pontifices Commendatoris titulo ornatos adminiſtrando Noſocomio Sancti Spiritus in Saxia præpoſuerunt. It fuerunt Carolus Arioſtus, Franciſcus Landus, Theſeus Aldobrandus, Joannes Baptiſta Ruinus, Hieronymus Agochius, & Balthaſſar Bolognettus (*b*). Præter publica Noſocomia hujus Civitatis, quæ nuper memoravimus, alia quoque, licet minori ſumptu, extructa fuerunt; Regularis Ordinis S. Joannis de Deo, & Clerici miniſtrantes Infirmis in hanc pariter Urbem vocati, & liberaliter excepti ſunt.

(*a*) Libr. 3. de Epiſc. Bononien. pag. 124. & pag. 157. antiq. edit. Bononien. anno 1586

(*b*) Petrus Saulnierus in diſſert. de Cap. Sac. Ord. S. Spiritus c. 6. argum. 1.

Nos quidem eadem Noſocomia S. Mariæ Vitæ, & S. Mariæ Mortis inviſimus, cum Eccleſiis, locisque piis Urbis, ac diœceſis Sacra Viſitatio indicta fuit; & ſane deprehendimus, nec deeſſe ægrotis Medicorum curam, nec Miniſtrorum diligentiam, ac ſingularem munditiem, quæ curandis corporibus plurimum confert; morbis quoque levandis opportuna medicamenta, cibumque aptum ſuppeditari cognovimus. Attamen, ſi neceſſaria ad juvandas ægrotantium animas ſpectentur, copioſam quidem meſſem, Operarios autem paucos invenimus, videlicet unum Sacerdotem pro viris, alterum pro infirmis mulieribus in ſingulis Noſocomiis deſignatum, quæ cum magno ægrotantium numero redundent, ſufficere duorum Sacerdotum opera nequit pro iis omnibus muneribus obeundis, quæ infirmis neceſſario præſtandæ ſunt, ut ad pie vivendum, vel moriendum adducantur, quod potiſſimum eſt in hoc pietatis Inſtituto: *Exercitationem corporis* (inquit Saulnerius) (*c*) *ad modicum utilem eſſe, pietatem autem ad omnia, ſapienter dixit Apoſtolus; unde liceat inferre, longe procurationem animarum anteſtare curationi corporum. Ex vero nihil iſta conſequi poteſt, etiam cum ſuccedit ex voto, quam modicam infelicis exilii prorogationem; illa autem omnium bonorum cumulo beatam &c. Quo attentiores eſſe convenit Noſocomiorum Præfectos, ne opportuno, atque adeo neceſſaria ad ſalutem animæ auxilia deſint ægris, quos interdum pejus mens habet quam corpus.* Quare jam tunc excogitavimus Operariorum numerum augere, qui ſalutarem ægrotantium curam ſuciperent, alioſque Sacerdotes ad hanc provinciam capeſſendam accerſivimus, qui eam cum fructu gerere ſoli poſſunt, uti Vaneſpen. recte perpendit (*d*): *Sane in magnis Noſocomiis, in quibus frequens ſolet eſſe Infirmorum numerus, convenit, ut ſpeciales ſint Præsbyteri, qui Infirmis aſſiſtant, & ad Chriſtiane moriendum, vel vivendum diſponant. Qui autem attenderit, quam craſſa ſæpe ignorantia laborum, & quam multis criminibus frequenter ſint onuſti, & implicati Pauperes ad Noſocomia divertentes, facile intelliget, quod plures, quam hodie conſueverint, Sacerdotes Noſocomiis pro cura ſpirituali Infirmorum merito præficerentur, ne alias appareat, revera plus curari corporum, quam Animarum curationem.*

(*c*) Lib. ſuperius allato c. 33. arg. 10.

(*d*) Juris Eccleſiaſtici par. 2. tit. 37. cap. 3. nu. 34.

Quæ autem nobis objecta fuerunt, nempe in Noſocomiis, quæ modo nominavimus, unum tantum Sacerdotem pro viris; alterum pro ægrotis mulieribus retineri conſueviſſe; imminuendum ægrotantium numerum, ſi plures Sacerdotes inducantur, Capellanis ſe adjutores præbere Patres Oratorii Sancti Philippi Nerii, Societatis Jeſu, & Clericos miniſtrantes Infirmis: Tandem unicum Sacerdotem in Noſocomiis Patrum Sancti Joannis a Deo cunctis ægrotantibus plene ſatisfacere; Hæ rationes, inquam, opinionem noſtram immutare non potuerunt. Primum namque omittimus veterem morem, cui tanquam arci minus tutæ, cum de cultu Dei agitur, animarumque ſalute, male fidunt, aut inſcitia, aut deſidia in iis peragendis, quæ ad Dei famulatum pertinent, vel cæteris Fidelibus ſalutaria judicantur. Præterimus etiam nullam fore ſuſpicionem, ne ægrotantium numerus minuatur, cum excogitatum a nobis conſilium nullas expenſas Noſocomiis inferre debeat. Neque ſane improbamus pietatem eorum Regularium, qui operam ſuam Infirmis contulerunt; ſed potius eos obteſtamur, ut quam cœperunt viam, ſemper inſiſtant, iiſque ſolum quaſdam leges perſcribemus, quas paulo inferius indicabimus. Libere quoque fatemur, exemplum Regularium Sancti Joannis a Deo parum apte proponi. Nam primum ægrotantium numerus, qui ipſorum Noſocomiis admittitur, comparari nullo modo poteſt Infirmorum copiæ, quæ in aliis publicis Hoſpitiis, de quibus agimus, detinetur. Inſuper quamvis Clemens Papa VIII. ipſis ad Sacros Ordines aſcendere prohibuerit, deinde vero Summus Pontifex Paulus V. permiſerit, ex ipſis unum ſingulis in Cœnobiis, ſeu Noſocomiis ad Sacerdotium poſſe aſſumi, ut ipſe ægrotantium animabus conſuleret, tamen ob eam cauſam per unicum Sacerdotem plene id perfici poteſt, quod cæteri ejuſdem Ordinis in Tyrocinio edocti, apprimeque inſtructi, dum corporibus ægrotantibus opitulantur, eoſdem, ſi opus ſit, Chriſtianæ legis diſciplina, Fideique rudimentis imbuunt (*e*), quæ profecto ſpiritualia auxilia noſtris in Noſocomiis minime præſtantur.

(*e*) In Bollario ejuſdem Ord. edito Romæ anno 1744. pag. 840. & 156

Poſtquam igitur deliberavimus Sacerdotum numerum augere, ad cœtus univerſos Regularium, qui frequentes in hac Urbe degunt, confugiendum putavimus, exemplo Romanæ Urbis ducti, ubi Regulares tum Canonici, tum Monachi, tum Mendicantes, tum Clerici ſingulis diebus ſeorſim publica Civitatis Noſocomia inviſunt, nempe Sancti Spiritus

in

Digitized by Google

in Saxia, Santiſſimi Salvatoris apud Sanctum Joannem Lateranenſem, S. Mariæ Conſolationis, & S. Jacobi Incurabilium, ibique pietatis officiis funguntur. Ita enim Clemens X. perſcripſit, ac poſteriori tempore conſtanter ad hos uſque dies idem Inſtitutum retinetur, cujus ea potiſſimum cauſa fuit, quod Capellani in Noſocomiis deſignati omnia, quæ debent, perficere diligenter nequeunt, ſcilicet ægrotantium Confeſſiones audire, ipſos Fidei myſteriis erudiri, hortari, ſedulamque illis operam dare, qui in ultimo vitæ diſcrimino poſiti ſunt. Regularium Præfectos accivimus, quos paratos omnino deprehendimus ad pium opus ſuſcipiendum; nec opus fuit juſſa Pontificis proferre, quæ die 25. Februarii data nobis fuerunt, ut difficultatem omnem, ſi res poſtularet, ipſius auctoritate, vinceremus: Sed poſtea delatum nobis fuit per Urbem dictitari, Regulares Viros in duas Claſſes dividi poſſe, quorum primi vel ſenectute, vel infirma valetudine parum idonei videntur, ut miniſtrent in Noſocomiis; alteri vero juventute florentes ſtudiis tempus impendere debent. Quare aliud cœpimus conſilium, & Regularium Præfectis examinandum relinquimus, an propoſita difficultas aliquo fundamento niteretur.

Non deſunt in hac Civitate magno numero Sacerdotes ſæculares, qui ſe adjutores præbere poſſint in duobus Noſocomiis, quæ ſuperius memoravimus, pro his omnibus, quæ juvandis ægrotantium animabus neceſſaria ſunt. At prius ipſorum voluntatem exploravimus, quos faciles, paratoſque ad rem gerendam invenimus, uti ſperabamus. Quare ipſos alloquuti ſumus in Sacrario S. Luciæ, cum Feſtum Sancti Andreæ mane ageretur; & vix conſilium noſtrum explicavimus, & ægrotantium neceſſitatem, incredibili animi noſtri lætitia ex ore, oculis, ſententiiſque omnium certiſſimum judicium percepimus, eos daturos operam, ut voluntati noſtræ ſatisfacerent, & ſpirituales pro ægrotis Miniſtros augerent, quod neceſſarium prorſus erat, ut ſaluti ægrotantium ſatis proſpiceretur. Hos itaque ſæculares Presbyteros ad hanc piam provinciam eligimus. Interim Patres Societatis Jeſu magnopere hortamur, ut pium opus, quod magna cum laude ſemper egerunt, proſequi nunquam deſiſtant. Expendant, ipſos legioni comparari, quæ certo quidem munere non adſtringitur, ſed cuncta aggredi præſto eſt, cum de augendo Dei cultu res agitur: *Quare tantum hæc Religioſa Sodalitas diſtat ab aliis, quantum in Exercitu diſtaret a peculiari officio vel Vigilium, vel Prætorianorum, vel rem tormentariam curantium, vel machinis, ac foſſionibus incumbentium Cohors aliqua, quæ ſe ita Imperatori manciparet, ut ad labores, opera, pericula omnia, quocumque res vocet, ſe paratam offerret* (a). Eadem verba facimus Patribus Oratorii S. Philippi Nerii, qui plane intelligunt, curam, ſtudiumque pro inviſendis, ac juvandis Infirmis Romæ neglectam ab eodem S. Philippo ſuis exemplis reſtauratam; ipſi norunt eundem S. Philippum ſuis conſiliis eam mentem Beato Camillo de Lellis indidiſſe, ut Ordinem Regularium conſtitueret, qui Infirmis miniſtrarent (b). Poſtremo eandem hortationem libenter convertimus ad Clericos Regulares Miniſtrantes Infirmis, quibus in memoriam adducimus præclare geſta ab ipſorum Parente Beato Camillo de Lellis, quæ referre nobis arduum non eſſet, qui toties acta confecta pro ſummis illius virtutibus probandis percurrimus, cum munere Promotoris Fidei fungeremur. Saulcerius vero Beato Camillo coævus eximiam ipſius charitatem complectitur, qua ægrotantes Romæ in Noſocomio Sancti Spiritus proſequebatur (c).

(a) Card. Pallavic. in ſuo comment. de Vindicatis Societ. Jeſu c. 4.

(b) Baccius in vita S. Philippi lib. 1. c. 7. nu. 9. Penottus in hiſt. Tri part. n. 2. c. 74. Tambur. de Jure Abbatum to. 2. diſp. 24. q. 4. n. 87. Barboſa Jur. Eccleſ univerſ. l. 1. c. 41. n. 139. & ſeqq.

(c) Allato Opere c. 7. arg. 6. p. 69.

Patres quidem Societatis Jeſu, Sancti Philippi Nerii, & Clerici Miniſtrantes Infirmis in Noſocomiis mortis, ac vitæ pietatem ſuam jam prius exercere conſueverant, quos, ut propoſitum ſervent, hortati ſumus, ea tamen methodo, quæ inferius tradetur. Ad ſanctiſſimum opus Clericos etiam Regulares Sancti Pauli vulgo Barnabitas incitavimus, qui ſummopere conferunt, ut hæc diœceſis virtutibus, ac morum diſciplina excellat. Neminem enim latere poſſunt labores egregii, quos aſſiduo, & magno cum fructu libenter perferunt. Illos igitur, qui viros Ordinis ſui idoneos paratos obtulerunt, cæteris adnumeramus, qui miniſtrare in Noſocomiis ſtatuerunt. De Carmelitis Excalceatis verba ſient, cum de Valetudinario S. Urſulæ ſermonem habebimus. De reliquis Regularium Ordinibus nihil modo decernimus, quos quidem plurimi facimus, ſed impedimenta nobis ipſos eſſe allaturos ſuſpicamur. Illud etiam expetimus, ut difficultas, quæ de Senibus ac Juvenibus Regularibus nobis expoſita fuit, inter ipſorum Præfectos diligenter antea perpendatur.

Sacerdotes igitur ſæculares, ac Regolares, quos jam nominavimus ad Noſocomia mortis ac vitæ ſe conferent, lectulorum ordines perluſtrabunt, in quibus tum viri, tum mulieres morbis affflictantur, eamque ſervabunt normam, quam modo ſubjiciemus. Ægrotos alloquentur, ut ex ipſis conjiciant, an probe calleant, quæ ad immortalem ſalutem neceſſaria ſunt: Ipſos, ſi res exigat, paucis inſtruent, ad eliciendos fidei, ſpei, & charitatis actus incitabunt, ad perfectum criminum dolorem hortabuntur; ipſos deinde pœnitentiæ Sacramento expiabunt. Qua de re iiſdem Sacerdotibus facultatem impertimur, ut crimina nobis reſervata, diſſolvere, ac remittere poſſint. Capellanos monebunt, ſi neceſſitas immineat, ut Divinum Viaticum, & ſupremæ Unctionis Sacramentum ægrotis adminiſtretur, quæ Sacerdotes ipſi perficere poterunt, obtenta prius a Capellanis facultate, Superpelliceo, & Stola, aliiſque rebus, quæ pro re gerenda neceſſario requiruntur.

In Romano Rituali continentur omnia, quæ agenda ſunt iis, qui ægrotis, aut proxime morituris aſſiſtunt (d). Quamobrem peritis, piiſque Sacerdotibus ad hoc miniſterium electis injuria fieret, ſi aliquid ſuper his rebus a nobis adderetur. Illud ſolum monendum ducimus, quod morientibus, & potiſſimum in Noſocomiis, evenire ſolet. Nam aliqui ſe quietos adeo tacitoſque oſtendent, ut nihil de illis timendum videatur, & ob hanc cauſam omnis ipſorum cura prorſus abjicitur. Rerum naturalium periti tradunt aerem bis in die tranquillum magis eſſe, circa meridiem, cum frigoris vim magnitudo caloris ſuperavit, & circa mediam noctem, cum ipſe calor frigoris aſperitate penitus obtunditur: Ita profecto morientes aliqui quietem præſeferunt, quia calor omne frigus depulit, qui nempe diuturnam vitam chriſtianis moribus, ac virtutibus exegerunt, ideoque cœleſtis gratia ipſorum adverſarios penitus debellavit. Contra vero in quibuſdam morientibus falſa quies apparet, quia frigus omnem calorem reſtrinxit, qui nempe incolumes de animæ ſalute nunquam cogitarunt, ideoque eam pariter negligunt, licet jam ad extrema devenerint. Hos, licet tranquilli videantur,

(d) Tit. de viſitat. & cura infir.

Sa-

Sacerdotes prætermittere non debent, ſed pro ſalute ipſorum omnes viros intendere, donec ſupremum ſpiritum effuderint: Ita docet P. Segneri pietate, ac doctrina clariſſimus (*a*).

(a) In lib. Parochi c. 11. §. 2.

Typis dabitur Index cum nominibus ſæcularium Sacerdotum, qui pro Noſocomio vitæ, ac eorum, qui pro Noſocomio mortis deſignati ægrotis miniſtrabunt. Deſcribuntur quoque nomina Sacerdotum, qui viris ægrotantibus, & eorum, qui mulieribus operam ſuam, ſtudiumque præbebunt. Dies ſtatuuntur, quibus Noſocomium inviſant: Ipſorum vero pietati, atque arbitrio permittitur, ſi aliis pariter diebus idem munus exercere velint. Die vero, qua pergent, ut munere ſuo fungantur, tres horas mane, duas autem cum dimidio poſt prandium pro juvandis ægrotis impendent, quod Romæ pariter fieri conſuevit: qui diutius in eodem miniſterio verſabitur, rem Deo gratiſſimam, ſibique magis utilem faciet. In iiſdem Noſocomiis libellus adſervabitur, in quo, miniſterio peracto, nomen ſuum ſinguli adnotabunt, ut ipſum percurrentes merita cujuſque facilius agnoſcamus, cum examen aliquod pro conferendis Parochiis indicetur, aut aliqua alia utilitatis occaſio ſe nobis offeret. Index quoque dies pateſaciet, qui Patribus Societatis Jeſu, S. Philippi Nerii, & Clericis Regularibus Miniſtrantibus Infirmis, ac Bernabitis pro inviſendis Noſocomiis decernuntur, quos magnopere rogamus, ut pium opus ſuſcipiant, ne forte per eos dies ipſorum auxilio ægrotantes deſtituantur. Nomina Regularium non exprimuntur: Nam ipſorum Præſides ex omni Familia eos libere conſtituent, qui magis idonei judicentur. Si alii ſponte diebus ad Noſocomium accedent, ampliora merita ſibi apud Deum comparabunt.

Singulis autem Sacerdotibus tum ſæcularibus, tum Regularibus, quo die perſcriptis antea muneribus ſatisfacient, centum dies Indulgentiarum concedimus, eo modo, quo Romæ a Pontifice conſtitutum eſt illis, qui ægrotantibus in Noſocomiis Urbis eandem operam perſolvant. Neque id ſane a noſtra facultate alienum eſt: Nam licet quadraginta ſolum dies, vel annum, cum de Eccleſiæ dedicatione agitur (*b*), tanquam Archiepiſcopi, elargiri poſſimus (*c*), tam cum inter Cardinales adnumeremur, centum dies Indulgentiarum promulgare nobis licet, uti Andreas Dovallius (*d*), & Giamachæus aperte demonſtrant. Inſuper, licet Indulgentiam impertiri certam jurisdictionem præſeferat, illam tamen ad Regulares, alioſque immunes extendere poſſumus, qui degunt in noſtra diœceſi; ne immunitatis privilegium, quod ipſis prodeſſe debet, in ipſorum detrimentum convertatur, quod Cokierius (*e*), Barboſa, cæterique omnes adſirmant (*f*).

(b) Cap. Cum ex eo. de Pœnitentiis.
(c) In par. 2. Divi Thomæ. de Indulg. qu. unic. art. 9 concl. 4.
(d) In Sum. Theolog. to. 2. diſp. de Indul. c. 8.
(e) Oeſſa. giſd. in exemptos qu. 58. n. 5.
(f) De offic. & Poteſt. Epiſc. alleg. 88. nu. 27.

Extra portas Civitatis, ac ſub ipſius mœnibus ſitum eſt Noſocomium S. Urſulæ, ubi tum viri, tum mulieres non periculoſis, ſed diuturnis morbis curantur. Illud haud multum diſtat a Cœnobio Patrum Carmelitarum, qui ſatis perſpecta habent, quæ Ordinis legibus indicuntur, cum res eſt de juvandis ægrotis. Sciunt etiam quanta cum admiratione omnium veteres, ac recentes Carmelitæ hoc pium miniſterium exercuerint. Itaque cum ægrotantes in Noſocomio Sanctæ Urſulæ alienam operam præter Capellanum requirant, Præſidi Carmelitarum *pro tempore* plurimum commendamus (nam, qui modo Carmelitis præpoſitus eſt, ſidem in hac re ſuam nobis dedit), ut ſæpius aliquos ex familia deligat, qui Noſocomium inviſant, & ægrotantibus præſto ſint, illiſque pietatis officia perſolvant, quæ neceſſaria videantur. Qui confeſſiones ægrotantium audiant, reſervata nobis crimina condonare ex noſtra facultate poterunt, & ſibi centum dies Indulgentiarum comparabunt, quoties hoc pietatis munere ſungentur. Si forte alii ſtudio charitatis ducti S. Urſulæ Noſocomium inviſere conſueverunt, vehementer eos rogamus, ut idem inſtitutum conſtans, ac perpetuum eſſe velint; eas præſertim nobiles Mulieres hujus Civitatis, quas hæc pia officia ægrotantibus præbere in eodem Noſocomio percepimus. Ipſas hortaturi, ne a propoſito deſiſtant, exemplum Placillæ Auguſtæ, quæ Theodoſio Magno nupta erat, oculis ſubjicimus: *Eccleſiarum hoſpitia* (inquit Theodoretus) (*g*) *viſere, ægrotis in lecto decumbentibus curationem adhibere; tractare ollas, juſculum guſtare, patinam illis deferre, frangere panem, offas porrigere, eluere pocula, omnia denique alia munera obire, quæ ſervi, & ancillæ exequi ſolent*.

(g) Lib. 5. c. 18.

Poſtremo quo poſſumus maximo ſtudio Præſides Noſocomiis vitæ, mortis, ac S. Urſulæ hortamur, omni cura ſatagere, ut hæc noſtra voluntas finem ſuum aſſequatur; ac præſertim, ut Capellani in iiſdem Noſocomiis conſtituti operam ſuam, & munus haud negligant ob novos Sacerdotes, qui ipſis in miniſterium adjunguntur, quos a nobis accitos ob hanc ſolum cauſam declarabunt, ut Capellanos adjuvent, non vero, ut ipſos labore immunes efficiant; oſtendant, hos Sacerdotes voluntariis militibus comparari, Capellanos ſimiles eſſe militibus ſtipendio conductis. Neque ſane animum noſtrum continere poterimus, ſi ad noſtras aures perveniet, quod ipſi diſſidia ferentes huic noſtro conſilio objiciant impedimenta, poſtquam inviſentes Noſocomia vitæ, & mortis paſſi ſumus ab iiſdem audire, ſe nihil muneri ſuo deeſſe, ſuaque opera ſatis præſtari quæcumque ægrotantibus neceſſaria viderentur; quod utinam a veritate nunquam fuerit alienum.

Diem ſtatuemus, quo ſimul cum Sacerdotibus ſæcularibus eadem Noſocomia petentes pium Inſtitutum auſpicabimur. Si Deus nos incolumes velit, non ſemel idem præſtabimus, & nihil abſonum, nihil unquam alienum a voluntate noſtra futurum confidimus. Præſides Noſocomiis obteſtamur, ut præſentes interſint, cum ad illa accedemus ſtatuto die, qui & ipſis ſignificabitur; nam plura in loco ſuperaddi voce poterunt, quæ ſcripto exarata non fuerunt.

INSTITUTIO LXIV.

De Cadaverum ſectione facienda in publicis Academiis. Utrum Conſtitutio Bonifacii VIII. ſectioni humanorum cadaverum adverſetur. Revera cadavera Reorum concedi pro utilitate, & commodo facultati Anatomicæ. De corruptelis, quæ contigerunt, cum deeſſent reorum cadavera, quo tempore ipſorum ſectio inſtituenda fuerat. Quo pacto conſulendum ſit, ne in poſterum id eveniat.

Singulari Dei beneficio Medicinæ ſtudium in hac Civitate magnopere floret, cujus etiam Profeſſores ob eximiam virtutem in remotiſſimis terræ partibus commendantur. Ipſis ſane maxime profuit, quod incidendis mortuis corporibus diligentem operam contulerint, ex qua procul dubio præclaram artis ſcientiam, in conſultationibus obeundis pro ægrotorum ſalute præſtantiam, morbiſque curan-

randis peritiam conſequuti ſunt. Id apertiſſime cognoſcitur ex teſtimonio celeberrimi Viri Malpighii, cum crudite reſpondet diſſertationi inſcriptæ: *De recentiorum Medicorum ſtudio*, quæ reſponſio typis excuſa fuit a Daniele Clericn, & Jacobo Mangeto (*a*): Idem Sydenhami dotiſſimi Medici auctoritate comprobatur (*b*).

Porro hæc membrorum inciſio nullo modo adverſatur Bonifacii VIII. Conſtitutioni, quæ a S. Antonino (*c*) Bonifacio II. falſo tribuitur ob Typographi mendum, & quæ *cap.* t. *de Sepulturis* deſcribitur (*d*). Illa quidem pœnam excommunicationis indicit, Pontifici ſoli remittendam, iis omnibus, qui audeant *cujuſcumque Defuncti corpus exenterare, ac illud membratim, vel in fruſta immaniter concidere, ab oſſibus tegumentum carnis excutere*: tamen ex reliquis ejuſdem Conſtitutionis partibus clare deprehenditur, hanc pœnam illis infligi, qui ſepulta corpora e tumulis eruentes ipſa nefario ſcelere in fruſta ſecabant, ut alio deferrent, alioque ſepulchro collocarent. Quamobrem membrorum inciſio minime interdicitur, quæ adeo neceſſaria eſt medicinæ facultatem exercentibus: *Incidere autem* (inquit Celſus Medicus) *vivorum corpora & crudele, ſupervacuum eſt; mortuorum corpora diſcentibus neceſſarium* (*e*). Idem Silveſter (*f*), ac Suarez (*g*), cum de Pontificis Bonifacii Conſtitutione verba faciant, unanimes teſtantur. Neque omittendum eſt, quod tradit P. Theophilus Raynaudus his verbis (*h*): *Neque enim novum eſt, ut noxiorum Corpora dedantur Chirurgis, ut Medicis ad comparandam notitiam, qua ægris juvandis fiat aptiores*. Id vero juxta Vaneſpenii ſententiam conſuetudini tribuendum eſt, qui ita ſcribit (*i*): *Dedit & conſuetudo Judici arbitrium permittendi Medicis Cadavera iſta ad Anatomen*; Sed Hugo Grotius ad Principis facultatem in noxiorum corpora id referendum putavit: *Quibuslibet* (inquit) (*k*) *petentibus danda cenſuit Paulus Juriſconſultus*.

Igitur in eo verſatur tota difficultas, quid ſtatuendum videatur, ſi publicæ hujus inciſionis tempus advenerit, & corpus noxiorum deſit, quod tradi poſſit ad incidendum: *Cum omnes* (inquit præclarus hujus noſtræ Academiæ Medicus Joannes Hieronymus Sbaraglius) *ægre patiuntur, conſanguineorum cadavera aperiri in Theatris Anatomicis, & nos præ ceteris hanc rem teſtari poſſumus occaſione Anatomiæ publicæ, quam & cum difficultate, & cum protectione ſuſtinuimus: ſecus, nihil actum eſſet* (*l*).

Patavii quidem ob hanc cauſam corruptelæ eo devenerant, ut S. Franciſcus Saleſius, qui adhuc juvenis ſtudiorum ratione in illam Urbem ſe contulerat, ad extrema vitæ redactus, corpus ſuum Medicis, & Chirurgis diſſecandum tradi juſſerit, ſi eo morbo decederet, ex quo tamen ſummo Fidei Catholicæ beneficio, & fidelium utilitate liberatus fuit: Carolus Auguſtus Saleſius ipſius Nepos rem totam commemorat (*m*). His autem verbis S. Franciſcus tunc temporis uſus fuit: *Magiſter optime, quum viventis curam habuiſti, mortui parem habeas, rogo: hoc ſolum expeto, ut, cum expiravero, corpus hoc diſſecandum Medicis, Chirurgis, & Anatomices ſtudioſis tradas: unum erit in extrema vita ſolatium, ſi poſtquam nullius vivens fuero utilitatis, defunctus aliqua ratione reipublicæ proſim, impediamque præterea, nunc ſaltem, tot rixas, tot diſſidia, & cædes, quæ inter functorum Parentes, aut Conſanguineos, & Medices Candidatos eveniunt*. Marſollierius, qui ejuſdem S. Franciſci vitam Gallica lingua conſcripſit, egregium hoc charitatis monumentum ſumma laude proſequitur (*n*).

Hic in memoriam non revocabimus, quæ funeſta in hac Urbe olim contigerint, cum ad publicam Inciſionem noxiorum Corpora defuerunt, ipſorumque loco alia cadavera ſuſſecta ſunt. Breviter ſolum exponemus controverſias inter Parochum S. Michaelis *Mercati medii*, & ſtudioſos juvenes hujus Academiæ anno 1697. excitatas. Cum ipſi abſque ulla facultate corpus egeni, qui prope templum San. Mariæ a Populo dictæ repentina morte obierat, ſecandum arripuiſſent, juſſi fuerunt in eundem locum, ex quo ſuſtulerant, corpus reſtituere, quod ſtatim perfectum fuit. Tunc Parochus traditum ſibi corpus integrum in Parochiali Eccleſia Sepulturæ mandavit. Inſignius etiam fuit, quod evenit anno 1727., cum eadem ſtudioſa juventus ex ædibus eidem Parochiæ ſubjectis corpus hominis repente vita defuncti abripere tentavit, quin antea facultatem ullam, & Propinquorum conſenſum ob eam cauſam obtinuiſſet. At ſuſcepto meliori conſilio ad Vicarium Generalem Archiepiſcopi confugerunt, qui defuncti uxore haud renuente, celebratiſque in Parochiæ templo exequiis idem corpus pro inciſione publica tradi præcepit. Anno proxime elapſo cupiditas obtinendi pro inciſione corporis eo pervenit, ut Anatomices ſtudioſi a Parocho S. Nicolai in via S. Felicis omni ſtudio petierint mulieris corpus, quæ vitam abſolverat, ac ſepulchro condita fuerat. Optatum tamen finem non aſſequuti ſunt, quod merito Parochus rem denegavit.

Igitur, ne corruptelis ejuſmodi pateat aditus, ac ne publicæ inciſionis fructus impediatur, declaramus, nos ipſos, aut Vicarium noſtrum adeundum, cum de corporibus agitur ſeu mulierum, ſeu virorum cujuſvis conditionis, quæ mortis quolibet genere interierint, & quæ in publicis Gymnaſiis ſecanda neceſſario videantur. Nos enim, ſeu Vicarius noſter Generalis, ne Anatomices ſtudioſi hac utilitate careant, ea provide conſtituemus, quæ ad conſenſum Propinquorum eliciendum, jus Parochi tuendum, perſolvendaſque exequias pertinent, uti factum fuit anno 1727. Quod ſi de noxiorum corporibus res agatur, ad eos preces convertant, in quorum poteſtate eadem corpora ſita ſunt. Poſtremo ipſis ante oculos ſubjicimus, quæ ſuper hac re non a Theologis, aut Canonum Interpretibus, ſed ab iiſdem Medicis ſcripta fuerunt *Quod ſi quis exerceat* (inquit Codrunchius, poſtquam ſermonem inſtituit de pœna excommunicationis, quam nos a Bonifacio VIII. indictam ſuperius memoravimus) *hujuſmodi ſectiones addiſcendi cauſa, vel alios erudiendi, non obtenta ab Epiſcopo facultate, peccat quidem mortaliter. Excommunicationis vero pœnam non ſubit; quoniam pœnæ non ſunt extendendæ ultra proprios caſus: qua in re erratum eſt a nobis in caſu trigeſimo octavo &c. ubi etiam peccato mortali annectebatur Excommunicatio*.

(*a*) In Præliminarib. t. 1. de Bibl. Anatom.
(*b*) De Hydrope p. 71.
(*c*) Part. 3. ſuæ Summæ tit. 24. c. 64.
(*d*) Inter commones extravagantes.
(*e*) Lib. 1. de Re Medica ante c. 1.
(*f*) In Sum. ad verb. Excomm. ſeptimo nu. 79.
(*g*) De Cenſur. diſp. 22. ſect. 1. n. 2.
(*h*) Tom. 14. p. 318. n. 11.
(*i*) Juris Eccleſ. univ. part. 2. tit. 38. c. 6. n. 4.
(*k*) De Jure Belli, ac Pacis lib. 2. c. 19. n. 4.
(*l*) In opera, cui tit. Vigiliæ oculorum, & mentis, par. 2. Apologet. p. 545.
(*m*) Lib. 7. de Vit. S. Franc. Saleſ. ſui Avunc. p. 27.
(*n*) Lib. 1. p. 18.

Epi-

INSTITUTIO LXV.

Epiſtola encyclica ad univerſos Archipresbyteros, Parochos Diœceſanos, in qua ſermo eſt de operibus ruralibus, quæ die Feſto exercentur. De corruptelis, quæ in diebus feſtis obſervandis inductæ ſunt. Certiſſimum eſſe non licere per dies feſtos ſervilibus operibus vacare; Id tamen permitti aliquando, ſi neceſſitas poſtulet. Cujus naturæ eſſe debeat hujuſmodi neceſſitas; utrum ipſa cognoſci, ac probari debeat auctoritate Epiſcopi. De Conſilio, quod initum fuit, ut dies feſti rite excolantur; ac de norma pro hac obſervatione obtinenda.

RElatum nobis fuit ruſticos in Agrorum operibus per dies feſtos verſari, poſtquam ſacro interfuerint, eique præcepto qualicunque pietate, ac Religione ſatisfecerint: nihil novi ſtatuendum voluimus, priuſquam rei veritatem inveſtigavimus, & corruptelam ejuſmodi in aliquas diœceſis Parochias inductam deprehendimus, tantamque impudentiam in quibuſdam locis cognovimus, ut ſine ulla Parochi facultate diebus feſtis agrorum labores ſuſcipiantur. In aliis vero locis idem ferme habetur facultatem ejuſmodi petere, atque obtinere. Ac poſtremo omnes fere Parochi (ſi perpauci excipiantur) hanc veniam petentibus voce tenus impertiuntur.

Non defuerunt etiam Parochi, qui, ut ſibi benevolentiam populi conciliarent, & ruſticos colendis agris die feſto occupatos a lictoribus eriperent, non ſine injuria Eccleſiaſticæ, Divinæque legis teſtati ſunt iiſdem ruſticis ſe facultatem pro re gerenda conceſſiſſe; & cum lictores eam facultatem ſcriptam requiri contenderent, eo progreſſi Parochi, ut parum de mendacio ſolliciti, facultatem ipſam tanquam prius ab ſe obſignatam impertiverint. Porro violandis diebus feſtis hæc aditum patefaciunt, ideoque a nobis exigunt, ut opportunum remedium afferamus.

Neminem latet ob ejuſmodi violationem publicum inferri ſcandalum, ex quo divina in nos, noſtramque diœceſim ultio dimanat: *Quandoquidem* (inquit Carolus Borromæus (*a*)) *publica peccata, ea maxime, quæ Divinum Cultum amoliantur, in plebem vehementius irritant iram Dei, nobiſque ex officio incumbit, opportunis ea remediis ſubmovere &c.*

(*a*) In Edicto pro dierum Feſtorum obſerv., quod inſertum fuit in actis Eccl. Mediol. t. 2. ed. Lug. p. 342.

Ex eodem fonte innumera prope damna profluunt, quæ verbis Clementis V. complectemur (*b*): *Ex quibus ſequitur, quod Lex Fidei, Articuli Fidei, & alia, quæ ad Religionem Fidei Chriſtianæ, & ſalutem animarum pertineat, a Fidelibus quaſi totaliter ignorantur, ex hoc Deus blaſphematur, Diabolus reveretur, pereunt animæ, Fides Catholica ſauciatur.*

(*b*) In Concil. Gen. Viennenſi apud Raynaldum Anno Ch. 1312. n. 57.

Sed quoniam a violatoribus dierum Feſtorum, & a Parochis ipſis, qui omni Religione ſpreta, negligenter in hoc negocio ſe gerunt, pro cauſa excuſationis neceſſitas ruralium operum adducitur, plura monenda per has noſtras litteras exiſtimamus. Ac primum Feſtis diebus ſervilia opera penitus interdici: Secundo inter ipſa, ruris opera adnumerari: Tertio, ſi neceſſitas interveniat, ruris opera, licet ſervilia, exerceri poſſe, quin præceptum ſanctificationis infringatur: Quarto veram neceſſitatem reipſa intercedere debere, non ultro quæſitam, uti plerunque contingit, cum in diem feſtum rejiciuntur ea, quæ fieri profeſtis diebus poterant: Poſtremo eandem neceſſitatem ab illis, qui præſunt, cognoſcendam, & probandam, ne imperitus quiſque cauſam ſuam dijudicet. Primum quidem ab Exodo (*c*) ſine ulla controverſia deprehenditur: *Memento, ut diem Sabbati Sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt. Non facies omne opus in eo tu, & Filius tuus, & Filia tua, Servus tuus, & Ancilla tua, Jumentum tuum, & Advena, qui eſt intra portas tuas.* Hoc fundamento innititur præceptum Sanctificandi dies Feſtos. Theologi vero ſejungentes ea, quæ ad cœrimonias per Chriſti Adventum ſublatas, & ea quæ ad mores pertinebant, quæve in novam legem a veteri traducta fuerunt, rem totam ad tria capita redigunt, quibus abſtinendum prorſus eſt, cum dies feſtus agitur, nempe ad opera ſervilia, nundinas, cauſaſque forenſes.

(*c*) C. 20.

Secundum facile oſtenditur, ſi diverſa opera expendantur, quibus Adam in Terreſtri Paradiſo, & ipſius poſteritas in excolendis agris detinetur: *Tulit ergo* (legitur Geneſis Capite 11.) *Dominus Deus hominem, & poſuit eum in Paradiſo voluptatis, ut operaretur, & cuſtodiret illam.* Hanc ſententiam explanans S. Auguſtinus hæc tradit (*d*): *Quid abhorret, ſi credamus, hominem ita in Paradiſo conſtitutum, ut operaretur agriculturam non labore ſervili, ſed honeſta animi voluptate? Non erat laboris afflictio, ſed exhilaratio voluptatis . . . . . unde Creator ipſe uberius laudaretur. Quid hoc opere innocentius vacantibus, & quid plenius magna conſideratione prudentibus?* Poſtquam vero peccavit Adam, hanc pœnam pro nefario ſcelere Deus inflixit: *Maledicta terra in opere tuo: in labore comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ: ſpinas, & tribulos germinabit tibi* (*e*). Quamobrem cum in pœnam converſum ſit id, quod pro voluptate datum fuerat, ideo ruris opera inter ſervilia reſeruntur. Hinc in Concilio Aurelianenſi III., quod anno 538. coactum fuit, cum Silverius II. (*f*) Pontificatum gereret, Canone 28. hæc habentur: *De opere tamen rurali, id eſt,* *arato* (ſive ut alii putant) *aratura, vel vinea, vel ſectione, meſſione, excuſſione ex alto, vel ſepe cenſuimus abſtinendum* (Sermo eſt de feſtis diebus) *quo facilius ad Eccleſiam convenientes orationis gratia vaccat.* Idem Imperatorum legibus ſancitur. Nam Leo ſapiens, cum legem Conſtantini, de qua paulo inferius agemus, ſæculo IX. temperaret, hæc conſtituit: *Neque Agricolæ, neque quipiam alii in illo* (res eſt de Dominico die, ideoque de reliquis pariter feſtis diebus) *illicitum opus aggrediantur. Si enim, qui umbram quamdam, atque figuram obſervabant, tantopere Sabbati diem venerabantur, ut ab omni prorſus opere abſtinerent, quomodo, qui gratiæ lucem, ipſamque veritatem colunt &c. diem, qui a Domino honore ditatus eſt, noſque ab exitii dedecore liberavit, non venerari par eſt?*

(*d*) L. 8. de Geneſi ad litteram c. 8. ac p.

(*e*) Gen. c. 3.

(*f*) In Coll. Labb. t. 5. p. 104.

Sed potiſſimum in Capitulari Aquiſgrani Carolus Rex anno 789. ita decrevit (*g*): *Statuimus quoque, ſecundum quod in lege Dominus præcepit, ut opera ſervilia diebus Dominicis non agantur, ſicut & bonæ memoriæ Genitor meus in ſuis Synodalibus Edictis mandavit, quod nec viri ruralia exerceant opera, id eſt, nec vineam colendo, nec in campis arando, nec in metendo, vel fœnum ſecando, vel ſepem ponendo, nec in ſilvis ſtirpando, vel arbores cedere, vel in petris laborare, nec domos ſtruere, nec in horto laborare, nec ad placita conveniant, nec venationes exerceant.*

(*g*) C. 79.

Tertium quoque, quod ſuperius de neceſſitate operum ſervilium propoſuimus, ob quam præceptum feſtorum dierum minime diſſolvitur, ex reſponſione Nicolai V. clare deſumitur. Nam cum Tranſilvaniæ populi ab ipſo

Pon-

Pontifice petiiſſent, an die Dominico prandio jam peracto frumentum ſecare, fœnum, cæteraſque fruges colligere poſſent, hoc reſponſum habuerunt (*a*): *Ceſſante neceſſitate, ab omni opere ſervili abſtinendam eſt diebus Dominicis, & Feſtivis; ſed, neceſſitate cogente, non tamen affectata, ſeu procurata, licitum eſt præmiſſa exercere*. Laodicenum vero Concilium canone 29. a ſervilibus operibus vacandum indicit, potiſſimum die Dominico, aliiſque diebus feſtis, ea conditione adhibita: *Si modo poſſint*. Zonaras hanc ſanctionem ſic interpretatur: *Lex Civilis a muneribus vacationem die Dominica, ſi agricolarum opera excipias, omnino jubet; illis namque, quia forte operibus primo quoque tempore obeundis alium diem æque accommodatum nanciſci non ita facile fuerit. Dominica quoque die operam navandi facultas conceſſa eſt*. Hæc lex, quam Zonaras commemorat, lata fuit a Conſtantino, in qua ſic decernitur (*b*): *Ruri tamen poſiti agrorum culturæ libere liceaterque inſerviant, quoniam frequenter evenit, ut non aptius alio die frumenta ſulcis, aut vineæ ſcrobibus mandentur, ne occaſione momenti* (nempe diei feſti, uti explicant Interpreres) *pereat commoditas cæleſti proviſione conceſſa*. Quam legem Leo ſapiens ita quidem accepit, ut Conſtantinus ſine ullo diſcrimine, ac modo culturam agrorum diebus feſtis permiſerit, ideoque corrigendam putavit, quemadmodum ſuperius oſtendimus. In hoc tamen Leo deceptus eſt; Nam, uti Thomaſſinus teſtatur (*c*): *Agebat Conſtantinus de operibus penitus neceſſariis, ac opportunum tempus elaberetur*.

(*a*) Rayn. Ann. Chr. 1447. n. 28.

(*b*) L. Omnes &c. tit. de feriis.

(*c*) De Feſtorum dierum celebratione lib. 1. c. 4. num. 4.

Illud quoque certum eſt neceſſitatem ejuſmodi urgentem requiri, non autem voluntate, aut negligentia conquiſitam, uti evenit, cum in diem feſtum differuntur, quæ feriaris diebus fieri commode poterant. Id ex reſponſione Nicolai V., quam ſuperius attulimus clare demonſtratur: *Neceſſitate cogente, non tamen affectata, ſeu procurata*: Quæ verba Vaneſpenius ſic declarat (*d*): *Nonnulli enim ea, quæ diebus feriatis agere, aut procurare deberent, in diem Dominicam, aut Feſtam ex propoſito differant, atque ita neceſſitatem affectant, ſeu procurant*.

(*d*) Juris Eccleſiaſt. univerſi part. 2. tit. 17. c. 1. num. 48.

Alexander III. ante Nicolaum V. a quibuſdam populis prope mare degentibus interrogatus, an Haleces die Dominico, aliiſque feſtis diebus piſcari liceret, ſi forte per eos dies piſces illi ad littus acceſſiſſent, id quidem Pontifex indulſit; cavendum tamen monuit, ne ſolemnioribus per annum Feſtis piſcarentur, nempe die Natali Salvatoris, ac diebus Epiphaniæ, Paſchatis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, uti declarant Interpretes hujus Pontificiæ reſponſionis, quam modo ſubjiciemus. Si vero aliis diebus Dominicis, aliiſque Feſtis Haleces in littus confluerent, piſcationem Pontifex permiſit ea conditione, ut lucri partem impenderent in proximas Eccleſias, aut in egenos erogarent; *Indulgemus* (inquit Pontifex) (*e*), *ut liceat Parochianis veſtris diebus Dominicis, & aliis feſtis, præterquam in majoribus anni ſolemnitatibus, ſi Alecia terræ ſe inclinaverint, eorum captioni, ingruente neceſſitate, intendere, ita quod poſt factam capturam Eccleſiis circumpoſitis, & Chriſti pauperibus congruam faciant portionem*. Perpendi debent ea verba: *ingruente neceſſitate*: quæ ſane inducunt occaſionem, quæ prætermitti nullo modo poteſt, & quam illi populi ſtudioſe capere non poterant, ut piſcationem in diem feſtum conſulto protraherent: *Magnam enim tunc* (inquit Thomaſſinus) (*f*) *in Antiſtito tanto tuendæ Eccleſiæ diſciplinæ ſtudium. Cuncta enim expendit, ut lenius ageret cum illis, in quorum perniciem conſpiraſſe videbatur ſoli, & maris iniquitas*.

(*e*) Cap. Licet, de feriis.

(*f*) Loco ſuperius allato num. 9.

Idem ſentiunt unanimes morum Magiſtri; nam Sanctus Thomas hæc habet (*g*): *Opus corporale, quod ordinatur ad imminens damnum rei exterioris vitandum, non violat Sabbatum*. Cardinalis autem Cajetanus declarans ea verba: *damnum imminens*: ita ſubdit: *Imminente pluvia, vitatur licite damnum rerum ſub dio damnificandarum, auferendo inde eas, quæcumque res ſint*. S. Antoninus (*h*) poſtquam inter ſervilia opera culturam agrorum numeravit, eamque diebus feſtis vetitam oſtendit, *niſi neceſſitas urgeat*, de hac neceſſitate verba faciens hæc tradit: *Si, jacentibus ſegetibus in agro, vel fœnis in pratis, vel uvis in vineis immineat tempeſtas, vel aliud periculum amiſſionis illarum rerum, licere talia colligere: item de alia re, quæ deſtruitur, ſi in die feſto circa eam manualiter non operatur, ut extenſio lanæ ad radios Solis, cum hyeme apparent*. Eandem tuetur ſententiam Sanctus Raymundus de Pennafort (*i*), qui agros colere ſervile pariter aſſerit, ideoque per dies feſtos id exerceri non poſſe; deinde de neceſſitate ſic ait: *Quid, ſi urgeat neceſſitas, vel arare, vel fructus colligere in diebus Dominicis, & aliis Feſtis propter periculum hoſtium, qui in aliis diebus caperent, vel occiderent eos? Satis videtur, quod tunc poſſit Eccleſia indulgere illis*. Joannes autem de Friburgo, qui additiones ad Summam Sancti Raymundi confecit, in medium profert aliud neceſſitatis exemplum: *Credo, quod, jacentibus ſegetibus in agris, aut fœno in pratis, ſi immineat tempeſtas, aut pluvia, quæ corrumpat, aut deterioret multum talia, ſi ſint a ſolo ſeparata, prohibendi non ſunt Domini illarum terrarum removere, & indemnitati ſuæ cavere*. Poſtremo Romani Cathechiſmi Auctores idem conſtituunt (*k*): *Sed neque earum rerum opera hac lege prohiberi exiſtimandum eſt, quarum jactura facienda ſit, ſi die feſto prætermittantur, quemadmodum ſacris etiam canonibus permiſſum eſt*.

(*g*) In ſecun. 2. qu. 122. art. 4. ad 3.

(*h*) Par. 2. tit. 9. c. 7. de negligentia Feſtor. §. 5.

(*i*) In ſumma lib. 1. p. 160. edition. Avinionen. anno 1716.

(*k*) Cap. 4. de Feſtis nn. 24.

Tandem in dubium revocari nequit ejuſmodi neceſſitatem ab illis, qui præſunt cognoſcendam, ac probandam, ne imperitus quiſque in ſua cauſa judicium ferat: ob hanc rationem, ne aliquis in eam ſuperbiam, atque inſolentiam prorumpat, ut divinas humanaſque leges in controverſiam temere adducat, iiſque privato ſe judicio liberum declaret, Sedes Apoſtolica in conſtitutione: *Unigenitus*: hanc ſententiam ſeptuageſimo primo loco poſitam bis verbis proſcripſit: *Homo ob ſui conſervationem poteſt ſe diſpenſare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem*. Pontiàs de feſtorum dierum obſervantia, ac de legitima cauſa, ut hoc præceptum ſolvatur verba faciens id ſapienter advertit (*l*).

(*l*) In Dictionar. de caſib. Conſcien. in verb. Feſta, caſu 9. in fine.

Poſt has certiſſimas ſententias, quas expoſuimus, jam de ipſarum uſu ſermo inſtituendus eſt, ſive, ut clarius rem explicemus, poſtquam culturam agrorum ſervilem eſſe demonſtravimus, neque per dies feſtos exercendam, niſi neceſſitas urgeat, & ſuperioris facultas intercedat, quiſnam ille ſit examinandum ſupereſt, qui de neceſſitate judicare debeat, & facultatem impertiri.

Nemo ſane ignorat hæc muneri noſtro ſolum convenire, ſed quoniam ubique locorum verſari non poſſumus, arduumque, ac difficile eſſet agricolis Bononiam ſe conferre, ut, quoties neceſſitas poſtulet, a nobis, aut a Vicario noſtro Generali, ad agros colendos facultatem obtineant, ideo juxta conſuetudinem, & inſtituta Deceſſorum noſtrorum auctori-

Digitized by Google

ctoritatem noſtram pro tua Parochia tibi committimus.

Cardinalis Gabriel Palæottus primus hujus civitatis Archiepiſcopus hoc nobis exemplum reliquit. Parmittit ipſe Parochis, quod nos pariter facimus, ut pro exercendis agrorum operibus facultatem alargiantur: *aut neceſſitate, aut publica utilitate id exigente* (a): Inſuper eam conditionem adjecit, ut mane poſtquam Sacro adfuerint, prandioque peracto, poſtquam Veſperis interfuerint agricolæ neceſſarios labores ſolum aggrediantur; inter quos enumerat herbam pro jumentis congerere, domum deſerre, ac tuto loco collocare, frumentum ventilare, ipſumque in area purgare, & alia plura bujus generis, quæ ad fœnum pariter, ac paleam referuntur, caſtaneas, & glandes colligere, ac domum importare, vindemias inſtituere, plauſtra onerare, cum de locis agitur, quæ longe ab urbe diſtant, & cum agricolæ Bononiam cum plauſtris pervenire in ſequenti feriato die nequirent, niſi prius feſto die iiſdem plauſtris onera in urbem deferenda compoſuiſſent.

(a) Par. 6. Archiep. p. 455.

Cum plurima nos fugiant, tum ea præſertim, quæ ſpectant ad agrorum culturam, hinc, ut nos omni difficultate expediamus, tibi concedimus, agricolis facultatem impertiri, ut Sacro audito ruris opera ſuſcipiant, ſi neceſſitas mana impendat, aut poſt veſperas, ſi prandio confecto, aliquod opus neceſſarium videatur. Hanc facultatem non voce tenus, ſed ſcriptam agricolis tradi præcipimus, non modo, ut pravos uſus, quos ſuperius enumeravimus, penitus evitemus; verum etiam, ut Synodo Cardinalis Hieronymi Columnæ Deceſſoris noſtri morem geramus, in qua ſic decernitur (b): *Facultas ſcripto ab iis concedatur, quæ nuntiis, ſeu lictoribus Curiæ Archiepiſcopalis poſſit exhiberi, ne ab his illi ut inobedientes compeſcantur*. Nos autem lictores monebimus, ne quid mali illis eveniat, qui legitimam ob cauſam facultatem a Parocho petere haud potuerint, veluti, ſi improviſo turbine compulſi, iis rebus ſtatim conſulere debeant, quæ plurimum detrimenti caperent, niſi ab impetu vindicarentur.

(b) Par. 2. c. 2.

His litteris decretum adjungimus in Parochia promulgandum. Te pariter monemus, in hac noſtra Typographia formulam concedendæ agricolis facultatis, qua debes uti, in lucem editam eſſe; Plura, ſi opus fuerit, exemplaria deſumi ex eo loco poterunt. Tandem explicanda ducimus opera ruralia, pro quibus peragendis facultatem tu poteris elargiri. Primum jumentis onera imponi nequeunt, ut in alium locum deportantur: non licet Mulionibus poteſtatem facere, ut iter habeant cum jumentis, & magis etiam cum plauſtria, quæ mercibus onuſta ſint. Idem Piſtrinariis interdicitur, qui neque frumentum, neque fruges, quæcunque illæ ſint, neque caſtaneas mola conterere poſſunt, neque res ejuſmodi ad priſtinum ferre, aut e piſtrino deducere, ſive molæ jumentorum opera, ſive impulſu venti, aut aquæ circumagantur: eadem facultas omnino denegatur Piſtrinariis, qui chartam, & pulverem ſulpbureum, & nitratum conficiunt; nos ſolum, aut Vicarius noſter Generalis facultates ejuſmodi impertiemus, cum res poſtulare videbitur.

Non ignoramus, quæ de Piſtrinis impulſu venti, vel aquæ circumactis a Theologis diſputantur, & Regionum conſuetudinem in hoc negocio ſervandam adfirmari probe novimus: *Sed quid* (inquit Joannes de Friburgo (c)) *de Molendinis ad ventum, vel ad aquam? Reſpondeo: Cum abſque majori opera hominis hujuſmodi officium poſſit expleri, credo, ſervandam eſſe conſuetudinem Regionis non prohibitam a Prelatis circa feriationem a talibus in Feſtis feriandis. De Molendinis autem, quæ trahuntur per Jumenta, credo, quod debeant quieſcere diebus feriandis, cum ſecundum legem, non ſolum Homines, ſed etiam Jumenta vacare juſſa ſint in Sabbato, Exod. 20. &c. Illi autem, qui volunt ſe excuſari de hoc, quod laborant in diebus feriandis poſt celebrationem Divinorum per hoc, quod audierunt Divina, excuſationes quærunt in peccatis, cum etiam ante, & poſt debeant vacare a talibus*. Sanctus quoque Antoninus eandem ſententiam tuatur his verbis (d): *Item in Molendinis ad ventum, quæ ſine magna opera exercentur, poteſt ſervari conſuetudo Patriæ non prohibita a Prælatis: Secus de Molendinis cum Jumentis; & hoc, niſi neceſſitas urgeret propter victualia neceſſaria, quia tunc liceret*.

(c) Loco ſuperius allato.

(d) Loco allato.

Quamquam poſt tempus non adeo diuturnum Eccleſiæ præpoſiti ſumus, tamen certum perſpectumque babemus, nunquam in diœceſi per dies Feſtos permitti conſueviſſe Piſtrinariis, ut fruges quoſcumque, frumenrum, aut caſtaneas molerent, canalem expurgarent, molas aptarent. Si vero peculiaris aliqua cauſa obveniſſet, facultas prius ex hac Archiepiſcopali Curia ſemper impetrata fuit, quod ex noſtris hujus Cancellariæ documentis apertiſſime comprobatur.

Inter quæſtionea Moralis Theologiæ Parochis hujus diœceſis propoſitas, & examinatas anno 1646., quæ Typis Bononienſibus æditæ fuerunt anno 1647. hæc menſe Decembri diſputata fuit: *Excuſat ſe Molitor, quod diebus Feſtis molat Frumentum, eo quod Molendinum ſola ventorum vi volvatur, nullo ſui corporali labore adhibitu. At Confeſſarius urget, quod id ſit prohibitum, quia die Feſtu opus ſervile non eſt exercendum, quale eſt molere frumentum. Quæſitum an excuſari poſſit Molitor, ſeclusa neceſſitate, vel conſuetudine*. Hoc pacto, reſponſum fuit: *Non excuſari, ſecluſa conſuetudine legitime præſcripta*. Qui vero additiones eidem quæſtioni confecit, illorum opinione adducta, qui licere id putant; cum Piſtrinum vento, vel aqua, vel Jumentorum opera circumducitur, ita ut hominis labor, ac præſentia haud continuo requiratur, ita ſubdit: *Hæc tamen ſententia admitti non poteſt in noſtro Archiepiſcopatu, in quo eſt graviter prohibitum, ne Molendina in Feſtis nedum molant, ſed nec etiam aperiantur, & maxime in Civitate, ut quiſque videre poteſt, & ideo dicendum eſt, Molitores, qui ſine licentia molunt, non ſolum excuſari, ſed graviter peccare, nec eſſe abſolvendos, niſi deſiſtant*. Illud quoque advertimus, ſcriptum eſſe in facultate, quæ de more ex hac noſtra Cancellaria ad molendum per diea Feſtos deſumitur: *Eadem facultas illos pariter immunes efficiat, qui ad Piſtrinum farinam, aut frumentum advehunt, & inde domos illud revehunt*. Cum Typis novum exemplar dabitur, ea verba penitus auferemus, aut ſaltem modus aliquis ſtatuetur; cum illis adducti bomines ad Piſtrinum cum Jumentis frumento onuſtis diebus Feſtis ſe conferant non ſine offenſione Fidelium, qui pietate magia excellunt: Nam ea facultas ob aquarum penuriam conceditur, & timoris cauſa objicitur, ne Feriatis diebus aqua deſit, quæ Feſto die ad Piſtrinum agendum ſuppetit; non autem permittitur fruges ad Piſtrinum tunc vehere, illaſque inde aſportare; quæ commode profeſtis diebus curari poſſunt. Itaque cum novum ejuſmodi facultatis exemplar promulgabimus, edictum Sancti Caroli

Bor-

Borromæi ſuperius allatum ſequemur : *Molendinorum quoque operarii ceſſent ab advehendo ad Molendinum tritico, revehenda ad Piſtores, aut privatorum ad ædes farina, a tundendis ſcalpro molis, reſarciendis rotis, aut alio quovis opere præſtando circa Molendinum, niſi forſan ob plurium Feſtorum continuam frequentiam, aut urgentem utilitatis communis cauſam obtinuerint licentiam in ſcriptis.*

Finem facimus, a te ſummopere petentes, ut has litteras non ſemel percurras, animoque defigas omnia, quæ in illis continentur. Tunc facilius neceſſitatis cauſas expendes, & omnem criminis labem effugies, quod non contingit, cum po neceſſitate falſa quædam ſpecies admittitur, nec vera neceſſitas ab ea dignoſcitur, quæ nimio ſtudio quæſita in medium profertur. Sæpius tibi ante oculos proponas Felicis III. ſententiam (*a*), quæ ad illos pertinere videtur, qui nimia facilitate commodiorem ad Cœlum viam ſternere arbitrantur : *Se decipit ipſe, qui fallit ; nihilque per noſtram facilitatem Tribunalis excelſi judicio derogari, cui illa ſunt rata, quæ pia, quæ vera, quæ juſta ſunt*. Te minime pigeat ſcriptam facultatem impertiri, vel eam manu tua obſignare, quæ Typis impreſſa eſt : Nam qui vitam omni ſollicitudine vacuam traducere exoptat, animarum curam nequaquam ſuſcipiat : Id tamen levius fiet, ſi præceptum de celebrandis diebus Feſtis populo non ſemel explanabis : Si verbis oſtendes, quantum Deo ingrata, inviſaque ſit eorum violatio, & quæ graviſſima mala ea ipſa proveniant; cum per dies Feſtos ad Eccleſiam accedere, ad Miſſæ Sacrificium, Veſperas, Chriſtianæ doctrinæ explicationem convenire populus prætermittit. Si teſtimonia Sacrarum litterarum proferas, quibus demonſtres agrorum ſterilitatem, meſſis parcitatem, ſpes agricolarum horæ momento præciſas ob dierum Feſtorum contemptum obvenire, quem ſæpius hoc pacto Deus ulciſcitur. De hac re alias copioſe ſermonem inſtituimus (*b*), Si quæ a nobis prætermiſſa videantur, tua eruditione perficies, profecto ita fiet, ut populus de Feſtorum dierum religione ſatis imbutus moleſtiam tibi rarius afferet pro obtinenda facultate, ut ſibi liceat agrorum operibus per dies Feſtos incumbere. Quod reliquum ſupereſt, tibi, populoque tuo benedictionem noſtram elargimur.

(*a*) In epiſtola 7.

(*b*) In noſtro Edicto de obſervantia Feſtorum edito die 14. menſis Jul. an. 1736.

INSTITUTIO LXVI.

Epiſtola encylica Præfectis Hoſpitiorum, in quibus Puellæ expoſitæ, ſive ſpuriæ detinentur. Item Præfectis aliarum Domorum, ubi honeſtæ Puellæ ſervantur, quæ pia domicilia a Baracano, a S. Marta, a S. Cruce, & a S. Joſepho in hac Bononienſi Civitate nominantur. De cauſa hujus Epiſtolæ ſcribendæ. Confeſſarium extraordinarium Puellis hujuſmodi bis, vel ter per annum eſſe concedendum. Conſentaneum videri maxime, ſi aliquis Sacerdos deſignetur quotannis, qui Puellas eaſdem ſpiritualibus exercitiis detineat. Magnum illarum valetudini detrimentum inferri ex eo, quod nulla ipſis extra domicilium deambulatio permittatur. Id omnino neceſſarium eſſe : Quæ ratio, aut norma tenenda ſit, ut aliquando extra Hoſpitium deambulent abſque ulla mali ſuſpicione, vel periculo.

NOn ignoratis, Viri præclariſſimi, cum Sacram Viſitationem perageremus, ad ea domicilia nos pariter acceſſiſſe, ubi ſervantur, atque inſtituuntur Puellæ, quæ deinde vel Matrimonium ineunt, vel Religionis voto ſe obſtringunt. Illud in iiſdem domiciliis, quod jam pro certo habebamus, magna cum animi noſtri lætitia deprehendimus, omnia nempe recte adminiſtrata veſtro aſſiduo ſtudio, ac diligentia, cujus ampliſſimam a Deo mercedem conſequemini. Perpauca decretis noſtris inſeruimus, quæ in ſingulis domiciliis curanda videbantur. Sed quoniam libellus peractæ Viſitationis, in quem relata ſunt ea decreta, vix oblatus fuit, ſtatim reponitur, nec vobis ante oculos ſubjicitur, ita ut nemo ex vobis fortaſſe viderit unquam libellum, in quo Viſitatio, ac decreta a Card. Boncompagno prædeceſſore noſtro confecta deſcripta fuerunt, hanc ob cauſam non modo ipſa domicilia iterum adibimus, ut cognoſcamus, an decreta noſtra diligenter obſerventur, ſed has dare litteras neceſſarium putavimus, quibus complecti aliqua ſtatuimus, quæ ad univerſa ejuſmodi domicilia pertinent, nec levis momenti haberi debent, & quæ vobis perſpecta eſſe fas eſt, ut remedium afferatur pravæ conſuetudini, ob quam libellus Sac. Viſitationis, ſtatim ac devenit in manus veſtras, in tabulario conditur, ubi tanquam Sybillæ alicujus arcanum volumen adſervatur. Certum, perſpectumque eſt omnibus ſedulam magis operam, ac ſtudium impedendum, ut Puellæ, quæ in his publicis Hoſpitiis detinentur, optima diſciplina, ac moribus imbuantur, quam ne iis careant rebus, quæ ad hanc mortalem vitam pertinent. Primum autem obtineri nequit, niſi Chriſtianam legem, ac doctrinam ipſæ percipiant.

Itaque declaramus, ſancitum a nobis eſſe, ut ſingulis ſaltem Dominicis diebus aut mane, aut peracto prandio Confeſſarius pro ſingulis hoſpitiis deſignatus, aut alius Sacerdos a nobis eligendus, omnibus Puellis in unum locum coactis eandem Chriſti legem, ac diſciplinam explanet. Deinde, ut Hoſpitii moderatrix per hebdomadam eodem inſtituto Puellas exerceat, proquo adhibebitur libellus Chriſtianæ doctrinæ, quem nos pro utilitate diœceſis plurimis additis in lucem promulgari juſſimus. Item quiſquis facile intelligit plurimum ad eundem finem conferre, ſi Pœnitentiæ Sacram, recte adminiſtretur. Neque ignoramus Sacerdotem noſtra auctoritate probatum ad Puellarum Confeſſiones audiendas a vobis conſtitui; nihilominus aliquid mali contingere poſſe ſuſpicamur, niſi ter, aut quater per anni curſum alius quoque Sacerdos extraordinarius decernatur, qui Puellarum id petentium Confeſſiones excipiat; Tridentina Synodus unicum Monialibus Confeſſarium adeundum perpendit, ideoque ut illas omni ſollicitudine, qua torqueri poſſent ob hanc cauſam, penitus liberaret, ſeu, ut clarius dicam, ne fortaſſe in perpetuam ruinam adducerentur illæ, quæ aliquod crimen Confeſſario patefacere ægre ferrent, ut virtutis opinionem ſibi apud ipſum integre tuentur, aut ob aliam rationem, cujus rei funeſtiſſima exempla a Patre Segneri, & Clericato commemorantur (*c*), ita ſtatuit (*d*): *Præter ordinarium autem Confeſſorem alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confeſſiones audire debeat.* Siquis aliquando Epiſcopus Confeſſarium extra Ordinem Monialibus denegaverit, Sacra Congregatio, quæ Tridentinum Concilium interpretari, & exequi debet, id Epiſcopo haud licere reſpondit die 20. Septembris annno 1642. (*e*). Cum enim peteretur : *An Epiſcopus poſſit denegare Monialibus Confeſſarium extraordinarium bis, aut ter in anno* decretum ita fuit ; *Non poſſe, immo teneri offerre*. in actis Eccleſiæ Mediolanenſis, quæ Lugduni impreſſa ſunt, quibuſque nos utimur (*f*); a Sancto Carolo Borromæo hujuſce rei cauſa in-

me-

(*c*) In celebri opere de Inſtituto Chriſt. p. 3. ſerm. 32.

(*d*) De Pœnit. dec. Seſſ. 25. c. 5. & Seſſ. 5. c. 10. de Reg.

(*e*) In Cauſa Saluzzen ſi lib. 17. Decret. p. 103.

(*f*) Tom. 3 p. 46.

(a) Tom. 3. p 45. medium adducitur : *Ut quæ* (de Monialibus ſermo eſt) *hujuſmodi indigent medicina propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipſæ eam poſtulare, aut accipere ab uſitato Confeſſore umquam auderent, liberius mederi ſuis malis poſſint, ac Diaboli laqueos evadere, una cum reliquis Confeſſario novo ſua peccata confitendo*. Id vero non Monialibus ſolum, ſed Puellis etiam aptiſſime convenit, quæ in publicis Hoſpitiis degunt. Nam tota difficultas in eo poſita eſt, quod ſemper eidem Sacerdoti peccata ipſæ confiteri debeant. Itaque vobis notum facimus, nos omnino velle, ut bis, vel ter per anni ſpatium ſingulis ejuſmodi Hoſpitiis Confeſſarius extra ordinem deſignetur; & quoniam haud facile eos dignoſcitis, qui hanc Provinciam cum fructus ſuſcipere poſſint, his litteris adjungimus illorum nomina, qui inter Regulares, vel Sæculares Presbyteros ad hoc munus idonei a nobis judicantur; unum ex ipſis (non tamen eundem ſemper) eligetis. Præter ipſos nemo alius ad Confeſſiones Puellarum extra ordinem audiendas conſtituetur, licet pro adminiſtrando Pænitentiæ Sacramento a nobis probatus fuerit. Inſuper deſcripti Sacerdotes ad obeundum munus Confeſſarii extraordinarii ad ea ſolum domicilia acciri poterunt, quæ in indice adnotantur. Pietati quoque veſtræ conſentaneum videretur; ſi ex iiſdem Sacerdotibus aliquem nuncuparetis, qui ſemel in anno vel omnes cujuſvis Hoſpitii Puellas ſpiritualibus exercitiis uno tempore detineret, vel ipſarum cœtum in duas veluti Claſſes divideret, ut commodius iiſdem exercitiis vacarent. Hic finis epiſtolæ noſtræ daretur, ſi univerſi de parum firma corporis valetudine, aut de morbis etiam nullo modo quererentur, uti paucorum exemplis docemur, qui ſingulari virtute præditi ægritudines a Deo poſtulant, ut pati in hoc vitæ curriculo, fructumque ex patientia colligere poſſint. Cum tamen arduum, ac prorſus difficile ſit omnibus Puellis, quæ noſtris Hoſpitiis immorantur, eximiam hanc virtutem tribuere, quam in paucis Deo gratiſſimis, divinisque muneribus ſupra modum affluentibus admirari ſolemus; ideo aliqua ſubjicienda a nobis ſuperſunt, ut Evangelii non modo præceptis, ſed etiam conſiliis pareamus: Moniales revera Clauſtris perpetuo includuntur, quam legem ſibi Religionis voto indixerunt. In Clauſtris quoque Puellæ inſtituendæ libere verſantur. Illæ tamen non eandem vitæ rationem habent, ac Puellæ, quæ in Urbis Hoſpitiis vitam agunt, & quæ diem laboribus impendere coguntur.

Item Monialium Clauſtra ſatis ampla, & magnifica ſunt, nec ullum in tota Civitate Monaſterium ſitum eſt, quod apertiſſimo Cœlo non fruatur, hortoſque adjunctos non habeat, ubi deambulationes ad tuendam valetudinem accommodatæ commodæ fiant. His omnibus vel penitus, vel partim carent Puellarum Hoſpitia. Ob eam cauſam Moniales meliori ſanitate utuntur, ac potiſſimum Puellæ educandæ, quæ optimam valetudinem vultu etiam teſtantur. Aliter profecto de reliquis Puellis, quæ in Hoſpitiis degunt, dijudicandum eſt, ſi ſanitatis indicia ex ore deſumenda videantur. Hinc ipſæ rato in matrimonium petuntur, & magna cum difficultate inter Moniales cooptantur. Si Medicorum conſilium exquiratur, ſtatim adfirmabunt, ipſis Puellis neceſſario permittendum, ut aliquando liberiore Cœlo extra Hoſpitium utantur, quod plurimum ipſis conferet ad bonam valetudinem conſervandam, tum quia motum corpus exercent, tum quia novam auram reſpirant. Si quis vero conſilium noſtrum expeteret, qua ratione abſque ullo diſcrimine, vel mali ſuſpicione id Puellis permitti poſſit, Romanæ Urbis normam, ac inſtitutum oculis ſubjiceremus, ubi plura ejuſmodi Hoſpitia prudenter adminiſtrantur. Libertatem prodeundi extra Hoſpitium iiſdem Puellis non ita frequenter concedendam aſſeremus, ſed toties per annum, quoties decretis noſtris indiximus, nempe cum dies ſereni affulgent, iiſque horis, quibus per Urbis compita frequens Populi multitudo non occurrit, ea quoque lege, ut Puellæ binæ incedant, eaſque Hoſpitii Moderatrix, & unus ex Adminiſtris ipſius Hoſpitii comitetur: Venerabilis Dei Servus Cardinalis Bellarminus S. Franciſco Saleſio conſulenti [b], utrum Clauſtris includere de- (b) Epiſt. Famil. 38
beret quaſdam Virginis, ac Viduas, quæ communem agebant vitam, ſed nec vota Regularium emittebant, nec Clauſtri legem obſervabant, his verbis libere reſpondit: *Ego retinerem Virgines, & Viduas iſtas in ſtatu, in quo ſunt*. Veteres Moniales, quæ olim in Oriente, atque Occidente floruerunt idem Cardinalis commemorat, & ſtatim ſubdit; *Sed illæ non erant clauſæ in Monaſteriis, ut non exirent, quando opus erat*. Hanc legem, & inſtitutum Clauſtrorum tunc cæpiſſe fatetur, cum Boniſacius VIII. Pontificatum obtineret. Tandem Sanctum Epiſcopum exemplo Oblatarum S. Franciſcæ Romanæ perſuadere contendit, ut eaſdem Virgines, ac Viduas liberas eſſe patiatur: *Et nunc etiam Romæ floret valde Monaſterium Nobilium Fœminarum a Sancta Franciſca Romana Inſtitutum, in quo tamen neque Clauſura eſt, nec ſolemnis illa Profeſſio*. De hac re verba fecimus, cum Puellarum Hoſpitia inviſimus & opportuna quoque Decreta confecimus, quæ, ut omni ſtudio ſerventur, magnopere commendamus. Neque illud diſſimulamus, æquo animo ferre non poſſe, ut per plures annos Hoſpitiis claudantur non ſine valetudinis detrimento Puellæ, quæ nulla Clauſtri lege teneantur, & quæ integra, ac ſalva honeſtatis laude ob aliquam pietatis cauſam exire poſſent; quoties præſertim mulieres Regularibus Ordinibus cooptatas, & quæ Tertiariæ appellantur, per Urbem aut binas aut plures etiam vagari videmus, & cum perpendimus a S. Pio V. decretum fuiſſe in Conſtitutione, quam ſuperius nos ipſi memoravimus, cum Sac. Viſitationem Monialibus indiximus, ne in poſterum ullæ Mulieres ad habitum ejuſmodi reciperentur, niſi ſolemnia vota nuncuparent, & ſe perpetuo Clauſtris adſtringerent, cum poſtremo cognitum habeamus cætus harum Mulierum, qui S. Pii Conſtitutione adverſantur, non probari per Sedem Apoſtolicam, ſed tolerari. Hæc pauca habuimus, nobiliſſimi Viri, quæ vobis ſignificanda videbantur &c.

INSTITUTIO LXVII.

De conſecratione novi Altaris excitati in hac Metropolitana Eccleſia. Quonam tempore, quove Auctore eadem Eccleſia primum conſecrata fuerit. De veteri Eccleſia Metropolitana nihil in præſentia ſupereſſe, tamen primæ Dedicationis Officium eſſe recitandum. Intercedere certum diſcrimen inter conſecrationem Altaris, & Eccleſiæ. Monentur fideles ad hanc conſecrationem frequentes convenire, ut propoſitam Indulgentiam conſequantur.

SUmmus Pontifex Lucius III. hanc S. Petri Eccleſiam Epiſcopalem olim, nunc vero Metropolitanam anno 1184. conſecravit, cum Bono-

niam pertranſiens ad Concilium ſe contulit, quod Veronæ celebravit. Id, prætermiſſis hujus Urbis monumentis, apertiſſime colligitur ex litteris, quas ad Gherardum Ravennæ Archiepiſcopum ipſe Pontifex dedit, & quas de Rubeis (*a*), ac Pagius (*b*) commemorant. In illis enim Gherardum admonet Lucius duas Eccleſias ſuo juri Metropolitano ſubjectas a ſe conſecratas, Bononiæ nempe Templum S. Petro, & Mutinæ Templum S. Geminiano nuncupatum.

(*a*) Lib. 6. Hiſt. Rav.
(*b*) In Brev. Rom. Pon. in vita Lucii III. n. 8.

Certiſſimum eſt nihil ſupereſſe Templi per Lucium Pontificem ſacrati, cum Gabriel Cardinalis Palæottus anno 1566. Aram maximam excitaverit, quod ex Sigonio deprehenditur, & cum poſteriori tempore reliquum, quod deerat, a fundamentis conditum fuerit, uti monumenta muris ipſius Templi defixa teſtantur. Quamobrem nova conſecratio requiritur; nam cum illa muris inhæreat, & Crucibus ibidem deſignatis, quemadmodum jure Canonico decernitur, ſi ſemel antiqua mœnia diruta fuerint, & nova a fundamentis extructa; tunc neceſſario conſecratione rurſum indiget Eccleſia, quod Canonum Interpretes unanimi aſſenſu confirmant (*c*), ac potiſſimum Engelius, (*d*) Anacletus (*e*), ac Pirrhing. (*f*).

(*c*) Tit. de Conſecrat. Eccl. vel Altar.
(*d*) §. 1.
(*e*) §. 2.
(*f*) §. 3.

Si Dei beneficio ſalvi, & incolumes erimus, Conſecrationem hanc ſolemni pompa tunc temporis peragere ſtatuimus, cum Synodus a nobis celebrabitur, ut totius Cleri frequentia magis ipſa decoretur. Neque nos ab hoc conſilio retardabit, ſi Templi ædificium nondum abſolutum fuerit; aut quod pro veteri Dedicatione quotannis officium adhuc perſolvatur. Cum enim in majorem amplitudinem aſſurgere nec debeat, nec poſſit reliquum ædificii, ſi ad finem perducatur, ideo, licet imperfectum illud habeatur, nova conſecratio nequit impediri. Id etiam auctoritate eorundem Scriptorum clare oſtenditur. Officium vero Dedicationis per Lucium III. peractæ indicitur quotannis ob hanc cauſam, ut illius memoria ſempiterna permaneat, ſi autem muris dirutis ipſa defierit, non inde ſequitur, ut nova Conſecratio omitti debeat.

Templum S. Petri a S. Silveſtro Pontifice ſolemni ritu Romæ dedicatum fuit. Cum deinde veteres parietes dejecti fuiſſent, novumque ædificium incredibili ſumptu a Julio II. inchoatum, & a Paulo V. confectum, adhuc tamen primæ Dedicationis Officium recitari conſuevit, & nihilominus Urbanus VIII. iterum Baſilicam Sancti Petri conſecravit. Idem contigit in Baſilica Lateranenſi Sancti Joannis, quæ ab eodem S. Silveſtro jam fuerat conſecrata, ejuſque Dedicationis Officium etiam indicebatur, poſtquam Clemens VIII., ac Innocentius X. novis ædificiis eam Baſilicam reſtaurarunt, & tamen Benedictus XIII. paucis abhinc annis ipſam rurſum conſecrandam cenſuit.

Cum res ita ſe habeant Eccleſiam S. Petri conſecrabimus, ſed tamen aliquod temporis ſpatium prius elabetur, cum præſto non ſint omnia, quæ ad Synodum cogendam requiruntur. At quoniam ex recenti Canonum diſciplina Altaris Dedicatio ab Eccleſiæ Conſecratione ſejungitur (*g*), ideo vix in hanc Sedem pervenimus, Aram præclariſſimam a Cardinali Jacobo Boncompagno erectam in Templo S. Petri ſacrare haud prætermiſimus; eademque ratione novum Altare dedicare intelligimus, quod nos ipſi in eodem Templo condi juſſimus Beatæ Virgini nuncupatum, Sanctoque Ignatio Societatis Jeſu Fundatori, qui inter Patronos hujus Civitatis, ac Diœceſis adnumeratur. Ejuſdem Altaris conſtruendi conſilium, ac mentem habuit Cardinalis Ludoviſius hujus quoque Urbis Archiepiſcopus anno 1629., ſed morte præreptus rem perficere non potuit. Ipſum quidem Altare penitus abſolutum eſt, ac ſolum Tabernaculum deeſt, ubi Divina Euchariſtia collocetur. Jam artifices operi incumbunt, ut cultu, qui maxime convenit, exornetur.

(*g*) Van-Eſp. Jur. Eccl. p. 2. tit. 16. c. 4. n. 21.

Diem 14. hujus menſis Aprilis pro ejuſdem Aræ Dedicatione ſtatuimus, nempe diem Dominicam Palmarum, hora duodecima, cum longum tempus pro re gerenda exigatur, ac ne divina Officia impediantur, quæ in Eccleſia per eum diem haberi ſolent. Hortamur omnes, ut frequentes conveniant, quibus etiam centum dies Indulgentiarum concedimus, ſi debita cum pietate interfuerint.

INSTITUTIO LXVIII.

De ſupplicatione, quæ indicitur die feſto Aſcenſionis Domini, ac præcedenti Dominica; in qua Beatæ Virginis Effigies a Sancto Luca depicta circumfertur. Antiquiſſimum eſſe hoc Inſtitutum. Deſcribitur hora, atque ejus locus, ubi præſto eſſe debeant illi, qui eidem Supplicationi intereſſe conſueverunt, ut ipſa majori ordine, ac majori pietate peragatur. Improbatur tempus parum conſentaneum, quo ſolent inchoari, & abſolvi Miſſarum Sacrificia, quæ per illos ante Sacram Effigiem celebrari mos fuit. Aliud tempus magis aptum conſtituitur.

VEteri Inſtituto, ac more Beatæ Virginis Effigies a S. Luca depicta per hanc Urbem ſolemni pompa circumducitur diebus minorum Rogationum, quæ nempe ante Feſtum Aſcenſionis Domini celebrantur, de quibus etiam alio loco verba fecimus (*h*). Id quoque oſtenditur ex litteris Leonis X., quas die 6. Maji anno 1513. ad Moniales degentes in Cœnobio Sancti Lucæ Pontifex dedit, & quæ in recens Bullarium Ordinis Sancti Dominici relatæ fuerunt (*i*): *Exponi nobis nuper feciſtis, quod, licet a tanto tempore, cujus contrarii memoria hominum non exiſtit, quædam Imago glorioſa Dei Genetricis Virginis Mariæ a Beato Luca Evangeliſta, ut pie creditur, depicta in Eccleſia Monaſterii veſtri &c. repoſita fuerit, & ſingulis annis tempore Rogationum per Civitatem Bononien. ſumma cum veneratione, & devotione proceſſionaliter deferri, & hujuſmodi Rogationibus finitis, ad ipſam Eccleſiam reportari conſueverit &c.*

(*h*) Inſtitut. ... tert. hujus libr.
(*i*) Lib. ... p. 296.

Pia ſane, ac celebris eſt ſupplicatio, qua Sacra Effigies per eoſdem Rogationum dies ad plures Urbis Eccleſias defertur: Ejus hiſtoria tradita in lucem fuit ab Aſcanio Perſio, & Coloniæ Typis edita anno 1619., ac deinde ſuperaddita Vitæ Beati Nicolai Albergatti, quam P. Georgius Garnefeldius Carthuſianus Colonienſis poſterorum memoriæ commendavit: *Ad Urbem* (inquit Aſcanius Perſius) (*k*) *quotannis ob ſolemnes trium dierum ſupplicationes, quas Rogationes appellamus, deportatur; ibique Cleri, cæterorumque fere Civitatis Sacrorum Ordinum, Devotorum item (videlicet Laicorum Sodalium, qui in ſupplicationibus ſub propriis inſtructi Vexillis ingrediuntur) longis agminibus, necnon Artium, quæ in Urbe exercentur, Collegiis ſpectabili pompa præeuntibus, Magiſtratibus ſubſequentibus, reliqua comitante Civitate, per tres eos dies matutinis horis ad certa Delubra deferri ſolet.*

(*k*) Pag. 250

Cardinalis Jacobus Boncompagnus ſapienter conſtituit, ne Sacra Effigies in Urbem noctu, ſed clara luce deportaretur, quod acci-

dit

dit Sabbatho ante Dominicam, quæ Feſtum Aſcenſionis antecedit. Hoc Decretum libentiſſime probamus, & perpauca etiam per has litteras addenda cenſemus, pietas in hac ſupplicatione peragenda magis augeatur, & quædam corruptelæ, quæ paulatim iuductæ ſunt, de medio auferantur.

Ac primo, dum Sacra Effigies in Urbem defertur, tormenta bellica exploduntur, & Campanæ in Turribus cum Regularium, tum Sæcularium Eccleſiarum pulſantur, quod boc anno, ac perpetuo obſervandum decernimus: Aliquid augendæ pompæ valde conſentaneum bic adjungi poſſe cuperemus. Nam Sigonius (*a*) teſtatur, cum primo Sacra Effigies a mœnibus Civitatis non longe abeſſet, quo tempore Beatus Nicolaus hanc Eccleſiam obtinebat, teſtatur, inquam, quod: *Antiani, cæterique Magiſtratus una cum Clero, atque omnibus Religioſorum Ordinibus ad Portam Saragoſſiæ occurrerunt, atque apud Virgines Sancti Matthiæ collocaverunt*. Sed hanc rem taciti modo præteribimus; nos proculdubio in Templo Sanctæ Matthiæ præſto erimus, cum Sacra Effigies adveniet, ubi juſſu noſtro in laudem Beatæ Virginis Litaniæ perſolventur. Qua in re ſequuti ſumus exemplum clariſſimi civis noſtri Gregorii XV., in cujus Pontificatu Pater Dominicus a Jeſu Maria Romam detulit Effigiem Beatæ Virginis ſignis celeberrimam, quæ in Victoriæ Templo collocata fuit (*b*).

(*a*) In vita Beati Nicolai Albergati.

(*b*) P. Quarti de Proceſſionibus pun. 5.

Die Dominico inſequenti ante Ferias ſecundam, tertiam, & quartam quibus Rogationes celebrantur, eadem Sacra Effigies ad plures Eccleſias, ac potiſſimum Monialium deportatur. Nihil novi ſuper hoc ſtatuimus; diſſimulare tamen haud poſſumus, quod nos ipſi perſpeximus, & plures etiam pietate inſignes Viri adverterunt, nempe Sacram Effigiem eodem die Dominico ſine ullo ordine, ac dignitate circumferri, itaut confuſa Militum turba potius, quam pia Fidelium multitudo illam proſequi videatur. Quamobrem pro muneris noſtri ratione modum aliquem, certamque normam ſtatuendam judicavimus.

Deprehendimus malum ejuſmodi non quidem a pietate, ſed a neceſſitate quadam dimanare. Etenim fieri nullo modo poteſt, ut iidem ſemper viri ab aurora uſque ad veſperas ordinem integre ſervare poſſint, pioſque cantus exſolvere. Itaque peritos accivimus, quorum conſilio deliberavimus, ſodalitiis, quæ Sacram Effigiem die Dominico comitari debent, horam, certumque locum decernere, quo convenient, ut boc pium munus aggrediantur; & locum inſuper, ubi munus idem abſolvant: Rationem habebimus itineris, cujus deſcriptio ad ſupplicationem recte ordinandam Typis evulgabitur. Hoc enim pacto, ſi ſodalitia ſibi invicem ſubrogentur, pietas facilius conſervabitur, & laudes Beatæ Virginis, dum ſolemnis pompa peragitur, commode recitari poterunt.

Igitur hoc anno, & inpoſterum Sodalitiis omnibus, quæ ſupplicationi adeſſe conſueverunt, ex noſtra Cancellaria ſcripto indicabitur locus, ac tempus, quo ſingula Beatæ Virginis Effigiem comitari debeant, & etiam locus deſignabitur, ubi reliquis advenientibus locum concedant; ſingulis Sodalitiis, ut juſſa faciant, omnino præcipimus. Hortamur autem ſummopere Fideles ipſis Sodalitatibus adſcitos, ut frequentes conveniant, ne in hac ſupplicatione (quod ſuperioribus annis ſemper contigit) illud indignum Civium oculis ſubjiciatur, ne, inquam, vexillum præferri videant, & nullos inde, vel perpaucos Sodales, qui ipſum ſequantur. Nos centum dies Indulgentiarum impertimur omnibus Sodalibus, qui ſupplicationi interſint, ut ad pium munus obeundum ſtudioſius incitentur. Eandem Indulgentiam elargimur iis, qui, licet in ipſa Sodalitia cooptati non ſint, tamen Præfectorum conſenſu Sodalium habitum induant, & ſolemnem pompam cum reliquis comitentur. Hortamur omnes vehementer, ut ordinati, modaſlique incedant, ac ne vanos ſermones intermiſceant: *Eſt ſane* (inquit Theophilus Raynaudus) (*c*) *manifeſta dehoneſtatio Dei, & incogitantia finis, ob quem Proceſſio inſtituitur, ſic fabulari. Non ita Hebræi illi, qui Urbem Hiericuntinam ritu procedentium religioſe adibant. Silentes enim, & attenti, ac venerabundi procedebant. Quod exemplum æmulari inter Chriſtianos pii quoque jam olim, niſi canendum eſſet, exactiſſime ſilentium ſervarunt in Dei placationem*. Quoniam vero preces buic piæ ſupplicationi non ſolum aptiſſime conveniunt, ſed intempeſtivos etiam ſermones impediunt, Sodales omnes, dum pompam ſequuntur, Roſarium Beatæ Virginis, aut Litanias, vel Officium ejuſdem Virginis alterno cantu recitabunt, cum præſertim eo die in privatis ipſorum Sacellis idem Officium prætermittatur.

(*c*) Lib. 15. p. 204.

Paucis abhinc annis prava conſuetudo obtinuit, ut eodem die Dominico privatum Sacrum vix peracta media nocte eclebretur in Templo Monialium Sancti Matthæi, ob eam ſcilicet cauſam, ut Sacrificium conficiatur, priuſquam Sacra Effigies ab eo loco recedat. Cum in eandem Eccleſiam Sacra Effigies ipſo mane refertur, ſi Sacrum ſolemne indicatur, non ſemel accidit, ut ad vigeſimam primam horam abſolutum non fuerit, cum meridiei tempus hora decima ſexta haberetur. Idem evenit in Feſto Aſcenſionis, cum Sacra Effigies in Templum S. Lucæ poſitum in Monte Guardiæ reſtituitur; tuoc enim Sacra fieri valde ante auroram, ac poſt meridiem conſueverunt. Aliter ſe res habet, cum die Dominico privatum Miſſæ Sacrificium coram Cardinali Legato, nobis ipſis, ac Urbis Magiſtratu peragitur, aliter quoque eſt, cum Feriis ſecunda, tertia, & quarta, quibus Rogationes incidunt, ſolemni Ritu Sacrum conficitur in iis Eccleſiiis, ad quas Sacra effigies circumducitur; Pietas enim Cardinalis Legati paſtoralem noſtram ſollicitudinem magnopere adjuvat, ut præſcriptis temporibus Sacerdotes rem divinam operentur.

Quare, ut hic pravus uſus de medio auferatur, qui Eccleſiaſticis inſtitutis, ac Tridentinæ Synodo contrarius omnino eſt, non modo auctoritate noſtra, ſed etiam, ut morem geramus voluntati Summi Pontificis, quam die 20. Martii hujus anni Sacra Concilii Congregatio nobis declaravit, præcipimus Sacrum privatum, aut ſolemne die Dominico, & in Feſto Aſcenſionis in Templis Sancti Matthiæ, aut Sancti Lucæ, aut quibuſvis aliis nullum fieri, niſi iis tantum horis, quæ inferius adnotantur. Hoc autem Decreto quemcunque Sacerdotem Regularem, aut Sæcularem complectimur, etiam Ordinis Sancti Dominici, qui cum præſint Monaſteriis Sancti Matthæi, ac Sancti Lucæ, importunis aliorum ſtudiis impulſi Sacra privatim facere, aut ſolemni etiam Ritu extra deſignatum tempus cogebantur: Qui juſſi ejuſmodi parere detrectaverint, pœnæ ſuſpenſionis obnoxios *ipſo facto* declaramus, aliaſque etiam graviores infligemus.

Illud tamen monendum ducimus, hæc a nobis eo conſilio propoſita non eſſe, ut impe-

dimentum afferamus , ne Sacra Effigies ad Eccleſias Monialium deferatur die Dominico , & in feſto Aſcenſionis juxta arbitrium illius , qui mortis Sodalitio præſidet , aut ne Sacra fiant in templis Monialium Sancti Matthiæ , & S. Lucæ eodem die Dominico , & inſequenti Feria quinta ; licet pia ſupplicatio in eadem templa nondum pervenerit ; Illud ſolum decernimus , ne extra perſcriptas horas Sacra privatim , aut ſolemniter peragantur in qualibet Eccleſia , in quam Sacra Effigies deportatur , & hac ratione Eccleſias etiam Sancti Matthiæ , ac Sancti Lucæ comprehendimus . Neque probare poſſumus , quod in medium afferri ſolet ; ſolemnem pompam die Dominico ante auroram a templo S. Matthiæ inchoari , ut conſuctum viæ ſpatium integre conficiat ; ideoque Miſſæ Sacrificium ante Auroram pariter indicendum . Nam illud primum omittimus breviori ſpatio pompam ejuſmodi definiri poſſe . Certiſſimum vero eſt a nullo Rituali conſtitui , ut Sacrum neceſſario præponi debeat , cum Beatæ Virgini piæ ſupplicationes inſtituuntur . Neque illud magni ponderis habendum eſt , quod adduci ſolet , peracta nempe ſupplicatione ſolemnem cum cantu Miſſam celebrandam : Nulla quippe neceſſitas id poſtulat ; nam licet die Dominico eidem pompæ finis imponatur in templo S. Matthiæ , die autem Feſto Aſcenſionis in templo S. Lucæ , quod longe poſt meridiem evenire conſuevit ; tamen nulla ex hoc neceſſitas dimanat , ut horis indebitis Sacrum fieri liceat . Etenim , ſi gravis cauſa intercedat (veluti cum agitur de negligendis Eccleſiaſticis legibus , ac Rubricis) tunc arbitrio Epiſcopi relinquitur interdicere , ne poſt ſupplicationes res divina conficiatur : *Proceſſiones* (ita legitur in Rituali Romano tit. de Proceſſionibus) *prius fieri debent , deinde Miſſa ſolemniter celebrari , niſi aliter interdum ob gravem cauſam Ordinario , vel Clero videatur* . Poſtremo ſuaderi nullo modo poteſt , Sacrum , quod tunc agitur die Dominico , vel Feria quinta , pro illis fieri , qui ſacram Pompam comitati fuerint , qui ſane omnes vix eadem pompa templum attigit Sancti Matthiæ , aut Sancti Lucæ , domum ſe recipiunt .

Subjicimus hic juſſa Pontificis , de quibus ſuperius dictum eſt , ne quis fortaſſe nullam ipſorum ſcientiam ſe habuiſſe contendat .

Eminentiſſime , ac Reverendiſſime
Domine Obſervandiſſime .

CUm ad aures Sanctiſſimi Domini Noſtri devenerit , nonnullos forte per annos , antequam Eminentia Veſtra iſtius Bononienſis Eccleſiæ regimini præficeretur , paulatim ea in Civitate irrepſiſſe abuſum , ut occaſione , qua Sacra quædam Imago Deiparæ Virginis a Sancto Luca , uti prefertur , depicta , ab Eccleſia Sancti Matthiæ , Religioſarum Ordinis Sancti Dominici ad alias plures Monialium Eccleſias die Dominica ante Aſcenſionem , ſervato Proceſſionis ritu , transfertur , multas per horas ante auroram , priuſquam nempe eadem Sacra Imago inde amoveatur , Miſſa lecta coram ipſa celebretur , deindeque eadem die , pluribus jam a meridie tranſactis horis , nimirum poſtquam dicta Sacra Imago ad ipſam Sancti Matthiæ Eccleſiam relata eſt , alia ibidem Miſſa ſolemniter canatur ; Sanctiſſimus Pater , qui non ſine gravi animi ſui offenſione , Eccleſiæ præceptum , ejuſque Rubricas de tempore celebrandi Miſſas ſalubriter conſtitutas tanta horarum perturbatione violari , accepit , has ad Eminentiam Veſtram juſſit litteras dari , quibus ſignificetur , Sanctitatis Suæ mentem eſſe , ut enunciatus abuſus penitus eliminetur , atque in hunc finem Eminentia Veſtra nedum ea , qua pollet , Ordinaria auctoritate juxta præſcriptum Sacri Tridentini Concilii monentis in Decreto de obſerv. & evit. in celebr. Miſſ. locorum Ordinarios , ut Edicto , & pœnis propoſitis caveant , ne Sacerdotes alias , quam debitis , horis celebrent , verum etiam facultate ſibi ab eadem Sanctitate Sua , quatenus opus ſit , ſpecialiter delegata mandet , promulgari Edictum , quo ſub pœna ſuſpenſionis a Divinis ipſo facto incurrenda , aliiſque etiam gravioribus arbitrio Eminentiæ Veſtræ decernendis diſtricte prohibeatur omnibus , & ſingulis Sacerdotibus tam Sæcularibus , quam Regularibus , & præſertim Fratribus Ordinis Prædicatorum , ne quiſquam eorum in præfata Eccleſia Sancti Matthiæ Miſſam ullam ſive lectam , ſive cum cantu , præterquam debitis horis , audeat præmiſſa die Dominica , vel alia quacumque celebrare . Id itaque de mandato ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Eminentiæ Veſtræ ſignifico , ut ejus menti ſe conformare dignetur , ejuſque manus humillime deoſculor .

Romæ 20. Martii 1737.

Eminentiæ Veſtræ

Humillimus , & Addictiſſimus Servus

A. Card. Gentili pro Eminentiſs. Præfecto .

C. A. Archiep. Philippen. Secr.

Hæc ita perſpicua ſunt , ut nulla interpretatione indigeant . In ipſis mentio habetur de Tridentina Synodo , ac de Rubricis Eccleſiæ ; nam ſeſſione 22. in decreto , *de obſervandis , & evitandis in celebratione Miſſæ* , hæc mandantur Epiſcopis : *Edicto , & pœnis propoſitis caveant , ne Sacerdotes aliis , quam debitis horis celebrent* . Quo ſane decreto abrogantur privilegia omnia , quæ ante Tridentinum Concilium conceſſa fuerunt , ut horis indebitis rem Divinam facere liceret : *Ante diem , & horis indebitis celebrare nulli liceat , etiam vigore Privilegiorum a Sede Apoſtolica ante Concilium Tridentinum conceſſorum* : uti Gallemartius advertit , quod etiam Sacræ Congregationis ſententiis eſt conſentaneum . In Rubricis autem Miſſalis id præcipitur : *Miſſa privata ſaltem poſt Matutinum , & Laudes quacumque hora ab aurora uſque ad meridiem dici poteſt* . Illud pariter adjungitur in litteris Pontificis in poteſtate noſtra ordinaria poſitum eſſe , ut Miſſarum celebrationes extra perſcriptum tempus interdicamus , cenſuras , ac pœnas arbitrio noſtro decernentes , tum in ſæculares Presbyteros , tum Regulares , quos etiam comprehendi in decreto Tridentini Concilii (*a*) , quod modo expoſuimus , Sacra Congregatio declaravit (*b*) . Neque huic ordinariæ poteſtati quidquam adverſatur Titulus Apoſtolicæ delegationis , qui in eodem Decreto Concilii ſuperadditur . Nam certiſſimum eſt , quod tradit his verbis Cabaſſutius (*c*) : *Pleraque enim jure Ordinario poterant , quibus ſuperadditus eſt titulus Apoſtolicæ Delegationis , qui titulus non officit eorum juri Ordinario , ſed operatur , ut facilius , & cum debita veneratione illis obtemperetur , præſertim ex eorum parte , qui prætenderent ipſorum ordinariam poteſtatem minuere , aut in controverſiam revocare , aut ab ea ſe ſubtrahere* . Deinde plures alios ejuſdem ſententiæ ſcriptores commemorat . Tandem Pontifex ſuam addit auctoritatem , ſi opus ſit , quam ſupremam cum noſtra Ordinaria libentiſſime conjungimus .

(*a*) Seſſ. 22. de obſ. & ev. in cel. Miſſæ.
(*b*) Fagn. c. Grave n. 46. de Officio Ordin.
(*c*) In Th. & Praxi juris Can. l. 1. c. 9. n. 5.

Illud

Digitized by Google

Illud tantum ſupereſt, ut debitas ad celebrandum horas explicemus. Aliam inſtitutionem promulgavimus die prima Decembris anno 1732., quæ poſt kalendarium excuſa eſt. In ipſa tertiam horæ partem ante auroram pro inchoandis Miſſis, exemplo Romanæ Urbis, ſtatuimus, abſolvendas vero juſſimus, cum tertia pars poſt meridiem effluxerit. Poſt idem Kalendarium imprimi curavimus tabellam, quæ ſurgentis auroræ initium, ac meridiei tempus indicaret: Nihil novi ſancimus circa tempus ad inchoandas Miſſas ſuperius deſignatum; ſed nullum ante id tempus fieri Sacrum præcipimus, & pœna ſuſpenſionis *ipſo facto* illigatos eos enunciamus, qui parere recuſaverint: eandem pœnam illis indicimus, qui Sacrum facientes poſt meridiem conſtitutos antea limites prætergreſſi fuerint. Attamen vitæ rationem, quæ ounc invecta eſt, perpendentes, & præſtantium quoque virorum auctoritatem, qui ob cauſam magnæ celebritatis tempus pro Sacris conficiendis protrahi poſſe exiſtimant, loco perſcripti temporis integram horam poſt meridiem ſubrogamus pro illis tantum Eccleſiis, in quibus Sacra Effigies opera Sancti Lucæ depicta exponitur, ac generatim in aliis periter, ubi celebritatia piæ cauſa Miſſa cum cantu peragitur. Si quis Regularis, aut ſæcularis Sacerdos hos terminos poſt meridiem exceſſerit, illum eidem ſuſpenſionis pœnæ ſubjectum declaramus. Nam eo ſpatio temporis elapſo nullum Privatum, aut ſolemme Sacrum haberi volumus, illis quoque rationibus ſublatis, quod Muſicis concentus longum tempus ſibi poſtulaverint, vel Muſici ipſi ſegnes ad Eccleſiam ſe contulerint.

INSTITUTIO LXIX.

De Sacra Supellectili Eccleſiarum, ac Locorum Piorum, quæ ad Montem Pietatis in pignus defertur. Id vetitum eſſe a Sac. Canonibus; licere tamen interpoſita facultate Epiſcopi, & ob cauſas neceſſarias. Præfecti Monti Pietatis, & cæteri omnes monentur, ne Sacram Supellectilem in pignus unquam accipiant.

SUmmi Pontificis juſſu die 5. Martii anno nuper elapſo litteras evulgavimus, quibus hortati ſumus Rectores Eccleſiarum, Locorum Piorum Sæcularium, ac Regularium hujus diœceſis, ut argentea vaſa ſuperflua ad monetariam officinam deferrent, & ea pariter, quæ pro ſolvendo ære alieno diſtrahenda neceſſario viderentor; illiſque tot *loca Montium* oblata fuerunt, quæ pretium eorundem vaſorum adæquarent: Res tamen non ita feliciter contigit, ſed ſpem ſefellit eventus, quod tamen nullam nobis attulit moleſtiam. Illud quidem animum noſtrum magnopere commovet, quod argentea Templorum vaſa tum ſuperflua, tum neceſſaria, ex quibus honeſtus fructus comparari poterat, in *Montem Pietatis* libere deponantur, ubi numerata pecunia, ſolvendæquo uſuræ debitis temporibus conditione interpoſita, eadem vaſa excipiuntur, ac retinentur, iis etiam legibus neglectis, quæ forent obſervandæ.

In ſtatuto ejuſdem Montis cap. 21. præcipitur, ne in pignora accipiantur, quæ furti ſuſpicionem præſeferant; illique reddantur, qui certis documentis eadem pignora ad ſe pertinere oſtendat, modo tamen integram pecuniam reſtituat, quam Montis Præſides Furi perſolverint, & reliquis expenſis ſatisfecerit. Præſides ipſi die 28. Novembris anno 1680. ſapienter decreverunt, ne Montis Adminiſtri pro pignore res ſacras, vel benedicta caparent, inter quas Calices, Patenas, Oſtenſiora, Pyxides, Caſulas Tunicellas, & Pluviales adnumeraverunt,

Juro quidem ſuſpicamur hoc Decretum non ſemel violatum. Nam inviſentes quaſdam Eccleſias, nonnullos deeſſe Calices advertimus, quos Monti Pietatis datos pignori deprehendimus. Inſuper querimonias ſæpius ad nos detulerunt, qui Parochiam aliquam conſequuti ſunt, ant Beneficium in publico Saeello erectum, Calices nempe Monti Pietatis traditos ſuiſſa pignori ab iis, qui antea Parochiam, aut Beneficium obtinuerant. Immo nuper illud accidit, quod in totam Urbem late manavit, cum eidem Monti pignori data ſunt Candelabra, Sacra Vaſa, Thuribulum, & Pedum Abbatiale ob fraudem illius, qui hæc omnia vel commodata acceperat, vel ut reficeret, vel ut ipſa expoliret. Tunc rationem, quam id evenerit, perſcrutari voluimus, reſponſumqoe nobis fuit, ſacram ajuſmodi ſupellectilem nonniſi fractam in pignus accipi conſueviſſe. Itaque ruptionem, ac detrimentum ejuſdem ſupellectilis nos ipſi intueri vehementer expetivimus, fraudemque in eo implicitam apertiſſime cognovimus. Nam Thuribulum fractum appellabant, cujus pars ſuperior ab inferiori diſtracta fuerat, cum qua prius per catenulas jungebatur. Fractam pariter acerram judicabant, cui globulus argenteus in medio ſolum deerat. Cum nobis hæc admirationem afferent, accepimus parum difficultatis, ac religionis ineſſe, dum hæc argentea ſupellex in pignus recipitur, ſi numeratam pecuniam reipſa pretio ſuo exæquarent, & conſtitutum fœnus ſolveretur ab iis, qui hæc argantea pignora ad Montem Pietatis afferebant. Si cognita, perſpectaque eſſent, quæ a jure Civili, & ſacro peeſcribuotur, ut ſi legum ignari, atque imperiti a ſapientibus conſilium peterent, nunquam tam prava exempla contigiſſent. In primis certum plerunque eſt Caji reſponſum (a): *Quod emptionem, venditionemque recipit, etiam pignorationem poteſt recipere:* & e contrario ſapienter quoque tradit Martianus [b]: *Eam rem, quam quis emere non poteſt, quia commercium ejus non eſt, jure pignoris accipere non poteſt, ut Divus Pius Saturnino reſcripſit.* Itaque, cum ſupellex Eccleſiæ vendi nequeat, niſi legitima cauſa interveniat, & Summi Pontificis conſenſus, cum ſupellectili valde pretioſa res agitur, aut ſaltem Epiſcopi facultas cum legitima cauſa; & Summi Pontificis, ſi opus fuerit, vel Epiſcopi ſaltem adprobatio interceſſerit.

(a) L. ſed quoad res ff. de Pignoribus.
(b) L. Papil. § Eam rem. ff. Quæ res pignori &c.

In quarto Concilio Conſtantinopolitano, quod octavum locum inter generalia obtinet, ac potiſſimum Can. 15. ſic præcipitur [c] *Apoſtolicos, & Paternos Canones renovans Sancta hæc univerſalis Synodus definivit, neminem prorſus Epiſcopum vendere, vel atcumqae alienare Cimelia, & Vaſa Sacrata.* Cimeliorum autem nominem pretioſam ſupellectilem intelligi ex Pontificali oſtenditur [d] *Sed & Vaſa Sacrata, vel Cimilia Sanctarum Dei Eccleſiarum tollentes*: Duchangius quoque advertit[e] a venditione ad pignus rem transferri: *Nullus Presbyter præſumat Calicem, vel Patenam, vel Veſtimentum Sacerdotale, aut Librum Eccleſiaſticum Tabernario, vel Negotiatori aut cuilibet Laico, vel fœminæ in vadiam dare.* Hoc loco pro *Vadio*, quod ſane idem eſt, ac *Vadimoniam*, pignora intelliguntur, uti declarat ſapienter Hoffmannius [f]. Jus tamen Pontificium juſtam ob cauſam ſupellectilem vendi, ac pignori dari permittit [g]: *Excepta* eau-

[c] Ex Collectione p. Labbèt. 8. pag 1134.
(d) In vita Vitaliani Pontific.
(e) In celebri Gloſſario ad verbum Cemelia, & Cimilia; & cap. 2. de Pignoribus in Extravag. Gregorii IX.
(f) In Lexico univerſali ad verbum Vadium.
(g) Allato Canone 15 Concil. Conſtantinop.

cauſa olim ab antiquis Canonibus ordinata ; Capite autem primo de pignoribus hæc habentur : *Niſi juſtiſſima neceſſitate urgente*. Hinc abſque ulla facultate pretioſa Eccleſiæ ſupellex vendi poterat, ac pignorari, ut egeni alerentur, vel ut Captivi priſtinam ſibi libertatem compararent (*a*). Attamen, cum prava ſagacitas hominum hæc ſantiſſima inſtituta labefactaret, & cum ipſa experienita compertum eſſet juſtam ejuſmodi cauſam temere, & inconſulto dijudicari pro alienanda, aut pignori tradenda Eccleſiæ ſupellectili, Paulus II. (*b*) id fieri in poſterum probibuit, niſi prius legitima cauſa per Sedem Apoſtolicam probaretur : *Pretioſa mobilia Deo dicata &c.* ac paulo poſt, *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam &c.* Cum vero Regulares aliqui pegularibus Ordinis ſui privilegiis adducti ſine Pontificis auctoritate Eccleſiæ ſupellectilem a ſe pignorari, vendique poſſe contenderent, Urbanus VIII. die 7. Septembris anno 1624. conſilio Sacræ Congregationis Concilii, quæcunque abrogavit privilegia, ac ſuo Decreto illos etiam Regularium Ordines nominavit, qui expreſſe nominandi ſunt, ut Decretis ſubjiciantur : *Omnem rerum* (de bonis agitur omnium Regularium, qui in Europa verſantur) *& bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur &c. abſque ipſius Congregationis licentia in ſcriptis, & gratis concedenda*. Cum nos ipſi Secretarii munus gereremus ejuſdem Sac. Congregationis Concilii, Patres Reformati ex Familia S. Franciſci citra Montes queſti ſunt varias a Syndicis ſuis fraudes committi, cum vendi, aut alienari deberent bona ſibi relicta *ex diſpoſitione Juris*, ideoque ſine Apoſtolicæ Sedis facultate, uti Fagnanus expendit (*c*). Quamobrem die 18. Martii anno 1719. petitum fuit: *An, & quale temperamentum ſit capiendum in caſu* : & Sac. Congregatio his verbis reſpondit : *Quoad mobilia Eccleſiæ incorporata, eſſe neceſſarium beneplacitum Apoſtolicum, quo vero ad omnes alias res, non poſſe Syndicos procedere ad venditionem, niſi prævia Edictorum affixione, ut venditio fiat majori oblatori*. Allatum Decretum Urbani VIII. plures commemorant, ac præſertim Donatus (*d*), inſertumque eſt Conſtitutionibus, ac Decretis Pontificum, quæ juſſu Clementis XI. anno 1716. in unum congeſta, ac promulgata Romæ fuerunt, ut Regulares ex facilius ante oculos haberent, quæ pro recta ordinum adminiſtratinne a Sede Apoſtolica ſancita graviſſime ſunt. Ex bis omnibus aperte conſtat neque alienari, neque in pignus tradi poſſe pretioſam ſupellectilem Eccleſiarum Sæcularium, ac Regularium, ſodalitatum, & cujuslibet Loci Pii, nempe argentea, vel aurea vaſa, Calices, Patenas, Oſtenſoria, Pyxides, Lampades, argentea Candelabra, Ampullas, conſacrata Vaſa, Adſperſoria, Thuribula, quæ inter pretioſam ſupellectilem adnumerantur (*e*), licet vaſa, quæ conſecrationem requirunt nondum ſacrata fuerint, vel aliqua ex ipſis ſacrari nunquam debeant. Nam illud potiſſimum alienationem eorumdem vaſorum impedit, quod ipſa ad Eccleſiam, aut Pium Locum pertineant (*f*). Conſtat, inquam, nihil ex his omnibus vendi, aut pignorari poſſe, niſi legitima cauſa Pontificis auctoritate, judicioque probetur, aut facultas noſtra prius obtenta fuerit, cum de rebus inferioris pretii agendum eſt. Quippe neque Pauli II. Decretum, quod incipit *Ambitioſæ*,

(*a*) In Can. Aurum 15 q. 2. &c.

(*b*) In Decret. quæ incipit Ambitioſæ de extrav. g. commun. de reb. Ec. non alien.

(*c*) Cap. Nulli nu. 47 & 48. de rebus Ecc. non alienan.

(*d*) In Praxi Rerum Regul. to. 3. n. 19. qu. n. 5.

(*e*) Donat. Rer. Reg. to. t. tr. 19. qu. 14.

(*f*) Azor. in Inſtitut Moral. p. 1. lib. 7. c. 6. §. Quæres, an ſolum proh.

neque ulla alia Canonica ſanctio jus Epiſcoporum imminuit, quod ex Canone *Terulas* 12. quæſt. 2. deſumitur. Ita Fagnanus Sacræ Congregationis ſententiis adductus teſtatur : (*g*) Regulares qui privilegio Canonis *Terulas* uti volunt, eandem a nobis facultatem omnino petere debent, ſi illam a Sede Apoſtolica non obtinuerint, vel neceſſarium mime exiſtiment ad Pontificem confugere, cum de tenui pretio res agatur. Id non ſemel a Sacris Congregationibus conſtitutum fuit (*h*): Qui violaverit Decretum Pauli II., quod modo commemoravimus : *Et tam qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat*. Summus Pontifex tantum ab hac excommunicatione diſſolvere reum poteſt, uti Tridentina Synodus decernit (*i*), quod etiam P. Theſaurus oſtendit (*k*). Regulares autem, qui decretum contemnant Urbani VIII., non tantum obnoxi ſunt pœnis, qaæ a Paulo II. ſtatuuntur, ſed etiam ſuis muneribus *ipſo facto* privantur, quod ex verbis ipſius decreti clare deprehenditur.

Cum plurima, quæ Bononiæ contigiſſe diximus, Romæ pariter evenerint in deferendis ad Montem Pietatis Sacris Vaſis, & pretioſa Eccleſiarum ſupellectili, magno ſtudio expetivimus qua ratione corruptelis ejuſmodi conſultum fuerit. Accepimus igitur conſtitutum eſſe, ne Montis Adminiſtri ſacra vaſa, aut ſupellectilem Eccleſiæ in pignus acciperent, ſive integra forent, ſive fracta, niſi facultas expreſſa Congregationis, quæ Sac. Viſitationis dicitur, in medium proferretur. Hoc admoniti exemplo indicimus Adminiſtris Montium Pietatis, cum in Urbe, tum in Diœceſi univerſa, cæteriſque omnibus, qui ad recipienda pignora deſignati ſunt, ne pecuniam commodent, ac ne in pignus capiant ſacram ſupellectilem Eccleſiarum Sæcularium, aut Regularium, Sodalitatum, & Locorum Piorum abſque facultate noſtra, ſeu Vicarii noſtri Generalis (ſi pretium ſupellectilis facultatem noſtram nequaquam exſuperet) quæ ſcripto concedetur, poſtquam cauſæ, & pignoris neceſſitas cognita fuerit, utrum ſcilicet Curatores Locorum Piorum id temere faciant, an rei familiaris anguſtiam ſublevent, an vero pro Locorum eorumdem gravi neceſſitate, quæ nulla alia ratione depelli poſſit juxta Caput *Præſentium, de Pignoribus*. Inſuper, licet Sedis Apoſtolicæ facultas comparata fuerit, nihil ſacri in pignus accipiatur, niſi prius nos ipſi, aut Vicarius Generalis rem totam cognoverit, quod ſcripto obſignato conſtare debet. Etenim cum Nobis Decreta Pontificis commendentur, ut executioni mandari queant *in forma commiſſaria*, ut ajunt, ideo perpendere debemus, an veritati conſentaneæ ſint cauſæ, quæ Pontifici propoſitæ fuerunt. Item declaramus id omnino perficiendum eſſe, ſive de vaſis argenteis, ſive de pretioſa ſupellectili res agatur, ſive integra illa ſint, ſive perfracta, ita tamen, ut ſacra ſupellex ad Pia Loca pertinens dignoſcatur. Nihil etiam intereſt, an ſtemma inciſum appareat, vel deletum fuerit. Nam inter ſacra vaſa, & pretioſam Eccleſiarum ſupellectilem, & inter privatos Civium Apparatus tam magnum formæ diſcrimen interponitur, ut ipſa facile ſine ullo ſtemmate diſtinguantur. Itaque notum facimus Montium Adminiſtris, qui pignora ejuſmodi capient abſque facultate, quam expoſuimus, ipſos excommunicationi ſubjici, quæ Summo Pontifici reſervatur abſolvenda, ſi nempe ea pignora accipiantur, quæ abſque Sedis Apoſtoli-

(*g*) Cap. Nulli, nu. 55. de Rebus Eccl. non alien.

(*h*) Monacellus in Formul. For. Eccleſiaſt. t. 3. tit. 5. form. 15. nu. 28.

(*i*) Seſſ. 22. c. 11. de Reform.

(*k*) De Pœnis Eccl. p. 2. c. 6. notab. 5.

ſtolicæ facultate ſumi nequeunt, ſi vero pignora fuerint inferinris pretii, quæ conſenſum noſtrum neceſſario requirunt, eam excommunicationem ſubibunt, quæ a nobis ſolum remitti poteſt. Illud autem certiſſimum erit, quæcunque ſit pignorum conditio, ac pretium, munere ſuo ſpoliandos, qui huic mandato non paruerint, ſive in Civitate, ſive in Diœceſi excipiendis pignoribus præpoſitis fuerint.

Satis perſpectum habemus pietatis ſtudium, pro Præſides Montis ejuſmodi in Civitate, ac diœceſi præditi ſunt; hinc pro certo ducimus operam daturos, ne ipſorum Miniſtri noſtra hæc decreta contemnant, quæ divino, humanoque juri innituntur. Nullam adhuc ſuſpicinnis cauſam merito habuimus, ne aliquid furto, vel fraude comparatum Montis Adminiſtri ſcienter pro pignore admiſerint. Idem in poſterum futurum confidimus, ac prope certum tenemus illorum probitate adducti, qui hoc munere nunc funguntur. Cum tamen anceps, dubiumque ſit, quid diuturnitate temporis accidere poſſit, magnopere commendamus, ac probamus ea, quæ capite undecimo ſtatuti Montis Pietatis continentur, videlicet: *Præcipitur Cuſtodibus ſupellectilis, & capſæ omnem curam, ſtudiumque impendere, ne aliquid furto ſublatum in pignus accipiant, cujus rei obſides ipſorum animas ante Supremum Dei Tribunal conſtituimus*; Eodem loco indicitur, ut cognito rei ſubreptæ Domino depoſitum pignus ipſi reſtituatur: *Poſtquam tamen pecuniam datam mutuam, expenſas, & Miniſtrorum ſtipendia Monti perſolverit*. Verum præter hæc aliquid gravioris momenti a legibus decernitur (*a*); Nam qui aliquid furto ablatum in pignus conſulto cæperit, licet Principis auctoritate in eo munere verſetur, ad ſubeundam corporis pœnam damnatur, pignuſque legitimo Domino reddendum, qui vacuus, & immunis quacunque expenſa judicatur. Quamvis autem pro ſtatuenda Corporis pœna, demonſtrari debeat, furtivum pignus a Miniſtro cognitum apertiſſime fuiſſe, tamen indicia, & conjecturæ ſufficiunt, ut adigatur pignus abreptum Domino reſtituere ſine ullo ipſius incommodo, vel impenſa, quemadmodum Raynaldus oſtendit (*b*).

(a) L. Incivilem C. de Furtis.

(b) In obſ. Crimin. l. 2. c. 14. §. 19 a n. 1. 8. 20.

INSTITUTIO LXX.

De Sodalitiis, ac numero Sacerdotum, qui invitantur ad aſſocianda mortuorum cadavera, Quo pacto Sodales a ſuis Oratoriis proficiſci debeant, ut ſe ad Parochias conſerant, Quisnam deſignare debeat vias, per quas cadaver efferendum ſit, & quis eligere Sacerdotes, ſi epſos acciri oporteat.

CUm Parochias, ac Sodalitia hujus Civitatis inviſimus, cauſas aliquas diſſidiorum inter Parochos, ac Sodalitia deprehendimus: Ac primum queruntur Parochi, Sodales ipſos, qui ad deducenda funera vocantur, inordinatos ad Eccleſiam confluere, uſitatis veſtibus indutos, quas ibi deponunt, ut Sodalitii indumenta ſuſcipiant. Ipſos plerunque ſegnes, ac tardos accedere, ita ut Parochus, dum illos opperit, plurimum temporis inutiliter conterere debeat. Quod ſi Defunctus inter Sodales adſcitus fuerit, licet Sacerdotis dignitate præditus, Feretrum ipſi deferre contendunt, quamvis ad pium munus obeundum ſe paratos alii Sacerdotes offerant. Tandem vias ipſi deſignant, per quas incedat Funebris pompa, & Parochi voluntatem, ſi forte contraria ſit, parvi faciendam exiſtimant.

Sodales autem hæc Parochis objiciunt, quoties aliqua Sodalitas inducitur, ut Defunctos ad ſepulchrum comitetur, ſtatim decem Sacerdotes accerſiri juxta decretum, quod Martinellius Vicarius Generalis hujus Urbis anno *1696*, die prima Auguſti promulgavit, ac deinde die 7. Auguſti ejuſdem anni confirmavit; ſtipendium vero, quod iis Sacerdotibus de more confertur impedimento eſſe, ne pro Sodalitiis invitandis novæ impenſæ ſtatuantur.

Porro hæc diſſidia finem haberent, ſi decreta a jure commnni, vel etiam conſtituta a Cardinali Gabrielle Paleotto pro felici hujus diœceſis adminiſtratinne ſervarentur. Nam Sodales, qui vocantur ad efferendos Defunctos, ſi legibus juris commuois parere velint, ordinati debent progredi ex ſacello, ſeu peculiari ipſorum Eccleſia, atque ita Sodalitii veſtibus ſuperinduti ad Parochiam ſe conferre, ut ibi præſto ſint hora præſcripta, quemadmodum Regulares facere conſueverunt, qui indicta ſupplicatione ab Eccleſia, ſeu Monaſterio ad Parochiam pergunt, quoties aliquam funebrem pompam proſequi rogantur (*c*). Cardinalis autem Paleottus, cum de funeribus ageret, hæc ſancivit (*d*): *Laici Laicos portent, Clerici Clericos, ſimiliterque Sacerdotes tantummodo a Sacerdotibus efferantur, hocque caritatis munere unuſquiſque libenter, & in caritate Chriſti Domini fungatur*. Neque Sodales id ſibi tantum tribuere poſſunt, cum Defunctus efferendus eidem Sodalitio adſcriptus fuerit, niſi ipſe inter Laicos adnumeretur, quod ex actis Mediolanenſis Eccleſiæ colligitur, quorum ſententiam, & exempla ſemper idem Cardinalis ſequutus eſt (*e*): *Mortuum, quovis etiam generis, gradus, dignitatiſque nomine illuſtrem, Laicum Eccleſiaſtici Homines ne efferant; ne item inferioris ordinis Clericum, qui in ſuperiori ordine conſtituti ſunt: at vero Subdiaconum Subdiaconi, Diaconum Diaconi; & ſic hoc ordine cæteri, niſi neceſſitas aliquando ſuadeat, digniores ab inferioris ordinis hominibus efferri &c. Laicum autem laicalis ordinis homines; quod officium etiam, qui Laici pia alicui Confraternitati adſcripti ſunt, præſtare poterunt*.

(c) Baſſus Ep. An. de Sodalitat. q. 5. n. 10.

(d) In Archiep. par. 3. p. 188.

(e) Par. 3 p. 250. t. 1. ed. Lugdun.

Ex communi jure Parochus viam pro funebri pompa decernere debet, quæ brevior eligi ſolet. Quartus his verbis quæſtionem exponit (*f*): *Ad quem pertineat dirigere Proceſſiones funerales*: Deinde hoc pacto reſpondet: *Reſpondeo, & dico primo, hoc munus, congregata Proceſſione, pertinere ad Parochum. Quare poteſt Parochus ordinare, per quam viam ſit incedendum, & deferendum Corpus ad Eccleſiam Sepulturæ, etiam quando in Eccleſia Regularium tumulandum eſt &c. & notandum eſt, Proceſſionem funeralem dirigi debere recto tramite, & breviori via e domo, unde levatur corpus Defuncti, ad Eccleſiam, in qua tumulari debet*.

(f) In tr. de ſupplicat. pun. 5. q. 5.

Poſtremo decretum Martinellii, quod inhæret perſcriptis in Archiepiſcopali Bononienſi per Cardinalem Gabriellem Paleottum confecto: *Inhærendo etiam reſpective diſpoſitis in Archiepiſcopali Bononienſi*; in quo quidem Archiepiſcopali hæc leguntur (*g*): *Cum ex Conſortiis* (res eſt de Conſortio Metropolitanæ Sancti Petri, aut Collegiatæ Sancti Petronii) *nullus invitabitur, tunc Parochus invitabit decem ad Summum Sacerdotes; ſi Conſortium accedat, tunc ſex Sacerdotes invitabit*, Decretum, inquam, Martinellii hæc habet: *Declaravit, quod in Proceſſionibus Funerum, in*

(g) Par. 3. p. 281.

qui-

quibus ſit aliqua pompa funebris, ſicut etiam in funeribus Nobilium, in quibus interveniat ad aſſociandum Cadaver Archiconfraternitas Sanctæ Mariæ de Vita, ſeu illa Sancta Maria de Morte, ſeu aliqua quæcumque Confraternitas, licitum ſit Parocho Defuncti ſumptibus illius Hæredum eligere decem Sacerdotes, qui ſimul cum eodem Parocho ſub Cruce Parochiali aſſocient Cadaver ad ſepulturam, in aliis vero funerum Proceſſionibus minus ſolemnibus eligantur ab eodem Parocho ſex Sacerdotes, & etiam pauciores juxta ſtatum, & conditionem Defuncti, quibus ab hæredibus ſolita eleemoſyna tribuatur, & ita inviolabiliter obſervari mandavit.

Quamobrem, ut corruptelis omnibus, quas antea memoravimus, aditus occludatur, Sodalibus hujus Civitatis indicimus, quoties funebrem pompam comitari debeant, ut ordinati, & Sodalitii inſignibus induti ab Eccleſia ſua, vel Sacello procedant; ad Parochiam conſtituta hora conveniant, ac ne poſtulent feretrum Defuncti Sodalis efferre, ſi Eccleſiaſticus fuerit, nec deſint Eccleſiaſtici, qui hoc munere perfungi velint, quamvis in ipſorum Sodalitia cooptati non ſint; ac poſtremo, ne ſibi arrogent vias decernere, quibus funebris pompa ducatur, quod omnino Parochi arbitrio relinquendum eſt. Ipſe rem totam ſtatuet cum illo, qui Defunctis efferendis præpoſitus eſt. Si qui Sodales hæc juſſa facere prætermiſerint, ipſis interdicemus in funeribus aſſociare cadavera, quamvis ab hæredibus invitentur: verum Sodalibus S. Pelegrini, qui nudis pedibus certis anni temporibus incedunt, permittimus, ut tunc aliquem locum Parochiæ magis proximum eligant, ut ibi Sodalitatis indumentum ſuſcipiant. Parochiæ tamen Eccleſiam ordinati ingrediantur, ut reliquis Sodalitiis propoſitum fuit; niſi forte ſequi velint exemplum Venerabilis Sodalitii, quod a S. Stigmatibus Romæ nuncupatur. Ipſius namque Sodales ob generis nobilitatem, ac dignitatem magna ex parte præſtantes, nudis ſemper pedibus, ac velato capite per Urbem incedentes, quæ Porticibus caret, ſingulis fere diebus indicta funebri pompa, atque ordine propria ab Eccleſia progrediuntur. Tandem juxta decretum Martinellii in funeribus Nobilium, quos aliquod Sodalitium ad Sepulchrum proſequitur, decem Sacerdotes a Parocho ſumptibus hæredum acciri mandamus. Idem decernimus in funeribus ignobilium, cum ipſa funera aliqua pompa ducuntur. Tunc autem pompam aliquam fieri ſtatuimus in Defuncto ignobili deferendo, cum duo Sodalitia interveniunt, vel unum tantum cum aliquo Conſortio, aut cætu Regularium acceſſitur. Nunquam aliter decem Sacerdotes ad aſſociandum cadaver rogentur, niſi hæredum conſenſus intercedat, ſed ſex, aut quatuor, vel duo pro Defuncti conditione eligantur. Siquis Parochus aliquid ex his, quæ juſſa ſunt, contempſerit, facultate carebit eoſdem Sacerdotes deligendi, quam tunc Vicario noſtro Generali tribuendam conſtituimus.

INSTITUTIO LXXI.

De Habitu Clericali; Veſtem oblongam Clericis aptiſſime convenire. Quonam tempore Clerici tanquam propriam hanc ſibi veſtem aſſumpſerint. De corruptelis, quæ novam formam, & colores veſtibus Clericorum tribuerunt. Soli Epiſcopo facultatem ineſſe, ut in ſua diœceſi Clericalem habitum decernat; Ipſius forma, & color indicitur.

QUamvis illud nonnulli adfirmaverint, quod S. Bernardus enmmemorat (a): *Nam de veſtibus cura eſt Deo, & non magis de moribus?* & illud etiam communi proverbio uſurpetur: *Habitus non facit Monachum*; tamen Eccleſia ſingulare ſtudium ſemper impendit, ut Clerici veſtes dignitati ſuæ conſentaneas eligerent non modo in Civitate, ſed etiam, cum iter aliquod ſuſciperent (b): *Nullus eorum, qui in Cleri catalogum relati ſunt, veſtem ſibi non convenientem induat neque in Civitate degens, neque iter ingrediens, ſed utatur veſtibus, quæ iis, qui in Clerum relati ſunt, attributa fuere*: Hæc lex vetuſtiſſimi Trullani Concilii Gratiani decreto inſerta fuit iis fere verbis, quæ modo retulimus (c), ob eam potiſſimum rationem, quam Sanctus Bernardus oculis ſubjicit (d). *At forma hæc veſtium deformitatis mentium, & morum indicium eſt. Quid ſibi vult, quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt? Id quidem minus caſtum, minuſque ſincerum; nempe habitu milites, quæſtu Clericos, actu neutrum exhibent; nam neque pugnant ut milites, neque ut Clerici evangelizant*; Eandem ſententiam Patres Tridentini Concilii his verbis adprobant (e): *Quia vero, etſi habitus non facit Monachum, oportet tamen, Clericos veſtes proprio congruentes Ordini ſemper deferre, ut per decentiam habitus extrinſeci morum honeſtatem intrinſecam oſtendant &c.*

(a) De Conſideratione ad Eug. III. l. 3. c. 5.

(b) Canon. 27.

(c) Canon. ſecundo 21. q. 4.

(d) Loco ſuperius allato.

(e) Seſſ. 14. c. 6. de Ref.

Cum primum Dei beneficio, ac Sedis Apoſtolicæ munere, hujus Eccleſiæ cura nobis delata fuit, imperiti rerum Eccleſiaſticarum adeo non eramus, ut nos lateret veſtem oblongam, & ad pedes uſque defluentem Clericis unice convenire, eamque conſuetudinem, ac diſciplinam tunc inductam fuiſſe, cum laici poſt annum 1300., depoſitis longis veſtibus, breviores ſumpſerunt: *De veſte oblonga*: (ait Thomaſſinus (f)) *frequens in his ſermo* (nempe in Conciliis illius ævi); *propterea quod, cum circa annum Chriſti milleſimum trecenteſimum vulgus hominum laicorum longas abjecerit, & brevioribus impenſius delectari cœperit veſtibus, in hoc excubuit vigilantia Epiſcoporum, ut Clericos compeſceret a laicorum imitatione, & ad veſtes eligendas adduceret conſentaneas potius dignitati ſuæ, quam corporeæ diſcurſationi accommodatas*; Neque ſane noſtra mente exciderat, licet diuturno tempore longe a Patria vitam egimus, hanc Civitatem porticibus ornatam eſſe, ideoque facilius, quam in aliis locis, Eccleſiaſticos oblonga veſte uti poſſe, quorum potiſſimum nullus tanto apparatu, ac pompa incedere ob dignitatis rationem cogitur, ut brevius indumentum adhibere judicetur, ne incommodum, ac moleſtiam reliquis afferat, qui ipſum proſequi deberent, ſi oblonga veſte uteretur.

(f) De vet., & nova Ecc. diſc. par. 1. l. 2. c. 51. n. 4.

Non ignorabamus Clericis Mediolanenſis Eccleſiæ, cui hæc noſtra Eccleſia tanquam ſuffraganea olim jungebatur, eam legem indictam fuiſſe, ut nunquam ſine oblonga veſte in publicum prodirent. Cognitum pariter nobis erat, Clerum Comenſem omnium

Judi-

Judicum ſententiis damnatum fuiſſe, cum publico edicto, pro oblonga veſta deferenda per Cardinalem Cieri illius urbis Epiſcopum promulgato, parere recuſaret (*a*). Illud quoque perſpectum nobis erat Sedis Apoſtolicæ auctoritate, maximoque ſtudio defendi eos Epiſcopos, qui veſtem oblongam ſuis Eccleſiaſticis præciperent (*b*).

(*a*) In cauſa Comen. ſis Edicti die 4. Aprilis anno 1693. lib. 43. decret Sacræ Congregationis Concilii pag. 128

(*b*) Monacellus in Formulario Legali lib. 1. tit. 5. formul. 9. num. 2. & tom. 4. in addit. tom. 1. tit. 9. formul. 3. num. 2.

Tandem ignotæ nobis haud erant juris Canonicis ſanctiones de comis appoſitis, ac de circulis ex capillis confectis, & capiti aptatis, quod facile quiſquis intelligere poteſt, ſi diſſertationem percurrat, quam nos ipſi magno labore confecimus, & quæ typis excuſa fuit in conſueta pagella, quam Sacra Congregatio habita die 8. Auguſti 1722. in lucem de more edidit. Siquidem in ea Congregatione probatum magna contentione fuit edictum ab Epiſcopo Molfittenſi evulgatum, quo non ſolum Clerici Beneficio præditi, ſed etiam cæteri Sacris Ordinibus, vel prima Tonſura initiati infra duos menſes comas appoſitas deponere jubebantur; nos tamen alio loco ſolum præcepimus (*c*), ne ullus Sacerdos ad Eccleſiam, vel Sacrarium ſine oblonga veſte accederet, cum Sacrum facere, vel ad ipſum conficiendum ſe parare inſtituit. Item rem Divinam operari prohibuimus adhibitis oblongis veſtibus, aut epitogiis, quæ a Sacrarii Cuſtodibus commodari ſolent. De comis autem appoſitis nihil novi ſanximus, ſatis arbitrantes eſſe ea, quæ ſuper hac re per Cardinalem Jacobum Boncompagnum in ſua Synodo perſcripta fuerant.

(*c*) Inſtitution. 34.

Hæc noſtra humanitas permovere omnes debuerat, qui aliqua doctrina, & honeſtatis laude præditi ſunt, ut propoſitis limitibus continerentur. Sed quoniam iis virtutibus non omnes excellunt, ideo ſuperiori tempore coloratam veſtem non ſemel mane, & frequentius peracto prandio nonnulli induxerunt, qui abſque pallio, retento ſolum collari, Sacerdotum inſigni, & bacillum manibus gerentes urbem circumire cœperunt, pedibus conterentes Clericalem dignitatem, & obſervantiam, quæ nobis, licet immerentibus, ob noſtri muneris rationem prælanda eſt; parvi quoque facientes hujus Patriæ gloriam, quæ cum ignobili oppido ejus diœceſis conferri non debet. Non omiſimus illos accire, quos nos ipſi, ſive aliorum fideli teſtimonio delinquentes cognovimus, eoſque pro hac libertate graviter objurgavimus. Cum tamen hæc corruptela latius in dies propagetur, eoque devenerit hominum temeritas, ut aliquis eadem veſte ſuperindutus ad Metropolitanam acceſſerit, cum nuper dies feſtus Sancti Petri celebraretur, & Veſperæ ſolemnes coram nobis agerentur, & idem contigerit die Dominico proxime elapſo, cum in parochia Sanctæ Mariæ Majoris pia ſupplicatione indicta, magnaque populi frequentia Divina Euchariſtia circumferretur, id amplius ferre taciti non poſſumus, neque privatim ejuſmodi pervicaces admonere, ſed palam verba facere, & ea potiſſimum decernere, quæ modo ſubjiciuntur.

In noſtra ſolum poteſtate ſitum eſt formam indumenti Clericalis definire: *Juxta ipſius Epiſcopi ordinationem, & mandatum* (*d*): Idem poſt Tridentiam Synodum in Concilio Mechlinienſi ſtatuitur: *Et quoniam mundana curioſitas quotidianas adinvenit novitates, omnis ille habitus quibuslibet Eccleſiaſticis Perſonis interdictus ſit, a quo Epiſcopos abſtinendum mandavit*. Primo igitur Clericis omnibus etiam prima Tonſura, & nullo beneficio præditis, aliiſque multo magis qui Beneficia obtinent, & Sacris Ordinibus initiati ſunt, præcipimus, ut collare, qui Sacerdotibus tribuitur, & Coronam capitis, breveſque deferant capillos. Si comis appoſitis ob noſtram facultatem utantur, nihil leve, aut inane in ipſis deprehendatur, & Corona appareat. Clericis enim operam, ſtudiumque comis nutriendis dare non licet (*e*) Item diſcrimen inter Coronam, ac Tonſuram intercedit (*f*), & utraſque Clericis gerendas Innocentius III. his verbis indicit (*g*): *Coronam, & Tonſuram habeant congruentem*.

(*d*) Seſſ. 14. cap. 6. de Reformatione.

(*e*) Canone: Prohibere. Canone: Clerici, & Canone: Non licet diſt. 23.

(*f*) Interpret. in caput unicum de Clericis conjugatis in ſexto.

(*g*) Cap. Clerici, de Vita & Honeſtate Clericorum.

Secundo veſtem oblongam, aut brevem, tibialia, femoralia nigri coloris adhibeant, de quo Cardinalis Baronius hæc tradit (*h*): *Irrepſiſſe autem color niger in Clerum videtur, cum & Monachiſmus in nonnullis Eccleſiis a Clericis receptus eſt, & ex Monachis Epiſcopi creati ſunt*: & paulo ante explicans ea verba Sancti Hieronymi ad Nepotianum (*i*): *Veſtes pullas æque devita, ut candidas*: hæc habet: *Cum igitur neque pullus: neque candidus color Clericis congruere videretur, poſſumus intelligere, caſtaneum colorem, necnon violaceum in Eccleſia Catholica antiquo uſu receptum, retentumque uſque hodie ab eis, qui Familiæ ſunt Summi Pontificis, necnon ab Alumnis Romanæ Eccleſiæ Seminarii, & aliis, ut omittamus Epiſcopos, illis exceptis, qui ex Clauſtralium Ordinibus ad eam promoti ſunt Dignitatem*. Sanctus Carolus Borromæus in prima Provinciali Synodo ita ſtatuit (*k*): *In omni veſtitu color tantum niger adhibeatur*; Thomaſſinus autem [*l*] hæc ſcripta reliquit: *Poſt Synodos Tridentinam, & Mediolanenſem rara prohibitio rubei coloris, viridiſque, quod abſolutiſſime jam & præciperetur nigra veſtis, & in mores induceretur*.

(*h*) Anno Chriſti 193. num. 48.

(*i*) De Vita Clericorum.

(*k*) Part. 2. pagin 17. Auctorum tom. 1.

(*l*) Loco ſuperius allato num. 6.

Tertio veſtem oblongam, ſeu Talarem præcipimus, quam Clericis aptiſſime convenire non ſolum conſtet ex iis, quæ modo commemoravimus, ſed etiam ex Conciliis Provincialibus, ac Diœceſanis Italiæ, Pontificum decretis, & Sacrarum Congregationum ſententiis apertiſſime comprobatur, uti quiſquis facile intelliget, ſi volumen ſecundum Theologiæ Moralis Genetti percurrat [*m*], aut ea perpendat, quæ Battiſtellius Fulginas Epiſcopus accurato ſtudio congeſſit in appendicem ſuæ Synodi, quam in examen adduxit, & auctoritate probavit peculiaris Congregatio, cui nos ipſi a Secretis delecti fuimus, cum Innocentius XIII. Pontificatum obtineret [*n*].

(*m*) Tract. 1. cap. 9. de Veſte Talari.

(*n*) Pag. 172. & ſeqq.

Quarto cum in primo Mediolanenſi Concilio Provinciali, quod Sanctus Carolus Borromæus celebravit, hæc legantur: *Veruntamen, ſi iter faciendum ſit illis*, [nempe Clericis] *uti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, ſed ſimplici, & in quo honeſtas, & decorum Ordinis eluceat*: Item in ſecundo Concilio diœceſano ejuſdem S. Caroli: *Clericis iter habentibus, quamvis veſtitu contractiori uti licebit, decentem tamen illum, atque ejuſmodi eſſe oportet, ex quo, eos eſſe Eccleſiaſtici Ordinis homines, agnoſci facile poſſit*. Ideo nos quoque hanc conſuetudinem libenter permittimus, & eam pariter æquo animo feremus, quæ multo ab hinc tempore invecta eſt, ut Clerici Minoribus, autem Majoribus Ordinibus initiati, ſive aliquo Beneficio, ſive nullo præditi ſint, ut Sacerdotes, etiam cum pro ſuis privatis negociis expendiendis Urbem circumeunt, breviori veſtitu utantur, non autem id concedimus, cum ad Eccleſiam pro Sacro peragendo ſe conferunt, uti paulo ante ſtatuimus, iterumque confirmamus. Caveant etiam, ut idem veſtitus exterior nigrum colorem, & decente honeſtatem præſeferat, ac ne ad latera nimis extendatur; ne interior tunica argento, vel auro exornetur, nec alii colores nigro intermiſceantur, ne poſtremo levitatem illam admittant, ob quam candida ſubucula aperta circa pectus tunica profertur:

ni-

nigrum pallium gerant, ut plurimi virtute præſtantes Eccleſiaſtici ſolent, qui patientia noſtra abuti nolunt, nec illorum exempla ſibi imitanda proponant, de quibus S. Hieronymus tradit (*a*): *Tales cum videris, ſponſos magis exiſtimato, quam Clericos*.

(a) Ep. 22. ad Euſtochium.

Quinto, tolerantiam noſtram ultra conſuetos terminos proferentes, indulgemus pariter Clericis, ut ſine pallio, bacillum manu gerentes deambulent in locis ab omni populi frequentia remotis, vel extra mœnia Civitatis; Item ut hyemis, vel pluviæ tempore pallium violacei, ſive alius modeſti coloris adhibeant, modo tamen veſtitus interior niger fuerit; ac poſtremo, ſi rus proficiſcantur, veſtitum ipſum, licet diverſi coloris ſuſcipiant, juxta eam formam, quam paulo ante expoſuimus. Porro id conceditur, quod pulvis, ac cœnum nigro colori plurimum adverſantur. Quod ſi ruri Sacrum facere velint, nigri coloris veſtitum induant neceſſe eſt (*b*), ut alias oſtendimus.

(b) Inſt. 34.

Dum conficimus has Inſtitutiones, non modo indicamus quid faciendum exiſtimemus, ſed rationes etiam, ac fundamenta diſciplinæ, quam in noſtris Eccleſiaſticis vehementer expetimus, ante oculos ponere contendimus. Quoniam vero hujuſmodi Inſtitutiones etiam in volumina rediguntur, optamus, ut de hac noſtra agendi ratione univerſi judicium ferant; Jam profecto facili conjectura perſpicimus patientiam noſtram in iis rebus, quas ſuperius enumeravimus, vehementer improbandam ab illis, qui Religionis ardenti ſtudio ducuntur, & in jure canonico, ac Pontificum decretis plene verſantur, tamen hanc maculam a non exiguo hominum numero nobis inferri patiemur, ne parum humani a Clero noſtro chariſſimo judicemur; Sic etiam fiet, ut rationi omnino conſentaneum videatur, ſi invito quidem hæc noſtra juſſa detrectantes puniamus. At vero cognitæ omnibus ſunt pœnæ, quæ in illos decernuntur, Tridentina Synodus (*c*) Clementinam Secundam: *De vita, & honeſtate Clericorum*: renovat, & poſt monitionem edicto peractam, ſiqui adhuc parere recuſent, illos obnoxios ſuſpenſioni Ordinum, Officii, ac Beneficii & proventuum declarat; ſi vero in dies pervicacia augeatur, tunc Officia, ac Beneficia ipſis adimenda conſtituit. Sixtus V. eoſdem cunctis Dignitatibus, Canonicatibus, Beneficiis ſimplicibus, ac penſionibus *ipſo facto* privatos decernit (*d*): *Sine ulla monitione, citatione, Judicis decreto, aut miniſterio, ipſo facto privatos declaramus*. Deinde ſuos quidem Familiares hac pœna liberavit, ac cæteros, quorum penſiones aureos ſexaginta non excederent, & ob hanc cauſam quæſtio inſtituta fuit, utrum hæc ſecunda Conſtitutio, quæ primam temperabat, eos pariter complecteretur, qui ex ſuis Beneficiis proventum ſexaginta aureis minorem perciperent, tamen Sacra Congregatio Concilii reſpondit, de penſionibus tantum rem haberi, non autem de Beneficiis, quæ primæ Conſtitutioni ſubjecta voluit, quamvis aureos ſexaginta non afferrent. Ita ſancitum fuit die 4. Septembris anno 1677. (*e*); quod decretum integre commemorat Synodicum Eccleſiæ Beneventanæ, typis editum anno 1693. juſſu Benedicti XIII., cum illam Eccleſiam adminiſtraret. Hanc ſententiam Romana Tribunalia in ferendis judiciis ſemper ſecuta ſunt.

(c) Seſſ. 14. c. 6. de Ref.

(d) In Conſt., quæ incipit. Cum Sacroſ. 92. in Bullar. Rom. t. 2.

(e) L. 29. Dec. p. 147 & 500.

At vero, cum in noſtra facultate poſitum ſit novas pœnas indicere, ſi præſertim executioni facilius demandari queant, ſalvis tamen, & integris iis pœnis, quas ſuperius explicavimus, cum pro illis quoque ſubeundis non una ſolum violatio ſufficiat, ſed temporis aliquod ſpatium intercedere debeat juxta Doctorum opiniones, ideo normam, quam ſubjicimus, ſtatuendam intelligimus. Nonnulli Clericalem habitum expoſcunt, ut ad primam Tonſuram ſibi aditum patefaciant; alii vero prima Tonſura, ac minoribus Ordinibus jam initiati ſunt, ſed nullum obtinent Beneficium: ſi aliquis ex ipſis mandatum perfregerit, primam Tonſuram non accipiet, nec ad reliquos Ordines admittetur. Pro certo habeant univerſi nos haud defuturos huic promiſſioni, datamque fidem conſtantius ſervaturos, ſi aliorum commendationes interponant. Item alii minoribus Ordinibus, ſimulque Beneficio præditi ſunt, alii vero majores Ordines & Sacerdotium cum Beneficio, vel ſine Beneficio aſſecuti jam ſunt, qui ſi mandatum violaverint, toties ad perſolvenda *decem ſcutata Romana* teneantur: ſex quidem ex ipſis, Locis Piis conferri volumus, quatuor reliqua ſcutata lictores ſibi comparabunt, qui ejuſmodi Eccleſiaſticos veſtibus indutos, quæ decreto noſtro adverſentur, libere comprehendent, eoſque cogent manu ſua rem obſignare: non tamen in carcerem trudant, niſi obſignare recuſaverint, aut inſolenter impetum facere in lictores ipſos contenderint.

Sed quoniam veſtitum haud nigri coloris, ſed modeſti permiſimus Eccleſiaſticis, cum rus ſe conferunt, hinc facile ſuſpicamur, eam cauſam excuſationis proferendam ab omnibus, qui in lictores incident, nempe tunc iter ſibi rus conſtitutum fuiſſe, ideo, ſi id continget, conditionem Eccleſiaſtici expendemus, & locum, ubi comprehenſus fuit, quibus peractis, ſi exteri inveniantur, in ſuas regiones, ſi diœceſani in ſua oppida diſcedere præcipiemus; ſi vero fuerint Bononienſes, Civitatis ambitum ipſis pro carcere deſignabimus, quo pacto noſtrum animum qualibet ſollicitudine, illos vero a proferendis mendaciis vindicabimus.

Hoc decretum in tota diœceſi obſervandum jubemus, ac præſertim in oppidis Centi, Plebis, S. Joannis in Perſiceto, S. Agathæ, Bazani, Butrii, Medicinæ, Vergati, Balneorum, Caſtellucii, Treppii, Caſtilionis, Minerbii, Baricellæ, in Caſtris Francorum, Sancti Petri, & Guelphi: in illis omnino ſerventur, quæ ſuperius ediximus, nempe ut Sacrum facturi Sacerdotes oblongam veſtem ſuſcipiant, decentem veſtitum nigri coloris, ſive oblongum, ſive brevem habeant, cum oppidum circumeunt, cum in iis locis portæ non multum diſtent a domiciliis; Id autem in illis oppidis ſtatuendum magis eſt, ubi domicilia portæ minime conjunguntur.

Finem ſermoni facimus oculis noſtris ſubjicientes Sancti Bernardi verba, quibus Eugenium III. objurgavit (*f*). Pontifex in Rhemenſi Concilio pœnam privationis Officii, ac Beneficii in illos decreverat, qui veſtem Clericis conſentaneam non induerent; ſed nulli hæc pœna infligebatur. Hinc Sanctus Bernardus ad Pontificem, qui olim inter ſuos Monachos adſcriptus fuerat, Apoſtolica libertate hæc ſcripſit: *Luxus veſtium interdictus, ſed non reſtrictus; pœna addictata, ſed minime ſecuta eſt*. Quare omnem operam, ſtudiumque impendemus, ne nobis etiam ejuſmodi objurgatio fieri poſſit.

(f) In loco ſuperius allato.

Epi-

Digitized by Google

INSTITUTIO LXXII.

Epiſtola Encyclica univerſis curam animarum habentibus in hac diœceſi. Ad eliciendum actum fidei neceſſarium ad ſalutem, non ſatis eſſe fidem præſtare iis omnibus, quæ S. Mater Eccleſia credit, tanquam a Deo revelata. De lege, qua tenentur Fideles repetere actus virtutum Theologalium. De norma, qua Divina eloquia tradenda ſunt per explicationem Catechiſmi. De teſtimoniis, quæ fieri ſolent pro Clericis ordinandis. Quis initio Eccleſiæ hæc teſtimonia redderet. Nunc munus hujuſmodi Parochis tribui. De veritate, quæ ineſſe debet his teſtimoniis. De eleemoſynis, atque oblationibus impendendis juxta intentionem offerentium. De ſumma cura, & ſtudio, quo perpetuo Miniſtri Eccleſiæ oblationes, & eleemoſynas cuſtodire ſoliti fuerunt. De quibuſdam corruptelis circa ipſarum uſum inductis. Proponuntur certæ leges pro his corruptelis in poſterum evitandis.

VIcarii Foranei hujus diœceſis convenerunt quidem, cum cœtus nuper habitus fuit nobis præſentibus juxta piam conſuetudinem, & inſtitutum, quod jampridem inductum plures ex Deceſſoribus noſtris integre ſervaverunt. Decreta quoque in ipſo cœtu confecta Parochis ejuſdem diœceſis communicari quidem debent, quod per has litteras efficimus, tamen hanc pariter epiſtolam ad Parochos omnes ſcribendam exiſtimavimus, qua non ſolum hortamur eos vehementer, ut ipſa decreta diligenter perfici curent, ſed etiam ipſorum oculis quaſdam res graviſſimas ſubjicimus, de quibus in eodem cœtu verba fecimus, ut cognita fiant illis, qui cœtui non interſuerunt, & cæterorum, qui adfuerunt, animis altius defigantur.

Ac primum ſermonem inſtituimus de Parochorum munere, quo ſacra eloquia dilucide ſuo Populo explanare tenentur, & ea potiſſimum, quæ neceſſario credi debent, ut ſalus æterna comparetur. De utilitate, ac neceſſitate actuum Fidei, Spei, & Charitatis plura diſſeruimus. De teſtimoniis etiam, quæ tum Vicarii Foranei, tum Parochi obſignare ſolent, ut nobis approbent morum integritatem, & certa vocationis indicia in illis oſtendant, qui minores, aut majores Ordines expoſcunt: egimus quoque de Fide, ac Religione, qua impendi fas eſt eleemoſynas, quæ a Fidelibus congeruntur; & facinus indigniſſimum coram Deo, & hominibus oſtendimus, ſi in alium uſum, quam offerentes poſtulant, eleemoſynæ convertantur. At vero cauſas ſingulorum capitum percurramus. Populum de rebus ad ſalutem neceſſariis ſedulo inſtituendum diximus, quia plures deprehendimus, qui ad examen venerant pro Tonſura, vel pro minoribus ſeu majoribus Ordinibus accipiendis, & cum de actu Fidei interrogarentur, hoc reſponſum dederunt: *Satis eſſe, ſi Fide teneantur omnia, quæ credit Sancta Romana Eccleſia, cui Deus revelavit totum id, quod neceſſario credi debet. Ipſa vero Eccleſia Fidelibus Myſteria tanquam a Deo revelata proponit, & alia, quæ ad ſalutem neceſſaria habentur.* Item neceſſitatem, atque utilitatem actuum Fidei, Spei, & Charitas expoſuimus; nam in examen vocati non ſemel reſponderunt: *Satis eſſe, ſi actus Fidei, Spei, & Charitatis ſemel intra quinquennium fierent.* De Teſtimoniis pariter agendum duximus, quæ dare nobis conſueverunt Vicarii Foranei, & Parochi de virtute, moribus, atque indole Ordinandorum; nam non pauca ex illis veritati parum conſentanea reipſa cognovimus: & profecto (omittimus vitæ rationem parum honeſtam, quam Clerici aliquando poſt acceptos Ordines inſtituunt) non ſemel deprehendimus ex litteris Vicarii Foranei, qui teſtimonium probitatis confecit, invito animo illud obſignatum fuiſſe, nempe ut aliorum voluntati morem gereret, & interpoſitis commendationibus obſecundaret. Id autem nobis Vicarius patefecit, poſtquam Ordines Clerico collati fuerant, videlicet cum de ejuſdem Clerici improbitate, corruptiſque moribus quereremur. Contigit etiam, ut duo diverſa inter ſe pugnantia teſtimonia ab eodem Parocho oblata nobis fuerint, primum quidem ante ſacram Ordinationem, quo neceſſariam illam pro Eccleſiæ ſuæ utilitate teſtabatur, alterum vero, quo adfirmabat facultatem impertiri poſſe, ut Clericus alio migraret, cujus opera nullo modo Eccleſia indigeret.

Poſtremo de eleemoſynis non aliter impendendis, quam voluntas offerentium poſtulaverit, agere coacti fuimus, eoquod aſſiduæ querimoniæ ad aures noſtras pervenerunt, illas non Eccleſiæ tribui, ſed a Parochis in proprios uſus converti. Illud quoque magnopere expetimus, ne ulla diſſidia inter Parochos, & populum intercedant, ac ne Sacerdotum dignitas, uti ſolet accidere, immerito proſcindatur: ſed de ſingulis his rebus ſeorſim verba faciamus. Exploratum in primis omnibus eſſe debet a Gregorio XI. tanquam (*a*) hæreſim damnatam fuiſſe hanc ſententiam, quam P. Nicolaus Emericus ex Ordine Sancti Dominici ita commemorat (*b*): *Octava hæreſis eſt, quod laicus non tenetur ad aliquem Fidei articulum explicite credendum, ſed ſufficit ſibi iſta concluſio in genere, quod credat omne illud, quod credit Sancta Mater Eccleſia Dei.* Porro Clariſſimus Penia hæc advertit: *Non excuſare pravam conſuetudinem in contrarium, cum pauci ſint, qui explicite articulos ſciant.* Idem celeberrimi doctrina Scriptores confirmant (*c*).

(a) In Directorio Inquiſit.
(b) Par. 2. q. 10.

Sed ut oſtendatur nequaquam ſufficere aliquando intra quinquennium actus Fidei, Spei, & Charitatis elicere, ſatis eſſe fortaſſe poterit, ſi aſſeratur, errorem hujuſmodi duxiſſe originem a quinta, ſexta, ſeptima, decima ſeptima, ac ſexageſima quinta ſententia, quas omnes Innocentius XI. proſcripſit, quarum prima his verbis exponitur: *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.* Altera vero: *Probabile eſt ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis obligare præceptum Charitatis erga Deum. Tunc ſolum obligat, quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, qua juſtificari poſſimus: ſatis eſſe actum Fidei ſemel in vita elicere: ſufficit Myſterium Trinitatis, & Incarnationis ſemel crediſiſſe*; Enim vero ſi damnata eſt illa aſſertio *unicum toto vitæ tempore ſufficere actum Fidei*, ſi reprobati ſunt, qui lethalis culpæ reum pronunciare non audent *illum, a quo unius tantum dilectionis actus in Deum per integrum vivendi tempus eliciatur*; ſi proſcripti quoque ſunt ii, *qui probabile cenſent neminem præcepto charitatis in Deum, etiam intra quinquennium obſtringi*: ſi demum illorum opinio rejecta eſt; *qui putant eodem charitatis præcepto tunc ſolum nos adſtringi, cum tenemur juſtificari; nec alius ſuppetit modus, quo juſtificationis gratiam aſſequamur*; ex his profecto confici nullo modo poteſt ſatis eſſe, aut his in vitæ curſu actus Fidei, ac dilectionis in Deum, aut ejuſdem dilectionis actum intra quinquennium emittere, ut charitatis præceptum impleatur. De his agit fuſius

(c) Suarez de Fide, Spe, & Charitate diſp. 13. ſect. 4. n. 1. T. 3. tr. 17. de Fide diſp. 6. dub. 2. §. 3. Baldellus t. 2. Theol. Mor. l. 1. diſp. 5. n. 21. Card. Gottus t. 10. ſuæ Th. dub. 5. q. 2. §. 2. n. 4.

ſius Pater Viva, quem libenter nominamus ob eximiam ipſius ſapientiam, ſingularemque amicitiam, quæ nos invicem conjunxit, cum adhuc vita fungeretur. Hanc ille quſtionem inſtituit (*a*): *Ubi damnatur aliqua propoſitio, attendenda eſt ratio condemnationis, quæ ſi æque militet pro propoſitione affini, hæc pariter implicite declaratur falſa, & omnino improbabilis. Quis autem non videat, diſſonantiam fere eamdem contineri, quod quis ſemel, ac quod quis bis tantum in vita actum Fidei eliciat? utrumque irrationabile, & abſonum. Quod in ſimilibus proſcriptis theſibus eſt advertendum; dum enim ex. gr. damnatur ab Alexandro VII. propoſitio 34. dicens. In die Palmarum recitans Officium Paſchale ſatisfacit præcepto, male quis inferret, quod ſatisfaciet præcepto, qui recitat Officium Paſchale in Dominica Paſſionis, quando ratio condemnationis eadem, aut fere eadem eſt pro utroque caſu.*

(*a*) In notis ad primam propoſ. inter damnatas ab Al. VII. n. 6.

Inſuper ſatis eſſe videtur, ut querimonias noſtras eſſe juſtas oſtendamus in Parochos, ac Vicarios Foraneos, qui teſtimonia pro Clericis ordinandis obſignant, ſi palam faciamus ipſorum culpæ nequaquam tribui, ſi plures ſuſceptis Ordinibus vitæ rationem ingrediantur eorum dignitati parum accommodatam. Id quidem nobis moleſtiſſimum eſt, ſed Vicarios, ac Parochos accuſare nullo modo poſſumus, ſi habita ratione præteriti, ac præſentis temporis poſt ſedulam indolis morumque diſquiſitionem nulla hominum commendatione perducti de innocentia alicujus Ordinandi ſcriptum teſtimonium concedant, eumque fore utilem Eccleſiæ teſtentur, licet poſt ordinationem fato ipſorum, noſtroque miſero corruptis moribus imbuantur. Cum nos ab Archidiacono petimus, utrum Ordinandos ſatis idoneos agnoſcat, id quidem adfirmat his verbis interpoſitis: *Quantum humana fragilitas noſſe ſinit*: Ex quibus conſtat evenire revera poſſe iniquos homines ſub ſpecie probitatis non ſemel latere, nec illos certo dignoſci, quamvis omnis diligentia conferatur; Illud autem facilius contingere, ut qui virtutem uſque ad Ordines excoluit, vitio deinde corrumpatur. Nos ipſi, priuſquam manus imponamus ſuper eos, qui ad Diaconatum aſſumuntur, his verbis Divinam opem expoſcimus: *Et nos quidem tanquam homines Divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari horum vitam, quantum poſſumus, æſtimamus. Te autem, Domine, quæ nobis ſunt ignota, non tranſeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es ſecretorum, tu ſcrutator es cordium. Tu horum vitam cœleſti poteris examinare judicio, quo ſemper prævales, & admiſſa purgare, & ea, quæ ſunt agenda concedere.* Illos tantum Vicarios, ac Parochos arguimus, qui temere, & inconſulto ſcribunt ejuſmodi teſtimonia, qui adfirmant ea, quæ ignorant; aut nullam impendunt operam, ne ſe ipſos, & nos quoque decipiant. De illis præſertim querimur, qui rem opinioni ſuæ contrariam teſtantur ob hanc nefariam cauſam, quæ in hac diœceſi jampridem nimis invaluit, ne ſcilicet populi ſui benevolentiam amittant, ac ne moleſtiam cuipiam inferant; quo pacto obſequium Deo præſtandum hominum gratiæ indigniſſime poſtponunt. Singularis fuit Abulenſis opinio (*b*), qui Judam improbum jam tum exiſtimavit, cum inter Apoſtolos cooptatus fuit. Sanctus vero Joannes Chryſoſtomus, ac Sanctus Cyrillus Alexandrinus aliter putaverunt. Sanctus quoque Hieronymus hæc (*c*) tradit: *Interroga eum (nempe Chriſtum), cur Judam elegerit, cur ei loculos commiſerit, quem furem eſſe non ignorabat? Vis audire rationem? Deus præſentia judicat, non futura, nec condemnat ex præſentia, quem novit, talem fore, qui ſibi poſtea diſpliceat; ſed tanta bonitatis eſt, & inſallibilis clementiæ, ut eligat eum, quem interim bonum cernit, & ſcit malum futurum, dans ei poteſtatem converſionis, & pœnitentiæ.*

(*b*) Q. 43. c. 10. Sancti Matthæi.

(*c*) L. 3. ad. verſ. Pel. c. 2.

Tandem ſatis haberi debent, quæ in quinquageſimam quartam hujus libri Inſtitutionem luculenter congeſſimus, ut univerſi cognoſcant eleemoſynas pro voluntate offerentium impendendas, ac nefas eſſe, ſi in privatum commodum, aut apparandas epulas conferantur: egregiam Tertulliani ſententiam, & ad hanc rem valde accommodatam pariter ſubjicimus (*d*), qui capſulam in templis adhibitam ab ipſo Eccleſiæ exordio pro congerendis Fidelium eleemoſynis fatetur, nec illarum uſum poſteris explicare prætermittit: *Modicam unuſquiſque ſtipem menſtrua die, vel cum velit, ſi modo velit, & ſi modo poſſit, apponit. Nam nemo compellitur, ſed ſponte confert. Hæc quaſi depoſita ſunt pietatis. Nam inde non epulis, nec potaculis, nec ingratis voratrinis diſpenſatur, ſed egenis alendis, humandiſque, & pueris, ac puellis re, ac parentibus deſtitutis, jamque domeſticis ſenibus, item naufragis, & ſi qui in metallis, & ſi qui in inſulis, vel in cuſtodiis duntaxat ex cauſa Dei ſectæ alumni confeſſionis ſuæ ſunt.*

(*d*) In ſuo lib. Apologetic. c. 39

Attamen, quæ huc uſque dicta ſunt, altius inveſtigare conſtituimus. Itaque nona, decima, & quadrageſima quarta Inſtitutiones hujus libri ſatis patefaciunt graviſſimum munus, quo Parochi explanare debent divina eloquia, populumque docere myſteria ad comparandam animæ ſalutem neceſſaria, atque adeo actum Fidei, qui cunctis ſuis partibus conſtet; eundem denique populum monere haud ſatis eſſe, ſi quis generatim credat omnia, tanquam a Deo revelata, quæ Sancta Romana Eccleſia Fide tenet. Singulos obteſtamur, ut eaſdem Inſtitutiones diligenter percurrant, & in memoriam quoque revocent, quæ ipſis olim Theologiæ Profeſſores tradiderunt, aut ejuſdem Divinæ facultatis Scriptores evolvant. Tunc enim aliquis procul dubio ſe muneri ſuo defuiſſe deprehendet, & ex eo fonte perniciem omnem, ac detrimentum, de quo agimus, dimanaſſe.

Inſtitutio nona ſatis aperte comprobat a Parochis omnino per dies Feſtos explicandam populo Chriſtianam Doctrinam, iiſdem diebus pias conciones ad populum habendas Inſtitutione decima demonſtravimus. Cum vero de Ruralibus Sacellis ageremus (*e*), quæ pluſquam mille paſſus a Parochia diſtant, ſacrum in illis fieri permiſimus hora, quæ vicinis Ruricolis apte conveniret. Sacerdoti vero præcepimus, etiam ſub pœna ſuſpenſionis *a Divinis*, de futuris proxime diebus feſtis populum monere, Evangelium ab Altari declarare, neceſſaria ad æternam ſalutem tradere, & Chriſtianæ legis explanationem nunquam omittere pro iis omnibus, qui ad ſacrum convenerint. Porro hæc omnia Sacrorum Canonum auctoritate, ac Sedis Apoſtolicæ decretis confirmavimus; nam ſummopere optamus perſpecta omnibus eſſe fundamenta, quibus decreta noſtra innituntur.

(*e*) Inſtit. XIV.

Si vero Theologos conſulant, facile intelligent omnes, utile quidem eſſe, ſi quis omnia generatim credat, tanquam a Deo profecta, quæ credenda proponit Sancta Romana Eccleſia, haud tamen Fidei præcepto ſatisfacere, qui peculiaria quædam diſtincte non credat. Fides profecto ſalutis humanæ exordium, & veluti radix juſtificationis nuncupatur,

tur, ſine qua fieri nequit, ut Deo placeamus, & conſortium filiorum Dei conſequamur. Deum fidem exercemus, animos ad accipiendam juſtitiam comparamus, ac per Divinam gratiam excitati, & corrobati, Fidem auditu concipientes erga Deum libere movemur, fide tenentes omnia, quæ ipſe manifeſtavit, & pollicitus eſt, ut Synodus Tridentina docuit (*a*).

Quamobrem Theologi unanimes ſentiunt nonnulla *explicite* credi oportere, nempe Deum exiſtere abſque ullo principio, immenſum, omnipotentem, incomprehenſibilem, qui ſempiterno præmio, vel pœna probos, improboſque afficit: *Sine Fide* (inquit Sanctus Paulus (*b*)) *autem impoſſibile eſt placere Deo; credere enim oportet accedentem ad Deum, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit*. Hinc vigeſima ſecunda inter proſcriptas ab Innocentio XI. ſententias his verbis recenſetur: *Nonniſi Fides unius Dei neceſſaria videtur neceſſitate medii, non autem explicita remuneratoris*.

Porro id fide tenendum eſt *neceſſitate medii*, ut inquiunt Theologi, nec ulla cauſa excuſationis afferri poteſt. Eadem neceſſitate credendum proponitur Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, unum nempe natura Deum, Trinum vero perſonis; item Myſterium Incarnationis, Paſſionis, Mortis, & Reſurrectionis Divini Salvatoris. Ita docent communiori, tutiorique ſententia Theologi: Sanctus Thomas inquirit (*c*): *Utrum explicite credere Myſterium Incarnationis Chriſti ſit de neceſſitate ſalutis apud omnes*, deinde articulo octavo: *Utrum explicite credere Trinitatem ſit de neceſſitate ſalutis*. Utrumque Sanctus Doctor adfirmat, primum quidem ea ſacrarum litterarum auctoritate (*d*): *Non eſt aliud nomen* (de Chriſti nomine ſermo eſt) *datum hominibus, in quo oportent nos ſalvos fieri*; alterum vero Sancti Matthæi teſtimonio comprobat: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Inſuper Sanctus Thomas (*e*) expendit Incarnationis Myſterium explicite credi non poſſe, niſi Sanctiſſimæ Trinitatis Myſterium eadem fide teneatur: *Quia in Myſterio Incarnationis Chriſti hoc continetur, quod Filius Dei carnem aſſumpſerit, quod per gratiam Spiritus Sancti Mundum renovaverit, & iterum, quod de Spiritu Sancto conceptus fuerit*. Theologi Salmanticenſes eandem ſuper hac re opinionem tuentur (*f*): Cardinalis autem Cottus (*g*), quem ſuperius nominavimus, hanc ſententiam magis probabilem, magiſque tutam eſſe contendit; ſuſius quoque id ſuſtinet Pater Maurus Societatis Jeſu, qui Romæ per plures annos eximia cum laude Sac. Theologiæ facultatem tradidit (*h*).

Poſt hæc Myſteria, quæ *neceſſitate medii* fide explicite tenenda ſunt, alia proponuntur, quæ pariter explicite *neceſſitate præcepti* profiteri debemus; niſi forte interveniat ignorantia, quæ nulla diligentia vinci potuerit. Hæc autem ſunt, quæ in Symbolo Apoſtolico continentur, tria Sacramenta, Baptiſmus, Pœnitentia, & Euchariſtia, & reliqua alia, cum percipienda ſunt. Item oratio Dominica, quæ omnia vel ſperanda, vel a Deo petenda complectitur; poſtremo Decalogi præcepta, quibus vitam, moreſque noſtros conformare debemus, ut beatiſſimam gloriam aſſequamur. Hæc univerſa Cardinalis Laurias (*i*), & ante illum P. Suarez (*k*) ſapienter exponunt. De Symbolo Apoſtolorum mentionem fecimus, quod illi Spiritu Sancto afflati confecerunt, antequam in diverſas Orbis partes iter ſuſciperent pro diſſeminando Chriſti Evangelio, ut eadem unanimes ſentirent, certumque indicium, ac teſtimonium daretur, ut veri a falſis fidelibus diſtinguerentur (*l*). Quilibet autem Apoſtolorum peculiarem Symboli articulum pronunciavit, uti Sanctus Leo ſcribens ad Pulcheriam Auguſtam his verbis teſtatur (*m*): *Siquidem ipſius Catholici Symboli brevis, & perfecta confeſſio, quæ duodecim Apoſtolorum totidem eſt ſignata ſententiis, tam inſtructa ſit munitione cœleſti, ut omnes Hæreticorum opiniones ſolo ipſius poſſint gladio obtruncari*. Eandem ſequuntur ſententiam Venantius Fortunatus, Albinus Flaccus, & Rabanus, quem nominat Baronius (*n*). Omittimus duos ſermones Sancto Auguſtino adſcriptos, quibus ad id probandum veteres ſcriptores utebantur, & quos Sancto Auguſtino tribuendos recentiores minime exiſtimant. De eodem Apoſtolico Symbolo hæc habentur in Canone: *Vos ante*, de Conſecratione (*o*), *ante omnia Symbolum; & Orationem Dominicam & vos ipſi tenete, & illis, quos ſuſcepiſtis de ſacro fonte, oſtendite*.

Hæc omnia Scriptores fere omnes aperte commemorant, & præſertim Chriſtianæ Doctrinæ libello indicantur, quam ſi Parochi explanarent, niſi Cœli intemperies pro excuſatione adduceretur, aut alia cauſa ſolemnis Feſti, ut Sacrum in aliis Eccleſiis conficiant, atque ita Chriſtianæ legis explicandæ munus prætermittant, ſi Catecheſis de more inſtitueretur, ſi quoque Parochi ſibi ante oculos ponerent non modo primarium munus *Supra Corpus Chriſti verum*; Sed alterum pariter *ſupra Corpus Chriſti myſticum*; ſi animo perpenderent populum ab ore ipſorum legem requirere, uti docet Sanctus Thomas (*p*): *Alii autem promoventur ad alium actum, qui eſt ſupra Corpus Chriſti myſticum, & a talium ore Populus legem requirit; unde ſcientia legis in eis eſſe debet, non quidem, ut ſciant omnes difficiles quæſtiones legis, quia in his debet ad ſuperiores recurſus haberi, ſed, ut ſciant ea, quæ Populus debet credere, & obſervare de lege*, ſi, inquam, hæc fierent diligenter, ea triſtitia careremus, quam percipimus intelligentes in quibuſdam Parochiis earum rerum Populum imperitum eſſe, quæ ad æternam ſalutem neceſſario requiruntur. Neque illud generale reſponſum datum nobis fuiſſet, quod ſuperius indicavimus, cum ordinandi de actu Fidei interrogati fuerunt; quorum aliqui Deum revelantem exprimere non ſemel omiſerunt, & ob ignorantiam lapſi ſunt in ſententiam, quæ inter proſcriptas ab Innocentio XI. vigeſimum tertium locum obtinet: *Fides late dicta ex teſtimonio creaturarum, ſimilive motivo ad juſtificationem ſufficit*.

Aliqui revera diœceſis Parochi, cum de his rebus ſermonem haberemus, nobis teſtati ſunt, neque Catecheſim, neque pias ab Altari conciones, neque Chriſtianæ legis explicationem prætermitti, ſed inter Agricolas plures ingenio tardos, adeoque rudes verſari, qui nihil omnino percipere, & animo defigere poſſunt; alios, licet vehementer admonitos, ad Parochum audiendum cum reliquis haud convenire, alios demum, qui prius ad ſalutem neceſſaria bene didicerant, poſt aliquod tempus Parochum docentem audire negligentes, omnia dediſcere. Attamen commendamus primum, & gratias illis agimus, qui ſuo munere perfunguntur; deinde optimo jure reſpondere ipſis poſſumus in medium prolatas rationes ordinandis nullo pacto ſuffragari. Nam ſi craſſi, rudeſque deprehenduntur, ſi raro interfuerunt, dum Chriſtia-

(*a*) C. 6. & 7 ſeſſ. 6.

(*b*) In ep. ad Hæb. c. 11.

(*c*) 2. 2. q. 2. a. 7.

(*d*) Act. Ap c. 4.

(*e*) Eodem a. 8.

(*f*) L. 7. tr. 17. diſp. 6. dub. 1. §. 3. finali dicendum.

(*g*) Q. 2. du. 4. §. 2.

(*h*) L. 2. Opuſcrum [?] l. 7. q. 14. 3. a n. 45 uſque ad finem.

(*i*) In 3. l. Scut. t. 3. par. 1. diſp. 30. a. 4. §. 1.

(*k*) L. De Fide, Spe, & Charit. diſp. 13. ſect. 4.

(*l*) Rufinus in Prxf. Exp. Symboli Ap.

(*m*) Ep. 27. alias 13.

(*n*) Ad an. Chr. 44. n. 27.

(*o*) Diſt. 4.

(*p*) In ſup. par. 3 q. 36 ar. 2. ad primum.

ſtianæ legis doctrina explicaretur, ſi ipſam bene addiſcere non potuerunt, teſtimonium, quod a Parochis exquirimus ante Ordinationem, illis obſignare non debebant. Item ſi declarantes Populo actum Fidei pro æterna ſalute neceſſarium, Populum in hoc errore verſari deprehendiſſent, nempe ſatis eſſe, ſi profiteatur omnia, quæ docet Sancta Romana Eccleſia, tanquam a Deo manifeſtata; hanc ſane erroris maculam detergere oportebat, actumque Fidei tradere, qui Myſteria, alioſque articulos, quos nuper enumeravimus, explicite comprehenderet, ac poſtremo clauſulam ſubjicere, Fidem nempe præſtare reliquis omnibus, quæ Sancta Romana Eccleſia tenet, & nobis fide tenenda proponit ob eam cauſam, quod illa Deus patefecerit, qui ſumma veritas eſt, quive nec ipſe decipi, nec alios in errorem ducere poteſt.

Verum, ut omnem de medio tollamus oppoſitionem, quæ ſpeciem aliquam præſeferre videtur, adfirmari poteſt explicite percipienda eſſe omnibus ea, quæ *neceſſitate medii*, *& neceſſitate præcepti* credenda proponuntur; ſed non eandem in ſingulis, paremque earum rerum cognitionem poſtulari. Nam Eccleſiaſtici Laicis magis excellere debent, adulti Pueris, ac Puellis; & qui mentis præſtantiam, ac celeritatem majorem obtinent, iis anteire debent, qui tardiores ſunt ingenio. Id ſapienter expendit graviſſimus Vir in cura animarum probe verſatus, qui libellum anno 1719. Typis edidit Florentiis
(a) Nu. 17. hoc titulo inſcriptum: *Hoc doce* (a): *Dico ultimo* (inquit ipſe) *non omnes fideles teneri æqualiter ad explicitam notitiam eorum, quæ hactenus memoravimus, ſed attendendum ſtatum, munus, necnon ætatem, ac capacitatem uniuſcujuſque*. Idem clare docet S. Thomas (b), qui ait: *Poſt tempus gratiæ revelatæ tam majores, quam minores tenentur habere fidem explicitam de Myſteriis Chriſti, præcipue quantum ad ea, quæ communiter in Eccleſia ſolemnizantur, publice proponuntur, ſicuti ſunt articuli Incarnationis. Alias autem ſubtiles conſiderationes circa Incarnationis articulos tenentur aliqui magis, vel minus explicite credere, ſecundum quod convenit ſtatui, & officio uniuſcujuſque*.

(b) 2. 2. q. 2. a. 6. per totum, & a. 7. in corpore

Illud etiam accedit, non ſatis eſſe Parochis, ut certo aſſerant omnem operam contuliſſe, ut neceſſaria ad ſalutem populus doceretur, & ſi aliter contigerit, non ſibi, ſed populi vitio tribuendum, non, inquam, ſatis, eſſe, ſi ſtatis diebus Chriſti doctrinam, ac legem explicaverint, ſed etiam requiri, ut importune, vel opportune illos graviter objurgaverint, qui Parochum audire negligerent, & Parentes etiam, qui liberos ſuos haud cogerent in Eccleſiam convenire, dum Parochus populum inſtitueret; opus eſſe, ut piis concionibus frequenter ante oculos populi ſubjecerint quæ potiſſimum credenda ſint, & quæ facienda, ut ad beatam vitam fideles perveniant; oportere etiam, ut prius imbuerit rerum neceſſaria cognitione Pueros, ac Puellas, quæ ad Sacram Euchariſtiam primum accedere debent, nec ullos ad Corpus Chriſti ſumendum accedere paſſus fuerit, quos antea plane idoneos non cognoverit: opus eſſe, ut ſponſos diligenti examine probaverit, an Chriſti legem, & doctrinam bene intelligerent, dum ipſorum mutuum conſenſum pro ſponſaliis ineundis exploravit, antequam illos Matrimonio conjungeret. Id
(c) Inſt. 48. nos alio loco demonſtravimus (c); Poſtremo opus eſſe, dum Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtravit illis, quos jure merito ſuſpicari potuit, aut nunquam didiciſſe, quæ *neceſſitate medii*, *& neceſſitate præcepti* credenda explicite ſunt, aut illorum penitus oblitos fuiſſe, opus, inquam, eſſe, ut eorum ſaluti, ac bono prudenter conſuluerit: Innocentius XI. hanc ſententiam ſexageſimo quarto loco proſcripſit: *Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia Myſteriorum Fidei, & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem, neſciat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Noſtri Jeſu Chriſti*. Hinc patet illicite, & invalide criminum abſolutionem illi impertiri, qui Deum ignorat mercedem bonis, atque improbis ſupplicium illaturum, quod *neceſſitate medii* Fide tenendum eſt. Invalidam, vel ſaltem illicitam quoque conſtat eſſe abſolutionem, quæ conceditur Myſteria Sanctiſſimæ Trinitatis, atque Incarnationis Domini ignorantibus. Primum quidem, ſi magis probabilem, magiſque tutam eorum opinionem ſequi velimus, uti nos faciendum putamus, qui eadem bina Myſteria *neceſſitate medii* profitenda neceſſario exiſtimant. Secundo ſaltem illicitam abſolutionem adfirmavimus; nam ſi amplectamur eorum ſententiam, tanquam in ſola ſpeculatione probabilem, qui aſſerunt eadem Myſteria ſolum *neceſſitate præcepti* neceſſario credenda, *in voto* tamen *neceſſitate medii*, ſi, inquam, Confeſſarius hanc ſententiam admittat, tamen illam ſequi nequit, dum reipſa confert abſolutionem ignorantibus eadem Myſteria per oſcitantem, ac vincibilem negligentiam, uti plerunque contingit, aut ignorantiam habentibus eorundem Myſteriorum, quæ vinci, ac depelli nequaquam potuit. Nam Innocentius XI. hanc ſententiam primo loco damnavit: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, aut conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis*. De his Cardenas (d), P. Viva (e), ac P. Zuccherius (f) copioſe diſſerunt. De his quoque ſermonem habet P. Segneri in eo libello, *qui Parochus Inſtructus* (g), & in alio, *qui Confeſſarius Inſtructus* inſcribitur (h). Tandem omnes Scriptores unanimes adfirmant nullo modo abſolutionem rite concedi poſſe imperitis earum rerum, quæ *neceſſitate medii* neceſſariæ proponuntur, eoſque prius edocendos, quam a criminibus diſſolvantur. Item protrahendam illis abſolutionem, qui neceſſaria *neceſſitate præcepti* non ſine culpa ignorant, quibus tamen impertiri abſolutionem aliquando permittunt, ſi tamen neceſſaria *neceſſitate medii* bene calleant, ac de priſtina ſocordia, in addiſcendis neceſſariis *neceſſitate præcepti* dolorem teſtentur, illiſque percipiendis ſe operam ſedulam daturos polliceantur (i). Hæc univerſa, quæ expoſuimus, Rectores animarum iterato perficere debent, ut ſe culpa vacuos omnino probent, eamque in Populum conferant. Quod ſi muneri ſuo plene ſatisfecerint, nec tamen ignorantiæ tenebras ab omnibus depulerint, nihil aliud ſupereſt, niſi a Deo requirere fontem lacrymarum, quem Jeremias expoſcebat: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die, ac nocte interfectos filios populi mei*.

(d) Diſſ. 4. de Pr. inter proſcr. ab Innoc. XI. c. 5.
(e) Eodem loco n. 4. & ſeq.
(f) In Dec. Mor. Cl. Par. caſu 1. Menſis Febr. n. 13.
(g) C. 22. §. 1.
(h) C. 7.
(i) Salm. Th. t. 5. de curſu Mor. tr. 21. c. 2. par. 5. n. 58. & ſeq.

Hæc monenda neceſſario duximus de iis, quæ propoſita primo fuerunt in Cœtu, quem in Civitate habitum ſuperius memoravimus. Nunc ad ea veniamus, de quibus ſecundo loco tunc actum fuit, nempe de neceſſitate, atque utilitate actuum Fidei, Spei, & Charitatis, quos intra quinquennium ſolum elicere nefas oſtendimus. Ac primum illud

cet-

certiſſimum eſt, divino, naturalique præcepto nos impelli, ut in vitæ curriculo actus Fidei, Spei, & Charitatis aliquando proferamus. Alia quoque præcepta nos adigunt eoſdem actus iterare, nempe cum Dæmonis inſidiis occupati, illas effugere nullo modo poſſumus, niſi eoſdem actus exprimamus. Id aperte colligitur ex prima ſententia, quam Alexander VII. inter proſcriptas adnumeravit: *Homo nullo unquam vitæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex vi Præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium*. Hinc conſtat haud ſatis eſſe virtutem charitatis erga Deum, quæ in obſervandis ipſius præceptis continetur, juxta teſtimonium Sancti Joannis: *Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt qui diligit me*. Idem comprobatur ex ſententia, quam Alexander VIII. tanquam hæreticam proſcripſit: *Bonitas objectiva conſiſtit in convenientia objecti cum natura rationali; formalis vero in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc ſufficit, ut moralis actus tendat in finem ultimum interpretative. Hunc homo non tenetur amare neque in principio, neque in decurſu vitæ ſuæ moralis*. Porro hæc ſententia non de *virtuali*, ſed de formali dilectione intelligi debet. Huc etiam referri merito poteſt illa ſententia, quam Innocentius XI. decimo ſexto loco improbavit: *Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpeciale, & ſecundum ſe*.

Cum hæc ita ſe habeant, Diſſertationem Theologicam conficere animus non eſt, neque decernere quoties actus Fidei, Spei, & Charitatis emittere teneamur, aut *per accidens*, ut inquiunt Theologi, atque ob alia præcepta peculiaria, quæ eoſdem actus fidelibus indicunt. Quippe nulla in Theologia Morali diſputatio tam diverſis Scriptorum opinionibus implicatur. Nos ſolum afferemus quædam ſacrarum litterarum teſtimonia; ac primum de actu Fidei illud Sancti Joannis objicitur (*a*): *Sic enim Deus dilexit Mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam*. Pro ſpe autem illud Pſalmi 4. aptiſſime convenit: *Sacrificate ſacrificium Juſtitiæ, & ſperate in Domino*. Pro actu dilectionis nihil accommodatius excogitari poteſt, quam illud Deuteronomii (*b*): *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis, & meditaberis in eis ſedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens, atque conſurgens, & ligabis ea, quaſi ſignum in manu tua, eruntque, & movebuntur inter oculos tuos, ſcribeſque ea in limine, & oſtiis domus tuæ*. Porro hoc teſtimonium aliis auctoritatibus Sanctorum Matthæi, Marci, ac Lucæ confirmatur. Quamobrem, abjectis ſententiis, quas Summi Pontifices improbarunt, uti ſuperius dictum eſt, omiſſis pariter omnibus, quæ in diſputationem vocantur, illud pro certo aſſeremus, magno in diſcrimine amittendæ ſalutis verſari, qui diutius hos actus elicere prætermittit. De actibus Fidei Cardenas copioſe verba facit (*c*). De actu Charitatis hæc tradit Cardinalis Gottus (*d*): *Per ſe obligat Præceptum Actus Charitatis in Deum ſuper omnia, non ſemel in anno, ſed frequenter infra annum, ita tutius, & probabilius. Præceptum enim maximum, & primum, latum cum tanta, ex parte Dei, cautione, quod, ut ex Deuteronomio cap. 6. ſuperius allato, hominum oculis, & cordibus ſemper obſervari, ac inſertum eſſe debet, nec poteſt ſine piaculo per longum tempus negligi. Immo ingratum ſe exhiberet homo, qui, cum continuis a Deo beneficiis cumuletur, diu ſtaret, quin ad ſuum Benefactorem per amorem ſeſe converteret*. De ſingulis vero actibus Fidei, Spei, & Charitatis hæc habet P. Viva (*e*): *Propterea ad hos præſtantiſſimos Actus eliciendos ſæpe conari debemus*.

(*a*) Cap. 3.

(*b*) Cap. 6.

(*c*) De Propoſitionibus proſcriptis diſſert. 9. prop. 65. cap. 2.

(*d*) Lib. 10. dub. 1. q. 3. de Charitate §. 4. num. 25.

(*e*) De prima Propoſitione ab Alexand. proſcripta num. 7.

Qua de cauſa, cum ſalus animarum, quæ nobis tradita fuit, nos vehementer, uti decet, ſollicitet, ac potiſſimum cogitantes in ea conditione Diœceſanos verſari, ut eorum Inſtitutio a ſolo Parocho dependeat, ideo in cœtu ſancitum fuit, & nunc idem repetitur, decretiſque adjungitur, ut Parochi omnes, ac reliqui Sacerdotes, qui ſubſidiariis Eccleſiis præſunt, aut Sacellis per mille paſſus a Parochia ſejunctis, & explicare omnino debent Populo Chriſtianæ legis diſciplinam, atque inſtituta, ut, inquam, ſingulis diebus Feſtis, priuſquam rem divinam incipiant, actus Fidei, Spei, & Charitatis alta voce pronuncient, eoſque populus ad verbum repetat: iidem actus libello adduntur Chriſtianæ Doctrinæ, quæ Typis edita fuit anno 1733. Confidimus autem Dei bonitatem, ac clementiam non defuturam, ut illos animis Populi defigat, eumque permoveat, ut diebus etiam profeſtis eoſdem actus renovet, ac potiſſimum in extrema vitæ periodo, cum de ſalute æterna dimicatur. Monendum pariter cenſemus in libello Chriſtianæ Doctrinæ his verbis actum Fidei explicari: *Ego credo quidquid in Symbolo Apoſtolorum continetur, & quidquid Sancta Eccleſia credendum proponit &c.* Sed prius in eodem libello agitur de duobus Myſteriis Trinitatis, atque Incarnationis, aliiſque, quæ *neceſſitate medii*, ac *neceſſitate præcepti* cognoſcenda, ac fide tenenda neceſſario ſunt.

Tertio loco actum fuit in eadem Congregatione de teſtimoniis, quæ Vicarii Foranei, vel Parochi Ordinandis obſignant. Cum memoriam repetimus veteris Eccleſiæ diſciplinæ, eadem lege obſtrictos intuemur Epiſcopos, ne temere manus imponerent, magnumque ſtudium contuliſſe, ne ad Ordines Majores, & Minores aliquem, niſi idoneum, reciperent, alioſque omnes ſecluderent, qui parum digni hoc honore viderentur: Illi tamen quibuſdam ſubſidiis præditi fuerunt, quibus nos omnino caremus. Archidiaconi partes, ac munus fuit eorum doctrinam, & indolem explorare, qui Ordines ab Epiſcopo poſcebant; omiſſis aliis documentis id potiſſimum comprobatur duabus Innocentii III. Decretalibus (*f*). Nunc autem petitur quidem ab Archidiacono, dum Sacra Ordinatio peragitur, utrum Ordinandos ſatis idoneos arbitretur, quod ipſe adfirmat; ſed hæc fiunt, ut Ritus antiquitatis ſervetur, ac ne formulæ, quæ a Majoribus inductæ fuerunt, labefactentur. Etenim neminem latet Ordinandorum ingenia, ac mores ab Archidiacono nullo pacto cognoſci; olim Fideles alicujus meritis, ac virtute ducti fere per vim Epiſcopo illum proponebant, ut Ordinibus initiaretur. Id S. Auguſtino contigiſſe narratur (*g*). *Eum ergo tenuerunt, & ut in talibus conſuetum eſt, Epiſcopo Ordinandum intulerunt, omnibus id uno conſenſu, & deſiderio fieri, perficique petentibus, magnoque ſtudio, & clamore flagitantibus, uberim eo flente &c. & eorum, ut voluerunt, completum eſt deſiderium*; quod ſapienter interpretatur poſt clariſſimum Virum Cardinalem Noris Pater Joannes Salinas Canonicus Regularis, qui non ſine magno Eccleſiaſticæ eruditionis detrimento, ac pernicie paucis abhinc annis vita deceſſit: *Senſus eſt* (inquit), *invitum, ac per Populi tumultum evectum*

(*f*) In cap. ad hæc, & capite noſtram, de Officio Archidiaconi.

(*g*) Poſſidius c. 4.

N

Google

ctum fuiſſe ad Clericatum. At vero: cum non facile (ait Thomaſſinus (*a*)) *regeretur, ſed ultra rectos limites quandoque eveheretur populi tumultuantis impetus, eo tandem deventum eſt, ut dommarentur* Canones, *nec plebi quidquam permitteretur, quam ut de vita, & moribus eligendorum teſtimonium diceret.* Eandem conſuetudinem in vita Alexandri Severi Lampridius commemorat: *Ubi aliquos voluiſſet vel Rectores Provinciis dare, vel Prepoſitos facere, vel Procuratores, id eſt Rationales, ordinare, nomina eorum proponebat, hortans populum, ut ſi quis quod haberet criminis, probaret manifeſtis rebus, ſi non probaſſet, ſubiret pœnam capitis. Dicebatque, grave eſſe, qui Chriſtiani, & Judæi facerent in prædicandis Sacerdotibus, qui ordinandi ſunt, non fieri in Provinciarum* Rectoribus, *quibus & fortunæ hominum committerentur, & capita.* Nunc quidem in Ordinandis Diaconis, ac Sacerdotibus Epiſcopus Populum interrogat, an aliquid contra illos in medium proferre poſſit, ſed nullus omnino reſponſum reddit, aut quia latinum ſermonem, quo Epiſcopus utitur, populus ignorat, vel quia cognitum, perſpectumque habent univerſi hac ſolum ratione id fieri, ne veſtigia Ritus antiqui obliterentur.

(a) De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina 1. lib. 1. c. 33. n. 1.

Tridentina Synodus id perpendit, ſervatoque veteri ritu novam diſciplinam invexit (*b*), juſſitque promulgari in Eccleſia illorum nomina, qui Ordines exquirunt, ipſorumque conditionem, ætatem, familiam, ac mores a probatiſſimis viris inveſtigari. Deinde præcepit Epiſcopis (*c*), ut eadem ipſi diligenter expendant, adhibito conſilio Sacerdotum, virorumque præſtantium, qui ſcientia divinarum legum, & ſanctionum Eccleſiæ plurimum commendentur. Plura alia decreverunt Patres ejuſdem Synodi, quæ Abellius in eum librum congeſſit, qui inſcribitur: *Enchiridion Epiſcopalis ſollicitudinis* (*d*). Ibi præſertim hæc monentur: *Cum autem, in amplis præſertim Diœceſibus, ſolus Epiſcopus eorum omnium, quæ ad Ordinationes prærequiruntur, pondus ſuſtinere nequeat, tales ſibi hoc in negotio coadjutores, & cooperatores adhibere debet, quibus plene confidere queat, hoc eſt, probos, peritos, expertos, ac prudentes, nec, quæ ſua ſunt, quærentes, ſed quæ Jeſu Chriſti.* Romæ anno 1719. probus Eccleſiaſticus præclarum opus in lucem dedit, cui titulus: *De vita, atque officio Epiſcopi* (e): Quoniam (inquit ipſe) Epiſcopus fidem præſtare aliis debet, nempe Ludimagiſtris, ac Parochis, cum Ordines conferendi ſunt, ideo cognitum faciat omnibus nullam ſe in hoc negotio diligentiam, ſtudium, operamque omittere velle; graviter objurget, qui negligenter ſe geſſerint, gravius etiam illos puniat, qui fraudem aliquam moliuntur, nempe teſtimonia falſa proferunt, aut titulos Patrimonii ſimulant, ut Epiſcopum, ſi poſſint, in errorem adducant; magnopere commendat idem auctor Epiſcopos, qui Cœtum virorum inſtituerint fide, ac probitate præſtantium, ut merita Ordinariorum accurato ſtudio examinent. Illud poſtremo aſſerit baud ſatis eſſe, ut de Ordinandis Epiſcopus recte judicet, quod ipſi ad breve, ac perfunctorium examen de more vocentur, & de ingenio, ac doctrina periculum faciant, cum fortaſſe illos nec Epiſcopus, neque Examinatores unquam viderint.

(b) In c. 5. ſeſſ. 23.

(c) In c. 7. ejuſdem ſeſſ.

(d) Cap. 10. ſect. 1. in ſeſſ. 4.

(e) Pag. 71.

Cœtum ejuſmodi Virorum ſtatuimus, cum primum hanc Eccleſiam adminiſtrare cœpimus, & nos ipſi ſemper interfuimus; neque profecto deſumus, cum Ordinandi de peractis ſtudiis, ac doctrina examen ſubeunt. Plures ſuper bac re Inſtitutiones edidimus: Ac primum de Clericis Eccleſiæ addicendis, & de Ordinibus exercendis, priuſquam ad reliquos gradus aditus pateat, multa diſſeruimus (*f*): de ſtudiis ſuſcipiendis ab iis, qui Ordines expetunt (*g*), ac de Interſtitiis (*h*) pariter egimus. Pagellas imprimi juſſimus, quibus Clerici Eccleſiæ adſcripti, peractumque exercitium Ordinum certo probetur; aliam quoque adjunximus de ratione interrogandi Ordinandos, cum ipſorum ingenium, ac doctrina in examen revocantur. Die octava Aprilis anno 1732. ad omnes Vicarios Foraneos litteras Encyclicas dedimus, certamque normam, ut merita Ordinandorum tuto nobis indicarent. Numquam eos nominavimus, qui circa mores Ordinandorum aliquid nobis aperuerint, nec illis unquam Ordines contulimus, quos nec graviter, nec honeſte vitam agere deprehendimus: *Verum* (inquit Vaneſpenius (*i*)) *quid ex his teſtimoniis ſecuritatis ordinarie habere poterunt Epiſcopi, apprime noverint, Præſides, aut Parochos eſſe tales, qui ejus ſint eruditionis, prudentiæ, & pietatis, ut merito confidant, quod nullis hujuſmodi teſtimoniales ſint daturi, niſi iis, quos ſciunt qualitates Ordinibus Sacris neceſſarias habere.* Ideo maximo, quo poſſumus, ſtudio Vicarios Foraneos, ac Parochos hortamur, ne teſtimonia Ordinandis temere impertiant; ut Deum ſolum, non hominum gratiam, ac benevolentiam ſibi ante oculos ponant, cum de virtute illorum teſtantur, ut eandem ſententiam ante, & poſt Ordinationem conſtanter habeant, utque, ut uno verbo complectamur omnia, ab illis ſummopere petimus, ne ullam fraudem nobis inferre velint. Rei gravitas, ac magnitudo, Sacerdotis dignitas, qua ipſi præditi ſunt, munus, quo funguntur, & jusjurandum, quo fidem polliciti ſunt Epiſcopo Ordinanti, ac cæteris in ejus locum ſubrogandis, id poſtulare omnino videntur; ac poſtremo id maxime conſentaneum eſt voluntati noſtræ, qui diœceſim affluere imperitis Sacerdotibus numquam feremus. Quod ſi hac diligentia adhibita nullus fructus conſequetur, ſed prava conſuetudo magis in dies propagabitur, Orninationes haud ſine mœrore animi noſtri intermittemus, & Summo Pontifici delarabimus fieri vix poſſe, ut fraudulenti in externo foro jure plectantur; nam dolus aperte oſtendendus, qui Deo quidem manifeſtus, hominibus tamen ignotus plerumque efficitur; nullamque aliam rationem nobis exhiberi, ut mores Ordinandorum, & Eccleſiæ neceſſitatem percipiamus, niſi ejuſmodi teſtimonia adhibeantur. Quamobrem, niſi aliud nobis præcipiatur, ad Ordines tantum illos ſuſcipiemus, qui in Civitate verſantur, quos bene cognoſcere poſſumus, & Regulares, qui nullam in ſtatuendo Patrimonio fraudem intermiſcere poſſunt. Si de ipſorum Interſtitiis agatur, non ſemel Sacri Concilii Congregatio reſpondit debere Epiſcopum ad ſententiam, & fidem Præſidum Regularium conformari, uti nos alio loco demonſtravimus (*k*). Inſuper eadem Congregatio die 27. Aprilis anno 1595. illud etiam ſtatuit [*l*]: *Sacra &c. cenſuit, Regulares non comprehendi cap. 5. ſeſſ. 25. de Reformatione Concilii Tridentini, ſed ſufficere teſtimonium ab eorum Regularibus Superioribus allatum.* Neque pro examinandis Regularibus adeo ſolliciti ſumus, uti fuſius probavims Inſtitutione 23., nam certum fere habemus etiam poſt Ordines ſtudiis operam daturos, quod affirmari nequit de Clericis ſæcularibus, qui vix Altaris gradus contigerunt, ſtudiis omnibus nuncium perpetuum mittunt.

(f) Inſtit. 2.

(g) Inſt. 42.

(h) Inſt. 58.

(i) In ſuo Jure Eccleſiaſt. p. 2. tit. de Sacram. Ordinis c. 4. num. 39.

(k) Inſt. 58

(l) Lib. 8. Decretorum p. 110

Ulti-

Ultimo loco agendum ſupereſt de eleemoſynis, quæ impendi debent juxta voluntatem offerentium; & quoniam non deeſt, qui *fingit laborem in præcepto*, aliqua ſuperaddenda neceſſario exiſtimamus. Conſilia noſtra ſuper hac re probanda ab omnibus pro certo habemus, quæ rationi prorſus conſentanea videbuntur. Metum deponent, ne virtutis opinionem apud populum amittant, quæ profecto nunquam magis concitari in animis ſolet, quam ſi de congeſtis eleemoſynis aperta fronte ratio perſolvatur, ut palam conſtet eas Parochorum commodo nequaquam tribui, ſed piis operibus inſumi, quemadmodum offerentes exigunt.

Neque ſane novum, aut inuſitatum videri debet, ſi queratur populus male impendi eleemoſynas, & ſi aditus his corruptelis occludi velit, ſalva tamen, & integra probitatis laude, quæ Sacerdotibus convenit. Dimidiam ſicli partem a ſingulis Judæis perſolvi Deus imperaverat, quæ pretium animæ nuncupabatur, ut diuturnum, beatumque vitæ curſum obtinerent (*a*): *Media ſicli offeretur Domino &c. ut ſit munimentum eorum cordi Domino, & propitietur animabus eorum*; tota hæc pecunia pro reſtaurando Templo conferri debebat. Cum Joadas Pontificatum gereret, cujus voce ſalutatus in Templo Rex fuit Joas, qui unice ſupererat ex Regali ſtirpe; juſſu, ac ſcelere Attaliæ penitus extincta, ſermo inter populum divulgari cœpit eandem pecuniam haud impertiri Templo, uti fuerat inſtitutum, novum conſilium, quod inferius explicabimus, initum fuit, ne locus in poſterum his querimoniis daretur. Interim Pontifex Joadas baud ſe laceſſitum, offenſumque queſtus eſt, dum Fides Levitarum, quibus ipſe præerat, in dubium revocaretur. Initio novæ Legis Apoſtoli diſtribuendis eleemoſynis Judæos præfecerant, qui veteres ritus, ac diſciplinam abjecerant, ut Chriſtum Dominum ſequerentur, cujus diſcipulis fortaſſe adſcripti fuerant, eique ſemper adhæſerant, dum adhuc vita fungeretur. Quare ſapientius hi Miniſtri deſignari non potuerant: Poſt celebrem illam concionem, qua Sanctus Petrus Judæos plures convertit in iis provinciis natos, ubi græca lingua ſolum colebatur, graviter ipſi conquelli ſunt, parce ſuis vidois, largius vero cæteris eleemoſynas dividi, qui hæbraice loquerentur. Tunc Apoſtoli partes, cauſamque diſcipulorum tuendam non ſuſceperunt, neque ullam ſibi injuriam fieri arbitrati ſunt, ſi munus diſtribuendæ inter Fideles pecuniæ aliis demandarent. Opportunum conſilium excogitarunt, quod Acta Apoſtolorum commemorant (*b*). Ibas non quidem Vicarius Foraneus, aut Parochus aliquis, ſed Edeſſæ Metropolitanus in judicium adductus fuit, tanquam infidus adminiſter pecuniæ, & ſupellectilis, quæ ad Eccleſiam pertinebat, uti ex Actis Concilii Calcedonenſis deprehenditur, in quibus etiam remedium huic corruptelæ adhibitum continetur, & occaſionem inde ſumptam intelligimus, ut lex generalis indiceretur, de qua paulo poſt ſermonem habebimus. Sed nemo colligere poteſt ex hiſtoria ejuſdem Concilii reliquos Metropolitanos, aut Epiſcopos id ægre tuliſſe, ſuamque dignitatem contemptam exiſtimaſſe. Nullus ex ipſis Ibam ſolum puniendum propoſuit, cæteris autem rationem habendam, qui tam nefarium crimen non admiſerant, ſed eleemoſynas, & Eccleſiæ ſupellectilem magna cum fide adminiſtraverant.

(*a*) Ex. c. 30

(*b*) Cap. 6.

Si Sacerdotes minime lædunt querimoniæ, quas Populus ob collatas ipſis eleemoſynas diſſeminavit, eos minime lædet, ſi certo conſtet eaſdem eleemoſynas fideliter aſſervatas, ac deinde erogatas, uti Offerentes ſtatuerunt, neque hoc negocium in ſola fide eorundem Sacerdotum eſſe collocatum. Sed conſilium Joadæ Pontificis in medium proferamus, quo finem querimoniis impoſuit, uti ſuperius indicavimus (*c*). *Et tulit Joadas Pontifex Gazophylacium unum, aperuitque foramen deſuper, & poſuit illud juxta Altare ad dexteram ingredientium Domum Domini, mittebantque in eo Sacerdotes, qui cuſtodiebant oſtia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad templum Domini: cumque viderent nimiam pecuniam eſſe in Gazophylacio, aſcendebant Scriba Regis, & Pontifex, effundebantque, & numerabant pecuniam, quæ inveniebatur in Domo Domini, & dabant eam juxta numerum, atque menſuram in manu eorum, qui præerant cæmentariis Domus Domini, qui impendebant eam in fabris lignorum, & in cæmentariis iis, qui operabantur in Domo Domini.* Conſilium hoc pariter initum fuit a Synodo Calcedonenſi, ut querimonias in Ibam concitatas ſedaret: *Ut Eccleſia ſubſtantiam deinceps per Oeconomos regeret* (*d*). Hinc dimanavit Canon 26. ejuſdem Concilii, quem memorat etiam Gratianus (*e*), quo decernitur, ut Epiſcopi Bona Eccleſiæ adminiſtrent, adhibito tamen Oeconomo, cum bona Epiſcopi a bonis Eccleſiæ nulln tunc diſcrimine ſejungerentur: *Ut nec ſine teſtibus ſit Eccleſiæ miniſtratio, nec ideo res ejus diſſipentur, & probrum, ac dedecus Sacerdotio inuratur.*

(*c*) L. 4. Reg. c. 12.

(*d*) Lupus in Not. in Con. Gen. & Prov. [illegible] primæ Ed. p. 816.

(*e*) Diſt. 89.

Tunc igitur dignitas Sacerdotum in eo ſita non fuit, ut bona Eccleſiæ, eleemoſynas, & oblationes ſoli adminiſtrarent, ſed ut bona Eccleſiæ tradita, illibata fide cuſtodirent, alioſque Teſtes adhiberent, ac Miniſtros, cum Eccleſiaſtici redditus inſumerentur: *Quo quidem* (de Oeconomo loquitur Zonaras), *ex Epiſcopi tamen ſententia, bona procurante, & quos in uſus Eccleſiaſtici redditus inſumantur, facile apparebit; nec erit, cur quiſpiam, in Eccleſiæ Patrimonio diſſolutum Epiſcopum fuiſſe ſuſpicari queat &c. Qua quidem ex re cum Epiſcopi fidem multitudini ſuſpecta eſſe conſuevit, tum offenſiones quoque Populi, velut ex odio male geſtæ poteſtatis excitantur.* Hæc omnia conſilium, quod inivimus, plene confirmant: Nam iterato nobis querimoniæ delatæ fuerunt, & aliqui Parochi ingenuo confeſſi ſunt pecuniam pro Sacris faciendis, cum Defunctorum Officia indicerentur, aut pro conſervandis meſſibus congeſtam, in apparandis epulis abſumi conſueviſſe. Quamobrem interdiximus ejuſmodi convivia; juſſimus deponi in Capſulis eleemoſynas, eaſque duabus clavibus cuſtodiri, nec ullam deſumi pecuniam, niſi præſentes adſint, qui claves eaſdem ſervandas acceperunt. Præcepimus etiam adnotari deſumptam pecuniam, ejuſque uſum alio libello deſcribi, rationemque accepti, & expenſi nobis quotannis exhiberi. Hæc omnia fuſius exponuntur Inſtitutione 54., cui pauca adjungimus, quæ in calce decretorum ſignificabuntur.

Quæ huc uſque diximus ſatis haberi poſſunt, ut perſpectum fiat, Sacerdotum dignitati nullas tenebras offundi, licet plura decreta pro ſervandis integre, & fideliter impendendis eleemoſynis, atque oblationibus promulgentur, nec ullum laicis aditum præberi, ut de fide Sacerdotum ſuſpicentur. Sed quoniam nonnulli recentioris ævi magis, quam antiquitatis exemplis delectantur, illorum voluntati libentiſſime morem geremus. Tridentina Synodus mulctas irrogare Epiſco-

po permittit (a) ea conditione, ut piis operibus inſumantur. Illas tamen Epiſcopo tribui concedit, quæ jam ſancitæ ſunt a jure, vel a ſtatuto, non autem eas, quas Epiſcopus judicio ſuo imponit, ne forte ipſas augere magno ſtudio cupiat, ut divitiis cumuletur (b). Procul dubio Epiſcopi Vicariis Foraneis, & Parochis fama honeſtatis, & publicæ exiſtimationis ſe præferendos merito cenſebunt. Attamen nullus inter probos Epiſcopos invenietur, qui mulctam irrogans, decretum ob eam rem non conficiat, quod in Acta Cancellariæ refertur, qui mulctarum Cuſtodem non habeat, qui poſtremo, depoſitam pecuniam erogare pie conſtituens, mandatum non obſignet, quo mulctarum Cuſtos pecuniam depromat; quæ revera fieri magna diligentia conſueverunt, ut dati, acceptique omnis ratio palam oculis ſubjiciatur. Item Capitula in Metropolitanis, & Cathedralibus magna ſe honeſtatis laude prædita exiſtimant, tamen in illis diœceſibus, ubi poſt mortem Epiſcopi bona vacantis Sedis adminiſtrant, rationem de acceptis, & expenſis novo Epiſcopo reddere juxta Tridentinam Synodum tenentur (c). Cuſtodes Regulares Sacrarii probitatem præſeferunt, tamen Urbanus VIII. hæc conſtituit in decretis Generalibus, quæ deinde Innocentius XII. confirmavit: *Debeant ulterius Regulares prædicti omnes, & quaſcumque eleemoſynas tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium Miſſarum reponere in capſa particulari ſub duabus clavibus, quarum una penes ſuperiorem localem, altera vero penes alium a Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ut de eiſdem eleemoſynis, & celebratione Miſſarum coram Patribus Diſcretis, ſeu Conſiliariis, vel alio ſimili modo nuncupatis, ſingulis menſibus diſtinctam rationem exigere, & reſpective reddere*. Inſuper Parochos, qui Eccleſiis in hac diœceſi præfuerunt, cum Cardinalis Palæottus, & Cardinalis Jacobus Boncompagnus hanc Sedem obtinebant, probos, & innocentes fuiſſe nullo modo eſt dubitandum, tamen Cardinalis Palæottus hæc ſtatuit (d): *Eleemoſynam in capſula Societatis Sanctiſſimi Sacramenti, quam Parochus ad id paratam eſſe Populum moneat, reponent, quæ duabus clavibus occludatur, quarum unam Maſſarius, aliam Curatus tenent &c. Juſtum pretium in eadem capſula reponent &c. Eleemoſynas e capſula Parochus extrahet coram Populo, & pecuniam totam numerabit, numerum in Libro Societatis annotabit*. Eiſdem legibus adminiſtratur Sodalitium Divini Sacramenti cum in hac Civitate, tum in diœceſi univerſa, quas Cardinalis Boncompagnus inſtituit; eaſque nos adprobavimus, & anno 1731. Typis imprimi curavimus (e).

(a) Seſſ. 25. de Ref. c. 3.

(b) Tho. de veteri, & nova Ecc. diſc. par. 3. l. 1. c. 34. n. 10. Pagn. c. Præl. n. 4. & ſeq. de Pœnis. Monac. in Form. Leg. l. 1 tit. 1. form. 13. n. 3. & ſeq.

(c) Seſſ. 24. c. 16 de Ref.

(d) In ſuo Archiep. p. 407. par. 5.

(e) Pag. 13.

Dum noſtras has litteras ad finem perducebamus, ſupplex libellus redditus nobis eſt, quo nonnulli Parochi, qui neque nominantur, neque obſignantur in eodem libello, fatentur ob magnam in nos obſervantiam in Cœtu nuper habito ſententiam ſuam minime dixiſſe; nunc autem libere ſenſus animi ſui patefacere. Itaque declarant Agricolarum naturam non ita nobis, ſicuti Parochis cognitam, exploratamque eſſe. Quamobrem, ut propoſitum finem aſſequamur, ſatis eſſe exiſtimant, ſi, dum piæ conciones ab Altari peraguntur, populo nota fiat omnis pecunia, quæ in Capſulis continetur, ſi demum Parochi jurejurando teſtentur, quoties id poſtulabimus, eam pecuniam fideliter adminiſtratam, & eleemoſynas, atque oblationes eo modo inſumptas, quo Offerentes requirebant. Ne ſine reſponſione illos dimittamus, in uſum receptum fuiſſe dicimus jusjurandum, cum Joadas, Apoſtoli, Patres Concilii Calcedonenſis, ac Tridentini, Cardinales Palæottus, & Boncompagnus, & Pontifices Urbanus VIII., & Innocentius XII. inter mortales agerent, & rerum potirentur, cum tamen ipſi jusjurandum interponi noluerint, ab eorum exemplis recedendum nobis non eſt, ut hoc novum amplectamur. Fatemur ſane mores agreſtium haud multum nobis eſſe perſpectos; hominum tamen indolem, & naturam diuturna experientia ſatis cognoviſſe, inter quos Vicarii Foranei, Parochi, & Agreſtes etiam adnumerantur. Fatebimur etiam majorem, ac meliorem vitæ partem Romæ traduxiſſe in exercendis judiciis, quæ primariis Tribunalibus adſcribuntur, atque illud cum Plinio uſurpare merito poſſe: *Nos, qui in Foro, litibuſque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*. Hæc habuimus, quæ tibi ſignificaremus &c.

INSTITUTIO LXXIII.

De Effigie S. Crucis, atque Sanctorum, quæ in muris Domorum pingi ſolet. Hoc inſtitutum eſſe commendandum, & probari ab Eccleſia. Non licere juxta Sac. Canones, & leges Civiles, ac potiſſimum ſtatuta peculiaria hujus Urbis Crucem, vel Sanctorum Imagines coloribus exprimere in locis immundis Civitatis. Norma perſcribitur, ob quam decenter Sacræ Imagines habeantur.

LAude quidem digniſſimum eſt, atque ad pietatem excitandam valde accommodatum, ſi non ſolum in Templis, ſed etiam in Compitis, Beatæ Virginis Effigies, vel Sanctorum, aut Sanctiſſimæ Crucis exponantur; tamen haud ferendum, ac veræ pietati, ac Religioni contrarium prorſus eſt, ſi viliſſimis in locis, & ſordibus hominum palam deſignatis eædem effigies proponantur.

Pater Franciſcus Amatus Pougetus hanc quæſtionem exhibet (f): *Probat ne Eccleſia, an tolerat ſolum uſum hunc multis in locis celebrem, ut in vicorum angulis, & Urbium compitis ſculptæ Beatæ Mariæ Virginis, cæterorumque Sanctorum Imagines collocentur*. Deinde hoc pacto reſpondet: *Hunc uſum Eccleſia non præcipit quidem, ſed nec reprehendit: immo probat, utpote nihil habens alienum a fidei, & morum regula*.

(f) In ſuis Cat. Inſt. t. 2. p. 944. ed. Par. a. 1745

Sanctus Carolus Borromæus diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtaurator Epiſcopos hortatur, ut hoc pium inſtitutum promoveant (g): *Illud curet, ut hoc Sacroſanctæ Crucis Inſigne vel ligno, vel lapide, vel, ubi commode per facultates fieri poteſt, marmore expreſſum in Urbe, & diœceſi ſua, ubi trivia frequentiora ſunt, publice proponatur, atque erigatur, quo crebrius perſpecta ex Sacræ Crucis Arbore, Fideles ſeſe erigant tum ad Summi Myſterii in ea peracti gratam memoriam, tum ad veram illam gloriam, ad quam, Chriſto Duce, Populus fidelis, qui Populus eſt acquiſitionis, contendere debet*.

(g) In ſuo tertio Conc. Prov. Med. inter Acta Illius Ecc. t. 1. ed. Lugd. p. 74.

Hæc monenda fuerant de Sacris Imaginibus, quæ in compitis Civitatis collocari ſolent; nunc de injuria, & contemptu agendum ſupereſt, quo Sacræ Imagines immundiſſimis locis ſtatuuntur. Itaque certiſſimum eſt id graviſſime prohiberi humanis legibus, quas jus Pontificium magnopere probat, & amplectitur, exemplis etiam virorum dignitate præſtantium, Conciliis, & omnium Theologorum ſententiis, qui de hac re ſcripſe-

pſerunt, ac tandem peculiaribus hujus Urbis ſtatutis. Et quidem inter humanas leges celeberrima eſt, quam Theodoſius, ac Valentinianus promulgarunt, ac deinde Juſtinianus Imperator in ſuum Codicem retulit, ubi ſub hoc titulo unica proponitur: *Nemini licere ſignum Salvatoris Chriſti*, ſic autem decernitur: *Cum ſit nobis cura diligens, per omnia Superni Numinis Religionem tueri, ſignum Salvatoris Chriſti nemini licere vel in ſolo, vel in ſilice, vel in marmoribus humi poſitis inſculpere, vel pingere, ſed quocumque reperitur, tolli, graviſſima pœnæ multando eum, qui contrarium ſtatutis noſtris tentaverit, ſpecialiter imperamus.* Hanc Legem Sacri Canones ſibi adoptarunt; nam in veteri Concilio Trullano Canone 73. ita ſancitum fuit: *Crucis figuras, quæ a nonnullis in ſolo, ac pavimento fiunt, omnino deleri jubemus, ne incedentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria afficiatur.* Ex eadem lege Petrus Crinitus vir impius vocabulum *humi* penitus abſtulit, ut falſam opinionem ſuam confirmaret, ob quam Signum Crucis minime adorandum diſſeminavit. Sed Cardinalis Perronius fraudem magna cum laude patefecit, hominique nefario vehementer dolum exprobravit (*a*).

Inter virorum Principum exempla merito prædicatur, quod de Tiberio Auguſto memoriæ proditum fuit (*b*): *Deambulans per Palatium vidit in pavimento domus tabulam marmoream, in qua Crux Dominica erat inſculpta, & ait: Cruce tua, Domine, frontem noſtram munimus, & pectora, & ecce eam ſub pedibus conculcamus: & dicto citius juſſit eam auferri.*

(a) In Colloquiis apud Fontem, Bellaqueum habitis.
(b) S. Greg. Ep. Tur. l. 5. c. 19.

Inter Concilia tertium Provinciale adduci debet, quod Sanctus Carolus Mediolani celebravit. In ipſo poſt illatam ſuperius ſententiam hæc adduntur: *Quod præterea alias ſancitum eſt, id pro Sacroſancta Crucis Cultu, & Veneratione ſervari Epiſcopus jubeat, ut ne ea humi exprimatur, neve ſordidis, & aliqua labe inquinatis locis.* Idem Sanctus Carolus alio loco ſic habet (*c*): *Cruces, & Jeſu Chriſti Nomina, aliæque Sacræ Imagines terra inſculpta, aut in loco indecoro depicta, ſaltem intra menſem inde auferantur.*

(c) Pag. 700 lib. ſuperius allati.

Si quis autem Theologorum opiniones intelligere velit, Silveſtrum (*d*), Tabienam (*e*), & Graphium percurrat (*f*), Raymundum Caſſinam ex Ordine Sancti Dominici haud prætermittat, quem magnopere commendat Pater Jacobus Echardius (*g*). Ille quidem enumeratis decretis, ne Crucis Signum humi, vel in pavimentis inſculpatur, id poſterorum memoria dignum tradit: *Ex quo patet, quam recte olim fecerim, removendo Crucem quamdam ferri in ſummitate muri affixam in occiſi ibi hominis indicium, quæ certis temporibus, ſole eam percutiente, reddebat humi in via publica ad nos pertinente aliam Crucem, quæ a prætereuntibus peſſundatur. Removi, inquam, ut Sanctiſſimum Signum, qualecumque eſſet, a tali injuria vindicarem, licet aliqui parum hæc percipientes id deriderent.*

(d) In ver. Imagines n. 1.
(f) Eodem verb. n. 2.
(g) In Deciſ. aureis lib. 2. c. 2. n. 16.

Qui denique Juriſperitos expendere cupiat, Tortum ipſis proponimus (*h*), & Raynaldum, qui legem explicans a Theodoſio, & Valentiniano confectam, uti dictum eſt, atque ea potiſſimum verba: *graviſſima pœna*, hæc ſcribit, *pœnam in dicto Textu indictam, eſſe mortem*, ſubjicitque graviter juxta edicta puniendos eos, *qui pingunt, vel pingere faciunt Cruces, vel Sanctos ad pedem parietum in carreriis lutuoſis, & fœtidis, ne gentes ibidem mingant; nam, non obſtante conſuetudine, debent puniri tam qui pingunt, quam qui pingere faciunt, aut pictas non delent, & tollunt* (*i*).

(h) In Cathal. Scrip. Dominic. t. 2. p. 422. In ſua Chathecheſi miſtagogica Regul. p. 398.
(i) Ad Statuta Papiæ in lib. Crimin. tit. Mingent. in Eccl. maj. rubr. 48. In ſuis Oper. Crimin. t. 1. p. 103. n. 1. & ſeq. Pag. 104. n. 18. & 19.

Verum ad peculiares hujus Civitatis leges ſuper hac re ſermonem convertamus: Cardinalis Benedictus Juſtinianus Bononienſis de Latere Legatus inter cætera hæc mandavit: *Præcipit, ut nemo audeat pingere, ſeu pictum retinere in extrema parietum cujuſvis ædificii Parte ſignum Crucis, aut effigies Dei, Beatæ Virginis, aut alicujus Sancti, ne Populus ad eum locum mingat, vel ob aliam hujuſmodi cauſam.* Idem ſancitur in Synodo Cardinalis Jacobi Boncompagni Deceſſoris noſtri (*k*): *Amoveantur Cruces ab immundis locis, nec audeat quis eaſdem pingere in infimo pariete ad avertendam plebem a lotio, ſive a ſordidis egerendis.* Id pariter confirmatum ab ipſo fuit die 17. Octobris anno 1727., cum Parochis eandem legem indixit.

(k) Lib. 1. c. 7.

Cum hæc ita ſe habeant, Sacras Imagines in Porticibus, ac parietibus domorum collocari ſummopere commendamus, & ſingulos hortamur, ut debitum honorem, cultumque illis perſolvant, quem valde imminutum non ſine animi noſtri mœrore perſpicimus, ſi ſuperiora tempora cum recentioribus conferantur.

Signum vero Crucis in parietibus externis Templorum pingi concedimus, ut lotium, aliæque populi ſordes ab eodem loco amoveantur: Attamen altius a terra pingatur, ne fortaſſe Divinum hoc Signum inquinetur, ſi aliquis imprudenter ad eoſdem parietes accedat, ea peracturus, quæ ibi peragenda non ſunt.

Signum tamen Crucis, quod muris externis, vel interioribus domorum appingitur ob eabdem cauſam, non ob ullam pietatem, quod facile ex loco, ubi collocatur, & non ſemel ex verbis deprehenditur, quæ circa ipſum Crucis Signum inſcribuntur, penitus obliterari intra menſis ſpatium ab hac die præcipimus; nec ullus in poſterum audeat id facere; nam Diviniſſimo Crucis Signo Fideles uti nequaquam debent, ut a muris privatarum ſordes arceant, cum præſertim Populus reipſa non impediatur, ne ſordes ipſas egerat, cum neceſſitas impellit. Præterea non viliſſima ſolum habentur loca, in quibus Crucis ſigna pinguntur, ſed aliquando Crucis Inſigne (de quo ſcripſit Sanctus Hieronymus (*l*): *Regum purpuras, & ardentes diadematum gemmas Patibuli Salvatoris pictura condecorat*) turpiter objicitur, vel etiam abjectiſſimis humanæ naturæ ſordibus ſubjicitur. Nonnulli pietatis ſtudio adducti contemptum ejuſmodi nobis expoſuerunt, quorum voluntati morem gerentes has litteras edidimus. Nullam pœnam illis infligimus, qui non paruerint; etenim neminem inveniri putamus, qui hæc juſſa detrectet; ſed pietas, ac Religio facile omnibus perſuadebit, ut abſque timore pœnæ illa exequantur; Si tamen has paternas hortationes contemni videbimus, quod futurum non arbitramur, auctoritate noſtra pervicaces coercebimus.

(l) In Ep. ad Lætam.

INSTITUTIO LXXIV.

De ſolemni Feſto S. Petronii ac de ſupplicationibus conſuetis, in quibus Sacrum ipſius Caput circumfertur. De Inventione Corporis S. Petronii; ac de genuinis actis, quibus res ab illo geſtæ ad nos pervenerunt. De cauſis, ob quas pietas, ac religio in ipſum magis augeatur.

Die IV. Octobris de more celebrabitur Feſtum S. Petronii Epiſcopi Bononienſis, cujus Patrocinio, ac tutela hæc Civitas, ac

Diœceſis commendantur. In pervigilio ejuſdem celebritatis, nempe tertia die Octobris, Sacrum illius Caput a templo Sancti Stephani ad illud Sancti Petronii ſolemni ſupplicatione indicta transferetur; peractis deinde Veſperis die quarta Octobris Sacrum Caput eadem pompa in priſtinum locum reſtituetur, ut fieri quotannis conſuevit.

Exploratum eſt omnibus, binas ſupplicationes, quas modo commemoravimus, opera, ſtudio, ac pietate Thomæ Vaccarii Sacerdotis plurimum ſplendoris ſemper accepiſſe; cum tamen ille vitæ curſum abſolverit, nec alius in ipſius locum ſubrogatus fuerit, nos ipſi per has litteras, ne Sancti Petronii cultus imminuatur, magnopere hortamur Sodalitates omnes, alioſque privatos Cives, qui ſuperiori tempore bis ſupplicationibus non defuerunt, & pompam intorticia præferentes ſecuti ſunt, hortamur, inquam, ne in poſterum hoc pietatis Inſtitutum deſerant, ſed eandem ſemper religionem, ac modeſtiam oſtendant, quæ maximum rebus ſacris affert ornamentum.

Ita profecto exempla majorum imitabimur. Nam licet publicæ pietatis erga Sanctum Petronium vetuſtiſſima documenta non ſuppetant, cum deceſſerit quinto ſæculo, ejuſque Corpus in Baſilica Sancti Stephani conditum fuerit, quam ille a fundamentis excitaverat, nec ullum ſuperfuerit monumentum loci, in quo Sacræ ipſius Reliquiæ depoſitæ fuerant, tamen anno 1141. ſingulari Dei Beneficio Sacrum Corpus e tenebris emerſit, quibus tandiu delituerat, cum Innocentius II. Pontificatum, & Henricus ſedem hujus Civitatis tenerent; Tunc Civium animi tanto ſtudio, ac pietate incenſi ſunt erga Sanctum Epiſcopum, Parentemque amantiſſimum, ut publicis etiam ſignis illam teſtarentur. Nam Baſilicam ipſi maximo ſumptu nuncuparunt, quæ inter præclariſſima Italiæ delubra merito adnumeratur; ſupplicationes ad ipſius honorem frequenter inſtituerunt, cultumque aſſiduum, ac peculiarem illi perſolverunt; quippe dies certa propoſita fuit, qua ſolemni honore memoriam ipſius celebrarent, & proprium Officium, ac Miſſam per Octiduum impetrarunt. Hæc non modo commemorant rerum noſtrarum Scriptores, ſed exteri pariter, qui ſevero judicio vetuſtatis monumenta diſquirunt (*a*).

(a) Tillem. t. 15. Op. ſuorum p. 31. Baillet. in vitis Sanct. dum refert vitam S. Petronii

Ut pietatis ſtudium erga Sanctum Petronium augeatur, cum exemplis majorum noſtrorum eximiam ipſius Sanctitatem conjungemus, ac præclara beneficia, ac prodigia, quibus Deus hanc Civitatem, Diœceſim, Populum, & nos omnes ob Sancti Petronii merita cumulavit. Hæc tamen ſilentio præteribimus, cum plenæ ſint hiſtoriæ, & noſtri Annales, & ſæpius diſertorum virorum piis Concionibus ipſa prædicentur.

De ipſius tamen Sanctitate pauca verba nobis facienda ſunt, quamvis ſatis eſſe poſſit teſtimonium Sancti Eucherii, qui Sancto Petronio coævus fuit, ac de ipſius integritate hæc poſterorum memoriæ commendavit (*b*): *Hilarius nuper, & in Italia nunc Antiſtes Petronius, ambo ex illa pleniſſima (ut ajunt) mundanæ poteſtatis Sede, unus in Religionis, alius in Sacerdotii nomen aſcendit*. Illud tamen Sanctiſſimi Epiſcopi virtutem magis declarat, quod plures annos piis exercitationibus impendit, & priuſquam in Italiam veniret, amore incredibili ſolitudinis adductus, paternæ domus commodis, ac deliciis poſthabitis in deſerta loca Thebaidis, atque Ægypti (ubi pluries aperta vitæ diſcrimina ſubiit) ſe contulit, ut celeberrimos Anachoretas inviſeret, cum quibus integerrime verſatus eſt, ipſorumque exemplis acriores ſtimulos ad exercendam pœnitentiam, & jucundiſſimas rerum Divinarum contemplationes ſibi comparavit. Hæc profecto ſingularem Petronii Sanctitatem certiſſimis documentis pateſaciunt. Ob eam cauſam Gennadius, qui vixit ſæculo quinto hæc de Petronio tradidit (*c*): *Petronius Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopus, vir ſanctæ vitæ*. Porro, ſi hæc Gennadii ſententia Sancti Eucherii verbis ſuperius allatis adjungatur, apertiſſimum de ſumma virtute, ac probitate Sancti Petronii teſtimonium conficietur. Nam graviſſimi illi Scriptores, & Petronio Coævi eo tempore ſcripta tradiderunt, quo judicium de rebus certum, rectumque ferre conſueverunt, neque laudes, aut criminationes temere, & inconſulto impertiri (*d*).

(b) In Ep. ſua parænetica de contemptu Mundi, & Sæc. Philoſ.

(c) In L. de Viris Ill. c. 41.

(d) Tillem. in loco ſuperius allato.

Qui Sancti Petronii res geſtas in lucem ediderunt, vitæ rationem, quam in Ægypto, ac Thebaide duxit, haud multum commemorant; neque profecto Sacros Oratores de hoc differentes unquam audivimus. Qui tamen hanc cognitionem expetunt, librum percurrant, qui inſcribitur: *de vita, ac rebus geſtis Monachorum Ægypti*, cujus Auctorem nonnulli Sanctum Petronium exiſtimant. Id quidem inficiatur Roſvveydus (*e*), nec ſpernanda profert argumenta. Gennadius autem (*f*) rem dubius proponit: *Petronius Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopus, Vir Sanctæ Vitæ, & in Monachorum ſtudiis ab adoleſcentia exercitatus, ſcripſiſſe putatur Vitas Patrum Monachorum Ægypti, quas velut ſpeculum, & normam profeſſionis ſuæ Monachi amplectuntur*. Aubertus quoque Mireus hæc ſubdit (*g*): *ſed, quandoquidem Gennadius dicat: putatur ſcripſiſſe: non omnino certum eſt, eum Vitas ſcripſiſſe*.

(e) In ſuo Proleg. 4. §. 7.

(f) Loco ſuperius allato.

(g) In Scholiis ad Gennadium.

Procul dubio Gennadius librum ſecundum intelligit: *de rebus geſtis Patrum*, quem Sanctus Hieronymus Rufino pro certo adſcribit. Sed quoniam certiſſimum eſt eum librum a Rufino confectum fuiſſe alterius nomine, cujus etiam itinera, & virtutes memorat; ideo non immerito adfirmari poteſt ex eodem libro deprehendi, & cognoſci præclara Sanctitatis monimenta, quæ Petronius in Ægypto, ac Thebaide reliquit (*h*). Nam ille, cujus itinera, reſque geſtas Rufinus deſcribit, nonniſi Sanctus Petronius fuiſſe judicatur.

(h) Tillem. in loco allato.

De his monendus fuerat Populus hujus Civitatis, ac diœceſis, cujus gerimus curam, ut pietatem retineret erga hunc Sanctiſſimum Epiſcopum, in cujus præſidio, ac tutela hæc Civitas acquieſcit, non modo cum binæ ſupplicationes, quas expoſuimus, publice indicentur, ſed, ut aliis quoque temporibus debitos honores illi perſolvant.

INSTITUTIO LXXV.

De Eleemoſynis, quæ a Græcis expoſtulari ſolent. De ſummo ſtudio, ac diligentia, quam ſemper contulerant Romani Pontifices, ut Schiſmaticos ad bonum conſilium traducerent. Quam magnam perniciem, ac damnum ipſi Schiſmatici intulerint Catholicis in Oriente. Quam male impenderent ipſi eleemoſynas, quas in his Provinciis congeſſerunt. Qua de cauſa vetitum fuerit illis tradere eleemoſynas; & quibuſnam tribuendæ ſint illæ, quæ jam congeſtæ fuerunt.

UNiverſis cognitum eſt odium, quod a Michaele Cerulario in Græcos Orientales Schiſmaticos dimanavit contra Apoſtolicam Sedem, ac Fideles in Occidente, qui arctiſſimo

Digitized by Google

mo Fidei vinculo ipſi conjunguntur. Non ſemel etiam oſtenderunt ſe paratos eſſe finem diſſidiis imponere, & aliquando rebus cum Romano Pontifice compoſitis, iterum deſciverunt; Illud pariter certiſſimum eſt Turcarum præſidio ipſos abſtuliſſe loca Paleſtinæ veteri Religione conſecrata, quæ Sedes Apoſtolica Regularibus Franciſcanis cuſtodienda tradiderat, & amantiſſimi Salvatoris monumentum, quod ſingulari prodigio inter tot clades, & excidia Civitatis Hieruſalem integrum ab omni diſcrimine vindicatum fuerat (a). Cum hæc ita ſe habeant, tamen Romani Pontifices nihil intentatum reliquerunt, ut errantem hanc gregis partem ad ovile revocarent. Ipſi quoque Pontifices eximiam in eoſdem Græcos benevolentiam teſtari nunquam omiſerunt, quæ eo devenit, ut per Judices Sedis Apoſtolicæ ſæpius declaverint Alexandri III. decretum in Concilio Lateranenſi (b) in eos, qui Chriſtianos Mercatores in ſervitutem abriperent, aut illos mercibus ſpoliarent, ad Græcos, licet Schiſmaticos, pariter extendi, ne ipſi in itineribus aliqua moleſtia vexarentur (c). Eorum tamen audacia limites omnes exceſſit, uti ex hoc decreto Innocentii XI. deprehenditur (d): *Cum Sancta Loca Hieroſolymitana, in quibus Verbum Caro factum eſt, & noſtræ reparationis Myſteria, Deo miſerante, completa ſunt, hactenus adminiſtrationi, & cuſtodia Fratribus Sancti Franciſci de Obſervantia a Sancta Sede Apoſtolica commiſſa, nuperrime hiſce diebus a Græcis Schiſmaticis, ſubornatis Aula Turcica Miniſtris, de manu dictorum Fratrum Sancti Franciſci, ſummo Latinorum dedecore, uſurpata ſint, iis præcipue ſubſidiis, quæ ex Fidelium Chriſtianorum eleemoſynis iidem Græci perceperunt*. Poſt hæc audet frequenter in Italiam ſe conferre, ut magna pecuniæ ſubſidia congerant, eam cauſam adducentes, ut ſe incolumes ab immanitate Turcarum tueantur, aut Templa igni, ferroque devaſtata reſtaurent. Litteras proferunt, quibus diſſidium, erroreſque abjeciſſe coram Epiſcopis, vel Inquiſitoribus teſtantur. Deinde, cum revertuntur in Patriam, peractam Fidei Confeſſionem abrogare non dubitant, & Fidelium pietati illudere, qui eos pecunia liberaliter cumularunt: Comparandi ſane videntur Peregrino veteri Philoſopho, de quo tradit Lucianus, ſimulata Chriſtianorum Religione, graves itinerum expenſas ab illis obtinuiſſe, congeſtaque ingenti pecunia ob fallacia ſemper artificia, & fidelium pietatem, cum poſtremo in carcerem truderetur, illud uſurpare ſolitum fuiſſe: *Satis ſibi in hoſpitalitate Chriſtianorum*. Quamobrem Romani Pontifices huic malo conſulendum cenſuerunt: Innocentius XI. Græcis interdixit has eleemoſynas petere, & ſingulis Epiſcopis præcepit traditas Græcis facultates ob eam cauſam auferre, & Romam mittere ad Sacram Congregationem *de Propaganda Fide*, licet a Viris quavis dignitate præſtantibus obſignatæ eſſent, vel ab ipſa Sacra Congregatione, niſi forte abrogatum in illis hoc Pontificis decretum indicaretur, & poſt ipſum decretum editum facultates obſignatæ cognoſcerentur. Alexander VIII. die 25. Octobris anno 1690. decretum ejuſmodi probavit, & Clemens XII. die 25. Martii anno 1736. id confirmavit, & Litteras ſimul Apoſtolicas, quas in forma Brevis Alexander VIII. promulgaverat. Illud pariter addidit congeſtas a Græcis eleemoſynas, ſi forte aliquæ depoſitæ inveniantur, ad ſequeſtrem deferri oportere, ac deinde ad Sacram Congregationem *de Propaganda Fide* mitti, quæ illas eo modo impendet, quem utiliorem judicabit. Eadem Sacra Congregatio litteras ad nos dedit menſe Septembri nuper elapſo, quibus decreta ejuſmodi Pontificum obſervanda magno ſtudio commendat, eorumque memoriam in noſtra Cancellaria retineri jubet. Tandem præcipit, ut eadem decreta non ſolum Civitati, ſed etiam toti diœceſi perſpecta faciamus, ob quam cauſam has litteras evulgavimus.

(a) L. 2. de H. R. Pol. Schiſmatis Græc. ſer. a Card. Gonza par. 4. c. 25. n. 1041.

(b) In c. Ex comm. de Raptorib.

(c) In Th. de Pœnis Ecc. par. 2. in verbo Schiſ. §. 4. Card. Albizzi nade Inconſt. in Fide c. 20. n. 41. ſub §. vigere tamen Pign. Conſ. 99. t. 8.

(d) In Gen. Cong. de Prop. Fide habita coram ipſo die 29. Jan. ann. 1677.

INSTITUTIO LXXVI.

Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, Vicariis Foraneis, & Parochis Diœceſanis. De Choreis; Utrum natura ſua culpæ obnoxiæ ſint. An illis Laicus intereſſe poſſit ſine ullo crimine. Quænam pœnæ perſcribantur viris Eccleſiaſticis, qui Choreis adſunt, & illis potiſſimum, qui ſaltationes ducere non erubeſcunt.

NOn parum dubitavimus, utrum quæ his litteris concludimus, magis explicanda forent publico decreto, quod deinde conſuetis locis figeretur; an vero ſimplex edictum promulgandum eſſet, quod nullam voluntatis, conſiliique noſtri rationem patefaceret; an tandem edicto hujuſmodi litteræ adjungendæ forent, quæ Typis editæ haud mediocriter adjuvant eos, qui litteras ſcribunt, & eos ſimul, qui litteras eaſdem accipiunt. Primum igitur improbavimus, ex quo præclara de chariſſimo Clero noſtro virtutis opinio valde labefactatur, cum perpauci ſolum adnotandi ſint: Secundum pariter abjecimus conſilium, ex quo ſufficiens malo remedium nequaquam adhibetur: Tertium elegimus, quo nempe indicatur, quid faciendum ſit, & per adjunctas litteras rationes explicantur, & impedimenta omnia de medio tolluntur, quibus aliqui Sacros Canones, ac præſtantium Theologorum ſententias parvi facientes vivendi licentiam miſere tuentur. Cum hæc deliberamus, exemplum fortiſſimi Martyris, & Epiſcopi Sancti Cypriani imitamur, qui cauſam, ac negocium ſuſcipiens a noſtro parum diſſimile, librum *de ſpectaculis* Populo ſuo inſcripſit, eumque initio ſic alloquitur: *Quamvis ergo certus ſim, vos non minus eſſe in vita actu graves, quam in Sacramento Fideles: tamen, quoniam non deſunt vitiorum aſſertores blandi, & indulgentes patroni, qui præſtant vitiis authoritatem &c. & eo uſque enervatus eſt Eccleſiaſticæ Diſciplinæ vigor, & ita in omni languore vitiorum præcipitatur in pejus, ut jam non vitiis excuſatio, ſed authoritas detur, placuit paucis vos nunc non inſtruere, ſed inſtructos admonere, ne quia male ſuat vincta vulnera, ſanitatis obducta perrumpant cicatricem*. Librum *de ſpectaculis* Sancto Cypriano tribuimus; tamen non ignoramus plurimorum opinionem, qui illum magni exiſtimant, ſed Cypriano adſcribendum non arbitrantur. Nos autem ſapientium Virorum ſententiam amplectimur, inter quos Cardinalis Baronius, Jacobus Pamelius, Petrus Faber, Jacobus Syrmundus, Deſiderius Eraldus, Cardinalis Bellarminus, ac Stephanus Baluzius enumerantur, qui librum eundem *de ſpectaculis* non modo vetuſtiſſimum, & omni laude commendandum, ſed Cyprianum illius Auctorem putant.

Sed ad rem veniamus, quam agendam ſuſcepimus. Cum anno ſuperiori Bacchanalia permiſſa eſſent, delatum nobis fuit aliquos ex Clericis Sacris Ordinibus initiatos, & Sacerdotes etiam noſtræ Diœceſis publicis Choreis interfuiſſe, & ſaltationes pariter exercuiſſe; Parochos vero nonnullos Choreis

non modo indulſiſſe, ſed etiam locum in propria ſede præbuiſſe, ubi viri cum Mulieribus ſaltationes inſtituerent. Aliqui inter ipſos pœnas ſcelere ſuo dignas non dederunt, non quod innocentes haberentur, ſed quod ipſorum crimen ſatis aperte demonſtrari non potuit: Cæteros, quibus indignum facinus occultare non contigit, in Urbem accivimus, & graviter objurgatos debitis etiam pœnis affecimus. Tunc aliqui non quidem ob nequitiam, ſed ignoranter, aut imperite nimiam ſeveritatem nobis objecerunt, quod Clericos Majoribus Ordinibus præditos, Sacerdotes, & Parochos pœnis ejuſmodi corrigendos putaremus, qui Choreis operam dederant, licet Mulieres quoque admiſcerantur. Choreas, ajebant, nullam ex ſe criminis labem, aut maculam inurere, præſertim Bacchanalium tempore, cum ſinguli homines remiſſionem aliquam ſibi concedere jure poſſunt: *Pudor me tenet* (cum Cypriano exclamamus) *præſcriptiones eorum in hac cauſa, & patrocinia referre*. Quamobrem jam tum cogitavimus aliquid ſuper hac re in lucem proferre, cum præſens occaſio id requireret; ideoque imminentibus rurſum Bacchanalibus has litteras exarandas cenſuimus, quibus oſtendemus, primum Choreas cum ſcelere reipſa plerumque conjungi, licet in ſe nihil nefarii contineant: Secundo ad Sacerdotes pertinere, ac potiſſimum ad Parochos, Virorum, ac Mulierum oculis ſubjicere magnum innocentiæ diſcrimen, dum ſimul in Choreis verſantur: Tertio, licet ejuſmodi ſaltationes aliquando ſine ullo crimine exerceantur, non ideo tamen Clericis, Sacerdotibus, ac præſertim Parochis convenire: Tandem, quarto Bacchanalium dies haud ipſis Choreas permittere. Quæ omnia, ſi clare probentur, neminem fore putamus, qui nos reprehendat ob nimiam ſeveritatem ſuperioris anni, aut edictum vituperet, tanquam inhumanum, quod his litteris adjungimus, & proxime futuris Bacchanalibus, & in poſterum perpetuo ſervandum præcipimus.

Scriptores Theologiæ Moralis unanimi ſententia adfirmant, nullum crimen admittere, qui Choreis indulget. Bartholomæus Fumus inter vetuſtiores id apertiſſime docuit (*a*): *Choreas ducere ex ſuo genere peccatum non eſt*. Idem tradit Axorius (*b*): *Primo quæritur, an Choreæ ſint damnandæ, ut peccata mortalia? Reſpondeo ex communi opinione omnium, quos jam retuli, non eſſe damnandas, ut peccata mortalia, quoniam ex ſe illicita non ſunt. Sed tantum ex mala intentione, aut abuſu, aut ex probabili periculo libidinis in aliquo, aut ex aliqua alia circumſtantia*. E contrario Sancti Patres Choreas criminibus obnoxias, & implicatas exclamant: *Ubi Cythara* (inquit S. Ephrem (*c*)) *& Chorea, ibi vitiorum tenebræ, mulierum perditio, Angelorum triſtitia, diaboli feſtum*. Sanctus autem Baſilius (*d*) aſſerit in Mulierum ſaltationibus corporis, aut animæ integritatem amitti: *Quod ſi nonnulla peccatum corpore effugerunt, omnes tamen animo depravatæ, atque inquinatæ ſunt*. Qui diligentius hanc rem perſcrutari velit, Sanctum Ambroſium (*e*) inter Latinos Doctores, & Sanctum Joannem Chryſoſtomum (*f*) inter Græcos expendat. Quantum vero adverſentur in hoc recentioribus Theologis ſapientiores Chriſtianæ Ethices Magiſtri, liquido apparet ex Balthaſari Francolino (*g*), qui hos ita loquentes inducit: *Omnes tam Latini, quam Græci Doctores Choreas damnant tanquam delictum Deo graviter inviſum &c. Veſtri tamen Caſuiſtæ recentiores gravem in eis fœditatem ineſſe negant. Num hoc etiam eſt illud, quod pertinet ad ſolam veterem Diſciplinam, & noſtro tempori non congruit, ut paulo ante dicebas? Ita profecto noſtro tempori virtutes non congruunt, ſed ſola vitia; & Patres fuere ſuorum temporum Doctores, non autem noſtrorum. Puto quod, hac dictarus ſis, quid enim aliud reſpondere poſſis, non video*.

Omiſſis tamen omnibus, quæ graviter, ſapienterque ſubdit Francolinus numero 33., concordiam afferamus, qua Pater Segneri Theologos ſimul, & SS. Patres juremerito conjungit (*h*): *Ajunt Theologi ſaltationibus nullam ſceleris fœditatem ineſſe, quod verum eſt; nam ipſarum naturam ſolum conſiderant. SS. Patres agunt de iis, quæ ob iiſdem ſaltationibus conſequuntur, & vehementer illas improbant, quia in extremam perniciem fideles adducunt. Hoc pacto hæ ſententiæ, quæ contrariæ videntur, ſimul conciliari queunt. Ambæ quidem, diverſa tamen ratione veritati conſentaneæ ſunt. Peccatum ſane non admittit, qui ad Choreas pergit, periculum tamen ſubit innocentia, quæ facile labefactatur ob ea, quæ inter ſaltandum accidere conſueverunt; Tam quippe libidinis flamma magis incenditur, animæque exidium facilius inducit, quod profecto Theologi non inficiantur; imo SS. Patres tunc ſequuntur, adfirmantes Choreas ob ejuſmodi periculum criminibus graviter obnoxias*. Cardinalis quoque Bellarminus, cum in Belgio ſermonem haberet, Choreas eadem de cauſa magno ſtudio inſectatus fuit: *De Choreis* (inquit) *tantum dicam unum verbum, atque ideo potiſſimum, quod intelligam, non nullis non videri hoc verum malum, & ſciam, Lovanii eſſe publicas ſcholas, ubi docetur ars tripudiorum. Sed ego profecto, ſi adulterium, & fornicatio eſt malum, videre non poſſum, quomodo viros cum fœminis tripudiare non ſit malum; cum ad hoc illud maxime provocet &c. Tu ad calorem adoleſcentiæ addes calorem potationis, deinde ibis, & redibis, cantabis, ſaltabis tum puellis, & ego nihil mali ſuſpicabor?* Idem docet Sanctus Carolus Borromæus (*i*), qui Choreas nuncupat *offenſionum & peccatorum Seminaria*. Poſtremo in eadem opinione verſatur S. Franciſcus Saleſius (*k*), qui poſtquam aſſeruit Choreas natura ſua neque bonum, neque malum præſeferre; deinde recentem, vulgatamque ſaltandi conſuetudinem periculi, ac detrimenti plenam eſſe; Tandem ante oculos ponit, quæ a Fidelibus neceſſario adhibenda ſunt, ut ſeſe tueantur, ſi ob aliquam honeſtam cauſam in hoc diſcrimen ſaltandi pertrahantur. Id fuſius explicavimus alio loco (*l*), ubi S. Franciſci doctrinam plene commemoravimus.

Eſto igitur, nulla inſit choreis turpitudo, ſi illas inſpiciamus, tanquam facultatem aliquam, ob quam certa lege, & veluti ad numerum, ſonitumque pedes moveantur. Illud quoque concedatur, virtutem aliquando cum choreis implicitam contineri, quemadmodum cum Maria Soror Aronis reliquas mulieres excitavit, ut ſecum una cantibus, choreiſque indulgerent: *Quibus præcinebat dicens: Cantemus Domino; glorioſe enim magnificatus eſt, equum & aſcenſorem dejecit in mare*; Idem ferme de Davide Rege ſacræ litteræ commemorant: *Cumque intraſſet Arca Domini in Civitatem David, Micol filia Saul proſpiciens per feneſtram vidit Regem David ſubſilientem, atque ſaltantem coram Domino* (*m*), non hujus tamen generis, ac naturæ ſaltationes nunc inſtituuntur; ob aliam cauſam, rationemque fiunt. Saltationes, quæ ex ſe criminoſæ nequaquam ſunt, ſine crimine non peraguntur. Pudor, & caſtimonia in aperto diſcrimine verſantur. Tot denique pericula occurrunt,

quæ

(*a*) In Summa Aurea cui titulus eſt Armilla, verbo Choreæ.
(*b*) In ſuis Inſt. Mor. par. 3. l. 3. c. 30. q. 2.
(*c*) De Ludis fugiendis.
(*d*) In Or. 6. de Temperantia, & Incont.
(*e*) In l. 3. de Virgin.
(*f*) In Homil. 3. de Davide.
(*g*) In l. Cl. Rom. col. 7. diſp. 7.
(*h*) In ſuo l. cui titul. eſt Chriſtianus par. 3. ſer. 29. ſub n. 2.
(*i*) In Act. Eccl. Med.
(*k*) In l. Inſt. ad vitam piam, ac dev. ſuſcip. c. 33. & 34.
(*l*) Inſt. 14.
(*m*) In Ex. c. 15. l. 2. Regum c. 6.

quæ ante oculos exponemus, non quidem ab Anachoreta deſcripta, vel a ſeveriori Theologo, aut ab aliquo Concionatore, qui res amplificare ſoleat, ſed a Franciſco Petrarcha, qui in Dialogo 24. de choreis hæc ſcripta reliquit: *Non tam ibi delectatio præſens eſt, quam ſperata delectationis auſpicium. Veneris præludium illud quidem ſono ſtupidas, ac miſellas circumducere, atque urgere, & ſtringere, ac ſpecie urbanitatis attinere, libera ibi manus, liberi oculi, liberæ volant voces, pedum ſtrepitus, & multorum cantus diſſoni, & tubarum clangor, converſatio, & pulvis, & quæ ſæpe ludis additur, hoſtis pudicitiæ, & amica ſcelerum nox ipſa; hæc ſunt, quæ timorem ac pudorem pellunt; hi ſunt libidinum ſtimuli, hæc laxamenta licentiæ*; tandem ob eaſdem periculi cauſas Corradus Clingius Theologus ex Ordine San. Franciſci hæc monuit (a): *Chorea mundana eſt circulus, cujus centrum eſt Diabolus, & circumferentia angeli ejus circumſtantes, & ideo raro, aut nunquam ſine peccato fit*. Cum hæc ita ſint, quis unquam inficiabitur choreas, licet natura ſua minime pravas, a ſcelere tamen raro ſejungi! Si id verum eſt, quis in dubium revocabit ſpectare ad Sacerdotes, ac potiſſimum Parochos, ut Fideles intelligant, quibus periculis implicentur, dum viri cum mulieribus una choreas ducunt? Sacerdotibus quidem Epiſcopus, cum ipſos ad eam dignitatem extollit, divinam gratiam implorat: *Ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod legerint credant, quod crediderint doceant*. Deinde hæc pariter ſubdit Epiſcopus: *Caſtaſque virtutes in ſe oſtendant, exemplo præbeant, admonitione confirment*. Parochis autem Tridentina Synodus indicit, ut diebus Dominicis, aliiſque Feſtis conciones ad populum habeant (b): *Docendo, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciandoque eis cum brevitate & felicitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant*. Parochi in Patavina diœceſi hanc veritatem penitus attigerunt, cum ſæpius in cœtum coacti de graviſſimis harum ſaltationum detrimentis agentes, rationem excogitarunt, ut a ſuis parochiis prorſus eliminarent (c).

(a) In ſuo Catech. Catholico lib. 4. c. 14.

(b) Seſſ. 5. c. 2. de Reformat.

(c) Cleric. Vicen. in deciſ. 4. n. 9. & deciſ. 18. n. 6.

Nonnulli Subdiaconi ſuo munere ſatis ſe perfunctos exiſtimant, ſi uxorem non ducant, Clericalem habitum deferant, Canonicas horas ſingulis diebus perſolvant. Id etiam Diaconi ſibi ſufficere arbitrantur. Sacerdotes autem ſi Sacrum faciunt; Parochi vero, ſi ſedibus ſuis immorentur, & Sacramentis adminiſtrandis præſto ſint, nihil amplius ab ipſis requirendum falſo judicant. Illud etiam ſine criminis labe ſibi concedendum putant, quod in laicis minime reprehenditur. Secum animo perpendunt laicos aliquos ad choreas convenire, ipſaſque exercere innocenter poſſe; hinc ſibi facilius perſuadent, licet ipſi ſacris Ordinibus, & cura animarum præditi ſint, nullum crimen admitti, ſi choreis interſint, ſi cum reliquis etiam ſaltent, & domi ſuæ ſaltandi locum exhibeant. Sed omittimus libidinis periculum, ad quam facile viri, ac mulieres incitantur, uti modo dictum fuit, cum ſimul choreis indulgent; ommittimus ea, quæ tradidit P. Francolinus, de quibus ſuperius mentionem fecimus, qui hoc reſpondet accuſantibus recentes Theologos, quod Patrum Eccleſiæ doctrinam abjecerint, cum de choreis quæſtiones inſtituunt: *Quod ut intelligas tandem, & inſultare amplius non poſſis, inſtituunt ne Patres citati has quæſtiones, an omnes choreæ inter ejuſdem ſexus perſonas ad ſaltandum tempus ducta? an ſemper ſint illicitæ, quæ exerceantur inter perſonas diverſi ſexus? an quæ licitæ per ſe ſunt, exerceri ab omnibus, aut in omni loco poſſint? Has certe quæſtiones non inſtituunt Patres, ut faciunt Theologi Morales, ſed invehuntur in choreas utique, non in omnes: alioquin peccaſſet David, animo ſimul & corpore ante Arcam exultans: ergo ſolum in aliquas. Ita profecto explicandi ſunt, quamvis non diſtinguant. At quis Caſuiſtarum omnes abſolvit? Quis non fere omnes, quæ miſcentur in perſonis diverſi ſexus, damnavit?* His omiſſis illud ſolum inquirimus, an reipſa ſine labe tribui poſſint ſacris Ordinibus initiatis, ac Parochis ea, quæ Laicis abſque ulla criminis nota permittuntur; Id enim nobis omnino falſum videtur. Siquidem laicus in quolibet Foro cauſas agere poteſt, nec ullam ex eo culpam, ſed virtutis meritum conſequitur. Idem contingit, ſi medicinam, aut Chirurgi facultatem exerceat. Item merces commutare, venatione qualibet tempus inſumere, & alia plura laicis quidem, non vero Eccleſiaſticis ſine ulla peccati macula conceduntur.

Si nos tantum hanc ſententiam tueremur, parum roboris certe haberet, nam tenuitatem ingenii noſtri ſatis intelligimus, ſed certiſſimum eſt nullos Scriptores ab hac opinione alienos unquam fuiſſe. Id clare oſtendemus, ſed cujus teſtimonio, mox aperte conſtabit, cum de choreis ipſis ſermo habetur: *Quia enim* (inquit S. Thomas) (d) *impoſſibile eſt ſemper agere in vita activa, & contemplativa, ideo oportet interdum gaudia curis interponere, ne animus nimia ſeveritate frangatur, & ut homo promptius vacet ad opera virtutum, & ſi tali fine fiat de ludis cum aliis circumſtantiis, erit actus virtutis, & poterit eſſe meritorius, ſi gratia informetur. Iſtæ autem circumſtantiæ videntur in ludo choreali obſervandæ, ut non ſit perſona indecens, ſicut Clericus, vel Religioſus, ut ſit tempore lætitiæ, ut liberationis gratia, vel in nuptiis, & hujuſmodi, ut fiat cum honeſtis perſonis, & cum honeſto cantu; & quod geſtus non ſint nimis laſcivi, & ſi quæ hujuſmodi ſunt. Si autem fiant ad provocandam laſciviam, & ſecundum alias circumſtantias, conſtat, quod actus vitioſus eſt*. S. Antoninus (e) cauſas enumerans, ob quas criminoſæ fiunt ſaltationes, hæc docuit: *Tertia cauſa eſt ſumpta ex officio perſonæ, ſicut Clericis interdicitur venatio, & alii ludi, quia in ſortem Domini electi aliis exercitiis debent occupari &c. Tertio quod fiat in perſonis ſæcularibus, nam Monialibus, Monachis, & Clericis, propter quod debent in aliis occupari, omnem choream puto illicitam*; Item poſtquam improbavit graviter ſui temporis conſuetudinem, ut in Eccleſiis ruralibus feſti Sanctorum dies choreis celebrarentur, de ipſis ita judicat: *Videtur eſſe magis mortale, quam veniale*: Poſtremo hæc ſubjicit: *Cum autem in Clericis, vel Religioſis fit inter ſe, non in præſentia laicorum, ex quodam ſolatio etſi levitate*, eſt peccatum, *non tamen mortale*.

(d) In c. 3. Iſaiæ.

(e) In ſum. p. 2. tit. 4. c. 6. de Choreis.

Idem tradunt Fumus, Azorius, Francolinus, & Marcan (f), quos ſuperius nominavimus, aliique plurimi. Sed quod promovere magis debet, eandem legem proponit Eccleſia (g): *His igitur lege Patrum cavetur, ut in vulgari vita ſecluſi, a mundi voluptatibus ſeſe abſtineant; non ſpectaculis, non pompis interſint*; de Clericis ſermo eſt (h): *Non oportet, Miniſtros Altaris, vel quoslibet Clericos ſpectaculis aliquibus, quæ aut in ſcænis exhibentur, intereſſe*. Tridentinum vero Concilium (i) abrogata qualibet contraria conſuetudine veteres canones, ac decreta renovat: *De lu-*

(f) In Horto Paſtor. t. 3. lib. 3. n. 10. §. 6. peccant.

(g) Can. His igitur diſt. 23.

(h) Can. Non oportet. de Conſecrat. diſt. 5.

(i) Seſſ. 22. c. 5. de Reformat.

xu,

Google

xa , comeſſationibus , choreis , luſibus , ac quibuſcumque criminibus , nec non ſæcularibus negotiis fugiendis. Inſuper Sanctus Carolus Borromæus hæc quoque decernit (*a*) : *Clerici perſonati non incedent , choreas privatas , aut publicas non agent , nec ſpectabunt* . Sanctus Franciſcus Saleſius pœnam ſuſpenſionis infligit Sacerdotibus , qui ſalutationes inibunt (*b*). Deceſſores noſtri rem eandem ſuis Synodis , decretiſque ſanxerunt . Poſtremo eadem docent a Sede Apoſtolica , fidei , morumque magiſtra , uti colligitur ex decretis Saerarum Congregationum , quarum voce ſuas declarat ſententias : *Interdicet ergo Epiſcopus ipſiſmet Clericis choreas præfatas agere , ducere , vel dirigere , in quibus fœminæ ſaltent . Porro conſtitutis in Sacris prohiberi poteſt , ne choreas cum fœminis agant &c. & cunctis Clericis choreas ducere , vel in iiſdem ſonare &c. Quin immo & Clericis prohiberi poteſt , ne choreas permittant fieri , & idem de ſpectaculis , atque comœdiis , in ſuis ædibus Eccleſiaſticis , Canonicalibus Parochialibus , ſeu aliter Beneficialibus , deputatis , pro domicilio Beneficiati ; & hoc etiamſi talia fierent nomine conſanguineorum ibidem ſecum cohabitantium* . Hæc deſumpta fuerunt ex ſententiis Sactarum Congregationum , quas accurato ſtudio congeſtas Braſchius in lucem promulgavit (*c*). De his etiam nos ipſi teſtes ſumus : nam a Secretis adlecti fuimus in ea Congregatione , quæ habita eſt anno 1722. , cum Synodus Battiſtelei Fulginatis Epiſcopi in examen adducta fuit : Decretum illius Congregationis idem Braſchius commemorat . At vero , licet Canones ſuper hac re nihil ſtatuiſſent ; licet etiam veteres , recenteſque Theologi de ſententia , de qua verba facimus , nullam diſputationem peregiſſent , quis rationis ipſius naturalis lumine non intelligat graviſſimam populo offenſionem præberi , dum Sacerdotes , ac Parochi ſaltationibus indulgent ? Id facilius , & clarius ex doctrina Sancti Thomæ deprehenditur (*d*): *Ad quartam dicendum , quod dictum alterius poteſt eſſe dupliciter alteri cauſa peccandi : uno modo per ſe , alio modo per accidens . Per ſe quidem , quando aliquis ſuo malo verbo , vel facto intendit alium ad peccandum inducere , vel etiamſi ipſe hoc non intendat , ipſum factum eſt tale , quod de ſui ratione habet , quod ſit inductivum ad peccandum , puta , cum aliquis publice facit peccatum , vel quod habet ſimilitudinem peccati ; & tunc ille , qui hujuſmodi actum facit , proprie dat occaſionem ruinæ : unde vocatur ſcandalum activum* . Exploratum eſt omnibūs , Sacerdotum mores laicorum oculis ita obverſari , ut ex ipſis vitæ exempla deſumantur : *In eos* (monet Tridentina Synodus) (*e*) *tanquam in ſpeculum reliqui oculos conjiciunt , ex iiſque ſumunt , quod imitentur* , qui ſibi licere maximo jure putant ea , quæ gerunt Eccleſiaſtici : *In te omnium* (ait Sanctus Hieronymus) (*f*) *oculi diriguntur : domus tua & converſatio tua , quaſi in ſpecula conſtituta , magiſtra eſt publicæ diſciplinæ . Quidquid feceris , id ſibi omnes faciendum putant . Cave , ne committas , quod , aut qui reprehendere volunt , digne laceraſſe videantur , aut qui imitari , cogantur delinquere* . Cum igitur offenſiones , atque innocentiæ diſcrimina frequenter inter choreas objiciantur , an commentitium aliquod fingi dicendom eſt , quod ipſarum cauſa ad Pœnitentiæ Sacramentum aliquis accedere debeat , & quod Parochus ab Altari piis Concionibus , magnaque contentione ejuſmodi choreas compeſcere teneatur ? Tunc vero , ut ingenue loquamur , quem fructum Sacerdos , aut Parochus ferre queat , dum choreas , quibus ipſimet indulſerunt , im-

(*a*) In primo Conc. Provinc. p. 1. t. 1. de Actis Ecc. Medio ounedit. Lugduneu. p. 18.

(*b*) In ſuis ſtatut. ſynodal. p. 3. tit. 4.

(*c*) In Promptuar. Synodalic. 909 c. 5. uſq. ad n. 8.

(*d*) 2. 2. qu. 43. art. 1.

(*e*) Seſſ. 22. c. 1. de Ref.

(*f*) In epiſt. 3 ad Heliodorum.

probare contendant ? *Quomodo enim poteſt obſervari a Populo , qui nihil habet ſecretum a Populo , diſpar a multitudine ? Quid enim in te miretur , ſi ſua in te recognoſcat ? Si nihil in te aſpiciat , quod altra ſe inveniat ? Si quæ in ſe erubeſcit , in te , quem reverendum arbitratur , offendat ?* (*g*) Si Eccleſiaſticus a ſaltationibus abſtineat , eaſque improbet , Populum facilius commovebit : *Bene vivendo , & bene docendo Populum inſtruis , quomodo debeat vivere* (*h*) . Si contrarium Eccleſiaſticus egerit , tunc , *Bene autem docendo , & male vivendo , Deum inſtruis , quomodo te debeat condemnare* . Quamobrem Joannes Gerſon , cum de choreis diſſerit (*i*), hæc ſapienter exponit : *Videndum eſt , ſi per aſpectum ſuum , vel aſſiſtentiam videatur dare audaciam , & approbationem diſſolutioni , eſt periculum peccati & abſtinendum . Sic debent facere Prælati , Curati , & Religioſi* .

At vero Bacchanalium tempore , inquet aliquis , ſaltationes improbari tanta ſeveritate non oportet . Reſponderi facile poſſet hoc temporum diſcrimen neque a ſacris Canonibus , aut Patribus , aut Theologis indicari ; rationes autem , quas nuper expoſuimus , ejus generis eſſe , ut omne tempus complectantur . Sed his omiſſis petimus ab iis , qui hoc diſcrimen temporum intercedere putant , an bacchanalium licentiam , inſtitutum , & cauſas intelligant , ob quas a Magiſtratibus permittuntur ; an etiam noverint Bacchanalium licentiam , inſtitutum , & cauſas intelligant , ob quas a Magiſtratibus permittuntur ; an etiam noverint Bacchanalium conſuetudinem ab Eccleſia diſſimulari ; poſtremo , an pro certo teneant bacchanalia nullum pondus , aut momentum habere , ut patrata crimina apud Divinum Judicem excuſentur . Gratianus Amerinus Epiſcopus , qui non minus ob tot ingenii monimenta , quam ob pietatem eximie commendatur , bacchanalium dies ſic exponit (*k*) : *Hos ipſos publicæ amentiæ dies carnevalia appellamus . Quo tempore nequius , corruptiuſque excogitari nihil poteſt , nihil , quod magis omnium flagitiorum licentia ſit imbutum ; cum homines alioquin minime leves , minimeque impuri a ſe alienum nihil putent , quod a modeſtia , gravitate , honeſtate , alieniſſimum ſit* . Cælius Rhodiginus eruditione celebris ineptias enumerat , quas Accolæ Ponti , aliæque gentes in Bacchi honorem inſtituere ſolebant ; deinde ita ſubdit : *Dicas , inde Italicas carniſprivii debacchationes prorepſiſſe* . Magiſtratus autem bacchanalium dies indulgent ob eam cauſam , quam Caſſiodorus explicat : *Hæc nos fovemus neceſſitate Populorum &c. Expedit interdum deſipere , ut poſſimus Populi deſiderata gaudia continere* (*l*) . Eccleſia , uti dictum eſt , bacchanalium inſtaurationem diſſimulat ; nam ipſa lugubres , triſteſque dies inter Septuageſimam , & Quadrageſimam Fidelibus proponit , illoſque inſani homines in riſum , licentiamque converterunt : *Adeos nos* (inquit idem Gratianus) *prava pervertit conſuetudo , ut Septuageſimam inter , & Quadrageſimam interjectis dies , quos Sancta Mater Eccleſia magno myſterio veluti lugubres , funebreſque habet prævalens laſcivia , riſus , hilaritatis amor , non in lætitiam ſolum inconditumque gaudium verterit , ſed pene communi cuidam inſaniæ dedicavit* . De hac re fuſius alio loco ſermonem egimus (*m*) . Memoria digniſſimum eſt , quod Kranſius tradit de Ludovico Archiepiſcopo Magdeburgenſi (*n*) : *Ad dies* (inquit) *ſolutos carniſprivii vocabat :*

Ar-

(*g*) S. Amb. lib. 3. epiſt. 20.

(*h*) Auctor operis imperfecti in Matthæum Hom. 43.

(*i*) In ſuo ſermone Domin. 3. Advent. t. 3. ult. edit. Antuerp. p. 923.

(*k*) In Syn. habita an. 1595.

(*l*) Cardin. Baron. an. Chriſti 109. n. 5. & an. Chriſti 323. n. 1. & 2.

(*m*) Inſt. 14

(*n*) Anno Dom. 1382

Archiepiſcopus in primis choreis inerat. Tunc repente: *Apparuit ignis in camera:* & dum ille cum cæteris fugam arripere properabat *concedit gradus lapideus, cui imminebant; ruebant una pluſquam trecenti homines utriuſque ſexus; ex omnibus læſus eſt nemo, præter Archiepiſcopum, & tres alios; ille delatus in domum poſtera die ſpiritum efflavit*. Funeſtiſſimam hanc Archiepiſcopi mortem Paulus Langius etiam commemorat (*a*): *Mortuus, non ut Epiſcopus, non ut Sacerdos, ſed velut hiſtrio vanus, & vir ſæculo deditus; mortuus, inquam, non in atrio, ſed theatro, non in loco ſacro, ſed profano, non in Eccleſia, ſed in chorea*. Idem ſcribit Raynaldus (*b*), qui cum eodem Paulo Langio S. Gregorii ſententiam refert, nempe toties morte dignos eſſe Rectores animarum, quoties vitæ ſuæ prava exempla poſteritati relinquunt.

(*a*) In ſuis Cronacius

(*b*) Anno Chr. 152. n. 31 & an. Chr. 1582. n. 28.

Hæc ſane monenda fuerant, ut rem propoſitam accurate proſequeremur, ac ne muneri Apoſtolico deeſſe videremur. Illud tantum ſupereſt, ut percurras omnia, ſeduloque expendas, quæ his litteris continentur. Noſtrum eſt conciones habere, gregem inſtituere, quod perfici datis in lucem litteris majori cum fructu non immerito confidimus. Quare, ſi illas legere, ſi expoſitam diſciplinam ſuſcipere aliquis prætermittat, judicium de nobis, ac de ſacris concionatoribus a Deo ferendum eodem modo ſperamus. Nam frequenter contingit, ut Populus ad concionem invitatus convenire negligat, aut animo alieno ſit, dum Concionator verba facit, aut etiam ſomno indulgeat, aut nullum ad virtutem ſtimulum inde concipiat; ex hoc tamen Concionatoris merita non imminuuntur, omniſque culpa ſolum Auditoribus tribuitur. Promulgabis ab Altari, & figendum conſuetis locis curabis Edictum, quod his litteris adjungimus; univerſis declarabis illud nos conſilium cœpiſſe, ut, Concionatoris inſignibus depoſitis, Epiſcopi auctoritatem in illos exerceamus, qui juſſa facere recuſaverint. Poſtremo tibi, Populoque tuo Benedictionem noſtram impertimus.

INSTITUTIO LXXVII.

De vino, quod in Miſſis celebrandis adhibetur. De veteri Eccleſia diſciplina in eo ſeligendo, ac diligenter expurgando. De accuſationibus illatis in eos, qui vinum parum conveniens ſuppeditarunt. Qua vini ſpecies ad Sacrum conficiendum inepta videatur. De vino, quod medium, & longum *nuncupatur. De vino communi. Quodnam hoc nomine ſignificetur in hac diœceſi. Tutiorem opinionem tenendam eſſe in hac re, ne gravetur conſcientia.*

MAjores noſtri vinum optimum pro Sacrificio Miſſæ ſeligebant, quemadmodum ex Innocentio III. deprehenditur (*c*): Illud quoque *Diligenti ſtudio*, inquit, *vinum optimum quærendum eſt*. Illud quoque ex hiſtoriarum Scriptoribus proditum fuit, Eccleſiis tribui conſueviſſe quaſdam vineas, *ut ex illis optimum vinum fieret in uſum Sacrificii*. (*d*) In Officio Santi Wenceſlai Bohemiæ Regis illud memoria dignum commendatur, quod: *Sacerdotes veneratus, ſuis manibus triticum ſerebat, & vinum exprimebat, quibus in Miſſæ Sacrificio uterentur* (*e*). In more poſitum quoque fuit, ut Diaconus in Calicem ſubjectum vinum infunderet per colum, aut cocleare minutiſſimis foraminibus elaboratum, ne aliquid impuri cum vino admiſceretur. Id aperte colligitur *ex Ordine Romano ſexto*, & ex aliquibus argenteis colis ejuſmodi, quæ ſervantur in Muſæo Marci Antonii Sabbatini Civis noſtri, qui ſuperiori tempore Romæ deceſſit. Illorum formam tabulis expreſſit Blanchinus, cum ſuas Interpretationes ad vitam Sancti Urbani Pontificis in lucem promulgavit (*f*). Tandem Sacrarii Cuſtodes in judicium vocari non conſueverunt, ſi in Miſſæ Sacrificio vitioſo vino Sacerdotes uterentur, ſed Epiſcopus, & etiam Metropolitanus reus ſtatuebantur, ſi hac re cognita, malum tamen negligenter diſſimulaſſent. Id ſuo exemplo confirmavit Ibas Edeſſæ Archiepiſcopus, qui in Epheſino Concilio accuſatus fuit: *Quia, dum memoria fieret Sanctorum Martyrum, non eſt datum vinum ad Sacrificium Altaris, ad ſanctificationem, & Populi diſtributionem, niſi admodum exiguum, & vitioſum, ac lutuoſum, & quaſi eo tempore vindemiatum &c. & hæc acta ſunt, conſcio, & admonito eo, qui poteſtatem miniſteriorum habebat, cui & dictum eſt, ut & ipſe admoneret Epiſcopum cum fiducia: & cum nihil feciſſet, illo tempore coacti ſumus nos & ipſum Reverendiſſimum Epiſcopum rurſus admonere, & cum didiciſſet, haud permotus eſt, ſed contempſit; ita ut multi noſtræ Civitatis hinc ſcandalizarentur*. Chriſtianus Lupus hoc vetuſtatis exemplum perpendens, ita ſcriptum reliquit (*g*): *Hodie frequenter meliora gulæ ad menſam prophanam, Deo ad Divinam damus vina viliora; neque tamen, quod pejus, punimur, aut accuſamur*. In hac autem civitate, ac diœceſi non viliora tantum vina Miſſæ Sacrificio tribuuntur, ſed etiam ſubacida tempore æſtivo, ac deinde tenuiſſima hyberno tempore, quibus uti non liceret in re Divina conficienda, vel magnopere indecorum eſt. Id nobis incredibile viſum fuiſſet, niſi Sacerdotes vitæ probitate, ac doctrinæ gloria præſtantes certum rei teſtimonium attuliſſent. Quamobrem Apoſtolico muneri, quo fungimur, deeſſe plurimum videremur, ſi hanc corruptelam penitus extinguere negligeremus; ac primum de ſubacido vino verba faciamus, quod quidem ad conficiendam Sanguinis conſecrationem ſatis eſſe non ignoramus, tamen præcipimus, ne illud in civitate, ac diœceſi, dum Sacrum agitur, quiſquam adhibeat, ob eam cauſam, quod indecora res eſt, nec criminis labe carere poteſt. *Dicendum, quod vinum* (inquit S. Thomas) (*h*) *fit acetum per corruptionem; unde non fit reditus de aceto in vinum; & ideo ſicut de pane totaliter corrupto non poteſt confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto. Poteſt tamen confici de vino aceſcenti, ſicut & de pane, qui eſt in via ad corruptionem, licet peccet conficiens*. Huius doctrinæ fundamento innititur Miſſalis Rubrica, quæ ſic decernit: *Si vinum cœperit aceſcere, vel fuerit aliquantum acre &c. conficitur Sacramentum, ſed conficiens graviter peccat*. Ille ſolum Sacerdos culpa immunis, & vacuus declaratur, qui ſacrum facere debeat, nec tamen commutandi vini poteſtatem habeat, quod Regularibus contingit. Tunc enim (niſi vinum corruptum penitus fuerit, ſed aceſſere ſolum incœperit) in Præſides omnis culpa confertur, aut in Miniſtros, qui vinum pro Miſſæ Sacrificio ſuppeditare tenebantur. Ita ſentiunt Quartus (*i*), ac recens Conſultor Sacrorum Rituum Congregationis Pater Merattus (*k*), qui Patris Gavanti (*l*) opus explicavit, commentariiſque exornavit.

Sed ad vinum tenue, ſeu vappam ſermonem convertamus, quæ nempe ita conficitur: expreſſis uvis vinum ex vaſe detrahitur; racemi ſolum cum exiguo muſto relinquuntur, ut ſimul per horas viginti quatuor ebulliant, quibus magna aquæ copia ſuperfunditur, ita ut

muſti

(*c*) Lib. 4. c. 30. Myſterior. Miſſæ.

(*d*) Flodoardus lib. 1. de Hiſt. Rhemenſi c. 18.

(*e*) In proprio Off.

(*f*) Lib. 2. Anaſtaſii fol. 179.

(*g*) In notis ad Concil. General. & Provin. tom. 1. primæ edition. pag. 480.

(*h*) Par. 3. qu. 74. ar. 5 ad ſecund.

(*i*) Ad Rubr. Miſſalis lib. 3. tit. 4. dub. 12.

(*k*) In libro impreſſo hoc ann. 1737. Romæ.

(*l*) Par. 2. tom. 1. p. 745. n. 14.

muſti partem plurimum exuperet; hoc vini genus, quod Latini *loram*, ſeu *loream* appellant (*a*), pro Calicis conſecratione idoneum non judicatur; ideoque jubemus, ne illud in civitate, ac diœceſi in ſacris conficiendis inducatur. In hac ſententia Theologi omnes verſantur: *Non poteſt confici Euchariſtia* (inquit Silveſter (*b*) *ex vappa, ſeu aquarello, quia non eſt vinum, ſed aqua infuſa ſuper acinos uvarum habens aliquantulum vini acumen*. Suarez autem hæc tradit (*c*): *Hic vero dubitari poteſt de illo vino, quod dicitur* lora, *Hiſpanice* aquapis, *quia illud non exprimitur ex uvis, ſed, poſtquam jam uvæ ſunt expreſſæ, illis miſcetur aliqua quantitas aquæ, ex qua mixtione fit hujuſmodi vinum: unde non videtur habere ſubſtantiam vini, ſed aliquam ejus ſimilitudinem*. Poſt hæc ſubdit, *materiam* plerunque in conſecratione Calicis non reperiri. Salmaticenſes quoque Theologi (*d*) idem docuerunt: *Quomodo diſſolvenda ſit quæſtio de* lora, *ſive* acinaceo, *Hiſpanice* aguaipe, *aut* vinada &c. *Conficitur namque lora ex ſolis uvis expreſſis, ſed, poſtquam uvæ expreſſa jam ſunt, admiſcetur illis quantitas aquæ, ex qua mixtione procedit liquor ille. Et quia magis communiter admiſcetur magna quantitas aquæ reſpectu parvæ, aut nullius ſubſtantiæ vini, quæ remanet ex uvis jam expreſſis; ideo, ſi loquamur juxta ea, quæ magis communiter contingunt, prædictus liquor non eſt vere vinum, nec proinde materia conſecrabilis*. Cardinalis de Lugo, qui Sacrarum Congregationum ſententias apprime noverat (*e*), hoc pacto ſcripſit: *Infertur ſecundo, loram non eſſe materiam validam, quia non eſt vinum, ſed aqua infuſa in racemis expreſſis, ſeu in acinis*. Cardinalis Laurias, qui vitam impendit Sacris Congregationibus. *Aquaticum*, inquit (*f*), *quod vulgo dicitur* aquaticcio, *non eſt materia ſufficiens pro conſecratione Calicis, quia* aquaticum *prædictum non eſt vinum: vinum enim eſt liquor ex uvis expreſſus; ſed aquaticum illud eſt mera aqua corticibus uvarum expreſſis ſuperinfuſa: nam aqua modico vino admixta, & ut ita dicam, vinata, non vinum, ſed aqua dicitur*. Pater Paſſerinus, qui ingenii ſui monumenta Romæ dedit, & Ordinis Sancti Dominici Procuratorem Generalem egit (*g*): *Quid dicendum eſt*, inquit, *de lora, quæ apud nos dicitur* acquaticcio &c.? *De lora igitur loquendo, vel tanta eſt quantitas aquæ, ut certum ſit, non ſalvari ſubſtantiam vini, licet aliquam ejus conſuetudinem habeat: & ita lora ſatis communiter fit; & hoc modo certum eſt, quod tale vinum nec eſt vinum, nec poteſt valide conſecrari*. Idem habet Pater Cotton (*h*): *Et ego addo, quod lora, ſeu vappa ex aqua, cui acini uvæ per aliquod tempus immerſi fuerint, non eſt materia conſecrabilis*. Bonacina pariter hæc docet (*i*): *Adde loram, quæ Mediolani vocatur* poſca, *Romæ appellatur* acquato, *non eſſe materiam Euchariſtiæ ſufficientem; nam hujuſmodi vinum, ſeu potus, majori ex parte conficitur ex aqua; conſequenter non eſt vinum ex vite, ſed quid tertium, vel potius aqua vino temperata, nam mixta ſequuntur naturam prædominantis*. In eandem opinionem Gonnet (*k*), Leander (*l*), Roſignolius & (*m*), Quartus (*n*) conveniunt. Pater autem Meratus hæc ſuperaddit (*o*): *Rurſus vinum illud, ſeu potius liquor ex uvis ſecundo, aut tertio compreſſis, magna aquæ copia ſuperinfuſa, & vocari ſolet lora, non eſt materia apta ad hanc conſacrationem, quia, tametſi aliquem præſeferat ſaporem, & odorem vini ob nimiam tamen aquæ copiam, & ob vini paucitatem, quæ reperitur in talibus uvis, nullo modo credibile eſt, habere ſpeciem vini, ſed eſſe vel natura aquæ, aut alicujus tertiæ ſubſtantiæ*.

(*a*) Plin. & Varro.
(*b*) In ſumma in verbo Euchariſtia primo numer. 4.
(*c*) In 3. part. Divi Thomæ tom. 3. quæſt. 74. art. 8. diſput. 41. ſect. 1.
(*d*) In tract. 23. de Euchariſtia diſput. 9. dub. 21. pag. 317. num. 38.
(*e*) De Sacramento Euchariſtiæ diſput. 4. ſect. 1. num. 9.
(*f*) Tom. 1. in 4. ſent. diſput 18. art. 3. de materia Euchariſtiæ pag. 470. & 472.
(*g*) In ſuis Commentariis par. 3. D. Thomæ quæſtion. 74. art. 5. comm. 7. num 10.
(*h*) In ſuis Controverſiis lib. 2. de Sacramentis controv. 4. capit. 7. num. 18.
(*i*) Operum tom. 1. diſput. 2. quæſtion. 2. punct. 2. num. 7
(*k*) Tom. 5. diſputat. 3. de materia Euchariſtiæ art. 2. pag. 224
(*l*) Operum tom. 1. part. 2. tract. 7. de Euchariſtia diſput. 8. quæſtion. 29.
(*m*) Tom. 25. de Euchariſtia quæſtion. 4. de materia art. 2. numer. 5.

Aliud etiam vini genus conficitur, quod *longum* nuncupatur, cum nempe vinum poſt uvas expreſſas ſecluditur, relictaque muſti majori copia tantum aquæ ſuperadditur, quæ muſtum vel adæquet, vel etiam ſuperet: aliquando parum vini veteris etiam admiſcetur, quod Vincentius Tanara Civis noſter advertit (*p*). Itaque vinum ejuſmodi a Sacris prorſus amovendum præcipimus; tum, ne lora fraudulenter apponatur loco hujus vini, quod modo explicavimus; tum, quod Scriptores omnes adfirmant, rem Divinam confici hoc vino non licere, niſi aperta neceſſitas expoſcat: *De vineta* (inquit Bartholomæus Fumus (*q*) *multum adaquata non poteſt confici Euchariſtia, quia vinum non eſt. Secus, quando parum eſſet de aqua, ita quod non mutaſſet ſpeciem vini. Non tame liceret, niſi cum aliud non poſſet haberi*. Suarez etiam, quem ſuperius nominavimus, de lora ſermonem faciens, hæc tradit (*r*): *Judicandum de illo erit juxta majorem, vel minorem, expreſſionem uvarum, & quantitate aquæ, ex quarum rerum mixtione hic liquor fit, ut dixi; ſemper tamen erit grave ſacrilegium in hac materia conficere propter dubium, & irreverentiam*. Eodem pacto diſſerunt Salmaticenſes (*ſ*): *Quolibet autem modo lora fiat: ſi autem uvæ non fuerint valde expreſſa, & quantitas aquæ illis infuſa modica ſit, peccatum erit illa uti ad conſecrationem, quia vel eſt materia dubia, vel ſaltem minus pura, & decens*. Idem probat Paſſerinus (*t*): *Vel dubium eſt, an ex admixtione ſoluta fuerit vini ſubſtantia & corrupta; & in hoc caſu cum dubius etiam ſit valor Conſecrationis, peccatum magnum eſt uti hoc vino in Conſecratione: vel tertio certum eſt, tam exiguam aquam admixtam fuiſſe, ut vere diſſoluta non ſit ſubſtantia vini, ſed illud ſic admixtum certe ſit vinum ſimpliciter; & tale vinum eſt materia ſufficiens, cum ſit proprie vinum. Non tamen eſt conveniens materia, & eſt peccatum ſine neceſſitate uti tali vino ob irreverentiam Sacramenti, in cujus Conſecratione impura materia adhibetur, & imperfecta*. Idem habet Caſtropalaus (*u*): *Lora, Hiſpanice* aguapie, *quod ex uvis jam expreſſis mixta aqua conficitur, nullatenus eſt materia Conſecrationis, ut communiter fit, quia non eſt vinum, ſed aqua temperata; erit tamen materia, ſi in minima quantitate id contingat. Illud certum eſt eſſe grave peccatum in ea conſecrare*. Poſtremo Filliuccius eandem docet ſententiam (*x*): *Si tamen pars aquæ admiſceretur, & ex uvis expreſſis multum etiam ſubſtantiæ vini conſerretur in hujuſmodi mixtum, poſſet eſſe apta materia. In dubio autem eſſet peccatum grave in ea conſecrare*.

Quamobrem conſtituimus, ut primum vinum, quocumque alio inferioris notæ ſecluſo, in Conſecratione ſolum adhibeatur; nam licet aquæ plurimum admiſceatur, dum primum hoc vinum exprimitur, vini tamen natura retinetur, & communi hujus civitatis, ac diœceſis uſu verum vinum habetur, quod ita Paſſerinus exponit (*y*): *Si tantum aquæ adhibeatur, quantum communiter juxta morem Patriæ adhiberi ſolet, ad hoc ut melius decoquatur; vel conſervetur, nullum peccatum incurritur ex uſu talis vini in Conſecratione*. In examen nequaquam adducimus rei cauſam a Paſſerino excogitatam, nempe: *Talis enim quantitas parva eſt, & in vinum convertitur*. Alteram quidem rationem, quam ille ſubdit, veritati omnino conſentaneam judicamus: *Et præterea tale vinum eſt vinum commune, & uſuale Patriæ*. Pater Quartus (*z*), quem ſuperius commemoravimus: *Solet in aliquibus locis*, inquit, *fieri vinum cum infuſione aquæ in muſto, vel in racemis antequam exprimantur. Quæ-*

ritur,

(*n*) Ad rubricas Miſſal. part. 3. tit. 4. dub. 4.
(*o*) In loco ſuperius allato pagin. 744.
(*p*) In libro 7. de Oeconomia Civis in Villa, qui Venetiis editus fuit anno 1713. pag. 45.
(*q*) In ſua Summa antiqua verbo Euchariſtia numer. 9.
(*r*) In loco allato.
(*ſ*) In loco ſup. allato.
(*t*) In loco allato.
(*u*) Oper. tom. 4. tract. 21. diſp. unic. punct. 4. in fine.
(*x*) Operi Moral. tom. 1. tract. 4. cap. 3. ſub num. 67.
(*y*) In loco allato.
(*z*) In loco ſuperius allato dub. 9.

ritur, an valide & licet conſecrari poſſit? Reſpondeo diſtinguendo: ſi parum aquæ muſto infundatur, certum eſt, fieri verum vinum; conſequenter valide & licite conſecrari poteſt. Probatur, quia eſt vinum uſuale, & in multis locis, ubi dicto modo ſolet confici, vinum vix aliud reperitur. Roſignolius (*a*) verba faciens de vinis Bononienſibus primum aſſerit veram Conſecrationis materiam eſſe vinum reipſa non corruptum, ut plurimum vitiatum, deinde hæc ſubjicit: *Nam ſi præciſe aliquo modo alterarentur, puta ſi calefierent, & etiamſi modice coquerentur, ut fieri conſuevit in Piceno, & Umbria, ſi modico aquæ immiſcerentur, ut fieri ſolet Bononiæ &c. certe non deſinerent eſſe materia apta Conſecrationis*.

(*a*) Tom. 41. de Eucharistia quæstion. 4. artic. 2. num. 6

Neque ſatis eſt, ſi contra objiciatur vinum communi uſu receptum in Sacris agendis ſufficere, cujus generis ſunt in hac urbe, ac diœceſi inferiora vina, quæ paulo ante explicavimus; nam prius oſtendi debet vinis ejuſmodi rationem, naturamque veri vini ineſſe, & tunc communis uſus aliquid momenti, ac ponderis habere videbitur. Certiſſimum ex fide eſt, verum vinum pro materia Conſecrationis inſtitutum a Chriſto Domino, qui ait: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis* (*b*): Incertum tamen eſt, nec probari ullo modo poteſt, an lora, vinum verum appellari queat: nam ſi quis vini cadum perſolvere debeat, & loræ cadum tribuat, creditori ſatisfeciſſe non exiſtimatur; ob hanc cauſam, licet communis uſus loræ in medium proferatur, tamen pro Conſecratione adhiberi poſſe nunquam demonſtrabitur. Equidem Pater Andreas Zucherius Cleri Patavini Theologus (*c*), cum quæſtionem diſſolveret propoſitam menſe Aprilis anno 1708., & materiam pro Conſecratione Calicis explicaret, primum penitus improbat omphacium, ſive ſuccum uvæ immaturæ atque acerbæ, deinde idem docet *De vino corrupto, aut cocto, aut nimis aqua diluto, quale Patavinis ſolet eſſe in deliciis* (*d*).

(*b*) S. Matth. cap. 26.

(*c*) In ſuis deciſionibus de Venerabili Euchariſtiæ Sacramento dub. 2.

(*d*) In fine num. 17.

Præterea non tantum validi Sacramenti ratio habenda eſt, ſed ejuſdem Sacramenti decus etiam conſervandum, ut quælibet peccati labes evitetur: nam materia valida quidem, haud tamen decens eſſe poteſt, uti muſti exemplo deprehenditur. Quare, cum vinum, quod ſubacidum eſt, aut loræ ſimile honeſtis viris dignum non habeatur, quod plane conſtat exemplo illius, qui vini cadum debeat, cujus loco loram, aut vinum infimæ conditionis perſolvere nequaquam poteſt, cum, inquam, hæc ita ſint, licet vinum aliquod ſubacidum, aut lora aliqua ſatis eſſe pro Conſecratione putetur, nemo tamen unquam arbitrabitur id Sacramenti dignitati convenire. Porro eadem ratione vinum ſubacidum, ac lora a Miſſæ Sacrificio penitus excluduntur.

Poſt hæc illud quoque ſuperaddi poteſt, non licere ſequi in hac reprobabilem ſolum opinionem, ſed tutiorem omnino requiri, quemadmodum Innocentius XI. ſtatuit (*e*), cum primam hanc ſententia proſcripſit: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, aut conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis*. Quambrem neminem inveniri putamus, qui non probet ſummopere, quæ nos ſuperius indiximus. Cardinalis quidem Laurias (*f*), dum de tenuiſſimo aliqun vino verba prius feciſſet, hæc ſtatim ſubjecit: *Ab iis dubiis eſt abſtinendum, ne irreverentia inferatur Sacramentis, & vice Sacramenti fiat ſacrilegium, ſi in materia non apta fiat*.

(*e*) Die 2. Martii anno 1679.

(*f*) In loco ſuperius allato.

Nullus omnino ſuſpicandi locus nobis ſupereſt, ne Populus, & Clerus noſter operam libenter daturus ſit, ut corruptelæ ejuſmodi, quæ in aliquas Eccleſias inductæ fuerunt, de medio prorſus auferantur; ſed quoniam de graviſſima re agitur, præcipimus, ut noſtræ hæ litteræ in Sacrariis omnibus, & publicis ſacellis hujus civitatis, ac diœceſis oculis omnium ſubjectæ conſerventur; pœnam *ſuſpenſionis a Divinis* iis Sacerdotibus infligimus, qui vino ſubacido, ſeu lora qualibet in re Divina peragenda conſulto utantur, vel aliud vinum idoneum non expoſcant, ſi commode id fieri poſſit. Pœnam eandem illis ſubeundam decernimus, qui vina ejuſmodi ſemel adhibuerint, nec facultas ipſa immutandi data fuerit, dum Sacrum facerent, ſi iterum rem Divinam operari ſuſcipiant, antequam Miniſtros de vini conditione monuerint, nec certum documentum habeant, quod aliud idoneum vinum ſuffectum fuerit. Eadem pœna illigatos conſtituimus Sacerdotes Sacrariis præpoſitos, qui ſe in hac re negligenter geſſerint, nec ſtatim Domorum Præfectos de vini immutandi neceſſitate certiores effecerint. Item ipſos Præfectos eidem pœnæ obnoxios declaramus, niſi vinum Sacrificio accommodatum, aptumque protinus ſubrogaverint. Poſtremo arbitrio noſtro pœnam indicemus Clericis, aut Laicis, qui Cuſtodes in Sacrario alicujus templi, aut ſacelli deſignati ſunt, aut curam Sacrarii quocunque modo gerunt, niſi juſſa hæc noſtra fecerint, & omnino curaverint, ut obſerventur omnia, quæ ſuperius conſtituimus.

INSTITUTIO LXXVIII.

Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, Vicariis Foraneis, & Parochis ruralibus. De diſſidiis inter Miniſtros Monialium Sancti Lucæ, & curatores ædificii ejuſdem Eccleſiæ ob eleemoſynas, quæ conferuntur ab Oppidis ditionis Bononienſis. Quænam peragere debeant Parochi priuſquam populus ſibi ſubjectus iter Bononiam ſuſcipiat, ut ſuum offerat munus. De ſorte diviſoria, & quas ob cauſas licita, vel illicita judicetur. Quæ ratio tenenda ſit a quolibet Oppido pro congerendis eleemoſynis, ut Beatæ Virgini Sancti Lucæ munus offeratur.

Abſolutis jam magno opere, magnoque ſumptu Porticibus, quæ excitari cœperunt anno 1674., & a porta, quam Cæſarauguſtanam appellant, ad Templum pertingunt in Monte Guardiæ poſitum, ubi Beatæ Virginis Effigies opera Sancti Lucæ, uti fertur, depicta pio cultu ſervatur, hoc, inquam, ædificio perfecto in mentem venit anno 1723. novum quoque Monaſterium condere, quod jam fere conditum dici poteſt, in quo Moniales Sancti Dominici commodius verſarentur, quæ curam, & cuſtodiam gerunt ejuſdem Sacræ Imaginis, quibuſque poſſeſſio ejus loci reſtituta, & confirmata fuit anno 1513. interpoſita Leonis X. Pontifici auctoritate (*g*). Novum quoque Templum magnifico ornatu extruendi conſilium initum, probatumque fuit, cujus opus in dies creſcit liberalitate Fidelium, qui pecuniam, ac munera ob eam cauſam libenter conferunt, ut nempe Templum ſplendore, ac magnificentia nitidiſſimas porticus exæquet, & Fideles magno numero confluentes facilius excipiat, & poſtremo erga Sacram Effigiem pietas magis augeatur. Illam ſane ab Eccleſia Sanctæ Sophiæ Con-

(*g*) In ipſius Conſtitut. tom. 4. novi Bull Domin.

Conſtantinopoli ſublatam ignotus Peregrinus in hanc Civitatem detulit anno 1160., cum Gherardus Civis Bononienſis, & Canonicus Regularis Lateranenſis hanc Sedem teneret, atque eandem Effigiem in Monte Guardiæ collocavit; quod duplici de cauſa contigiſſe ferunt Scriptores, vel quia Montem Guardiæ præ cæteris locis ipſe Peregrinus deſignaverit, Deo ſic afflante, uti Sigonius commemorat; (*a*); vel quia (ſicut Aſconius Perſius contendit) in extrema parte Sac. Tabulæ illud inſcriptum, monitumque fuerat, ut in Montem Guardiæ ea deportaretur (*b*).

Anno 1723., quo novum Monaſterium, novumque Templum excitare decretum fuit, publicas conventionis tabulas haud ſine auctoritate neceſſaria obſignarunt Cives iidem ædificiis præpoſiti, & Moniales, quæ in binis Monaſteriis Sancti Lucæ, ac Sancti Matthiæ vitam communem agunt. In illis tabulis illud præ reliquis cautum fuit: *Ne Curatores ædificiorum tam præſentes, tum futuri poſſint, aut debeant ullo modo ipſi per ſe, vel aliorum opera detrahere, vel impedire eleemoſynas communes, aut peculiares, quæ pro Sacra Imagine, ac Monaſterio fieri conſueverunt, ſi aliter obvenerit, eſſe in poteſtate Monialium, ut a Templo, ejuſque ambitu ſtatim amoveantur eleemoſynas quærentes, aliique Miniſtri, qui ejuſmodi impedimentum afferant.* Hæc tamen conventio neque dicteriis finem impoſuit, neque diſſidiis inter Moniales, & eorumdem ædificiorum Curatores aditum intercluſit.

Qui Monialium partes tuebantur, cum illarum Monaſterium, Templumque anno nuper elapſo inviſimus, nobis teſtati ſunt poſt inceptum novi Templi ædificium valde imminutas eſſe eleemoſynas quas Fideles ruralium Oppidorum Sacræ Imagini, & Monaſterio impertiri ſolebant, cerea dona, ſeu pecuniam deferentes per illud tempus potiſſimum, quod inter duas celebritates Paſchales interjicitur; Adminiſtros Curatorum ædificii fraudes innectere, ut pro novo Templo perficiendo munera, aut pecuniam conferant illi, qui eadem dona Sacræ Imagini, vel Monaſterio tribuere ſecum ſtatuerant; collocare nempe plures in itinere, qui cereos ferentibus pagellam his verbis inſcriptam tradant: *Pro ædificio*: atque ita cereos pro extruendo Templo congerere, quos Sacræ Imagini, ac Monaſterio afferre conſtituerant Fideles, ignari quid ſcheda illa, verbiſque inſcriptis contineretur.

Contra vero, qui Curatores ædificii defendere ſuſceperant, adfirmabant non ſemel contingere, ut cerei pro ædificio novi Templi Fidelium voluntate jam antea deſtinati, ad Sacram Imaginem, vel Monaſterium convertantur ob exiguas epulas, quas Moniales parare ſolent munera ſibi perſolventibus. Illud pariter aſſerebant conſuetudinem quandam inductam eſſe, quæ vim pene inferre videtur Fidelibus, ut Sacræ Imagini, vel Monaſterio tribuant, quæ Templi ædificio decreverant. Nam, ſi ſemel Eccleſiam ipſi ingrediantur, licet cereos libere inſcriptos pro ædificio deferant, illos tamen Sacræ Imagini, vel Monaſterio concedendos omnino Moniales judicant, uti jam factitatur.

Hæc quidem omnia percepimus, dum Sacram Viſitationem perageremus, quibus etiam facili ratione proſpici poſſe cognovimus, ſi finem diſſidiis, ineptiſque rumoribus imponere aliquis revera contenderet. Siquidem quæſtio non inſtituitur, an Parochus, in cujus ditione Monaſterium Sancti Lucæ ſitum eſt, jure ſuo repetere poſſit munera a Fidelibus oblata, uti modo commemoravimus. Nam idem Templum ad Regulares Sancti Dominici jure pertinet, quibus etiam Moniales ipſæ ſubjiciuntur, vel in Monialium poteſtate eſt, quæ Sancti Dominici inſtitutum ſequuntur; ob quam cauſam nihil omnino tribuendum eſt Parocho, uti Fagnanus perpendit (*c*). Neque illud in dubium revocatur, an Curatores ædificii Miniſtros decernere queant, qui eleemoſynas quærere, & accipere poſſint, quæ pro ipſo ædificio abſolvendo conferuntur. Nam facultatem ejuſmodi a nobis obtinuerunt, & conventionem pro hac re cum Monialibus ipſis ſtatuerunt. Inſuper Laici procul dubio eleemoſynas, & oblata munera adminiſtrare poſſunt, quæ piis operibus impenduntur (*d*). Neque auctoritas noſtra labefactatur, ob quam munerum ejuſmodi rationem exigere poſſumus, non ſolum ab ædificii Curatoribus (*e*), ſed etiam a Monialibus, quæ licet Regularibus pareant, tamen proventuum rationem proſolvere nobis debent, ideoque munerum pariter, quæ ad ipſarum Eccleſiam deferuntur; Idque ex Conſtitutione XVIII. Gregorii XV. (*f*) noſtraque Inſtitutione XXIX. plane probatur: Sed illud ſolum inquirendum eſt, an Fideles pro novi Templi ædificio cereos, & munera conferre ſecum propoſuerint, an vero Sacræ Imagini, vel Monaſterio ipſa devoverint. Nam certiſſimum eſt, munera ſponte oblata attribui oportere juxta mentem, ac voluntatem quam Fideles expreſſe declarant (*g*). Ita Vaneſpenius, aliique plures, quos Dominicus Urſayas celeberrimus in Romana Curia Juriſperitus plene recenſet. (*h*) Inquirendum pariter eſt, utrum Fidelium animus fraude aliqua circumventus fuerit, quod ab Eccleſiæ Inſtitutis longiſſime abhorret. Quam ob cauſam indictæ ſunt cenſuræ a ſolo Pontifice diſſolvi poſſunt, in eos Eccleſiaſticos Sæculares, aut Regulares, qui Fideles adducunt, ut jurejurando ſe obſtringant, aut polliceantur in ipſorum Eccleſia ſepulchri locum ſore delecturos (*i*).

Omittimus opinionem illam omni prorſus ratione deſtitutam, nempe Sacræ Imagini, vel Monaſterio impertiendos Cereos, ſtatim ac offerentes Templum ingreſſi ſunt, licet antea Cereos ipſos ædificio conſtruendo ſecum decreverint. Nam, licet ædificii curatores, aut ipſorum Adminiſtri Cereos in Templo ſibi depoſcere nequeant, idque Monialium Adminiſtris tantum liceat, illud tamen neceſſario requiritur, ut offerentium voluntati ſatisfaciant, ideoque Cereos ipſi accipiant, eoſdem que Miniſtris ædificii extra Fores Eccleſiæ reſtituant: quod etiam Parochi exemplo comprobatur, qui oblationes quidem in Eccleſia ſua percipit, ea tamen conditione, ut ipſas pro offerentium voluntate impendat, nec unquam fas eſt pro ſua utilitate, ſeu quacumque alia de cauſa illas inſumere [*k*]. De Præfecto Regulari idem prorſus ſtatuitur, qui licet Adminiſtrator oblationum exiſtat, quæ in ejus Eccleſia congeruntur, tamen expreſſæ, vel tacitæ voluntati offerentium parere debet, nec eos limites unquam excedere permittitur, uti Cardinalis Petra ſapienter advertit [*l*], quod prius etiam Donatus ex Ordine Sancti Dominici ſcriptum prodiderat [*m*]: *Prælati Regulares non ſunt domini oblationum, & eleemoſynarum ſuis Eccleſiis factarum, ſed tantum Adminiſtratores: quorum eſt exequi donantium voluntates, non autem de illis ad ſuum beneplacitum diſponere*,

Cum hæc ita ſe habeant, & nulla fraudis ſuſpicio interveniat, nullus diſſidiis aditus, locuſque patere videtur, ſi frequentes Cætus, qui ſupplicationes ad Templum Sancti Lucæ publi-

(*a*) In Vita ipſius Gherardi.

(*b*) In Hiſt. ejuſdem Sacræ Imaginis.

(*c*) In Cap. Paſtoralis n. 35. de his, quæ fiunt a Parochis.

(*d*) Vaneſp. Juris Eccl. par. 2. tit. 33. cap. 10. n. 20. & ſeq.

(*e*) Seſſ. 22. de Refor. c. 8. & 9.

(*f*) Bullar. Rom. to. 4.

(*g*) Vaneſp. loco allato n. 23.

(*h*) Lib. 7. ſuar. differ. p. 1. differ. 1. n. 38. & ſeq.

(*i*) Cap. Animarum de Sepult. in ſexto, & Clement. cupientes 3. in fin. de Pœnis.

(*k*) Merlin. in ſua præclara deciſ. 257. n. 9. & 10.

(*l*) In notis Conſt. Anaſt. IV. to. 2. ſeſſ. 2. n. 40. & ſeq.

(*m*) Rer. Regul. tom. 2. tract. 13. qu. 25. n. 2.

publicas indicunt, & cereos offerre pro novi Templi ædificio conſtituunt, illos tradant ipſius ædificii Miniſtris, qui in porticu non longe ab Eccleſia, ſed extra illius ambitum præſto ſunt; qui vero pro Sacra Imagine, aut Monaſterio cereos detulerunt, iter ad Templum proſequantur, ubi Miniſtri Monialium ad eoſdem cereos ſuſcipiendos diſpoſiti, paratique ſunt.

At vero hoc conſilium novis difficultatibus, ſi proponi velit, aditum reſcrat. Nam plerunque offerentes ipſi ad pias ſupplicationes minime conveniunt, nec ipſi cereos præferunt, ſed Puellæ ſeliguntur, quæ hoc munere ipſorum loco fungantur. Ipſa vero, vel accepti mandati prorſus oblíviſci, vel ipſum conſulto, aut imprudenter, vel alicujus gratia immutare facile poſſunt. Illud quoque accidere poteſt, ut captioſis Miniſtrorum petitionibus implicatæ falſum aliquid invito fateantur.

Quamobrem hoc conſilium improbamus, licet æquum fortaſſe videatur, aliudque ineundum proponimus. Priuſquam ſupplicatio ad Sancti Lucæ Templum a populo ſuſcipiatur, quam vel ipſe comitari debes, aut alium Sacerdotem loco tuo ſufficere, Feſta die, cum populus frequentior eſt, vel in cætu ob hanc cauſam convocato, palam notum facies, cereos, qui deferuntur, impendi poſſe pro novi Templi ædificio abſolvendo, aut pro cultu Sacræ Imaginis conſervando, alendiſque Monialibus, quibus Sacræ Imaginis cuſtodia demandata eſt. Deinde populum certum facies, utrumque a nobis æquali ſtudio probari. Tertio populum monebis Beatæ Virgini gratiſſimum futurum quocumque modo oblationes impendantur. Nam, aut Templum magnificentius, populique frequentiæ commodius ipſi B. Virgini excitabitur; aut rebus omnibus copioſe redundabit, quæ ad augendum ipſius cultum requiruntur, piaſque Moniales ſuſtentandas, quæ tanto ſtudio, tantaque religione curam ejus Imaginis gerunt. Poſtremo admonebis declarandam a ſingulis voluntatem ſuam, ut optatum finem aſſequantur; illorum que munera, qui tradenda ædificio apertiſſime non patefecerint, Sacræ Imagini, aut Monaſterio eſſe attribuenda, cui prius omnia conferebantur, antequam novum ædificium extrueretur.

His diligenter peractis, ut rem quiſquis intelligat, quæ tamen luce clarior videtur, niſi forte quis inveniatur tam pravo, tenuique ingenio, ut rebus etiam perſpicuis tenebras offendat, his, inquam, peractis, illorum nomina pagella ſeorſim adnotabis, qui oblationes pro ædificio dare ſtatuerunt. Eandem pagellam tecum habebis, dum Bononiam venies cum populo, vel ipſam Sacerdoti trades, ſi quem tuum in locum ſubrogabis. Statim ac pervenies ad locum, ubi Miniſtri ædificii præſunt muneribus accipiendis, populus ſubſiſtet, donec ſigillatim nominaveris, ſi præſens adfueris, aut Sacerdos ſuffectus nominaverit cereos omnes, qui pro ædificio deſignati, notatique fuerunt, illique ſtatim Miniſtris tribuentur, nec ulla ratio habenda eſt ſchedæ cereis ſuperpoſitæ, atque inſcriptæ: *Pro ædificio*, aut *pro Beata Virgine Sancti Lucæ*. Nam ſchedæ ejuſmodi fraudibus obnoxiæ poſthabendæ ſunt tuo libello, in quo nomina offerentium, explorata prius eorum voluntate, deſcribuntur. Poſt hæc cum populo ad Eccleſiam perges, ubi Monialium Adminiſtris tradentur reliqui cerei, qui in libello notantur. Quod ſi nullus ex tuo populo munus offerre pro ædificio ſtatuerit, iter ſuſceptum minime retardabis, ſed recta ad Eccleſiam tendes, omneſque cereos Monialium Adminiſtris tribues, uti paulo ante expoſuimus. Hoc pacto voluntas offerentium finem ſuum obtinebit, nullumque impedimentum obveniet, nec quidquam proderunt ſchedæ illæ, *pro ædificio*. Illa tandem falſa opinio prorſus evaneſcet, nempe Sacræ Imagini, aut Monaſterio, etiam invito offerente, attribuenda eſſe munera, ſtatim ac pedem in Eccleſia ipſe poſuerit, licet eadem munera prius ædificio decreverit.

Antequam has litteras daremus, conſilium hoc noſtrum quibuſdam Parochis aperuimus, qui Populum ſuum ad Eccleſiam Sancti Lucæ, ſupplicatione indicta, proſequuntur. Ipſi haud ignari illorum, quæ olim contigerunt, idem conſilium tanquam facile, & omnino conſentaneum probaverunt, ſi tamen certi, ſignatique ſint offerentes, eorumque nomina perſpecta, qui cereos devovent. Attamen nos iidem Parochi monuerunt in quibuſdam locis diverſa ratione hoc negocium peragi. Nam tum pecunia, tum alia dona a populo congeruntur, antequam ſupplicatio ad Templum Sancti Lucæ ſuſcipiatur; eorumque pretio cerei comparantur, quorum aliqui nummis etiam circumornantur. Quamobrem in iis locis alia ratio ſtatuenda eſt: etenim nihil aliud certi deprehendi poteſt, niſi quod ea pecunia, ac munera pro Beata Virgine S. Lucæ cumulantur: nec ulla conjectura cognoſci poteſt, utrum populus velit dona ſua impendi pro ædificio, an pro cultu Sacræ Imaginis, & Monialium ſuſtentatione. Porro adfirmari poteſt Beatæ Virgini perſolvi, quæ pro qualibet ex iiſdem cauſis perſolvuntur.

Qui temere judicium ferre vellet, ea munera dividenda proponeret, quod reipſa licitum eſt, niſi jus aliquod peculiare adverſetur, uti contingit in electionibus Eccleſiaſticis, vel cum totum pertinet ad illum, qui forte ducitur, vel cum, partibus inæqualibus poſitis, forte ſtatuendum eſt, cui pars amplior, & cui minor conferatur. Ita docent Theologi, ducti auctoritate Sancti Thomæ (*a*), & (a) 2. 2. qu. 95. ar. 8. in corpore.
rem magis explicant exemplo Sacerdotum, qui in Urbe permanere, vel ab ea poſſunt excedere, cum peſtis graſſatur; & illorum pariter exemplo, qui in naufragii diſcrimine in mare projici debent, ut navim exonerent pro aliorum incolumitate, qui ſuperſunt; Tandem militum exemplum ante oculos ſubjiciunt, qui parem culpam admiſerunt; cum tamen univerſi morte plectendi non videantur, aliqui vita donantur, alii vero carnifici traduntur, de quibus omnibus, ducta forte, judicatur.

Verum, ut certa ſolum, ac tuta ſanciantur, conſilium ejuſmodi rejicimus, quod magno ſane cum periculo conjungitur, ne aliquid ab æquitate alienum committatur. Nam cum forti aliquid permittitur, rei eventus a ſolo Deo debet expectari, non ab ulla fortunæ temeritate. Nos autem diſſidiis occaſionem omnem præcidere ſolum inquirimus, non vero Dei voluntatem hac inſolita ratione explorare audemus.

Nonnulli aliud conſilium dederunt, ut nempe binæ capſulæ, binique ſacculi conſtituantur, unus pro ædificio, alter vero pro Sacra Imagine, ac Monaſterio, quod tamen pluribus de cauſis ſequendum minime exiſtimavimus. Nam plures hac rei novitate perculſi nihil in poſterum pro ædificio, vel pro Sac. Imagine, & Monaſterio conferent; alii vero munera elargiri prætermittent, ne aliorum conviciis, & contumeliis proſcindantur, qui fortaſſe eadem dona non offerentium liberalitati, pietatique tribuenda eſſe, ſed

ex

ex fortunis dominorum conflata ſuſpicabantur.

Itaque poſt varias ſententias, & conſilia illud decernendum putavimus, ut in locis omnibus, ubi pecunia, & dona a populo colliguntur, priſtinum Inſtitutum, ac ratio omnino teneatur, nempe, ut, cerei juxta congeſtum pretium comparatis, Parochus una cum primoribus Parochiæ in tres æquales partes eoſdem cereos diſtribuat, & eodem modo pecuniam, quæ cumulata fuerit, partiatur. Deinde tertiam pecuniæ, ac cereorum partem ædificii Miniſtris largiatur, quos opperiet in Porticu, ubi locum obtinent. Tandem, cum Eccleſiam attingerit, reliquum, quod ſupereſt, Monialium Miniſtris attribuet. Porro id Sacris Canonibus conſeotaneum eſt, qui partem oblationum pro ædificio ſemper decernunt (a). Declaramus tamen hæc omnia, quæ ſanximus, ſervaoda eſſe, donec templi ædificium abſolutum fuerit: Deinde priſtinam conſuetudinem, atque inſtitutum pro muneribus, quæ offeruntur, tenendum indicimus.

(a) Can. Vulter. & Canone Quotquot 16. q. 2.

Prudentiam tuam, ſtudiumque tanti facimus, ut quæ ſuperius expoſuimus, negligenda minime ſuſpicemur. Quod ſi aliquis nullam ſubire moleſtiam animo ſibi propoſuiſſet, quamvis ad illam ferendam tum neceſſitas, tum juſſa impellerent Epiſcopi, cui ſe morem geſſurum pollicitus eſt, pro certo habeat multam ſibi irrogandam eſſe, cujus pars tertia perficiendo ædificio, reliquæ duæ Sacræ Imagini, & Monaſterio tribuentur.

INSTITUTIO LXXIX.

De Indulgentia, quam Summus Pontifex conceſſit omnibus, qui feliciu, ac fauſtu precentur Copiis Chriſtianorum contra Infideles decertantibus. Quo tempore preces ejuſmodi ſolvendæ ſint. De Victoriis, quas Fideles ob interceſſionem B. Virginis ex Turcis retulerunt. Copulari bene poſſe Mariæ Virginis interceſſionem cum mediatione Chriſti Domini, & etiam interceſſionem Sanctorum cum interceſſione B. Virginis. De Piis Operibus, quæ Pontifex indicit ad comparandam Indulgentiam.

PErpauca monenda ſunt, antequam Indulgentiam promulgamus, quam Summ. Pontifex elargitus eſt (quæ etiam Animabus in Purgatorio detentis ſuffragari poteſt) illis, qui Romæ preces Deo perſolvunt, ut Chriſtianæ acies victoriam ex Turcis obtineant; quam Pontifex Indulgeotiam huic Civitati, ac diœceſi liberaliter conceſſit.

Ac primum, cum pacem expoſtulare Eccleſia inter Fideles Principes conſueverit, & felicitatem Chriſtianis Militibus in Turcas, & Infideles decertantibus, ſtudium omne partium quiſquis, deponere debet, ut Eccleſiæ exemplum ſequatur. Itaque ſi Chriſtiani Principes inter ſe bellum gerant, pax a Deo petenda eſt. Sin autem Fideles inter ac Turcas bella cacitentur, Dei clementia, ac bonitas imploranda, ut Fideles ex prælio victores revertantur. Id noſtræ Religionis primum, & peculiaris deinde cujuſvis utilitas requirit.

In actis quintæ Synodi Lateranenſis habetur elegantiſſima Oratio, quam Bernardus Zane Patritius Venetus, ac Spalatri Epiſcopus coram Julio II. in prima ſeſſione pronunciavit (b). In ipſa præclarus Orator exponit intra ſpatium 180. annorum, nempe ab Imperio Othomanni ad illud Bajazetis, majorem Aſiæ partem a Turcis occupatam fuiſſe, & Europæ partem in ipſorum poteſtatem redactam *cum magna Chriſtiani cruoris effuſione*, duodecim

(b) Tom. 14 Collect. Labbeanæ Concilior. p. 54.

Regna ſubacta, poſt quæ ita ſubdit: *Imperium ſuum Dalmatiam, & Liburniam uſque dilatavere: a quo quidem loco ad Urbes Tuæ Sanctitatis Picentinas unius noctis ſpatio commodiſſime poſſunt transfretari.* Deinde Turcarum indolem, ac mores, quales ipſe perſpexerat, non autem quales temere a multis finguntur, his verbis complectitur: *Effrænata gens, immaniſſima, Chriſtiano nomini inimiciſſima. Suo enim ſordidiſſimo Maumetho obſequium maximum ſe præſtare putant, Chriſtianos inſequendo, dilaniando, occidendo.*

Secundo, qui felices eventus Chriſtianis Militibus bellum contra Turcas agentibus vehementer exoptat, omnem ſane in Deo Optimo Maximo ſpem collocare debet, qui victorias impertitur. Cum Ezechias Regnum teneret, Angelum Deus miſit, qui 185. millia hominum in exercitu Sennacheribi trucidavit. Quin etiam abſque ullo Angelorum præſidio victorias ampliſſimas illis concedit, qui nec copiis, neque numero, neque virtute cum hoſtibus conferri poſſunt. Exemplis ejuſmodi ſacræ litteræ redundant. Illud in primis memoria dignum proditur (c). Cum Moabitæ ſimul, ac Ammonitæ fœdus inierunt, & maximum exercitum in Regem Joſaphat compararunt; Ipſe ad Deum ſuppliciter his verbis confugit: *In nobis quidem non eſt tanta fortitudo, ut poſſimus huic multitudini reſiſtere.* Tunc Propheta Jahaziel Deo afflatus inquit: *Hæc dicit Dominus. Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem, non eſt enim veſtra pugna, ſed Dei.* Nec ſpem ſefellit eventus; nam pugna pio Regi feliciter ceſſit: eodem libro cap. 16. traditur Ananias Propheta continuam bellorum Seriem Aſæ Patri Joſaphat indixiſſe, eo quod in Rege Syriæ magis, quam in Deo fidem ſuam collocaſſet: *Nonne Æthiopes, & Libyes multo plures erant quadrigis, & equitibus, & multitudine nimia, quos cum Domino credidiſſes tradidit in manu tua?* Poſtremo talium exemplorum plena eſt Machabæorum hiſtoria, ubi Judas Machabæus Sacerdos, ac Populi Princeps ipſum ſic alloquitur (d): *Ne timueritis multitudinem eorum, & impetum ne formidetis &c. Conteret, exercitum iſtum ante faciem noſtram hodie, & ſcient omnes gentes, quia eſt, qui redimat, & liberet Iſrael.* Eodem loco poſteris commendantur inſignes victoriæ; quas Judas ex quatuor Ducibus Antiochi Epiphanis Syriæ Regis conſequutus eſt, licet ipſos viribus nequaquam exæquaret (e): *Et exivit Judas obvium illis cum paucis, & dixerunt ei. Quomodo poterimus pauci pugnare contra multitudinem tantam, & tam fortem? Et nos fatigati ſumus jejunio hodie. Et ait Judas. Facile eſt, concludi multitudinem in manum paucorum; & non eſt differentia in conſpectu Dei Cœli liberare in multis, vel in paucis. Quoniam non in multitudine exercitus victoria belli, ſed de Cœlo fortitudo eſt; ut ceſſavit autem loqui, inſiluit in eos ſubito, & contritus eſt Seron, & exercitus ejus in conſpectu ipſius.*

(c) 2. Paral. 20.

(d) Lib. 1. Cap.

(e) Cap. 3.

Tertio, quemadmodum Deus Auctor eſt victoriæ, ita Beata Virgo Chriſtianis Militibus in Turcas illam obtinet, ſi illius opem, debita pietate, ſtudioque imploremus. Inter celeberrimas ſane victorias, quas Chriſtianorum virtus ex Turcis retulit, expugnatio Sanctæ Civitatis Hieruſalem merito adnumeratur, quæ contigit ſæculo undecimo, cum pius Gotifredus Imperator bellum adminiſtravit. Id autem Beatæ Virgini tribuendum nemo inficiatur, cujus tutelam expetiit Urbanus II. in Concilio Claromontii, ubi Clericis eam legem indixit, ut ſingulis diebus Officium, quod nunc Beatæ Virginis appellamus, ipſi perſolverent: hoc autem pium Inſtitutum a

Clericis ad Laicos dimanavit, uti poſt Cardinalem Baronium Pagius advertit (a). Summis etiam laudibus celebratur victoria, quam in Hungaria Joannes Uniades Vaivoda, opera, ſtudioque Sancti Joannis a Capiſtrano pariter interpoſito, ex iiſdem Turcis reportavit, cum Fridericus III. Imperium, & Eugenius IV. Pontificatum gererent, nempe circa dimidium ſæculi xv., ex qua ſane victoria ſe poſſe vinci Turcæ didicerunt, uti rerum Scriptores commemorant. Illa autem Beatæ Virgini procul dubio concedenda eſt. Nam Uladislaus Rex Hungarorum, cum Budam magno triumphi apparatu, pompaque inſtructa ingrederetur, ad Templum ipſius Virginis nudis pedibus ſe contulit, priuſquam Regiæ limen attingeret, ibique vexilla hoſtibus detracta reliquit, ut perpetuum monumentum extaret, eam victoriam B. Virgini eſſe referendam (b). Illa quoque præclariſſima fuit, quam Joannes Auſtriacus Dux Chriſtiani exercitus ad Lepanthum, ſive ad Echinadas Inſulas obtinuit, cum S. Pius V., Philippus II. Hiſpaniarum Rex, & Venetorum Reſpublica ſuas vires in Turcas ſimul conjunxerunt. Illius hiſtoriam accuratiſſimo ſtudio Joannes Baptiſta Lambertinus tradidit (c), qui eam Provinciam ſe ſuſcepiſſe fatetur, ut certiſſima, ac peculiaria hujus victoriæ documenta poſteris relinqueret (d). An vero Beatæ Virgini ipſa adſcribenda quoque ſit ex Romano Martyrologio clare deprehenditur (e): *Eodem die Commemoratio Sanctæ Mariæ de Victoria, quam Pius V. Pontifex Maximus ob inſignem victoriam a Chriſtianis bello navali ejuſdem Dei Genetricis auxilio hac ipſa die de Turcis reportatam quotannis fieri inſtituit*. Idem ex litteris Gregorii XIII. confirmatur, quibus celebritatem Sanctiſſimi Roſarii die primo Dominico Octobris conſtituit, ob eam potiſſimum cauſam, quod die ſeptimo ejuſdem menſis eadem victoria obtigerit; eoque anno dies Dominicus tunc agebatur, cum Sodalitia a Sanctiſſimo Roſario nuncupata ſupplicationes publicas inſtituunt: *Pias ad Deum preces effundendo, quas per interceſſionem Beatæ Virginis ad dictam victoriam conſequendam multum profuiſſe, pie credendum eſt*. Omittimus eam victoriam eximiam, cum Viennæ Civitas anno 1683. Turcarum vehementiſſima obſidione liberata fuit; aliamque victoriam in Hungaria comparatam anno 1716., cum Caroli VI. Imperatoris copiis invictiſſimus Eugenius Sabaudiæ Princeps cum ſumma poteſtate præeſſet. Omittimus tandem Corcyrenſem Urbem eodem anno Turcis obſidentibus ereptam, quæ omnia ſane beneficia a Deo conſequuti ſumus ope, ac præſidio Beatæ Virginis interpoſito. Nam pro prima victoria, quam ſuperius memoravimus, Feſtum Sancti Nominis Mariæ ad univerſam Eccleſiam ab Innocentio XI. propagatum fuit, decretumque in poſterum, ut die Dominico infra Octavam Nativitatis ejuſdem Virginis celebraretur. De ſecunda victoria hunc ſermonem habuit in frequenti Cardinalium cætu Clemens XI.; *Cum tamen abunde omnibus compertum, ac longe perſpicuum ſit, validiſſima in primis Beatæ Virginis ope, quam toties repetitis precibus imploravimus, proſperos hoſce ſucceſſus mirifice proveniſſe, ratio omnis poſtulat, ut maximas æque, ac publicas in Liberiana Baſilica eidem Auguſtiſſimæ Virgini Sacra, Omnipotenti quidem Deo pro large collatis, Sanctiſſimæ vero ejus Matri pro clementer impetratis beneficiis gratias agamus*. Poſtremo ob Corcyræ Urbem a Turcarum obſidione vindicatam Sacrorum Rituum Congregatio Officium S. Virginis Roſarii pro univerſa Eccleſia conſtituit, quod idem Pontifex adprobavit (f).

Quarto, ac ultimo cum Beata Virgo pro Fidelibus exorari queat, & ſimul Chriſtus Salvator, uti docent Theologi, ſua pro nobis merita poſſit interponere; cum etiam conjungi queant Beatæ Virginis, & Sanctorum pro nobis deprecationes, ideo præ cæteris ad S. Pium V. confugiendum pariter hortamur, ut Turcæ, atque Infideles Chriſtianorum virtute conterantur. Ipſe quidem non victoriam modo, de qua dictum eſt, præſagiit, ſed illud a Deo beneficium aſſequutus eſt, ut ex Vaticanis ædibus, ubi morabatur, ipſam tanquam ſuis oculis ſubiectam perſpiceret, & iis, qui circumaderant patefaceret. Porro ipſi diem, horamque adnotarunt, & omnia, quæ Pontifex enunciaverat, quæ veritati conſentanea prorſus inventa ſunt, cum partam victoriam nuncii detulerunt. Id referunt (g) Sac. Rotæ Auditores, ad quos tunc pertinebat cauſas agere de iis, qui inter Beatos cooptandi eſſent. Idem confirmatur ex diplomate Pontificio pro indicenda ejuſdem Sancti Pii Apotheoſi, quod inter cætera ſimul congeſta typis impreſſit Fontaninus Ancyræ Archiepiſcopus (h): *Defixit* (ſic habetur pagina 499.) *oculis in Imagine Redemptoris noſtri e Cruce pendente cum anxiis precibus, & voce fletus ſui ſolito uberioris Divinam Miſericordiam exoraret, ne gentibus efferatis hæreditatem ſuam diripiendam relinqueret, ſed in brachio excelſo Populum ſuum ſalvum faceret, in exceſſu mentis ſupremo lumine illuſtratus videre meruit Chriſtianæ claſſis proſperos eventus illo ipſo die, ac eadem hora, qua feliciter ad Echinadas Inſulas pugnatum fuit*.

Cum hæc ita ſint, quæ procul dubio Pontifex ante oculos habuit, cum die 19. Februarii hujus anni Indulgentiam impertivit omnibus, qui Romæ divinam opem pro bono Chriſtiani exercitus in Turcas obteſtarentur; Cum, inquam, hæc ita ſint, Fidelibus univerſis utriuſque ſexus notum, perſpectumque facimus, Pontificem tanta humanitate præditum fuiſſe, ut ejuſdem Indulgentiæ participes declaraverit omnes, qui in hac Civitate, ac diæceſi verſantur, ſi tertiam Roſarii partem Beatæ Virgini perſolvent, & ter Orationem Dominicam cum Angelica Salutatione in honorem Sancti Pii V. Pontificis ea mente recitabunt, ut Turcarum vires Chriſtianis Militibus comprimantur.

Summi Pontifices Roſarium pie recitantibus plures Indulgentias elargiti ſunt, quibus Pontifex hoc tempore novam hanc Indulgentiam adjungit, ea tamen conditione, ut *Pater*, & *Ave* ter ſuperaddant, uti modo expoſuimus.

Igitur quinquaginta annos Indulgentiæ, & totidem Quadragenas concedit omnibus, quoties in Eccleſias convenient, ubi Roſarium publice indicetur, quas nos inferius deſignabimus. Annos vero triginta, ac totidem Quadragenas illis, qui privatim hoc pio exercitio, inſtitutoque vacabunt. Poſtremo plenariam Indulgentiam, & criminum remiſſionem tribuit univerſis, qui menſis ſpatio eaſdem preces egerint vel in templo, vel privatim domi, ſi per illud tempus ad pænitentiæ Sacramentum, Sacramque Euchariſtiam ſemel acceſſerint, & ſemel etiam templum inviſerint, quod a nobis decernetur. Is theſaurus ſemel tantum in quolibet menſe comparari poteſt, ſi perficiantur omnia, quæ explicavimus. Indulgentiæ vero tempus ad menſem Octobris protrahitur, cum milites in hyberna ſecedere conſueverunt.

(a) In vita Urbani II. n. 32.

(b) Spondanus ad an. Christi 1443. n. 12.

(c) In Hiſt. Reg. Hiſp.

(d) Pag. 110.

(e) Die Septima Oct.

(f) In Bull. p. 174.

(g) Tit. de ultis indic. Sancti Pii V. edi. To. poſthumo Annal. Bzovii p. 1202.

(h) Pag. 499.

Conſtituimus Eccleſiam Regularium Sancti Dominici, ut in ipſa publicæ fiant preces, quas pro obtinenda Indulgentia perſcriptas ſuperius memoravimus. Nam in eadem Eccleſia Roſarium ſingulis diebus publice indicitur. Ipſam Eccleſiam inviſent, qui in Civitate plenariam Indulgentiam lucrari volunt, poſtquam pium inſtitutum recitandi Roſarium, & ter Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica per menſem conſtanter retinuerint, & Sacramento Pœnitentiæ prius expiati Divinam Euchariſtiam perceperint. Illud præſertim monemus, ut preces effundant ad Aram, quæ a Beata Virgine Roſarii nuncupatur, & pariter ad illam, in qua Sanctiſſimi Pontificis Pii V. Effigies exhibetur. Adeant pariter Altare in quo Sacra oſſa Sancti Dominici collocantur, quem Auctorem, & Inſtitutorem Roſarii Summi Pontifices ſuis diplomatibus, quibus præſtanda fides eſt, merito appellarunt. Porro ipſe hoc divino Roſarii, beatæque Virginis præſidio formidoloſam Albigenſium hærelim vehementer extenuavit (*a*).

Confugiamus igitur ea pietate, quam explicavimus, fidenter ad Beatam Virginem, quam toties facilem, propitiamque experti ſumus, ut votis noſtris obſecundet: eadem fiducia opem, ac tutelam Sancti Pii V., necnon Sancti Dominici expoſcamus. Nam, omiſſis cauſis, quas nuper enumeravimus, certum quoque eſt, Sanctos quodam peculiari ſtudio permoveri, ut ſuorum Civium preces Deo exhibeant: *Equidem Sanctus Pius V. in Oppido Inſubriæ, quod Boſcum vocant, natus, ſed e Bononia oriundus ex nobili Ghiſleriorum Familia* (*b*). Idem teſtantur Catena (*c*), Gabutius (*d*), Spondanus (*e*), Ciacconius (*f*), Oldoinus (*g*), & Paulus Maſini in libro, qui inſcribitur: *Bononia Perluſtrata*, ubi de Romanis Pontificibus Bononienſibus ſermonem habet (*h*). Certiſſimum pariter documentum publicis tabulis obſignatum occurrit, de quo mentio eſt *in Compendio Hiſtoriæ Bononienſis*, quod præficitur operi inſcripto: *Elenchus Antiquorum, & Conſulum Bononien. pag.* 38.

Sanctus autem Dominicus Calaguriæ natus eſt; cum tamen in hac Urbe vitæ curſum abſolverit, in eaque conditus ſit, Civis hujus noſtræ Patriæ nominari poteſt. Nam uti tradit Theophilus Raynaudus (*i*): *Diſtingui porro poteſt triplex Sanctorum Patria, nimirum Originis, diuturnæ commorationis, & mortis. Nam primis duobus modis jus Civitatis inter homines comparatur, tertius autem ſuffragantem manifeſte habet Eccleſiam, quæ diem felicis obitus Sanctorum vocat natalem eorum &c. ex eo quod naſcantur ea die Sancti ad veram vitam.* alii quoque Scriptores idem adfirmant (*k*):

Non ignoramus eſſe in hac Civitate, ac diœceſi Moniales, Oblatas, Puellas, aliaſque Mulieres ſæculares, quæ ob facultatem Sedis Apoſtolicæ in Monaſteriis, aliiſque piis domiciliis immorantur. Non ignoramus pariter, Regulares aliquos ſuis Monaſteriis clauſos perpetuo detineri, alioſque morbo, vel alia legitima cauſa impeditos inveniri; Pontifex igitur Confeſſariis facultatem impertit, ut alia pietatis opera ipſis indicant, ſi aliquid ex perſcriptis exequi nequeant.

Inſuper nonnulli ex Sæcularibus, ac Regularibus Eccleſiam Sancti Dominici adire non poterunt, ut cum reliquis Roſarium Beatæ Virgini perſolvant. Cum tamen Pontifex animadvertat magis jucundas, Deoque gratas preces, quæ a Fidelibus ſimul coactis peraguntur, hortatur Patresfamilias, ut domeſticos omnes in cœtum convocent, cum preces ipſæ recitandæ fuerint; monet etiam Præfectos Regulares, ut idem exemplum, normamque ſequantur.

In diœceſi Parochialem Eccleſiam pro his precibus publice abſolvendis decernimus, cum difficile ſit, ut ſe conferat populus ad templum Sancti Dominici in Urbe poſitum, eamque poteſtatem nobis Pontifex elargitus eſt. Tandem Præcipimus omnibus Preſbyteris cum in Civitate, tum in diœceſi, ut Orationem *contra paganos* addant, dum ſacrum conficiunt.

(*a*) In Conſt. 90. S. Pii. Ferdin. Caſtilia p. 2. l. 1. c. 11. Spinelli in com. Mariæ Deiparæ p. 661.

(*b*) In Offi. ipſius.
(*c*) In ipſius vita fol.
(*d*) In ead. vita l. 1. c. 1
(*e*) Ad An. Ch. 1566. fol. 608.
(*f*) In hiſt. Pontif. & Card. t. 3. fol. 993.
(*g*) In Add. fol. 1003.
(*h*) Pag. 3.

(*i*) T. 8. Opuſcul. p. 324. Quinrana dven. in Sanctis Tol. mon. 3. p. 5.

(*k*) Guyetus de Feſt. propriis Sanct. l. 4. c. 2. q. 1.

INSTITUTIO LXXX.

Epiſtola encyclica univerſis curam animarum gerentibus tum in Civitate, tum in diœceſi de iis matrimoniis, quæ vetitis temporibus contrahuntur. Quocumque tempore iniri poſſe matrimonia. Solemni pompa carere debere matrimonia, quæ vetitis temporibus ſtatuuntur. Quid hujus pompæ ſolemnis nomine intelligatur. Quid velit Eccleſia diſpenſare, quoties iniri matrimonia vetitis temporibus permittit. Quænam fuerit perpetuo hujus diœceſis conſuetudo in his matrimoniis celebrandis.

JAm veteri conſuetudine concedi ſolet in hac Eccleſiaſtica Curia, cum peculiaris aliqua, & legitima cauſa poſtulaverit, facultas, ut Matrimonium temporibus vetitis contrahatur, nempe ab Adventu Domini uſque ad Epiphaniam, & a Feria quarta Cinerum ad totum Paſchatis Octiduum. Idem Nos ipſi inſtitutum ſervavimus, cum juſta cauſa interceſſit, neque illud abrogandum in poſterum ducimus. Attamen non ignoramus, cum de his Matrimoniis agitur, non omnes Parochos in eadem ſententia, ac diſciplina verſari. Plerique, dum Matrimoniis interſunt, Benedictiones Eccleſiæ, quæ in Miſſali perſcribuntur, nequaquam omittunt: Perpauci fortaſſe eas negligunt. Aliqui putant eos Conjuges, qui, facultate accepta, Matrimonium vetitis temporibus inierunt, ſine crimine permiſceri non poſſe, niſi poſtquam vetitum tempus effluxerit. Alii vero diverſam opinionem tuentur. Quamobrem has literas Parochis omnibus ſcribendas exiſtimavimus, poſtquam rem totam diligenti, accuratoque ſtudio perpendimus, & mentem noſtram Viris doctrina præſtantibus expoſuimus, ut ſuum nobis conſilium patefacerent, quod noſtro prorſus conſentaneum deprehendimus. Itaque cenſemus, non impertiendas Benedictiones a Miſſali indictas illis Conjugibus, qui vetitis temporibus matrimonio junguntur, licet ad rem gerendam facultas neceſſaria intervenіat; Parochum vero, qui illis utatur, peccati labem admittere judicamus; neque ullam religionem, aut criminis metum injiciendum illis, qui matrimonio indulgeant, quod vetitis temporibus celebrarunt.

Atque ut primam ſententiam, quam propoſuimus, ratione comprobemus, hæc potiſſimum pro certo afferimus; Primo, Matrimonium quocumque tempore contrahi poſſe; Secundo, illud ſolum certis temporibus ab Eccleſia prohiberi, pompam nempe, apparatumque nuptiarum; Tertio, hujus pompæ nomine Benedictiones præſertim Nuptiarum contineri, ita ut ſicut ſolemnis pompa interdicitur in matrimoniis, quæ vetito tempore fiunt, etiam Benedictiones elargiri non licet; Quarto, cum facultas obtinetur Matrimonium ineundis vetitis temporibus, non iden permitti adfirmamus, ut etiam Benedictiones Matrimonio ſuperaddantur, aut ulla pompæ ſpecies inſtituatur; Ultimo, conſenſu una-

unanimi hujus Civitatis, ac diœceſis obſervata ſemper, ac probata fuiſſe omnia, quæ ſuperius enumeravimus. Sed jam ſingula percurramus. Matrimonium quocumque tempore iniri poſſe ex auctoritate Cœleſtini III. ſatis aperte colligitur: *Licet* (inquit) (*a*) *in ſit Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, ut quocumque tempore Matrimonium contrahatur, conſenſu interveniente legitime de præſenti*. Idem in Rituali Romano his verbis decernitur (*b*): *Matrimonium autem omni tempore contrahi poteſt*.

Secundo loco pompam, & apparatum Nuptiarum certis temporibus ab Eccleſia penitus improbari aſſeruimus, quod ex jure Pontificio deprehenditur (*c*): *Nuptias celebrare, convivia facere*. Nec profecto Tridentina Synodus quidquam novi ſuper hac re conſtituit, ſed ſolum *Antiquas ſolemnium Nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obſervari, Sancta Synodus præcipit* (*d*). Sermo eſt de tempore, quod ab Adventu Domini uſque ad Epiphaniam, & a Feria quarta Cinerum ad totum uſque Paſchatis Octiduum interjicitur: *In aliis vero temporibus Nuptias celebrari permittit*. Inſuper Canone II. ſic habetur: *Si quis dixerit, prohibitionem ſolemnitatis Nuptiarum certis anni temporibus ſuperſtitionem eſſe tyrannicam ab Ethnicorum ſuperſtitione profectam &c. anathema ſit*. Idem prorſus ſtatuitur in Rituali Romano (*e*): *Poſtremo meminerint Parochi, a Dominica prima Adventus uſque ad diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum uſque ad Octavam Paſchæ incluſive ſolemnitates Nuptiarum prohibitas eſſe*. In hac eadem opinione non ſolum Theologi, ſed Canonum Interpretes unanimes verſantur. Inter primos hi recenſentur potiſſimum Sanchez (*f*), Pontas, Peres, aliique plurimi (*g*). Inter Canonum Interpretes afferri poſſunt Barboſa (*h*), Anacletus (*i*), Laurent. aliique plurimi. Poſtremo hanc eandem ſententiam adprobat Sacra Concilii Congregatio, ut inferius demonſtrabimus.

Tertio, ſicuti feriatis temporibus omnis Nuptiarum celebritas, ita eadem ratione Matrimonii conſuetæ Benedictiones prohibentur. Id apparet clariſſime ex Romano Rituali (*k*), ubi inter res vetitas hæc potiſſimum numerantur: *Nuptias benedicere, Sponſam traducere, nuptialia celebrare convivia*. Theologi pariter, quos ſuperius indicavimus, Benedictiones primum locum inter celebritates Matrimonii obtinere teſtantur (*l*); & ideo minime adhibendas, cum vetitis temporibus aguntur Matrimonia, & Parochum, qui contrarium fecerit, gravi criminis labe inquinari: *Et ideo* (inquit Sanchez) (*m*) *in his feriarum temporibus Benedictiones Nuptiarum prohibitas eſſe nemo dubitat, quia conſuetudo totius Eccleſiæ id teſtatur &c. Quare culpa eſſet lethalis huic præcepto contravenire: Nam tanquam de re gravi ſemper intellexit Eccleſia*. Pontas vero ſic tradit (*n*): *Mihi quidem videtur, in violatione ejus legis committi peccatum lethale: & quidem, quod attinet ad Benedictiones Eccleſiæ, clarum eſt, cum ſit violatio legis in materia gravi*. Idem Roſignolius docuit: (*o*) *Quod autem graviter peccet Parochus ſolemniter benedicens, & contrahentes recipientes Benedictionem pro temporibus feriatis, ex eo arguitur, quod Concilium Tridentinum gravibus verbis præcipit, ſervari hanc Eccleſiæ prohibitionem, & Eccleſia conſuevit hoc præceptum recipere tamquam de re gravi. Ergo tranſgreſſores talis præcepti culpæ gravis rei conſtituuntur*. Idem ſentiunt Leander, (*p*) ac Giribaldus (*q*): Imo, cum aliqui Theologi putaverunt illos levis tantum culpæ reos, qui in celebrando tunc Matrimonio exiguam ſolum pompæ ſpeciem inſtituerint, omnes tamen, cum de Benedictionibus agitur, lethali culpæ obnoxios declarant, qui tali præcepto non paruerint: *Utrum vero* (ait Coton) (*r*) *hæc prohibitio ſit ſub mortali? Quoad Benedictionem, omnes affirmant*.

(a) In cap. Capel. ſub tit. de Fer.
(b) In Rub. de Sacram. Matrim.
(c) In Dec. Grat. cauſa 33. qu. 4. Can. 8. & ſeq.
(d) Cap. 10 ſeſſ. 24. de Reform. Matrim.
(e) In Rub. ſuper. allata de Sacr. Matrim.
(f) De Matrim. lib. 7. diſp. 7. num. 10. & ſeq.
(g) De Matrim. lib. 6. c. 8. n. 8.
(h) De Matrim. diſp. 22. ſect. 2. n. 9. & ſeq.
(i) Diſp. 25. de Matrim. diffic. 3. n. 2. &c.
Cap. 10. ſeſſ. 24. de Ref. Matr. &c.
(k) In loco allato.
(l) In loco allato.
(m) In locis allat.
(n) In loco ſup. allato n. 3.
(o) In loco allato n. 10.
In loco allato n. 4.
(p) In loco ſuper. allato qu. 78.
(q) In tract. 10. de Sacr. Matr. c. 9. dub. 3. n. 31. & 32.

Satis perſpectum eſt omnibus, quid gerendum ſit, cum Matrimonium celebratur. Nam peractis jam tribus promulgationibus, ex quibus nullum impedimentum cognitum fuerit, Parochus Stola, ac Superpelliceo indutus adeſſe in Templo debet, ac Clericum habere comitem cum Superpelliceo, qui Librum, & Vas aquæ luſtralis præferat. Deinde coram duobus, vel tribus teſtibus a Viro expoſcit, an eam Mulierem ſibi in legitimam Uxorem ducere velit; poſt hæc ad Mulierem idem ſermo convertitur, an eum Virum in legitimum Maritum ſibi depoſcat: Poſtquam mutuum ipſorum conſenſum Parochus expreſſit, hæc verba pronunciat: *Ego conjungo vos in Matrimonium: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Eodem tempore ſignum Crucis manu efficit, & Conjuges aquæ luſtrali adſpergit. Deinde Parochus Benedictionem annulo impertit, & aquam luſtralem ſuperinfundit, eumque Sponſo tradit, qui digito annulari Sponſæ innectit. Interim Sacerdos reliquas preces proſequitur, quæ a Rituali Romano perſcribuntur, & ſignum Crucis toties efformat, quoties in ipſo Rituali indicatur.

Nulla ſane Benedictio ſolemnis in his omnibus continetur, & peragi ſine ullo dubio poſſunt, licet feriarum temporibus matrimonium fiat. Id præſertim ex eo comprobatur, quod hæc omnia, quæ ſuperius explicavimus, permittuntur in celebrandis ſecundis Nuptiis, quæ tamen ſolemni Benedictione carere debent (*s*); quod etiam præcipitur in Rituali Romano (*t*): *Caveat etiam Parochus, ne, quando Conjuges in primis Nuptiis Benedictionem acceperint, eis in ſecundis benedicat, ſive Mulier, ſive etiam Vir ad ſecundas Nuptias tranſeat*. His peractis Parochus Sacrum facit *pro Sponſo, ac Sponſa*, quod ultimum inter Sacra Votiva in Miſſali proponitur. Sed quoniam die Dominico, aut aliis Feſtis diebus Sacrum ejuſmodi fieri nequit, ſi tunc Nuptiæ faciendæ fuerint, Sacrum perſcribitur de die Dominico, ſeu Feſto, cui ſuperadditur Oratio *pro Sponſo, ac Sponſa*, uti in Miſſali perhibetur; aliæ pariter Orationes *pro Benedictione Sponſi, ac Sponſæ* adduntur, quæ poſt *Orationem Dominicam, & Ite Miſſa eſt*, proferri conſueverunt (*u*).

Dum hoc Sacrum agitur, ſolemnis Benedictio Sponſis dari intelligitur: *Benedictio* (inquit Biſſus) *Nuptiarum fit cum Miſſa, quæ habetur pro Sponſo, & Sponſa in Miſſali in fine Miſſarum Votivarum*. Quare, cum hæc Miſſa ſolemnes Benedictiones contineat, tunc ſolum celebranda eſt, cum licet Nuptiis Benedictionem impertiri, non autem, cum hæc Benedictio interdicitur: *His expletis* (ſic legitur in Rituali Romano), *ſi benedicendæ ſint Nuptiæ Parochus Miſſam pro Sponſo, & Sponſa, ut in Miſſali Romano, celebret, ſervatis omnibus: quæ ibi præſcribuntur*. Sacrum ejuſmodi, cum pompam, ac ſolemnitatem Eccleſiaſticam præſeferat; quam tempore Adventus, & Quadregeſimæ Eccleſia improbat, ideo celebrari nequit a prima Dominica Adventus, uſque ad Epiphaniam, & a Feria quarta Cinerum uſque ad totum Paſchatis Octiduum, quo tempore Benedictiones ſolemnes Nuptiarum non permittuntur, quæ cum eodem Sacro conjunctæ ſunt, uti Biſſus expendit, qui qui poſt ea verba, quæ nuper commemoravimus,

(r) In lib. 5 de Sacram. Matr. cap. 9. n. 282. & ſeq.
(s) In cap. Capellan. &c. Vir autem de ſecund. Nuptiis.
(t) In dicta Rubr. de Sac. Matr.
(u) Biſſus in ſua Hierarg. to. 1. verb. Benedict. n. 72. §. 8. Meratus in to. 1. p. 1 ſuper Gavant. tit. 4. n. 10.

mus, nempe, *Benedictio Nuptiarum ſit cum Miſſa, quæ habetur pro Sponſo, & Sponſa, in Miſſali in fine Miſſarum Votivarum*; hæc ſtatim ſubjicit: *Hæc Benedictio Nuptiarum fieri non poteſt a prima Domenica Adventus uſque ad diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum uſque ad Octavam Paſchatis incluſive, quo tempore prohibentur Nuptiæ*. Quamobrem, ſi novi Sponſi Sacrum expoſcant, in quo Divinam Euchariſtiam ſimul percipiant, uti conſentaneum eſt, Parochus Sacrum ejus diei faciet, non illud tamen, quod modo indicavimus, cum quo ſolemnes Benedictiones feriarum temporibus vetitæ junguntur. Neque eas Orationes *pro Sponſo, & Sponſa*, recitare poterit, uti perſpicuum oſtendimus, cum diebus Dominicis, aliiſque Feſtis extra feriarum tempus aguntur matrimonia, quibus diebus Sacrum *pro Sponſo, & Sponſa* in Miſſali propoſitum fieri non cenceditur, quod paulo ante expoſuimus.

Illud pariter adfirmavimus, neque Benedictionem, neque ullam pompam permitti ob eam facultatem, quæ ad contrahenda matrimonia feriarum temporibus tribui conſuevit. Id ex verbis ipſius facultatis apertiſſime deſumitur. Nam Parocho conceditur, ut ſupplices coram Eccleſia in Matrimonium conjungat, licet feriarum tempus intercedat, tamen hæc ſimul præcipiuntur: *Sponſis tamen inducimus, ne ullam Nuptiarum pompam hoc tempore ſtatuant &c.* Rejecto quocunque vano apparatu, hæc Parocho mandantur. *Inſuper tu ſervabis conſuetam normam Sacri Concilii Tridentini, ac Ritualis Romani*. Quare, cum ſolemnes Benedictiones, quas antea memoravimus, juxta Tridentinam Synodum, ac Rituale Romanum feriarum temporibus impertiri non liceat, neque id ſane licitum erit ob facultatem, quam Sponſi pro ineundo iiſdem temporibus Matrimonio conſecuti ſunt.

Quid igitur ponderis habet hæc facultas, inquiet aliquis, ſi hoc beneficium, & Matrimonii ſolemnitatem nequaquam præſtat; cum antea dictum a nobis præſertim fuerit, Matrimonium feriarum tempore confectum eſſe licitum, & validum, ſi tamen apparatu, ac celebritate careat. Attamen hoc reſponſum ſatis eſſe ducimus, ut omnem dubitationem auferamus. Equidem ejuſmodi Matrimonium omnino probatur, ſi juris communis ratio habeatur; contra vero ob Synodi Decreta, aut peculiarem alicujus diœceſis conſuetudinem idem Matrimonium non licet, quamvis ſine apparatu, ac pompa ducatur, dum feriarum tempus interjicitur. Ita rem ſapienter exponit Vaneſpenius, cujus teſtimonium inferius afferemus (*a*), eandem ſententiam tuetur Clericatus (*b*): Hac pariter ratione poteſt explicari quorundam Theologorum opinio, qui aſſerunt nullo modo feriarum tempore Matrimonium iniri poſſe, ſive ſolemnitas intercedat, ſive omni pompa careat (*c*).

His itaque præhabitis, cum in hac diœceſi ob veterem conſuetudinem Matrimonia contrahi vel abſque pompa non liceat, dum feriarum tempus agitur, neceſſario facultas obtinenda eſt, ut ipſa licite conficiantur (*d*). Cum hæc ita ſint, eadem facultas non exiguum affert beneficium, quæ Matrimonia his temporibus vetita permittit, quamvis ob ipſam nec vanus pompæ apparatus, nec ulla Eccleſiæ ſolemnitas adhiberi poſſit. Neque ſane Deceſſores noſtri, ac nos ipſi facultatem eandem pro ineundis feriarum tempore Matrimoniis abſque ulla celebritate temere, aut inconſulto conceſſimus. Quippe in dubium revocari nequit nos ea auctoritate præditos

(*a*) In loco allato n. 17.
(*b*) De Sacr. Matr. decis. 37. n. 11. & 12.
(*c*) Habert. in Theolo. Dogm. & Mor. to. 7. tit. de Matr. c. 8. § Quær. 30 autem. Juven. in. de Sacram diſſ. 10. qu. 7. c. 1. § 2. Cardinalis Got. to. 4. in 3 p. qu. 8. du. 1. §. 2. n. 7.
(*d*) Roſign. in loco ſuper. allato n. ... §. Ratio ſecun. par. Braſch. in loco allato n. 67.

eſſe, ut contrariam conſuetudinem abrogemus; dubitari tamen poteſt, an ſolemnitatem ullam Nuptiarum vetitis temporibus elargiri poſſimus, cum omnis pompa a Sacris Canonibus tunc proſcribatur. Illud ſaltem incertum ſemper foret, an ſufficiens cauſa interveniret: nam qui auctoritatem Epiſcoporum in hac re magnopere prædicant, maximam ſemper cauſam exquirunt, ut Sacrorum Canonum Decretis iidem Epiſcopi contrarium aliquid ſuſcipiant [*e*].

Poſtremo loco expoſuimus probata ſemper fuiſſe in hac diœceſi, ac diligenter obſervata omnia, quæ ſuperius declaravimus. Franciſcus Leo Vicarius generalis hujus Civitatis, ac diœceſis, cum Alphonſus Palæottus hanc Sedem teneret, librum Typis edidit ita inſcriptum: Thesaurus Fori Ecclesiastici [*f*], in quo ſic tradit: *Et licet Nuptiarum ſolemnitates certis anni temporibus etiam prohibitæ reperiantur, tamen etiam tempore prohibito ſine Nuptiarum ſolemnitatibus Matrimonium contrahi poteſt, cum tantum ſolemnitates, & matrimonia ſint prohibita*. Paulo ante Patris Giribaldi opinionem adduximus, *qui per tot annos Pœnitentiarii munere in hac Civitate functus eſt*. Ipſe præſertim inquirit [*g*]: *Quid intelligatur per ſolemnitates Nuptiarum, quæ dictis temporibus* (nempe Adventus, & Quadrageſimæ) *prohibentur?* atque ita reſpondet: *Per ſolemnitatem prohibitam Nuptiarum intelligi Benedictionem ſolemnem, quæ ſcilicet ſolemniter intra Miſſæ Sacrificium in Eccleſia celebratur, necnon ſæcularem pompam cum feſtivis lætitiæ ſignis, traditionem Sponſæ in domum Sponſi cum plauſu, comitatu, & ſtrepitu, convivia, choreas, cantus, & ſimilia, juxta communiorem Doctorum ſententiam*. Deinde [*h*] etiam quæſtionem inſtituit, cujuſnam culpæ reus habeatur, qui hoc mandatum detrectaverit, & ſtatim hæc ſubdit: *Reſpondeo, Benedictionem ſolemnem graviter prohiberi, adeo ut peccent mortaliter Sacerdotes Benedictionem illis temporibus dando, & Laici ipſi conjugati eam petendo, & ſuſcipiendo; quia eſt res gravis, & ſub verbis præceptivis præſcripta a Tridentino, & ita in praxi ſervatur*. Cardinalis autem Gabriel Palæottus [*i*], poſtquam indixit, ne Sacerdos ſecundis Nuptiis benedicat, ita ſermonem proſequitur: *Neque item primis ipſis Nuptiis benedicet temporibus a Sacro Concilio prohibitis, hoc eſt a prima Dominica Adventus uſque ad Epiphaniam incluſive, & a feria quarta Cinerum uſque ad Octavam Paſchatis Reſurrectionis incluſive ſub pœnis, & cenſuris a Sacris Canonibus injunctis*. Alphonſus Palæottus, qui in ejus locum ſuffectus fuit, hæc quoque decernit [*k*]: *Sacerdos nunquam ſecundis Nuptiis benedicet, ſive Mulier, ſive Vir tantum ad ſecundas Nuptias tranſierit: Neque primis Nuptiis benedicat, cum feriarum tempus interponitur, nempe a prima Dominica Adventus uſque ad Epiphaniam, & a feria quarta Cinerum uſque ad Octiduum totum Paſchatis*.

Sed jam ſermonem convertamus ad eam quæſtionem, utrum Matrimonio vacare liceat, quod initum fuit feriarum temporibus. Non inficiamur Canonum Interpretes magis præclaros in ea fuiſſe opinione, ut id ſine culpa fieri non putaverint, adducti auctoritate *Capitis Capellanus &c.* illiſque potiſſimum verbis *quocumque tempore de Feriis*. Illorum teſtimonia Fagnanus etiam probat, atque integre commemorat [*l*]. Illud pariter non ignoramus aliquas ſententias a Sac. Concilii Congregatione promulgatas eſſe, quæ opinionem eandem tueri, ac confirmare videntur. Neque Pignatellius eo loco, quem inferius nominabimus,

(*e*) Giribal. in tr. 10. de Sacr. Matr. c. 9. dub. 3. n. 23. Lean. in p. to. 2. tr. 9. diſp. 7. q. 79. Monacel. in Form. to. 1. tit. 8. formul. 8. n. 3. Braſch. in loco allato c. 6. & 7. n. 8. Pont. de Matr. lib. 8 c. 8. n. 12.
(*f*) Par. 2. c. 24. n. 52. & 57.
(*g*) In loco ſuper. allato n. 19.
(*h*) Nu. 20.
(*i*) In par. 3 ſui Archiepiſcop. hujus Eccl. p. 290.
(*K*) Pag 80.
(*l*) Eodem c. Capell. n. 4. & ſeq. de Feriis.

mus , hanc difficultatem ſatis diſſolvit , cum adfirmat haud ſatis conſtare de iiſdem ſententiis; vel editas fuiſſe , cum peculiare aliquid ſtatuendum proponeretur . Nam ipſas nos ipſi perſpeximus [a] , & licet pro eventu aliquo peculiari pronunciatæ fuerint , plurimi tamen faciendæ ſunt , legemque indicunt , dum mentem Concilii interpretantur. Illud quoque fatebimur moneri a Tridentina Synodo [b] , ne Sponſi Matrimonio indulgeant , priuſquam a Sacerdote Benedictionem acceperint . Attamen , ſi contra fiat , nullum crimen admitti exiſtimamus , quod etiam a celeberrimis Theologis , & Canonum Interpretibus merito defenditur . Ac primum Cardinalis Bellarminus [c] Sanctum Thomam , Cajetanum , & Navarrum prius nominat , ac deinde ſic tradit : *Non interdici illis temporibus celebrationem Matrimonii per verba de præſenti , & etiam conſummationem , ſed ſolemnem tantam Sponſæ deductionem , & publicam illam pompam , & convivia , quæ in ſolemnitate Nuptiarum adhiberi ſolent*. Ipſius ſententiam plurimi alii unanimes ſequuntur [d]. Illam tenendam reipſa ducimus , ne vinculum Fidelibus injiciatur , quod a nulla lege clare preſcribitur . Inſuper id conſuetudini , & inſtituto Eccleſiæ valde conſentaneum eſt , quæ humanæ fragilitatis gratia , rationeque habita , paulatim a veteri diſciplina receſſit , cum de re ejuſmodi quæſtiones inducerentur . Siquidem primis temporibus feriati dies non impedimentum ſimplex , ſed dirimens inferebant , uti conjicitur ex epiſtola tt. Sancti Petri Damiani [e] : *Cenſura Canonica Nuptias illicitis temporibus inſtitutas , remoto omni ſcrupulo dividit.* Hinc Chriſtianus Lupus hæc ſcripta reliquit : [f] *Quod contractum extra tempora Conjugium fuerit omnino ſubſtantialiter nullum , fateor cum Sancto Petro Damiano* . Olim feriati dies totum ſpatium a ſeptuageſima uſque ad Paſchatis Occiduum , & præter Adventum Domini tres quoque hebdomadas ante Feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ complectebantur [g] . Nunc autem ii ſolum dies feriati dicuntur , quos Tridentinum Concilium expreſſit , uti jam dictum eſt. Neque nobis adverſari poſſunt ſive Canonum Interpretes , qui contrarium ſentiunt , neque Decreta a Sacra Congregatione Concilii Typis evulgata , neque ipſum Tridentinum Concilium . Equidem Canonum Interpretes ſeveritati veterum Canonum plus æquo inhærentes tanquam præceptum ſtatuerunt , quod intra conſilii limites ſolum continebatur : *Quidquid ſit de hac ſententia* (inquit Vaneſpenius [h], qui Canonum Interpretes , & Fagnanum ipſum , uti nos etiam , magni pendebat) , *attenta Canonum antiquorum rigoroſa expreſſione , hoc certum eſt hodie , dictis temporibus* (de vetitis ad ineundum Matrimonium diebus ſermo eſt) *nequaquam vetitum eſſe actum Matrimonialem , ſed ad ſummum conſilii eſſe eis temporibus abſtinere , ut mente elatiore , & a carnalibus voluptatibus magis libera vacent orationi , & pietatis exercitiis* . Neque ſane contraria ſunt Decreta Sacræ Congregationis , quæ non Matrimonium , ſed ipſius pompam feriarum temporibus interdixit , videlicet convivia facere , Sponſam domum deducere , & corpora permiſcere : *Sacra &c.* (ita ſemper reſpondit Sacra Congregatio) *cenſuit , etiam temporibus expreſſis cap. 10. ſeſſ. 24. de Reformat. Matrim. poſſe Matrimonium contrahi coram Parocho , ſed Nuptiarum ſolemnitates , convivia , traductiones ad domum , & carnalem copulam prohiberi* . Attamen adhuc incertum eſt, utrum his ſententiis agatur , *tam de privata , quam de ſolemni traductione ad domum* . Incertum pariter eſt , an Sponſi ab omni commercio abſtinere debeant : *poſt publicam traductionem ad domum* : an vero *poſt privatam traductionem* . Cum tamen in Farfenſi Synodo , quam Cardinalis Carolus Barbarinus coegit anno 1685. [i] , juxta mentem Sacræ Congregationis , expoſitum fuerit , quod *licentia hujuſmodi obtenta ſufficiet etiam ad traductionem Sponſæ ad domum Sponſi ſtatim poſt celebratum Matrimonium , ita tamen , ut omittantur ſolemnitates in traductione alias adhiberi ſolitæ* . Hinc quiſquis intelligere poteſt , non ita facile S. Congregat. Decreta congruere , ut ſuas opiniones ipſi Interpretes ſuſtineant . Poſtremo illa Tridentinæ Synodi verba contraria non videntur : *Præterea eadem Sancta Synodus hortatur , ut Conjuges ante Benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent* . Hæc enim nequaquam rem præcipiunt , ſed conſulunt , uti Monacellus , [k] ac Baruphaldus [l] hujus noſtri Centenſis Oppidi Archipresbyter ſapienter advertunt: Baruphaldus variis etiam rationibus corroborat ea omnia , quæ in has litteras congeſſimus.

Paulo ante declaravimus licentiam pro contrahendo Matrimonio feriarum temporibus ſatis eſſe , ut Sponſa privatim ad ædes Sponſi deducatur, quod Sacræ Congregationi conſentaneum eſt . Id autem declaravimus non ſolum adducti Farfenſi Synodo, quam nuncupavimus, ſed quia nos ipſi hoc Decretum ipſius Congregationis deprehendimus inter Pagellas, quas accuratiſſimo ſtudio collegimus , cum in eadem Sacra Congregatione Secretarii munere fungeremur.

DUBIUM TRADUCTIONIS SPONSÆ .

NOnnulli Parochi pro ſua , & Matrimonia contrahentium quiete ſupplicant declarari : An , conceſſa per Epiſcopum licentia contrahendi Matrimonium temporibus a Sacro Concilio vetitis , in iis locis , in quibus diſpoſitio ejuſdem Concilii ad ipſum quoque Matrimonii contractum reperitur, conſuetudine extenſa, dicatur etiam permiſſa traductio Sponſæ , ſeu Uxoris , ad domum Viri .

Altovitus quidem tunc temporis a Secretis contrariam opinionem exhibuit ob reliquas Sacræ Congregationis ſententias , quas ſuperius indicavimus. Id apertiſſime conſtat ex ipſius ſuffragio , quod nos diligenter ſervamus . Verum Sacra Congregatio ſic reſpondit : *Affirmative : dummodo traductio fiat abſque ſolemnitatibus* .

Quamobrem nemo in poſterum hac de cauſa nec ſibi, nec aliis religionem , aut ſcrupulum injiciat; quod ſi pravas conſuetudines in hac re de medio tollere vehementer exquirat, curam omnem , ſtudiumque conferat , ut penitus extinguat falſam illam opinionem vulgi, quæ jam nimis invaluit , nempe infauſtis auſpiciis Uxorem duci menſe Majo : *Abolenda ſane* (ſic decernitur in Synodo Burdigalenſi) [m] *perverſa illa , ac ſuperſtitioſa quorundam opinio , menſe ſcilicet Majo Uxorem non ducendi , quaſi aliquid ex eo mali ominis emanans fidelitati Contrahentium , ac proſperitati Nuptiarum officere poſſit . Doceatur igitur populus , & ab omnibus Parochis ſæpe inſtruatur , ut ſuperſtitioſis illis nugis fidem haudquaquam adhibeat ; ſed , præter ea tempora , in quibus ex præſcripto Eccleſiæ a celebratione Nuptiarum abſtinetur , nullum eſſe , quo ipſa jure , & canonice celebrari prohibeantur .*

(a) In Actis l. 9. p. 17. 67 & 97. 133. & lib. 12. p. 4. & 129. a tergo
(b) Seſſ. 24. c. 1. de Ref. Matrim.
(c) Lib. 3. ſuæ controverſ. lib. 1. de Sacr. Matr. c. 31.
(d) Sanch. de Matr. l. 7. n. 21. & ſeq. Fonſ. l. 6 c. 8. n. 9. Perez. de matr. diſp. 22. ſect. 20. n. 2. Filluc. tr. de Sacr. Matr. con. 92. 15. pag. 3. n. 3. Cotton. li. contr. c. 4. n. 283. Bonac. t. 3. de Impod. q. 3. pun. 24. propoſ. 2. verſ. ex dictis ſeq. La Croix t. 2. l. 6. p. 3 n. 170. Biſſus in Hierur. t. 2 n. 27. Diana edit. coordinata t. 1. reſolut. 601. Gilbal. tr. 10. de Sacr. Matr. c. 9. n. 10. Leo in Theſ. Fori Eccl. p. 2. c. 24. n. 37. Schmazgrub. tom. 4. tit. 16. n. 39. Monacellus in For. Legal. t. 1. tit. 6. n. 2. Pignatel. t. 6. conſul. 37.
(e) Lib. 5.
(f) Lib. 4. de Concil. p. 43. antiquæ edit.
(g) Can. 10. 33. q. 4. & c. 4. de Fer.
(h) Par. 2. Jur. Eccl. tit. 13. c. 2. ſub n. 16. t. 2.
(i) Cap. 14. n. 12.
(k) In eod. loco n. 2.
(l) In ſuis obſervat. de Ritual. Rom. tit. 41. de Sacr. Matrim. n. 41.
(m) Anno 1624. c. 7. de Matr. n. 5.

INSTITUTIO LXXXI.

De Sacris Oleis quæ diſtribui, tradique Parochis conſueverunt. De ipſorum origine. Debent Epiſcopi ea conſecrare, ac deinde Parochi illa ab Epiſcopo accipere. De quibuſdam corruptelis, quæ ratione Olei Infirmorum contigerunt. Utrum Parochus graviter peccet, qui adminiſtrans Infirmis Extremam Unctionem utitur Oleo ſuperioris anni. Proponuntur remedia, & conſilia ad eas corruptelas evitandas.

BEnedictio, & Conſecratio Sacri Olei pro Cathechumenis, ac pro Infirmis, & Sacri Chriſmatis, quæ ab Apoſtolis primum inſtituta in Eccleſiam dimanavit, uti Pouget aſſerit his verbis (*a*): *Ritus ille* (de Sacri Olei Benedictinne ſermo eſt), *traditione Apoſtolica ad noſtra uſque tempora perſeverat*; quæ pariter Epiſcopis ita ennvenit, ut Sacerdotes, qui Benedictionem ejuſmodi ſibi depopoſcerant, in II. Carthaginenſi Conc. graviter objurgati fuerint: *Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt: Chriſmatis confectio, & puellarum Conſecratio a Presbyterio non fiant*; hæc, inquam, Benedictio feria quinta *in Cœna Domini* a S. Fabiano Pontifice ſæculo III. decreta fuit (*b*). Quod ſi huic ducumento fides præſtanda non videatur, ad ſæculum VII. ex veteri, univerſaque Eccleſiæ diſciplina hujus Benedictionis initium referendum eſt. Nam de ipſa Olei Conſecratione *in Cœna Domini* mentio eſt in Sacramentario Sancti Gregorii, atque in veteri Ordine Romano. Ipſam quoque commemorant Scriptores, qui circiter ea tempora *de Divinis Officiis* aliquid in lucem tradiderunt: *Videtur autem* (inquit Vaneſpenius) (*c*) *ſæculo ſeptimo præſens diſciplina de conficiendo Chriſmate in Cœna Domini invaluiſſe*.

Inſuper non ſolum dies pro eadem Benedictione peragenda, ſed locus etiam, nempe Cathedralis Eccleſia deſignata fuit (*d*): Peculiaris etiam Ritus perſcriptus fuit, nempe, ut tot Sacerdntes, Diaconi, Subdiaconi, & Acolythi intereſſent, quemadmodum in Romano Pontificali decernitur (*e*). Is tamen Ritus vetuſtiſſimus eſt. Nam Martenes rerum Sacrarum eruditinne clariſſimus putat hac de cauſa excitatos fuiſſe ſimplices Sacerdntes, ut Sacri Olei Benedictionem ſibi expoſtularent, quod non ſolum a Concilio Carthaginenſi, uti dictum eſt, ſed a Sacris Canonibus denegatum fuit (*f*): *Et quidem* (inquit Martenes) *huic præſumptioni occaſionem præbere potuit antiquiſſimus Eccleſiæ uſus Presbyteros una cum Epiſcopo adhibendi ad Chriſmatis Conſecrationem, ſi non ut cooperatores, ſaltem ut tanti Myſterii teſtes*.

Sicuti debent Epiſcopi Sanctum Oleum Feria quinta Majoris Hebdomadæ conſecrare, ac benedicere, ita pariter diœceſani Oleum ipſum jam conſecratum ab Epiſcopo ſuſcipere tenentur. De illis diœceſanis agimus, quibus Sanctum Oleum neceſſarium eſt, videlicet de Parochis, qui habent Fontem Baptiſmalem: Nam cum Benedictio ipſius facienda eſt Sabbato Majoris Hebdomadæ, Chriſma, & Oleum Catechumenorum neceſſario requiruntur (*g*). Idem Oleum exigitur, cum Baptiſmus adminiſtratur. Ad Epiſcopum pariter ſe conferre debent Præfecti Regulares, qui ea facultate præditi ſunt, ut Altaria tum immobilia, tum geſtatoria, Patenas etiam, & Calices conſecrare poſſint, & Campanis benedicere pro ſuis tantum Eccleſiis, quemadmodum alio loco oſtendimus (*h*). Nam uti neceſſario debent Chriſmate, Oleoque Catechumenorum in Sacrandis ejuſmodi Altaribus; Chriſmate ſolum ad Patenas, & Calices conſecrandos, tandem eodem Chriſmate, Oleoque Infirmorum, Cum Benedictio Campanis impertitur. Inſuper Parochi Civitatis, ac diœceſis, Præſides Monaſteriorum, & Collegiorum Regularium, Confeſſarii Monialium, qui Sacramentum Extremæ Unctionis per ſe, vel per alium adminiſtrare debent, Sanctum Oleum ab Epiſcopo diœceſano petant neceſſe eſt: illiſque penitus interdicitur ad alium Epiſcopum confugere, ut Sacra Olea percipiant. Gratianus (*i*) Canones ejuſmodi commemorat: *Si quis de alio Chriſmate, quam de illo novo, quod proprii Epiſcopi largitione, vel conceſſione acceperis, baptizare, niſi praeoccupante morte, tentaveris, pro temeritatis auſu ipſe in ſe ſuæ damnationis protuliſſe ſententiam manifeſtatur* (*k*). Item Canone 123. ita ſtatuitur: *Presbyteri, qui diœceſanas regunt Eccleſias, non a quibuslibet Epiſcopis, ſed a ſuo ante Paſchæ ſolemnitatem Chriſma petant*, ſecluſa quacunque immunitate, quæ cum lege diœceſana contineatur, nullo modo adverſari poteſt iis rebus, quæ poteſtati Ordinis conveniunt. Id ſancitur in Capite *Veniens*, *de Præſcriptionibus*; idemque mnnet Canonum interpretes, qui explicantes Canonem, *Presbyteri diſt.* 45. ſic tradunt? *Peccant ergo Abbates, qui volunt hoc* (nempe Chriſma), *potius accipere ab aliis, quam a ſuis*: Plura alia ſuperaddit Paſſarinus (*l*), cujus auctoritas maximi facienda eſt, quia Sacrarum Congregationum ſententias plane novit; idemque ſui ingenii monimenta Romæ promulgavit, ac pluribus annis Procurator generalis Ordinis Sancti Dominici magna cum laude hoc munus exercuit. Abrogantur pariter quæcunque peculiaria privilegia, nb quæ Sancta Olea percipere a quolibet Epiſcopo liceat; vel quia hujuſmodi privilegia tunc ſolum, vim obtinent, cum Epiſcopus ſchiſmaticus, hæreticus, ſuſpenſus, & interdictus habetur; vel cum idem Epiſcopus munus aliquod ob rem ſacram exquirat. Id conſtat ex Privilegio, quod Hnnorius III. præclaro Sancti Dominici Ordini conceſſit (*m*). Illa poſtremo cauſa afferri poteſt, quæcumque, licet ampliſſima, privilegia poſt Tridentinam Synodum ad eos limites redigenda eſſe, quos paulo ante expoſuimus: Cardinalis Petra id ſapienter demonſtrat (*n*).

Nos profecto Sanctum Oleum pro Infirmis, pro Catechumenis, Sanctumque Chriſma quotannis Feria quinta *in Cœna Domini*, poſtquam in hanc Sedem Dei beneficio, & Sedis Apoſtolicæ gratia pervenimus, conſecrare, ac benedicere nunquam omiſimus, omnemque ſolemnitatem in hac Metropolitana tunc indiximus. Nec ſane deprehendimus aliquem ex noſtris diœceſanis, qui Sanctum Oleum extra diœceſim petierit. Illud tamen animum noſtrum magnopere commovit, quod aliquis non ſemel Sanctum Oleum a nobis conſecratum expoſcere prætermiſerit, & veteri uſus fuerit, cum neceſſitas impulit, ut ſupremam Unctionem ægrotantibus conferret. Etenim pro certo habebant nequaquam deligdari illorum nomina, quibus idem Oleum conceditur, neque eorum, qui aliquem ſuo loco ad Urbem mittunt, ut Sacrum Oleum decenter accipiant; quod neceſſarium revera eſt, ut ii potiſſimum cognoſcantur, qui Oleum a nobis ſingulis annis conſecratum habere neglexerint. His procuídubio proſpicere debemus, ne apud Deum gravis injuriæ rei conſtituamur. Sed prius paterna benevolentia monendos illos volumus, quos Chriſtia-

næ

(*a*) In ſuis Inſtitutis Cathol. lib. 2. c. 8. §. 5.

(*b*) In Can. Litt. veſtr. 18. de Conſecr. diſt. 3.

(*c*) In Jure Eccl. univ. p. 2. tit. 3. n. 33.

(*d*) In Decret. Tere. ſ. ente de celebrat. Miſſ.

(*e*) Tit. de Off. in fer. quin. Cœnæ Dom.

(*f*) Can. ſi jubet 1. Cap. Presbyt. n. 26. qu. 6. de antiqua Eccl. diſciplin. Div. celebr. Off. c 4. p. 240. n. 3.

(*g*) Cap. un. de Sacr. Unctione.

(*h*) Inſt. 20.

(*i*) De Conſecr. diſt. 4.

(*k*) Can. 122.

(*l*) De ſtatib. hominum t. 3. q. 189. ar. 10. inſp. 20. a. 210. & ſeq.

(*m*) Anno 1218. t. 1. Bullar. no. vi illius Relig.

(*n*) In Comment. ent Conſt. 5. Innocent. 10. 3. ſect. un. c. 2 nu. 23. uſq. ad finem.

næ charitatis gratia haud nominamus, ut ſibi conſulant, quod Sacrum Oleum pro Infirmis expoſtulare per ſe ipſos, aut per alium contempſerint; illudque Oleum pro Sacramento Extremæ Unctionis adhibuerint, quod ſuperioribus annis conſecratum fuit.

Nequicquam inveſtigamus rationem aliquam, ob quam ipſi a gravi criminis nota vindicentur. Illud fortaſſe pro cauſa excuſationis adducent, veteris Olei copiam ſibi ſuperfuiſſe. Sed quis ignorat vetus Oleum comburendum, cum novum conſecratum fuerit? *Vetus autem Chriſma* (ſic legitur in Pontificali Romano), *& Oleum Catechumenorum, ac infirmorum, ſi quod remanſerat in ampullis, ponitur in Lampadibus Eccleſiæ ante Sacramentum, ut comburatur. Reliquum autem, quod eſt in Pyxidibus, ſive Capſulis cum bombice, igni comburitur; & novum deinde cum novo bombice in Pyxidibus, ſive Caupſulis imponitur.* Idem ſtatuit Sanctus Carolus Borromæus (*a*): *Parochus ubi primum Olea Sacra nova acceperit, vetera ſtatim comburat in Lampade, quæ ante Sanctiſſimum Sacramentum collucet, bombice in Sacrario plane exuſto.* Poſtremo cognitum ſatis eſt omnibus, quod tradit Clericatus (*b*): *Sexta tandem difficultas eſt, an poſſit adminiſtrari Sacramentum Extremæ Unctionis Oleo benedicto veteri, ideſt annis præteritis conſecrato? Et reſpondet Doctores, valide poſſe, non autem licite; quia ſingulis annis vetus Oleum Sacrum eſt comburendum, & novum conſecrandum feria quinta Cœnæ Domini.* Id pariter ex Canone 122. de Conſecrat. diſt. 4. clare deſumitur, quemadmodum verba ſuperius relata demonſtrant. Dicet fortaſſe aliquis traditum a Theologi legiſſe, Oleo jam conſecrato ſuperaddi poſſe haud conſecratum Oleum, eoque ſupremam Unctionem Ægrotantibus adminiſtrari, eamque ſententiam, ac normam ſecutos ſe fuiſſe adfirmabunt. Illam certe nos minime improbamus, ſi Oleum, quod ſuperinſunditur, Olei conſecrati copiam non exuperet, quod monetur in Rituali Romano, (*c*) in quarto Mediolanenſi Concilio, quod modo nominavimus, & a Sacra Congregatione Sancti Officii, quæ die 23. Septembris anno 1682. idem conſtituit, illudque Sacræ Congregationis Decretum integre Clericatus commemorat (*d*). At vero hujuſmodi opinio tunc ſolum locum habet, cum accepto Oleo perſcriptis temporibus, illud deeſſe incipiat, priuſquam recens Oleum ab Epiſcopo conſecretur; non autem cum Parochus Oleum petere neglexit, ac ne ipſum deſit, non conſecratum Oleum cum ſacrato permiſcet. Illud quoque in medium proferent rite conferri Sacramentum Extremæ Unctionis, quamvis Oleum vetus adhibeatur; verum in eo controverſia poſita non eſt, utrum poſſit hoc pacto Sacramentum adminiſtrari, ſed an liceat. Tandem reponent, id proculdubio licitum eſſe, ſi neceſſitas urgeat conferendi Sacramenti, nec aliud Oleum ſuppetat, niſi priſtinis annis conſecratum. Id nequaquam nos inficiamur, cum præſertim probatum fuerit a Sacra Congregatione pro cauſis Epiſcoporum deſignata, & a pluribus ſcriptoribus, quos Diana ſequitur, ac fuſe recenſet: At vero is tantum culpa vacuus, & immunis erit, qui Oleo veteri Ægrotantes unxerit ob eam rationem, quod recens Oleum accipere legitima cauſa impeditus non potuerit: Aliter tamen de illo judicandum eſt, qui novum Oleum expoſcere negligenter omiſerit, & conſulto in eam neceſſitatem redigitur, ut Oleo veteri utatur.

(*a*) In quarto Concil. Provinc. Mediolan. p. 2. t. 1. de Actis Eccl. Mediolan. editionis Lugd. p. 207.

(*b*) De Ext. Unct. decil. 125. n. 16.

(*c*) De Sacr. Extr. Unction. loco ſuperius allato n. 19

(*d*) Gavant. in Manu. verbo Extr. Unct. n. 10. Diana in edit. coordinata t. 2. tr. 4. reſol. 1.

Poſt hæc ad remedia deveniamus, quæ proponenda ſunt, ut corruptelæ hujuſmodi in re graviſſima de medio auſerantur. Pauca ſubjiciemus de loco, ubi Sanctum Oleum recens conſecratum diſtribuitur, de tempore, de Miniſtro, qui Oleum impertit, ac de illis, qui idem Oleum poſcere debent; poſtremo de accurato ſtudio, quod impendendum eſt, ut dignoſcantur, qui Sanctum Oleum, & quo tempore perceperint. Ac primum in Sacrario noſtræ Metropolitanæ Oleum tribuitur a Sacerdote, qui huic negotio præponitur, nec quidam novi decernendum in hoc putamus. A feria quinta *in Cœna Domini*, ſtatim ac Oleum Sacratum fuerit, uſque ad Sabbatum *in Albis* pro ipſo accipiendo tempus ſtatuitur omnibus, qui vel in Civitate, aut in diœceſi verſantur. Parochos tamen diœceſanos, qui Baptiſmalem fontem ſuis in Eccl. habent, magnopere hortamur ſatagere omni ſtudio, ut Oleum a nobis eadem feria quinta conſecratum ſtatim obtineant, quo utantur Sabbato majoris hebdomadæ, cum Benedictio Fontis Baptiſmalis inſtituitur, quæ Sacrum Chriſma neceſſario requirit; & valde commendandi ſunt, ſi tunc recens Chriſma a nobis ſacratum adhibeant. Accedit etiam, quod Parochi ſubjectis Eccleſiis præpoſiti ad eandem Benedictionem conveniunt, vel alium Sacerdotem ſuo loco ſufficiunt, quibus eodem tempore Oleum pro Infirmis tradi poſſet, quod ipſi ex Urbe attulerunt. Præcipimus autem, ut Oleum viro ſolum Eccleſiaſtico, qui Sacris Ordinibus initiatus ſit, tradatur a Sacerdote, cui hoc munus fuerit demandatum, qui libro quoque adnotabit Eccleſias, quibus idem Oleum traditum fuerit: ſic enim a S. Carolo decernitur (*e*): *Cui in Eccleſia Cathedrali id muneris datum eſt, ut Oleum, aut Chriſma Sacrum Plebanis, aliiſve diſtribuat, is in Librum eo nomine confectum illarum Eccleſiarum nomina referat, quibus dederit.* Nos autem in hebdomada poſt Sabbatum *in Albis* duos Canonicos hujus noſtræ Metropolitanæ nominabimus, qui librum eundem percurrant, & quos delinquentes invenerint, nobis patefaciant, ut pœnam debitam ipſis irrogemus

Nemo miretur nos indixiſſe, ut Sanctum Oleum Viro tantum Eccleſiaſtico, Sacris Ordinibus prædito, concedatur. Nam haud ſine magno animi noſtri mœrore deprehendimus illud ob pravam conſuetudinem tradi conſueviſſe Pueris, aut Ruſticis, aut Mulionibus, quod indignum eſt, & a Religione penitus alienum. Nam cultus, ac veneratio præſtanda eſt Sacro Chriſmati, Sanctiſque Oleis, quæ pro Catechumenis, atque Infirmis conſecrantur. Oleum quidem Infirmorum eſt materia remota pro Sacramento poſtremæ Unctionis, alio tamen modo, ac peccata in Sacramento Pœnitentiæ materia quoque remota appellantur; nam peccata deſtrui, & expiari, Oleum vero retineri, & applicari debet. Inſuper ea corruptela, ob quam Pueris, Ruſticis, aut etiam Mulionibus oleum tradi ſolebat, Conciliorum Decretis prorſus adverſatur. Nam in quarto Carthaginenſi ita ſancitur (*f*): *Presbyteri, qui per diœceſes Eccleſias regunt, non a quibuslibet Epiſcopis, ſed a ſuis, nec per juniorem Clericum, ſed aut per ipſos, aut per illum, qui Sacrarium tenet, ante Paſchæ ſolemnitatem Chriſma petant.* In primo Toletano ſic habetur (*g*): *De ſingulis Eccleſiis ad Epiſcopum ante diem Paſchæ Diaconi deſtinentur, aut Subdiaconi, ut confectum Chriſma ab Epiſcopo deſtinatum ad diem Paſchæ poſſit occurrere.* Plura alia Concilia Martenes memorat (*h*), & Pater Urſius ex Ordine Sancti Dominici, qui multa nuper erudite poſteris

(*e*) In ſec. Conc. Mediolanenſi tit. 2. Decr. 9. in Actis Eccl. Mediolan. t. 1. edit. ſupra diſt. p. 52.

(*f*) Can. 36.

(*g*) Can. 20

(*h*) Loco jam allato c. 22. n. 3. p. 206.

(a) In ſua Diſſ. Hiſt. Theol. de Chriſm. Confirm. c. 6. in fine.
(b) Canon. Omni tempore de Conſ. diſt. 4.
(c) In ſua Synodo I. 3. C. 8.

commendavit (a). Id quoque contrarium eſt juri communi, quo ſic decernitur (b): *Diaconus, aut Subdiaconus ante diem Paſchæ de ſingulis Eccleſiis ad Epiſcopum deſtinetur*; contrarium etiam Decreto Concilii Provincialis Mediolanenſis, quod ſuperius indicavimus: *Si vero omnes* (de illis ſermo agitur, qui Sancta Olea diſtribuunt), *ne illa aliis deferenda dent, niſi iis, qui Sacris Ordinibus initiati ſunt*; contrarium denique iis, quæ Cardinalis Jacobus Boncompagnus conſtituit (c): *Eccleſiaſtico, non Laico, deferenda Vaſa Oleorum Sacrorum hebdomada Sancta committens, cum ad Metropolitanam noſtram Eccleſiam pro iiſdem tranſmittuntur*. Cum vero non explicaverit, utrum is Eccleſiaſticus Sacris Ordinibus præditus eſſe debeat, nos per has litteras id declaramus, & ipſius menti conſentaneum cenſemus, quam a Sacris Canonibus alienam nunquam fuiſſe ſuſpicamur.

INSTITUTIO LXXXII.

De Parochis, ac Sacerdotibus, qui habitant cum mulieribus vel conſanguineis, vel ſervitio ſibi addictis. Quinam gradus conſanguinitatis requirantur. Quibus de cauſis induci poſſe videantur mulieres ad ſervitium rei domeſticæ præſtandum. Quibus dotibus excellere debeant Viri Eccleſiaſtici, ac Mulieres, quæ ipſis inſervire permittuntur.

COmmendandum procul dubio magis eſſet, ſi Parochi nullis Mulieribus ſuum domicilium commune eſſe permitterent, licet cognationis vinculo conjungantur, tamen inhærentes recentiori diſciplinæ concedimus, ut in ſocietatem contubernii recipiant eas Mulieres tantum, cum quibus cognatio intercedit in primo, & ſecundo gradu, nempe cum Matre, Avia, Amita, ac Matertera, cum Neptibus etiam ſive ex Fratre, ſive ex Sorore; item cum Mulieribus affinibus in primo gradu, nempe cum Noverca, cum Nuru, & cum Uxora Fratris, ſive ipſe inter vivos agat, ſeu vita deceſſerit; tandem concedimus, ut idem contubernium habeant cum Mulieribus, cum quibus affinitatis ſecundus tantum gradus intervenit; *ſi alter alteri reverentiam debeat*; uti tradunt Scriptores; inter has mulieres Uxor defuncti avunculi adnumeratur. Certiſſimum eſt non licere Parochis vitam agere, niſi cum illis Mulieribus, quas nuper indicavimus; Cum tamen ea conſuetudo invaluerit, ut famula pro obeundis miniſteriis domi habeatur, ideo permittimus, ut non ſolum Mulieres Conſanguineas, ſed illarum quoque famulas in domicilium ſuum Parochi accipiant. Quod ſi famulus etiam Uxorem duxerit, & Parochi domi moretur, Uxor etiam in iiſdem Parochi ædibus ex noſtra facultate detineatur. Sin autem Parochus nec Mulieres Conſanguineas, nec ullum famulum ſecum habeat, unam vel etiam duas famulas in domum recipiat, modo tamen has conditiones obſervet. Primum conſtet opera famulæ alicujus ipſum neceſſario indigere. Neque enim novum, aut inuſitatum videri debet, ſi opera ſui conſanguinei, vel conſanguineæ domi utatur, vel etiam affinis, quæ gradus attingat, quos ſuperius memoravimus; opus eſt etiam, ut Parochus virtutis fama, ac præſertim honeſtatis erga famulas opinione palam commendetur: nec ſatis eſt oſtendere vitæ anteactæ rationem, moreſque ita immutatos, ut novam diſciplinam, novumque vivendi inſtitutum ſuſceperit. Siquidem non decet eam Mulierem diutius in Parochi domicilio retineri, de qua ſuſpicio aliqua in Populum pervaſit. Neque ipſi facile permitti poteſt, ut novam famulam conducat, niſi prius ad tuendam Parochi exiſtimationem cautiones aliquæ adhibeantur.

Honeſtæ pariter eſſe debent, & communi opinione probatæ mulieres, quæ Conſanguineis Parochi inſerviunt in ipſius domicilio; idem ſtatuendum eſt de Uxore famulorum, ac de Ancillis Parochi, quibus idem cum Parocho contubernium permittitur. Ipſarum quoque ætas cognita ſit, itaut Parochi famulæ, qui Conſanguineis caret, quadraginta ſaltem annos jam abſolverint; aliter tamen decernendum eſt, ſi cum Parocho etiam mulieres conſanguineæ verſentur, aut ſi famulæ ſervis in matrimonium datæ fuerint, aut tandem, ſi aliqua ex Parochi conſanguineis curam domus gerat, ſi tamen iis gradibus cum Parocho juncta fuerit, quos ſuperius enumeravimus. Magnum ſane diſcrimen intereſt, cum plures ſimul mulieres, aut mulier una cum viro ſuo, aut conſanguinea cum Parocho eadem domo continetur; diverſo tamen modo ſe res habet, cum ſola mulier, nulla ſanguinis propinquitate, ſed famulæ tantum conditione accita, cum Parocho verſatur, qui fortaſſe per hyemem longiſſimum noctis ſpatium non precibus, aut libris impendit, ſed cum ipſa famula prope ignem vanis colloquiis inſumit. Itaque neceſſe eſt, ut eædem mulieres teſtimonio ſui Parochi, cui ſubjectæ ſunt, omnino commendentur; ſin autem ad eundem Parochum ſpectent, qui ipſas mulieres famulas acceſſit, teſtimonium vicinioris Parochi, aut Vicarii Foraneis requiritur. Pro ætate illarum cognoſcenda teſtimonium obſignatum Baptiſmi proferatur.

Qui diſciplinam, & inſtituta Eccleſiæ penitus non ignorat, facile intelligit illud conſilium a nobis haud ſuſceptum eſſe, ut graviſſimum jugum Clero noſtro ſuperaddamus, ſed potius, ut leviorem reddamus eam diſciplinam, quam indicere conſtituimus, quæ nullam ſane novitatem continet, ſed uſu recepta ſemper fuit, & poſteriori hoc tempore ſolum negligi cœpit. Illud tamen expreſſe declaramus, ſi Parochi mulieres conſanguineæ infamia aliqua norentur, non licere cum ipſis in eodem domicilio vitam degere, irritaſque facultates omnes, quas antea ob evulgatam mulierum honeſtatem obtinuerint. Idem ſancimus de Ancillis etiam pluſquam quadragenariis, ſi rumor aliquis excitetur, qui ipſarum, vel Parochi nomen offendat. Ingenue pariter fatemur nullam a nobis rationem, vel excuſationem probandam contra ea, quæ his litteris decernimus, cum de negotio res agatur maximi momenti, ac ponderis.

Quæ cum ita ſint, præcipimus univerſis Parochis hujus diœceſis, ut intra ſpatium menſis Auguſti ad Scribam noſtrum Archiepiſcopalem deferant Ancillæ, vel Ancillarum nomina, quas domi retinent, quamvis etiam mulieres conſanguineas ſecum habeant, & famulæ maritus in iiſdem ædibus cum Uxore degat. Teſtimonia de honeſtate, atque opinione, & ſimul de ætate ipſarum mulierum proferent, uti ſuperius indicavimus; facultatem ipſas retinendi a nobis obtinere teneantur, quam nos ipſi, vel noſter Vicarius Generalis obſignabit, *gratiſque* omnibus tribuetur; quotannis eandem ſibi facultatem con-

Digitized by Google

confirmari petent, quod etiam *gratis* fiet, uti ſuperiori tempore ſemper in more poſitum fuit. Quod ſi famula, pro qua facultatem a nobis impetravit, intra annum dimittenda ſit, & nova domum inducenda nihil eorum negligat, quæ paulo ante explicavimus. Qui hæc juſſa facere prætermittent, decem ſcutata Romana omnino perſolvent, quæ piis operibus impendentur. Inſuper alias pœnas arbitrio noſtro ſtatuemus, ſi aliquis pervicacius his mandatis parere recuſaverit.

Sacrorum Canonum verba, quibus omnia, quæ ſuperius dicta ſunt innituntur, non modo Parochos comprehendunt, verum etiam Sacerdotes: quamobrem quæ de illis ſtatuta ſunt, de his quoque volumus intelligi. Indicimus præterea, ut quilibet Parochus de omnibus Sacerdotibus Parochiæ ſuæ incolis nos certiores faciat; ſcilicet ut perſpicere valeamus, an ſit inter eos aliquis qui leges haſce quoquo modo auſus fuerit violare.

Omni demum ſtudio præcipimus, ut Vicarii Foranei juſſa hæc noſtra exequentes, bono præluceant exemplo, invigilentque integræ noſtrorum mandatorum executioni, atque in teſtimoniis, quæ pro iis ſcripto tradent, qui ad Sacros Ordines ſunt aſſumendi, illud non omittant, nimirum, cujus aut domum inhabitent iidem Clerici, aut contubernio gaudeant: quod pariter a Parochis non eſſe prætereundum edicimus ſuis in teſtimoniis; alias nihili a nobis habebuntur.

INSTITUTIO LXXXIII.

Epiſtola encyclica Parochis diœceſanis, qua præcedens Inſtitutio fuſius explicatur. De occaſione ſcandali, quod oriri poteſt ex eo, quod mulieres ſimul habitent cum Parochis. De variatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ in hac re. Quoſnam gradus conſanguinitatis attigerit. Qui vero gradus in hac diœceſi requirantur. De Mulieribus ſubinductis, extraneis, & Agapetis. Quænam ſerio perpendi debeant, antequam Parochis concedatur commune domicilium cum his mulieribus habere. Nullam ineſſe huic diſciplinæ ſeveritatem. Reſponſa redduntur cauſis excuſationum, quæ afferri poſſent.

INſtitutionem ad Te mittimus a nobis confectam pro delenda ea graviſſima corruptela, quæ jam per totam Diœceſim invaluit, ut in ædes Parochi pro domeſticis miniſteriis obeundis, mulieres inducantur antequam facultas a nobis petatur, quod ſane alienum eſt a Synodo præclariſſimi Deceſſoris noſtri, & ab ipſa conſuetudine, ac diſciplina, quæ retenta fuit, donec ipſe vita deceſſit. Has quoque litteras adjungimus, quibus ſententias ejuſdem Inſtitutionis interpretamur, & aliqua ſuperaddimus, quæ in ipſam Inſtitutionem congerenda non exiſtimavimus. Nemo profecto ſuſpicabitur ex Sacris Canonibus nequaquam deſumi, quæ Clero noſtro præcipimus; ſed facile intelliget omne ſtudium, curamque noſtram in eo poſitam eſſe, ut perſcripta Clero diſciplina facilior ſit, ipſiuſque fragilitati magis accommodata. Id excitare omnes deberet, (ſi tamen aliquod veſtigium debitæ nobis obſervantiæ in ipſorum animis supereſt) ut alacrius juſſa facerent, ne, licet invito, pœnis a lege conſtitutis ad parendum pervicaces adigamus.

Sic exorſi ſumus Inſtitutionem: *Commendandum procul dubio magis eſſet &c.* Sanctus Poſſidius res geſtas a Sancto Auguſtino poſteris tradidit: In his commemorat (*a*) Sancto Auguſtino fuiſſe Sororem, Neptim ex Fratre, & Conſobrinam ex Patruo, quibus domicilium ſuum commune nunquam fecit, quamvis iiſdem Mulieribus ob cognationis cauſam, & Conciliorum etiam ſanctiones id liceret: *Quas perſonas Sanctorum Epiſcoporum Concilia in exceptis poſuerunt*; eamque rationem hujus ſeveritatis afferre ſolebat: *Dicebat vero, quia etſi de ſororibus, & Neptibus ſecum commorantibus nulla naſci poſſet mala ſuſpicio; tamen, quoniam illæ perſonæ ſine aliis neceſſariis ſecumque manentibus fœminis eſſe non poſſent, & quoad eas alia etiam a foris intrarent, de his poſſe offendiculum, aut ſcandalum infirmioribus naſci.* Sanctus autem Gregorius Magnus, cum illos octo Legatos epiſtola 39. lib. 7. inſtrueret, quos ad Patrimonium Eccleſiæ Romanæ adminiſtrandum deſignaverat, illis potiſſimum perſcribit monere Rectores Animarum, uti Sancti Auguſtini exemplum ſequantur. *Incautæ præſumptionis eſt, quod fortis pavet, minus validum non timere. Sapienter enim illicita ſuperat, qui didicerit etiam non uti conceſſis.*

(*a*) Can. 26 de convictu fœminarum.

Inſuper hæc habet eadem inſtitutio: *Inhærentes recentiori diſciplinæ &c.* Diverſa quidem diverſis temporibus decreta fuerunt in eam ſententiam, an liceat Presbyteris, & Parochis cum mulieribus conſanguineis ſub eodem tecto immorari. Nicæna Synodus id permiſit (*b*): Nannetenſis autem (non Moguntina juxta ipſius Synodi inſcriptionem in Decretalibus Gregorii IX.) idem interdixit (*c*), Innocentius III. rem in priſtinum ſtatum reſtituit, quem Nicæna Synodus conſtituerat (*d*): Interpretes vero (*e*) rationes varias proponunt, quibus iidem diverſi Canones ſimul concilientur; ac de his quidem longos ſermones conficiunt. Sed ut breviſſime rem totam perſtringamus, Patres Concilii Nannetenſis, ob graviſſima ſcelera, quæ inter Sacerdotes, eorumque conſanguineas in eodem domicilio commorantes acciderunt, indulgentiam, facilitatemque Nicænæ Synodi de medio tollendam arbitrati ſunt. Nam in eodem Capite, *Inhibendum*, hæc leguntur: *Quia, inſtigante Diabolo, & in illis* (de Mulieribus Sacerdotum conſanguineis ſermo eſt) *ſcelus perpetratum reperitur.* Deinde Innocentius III. perpendit ea potiſſimum a Legiſlatore decretis coercenda, quæ frequenter, non autem, quæ raro eveniunt, ideoque Concilii Nannetenſis ſanctionem abrogavit, & permittendum cenſuit, quod a Nicæna Synodo conceſſum antea fuerat: *Cum Clericis* (inquit (*f*)) *quoque non permittas muliercolas habitare, niſi forte de illis perſonis exſtant, in quibus naturale fœdus nihil permittit ſævi criminis ſuſpicari.* De his copioſe diſſerunt Altaſerra, Grannettius (*g*), & Anaſtaſius Germonius (*h*).

(*b*) Can. 3. relato a Gratiano Can. Interdixit, diſt. 32.
(*c*) C. Inhibendum de cohabitatione Cl. & Mulier.
(*d*) Cap. A Nobis, ſub eodem tit.
(*e*) Super c. Inhibendum, verbo Can.
(*f*) C. A nobis.

Poſt hæc ita perſcripſimus in eadem inſtitutione: *Concedimus, ut in Societatem Contubernii recipiant eas Mulieres &c.* Equidem Nicæna Synodus (*i*): *Matrem, aut Sororem, aut Amitam* cum Sacerdotibus, & Parochis commorari permittit. De reliquis Mulieribus Conſanguineis mentio eſt in Carthaginenſi Concilio (*k*): *Cum omnibus omnino Clericis extranea fœmina non cohabitent, ſed ſola Matres, Aviæ, & Matertera, Amita, Sorores, & Filiæ fratrum, aut ſororum.* Interpretes autem Sacrorum Canonum hæc ſuperadduot (*l*): *In linea tranſverſali uſque ad ſecundum gradum poſſunt habere Clerici conſanguineas.* Quæſtionem etiam inſtituunt de illo, qui ante Sacerdotium Uxorem duxerit, & ex

(*g*) N. 3. eodem c. A nobis, & tit. de cohabitatione Cl. & Mul. n. 8.
(*h*) L. 2. ſuarum Animadv. c. 18.
(*i*) Eodem Can. Interdixit, diſt. 32.
(*k*) Can. Cum omnibus diſt. 82.
(*l*) C. Inhibendum, verbo Can. de cohab. Cl. & Mul.

ipſa

Ipſa plures Filias acceperit; item de illo, qui ex Aſcendentibus plures Mulieres conjunctas habeat, ita reſpondent: *In deſcendentibus, vel aſcendentibus videtur quod uſque ad quartum gradum, ibi amplius poteſt extendi permiſſio, quam in collaterali*. Nihil prorſus agitur de Mulieribus affinibus, uti Pirhingius advertit (a): *In Sacris Canonibus, in quibus prohibetur cohabitatio Mulierum cum Sacerdotibus, & Clericis nominatim excipiuntur affines, non autem conſanguineæ; conſtat enim, majus eſſe fœdus, ſeu conjunctionem inter conſanguineos quippe per ſe immediate conjunctos, quam inter affines, qui per accidens tantum, ſive mediantibus conſanguineis, junguntur*. Cum idem Pirhingius mulieres affines iis gradibus, quos jam expoſuimus ſimul cum Sacerdotibus habitare indulgeat, nos pariter illius ſententiam amplexi ſumus.

(a) T. de coh. habit. Cl. & Mul. §. 1 n. 4.

Certiſſimum eſt (verba ſunt ejuſdem inſtitutionis) *non licere Parochis &c.* id potiſſimum deſumitur ex eodem Canone Nicæni Concilii (b): *Interdixit per omnia Sancta Synodus, non Epiſcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierem*. Qui Canonum ſcientiam cum rerum ſacrarum cognitione conjunctam profitentur, quid nomine hujus *mulieris ſubintroductæ* intelligatur, magno ſtudio inquirunt. Chriſtianus (c) Lupus *ſubintroductionem* inter contractus innominatos adnumerat, qui ſolum ſacras inter perſonas iniri conſuevit, eamque conventionis ſpeciem Adoptioni, vel Arrogationi comparandam exiſtimat. Siquidem ob hanc *ſubintroductionem* quælibet Mulier Matris, Filiæ, aut Sororis loco habebatur, & hac de cauſa Sacerdos cum illis morabatur: *Hunc ergo contractum* (inquit Chriſtianus Lupus (d)) *Canon noſter iniri vetat a Clericis, niſi cum Matre, Sorore, Amita, aliiſque perſonis liberis ab omni ſcandalo, periculo, plurimumque aurium, & oculorum offendiculo*: Hæ vero mulieres, quæ in locum matris, filiæ, aut ſororis ſubrogari ſolebant, *Agapetæ* vocabantur; hanc conſuetudinem improbare S. Joannes Chryſoſtomus nunquam deſtitit, donec a ſua diœceſi prorſus eliminavit. Sanctus quoque Hieronymus eandem corruptelam vehementer objurgavit (e). Du Gangius (f), ac Thomaſſinus (g) de his Agapetis verba faciunt. Non inficiamur quidem a Nicæna Synodo has Agapetas fuiſſe prohibitas, ſed illud aſſerimus nomine mulieris *introductæ* cæteras quoque extraneas contineri: congruit his verbis Chartaginenſe Concilium, quod ſuperius nominavimus (h): *Cum omnibus omnino Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent*. Adfirmamus etiam mulieres ſubintroductas, & mulieres extraneas eas appellatas fuiſſe, quæ nullo cognationis vinculo ad Sacerdotem pertinebant. Id multiplici eruditione clare oſtendit Ferdinandus Mendoza in eo libro, quem Clementi VIII. nuncupavit (i): *Quæ autem diceretur mulier extranea, quæ alias ſubintroducta, dubii & anxii vacillant Scriptores; cum tamen perſpicuum videatur variis Conciliorum Decretis, & Pontificum Conſtitutionibus, eam extraneam dici, quæ nullo ſanguinis jure tenetur &c. Subintroductam, quod clam, & contra Canones domum ducerent Clerici, vel ſubintroducerent*.

(b) Can. allato Interd. diſt. 33.
(c) T. 2. Conc. 1. ed ſuper Can. 3. p. 41. & ſeq.
(d) Pag. 43.
(e) In Ep. 22. ad Euſtochium.
(f) In Gloſſario verbo Agapetæ.
(g) De Benefic. par. 1 l. 2. c. 41. n. 30.
(h) In allat. Can. Cum omnibus, diſt. 81.
(i) L. 2. de Coll. Conc. Labbè p. 1290. edit. Pariſienſ. ann. 1671.

Cum tamen ea conſuetudo invaluerit &c. (Sic habetur in eadem inſtitutione,) *ut famula &c.* De ancillis mulierum cognatarum hæc docet Pirhingius (k): *Epiſcopus matri, aliiſque mulieribus in primo, & ſecundo gradu conjunctis, ſicut alii Sacerdotes, & Clerici, licite cohabitare poteſt intra eandem domum cum Ancillis, & Pediſſequis, ſed in cubiculis, ſeu conclavibus diſtinctis*. Deinde cum ex allato pluries Canone, *Interdixit diſt.* 33. Sacerdotibus, ac Parochis liceat cum matre, ſorore, atque amita ſimul in iiſdem ædibus commorari, Pirbingius has quoque mulieres ipſis adjungit, *aut etiam eas idoneas perſonas, quæ fugiant ſuſpicionem*; uti alii malunt, *vel eas tantum perſonas quæ omnem fugerint ſuſpicionem*: Interpretes vero *idoneas perſonas* explicantes hæc ſuperaddunt, *ut Uxores Servorum ſuorum*. Iidem Canonem: *Cum omnibus diſt.* 81. ſic declarant, *Uxoribus Servorum ſuorum*. An Ancillæ retineri poſſint a Parocho, ſi Uxores ſervorum non ſint, nec in eodem domicilio mulieres Parochi conſanguineæ ſimul verſentur, ex illis verbis ejuſdem Canonis: *Cum omnibus* conjici poteſt, nempe *domeſtica neceſſitate*.

(k) In eodem loco n. 5.

Cum autem conditiones enumerantur, hoc pacto ſermonem proſecuti ſumus: *Primum conſtet opera famulæ alicujus &c.* Equidem Ancillæ neceſſitatem, ipſiuſque probitatis opinionem prius examinandam eſſe Scriptores teſtantur (l), antequam Parocho concedatur ipſam domi ſuæ retinere. Traditur de celeberrimo viro ob generis ſui præſtantiam, & auctoritatem, qui ampliſſimam juriſdictionem, curamque animarum gerens, florente adhuc juventute, plures ipſe familiares, ac domeſticos ſibi adlegerat. In iis autem locis degebat, ubi viri cum mulieribus abſque ulla populi admiratione verſantur. Domi ſuæ diu retinuerat mulierem, ob quam illius probitas non exiguum detrimentum acceperat. Interjecto aliquo temporis ſpatio, jamque adultus vitæ rationem, atque inſtitutum mutavit; Mulierem tamen haud dimiſit, licet nulla cum ipſa conſuetudo intercederet, adductus ſententia quorundam Theologorum, qui falſo contendebant nulla ipſum lege teneri, ut eandem mulierem domo expelleret. Clemens XI. pietate, ac doctrina inſignis litteras ad illum dedit ſua manu exaratas (m), quibus omnia, quæ delata fuerant, plene exponit, ac deinde his verbis ad illum monendum utitur: *Fidem iis præſtandam duximus* (agit Pontifex de conſilio retinendi mulierem) *ob certiſſima, atque iterata documenta, quæ nobis expoſita fuerunt. Porro id contigiſſe ob eam cauſam putamus, quod falſo arbitratus es muneri tuo ſatisfeciſſe, poſtquam pravam omnem conſuetudinem abjeciſti cum muliere, de qua ſermo eſt; quam opinionem tibi fovere non dubitarunt ex iis fortaſſe aliqui, qui dicunt malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras. Quamobrem, cum in graviſſimo hoc negotio circumfuſam erroris nebulam diſſipare omnino teneamur, ſecretiſſimas has litteras ad Te manu noſtra ſcripſimus, ut paterna benevolentia, & ſtudio quo poſſumus maximo te moneamus, haud ſatis eſſe pro animæ ſalute atque innocentia conſervanda, ſi criminis labem effugias, ſed etiam requiri neceſſario, ut ædibus tuis, omnique ditione tua mulierem eandem depellas. Hoc enim pacto ante oculos populi tibi ſubjecti nunquam obverſabitur tuorum criminum monumentum, ideoque ſimul de medio tolletur impedimentum omne, ne populus ipſe ad virtutem incitetur, quod præſtare omnino debes tuis præceptis, ſanctiſque vitæ exemplis. Pro certo habeas a veritate longe alienos eſſe, qui contrarium adfirmant, verbiſque noſtris fidem præ cæteris habendam, non ſolum ob teſtimonia amoris noſtri, quæ tibi jam per tot annos dedimus, ſed præſertim ob cauſam Apoſtolici muneris, quo pro anima tua æque, ac pro noſtra rationem Deo reddere debemus*. Hæc habuit Clemens XI.

(l) Braſch. in ſuo Pr. Syn. c. 98. n. 28. & 30. Monac. in Form. practicor. l. tit. 9. form. 20. n. 3.
(m) Habentur l. 2. Ep. p. 642.

Præ-

Præter conditiones, quæ ad cauſæ ipſius æquitatem, & Parochi exiſtimationem pertinent, conditiones quoque adjunximus, quæ in Ancillis requiruntur: his autem verbis uſi ſumus: *Honeſtæ pariter eſſe debent, & communi opinione probata &c.*

Equidem Braſchius Parochis Ancillas quinquagenarias concedit (*a*), ejuſque ſententiam Monacellus amplectitur (*b*). Idem ſtatuit Carolus Cardinalis Barberinus in celebri Synodo Farſenſi, quam celebravit anno 1685. (*c*): *Honeſtæ ſemper fama* (inquit) *& quinquagenaria majorem*. Idem decernit Epiſcopus Montisfaliſci Bonaventura (*d*), licet inter ſervam, & Parochum ſanguinis propinquitas intercedat: *Famula autem morum probitate commendata ætatem quinquaginta annorum excedat: quod intelligi volumus etiam de illa, quæ ad ſervitium admittitur conſanguineorum, cum quibus convivunt Eccleſiaſtici*. Nos quidem teſtimonium honeſtatis de ancillis ejuſmodi proferendum indiximus, quadragenarias tamen permiſimus, ſi ſolæ cum Parocho fuerint; hac etiam ætate minores indulſimus, ſi aliæ mulieres Parochi conſanguineæ in eodem domicilio vitam exigant, aut ſi ipſæ ancillæ ſervis matrimonio jungantur: Etenim deprehendimus id receptum alias in hac diœceſi, aliiſque Synodis probatum. Ita ſancitur in Piſana, quam Froſinus Epiſcopus anno 1708. celebravit (*e*): *Mulieres bonæ famæ ſaltem annum quadrageſimum attingentes*. Magnum diſcrimen expoſuimus, cum horas hibernarum noctium prope ignem cum ſola ancilla Parochus inſumit. Qui id perſpicere magis expetat P. Theophili Raynaudi librum percurrat, quem ipſe hoc pacto inſcripſit (*f*): *De ſobria frequentatione mulierum per ſacros homines*: His omnibus, quæ Raynaudus copioſe, erudite que commemorat, illud tantum ſuperaddimus vocabulum *Focaria*, quod famulam reipſa ſignificat, curam ignis gerentem, pro Sacerdotis ac Parochi concubina a multis Scriptoribus intelligi (*g*).

(*a*) In loco allato n. 10 & n. 30.
(*b*) In eod. loco n. 1.
(*c*) P. 185.
(*d*) P. 402.
(*e*) Pag. 80.
(*f*) T. 12.
(*g*) DuGange in ſuo celebri Gl. ad verb. Focaria.

Tandem prope finem ejuſdem noſtræ inſtitutionis illa quoque ſubjecimus: *Qui diſciplinam, & Inſtituta Eccleſiæ &c.*

Qui diligenter expendet omnia, quæ in hac noſtra inſtitutione proponimus, non diſciplinæ ſeveritatem a nobis optari fatebitur, ſed id ſolum, quod juſtum, Cleroque noſtro conſentaneum prorſus videtur. Qui de Parochis, eorumque conſanguineis mulieribus ſimul commorantibus verba faciunt, ſanguinis cognationem honeſtatis famæ conſervandæ plurimum ſuffragari teſtantur. Id vero nullam vim, nullumque pondus præbere ajunt, ſtatim ac documenta aliqua contra afferantur, ex quibus non ſolum crimen aliquod deprehendatur, ſed legitima tantum mali ſuſpicio deſumatur. Tunc enim prohibendum judicant Parochum, aut Sacerdotem cum mulieribus conſanguineis in eodem domicilio contineri (*h*). Thomaſſinus præſertim multa Concilia Provincialia, ac diœceſana memorat, quibus id conſtituitur. In Conventibus Eccleſiaſticis diœceſis Petricorenſis de uſu Sacramentorum traditur (*i*), hanc Parochi cum mulieribus ſibi cognatis domicilii ſocietatem impediendam fore omnino ab Epiſcopis, ſi eos non laterent graviſſima mala, quæ ab hac conſuetudine dimanant. Recentiores etiam Canonum Interpretes aſſerunt (*k*) ſanguinis vinculum, ætatem, & facultatem impetratam tandiu ſolum probari, donec ſcelus aliquod, vel ſceleris legitima ſuſpicio in vulgus emanaverit (*l*). Sanctus autem Carolus Borromæus (*m*) ſibi tantum facultatem attribuit concedendi Parochis, ut cum mulieribus etiam conſanguineis ſimul habitent, quod nunquam ſe permiſſurum teſtatur, niſi antea de honeſtate earum mulierum certiſſima teſtimonia conquiſierit. Poſt hæc Vicariis Foraneis indicit, ut poſt ſingulos tres menſes illarum mulierum domos inviſant, *quæ cum Eccleſiaſticis etiam ex ſcripta noſtra facultate habitant, de iiſdem præterea inquirant*.

(*h*) Rayn. Lall p. 350 Thom. l. 1. de Benef. l. 2. c. 64.
(*i*) Pa. 2. ed. Par. anno 1693 p. 247
(*k*) T. deco. habit. Cl. & Mulier.
(*l*) Pir. eod. tit. §. 1. n. 4. Schm. §. 1. Anacl. §. 3. Engel. n. 2.
(*m*) L. 1. in Act. Ecc. Mediol. ed Lugd. an. 1682. p. 131

Supereſt, ut diluamus ineptas prorſus excuſationis cauſas, quæ proferri ſolent, atque ad tria capita rediguntur. Primum ajunt id conſuetudine firmatum eſſe, quod pravus uſus nuncupari debet; moremque veterem appellant id, quod paucis abhinc annis a quorundam contumacia profluxit. Neque præ cæteris illud expendunt nullam admitti conſuetudinem, cum agitur de animæ ſalute, quæ ad Jus Divinum pertinet: *Lex naturalis* (inquit S. Thomas (*n*)) *& Divina procedit a voluntate Divina: unde non poteſt mutari per conſuetudinem procedentem a voluntate hominis, ſed ſolum per voluntatem Divinam mutari poteſt. Et inde eſt, quod nulla conſuetudo vim legis obtinere poteſt contra Legem Divinam, & naturalem*. S. quoque Iſidorus hæc ſubdit (*o*): *Multa ſunt conſuetudine vitiata, multa pravo uſu præſumpta, multa contra pudicos mores illicite uſurpata: cedat conſuetudo auctoritati, pravum uſum lex, & ratio vincat: adime conſuetudinem, ſerva legem*.

(*n*) In 1. 2. q. 97 a. 3. ad 1.
(*o*) L. 3. Sinonymor. c. 16.

Secundo ajunt mulieres, quæ juventute floreant, a Parochis neceſſario requirendas, ut poſſint ipſæ perſcriptis miniſteriis operam dare, & Parochis etiam prodeſſe, ſi morbo aliquo crucientur. Verum, qui ita ſentiunt, æquo animo patiantur, ſi S. Hieronymo potius, quam illis fidem habeamus. Scripſit S. Doctor ad Nepotianum Epiſtolam 12. lib. 2. inſcriptam: *De vita Clericorum, ac Sacerdotum*. Poſtquam eadem epiſtola pie, ſapienterque objurgavit Clericos, ac Sacerdotes, qui commune cum mulieribus domicilium haberent, ægritudinis difficultatem ſibi proponit, & ſtatim his verbis reſpondet: *Ægrotanti tibi quilibet Sanctus Frater aſſiſtat, & Germana, vel Mater, aut probata qualibet apud omnes fidei. Quod ſi hujuſcemodi non fuerint conſanguinitates, caſtimoniæque perſonæ, multas anus nutrit Eccleſia, quæ & officium præbeant, & beneficium accipiant miniſtrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat eleemoſynæ. Scio, quoſdam convaluiſſe corpore, & animo ægrotare cæpiſſe. Periculoſe tibi miniſtrat, cujus vultum frequenter attendis*. S. Hieronymus de illis viduis pluſquam ſexagenariis verba facit, quæ alebantur ab Eccleſia, & Nepotianum, cæteroſque omnes admonet, ut ipſarum opera utantur, ſi forte in morbum labantur. Conſtat igitur non probari a S. Hieronymo illorum opinionem, qui Ancillas haud majores viginti quinque annis expetunt, ut tuendæ ſanitatis curam ſuſcipiant.

Tertio adfirmant a criminibus ſolum abſtinendum, reliquas autem ſollicitudines, metuſque penitus abjiciendos, ſi quæſtioni, de qua ſermo eſt, accommodari poteſt hujuſmodi ſententia, manus victas ipſis præbemus. Sin autem e contrario ſe res habet, procul dubio magis confirmantur omnia, quæ huc uſque nos expoſuimus. Duplex itaque peccati ſpecies objicitur; prima quidem, ſi inter virum, ac mulierem ſcelus aliquod reipſe admittatur; Secunda vero in populi offenſione continetur, ob quam nempe ruinæ ſpiritualis occaſio populo traditur, cujus oculis

lis ratio vitæ noſtræ, atque inſtitute ſubjiciuntur. Primum non ſemel accidit, & facile evenire poteſt non ſine graviſſimo illius detrimentum, qui ejuſmodi crimine inquinabitur: Secundum vero ſemper contigit, & in poſterum continget, quoties in eodem domicilio mulier cum Parocho verſabitur, quæ careat iis conditionibus, quas enumeravimus in ſuperiori Inſtitutione, & his litteris magis explicavimus.

Equidem diximus non ſemel accidiſſe, & in poſterum evenire poſſe, ut homo, ac mulier ob hanc conſuetudinem grave ſcelus perpetrent, quod tamen nullam affert Eccleſiaſticis noſtris injuriam, quod ſane magni facimus, nec iraſci, aut queri de nobis poterunt, ſi ipſos Sanctitate Davidi, fortitudine Sampſoni, ſapientia Salomoni comparamus. Attamen cum S. Hieronymo (a) illud repetimus *non ſemel accidiſſe, & in poſterum evenire poſſe, ut homo, ac mulier ob hanc conſuetudinem grave ſcelus perpetrent*, niſi cautiones neceſſariæ interponantur: *Ne ſub eodem tecto maneas, nec in præterita caſtitate confidas. Nec Sanctior David, nec Sampſone fortior, nec Salomone potes eſſe ſapientior. Memento ſemper, quod Paradiſi colonum de poſſeſſione ſua mulier ejecerit*: Etenim, neque honeſtas anteactæ vitæ, neque major ætas, neque ulla turpitudo animos a diſcrimine vacuos, & immunes præſtare poteſt. S. Paulus uſque ad tertium Cœlum raptus fuerat, & quinquageſimum ſeptimum ætatis annum attigerat, juxta accuratum præſtantium virorum judicium, cum ſecundam ad Corynthios epiſtolam ſcripſit, ubi hæc libere fatetur: *Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet*. Hic autem *Angelus Sathanæ* non fuit vehementiſſimus capitis dolor, uti Faber, & Eraſmus falſo interpretantur, ſed acerrimum prælium, quod pro tuenda caſtimonia frequenter habere cogebatur. Id præclare oſtendit Eſtius doctrinæ fama clariſſimus (b). S. Benedictus ob ſeveriſſimam vitæ rationem, ac diſciplinam, & inuſitata prodigia omnium laudibus celebrabatur, tamen Sanctus Gregorius commemorat magna libidine inflammatum eum fuiſſe, poſtquam in mulierem oculos conjecerat, itaut inter ſpinas nudum corpus projecerit, ut libidinis impetum coerceret: ſi Sancto Ferrerio credimus, ea mulier nulla venuſtatis ſpecie prædita erat, ſed potius gibboſa, ac deformis (c): *Cœpit cogitare de quadam muliere gibboſa, quam viderat in Civitate, & in tantum tentatio augumentabatur, quod volebat dimittere Eremum, & redire ad Mundum ad inquirendam dictam gibboſam: quid feciſſet, ſi fuiſſet pulchra!* Equidem Dæmon ita callidus eſt, ut fœdas etiam mulieres eleganti pulchritudine ornatas nobis effingat: *Cupidini* (inquit idem S. Doctor (d)) *nulla deformitas &c. Sed Diabolus pingens ſpecioſum efficit, quidquid fœdum, & horridum fuerit.*

(a) In ead. ep. ad Nep.

(b) In Commen. c. 12. ejuſdem 2. ep. ad Cor.

(c) In Ser. de S. Ben.

(d) De ſingularitate Clericor.

Graviſſimum fore detrimentum innuimus, atque incredibilem perniciem, ſi peccati ejuſmodi labes contrahatur. Nam facile contingere poteſt, ut varii iteratique actus in proximam, & voluntariam occaſionem convertantur. Inſuper in pluribus locis hujus Diœceſis ſolus Parochus obtinet Confeſſiones audiendi facultatem; ob quam cauſam ſæpius a nobis petitur, ut eandem facultatem alteri Sacerdoti conferamus, licet non omnino idoneus ad hoc munus obeundum judicetur, ex quo ſatis conſtat id neceſſarium haberi. Cum hæc ita ſint, ſi mulier ſcelera expiare velit Sacramento Pœnitentiæ, nequit abſolvi a Parocho criminis inhoneſti complice, quod cautum fuit hujus Sedis Archiepiſcopalis legibus. Neque Parocho hæc facultas reſtituitur, licet ſolemne aliquod Jubilæum indicatur. Tunc enim Pontifex auctoritatem impertit, ut crimina Pontifici, vel Epiſcopis reſervata condonentur per eos ſolum Confeſſarios, qui ab Epiſcopis probati fuerint. Quare, ſi Confeſſarius in hac Diœceſi peccati ſui complicem abſolvere nequaquam permittitur, ut patet ob facultatem ipſi ademptam, illud neceſſario conſequitur haud poſſe mulierem a Parocho abſolvi, qui particeps ipſius ſceleris extiterit, licet Jubilæum promulgatum fuerit (e). Accedit etiam, quod Parochus, ſi confiteri velit, antequam ſacrum faciat, aliquem adire debeat, qui facultate abſolvendi a criminibus reſervatis præditus ſit, aut abſolutionem ſaltem indirectam expoſcere ab aliquo Sacerdote, qui illa facultate careat, ea ſemper conditione interpoſita, ut quam primum poterit ad Confeſſarium accedat, qui facultatem ejuſmodi obtinuerit. Quippe, uti dictum eſt, ſcelus inhoneſtum a Parocho cum ſua Parochiana patratum a nobis tantum dimittendum reſervatur: neque illorum opinionem probamus, qui putant Ancillam, qui paternum domicilium in aliena Parochia ſitum habet, nequaquam pertinere ad ditionem ejus Parochi, cui famulatum præſtat. Id quidem verum eſt, cum de ineundo matrimonio res agitur, non autem, cum Paſchali mandato parendum eſt. Quare, cum nos ſolum rem declarare pro ratione muneris noſtri poſſimus, decernimus, ut ſicuti Ancilla in ejus Parochi ditione poſita cenſetur, in cujus ædibus commoratur, cum Paſchali præcepto ſatisfacere debet, ſic etiam eidem Parocho ſubjecta judicetur, cum reſervatum nobis incontinentiæ crimen inter ipſos contigerit.

(e) Bonac. diſp. 5. de Sac. q. 7. p. 12. art. 8. §. 3. n. 30. Viva in ſua Tr. de Jub. q. 11. a. p. n. 4.

Addidimus etiam paulo ante, quod Populi offenſio, ac ſcandalum *ſemper contigit, & in poſterum continget, quoties in eodem domicilio mulier cum Parocho verſabitur, quæ careat iis conditionibus, quas enumeravimus in ſuperiori Inſtitutione, & his litteris magis explicavimus*. Id vero neque dictum temere, aut inconſulto fuit: Theologi quæſtionem de ſcandalo inſtituunt, illudque ſic definiunt *dictum, vel factum minus rectum, præbens alteri occaſionem ſpiritualis ruinæ*. Illud autem *dictum, vel factum minus rectum* exiſtimant, quod reipſa pravum eſt, vel aliquam pravitatis ſpeciem præbet. Reliquis omnibus omiſſis, quæ ad rem noſtram non faciunt, illud etiam docent *ſcandalum activum*, de quo verba facimus, *aliud per ſe, aliud per accidens* nuncupari. Primum ſane, cum aliquis pravo dicto, vel facto contendit alium ad crimen patrandum allicere, aut ſi careat hujuſmodi voluntate, nefarioque conſilio, dictum ipſum, vel factum ejus conditionis eſt, ut in ſcelus pertrahant; ſecunda vero ſcandali ſpecies in eo ſita eſt, cum nempe aliquis ex dicto, vel facto alterius peccandi occaſionem ob pravam indolem deſumit, licet dictum ipſum, vel factum ab omni pravitate alienum ſit, neque illius auctor nefarium aliquid ingerere unquam cogitaverit (f). Cum hæc ita ſe habeant, quis a gravi ſcandali crimine Parochum vindicare poterit (g), qui domi ſuæ retinuerit, aut in poſterum Ancillam retinebit, quæ deſtituatur iis conditionibus, quas expoſuimus, quamvis ipſe eam mentem nunquam habuerit, ut populo offenſionem, ac perniciem afferat? Nam res ipſa mala eſt, quia Sacris Canonum legibus interdicitur; ne-

(f) S. Th. 2. 2. q. 43. a. 1.

(g) S. Matt. c. 18.

neque in dubium revocari poteſt aliquid falſtem mali præſeferre. Porro id totum ex epiſtola S. Pauli colligitur (a), ubi licere quidem fatetur uti dapibus, quæ Idolis antea propoſitæ fuerunt, tamen hæc ſtatim addit: *Videte autem, ne forte hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet ſcientiam, in idolo recumbentem, nonne conſcientia ejus cum ſit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua ſcientia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conſcientiam eorum infirmam, in Chriſtum peccatis. Quapropter, ſi eſca ſcandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem.*

(a) 1. ad Corynth. c. 8.

Hæc ſane libertas, quæ jam multum invaluit, & ob quam nonnulli cum mulieribus habitant, licet ipſæ neceſſariis conditionibus careant; eorum pariter falſa opinio, qui a criminibus ſolum reipſa abſtinendum prædicant, reliqua vero, tanquam ineptias, flocci æſtimanda, hæc, inquam, libertas, & falſa opinio a Sanctis Patribus vehementer improbantur, ac præſertim, ſi agatur de Sacerdotibus, & animarum Rectoribus: *Quid ſi dixeris* (ait S. Hieronymus (b)), *& mihi ſufficit conſcientia mea; habeo Deum judicem, qui meæ vitæ eſt teſtis; non curo, quid loquantur homines: audi Apoſtolum ſcribentem, providentes bona non ſolum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus.* Idem S. Doctor ſtatim ac percepit ſe a Romanis obtrectari, quod frequenter cum ſanctis, & primariis Urbis mulieribus Paula, Euſtochio, ac Melania verſaretur, quas impulerat, ut relicto Civitatis vano ſtrepitu Monachis parem diſciplinam, & inſtitutum amplectarentur, eas obtrectationes, & maledicta nequaquam aſpernatus eſt, ſed conſilii ſui rationem, atque innocentiam patefacere voluit; deinde ex Urbe migravit, & præclaram ad Aſellam epiſtolam dedit, quæ libro primo quadrageſimum quintum locum obtinet. Theodorus Cappadociæ Sacerdos monitus a S. Baſilio, ut ancillam, quam domi habebat, ſtatim depelleret, ſeptuagenarium ſe eſſe reſpondit, & omni libidinis motu penitus immunem. Sanctus tamen Baſilius hæc ſubdidit: *Neque enim credo, eum, qui ſeptuaginta annos natus eſt, cum muliere animi perturbatione commotum habitare. Nec tamen ob aliquam turpem actionem, quæ facta fuerit, ſtatuimus ea, quæ ſtatuimus, ſed quia ab Apoſtolo docti ſumus, fratri non eſt ponendum ſcandalum, vel offendiculum. Scimus autem, quod recte, & ſane factum ab aliquibus, erit aliis occaſio ad peccatum. Ea de cauſa decrevimus Sanctorum Patrum conſtitutionem ſequentes, ut a muliere ſepareris.* Equidem Mulieres juxta Ritum Hæbreorum ſuos Magiſtros ſequebantur, quibus etiam neceſſaria ad vitam ſuſtentandam adminiſtrabant. Id Sunamitis exemplo in Eliſæum ſatis comprobatur (c). Sanctus etiam Lucas commemorat (d), quod *Mulieres aliquæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.* Deinde Apoſtoli pias quoque Mulieres ſuorum itinerum comites habere non dubitarunt, quæ ſuis expenſis, vel congeſtis eleemoſynis alimenta neceſſaria ſuppeditabant. Id divini præceptoris exemplo ducti faciebant, ea tamen cautione adhibita, ne Mulieres hujuſmodi ullam mali ſuſpicionem, aut ſpeciem inferrent: *Conſuetudine* (ait Eſtius (e)) *intantum recepta, ut & Chriſtus Dominus eandem circa ſe admittere non fuerit dedignatus. Neque enim aſſumebantur ad hujuſmodi miniſterium mulieres, niſi quarum caſtitas cum pietate conjuncta adeo nota eſſet, ac probata, ut omnem excluderet incontinentiæ ſuſpicionem.* Igitur conſueverunt Hæbrei pias Mulieres ſecum adducere, a quibus vitæ alimenta perciperent. At vero, poſtquam S. Paulus, ac Barnabas gentibus Evangelium promulgare cæperunt, agnoſcentes hanc Mulierum ſocietatem, licet neceſſariam atque innocentem, obtrectationibus locum exhibere, ad Corinthios Paulus ſcripſit (f), Barnabæ, ſibique alimenta præbenda eſſe: *Numquid non habemus poteſtatem manducandi, & bibendi &c. Quis militat ſuis ſtipendiis unquam?* Aſſerit quidem in ipſorum poteſtate eſſe, ut mulieres Adminiſtras ſecum adducant; *Numquid non habemus poteſtatem Mulierem Sororem circumducendi?* Sed illud reſpondet: *Sed non uſi ſumus hac poteſtate, ſed omnia ſuſtinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Chriſti.* Quamobrem S. Hieronymus, dum caput 27. Evangelii S. Matthæi interpretatur, his verbis ſententiam noſtram confirmat: *Conſuetudinis Judaicæ fuit, nec ducebatur in culpam more gentis antiquo, ut Mulieres de ſubſtantia ſua victum atque veſtitum Præceptoribus miniſtrarent. Hoc quia ſcandalum facere poterat in nationibus, Paulus abjeciſſe ſe memorat.*

(b) L. 2. ep. 9. quæ inſcribitur de ev. ſuſpecto contubernio.

(c) L. 4. Regum c. 4.

(d) C. 8.

(e) C. 9. primæ ep. ad Corynth. p. 280.

(f) C. 9.

Reliqua omnia, quæ in ſuperiori inſtitutione propoſita ſunt, nulla indigent explicatione; ideoque finem facimus noſtram tibi benedictionem impertientes. Nos quidem hanc inſtitutionem confecimus, haſque litteras exaravimus, ut voluntatem noſtram declararemus; illud tantum ſupereſt, ut juſſa noſtra executioni demandara intelligamus, utque obſequentes commendemus, pervicaces autem, inviti puniamus. Deus tibi propitia omnia concedat.

INSTITUTIO LXXXIV.

Reſponſum redditum Vicario foraneo, qui nonnullas quæſtiones propoſuit. Utrum facilius videatur generatim decernere, quod Infantes privatim domi baptizati in diœceſi iterum Baptiſmo abluantur ſub conditione, *cum ad Eccleſiam deferuntur. De illis Sacerdotibus, qui in aliena diœceſi ad confeſſiones Fidelium excipiendas probati, tempore Jubilæi in hac noſtra diœceſi Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrarunt. Item de iis Sacerdotibus, qui in hac Diœceſi Bononienſi ad certum tempus probati, eo temporis ſpatio jam peracto, tamen Jubilæi tempore Confeſſiones audire non dubitarunt, utrum ſicut illicite, ita invalide ſacramentum Pœnitentiæ contulerint.*

ACcepimus tuas litteras, ex quibus nulla ſane moleſtia, aut dolor, ſed voluptas ſingularis in animo noſtro concitata eſt, ob quam gratias tibi perſolvimus; nihil enim magis expetimus quam a præſtantibus doctrina, ac pietate viris moneri de iis, quæ ad hanc civitatem, ac diœceſim recte adminiſtrandam conferre plurimum videantur, cujus curam Dei gratia, ac Sedis Apoſtolicæ beneficio ſuſcepimus; ſed rem aggrediamur. Primum fateris Inſtitutionem noſtram de Obſtetricibus, quæ octavo loco poſita eſt, percurriſſe, ubi decernitur, Baptizatos ab ipſis, ſi ſuperſtites fuerint, ad Eccleſiam deferendos, ut ritus, ac cœremoniæ, quas Obſtetrices omiſerunt, perficiantur; nec hujuſmodi Infantibus conferendum a Parocho Baptiſmum *ſub conditione*, ob eam cauſam, quod illi in privato domicilio Baptiſmum ſuſceperint, ſed rationem, modumque inveſtigandum, quo Baptiſmus collocatus fuit. Nam ſi materia, ac forma,

quæ

quæ neceſſario requiruntur, minime deſuerint, ſoli ritus Eccleſiæ ſuperaddendi ſunt. Quod ſi dubitandi de his legitima cauſa objiciatur, tunc non cœrimoniæ ſolum addendæ ſunt, ſed iterum Baptiſmus *ſub conditione* conferendus: ex his omnibus illud deſumis, tutius, ac facilius futurum eſſe, ſi generatim ſtatuatur, iterum Baptizandos *ſub conditione*, cum ad Eccleſiam feruntur Pueri, quos privatim Obſtetrices, aut alius quilibet ſalutaribus undis abluit. Hanc quæſtionem proponunt Scriptores, qui varias, ut moris eſt, opiniones tuentur: Plures id probant; alii tamen in iis tantum locis, ac diœceſibus id permittendum cenſent, ubi ritualia, ac decreta Epiſcoporum facultatem ejuſmodi concedunt: aliqui tandem putant infantes tantum *ſub conditione*, tunc iterum baptizandos, cum in dubium revocatur poſt accuratum examen, an rite Baptiſmus per Obſtetricem privatim collatus fuerit (*a*).

(*a*) Laym. in Th. Moral. l. 5. tr. 2. c. 5. n. 3. ve. Quodvero Sotus &c. Leand. t. 1. tr. 2. diſp. 1. q. 45.; Gob. q. Th. Sa. tr. 2. ca. ſ. 13 ſect. 1. n. 368. & 378.

Diſſertationem conficere nolumus de illa jam prope communi omnium ſententia conferendi ſacramenta *ſub conditione*, & abſolutione, atque *diſpenſatione ad cautelam*. Illam pene omnes amplexi ſunt. Hoc enim pacto diligens rerum geſtarum inqniſitio prætermittitur, nec magna librorum copia evolvenda eſt, neque diverſæ Auctorum opiniones expendendæ: attamen illos magnopere probamus, qui judicant Baptiſmum *ſub conditione* non eſſe iterum conferendum infantibus, qui privatim per Obſtetricem abluti jam fuerunt, niſi forte, re diligenter examinata, legitima dubitandi cauſa exhibeatur, an Baptiſmus per Obſtetricem rite peractus ſit. Rationem hujus ſententiæ alio loco adduximus (*b*), & in ea magis confirmati ſumus, cum hæc in Romano Catechiſmo ſcripta deprehendimus (*c*): *Neque enim deſunt, qui nullum ſcelus admitti poſſe arbitrentur, ſi quemvis ſine delectu cum adjunctione illa baptizent: quare ſi infans ad eos deferatur, nihil prorſus quærendum putant, an is prius ablutus fuerit, ſed ſtatim ei Baptiſmum tribuunt, quin etiam, quamvis exploratum habeant, domi ſacramentum adminiſtratum eſſe, tamen ſacram ablutionem in Eccleſia, adhibita ſolemni cæremonia, cum additione, repetere non dubitant, quod quidem ſine ſacrilegio facere non poſſunt, & eam maculam ſuſcipiunt, quam Divinarum rerum Scriptores irregularitatem vocant. Nam ea Baptiſmi forma ex Alexandri Papæ authoritate in illis tantum permittitur, de quibus, re diligenter diſcuſſa, dubium relinquitur, an Baptiſmum riſe ſuſceperint; alter vero nunquam fas eſt etiam cum adjunctione Baptiſmum alicui iterum adminiſtrare*. Advertimus etiam ſententiam eandem firmatam fuiſſe auctoritate Sacræ Congregationis Concilii, quam univerſi plurimi facere debent; ſiquidem quæſtionem tuam Cardinalis Mariſcottus Sacræ Congregationi propoſuit, cum Tiburtinæ Eccleſiæ præeſſet, ejuſque ſtatum eidem Congregationi referret. Die autem 29. Decembris anno 168a. hoc Sacra Congregatio reſponſum dedit: *Infantes ab Obſtetricibus baptizatos poſſe rebaptizari ſub conditione in caſibus particularibus, ubi rationabile dubium oritur circa validitatem Baptiſmi prima vice collati*.

(*b*) Inſt. 8.

(*c*) Par. 2. de Sac. Bap. n. 57. ut ſeq.

Sed illud hanc ſententiam magis confirmat, quod ſancitum fuit ab Eccleſia, videlicet Baptiſmum ab Hæretico collatum eſſe validum, ſi nihil eorum, quæ ab Eccleſia Romana perſcribuntur circa materiam, formam, atque intentionem, fuerit omiſſum; & cum diſputatio inſtituitur, an Baptizatus ab Hæretico, iterum *ſub conditione* Baptiſmum ſuſcipere debeat, cum in ſinum Romanæ Eccleſiæ reſtituitur, id ſolum peragendum omnes teſtantur, cum de validitate collati antea Baptiſmi non immerito dubitatur (*d*). Præ cæteris Cardinalis Albitius (*e*) fatetur hoc inſtitutum a Congregatione S. Officii penitus obſervari, nec unquam contrarium aliquod decerni, niſi cum incertum, dubiumque eſt, utrum Hæreticus, qui Baptiſmum adminiſtravit, omnia perfecerit, quæ circa materiam ac formam Baptiſmi requiruntur: ſed novum aliud afferamus Sac. Congregationis Concilii documentum. *Frater Matthias Hernandez Ordinis Prædicatorum in ſupplici libello a Sanctiſſimo remiſſo exponit, quod in civitate Navarra, aliiſque locis diœceſis Sancti Jacobi de Cuba in Indiis Occidentalibus Parochi ſolent rebaptizare ſub conditione tum infantes domi in caſu neceſſitatis baptizatos, non alia ratione, quam quia Baptiſmus non fuit in Eccleſia Parochiali collatus, tum etiam Hæreticos ad Catholicam Fidem converſos, licet aſſerentes, ſe baptizatos fuiſſe ſervata forma, & adhibita materia ab Eccleſia præſcripta ſub unico prætextu, quod ignoretur, quæ, & qualis fuerit intentio, cum qua fuerunt baptizati; ſupplicat præterea, opportune deſuper provideri. Ut igitur Parochi ex hujus Sacræ Congregationis oraculo edoceantur, Eminentiſſimi Patres reſpondere dignabuntur*.

(*d*) Car. de Lugo Reſ. Mor. l. 1. d. 2. per tot. Gob. q. Th. Sacr. tr. 2. caſ. 13. ſe. 2. Rayn. in Heter. Sp. t. 16. pun. 10. n. 26. & ſeq. fol. 142.

(*e*) Car. Al. in tr. de Ie conſt. in Fide c. 13. n. 29. & ſeq.

Primo, an infantes domi in caſu neceſſitatis baptizati, ſint ſub conditione rebaptizandi;

Secundo, an, & in quibus caſibus Hæretici debeant ſub conditione rebaptizari, ſi ad Fidem Catholicam convertantur. Die autem 27. Martii anno 1683. ita reſpondit.

Ad primum negative, niſi adſit dubium probabile invaliditatis Baptiſmi;

Ad ſecundum, ut ſupra.

Pro certo habeas Sac. Congregationis decreta, quæ proferimus, non deſumpta ex iis Scriptoribus, qui ipſa commemorant, licet nunquam ea ſubjecta oculis habuerint; Nos illa in actis perſpeximus, & manu noſtra pariter deſcripſimus, cum perhonorifico Secretarii munere fungeremur: magnum quidem tunc laborem impendimus, cujus tamen nunquam pœnituit, nec in poſterum pœnitebit.

Eadem noſtra Inſtitutio, quæ ſcribendi occaſionem tibi præbuit, de irregularitate pariter agit, quæ a Parocho contrahitur, ſi Baptiſmus *ſub conditione* adminiſtretur, antequam diligenter examinaverit, utrum, & nequaquam temere, ſuſpicari poſſit aliquid ad Baptiſmum neceſſarium fuiſſe prætermiſſum. Porro hujuſmodi irregularitas colligitur *Ex Cap. ex litterarum* Alexandri III. *de Apoſtatis, & iterantibus Baptiſma*: Scriptores autem inquirunt, an hæc pœna illos tantum afficiat, qui iterum Baptiſmum conferunt nulla adhibita conditione, an eos pariter, qui abſque ullo examine Baptiſmum iterum *ſub conditione* adminiſtrant; Inſuper, an eadem pœna contra Baptizatum, & Baptizantis adminiſtrum ſolum infligatur, an Baptizantem quoque ipſum comprehendat. Poſtremo, utrum hæc irregularitas ad ulteriores Ordines aditum intercludat, an vero impediat ſolum exercere Ordines, qui jam percepti fuerunt.

Aliqui profecto pœna hujuſmodi eos minime illigari putant, qui Baptiſmum *ſub conditione* iterum conferunt, ob eam cauſam, quod adjuncta conditio rem ſuſpenſam, & ancipitem relinquit, ita ut Baptiſmum reipſa adminiſtrare non intelligat, niſi forte in primo Baptiſmo neceſſarium aliquod defuerit (*f*).

(*f*) Suar. in 3. par. t. 3. q. 71. a. 4. diſ. 31. ſect. 6. dub. 5. Navarr. in Man. t. 1. c. 27. n. 246. Bon. Oper. Mor. t. 1. in tr. de Cenſ. diſ. 7. q. 1. pun. 3. n. 4. Laym. Th. Mor. l. 1. tr. 5. par. 5. c. 2. v. 4. Gib. de Ir. c. 4. conſ. 4. per tot. p. 12. Tamb. Op. Mor. t. 2. l. 10. tr. 4. c. 13. §. 2. Leand. Op. Mor. t. 3. tr. 2. diſp. 6. q. 9. & t. 5. tr. 2. diſp. 18. q. 12. Diana in ed. coord. t. 5. tr. 5. reſ. 20. Franc. de Mag. in Pr. Fori Eccl. t. 2. l. 1. tit. 8. c. 4. n. 7. v. Et nota. Caſt. Op. Mor. t. 6. diſ. 6. pun. 16. n. 6. Pirhing. in quintum dec. tit. 9. n. 23.

Alii tamen judicant hanc pœnam irregularita-

ritatis in illos quoque decerni, qui baptizant *ſub conditione*, licet prudenter dubitare nequeant, an primus Baptiſmus rite collatus fuerit juxta Eccleſiæ diſciplinam, & inſtituta: nam temere, & inconſulto rem maximi ponderis ſuſcipiunt; accedit etiam, quod interpoſita conditio deliberatum baptizandi animum nequaquam immutat. Siquidem, qui hoc modo baptizat, nullum in dubium revocat, an vere, & valide primus Baptiſmus fuerit adminiſtratus. Hinc dicitur ipſe Baptiſmum ſecundum reipſa contuliſſe; quippe novum Baptiſmum jam Baptizato tradit, qui ſane verus Baptiſmus nuncupari debet, licet ea conditio interponatur. De his plures auctores copioſe diſſerunt (*a*).

Perpauci exiſtimant hac pœna irregularitatis baptizantem non devinciri, ſed plurimi arbitrantur ob eandem pœnam ſolum aſcenſum ad ſuperiores Ordines impediri, inter quos Giballinus (*b*), ac Pyrhingius (*c*) numerantur; non deſunt tamen, qui cenſeant ob hanc irregularitatem ſuſceptos Ordines exerceri non poſſe; eos Sirus fuſe commemorat (*d*).

Nos quidem expoſita ſuperius Catechiſmi Romani auctoritate adducti illorum opinionem probavimus, qui putant irregularitatem ab illis contrahi, qui *ſub conditione* Baptiſmum adminiſtrant, cum nulla eſt ſuſpicandi cauſa, an primus Baptiſmus rite peractus fuerit. Illorum quoque ſententiam amplectimur, qui tradunt ob hanc irregularitatem ſuſceptos Ordines exerceri nequaquam poſſe; Nam Romanus Catechiſmus Sacerdotes etiam, ac Parochos commemorat, quos etiam nominat S. Carolus Borromæus, qui in tertia Synodo Mediolanenſi irregularem eum pariter declarat, qui *ſub conditione* Baptiſmum iterum confert: conſtat autem nullum alium Ordinem inveniri, ad quem Sacerdotes, ac Parochi provehantur. Idem monuit Altovitus a Secretis Sacræ Congregationis Concilii (*e*): *Siquidem*, inquit, *Synodus Mediolanenſis*, *&* *Catechiſmus Romanus*, *quorum maxima eſt auctoritas*, *&* *cæteris præferenda*, *loquuntur expreſſe de Sacerdotibus & Parochis rebaptizantibus ſub conditione: unde irregularitas*, *quæ inibi ſtatuitur*, *& reſpective præſupponitur adverſus dictos Sacerdotes*, *& Parochos*, *neceſſario intelligenda eſt de impediente exercitium Ordinum ſuſceptorum*, *cum non detur alius Ordo ſacer*, *ad quem Sacerdotes*, *& regulariter Parochi aſcendere poſſint*.

Sed jam deveniamus ad illud, quod ſecundo loco in tuis litteris proponitur: nos igitur admones recentis Jubilæi tempore, quod Pontifea indixit, & nos in civitate, ac diœceſi promulgavimus, aliquos Sacerdotea tum Regulares, tum Sæculares veniſſe ex vicinis diœceſibus, in quibus facultatem ad Confeſſiones audiendas obtinent, ipſoſque Pœnitentiæ Sacramentum diœceſanis noſtris adminiſtraſſe; Inſuper mones alios Sacerdotes pro excipiendis Confeſſionibus ad certum tempus a nobis probatos, poſt idem tempus elapſum per eos dies Confeſſarii munus exercuiſſe; de his omnibus conſilium noſtrum expoſtulas.

Si Sacerdotum hujuſmodi nomina nobis perſpecta fuiſſent nihil tuis litteris ſuper hac re foret reſcribendum; nam juſſu noſtro Fiſcalis Promotor judicium confeciſſet, ut debita pœna delinquentibus infligeretur, cum tamen ipſorum nomina nobis ignota ſint, ideo reſponſum quæſtioni tuæ faciemus. Itaque duo perpendenda ſunt; primum an liceat iiſdem Sacerdotibus Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrare, ſecundum, an valide per ipſos conferatur. Primum libere, ac tutiſſime denegamus; nam Summus Pontifea decernit Confeſſarium etiam tempore Jubilæi auctoritate Epiſcopi probandum. Illi autem veritati magis conſentaneam ſententiam defendunt, qui ſolum Epiſcopum loci intelligunt, ubi Fidelium Confeſſiones excipiuntur. Quare probatus ab Epiſcopo loci appellari nequit, ubi Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrat, qui ab Epiſcopo alterius diœceſis eam facultatem accepit; neque inter approbatos Confeſſarios referri poteſt, qui facultatem habuit certo temporis ſpatio, quod peractum, abſolutumque jam fuit. De Sacerdote, qui ab Epiſcopo alterius diœceſis ad Confeſſiones audiendas deſignatus eſt, non autem ab Epiſcopo loci, ubi Fideles confitentes eacipere non dubitat, ſapienter diſſerunt Cardinalis de Lugo (*f*), aliique plures (*g*). De aliis Sacerdotibus, qui Pœnitentiæ ſacramento Fideles audent expiare, licet facultatis conſtitutum tempus jam defierit, copioſe verba faciunt Cardinalis de Lauria (*h*), Tamburinus (*i*), ac Bordonius (*k*).

Difficilius eſt judicare, an valide ſacramentum ejuſmodi conferatur; ratio illorum Fidelium habenda eſt, & calamitas expendenda, qui eos Sacerdotes publice expoſitos ad Confeſſiones audiendas intuentur, ad quos accedunt pro certo habentes facultate ipſos præditos eſſe, quæ ad rem gerendam neceſſario requiritur.

Diſſentiunt in hac re Scriptores; aliqui prorſus inanem, & irritam ejuſmodi abſolutionem fatentur, neque enim communis error ad ipſam impetrandam ſatis eſſe ducitur, niſi alius titulus adjungatur. Horum nomina Paſſerinus recenſet (*l*); alii vero nullam vim ineſſe his abſolutionibus teſtantur; confitentes tamen *coram Deo* abſolutos dici poſſe contendunt, & veteri quodam decreto Sacræ Congregationis Concilii ſuam ſententiam confirmant; ajunt a Sancta Matre Eccleſia tunc ſuppleri, quæ deſunt, ea tamen conditione, ut crimina ſua legitimo Confeſſaro iterum patefaciant, ſtatim ac errorem illi detexerint (*m*).

Contrarium alii tuentur ob eam cauſam, quod abſolutus *coram Deo* dici nequeat, niſi qui revera ad Pœnitentiæ ſacramentum accedens abſolutionem conſecutus eſt; quod ſi ipſi crimina a Sacerdote rite condonata fuerunt, cur, inquiunt, ſua ſcelera rurſum confiteri teneantur? (*n*) Idem Scriptores putant ob communem errorem rite collatam fuiſſe abſolutionem, licet nullus alius titulus interveniat, quod magis adfirmandum eſt, ſiquis titulus ſuperaddatur (*o*).

In medium quoque proferri poteſt ſuffragium præclariſſimi viri Fagnani, quod confecit, cum eſſet a Secretis Sacræ Congregationi Concilii: hanc ipſe opinionem ſequitur in quadam cauſam Aretina die 22. Martii anno 1614. propoſita, cui reſponſum fuit, poſtquam ſuum Theologi conſilium ſcriptum dederunt (*p*).

Sed memoria digniſſimum eſt, quod accidit Patavii, cum Innocentius XI. Jubileum indixiſſet, eamque Sedem Venerabilis Dei Famulus Cardinalis Gregorius Barbadicus obtineret. Id memorat Clericatus (*q*); ſed nos rem integram ex actis Sacræ Congregationis deſumptam exponemus.

(*a*) Sala ad Diaz in pr can. c. 23. v. Aqua qui. demirreg. Sair. de cenſuris l. 7. c. 8. n. 25. & ſeqq. Majol. de irr. l. 3. c. 14. n. 5. Hugin e. od. tr. c. 35. §. 1. n. 4. Barb. c. De quibusn. 5 de Bapt. Filluc. Op. Mor. tr. 20 n. 182. Vulp. Ref. Mor. 103. n. 1. & ſeqq. Fernan. de Herro. de ſacr. Bapt. par. 4. du. 2 n. 4. Meg. par. 3 Inſt. Conf. & Pœn. l. 7 c. 2. n. 36.

(*b*) In eod. c. 3. par. 4. n. 7.

(*c*) In alt. tit. 9. §. 3.

(*d*) De Cenſuris l. 7. c. 8. n. 3.

(*e*) In Cau. ſa Tudert. Bapt. ſeu Irr. die 7. Nov. ann. 1685.

(*f*) De Sac. Pœn. diſp. 21. ſect. 2. n. 23.

(*g*) Car. de Lauria l. 4 ſent. diſp. 20. a. 3. n. 245. & ſeq. Paſſer. de ſtat. Hom. t. 2. q. 187. a. 1. n. 257 Tamb. in Th. t. 2. l. 5. c. 5. §. 4. n. 11 & ſeq.

(*h*) In eod. loco n. 147 & ſeqq.

(*i*) Ib. n. 28. & ſeqq.

(*k*) T. 2. Op. Mor. reſ. 14. n. 15.

(*l*) In ead. q. 187. n. 347.

(*m*) Ill. 2. c. 8 Ep. Mor. tr. 3. reſ. 16 n. 7. Molf. tr. 7. c. 13. n. 20 Barboſ. ad Conc. ſeſſ. 23. c. 17. n. 25. Vulp. in reſ. 163. n. 21. in fine &c.

(*n*) Paſſ. eod. loco n. 364. Vulp. in ead re. 163 n. 18.

(*o*) Paſſ. in ead. q. 187. n. 350. & 355. & ſeq. Vulp. in ead. re. 163 n. 16. & ſeq. Gob. in q. Th. Sve. tr. 7. caſ. 3. nn. 107. & ſeq. & n. 109.

(*p*) T. 64. Poſit. fol. 385. & ſeq.

(*q*) De Pœnit. dec. 31. n. 14.

facultatis abſolvendi.

OCcaſione univerſalis Jubilai nuper indicti pro imploranda Divina ope adverſus Turcas, tres Sacerdotes Capuccini in Patavina Diœceſi abſque approbatione & licentia Eminentiſſimi Epiſcopi confeſſiones ſacramentales plurium ſæcularium perſonarum publice exceperunt; & quamvis fuiſſent moniti a Parocho de eorum inhabilitate, attamen ab inceptis deſiſtere noluerunt. Accerſiti poſtea ab ipſomet Eminentiſſimo Epiſcopo ad docendum de eorum prætenſa facultate abſolvendi, reſponderunt, quod in opinione probabili aliquorum Authorum Regularium primus eorum uti Guardianus, & Prælatus Regularis, ſecundus uti approbatus in aliena Diœceſi, & tertius uti approbatus ab ipſo Epiſcopo Patavino in alio loco Diœceſis ad annum licet jam elapſum, potuerunt licite & valide tempore Jubilæi excipere dictas confeſſiones abſque nova Ordinarii approbatione. Eminentiſſimus autem Epiſcopus animadvertit, huic prætenſioni reſiſtere tum Conſtitutiones ſanctæ memoriæ Urbani VIII. & Innocentii X. relatas per Fagnan in Cap. Sane, de offic. & poteſt. Judicis delegati, tum Conſtitutiones ſanctæ memoriæ Alexandri VII. 3. Januarii 1656. & Clementis X. de anno 1670. quæ omnes expreſſe prohibent, ne Regulares abſque approbatione Ordinarii confeſſiones audiant, quamvis in alio loco approbati; tam etiam reſponſa hujus Sacræ Congregationis ſuper dubiis ad Bullam ſanctæ memoriæ Gregorii XV. incipien. Inſcrutabili; tum denique expreſſam mentem Sanctiſſimi Domini Noſtri, qui in Bulla præfati Jubilæi requiſivit, Confeſſarios ab Ordinariis Locorum eſſe approbatos: unde plurimum dubitans de viribus hujuſmodi confeſſionum, ab oraculo hujus Sacræ Congregationis quanto citius reſponderi petit.

Primo, an licite;

Secundo, an valide dicti Capuccini Sæcularium confeſſiones exceperint?

Sacra autem Congregatio die 11. Decembris anno 1683. ita reſpondit.

Ad primum illicite;

Ad ſecundum invalide, ſed non eſſe inquietandos illos, qui bona fide confeſſi ſunt. Attamen, ſi ipſi confeſſi hoc reſciverint, vel de invaliditate confeſſionis dubitaverint, eoſdem teneri reiterare confeſſionem.

Quo vero ad Capuccinos, Eminentiſſimus Ordinarius conficiat Proceſſum circa adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ ab iiſdem exercitam, non obſtante contraria diſpoſitione Sacri Concilii Tridentini, & Conſtitutionum Apoſtolicarum, & tranſmittat.

Hæc tibi declaranda habuimus, ut quæſtionibus tuis accommodatum fieret reſponſum. Benedictionem noſtram tibi impertimur.

INSTITUTIO LXXXV.

Epiſtola ad Joannem Antonium Caſtelvetri Parochum Sanctæ Margaritæ, & Monialium Confeſſarium habita. Veterem eſſe Monialium conſecrandarum ritum. Decere maxime hujuſmodi ritum in Monaſteriis promovere. Quænam ſint Moniales conſecrationi idoneæ. Quænam requirantur in iis quæ conſecrandæ ſunt. Eſſe aptas Moniales S. Margaritæ, ſicut eas, quæ S. Benedicto nomen dederunt. Utrum hæc conſecratio neceſſario ſpectet ad Epiſcopum. De loco huic rei peragendæ magis accommodato, deque variis modis, & quinam ſit conſuetudini, Sacriſque Canonibus magis conſentaneus.

TE nequaquam ignorare putamus a Monialibus S. Chriſtinæ eam ſemper diſciplinam retentam fuiſſe, ut conſecrarentur non modo, cum Monachis Camaldulenſibus ſubjectæ parebant, ſed poſtquam in poteſtatem Bononienſis Archiepiſcopi anno 1627. Pontificis auctoritate interpoſita, tranſierunt. Equidem Cardinalis Hieronymus Boncompagnus hujus Civitatis Archiepiſcopus anno 1658., ac deinde anno 1675. hanc Monialium Conſecrationem peregit; Cardinalis Jacobus Boncompagnus Deceſſor noſter de inſtituto ejuſmodi nihil unquam dubitavit, ſed de ratione, qua peragendum eſſet; ideoque Sacrorum Rituum Congregationem conſuluit, quæ die 5. Julii anno 1698. ita reſpondit: *Servetur Pontificale, & quo ad egreſſum in Eccleſiam exteriorem arbitrio Eminentiſſimi Archiepiſcopi*. Cum deinde nova controverſia poſt hoc decretum excitata fuiſſet, eadem Sacra Congregatio die 27. Septembris ipſius anni in hunc modum reſcripſit: *Ad Secretarium ad mentem*. Ipſe vero Secretarius litteras dedit, & mentem Sac. Congregationis hoc pacto explicavit: *Servandum Pontificale abſque ulla immutatione in egreſſu, ac regreſſu ad Monaſterium; Moniales ſacrandas ex conſueta Monaſterii porta debere prodire, ut in exterius Templum veniant, & eadem porta Monaſterium repetendum. Quam ob rem primam Sacræ Congregationis reſponſionem intelligi ſolum de modo, & cautionibus ineundis, ne, dum Moniales ſacrantur, tumultus excitentur.* Poſt hæc Cardinalis idem die 11. Januarii 1699. Moniales conſecravit, uti conſtat ex publicis Tabulis, quas Joſeph Lodius ſcriba hujus Curiæ Archiepiſcopalis exaravit. Ipſe Cardinalis hoc idem perfecit paulo antequam vita decederet.

Statim ac nos ſuſcepimus hujus Eccleſiæ adminiſtrationem cogitare cœpimus, an reliquas quoque Moniales ritus ejuſmodi participes facere teneremur, ſi neceſſariis conditionibus præditæ eſſent, ut velum Conſecrationis acciperent. Id vero Inſtitutum cæteris Monialibus convenire duximus, ob ſacram ipſius vetuſtatem, & ob conſilium S. Caroli Borromæi, qui in quarta Mediolanenſi Synodo ſic decrevit: *Ubi Religioſas iſte & vetus Moniales ſolemniter velandi mos his temporibus antiquatus eſt, ad priſtinum uſum ex veteri inſtituto & ritu revocetur, dummodo intra Monaſterium id fiat* (a).

Paulo inferius verba faciemus de conditione, quam S. Carolus Borromæus perſcripſit, ut intra ſepta Monaſterii fieret conſecratio: Illud autem magnopere comprobat hunc a nobis ritum promovendum in illis Monaſteriis, quæ idonea ſunt, quod nempe Conſecrationis Velum Virginibus tantum Monialibus concedi ſolitum, cum velum Profeſſionis

(a) T. 1. Act. Ecc. Med. ed. Lugd. ann. 1682. p. 159.

etiam

etiam Viduis impertiatur, Velum, inquam, Conſecrationis, ſi rite percipiatur, aut gratiam auget, tanquam pium, ac religioſum opus (*a*), aut ipſam gratiam confert, tanquam ſpecies aliqua Sacramentalis, ac levia peccata detergit, niſi impedimentum aliquod interponatur (*b*). S. quidem Thomas (*c*), poſtquam docuit initum a Divino Salvatore cum Eccleſia Matrimonium haud fæcunditate carere, quæ tamen ab integritate nequaquam ſejungitur, illud ſubdit: *Sicut ergo per Matrimonium carnale repræſentatur Matrimonium ſpirituale quantum ad fæcunditatem, ita oportuit, aliquid eſſe, quod repræſentaret prædictum ſpirituale Matrimonium quantum ad ejus integritatem: & hoc fit in velatione Virginum, ſicut per omnia, quæ ibi proferuntur, & geruntur, oſtenditur, & propter hoc ſolus Epiſcopus, cui Eccleſiæ cura committitur, Virgines deſponſat, velando, non ſibi, ſed Chriſto, quaſi Sponſi Paranymphus & minister. Et quia integritatis ſignificatio plene poteſt eſſe in continentia Virginali, ſed in continentia viduali eſt ſemiplena, propter hoc etiam Viduis aliquod Velum, non quidem cum illa ſolemnitate, qua Virginibus, datur.*

Itaque, vix perſuaſi fuimus hunc ritum Conſecrationis amplificandum in illis pariter Monaſteriis, quæ ad illam ſuſcipiendam apta judicantur, licet ſuperiori tempore in more poſita non fuerit, ſtatim mentem, animumque convertimus ad Monaſterium S. Margaritæ, ubi tu deſignatus es Confeſſarius perpetuus, & in quarum Eccleſia Parochi locum, ac dignitatem obtines. Nam merito adfirmari poteſt ab illis Monialibus exempla perfectæ virtutis univerſæ Civitati præberi; Sed priuſquam conſilii noſtri rationem exponamus, rem penitus inveſtigare ſtatuemus, ut cognoſcamus, an conditiones omnes in ipſis Monialibus deprehendantur, quæ pro hac Conſecratione neceſſario requiruntur. Porro aliæ ad eaſdem Moniales pertinent, aliæ vero ad inſtituta, & leges Ordinis, quem profitentur; ac primum Moniales debent eſſe Virgines, & viginti quinque annis majores. De Ordine illud perſcribitur, ne inter Mendicantes adnumeretur. De iis copioſe diſſerunt Scriptores (*d*).

Quare, cum perſpectum fere habeamus nullam ex Monialibus S. Margaritæ matrimonio junctam fuiſſe, vel ſi aliqua inter ipſas Vidua eſt, cum reliquæ omnes Virginitatem excoluerint, & magna illorum pars viginti quinque annos jam exceſſerit; Inſuper, cum Ordini S. Benedicti nomen dederint, qui inter Mendicantes non adſcribitur, ideo ad Conſecrationem indicendam nihil omnino deeſſe videtur.

Te non latet quæſtionem haberi inter eruditos Viros, an S. Benedictus quemadmodum Monachorum, ſic etiam Monialium Ordinem inſtituerit; utrum etiam S. Scholaſtica ipſius Soror Clauſtris incluſa fuerit, an pie, ſancteque in ſuis privatis ædibus vitam ſolum traduxerit. In vita S. Benedicti (*e*), quam Pontifex Zacharias ſcripſit, & S. Gregorius Magnus latinitate donavit, illud traditur, quod non longe a Monaſterio ipſius Sancti Benedicti, *erant quædam ſanctimoniales fœminæ*, pro quibus ad virtutem inſtituendis frequenter aliquos ex ſuis Monachis S. Benedictus deſignabat. Ephtenus contendit eas fuiſſe reipſa Moniales, quæ Clauſtri, Chorique legibus tenerentur. Idem Ephtenus, & Angelus De Nuce, ac Mabillonius in Præfatione ad ſæculum primum Benedictinum (*f*) aſſerunt illud Monaſterium a S. Benedicto conditum, & in ipſo S. Scholaſticam verſatam fuiſſe. Eruditus Auctor, qui vitam eandem S. Benedicti Venetiis in lucem edidit anno 1723. advertit (*g*) ex illo vocabulo *Sanctimoniales*, quo S. Gregorius utitur, non deſumi eas Clauſtris addictas fuiſſe. Nam idem S. Gregorius *Sanctimonialis* nomine (*h*) quaſdam pias Mulieres indicat, quæ ſuis privatis Ædibus detinebantur. Idem Mabillonius ingenue fatetur (*i*). Qua de cauſa ad rem probandum *Aſceterii* vocabulum magis conferre, quod a Sancto Zacharia memoratur, & in latinum ſermonem S. Gregorius convertit (*k*): *Ibi quædam ſanctimoniales inerant, ſed in ipſo emporio erat Aſceterium Religioſarum, & venerandarum Virginum.*

Sed omiſſa hac controverſia, certiſſimum eſt plures Moniales legibus, & inſtitutis Sancti Benedicti ſe devoviſſe, & quamvis Conſecratio ejuſmodi ſuperiori tempore fere in deſuetudinem abierit (*l*), ritus tamen ipſius retentus eſt, præſertim ab iis Monialibus, quæ S. Benedicti diſciplinam ſequuntur (*m*). Mabillonius autem id commemorat (*n*) contigiſſe, cum ipſe Venetiis anno 1685. moraretur: *Die Dominica apud S. Zachariam factum eſt a Patriarcha ſex nobilium Benedictinarum Conſecratio, quæ aliquot a Profeſſione annis fieri ſolet cum magna pompa, & multo apparatu. Poſt lectam Miſſæ Epiſtolam Patriarcha ad Chorum Virginum accedit, & peracto Conſecrationis ritu, omnes, qui in Conſecratarum Virginitatem aliquid tentare auſi fuerint, diris vovet. Factum bene, ſi mores & habitus ab illa Conſecratione non diſcordent.* Nos ipſi Moniales Benedictinas, quæ Romæ a S. Ambroſio nuncupantur, ſolemni pompa conſecrari vidimus a Benedicto XIII., qui de nobis adeo bene meritus eſt.

Proculdubio hæc ſatis videntur, ut liquido conſtet Moniales S. Margaritæ æque ac Benedictinas conſecrari poſſe, & hac ratione ipſis ſuaderi poſſe, ut eandem Conſecrationem percipiant. Verum, ut tutiſſimum ſemper iter inſiſtamus, ſubjiciendam duximus rem geſtam a Cardinali Leandro Porzia ex Ordine S. Benedicti, præclaro Theologo, & tunc Abbate S. Pauli in Urbe, cui parent Moniales S. Ambroſii, cum celebrem illam Conſecrationem Benedictus XIII. indixit. Itaque litteras dedimus ad Cardinalem Porziam, quibus declaravimus ſitum eſſe Bononiæ Monaſterium Sanctæ Margaritæ juriſdictioni noſtræ ſubjectum, ubi Moniales S. Benedicti leges, ac diſciplinam profitebantur, ignotum prorſus eſſe, an ullo unquam tempore ipſæ conſecratæ fuiſſent; ob quam cauſam ab eodem Cardinali petivimus, utrum novo privilegio opus eſſet, ut Moniales ſacrarentur. His autem verbis Cardinalis nobis reſponſum fecit.

EMINENTISSIME, AC REVERENDISSIME DOMINE.

R*Edditæ mihi fuerunt litteræ Eminentiæ V. poſt reditum a balneis Nucerienſibus, ad quæ ſimul cum Præſule Cerato, atque Abbate Conſtantio me contuleram. Nunc, ut juſſa faciam, reſpondeo a Monialibus Benedictinis juxta ipſarum inſtitutum, Velo Conſecrationem ſuſcipiendam, ut reipſa faciunt, permittente, atque aſſiſtente illarum Epiſcopo, ſeu Abbate. Neque ullo opus eſt Privilegio Pontificis, quod neceſſario tunc ſolum requiritur, cum privatæ Moniales perſcriptam ætatem nondum attigerunt; qua de re poteſt Eminentia Veſtra Monialibus S. Margaritæ eam conſolationem impertiri, quæ reliquis Monaſteriis ejuſdem inſtituti permitti conſuevit. Pro certo habeat Eminentia Veſtra, nihil magis*

P a me

(*a*) Suarez c.4. deſt el. l. … 14

(*b*) S. Ant. in 3. par. t. 1. 2. c. 2.

(*c*) In 4. ſent. diſt. 38. q. 1. a. 5. in corpore

(*d*) S. Ant. ibid. Silv. in Sum. ad voc. Conſ. Barb. Jur. Ecc. un. c. 44. a. n. 25. ad 20. Pell. de Mon. c. 3. ſect. 3. n. 74 Tamb. de Jure Abb. diſp. 27. quæſt. 3.

(*e*) Cap. 19.

(*f*) S. 3.

(*g*) In not. c. 19.

(*h*) L. 4. Dial. c. 7. & 14

(*i*) In Annal.

(*k*) In vita S. Ben. c. 19.

(*l*) Th. de Ant. Ecc. diſc. par. 1. l. 3. c. 49.

(*m*) Mart. de Antiq. Ecc. Rit. l. 2. c. 6. n. 16. p. 525. ult. ed. Antue. 19.

(*n*) In ſuo It. It. p. 34.

a me optari, quam ut voluntatis meæ ſtudium, & obſervantiam pariter teſtatam Eminentiæ Veſtræ declarem;

Romæ die 24. Julii anno 1737.

Humill., & addictiſſimus Famulus
Leander Cardinalis Porzia.

Epiſcopum, aut Abbatem his litteris Cardinalis commemorat. Nam primum Moniales ab Epiſcopo pro muneris ſui ratione ſacrantur: *Scio* (inquit Sanctus Hieronymus ad Demetriadem) *ſcio, quod ad imprecationem Pontificis, flammeum virginale Sanctum operuerit caput*. Inſuper in epiſtola ad Oceanum: *Heri Catechumenus, hodie Pontifex, veſpere in circo, nunc in Altari, dudum fautor hiſtrionum, nunc Virginum Conſecrator*. Sanctus quoque Ambroſius (*a*) ſcriptum reliquit quod Mediolanum ex variis Orbis partibus virgines confluebant, ut flammeum acciperent: *De Placentino ſacrande Virgines veniunt, de Bononienſi veniunt, de Mauritania veniunt, ut hic velentur*. Inſuper iiſdem litteris etiam de Abbate mentionem facit Cardinalis. Quippe nonnulli Generales Abbates Ordinis Monaſtici, vel ob Privilegium Sedis Apoſtolicæ, vel ob inveteratam conſuetudinem, quæ eidem Privilegio adæquatur, Virgines ſibi ſubjectas conſecrant, uti de Abbate Vallis Umbroſæ Pellizarius (*b*), ac de Abbate Generali Camaldulenſium idem Pellizarius, ac Tamburinus teſtantur (*c*). Neque id abrogat aliorum quoque hujus generis Privilegia, aut ullo modo imminuit Epiſcoporum auctoritatem, cum de illis Monialibus agitur, quæ ipſorum poteſtati addictæ ſunt, vel parent iis Abbatibus, qui Privilegio ejuſmodi careant (*d*).

(a) L. 1. de Virg. c. 10.

(b) De Mon. c. 3. ſect. 3. n. 91. Ibidem.

(c) De Jure Abb. diſp. 27. quæſt. 3.

(d) Matteuc. loco all. p. 320. Th. in loco all. c. 47. & 48.

Pietatis ſtudium, quo te præditum non ſemel experti ſumus, facile nobis perſuadet, omnem a te operam, ac diligentiam impendendam, ne Moniales S. Margaritæ ſacrum hunc ritum prætermittant. Ipſæ vero ob eximiam virtutem, qua plurimum commendantur, facile adducentur, ut Conſecrationem a nobis ſuſcipiant. Sed jam de modo verba faciamus, quo ipſam perficiemus. Primum, Epiſcopus cum Adminiſtris Clauſtrum ingredi poteſt, atque interiori Monialium Sacello Moniales conſecrare. Hoc pacto Ambroſius Abbas Generalis Camaldulenſium caput ſuarum Monialium, quæ in hac Civitate a S. Chriſtina appellantur, Flammeo operivit, cum Eugenius IV. Pontificatum teneret. Id colligitur ex vita ipſius præſtantis Viri Ambroſii, quam poſt hiſtoriam Ordinis Camaldulenſis Auguſtinus Florentinus typis evulgavit (*e*). Hanc eandem rationem præ reliquis S. Carolus Borromæus proponere videtur (*f*). Tandem hoc conſilio uſus eſt Patriarcha Venetus anno 1685. cum Moniales Benedictinas Sancti Zachariæ conſecravit.

(e) C. 25. in pr. p. 163.

(f) In Conc. 4. Med. ſuperius all.

Sed, ut verum fateamur, id facile, executioni demandari non poteſt. Qui contrariam rationem tenuerunt, adducti ſunt auctoritate Tridentinæ Synodi (*g*), & S. Pii V. Conſtitutione octava, qua Pontifex enumerat cauſas, ob quas Moniales Clauſtris egredi poſſunt; inter quas non recenſetur cauſa adeundi templum exterius Monaſterii, ut ibi Conſecrationem percipiant. Sed contrarium ſtatuit Sacra Congregatio Concilii anno 1587., cum Epiſcopo Hieracenſi reſponderet, qui hæc poſtulaverat (*h*): *Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini, devotus veſter Orator Epiſcopus Hieracenſis ſupplicat Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis Dominationibus Veſtris pro reſolutione infraſcriptorum dubiorum ſtante Concilio Tridentino cap. 5. ſeſſ. 25. de Regularibus & Monialibus, ubi cavetur, nemini Sanctimonialium licere poſt Profeſſionem exire a Monaſterio etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda.*

(g) C. 5. ſeſſ. 25. de Reg.

(h) L. 4. Decr. fol. 24. a tergo.

Ac Extravaganti felicis recordationis Pii V. incipien. Decori &c. quæ dictæ exeundi cauſæ ad tres duntaxat, videlicet, magni incendii, lepræ, & epidemiæ, reſtringuntur.

Et quod in Civitate Hieracenſi Monaſteria Monialium non habeant Eccleſias interiores.

Et quod ex Libro Pontificali Conſecratio Monialium, & Benedictio Abbatiſſæ inter Miſſarum ſolemnia fieri debeant.

Et quod in dicta Civitate fuerit, & ſit conſuetudo, quod actus Conſecrationis Monialium, & Benedictionis Abbatiſſarum ſemper fuerit factus in Eccleſia exteriori.

An dicta Conſecratio & Benedictio fieri poſſit in dicta Eccleſia exteriori, & ad hunc effectum cenſeatur legitima cauſa exeundi.

Sacra Congregatio Concilii cenſuit, in exteriori Eccleſia poſſe fieri, iis duntaxat Monialibus adhibitis, quæ ad Conſecrationem erunt neceſſariæ.

Inſuper Sac. Congregatio cauſis Epiſcoporum, ac Regularium præpoſita anno 1591. Cardinali Columnæ reſpondit Monialium Conſecrationem in interiori templo peragendam, idque juſſu Gregorii XIV., qui Epiſcopus Cremonenſis antea fuerat, & ad Concilium Tridentinum convenerat. Deinde Cardinalis a Gregorio XIII. creatus, inter cæteros Cardinales cooptatus fuit, qui decreta ejuſdem Concilii interpretari deberent. Subjicimus Litteras Sacræ Congregationis: *Pontifex vetuit Flammea donari Moniales inter Clauſtra, ut ſcandalo, & corruptelis quæ accidere conſueverunt, aditum penitus occluderet. Præcepit id fieri in poſterum in templo anteriori. Quod ſi Eccleſia ad rem ita gerendam parum accommodata fuerit, ipſam pannis, ac tabulis aptari omnino jubet, ita ut eadem Conſecratio commode inſtituatur. Ob hanc cauſam Illuſtriſſimi Præſules hujus Congregationis deſiderio tuo ſatisfacere haud potuerunt, quorum voluntatem, ſtudiumque præſto ſemper futurum, ſi quid novi contigerit, tibi polliceor: Ego interim Tibi a Deo &c.*

Poſtremo Sacra Congregatio Concilii anno 1632. Sabinenſi Epiſcopo plura poſtulanti ſic reſpondit (*i*): *Eminentiſſimus Sabinen. Epiſcopus ſupplicat, per Sacram Congregationem declarari.*

(i) L. 4. Dec. fol. 37. a tergo.

Primo, an violantes Clauſuram Monialium ad malum finem, non tamen prætextu licentiarum, incidant in Excommunicationem ſoli Summo Pontifici reſervatam.

Secundo, an admittentes hujuſmodi violantes in Clauſuram ſint Excommunicationi obnoxii.

Tertio, an Decretis Conciliaribus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis Clauſuram præcipientibus obſtet contraria conſuetudo, etiam poſt Concilium introducta.

Quarto, an in Conſecratione Monialium poſſint Moniales egredi, aut Epiſcopus ingredi Clauſuram in ipſo actu Conſecrationis.

Quinto, an occaſione hujuſmodi Conſecrationis poſſit Magiſter Cæremoniarum, Conſanguinei, ſeu Conſanguineæ ipſarum Conſecrandarum, ſaltem ex permiſſione Epiſcopi, Clauſuram impune ingredi.

Die 9. Julii 1632. Sac. Congregatio &c. *ad primum reſpondit, eſſe reſervatum Summo Pontifici; ad ſecundum, Superiores admittentes hujuſmodi violatores in Clauſuram, eſſe Excommunicationi obnoxios, ad tertium, Decretis*

Con-

Conciliaribus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis Clauſurum præcipientibus nullam conſuetudinem obſtare; ad quartum, in Conſecratione Monialium ſervandum eſſe Pontificale Romanum; ad quintum, ingreſſum in Monaſterii Clauſuram neque Magiſtro Cæremoniarum, neque Conſanguineis ipſarum Monialium eſſe permiſſum.

Ex his omnibus ſatis conſtat non licere in poſterum uti ratione illa conſecrandi Moniales in templo interiori, quam plures tradiderunt, aliique reipſa probarunt.

Romanum Pontificale a Clemente VIII. promulgatum ſecundum hujus Conſecrationis modum indicit, nempe, ut Moniales, quæ Flammeo donandæ ſunt, e Monaſterio prodeant, & a ſenioribus Matronis in templum exterius deducantur, & peracta Conſecratione ad Portam Monaſterii cum iiſdem Matronis redeant, ubi Abbatiſſa Moniales ſuas excipiat. Bummatthæus (a), Piſcara (b), ac Tamburinus (c) verba Pontificalis diligenter expendentes de his copioſe diſſerunt. Cum vero idem Pontificale Clementis VIII. Conſtitutione firmatum, vim legis obtineat (d), ipſi parendum eſſe videtur: accedit, quod Sac. Congregatio Concilii ea ſententia, quam paulo ante memoravimus, propoſitam a Romano Pontificali normam omnino ſervandam præcepit; eandem prorſus viam tenuit Sac. Rituum Congreg., cum de cauſa Monialium Sanctæ Chriſtinæ, uti dictum eſt, ageretur. Id etiam exemplo ſuo confirmavit Benedictus XIII., cum Romæ Moniales S. Ambroſii ſacravit.

Tertio, hæc Conſecratio fieri poteſt ad Feneſtellam, ex qua Moniales Divinam Euchariſtiam ſuſcipiunt. Id aliquando monuit Sac. Congregatio pro cauſis Epiſcoporum, ac Regularium conſtituta, cujus decreta Gavantus (e), & Piſcara recenſent. Sed non mediocrem difficultatem agnoſcimus, tum quia hæc Conſecrationis ratio Pontificali Clementis VIII. adverſatur; Decreta vero Sac. Congregationis, de quibus modo verba fecimus, haud confecta fuerunt, ut lex generalis indiceretur, ſed ut quibuſdam peculiaribus corruptelis eadem Congregatio conſuleret (f); tum quia hic modus Conſecrationis improbatus fuit, cum Cardinalis Jacobus Boncompagnus pro Sacrandis Monialibus Sanctæ Chriſtinæ illum propoſuiſſet.

Secundus igitur hujus Conſecrationis modus probandus videtur, licet duæ difficultates contra objiciantur. Nam primum, corruptelæ omnes evitandæ ſunt, ſed id facile obtineri poteſt, ſi ſerventur cautiones, quibus uſus fuit Cardinalis Boncompagnus, cum Moniales Sanctæ Chriſtinæ bis conſecravit. Secundo, expenſarum ratio habenda eſt. Quamobrem ſtudio, quo poſſumus, maximo tibi indicimus hortari tuas Moniales, ut omnem contentionem deponant. Siquid defuerit ad pompam apparatumque, id nobis tribuant, qui ea ſolum parari jubemus, quæ neceſſaria ſunt; etenim hanc Conſecrationem inſtituimus, ut fructum aliquem ipſarum animæ, noſtraque percipiant, non ut ſolemnis aliqua pompa celebretur. Tandem ipſas admonebis, ut conſilii noſtri rationem omnino ſequantur; Etenim de modo peragendæ Conſecrationis ſimul ita deliberabimus, ut proventus Monaſterii nullum capiant detrimentum.

(a) In ſuo Tr. de mo. do conſec. Virgines.
(b) In Praxi Cærem. l. 2 ſect. 12. c. 7
(c) De jure Abb. diſp. 27. quæſt. 7.
(d) Fagn. c. Presb. n. 41 de Sac. non iterendis. Mac. Var. reſ. l. 2. reſ. 12. caſ. 14 v. Nec verbum Pac. Jordan. Eluc. t. 1. l. 5. tit. 5. n. 9. verſ. Quia Pontif., & n. 27.
(e) In Man. ad vocab. Mon. Con. ſec. n. 1. & n. 5. In Praxi Cær. l. 2. c. 7. n. 15 in fine.
(f) Bumm. in all. 11. c. 7. Tamb. de jur. Abb. diſp. 27. quæſt. 6. n. 4.

INSTITUTIO LXXXVI.

De iis, quæ ſpectant ad facultatem Confeſſionum excipiendarum. Juxta Sacros Canones nemini licere abſque approbatione Ordinarii Fidelium Confeſſiones excipere. Nulli Sacerdoti, caeteroquin idoneo, tribui ſolere poteſtatem audiendi in hac diœceſi Confeſſiones, niſi prius publicum ſubjerit examen. Quomodo a Sacris Canonibus hujuſmodi conſuetudo ſancita ſit. Hanc facultatem nulli concedi, niſi ad præfinitum tempus, ſive Regularis, ſive Sæcularis ſit. Utrum ea conſuetudo Sacrorum Canonum auctoritate ſemper invaluerit, in eo quod ad Regulares attinet. Penes Epiſcopum eſſe iterum periculum facere doctrinæ eorum Presbyterorum, qui acceptam facultatem ſibi prorogari cupiunt.

PErpauca monenda duximus, ut quiſque intelligat qua ratione Sacerdotibus in hac Civitate, ac diœceſi facultatem audiendi Confeſſiones impertiamus. Primum, nullus Sacerdos Regularis, aut ſæcularis Pœnitentiæ Sacramentum ſæcularibus adminiſtret, niſi poteſtas ipſi per nos facta fuerit, licet in aliis diœceſibus Fideles confitentes audire, & expiare poſſit; quamvis etiam Rector ſit animarum in aliena diœceſi, ipſumque aliquis ex noſtris Parochis acceſſat, ut populi ſui Confeſſiones excipiat.

Secundo, facultatem eandem omnino denegamus cuicunque Sacerdoti Regulari, aut ſæculari, niſi prius examine probatus a nobis fuerit, licet ſæcularis Sacerdos in quacunque Accademia Doctoris Lauream in Sacra Theologia, vel jure Canonico ſibi comparaverit; Regularis autem in ſuo Ordine præclara munera, & quemlibet dignitatis locum obtinuerit. Attamen examine liberabimus eum, qui ſatis ob doctrinam, ac vitæ probitatem cognitus ad Confeſſiones audiendas accitus ſit, dum hanc Civitatem pertranſit: Parochum quoque alterius diœceſis immunem faciemus, ſi a Parocho hujus noſtræ diœceſis pro conferendo Pœnitentiæ Sacramento invitetur.

Tertio, facultatem audiendæ Confeſſionis certis limitibus concludendam volumus, ita ut anni ſpatium nunquam excedat, eoque peracto Sacerdos tum Regularis, tum ſæcularis illius prorogationem a nobis petere teneatur.

Quarto, cum ea prorogatio conceditur, noſtræ poteſtatis erit quemcumque Sacerdotem Regularem, aut ſæcularem in examen vocare, & Sacerdotes etiam, ſive ex Regularibus, ſive ex ſæcularibus eligere præſtantiores, ut nobiſcum ad examen conveniant, cum vel priſtini Confeſſarii a nobis confirmandi, vel novi probandi fuerint.

Quinto, examen hujuſmodi, cum recentes Confeſſarii ſtatuendi ſunt, aut aliis prima facultas proroganda, coram nobis tantummodo in Civitate, ac diœceſi indicetur. Equidem nos præſto fuimus, & in poſterum quoque futuri ſumus, ut ſimul cum delectis Viris Sacerdotes pro Confeſſionibus audiendis ſingulis Feriis ſextis examinemus. Idem etiam præſtavimus, & in poſterum præſtabimus ſingulis diebus, licet Examinatores deſint, cum diœceſim Sacra Viſitatione indicta perluſtramus. At vero ſigillatim de his omnibus verba faciamus.

Primum ſane, ne ulli Sacerdotes abſque noſtra facultate ſæcularium Confeſſiones audiant tum in Civitate, tum in diœceſi, Tridentinum antea Concilium decreverat (g). Ur-

(g) ſeſſ. 23. c. 15 de reform.

banus VIII. deinde quodlibet privilegium abrogavit Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrandi (*a*), niſi Epiſcopi ejus loci facultas intercedat. Alexander vero VII. hanc ſententiam proſcripſit: *Qui Beneficium Parochiale habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium Sacerdotem non approbatum ab Ordinario*. Innocentius XI. (*b*) illorum opinionem improbavit, qui tradebant leves culpas, aut lethales etiam, ſi alias expiatæ Confeſſione fuerint, abſolvi poſſe a quolibet Sacerdote, quamvis ipſi ab Epiſcopo munus ejuſmodi demandatum non fuerit. Inſuper Innocentius XII. (*c*) præcepit illis etiam, qui privilegium ſibi deligendi Confeſſarium obtinuerunt, uti qui Indulto Cruciatæ præditi ſunt, illis, inquam, præcepit, ne alii Sacerdoti, quam probato ab Epiſcopo loci crimina ſua confiteantur. Idem Innocentius XIII. confirmavit in ea Conſtitutione, quam pro ſtatuenda in Regnia Hiſpaniarum diſciplina promulgavit (*d*). Illam deinde Benedictus XIII. ſua auctoritate probavit, & poſt Concilium Romanum imprimi juſſit, ut ea ipſa reliqui Epiſcopi ſibi normam, & exemplum deſumerent. Tandem quibuſcunque Sacerdotibus, & Parochis etiam alterius diœceſis facultatem audiendi Confeſſiones in hac Civitate, ac diœceſi denegabimus: Nam Clemens X. hæc ita conſtituit (*e*): *Religioſos ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium in ſua diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in alia diœceſi eas abſque Epiſcopi diœceſani approbatione audire, quamvis Pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, a quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati*. Qood ſi id decernitur in Sacerdotes Regulares, multo magis de Sacerdotibus ſæcularibus ſtatuendum eſt. Id magis conſtat ea ea controverſia, an Parochus alicujus diœceſis accitus a Parocho alienæ diœceſis poſſit in ipſa Confeſſiones audire, ſine facultate Epiſcopi, cui diœceſis eadem ſubjicitur. Equidem diverſæ feruntur opiniones (*f*). Imo, cum Sacra Congregatio Concilii die 16. Julii anno 1667. de ea controverſia nullam ſententiam tuliſſer (*g*); poſtremo die 3. Decembris anno 1707. (*h*) judicium ſuum evulgavit. Porro id petitum fuerat: *An Curati unius diœceſis vocati a Parochis alienæ diœceſis poſſint in iſta audire confeſſiones tam ſuorum ſubditorum, quam alienorum abſque licentia Epiſcopi?* Reſponſum fuit: *Affirmative quoad ſubditos: Negative quoad alios*. Omnes quidem unanimes adfirmant permitti Parocho, ut populum ſuum in aliena diœceſi confitentem excipiat, licet conceſſio Epiſcopi ejus diœceſis non interveniat.

Secundo loco propoſuimus, nulli Sacerdoti facultatem audiendæ Confeſſionis a nobis tribuendam, quamvis *ſæcularis Sacerdos in quacumque Accademia Doctoris Lauream in Sacra Theologia, vel jure Canonico ſibi comparaverit; Regularis autem in ſuo Ordine præclara munera, & quemlibet dignitatis locum obtinuerit*. Nam Tridentina Synodus Epiſcoporum arbitrio permiſit eos in examen vocare, quos ad confeſſiones Fidelium audiendas deſignant: *Per examen ſi illis videbitur*: Sacra Congregatio S. Officii anno 1640. illos improbavit, qui contendebant Sacerdotibus Sacræ Theologiæ, & juris Pontificii Laurea donatis haud requiri facultatem, & examen Epiſcopi (*i*). Sanctus Pius V. indixit etiam Regularibus, licet dignitatem inter cæteros obtinentibus, ut examen Epiſcoporum ſubeant, ſi confeſſiones excipere velint (*k*).

Tertio, *facultatem audiendæ Confeſſionis certis limitibus concludendam diximus, ita ut anni ſpatium non excedat, eoque peracto Sacerdos tum Regularis, tum ſæcularis illius prorogationem a nobis petere teneatur*. Si de ſæcularibus Preſbyteris agitur, id nunquam in dubium revocatum fuit. Pro Regularibus tantum rationes afferuntur, ob quas contendunt aliqui facultatem audiendi confeſſiones, quæ nullo temporis ſpatio definita fuit, Regularibus adimi non poſſe, niſi legitima cauſa obvenerit, quæ ad Confeſſiones ipſas pertineat (*l*). Nec profecto deſunt, qui id magno ſtudio tueantur; nec deſunt ſententiæ editæ a Sacra Congregatione Concilii, quæ ſtatuunt ab Epiſcopo facultatem excipiendi Confeſſiones ſæcularium, aut penitus denegandam Regularibus, aut ſine ulla limitatione concedendam (*m*). Nos plures ex his ſententiis congeſſimus (*n*). Attamen Clemens X. (*o*) aditum Epiſcopis reſeravit, ut limitatas ejuſmodi facultates Regularibus impertirent, præcipiens, ut magis idoneis abſque ulla limitatione, contra vero minus idoneis circumſcripta facultas tribuatur: *Illos autem* (inquit) *Religioſos, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Epiſcopis generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, cæterorumque locorum, aut generis perſonarum in diœceſi propria admittendos: quoad cæteros vero, qui non adeo idonei reperiuntur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, & admittere*. Quamobrem, cum hæc doctrinæ, virtutiſque præſtantia dignoſci nequeat, niſi examen circa quæſtiones Theologiæ Moralis inſtituatur, quod ita facile non eſt, ideo facoltas tantum limitata tum ſæcularibus, tum Regularibus Presbyteris tradi conſuevit, ita ut magis idoneis ad annum, cæteris autem ad minus temporis ſpatium eadem facultas protrahatur (*p*). Scriptores etiam ex Regularibus idem unanimes aſſerunt: *Hinc infero primo* (inquit Cardinalis de Lugo (*q*)), *non debere damnari approbationem cum ejuſmodi limitationibus ab Epiſcopis datam* (inter quas illa temporis limitati numeratur) *tanquam injuſtam etiam reſpectu Regularium, poſſunt enim de facto intervenire vel omnes, vel aliqua ex rationibus adductis, vel aliæ ſimiles, quibus prudenter moveatur Epiſcopus ad non approbandum abſolute, & univerſaliter, ſed cum aliqua limitatione*. Congruit etiam Fagnanus (*r*), qui fatetur probari a Sacra Congregatione pro Epiſcoporum, & Regularium cauſis inſtituta, ut limitatæ facultates Regularibus tribuantur: Cum vero nonnulli Regulares in hac re adverſarentur Cardinali e Sandeval, & Epiſcopo Andegavenſi, Urbanus VIII. opinionem ejuſdem Cardinalis confirmavit (*ſ*). Alexander autem VII. die 30. Januarii anno 1659. hanc ſententiam tanquam falſam, temerariam, pravamque proſcripſit: *Non poſſunt Epiſcopi limitare, ſeu reſtringere approbationes, quas Regularibus concedunt ad confeſſiones audiendas, neque ulla ex parte revocare* (*t*). Tandem illud etiam certiſſimum eſt, quod Conſtitutione Innocentii XIII. a Benedicto XIII., uti dictum eſt, confirmata, ſancitur: *Declaramus, Sacerdotes tam ſæculares, quam Regulares, qui ab Epiſcopis obtinuerint licentiam audiendi confeſſiones limitatam vel quoad locum, vel quoad genus perſonarum, vel quoad tempus, non poſſe Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare extra tempus, vel locum, vel genus perſonarum ab ipſis Epiſcopis præſcriptum, quocumque privilegio, etiam in vim Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, competente, nullatenus ſuffragaturo*.

Ultimo loco propoſuimus, *cum facultatis iſtius prorogatio conceditur, noſtræ poteſtatis eſ-*

ſe.

(*a*) In Conſt. 92. Bull. t. 4.

(*b*) In Dec. de freque. oti Com. die 12. Febr. an. 1679.

(*c*) In Conſt. ed. apud Caſned t. 1 Contr. p. 452.

(*d*) §. 17.

(*e*) In Conſt. 7. §. 4.

(*f*) Apud Leand. t. 1. tr. 5. diſp. 9 q. 58.

(*g*) In Cauſa Caudar. Conf. l. 25. Dec. p. 486

(*h*) Apud Monac. t. 4 p. 16. n. 172

(*i*) P. Viva in pro. 13. proſ. ab Al VII. n. 7.

(*k*) In Conſt. 13.

(*l*) In Conſt. 34. Inn. X. §. ſec. an Ep.

(*m*) Apud Cl. dec. 18. n. 20. de Pœn.

(*n*) In noſtris Com. in c. 15. ſeſſ 23. de R. & F.

(*o*) In all. Conſt. 7. §. 4.

(*p*) Nic. Lucub. l. 5. tit 38. n. 9. Cl. in dec. 3. de Pœn. n. 17.

(*q*) De Sac. Pœn. diſ. 32 §. 1. n. 59.

(*r*) Ioc. Grave n. 30. de Off. Ord.

(*ſ*) In ſua Conſt. ann 1639.

(*t*) Cabaſſ. in Th. & Pr. Jur. Can. l. 1. c. 20. n. 13.

ſe, *quemcunque Sacerdotem Regularem, aut ſæcularem in examen vocare* eo modo, quem ſuperius indicavimus, illudque eaamen coram nobis babendum. Quippe non ignoramus in Confeſſario requiri non probitatem modo, ſed peritiam pariter, ac doctrinam (*a*): *Caveat ſpiritualis Juden, ut ſicut non commiſit crimen nequitiæ, ita non careat munere ſcientiæ; oportet enim, ut ſciat cognoſcere quidquid debet judicaro: judiciaria enim poteſtas hoc poſtulat, ut quod debet judicare, diſcernat*. Porro temere queruntur illi, qui ſemel probati ad examen iterum vocantur, nec iis prorogatio, quam expetaot, conceditur. Nam ſatis experientia compertum eſt obliterari, quæ antea didicimus, niſi aſſiduo ſtudio excolantur: *Nam ſicut ille* (ait Cardinalis de Lugo (*b*)), *qui hodie idoneus eſt, poteſt poſtea corruptis moribus, vel oblivione doctrinæ fieri ineptus; ita eum, qui hodie declarat idoneum, poterit poſtea eum declarare ineptum, & retractare revocationem pro tempore ſequenti. Et certe ſi Epiſcopi hoc non poſſent facere, non poſſent ſatis conſulere ſuo Gregi, cum non poſſent prohibere illi Confeſſarium ineptum ſibi approbatum, etiamſi clare conſtaret de ejus ineptitudine*. Illud etiam perſpectum habemus a Gregorio XIII. (*c*) redactam fuiſſe ad priſtinam ſententiam juris Pontificii, ac Tridentinæ Synodi Sancti Pii V. (*d*) Conſtitutionem, ob quam Regulares ſemel ad Confeſſiones audiendas ab aliquo Epiſcopo probati, examinari amplius non debent, niſi ab Epiſcopo, qui in ejus locum ſufficitur, ſi aliqua religione, metuque teneatur. Inſuper Alexander VII. decimo tertio loco hanc ſententiam damnavit: *Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis, qui confitetur Regulari, Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato*. Poſtremo nobis ignotum non eſt Patavium, ejuſque diœceſim, cum Cardinalis Gregorius Barbadicus eam Sedem teneret, doctis, idoneiſque Confeſſariis plurimum redundaſſe ob hanc eauſam, quod facultas audiendi Confeſſiones poſt novum examen ſolummodo traderetur. Sic habet Clericatus (*e*), qui tunc Vicarii generalis munus exercuit.

(*a*) In Can. Qui vult diſt. 6. de Pœn.

(*b*) In loco allato §. 2. n. 65.

(*c*) In Conſt. §. 9.

(*d*) In Conſt. 33. §. 2.

(*e*) Dec. 79. ſub n. 18. de Pœn.

Expoſita methodo, quam probamus, & reipſa ſemper antea ſervavimus, cauſiſque illius adductis nihil aliud ſupereſt, quam pauca Confeſſariis bujus Civitatis, ac diœceſis nota, & perſpecta facere. Primum, quod præſertim ad diœceſanos ſpectat, nullam eacuſationem longi, vel impediti itineris ſatis futuram declaramus: ut primum, aut aliud examen evitetur, nequicquam etiam in medium proferent ſe infirma valetudine detineri, vel præſtandam ab ipſis operam ægrotantibus, qui gravi morbo laborant. His enim cauſis fidem vix habere poſſumus, quæ plerunque afferri ſolent, cum illi ad eaamen venire jubentur. Illud quoque nos ad ſuſpicandum de bac re magnopere impellit, quod ipſi ſæpius per anni curſum in Urbem libere ſe conferant, ac deinde impedimentum aliquod ſemper obtingat, poſtquam eaamen illis indictum fuit. Accedit tandem, quod aliqui ea ipſis, cum nos in diœceſi verſaremur ad eos examinandos parati, id negotium effugerunt. Deinde poſt noſtrum ad Civitatem reditum, audiendi confeſſiones facultatem, aut prorogationem, brevi temporis ſpatio interjecto, a nobis petierunt, ita tamen, ut nullum examen fieri deberet, aut hæc examinandi provincia alicui diœceſano tribueretur ob aliquam ex iis cauſis, quas ab illis effingi ſuperius oſtendimus. Quare ſenſu pene communi carere debet, qui calliditatem ejuſmodi non intelligat. Itaque pro certo habeant omnes, ſi cauſam a veritate non alienam nobis eahibeant, a nobis de more probandam eſſe, ut nempe Confeſſarii facultas ad aliquod breve tempus protrahatur, non tamen ut conſuetum eaamen vitetur, aut alicui diœceſano illud committatur.

Secundo, ipſos ad examen magna humanitate excipiemus, neque ineptas quæſtiones, ad ingenii oſtentationem inductas proponemus, ſed de illis interrogabimus, quæ reipſa contingere ſolent, & neceſſariæ prorſus habentur. Nos vero, deſignatique Examinatores eoram nobis perſpicuitatem rerum, ac ſermonis omni ſtudio ſectabimur. Novimus enim in Confeſſariis optandam quidem eminentem ſcientiam, mediocrem tamen ſatis eſſe, quæ ab Innocentio ſic eaplicatur (*f*): *Scientiam reputamus eminentem, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere, & definire novit, & in promptu reſponſiones habet. Ille habet mediocrem, qui ſcit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia neſciat reſpondere, & qui in libris veritatem eorum, quæ ſcire tenetur, ſcit quærere, etſi in promptu omnia non habeat*. Novimus etiam in quibuſdam diœceſis partibus probari debere ſcientiam inferiorem, quæ ſcilicet neque ad mediocrem pertingit. Id ſapienter advertit Cardinalis de Lugo (*g*), ut timidos, ac religioſos Epiſcopos conſoletur.

(*f*) C. Cum in cunct. de Elect.

(*g*) De Sac. Pœn. diſp. 21. ſect. 4. n. 74. Diana in ed. coord. t. 5. tr. 3. reſ. 7. n. 13.

Tertio, (ut re confirmemus, quæ nuper diximus) monemus ipſos præter alias quæſtiones ſemper a nobis interrogandos *ſuper reſervatis in Bulla Cœna*, & *ſuper reſervatis* in hac diœceſi. Nam merito ſuſpicamur a quibuſdam Confeſſariis imperitis ea crimina, eaſque cenſuras condonari, quæ ipſorum facultatem eacedunt; atque ita protendi plus juſto limites poteſtatis *directæ ſuper non reſervatis*, atque *indirectæ ſuper reſervatis*. Illos quoque interrogabimus juxta Decreta Congregationis Sancti Officii, circa Conſtitutionem Gregorii XV., contra *ſollicitantes*. Inquiremus pariter ſententias ab Aleaandro VII., & Innocentio XI. proſcriptas, ac potiſſimum 24. 25. 40. 41., ab Alexandro VII., & 9. 34. 49. 50. 51. 60. 61. 62. 63. ab Innocentio XI. damnatas, quæ pertinent ad crimen incontinentiæ, vel ad improbos homines nefaria peccandi conſuetudine, aut proxima occaſione devinctos. Profecto terret nos magnopere, quod Cardinalis Bellarminus ſcriptum reliquit (*h*): *Non eſſet hodie tanta facilitas peccandi, ſi non eſſet tanta facilitas abſolvendi*.

(*h*) In Concione 4. in Dominic. 4 Adv.

Quæ de facultate, aut prorogatione audiendi Confeſſiones a nobis dicta ſunt, in eos tantum Sacerdotes decernuntur, qui nullam gerunt animarum curam. Nam qui Parochiam obtinuerunt, eandem facultatem in ſua Parochia abſque ulla limitatione conjunctam babent, ita ut ſi Parochus in diœceſi conſtituatur, Fideles confitentes per univerſam diœceſim audire poſſit: ſi Civitatis Parochus habeatur, Confeſſarii munus in tota Civitate queat exercere. Ita ſanxit Sacra Congregatio Concilii (*i*), ubi propoſitum fuit: *An proviſus de Parochiali per concurſum, cenſendus ſit approbatus idoneus Miniſter ad audiendas confeſſiones in illa diœceſi, in qua illam Parochialem obtinet*: hoc reſponſum editum tunc eſt: *Cenſeri duntaxat in ea Civitate, vel Oppido, ubi ſita eſt Parochialis, non autem paſſim per totam diœceſim*. Ea tamen conditio ſemper interveniat neceſſe eſt, ut Confeſſarius Rectorem Eccleſiæ adire non prætermittat, ubi Sacra-

(*i*) Apud Piaſec. in Pr. Ep. p. 2. c. 1. n. 14.

mentum Pœnitentiæ adminiſtrare debet. Idem officium præſtandum eſt a diœceſis Parocho, ſi in Urbe, & a Confeſſario Urbano, ſi in diœceſi confeſſiones audire velint. Hoc enim inſtitutum, ac diſciplina diuturna conſuetudine in hac Civitate, ac diœceſi firmantur, eamque conſuetudinem probari Clericatus teſtatur (*a*). Sin autem Parochus abdicet, nova facultas requiritur, ut confitentes Fideles audire, & expiare poſſit (*b*), quæ ſane a nobis haud concedetur, niſi novum examen intercedat.

Attamen cum difficile ſit Confeſſariis, ac Parochis ea omnia circa Matrimonium plene cognoſcere, ob quæ neceſſario ad Cardinalem Pœnitentiarium confugiendum eſt: Inſuper, cum ipſis ignota fortaſſe ſit ratio, ac modus, quo Brevia ejuſdem Cardinalis executioni demandentur, in lucem edidimus Typis Archiepiſcopalibus inſtitutionem, quam in exiguum libellum congeſſimus.

(a) De Pœn. dec. 37. n. 12.
(b) Bar. de Par. c. 19. n. 6. & 23. Conc. Tr. ſeſſ. 23. c. 15. n. 21. Vaneſ. Jur. Ecc. un. t. 2 par. 2. tit. 6 c. 6. n. 6. Piaſec. in Pr. Ep. par 2. c. 1. n. 10. Cl. de Pœn. dec. 17. n. 14.

INSTITUTIO LXXXVII.

Inſtruuntur Parochi, & Confeſſarii, quemadmodum confugere debeant ad Cardinalem Pœnitentiarium, & executioni mandare ea, quæ ab illo præcipiuntur, præſertim in difficultatibus ad Matrimonium pertinentibus.

EX quo pervenimus in hanc Sedem, hujuſque Civitatis ac diœceſis adminiſtrationem ſuſcepimus, adeſſe nunquam prætermiſimus, cum examen indiceretur pro Ordinandis, Confeſſariis, aut Parochis, quibus abſque ullo examine, vel prævio Concurſu, animarum cura confertur. Aſſiduo pariter convenimus ad cœtus Eccleſiaſticos, qui ſtatis temporibus in hac Metropolitana haberi ſolent, ubi quæſtiones Theologiæ Moralis proponuntur; idemque inſtitutum retinere in poſterum decernimus, donec ſingulari Dei beneficio ſalvi, & incolumes erimus. Itaque præ cæteris advertimus, a pleriſque ignorari rationem, ac modum, quo ad Cardinalem Pœnitentiarium, ipſiuſque Tribunal confugiant, cum aliquid ipſis difficultatis circa matrimonium obvenerit. Certiſſimis etiam documentis adducti cognovimus eos male ſe geſſiſſe, cum executioni mandarent immunitates ab eodem Cardinali conceſſas, ex quo magnum detrimentum in illos præſertim dimanavit, qui temere, & inconſulto rem graviſſimi momenti peregerunt; ex quo pariter neglectæ fuerunt leges in iiſdem immunitatibus præſcriptæ. Quamobrem conſilio etiam addito præſtantium virorum hanc inſtitutionem promulgare conſtituimus, in qua non ſolum uſi fuimus auctoritate, ac ſententiis ſcriptorum, ſed experientia, quam ex Romana Pœnitentiaria nobis per tot annos comparavimus, quibus Canonum interpretis munus in eodem Tribunali exercuimus, Congregationibus indici conſuetis interfuimus, operam laboremque noſtrum impendimus, cum judicium noſtrum ſcripto etiam ferremus in iis rebus, quæ in medium proferebantur. Accedit etiam, quod vita functo Lancetta Sacræ Rotæ Decano in ejus locum per aliquod tempus Rectoris Pœnitentiariæ munus obivimus. Mens tamen non eſt diſſertationem conficere, ſed Clerum noſtrum ſolummodo inſtituere; neque de iis omnibus verba facere, quæ Romæ in Sacra Pœnitentiaria proponuntur, ſed tantum de matrimonialibus diſpenſationibus, quæ ab eodem Tribunali concedi conſueverunt. Itaque omittimus Sacræ Pœnitentiariæ inſtitutionem, quam fuſe, ac ſapienter explicavit Cardinalis Petra, cui nos ſuffecti fuimus pro Sacris Canonibus interpretandis, & qui modo Summi Pœnitentiarii dignitatem obtinet. Cætera quoque omittimus, quæ ad ipſum Sacrum Tribunal pertinent, & duabus eximiis lucubrationibus exponuntur, quas nos ipſi nondum in lucem editas ſervamus. Eas magno ſtudio congeſſerunt P. Theſaurus ex Societate Jeſu, qui Romæ in Baſilica Sancti Petri Apoſtolici Pœnitentiarii munere perſunctus eſt, & Pater Syrus ex Ordine Minorum Sancti Franciſci Strictioris Obſervantiæ, qui in Baſilica S. Joannis Lateranenſis Pœnitentiarium pariter egit. Quare ad matrimoniales diſpenſationes hunc ſermonem redigemus, & primum ordiemur a facultatibus ejuſmodi, quæ Pontifex Summo Pœnitentiario ſolet impertiri. Nam ad ipſas referuntur omnia, quæ inferius ſubjiciemus.

Innocentius XII. Conſtitutione 12. quam Sacra Pœnitentiaria veluti normam ſequitur, hæc decernit: *In Matrimoniis contrahendis poſſit idem Major. Pœnitentiarius in foro conſcientiæ tantum ſuper impedimentis occultis, quæ Matrimonium non dirimunt, diſpenſare, vel diſpenſari mandare.* Tria potiſſimum impedimenta ſcriptores enumerant, nempe votum ſimplex, ſponſalia jam inita cum alia muliere, & Eccleſiæ Interdictum (*c*). Innocentius XII. Summo Pœnitentiario facultatem omnimodam tribuit pro votis ſimplicibus *in foro conſcientiæ* commutandis, & ob hanc cauſam, qui ſimpliciter vovit caſtitatem, aut aliquem Regularium Ordinem ingredi, ſeu Sacros Ordines ſuſcipere, vel uxorem nequaquam ducere, ſi ipſe matrimonium inire velit, ad Cardinalem Pœnitentiarium confugere poteſt, ut voti peracti commutationem obtineat, quæ permitti ſolet, ſi legitima cauſa interveniat; nempe, ſi libidinis impetu vehementer concitetur, qui votum caſtitatis emiſit (*d*). Illud vero immutari ſolet hac conditione, ut ſingulis menſibus ad Pœnitentiæ Sacramentum accedat, aliiſque piis operibus vacet, quæ a Confeſſario perſcribuntur. Ea pariter conditio pro ineundo matrimonio adjicitur, ut caſtitatem deinceps obſervet, poſtquam uxor vita deceſſerit. Quod ſi crimen aliquod cum alia muliere admittat, vel novum matrimonium abſque nova facultate conſtituat, pro certo habeat votum caſtitatis gravi ſcelere violari, neque jure novi matrimonii uti poſſe, quæ omnia patefacere debet Sacerdos, a quo literæ Sacræ Pœnitentiariæ ſunt executioni mandandæ (*e*).

Si aliquis cum muliere ſponſalia contraxerit, ac deinde aliam mulierem in matrimonium ducere peroptet, facultatem pro ſolvendis primis ſponſaliis, dummodo occulta fuerint, & juſta cauſa intercedat, *in foro conſcientiæ* impetrare poteſt, ut animæ ſuæ ſaluti, atque innocentiæ proſpiciat. De Interdicto Eccleſiæ dicere prætermittimus, quod publicum ſemper eſt, nec unquam Sacra Pœnitentiaria de rebus publicis judicium ferre conſuevit. Poſt hæc Summus Pontifex impedimenta dirimentia recenſet, ac de ineundis matrimoniis verba faciens hæc ſtatuit: *At a Diſpenſationibus ſuper quocumque impedimento ex quovis gradu ſive conſanguinitatis, ſive affinitatis ex copula licita, ſive ex cognatione ſpirituali proveniente, etiam in foro conſcientiæ tantum, tametſi impedimentum ſit occultum, & periculum ſcandalorum immineat, in iiſdem Ma-*

(c) Sanc. de Matr. l. 7. diſ. 17. n. 9. Ponas in eod. tr. l. 4. c. 4. Perez de Mat. diſp. 31. ſect. 8. n. 2. Salmat. in curſu Mo. t. 2. tr. 9. de Mat. c. 7. pun. un. n. 11.
(d) Roſig. de Sac. Matr. par. 2. t. 7. prim. 28 clauſ. 2.
(e) Nav. in manud. ad Pr. ex. Ep. Sacr. Pœn. par. 1. p. 47 & ſeq.

Matrimoniis contrahendis abſtineat . Cum hæc ita ſint , ſi quis fortaſſe aliquo ex allatis impedimentis teneatur , non quidem confugere ad Sacram Pœnitentiariam , ſed ad Datariam oportet . Præterit ſilentio Summus Pontifex occultum impedimentum publicæ honeſtatis , quod ex occultis ſponſaliis inter virum , ac mulierem dimanat ; quemadmodum Auctores fere unanimes ſentiunt , licet Dataria nullum prorſus impedimentum *in foro conſcientiæ* provenire contendat ex illis ſponſaliis , quæ clam inita fuerunt (*a*) . Quamobrem in dubium revocari poteſt , an Summus Pœnitentiarius idem impedimentum *in foro conſcientiæ* ſolvere poſſit , ſi fortaſſe contractum fuerit , juxta communem ſapientum virorum opinionem , & occultum ſit , quia de initis ſponſaliis nulla cognitio in vulgus emanavit . Nam Summus Pontifex , uti modo expoſuimus , ſolum agit *de impedimento ex quovis gradu ſive conſanguinitatis , ſive affinitatis , ſive ex cognatione ſpirituali proveniente* . Itaque cum idem Innocentius XII. poſt evulgatam Conſtitutionem declaraverit *oracula vivæ vocis* integre ſe reſtituere Tribunali Sacræ Pœnitentiariæ univerſa , quæ ad ipſum antea ſpectabant , eis tantum ſublatis , quæ in ſua Conſtitutione recenſuerat , hinc ſequitur Summo Pœnitentiario tribuendam eſſe facultatem ſolvendi propoſitum impedimentum , licet *de contrahendo* res agatur ; nam hac eadem facultate præditus olim fuit , cum idem impedimentum occultum eſſet , & ad forum conſcientiæ res omnis ſolum redigeretur : neque ullo modo verba Pontificiæ Conſtitutionis adverſantur , quæ impedimentum ejuſmodi ſilentio prætermittunt .

(*a*) Corrad. in Praxi Diſp. l. 7. c. 9. n. 10. Zerola in ſua Praxi par. 2. in vocabulo Sponſalia.

Poſtquam de contrahendis matrimoniis ſermonem habuit Pontifex , ad matrimonia jam contracta deſcendit , & hæc potiſſimum perſcribit : *In Matrimoniis vero contractis a Diſpenſatione , ſeu Matrimonii revelatione in gradibus , primo , & ſecundo , ſeu ſecundo tantum conſanguinitatis , vel affinitatis ex copula licita etiam in occultis pariter abſtineat , præterquam , ſi in hujuſmodi ſecundo gradu tantum impedimentum ſaltem per decennium duraverit occultum , & oratores ſimul publice contraxerint , & convixerint , & ut conjuges legitimi reputati fuerint* . Quare , qui matrimonium hoc pacto inierit , ſi remedium expectat , ad Datariam confugere debet , non autem ad Pœnitentiariam , niſi forte *impedimentum in ſecundo gradu ſaltem per decennium duraverit occultum , & oratores ſimul publice contraxerint , & uti Conjuges legitimi reputati fuerint* . Poſt hæc Innocentii Conſtitutio Summo Pœnitentiario permittit , ut poſſit , *In tertio autem , & quarto gradibus publicis revalidare Matrimonia nulliter contracta ex cauſa ſubreptionis , vel obreptionis occultæ Litterarum Apoſtolicarum , præterquam ſi falſitas conſiſtat in narratione præcedentis copulæ , quæ tamen antea non interceſſerat* .

Magnum hic diſcrimen advertendum eſt inter eos , qui a Dataria diſpenſationem obtinuerunt , non explicantes in ſupplici libello copulam , quæ interceſſit , aut voluntatem , & conſilium , quod tunc habuerunt , nempe , ut facilius ejuſmodi diſpenſationem aſſequerentur , & inter illos , qui copulam interveniſſe falſo exponunt , ut a Miniſtris Datariæ tutius diſpenſationem ſibi ſurripiant . Equidem primi , ſi conſulere ſibi velint , propriam turpitudinem declarare debent ; ideoque Summus Pontifex aditum ipſis ad Pœnitentiariam recluſit . Secundi vero detegant neceſſe eſt , ea labe , ac macula ſe immunes , quam in ſupplici libello contractam falſo teſtati ſunt . Quare , ſi quis ob hanc falſitatem impetravit diſpenſationem in quocunque gradu conſanguinitatis , vel affinitatis ad Datariam ſe convertere debet , novamque ex ipſa diſpenſationem expoſcere .

Pontifex agit , uti ſuperius dictum eſt , *de Matrimoniis cum impedimento contractis in gradibus primo , & ſecundo , vel ſecundo tantum conſanguinitatis , vel affinitatis ex copula licita* ; agit etiam de Matrimoniis contractis *in tertio , & quarto gradibus publicis* ; ſed nullam habet mentionem de occulto ſpiritualis cognationis impedimento , quod aliquando contingit . Hinc in dubium vocari poteſt , an ſummus Pœnitentiarius hac facultate præditus ſit , cum de contractis jam Matrimoniis res agitur ; (nam , ſi de contrahendis adhuc Matrimoniis ſermo fiat , jam ſuperius oſtendimus nullam Pœnitentiario ineſſe auctoritatem , ut ipſa diſpenſare poſſit) . Itaque nemo inficiatur in Matrimoniis initis eam facultatem ſummo Pœnitentiario tribuendam . Quippe id conſuetudine , inſtitutoque Pœnitentiariæ comprobatur ; neque adverſari poteſt *oraculum vivæ vocis* Summi Pontificis poſt Conſtitutionem , uti ſuperius indicavimus . Accedit etiam , quod Pontifex rem aperte declaravit , cum abrogare vellet auctoritatem , ne contrahenda Matrimonia diſpenſarentur , ſi impedimentum cognationis ſpiritualis intercederet . Quare facultatem eandem non quidem ſublatam , ſed potius præſervatam in contractis Matrimoniis conjicere debemus , quia Pontifex nullum de ipſa verbum fecit , cum de iiſdem Matrimoniis ageretur .

Paulo ante diximus recluſum eſſe aditum ad Pœnitentiariam illis , qui *a Dataria diſpenſationem aliquam obtinuerunt , non explicantes in ſupplici libello copulam , quæ interceſſit , aut voluntatem , & conſilium , quod tunc habuerunt , nempe , ut facilius ejuſmodi diſpenſationem aſſequerentur* . Equidem decertant inter ſe Scriptores , an hæc aperte exponenda ſint , ut conſanguinitatis , vel affinitatis impedimentum a Sede Apoſtolica diſpenſetur (*b*) ; reipſa tamen nullus dubitandi locus ſupereſt , cum Summi Pontifices mentem ſuam ſuper hac re clariſſime declaraverint . Nam in ſuis litteris , cum diſpenſationem aliquam impertiunt , ſub pœna *ſubreptionis* , vel *obreptionis* indicant , ut non modo copula explicetur , ſi prius obvenerit , ſed etiam quo conſilio , ac voluntate inita fuerit . Id autem ſapienter conſtituerunt , ut graviſſimum crimen inceſtus longe a conſanguineis arceretur (*c*) .

(*b*) Salm. l. 2. tr. 9. de matr. c. 14. pun. 3. n. 9. & ſeqq.

(*c*) Corr. ib. l. 6. c. 5. n. 16. & ſeqq. Syrus in Con. Inn. XII. ſac. 72 §. 26. & ſac. 13. §. 27.

Cum hæc ita ſe habeant , quæ Innocentius XII. indulſerit , afferamus : *Quod ſi oratores , qui obtinuerint a noſtra Dataria diſpenſationem ſuper gradu prohibito tam in primo , & ſecundo , quam in ſecundo tantum , ac etiam in tertio , & quarto , tacita copula inter eos ſecuta , quam ſine honoris detrimento detegere non valeant , & ratione hujuſmodi taciturnitatis petant diſpenſationem pro Matrimonio contrahendo , ſeu revalidatione Matrimonii contracti , poſſit idem Major Pœnitentiarius , ſi copula ſit adhuc ſecreta , in foro conſcientiæ tantum concedere , facta , quando agitur de primo , & ſecundo , vel ſecundo tantum gradu , compoſitione quinquaginta ducatorum auri de Camera ad Datariam tranſmittendorum , ad effectum , ut inconcuſſi moris eſt , erogandi in eleemoſynas* . Hæc poſtrema Innocentii XII. verba referri debent ad ea , quæ Pontifices antea conſtituerunt , ut nempe piis operibus totum impendatur , quod ex matrimonialibus diſpenſationibus percipitur ; ac potiſſimum ad litteras , quas Inno-

centius X. die 8. Novembris 1644. promulgavit, decernens, ne ejuſmodi pecunia cum reliqua confundatur, quæ tradita eſt curæ Præfecti generalis ærarii Pontificii, ſed in Monte Pietatis deponatur, nec inde auferri poſſit, niſi prius mandatum a Pontifice obſignatum interceſſerit, per quod eadem pecunia in pium opus convertatur (a). Verum Innocentii XII. propoſitam conſtitutionem explicare proſequamur, quæ proculdubio ſervanda eſt in ea parte, quam modo commemoravimus, ſive de gradibus conſanguinitatis, ſive affinitatis ſermo habeatur, cum Pontifex nullos diſtincte, ac peculiariter gradus enumeret. Adjungimus pariter quinquaginta ducata non eſſe perſolvenda, cum diſpenſatio circa primum, aut ſecundum gradum, non vero circa tertium, vel quartum comparatur; immo neque hanc pecuniam enumerandam eſſe, licet primus, vel ſecundus, aut ſecundus tantum gradus diſpenſetur, ſi *in forma pauperum* litteræ expediantur: *Niſi prior gratia* (inquit Pontifex) *expedita fuiſſet in forma pauperum, quo caſu etiam hæc gratia abſque ulla compoſitione ſimiliter expediatur.*

(a) Card. Pallav. l. 21. Hiſt. Con. Trid. c. 4. n. 11.

Diſputatum olim fuit, utrum ſi quis diſpenſationem a vetito gradu conſequutus fuerit, explicans quidem copulam, quæ prius intervenit, non autem nefarium conſilium conſilium obtinendi facilius hac ratione eandem diſpenſationem, quæſitum, inquam, fuit, utrum ſummus Pœnitentiarius facultatem ſatis haberet, ut crimen ejuſmodi remitteret, ſi copula eſſet publica, intentio vero occulta. Equidem P. Theſaurus (b) docuit ad Datariam pertinere diſpenſationem ejuſmodi occultæ intentionis, quemadmodum ad illam ſolummodo ſpectat a publica copula diſpenſare. Sed Innocentius XII., cujus verba inferius ſubjiciemus, ſummo Pœnitentiario conceſſit, ut diſpenſationes ejuſmodi impertiri poſſet; hinc nemini dubium eſſe debet, quin hæc facultas majori Pœnitentiario tribuatur, licet publica fuerit copula: intentio vero occulta. Porro ea copula publica dicitur, quæ in Dataria fuit expoſita, &. litteris Apoſtolicis inſerta, quæ per Delegatum executioni mandantur. Itaque facultatem diſpenſandi ab occulta intentione, licet copula ſit publica, ſummo Pœnitentiario denegari nequit, ſive Matrimonium contractum jam fuerit, ſeu contrahi debeat: ſed jam verba Pontificis afferamus: *Si vero oratores, qui obtenta diſpenſatione a Dataria ſuper impedimento primi, & ſecundi, ſive ſecundi dumtaxat gradus conſanguinitatis, ſive affinitatis cum expreſſione quidem carnalis copulæ, ſed tacita, occulta, & malitioſa intentione in ipſa copula habita ad facilius habendam diſpenſationem, pro revalidatione hujuſmodi diſpenſationis recurrant ad dictam Pœnitentiariam, poſſit idem major Pœnitentiarius deſuper diſpenſare cum miſerabilibus perſonis explicite affirmantibus, ſe uti tales, & ſub illa expreſſa qualitate & forma miſerabilium, diſpenſationes a Dataria obtinuiſſe. Cum iis vero, qui non tamquam pauperes, ſed uti ex honeſtis Familiis, ſive uti nobiles, ſive uti illuſtres fuerint ſimiliter ab eadem Dataria diſpenſati idem Major Pœnitentiarius non diſpenſet, niſi ſoluta prius in Dataria, ad effectum pariter erogandi in eleemoſynas, taxa cum Datario pro tempore exiſtente concordanda. Quod ſi ſupplicantes ſint pauperes, ita ut vere & realiter integram ſummam taxatam, vel aliquam ejus partem ſolvere nequeant, præfatus Major Pœnitentiarius inſimul cum eodem Datario opportune provideant.* Ex his verbis primo deſumitur nihil omnino ſolvendum eſſe *pro obtenta diſpenſatione primi, & ſecundi gradus, ſive ſecundi dumtaxat cum expreſſione quidem carnalis copulæ, ſed tacita, & occulta malitioſa intentione*, ſi diſpenſatio ejuſmodi a Dataria conceditur *in forma pauperum*. Paupertas vero teſtimonio eorumdem oratorum comprobatur. Nam revalidatio diſpenſationis ad forum conſcientiæ tantum pertinet. Secundo, ſi illis diſpenſatio tribuatur, qui ex honeſtis Familiis, atque uti nobiles, & illuſtres habeantur, quædam pecuniæ ſumma neceſſaria eſt, quam ſummus Pœnitentiarius una cum Datario conſtituit, ob hanc potiſſimum cauſam, ut detrimentum a Dataria ſuſceptum in prima diſpenſatione compenſetur. Tertio, ſi oratores in eam paupertatem redacti fuerint, ut pecuniam ab eodem Pœnitentiario, ac Datario decretam nec integre, nec partim perſolvere queant, tum Pontifex indicit, ut ipſe Pœnitentiarius, ac Datarius *opportune provideant*. Porro oratores nullas facere expenſas tum conſueverunt, veluti ſi prima diſpenſatio *in forma pauperum* peracta fuerit. Quarto, ſi tertius, aut quartus gradus diſpenſetur *cum expreſſione quidem copulæ, ſed tacita, & occulta intentione*, nihil prorſus expenditur; nam id ſolum exigitur in diſpenſatione primi, & ſecundi gradus, vel ſecundi dumtaxat, uti nuper explicavimus.

(b) In ſua Pr. mo. Pœn. n. tit. 6. n. 6. & in Prax. Ecc. par. 2. ad voc. Inceſtus c. 2. §. Verum eſt.

Crebro evenire ſolet, ut impedimentum affinitatis *ex copula illicita* ante Matrimonium contrahatur. Summus autem Pœnitentiarius *in foro conſcientiæ* tantum ab hoc impedimento liberare poteſt, ſive Matrimonium initum fuerit, vel adhuc ineundum ſit, modo tamen idem impedimentum occultum habeatur: *Super impedimento occulto affinitatis ex copula illicita, ſeu actu fornicario proveniente, quotieſcumque adſit rationabilis cauſa, licet periculum revelationis, ſeu ſcandalorum non immineat, vel non adeſſet, in Matrimoniis tam contractis, quam contrahendis in foro conſcientiæ tantum.* Si Pontifex illis verbis *ex actu fornicario* nequaquam uſus eſſet, in dubium revocari poſſet, utrum Major Pœnitentiarius diſpenſare queat impedimentum affinitatis *ex copula illicita*, cum ad eandem copulam ſtuprum, ſive adulterium adjungitur. Cum tamen Pontifex addiderit *ex copula illicita, ſeu ex actu fornicario*, ſatis intelligitur ex illa particula *ſeu*, quæ alternationem indicit, in eo conſilio fuiſſe Pontificem, ut omnem copulæ ſpeciem complecteretur, ſive fornicaria tantum exiſtat, ſive ſtupro etiam, atque adulterio contaminetur.

Tandem illud conſtat in more poſitum non eſſe, ut Sedes Apoſtolica in matrimoniis jam contractis, ſeu contrahendis diſpenſationem impertiat *ſuper impedimento criminis*; ſi illud publicum fuerit, vel conjugi mors illata ſit *altero, aut utroque machinante* (c); & profecto Clemens VIII. viris potentiſſimis id expetentibus conſtanter denegavit (d). Attamen, ut ſaluti animarum aliquo modo proſpiceretur, ſummo Pœnitentiario facultatem Pontifex conceſſit, ut *in foro conſcientiæ tantum impedimentum criminis* diſſolveret, ſi ipſum crimen occultum ſit: monet vero Pontifex, id raro peragendum, ſi conjugis mors patrata fuerit *utroque, vel altero machinante*: neceſſitas intercedere debet, aut graviſſimum periculum; nec ullo modo tribui diſpenſatio hæc poteſt, niſi prius in Congregatione, vel Signatura Sac. Pœnitentiariæ res diligenter examinetur. Id nos præ cæteris teſtari poſſumus, qui ad eos cœtus ſæpiſſime convenimus, noſtrumque ſuffragium tulimus aut ſcriptum, aut ore tenus, cum in eodem Tribunali Cano-

(c) Corrad. Pr. diſp. l. 8. c. 9. n. 4. & ſeqq. De Juſtis de Diſp. Matr. l. 2. c. 16. n. 64. & ſeqq. Schm. ad tit. de... de eo, qui duxit in Matr. n. 65. & ſeq. Migliore Jur. Can. l. 2. p. 242.
(d) P. Syrus ib. ſec. 35. § 29. n. 20.

niſtæ

niſtæ munere fungeremur : *Super impedimento occulto criminis adulterii , ſi fuerit cum fide data dumtaxat , neutro machinante commiſſum , poſſit tam in contrahendis , quam in contractis matrimoniis diſpenſare : Si vero crimen hujuſmodi fuiſſet , utroque , vel altero machinante , patratum , poſſit diſpenſationem concedere , raro tamen , & quando neceſſitas poſtulaverit ratione alicujus gravis imminentis periculi , quod prudentia Majoris Pœnitentiarii , re præſertim diſcuſſa in Congregatione , vel Signatura , arbitrandum erit .*

Hæc potiſſimum ab Innocentio XII. perſcribuntur de matrimonialibus diſpenſationibus, quæ a Sacra Pœnitentiaria tribui conſueverunt , ac de illis etiam , quæ ſummi Pœnitentiarii facultati unice conceduntur . Porro neceſſarium baud ducimus enumerare hic etiam reliqua omnia , quæ ad eandem Pœnitentiariam ſimul & ad Epiſcopum communi jure pertinent . Nam Pœnitentiarius facultatem impertiri poteſt ineundi matrimonii in quacunque orbis parta abſque promulgationibus , quæ fieri ante matrimonium ſolent : Idem in ſua diœceſi præſtare poteſt Epiſcopus . Itam , ſi conjux poſt initum matrimonium affinitatem cum altero conjugum per illicitam copulam contraxerit , Pœnitentiarius diſpenſare poteſt innocentem ex conjugibus , ut debitum expoſcat , quo jure reus conjux poſt patratum ſcelus deſtituitur : *Quoties vero* (ſic babet Innocentius XII. in eadem conſtitutione) *affinitas hujuſmodi poſt contractum Matrimonium ſupervenerit , ut debitum peti poſſit , in eodem conſcientiæ foro diſpenſari , & diſpenſari mandare poſſit & valeat* . Eadem ſene auctoritate Epiſcopus in ſua diœceſi præditus eſt (*a*). Prætermittimus etiam celeberrimam controverſiam ; utrum Epiſcopi dirimentia impedimenta diſſolvere poſſint in foro conſcientiæ , antequam matrimonium contrahatur , & poſtquam contractum jam fuerit : non ignoramus magnis difficultatibus hanc quæſtionem implicari , & neminem prorſus Epiſcopis eam facultatem tribuere , niſi graviſſima aliqua cauſa id poſtulaverit (*b*).

Satis verba ſecimus de ordinaria facultate Cardinalis ſummi Pœnitentiarii ; quod ſi extraordinaria opus fuerit , illam a Pontifice per ſe obtinere poteſt , vel ipſam per Præſulem ſacræ Pœnitentiariæ moderatorem expoſcere ; nunc de iis ſermonem inſtituamus , qui ad eandem Pœnitentiariam debent confugere . Id potiſſimum Parochis , & Confeſſariis contingit . Nam perraro evenire ſolet , ut , qui diſpenſationes implorant , amicos , & familiares Romæ habeant , qui negotium ejuſmodi perficiant : ſed quicumque ille ſit , qui hoc peragendum ſuſcipiat , neceſſario requiritur , ut res plane exponatur , & nihil a veritate ſit alienum ; nam fieri poteſt , ut contractum impedimentum falſo exiſtimetur . Omiſſis pluribus exemplis , quæ afferri poſſent , illud ſatis ſit , nullum affinitatis impedimentum obvenire , licet ante matrimonium cum aliqua conſanguinea futuræ uxoris copula babita fuerit , ſi ipſa perfecta non extiterit (*c*) . Item ſi inter duos affines copula interceſſerit , ac deinde facultas a Dataria matrimonii ineundi , & gradus diſpenſatio ab ipſis obtineatur , licet copulam in ſupplici libello non declaravarint , tamen fieri poteſt , ut nullam aliam diſpenſationem a ſacra Pœnitentiaria petere debeant , nempe , ſi mutuam inter ſe affinitatem antea cognitam , perſpectamque non babuerint , cum ſcelus admiſerunt , ſed inito ſolum matrimonio in hanc cognitionem venerint . Tunc enim inceſtus , uti fatentur Garzias (*d*) , ac Theſaurus (*e*) , *materialis* , non *formalis* habetur.

Arcanum pariter , ac prudentia ſervanda eſt ; id ſatis oſtenditur exemplo Parochi , quod P. Tiburtius Navarrus commemorat : (*f*) nam cum ipſe ex ſermone forte deprehendiſſat occultum impedimentum dirimens matrimonium , quod jam palam celebratum fuerat , adeo incautus fuit , ut pluribus aljis rem patefecerit , quæ ſilentio occultanda erat: eoſque conjuges publice disjunxerit , quos impedimenti ignaros , & inſcios pati dabuerat , donec ſummus Pœnitentiarius de toto negocio certior per ipſum fieret , opportunumque remedium afferretur . Aliam quoque viam inire poterat , nempe , eoſdem conjuges elam ſeparare , ſi impedimentum haud ignorarent , deinde ad ſacram Pœnitantiariam rem totam deferre , remediumque expoſcere . Qua de cauſa in libello , qui olim Romæ typis evulgatus eſt pro inſtruendis Parochis , & Confeſſariis , qui ad ſacram Pœnitentiariam confugere debeant ; hæc monentur ; *Caveant ne , quod occultum eſt , palam faciant , præſertim impedimenta occulta Matrimoniorum ; nam publica , vel ad publicum redacta non pertinent ad ſacram Pœnitentiariam* .

Inſuper univerſæ rei circumſtantiæ , & cauſæ , ob quas diſpenſatio poſtulatur , plane exprimantur neceſſe eſt : *Accidit etiam nonnunquam* (ſic in eodem libello , quem modo nominavimus , traditur) *per inadvertentiam exponentium , ut gratiæ juxta expoſita obtentæ , irritæ evadant , eo quia cauſas & circumſtantias neceſſarias reticeant : unde fit , quod litterarum executores , caſu poſtea pœnitentium examinato , rem aliter ſe habere , quam expreſſum fuerat , comperiant , & gratias ſubreptitias , aut obreptitias eſſe inveniat : quare pœnitentes confuſi remanent , & ſpe novæ diſpenſationis ſe carere putantes , in prædictis vinculis , & obligationibus miſerabiliter remanent* . Paulo poſt agitur de cauſis , quæ ad obtinendam diſpenſationem , explicandæ ſunt . Etenim communi omnium conſenſu , & juxta Tridentinam Synodum (*g*) , nulla unquam diſpenſatio concedi ſolat , niſi legitima cauſa intervenerit . Idem inſtitutum , & diſciplinam ſequitur Pœnitentiaria , cum præſertim matrimoniales diſpenſationes petuntur , quas ſine cauſa impertiri non conſuevit . Idem obſervari a Dataria non videtur , cum aliquis religione adductus , licet pro diſpenſatione impetranda veram , ac legitimam cauſam in medium proferre queat , tamen anxius , & ſollicitus , an validum ſit initum matrimonium , diſpenſationem expetit , & ne cauſam adducere cogatur , pecuniam largius perſolvit , ut omni ſollicitudine , metuque amittendæ beatitudinis eripiatur . Hac enim ratione , loco cauſæ , quæ exponi debuerat , gravis multa ſufficitur , quam ille libenter impendit , ut egenis , piiſque operibus erogetur . Hæc ſapienter docet Cardinalis Pallavicinus (*b*) . Sed perpauca de cauſis ejuſmodi percurramus . Si de impedimentis , ac præſertim de voto agitur , ſatis , ſuperque jam oſtendimus , quæ peragenda ſint . Pro diſpenſandis ſponſaliis aliqua ex iis cauſis proferri debet , quæ ſi probetur in foro externo , ſatis eſt ut eadem ſponſalia diſſolvantur . Si vero de impedimentis dirimentibus ſermo babeatur Innocentius XII. in ſua conſtitutione plures cauſas enumerat , nempe , cum prætermiſſa ſilentio fuit copula , cum diſpenſatio gradus a Dataria peteretur ; pro cauſa afferri ſolet metus , ne communi honeſtati conjugum macula inureretur ; Item ,

cum

(*a*) Sanch. de Matr. li. 2. diſp. 32. n. 15.

(*b*) Sanch. de Matr. li. 2. c. 40. à n. 1. ad n. 12. & n. 8 Pont. de Matr. lib. 8 c. 13. n. 2. Perez de Matr. diſp 45. ſect. 6. n 30. Natal. Alexan. in Theol. Moral. lib. 2. de Sacr. Matr. reg. 10. p. 2. edit Venet. Salmatic. in curſu Theol. Moral. t. 2. tr 9. c. 14. pun 3. n. 7. & ſeqq.

(*c*) Sanch. l. 2. de Matr. diſp. 25. n. 20.

(*d*) De beneſic. p. 8. c. 5. n. 106.

(*e*) In Praxi Sac. Pœnit. ti. 6. n. 8.

(*f*) In li. qui inſcribit. Manuductio ad Praxim executionis litt. Sac. Pœnit. p. 1. p. 87. edit. Rom. an. 1714.

(*g*) Cap. 18 ſeſſ. 25. De Reform.

(*b*) In loco allato.

Digitized by Google

cum agitur de impedimento affinitatis contracto *ex copula illicita*, aliqua cauſa rationi conſentanea proponitur, licet copula, quæ prius interceſſit, palam fieri poſſe non videatur, nec ulla mali ſpecies, aut offenſio populo præbeatur; cauſa vero deſumi ſolet ex metu, ne aliquod detrimentum, diſtidium, aut ſcandalum excitetur, quæ fortaſſe eveniret, niſi diſpenſatio tribueretur; Porro cauſa ejuſmodi ſemper probatur, cum res eſt de contractis matrimoniis, & palam celebratis: etenim matrimonia vix ulla diſſolvi poſſunt, quin graviſſima mala ſubſequantur, quæ ſane diſpenſatione impedienda ſunt, uti recte perpendit Auctor inſtitutionis, quæ pro novis Confeſſariis Romæ promulgata eſt (*a*).

(*a*) Par. 2. cap. 11. num. 324.

Poſtremo res tota cum ſuis cauſis, & neceſſariis circumſtantiis Cardinali ſummo Pœnitentiario declaranda eſt per literas latinas, ſeu hac noſtra italica lingua confectos; Reticetur illius nomen, qui diſpenſationem expoſtulat, ejuſque loco litera N. ſufficitur; locus tamen deſignatur, ubi dantur literæ, ut quo reſponſa mitti debeant, innoteſcat: In fine literarum nomen etiam, & cognomen deſcribuntur illius, ad quem reſponſum dari neceſſe eſt: neque ſane Parochus, aut Confeſſarius, cui Fidelis impedimento aliquo illigatus animum ſuum detexit, hanc provinciam recuſare debet; ne forte ille totam urbem circumire cogatur, ut inveniat, qui literas datas a Pœnitentiaria executioni demandet. Accedit, quod ſacra Pœnitentiaria jam conſuevit ejuſmodi executiones non tantum Parochis, ſed quibuſcunque Sacerdotibus committere [*b*].

(*b*) Idem auct. inſt. pro recent Confeſſ. loco cit. n. 322.

Hoc pacto ſibi quiſque conſulere poteſt abſque ulla expenſa; nam ſacræ Pœnitentiariæ tribunal ſuis Adminiſtris ſtipendia perſolvit, qui, dum munus ineunt, his verbis jusjurandum pronunciant: *Officium meum fideliter exercebo, & gratis, ejuſque ratione nihil ab aliquibus etiam ſponte oblatum, vel donatum accipiam, præterquam ſalarium mihi conſtitutum* [*c*]. De hoc monendi erant, qui diſpenſationem aliquam petere debent: Nam *in periculoſo ſtatu manere coguntur, & ſibi perſuadent, ſacræ Pœnitentiariæ tribunal aliquid lucri pro literis prædictis recipere, cum revera ſacræ Penitentiariæ Miniſtri nec aliquid, quamvis minimum, nec etiam ſponte oblatum unquam recipiant, & gratis omnia exhibentes, ſingulos ad ſe recurrentes ſerena fronte complectantur*.

(*c*) Card. Petra de Sac. pœnit. part. 1. c. 7. n. 23.

Sed jam ſermone explicemus, quæ peragenda ſint illis, qui literas a Summo Pœnitentiario datas exequi debent. Reſponſum ſacræ Pœnitentiariæ, quo continetur facultas diſſolvendi propoſitum impedimentum, vel hoc pacto traditur: *Diſcreto Viro Confeſſori, Magiſtro in Theologia, vel decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario*, vel *diſcreto Viro Confeſſario ex approbatis ab Ordinario*. Quocunque tandem modo id eveniat, nonniſi Confeſſarius ab Epiſcopo loci probatus literas Pœnitentiariæ exequi poteſt; nec ſatis habetur, ſi olim hanc approbationem conſequutus fuerit, ſed neceſſario requiritur, ut tempus ad Confeſſiones audiendas preſcriptum nondum abſolutum ſit. Adverti quoque debet diſpenſationes mulieribus permiſſas executioni mandari non poſſe a Confeſſariis, qui viros tantum confitentes audire, & expiare queunt; e contrario Sacerdos, qui ſolis mulieribus Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtrare poteſt, idoneus non eſt ad exequendas diſpenſationes viris conceſſas.

Quid ſi literæ Sac. Pœnitentiariæ ita inſcribantur: *Diſcreto Viro Confeſſori, Magiſtro in Theologia, vel decretorum Doctori ex approbatis ab Ordinario*, tum requiritur, ut doctoris lauream a publica aliqua academia conſequutus ille ſit in Theologia, vel jure Canonico. Si Regularis ipſe fuerit, haud ſatis habetur, quod Theologiæ facultatem, aut jus Pontificium profiteatur, cæteroſque Regulares in ſuis Clauſtris edoceat: Neque ſatis eſt, ſi magiſtri titulo, atque honore penes ſuos fruatur. Patres ſolummodo Societatis Jeſu a Gregorio XIII. (*d*) privilegium acceperunt, quo Sac. Pœnitentiariæ literas aperire poſſint, eaſque exequi, licet Doctores in publica Academia declarati non fuerint, modo tamen inter Confeſſarios ab Epiſcopo probatos recenſeantur, & ſint ex illorum numero, quos præpoſitus Generalis Societatis deſignare ſolet, ut literas Pœnitentiariæ accipiant, & exequantur. Eodem ferme privilegio præditi fuerunt ab Innocentio XI.° Lectores Regulares S. Franciſci, qui Minores Obſervantes apellantur (*e*). Putant nonnulli ipſos hoc frui beneficio, quia participes ſunt privilegiorum, quæ in Societatem Jeſu collata fuerunt, quod tamen Pelizarius falſum omnino teſtatur (*e*): omiſſis tamen his controverſiis ordinum Regularium, quas dijudicandas minime ſuſcipimus, id certum ſtatuimus, probandos ab Epiſcopo eſſe Regulares Confeſſarios, ſi veris privilegiis haud muniantur (*f*).

Si literæ Sac. Pœnitentiariæ hoc modo inſcriptæ fuerint: *Diſcreto Viro Confeſſori, & Magiſtro in Theologia, vel Decretorum Doctori, ex approbatis ab Ordinario*, & alicui reddantur, quis iis titulis careat & tamen eas aperiat, non ideo novæ literæ petendæ ſunt a Pœnitentiaria, ſed primæ tradi poſſunt viro, qui propoſitis titulis exornetur. Temere quidem ſe geſſit, qui eas literas ſibi nequaquam inſcriptas aperuit; Ipſius tamen culpa nullum afferre debet detrimentum illi, qui literas tradidit, neque ipſorum executionem impedire, ſi tamen hæc per Doctorem in Sac. Theologia, aut jure Canonico perficiatur (*g*). Illud etiam in diſputationem vocari conſuevit, utrum qui literas accepit a Pœnitentiaria inſcriptas aut Doctori, aut Confeſſario per Epiſcopum approbato, ita tamen, ut quemlibet inter ipſos eligere queat, utrum, inquam, ſemel traditis literis, ipſas repetere a Confeſſario poſſit, aliique Doctori, ſeu Confeſſario illas committere. Id ſane adfirmant plures, inter quos Roſignolius (*h*), Giribaldus (*i*), Diana [*k*], & Naldus [*l*] recenſentur. Contrarium alii tuentur, niſi nova diſpenſatio a Sacra Pœnitentiaria expoſcatur; ac præſertim Marcus Paulus Leo (*m*) rerum ad Sac. Pœnitentiariam ſpectantium peritiſſimus ejuſmodi licentiam ſemper improbat, niſi forte delectus Confeſſarius, quod ſolet contingere, ignarus, & imperitus deprehendatur.

Poſt hæc agendum ſupereſt de clauſulis, quibus uti conſuevit Pœnitentiaria, Porro illa nunquam deeſt: *ſi ita eſt*. Quare, quis literas exequitur omnem curam, ac diligentiam impendere debet, ut cognoſcat, an verum ſit, quod Summo Pœnitentiario fuit expoſitum. An res ipſa, circumſtantiæ, & cauſæ ac rationes ad obtinendam diſpenſationem prolatæ veritati prorſus conſentaneæ ſint. Nam ejuſmodi executio committitur haud *pro mero* ſolum, ſed *pro mixto* etiam foro conſcientiæ. Quamobrem monere debet eum, qui diſpenſationem petiit, ut nihil a veritate alienum proferat. Deinde opus eſt, ut diligenter inveſtiget, utrum revera probentur omnia, quæ ille teſtatus fue-

(*d*) La Croix lib. 6. part. 3. de Matr. n. 978

(*e*) Sporer in ſup. Theol. Mor. pag. 319.

(*f*) In Man. Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 3. n. 180. & 193.

(*g*) Marc. Paul. Leo in praxi ad Lit. Majori. Pœnitent. part. 2. a pag. 22. ad pag. 23. edit. Mediol. 1655. Vaneſpen. Jur. Eccl. univerſi part 2. tit. 23. n. 24. & 25. Clericat. de Sacram. Matr. deciſ. 40. nn. 20. ad n. 25. La Croix to. 2. lib. 6. part. 3. n. 914. & n. 978. Giribal. de Sacr. Matr. tract. 10. cap. 18. § 1. n. 56. & ſeqq. Auct. Inſt. pro Rece. Conf. loco citato n. 322.

(*h*) Roſignol de Matrim. part. 2. tom. 7. de Matr. tertio praenot. 25. clauſ. 1. n. 3.

(*i*) In eodem loco n. 11.

(*k*) In ſuo tract. in. de Sacram. Matr. cap. 18. § 2. n. 92.

(*l*) In edit. coord. tom. 3. reſol. 105.

(*m*) In voc. Lit. n. 8.

(*o*) In Praxi ad lit. Maior. Pœnit. part. 1. de forma Votor. 5. Remanet tamen.

fuerit (*a*). Non tamen ulli teſtes inquirendi ſunt, ſed illum examinari ſolum fas eſt, qui diſpenſationem impetravit. Pontas cenſuit jusjurandum elici poſſe, ut rei veritas magis comprobetur (*b*). Hanc tamen ſententiam reliqui omnes improbant. Quare, paucis jam ſuperius dicta complectamur, adhibendam ab executore accuratam diligentiam, quam modo oſtendimus; aliter irritam fieri diſpenſationem, niſi forte ipſe aliunde rei veritatem, juſtamque cauſam cognoverit (*c*). Quod ſi Confeſſarius pro certo habeat falſum eſſe, quod Summo Pœnitentiario propoſitum fuit, diſpenſationem exequi abſtineat, licet, qui ipſam poſtulavit, rei falſitatem tueri contendat, modo tamen Sacerdos id non perceperit, cum Pœnitentiæ Sacramentum diſpenſando adminiſtravit: Non enim uti licet iis, quæ tunc deprehenduntur (*d*).

Diſceptabant olim Theologi, utrum neceſſario requiratur, ut Sacerdos confitentem prius audiat, & expiec diſpenſandum, & tunc ſolum diſpenſationem, quæ a Pœnitentiaria data fuit, exequatur; omnis tamen dubitatio ſublata eſt; Nam ſic in Pœnitentiariæ literis indicitur: *Audita prius Sacramentali Confeſſione.* Qua de re conditio preſcribitur, quali careat diſpenſatio irrita prorſus efficitur (*e*): *Advertæ, facultatem Confeſſoribus per Brevia, ſeu Bullas Majoris Pœnitentiarii conceſſam non eſſe liberam, ut poſſit Confeſſor ea ſimpliciter, & ad ſuum libitum, hoc eſt in Confeſſione Sacramentali, vel extra illam uti, ſed eſt ita limitata, ut nonniſi in Sacramentali Confeſſione illa exercere valeat; &, ſi ſecus facit, aliter facit, nam excedit fines mandati qui fines diligenter ſunt obſervandi etiam in minimis*; & paulo poſt: *Iſta clauſula* Audita Sacramentali Confeſſione: *importat conditionem, ſine qua non fuiſſet conceſſa hujuſmodi facultas Confeſſario.*

Si diſpenſatio conceditur: *Audita prius Sacramentali Confeſſione*, & dum ipſa Confeſſio peragitur, aperte conſtat, irrogandam eſſe pœnam conſentaneam crimini, quod impedimentum intulit eadem diſpenſatione ſolvendum. Id monetur in literis Sac. Pœnitentiariæ. *Injuncta ei, pro tam enormis libidinis exceſſu, gravi pœnitentia ſalutari.* Advertendum pariter id eſt, quod Syrus (*f*) admonet his verbis: *In commiſſionibus, aut reſcriptis Sacræ Pœnitentiariæ, pro quorum executione inter alia præſcribitur quod oratori pœnitenti injungatur Confeſſio menſtrua, ideſt ſingulis menſibus peragenda, ut ſæpius in formulis habetur nunquam prætermitti poteſt, cum talis pœnitentia quæ inter graves computatur, ſit individuata a Majori Pœnitentiario, cui parendum eſt ut deleganti, & ſit de ſtylo Pœnitentiariæ, qui facit jus.* Eodem modo ſtatuendum eſt de aliis pœnis, quæ a Sacra Pœnitentiaria perſcribuntur: obſervari quoque debet, quod Syrus idem tradit (*g*), ſi forte confeſſarii arbitrio relinquatur pœnas ſceleri conſentaneas infligere: *Arbitrium, quod relinquitur Pœnitentiario in ordine ad pœnitentias individuandas, & injungendas, non importat meram & liberam voluntatem, ita ut poſſit illas libere injugere, prout ſibi placuerit, ſed importat arbitrium regulatum, ideſt arbitrium boni viri, & juri conforme.* Quamobrem Confeſſarius, ut ſuo muneri recte ſatisfaciat, neque ſeveritatis, neque humanitatis fines excedat (*h*). Rationem quoque habebit conditionis, ætatis, & ſexus illius, cui pœna irrogatur (*i*).

Non ita facile percipiuntur reliquæ clauſulæ, quas inferius ſubjicimus, neque facile modus, ac ratio dignoſcitur qua executioni mandentur. Prima quidem eſt ejuſmodi, quæ in cunctis diſpenſationibus matrimonialibus indicitur: *Dummodo impedimentum præfatum occultum ſit*, ſive hoc modo: *Dummodo omnino occultum ſit.* Id proculdubio implicatum eſt, ac difficultatis plenum, ſi Theologiæ Moralis ſcriptores, aut etiam forenſes percurrantur. Marcus Paulus Leo (*k*) docet id occultum nuncupari, quod omnes ignorant, vel perpauci ſciunt, ita ut, nec manifeſtum, neque fama evulgatum dici queat. Hanc definitionem adeo planam aſſerit; ut nulla explicatione indigere videatur. Addit occultum vocari poſſe, quod duobus tantum, vel tribus innoteſcit. Alii tamen rem diligentius inveſtigantes, quærunt, an occultum impedimentum exiſtimari debeat, quod lateat majorem partem incolarum alicujus loci, quemadmodum ſi is locus affluat quinque millibus incolarum, inter quos mille, aut duo mille tantum illud impedimentum noverint, utrum occultum ipſum habeatur. Id autem unanimes inficiantur. Quippe vident occultum perſcriptum a Sac. Pœnitentiaria hoc pacto in publicum manere, ſi publicum ex communi omnium ſenſu explicetur. Quare intelligentes in eo poſitam eſſe quæſtionem, nempe, quot manifeſtari debeat impedimentum, ne occultum exiſtimetur, conſentiunt omnes prudentis Judicis arbitrio, ac ſententiæ id relinquendum eſſe.

Plures aliæ quæſtiones in ha re proponuntur, nempe, utrum occultum impedimentum cenſeatur, quod quidem publice cognoſcitur in eo loco, ubi contractum fuit, ſive alibi, occultum tamen eſt, ubi degunt qui diſpenſationem expoſtulant, & ubi diſpenſatio ipſa conceditur; Utrum impedimentum, quod fuit aliquando publicum, diuturnitate temporis occultum fieri poſſit, ita ut, diſpenſatio tribuenda videatur; poſtremo, utrum occultum habeatur impedimentum, ſi patratum crimen publice quidem innoteſcat, criminis tamen conſcii prorſus ignorent, an impedimentum dirimens cum eodem crimine conjungatur; res exemplo declaretur. Centum incolæ alicujus oppidi, quod tria millia hominum continet, cognitum, perſpectumque habeant Civem liquem, priuſquam cum muliere matrimonium iniret, cum ipſius ſorore incontinenter, & impudice verſatum eſſe: Hi tamen centum, qui hoc ſcelus deprehenderunt, adeo imperiti ſint, ut penitus ignorent ex *hac illicita copula* dirimens impedimentum manare, cujus cauſa matrimonium cum ſorore contrahi nequaquam poterat, irritumque fieri, ſi contrahatur, inquirunt Theologi, an ejuſmodi impedimentum occultum vocandum ſit. Nos itaque judicamus hujus generis impedimentum *materialiter publicum* (ita rem explicant Theologi) *ſed formaliter occultum appellari.* Scriptores fere omnes putant ſatisfieri hac ratione Pœnitentiariæ mandato, quo illud jubetur: *Dummodo impedimentum ſit occultum* (*l*). *Similiter* (inquit Giribaldus) (*m*) *poteſt eſſe nota multis, & toti viciniæ copula inceſtuoſa ab aliquo commiſſa, & tamen erit formaliter occulta, ſi ignoretur ab illa naſci impedimentum affinitatis dirimens Matrimonium*, deinde ſic habet (*n*): *Executorem poſſe Abſolutionem, ſeu Diſpenſationem concedere, ſi delictum, ſeu impedimentum ſit occultum formaliter, quamvis ſit materialiter publicum, quia ſufficienter verificantur verba in diſpoſitione poſita: dummodo impedimentum ſit occultum.* Navarrus (*o*), & Roſignolius (*p*) eandem probant ſententiam, aliosque nominant, qui idem docuerunt. Ipſi tamen diverſis opinionibus cæteras quæſtiones pertractant, quas nuper indicavimus.

Ante-

(*a*) Syrus in ſuo opere edito de praxi execut. liter. Sac Pœnit. qu. 3 præl.
(*b*) Pont Li. 8 de Matr. c. 22, n. 16.
(*c*) Sanc. l. 2. op. tt. de leg. diſp. 2. q. 1. punct. 2. n. 5. Diana loco cit. reſol 161. Cleric. de Sacr. Matr deciſ. 40. n. 25. Roſign. loco cit. clauſ. 3. num. 29. & ſeq. Girib. in loco cit. c. 28. de Sacr. Matr. §. 2.
(*d*) Sanch. 8 de Matr. li 8. diſp. 34. n. 21. De Juſtis Diſpenſat. lib. 1. c. 8. n. 329. Roſign. loc. allat. clauſ. 3. nu. 32. & ſeq. Clericat. in allata deciſ. 40 de Matrim. n. 25.
(*e*) Marcus Paul. Leo loc. cit. p. 39.
(*f*) Syr. in opere edi. to de praxi execut. ep. Pœnitent. p. 2. §. 2.
(*g*) Ibidem.
(*h*) Sanch. de Mat. lib 8. diſp. 34. n. 55. & ſeq. Pont. de Mar. lib. 2. c. 22. §. 3. n. 28. Clericat. in allata deciſ. 40. de Sac. Matr. n. 28.
(*i*) Navarr. in Manuduct. prac. execut. lit. Sac. Pœnit. p. 65.
(*k*) Part. 2. Form. diſpenſ. Matr p. 131. 3
(*l*) Marcus Paulus Leo loco all. p. 132. Bonac. to. 2. tr. de leg diſp. 1. q. 2. prop. unic. n. 7. De Juſtis de diſpen. Matr. lib. 1 c. 8. n. 175.
(*m*) Tract. to. de Sacr. Matr. c. 18. §. 9. n. 11.
(*n*) In Manud. pract. execut. lit. Sac. Pœnit p. 19. §. Advert.
(*o*) In cit. prænot. 19 de Matr. clauſ. 6. §. Hic dupl.

Antequam judicium noſtrum in hac difficillima re exponamus, duo potiſſimum monenda ſunt; primum a Confeſſario, priuſquam literas Pœnitentiariæ exequatur, diligenter, accurateque examinandum illud mandatum: *Dummodo occultum ſit impedimentum*, quo talis conditio perſcribitur: *Sine qua non* (ait Navarrus (*a*) *Sacra Pœnitentiaria tali materiæ manum non apponeret*. Secundo, ut occultum impedimentum dignoſcatur, parum conferre putamus, ſi illorum ſententiæ tantum inveſtigentur, qui nulla experientia præditi Sac. Pœnitentiariæ, de hac re temere ſcripſerunt; ſed neceſſarium ducimus perſcrutari, quid hoc vocabulo occulti impedimenti ab eodem Sac. Tribunali intelligatur. Hæc autem cognitio ab illis ſolum comparari poteſt, qui munus aliquod in ipſo Tribunali geſſerunt. Proſper Fagnanus Correctoris munere magna cum laude functus eſt, ad quem pertinet emendare ſupplices libellos, qui a Procuratoribus Sac. Pœnitentiariæ traduntur (*b*). Ipſe quoque diplomata percurrit, & corrigit, ſiquid imprudenter exciderit. Itaque Fagnanus de occulto impedimento ſapienter ſermonem inſtituit (*c*), & primum oſtendit illud occultum impedimentum dici, quod nullo pacto demonſtrari poteſt, & Dei ſolum judicio permittitur. Impedimentum vero quaſi occultum illud eſſe, quod ſolum, duobus, tribus, aut quinque teſtibus comprobatur. Poſt hæc ita ſcriptum reliquit. *Dicitur impedimentum, vel crimen occultum, licet aliquibus ſit notum, puta quatuor, vel quinque, & hanc opinionem ſervat Sacra Pœnitentiaria*. Deinde hanc ipſam opinionem improbat (*d*), ſi Sac. Pœnitentiaria iis verbis non utatur: *Dummodo impedimentum occultum ſit*, ſed aliis prius: *Dummodo impedimentum omnino occultum ſit*: Plerumque id accidit, cum impedimentum *criminis* diſpenſandum proponitur, potiſſimum vero, cum uterque conjux novo matrimonio copulatus necem prioris conjugis molitus fuerit: *Dummodo omnino occultum ſit, quod uterque Oratorum in morte dicti mariti machinatus ſit, & plane ignoretur, quod ejus mors inde ſecuta ſit*, & delinquentibus ſolum innoteſcat. Quod ſi duo, quatuor, aut quinque crimen ipſum deprehenderint, tunc occultum minime diceretur.

Marcus Paulus Leo Procuratoris munus in Tribunali Sac. Pœnitentiariæ ſuſtinuit, antequam Societati Jeſu nomen daret (*e*). P. Theſaurus ex eadem Societate Pœnitentiariæ peritiſſimus fuit, ideque præclara ipſius diſſertatione nondum in lucem edita ſatis comprobatur. Inſuper in Vaticana Baſilica per plures annos Apoſtolicum egit Pœnitentiarium. Idem munus diu exercuerunt in Lateranenſi Baſilica Tiburtius Navarrus, & Syrus ex Ordine S. Franciſci Strictioris Obſervantiæ. illis autem, qui hoc munere præditi ſunt, inſcribuntur frequentiſſime literæ a Summo Pœnitentiario, ut illos abſolvant, qui Romæ verſantur: Itaque Marcus Paulus Leo hæc tradit (*f*): *Dicendum ſecundo, notitiam duorum, vel trium nec minus nocere, quominus aliquod delictum ſit occultum*. Theſaurus etiam ita ſcribit (*g*): *Etiamſi res ſit nota duobus, vel tribus, res occulta dicitur. Item ſi quinque, vel ſex perſonis in aliquo Oppido, vel ſeptem, aut octo in Civitate res nota ſit, non dicitur publica, ſed occulta*; Idem adfirmat, irritam dici nequaquam poſſe diſpoſitionem a Pœnitentiaria conceſſam illis etiam verbis ſuperadditis: *dummodo occultum*, licet impedimentum notum ſit tot hominibus, quot ſuperius indicavit: Tiburtius Navarrus idem plane fatetur: (*h*) *Res adhuc eſt occulta, ſi in Oppido eſt nota quinque, aut ſex perſonis, in Civitate vero ſeptem, aut octo, adhuc occulta cenſeri debet, modo ſcilicet ab illis non fuerit divulgata*. Syrus p. 269. hæc habet: *Si delictum ſit notum duobus, vel tribus alicujus Locis, aut Communitatis, aut Capituli, occultum cenſetur. Si in Oppido ſit notum quinque, aut ſex perſonis, in Civitate vero ſeptem, aut octo, adhuc cenſetur occultum*. Navarrus vero, ac Theſaurus (*i*) monent Confeſſarium, ut abſtineat diſpenſationem exequi, ſi prudenti conjectura intelligat poſt breve tempus futurum eſſe publicum, quod a paucis antea cognoſcebatur.

Non omittunt iidem Scriptores reliquas quæſtiones, quas paulo ante memoravimus, in examen vocare; ac primo *utrum occultum impedimentum cenſeatur, quod quidem publice cognoſcitur in eo loco, ubi contractum fuit, ſive alibi; occultum tamen eſt, ubi degunt, qui diſpenſationem expoſtulant, & ubi diſpenſatio ipſa conceditur*. Navarrus (*k*) ſapienter admonet Confeſſarium, ut abſtineat exequi diſpenſationem, ſi forte quis Majori Pœnitentiario declaravit crimen eſſe occultum in Civitate, exempli cauſa, Bononiæ, ubi vitam agit, & diſpenſatio tradenda eſt executioni, deinde ſilentio prætermiſerit idem crimen publicum eſſe Neapoli, ubi patratum fuit. Tunc Confeſſarius reum hortetur, ut ad Pœnitentiarium rurſum confugiat, ipſique patefaciat, quod prius omiſit, ſuum nempe crimen per Urbem Neapolis eſſe divulgatum. Sin autem id totum expoſitum fuiſſe in ſupplici libello Confeſſarius deprehendat ex literis Sac. Pœnitentiariæ, tunc abſque ulla difficultate pareat, & literas exequatur.

Secundo inquirunt, *utrum impedimentum, quod fuit aliquando publicum diuturnitate temporis occultum fieri poſſit, ita ut diſpenſatio tribuenda videatur*. Equidem Marcus Paulus Leo, (*l*) ſic reſpondet: *Notandum quarto, & ultimo, non implicare, quod aliquid a ſui origine, & principio fuerit publicum, & tractu temporis fiat occultum. Tempus enim omnia devorat: & quæ non delet ab hominum memoria diuturnitas temporis? Hoc autem genus occultorum etiam plures meo tempore Signatura Officii Sac. Pœnitentiariæ admiſit; ſed non eodem modo in omnibus caſibus, in Diſpenſationibus Matrimonialibus per decennium, in Irregularitatibus per viginti, & triginta annorum ſpatium*.

Poſtremo judicium noſtrum libere feremus de illa quæſtione, an occultum, ideoque ſolvendum cenſeri debeat impedimentum, quod Theologi *materialiter* publicum, ſed *formaliter* occultum apellant. Exemplis rem totam planam faciemus. Siquis Monialium Clauſtra ingreſſus fuerit abſque facultate, quam tamen ipſi conceſſam antea cæteri omnes arbitrantur: Item ſi quis hominem conſulto interfecerit, populus tamen judicet id fortuito contigiſſe, ut vitam ſuam tueretur; tandem ſi quis excommunicatus rem divinam fecerit, antequam illis vinculis, ac pœna ſolveretur; illum tamen jam abſolutum omnes putent, ſi, inquam, ita ſe res habeant, nos ingenuo fatemur, & credimus crimen ejuſmodi tanquam occultum a Sac. Pœnitentiaria diſpenſari poſſe, & ipſius literas executioni mandandas a Confeſſario, cum ipſum crimen occulti limites non excedat. Contra vero eſt, ſi crimen publice innoteſcat, licet omnes fere ignorent pœnam ipſi crimini irrogatam, quæ *ignorantia juris* dicitur. Exemplum afferatur de muliere, quæ conſilium nefarium iniit cum alio viro de marito ſuo necando, ſi hoc ſcelus in populum evulgatum certo fuerit, licet perpauci intelligant ob hanc cauſam *criminis*

impe-

(*a*) In laudata manud. pa. 8.
(*b*) Card. Petra in tr. de Sac. Pœnit. pag. 144 & 179.
(*c*) Cap. Vestra nu. 106 & ſeq. de cohabit. Cler. & Mulier. n. 65. & ſeq.
(*d*) Nu. 120
(*e*) Card. Petra pag. 386.
(*f*) Pag. 331
(*g*) In opera de Foro. Eccleſ. par. 1. c. 21.
(*h*) pag. 29.
(*i*) In locis all.
(*k*) Cit. manud. p. 20. & 21.
(*l*) Loco cit. p. 113.

Digitized by Google

impedimentum interponi, ne eadem mulier poſt illatam marito necem cum illo ſceleſto homine matrimonio jungatur; Si, inquam, id contingat, tunc rem captu difficilem ſemper exiſtimavimus impedimentum hujus generis tanquam occultum haberi poſſe, literiſque parendum Pœnitentiariæ, quibus illud decernitur: *Dummodo occultum*, & profecto, ſi hoc ſtatueretur, jam crimen omne affinitatis *ex copula illicita*, & omne impedimentum *criminis*, licet hæc publica ſint, diſpenſari tamen poterunt, tanquam occulta. Nam ſatis experientia compertum eſt, omnia impedimenta (ſi illud conſanguinitatis, & affinitatis *ex copula licita* ſolum omittas) ignota eſſe non modo oppidanis, ſed illis etiam, qui in magnis Civitatibus verſantur. Poſtremo nos ipſi jurejurando adfirmare poſſumus per tot annos, quibus Sacræ Pœnitentiariæ addicti fuimus, ſuffragiumque noſtrum, cum res ejuſmodi proponerentur, ſcriptum, ſeu voce tenus dedimus, ſemper in more poſitum fuiſſe, ut impedimentum publicum *materialiter* ſpectaretur, & nunquam eo nos deveniſſe, ut examen fieret, an impedimentum *formaliter* occultum cen-

(a) Intr. de Pœnit. Ecc. §. Ad ſec.

ſendum eſſet. P. Theſauri (*a*) auctoritatem proferamus, qui ſuperius allatam ſententiam improbat, tanquam Sacræ Pœnitentiariæ inſtitutis, ac conſuetudini omnino contrariam, cui ſe accommodare debent, qui ipſius literas, ac diplomata exequuntur: *Aliqui* (ait Theſaurus) *audent aſſerere, & dicunt, etiamſi ſit publicum ut delictum, ſi tamen ſit occultum in ratione pœnæ annexæ a Jure, poſſe diſpenſari, vel abſolvi ab illa tamquam in occultis. Tamen contrarium tenendum eſt, quia hoc eſt Juris ignorantia, quæ non excuſat ad hunc effectum, & hoc obſervat Sac. Pœnitentiaria.*

(b) Seſſ. 24. c. 6. de ref.

Tridentina (*b*) Synodus impertit Epiſcopis, ut ſibi ſubjectos diſſolvere queant ab irregularitatibus, cunctiſque ſuſpenſionibus, quæ ab occulso crimine proveniunt; deinde certos quoſdam limites huic ampliſſimæ facultati conſtituit, ac præſertim, ſi ipſum crimen in forum contentioſum fuerit antea deductum: *Exceptis aliis deductis ad forum contentioſum*. Eoſdem limites perſcribit Sac. Pœnitentiaria, quæ non occultum, ſed publicum, & omnibus perſpectum crimen illud exiſtimat, ex quo venit impedimentum, ſi ſemel *in forum contentioſum* adducatur; niſi forte reus ſententia judicis in eodem foro declaratus fuerit innocens; tunc enim crimen tanquam occultum putat, & diſpenſatione ſolvendum: *aut tanquam repertus innocens* (inquit Fagnanus) *& non culpabilis, aut tanquam abſolutus ex hactenus deductis, vel ex obſervatione Judicis, ſeu tamquam non repertus culpabilis,*

(c) Cit. c. veſtra n. 130. & ſeq. de coh. Cl. & Mul.

nec de Jure punibilis. (*c*) Idem Fagnanus monet diſſolvi non poſſe impedimentum, cum ad forum contentioſum crimen allatum fuit, ubi reus nullam ex iis ſententiis, quas ſuperius memoravimus, obtinuit, ſed in libertatem redditus eſt interpoſita illa conditione, & cautione *de repræſentando*. Cæteri, qui de

(d) Roſ. De tr. ſub. pr. ſect. 1. caſu 10. §. 7. n. 91 Sanch. de Matr. l. 2. diſ. 37. n. 10 Gutt. 10. de Sac. Matr. c. 18. §. 4 n. 10. Roſig. par. 2. de Matr. cont. 15. clauſ. 6. n. 83. Cl. de Mat. dec. 40. ſub n. 49.

his rebus ſcripſerunt, occultum fore docent crimen, quod in foro contentinſo examinatur, ſi forte aliqua ex iiſdem ſententiis comparetur per falſos teſtes, aliaſque ratinnes, quæ ab æquitate abhorrent. Nam licet hoc pacto ſemper impedimentum ſuperſit, infamia tamen obliteratur, & crimen ipſum quibuſdam tenebris obducitur (*d*).

In matrimonialibus diſpenſationibus illud ſemper ſubjicitur: *Ita quod hujuſmodi Abſolutio, & Diſpenſatio in foro judiciario nullatenus ſuffragetur*, ſive *aliudque non obſtet*. Aliquando id quoque decernitur: *Præſentibus laceratis, quas ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ lacerare tenearis, ita ut nullum earum exemplar extet, neque eas latori reſtituas. Quod ſi reſtitueris, nihil ei præſentes literæ ſuffragentur.* Quandnque excommunicatio Sacerdoti exequenti literas Pœnitentiariæ infligitur, niſi peracto negocio illas dilaceret, quandoque vero hæc pœna non indicitur. Cum Summus Pœnitentiarius nullam curam ſuſcipiat de criminibus ad forum contentioſum deductis, ſed tantum expetat reum ab crimine ſolvere, & in foro conſcientiæ de medio tollere impedimentalj, ideo magnopere notandum, quod Na-

(e) Par. 2. diſp. Mat. c. 1.

varrus tradit (*e*): *Si contigerit aliquando etiam poſt contractum in vim diſpenſationis matrimonium, ut impedimentum ex occulto fieret publicum, poſſet Ordinarius Loci eos ſeparare a thoro &c. Verum tamen eſt, quod in foro conſcientiæ, ſeu in foro animæ, iſti eſſent veri conjuges, quia vere fuerunt legitime diſpenſati in vim literarum Sacræ Pœnitentiariæ quoad forum conſcientiæ, & ſic, ſi tempore ſeparationis, remoto ſcandalo, debitum conjugale ſibi ad invicem redderent, nullum peccatum committerent, quia per ſecretam diſpenſationem Sac. Pœnitentiariæ vere eſſet ſublatum impedimentum tunc oc-*

(f) Loco citato.

cultum. Idem Navarrus (*f*) adfirmat ab Epiſcopo irrogari poſſe pœnam crimini in foro externo, quamvis Pœnitentiariæ diſpenſatio interceſſerit, ſed hanc conditionem perſcribit, nempe, ſi idem Epiſcopus de diſpenſatione certior factus, ipſi tamen fidem præſtare recuſet. Porro in hac re duo perpendenda videntur, quæ a Sac. Pœnitentiaria continuo probari nos ipſi teſtamur. Primum, ſi Epiſcnpus perceperit aliquem matrimonio ſe junxiſſe mulieri, cujus matrem, aut ſororem antea per *illicitam copulam* violaverit, nec idem Epiſcopus ullo modo deprehenderit, illum in foro conſcientiæ fuiſſe abſolutum, initumque matrimonium poſt diſpenſationem Sac. Pœnitentiariæ, neque reo fidem adhibere velit, qui ſe facultate ejuſdem Pœnitentiariæ omni impedimento ſolutum fatetur; Si, inquam, hæc ita ſe habeanr, nemo Epiſcopum reprehendet, qui conjuges ſeparare poteſt, reumque in foro externo plectere, poſtquam illius crimen plane comprobatum fuerit. Sin autem Epiſcopus, qui ejuſmodi crimen cognovit, dum parat judicium conſtituere, moneatur Pœnitentiariæ diſpenſationem interceſſiſſe, quemadmodum ſi has partes cum Epiſcopo ſuſcipiat Confeſſarius, qui Pœnitentiariæ literas executioni mandavit, & qui id facere ſecreto poteſt,

(g) Op. Mor. t. 1. tr. 10 par. 2. n. 318.

uti Filuccius (*g*) teſtatur his verbis: *Non puto tamen prohiberi, quominus fieri poſſit aliqua fides a Confeſſario de abſolutione, vel diſpenſatione impenſa pro conſolatione pœnitentis, vel pro teſtimonio apud Epiſcopum obtentæ diſpenſationis in foro conſcientiæ*, ſi, inquam, res ita ſit, tunc Epiſcopus confeſſarii teſtimonio omnino debet acquieſcere, nec ullam afferre illis moleſtiam, qui diſpenſationem ſibi comparaverunt: *Judex habuit* (inquit Clericatus

(h) Loco citaton. 34

(*h*)) *talem qualem notitiam hujus delicti, procurat per examen teſtium illud probare, ut puniat delinquentes, poteritne Confeſſarius eumdem Judicem admonere de diſpenſatione ut ſupra elargita, ad hoc ut deſiſtat a formatione Proceſſus? Affirmative reſpondent, dummodo Confeſſarius ſecreto moneat Epiſcopum, Parochum, & Judicem, qui omnes aquieſcere debebunt hujuſmodi notitiæ, ac certificationi*. Non ſemel etiam accidit, quod pervicacibus indixerit Summus Pœnitentiarius, ut ab omni moleſtia, judicioque abſtinerent.

Tempus conterendum non eſt, ut illud

decla-

Digitized by Google

declaretur : *Aliunde non obſtet* , quod ſatis per ſe intelligitur . Monet enim Pœnitentiarius irritam eſſe diſpenſationem impedimenti propoſiti , ſi aliud ſilentium omiſſum fuerit ; matrimonium nequaquam ineundum , ſi nondum celebratum ſit . Sin autem peractum jam fuerit , ſejungendos conjuges , donec ad Datariam rurſum confugerint , ſi illud impedimentum publicum habeatur , ſive ad Pœnitentiariam , ſi impedimentum ipſum in tenebris adhuc deliteſcat . Quare Sacerdos , cui Sac. Pœnitentiariæ literæ , aut diplomata traduntur prius exquirat neceſſe eſt , utrum aliud impedimentum interveniat præter illud , quod Pœnitentiariæ declaravit .

Illud quoque paucis expediemus , *præſentibus laceratis* , aut *Laniatis* : Monetur Sacerdos , qui Pœnitentiariæ literas , aut diplomata exequitur , vinculo majoris excommunicationis adligari , niſi pareat . Quippe de illa ſemper agitur , cum hoc ſolum vocabulum excommunicationis pronunciatur . Sciat etiam indici *ipſo facto* ; nam illa verba *latæ ſententiæ* adjunguntur (*a*) . Reliqua Marcus Paulus Leo , Navarrus plane declarant : *Neque eas latori reſtituas ; quod ſi reſtitueris , nihil ei præſentes literæ ſuffragentur , ideſt non ſuffragentur in foro judiciario ; nam ſecuta executione legitime gratia & diſpenſationes in foro conſcientia , ſemper validæ remanent in eodem foro conſcientiæ , quamvis in foro fori ſuffragari non poſſint* .

(a) Marc. Paul. Leo in praxi lit. Summ. Pœnitent. par. 2. pag. 196.

Ex illo Pœnitentiariæ : *laceratis* , ſeu *laniatis* : graviſſimæ non nunquam difficultates excitatæ fuerunt . Vir , ac Mulier , qui impudica conſuetudine , atque amore ſimul degebant , conjuges vulgo putabantur . Oblatus fuit ſupplex libellus Summo Pœnitentiario , ut liceret ipſis coram Parocho , ac duobus teſtibus clam matrimonium inire , quod illis conceſſum fuit addito quoque privilegio , ac facultate , ut conſuetæ promulgationes omitterentur . Illud literis Pœnitentiariæ juſſum poſtremo fuit : *laceratis* . Confecto itaque matrimonio , laceratæ fuerunt literæ , quas dederat Pœnitentiaria . Poſt mortem Parochi , qui matrimonio interfuerat , conjunges teſtimonium de contracto matrimonio petierunt ab eo , qui in Parochi defuncti locum ſuffectus fuerat , ut jam procreatis liberis conſulerent . Ille peracti negocii prorſus ignarus morem conjugibus gerere recuſavit , eoſque ſuaſit , ut mutuum conſenſum coram duobus teſtibus , ac ſeipſo renovarent . Sacram ipſi Congregationem Concilii adiverunt , ubi die 19. Septembris anno 1684. propoſitum fuit : *An in conſcientia & abſque peccato poſſent præfati contrahentes coram dicto Parocho , & teſtibus renovare conſenſum* . Sacra Congregatio *negative* reſpondit , novoque Parocho præcepit , ut accepto illorum teſtimonio , qui præſentes adfuerunt , cum matrimonium celebratum fuit , & elicito a conjugibus jurejurando de matrimonii jam contracti veritate , in conſuetum librum referret ipſum matrimonium , & ob eam cauſam , traditum fuit ipſi novum literarum exemplar , quas Pœnitentiaria pro ineundo eodem matrimonio conceſſerat .

Id fortaſſe conſilium rei aptiſſime conſentaneum viſum eſt iis , qui carebant experientia Sacræ Pœnitentiariæ , quæ nec Parochi , neque contrahentium nomina exprimit , cum literas , ac facultatem impertit Concubinariis , ut matrimonium clam ineant coram Parocho , ac duobus teſtibus , & ſolitæ promulgationes in Eccleſia prætermittantur . Ex hoc autem conſequitur , quod tribui nequeat duplex harum literarum exemplar , ſi forte opus fuerit . Quare , ſi Concubinarii , qui veri conjuges cenſentur , Epiſcopum adire nolint , ut permittat omitti promulgationes , & matrimonium coram Parocho tantum , ac duobus teſtibus familiaribus celebrari , ipſumque in librum ita referri , ut palam omnibus nequeat innoteſcere , ſed potius eligant ad Summum Pœnitentiarium ſe convertere , ut hæc omnia conſequantur ; tunc , ſi ipſe facultatem , ac diſpenſationem ejuſmodi elargiatur , inſtitutum eſt , ut in literis illud omittat : *laceratis* . Item Parocho indicat matrimonium in conſueto libro adnotare ea diligentia , quam modo expoſuimus , ut teſtimonium , ſi forte requiratur , peracti matrimonii tradere poſſit , cauſamque ſuam Parochus tueri , ſi opus fuerit , eodem exemplari literarum Sac. Pœnitentiariæ , quas ipſe retinebit . Hoc ſane pacto ſublatum de medio eſt impedimentum , ob quod probari nequaquam poterat matrimonium , quod Sac. Pœnitentiariæ facultate conficiebatur , id graviſſimum detrimentum aliquando ipſis conjugibus , aut procreatis liberis afferebat . Attamen non omnia ſatis impedimenta ſublata fuerunt . Non ſemel contingit Concubinarios , qui veri conjuges habentur , illigari impedimento dirimente , quod niſi ſolvatur contrahi nequit matrimonium , irritumque eſt , ſi contrahatur . Jam ſuperius judicavimus Epiſcopum haud ita facile ſe immiſcere poſſe , cum dirimens impedimentum intercedit . Quamobrem ſupplex libellus Sac. Pœnitentiariæ exhibendus eſt . Porro ipſa neceſſario ſuperaddere illud debet *laceratis* , cum de impedimento dirimente res agitur ; ex quo ſequitur eiſdem difficultatibus Parochum implicari , qui facultatem accipit , ut matrimonio clam celebrando interſit . Etenim , cum ipſa facultas ſimul contineat a propoſito impedimento diſpenſationem , ſi illam lacerare jubetur , nec ſeipſum purgare , ſi contra aliquid contigerit , neque in libro matrimonium caute diſcribere poteſt ; neque tandem conjuges matrimonii teſtimonium elicere queunt , ſi aliqua neceſſitas expoſtulet . Quamobrem , cum in Tribunali Sac. Pœnitentiariæ Canonum interpretem nos ipſi ageremus , mos inductus fuit , ut quoties ejuſmodi diſpenſationes a Pœnitentiaria poſtulantur , duo ſeorſim diplomata fierent , quorum primum ſolveret impedimentum , ibique adderetur , *laceratis* , alterum abſque mandato lacerandi litteras , eoque tribueretur facultas ineundi matrimonium coram Parocho , ac duobus teſtibus , ac demum juberetur idem Parochus matrimonium ea diligentia in librum referre , quam nuper memoravimus . Id totum fuſius explicavimus in diſſertatione , quam de matrimoniis *conſcientiæ* confecimus , & quæ typis edita fuit poſt conſuetam pagellam S. Congregationis Concilii , quæ habita fuit die 9. Sept. anno 1724 Finem facimus admonentes Presbyteros , qui Sac. Pœnitentiariæ diplomata exequuntur , ut ſibi ante oculos ponant , quæ ſuperius dicta ſunt , utque diplomata lacerent , ſi jubeantur , & quæ ſervanda ſunt , magno ſtudio retineant , cum res eſt de matrimoniis , quæ ſuperius indicavimus .

At vero imperiti difficilius ſe expedient , ut reliquis omnibus ſatisfaciant , quæ a Pœnitentiaria decernuntur . Illa ſubjicimus , ut pro muneris noſtri ratione vehementius excitemus Confeſſarios , ac Parochos , quibus Pœnitentiariæ diplomata inſcribuntur .

Si de contractis jam matrimoniis agatur , & occultum impedimentum interveniat , quod uni ſolum ex Conjugibus perſpectum ſit , tunc , ſi pe-

ſi petatur a Pœnitentiaria, ut idem matrimonium ejus facultate confirmetur, in hanc ſententiam diplomata traduntur: *Demum dummodo impedimentum præfatum occultum ſit, & ſeparatio inter latorem, & dictam mulierem fieri non poſſit abſque ſcandalo, aliudque non obſtet, cum eodem latore, ut, dicta muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata, ſed ita caute, ut latoris delictum nunquam detegatur, Matrimonium cum eadem muliere, & uterque inter ſe de novo ſecrete ad evitanda ſcandala, præmiſſis non obſtantibus, contrahere, & in eo poſtmodum remanere legitime valeat, miſericorditer diſpenſes.*

Præter eas conditiones, *dummodo occultum ſit*, & *aliud non obſtet*; de quibus ſatis jam diximus, tria rurſum jubentur: Primum, ut iſti Conjuges ſeparentur, ſi *id fieri poſſit abſque ſcandalo*. Porro ſapienter id cavetur a Sacra Pœnitentiaria; nam ſi publice matrimonium celebratum fuit, proculdubio veri Conjuges exiſtimantur; ideoque, ſi ſejungantur, admirationem id populo, & ſcandalum concitabit. At vero id continget, ſi domicilii, non autem ſi *thori* ſeparatio perſcribatur; Nam ſi jubeantur ejuſmodi Conjuges fraterno tantum amore ſe proſequi, donec obtineant diſpenſationem, tunc major difficultas objicitur. Etenim ſi mulier impedimenti ſit ignara, ex hac nova vitæ ratione aliquid mali ſuſpicabitur. Sin autem, uterque ipſum impedimentum noverit, tunc periculum incontinentiæ intercedet: *Animadvertas* (inquit de Juſtis) (*a*), *quod rariſſime, aut nunquam erit neceſſarium experiri, an poſſint conjuges ſeparari, & honeſte vivere tamquam frater, & ſoror, quia ſæpe ex hujuſmodi ſeparatione oriuntur ſcandala, & periculum incontinentiæ ſicut etiam ex habitatione dicto modo facta.* Itaque judicamus a Parocho, qui literas a Pœnitentiaria, & facultatem expoſcit, vel ab aliis expoſci deprehendit, monendos eſſe Conjuges (ſi impedimentum uterque cognitum habeat) vel alterum ex Conjugibus, qui rei conſcius eſt, ne in copulam conſentiat, donec diſpenſatio reddatur: *Monendus eſt* (ait Navarrus) (*b*) *a Confeſſario, ne prius conſentiat in copulam, quam contrahat Matrimonium renovato conſenſu; quia tunc, quamvis Abſolutio, & Diſpenſatio non redderetur nulla, fornicaretur tamen, quia ante Matrimonium in copulam conſentiret.*

(a) Diſpen. Matrim. lib. 1. c. 8. n. 478.

(b) In allata par. 2. § 92.

Secundo indicitur, ut alter Conjugum, qui impedimentum ignorat, certior fiat primum conſenſum irritum fuiſſe, ita tamen, ut crimen, ex quo proficiſcitur ipſum impedimentum, minime detegatur.

Tertio, his peractis, clam matrimonium renovandum eſt, nempe, iterum mutuus conſenſus præſtari debet.

Magno ſtudio diſceptatum olim fuit, utrum novus hic conſenſus, qui matrimonium reipſa conſtituit, coram Parocho, ac duobus teſtibus peragendus videretur. Nam Tridentina Synodus Parochum, ac duos teſtes præſentes neceſſario requirit, dum matrimonium celebratur. Attamen nulla difficultas amplius ſupereſt, ſi diſcrimen inter occulta, & publica impedimenta habeatur. Si matrimonium publice initum eſt *coram Parocho, & duobus teſtibus*, & impedimentum quoque publice innotuerit, idem matrimonium rite confirmari nequit, niſi conſenſus iterum *coram Parocho, & duobus teſtibus* præbeatur. Contra vero eſt, ſi matrimonium celebratum fuit *coram Parocho, & duobus teſtibus*, & impedimentum dirimens occultum ſervatur. Tunc novus conſenſus certe præſtandus eſt, ſed clam inter contrahentes; nec amplius Parochus, duoque teſtes requiruntur. Nam ſemel mandato Tridentini Concilii jam paruerunt Conjuges, cum primo matrimonium, licet interpoſito occulto impedimento, confecerunt.

Hæc ita decrevit Pœnitentiaria S. Pii V. Pontificis auctoritate, uti Navarrus (*c*) fatetur, qui per tot annos eidem Sacro Tribunali operam præſtitit ſuam. Id etiam probat Sacra Congregatio Concilii (*d*), uti tradit Fagnanus (*e*), qui per plures annos a Secretis præclare munus geſſit; Idemque Scriptores docent (*f*). Inſuper, cum Sac. Rotæ Auditores hujus ſententiæ veritatem in dubium revocaſſent, Cardinalis Carafa Congregationis Concilii Præfectus duos ex iiſdem Auditoribus accivit, Seraphinum nempe, & Comitolum, quibus oſtendit decreta a Sac. Congregatione ſuper hac re confecta, Pœnitentiariæ inſtitutis, & S. Pii V. declarationi eſſe conſentanea. Qua de re Patres Sac. Rotæ in poſterum expoſitam paulo ante ſententiam ſequuti conſtanter fuerunt (*g*). Etenim Tridentina Synodus, cum juſſit matrimonium contrahi coram Parocho, & duobus teſtibus, nihil aliud ſtatuendum voluit, niſi clandeſtina matrimonia impedire, ex quibus graviſſima mala derivare conſueverunt; ac potiſſimum, cum ſecreto matrimonium initum fuerat ſine Parocho, ac teſtibus, novum matrimonium ſimili ratione ab eodem conficiebatur, vel etiam publice adhibitis teſtibus, accitoque Parocho; quæ ſane corruptela nequit obtingere, cum publice matrimonium celebratum fuit, licet irritum ob impedimentum dirimens occultum habeatur. Quamobrem, cum Parochus, ac teſtes primo matrimonio jam interfuerint, quod rite celebratum putabatur, quia impedimentum nequaquam innotuerat, ideo ſatis eſt, ut clam inter Conjuges novus conſenſus præbeatur, cum ipſum matrimonium Sacræ Pœnitentiariæ facultate rite confirmandum eſt (*h*).

(c) In ſuo conſ. 4. de Sponſal.

(d) In Cauſa Hiſpal. 20. Julii 1609. Dec. lib. 11. fol. 38 & Coſtan. 2. Decem. 1614. Dec. lib. 12. fol. 190.

(e) Cap. is, qui fidem n. 14. de Sponſ. & Matr.

(f) Zarol. in ſua praxi 9 d verb. diſpenſ. & quia. dub. Vanesp. in Jur. Eccl. univer. par. 2. tit. 14. c. 7. n. 20 Giribal tr. 10. de Sacr. Matr. c. 16. §. 2. n. 27. & ſeqq. Salmat. in curſ. Theolog. Moral. t. 2. tr. 9. de Matr. c. 3. punc. 5. num. 18. & ſeq. Pignatel. conſ. 27. per tot. t. 8.

(g) In deciſ. 900. coram Seraphin. Et 305. num. 2. coram Ludoviſ. 405. n. 19. & ſeq. ... 18. Rec. ... & in Spalaten Nullitat. Matr. die 3. Mart. anno 1653 cor. Præſt. Albergat.

(g) Pontan in ſuo diſt. caſ. Conſc. in ver. matr. quære. caſ. 4. & 1.

(h) Part. 2. c. 15. n. 126.

Ex his apertiſſime conſtat, quod ſermo eſt de matrimonio coram Parocho, ac duobus teſtibus inito, ubi dirimens impedimentum occultum interponitur. Ex his omnibus deſumitur, quoties indicit Pœnitentiaria renovari matrimonium ejuſmodi, novumque aſſenſum præberi: *Secrete ad evitanda ſcandala*: id mutuo a Conjugibus perficiendum eſſe, nec Parochum, aut teſtes præſentes requiri, neque ipſum Confeſſarium, qui licet Parochus haud ſit, ad literas exequendas Pœnitentiariæ deſignatur. Libellus pro novis Confeſſariis inſtruendis Romæ evulgatus idem prorſus docet: *Nihilominus monemus, quoties ab ejuſmodi Conjugibus novus conſenſus præſtandus eſt, ipſos cogi haud poſſe a Confeſſario, ut teſtes, ſeque præſentem adhibeant. Tum quia id non præcipitur in litteris Sacræ Pœnitentiariæ; tum quia pro certo habetur idem matrimonium jam fuiſſe rite celebratum in facie Eccleſiæ.*

Porro veritati id conſentaneum adeo eſt, ut Silvius (*i*) hæc docuerit: *Quid, ſi diſpenſetur ſuper impedimento occulto, ſed ea conditione, ut contrahant ſervata forma Concilii Tridentini? Reſpondeo, etiam tunc illos poſſe conſenſum renovare abſque Parocho & teſtibus, ſi prius contraxerant coram illis; neque enim attentaverant contrahere aliter, quam coram Parocho, & Teſtibus.* Quam ſententiam Pontas (*k*) magnopere commendat. Gruttierezius (*l*) tamen adverſatur ob hanc cauſam, quod verba diſpenſationis apertiſſime contrarium perſcribunt. Giribaldus (*m*), aliique plures eandem opinionem ſequuntur: Nos autem totam quæſtionem ſolvemus affirmantes: *Agi de ſubjecto*

(i) In ſuppl. ad D. Tho. q. 45. art. 2. quæſit. 2. concl. 4.

(k) Loco cit. caſ. 5.

(l) De Matr. c. 47. num. 26.

(m) Tract. 10. de Sacr. Matr. c. 8. § 6. n. 132.

non

non ſupponente. Siquidem Pœnitentiaria nequaquam utitur his verbis; *Servata forma Concilii*: cum jam peractum matrimonium ſua facultate confirmandum proponitur, ſed tunc ſolum, cum ſolvendum eſt occultum impedimentum pro matrimonio adhuc ineundo. Id conſtat ex formulis diſpenſationum, quas Navarrus congeſſit.

Itaque rei difficultas in eo poſita eſt, nempe, qua ratione fieri poſſit, ut alter Conjugum ignarus impedimenti, certior de ipſo reddatur, ita ut latoris crimen nequaquam innoteſcat: *Dicta muliere de nullitate priori conſenſus certiorata, ſed ita caute, ut latoris delictum nunquam detegatur*. Vaneſpenius (*a*) rei magnitudinem, & gravitatem expendens hæc habet: *Magna hic prudentia, ac circumſpectione opus eſt: unde merito Executor hic non tantum humana, ſed vel maxime Divina conſilia, & auxilia adhibebit, recurrendo ad Patrem luminum, ut eum lumine ſuo illuminet, quid in caſu adeo perplexo agere debeat*. Clericatus autem (*b*) fatetur plurimum ſe laboris impendiſſe, ut hic Pœnitentiariæ mandato, qua opus eſt diligentia ſatisfaceret, nonnulli, ut ſe facilius hac difficultate expedirent, ſolam inſtructionem, non vero conditionem illis Pœnitentiariæ verbis contineri cenſuerunt, ita ut Confeſſarius moneatur ſedulam curam inſumere, ut illud matrimonium irritum declaret, non autem pateſaciat ignaro ex Conjugibus cauſam impedimenti. Sin vero reipſa obtinere id nequeat, ſed potius occaſionem diſſidii inter conjuges præberi intelligat, & inde ſuſpicionem, ne alter ex ipſis matrimonii vinculum diſſolvi contendat, aliamque vitæ rationem ſuſcipere, tunc Sacerdos ab eo conſilio deſiſtat, irritum detegere matrimonium omittat, idque ſolum diligenter curet, ut conſenſus inter ipſos Conjuges renovetur eo modo, quem ſuperius indicavimus. Hæc docet De Juſtis (*c*), idemque Sanchez (*d*) antea ſcripſerat: *Sed mihi perſuadeo, non eſſe conditionem, ſed inſtructionem quandam Confeſſarii, ut certior ſit poſterioris Matrimonii contractus*. Plures alii ſententiam eandem tradiderunt (*e*), qui ex verbis Sacræ Pœnitentiariæ conditionem ſaltem inferri teſtantur, ita ut parcendum ſit, quoties fieri poſſit, aliter tamen, ſi diſcrimina nuper enumerata impendere videantur.

Nos tamen pro ingenii noſtri tenuitate judicamus haud probari poſſe illorum opinionem, qui inſtructionem ſolum, non vero conditionem indici per illam Sacræ Pœnitentiariæ clauſulam arbitrantur; nam certiſſimum eſt inter Juriſperitos, quod vera conditio ex *ablativo abſoluto* conſequitur: Qua de re prætermitti nullo modo poteſt, licet graviſſima incommoda jam expoſita interponantur. Siquidem illud Pœnitentiariæ mandatum innititur juri communi, quod pro matrimonio rite confirmando expoſtulat novum a Conjugibus conſenſum, & declarari impedimentum ignaro, ne idem conſenſus *per errorem* elicitus putetur, ſive (ut res clarius explicetur), ne permaneat primus conſenſus cum errore conjunctus, qui traditus fuit, cum matrimonium primo celebraretur. De impedimento conditionis non deeſt juris auctoritas (*f*), quæ matrimonium inter liberum, ac famulam irritum decernit, ſi ille mulieris conditionem ignoret, neque aliter confirmari poſſe, niſi novum conſenſum præſtiterit, qui ante matrimonium conditionem Conjugis neſciverat. Juris autem interpretes in Cap. *Depoſitum*, ad illa verba: *Inſcia de eo, qui duxit in matrimonium*; adfirmant conſenſum *per errorem* permanere, donec qui matrimonium cum famula iniit conſenſum iterum reddat, poſtquam ipſius conditionem deprehendit. His auctoritatibus, & Interpretum ſententia Scotus (*g*) adductus ita ſcriptum reliquit: *Primus conſenſus non fuit Matrimonialis; & ideo ad hoc, quod ſint conjuges requiritur novus conſenſus: & tunc dico, quod, ſi impedimentum non exprimatur perſonæ inſciæ, ipſa in copula carnali ſequenti non conſenſit novo conſenſu, ſed ſolum reddit in virtute primi conſenſu, qui nullus fuit, & ideo licet perſona ſciens de novo conſentiat, non tamen ſufficit. Hoc expreſſe dicit Gloſſa in cap. 1. de eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium. In primo conſenſu, qui nullus fuit, intelligitur perdurare, ſicuti probatur de ſervo, qui creditur liber, cum quo contrahatur, ſi poſt manumittitur, uxore ignorante, non contrahitur Matrimonium, quin poſt manumiſſionem factam manendo cum eo, ſemper intelligitur approbare conſenſum primum, qui fuit erroneus, & non Matrimonium.*

Difficilius ſe res habet, cum aliquis ob vim, ſeu metum in matrimonium conſenſit. Multi ex Theologis aſſerunt pro matrimonio ejuſmodi confirmando ſatis eſſe liberum illius conſenſum, qui ad illud ineundum coactus fuit, non autem requiri, ut qui jam prius libere aſſenſerat, & vim alteri Conjugi allatam ignoraverat, rurſum ad exprimendum conſenſum adigatur. Clemens tamen Octavus, a quo ſuper hac re conſilium petitum fuit, expendens primum illum conſenſum pertinuiſſe ad materiam neque legitimam, neque idoneam, reſpondit pro matrimonii confirmatione novum conſenſum ab utriſque Conjugibus eſſe tribuendum, ab eo nempe, qui matrimonium per vim contraxit, & ſimul ab altero, qui vim ejuſmodi ignorans ultro, ac libenter eodem ſe matrimonio illigavit. Inſuper adjecta fuit ea conditio, ut maritus, qui jam libere conſenſerat, prius moneretur, irritum fuiſſe matrimonium, eo quod uxor ad aſſentiendum coacta fuerit, cum primo celebratæ ſunt nuptiæ: *Admonito prius marito de matrimonii nullitate*. Hoc Pontificis reſponſum Comitolus (*h*), ac Pontas fuſe commemorant (*i*). Poſtremo Sanchez (*k*), cujus auctoritas plurimi facienda eſt, binas opiniones exponit, quarum prima tuetur haud neceſſarium eſſe, ut qui neſciebat impedimentum, de ipſo certior fiat, cum matrimonium novo conſenſu confirmandum proponitur; altera vero id neceſſarium prorſus adfirmat; quam proculdubio magis probabilem idem Sanchez (*l*) fatetur. Porro id ſatis eſt, ut hæc opinio præ cæteris teneatur, cum de Sacram. agitur, juxta proſcriptam his verbis ab Innocentio XI. ſententiam; *Non eſt illicitum in conferendis Sacramentis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetat Lex, aut conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia tantum probabili utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.*

Ex his duabus opinionibus modo explicatis, de quibus etiam Schmalzgruberius fuſius verba facit (*m*), Sacra Pœnitentiaria tutioribus ſententiis adhærere conſueta (*n*), ſecundam amplexa eſt, uti conſtat ex formula, quam huc uſque declaravimus. Itaque Sacerdos, qui Pœnitentiariæ diplomata, ac litteras exequitur, eidem ſententiæ conformare ſe debet, quod Syrus copioſe demonſtrat (*o*).

Qui periti ſunt moris, & inſtituti Sacræ Pœnitentiariæ jam pro certo tenent ad confirmandum matrimonium requiri novum conſenſum, & ſimul ignaro Conjugi detegendum im-

(*a*) Par. 2. Juorum . pec. tit. 14. c. 7. n. 3.

(*b*) Deciſ. 40. de Sacr. Matr. n. 31

(*c*) Lib. 1. de diſpenſ. Matr. c. 8. n. 181.

(*d*) De Matr. li. 8. diſp. 34. n. 61.

(*e*) A verſa de Matr. q. 21. ſect. 4. in verſ. demum juxta hæc. Bonaci. de Matr. qu. 2. pun. 9. n. 7. Roſign. de Matr. par. 2. to. 7. prænot. 25 clauſul. 7. n. 57. Giriba. tr. 20. de matrim. c. 42. §. 5. n. 324. & ſeq.

(*f*) Cap. propoſuit, & c. ad noſtram de conjugio ſervorum.

(*g*) In 4. Sententiar. diſt. 35. q. 1.

(*h*) Lib. 5. Reſponſ. Moral. qu. 20.

(*i*) De Matr. li. 4. cap. 4. & 25.

(*k*) Lib. 2. de Matr. diſp. 36.

(*l*) Sub n. 6.

(*m*) Lib. 4. in Decr. tit. 16. n. 60. & ſeq.

(*n*) Card. Petra in all. opere de Sac. Pœnit. part. 1. c. 9. n. 4. & ſeq.

(*o*) In ſuo opere q. 8. præl. m. Gener ton. 4. ſuæ Theol. Mor. tr. 6. c. 11. q. 16. & to. 5. Tr. 9. c. 7. q. 8.

impedimentum. Quamobrem rationem, modumque perſcrutantur, ne crimen impedimenti cauſa in lucem proferatur. Ac primum, qui impedimenti conſcius eſt, ſe ignarum fingat: Deinde oſtendat ſe ſuſpicari, ne ob aliquam cauſam rite celebratum fuerit matrimonium, ideoque mutuum ultro conſenſum præſtari debere, ut in poſterum ab omni ſollicitudine animi, metuque religionis liberentur.

Secundo, qui impedimentum cognitum habet, teſtimonium ab altero Conjuge novi amoris eliciat, ita ut ſe paratiſſimum fateatur eodem ſe matrimonio adſtringere, ſi adhuc in libertate verſaretur. Tunc novum mutuo conſenſum exprimant, & ſic omnia in tuto collocantur.

Tertio, impedimenti conſcius libere declaret, haud rite matrimonio conſenſiſſe, cum primo celebratum fuit; ideoque oportere conſilio Confeſſarii, atque internæ tranquillitatis cauſa, ut ambo conſenſum renovent, ſeque id libenter facturum oſtendat, Quod ſi aliter Conjux eandem voluntatem pateſaciat, id ſatis erit, ut novus conſenſus juxta perſcriptam normam elicitus intelligatur.

Quarto, ſi ob graviſſimas difficultates nullus alius modus ſuppetat, tunc Maritus impedimenti conſcius *accedat ad Conjugem inſcium impedimenti, & cum ea habeat copulam affectu materiali*. Cum enim Conjux, quæ impedimentum ignorat, eodem tunc amore permota, ac devincta putetur, id ſatis pro conſenſu utriuſque Conjugis exiſtimatur, ut matrimonium confirmari poſſit, nec innoteſcat crimen, ex quo venit impedimentum. Plures (*a*) hanc rationem exhibent: Auctor vero libelli pro inſtituendis novis Confeſſariis confecti id quidem probat, niſi forte Conjugem ignarum impedimenti pœniteret ipſius matrimonii, animumque ab eo prorſus alienum haberet. Tunc enim conſenſus eo modo expreſſus nullam vim, nullumque pondus aſſequeretur.

M. Paulus Leo (*b*) rationem primo loco expoſitam minime approbat, & quidem merito. Ipſe prius affert clauſulam Pœnitentiariæ: *Dicta muliere de nullitate prioris conſenſu certiorata, ſed ita caute, ut lateris delictum nuſquam detegatur*; Et inde aſſerit, quod, *hæc clauſula eſt ſubſtantialis, & magni momenti*. Illud etiam ſupraddit: *Mulier inſcia eſt certioranda de nullitate prioris conſenſus, hoc eſt certa efficienda. Non fit autem certa per verbum illud: ſuſpicor; ſed ſolum titubans; nam certitudo dubitationem omnem excludit*. Idem M. Paulus ſecundæ rationi nequaquam ſubſcribit, ob quam Conjux ignarus impedimenti nunquam detegit irritum eſſe matrimonium, quod tamen neceſſarium oſtendimus: *Remanet* (inquit) *in ſua ignorantia*.

(*a*) Navar. tr. 2. de diſp Matr. pag. 60. & pag. 74. Syrus in oper. præx execution mandat. Sact. Pœnt p. 126. & ſeq. M. Paulus Leo par. 2. formul. diſpenſ. Matr. pag. 174. & ſeq. Giribald. tr. 10. de Matrim. c. 18. §. 9. n. 224. Auctor lib pro novis Confeſ. Part. 2. cap 25. n. 326. & ſeq.

(*b*) Par. 2. formol. diſpenſ. Matr. pag. 179.

Porro, ſi Marcus Paulus Leo improbat rationes primo, ac ſecundo loco poſitas, nos certe rationem quartam graviſſimis difficultatibus implicitam intuemur. Omittimus quæſtionem, utrum *per copulam affectu maritali habitam*, renovari conſenſus intelligatur. Inquirendum eſt, an id probari poſſit, cum literis, ſeu diplomatibus Sacræ Pænitentiariæ, quibus adjungitur ſuperius allata clauſula, parendum indicitur. Itaque vel *copula affectu maritali* ante diſpenſationem, vel poſt diſpenſationem ſuſcipitur. Primum quidem abſonum eſt; cum impedimenti conſcius neque petere, neque perſolvere debitum queat alteri Conjugi, licet infamiæ, ſeu vitæ periculum immineat, uti conſtat ex Cap. *Inquiſitione de ſentent. excommunic.*: *In primo caſu, quando alter conjugum pro certo ſciat impedimentum conjugii, propter quod ſine mortali peccato non valeat carnale commercium exercere*. Tum Innocentius III. ita ſtatuit: *Debet potius excommunicationis ſententiam humiliter ſuſtinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale*. Idem jus (*c*), idem Salmaticenſes confirmant (*d*), qui reliquos Theologos unanimes commemorant. Sin autem *copula habetur poſt obtentam diſpenſationem*, quo pacto Conjux ignarus impedimenti, qui primum matrimonium rite confectum arbitratur, certior factus de eodem impedimento judicabitur, uti jubet Pœnitentiaria illis verbis: *Dicta muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata*. Hic quartus modus improbandus non eſſet, ſi diplomatibus Pœnitentiariæ ſatisfacientes illorum opinionem amplecti poſſent, qui pro novo conſenſu haud putant monendum eſſe inſcium conjugem de impedimento, quod irritum matrimonium conſtituit. Cum tamen Pœnitentiaria contrariam ſequatur ſententiam, ideo ab ipſa diſcedere nequit, qui Sacri illius Tribunalis diplomata, ac litteras exequitur.

(*c*) In c. lit. de reſt. ſpoliat.

(*d*) Citato tract. 9. pun. 4. c. 19

Quamobrem prima, & quarta ratione prætermiſſa, de ſecunda, ac tertia verba facienda ſuperſunt. Secundam rejicit M. Paulus Leo, quemadmodum indicavimus. Illam tamen probat Sanchez (*e*) ob hanc cauſam, quod licet aſſenſus cum errore, & ignorantia conjungatur, id tamen Theologi *ſe habere concomitanter* teſtantur, neque voluntatis liberum conſenſum adimere. Pontius ab hac opinione ſe alienum præbet, & ejuſmodi conſenſum per dolum expreſſum judicat (*f*). Cum hæc ita ſint modus tertio loco propoſitus æquitati potius conſentaneus videtur. Nam Conjux ignarus matrimonium irritum cognoſcit, non tamen crimen notum efficitur, ex quo conſecutum eſt impedimentum; neque ullum mendacium admiſcetur. Quippe certiſſimum eſt primo matrimonio haud rite traditum fuiſſe conſenſum; neque a veritate abhorreret, ſi impedimenti conſcius affirmaret primo matrimonio ſe nequaquam conſenſiſſe. Nam verus conſenſus appellari nequit, qui rite præſtitus non fuit. Poſtremo hanc tertiam rationem unanimes Theologi reliquis omnibus anteponunt (*g*).

(*e*) De Matr. lib. 2. diſp. 36. n. 5.

(*f*) In ſuo tr. ac Matr lib. 4. c. 25. n. 5.

(*g*) Sanch. loc. cit. ſub n. 7. Pontas allato loco n. 5. Syr. Navar Marc. Paul. Leo locis cit. Pontas in ſuo Dic. ad verb. Matr. quæ caſ. 2.

Priuſquam in lucem hæc noſtra inſtitutio prodiret, tenuitatem noſtram agnoſcentes, viris doctrina præſtantibus illam oſtendimus, qui judicium ferre poſſent. Rem ſane graviſſimam ipſi monuerunt, quid nempe agendum ſit, ſi Conjux haud immerito ſuſpicetur, ne alter Conjux de irrito matrimonio certior factus novum conſenſum dare recuſet; ſolutoque matrimonii vinculo, procreati jam liberi tanquam ſpurii habendi ſint; impedimentum tum detegi, aliaque mala, atque diſſidia certo eſſe futura: Utrum omiſſa tertia ratione, aliam ſeligere liceat ex his, quas paulo ante improbavimus, quo tamen plurimum Scriptorum auctoritatibus corroborantur.

Hæc ſane facienda plurimi exiſtimamus. Quare reſpondemus primo legitimam prolem haberi, cum impedimentum non innoteſcit, alterque Conjugum rite contractum matrimonium arbitratur; illudque coram Parocho celebratum fuit (*h*). Deinde prætermittimus pericula omnia, quæ ex ſecunda, ac tertia ratione prius expoſitis dimanare queunt, ita ut neceſſario ad quartam deveniendum eſſe videretur. Quapropter ſi graviſſimis incommodis tertia ratio, ac modus obnoxius judicetur, ad Summum Pœnitentiarium

(*h*) Pirhing cit. t. t. dec. § 1. n. 4. & 5

confugiendum eſt eo pacto, quo Delegatus, ſi ob aliquam difficultatem exequi perſcriptam legem nequeat. Delegantem adire debet, ejuſque voluntati, & conſilio acquieſcere. Quippe Summus Pœnitentiarius magnis illis difficultatibus fortaſſe adductus, aut aliquid de ſeveritate remittet, aut fucultates a Pontifice neceſſarias poſtulabit, qui ſi non agitur de *impedimento erroris perſonæ*, quod refertur ad jus naturale, ſed de aliis impedimeatis, quæ a jure ſcripto decernuntur, non ſolum auferre de medio poteſt incommoda, quæ jam ſecuta ab illo ſunt (*a*), uti conſtat quotidiana experientia, cum *in radice matrimonii* legitimam prolem declatat, ſed etiam ob conſenſum naturalem initio præſtitum, diſpenſare poteſt, ſi velit, a renovando conſenſu, quemadmodum apud Indos confirmata fuerunt quædam matrimonia, quæ Pucueles, & Quartarones (ſic enim nuncupantur) haud rite iniverant, interpoſita Clementis XI. auctoritate, qui die 2. Aprilis anno 1705. ob hanc rem litteras Apoſtolicas promulgavit. Si vero id ſperandum miaime videatur, quod nos ipſi difficillimum aſſerimus, cum ſolum eveniſſe certum ſit, quoties ex impedimento juris poſitivi irrita matrimonia confecta fuerant a magna hominum multitudine, non autem a peculiari homine, ſit, inquam, obtinere id arduum habeatur, & *periculum ſit in mora*, ſi adeundus ſit Pœnitentiarius, tunc Confeſſario, & Parocho liber ad nos aditus ſemper patebit, ut nobis patefaciant impeadearia pericula, ſilentio prætereuntes contrahentium nomina. Nos proculdubio divinam opem prius expoſcentes, illud conſilium dabimus, quod magis rei convenire videbitur. Equidem Gennettus (*b*) conſulendum moaet Epiſcopum, cum ejuſmodi difficultates objiciuntur. Continget etiam fortaſſe, ut rebus omaibus diligenter examinatis præter quatuor rationes ſuperius expoſitas, alia deprehendatur, ob quam ignaro Conjugi irritum matrimonium declaretur, nec tamen pateat crimen, quod impedimentum induxit, & nulla prorſus incommoda conſequantur.

(*a*) In Clement. unic. de commun. Eccleſ.

(*b*) Loco citato.

Hæc potiſſimum explicanda duximus, ut Confeſſarii, ac Parochi intelligant, antequam libellos ſupplices offerant Pœniteatiariæ, rem ſedulo expendendam, utrum ad illam pertineac, & circumſtaatias omnes accurato ſtudio inveſtigandas; poſt hæc literia ſuis ad Summum Pœnitentiarium ſingula complectantur. Statim ac literæ, ſeu diplomata ipſis a Pœnitentiario reddentur, ſæpius illa percurrant, ut iis omnibus fideliter ſatisfaciant, quæ præſcribuntur. Id autem peragendum eſt, dum pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrant, & poſtquam conſneta verba Abſolutioais a cenſuris, & peccatis pronunciarunt. Si res agitur de ineundo matrimonio his verbis utantur: *Et inſuper auctoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento; at, præfato impedimento non obſtante, Matrimoninm cum dicta muliere publice, ſervata forma Concilii Tridentini, contrahere, conſumare, ac in eo manere licite poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Inſuper eadem auctoritate Apoſtolica, prolem, quom ex Matrimonio ſuſeperis, legitimam fore nuntio, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Si de jam inito matrimonio res eſt, poſt conſuetam abſolutionem a cenſuris, & peccatis, hæc ita pronunciant: *Et inſuper auctoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento, ut eo non obſtante Matrimonium conſummare, & in eo remanere licite poſſis; In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Et pariter eadem auctoritate Apoſtolica, prolem, ſi quam ſuſcepiſti, & ſuſceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. His peractis litteras, ſeu diploma dilacerent, ſi illud indicatur: *laceratis* &c.

INSTITUTIO LXXXIX.

Reſponſum redditum dubio a Viro Religioſo propoſito circa Inſtitutionem XXXIII. Iterum oſtenditur matrimonia exterorum, quæ celebrari Bononiæ ſolent, & earum pariter, quæ in Monaſteriis educantur, contrahenda eſſe præſente Parocho, cujus ditioni Monaſterium, aut domus ſubjecta ſit. Contrahi debere matrimonia earum, quæ educari conſueſcunt, coram Parocho, in cujus Parochia paterna, materna, aut fratris domus conſtituta eſt. Hoc idem ſtatuendum eſt de famulis Bononienſibus, qui domicilium in alia Parochia habent.

SIngulari in nos benevolentiæ tuæ tribuendum eſt, quod nobis expoſueris difficultatem, quæ ex trigeſimatertia noſtra inſtitutione concitata eſt, ubi aſſeruimus rite matrimonium iniri a Prætore, Judice, Medico, & quod gravius videtur, a famulis etiam coram Parocho illius loci, in quo degunt, eoquod obtinuerint, ſi non verum domicilium, ſaltem quaſi domicilium, niſi forte breviſſimo temporis ſpatio in eodem loco verſati fuerint. Id quidem alienum videri poteſt iis, quæ ibidem conſtituimus, a famulis nempe celebrandum eſſe matrimonium coram Parocho Domini, in cujus ædibus morantur, niſi forte paternum, maternum, ſeu frateraum domicilium in alia Parochia poſitum habeant. Tunc enim hic Parochus, non alius in conficiendo matrimonio accerſendus eſt; Idem perſcripſimus cum de matrimoniis Puellarum, quæ a Monialibus educantur, ſermo haberetur. Illud pariter ſuperaddis, rationem ex quaſi domicilio deſumptam, quæ Judici, Medicis, Profeſſoribus, ac famulis ſuffragatur, aptiſſime convenire Puellis educandis, de quibus verba fiunt, & famulis etiam, de quibus agitur. Quidquid ergo Indicitur, nempe, matrimonium rite contrahi coram Parocho ejus loci, ubi Judex, Prætor, Medicus, & ſtudiis adducti Juvenes immorantur, id famulis quoque, & Puellis educandis eſſe tribuendum adfirmas, nec inveſtigandum, utrum in alia Parochia domicilium paternum, maternum, aut fraternum obtineant.

Propoſitam difficultatem facile exſolvere poſſumus, ſi afferamus eam nobis meatem non fuiſſe, ut controverſia ulla de peculiari aliquo matrimonio excitata noſtra illa inſtitutione, judicioque dirimeretur, ſed tantum, ut quædam leges ſtatuerentur Sacerdoti, qui accerſitur, ut matrimonia rite celebrentur. Etenim; cum eandem inſtitutionem in duas partes dividimus, his verbis uſi ſumus: *Ut clarius id agatur in duas quaſi claſſes res devidetur: Primum, afferemus, quæ per Sacram Congregationem conſtituta fuerunt, & quæ etiam ab univerſis fere Auctoribus probantur: Secundo, peculiaria quædam addentur, quæ, velut normam, in hac civitate, ac diœceſi obſervanda præcipimus, ut diſſentiones omnes, ſi fieri poterit, de medio auferantur.*

Deinde cum ſecundam partem aggredimur, & hæc prius monemus: *Sed jam deveniamus ad ſecundam partem, quæ certam normam*

huic

huic noſtræ civitati, ac diœceſi ſtatuere propoſuimus, ut ſuper ejuſmodi rebus aditus controverſiis omnibus præcludatur.

Itaque ſolum examinandum ſupereſt, cur nos, qui indiximus matrimonium ineundum a Judice, Medico, Profeſſoribus, & ſtudioſis Juvenibus coram Parocho, ubi quaſi domicilium aſſecuti ſunt; cur, inquam, ſtatuamus, ut Puellæ educandæ a Monialibus matrimonium conficiant coram Parocho, in cujus ditione ſitum eſt Monaſterium, niſi paternum, maternum, ac fraternum in alia Parochia domicilium habeant; Idemque poſtremo famulis etiam permittimus, qui in Dominorum ædibus verſantur. Porro nos id conſtituimus, quia ad rectam hujus civitatis, ac diœceſis adminiſtrationem, & tranquillitatem conferre plurimum pro certo putavimus; Neque ſane Tridentina Synodus jubet matrimonium omnino contrahi coram Parocho, in cujus ditione ſponſi domicilium, ſeu quaſi domicilium poſſident; Illud perſcribit, ut Parochus adhibeatur, vel alius Sacerdos, modo tamen ipſius Parochi, aut Epiſcopi facultas intercedat (*a*): *Qui aliter, quam præſente Parocho, vel alio Sacerdote de licentia ipſius Parochi, vel Ordinarii, & duobus, vel tribus teſtibus &c.* Hac facultate utuntur Epiſcopi, cum matrimonia fiunt in Noſocomiis, Capellanis nimirum concedentes, ut Parochi munere ſungantur, ob eam videlicet cauſam, ut controverſiis aditus occludatur, quæ inter illos, ac Parochos haberi frequenter conſueverant, aut etiam ipſos inter Parochos, in quorum nempe ditionibus, aut domicilium haberet ægrotus, aut Noſocomium poſitum eſſet. Rem totam confirmare liceat exemplo Epiſcopi, qui ad celebrandum matrimonium Parochum deſignaverat, cui ſubjectum eſſe alterum contrahentium exiſtimabat, quemadmodum falſo delatum fuerat: eo matrimonio confecto, deinde revocari in dubium cœpit, an rite peractum fuiſſet; Nonnulli Cardinalis de Luca auctoritate (*b*) permoti, illud irritum cenſuerunt; alii tamen contrariam ſententiam magis probarunt, eo quod Tridentina Synodus ſolum decernat matrimonium, ut rite fiat, non niſi *præſente Parocho, vel alio Sacerdote* de licentia ipſius Parochi, vel Ordinarii eſſe celebrandum. Idque ſententia Sac. Congregationis Concilii, quam Fagnanus commemorat (*c*), plane comprobatur, eandem opinionem ſequuta eſt Sac. Congregatio die 9. Septembris anno 1684. quam nos integram ex actis deſcripſimus.

(*a*) C. 1. ſeſ. 24. de Ref. Matr.

(*b*) Diſc. 1. n. 4. & ſeq. de Matr. & diſc. 26. n. 25. in ann. Conc.

(*c*) C. quod nobis n. 55 de cl. Deſ.

DUBIUM MATRIMONII.

Sequens caſus Sacræ Pœnitentiariæ propoſitus, fuit ab ea ad hanc Sacram Congregationem pro deciſione remiſſus.

Fulanus, & Berta Matrimonium inter ſe contracturi, ſtatum ſuum liberum probarunt apud Acta Curiæ Epiſcopalis, inſtantes ſubinde, juberi Parocho, ut ad trinam denunciationem procederet. Interrogati autem a Notario, quiſnam eſſet eorum Parochus, reſponderunt (per errorem tamen, & citra contemptum Clavium), eſſe Parochum Sancti Demetrii, in cujus Parochia jampridem habitaverant, ſed tunc temporis non habitabant. Peractis itaque a Parocho Sancti Demetrii juxta ſibi traditam facultatem denunciationibus, nulloque impedimento detecto, Ordinarius impertitus eſt ſolitam licentiam per dictum Notarium extenſam ſub hac verborum formula.

Concedimus facultatem Parocho Sancti Demetrii, ut adeſſe poſſit matrimonio contrahendo inter Fulanum, & Bertam ejuſdem Parochiæ.

Celebratum proinde fuit coram dicto Parocho, & Teſtibus matrimonium: ſed poſt aliquod tempus Fulanus Librum Moralem caſu legens invenit, communem eſſe ſententiam, quod ad matrimonii validitatem requiritur præſentia Parochi ſaltem unius ex contrahentibus; unde conſultis pluribus Confeſſariis, quid ſibi agendum eſſet, ſuaſus fuit, ut una ſimul cum Berta conſenſum renovaret coram proprio Parocho, & Teſtibus. At Fulanus, explorata Bertæ voluntate, an caſu, quo non eſſet ipſius conjux, vellet ſibi matrimonialiter copulari, reſponſum habuit abſolute negativum. Nihilominus, habita nuper notitia, quod inter declarationes deſumptas ex Bibliotheca recol. mem. Cardinalis Bellarmini, & typis impreſſas, ad caput primum Seſſ. 24. de Reformat. Matrim. extat infraſcripta: Item licet non proprius Parochus, ſed alius de conſenſu Epiſcopi interſit, Matrimonium tenet, etiamſi Epiſcopus credat, fuiſſe vocatum Parochum: ſpem aliquam validitatis Matrimonii concepit: ſed ad omnem dubietatem removendam ſuppliciter inſtat, declarari.

An præfatum Matrimonium inter ipſum, & Bertam contractum, fuerit validum.

Sacra Congregatio Concilii reſcripſit affirmative.

Hæc tamen omittamus, cùm nihil novi ſancire noſtra illa inſtitutione unquam putaverimus, ſed ea ſolum indicare, quæ a communi jure deſumuntur; propoſitam nobis quæſtionem æquis jam viribus expendamus, nullamque repugnantiam in ſententiis noſtris deprehendemus; Primum de famulis agitur, a quibus rite matrimonium contrahi fatemur coram Parocho, in cujus ditione commorantur. Sed de quibuſnam famulis agitur? De illis nempe, qui exteri ſunt, nec Bononiæ nati, ubi nullum habent domicilium, ſed ſolummodo quaſi domicilium, quod ſibi in ædibus ſui Domini comparaverunt. Id apertiſſime colligitur ex verbis ejuſmodi noſtræ inſtitutionis: *Secundo contingit, ut plurimi ſtudiorum cauſa in hanc urbem confluant, vel etiam, ut juventuti facultatem aliquam tradant, vel aliquod artificium exerceant, ſive ut opulentis Civibus inſerviant, vel aliquo alio munere detineantur.*

Item de Famulis verba fiunt, ſed de quibuſnam? Proculduhio de illis, qui Bononiæ nati, non modo quaſi domicilium in ædibus Domini, ſed etiam proprium, paternum, maternum, aut fraternum obtinent; ſi quis percurrat eam Inſtitutionem, Romani Cleri decretum in eo commemorari videbit: *Qui habent domum & familiam in alia Parochia, ad illam pertinere ſtatuimus, licet apud Dominos infirmentur, & occumbant.* Inſuper eodem loco Famulis ea omnia perſcribuntur, quæ Puellis educandis antea perſcripta fuerunt. Sed quænam hæc ſunt? *Dicimus itaque, ſi puella, quæ matrimonii fidem præſtitit, in alia Parochia domicilium non habeat, tunc Parochus, quem primo loco nominavimus, puellam in matrimonium conjunget: ſin autem paternum, maternum, vel fraternum domicilium habebit, tunc Parochus, cui domicilium idem ſubjicitur, pro conficiendo matrimonio præſens aſſiſtet.* Quamobrem, ſi uno loco eos Famulos complectimur, qui ſolum quaſi domicilium habent in ædibus Domini; alio vero loco de iis Famulis agimus, qui præter quaſi domicilium, aliud etiam in civitate poſſident, quod ad Patrem, Matrem, vel ipſorum Fratrem pertineat, quænam inter hæc duo diverſa capita dignoſci poteſt repugnantia?

Quamobrem explicemus potius, quæ iiſ-

dem capitibus continentur, & ea quidem optimo jure dicta oſtendamus. Itaque præcipimus illorum matrimonia, qui Bononiam veniunt ad artem aliquam exercendam, celebrari coram Parocho, intra cujus limites habitant, eo quod quaſi domicilium aſſequantur, niſi forte breviſſimo temporis ſpatio, atque ut ita dicam, momentaneo in urbe conſiſtant: neque ſane id nos ipſi commenti ſumus. Planas Virorum præſtantium auctoritates eo loco protulimus; idem congruit Sacræ Congregationi Concilii, uti ex ipſius decreto confirmavimus. Quod ſi aliter ſtatuendum eſſet, illud ſequeretur ab Helvetiis militibus iniri Bononiæ matrimonium haud poſſe, niſi prius facultatem ab Helvetio Parocho ſuo acciperent, ubi verum babent domicilium, eamque traderent Parocho Regularium Cæleſtinorum, intra cujus terminos, ſtationes, atque ita quaſi domicilium poſſident. illud autem juris decretum, nempe (a): *Miles ſibi habere domicilium videtur, ubi manet, etſi nihil in Patria poſſideat*, eos tantum milites comprehendit, qui veluti in Præſidiis, non vero *in expeditione* verſantur (b).

Neque ſane illud temere finximus, videlicet a Puellis, quæ in Monaſteriis educantur, matrimonium ineundum coram Parocho, in cujus finibus monaſterium collocatur. Equidem Paſſerinus (c) docuit coram Monialium Confeſſario id eſſe peragendum. Sed quis hanc ſententiam æquo animo probare queat? Cum præſertim certiſſimum ſit ex Sacris Congregationibus, Puellarum ejuſmodi matrimonia, niſi impedimentum aliquod peculiare interveniat, celebrari oportere coram Parocho, cujus ditione Monaſterium includitur: *Matrimonium* (inquit Monacellus) (d) *contractum a Puella, quæ exiſtit in Monaſterio ad crates Monaſterii coram Teſtibus, & Parocho Eccleſiæ Parochialis, intra cujus limites ſitum eſt Monaſterium, validum reputatur*. Ibique ſententias quoque a Sac. Congregationibus evulgatas exponit: *Validum eſt matrimonium* (inquit Braſchius) (e) *contractum ab Educanda ad crates Monaſterii coram Parocho loci, ubi Monaſterium ſitum eſt*. Urſayas pariter iſtarum rerum peritiſſimus, & celeberrimus Canonum interpres ſcriptum reliquit, (f) Juriſperitos conveniſſe, ut propoſitam cauſam diligentius expenderent, eoque cœtu tutiſſimam unanimi conſenſu habitam fuiſſe opinionem, quam nuper expoſuimus. Reliquis omiſſis, hos præclaros Viros tanquam duces eligendos duximus, ut in hac civitate, ac diœceſi rite fierent matrimonia; eodem loco certos quoſdam limites huic ſententiæ ſtatuimus, ac Puellis nempe educandis matrimonium alia ratione contrahendum, ſi domicilium paternum, maternum, aut fraternum habeant; Tunc enim, præſente proprio Parocho, matrimonium celebrari debere, non autem alio Parocho, cujus ditione Monaſterium continetur; Id etiam Famulis perſcripſimus, qui, licet apud Dominos habitent, tamen domicilium paternum, maternum, vel fraternum poſſident. Tunc ipſi proprium Parochum acceſſere debent, uti modo de Puellis educandis oſtendimus; aliter tamen eſt, ſi ſolum quaſi domicilium in ædibus Domini teneant: nam matrimonium fieri tunc oportet coram Parocho, intra cujus limites ædes Domini conſtituuntur: *Si Puella* (ait Clericatus) (g) *ponatur a Parentibus in aliquo Monaſterio Monialium, non cenſetur deſerere domicilium paternum, ſed in Parochia ſui domicilii habere ſuam habitationem: & ideo, ſi nuptui tradatur, ejus matrimonium celebrandum eſt coram Parocho, ſub cujus Parochia eſt domicilium ejus paternum*. Porro Clericatus longa experientia, ac doctrina præditus fuit, qui per plures annos in Patavina diœceſi Vicarii munus cum laude geſſit, cum Venerabilis Dei ſervus Gregorius Cardinalis Barbadicus Sedem illam occuparet. *Quæret* (inquit Giribaldus) (h), *quinam ſit proprius Parochus in ordine ad matrimonium Puellarum, quæ educantur in Monaſteriis Monialium? Reſpondeo, proprium Parochum, qui debet illarum matrimoniis aſſiſtere, eſſe illum, in cujus Parochia ſita eſt domus paterna, ad quam ſe recipiunt matrimonium celebraturæ: non enim amittunt Parochiam, nec domicilium paternum per hoc, quod cauſa educationis degant in Monaſterio &c. Quod ſi Puellæ, & Fœminæ degentes in Monaſterio nullum habeant in civitate domicilium, non domum paternam, ſeu maternam, aut fratrum, ad quam ſe recipere valeant, tunc proprius illarum Parochus erit ille, in cujus Parochia ſitum eſt Monaſterium*, cujus ſane Regularis auctoritas plurimi facienda eſt, tum ob ejus ſapientiam, tum maxime ob diuturnam experientiam hujus diœceſis; nam pluribus annis in hac Metropolitana munere Pœnitentiarii functus eſt, & cauſis matrimonialibus præfuit. Pignatellius (i) juxta Romani Cleri ſtatutum aperte demonſtrat Puellas, quæ in Monaſteriis vita decedunt, in Parochiali Eccleſia ſepeliendas eſſe, ubi domicilium habent, non vero in Eccleſia Monaſterii, ubi educabantur. Nos pariter idem ſtatutum in medium attulimus, quo ſancitur, ut Famuli Cardinalium, Principum, ac Præſulum Romæ commorantium, ſi domicilium in alia Parochia teneant, licet in ædibus Domini vitam abſolvant, ubi quaſi domicilium conſecuti ſunt, ad Parochiam tamen deferantur, ubi proprium obtinent domicilium. Poſtremo opus eſt perpendere in additionibus ad ejuſmodi ſtatutum ea, quæ decreta fuerunt a peculiari Congregatione Cardinalium, quam Clemens XI. deſignavit, ubi ad matrimonia pariter extendi jubentur omnia, quæ pro funeribus ducendis indicantur. Cum hæc ita ſint, quis unquam inficiabitur plurimum habere momenti ac ponderis id, quod Romano cum inſtituto ſimul & Bononienſi diſciplina conjungitur. Neque ſane infirmare hanc ſententiam tam bene confirmatam poteſt, quod contra objicitur a Prætore nempe, Judice, Mercatore, Famuliſque exteris, matrimonium rite confici coram Parocho, in cujus ditione Sedem ſibi delegerunt, eoquod in eo loco quaſi domicilium aſſecuti ſunt, ita pari ratione ſtatuendum eſſe de Puellis educandis, ac de Famulis Bononienſibus, ita ut liceat ob allatam cauſam iiſdem Puellis matrimonium inire coram Parocho, ubi poſitum eſt Monaſterium, Famulis autem coram Parocho, cui ædes Domini ſubjiciuntur. Illud etiam pro augenda difficultate in medium proferatur, quemadmodum Puellæ ejuſmodi, ac Famuli Bononienſes in alia Parochia paternum, maternum, aut fraternum habent domicilium, ita Prætorem, Artificem, & Famulum exterum in alio loco paterno, materno, vel fraterno domicilio non carere. Hoc, inquam, argumentum propoſitam antea ſententiam nullo modo labefactat; & equidem conficere diſſertationem facile poſſemus, ut conſtet, quam tenue, infirmumque ſit *argumentum a pari*, cum de rebus ad Theologiam Moralem, ſeu Canonum ſcientiam pertinentibus, diſputatur; accedit vero, quod maxima diſcrepantia inter duo exempla, quæ modo prolata ſunt, apertiſſime intercedit. Etenim licet Prætor, Medicus,

(a) In L. Municeps ff. ad Municipalem

(b) Mansfeld de Juriſdict. & Jure Milit. Belgicæ tr. 2. c. 6. pag. 61. Villos de Servis fugitiv. c. 20. §. 2. n. 46.

(c) De ſtatu homin. t. 2. q. 117. art. 2. n. 856.

(d) In For. Legal. pract. tit. 16. formul. 2. n. 14.

(e) In ſuo Prompt. a rio Synod. 663. n. 14.

(f) Tom. 3. par. 3. diſc. 19. n. 102. & ſeqq.

(g) De Sacr. Matr. dec. 35. n. 15.

(h) Tract. 10. de Sacr. Matr. c. 7. dub. 7. nu. 36. & 37.

(i) Conſ. 63 tom. 7.

cus, Miles, aut Famulus exterus verum in alio loco domicilium habeant, & quaſi domicilium in Parochia, ubi degunt Bononiæ, idemque prorſus Puellæ educandæ, Famuloque Bononienſi conveniat; certum tamen eſt, Matrimonia plurimis difficultatibus implicari, ſi a Prætore, vel Medico, aut Famulo ceteris acciri deberet veri domicilii Parochus; id vero contigere nequit, ſi Puellæ, quæ in Monaſteriis habitant, domicilium paternum, maternum, aut fraternum poſſideant, quod reipſa ad illas pertinet. Idem dicendum de Bononienſi Famulo, qui in alia Parochia ſuum habeat domicilium; quamobrem tum a Puellis, tum Famulis Bononienſibus matrimonium celebrari oportet coram Parocho, in cujus ditione non quaſi domicilium, ſed verum ipſorum domicilium reperitur.

Sed quoniam argumentatio *a pari* exemplo deſumpta adeo probatur, nos etiam ſimili ratione utemur, ut rem propoſitam magis demonſtremus. Quo tempore ob ignorantiam, rerumque imperitiam Parochus proprius ad implendum Paſchale præceptum, & ad matrimonium ineundum minime dignoſcebatur, quæſtio concitata fuit, ad quem Parochum accedere deberent ceteri Juvenes, qui ſtudiorum cauſa in aliquam civitatem, ſive academiam confluerent. Tunc unanimes fere omnes cenſebant, haud exiſtimandum eſſe proprium Parochum illum, intra cujus limites ejuſmodi Juvenes habitarent, licet diuturnitate aliqua temporis quaſi domicilium ſibi comparaſſent; itaque non licere ipſis manu illius Parochi Divinam Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipere, niſi prius facultatem a Parocho proprii loci impetrarent (*a*). At vero Cardinalis Oſtienſis (*b*) ſapienter expendit graviſſimas difficultates, quibus premerentur ejuſmodi Juvenes, ut Paſchali præcepto ſatisfacerent, & illum proprium eſſe Parochum docuit, ubi quaſi domicilium obtinerent, eoquod prorſus arduum videatur ad Parochum veri domicilii confugere, aut facultatem ab ipſo neceſſariam expoſcere. Hanc eandem opinionem Navarrus attulit his verbis: (*c*): *Videtur ſufficere habitatio bona fide, & ſine fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde non poteſt commode reverti ad ſumenda ſacramenta in loco Parochiæ, ubi habebat domicilium.* Cum igitur Parochus quaſi domicilii ob allatas difficultates ſatis idoneus judicetur, ut ceteris Divinum Euchariſtiæ Sacramentum in Paſchate adminiſtret, ita profecto matrimonium ob eaſdem cauſas, atque impedimenta, ab ceteris celebrari permittitur coram Parocho quaſi domicilii; ita tamen, ut ſtatim hic aditus occludatur, ſi nulla interveniat difficultas, uti conſtat exemplo Puellæ educandæ, & Famulorum, qui verum domicilium in alia Parochia poſſident; ex quo ſequitur, ut nec ejuſmodi Puellis, neque Famulis matrimonium inire liceat coram Parocho quaſi domicilii, ſed Parochus veri domicilii accerſendus neceſſario ſit. Hæc pauca habuimus, quæ tibi reſponderemus; interim gratias, quas poſſumus maximas, tibi perſolvimus, qui hanc nobis ſcribendi occaſionem præbuiſti.

(*a*) Sanch. de Matri. lib. 3. diſp. 23. ſub nu. 21.

(*b*) In ſua celebri Sum. lib. 3. tit. de Parochis n. 7.

(*c*) In Conſil. 1. lib. 3. de Paroch. num. 3.

INSTITUTIO LXXXIX.

Cum viæ campeſtres publicæ præruptæ, ac viatoribus admodum difficiles ſint, & cum Parochis onus incumbat, vel Viaticum infirmis miniſtrandi, vel mortuos efferendi; agricolæ, & vicinorum prædiorum domini liberum illis tranſitum per eadem præbere tenentur. Semitas hujuſmodi non eſſe inter vias publicas recenſendas ob delata per eas cadavera, Cruce prælata. Quænam requirantur, ut via conſtituatur publica. Quomodo ſe gerere debeant Parochi, ſi id forte contigerit.

DElatum nobis fuit a quibuſdam Parochis, Dominos, ſeu Colonos Prædiorum, cum via publica impedita prorſus eſt, omnes aditus occludere, ne tranſeant iidem Parochi per ipſa Prædia, cum Divina Euchariſtia ad ægrotum aliquem, ſeu vita functus ad ſepulchrum defert. Quare has literas encyclicas promulgare decrevimus; ſed quoniam aliquis, licet ignarus, ac imperitus, judicium tamen ſuum, uti moris eſt, ferre volet, & plures fortaſſe non deerunt, qui pro certo teneant, eam viam habendam eſſe publicam, qua Cadaver effertur, prælato Crucis vexillo; ideo literas etiam has ſcribendas duximus, quibus oſtendamus, nullo pacto intercludi poſſe viam privatam Sacerdoti, qui ad ægrotum cum Divina Euchariſtia properat, ſi per viam publicam nullo modo poſſit, vel magna cum difficultate incedere debeat. Idem præſtandum Sacerdoti probabimus, cum ad ſepulchrum cadavera comitari oportet, quin ob hanc cauſam privata in publicam viam convertatur.

A primo exordiamur, quod a jure liquido decernitur (*d*): *Cum via publica vel fluminis impetu, vel ruina amiſſa eſt, proximus viam præſtare debet cuilibet de populo.* Inſuper Bartholomæus Cepolla juris peritiſſimus ita ſcriptum reliquit (*e*): *Quæro penultimo, an quis poſſit ire, ſeu tranſire fundum alienum, & an Dominus poſſit prohibere volentem ire, tranſire per fundum ſuum: & dic, quod ire per agrum alienum fas eſt, Jus non eſt &c. ſed licet ſit fas, & ſit æquum de Jure Divino, tamen non eſt Jus; ideſt, Jus non dat civilem actionem: ubi enim aliquid mihi prodeſt, & tibi non nocet, æquum eſt, ut me non prohibeas, licet Jus ibi deficiat.* Deinde plura exempla enumerat, quibus jus ipſum ſuffragatur, ita ut per fundum alienum tranſire liceat; porro inter alia illud recenſet, *Quando via publica eſt deſtructa.* Quamobrem, ſi quando via publica in ruinam abiit, vel magnis difficultatibus impeditur, *cuilibet de populo* conceditur per alienum fundum liber tranſitus, quanam ratione id recuſari poterit Sacerdoti, qui ad ægrotum cum Sacris Myſteriis accedit, vel defunctum ad Eccleſiam proſequitur, iiſque omnibus, qui tunc Sacerdotem comitantur.

(*d*) In L. Si locus ff. quemadmodum ſervitutes amittunt.

(*e*) In tract. de ſervitut. ruſtic. præd. cap. 2. n. 22.

Suſpicari profecto haud poſſumus aliquem reperiri, qui privatam Sacerdoti viam concedendam affirmet, ea tamen conditione, ut aliquid perſolvatur. Nam quis Chriſtianus pecuniam a Sacerdote repetere audeat, qui aditum depoſcit, ut gravi morbo laborantem Euchariſtiæ Sacramento reficiat, vel preces effundit pro illius expiatione, qui ad tumulum deportatur. Sed his omiſſis, tunc ſolum aliquod pretium jure poſtulari fas eſt, cum publica via deſtructa per fundum alienum iter ſibi quis ſternere contendit, ut domum ſuam, ſive ad agrum commodius revertatur,

(a) In rub. 27. n. 31. St. hujus Civ. nuper ed. t. 1. p. 63

(b) In cel. l. Si quis Sep. ff. de rel. & ſump. fun.

ſive aliam ex eo utilitatem percipiat (*a*): *Si quis ſepulchrum habeat* (ait Ulpianus (*b*)) *& a vicino ire prohibeatur : Imperator Antoninus cum Patre reſcripſit, iter ad Sepulchrum peti precario, & concedi ſolere, ut quoties non debetur ab eo qui fundum conjunctum habeat, non tamen hoc reſcriptum, quod impetrandi dat facultatem, etiam actionem civilem inducit, ſed extra ordinem interpelletur*. Concludit etiam Judicem poſſe impellere, ut tranſitus concedatur, pretio tamen, quod juſtum eſt, ſoluto: *Præſes etiam compellere debet juſto pretio iter ei præſtari, ita tamen ut Judex etiam de opportunitate loci proſpiciat, ne vicinus magnum patiatur detrimentum*. Attamen jure expoſci nequit ab eo pecunia, qui *deſtructa via publica* privatam ſuſcipit ea conditione, ut nullum jus perpetuum aſſequi contendat, ſed tantum *ad tempus*, donec illa in priſtinum reſtauretur (*c*). Interpretes etiam ad Legem *ſi locus ff. Quemadmodum ſervitutes amittuntur*, ſermonem inſtituunt de Privato, qui, corrupta via publica, iter cuilibet præbere tenetur, & inquirunt, an Princeps eidem Privato perſolvere aliquid pro incommodo debeat, idque ex jure affirmant, licet re ipſa non obſervetur: *Præſtare debet* (de vicino ſermo eſt) *cuilibet de populo, ut in foſſatis hujus Civitatis Bononienſis, ſit ſecundum Azonem, ſed an dato pretio a Fiſco, videtur, quod ſic, contra tamen obſervatur*.

(c) Manſi. conſ. 655. n. 30.

Sed jam deveniamus ad illud, quod ſecundo loco propoſitum eſt, utrum privata via in publicam vertatur, ſtatim ac cadaver prælata Cruce per illam infertur. Haud temere ſuſpicamur errorem hunc Plebis *ex lege 2. cap. de Religioſis, & ſumptibus funerum* initium traxiſſe, cum in ipſa Antoninus Imperator ita decreverit: *Invito, vel ignorante te, ab alio illatum corpus in puram Poſſeſſionem tuam, vel lapidem, locum religioſum facere non poteſt. Sin autem voluntate tua mortuum aliquis in locum tuum intulerit, religioſus iſte efficitur. Quo facto monumentum neque venire, neque obligari a quoquam, prohibente Juris religione, poſſe in dubium non venit*. Quidnam ex hac auctoritate contra quæſtionem, quam pertractamus, deſumi poteſt? Agit Imperator de ſepulchro, quod in alieno fundo conſtituitur, nos autem de transferendo per viam privatam cadavere, quod in alio loco, nempe in Eccleſia, aut ſepulchreto humandum eſt. Antoninus non integrum fundum, ſed locum ſepulchri tantummodo religioſum eſſe declarat, *Monumentum*. In noſtra vero quæſtione non ſolum cadaveris translatio cum ſepulcro permiſcetur, ſed illud etiam falſo putatur, non exiguam tantum fundi partem, ſed integram viam Religioſam, & publicam exiſtimari.

Illud ſane omnem dubitandi locum abſtulit, quod jus Canonicum veterem Antonini legem abrogavit, uti Scriptores unanimes fatentur (*d*), inter quos Molinas hæc ſcripta reliquit (*e*): *Illud etiam præmittendum eſt, quod quamvis, Jure Civili conſiderato, eo ipſo quod quis inſerebat mortuum in ſepulchrum, locum religioſum efficiebat, L. 2. Cod. de relig. & ſumptib. funer. hoc tamen de jure Canonico non procedit: immo, quamvis quis mortuum inſerat in ſepulchrum, ſepulchrum ipſum non efficitur religioſum, niſi auctoritate Epiſcopi ad hujuſmodi uſum deputatum fuerit Text. in Cap. Ad hæc, de religioſis domibus. Ex quo infertur, quod tale ſepulchrum factum, non interveniente Epiſcopi auctoritate, poterit vendi, aut alienari, quamvis, Jure Civili conſiderato, alienari non poſſit. Cum enim ratio, & cauſa finalis, quare ſepulchrum, poſtquam corpus in eo humatum erat, vendi, ſeu alienari non poterat, eſſet, quia eo ipſo, quod corpus in eo inſerebatur, religioſum efficiebatur, atque per conſequens non erat in hominum commercio, conſequens etiam eſt, ut, ratione Legis ceſſante, ceſſare debeat ejuſdem Legis diſpoſitio*. Jus autem Pontificium in hac re non ſolum civili anteponitur in ditione Eccleſiæ, ſed in Orbe univerſo, uti Franceſius advertit (*f*). Sin autem hac difficultate omiſſa ad Crucem in alieno fundo prælatam tota quæſtio redigatur, omnis dubitatio diſſolvi facile poterit, ſi, qui hoc in errore verſantur, animo ſuo perpendant, has privatas ædes Archiepiſcopales ob eaodem cauſam habendas fore publicas, ex quo Cardinalis Gabriel Paleottus primus hujus Urbis Archiepiſcopus renunciatus, Crucem præſeferre cæpit, & ſic prodire ea ſuis ædibus, atque in eas reverti: eadem ratione plures Domus privatorum Civium, ac Palatia jam publica cenſeri deberent, quæ tot Crucibus prælatis aditum præbuerunt, quot in Urbe Sodalitia enumerantur, quæ per dies Rogationum Beatæ Virginis effigiem, aut etiam Divinam Euchariſtiam proſequuntur, cum in Feſto Corporis Chriſti per Urbem circumfertur. Tunc enim ſolemnis, ac ſacra pompa eaſdem privatorum ædes, ac Palatia libere pertranſit.

(d) Gonz. c. Abol. n. 4. de Sepult. Toloſ. in Part Jur. Can. l. 1. ti. 25. de Sep. c. 1. Grat. diſc. 910. n. 1. & ſeq.

(e) De Pr. Hiſp. l. 1. c. 24. n. 38. & ſeqq.

(f) De Ecc. Cath. c. 26. n. 136. & 153.

Poſtremo ad viam publicam efficiendam tria requiruntur, ut communis ſit omnibus, ut ſolum illud publicum ſit, aut pecunia publica comparatum, tandem, ut publicum ad locum ipſa perducat. Via quoque publica dicitur, quæ ob diuturnum & immemorabile tempus publica ſemper habita fuit. Publica vero appellari nequit via, quæ undequaque occluditur, aut in qua ſuas arbores quis obtinet (*g*). Itaque ſi, licet Parochus aliquam privatam viam iniverit, cum ad ægrotos Euchariſtiæ Sacramentum detulit, aut Cadavera ad Eccleſiam comitatus eſt, ſi, inquam, dici nullo modo queat ſolum illud ærario publico emptum, ſi propriæ arbores ſemper in eo loco permanſerint, & adhuc permaneant, ſi nemo prohibet fundi aditus obſerari, poſtquam via publica reparata fuerit, quis ſanæ mentis unquam putabit viam privatam converti in publicam, cum nullæ conditiones ex iis interveniant, quæ viam publicam efficiunt, quis, inquam, id putabit ob eam ſolum cauſam, quod Parochus eandem viam aliquando ſuſceperit, cum ſuis muneribus fungeretur: vanum pariter, ac ridiculum eſſet, ſi quis metueret quandam ſervitutem conſtitui, ſi Parochus id frequenter faciat, & etiam diuturnitate temporis fieri poſſe, ut privata via in publicam reddatur. *Nam lege Prætor ait ff. de itinere, actuque privato*, hæc traduntur: *Julianus recte ait eum, qui propter incommoditatem rivi, aut propter quam via publica interrupta erat, per proximi vicini agrum iter fecerit, quamvis id frequenter faciat, non videri omnino uſum eſſe*. Tum quia reſtaurata via publica tranſitus ille ſecluditur; poſtremo, cum notum fecerimus hoc publico mandato vias ejuſmodi privatas non immutari, nec in publicum uſum cedere, quamvis Sacerdos, ut ſuis vacet muneribus, eaſdem vias non ſemel conterat, id ſatis eſt, ne ulla conſuetudo immemorabilis inducatur, ob quam illas fieri publicas contingat.

(g) Conſt. ad St. Urb. l. 1. annot. 22. n. 1. a n. 4. ad 23.

His rationibus agere cum illis poteris, qui contrarium ſibi perſuaſerint. Primum, ſi via publica incedere queas abſque gravi incommodo, privatam in alieno fundo deſeres. Secundo, cum publica via paulatim deſtruitur, Magiſtratus huic negotio præpoſitus de imminenti ruina certior fiat, aut res ad nos

ipſos

ipſos deferatur , qui banc viæ reparandæ cauſam cum Magiſtratu ipſo libenter tranſigemus . Tertio , cum per alienum fundum inter neceſſario habendum eſt , moneatur prius qui fundi claves tenet , non modo urbanitatis gratia , quam viri Eccleſiaſtici ſemper excolere debent , ſed potiſſimum , ne Sacerdos improviſo adventu fores occluſas deprehendat , ex quo ſcandalum , aut diſſidium aliquod excitetur . Ultimo , ſi privata via tenenda ſit , nullum inferatur detrimentum , & brevior ſemita deligatur .

Quam conſentanea ſint hæc poſtrema monita , celebri Moyſis exemplo confirmatur . (*a*). Cum iter per Regionem Amorrbæorum ſuſcipere deberet , hæc prius nuncianda voluit : *Obſecramus , ut nobis tranſire liceat per terram tuam* . (En Urbanitatis exemplum :) *Non ibimus per agros , nec per vineas , non bibemus aquas de puteis tuis , ſed gradiemur via publica , nec ad dexteram nec ad ſiniſtram declinantes , donec tranſeamus terminos tuos . Cui reſpondit Edom : Non tranſibis per me ; alioquin armatus occuram tibi . Dixeruntque filii Iſrael : Per tritam gradiemur viam , & ſi biberimus aquas tuas nos , & pecora noſtra , dabimus , quod juſtum eſt : Nulla erit in pretio difficultas : tantum velociter tranſeamus* . Quibus verbis ſatisfacturum ſe detrimentis omnibus declarat .

(a) Lib. Numer. cap. 20.

Proponas tibi ante oculos , cum privata aliqua via tranſeundum erit , Moyſis exemplum , cui publica via in alterius Regione iter faciendum fuit . Noc ſolum diſcrimen interſit , quod Moyſes Edomem reluctantem , ejuſque exercitum diſſipavit , viamque ſibi ferro patefecit , tu vero manſuetudine , atque officioſa humanitate , ſi quod invenies obſtaculum , & impedimentum , ſuperabis , ſecus autem Sacram Euchariſtiam ad ægrotum deferre , vel Cadaver ad tumulum comitare quacunque via , ac ratione poteris , non prætermittes . Deinde nos admonebis de iis , quæ contigerint , ut jure debitam pervicacibus pœnam irrogemus . Poſtremo noſtram tibi Benedictionem impertimus .

ISTITUTIO XCI.

Invitantur Fideles ad Eccleſiam Metropolitanam promulgata ibidem in Nativitate Domini centum dierum Indulgentia ob recenter detecta Altaria duo , quorum alterum S. Apollinari , alterum S. Ambroſio dicatum eſt . Indicantur cauſa , qua excitare debent fideles , ut ea , qua poſſunt , animi devotione religioſum cultum prædictis Sanctis exhibeant .

QUamvis anno 1605. , cum Alphonſus Paleottus hanc Sedem obtineret , Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ S. Petro nuncupatæ fieri cæperit ædificium , nemo tamen ignorat Altaribus ſemper caruiſſe duas poſtremas Capellas non longe a Presbyterio , & Ara majori collocatas . Quamobrem eadem Altaria concedere pro tenuitate noſtrarum virium propoſuimus , poſtquam perfectum a nobis fuit aliud Altare , ubi Divina Euchariſtia ſervatur . In Tabella primi Altaris Sacrum illud monumentum præclaris coloribus expreſſum oculis fidelium ſubjicitur , cum S. Petrus Apoſtolus in Æmiliam S. Apollinarem Epiſcopum , ac Martyrem miſit , ut Chriſtianam fidem diſſeminaret . In tabella vero alterius Altaris haud diſſimili arte , atque induſtria S. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus exhibetur , cum Theodoſium Imperatorem ab aditu Eccleſiæ prohibuit poſt nefariam cædem , quæ Theſſalonicæ perpatrata fuerat . Arte peritiſſimus reliqua omnia perfecit , quibus eadem Altaria circum exornantur . Nam ſingulari Dei beneficio factum eſt , ut hæc noſtra Civitas adhuc pingendi gloria ſupra cæteras eſferatur . Exhiberi voluimus in priori San. Apollinarem a B. Petro in Æmiliam pro annuncianda Chriſti Religione deſignatum , tum quia veritati parum conſentaneum videtur , quod San. Apollinaris banc Civitatem prætermiſerit , quæ inter Æmiliæ primarias enumeratur ; tum quia longe a veritate abborret , quod S. Zamas hanc primus Epiſcopus Eccleſiam adminiſtraverit , cum ille primos illorum tantum exiſtimari debeat , quorum nomina clare innoteſcunt . Porro affirmari nequit ante S. Zamam alium neminem huic Eccleſiæ præfuiſſe , quæ tunc per tercentum fere annos Paſtore caruiſſet , poſtquam opera S. Apollinaris Chriſtiana fides Bononiam illata fuit . Verum alias id fuſius , & clarius demonſtrabimus.

Jam de alia picta Tabella verba facimus , quæ S. Ambroſium exprimit , cum Theodoſium , uti diximus , ab Eccleſiæ ingreſſu prohibuit : ſatis eſt percurriſſe ſemel præclara ingenii monimenta ab eo confecta , ut ipſius in hanc Civitatem benevolentia dignoſcatur , & quam libenter in ipſa moratus fuerit , quantaque ipſius lætitia , & majorum noſtrorum voluptate Martyrum S. Agricolæ , Sanctique Vitalis Oſſa detexerit . Quamobrem merito vetuſtiores inter patronos hujus Civitatis ipſe recenſetur ; ſed de bis hactenus . Itaque S. Apollinari , ac S. Ambroſio perpetuum monumentum in hac Metropolitana conſtitui voluimus , eoquod primis Sæculis hic Epiſcopatus juri Metropolitico Romani Pontificis tantum ſubjectus , cum deinde Mediolanenſis Eccleſia in Metropolim redacta fuiſſet anno 374. , tunc idem Epiſcopatus San. Ambroſii ſuffraganeus extitit , donec ab ea juriſdictione ſejunctus , Ravennati Eccleſiæ adjudicatus fuit , quæ ſane Eccleſia San. Apollinarem auctorem , ac Parentem habuit , & anno 439. in Metropolim converſa eſt . Noſtra vero Eccleſia eandem conditionem obtinuit , cum Gregorius XIII. ipſam Metropolim declaravit , quod alio loco magis explicabimus . Hæ fuerunt cauſæ , quibus nos adducti perficienda ſuſcepimus , quæ nuper expoſuimus . Nihil aliud ſupereſt , quam gregem amantiſſimum curæ noſtræ traditum magnopere hortari , ut eoſdem ſanctitate præſtantiſſimos viros , ac de nobis ita benemeritos omni cultu , pioque ſtudio proſequatur . Quare , cum proximis diebus Natalitiis ipſorum Altaria primo detegenda ſperemus , centum dies Indulgentiarum impertimus univerſis , qui Pœnitentiæ Sacramento expiati , Divinaque Euchariſtia ſuſcepta , ſemel per eos dies hanc Metropolitanam Eccleſiam adibunt , Sanctoſque Apollinarem , atque Ambroſium ſuppliciter rogabunt , ut nobis a Deo obtineant , quæ ad hanc mortalem vitam ſuſtinendam , beatamque in Cœlis comparandam neceſſario requiruntur .

INSTITUTIO XCI.

Ad Canonicum Joannem Baptiſtam Scarſelli Cancellarium Archiepiſcopalem Epiſtola, qua oſtenditur, duo vel plura beneficia, quæ ſimplicia nuncupantur, niſi juſta de cauſa ab eodem retineri non poſſe. Utrum abſque diſpenſatione Apoſtolica Epiſcopus poſſit alicui tertium, quartum, & quintum beneficium ſimplex iccirco conferre, quia prima duo Beneficia ad vitam honeſte ſuſtentandam ſatis eſſe non videntur. Utrum aliqua intercedat diſcrepantia inter beneficia liberæ collationis, & ea, quæ ad jus Patronatus ſpectant. Quid circa hanc rem decerni ſoleat a Sacra Congregatione. Utrum Nepos illius, qui Parochiam abdicavit, impediri poſſit, quominus ad eandem obtinendam candidatus interveniat. Senſus Conſtitutionis S. Pii V. quæ ad hoc ſpectat, indicatur.

PAucis abhinc diebus quendam in hac diœceſi reperiri nobis pateſeciſti, qui ſecundum beneficium ſimplex obtinuit, cum primum haud ſufficeret pro honeſta illius ſuſtentatione, cum vero hæc duo ſimul Beneficia ſatis eſſe nondum videantur, tertium Beneficium ſimplex Juriſpatronatus Laicalis ipſi proponitur. Revocari tamen in dubium ſignificas, utrum pro retinendo tertio hoc beneficio Apoſtolicæ Sedis Auctoritas requiratur. Inſuper, quidam Parochus hujus diœceſis ſponte dimiſit Eccleſiam ſuam, idque legitimas ob cauſas, nos ipſi probavimus. Deinde publicum examen indiximus, interque competitores nomen Sacerdotis deprehendimus, quem ex Fratre Nepotem Superioris Parochi eſſe cognovimus. Quamobrem ſuper his opinionem noſtram tibi explicabimus, ut qua ratione in poſterum, conſilioque utaris, tibi clarius innoteſcat. A primo capite exordiamur. Sic autem decernit Tridentina Synodus (*a*): *Statuit, ut in poſterum unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrunque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri.*

Non deſunt Theologi, qui docent conferri poſſe ab ipſo Epiſcopo tertium, quartum, & quintum etiam Beneficium ſimplex, & optimo jure retineri, ſi duo priora beneficia pro honeſta vitæ ſuſtentatione non ſufficiant, nec ullo modo Pontificis facultatem expoſcendam: Etenim cum permittat Concilium Tridentinum *aliud ſimplex Beneficium ſufficiens* illi, qui neceſſaria ad vitam honeſte ducendam ex primo Beneficio haud ſatis percipit, ideo tertium, quartum, & quintum etiam Beneficium *aliud ſufficiens* appellari nequeunt, donec *unum ſatis* non conſtituerint. Porro ſic argumentantur Theologi (*b*). Accedit etiam ante Tridentinam Synodum nulla lege vetitum fuiſſe plura ſimplicia Beneficia in unum conferri, ſi ad vitam ſuſtinendam neceſſaria judicarentur (*c*). Tota in eo diſputatio vertebatur, utrum id liceret, poſtquam honeſta ſuſtentatio comparata fuiſſet, quod Innocentius approbavit (*d*), interpretes vero jure id concedi poſſe recuſarunt (*e*). Cum igitur Tridentina Synodus hanc ſolum controverſiam de medio auferre voluerit, quiſque facile intelligit nequaquam prohiberi, ne tertium, quartum & quintum etiam Beneficium in aliquem conferatur, & ab eo retineatur, ſi duo, quæ prius aſſequutus eſt, ad vitam alendam ſatis eſſe non exiſtimentur, plura vero ſimul congeſta beneficia ſufficientem ſuſtentationem minime excedant.

Poſtremo Tridentina Synodus (*f*) *conferendi* vocabulo ſemper utitur: *Singulis conferatur &c. cui confertur &c. eidem conferri &c.*, quo quidem vocabulo contineri, & explicari nequeunt Beneficia *Juriſpatronatus*, ſed alia ſolum *Præſentationis*, *Inſtitutionis*. Quare nullo pacto Laicis interdictum dici poterit, ut ad tertium, quartum, & quintum Beneficium, quæ jure ad illos pertinent, Clericum aliquem nominent, qui duobus aliis Beneficiis jam præditus eſt, licet ſufficere ipſi, vel non ſufficere ad honeſte vivendum videantur. Ita Maſſobrius tradit (*g*), qui conſuetudinem etiam unanimi aſſenſu comprobatam teſtatur; eandemque ſententiam Panimollius complectitur (*h*).

Attamen, ſi Sacræ Concilii Congregationi parendum eſt, uti oportet, quæ idem Concilium ſola interpretatur, contrarium omnino ſtatuendum eſt iis omnibus, quæ paulo ante expoſuimus; Concilium *quidem aliud ſimplex beneficium* Clerico permittit, ſi primum jam collatum ad vitæ ſuſtentationem nequaquam ſufficiat, uti ſuperius dictum eſt, quo loco Concilium numero ſingulari utitur. Item de alio Beneficio ſimplici, ſed ſufficienti agit Concilium, de ſecundo tamen Beneficio haud ſufficienti nequidem verbum facit. Quamobrem Sac. Congregatio Concilii interpres declarare potuit, ſi ſecundum Beneficium minime ſufficiat, conferri haud poſſe alia Beneficia, licet ad Clericum ſuſtentandum ſatis eſſe nequeant. Inſuper notiſſimum *in jure* habetur, nomina *Præſentationis*, *Collationis*, & *Inſtitutionis* non ſemel permiſceri. Itaque cum eodem loco Concilium nomen *collationis* adhibuerit, ideo Sacra Congregatio interpretari, ac decernere potuit nomine *collationis*, *præſentationis*, & *Inſtitutionis* rem eandem intelligi, ac conſtitui. Qua de re, ſi nequit Epiſcopus ſua auctoritate tertium ſimplex Beneficium in illum conferre, qui duobus aliis, licet non ſufficientibus, præditus eſt, ob eandem cauſam non conceditur Laicis tertium ſimplex beneficium *Juriſpatronatus* impertire Clerico, qui alia duo beneficia ſimplicia jam obtinet, ſive pro illius vita ſuſtinenda ſufficiant, ſive non ſufficiant; ideoque neceſſaria utriuſque Apoſtolicæ Sedis auctoritas judicatur.

Nunc ſupereſt, ut videamus, utrum hæc etiam Sacræ Congregationis exemplis confirmentur. Ac primum Sac. Congregatio permittit Epiſcopo in eum Clericum, qui ex primo ſimplici Beneficio ſatis honeſte ſuſtentari nequit, ſecundum Beneficium ſive ſufficiens, ſive haud ſufficiens conferre, licet *ſub eodem tecto*, modo tamen inter ſe diverſa extiterint (*i*). Illud etiam probat Sac. Congregatio (*k*), ut aliquod ſimplex Beneficium in eum conferatur, qui plures habet penſiones Eccleſiaſticas, quæ honeſtam ſuſtentationem ſuppeditare nequeunt. Siquidem Beneficia penſionum nomine non continentur (*l*). Concedit Sac. Congregatio Presbyteris obtinentibus plura pia legata, ſeu Capellanias Juriſpatronatus Laicorum, quæ vera Beneficia non putantur, concedit, inquam, ut Epiſcopi facultate interpoſita, ſimplicia Beneficia conſequantur, uti inferius demonſtrabimus; haud tamen concedit, ut abſque Apoſtolicæ Sedis auctoritate tertium Beneficium tribuatur illi, qui duo jam acceperit, licet ad ipſum alendum non ſufficiant (*m*). Neque tandem concedit, ut, qui duobus beneficiis præditus eſt, tertium licet Laicalis Juriſpatronatus quoque retineat. Qua de re

in

(a) Seſſ. 24. c. 17. de Reformat.

(b) Anton. de Regim. Eccl. lib. 3. c. 2. n. 4. Carol. Ant. de Luca ad Ventrigl. in Praxi par. 2. an. not. 27. n. 3. Panimoll dec. 37. nu. 98. Barb. de Epiſc. alleg. 62. n. 90.

(c) Navar. conſ. 10. & 19. n. 2. de Præb.

(d) Cap. Cum jam dudum de Præbend.

(e) Garzias de Benef. par. 11. c. 5. n. 269. & ſeqq. n. 279 & 306.

(f) Loco cit.

(g) In Praxi haben. di concur. requiſ. 27. dub. 98. per tot.

(h) Deciſ. 32. n. 20. & ſeqq.

(i) In Cauſ. Camerin. die 4. Nov. ann 1716.

(k) Lib. 66 Decr. pag. 482.

(l) Garzia de Benefic par. 11. c. 3. n. 310 & 18. Maſſobr. in Praxi habendi concurſ. requiſ. 7. dub. 27. & 29.

(m) Fagn. c. Cum jamdud. n. 35. & 78. de Præb.

in ſuffragio Cardinalis Paulucci, cum in Sac. Concilii Congregatione Secretarii munus gereret, hæc leguntur (*a*): *Dubitatum fuit, an habens duo Beneficia ſimplicia, tertium de Jurepatronatus ad præſentationem Patronorum authoritate Ordinaria aſſequi & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica. Sacra Congregatio cenſuit, tertium Beneficium ſimplex, etiamſi de Jurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ authoritate.* Item die 14. Novembris anno 1654. Sac. Congregatio hanc ſententiam evulgavit (*b*): *Sacerdos Joannes Hyacinthus Frazza proviſus ab Ordinaria de tribus Beneficiis ſimplicibus de Jurepatronatus tenuis reditus ad neceſſariam ſuſtentationem inſufficientibus, humiliter petit declarari, an abſque diſpenſatione Apoſtolica poſſit illa retinere. Sacra &c. reſpondit, non poſſe abſque diſpenſatione Apoſtolica retinere.* Cum nos pariter Secretarii munere fungeremur; Epiſcopus Bitecten. plura a Sac. Congregatione poſtulavit, quibus die 22. Novembris anno 1721. Sac. Congregatio his verbis reſpondit: *An obtinens primum Beneficium ſive liberæ collationis, ſive de Jurepatronatus laicorum, ad ſui ſuſtentationem ſufficiens, poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica retinere ſecundum de Jurepatronatus.* Sac. Congregatio reſponſum hoc dedit: *Negative*. Deinde id ſecundo loco petitum fuit: *An obtinens duo Beneficia ſive liberæ collationis, ſive de Jurepatronatus laicorum, minime ſufficentia ad congruam ſuſtentationem, poſſit retinere tertium, & quartum de Jurepatronatus laicorum abſque diſpenſatione Apoſtolica.* Sacra Congregatio ita reſpondit: *Negative & ad mentem*, videlicet, ne Epiſcopus moleſtiam ullam afferret iis, qui præditi jam duobus Beneficiis non ſufficientibus, aut liberæ collationis tertium pariter, vel quartum Beneficium Juriſpatronatus Laicalis bona fide poſſiderent. Tertio quæſitum eſt: *An id quod procedit in retentione Beneficiorum, procedere etiam debeat in Legatis Piis, & Capellaniis de Jurepatronatus Laicorum*, & e Sacra Congregatione reſponſum fuit: *Negative*. Porro hæ ſententiæ promulgatæ fuerunt die 6. Decembris anno 1721.

(*a*) Apud Barb. Jur. Ecc.un.l.3 c.13.n.t 9

(*b*) In Cauſa Alexana l.19. Dec.p 625.

His explicatis, verba de eo facienda ſunt, quod ſecundo loco propoſuimus, utrum Nepoti jure permittatur in Parochiam ſubrogari, quam ejus Avunculus libere dimiſit, quod ſane ab æquitate alienum non judicamus, & facile oſtenditur *ex capitol. ex parte 1. De Officio Judicis Delegati*. Difficultas aliqua deſumi poteſt ex Conſtitutione S. Pii V., in qua, cauſis expoſitis, ob quas Epiſcopi dimiſſiones ejuſmodi, ac Reſignationes excipere poſſunt, hæc ſtatim ſubjiciuntur (*c*): *Cæterum præcipimus, atque interdicimus, ne ipſi Epiſcopi, aut alii collatores de Beneficiis, & Officiis reſignandis prædictis, aut ſuis, aut admittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere. Quod ſi ſecus, ac etiam quidquid præter, aut contra formam prædictorum fuerit a quocumque modo temere attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere*: His tamen verbis Nepos Parochi dimittentis Eccleſiam nullo pacto ab examine ſecluditur. Nam Pontifex ſolum complectitur affines, ac familiares illius, in cujus manu beneficium dimittitur; nec ullam de publico examine mentionem habet, in quo ſane beneficium non arbitrio Epiſcopi, ſed examinantium ſuffragiis confertur.

(*c*) §.5.

Attamen, licet Nepotes, & Conſanguinei Parochi dimittentis beneficium, ad examen publicum alias convenerint, tamen id in poſterum omnino interdicimus. Equidem plurium excuſorum negligentia S. Pontificis conſtitutio mendoſa in lucem prodiit; non enim *admittentium*, ſed *dimittentium* vocabulum ſubſtitui oportere Fagnanus ſapienter advertit (*d*). Profecto eadem conſtitutio cum exemplari prius comparata libro ſeptimo Decretalium inſerta fuit, quæ Typis editæ, ſed nunquam promulgatæ fuerunt, quibus conficiendis præfuit accuratiſſimus Cardinalis Pinellius, quo tempore Clemens VIII. Pontificatum gerebat. Porro non vocabulum *admittentium*, ſed *dimittentium* ibi deprehenditur; ex his conſtat non tantum Epiſcopi, ſed etiam Parochi beneficium dimittentis conſanguineos per eam Conſtitutionem intelligi. Aliam pariter Sac. Congregationis ſententiam Fagnanus commemorat (*e*), quam nos hoc loco deſumptam ex actis ſubjiciemus (*f*): *Quærit a Sac. Congregatione Sacri Concilii Tridentini Epiſcopus Cremonenſis, an Conſtitutio Sanctiſſimi Domini Noſtri Pii Papæ V. felicis recordationis &c. habeat locum in Eccleſiis Parochialibus, & Beneficiis curam animarum habentibus, & quæ per Concurſum magis idoneis conferri debent ex Decreto Concilii Tridentini cap. 18. ſeſſ. 24. ita ut ſi Familiaris aliquis Epiſcopi, vel conſanguineus reſignantis comparuerit, & in Concurſu ad hujuſmodi Beneficium Curatum, ut ſupra, vacans, cum aliis ſe examinari petierit, admitti non poſſit, & ſi admiſſus ad examen, & ut idoneus ab Examinatoribus relatus fuerit, ei Beneficium conferri non poſſit &c. Sanctiſſimus Dominus Noſter Gregorius XIII. etiam ex ſententia Sacræ Congregationis Concilii declaravit, locum habere, & ideo monendum Epiſcopum, ne hujuſmodi familiares, aut conſanguineos admittat ad Concurſum.*

(*d*) C.Non ſine, de Arbitris.

(*e*) Loco cit n.51.

(*f*) L.1. Dec.p.145. & 146.

Neque illud ponderis quidquam habet, quod contra objicitur, nempe, liberis examinantium ſuffragiis conferri beneficium, cum publicum examen indicitur. Etenim ad illos tantum ſpectat judicium ferre de illorum doctrina, atque ingenio, qui Beneficium expetunt. Quod ſi paria ſuffragia deprehendi contingat, tum licet Epiſcopo alterum ex idoneis Clericis ad beneficium ſuo ſuffragio deligere. Ad Epiſcopum tamen ſpectat unice, quis magis idoneus ſit, judicare, ex quo ſane judicio decernitur omnino qui Beneficium aſſequatur. Quare cum Parochiæ per examen publicum conferendæ plurimum ob hanc cauſam ab Epiſcopo dependeant, prudenter ſancitum eſt, quoties id fieri contigerit, ut Sancti Pii V. Conſtitutio pariter obſervetur. Hæc pauca tibi monenda habuimus.

INSTITUTIO XCII.

De Miſſarum Eleemoſynis, quæ celebrari ſolent in peculiari aliqua Eccleſia Diœceſis. Sacerdotibus omnino vetitum eſſe Miſſam applicare pro iis, a quibus deinde ſtipendium forte invenient. Utrum liceat Confeſſariis Miſſam Pœnitentibus injungere a ſemetipſis, vel in ſuis Eccleſiis celebrandas. Utrum ſibi, vel ſuis Eccleſiis aliquid tribuere poſſint earum rerum, quæ a pœnitentibus reſtitui ſolent, cum ignoratur ad quem Jure pertineant.

IN Oppido diœceſis noſtræ, quod Baragazzam nominant, nobiliſſimæ Familiæ Pepulæ Comitatu, SS. Virginis Mariæ Effigies magno hominum concurſu, ac pietate, & fama prodigiorum celeberrima collocata eſt in Eccleſia, quæ e Boccadirio nuncupatur. Ab anno 1480. ad hanc uſque diem Beneficia ſingula-

Digitized by Google

gularia in eos liberaliſſime Deus contulit, qui in eo loco B. Virginis opem, ac patrocinium implorarunt. Summi quoque Pontifices pluribus Indulgentiis fidelium animos excitarunt, ut eandem Divinæ Parentis Imaginem ſummo ſtudio, ac Religione proſequerentur. Attamen quaſdam corrupielas inductas eſſe percepimus in celebrandis, & applicandis Miſſarum Sacrificiis, quæ in ipſa Eccleſia indicuntur. Plures enim, qui ſacrum facere abſque ſtipendio nolunt, ſi illud deſit aliquando, rem divinam conficiunt pro illo, qui primus deinde ſtipendium erit collaturus, licet ipſe Sacerdotis conſilium, ac voluntatem ejuſmodi penitus ignoret. Accedit etiam, quod aliqui Confeſſarii ſibi Miſſarum ſtipendia congerant ab iis, quibus pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrant. Quapropter, niſi corruptelis ejuſmodi ſtatim occurramus, muneri noſtro deeſſe plurimum videremur. Ac primum, cum Pontificatum gereret Clemens VIII., illud in Sac. Congregatione Concilii propoſitum, & examinatum fuit: *Superioribus diebus ſignificatum fuit Sanctiſſimo Domino Noſtro, paucis abhinc annis in Hiſpania novam conſuetudinem recentiorum aliquot Theologorum opinioni nixam, ſenſim receptam, in dies magis invaluiſſe, ut Sacerdotes Miſſam celebrantes, ejus valorem applicent his, qui poſtea Miſſæ celebrationem poſtulaturi, ac pro ea eleemoſynam præbituri ſint, tametſi, antequam Miſſæ Sacrificium perageretur, neque a Sacerdote illud rogaſſent, neque ei hac de cauſa eleemoſynam præſtitiſſent*. Sacra autem Congregatio poſt accuratam rei diſquiſitionem his verbis reſpondit: *Quam rem cum Sanctitas Sua ad Sacram Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum pro materiæ gravitate examinandam rejeciſſet, in Sacra Congregatione primum de ea actum fuit diligentiſſime, ac deinde relatum ad Sanctitatem Suam, quæ ex ejuſdem Congregationis ſententia hujuſmodi conſuetudinem tanquam pluribus nominibus periculoſam, Fidelium ſcandalis & offenſionibus obnoxiam, atque a vetuſto Eccleſiæ more nimis abhorrentem, exploſit, ac improbavit*. Clemens VIII., uti modo dictum eſt, rem totam Sacræ Congregationi examinandam commiſit. Paulus autem V. peracto diligenti examine, Sacræ Congregationis ſententiam auctoritate ſua comprobavit, eamque datis ad univerſos Epiſcopos literis promulgavit (*a*).

(a) Paſq. de Sac. novæ Leg. q. 168.

Perpauca de Confeſſariis verba faciamus, qui a fidelibus, quos ad Pœnitentiæ Sacramentum excipiunt, ſtipendia ſibi comparant pro Miſſis, quibus in eadem Eccleſia, ubi Confeſſiones audiunt, ſive in alia deinde ſatisfaciunt. Non ignoramus licere Confeſſariis Miſſas aliquas celebrandas Laicis indicere pro criminum expiatione. Id enim inter opera ſatisfacientia merito recenſetur, eoquod crimina ſua confitentes aliquam pecuniæ ſummam impendunt, & tanquam ſacrificii cooperatores, peculiari quodam modo participes fiunt ejus fructus, qui *ſatisfactorius* appellatur. Attamen non ignoramus, quæ S. Carolus Borromæus admonuit, & Confeſſariis præcepit (*b*): *Non modo petat, ſed nec velle ſe habere ſignificet pecuniam, aliamve rem pro ſuſcepti in Confeſſione laboris munere, immo verbis, vel potius factis ab his omnibus abhorrere demonſtret. Cum pro pœnitentia Miſſas injunxerit, ſibi, aut Eccleſiæ ſuæ, aut Monaſterio dicendas non addicat. Quod idem ſervabitur in reſtitutionibus incertis, aut votorum commutatione, aliiſque hujuſmodi. Nec ipſe pecuniæ, aliuſve rei reſtituendæ provinciam aſſumat, niſi neceſſitas ad id eum adegerit, ne ſcilicet Pœnitens dignoſcatur: tumque apocham recipiat ab eo, cui reſtitutionem contulerit, quam poſtea Pœnitenti tradet: ita denique ſe gerat, ut nec minimam avaritiæ labis ſuſpicionem contrahat*, cum hæc ita ſe habeant ſub pœna *ſuſpenſionis a Divinis ipſo facto* Sacerdotibus interdicimus Sacrum facere, illudque applicare pro iis, qui ſtipendium præbituri ſint, & qui a Sacerdote minime id poſtulaverint, antequam Miſſæ Sacrificium conficiatur.

(b) In Inſt. ad Conf. p. 1. 4. Act. Ecc. Med.

Qui peccata confitentibus Miſſas celebrandas irrogent, *ſub pœna ſuſpenſionis ab audiendis Confeſſionibus ipſo facto* præcipimus, ne ſtipendia ſibi, vel Eccleſiis ſuis tribuenda capiant pro Miſſis, quibus ipſi, vel alii Sacerdotes in iiſdem Eccleſiis ſatisfaciant.

INSTITUTIO XCIII.

Epiſtola ad Vicarium Generalem habita. Utrum Simoniæ labe afficiatur is, qui pecuniam largiter impendit, ut ſe lite eximat, in cauſis beneficialibus. Quænam requirantur, ut hoc Jure fieri poſſit. De Arbitris cauſarum ad beneficia ſpectantium, & cuinam præcipue rei animum, mentemque adjungere ipſi debeant.

CUm in Eccleſia Collegiata hujus diœceſis vacatio contigerit Canonicatus de jure patronatus Laicalis, ſuiſque ſuffragiis patroni inter ſe maxime diſcrepaverint, qui diverſos omnino Clericos nominarunt, lis excitata eſt inter ipſos electos ad beneficium, in qua tanquam Judex Ordinarius cujus eſt rem primo dijudicare, ſententiam Clerico A. propitiam tuliſti: Clericus autem B. ad Sac. Romanæ Rotæ Tribunal ab hac ſententia provocavit, ubi cauſa bis propoſita nihil definitum fuit. Quamobrem Clericus idem B. poſt graviſſimas expenſas rationibus etiam ſuis parum confidens, pollicitus eſt competitori ſe ceſſurum eſſe cauſæ, ſi pecunia, quam in peragendo hoc judicio ſolverat, ſibi redderetur. Id minime inficiatur Clericus A., qui remoto Competitore nequaquam dubitat, quin unanimes Patroni ſibi tantum ſuffragentur: ſed monitus fuit cavendum eſſe magnopere, ne veræ Simoniæ labem contraheret, ſi eam pecuniam reſtitueret. Qua de re conſilium a peritiſſimis viris poſtulavit, iique reſponſum ejuſmodi fecerunt, unum, vel plures arbitros accerſiri poſſe, qui judicarent abdicandum eſſe a Clerico B., ipſique pecuniam expenſam a Clerico A. perſolvendam, quod prius cum arbitris conſtitui poſſet. Heri veſperi, cum nos de more convenires opinionem noſtram ſuper hac re popoſciſti, eamque breviter nunc explicabimus. Ac primum, cum agitur etiam de Beneficiis, lites numerata pecunia licite dirimuntur; negocium tamen, de quo agitur, componi hac ratione nequit, quin Simoniæ labes intercedat. Quamobrem ab æquitate alienum eſt conſilium, quod nuper expoſuimus, idque Clericis iiſdem diſſidentibus ſtatim patefacies. Nos pariter de errore, in quo verſantur maximo, ipſos ad nos accitos clare, graviterque admonebimus.

Lites numerata pecunia dirimi poſſe adfirmavimus, quod Cœleſtini III. præclara Decretali comprobatur (*c*). Etenim Præpoſitus Eboracenſis ſuo Archiepiſcopo pecuniam erogaverat, ut finem moleſtiis faceret ob quædam Beneficia, quibus Præpoſitus ipſe fruebatur. Qua de re Pontifex arguit vehementer Archiepiſcopum, qui poſt datam fidem, acceptamque pecuniam Præpoſitum novis moleſtiis perſequeretur; nec iiſdem litteris Cœleſti-

(c) C. Dil. 27. de Sim.

ſtinus III. Præpoſitum improbat, quia pecuniam ob eam cauſam tradiderat: ex his conſtat pecuniam licite ſolvi poſſe, etiam cum de beneficiis res agatur, ut litigiis aditus occludatur. Porro id Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ monimentis, exemplisque corroboratur. Proditum eſt, ab Odoacre Rege Erulorum, qui totam Italiam invaſerat, tributum Romano Pontifici imperatum fuiſſe, antequam Pontificatum ſuſciperet: eandem legem, & inſtitutum Gothorum Reges, qui deinde Odoacri ſuffecti ſunt, per maximam vim, & injuriam retinuerunt. Juſtinianus Auguſtus idem tributum elicuit, aſſerens, quod Imperium ſimul, & jura Gothorum obtineret. Injuſtiſſima hæc conſuetudo ad Conſtantinum IV. Imperatorem permanſit, qui *barbatus* vulgo nuncupatur. Ipſe S. Agathonem Pontificem, & cæteros in poſterum, qui ad gerendum Pontificatum eligerentur, ab ejuſmodi tributo vindicavit (*a*).

(*a*) Anaſt. Bib. in vita Agath.

Cum S. Gregorius Pontifex omnium ſuffragiis renunciatus ab hoc honore declinare vellet, ad Mauritium Imperatorem literas dedit, ipſumque maximo ſtudio rogavit, ne ſuam electionem confirmaret. Hæc tamen epiſtola intercepta fuit a Germanio Urbis Præfecto, qui ad Mauritium ſcripſit graviſſimis verbis, ac ſententiis, commune bonum, ac felicitatem id requirere, ut ſumma Eccleſiæ regendæ poteſtas Gregorio traderetur. Quamobrem Mauritius, qui Gregorii virtutem cognitam ſatis, ac perſpectam habuerat, cum ille Conſtantinopoli verſaretur, ejus electionem probavit (*b*). Itaque S. Gregorius coactus rerum adminiſtrationem ſuſcipere, iniquum tributum ſolvere non prætermiſit. Idem Pontifex graviſſime queritur (*c*) de hujus tributi conditione, & Mauritium Imperatorem vehementer redarguit. In dubium tamen vocatur, an commentaria, quibus ejuſmodi querimoniæ continentur, S. Pontifici Gregorio tribuenda ſint (*d*). Nam Cave potiſſimum advertit eam ſcribendi rationem haud S. Gregorio Magno, ſed S. Gregorio VII. potius convenire, quam opinionem Thomaſſinus quoque amplectitur, uti inferius demonſtrabimus. Hanc igitur controverſiam miſſam faciemus, & id ſolum, quod Chriſtianus Lupus ſcriptum reliquit (*e*), commemorabimus: *Perſolvit tamen optimus Gregorius, quod nempe, nec Papatum declinare poſſet, nec Principis avaritiam moderari: Solus Princeps, non ipſe fuit ſimoniacus, quia iniquam, atque inevitabilem vexationem redemit*; Idem etiam exemplo Conſtantinopolitani Patriarchæ magis oſtenditur, qui poſtquam deſignatus eſt, ordinari nequit, niſi tributum antea Turcarum Præfecto exſolverit: Quippe: *Non ea crimini* (ait Thomaſſinus (*f*)) *vertenda eſt Græcis neceſſitas tributi, ſed in ambiendo certatim Patriarchatus culmine nefanda cupiditas, qua ad majus in dies tributum ſolvendum ultro proſiliunt.*

(*b*) Joann. Diac. l. 1. vitæ S. Gr. c. 39. & ſeq.
(*c*) L. 10. c. 1 Gall. Hiſt. &c.
(*d*) Gr. t. 2. Hiſt. Ecc. p. 323. Cave in Hiſt. Scr. Ecc.
(*e*) T. 3. in Con. Gener. ed. p. 127
(*f*) De Ben. par. 3. l. 1. c. 60. n. 10.

Poſtremo adfirmavimus lites etiam circa beneficia componi quidem poſſe, ſi pecunia numeretur, id tamen accommodari nullo modo poſſe cauſæ, quæ nunc in diſceptatione verſatur. Nam rerum ejuſmodi Scriptores inter cætera, quæ neceſſaria putant, ut liceat pecunia finem imponere diſſidiis circa Beneficia, illud præ cæteris requirunt, ut qui ſolvit pecuniam nullum jus ab *beneficium*, ſed tantum *in ben ficio* obtineat; quæ ſane conditio ex Decretali Lucii III. deſumitur (*g*). Admonitus fuerat Pontifex quendam Clericum ad dignitatem Eccleſiaſticam electum *paucis contradicentibus*. Perceperat etiam, quod eodem Clerico ſciente, ac probante ipſius amicus *ei qui diſcordiæ magiſter videbatur, certæ quantitatis munus exſolvit, & ſic, quam prius ſuſtinebat, contradictio quievit*. Quam ob cauſam electo Clerico Pontifex indicit, ut dignitatem quamprimum dimittat, eaque ſententia utitur: *Nihil prodeſt homini, ſi univerſum Mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur*. Canonum Interpretes ſimul conferunt ſuperius allatam ſententiam *in cap. Dilectus de Simonia*, cum hac Lucii III. *in cap. Matthæus pariter de Simonia*, atque unanimes advertunt fuiſſe *jus in re* pro beneficiis, ſi prima illa ſententia ſpectetur, ſi vero ſecunda perpendatur fuiſſe *jus ad rem*, nempe ad Dignitatem; quod ſane jus imperfectum exiſtimatur. Quippe minor pars, quæ ad eligendum Clericum non conſenſerat, litem inſtituere, ac rationes proferre poterat, ne electio illa confirmaretur (*h*), id apertiſſime tradit S. Thomas: *Antequam alicui acquiratur jus in Epiſcopatu, vel quacumque dignitate, vel præbenda, per electionem vel proviſionem, ſeu collationem, ſimoniacum eſſet adverſantium obſtacula pecunia redimere, ſic enim per pecuniam pararet ſibi viam ad rem ſpiritualem obtinendam; ſed poſtquam jus alicui jam acquiſitum eſt, licet per pecuniam injuſta impedimenta removere. Si non eſt ſibi acquiſitum jus per electionem, nullo modo poteſt pecuniam dare adverſario, ut deſiſtat. Si autem eſt ei acquiſitum jus, poteſt aliquid dare, non ut pretium prælationis, ſed ut redemptionem vexationis propriæ* (*i*). Sic autem S. Raymundus Sanctiſſimi Doctoris Diſcipulus idem teſtatur (*k*).

(*g*) C. Matt. 23. de Sim.
(*h*) Gonz. c. cit. Matt. n. 2. q. 100. a. 2. ad 3.
(*i*) Ex quat. 10 ſent. di. 25. q. 3. a. 2. q. 1. ad Sep.
(*k*) In ſum. l. 1. tit. 1. de Sim. §. 20.

Altera conditio, quæ pariter exigitur, ut liceat pecunia diſſidium circa Beneficia componere, in eo poſita eſt, ut jus clare ſuffragetur illi, qui pecuniam ſolvit, & injuſte vexetur ab eo, qui pecuniam accipit. Quod ſi aliter fuerit, qui pecuniam expendit, non animi tranquillitatem, & quietem eo pretio ſibi comparat, quæ inter res temporarias recenſentur, ſed jus quoddam in rem ſpiritualem pecuniæ vi ſibi conciliat; equidem S. Thomas eo loco, quem nuper memoravimus, pro certo has duas conditiones interponi ſtatuit: *Injuſta impedimenta, & jus in re manifeſtum*: iiſdem fere verbis utitur S. Antoninus (*l*): *Quanto ratione redimendæ vexationis, & antequam jus acquiratur alicui in Beneficio, vel dignitate, non licet dare ad redimendam vexationem ſuam, alias Simonia eſſet; ſed poſtquam fuerit adeptus, & jus ſibi acquiſitum, vexationem ſibi injuſte factam ſuper Eccleſia, vel Beneficio, vel dignitate licet pecunia redimere, ſed non juſtam vexationem, ut ſi juſte accuſaretur vel hujuſmodi*: Ob has cauſas *injuſtiſſimæ vexationis, & aperſiſſimi juris* Summi Pontifices tributum abſque Simonia perſolvebant, ut ipſorum electio ab Imperatoribus confirmaretur. Ob cauſas eaſdem Jacob improbandus non videtur, qui ab Eſau jus Primogeniti ſibi comparavit: *Jus* (inquit S. Thomas (*m*)) *Primogenituræ debebatur Jacob ex Divina electione, & ſuam vexationem redemiſſe intelligitur.*

(*l*) Part. 2. Sum. tit. 1. c. 4. in fine §. 2.
(*m*) Q. cit. 100. a. 2. in riſp. ad quintum arg.

Cum hæc ita ſe habeant, ſi hæc omnia conferre velis cum cauſa, de qua agitur, certo deprehendens a veritate alienum non eſſe id, quod initio diximus, pecuniam ſolvi jure poſſe ad lites circa Beneficia componendas, id tamen quæſtioni, quæ in medium adducitur, minime ſuffragari. Nam, ut pecuniam liceat exſolvere, non debet intercedere *jus ad rem*, *ſed in re*, illudque aperte conſtet neceſſe eſt. Inſuper injuſtam vexatio-

nem

nem competitoris, qui pecuniam accipit, manifeſto probari oportet. Clerici vero A., & B. *jure ad rem* ſolummodo præditi ſunt, ſi ratio *Præſentationis* habeatur, quæ utrique per legitimos Dominos collata fuit. Neque *ullum jus in re* Clericus A. conſequitur ex prima ſententia, quam propitiam retulit, cum interpoſita fuerit provocatio ad alios Judices, qui rem totam ſecundo loco dijudicare poſſunt, idque primæ ſententiæ effectum impediverit. Poſtremo quis adfirmare unquam valeat jus certum, & manifeſtum a Clerico A. poſſideri, ipſumque a Clerico B. Competitore certiſſime, atque injuſte vexari? Siquidem contrarium deſumitur ex eo, quod hæc cauſa bis propoſita fuit in Sacro Romanæ Rotæ Tribunali, ubi poſt accuratam diſquiſitionem nihil peculiare ſancitum eſt.

Sed jam de conſilio eligendi arbitros pro dirimenda hac controverſia verba faciamus. Qua ratione id excogitatum fuerit intelligere ſane non poſſumus. Nam ſi ipſi judicium æquitati conſentaneum ferre velint, illud proculdubio expendere debent, utrum Clericus A. *jus habeat ad rem, vel in re*, an illud manifeſtum ſit; utrum tandem a Clerico B. injuſte divexetur, atque ita cauſa reducitur ad eadem principia, quæ modo expoſuimus, ipſique arbitri fateri cogentur haud licere pecuniæ ſolutione hanc litem componere.

Si, qui conſilium hoc dederunt, parumper in jure Canonico verſarentur, haud novum, & inuſitatum eſſe deprehenderent ejuſmodi arbitros eligere. Alexander III. (a) nequaquam pecuniam in cauſa Beneficiali ſolutam improbavit, quam delecti Arbitri conſtituerant. Inſuper Canonum interpretes (b) docent æquum eſſe Laudum ab Arbitris preſcriptum, ſi jus pecuniam ſolventis manifeſtum appareat; Injuſtum vero Laudum, ſi pecuniam ſolvens omni jure careat. Poſtremo dubium eſſe Laudum, & Simoniæ ſpeciem præferre, ſi dubium jus obtineat, qui pecuniam erogat. Item tradunt Arbitros accerſendos eſſe ab Epiſcopo, qui rationes Laudi ab illis expoſcere debet, illudque vel probare, vel rejicere juxta leges, quæ a jure Pontificio decernuntur (c).

S. Carolus Borromæus de hac re ſapienter, & æquiſſime judicavit (d) in primo Provinciali Concilio, quod Mediolani celebravit. Sic enim ſtatuit: *Ne redimendæ vexationis ſpecie in Cauſis Beneficiorum ſimoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus ad redimendam vexationem ne in caſibus quidem jure permiſſis pecuniam dare, quidquamve paciſci, aut tranſigere, niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit. Cujus partes erunt, & perſpicere diligenter, an ſubſit aliqua fraus, & ubi rem fraude carere, & jure permiſſam eſſe cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem ſe a vexatione liberandi.* Hæc habuimus, quæ tibi &c.

(a) C. non ſint de Arbitris.

(b) In c. id. non ſine de Arb.

(c) Pag. in end. c. Non ſine a n. 3. ad 5. ſub c. de Arb.

(d) Part. 2. Conſt. cat.

INSTITUTIO XCIV.

Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis, & Parochis Urbis, ac diœceſis. Facultatem ineſſe Epiſcopo cogendi Parochos, & Eccleſiæ Rectores, ut ſuis impenſis plures adminiſtros auxilio ſibi accipiant, ubi unus tantum minime ſufficiat ad fidelium confeſſiones excipiendas. Non eſſe immunem a gravi culpa eum Sacerdotem, qui ſemel probatus ad Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrandum, deinde (poſtquam deſiit facultatis acceptæ deſignatum tempus) recuſat confeſſarii munus exercere, ne cogatur ad novum examen accedere.

Die 26. Septembris anno proxime elapſo 1738. Inſtitutionem promulgavimus, ut omnes intelligerent ſuſceptum a nobis conſilium in eligendis Confeſſariis in Civitate, ac diœceſi; ac potiſſimum notum fecimus, facultates audiendi confeſſiones, quæ certis limitibus concludi ſolent, nec unquam anni ſpatium excedunt, antequam prorogentur, novum examen a nobis indici poſſe Sacerdotibus, quibus perſcriptum tempus ad confeſſiones audiendas abſolutum jam fuerit.

Confeſſarii quidem Regulares, ac Sæculares urbani juſſis noſtris paruerunt. Nam peracto tempore ad novum examen acceſſerunt, in quo ratio ſemper a nobis habita fuit virorum doctrinæ laude præſtantium. Quippe eundem morem, atque inſtitutum cum illis ſervavimus, quo Romæ in examen vocari ſolent Præſules, qui in præcipuis Reipublicæ muneribus vitam cum laude inſumpſerunt. Illi cum ordines expetunt, honoris cauſa ad reliquos examinandos deſignantur.

Inſuper Confeſſarii ferme omnes in diœceſi præſto fuerunt ad examen ſubeundum, poſtquam ad finem ſtatuti temporis facultas audiendi confeſſiones pervenit. Quippe nos Bononiam convenerunt, ubi ſingulis feriis ſexta nos ipſi Clericos ordinandos examinamus, vel præſentes interſumus, dum ab aliis examinantur. Quodſi cauſa adminiſtrandæ Confirmationis, aut ob aliam rationem breviſſimæ ruſticationis Urbem deſerimus, & varias diœceſis partes pervadimus, idem inſtitutum retinemus. Quod pro certo habentes diœceſani Confeſſarii eo venerunt pro confirmanda facultate, ubi verſabamur, quos ſtatim examinatos dimiſimus. Profecto nunquam ex Civitate pedem proferimus, niſi antea locum, quo tendimus, patefaciamus, & finitimos hortemur, ut, ſi opus fuerit, libere nos conveniant, & pro certo habeant, ſtatim poſt examen a nobis eſſe dimittendos.

Attamen nonnulli ex Confeſſariis diœceſanis, quibus ea facultas *ad annum* permiſſa fuit, cum novum examen poſt id tempus proponi ſibi intelligerent, confeſſiones fidelium excipere omiſerunt, neque deinceps hoc ſe perfuncturos munere polliciti ſunt. Quod etiam gravius eſt, nonnulli ex diœceſanis Parochis illis plurimum ſuis ſermonibus, aut ſcriptis ſuffragantur, eoſque communi approbatione dignos prædicant. Cum enim (inquiunt) Pœnitentiæ Sacramentum abſque ullo emolumento gratis adminiſtrent, alienum prorſus videtur ipſos cum magno incommodo ad novum examen accerſere, cum vix anni ſpatium peractum fuit. Quod ſi neceſſarium id videatur, aliquem in diœceſi conſtitui poſſe, qui eos examinet, & cui deinde fides ab Epiſcopo præſtetur; poſtremo, ſi illi Presbyteri adminiſtrare recuſent Pœnitentiæ Sacramen-

mentum, ad quod munus ſuſcipiendum nullius poteſtate adduci queunt, Populum neceſſariis miniſtris brevi cariturum eſſe, qui fidelium Confeſſiones excipiant; cum ſolus Parochus univerſum populum confitentem audire, & expiare nequeat.

Intelligimus ſane quo tendat hæc oratio, videlicet, ut aliqui Sacerdotes a novo examine liberentur, aut pro ipſis rurſum examinandis judices in diœceſi ſtatuantur, a quibus res graviſſimi momenti inconſulto fortaſſe peragatur, quod nullo unquam pacto concedemus. Quamobrem ſatis eſſet, ſi propoſitum antea conſilium improbemus, & res a nobis decernendas, reliquis vero parendum eſſe adfirmemus. Attamen, ut qui ita ſcribunt, aut dictitant ſuam ignorantiam clare dignoſcant, hæc pauca ſubjiciemus.

Fingamus primum in Parochias detrimentum aliquod reipſa dimanare, ſi Sacerdotes aliqui Confeſſiones audire prætermittant, eum ſolus Parochus toti populo ſatisfacere nequaquam poſſit. Id (inquam) ſingamus; nam merito ſuſpicari poſſumus rem plus æquo amplificari, & plurimum exagerationis in hoc negotio intercedere; ſed aliquod revera detrimentum interveniat, utrum remedium aptari queat, & cujuſnam auctoritate id fieri debeat, expoſcimus. Equidem remedium præſto eſt, ſi alios Sacerdotes deſignemus, qui ad confeſſiones audiendas idonei proculdubio a nobis reperientur, & qui per anni ſpatium percurrentes ea, quæ ad novum examen neceſſaria putantur, illud ſubire, cum opus fuerit, minime detrectabunt. Ad Parochum ſpectat, ſi populo ſuo nequit ſufficere, diligenter conſulere, ne populus ipſe detrimenti aliquid capiat. Epiſcopus autem cogere Parochum debet, ne huic muneri deſit, & ne tot Sacerdotes accire prætermittat, quot pro adminiſtrandis Sacramentis, aliiſque Parochiæ ſuæ muneribus obeundis neceſſario requiruntur. Id apertiſſime decernit Tridentina Synodus, quæ Volumen efficit haud quidem magnæ molis, aut pretii, ſed ita præclarum, ut ſi Presbyteri per anni ſpatium illud lectitarent, neque ineptias ipſi proponerent, neque ſtomachum nobis in iis audiendis moverent: *Epiſcopi etiam* (habet eadem Synodus (a)) *tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus in quibus Populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis & Cultui Divino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiunt ad Sacramenta exhibenda, & Cultum Divinum celebrandum.* Ea verba, *vel alios, ad quos pertinet*, Parochianos indicant, qui ſuppeditare debent neceſſaria iis, qui Sacramentis adminiſtrandis occupantur, cum ſolus Parochus id præſtare nequit, & reipſa tenuem ex Beneficio proventum deſumit. Id ſtatuit Sacra Congregatio ejuſdem Concilii Interpres die 16. Aprilis anno 1639. (b): *Sacra &c. cenſuit, ſuppoſita numeroſitate Populi, & tenuitate redditnum Prioratus, cui annexa eſt Cura animarum, cogendum eſſe ipſum Priorem ſibi adjungere pro adminiſtrandis Sacramentis, & Cultu Divino peragendo, Sacerdotem, eique ſubminiſtranda eſſe per Populum ad vitam ſuſtentandam neceſſaria.*

(a) Seſſ. 21. de Ref. c. 4.

(b) L. 16. Dec. p. 190

Paupertatis nomen, quod cæteris omnibus triſtitiam afferre conſuevit, Parochis fortaſſe cauſam exhibet voluptatis. Nam ſinguli ex ipſis ad paupertatem comprobandam præſto ſunt, & facile intelligunt prorſus arduum videri, populum adducere, ut pro inſolitis expenſis, licet exiguis, pecuniam conferat. Quare nonnulli falſo conjicient hac ratione ſuſceptum conſilium defendi poſſe, & prodeſſe plurimum Sacerdotibus, quibus facultas audiendi confeſtiones ſemel permiſſa fuit, ut abſque novo examine facultas eadem prorogetur, vel idem examen nobis remotis in diœceſi decernatur, ob eam nempe cauſam, ne populus neceſſariis Miniſtris deſtituatur. Sed toto Cœlo aberrant, qui hæc ſecum deliberant. Populo notum fiat, tam rudem, & ignarum eſſe Parochum, ut novum Sacerdotem, qui Confeſſarii munus exerceat, invenire deſperet, poſtquam alius Confeſſarius id facere recuſavit; notum fiat a Capſulis in Eccleſia collocatis ſuppeditari nequaquam poſſe ſtipendium Miſſæ Sacerdoti conferendum, qui ad Confeſſiones audiendas acceſſerit. Palam evulgetur in tanta paupertate verſari Parochum, ut nullum omnino charitatis officium rependere queat Sacerdoti, qui miniſtrandis Sacramentis, & peragendo Divino Cultui comes adjungitur, ideoque ſtatuendum eſſe omnino tributum aliquod Parochianis, quo malum ejuſmodi de medio auferatur. Si hæc fiant, proculdubio quid certi, incertique Parochus ex Beneficio conſequatur, perſpicuum erit; quin liber accepti, expenſique proferetur, & teſtimonia jurejurando confirmata elicientur. Cognitum ita fiet plurium vocibus, Capellanum ſive Adminiſtrum a Parocho ſuſtentari commode poſſe, quod tamen ab ipſo negligitur. A Capſulis Eccleſiæ certiſſimo præberi Miſſæ ſtipendium iis diebus, quibus alius Sacerdos ad populi Confeſſiones excipiendas accerſitur: neque his tantum limitibus populi querimoniæ concludentur. Inſuper adfirmabunt nihil ex ſuo patrimonio Parochum poſſidere, quod inconſulto Epiſcopo ſuis Conſanguineis dimiſit, cum Parochiam conſequutus eſt, licet ejuſdem Patrimonii titulo Sacros Ordines ſuſceperit. Illud quoque aſſerent Beneficii proventus inſumi, ut Soror ipſa Parochi, Frater, Fratriſque Uxor, ac Nepos ſuſtententur, qui ſuis laboribus, atque induſtria vitam tueri deberent, quæ ſane expenſæ ſi detrahantur, cum ad Eccleſiam minime pertineant, ſi etiam cumulandæ pecuniæ pro conſanguineis minuatur deſiderium, ſupereſſe pluſquam oporteat Sacerdoti, qui ſuam operam Parocho impendit, eumque graviſſima cura animarum valde ſublevat, licet (ſi generatim rem perpendamus) ad eam Provinciam ferendam nullo modo teneatur; ſupereſſe (inquam) plurimum prædicabunt, cum præſertim certum ſit nonniſi exiguum aliquid erogandum eſſe pro eodem Sacerdote, ſi Miſſæ ſtipendium non deſit.

Diuturna experientia ſatis cognoſcimus indolem, eorumque naturam, qui in Civitate, ac diœceſi verſantur. Qua de re facili conjectura perſpicimus finem denique ſtatuendum querimoniis ob eas rationes, quas paulo ante commemoravimus. Illi certe Parochi, qui Sacramentis miniſtrandis; & Divino Cultui celebrando ſe prorſus impares dictitabant, aut tacendi conſilium capient, aut etiam libere fateri non dubitabunt ſe nullis adminiſtris indigere, ſuaſque vires ſufficere, ut totam deinceps Provinciam ſuſtineant; Item parvi momenti eſſe, ſi Parochia careat iis Sacerdotibus, qui pro Confeſſionibus audiendis deſignati fuerant; cum illi præſertim ad Eccleſiam raro accederent, neque horæ dimidium inſumerent in expiandis fidelibus qui ad Pœnitentiæ Sacramentum confluerent. At vero, ſi oratio noſtra nuper excitata diſ-

ſidia

fidia compoſuit, nobis tamen inquirendo ſupereſt, cur illi, qui confeſſiones audierunt, donec limites temporis a facultate noſtra perſcriptos attigerent, cur, inquam, prorogationem expoſcere prætermiſerint.

Equidem ex ea parte diœceſis, quæ in montibus ſita eſt, delatæ ſunt querimoniæ, videlicet haud mediocre detimentum inſerri populo, eo quod Sacerdotes aliqui priſtino Confeſſarii munere fungi recuſent. Inde conſilium nobis tacito ſuppeditatum fuit, ut rem diſſimulemus; ne examen novum, ſaltem nobis præſentibus, indicamus iis Sacerdotibus, qui ad Confeſſiones excipiendas ſemel probati fuerunt, licet definitum ipſis tempus jam præterierit. Quapropter præcipimus Vicariis Foraneis Baragazzæ, Barbaroli, Bazzani, Calvenzani, Capraræ, Cavanne, Guzzani, Lizzani, Monghidore, Montiſcereris, Montis S. Joannis, Montiſveglio, Monzuni, Panici, Pianori, Pini, Pittigliani, Roffeni, Salvari, Sambri, Samoggiæ, S. Laurentii in Collina, Venolæ, Verzuni, Zenæ, diligenter explorare, quiſnam ex Parochis ſibi ſubjectis Capellanum adminiſtrum habeat, & quis illo careat. Inſuper inveſtigent accuratiſſime, utrum revera populus detrimentum capiat, eo quod alius Sacerdos ad Confeſſiones audiendas Parocho non adjungatur; de quibus omnibus nos fideliter admoneant datis ad Scribam noſtrum Archiepiſcopalem literis intra ſpatium menſis Julii proxime ineuntis; illudque in fine literarum ſuperaddent, utrum ipſi quoque pro conferendis populo Sacramentis novis Miniſtris indigeant. Supervacaneum ducimus eoſdem Foraneos Vicarios hortari, ut quam primum juſſis noſtris ſatisfaciant, & nihil a veritate alienum nobis exhibeant. Nam rei magnitudo, & gravitas ad hæc præſtanda ſatis exſtimulare debent ipſorum animos, qui perpendant etiam oportet, Vicarii rationem, ac munus in hoc poſitum eſſe præ cæteris, & collocatum.

Facillime quidem Sacerdotum nomina ſcire poſſumus, qui pro audiendis Confeſſionibus facultatem acceperunt, & nunc peracto tempore fidelibus idem Sacramentum adminiſtrare renuunt, cum Scriba noſter Confeſſarios omnes in acta referre, atque adnotare diligenter conſueverit. Illud tamen incertum nobis eſt, in qua Parochia commorentur, cum ipſi libere ſedem immutent, & varias diœceſis partes ad libitum pervadant. Quapropter ſinguli Parochi hujus diœceſis juſſu noſtro moneant quoſcunque Sacerdotes intra ſuæ ditionis fines conſtitutos, qui aliquando ad Confeſſiones audiendas probati fuerint, & inde munus ejuſmodi deſeruerint, ipſos, inquam, moneant, ut nos conveniant intra menſem Auguſtum proxime ineuntem, & pœnam ſuſpenſionis a divinis coram Scriba Foraneo, ac duobus teſtibus, illis indicant, niſi obtemperaverint; cujus rei certum, obſignatumque documentum ad Scribam noſtrum tranſmittant, priuſquam menſis Julii elabatur. Parochis autem urbanis præcipimus accurate perquirere, an diœceſani Sacerdotes in ſuis Parochiis verſentur, ipſorumque nomina ad eundem Scribam deſerre, qui Confeſſariorum indicem percurrens ſtatim deprehendet, an inter illos recenſeantur, qui olim confeſſiones audiverint, piumque hoc inſtitutum poſtea dimiſerint. Ipſe Scriba a nobis intelliget qua ratione iiſdem Sacerdotibus præcipiendum ſit, ut noſtrum in conſpectum veniant. Ne vero hi Sacerdotes imparati ad nos accedant, pro certo habeant, quod primum a nobis ſedato, compoſitoque animo probabitur, nobis facultatem ineſſe Confeſſarios in examen vocandi, cum perſcriptum tempus audiendi Confeſſiones præterierit; Secundo, jure quodam, & muneris quoque noſtri ratione nos adduci, ut examen coram nobis indicamus; id autem incommodo, ac moleſtia aliqua non carere, quam tamen libenter perferimus, ut graviſſimo muneri, quod nobis impoſitum eſt, pro tenuitate noſtra ſatisfaciamus; tertio, hoc conſilio, atque inſtituto optimis ſemper confeſſariis diœceſes affluxiſſe, quibus olim caruerant; tandem in peragendis examinibus humanitatem cum ſermonis, ac rerum perſpicuitate conjunctam ſemper nos præſtituros. Etenim non ignoramus a Sacerdotibus, qui oppidanis tantum pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrant, non exigendam eſſe eandem doctrinam, quæ neceſſario requiritur in iis, qui in Civitate quoddam veluti Tribunal aperiunt, ubi de gravioribus cauſis judicium ferendum eſt. Verum, ut uno verbo omnia complectamur, in medium proferemus ea potiſſimum, quæ in LXXXVI. Inſtitutionem congeſſimus, quam ſi aliqua ex parte velint impugnare, per nos licebit. Quippe parati ſumus abſque ullius præſidio univerſa, quæ in eo loco propoſuimus tueri, atque defendere.

Neque ſane perſuadere nobis poſſumus ab ejuſmodi Sacerdotibus dimitti confeſſiones audiendi provinciam ob eam rationem, quod mentem aſſidua ſtudiorum exercitatione debilitaverint, ut Gobatius (a) accidiſſe commemorat.

(a) In ſua Th. Ex. tr. 1. caſ. 6.

Qua de re facile oſtendemus ipſos ab hoc munere deſiſtere, eo quod novum coram nobis examen ſubire recuſent. Equidem adfirmare nequeunt ſe impares eſſe huic oneri ferendo, cum ipſum antea ſponte ſibi depopoſcerint; nec ullo modo ipſum declinarent, ſi facultatem iis primo conceſſam abſque ullo coram nobis examine prorogaremus. Neque pro excuſationis cauſa afferre queunt, aut debilem valetudinem, aut locorum diſtantiam. Tum quia cervis ipſis velocitate comparantur, & longa ſatis itinera ſuſcipiunt, ut illas Eccleſias adeant, in quibus pro Defunctis Officia celebrantur; tum quia plerique ex ipſis ad examen venire renuerunt, cum in illorum Parochiis verſaremur; idque tunc diſſimulavimus, quia neceſſariis Miniſtris carere populum nondum ad nos pervenerat. Poſtremo, quia Bononiam frequenter veniunt, cum illis, voluptatis cauſa, libuerit, vel ut privatis negotiis ſuis operam impendant. Immo inter eos aliquis, dum Bononiæ moraretur, incitatus ad examen accedere, libere reſpondit nolle ſe deinceps in confeſſionibus audiendis tempus inſumere.

Illud pariter demonſtrabimus gravi culpæ obnoxios eſſe, ſi Fideles rite confitentes excipere prætermittant, ne iterum examini ſubjiciantur. Quæſtionem illam miſſam facimus, utrum, ſi nulla alia cauſa interveniat, revera teneantur ad novum examen venire, & Confeſſarii munus retinere; & facile ipſis concedimus tria poſtulari, ut aliqua omiſſio cum peccati labe conjungatur. Primum, quod rem omiſſam perficere quis potcrit; ſecundo, quod rem eandem gerere debuerit; tertio, quod illam omnino prætermiſerit. Attamen illud expoſcimus, an actio, quæ ex natura ſua bona eſt, in malam converti, & labem admittere poſſit ob nefarium finem, quo ſuſcipitur, aut omittitur (quod proculdubio de omiſſione indifferenti rei cæteroquin bonæ dicendum eſt). Id vero adfirmandum ab ipſis certiſſimo putamus, cum in hanc opi-

nio-

nionem unanimes Theologi conſentiant (*a*). Cum hæc ita ſe habeant ipſorum ſententiam, ac verba ſerio perpendamus: *Ego confeſſiones audire Fidelium recuſo, quia mens non eſt ad novum examen accedendi coram Epiſcopo, quo ſi immunem, ac liberum ipſe me faceret ſuſceptam, antea Provinciam retinerem*. Quæ quidem propoſitio hoc pacto intelligenda, & explicanda eſt: *Confeſſarii munus in poſterum reſpuo non ullo quidem ſcrupulo, aut religione adductus, ſed quia inanis ſuperbia ad novum examen me venire haud permittit, aut etiam ob eam cauſam, quod antea poſt exiguam exercitationem ad confeſſiones audiendas probatus, deinde nullum aliud volumen præter Breviarium, ac Miſſale in manibus habui, ut nempe, Sacrum facerem, & Canonicas horas perſolverem. Nunc vero mecum conſtitui libris omnibus nuncium mittere, illudque experiri, ſi forte contingat abſque novo examine Confeſſarii facultatem mihi prorogari. Num ſatis erit, ſi fideles inter confitentes, meque ipſum nulla difficultas interponatur, & ſupervacaneum prorſus eſt ab aliis indagari, utrum Leprum a Lepra probe ſecernam, utrum crimina Pontifici, vel Epiſcopo reſervata bene noverim, utrum fideles ipſos examinare, dum peccata confitentur ſua, didicerim; qua tandem ratione illos excipiam, qui proxima peccandi occaſione, aut prava aliqua conſuetudine detinentur*. Cum opiniones, cauſæque ejuſmodi proculdubio nefariæ ſint, nemo erit communi ſenſu adeo deſtitutus, qui non intelligat in grave ſcelus prolabi eum miſerum Sacerdotem, qui licet neceſſario Confeſſarium agere non debeat, tamen hoc pio munere perſungi declinat ob ſuperbiam, quæ ipſum accedere ad novum examen prohibet, aut ob timorem, ne ipſius ignorantia, atque imperitia ad gerendum graviſſimi momenti negotium detegatur, quod tamen ille nequaquam dimitteret, ſi celari aliqua ratione malum poſſet, quo ejus animus labefactatur.

(*a*) S. Th. 2. 2. q. 18. a. 5. ad 4. & q. 19. a. 7. ad ſecundum

Poſtremo, ſi poſt reſponſa a Vicariis Foraneis reddita intra temporis ſpatium, quod ſuperius perſcripſimus, fortaſſe deprehendamus falſum eſſe, quod palam evulgatum fuit, nempe, Divinum Cultum imminui, eo quod nonnulli Sacerdotes a Confeſſionibus audiendis receſſerint, ſi, inquam, falſum id eſſe cognoſcamus, Sacerdotem, qui cauſa evitandi examinis Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare deſtitit, ſerio admonebimus, ut æternæ ſaluti conſulat, certoque ſciat eſſe magno in diſcrimine conſtitutum. At vero ſi cognitum, perſpectumque fiat alicujus Sacerdotis cauſa, qui audire Confeſſiones recuſat, uti prius conſueverat, neceſſario in aliqua Parochia novos adminiſtros requiri, qui populum rite confitentem excipiant, curamque animarum non mediocriter labefactari, tunc Sacerdotem, qui priſtinum confeſſarii munus in eo loco depoſuit, præcepto adigemus, ac pœnas noſtro arbitrio ſtatuendas irrogabimus, niſi dicto obediens fuerit, præcepto, inquam, adigemus, ut in examen veniat, ſuſceptumque antea confeſſiones audiendi pium inſtitutum exerceat, donec alius Sacerdos idoneus, minuſque pervicax pro Sacramentis adminiſtrandis ſufficiatur. Si quidem plane intelligimus momento temporis haud ita facile inveniri Sacerdotem poſſe, qui in remotas diœceſis partes ſe conferat ad expiandum populum Pœnitentiæ Sacramento; neque ita facile conſtitui poteſt, ac decerni ſtipendium, quod Parochus, aut Populus eidem Sacerdoti debet impertire; niſi forte aliquis tam ardenti charitate percitus ſit, ut ſponte hoc onus ſibi deſumat.

Attamen, ut omnes clare percipiant, graviſſimis rationibus nos moveri, ut hoc pervicaci Sacerdoti præcipiamus, pauca aliqua ſubjiciemus. Siquidem conſulto ſemper agere nobis lubet maxime, idque certum eſſe omnibus, ac manifeſtum velimus, non temere, ſed tutiſſimo jure a nobis res adminiſtrari. Itaque pluribus ex cauſis conferre populo Sacramenta præcepto tenemur, primo ob munus, quod gerimus, ſive ob juſtitiam; idque Parocho, cæteriſque animarum Rectoribus convenit, qui populum ſuum confitentem audire debet, aut per alium populo ſatisfacere, quoties ipſe depoſcat (*b*); Secundo, ob charitatis leges, cum aliquis in mortis diſcrimine verſatur, aut aliud ſimile contigerit, & nullus adeſt, qui Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtret; Tertio, obedientia cogi poſſumus, cum Epiſcopus ob graves, ac legitimas cauſas Sacerdoti indicit, ut populi Confeſſiones excipiat (*c*). Hac poſtrema ratione, tanquam baſi, præceptum noſtrum innititur. Quippe, licet immerentes, huic Civitati, ac diœceſi præpoſiti ſumus. Inſuper, cum Sacram Ordinationem inſtituimus, obedientiam nobis Sacerdotes polliciti ſunt. Tandem præcepti hujus æquitatem, & cauſam in dubium revocare nemo poteſt, quod certis ſolum temporis limitibus concludimus, nempe, donec alius Sacerdos ſubrogetur.

(*b*) Bar. de Off. & Pot. Paroc. c. 19 n. 8.

(*c*) Suar. in par. 3. S. Th. t. 3. q. 85. a. 4. diſ. 16. ſect. 1. §. Dico tert. & in ead. par. 3. S. Th. t. 4. diſ. 32. ſect. 1. in princ. Car. de Lugo de Sac. Pœn. diſp. 22 ſect. 1. in princ.

Id ſane clarum ſatis videtur, quod tamen, ſi opus ſit, exemplo magis declarabimus. Inquiri ſolet, an Sacerdos, qui neque animarum cura, nec ullo Beneficii titulo præditus, nec ullum ſtipendium accepit, ſacrum tamen facere debeat ſingulis diebus feſtis, an ſolum, cum ſolemniores dies celebrantur. Id vero plures affirmant, plures quoque inficiantur. De hac quæſtione fuſius alio loco verba faciemus, cum proxime ineunte anno novam elucubrationem typis evulgabimus. Interim ſatis ſit indicare, quod Theologi, qui in hac re varietate opinionum diſſentiunt, unanimes tamen aſſerunt Sacerdotem, qui nec animarum curam, neque beneficium, neque ſtipendium obtineat, rem divinam operari debere, cum neceſſitas id poſtulaverit, veluti ſi die feſto aliqua Parochia ſacrificio careret, eo quod pars populi celebranti Parocho interfuerit, reliqua vero ſatisfacere præcepto nequeat, quia tantæ hominum multitudini Eccleſia ſatis non fuerit. Item, ſi Divina Euchariſtia graviter ægrotantibus adminiſtrari oporteat, nec præſto ſint Sacræ Particulæ, & Parochus Sacrum jam confecerit. Inſuper communi aſſenſu fatentur iidem Theologi poſſe Epiſcopum, ſi animarum ſalus id requirat, præcipere peculiaribus Sacerdotibus, ut Sacrum Deo operentur illis etiam diebus, quibus id facere nulla lege adigantur, poſſe, inquam, id præcipere, quamvis nulla ex cauſis modo expoſitis intercedat. Paſſarinus (*d*) accurato ſtudio rem pertractat: quamobrem, ſi Epiſcopus Sacerdotem præcepto cogere poteſt, ut aliquando auctoritatem ſuam in verum Chriſti Corpus exerceat, qua ratione indicere nequeat eidem Sacerdoti, ut in myſticum Chriſti Corpus auctoritate ſua utatur, cum id cauſa aliqua poſtulaverit, ea conditione interpoſita, ut prius ad novum examen accedat?

(*d*) Par. 3. S. Th. q. 82. a. 10. a n. 19. ad n. 23.

Jam animi noſtri ſententiam aperte patefecimus. Illud ſupereſt ingenue quoque admonendum, quod nempe accurate examinabimus, priuſquam acciti Sacerdotes nos conveniant, utrum pœna, quam noſtro arbitrio decernendam contra pervicaces indicavimus, ſuſpenſionum *a divinis* complecti poſſit, quod a veritate alienum minime perſpicimus, ut hoc pa-

cto

Digitized by Google

ćto incommodum ipſis minuamus, quo ad remotiores Eccleſias ſe conferunt, ubi pro Defunctis Officia indicta fuerunt, cum tam difficile, ac moleſtum exiſtiment Bononiam venire, aut in eam partem diœceſis, ubi verſamur, ut a nobis examinentur.

Deliberatum a nobis fuerat inquirere quænam Parochiæ in montibus ſitæ novis miniſtris ad confeſſiones audiendas indigerent, ideoque Vicarios Foraneos eorum locorum ſolum nominavimus, ex quibus potiſſimum ad nos uſque querimoniæ devenerant. Sed quoniam non immerito ſuſpicamur idem quoque conſilium ab aliis diœceſis Oppidis ſuſcipiendum, ideo præcipimus reliquis omnibus Vicariis Foraneis diœceſis, ut intra ſpatium temporis antea perſcriptum idem perficiant, quod Vicariis Foraneis in locis montium conſtitutis gerendum propoſuimus.

INSTITUTIO XCV.

Epiſtola Vicario Generali reddita. Utrum Simoniæ labe inuratur ei, qui Beneficium Eccleſiaſticum conſtituit eo jure, ut ipſe, quoad vitam agit ſuam, deinceps ejus conſanguinei fructus percipiant. An ad id perficiendum Sedis Apoſtolicæ auctoritas intercedere debeat. Utrum Simoniæ macula careat is, qui divitiis auget Canonicatum jam fundatum, ea tamen ratione, ut ad eundem obtinendum nominetur. Utrum, qui Jurepatronatus Beneficii præditus ſit, candidatus accedere poſſit, & quo pacto.

QUidam Eccleſiaſticus Beneficiis obtinendis idôneus novum ex ſuis bonis inſtituere Beneficium exoptat, ea tamen interpoſita conditione, ut ſibi primum, ac deinde poſt ejus mortem quibuſdam Conſanguineis *jus nominandi* tribuatur. Illud pariter adjungit, ſe primum hoc Beneficio frui velle, atque Epiſcopo ob eam cauſam ſeipſum præſentare, a quo debeat omnino ad Beneficium admitti. Cum nos heri veſpere convenires id nobis propoſuiſti, & accuratum ſtudium te collaturum pollicitus es, ut rem totam examinares. Nos etiam poſt ſedulam ipſius rei diſquiſitionem judicium, ac ſententiam noſtram feremus.

In Jure Canonico cap. *Tua nos*, *de Simonia* illud inquiritur: *Si aliquis alicui Eccleſiæ de Bonis ſuis quædam obtulerit, petens, ut in vita ſua ſibi liceat eadem Bona in ipſa Eccleſia pro Præbenda tenere, an Bona recipi debeant ſic oblata, & idem Clericus aſſumi valeat in Canonicum ejuſdem Eccleſiæ abſque vitio Simoniæ.* Summus autem Pontifex his verbis reſponſum facit: *Nos igitur devotioni tuæ taliter reſpondemus; quod ſi quis Clericus cum conditione, vel pacto largiatur, vel offerat Bona ſua, ut illa poſtmodum pro Præbenda retineat, & ut in Canonicum admittatur, hujuſmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit ſine vitio Simoniæ, cum in talibus omnis pactio, aut conventio ceſſare debeat juxta Canonicas Sanctiones; ſi vero pure, & ſine pacto, & conditione qualibet offerat Bona ſua, rogans humiliter; ut in Canonicum admittatur, & Bona ipſa retinere ſibi liceat pro Præbenda, & Clerici ejuſdem Eccleſiæ pure conſentiant, hujuſmodi receptio proculdubio fieri poterit abſque ſcrupulo ſimoniacæ pravitatis.*

Præclarus vir Fagnanus *in Cap. Idem: Tua nos, num. 4. de Simonia*, hoc pariter ſibi accidiſſe commemorat: *Cum quidem Clericus non ita pridem ſua Bona Patrimonialia contuliſſet pro erectione Archipresbyteratus in Cathedrali Eccleſia, cum reſervatione Juriſpatronatus, eo pacto adjecto, ut poſſet ſeipſum præſentare, & non alios; conſultus ab eodem Clerico reſpondi, erectionem, & inſtitutionem inde ſecutam fuiſſe ſimoniacam, & nullam per hanc Decretalem, & opus eſſe nova erectione, & proviſione Sedis Apoſtolicæ, quam poſtea idem Clericus impetravit a Sanctiſſimo Domino Noſtro Urbano VIII. ex præſentatione enim acquiritur præſentato jus ſpirituale ad Beneficium obtinendum, & Epiſcopus poteſt compelli ad inſtituendum.* Huic ſententiæ Piringhius, Cabaſſutius, & Azorius unanimi conſenſu ſubſcribunt (*a*).

Recens autem Niccolius (*b*) tradit ſententiam a Sacra Congregatione Concilii promulgatam anno 1686., ob quam rejicitur, & improbatur, tanquam Simoniaca, conventio a quodam Viro propoſita, qui augmentum dotis Canonicatus de Jurepatronatus Laicali pollicebatur adjecta ea lege, ut ad eundem Canonicatum a Patronis deinde nominaretur. Eam ſententiam ex actis nos ipſi deſumpſimus, & hoc loco exponendam neceſſario exiſtimavimus.

(*a*) Ad l. 4. Dec. tit. 1. ſect. 6. n. 19. In Th. & pr. jur. Ca. n. l. 5. c. 4. n. 4. Inſt. Mor. par. 1. l. 14. c. 7. q. 2.
(*b*) In Fl. Can. t. 2. litt. S. n. 42.

Alexandrina Augmenti Dotis Canonicatus.

Vacante a pluribus menſibus Canonicatu in Eccleſia Collegiata Sanctæ Mariæ de Nive Juriſpatronatus Fratrum de Mantellis, Sacerdos Thomas Maria Verrus propoſuit dictis Patronis, ſe dicti Canonicatus dotem aucturum fore mediante aſſignatione cujuſdam vineæ, expreſſa tamen lege adjecta, ut ad eundem Canonicatum debeat ab illis præſentari.

Timens nihilominus, id aliquam ſimoniæ labem involvere, pro conſcientiæ ſuæ ſerenitate propoſuit infraſcriptum dubium, quod audito, & narratorum veritatem comprobante Epiſcopo, relatum fuit in proxima Congregatione per modum Summarii.

Cum autem Eminentiſſimi Patres mandaverint, illud in folio adſcribi, decernendum nunc ſupereſt.

An dicta conventio ſit ſimoniaca.

Sacra Congregatio Concilii reſpondit affirmative.

Poſtremo non ita facile intelligi poteſt, qua ratione Beneficii Patronus ſeipſum præſentare queat, cum id vetitum ſit *in cap. Per veſtras*, *de Jurepatronatus*. Siquidem inter præſentantem, ac præſentatum diſcrimen intercedere debet (*c*). Itaque cum Beneficii vacatio contigerit, ſi poſſidens jus nominandi, illud aſſequi deſiderat, ſeipſum præſentare nequit, ſed poſcere ab Epiſcopo, ut idem Beneficium ſibi conferatur, ſi idoneus ſatis exiſtimetur, aut in alium transferre debet reipſa juſpatronatum, ita ut jure nominandi in poſterum deſtituatur, idque totum auctoritate Epiſcopi comprobari oportet. Ita cenſent præclariores Canonum Interpretes, qui a Pitone recenſentur (*d*). Alio pariter modo res confici poterit, nempe ſi Epiſcopus ante omnem *præſentationem* Beneficium Patrono conferat, qui illud accipiat, ac deinde collato Beneficio conſenſum ſuum impertiat. Nam ambitus nota ſic impeditur, uti recte Pitinghius expendit (*e*). Hæc vero omnia cauſæ, quæ initio propoſita eſt, nullo modo conveniunt. Clericus enim ex ſuis Bonis novum Beneficium erigere depoſcit; eam tamen adjicit legem, ut ipſe, ac deinde conſanguinei jus nominandi obtineant; eam pariter addit conditionem, ut ſeipſum præſentare liceat.

(*c*) C. fi. de Inſtit.
(*d*) In all. 84. n. 4. & ſeqq. t. 2. Contr. Patron.
(*e*) L. 3. Decr. tit. 38. de Iurep. ſect. 4. §. 2. n. 92.

Hæc potiſſimum deprehendimus contra Beneficii Inſtitutionem, quam examinamus. Attamen plures aliæ Inſtitutiones nobis occur-

currerunt conventione interpoſita, ob quam Beneficii Inſtitutori ſeipſum præſentare conceditur, idque ſine ulla controverſia probatum, confirmatumque fuit. Siquidem Fundatores ſeipſos revera præſentarunt, eoſque Epiſcopi ſine ulla hæſitatione ad Beneficium admiſerunt. Quæ cum ita ſint, facile conjicimus ejuſmodi Inſtitutionibus nequaquam ineſſe graviſſimam notam, quam paulo ante expoſuimus.

Profecto, ſi Piringhius, & Azorius juxta Fagnani opinionem ſuperius allatam arbitrantur legitimam, & juri prorſus conſentaneam Inſtitutionem, qua Beneficii Fundator filium ſuum, amicum, aut conſanguineum præſentare exoptat, qui fieri poteſt, ut nulla ſimoniæ labes in hoc dignoſcatur, & tamen ejuſdem notæ accuſetur Patronus, qui ſe ipſum præſentare velit. Equidem conventio, ex qua ſolummodo ſimonia dimanat, in utraque parte proponitur, & illud etiam aptiſſime convenit, quod tradit Fagnanus: *ex præſentatione acquiritur præſentato jus ſpirituale ad Beneficium obtinendum, & Epiſcopus poteſt compelli ad inſtituendum*.

Neque illud magni ponderis haberi debet, quod Beneficii Patronus ambitus culpa vindicari nequeat, ſi ſeipſum præſentet, contra vero immunem, ac vacuum omni labe exiſtimari, ſi filium, amicum, aut cognatum nominet. Quid enim eſt ſimoniæ cum ambitu? Item ſi ambitus crimine liberatur Clericus, qui vacantem Parochiam eo ſibi depoſcit animo, ut doctrinam, ac virtutem oſtendat ſuam, ob quam, ſi reliquis competitoribus antecellat, Parochiam conſequatur, quanam ratione accuſabitur ambitus, qui ſeipſum præſentat ad Beneficium animarum cura liberum, quod ipſe inſtituit, ea ſolum mente, ut Epiſcopus accurate perſpiciat, utrum idoneus ad idem Beneficium videatur, illudque ſibi conferatur, ſeu potius Beneficii Inſtitutio permittatur, ſi neceſſariis ad ipſum obtinendum meritis exornatus judicetur. Siquidem hoc pacto intelligitur, aut ſaltem intelligi debet conventio, quæ interponitur, cum aliquod Beneficium hac lege inſtituitur, ut Fundatori liceat ſeipſum præſentare, ipſique debeat Epiſcopus Inſtitutionem concedere.

Hæ ſane rationes animum noſtrum magnopere in hac ſententia confirmant, tamen ob ingenii noſtri tenuitatem adhuc incerti, dubiique fuiſſemus, cum præſertim Fagnani auctoritas, quam nos plurimi facimus, adverſetur, niſi acceſſiſſet opinio præclariſſimi Canonum Interpretis, qui nuper Romæ diem ſupremum obiit, quique in jure Canonico, & cauſis Beneficiorum ſumma cum laude diutiſſime verſatus eſt, & plura ſuper his rebus monumenta in lucem protulit, quæ omnium conſenſu ſummopere commendantur. De Pitone (*a*) verba facimus, quem honoris cauſa jam ſuperius nominavimus, qui hanc ſententiam noſtram ob eaſdem cauſas tuetur, quas paulo ante commemoravimus. Igitur, quæ contra propoſita fuerunt diluenda ſuſcipiamus. Ac primo *cap. Tua nos, de Simonia*, contrarium nobis minime videtur. Nam qui tunc bona obtulerat petens, ut illa tenere pro Præbenda ſibi liceret, & etiam inter Canonicos cooptaretur, haud Canonicatum inſtituebat, ſed tantum Canonicus aſſumi cupiebat, mutatoque nomine bona ſua patrimonialia tanquam Præbendam retinere, ne forte Canonici ipſum adſcribere ſuo Cœtui recuſarent, eoquod Præbenda careret. Inſuper, cum eodem loco nulla mentio habeatur, utrum poſteris eadem Præbenda ſupere deberet, apertiſſime conſtat ſimoniam tunc implicitam fuiſſe: Contrarium tamen futurum Pontifex teſtatur, ſi abſque ulla conventione Bona ſua Eccleſiæ obtuliſſet declarans illis frui velle tanquam Præbenda, eumque Canonici, nulla oblati muneris ratione habita, in ſuum Cœtum recepiſſent. At vero pauca de auctoritate Fagnani dicenda ſunt, & diſcrimen ſtatuendum inter illud, quod ipſe adfirmat, & id quod geſtum fuit. Quod Fagnanus aſſerit ab omnibus comprobari nequit ob eas cauſas, quas nuper explicavimus. Id vero, quod peractum tum fuit, adverſari nequaquam debet iis, qui contrariam opinionem tuentur. Siquidem nemo ignorat in cauſis etiam, quæ nullum juris impedimentum continent, ſi quis tamen anxius, ac ſollicitus ad Pontificem pro obtinenda abſolutione confugiat, eam faciliime concedi, ut ſcrupulis aditus occludatur, omnique ſollicitudine fideles eripiantur.

(*a*) In Controverſ. Patronal. to 2. allegat 54. n. 14. & ſeqq.

Qui vero percurrent ſententiam Sacræ Congregationis Concilii ſuperius allatam manifeſtum diſcrimen agnoſcent inter hanc noſtram quæſtionem, & illam, quæ propoſita tum fuit. Etenim nos agimus de Beneficii Inſtitutione, quæ ſciente, ac probante Epiſcopo perficitur: Agimus de Jurepatronatus retinendo, quæ ſane conditin a ſacris ſanctionibus permittitur, ut fideles ad nova ſtatuenda Beneficia concitentur. Agimus poſtremo de conditione ſeipſum præſentandi, quæ ſimul cum Beneficii Inſtitutione conjungitur, quæ nihil quidem ab æqnitate alienum præſeferat, uti ſuperius indicavimus. In Cauſa vero Alexandrina Canonicatus inſtitutus jam fuerat: Qui pro augmento dotis vineam ſuperaddebat, nullum ejuſdem Canonicatus Juſpatronatus ſibi comparabat, quod priſtino Domino permanebat. Augmentum vineæ abſque auctoritate Epiſcopi decernebatur, & licet ipſe rem antea cognoviſſet, ac probaſſet, id tamen ſatis non erat, ut aperiſſima ſimoniæ labes evitaretur. Quippe Thomas Maria Verrus ſine Beneficii Inſtitutione, nulloque Jurepatronatus obtento dotem Canonicatus augebat, & cum Patronis Beneficii conventione agebat, ut ſe ipſum ad illud nominarent.

Poſtremo, quod expoſitum fuit de diſcrimine inter præſentantem, ac præſentatum, valet plurimum, cum Beneficium jam inſtitutum eſt, cujus ſi vacatio contigerit, ſibi ipſi Beneficium Patronus depoſcat. Tunc etiam illud diſcrimen vim habet, cum in Beneficio inſtituendo adjecta conditio non fuit, ut ſeipſum nominare Patrono liceat. Certiſſimum enim eſt ab Inſtitutore Beneficii conditiones decerni poſſe, quæ juri etiam Pontificio repugnent, quas tamen Epiſcopus admittere debet. Quod ſi ipſe recuſet aſſentiri, certum eſt, ejuſdem diſſenſionem a Poteſtate ſuperiore eſſe ſupplendam.

INSTITUTIO XCVI.

De Coma fictitia, & Capillorum circulis. Utrum recto capite, res divina ſine gravi peccato confici poſſit. Non poſſe, abſque facultate Pontificis Pileolum, & Comas adſcititias in celebratione Miſſæ adhiberi, licet breves ſint, & tonſura clericalis appareat. An liceat Epiſcopis copiam facere Presbyteris, ut comis fictitiis utantur, quo tempore, quave conditione. De forma, & uſu hujuſmodi circulorum.

CErtiſſimum putamus velato capite rem divinam ſine peccato coofici noo poſſe, quod a jure plane decernitur: *Nullus Epiſcopus*

pus (a), *Presbyter, Diaconus, ad ſolemnia Miſſarum celebranda præſumat cum baculo introire, aut velato capite Altari aſſiſtere, quoniam & Apoſtolus prohibet viros velato capite orare in Eccleſia; & qui temere præſumpſerit, communione privetur*. Tunc autem velatum caput arbitramur, cum pileolum, aut comæ fictitiæ in Miſſæ celebratione adhibentur, licet ipſæ breves ſint, & corona Clericalis appareat: Cenſemus etiam non licere pileolum, & comas ejuſmodi gerere, dum Sacrum peragitur, niſi facultas a Summo Pontifice comparetur: *Nemo audeat* (ſtatuit Urbanus VIII.) *uti Pileolo in celebratione Miſſæ, ſine expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ, non obſtante quacumque contraria conſuetudine*. Idem prorſus conſtituit Sacrorum Rituum Congregatio die 24. Aprilis anno 1626. his verbis: *Facultas concedendi* (b) *Pileolum in Miſſa ſpectat ad Papam*. Si fidem Scorziæ præſtamus Gregorius XIII. magna cum difficultate Nicæno Epiſcopo hanc facultatem impertivit (c): Humaniores tamen in hac re fuerunt reliqui Pontifices, qui non ſolum Epiſcopis, ſed aliis quoque Sacerdotibus hoc privilegium indulſerunt, ſi valetudinis diſcrimen intercederet: *Sine valetudinis tuæ detrimento celebrare poſſe non ſperes*. Deinde hæc conditio adjicitur: *Si narrata vera ſint, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus* (d). Inſuper præcipitur, ne Pileolo Sacerdos utatur, *A Præfatione ad peractam Sacram Communionem*. Apud Sinenſes non decet nudum, opertumque caput oſtendere: Quamobrem Paulus V. Miſſionariis indulſit, dum Sacrum facerent uti pileolo, quod tamen ab illo diverſum eſſet, quod familiariter gerere conſueverint (e).

Non deeſt inter Tranſalpinos Scriptores, qui adfirmet uſum pileoli in celebratione Miſſæ Sacerdotibus concedi poſſe ab Epiſcopo, ſi legitima cauſa interveniat, eo quod ipſorum Civitates minime ſubjiciantur iis, quæ Romæ a Sacris Congregationibus decernuntur (f). Sed is magnopere errat; nam id ſine ulla ratione contendunt. Inſuper, ſi Canon *Nullus*, etiam Epiſcopo interdicit in Sacro peragendo Pileolum gerere, ſatis aperte deprehenditur nullam Epiſcopo facultatem ineſſe, ut id cæteris elargiatur: *An ergo Epiſcopus, cui fuit prohibitum a Papa, ſecum ipſe, & cum aliis diſpenſabit?* inquit Gavantus (g), qui verbis iiſdem utitur, ut contrariam opinionem diluat. Idem Gavantus verum effatum ex Jure Canonico deſumptum indicare non prætermittit, quod etiam a Perſico ſtatuitur (h), nempe Epiſcopo non licere ſeipſum, aut alios ab ea lege diſſolvere, quæ ipſi indicitur.

At vero, ſi uſus pileoli abſque Pontificis facultate in Miſſæ celebratione prohibetur, idem de comis fictitiis aſſerendum eſt, licet breves ſint, & corona Clericalis pateat. Non ignoramus contrariam ſententiam ab aliquibus defendi, ſi legitima cauſa, & facultas Epiſcopi non deſit, ob eas potiſſimum cauſas, quas Raynaudus (i) commemorat: *Cum unum moraliter faciat cum capite, nec a coma nativa internoſcatur, contra quam accidat in Calantica, ſive Pileolo*. Paſqualigus addit (k) appoſitas comas, ſi a naturalibus nequaquam diſcrepent nihil indecorum præſeferre, ſi in celebrando Miſſæ Sacrificio adhibeantur. Quippe conceditur illas gerere coram Summo Pontifice, ac Regibus, quorum dignitas, ac majeſtas requirit, ut pileolo caput detegatur. In eadem ſententia Thiers quoque verſatur (l). Illam tamen veluti falſam, ac nulla ratione corroboratam poſt accuratum examen improbavit peculiaris Congregatio Romæ coactæ (m), quæ Legatos Apoſtolicos in frigidiſſimis etiam regionibus immorantes admonuit: *Non eſſe mentem Sanctitatis Suæ, quod Nuntius Apoſtolicus, aut Epiſcopis liceat licentiam Sacerdotibus concedere ejuſmodi comas, in actu celebrationis geſtandi*. Huic vero ſententiæ potentiores etiam Germaniæ Epiſcopi parere minime detrectarunt (n).

Cum in hanc Sedem pervenimus ſatis perſpectum habebamus vetitum eſſe omnibus, qui Sacris Ordinibus initiantur, & Clericis etiam Beneficio præditis comas ejuſmodi nullo loco gerere, quod liquido conſtat ex diſſertatione, quam nos ipſi confecimus, ac typis evulgavimus, cum Melphitana cauſa propoſita fuiſſet in Sacra Congregatione Concilii, ubi Secretarii munere fungebamur: non ignorabamus, ſi Clericis Beneficio ornatis, aut Sacros ad ordines aſſumptis comas appoſitas omnino interdicat Epiſcopus, ejus auctoritatem a Sacris Congregationibus confirmari, uti Melphitano Epiſcopo contigit, qui decretum ejuſmodi in lucem ediderat. Nam cum in dubium, ac diſceptationem adduceretur, S. Congregationis judicio firmatum id, probatumque fuit die 8. Auguſti 1722. cum nos Secretarium ageremus. Illud pariter cognitum nobis erat decretum a Clemente XI. juſſe, ne Canonici, Beneficiis præditi, cæterique ad chorum pertinentes divinis laudibus intereſſent cum ejuſmodi comis (o); idque mandatum executioni nos ipſi vidimus in Vaticana Baſilica, ubi per plures annos Theologalem Præbendam obtinuimus. Poſtremo, cum munus geſſimus Canonum Interpretis in Romano Concilio, quod Benedictus XIII. de nobis optime meritus coegit (p), non quidem latuit eaſdem fictitias comas quocumque in loco vetitas fuiſſe Clericis. Attamen intelligentes idem Clericis, ac Sacerdotibus interdictum fuiſſe a Synodo Cardinalis Jacobi Boncompagni Deceſſoris noſtri (q): *Niſi ex cauſa nobis, vel Vicario noſtro cognita indulgendum ad tempus arbitrabimur*, ea de cauſa noluimus ejuſmodi comas univerſis prohiberi; Privilegium illas gerendi conceſſimus iis, qui peterent, & legitimam cauſam afferrent; neque ſecuti ſumus Card. Hieronymi Grimaldi Archiepiſc. Aquarum Sextiarum ſententiam, cum facultatem geſtandi comas appoſitas alicui Sacerdoti tribuebat: *Viſa atteſtatione Magiſtri Doctoris Medici, quapropter vertiginis, quæ pateris incommoda, unde niſi de opportuno provideatur tibi remedio, etiam mors forte conſequeretur, calvitie tibi opus eſſe teſtatum fecit* (r). Illud ſolum indiximus, ut fictitiæ comæ modeſtiam, atque honeſtatem præſeferrent; nihil etiam novi conſtituimus in eos, qui ad divinas laudes celebrandas in Chorum conveniunt. Poſtremo declaravimus haud ſitum eſſe in poteſtate noſtra concedere, ut in Sacro conficiendo pileolum, aut comæ fictitiæ deferantur; permiſimus tamen uti capillis in gyrum compoſitis, dum Miſſæ celebrantur (ſ).

Hac tamen lenitate noſtra nullum fructum conſecuti ſumus, quin etiam detrimentum aliquod ex ipſa dimanavit. Ita contingere ſolet iis, qui nummos licet optimos proferunt in iis locis, ubi nullo in pretio habentur. Profecto aliqui comas fictas ſine Epiſcopi facultate ſibi tribuerunt; alii vero facultate comparata eas ſibi comas aptarunt, quæ non valetudini ſuffragentur, ſed animi levitatem oſtendant. Quod tamen gravius eſt, aliqui per dies magis ſolemnes Miſſam privatim, aut ſolemniter etiam, comis ejuſmodi nequaquam depoſitis, celebrarunt, & tunc idem

pari-

(a) De Conſec. diſt. 1.
(b) Mer. in Gav. p. 2. t. 1. p. 35 a. n. 10
(c) Scorzias l. 5. de Miſ. c. 4.
(d) Sarn. l. 1 Ep. Ecc. ep. 65.
(e) Th. Raynaud. t. 13 de Pileo, & cæt. capitis tegminibus ſect. 14 p. 624.
(f) Juv de Sac. diſſ. 5. de Euc. Sacrific. q. 8. c. 5.
(g) Gav. p. 2. tit. 2 in Rub. de Ingr. Sac. ad Altare.
(h) De præcipuo Sac. Offi. l. 1. 2. 3. c. 8. n. 17.
(i) Loco all. ſect. 2. p. 591.
(k) De Sac. novæ Leg. q. 812.
(l) In tr. ſ. ſtat. com. c. 27.
(m) Urſ. l. 1 tit. 11. §. 4. n. 51. Inſt. Crim.
(n) Anſel. in Rec. l. 5. tit. 3. de vita, & hon. Cl. §. 30. 93 La Croix l. 2. p. 2. de Sac. Miſſ. n. 911.
(o) In Bull. p. 193.
(p) C. 3. tit. 16.
(q) L. 2. c. 8.
(r) Thiers loco all. p. 373.
(ſ) Inſt. 36. hujus libri

pariter inſtitutum retinere non dubitant. Coronam ſolum pateotem exhibent, atque ita fictitias comas cum capillis in girum aptatis conſulto permiſcent.

Quapropter hanc Eccleſiæ diſciplioam Clero noſtro reſtituere oportet, ne muneri noſtro deeſſe videamur. Igitur ſtatuimus, ne ullus Clericus, licet prima ſolum tonſura, ſed Beneficio præditus, cæterique omnes Sacris Ordinibus initiati comas fictitias gerant, niſi ſeriptam a nobis, aut Vicario noſtro generali facultatem aotea impetraverint. Parere recuſantes iiſdem pœnis obnoxios eſſe volumus, quæ in Synodo Deceſſoris noſtri in pervicaces ejuſmodi ſanciuntur. Abrogamus etiam quaſcumque facultates, quæ voto tenus expreſſæ fuerint.

Præcipimus etiam, ne fictitiæ comæ aliquid alienum a modeſtia præſeferant; ſi aliter fieri contingat, conceſſam antea facultatem abrogabimus. Si quis hujus modeſtiæ, quam jubemus, exemplum depoſcat, ea quæ ſubjicimus a Cardinali Hieronymo Grimaldo deſumpta, accurate perpendat, atque imitetur: *Memineris igitur, non indultum hoc eſſe vanitati, ſed neceſſitati conceſſum: quapropter non ſolum monitum te eſſe volumus, ut Coronam non erubeſcas; ſed & præcipimus tibi, quatenus qui in Tonſura Clericalis ſuſceptione capitis comam depoſuiſti, cæſariem ſic componendam cures, ut & color ætati congruat* (quamobrem neque caſtanei, neque flavi capilli ſenibus conveniunt) *& pateant aures, & corona appareat. Nec enim* (ſequitur Decretum) *ea noſtra mens eſt, ut cum in Presbyterali Ordine ſis conſtitutus, & ſimiles, atque graves mores pro ſtatus ratione præferre debeas, juvenile & mundanum ornamentum, quod & Clericalis Tonſuræ, & Noviſſimorum memoriam imminuat, aut penitus tollat, laicisque ſcandalo ſit, geſtare valeas.*

Hæc dicta ſint de comis fictitiis extra Miſſam gerendis. Jam quid fieri debeat, cum Sacerdos Sacrum operatur, explicemus: Ac primum declaramus nunquam permiſſum a oobis fuiſſe, ſive a Vicario noſtro generali, ut eædem comæ in Miſſæ celebratione deferantur. Quinimo facultatem ejuſmodi petentes, aut ſcripto, aut voce tenus admonuimus, ut eas comas deponerent, cum ad Altare Sacrum facturi accederent. Iterum quoque repetimus, quod in trigeſima quarta Inſtitutione dictum jam fuit, ſolum Pontificem maximum elargiri poſſe, ut pileolum ad Altare Sacerdos adhibeat. His prius expoſitis præcipimus ſingulis hujus diœceſis Sacerdotibus, & exteris pariter, qui in eadem diœceſi morantur, ne comis fictitiis; dum Sacrum faciunt, utantur, ſive a nobis ipſis, ſive a ſuo Paſtore id privilegium antea conſecuti fuerint, ut legitimam ob cauſam eaſdem comas deferre poſſent. Qui juſſa facere detrectaverit, pœnam *ſuſpenſionis a celebratione ipſo facto* incurret, licet hoc mandatum noſtrum ſemel tantum violaverit. Irregularis pariter *ipſo facto* conſtituitur, ſi poſt indictam ſuſpenſionem adhuc Miſſæ Sacrificium operari non dubitabit. Aliter de illis judicandum eſt, qui a Sede Apoſtolica facultatem habuerint gerendi comas fictitias, dum rem divinam conficiunt.

Qui nec vafre, nec malitioſe cogitare ſoleat, facile ſibi perſuadebit graviſſimæ huic corruptelæ remedium a nobis ſatis accommodatum fuiſſe. Sed aliter ſe res habet. Nam plerique nullum diſcrimen ſtatuentes inter has fictitias comas, & capillos, qui in gyrum capiti circumducuntur, comas illas retinuit, ac retinet, cum Sacrum ad Altare operatur.

Extingui facile poſſet hujus mali ſemen, & origo, ſi circuli ejuſmodi capillorum, qui tolerari conſueverunt in celebratione Miſſæ, ob pravum uſum penitus abrogentur. Id vero Concilii Romani auctoritate corroborari poſſet, io quo ſic decernitur: *Comamque fictitiam*, vulgo *Perrucam*, *nunquam adhibeant*. Idem ſapienter advertit P. Merattus (*a*): *In Concilio Romano celebrato anno 1725. a Benedicto Papa XIII. ſancitum eſt, quod qui ignominiam ſæcularis habitus, & comas capitum pro Chriſti amore depoſuerunt, Veſte ac Tonſura Clericalis congruente ſemper utantur, Comamque fictitiam, vulgo Parruccam, aut Cerchietti, vulgo Girelli, nunquam adhibeant*. Quamvis id Concilium, tanquam provinciale *in concilio*, leges inferre nequit huic Civitati, ac diœceſi, quæ extra Romanam provinciam ſitæ ſunt, tamen *in :: oi directiva* normam præbere nobis poteſt, ut obſervanda decernamus in hac diœceſi, quæ idem Concilium in ſua provincia conſtituit. In medium quoque proferri poſſent pro circulis capillorum abrogandis omnia, quæ Braſchius (*b*) fuſe congeſſit in comas fictitias, & eoſdem capillorum circulos, qui adhiberi ſolent in celebratione Miſſæ, ſivo alio quocumque loco. Sed experiri tandem volumus, ſi lenitas aliquam gratiam, fructumque comparare poſſit. Itaque quid nomine fictitiæ comæ, quid omnino circuli capillorum intelligi debeat exponemus, & limites etiam, quos indulgentia noſtra prœterire nequeat eorundem circulorum ratione, claro indicabimus. Illud pariter libere fatemur, ſi quis in his circulis deferendis præſcriptos a nobis fines exceſſerit, in ipſum decernenda fore a nobis, quæ ſuperius recenſuimus in eos, qui retentis fictitiis comis audent Miſſæ Sacrificium peragere.

(*a*) T.1.p.1 p.317.

(*b*) In Pr. Syn.c.8. n.12.ad n.13.

Fictitia coma reticulum eſt tegendo capiti accommodatum, quod faſciolæ circumductæ aſſutum eſt, adſcititiis capillis eidem reticulo adhærentibus, qui caput ipſum operiunt, ac veluti ſi nativi eſſent, in collum defluunt. Neque ſane fictitia coma nuncupari deſinit, eo quod capilli reticulo inhæreant, ipſique breves, & incrnati videantur; verum id ſolum comam modeſtam efficit, & Clerico magis conſentaneam. Neque illud fictitiæ comæ adverſatur, ſi capilli etiam nativi retineantur. Tunc enim reticulum capillis ſuperimpoſitum appellatur. Poſtremo, licet corona Clericalis in medio reticuli late pateat, tamen ratio fictitiæ comæ non omittitur; ſed tunc eidem comæ adjuncta clericalis corona dicitur. Quinimo coronæ latitudo nihil omnino ſuffragatur, ut coma illa fictitia non ſit, & nudum caput, apertumque haberi exiſtimetur, dum Sacrum conficitur, ſed aliam quoque pravam conſuetudinem inducit. Siquidem non licet inconſulto, ac temere coronam ipſam amplificare, ſed leges obſervandæ ſunt, quæ pro dignitatis, ordinumque ratione perſcribuntur. Corona Clerici, qui nondum Sacerdotio initiatus fuit, Sacræ Particulæ comparari debet: Corona Sacerdotis divinæ Hoſtiæ ſimilis decernitur. Tandem corona Epiſcopi, & Cardinalis ejuſdem Hoſtiæ amplitudinem tantiſper debet excedere. Hæc potiſſimum habentur in Ceremoniali Epiſcoporum; idemque Quartus, Caſtaldus, & Pitonillius docent.

Circulus vero capillorum nihil aliud eſt, quam faſciola, cui magna cum induſtria ementiti capilli adnectuntur, ut loco deficientium capillorum ſubrogentur. Nativi autem capilli, qui ſuperſunt, capite apparere debent, & ea ſolum parte, qua ipſi rariores ſunt, vel

R 2 bre-

breviores alieni ſubſtitui ſolent, quos etiam ſimiles eſſe oportet reliquis capillis, qui faſciolæ adſuuntur. Hinc ſatis aperte conſtat, eos magno in errore verſari, qui circuli nomen tribuunt illi reticulo, quo totum caput contegitur, & cui ficti capilli ita adhæreſcunt, ut nativi nequaquam perſpiciantur, aut quia ſucciſi fuerunt, aut quia ob aliam quamcunque cauſam nulli ſuperſunt capilli, vel ſi aliqui ſuperſunt aliis ementitis undequaque teguntur; iſtique ſolum adſuti reticulo populo ſpectandi exhibentur. Clemens XI. eo loco, quem ſuperius nominavimus de circulo capillorum, & comis fictitiis, tanquam diverſis rebus ſermonem inſtituit, neque permiſcenda hæc exiſtimat, licet fictitiæ comæ *breviores fuerint, inornatæ, nec modeſtia Clericalis modum excedentes*. Idem Pontifex, uti dictum eſt, cum circulis ejuſmodi, aut fictis comis in Chorum convenire prohibet Canonicos omnes, aliosque Clericos Beneficio præditos. Cum igitur nemo unquam Romæ contenderit ad Chorum accedere, comaſque deferre vel nodulis diſtinctas, vel in humeros defluentes, ſed breves tantum, ac modeſtas; in quibus etiam corona pateret, vel comarum loco circulis uti, quos paulo ante explicavimus, & qui nativis capillis omnino ſimiles forent, & ſolum eam capitis partem occuparent, ubi capilli ipſi deeſſent, cum, inquam, hæc ita ſint, clare dignoſcitur a Summo Pontifice magnum diſcrimen inter fictitias comas, & circulos capillorum conſtitutum fuiſſe, & illud potiſſimum, quod nos ipſi nuper oſtendimus.

Quamobrem iterum decernimus, ne ullus Sacerdos audeat rem divinam facere retentis comis fictitiis ſub pœna *ſuſpenſionis ipſo facto a celebratione Miſſæ*; ob eaſdem cauſas ſuperius expoſitas permittimus circulos capillorum deferri, dum Sacrum peragitur, donec aliter ſtatuamus, quod certiſſime eveniet, ſi pravus aliquis uſus inducatur, vel Sedes Apoſtolica hanc noſtram Indulgentiam minime probandam judicaverit; præcipimus etiam, ut circuli ejuſmodi intra viginti dies ad nos, vel Vicarium noſtrum generalem deferantur, ut ſcripta a nobis, & obſignata facultas concedatur.

Quoniam vero audiendis rebus prorſus inuſitatis diu aſſueti ſumus, jam perſpicimus magnam Sacerdotum copiam, qui ſimul cum ſuis tonſoribus ad noſtras ædes confluunt, ut varia nobis morborum genera patefaciant. Alius quidem vultu dejecto, mœrentique teſtabitur aliquem Sacerdotem capitis morbo laborare, qui ſtomachum moveat; quæ tamen cauſa nequaquam probatur a Sacra Congregatione Concilii, ut fictitia coma in celebratione Miſſæ permitti debeat, quemadmodum die 6. Junii anno 1726. ipſa definivit. Alius vero Tonſor fatebitur alterum Sacerdotem propriis capillis omnino carere, vel ipſos tam breves, hiſpidoſque eſſe, ac inæquales, ut nulla arte circulus effingi, aptarique poſſit; ideoque neceſſario reticulum eſſe concedendum una cum alienis capillis, qui ſi comam fictitiam exhibeant, quæ brevis tamen erit, ac modeſtiæ prorſus conſentanea, ita ut circulus capillorum inuſitatus videatur. Attamen ejuſmodi concurſum in noſtras ædes recuſamus, & nullas cauſas excipere volumus.

Si qui reipſa, vel falſo morbo aliquo vexantur, ſi, inquam, Sacrum Deo operari velint in hac Civitate, vel diœceſi, nudo capite, apertoque divina hæc myſteria conficiant, vel neceſſariam a Sede Apoſtolica facultatem obtineant, cui nos libentiſſime parebimus. Nemini afferre debet moleſtiam per hos menſes æſtivos aperto capite rem divinam facere; & nos profecto in hos uſque dies evulgare noſtram hanc inſtitutionem protraximus, ut qui fictitiam comam, quam tamen capillorum circulum falſo nomine appellabat, in Miſſæ celebratione adhibuit, ſine incommodo, capite detecto Sacrum faciat, donec a Summo Pontifice facultatem expoſcat. Pro certo tamen ſciat, quod ipſi nequaquam licebit caput operire, niſi poſtquam a Sede Apoſtolica reſponſum propitium redditum fuerit. Neque ſane querantur indecorum eſſe, ſi populus Sacerdotem videat nudo, raſoque capite celebrantem. Nam fideles potius admirantur honorem, atque obſervantiam decretis Apoſtolicis exhiberi; & præſertim pietatis ſtudio moventur, cum Monachos raſis omnino capitibus Sacrum facientes inſpiciunt. Poſtremo nemo queri poteſt, ſi illum moneamus pro facultate obtinenda, ad Sedem Apoſtolicam omnium magiſtram eſſe confugiendum. Nos ipſi, cum legitimas ob cauſas, idem privilegium neceſſarium haberemus, prius ſane a Pontifice illud petivimus, & ſumma ipſius humanitate conſequuti ſumus. Etenim mitiori Cœlo per annos quadraginta uſi ſumus; deinde hujus Cœli inclementiam, atque aſperitatem dudum pertulimus cum magno incommodo, quod eo pervenit, ut tuſſim, & convulſiones excitaverit, ut etiam ſanguinem copioſe expuere cogeremur. Medicos magis peritos conſuluimus, & nobiſcum tacite perpendimus, an totum illud incommodum vitio tribui nobis deberet, quod tamen dimanaſſe ab aſſidua ſtudiorum exercitatione deprehendimus, quam ab ineunte adoleſcentia ſuſcepimus, licet exiguo, aut nullo fortaſſe cum fructu; eandemque viam inſiſtimus, quamvis longæva ætate debiles, ac pene confecti videamur. Quare Sacrum facere in Metropolitana Eccleſia optantes, aliiſque urbanis templis (quippe alienum a miniſterio noſtro putamus rem divinam aſſiduo in Sacello privatim celebrare.) neceſſario uti debuimus fictitia coma, quæ brevis eſſet, & canos præſeferret. Item declaravimus proprios a nobis capillos retinendos, comamque appoſitam ſtatim ineunte vere deponendam. Neque perſcrutari, ac comminiſci voluimus eandem comam potius appellandam circuli nomine, eo quod nativi capilli a nobis conſerventur. Neque tandem illis rationibus uti voluimus, ob quas Cardinales haud cenſentur obnoxii illis decretis, quæ fictitias comas interdicunt, quamvis etiam nonnulli Cardinales *jure proprio*, non aliena conceſſione rationes eaſdem reipſa probent, & amplectantur. Quapropter ad Altare cum fictitia coma non ante accedendum putavimus, quam facultas a Summo Pontifice nobis traderetur, quemadmodum jam indicavimus.

INSTITUTIO XCVII.

Epiſtola ad Vicarium Generalem data. Utrum Canonicus Lateranenſis, retenta eadem vivendi ratione, Beneficio, quod ſimplex nuncupatur, frui poſſit. An Canonici Lateranenſes Beneficia, quæ curam animarum adjunctam habent ſibi comparare queant. Utrum facultate opus ſit, & a quo impetrare illam debeant.

INuſitatum prorſus videtur, quod a Laicis quibuſdam patronis expoſci nobis heri veſperi tradidiſti, qui *jus præſentandi* ad ſimplex Beneficium obtinentes, Canonicum Regularem Lateranenſem conſanguineum ſuum nominare contendunt. Ipſe vero concedi ſibi

idem

idem Beneficium poſtulat ea conditione, ut vitæ inſtitutum, ac rationem, in qua verſatur, retineat. Equidem id fieri poſſe non arbitramur, niſi Apoſtolicæ Sedis auctoritas intercedat. Nos certe aliud privilegium vidimus ab Innocentio XII. obſignatum anno 1696. Clerico Salvio Placentinæ diœceſis ex hac provincia noſtra Bononienſi, ut duo ſimplicia Beneficia retineret, etiam ſolemni votorum nuncupatione peracta: eidem privilegio additæ ſunt omnes neceſſariæ clauſulæ, quæ ſtatum, ac rationem Beneficiorum declarant, ne diuturnitate temporis in Beneficia Regularia permutata eſſe putarentur, eoquod Canonicus Regularis Lateranenſis illa obtinuiſſet.

Proculdubio Canonici Regulares Lateranenſes Beneficia ſibi comparare poſſunt, quæ curam animarum adjunctam habeant (*a*), non autem ſimplicia, cum de primis tantum Caput *Dei timorem de ſtatu Monachorum* verba faciat, quemadmodum Sac. Congregatio Concilii ſuo decreto comprobavit, quod etiam Gregorii XIII. auctoritate confirmatum fuit: *Cum dubitaretur* (inquit Fagnagnus (*b*)), *an Canonicus Regularis eſſet capax Beneficii ſimplicis, Sacra Congregatio dixit videri incapacem, quia Capitulum Quod Dei timorem, loquitur de Parochiali: agendum tamen cum Sanctiſſimo. Die 23. Julii 1578. Sanctitas Sua dixit, licet Tridentinum Concilium non prohibuiſſet Canonicos Regulares obtinere ſæculare Beneficium &c. tamen Jus commune obſtare, quod nonniſi in Parochialibus diſpenſat, dicto Capitulo Quod Dei timorem. Hic autem agitur de ſimplici.*

Nunc autem Regulares iidem Canonici Beneficia cum animarum cura ſuſcipere prohibentur, niſi Abbatis Generalis facultas, & Apoſtolicæ Sedis Indultum interveniant, uti Clemens X. generali ſuo decreto die 18. Martii, anno 1671. conſtituit. Inſuper illud *in jure* Beneficium ſimplex appellatur, quod ab animarum cura ſejungitur, licet reſidentiam inducat eo modo, quo Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis, uti docet Abbas (*c*). Nunc pariter ab Apoſtolica Dataria ſimplex Beneficium his ſolummodo verbis definitur: *Beneficium ſimplex perſonalem reſidentiam non requirens.* Quapropter controverſia excitata eſt, utrum Canonici Regulares, quibus nequaquam licet conſequi Beneficia ſimplicia, quæ reſidentiam non exigunt, utrum, inquam, obtinere queant Beneficia, quibus nulla animarum cura, ſed reſidentia tantum adnectitur, nempe Canonicatus in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis. Cum tamen Canonicatus ejuſmodi inter ſimplicia Beneficia recenſeri conſueverint, uti paulo ante dictum eſt, ideo communi fere omnium conſenſu ad eoſdem Canonicatus idonei non exiſtimantur (*d*).

Revera, cum Jacobus Cardinalis Boncompagnus Canonicatum hujus Metropolitanæ conferre ſtatuiſſet Canonico Regulari Lateranenſi, opus fuit ad Sedem Apoſtolicam confugere, quæ rem totam judicio Sac. Congregationis Concilii decernendam voluit, cum nos ipſi Secretarii munere fungeremur. Quare in examen ea cauſa vocata fuit, & Canonici Regulares ad obtinendos in Metropolitanis, & Collegiatis Canonicatus nequaquam idonei judicati fuerunt; tamen ob graves rationes reſponſum fuit a Summo Pontifice privilegium eidem Canonico impertiri poſſe (*e*); Itaque Innocentius XIII. conſilio Sac. Congregationis adductus ipſum Canonicum Apoſtolica auctoritate idoneum conſtituit, ut Canonicatum in Metropolitana aſſequeretur. At vero, cum eædem cauſæ minime intercederent, Sacra Congregatio Summum Pontificem hortata eſt, ne alium Canonicum Regularem, qui in Piſtorienſi Eccleſia Canonicatum eapetebat, habilem, idoneumque Apoſtolica facultate redderet [*f*].

Non ignoramus Regulares Canonicos his decretis, ac ſententiis minime acquieſcere, ipſiſque permiſſum fuiſſe, ut rationes ſuas contra proferrent. Sacra Concilii Congregatio die 14. Novembris anno 1693. facultatem tribuit Canonico Regulari, ut ſæcularem Parochiam impetraret; & ſimul eadem Sacra Congregatio indixit ut collectis in unum decretis expenderetur, utrum Canonicis Rehularibus liceret Beneficia ſæcularia cum animarum cura percipere, interpoſita ſolum Abbatis Generalis facultate, idque Innocentius XII. adprobavit (*g*), & literas Apoſtolicas evulgari juſſit, quæ rem eandem confirmarent. Cum Pontificatum gereret Clemens XI. Procurator Generalis Lateranenſium poſtulavit examinari, utrum ipſi Parochias, & Canonicatus aſſequi poſſe vidarentur, ita tamen, ut nulla mentio fieret de ſententiis, ac decretis Sacrarum Congregationum, aut de oraculis Summorum Pontificum, quæ a Gregorio XIII. ad illud uſque tempus adverſa, ſeu propitia haberentur, ſed tantum in examen adduci liceret jus commune, Tridentina Synodus, verba, quibus vota ſolemnia ab ipſis nuncupantur, & poſtremo ratio inſtituti, atque Ordinis, cui nomen dederunt. Quare Pontifex die 30. Aprilis an. 1713. ad Sacram Congregationem Concilii hanc cauſam rejecit: *juxta petita.*

Cum tamen poſt illud tempus eadem cauſa propoſita nunquam fuerit, valere plurimum debent ſententiæ, quas ſuperius enumeravimus; & nequicquam contendunt aliqui eas de medio ſublatas eſſe, eoquod Pontifex conceſſerit ab iiſdem ſententiis provocare. Quippe certiſſimum eſt omnibus, expendi debere id ſolum quod conceditur, non vero id, quod petitur; ideoque parvi faciendum eſſe, quod petendum fuerat, ſed nunquam petitum fuit.

Finis hoc loco tribui poſſet inſtitutioni noſtræ; ſed ne Canonicis Regularibus, ipſorumque cauſæ contrarii fortaſſe judicemur, pauca alia ſubjiciemus. Ac primum fatemur ex verbis ſolemnis Profeſſionis magnum argumentum deſumi, ut ſe idoneos probent ad Parochias, & Canonicatus cum ſola Generalis Abbatis facultate, ſi ſemel ipſorum cauſa in Sacra Congregatione Concilii proponatur; verba autem, quibus inniti poſſunt; hæc ſunt: *Voveo & promitto &c. & quod nunquam Beneficium acceptabo cum cura, vel ſine cura, intra, vel extra Ordinem noſtrum, abſque licentia Capituli Generalis, vel ejus authoritate fungentis, renuntiando omnibus juribus, & Privilegiis, & conſuetudinibus in contrarium mihi competentibus, vel quomodolibet competituris.* Inſtituti ratio cauſam ipſam juvabit plurimum; nam ad laudes divinas in choro celebrandas potiſſimum excogitatum fuit: ea pariter lege S. Auguſtini, quam ipſi Canonici profitentur, cauſa corroborari poterit: *Clericus duas res profeſſus eſt, & ſanctitatem, & Clericatum, interius ſanctitatem; nam Clericatum propter Populum ſuum Deus impoſuit cervicibus ipſius, cui magis onus eſt, quam honor.* Quippe non minus Beneficium dimanat in populum ob ſuſceptam animarum curam, quam ob pietatem, ac religionem, qua divinæ laudes in choro celebrantur.

(*a*) Cap. Quod Dei timorem. De ſtatu Monachorum.

(*b*) In Commen. in Cap. Quod Dei timorem &c. num. 79.

(*c*) In Cap. ſuper eo num. 3. & 4. De Regularibus, & cap. Quod Dei timorem. num. 5. De ſtatu Monachor.

(*d*) Pyrring. ad Tit. Decretal. de ſtatu Monachor. 3. tit. 35. §. 2. num. 18. Vanesp. Jur. Eccleſ. tom. 2. tit. 18. c. 3. num. 17. Tondut. quæſt. Beneſ. tom. 1. cap. 80. n. 50. Corrad. in Praxi Beneſ. tom. 2. cap. 80. n. 10. Corrad. in Praxi Beneſ. lib. 6. cap. 2. n. 26. Navarr. Conſilio 11. n. 6. lib. 3. de ſtatu Monac. Bellamera deciſ. 174. tit. de Præbend. 19. Card. Petra ad Conſtit. Apoſtol. tom. 1. ad Conſtit. Anaſtaſ. IV. ſect. 2. num. 30. & ſeqq.

(*e*) Reſol. habita die 28. Septembris 1723.

(*f*) In cauſa Piſtorien. Indulti die 26. Mart. ac 18. Maji 1737.

(*g*) Decretor. lib. 45. pag. 549.

At ſi hos limites velint excedere, & ſibi Beneficia etiam ſimplicia tribui poſſe contendant, *quæ perſonalem reſidentiam non requirant*, & ea conſequi ſperent ob ſolam Generalis Abbatis facultatem, & ipſum quoque clauſtrum dimittere, poſtquam Beneficium ſimplex attigerint, ſi inquam, hæc poſtulant, nihil obtinendum ab ipſis ſuſpicamur, etiamſi jus tantum, & ratio ſpectentur. Univerſa quondam Beneficia reſidentiæ lege tenebantur, uti canonum Interpretes docent (*a*). Temporis diuturnitate Beneficii proventus imminuti ſunt, adeo ut honeſtam ſuſtentationem ſuppetere nequaquam poſſent. Id conſuetudinem induxit, ut Beneficio præditi fructum perciperent, licet ſuis ſedibus haud morarentur, ob eam nempe cauſam, ut alia ex parte ſibi victum neceſſarium compararent (*b*). Quare Beneficia ejuſmodi obtinentibus ea lex tantum perſcribitur, ut habitum Clericalem, ac Tonſuram deferant, & Canonicas horas perſolvant.

(*a*) Inn. c. ſin. n. 1. v. Intelligo tamen. Zabar. n. 16. Fel. n. 9. de Cl. non reſidentibus.

(*b*) Gon. in c. Conq. n. 2. de Cl. non reſidentibus.

Cum hæc ita ſe habeant, ſi regularibus Canonicis ad vitam ducendam neceſſaria ab Ordine ſuppeditantur, qua ratione ad Beneficia ſimplicia ipſi idonei putari debeant, cum illa ad alendum Sacerdotem inſtituta fuerint. Si populi utilitas Regulares Canonicos ad Beneficia idoneos reddere debet, quænam utilitas, aut bonum ex eo dimanare poteſt, qui habitum Clericalem ſuperinduit, & privatim recitando Divino Officio tempus impendit. Hæc potiſſimum futura cauſæ impedimenta putamus; ſi in medium aliquando proferatur. In hac ſententia magnopere confirmamur ob quandam diſſertationem a præclariſſimo viro Pitone confectam, ſed typis minime evulgatam; cum ille interrogatus, utrum Regulares Canonici exiſtimari deberent idonei ad Beneficia, quibus animarum cura adjungitur, & ad obtinendos Canonicatus, *pro veritate* reſpondit aſſerendum id eſſe, etiamſi ſacri canones, & verba ſolemnis Profeſſionis tantum perpendantur juxta eos limites, quos Clemens XI. conſtituit, uti nuper indicavimus. Deinde interrogatus, an Canonicis iiſdem liceret Beneficia ſimplicia, & Penſiones Eccleſiaſticas accipere, id protſus negavit. Hæc pauca habuimus &c.

INSTITUTIO XCVIII.

De Baptiſmo conferendo. De temporis ſpatio quo deferendi ſunt Infantes ut baptizentur: Illos irregularitati omnino eſſe obnoxios, qui Sacramentum Baptiſmi (niſi urgeat neceſſitas) Infantibus privatis in domiciliis conferant. Eos pariter arguendos magnopere qui tempus protrahant, & Infantes domi baptizatos ad Eccleſiam aſportare negligant ubi omiſſæ cerimoniæ rite perficiantur. Legibus adverſari Parochum, aut alium quempiam Sacerdotem, qui baptiſmi in privatis ædibus collati fidem facere renuat.

MAgno cum dolore percepimus in multos dies Baptiſmum protrahi Pueris recenter natis, quibus peractis ad Metropolitanam Eccleſiam Sancto Petro nuncupatam deferuntur, ut ſalutaribus undis abluantur. Alii vero pravam hanc conſuetudinem non ſequuntur, ſed accito Parocho, aut alio familiari Sacerdote Baptiſmalem aquam domi impertiunt infantibus, licet nulla neceſſitas interveniat; deinde aliud voluntate ſua tempus decernunt, quo infantes ipſi ad fontem Baptiſmi deportentur, ut conſueti ritus, ac cerimoniæ perficiantur; Contigit autem quod Parochus, aut Sacerdos adfirmare recuſaverit, privatim iiſdem Infantibus Baptiſmum fuiſſe collatum. Non ſemel etiam evenit, ut Infantes ex legitimo matrimonio procreati Baptiſmum a Parocho privatim acceperint, quamvis nulla neceſſitas intercederet. Deinde res occulta permanſit, & ipſi Eccleſiæ ritus prætermiſſi ſunt. Quippe Infantes ad Baptiſmi fontem delati nunquam fuerunt. Poſtremo Baptiſmales undas Infantibus adminiſtrari per Obſtetrices nimia facilitate cognovimus, quæ ægre patiuntur interrogari qua ratione Baptiſmum contulerint, & non ſemel ſuo loco ſubſtituunt Filiam, Neptim, aut etiam Famulam, de quibus certum non eſt, utrum materiam, formam, atque intentionem bene noverint, quæ ad ejuſmodi Sacramentum rite adminiſtrandum neceſſario requiruntur. Sed jam de his corruptelis ſigillatim verba faciamus. Equidem improbari illos, qui poſt multos dies ad Metropolitanam hanc noſtram Infantes deferunt, ut Baptiſmum accipiant, Eugenii IV. auctoritate conſtat, qui ita conſtituit (*c*): *Quamprimum commode fieri poteſt*. Idem ſancit his verbis Rituale Romanum: *Quamprimum fieri poterit* (*d*): In libro pariter Romani Catechiſmi hæc leguntur (*e*): *Nam, cum pueris Infantibus nulla alia ſalutis comparandæ ratio, niſi eis Baptiſmus præbeatur, relicta ſit, facile intelligitur, quam gravi culpa illi ſeſe obſtringant, qui eos Sacramenti gratia diutius, quam neceſſitas poſtulet, carere patiantur; cum præſertim propter ætatis imbecillitatem infinita pene pericula illis impendeant.*

(*c*) In Conſt. 23. §. 13. t. 1. Bull. Romani.

(*d*) Tit. 9.

(*e*) De Sacr. Bapt. part. 2. n. 34.

Variam Eccleſiarum Diſciplinam deprehendimus in ſtatuendo temporis ſpatio, quo Infantes ad Baptiſmum ſuſcipiendum deferri debent. Romæ promulgatum eſt edictum anno 1723., quo tres ſolum dies ad rem peragendam decernuntur. Idem in Gallia ſervatur inſtitutum (*f*). Diem nonum in ſuis Conciliis S. Carolus Borromæus conſtituit, eamque ſententiam plures aliæ Synodi ſequuntur, quas Clericatus enumerat (*g*), & potiſſimum Cardinalis Jacobus Boncompagnus ita ſanxit (*h*): *Nefas ſit, ultra nonum diem Baptiſmum Infantibus conferri, memores excommunicationis pœna parentes affici, ſi terminum nonæ diei præterierint*. Hæc tum conſuetudo inducta eſt, cum deſiit priſtina diſciplina, ob quam Baptiſmus in celebritatibus ſolum Paſchatis, ac Pentecoſtes, niſi aliter neceſſitas poſtularet, conferri conſueverat: *Sane ex quo* (inquit eruditus Vicecomes (*i*)) *ea tempora mutari Sanctis Patribus eſt viſum, omnes in id toto pectore incubuerunt, ut nati Infantes in Eccleſiam quamprimum, aut omnino ante nonum diem ad Baptiſmum deferrentur.*

(*f*) Gen. t. 9. Th. Mor. p. 78.

(*g*) De Sacr. Bapt. dec. 23.

(*h*) L. 2. c. 2.

(*i*) In ſuo Tr. de R. t. Bapt. c. 23. in fine.

Non autem hic nonus dies indicitur, ita ut Baptiſmi Sacramentum Infantibus ante id tempus adminiſtrari nequeat. Imo res gerenda eſt quamprimum fieri poſſit, ob maxima pericula, quæ vitæ Infantium impendent. Sed nonus dies perſcribitur, ne Baptiſmus magis protrahatur. Equidem anno 253. coactum fuit in Africa Concilium, in quo Fidus Epiſcopus petiit, utrum Baptiſmus pro expiandis ab originali labe Infantibus ante octavum diem conferri poſſet, cum in veteri lege ob eandem cauſam die ſolum octava Circumciſio indiceretur. Patres igitur contra ipſius Epiſcopi ſententiam ita ſtatuerunt (*k*): *Quantum vero ad cauſam Infantium pertinet, quos dixiſti intra ſecundum, vel tertium diem, quo nati ſint, conſtitutos baptizari non oportere, & conſiderandam eſſe Legem Circumciſionis antiquæ, ut intra octavum diem eum, qui natus eſt, baptizandum & ſanctificandum non putares, longe aliud in Concilio noſtro omnibus viſum eſt: In hoc enim, quod tu* puta-

(*k*) In ep. 59 ad eund. Ep. nunc est S. Cypriani.

Digitized by Google

putabas eſſe faciendum, nemo conſenſit; ſed univerſi potius judicavimus, nulli homini nata miſericordiam Dei, & gratiam denegandam.

Cardinalis Thomas de Tournon pietate, atque conſtantia celeberrimus, Commiſſarius, ac Viſitator Apoſtolicus cum poteſtate Legati *a Latere* in Indiis Orientalibus, Sinenſi Imperio, Inſuliſque adjacentibus, ut ſacræ expeditiones Madureenſes, aliæque finitimæ recte adminiſtrarentur, hoc decretum die 22. Junii anno 1704. in lucem edidit: *Et quia audivimus Baptiſmum Infantium ex Chriſtianis parentibus ortorum, eorumdem incuria ſæpe ſæpius diu protrahi, non ſine maximo dictorum Infantium ſalutis diſcrimine, monemus Evangelicos Operarios, ut Sacrorum Canonum memores, terminum breviorem, quam fieri poſſit, attentis circumſtantiis, genitoribus præfigant, graviter conſcientiam eorum onerantes, niſi filios intra præfixum tempus ad Eccleſiam deferant Sacro Fonte abluendos.*

Plures ſane huic decreto adverſati ſunt, afferentes diem certum ad Baptiſmum Infantibus conferendum inſtitui nequaquam poſſe. Illud tamen Pater Lucinus S. Officii Comiſſarius Generalis multiplici ſolidaque eruditione defendit (*a*). Idem decretum Benedictus XIII. (*b*), & Clemens XII. (*c*) ſua auctoritate confirmarunt.

(*a*) Anno 1728. c. 7. p. 192. & ſeq.
(*b*) Anno 1727.
(*c*) Anno 1734.

Quapropter nihil novi ſtatuimus, ſed Parentes tantum monemus curare magno ſtudio, ut Baptiſmus in Eccleſia ſuis liberis quamprimum fieri poterit, adminiſtretur, neque diem octavum excedere ſub pœna *excommunicationis*, quam in ſua Synodo Cardinalis Boncompagnus recenſet. Parochos etiam magnopere hortamur, ut Populum de hoc graviſſimo negotio diligenter imbuant ſemel ſaltem per anni curſum, cum ſacras ad Altare conciones de more ſuſcipiunt.

A legibus autem Eccleſiaſticis prorſus alienum, ac diſſonum fatemur ſalutares undas Baptiſmi domi privatim Infantibus conferri accito Parocho, aut alio Sacerdote, licet id nulla neceſſitas expoſcat; deinde, cum Parentibus libuerit, ad Sacrum Fontem eoſdem Infantes afferri, ut conſuetæ cerimoniæ, ac Ritus in Eccleſia celebrentur. Alienum quippe ab Eccleſiæ legibus eſt, privatim Baptiſma domi conferre, cum in Eccleſiis ſit miniſtrandum. Id ſatis conſtat ex 31. Canone Trullani Concilii: *Deponatur Clericus, qui ſine licentia Epiſcopi intra domum in Oratorio domus ſacrificat, vel baptizat.* Idem rurſus in Canone 19. ſic decernitur: *In Eccleſiis, non in domibus, aut privatis Oratoriis, Baptiſma celebretur. Contrafaciens Clericus deponatur, Laicus excommunicetur.* Clemens V. idem prorſus indixit (*d*): *Niſi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc caſu differri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, propter quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi.* Cardinalis autem Boncompagnus in Synodo, quam modo commemoravimus, hæc habet: *Non in Oratorio, nec domi ſine licentia Noſtra, vel Vicarii Generalis, audeat baptizare, præter caſum neceſſitatis.*

(*d*) In Cl. unica de Baptiſmo.

Pervenit ad aures noſtras a quibuſdam dictitari Parochi munus eſſe Baptiſmum conferre. Itaque prætermiſſis iis omnibus, quæ modo expoſuimus, ut clarum, perſpectumque fiat, non licere in privatis domibus Baptiſmum adminiſtrari, niſi neceſſitas urgeat, iis, inquam, prætermiſſis, nos ipſi adfirmabimus Baptiſmum eſſe a Parocho conferendum. Nam ſic habetur in Rituali Romano (*e*): *Legitimus quidem Baptiſmi Miniſter eſt Parochus, vel alius Sacerdos a Parocho, vel ab Ordinario Loci delegatus.* Illud pariter addemus idem baptizandi munus ad Sacerdotes pertinere. Quippe, dum Sacerdotium confertur, epiſcopus his verbis utitur: *Sacerdotem enim oportet offerre, benedicere, præeſſe, prædicare, & baptizare.* Quemadmodum (ita docet S. Thomas (*f*)) Sacerdotis eſt conficere Sacramentum Corporis Chriſti, quod unitatem Eccleſiaſticam explicat, ita Sacerdotis eſt Baptiſmi Sacramentum adminiſtrare, quod ejuſdem unitatis nos participes efficit, & jus ad Menſam Domini nobis comparat. Id totum fuſius in Romano Catechiſmo declaratur (*g*).

(*e*) Tit. de Sac. Bapt.
(*f*) In 3. p. q. 67. a. 2.
(*g*) Part. 2. de Sacr. Bap. n. 23.

Qui tamen ita prædicant, illud pariter expendant, olim a ſolo Epiſcopo Baptiſmum conferri conſueviſſe, uti prima inſtitutione demonſtravimus. Præter illorum auctoritatem, quos nos eo loco nominavimus, idem comprobat his verbis Thomaſſinus (*h*): *Primis illis initiis ſolus vulgo baptizabat Epiſcopus.* Hujus rei documentum deſumitur ex eo, quod in multis Italiæ Civitatibus Fons unus Baptiſmalis in Cathedrali, aut prope ipſam poſitus reperitur, ut nos eodem loco cum Martene, ac Lupo indicavimus; accedit etiam Thomaſſini auctoritas (*i*): *Quare & in maximis quibuſque Urbibus una erat tantum Eccleſia, Fons unus Baptiſmatis, quem uſum baptizandi retinet adhuc Italia.* Præclarus Vir Du-Change (*k*), poſtquam Fontem Baptiſmi magni operis, atque elegantiæ conſtitutum Florentiæ prope Eccleſiam Metropolitanam deſcripſit, hæc inſuper addere non omittit: *Quæ quidem adnotare libuit tamquam veteris moris inſtitutum, cum olim in Civitatibus in Eccleſiis tantum Cathedralibus, aut iis adjunctis Baptiſteriis Baptiſmus conferretur.*

(*h*) De veteri & nova diſcipl. Ecc. part. 1. l. 2. c. 21. n. 8.
(*i*) Loco allato.
(*k*) In ſuo Gl. ad voc. Bapt.

Cum hæc ita ſe habeant, qui Parocho tribuunt baptizandi munus, ſecum perpendant, Baptiſmalem Fontem hujus Civitatis poſt immemorabile tempus in Metropolitana collocari, & ad ipſum ſemper delatos fuiſſe Infantes, qui procreantur in Urbe, vel ipſius ambitu, quem Cerchiam appellant, ut Baptiſmum accipiant. Quamobrem nequit Parochus abſque ullo diſcrimine Baptiſmum adminiſtrare, ſed tum ſolum id facere poterit, cum neceſſitas requirat; Quippe primus ipſe Miniſter Baptiſmi inter eos proculdubio recenſetur, qui urgente ſolum neceſſitate baptizant. Id vero munus ſibi tribuere nequaquam debet, cum in ſua Eccleſia Fons Baptiſmalis non habetur. Qui enim præpoſitus eſt Eccleſiæ, in qua Fons idem conſtituitur, ipſe Baptiſmum adminiſtrare debet, uti Romano in Rituali perſcribitur: *Ac licet, urgente neceſſitate, ubique baptizare nihil impediat, tamen proprius Baptiſmi adminiſtrandi locus eſt Eccleſia, in qua ſit Fons Baptiſmalis, vel certe Baptiſterium prope Eccleſiam.* Idem tradit ſapienter Cardinalis Petra (*l*): *Unde poſt Epiſcopos, Sacerdotes ſunt Miniſtri Baptiſmi, non quidem omnes indiſtincte, ſed ii, quibus ex officio competit baptizare; quinimo non omnes Parochi Baptiſma ſuis ovibus miniſtrare poſſunt, ſed ii tantum, qui Eccleſiis Matricibus, aut Baptiſmalibus præſunt.* Neque illud argumentum ullam vim habet: *Eccleſia eſt Parochialis, ergo etiam eſt Baptiſmalis.* Contrarium enim deſumitur ex Tridentina Synodo, quæ diſcrimen aliquod illis verbis dignoſcit (*m*): *Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus.* Immo nec veritati conſentaneum eſt ejuſmodi argumentum: *Eccleſia eſt Baptiſmalis, ergo etiam eſt Parochialis.* Nam poteſt Epiſcopus Fonti Baptiſmali locum decernere in Eccleſia haud

(*l*) T. 4. ſuorum Com. in Conſt. Ap. p. 285.
(*m*) Seſſ. 24. c. 4. de Ref.

Parochiali, quæ Populo commodior eſſe videatur (*a*). Quare in Synodo Cardinalis Columnæ Archiepiſcopi hujus Urbis *part.* 1. *cap.* 7., & etiam in Synodo Cardinalis Boncompagni *lib.* 2. *cap.* 2. hæc docentur : *Cum autem Parochi officium dicimus baptizare , non hinc derogare juribus intendimus & Eccleſiæ Metropolitanæ , & Eccleſiarum Archipresbyteralium , quæ illæſa ſervari mandamus.*

(a) Card. Petra in eodem loco.

Verum ad alia ſuperius propoſita deveniamus. Legibus Eccleſiaſticis plurimum adverſantur illi , qui collato privatim Infantibus Baptiſmo , nonniſi poſt longum tempus ipſos in Eccleſiam deportari curant , ut Ritus conſueti impleri poſſint . In Synodo Cardinalis Boncompagni , quod jam toties memoravimus , excuſantur illi , qui facultatem ante obtinuerint a nobis , ſeu Vicario noſtro Generali, ut privatim domi Baptiſmus conferatur; ac deinde expectari debeat vir dignitate, aut genere inſignis, qui Patrini munere fungatur, aut alium loco ſuo ſubſtituendum deſignet. Eaſdem tamen Sacras Ceremonias in multos dies ſine cauſa protrahere nullo modo ferri, ac diſſimulari poteſt. Nam magna cum bonorum offenſione, ac ſcandalo in eam ætatem aliqui venerunt, ut ipſi ſe contulerint ad hanc Metropolim , ut Ritus ac Ceremoniæ , quæ domi omiſſæ fuerant, in Eccleſia ſupplerentur. Illud etiam gravius fuit , quod aliqui inter ipſos jam viginti annos attigerant.

Poſtremo Leges Eccleſiaſticas violant Parochus , ac Sacerdos , qui collato privatim Baptiſmo hujus deinde rei teſtimonium facere detrectant . Baptiſmus etiam privatus in librum referri debet , in quo Pueri omnes baptizati adnotantur , uti Synodus eadem Cardinalis Boncompagni præcipit . Id vero qua ratione fieri poterit , ſi illi , qui Baptiſmum adminiſtrarunt , ſcriptum teſtimonium , aut voce ſaltem firmatum dare recuſant ? Neque ſane ullus rerum æſtimator , qui ſenſu aliquo præditus ſit , audire ſine ſtomacho , & commiſeratione poteſt rationem illam inaniſſimam , quæ in medium proferri ſolet , nempe fidem Obſtetrici præſtandam , cum illa adfirmat Baptiſmum collatum fuiſſe a Parocho , vel Sacerdote , ſicuti fides eidem mulieri haberi conſuevit , cum Baptiſmum a ſeipſa fuiſſe adminiſtratum teſtatur . Notiſſima res eſt unius ſolum teſtimonium ſufficere , cum in dubium revocatur , utrum Puer aliquis Baptiſmum acceperit (*b*). Pro certo pariter habetur mulieris teſtimonium ſatis eſſe, uti Froſinus Piſanus Archiepiſcopus luculenta diſſertatione Typis edita ſapienter demonſtravit . Quapropter Obſtetrici fides habenda eſt , cum Puerum a ſe baptizatum fuiſſe aſſerit . Cum tamen id peractum a Parocho , vel Sacerdote confirmat , tunc rem geſtam ab aliis, non vero a ſemetipſa declarat. Cum hæc ita ſint, quis unquam inficiabitur id a Sacerdote, quem nominat Obſtetrix , eſſe inquirendum ? Ipſe vero qua ratione teſtimonium ejuſmodi ferre recuſabit ?

(b) Can. Parvulos , & Can. Cum itaque de Conſecr. diſt. 4.

Singulos itaque Parochos , ac Sacerdotes, aut alios , qui ad Baptiſmum conferendum tanquam extraordinarii Miniſtri eligi queant , eos, inquam , monemus , ne Baptiſmum in privatis domibus adminiſtrent , ut morem alicui gerant , vel ut alieno munere perſungantur, niſi forte neceſſitas id poſtulaverit , nempe, cum Puero recenter nato mortis periculum imminere videtur . Nullam pœnam decernimus in eos, qui , hæc juſſa facere detrectaverint . Quippe neminem futurum ſuſpicamur, qui illis ſtatim non pareat , eo quod ex ipſo jure Pontificio deſumuntur . Attamen pro certo teneant debitas pœnas , etiam ſuſpenſionis, in Parochos , ac Sacerdotes a nobis quidem invitis indicendas eſſe, ſi quis obtemperare neglexerit. Quoniam vero ſuſpicamur, aliquos tam pravo ingenio reperiri poſſe, qui ad evitandas propoſitas pœnas aſſerere non dubitabunt, Baptiſmum urgente neceſſitate a ſe miniſtratum fuiſſe, licet id prorſus alienum a veritate ſit , eos admonendos putamus , ut accurate perpendant, quod *ſpeculator adſtat deſuper*, qui parendum Eccleſiæ mandatis jubet, & qui clariſſime videt , utrum revera neceſſitas intervenerit . Jam vero Sacerdos ad miniſtrandum Baptiſmum in hac Metropolitana deſignatus , ad nos ſtatim deferat illius nomen , qui poſt collatum a ſe Baptiſmum, rei peractæ teſtimonium recuſat obſignare. Ipſum accire non omittemus ; ac juſſa facere tum ob cauſæ æquitatem, ac muneris etiam noſtri auctoritatem cogemus , nec timendum nobis eſt, ne dicendi copia , aut ipſius eloquentia obruamur.

Quiſquis autem facile deprehendit , quot mala ſimul cumulentur , cum Baptiſmus in privatis domibus abſque ulla neceſſitate miniſtratur, neque res peracta iis, ad quos pertinet , innoteſcit , ſi omittamur etiam ſolemnes ceremoniæ, eo quod Pueri nunquam ad Eccleſiam delati fuerint , ut Sacri Ritus , ac ceremoniæ perſolvi queant . De illis Pueris agimus , qui ex legitimo , quamvis occulto , Matrimonio procreati ſunt . Primum enim , Baptiſmus privatim confertur , quod fieri nequit , niſi aliqua neceſſitas urgeat, uti nuper oſtendimus. Secundo , falſa neceſſitas effingitur, quam in periculo mortis ſolum eſſe conſtitutam explicavimus . Tertio , Baptiſmus a conſuetis Eccleſiæ ceremoniis disjungitur, quod abſque neceſſitate permitti nequit, & ſi contrarium fiat , culpa lethalis admittitur . Id probant Theologi , quos Romaguerra (*c*) recenſet . Quarto , aditus quidam recluditur, ut negligantur Sacræ Baptiſmi ceremoniæ , cum aliqua fortaſſe contemptus ſpecie , quas ſane ceremonias Apoſtoli inſtituerunt, & Eccleſia ſemper excoluit ; idque contingeret in hac Civitate , in quam ab ipſis Apoſtolorum temporibus Chriſtianam Fidem Sanctus Apolinaris invexit . Equidem Alexander VII. anno 1656. non ſine magna difficultate permiſit omitti aliqua Sacramentalia , dum Baptiſmus conferretur apud Sinenſes recenter ad Fidem adductos mulieribus jam adultis, ne ullum diſcrimen afferri poſſet pudicitiæ , qua Sinenſes ipſæ mulieres tantopere commendantur. Inſuper clariſſimus vir Cardinalis de Tournon hæc perſcripſit Apoſtolicis viris, qui in Madurenſi Regione , aliiſque finitimis Chriſti Legem diſſeminabant : *Diſtricte prohibemus , ne in baptizandis tam Pueris , quam adultis cujuſcumque ſexus & conditionis , omittantur Sacramentalia , ſed omnia palam adhibeantur , & ſignanter ſaliva , ſal , & inſufflatio , quæ ex Apoſtolica Traditione Catholica Eccleſia recepit , & ob recondita in iis Sacris Ceremoniis Divinæ erga nos Bonitatis Myſteria Sancte & inviolabiliter cuſtodivit .* Neque profecerunt quidquam illi , qui contra dictitabant ſalivam, & inſufflationem Sinenſibus exoſas eſſe maxime , ideoque neminem deinceps acceſſurum qui Baptiſmum expoſceret . Quippe P. Lucinus, quem ſuperius nominavimus, eorundem Rituum vetuſtatem , cultumque ſapienter oſtendit , & rationes omnes , quæ contra afferri ſolebant , omnino refutavit . Item Clemens XII. Miſſionariis ad promulgandum Madurenſibus Evangelium deſignatis hæc præcipit : *Diſpenſationem concedis*

(c) Ad Syn. Gerund. l. 3. tit. 18. c. 1. n. 19. & ſeqq.

ad decennium duraturam ommittendi in collatione Baptiſmi ſalvam , & occulte atendi inſufflationibus , in caſibus tamen particularibus , & in quibus gravis & proportionata neceſſitas argeat , ſuper qua conſcientia Miſſionariorum oneratur . In adultis vero hæc cavenda monet Pontifex : *Dummodo non laborent errore habendi ſalivam , & anhelitam , tamquam materiam ineptam , & incapacem ad inſerviendum pro Sacramentalibus Ceremoniis in Baptiſmo , utpote omnino incapaces Baptiſmi : Eiſque Miſſionariis injungendum , ut debitam inſtructionem , aliaſque omnes poſſibiles diligentias adhibeant , ut averſio Populorum a ſaliva & inſufflatione amoveatur , & de inſtructione aliiſque diligentiis adhibitis Sanctam Sedem intra tempus decennii certiorent . Inſuper monendos eſſe Miſſionario ſuper gravi negligentia non recurrendi ad Sanctam Sedem pro obtinenda facultate diſpenſandi , & male ſe geſſiſſe Epiſcopos concedendo hujaſmodi diſpenſationem inconſulta Sancta Sede .* Hæc omnia , ſi accurato ſtudio perpendantur , ſatis declarant rei , de qua agimus , magnitudinem , & gravitatem , nempe , ſi negligantur cerimoniæ , quæ Baptiſmo adjungi conſueverunt . Quapropter Delinquentes , ut ſibi conſulant , vehementer hortamur ; graviſſima pariter detrimenta , quibus innocentes Pueri obnoxii fiunt , oculis Parochorum ſubjicimus , qui Baptiſmum privatim a ſe collatum fuiſſe nequaquam monuerunt , ita ut ipſi Pueri in librum Baptizatorum in hac Metropolitana relati non fuerint . Nam iidem Pueri ætate jam adulti ſuſcepti Baptiſmi teſtimonio plures ob cauſas neceſſario indigebunt , ipſumque in libris , qui in templo Sancti Petri ſervantur , fruſtra requirent ; Ideo nulla conjectura aſſequi poterunt , ubinam Baptiſmum acceperint , eoquod Bononiæ quidem nati , ſalutari Lavacro in Sacris Ædibus Sancti Petri ſolum ablui debuerunt . Hinc Baptiſmi teſtimonio carentes , pluribus difficultatibus , ac damnis eos implicari neceſſe eſt . Poſtremo admonendi ſunt , qui parere recuſaverint , pœnas a nobis in ipſos arbitrio noſtro decernendas , quæ ipſorum fortaſſe opinionem ſuperabunt .

Circa Obſtetrices inſtitutionem noſtram octavo loco poſitam renovamus , eaſque diligenter examinari præcipimus , uti dictum eſt , nullamque admitti volumus , quæ peracto examine probata non fuerit . Si quæ fortaſſe venire in examen abnuerit , vel ipſo prætermiſſo , ac ſine debita facultate munus exercere ſuum non dubitaverit , illam ex Urbe , ac Diœceſis finibus auctoritate noſtra depellemus .

INSTITUTIO XCIX.

Epiſtola Encyclica Parochis diœceſis : cautam eſſe tam a Sacris Canonibus , tum etiam a legibus civilibus , ne quis Eccleſiam armatus ingrediatur : diſcrimen oſtenditur inter enſes , aliaque id genus arma , quibuſcum Eccleſias ingredi fas eſt , & inter ſclopeta , aliaque ejuſmodi , quibuſcum ingredi vetitum eſt .

INvito , mœrentique animo percepimus , ad plures Eccleſias , aut Parochias hujus diœceſis accedere Fideles cum armis haſtatis , ſive ad concipiendum ignem conflatis , cum ad ſacrum audiendum , aut Officia Divina per feſtos dies frequentes conveniunt . Equidem , ſi pravæ hujus conſuetudinis initium repetatur , facile deprehendemus id Parochis tribuendum eſſe , qui ob privatas amicitias , aut alias ob cauſas inanes neglexerunt , aut diſſimularunt plurimos , qui cum armis iiſdem templum ingreſſi ſunt , quorum exemplum deinde cæteri ſecuti fuerunt .

Ad Sacras Ædes cum armis accedere Canones prohibent , uti Gonzales fuſe demonſtrat . (a) Sanctus Carolus Borromæus Eccleſiaſticæ Diſciplinæ reſtaurator egregius in primo Provinciali Concilio , quod Mediolani coegit , hæc decernit (b) : *Nemini cum venaticis canibus , vel volucribus in Eccleſiam ingredi liceat , neque Haſtam , vel Sclopetos , Baliſtas , aliave ejuſdem generis in eam inferre .* In ſuis quoque inſtitutionibus , quæ Vicariis Foraneis nuncupantur (c) . his verbis utitur : *Satagite diligenter , eaque ratione , quæ magis conſentanea videbitur , ne Fideles , cum ad pietatis , ac religionis Officia celebranda conveniant , veluti ad Litanias , aut publicas ſupplicationes , ne , inquam , arma deferant , ſaltem haſtata , neque alia concipiendo igni accommodata . Inſuper curam impendite , ut a mulieribus , quantum fieri poterit , viri ſecernantur ; ac ne vino , epuliſque populus indulgeat , ſed pietatem tunc excolat , quemadmodum Religionis inſtituta requirunt .* Cardinalis Jacobus Boncompagnus in ſua Synodo ita conſtituit (d) : *Templum Dei , pacis , non armorum locus eſt . Præſenti Decreto arma quæcumque haſtata , ſive ad ignem concipiendum conflata , inferri prohibemus ſub pœnis nobis arbitrariis : nec more caſtrorum deponantur apud parietes intus Eccleſiam , aut foris ; non enim ſtatio militibus , ſed orantibus ſacræ panduntur ædes .* Hæc quidem verba deſumpta videntur ex Sancto Amatore , quæ Conſtantius etiam in vita Sancti Germani commemorat (e) : *Eccleſia* (inquit) *Domus Orationis , non Martis ſtatio petulantis .*

(a) In Comment. cap. Cler. n. 5. de vita & honeſt. Clericor.
(b) In Act. illius Eccl. par. 2. to. 1. p. 30. edit. Lugdun.
(c) Tom. 1. Oper. præd. p. 893.
(d) Lib. 1. c. 20. pag. 23.
(e) Lib. 4. c. 4.

Profecto , qui Religionis ſolum rudimentis imbutus eſt , perhorreſcat oportet , ſi veterem & recentem diſciplinam ſecum perpendat . Theodoſius Junior Imperator celeberrimum Edictum ſuper hac re promulgavit , cujus pars in Codice Theodoſiano (f) , & in Balſamone pariter (g) continetur . Integrum vero in fine Concilii Epheſini deſcribitur . Nemini Sacras Ædes cum armis adeundas indicit Imperator his verbis : *Pleniſſima ſeveritatis juſſione , & horrendis comminationibus præcipue ne id faciant , admonebit . Nam qualem ille ſpem in Religione collocat , qui in Religionis contumeliam armis accinctus ingreditur ?* Et cum intelligeret id magis exemplo ſuo confirmandum eſſe , ita ſubdit : *Nam & nos , qui jure imperii armis circumdamur , quoſque ſine armatis ſtipatoribus eſſe non convenit , Dei templum ingreſſuri , foris arma relinquimus , & ipſum etiam diadema deponimus , & quo ſubmiſſiorem imperii ſpeciem præferimus , eo magis imperii nobis majeſtas promittitur .*

(f) In l. 9. tit. 45.
(g) In Nomocan. Fotii tit. 5. c. 2.

Cum ipſe Theodoſius Imperium teneret , nondum inventa fuerant arma , quæ ignem conciperent ; neque ſimile vero putandum eſt , quod ille manibus Haſtam gereret . Quapropter , ſi Dei templum ingreſſurus , foris arma relinquere conſuevit , aſſerendum merito videtur , quod enſem deponeret . Equidem Chriſtiani Milites enſem in Eccleſiam inferre primo cœperunt , ut ipſum nudarent , vel ſaltem nudare fingerent , cum Sacrum Evangelium legeretur , ut nempe , oſtenderent ſe paratos eſſe vitam effundere , ut idem Evangelium tuerentur , quam ſane conſuetudinem plures adhuc Equeſtres Ordines retinent . Ea fortaſſe a belligeris Polonis dimanavit , quorum Princeps Mieceslaus Idolorum cultu depoſito , ſuſceptaque Chriſti Religione indixit populis ſuis gladium diſtringere , quoties in Eccleſia legeretur Evangelium nempe ,

ut

ut quiſque ſe paratum ad effundendum ſanguinem ea ratione declararet (a).

(a) De Arbitrariis caſ. 194. n. 39. & 40.

Hæc quidem non commemoramus, ut conſtet neqnaquam licere ad Eccleſiam cum gladio accedere. Quippe id alienum eſt a communi conſuetudine, quæ vulgo obtinuit; & vix enſis dimittitur, cum Sacramenta percipiuntur. Itaque illa exempla ſolum indicavimus ob eam muſam, ut reliquis armis in templum ferendis aditus oceludatur, atque illis potiſſimum, quæ ignem concipiunt.

Quondam eadem ratio templis, & Principum Ædibus habebatur. Neſas erat gladium Fidelibus gerere, cum templum adirent, quemadmodum ex allato Theodoſii Edico deprehenditur. Idem inſtitutum ſervari in Palatiis Principum conſuevit, quod Tiridatis Regis exemplo perſpicitur. Nam, cum Neronis Imperatoris Ædes peteret, monitus fuit, ut enſem prius deponeret, ne loci illius majeſtatem offenderet. Ita Xiphilinus ſcriptum reliquit.

Nunc vero univerſis permittitur gladium in Eccleſiam deferre, idque ubique fieri conſtat. Non licet tamen omnibus gladium gerere, cum Viros Principes conveniunt, ſed quibuſdam tantum ob dignitatem aliquam ſupra cæteros præſtantibus, atque illis præſertim, qui ad Principis tutelam gladio utuntur.

At quamvis gladius, quem deferre coram Principibus non licet, in Eccleſiis concedatur, facultas tamen ejuſmodi reliqua quoque arma complecti nequaquam debet, ac ea præſertim, quæ ad ignem concipiendum efformantur, & quæ nemo prorſus inferre poteſt, dum Principis Ædes ingreditur, quamvis ipſe longe abſit juxta leges, quas Menochius recenſet (b). Accedit etiam moris vetuſtas ferendi gladium in Eccleſia, ejuſque inſtituti nobilitas, ac dignitas, uti nos paulo ante expoſuimus; recenter autem invecta fuit prava conſuetudo, ut arma quoque cætera in Sacras Ædes inferantur, eaque ſtatim initio improbata, ac vetita fuit; neque ullam ſane originis præſtantiam jactare poteſt, uti de gladio, qui in Eccleſia permittitur, nuper oſtendimus.

Argumenta hæc ſane æquiſſima putamus, quibus adducti ſilere nullo modo poſſumus, cum de tuendo præſertim Dei cultu res agatur. Quapropter hortamur Parochos magnopere curam omnem, ſtudiumque impendere, ne prava conſuetudo in Eccleſiam deferendi arma, quæ potiſſimum ignem concipiunt in ſuis locis, ſi adhuc careant hac graviſſima corruptela, ſenſim ipſorum negligentia, propagetur. Cæteri vero Parochi, ubi mos peſſimus jampridem invaluit, haud prætermittant rei gravitatem populo patefacere, moremque indigniſſimum prorſus eliminare. Id tibi fuiſſe a nobis vehementer commendatum libere declares; qui proculdubio integram valetudinem diutius ad extremam uſque vitæ periodum tueremur, ſi corporis morbis nos eripi poſſemus ea facilitate, qua rationes, dicteriaque hominum ſuperamus. Palam exponas illis, qui inter Familiares noſtros datis literis cooptati, aut muneris alicujus titulo a nobis decorati fuerunt, ſtatim hoc privilegio ſpoliandos fore, ſi arma, præſertim ignem concipientia, in Sacras Ædes deferant. Idem futurum pro certo adfirmabis reliquis omnibus, qui a viris Principibus, aut quocunque Tribunali eaſdem literas conſecuti fuerint, ut arma ferre ipſis liceat. Cum enim dubitandum non ſit de peculiari ſtudio, quo illi Dei Cultum proſequuntur, facili negotio eos adducemus, ut prorſus immerentes literis, ac privilegiis deſtituantur. Poſtremo notum facies alia quoque conſilia, ſi opus fuerit a nobis ineunda, ut ipſorum audaciam comprimamus. At quoniam non ignoramus obtineri vix poſſe, ut Ruſtici arma ſua domi relinquant, eum ad Eccleſiam ſe conferunt, atque iterum domum repetunt, ut arma capiant, ideo Parochus, ubi in Eccleſiam arma ferre populus conſuevit, illorum exemplum ſequatur, qui ſuæ Canonicæ porticum, aut aliud cubiculum paratum exhibent, ut ibi deponant arma, qui templum ingredi volunt, & illa rurſum accipiant, quum Sacris ab ædibus excedunt. Indecorum quippe eſt arma foribus Eccleſiæ, mænibuſque applicari. Hæc juſſa facere diligentiſſime ne prætermittas, ac de re peracta nos certiores efficere: Benedictionem tibi noſtram impertimur.

INSTITUTIO C.

Epiſtola Encyclica Parochis diœceſis. Quomodo, & a quonam reparari debeant Eccleſiæ & Parochorum ædes, ſi neceſſitas id poſtulet, ſive ſint liberæ collationis Epiſcopi, ſive Jurispatronatus. Utrum Parochus (niſi vetus aliqua obſtet conſuetudo) teneatur eas reficere, & quibuſnam impenſis. Utrum qui gaudet Eccleſiaſticis fructibus in aliqua Eccleſia, quæ inſtaurari debeat, pecuniæ partem conferre adſtringatur. Quo in caſu Dominus teneatur, in quonam Populus, & quomodo in aliis circumſtantiis agendum ſit.

NIhil mirum, neque ab humanarum rerum viciſſitudine alienum videtur, ſi in ampla diœceſi, quæ multis Parochiis abundat, aliquæ inter ipſas deprehendantur, quarum templa reſtaurari debeant, aut iterum a fundamentis excitari. Neque ſane inuſitatum eſt, ſi ædes alicujus Parochi, quæ Canonicæ vulgo nuncupantur, diuturnitate temporis labefactatæ refici pariter expoſtulent. Porro advertimus Parochos ad nos ſtatim confugere, cum ipſorum Eccleſia, vel privatæ ædes inſtaurandæ, ſeu rurſum condendæ putantur, ſi eam Porochiam conferri libero jure ad nos pertineat, nec ſi de jure Patronatus alicujus Communis, aut privatæ cujuſvis Familiæ. Id autem a nobis Parochi expoſcunt ea ducti opinione, quod templum, & Parochi domicilium, cum opus fuerit, ab eo reficiendum, ſeu rurſus ædificandum ſit, qui jure gaudeat eandem Parochiam conferendi. Hæc ſane opinio, ſi veritati conſentanea duceretur, nos ipſos a graviſſimis expenſis liberaſſet, quas fecimus, ut in hac Sede Archiepiſcopali, quæ Canonica noſtra appellanda eſt, meliorem in formam redacta, nos, ac familiares noſtri commodius immoraremur: ſi, inquam, opinio ſuperius expoſita a veritate nequaquam abhorreret, quidquid nos aggreſſi ſumus, quidquid pecuniæ impendimus, a Sede Apoſtolica peragendum fuiſſet, ad quam ſpectat Bononienſem Archiepiſcopatum libere conferre. At quamvis id omnino falſum ſit, uti modo oſtendemus, tamen haud prætermiſimus non mediocrem pecuniam elargiri, ut dirutæ penitus Eccleſiæ Parochiales a fundamentis conderentur, uti conſtat ex Maſſumatici, & Sancti Vitalis templis prope Rhenum, quæ jam perfecta ſunt, & Templo etiam Parochiali Savigni, quod nunc aſſurgit.

Sed vehementer errant, qui jure quodam id ſemper a nobis præſtandum, cum oportuerit, libere affirmant, quive inter Laicos diſſeminant ab hac Sede Archiepiſcopali reſtauranda eſſe, vel ædificandas Parochiales Eccleſias,

&

& Canonicas, quæ ab Archiepiſcopo jure ſuo conferri debent; Illi, inquam, vehementer errant, ita ut neque invincibilis ignorantiæ cauſa excuſari poſſe videantur. Nam qui ita judicant, ac dictitant facili negotio falſam hanc ſententiam dignoſcere potuiſſent, ſi libros de his rebus agentes percurriſſent, quos conquirere debent, ſi ipſis careant, eoſque diligenter evolvere, ut Parochi munere recte fungantur; illoſque pariter intelligant neceſſe eſt, cum ſatis perſpicue conſcripti fuerint haud Sinenſi, vel Cophticas, ſed Latina lingua, quam Sacerdos quilibet apprime callere oportet.

Si pro certo haberemus hanc noſtram admonitionem humanitatis, & amoris plenam ſatis futuram eſſe iis, qui falſam opinionem, quam nuper indicavimus, in populum diſſeminarunt, libenter ea omitteremus referre, quæ a Sacris Legibus hac de re decernuntur. At quoniam ſuſpicamur non immerito nullam operam eos daturos, ut erroris tenebras depellant, ideo paucis complectemur omnia, quæ fuſe Scriptores congeſſerunt. Hæc fortaſſe percurrent, vel ſi id facere contemnant ipſi, plures ſane alii hæc, quæ ſcribimus, ſibi ante oculos ſubjiciunt. Quod ſi in poſterum aliquis eadem ſententia perductus a nobis requiret, ut Eccleſiam, vel Canonicæ Domicilium noſtris ſumptibus reficiamus, aut extruamus, illi pro merito reſpondebimus.

Tridentina Synodus, quam accurato ſtudio legendam alias, ſed ne quidquam fortaſſe, monuimus, ita perſcribit (*a*): *Parochiales vero Eccleſias, etiamſi Juriſpatronatus ſint, ita collapſas refici, & inſtaurari procurent, ex fructibus & proventibus quibuſcumque ad eaſdem Eccleſias quomodocumque pertinentibus: qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes Patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientes percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad Matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferantur, cum facultate tam dictas Parochiales, quam alias Eccleſias dirutas, in profanos uſus, non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, convertendi.* Quibus verbis eadem Synodus non Parochiales tantum Eccleſias Juriſpatronatus, ſed alias quoque liberæ collationis amplectitur, & qua ratione, ſi opus fuerit, reſtaurandæ ſint, aperte oſtendit. Epiſcopis indicit omnem curam impendere, ut qui ſumptus ob eam cauſam facere debeant, pecuniam conferant. Sin autem ipſi magna egeſtate impediuntur, conſilium ab Epiſcopo tunc ſuſcipiendum demonſtrat. Cum tamen Tridentina Synodus nunquam Epiſcopo præcipiat reficere; vel labentes Parochias *liberæ collationis* rurſum extruere iis fructibus, quos ipſe percipit; cum nulla etiam Synodus Generalis poſt Tridentinam coacta fuerit, ideo rem gratiſſimam nobis facerent, qui onus ejuſmodi tribuendum Epiſcopis exiſtimant, ſi rationes pateſacerent, quibus eorum ſententia innititur.

(a) Seſſ. 21. c. 7. de Reform.

Doctores Concilio Tridentino inhærentes, hos veluti gradus conſtituunt, qui nullo pacto Epiſcopos afficiunt. Primum, ſi Eccleſia reſtauranda peculiares aliquos proventus ſuppeditat, qui levandis ipſius incommodis, ac detrimentis impendi debeant, uti fas eſſet juxta *Canonem* 30. 12. *quæſt.* 2., tunc iidem proventus ad Eccleſiam reparandam primo conferendi ſunt. Secundo, ſi aliqua Conſtitutio, vel Statutum intercedat, quo privatæ Familiæ ſuis ſumptibus Eccleſiam, cum oportuerit, reficere, vel dirutam rurſus excitare teneantur, tunc eidem ſtatuto parendum eſt. Tertio, ſi loco ſtatuti, vetus, ac certa conſuetudo afferatur, ob quam privati aliqui Cives expenſas facere cogantur, tunc ea conſuetudo vim legis habere, aut retinere debet. Quarto, ſi neque ſtatutum, neque ulla conſuetudo interveniat, tum Parochus ipſe faciendis expenſis ſubjicitur, qui tamen haud fructus ex patrimonio ſuo deſumere, ſed illos, qui ſibi ex Beneficio ſuperſunt, omnino debet. Sic enim ſancitur apertiſſime *ex Cap. De his, De Eccleſiis ædificandis: De iis, qui Parochiales Eccleſias habent, duximus reſpondendum, quod ad reparationem & inſtitutione Eccleſiarum cogi debent, cum opus fuerit, de bonis, quæ ſunt ipſius Eccleſiæ, ſi eis ſuperſint, conferre, ut eodem exemplo cæteri invitentur.* Perſpectum eſt omnibus in tres partes diſtribui proventus Eccleſiaſticos a jure Pontificio, quantum prima Beneficio conſervando, altera juvandis Egenis, tertia reſtaurandæ Eccleſiæ tribuitur: *Et quamvis hodie* (inquit Pechius) (*b*) *diſtributio illa antiqui juris in omnibus non ſervetur, illud tamen & Jure & conſuetudine receptum eſt, ut hoc onus in prædictis redditibus, proventibus, & decimis annexum, eum ſequatur, qui eorum uſum, fruitionem, perceptionem, & commoditatem habet.*

(b) In ſuo Tract. de reparand. Eccl. c. 14.

Hic duo ſuperaddenda videntur, nempe inter ea, quæ Parocho ſuperſunt nequaquam admiſcendas eſſe expenſas, quæ fiunt pro alendis Conſanguineis, aut pro ſervanda generis ſui conditione: Ea ſolum numeranda ſunt, quæ ad Parochum ipſum ſuſtentandum neceſſaria ducuntur. Equidem Barboſa ſcriptum reliquit (*c*) *Teneri Rectorem ad reparationem, ſi Beneficii bona ſuſtentanda vita ſuperſint, quamvis ad tuendam conditionem, ſeu ſtatum non ſufficiant, quia Beneficiorum fructus, non ad creſcendos, aut erigendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed ad pauperes alendos, & Divinum Cultum inſtituendum ſunt conceſſi.* Illud quoque monendum eſt non ſolum Parochum, ſed cæteros etiam, qui penſiones ex illa Parochia ſuſcipiunt, ea lege teneri, ut partem ſuam impertiant, cum templum reparandum eſt, niſi forte penſiones eædem prorſus immunes conceſſæ fuerint, uti plerunque contingit. Inſuper, qui in eadem Eccleſia ſimplex aliquod Beneficium obtinet, idem præſtare debet (*d*): *Quicumque Beneficium Eccleſiaſticum habent, ad tecta Eccleſiæ reſtauranda, vel ad ipſas Eccleſias emendandas omnino adjuvent, & nonam, & decimam reddant.* Equidem die 24. Martii anno 1657. Narnienſis Epiſcopus a Sac. Congregatione Concilii plura expoſtulavit (*e*): *An poſſit Beneficia* (quorum tituli tranſlati fuerant in aliam Eccleſiam, quæ reſtauratione indigebat), *quacumque dignitate Beneficiati præfulgeant, & etiamſi gaudeant Palatinorum Privilegiis, ad reſtaurandam Eccleſiam, in quam transfertur tituli, quatenus reſtauratione indigeat, gravare.* His Sacra Congregatio reſponſum ejuſmodi fecit: *Dictos Rectores Beneficiorum, etiam in quacumque dignitate conſtitutos, teneri poſt tranſlationem ſecutam, ad futuram reſtaurationem Eccleſiarum, ad quas Beneficia fuerunt tranſlata.*

(c) Cap. 7. ſeſſ. 21. de Reform. n. 9. & 10.

(d) In Cap. Quicumq. de Eccle. ædific.

(e) Lib. 19. Decret. p. 802. & 641.

Quinto, ſi Parochus ſuſtentationem ſuam ex Beneficio ſolum percipiat, neque ſint ulli, qui Penſiones, aut Beneficium ſimplex ex ſua Parochia deſumentes neceſſariam pro expenſis pecuniam ſuppeditent, tunc ſi eadem Parochia Juſpatronatum adjunctum habeat, Concilium Tridentinum faciendas a Patronis expenſas decernit, uti ſuperius oſtendimus,

non

non modo, ſi templum reficiendum ſit, ſed etiam, ſi ruina dirutum a fundamentis reſtituendum judicetur. Nam qui jure cogitur ædificium aliquod reparare, illud etiam rurſum excitare cogitur, ſi in ruinam deciderit. Contra vero ſtatuendum Pechius (a) arbitratur, ſi quis interpoſita ſolum hominum cautione, ad reparandum ædificium teneretur. Cum vero Patroni reſtaurare, ac denuo erigere, ſi opus fuerit, Eccleſiam debeant non *præciſe*, ſed *cauſative*, uti explicant Theologi, nempe, ſi jus præſentandi retinere velint (b); hinc factum eſt, ut iiſdem Patronis conſentaneum temporis ſpatium proponatur, quo templum reſtaurent, vel ſi neceſſitas poſtulet, illud rurſum ædificent, aut jus nominandi dimittant. Fama celeberrimus eſt vehementiſſimus terræ motus, quo pene tota Raguſæ Civitas a ſuis Sedibus convulſa fuit. Illius Metropolitanæ Eccleſiæ Capitulum jure ſuo Parochos nominabat Eccleſiæ, quæ in Oppido Umblæ Beatæ Mariæ Virgini conſecrata eo vehementi impetu in terram dejecta fuerat. Itaque Canonici neceſſarias ad templum rurſus erigendum expenſas facere declinabant, Populoque onus imponere contendebant. Quapropter controverſia nata eſt, ac petitum fuit his verbis a Sac. Congregatione die 3. Auguſti anno 1686.: *An, & cujus expenſis reædificanda, ſeu reparanda ſit Eccleſia*: Illa vero ſic reſpondit: *Præfigendum eſſe Capitulo terminum ſex menſium ad reædificandum, vel ad renunciandum juri præſentandi.*

(a) Tract. cit. de Eccl. reparand. c. 4. n. 1. & 2.

(b) Sperell. dec. 67. n. 10. Panimoll. dec. 6. an. not. 8. n. 15. Rota dec. 295. n. 2. cor. Bichio & dec. 163. n. 11. par. 17. recent.

Sexto, ſi Eccleſia Juſpatronatum additum nequaquam habeat; ſi in libera collatione Epiſcopi poſita ſit, nec ullæ Penſiones, neque ullum Beneficium ſimplex interſit, uti dictum eſt, tum Populus expendere debet quidquid ad illam reficiendam, vel iterum ædificandam requiritur. Non ſemel accidit intra Parochiæ fines ab aliquibus bona poſſideri, qui tamen extra ipſam Parochiam degunt, uti conſtat in domorum Conductoribus: quamobrem revocari in dubium ſolet, utrum ipſi Conductores, an vero Domini ſumptibus ſatisfacere debeant. Cum tamen in Italia mos obtinuerit, ut Forenſes ſolvant tantum pecuniam pro iis bonis, quæ poſſident in loco, ubi collectiones a Magiſtratu perſcribuntur, idem prorſus eſt obſervandum in controverſia, quam modo expoſuimus. Sic unanimes Scriptores adfirmant (c).

(c) Pechius de Eccl. repar. q. 11. n. 4. ver. Com. man. tam. Tondut. Qu. Benef. par. 1. c. 38. n. 9. Amoſtaz. de Cauſis Piis to. 2. l. 5. c. 6. n. 56.

Congregatio pro Cauſis Epiſcoporum, ac Regularium conſtituta die 10. Octobris anno 1581. his verbis ſcripſit ad Vicarium Placentinum: *Si te convenient iterum illi tres, vel quatuor, qui, ut ſcribis die prima hujus menſis, novas afferunt difficultates, ne quidquam cum reliquis pro reſtauratione Parochia conferunt, ubi ſua habent domicilia, illos magno in errore verſari dices. Jam tibi ſignificatum fuit curam omnem adhibere, ut Inquilini pro Dominis pecuniam ad id neceſſariam impendant, ac deinde quidquid ob hanc cauſam expenderint ſibi retineant ex pretio, quod pro domo conducenda perſolvunt: Sacra Congregatio poſt accuratum examen ita ſtatuendum cenſuit, idque pluribus in locis ſervatur, cum expenſa, quæ ſemel indicuntur, perpetua futura ſunt, veluti templorum reſtaurationes, cum tamen expenſa leves fuerint, & annua, veluti pro ſuſtentando Parocho, aut pro aliis cauſis ſimilibus, tunc aliud conſilium ſuſcipi poterit. Viam igitur inſiſte, quam jam ingreſſus es in hoc negocio peragendo.*

Septimo, ſi opulenta dote Eccleſia prædita ſit, quæ a Parochi proventibus ſejungatur, facultas pro illius parte alienanda expoſci poteſt, ut Sacræ Ædes reparentur, vel a fundamentis condantur.

Ultimo, ſi omnes aditus intercluſi ſint ad pecuniam congerendam, tunc Eccleſia in uſum profanum redigatur neceſſe eſt, & Parochiæ titulus in proximam Eccleſiam transferatur.

Hos gradus ſtatuunt Theologi (d); ex quibus minime deprehenditur Epiſcopi ſumptibus reficiendas, vel iterum erigendas jam labentes Eccleſias. Quapropter illos pudere fas eſt, ſi ullam verecundiam pati queunt, qui falſam hanc opinionem evulgare non dubitarunt; eamque prorſus a veritate alienam fateri debent. Pudeat quoque meſſi manum admoviſſe, quæ ad ipſos nullo modo pertineat.

(d) Sperell. dec. 67. per totam. Panimoll. dec. 6. an. not. 8. Ventrigl. R. er. Eccl. lib. 2. ann. 18. §. unico. Nicoll. in Braxi Canon. lib. 1. lit. E. §. 2.

Jam nono abhinc anno hujus Civitatis ac diœceſis adminiſtrationem gerimus, cognitumque eſt omnibus totum id tempus inſtruendis ædificiis nos inſumpſiſſe. Quippe Metropolitanam Eccleſiam, Ædes Archiepiſcopales, Seminarium, aut alias Parochiales Eccleſias in diœceſi poſitas, vel etiam domos patronorum, aut agreſtium, quæ ad menſam Archiepiſcopi ſpectant, noſtris ſumptibus ædificavimus. Porro hæc ſuſcepimus diverſis temporibus, ſed & diverſis in locis uno tempore ſuſcepimus, & quod gravius eſt, adhuc in Pelago jactamur, nec Portum vicinum intuemur; itaque longa experientia ducti, judicium noſtrum ferre poſſumus ſaltem de expenſis, quæ pro condendis ædificiis requiruntur.

Igitur qui ſatisfacere muneri ſuo, magniſque expenſis parcere ſatagit, cum agitur de ſacris ædificiis Canonicis, templorum ſupellectili, vel Aris, quæ nihil differunt ab Eccleſiis ipſis, ſeu Canonicis ædificandis, omnia ſedulo perſpiciat oportet, & nihil, quamvis exiguum, contemnat: ſtatim ac detrimentum aliquod adverterit, remedium protinus afferre debet; nam hoc pacto vetuſta etiam ædificia in priſtinam ſpeciem, & ut ita dicam, juventutem facile reſtituuntur; ob hanc cauſam, cum Laudes Juliani Mamertinus celebraret, mœnia ab illo Imperatore reſtaurata in novam juventutem redacta fuiſſe prædicavit. (e) Ennondius eadem ſententia uſus eſt: *Abjurant priſcam, te Præſule, tecta ſenectam*; idem prorſus ſcriptum reliquit Caſſiodorus (f): *Quorum fabricis dedimus longiſſimam juventutem, ut priſtina novitate reluceant, quæ jam fuerant veternoſa ſenectute fuſcata.* Si hoc ſtudium, ac diligentia impendatur, exiguo ſane pretio illud perficitur, quod, ſi negligatur, diuturnitate temporis eo devenit, ut magnam pecuniæ ſummam expoſtulet; ſi Parochus hac via pergat, gradus, quos a Theologis conſtitutos nuper enumeravimus, haud neceſſarii videntur. Nam ſi aliquid tantum ex ſuis proventibus deſumat, & conſuetas Populi eleemoſynas addat; quæ tunc augentur, cum Eccleſiam, ſuumque a Parocho domicilium ſedulo curari palam innoteſcit, tum quæ neceſſaria ſunt facili negotio reparantur.

(e) In ſua Epiſt. ad Boetium.

(f) Lib. 2. Variar. c. 35.

Cum hæc ita ſe habeant, omnis difficultas ad eum Rectorem animarum redigitur, qui in eum locum ſubrogatur, ubi per plures annos anterior Parochus nullam habuit Eccleſiæ curam, ipſamque cum domicilio, & Sacra Supellectili magnopere labefactatam reliquit. Nonnulli putant, ſi id contigerit, nullis expenſis novum Parochum obnoxium conſtitui, cum ejuſmodi detrimenta ex alterius Parochi negligentia promanaverint. Sed errat vehementer: Nam Eccleſiæ reſtauratio debitum reipſa conſtituit, ipſius Eccleſiæ proventibus, tanquam hypotheſis, diſ-

diſſolvendum ; qoare , cum recens Parochus eos proventus aſſequatur , qui adjunctum habent ejuſmodi pignus, in ipſum pariter anterioris Parochi debitum transfertur , uti Ventriglia (*a*) cum multis aliis ſapienter expoſuit . Novus tamen Parochus repetere jure poteſt ab hæredibus anterioris Parochi quidquid ipſe expenderit , ut damna alterius vitio illata reficeret ; quæ profecto nequaquam eveniſſent , ſi Vicarii Foranei nos , uti debent , ſtatim initio , vel poſt aliquod temporis ſpatium admonuiſſent ; nam conſilium rei idoneum ſuſceptum a nobis fuiſſet , dum Parochus adhuc vita fungeretur ; vel illud ſaltem Vicarii Foranei prætermittere non debuerant poſt Parochi mortem , nempe de allatis ob ejus negligentiam detrimentis nos certiore facere , & utrum aliquid ſupereſſet ex illis bonis , an vero translata alio fuiſſent , ut ipſis ſequeſtro depoſitis poſt accuratum rei totius examen , divendi poſſent , redactaque pecunia damnum reparari . De his te monendum exiſtimavimus.

(*a*) De Reb Eccleſ. annot. 18. n. 37.

INSTITUTIO CL.

Epiſtola Petro Franciſco Peggio Philoſophiæ publico Profeſſori , utrum Clericus gerens Magiſtratum ſæcularem , qui capitalem ſententiam pronunciavit , Irregularitatem contraxerit , etiamſi non fuerit illa executioni demandata . An Clericus , qui militiæ nomen dedit , & manum cum hoſte conſeruit , irregularis habendus ſit , quamvis certo ſciat nemini mortem , vel mutilationem ſua manu intuliſſe . Quid ſtatuendum ſit , ſi bellum juſtum , aut ſi injuſtum habeatur , Diſcrimen Bellorum , quæ cauſa ſui defendendi , aut alterius offendendi ſuſcipiuntur .

QUidam Clericus prima Tonſura , ac minoribus Ordinibus præditus Mutina diſceſſit menſe Majo cum Exercitu Gallico in cohortem Equitum Bituricenſium ſponte ſua cooptatus ; cum illis forte militibus admixtus fuit , qui ad expugnandum Goitum miſſi fuerant , quæ arx ad Mincium poſita , quinque , vel circiter milliaris a Mantua diſtat . Equidem obnoxius fuit tormentis bellicis , quæ ab hoſtibus explodebantur , tamen eo nunquam devenit, ut tormenti ſui rotam laxaret ; certoque adfirmat nemini vulnus, aut necem intuliſſe. Menſe Junio nondum abſoluto , facultatem obtinuit , ut negotiis ſui domeſticis expediendis domum reverteretur , quam deſerere amplius non potuit, eo quod Bituricenſium Equitum cohors in Galliam rediiſſet : quapropter induit rurſus habitum Clericalem ; ſtudiis Eccleſiaſticis operam impendit , & curſum, quem primo inierat, proſequi vehementer exoptat . Hinc a nobis poſtulas , utrum aliqua irregularitate devinctus ſit , ob quam ſuſceptos antea Ordines exercere nequeat , nec ad reliquos aſſumi valeat , niſi prius Apoſtolicæ Sedis facultas interceſſerit .

Cum igitur hic Clericus neminem interfecerit , neque mutilaverit , uti conſtat ex eo, quod tormentum minime diſploſerit in hoſtes , proculdubio reſpondendum videtur , nulli irregularitati fuiſſe obnoxium , quamvis militiæ adſcriptus in acie conſtiterit , & conditionem a Clerico prorſus alienam delegerit , & in eo diſcrimine verſatus ultro fuerit , ut aliquem necaret , aut mutilum efficeret .

Ad rem declarandam afferri poteſt exemplum Clerici, qui Magiſtratus ſæcularis perſonam ſuſceperit , quæ ab ipſo longe abhorret , mortiſque ſententiam in aliquem reum pronunciaverit . Inquiritur, an hic Clericus irregularis factus ſit , licet ea ſententia demandata executioni nequaquam fuerit . Id plures adfirmant . Alii vero , ne Theologis examinandis cum labore tempus inſumant , decernunt petendam eſſe diſpenſationem ab irregularitate *ad cautelam* (*b*). Reliqui tamen unanimes aſſerunt eundem Clericum immunem eſſe Irregularitate, ſi ob ejus ſententiam reus non perierit , eo quod ex homicidio ſolum Irregularitas dimanet (*c*). Eidem opinioni adhæret (*d*) Romanæ Rotæ Tribunal , ipſeque Decreta Sacræ Congregationis Concilii conformantur (*e*). Sed opinio, quæ poſcendam diſpenſationem tradit *ad cautelam*, probata non fuit a Pauluccio , qui olim S. Congregationis Concilii Secretarii munus exercuit (*f*) , neque illam ſecutus eſt Cardinalis Panciaticus ejuſdem Congregationis Præfectus, quo tempore Secretarii munus commiſſum nobis fuit, uti deprehenditur ab ejus ſuffragio in Cauſa Sancti Severini , quod nos ipſi retinemus ; ea vero ratione potiſſimum ductus fuit , nempe, ſupervacaneum eſſe diſpenſationem *ad cautelam* expoſcere pro illa re, in quam conſtat nullam fuiſſe a Jure ſancitam Irregularitatem .

Agit de hac eadem quæſtione Diana (*g*) , eamque ſententiam amplectitur , quam paulo ante indicavimus , illudque ſuperaddit , ſi irregularis evadit Judex , qui reo mortem edixit, omnique ſtudio contendit , ut ſupplicio reus afficeretur, quamvis conatus ſuos fruſtra contulerit , ac reus mortem declinaverit , ſi, inquam , ſtatuenda Judici videatur Irregularitas, idem prorſus decernatur neceſſe eſt in illum , qui laxata tormenti rota globos plumbeos in alium emiſit , licet ipſum non attigerit , vel ſi vulnus alicui inflixit , in optimam valetudinem ille reſtitutus fuit, nec ullo membro diminutus . Id vero nemo unquam aſſeruit , & ne quidem ſomnio effinxit : Idem Diana ſapienter advertit concedi a Sacra Pœnitentiaria , vel Dataria diſpenſationes ejuſmodi , non tanquam neceſſarias , ſed ut omni ſcrupulo , animique ſollicitudine Fideles eripiantur .

Proculdubio exemplum Clerici , qui Magiſtratum haud ſibi conſentaneum gerit, quive ob latam mortis ſententiam nullam contrahit Irregularitatem , ſi reus mortem minime ſubierit ; id , inquam , exemplum ſatis fortaſſe oſtendet irregularem haud eſſe Clericum , qui militiam profeſſus eſt , ſi nunquam in hoſtes tormentum exploſit , & pro certo habet nemini mortem intuliſſe , neminemque mutilum effeciſſe ; imo fortaſſe aliquis ultra hos fines progredi non dubitabit , allatoque Judicis exemplo perductus fatebitur Irregularitati obnoxium non eſſe Clericum , qui ad pugnam profectus decertavit , tormentum diſploſit , ſed neminem certe occidit , aut parte aliqua corporis imminuit . Attamen ingenii tui vim intelligentes , non immerito timemus id Judicis exemplum haud ſatis eſſe , ut propoſitæ ſententiæ acquieſcas ; & cum diſcrepantiam in iis quoque rebus invenire ſoleas, quæ reliquis omnibus ſimillima videntur, fortaſſe hoc diſcrimen in medium proferes , Irregularem non fore Judicem , qui morte aliquem damnaverit ; ſi deinde reus eo ſupplicio eripiatur , eo quod Judici ſolum objici poteſt illius mors , quem ipſe ſententia ſua damnaverat ; quare cum reus mortem decretam effugerit , omnis Irregularitas declinatur ; Clericus autem ſuum exploſit , ut Irregularitate immunis exiſtimetur , haud ſatis eſt , quod neminem ipſe interfecerit , aut mutilaverit , ſed aliorum quoque homicidia , & mutilationes ipſi tribuuntur ; nam cum cæteris,

(*b*) Apud Corrad. in prax. diſp. lib. 5. c. 2. n. 5. & in addition. poſt eundem lib. fol. 31. n. 57.
(*c*) Suarez de Cenſuris diſp. 47 ſect. 1. n. 3. Navarr. conſ. 9. ſub n. 4. de pœnit. & remiſſ. Theſ. de Pœnis Eccleſ. par. 2. c. 2. voca bu. Judicis Laici munus exercentes §. Contr. Spe cell. dec. 77. Ciarlin. contr. 204. per tot. Capon. diſcept. 10. per tot. Paſqualig. qu. Moral. Jurid. 17. n. 3. Leandr. to. 3. tr. 2. de Irregular. diſp. 7. qu. 5. & 6.
(*d*) In deciſ 3191. n. 2. coram Seraphino.
(*e*) In Vercell. die 3. Febr. ann. 1629. & in Spoletana die 14. Decem. 1630. in Sutrina 25. Maji 1695. in S. Severini irregulari. 2. Jun. 1703
(*f*) Apud Ciarlin. in cit. contr. 203. §. fin.
(*g*) In edit. coord. to. 5. reſol. 89.

teris,

teris, qui hæc commiſerunt, unum veluti corpus ipſe conſtituebat. Id profecto magnum diſcrimen inter Judicem Clericum, & Clericum militem intercedere apertiſſime demonſtrat.

Equidem ſapienter, uti ſoles, reſponſum feciſti; tamen tum *in facto*, tum *in jure* ſatisfacere tibi contendemus. Goiti expugnatio ita ſe habuit, quemadmodum non Clericus ipſe, ſed plures alii, qui interfuerunt, fide, atque integritate cogniti, nobis expoſuerunt. Dux fœderati Exercitus extemplo cohortem miſit, ut parvum Goiti oppidum, quod exigua Germanorum copia tenebat, occuparet. Noctis tempore cohors profecta eſt, cui noſter Clericus adjungebatur. Pervenit ad vallum Goiti polis munitum, cum tenebræ adhuc Cœlum obtegerent. Germani milites de adventu hoſtium admoniti, tormenta bellica ſæpius abſque ullius offenſione diſploſerunt. Poſtea ad Exercitum Germanum, qui non longe aberat, tacito noctis tempore ſe contulerunt: ſub lucem Confœderati deceſſum hoſtium, oppidumque militibus vacuum deprehenderunt. Itaque mœnia ingreſſi ſunt, eaque in ſuam poteſtatem redegerunt, ita tamen, ut nullus ex Germanis occiſus, aut mutilatus fuerit (quod Clerico expeditionis comiti tribuendum judicares): Neque nullus ex Confœderatis mortem opperiit in illa expugnatione, neque corporis partem ullam obtruncatam amiſit, quod Clerici vitio verrendum non fuiſſet, ut immunis Irregularitate cenſeretur. En tibi rei totius ſeriem, quam polliciti ſumus; nunc ad rationes ex jura deſumptas veniamus; ac primum hoc diſcrimen anteponendum eſt, ac videndum, an bellum æquitati conſentaneum putetur, vel ab ipſa prorſus alienum.

Nam ſi bellum injuſtum indicitur, Irregulares fiunt illi etiam, qui nullum ex hoſtibus necarunt, aut mutilarunt, dummodo militum aliorum opera aliqui ex hoſtibus mutilati, vel interfecti fuerint. Id unanimes fatentur Theologi (*a*). Recentiores tamen ſic explicant, ut illos ſolum irregulares exiſtiment, qui licet neminem occiderint, aut mutilaverint, operam tamen ſuam præbuiſſe cenſeantur illis, qui necem hoſtibus intulerunt, aut illos parte aliqua corporis imminuerunt; porro vicinioribus, & circumadſtantibus id tribui poteſt, non vero illis, qui remota in parte exercitus conſiſtunt. Excogitari quidem nequit poſt aciem inſtructam, quæ longiſſimum agri ſpatium occupat, eos milites, qui in ſiniſtro cornu poſiti neminem mutilarunt, aut occiderunt, eos, inquam, contuliſſe operam ſuam reliquis militibus, qui in dextero cornu plures hoſtes morti dederunt, aut ferro mutilarunt (*b*). Nonnulli quoque arbitrantur irregulares fieri Laicos, qui bellum injuſtum capeſſunt, ſi ipſorum comites occiderint, aut aliquem ex hoſtibus mutilaverunt, quamvis illi nihil tale quidpiam commiſerint; Clericum vero bello injuſto decertantem putant Irregularitati penitus obnoxium, licet nec ipſa, nec cæteri milites gladio interfecerint hoſtes, nec eos quidem mutilaverint. At vero, cum Jus Pontificium id Clerico ejuſmodi nequaquam decernat, hæc ſententia probari nequit, uti Suarez luculanter oſtendit (*c*). Majolus, & perpauci alii, qui contrariam opinionem ex hoc Canone tuentur (*d*): *Clerici, qui in quacumque ſeditione* (*alias factione*) *arma volentes ſumpſerint, aut ſumpſerunt, reperti, amiſſe ordinis ſui gradu, in Monaſterio pænitentia tradantur*: Hi Scriptores, inquam, magnopere errant, eo quod is Canon de ſuſpenſione tantum agit, non vero de Irregularitate, quæ quidem ſuſpenſio non *ipſo facto* irrogatur, ſed Judicis ſententia decernenda eſt.

(*a*) Pontas in ſuo Dic. Caſ. Conſc. in vocab. irreg. caſ. 72.

(*b*) Gibellin. in ſuo 31. de irreg. c. 4. conſectar. 7. diff. 2. Diana in ſua edit. coordinata tom. 5. 31. 5. reſol. 9. & 79.

(*c*) De cenſuris diſp. 47. ſect. 5. Schmalzgrueb. ad tit. decret. de homicid. volun. 20. 137. ad 141.

(*d*) In can. Cler. 23. q. 8.

Sin autem bellum juſtiſſimum appareat, tunc bellum defenſionis a bello offenſionis oportet ſecernere, & bellum pariter, ubi quis hoſtem manu interfecit, vel mutilavit, & bellum, ubi nullum ipſe ex his facinus, ſed alii certe milites admiſerunt. Cum bellum juſtum ad defendendam Patriam, Eccleſiamque ſuſcipitur, Laicus, qui pugnando hoſtes interficit, nulla Irregularitate devincitur. Idem prorſus de Clerico ſtatuendum eſt, ſi juſſus bellum ineat, nec pro Eccleſia, vel Patria tuenda Laici ſufficiant (*e*). Quod ſi bellum juſtum ad offendendum ſuſcipiatur, accurate perpendi debet, utrum Laicus, aut Clericus hoſtem manu ſua peremerint, vel mutilaverint. Nam, ſi ipſi nihil horum patraverint, omni prorſus Irregularitate immunes habentur, licet alii milites in eadem acie hoſtes morte affecerint, aut parte aliqua corporis imminuerint. In bello ejuſmodi nihil intereſt, quid alii geſſerint, & ſolum oportet expendere, quid Clericus, aut Laicus, de quibus agimus, manu ſua perſecarint, ut inde ſtatuatur, utrum Irregularitatem ſubierint; ita fuſe demoſtrat Schmalzgrueberius (*f*), qui plures alios ejuſdem ſententiæ Theologos enumerat.

(*e*) Juxta textum cap. perv. 2. de Immun. Eccl. Gonzal. c. petitio n. 7. & 8. de homicidio. Giballin. de irregul. c. 40. conſectar. 7. diff. ult. n. 40.

(*f*) Cit. tit. de homic. volunt. & caſuali lib. 5. decr. a num. 128. ad 130.

Honorii III. reſponſum rem totam facilius declarat (*g*). Ipſum datum fuit Sacerdoti Pelagio, ſeu Serotino, qui anxius, ac ſollicitus de interfectis Turcis, qui oppidum ſuum invaſerant, ad Pontificem confugerat: *Petitio tua* (inquit Pontifex) *nobis exhibita continebat, quod cum inimici Crucis Dominicæ, ac blaſphemi nominis Chriſtiani, caſtrum quoddam, in quo morabaris, graviter invaſiſſent, exeuntibus inde habitatoribus tam Clericis, quam Laicis contra eos, & invicem confligentibus, hinc inde occiſi quamplurimi extiterunt: Unde cum eo quod aliquos percuſſiſti, Irregularitatem metuis incurriſſe, nobis humiliter ſupplicaſti, ut, quid agere debeas, tibi ſcribere dignaremur. Quocirca diſcretioni tuæ mandamus, quatenus ſi de interfectione cujuſquam in illa conflictu tua conſcientia te remordet, a miniſterio Altaris abſtineas reverenter, cum ſit conſultius in hujuſmodi dubio abſtinere, quam temere celebrare.* Ex his ſane verbis deſumitur Irregularitati non eſſe obnoxium Sacerdotem, qui bellum juſtum offenſionis iniverit, incertuſque eſt, utrum aliquem in conflictu necaverit, aut mutilaverit, quamvis alii multos interſecarint, aut mutilos reddiderint: Id Pontas (*h*) ductus eadem Pontificis auctoritate, & conventus Condomi habiti recte, ac ſapienter perpendunt (*i*).

(*g*) Cap. petit. de homic. volun.

(*h*) In ſuo Dict. Caſ. Conſc. in vocab. irregular. caſ. 69.

(*i*) Tom. 1. conſ. 7. ſect. 9.

Inter cæteros, qui de Irregularitate ſtudio accurato diſſeruerunt, Giballinus merito recenſetur. Ipſe potiſſimum illud inquirit: (*k*) *Quinam ſiant irregulares in bello juſto aggreſſivo, ſecuto aliquo homicidio.* Et ſtatim reſpondet his verbis: *Neminem alium, quomodocumque concurrat ad bellum juſtum, fieri irregularem propter homicidi, quæ committuntur ab aliis, quod fatentur omnes, & colligitur ex cap. Petitio &c. nihil hoc loco diſtinguendum eſſe inter Laicos, & Clericos; omnes enim ſi propria manu mutilent, aut occidant, ſunt irregulares in hoc bello; nulli autem ſunt, ſi a mutilationibus, & cædibus ipſi abſtineant. Neque etiam quidquam facit, quod Clerici tunc in bello aſſiſtentes, ſint in Sacris, quia Capitulum Petitio loquitur de Sacerdote, quem non damnat Irregularitatis, niſi illum conſcientia alicujus a ſe occiſi mordeat: neque in his videtur ullus ambigendi locus.*

(*k*) Cap. 4. conſectar. 7. diffic. 4.

Poſtremo etiam accedit irregularem haud

fore

fore Clericum, aut Laicum, qui manu ſua aliquem peremerit, aut mutilaverit, ſi has cædes patrarit, ut vitam ſuam in diſcrimine poſitam vindicarit; ſic decernitur *in Clementina ſi furioſus, de homicidio*. Equidem plures in dubium revocant, utrum hæc Pontificis Conſtitutio non ſolum privatas rixas, ſed etiam pugnas, & conflictus complectatur (*a*), tamen unanimi conſenſu major pars Theologorum exiſtimat tum privatis in diſſidiis, tum in præliis locum obtinere rationem tuendæ vitæ, & pro qua hoſtis necandus eſt. Quapropter, ſi Pontifex immunem Irregularitate declarat eum, qui *cum moderamine inculpatæ tutelæ* privatim rixando advorſarium ſuum interficit, immunis quoque Irregularitate cenſendus eſt, qui in acie pugnando, ſervatoque eodem moderamine cædem committit (*b*). Hinc memoriæ proditur Patrem Anſelmum Petramellaram Capuccinum, qui manu ſua ſeptem Turcas obtruncavit, cum victoria ſuperbi, atque inſolentes navim ejus invaſerant, ad pedes Sancti Pii V. ſupplicem, ac provolutum, ut Irregularitatis vinculo ſolveretur, omni prorſus Irregularitate immunem a Pontifice declaratum fuiſſe, eo quod parumper depoſito Crucis ſigno, quod manibus gerebat, enſam diſtrinxerat, ut vitam defenderet, pro qua tuenda ſeptem ex hoſtibus neci tradiderat. Id Boverius, idemque Raynaldus commemorant (*c*).

Sed ad cauſam noſtram redeamus, certiſſimum eſt nulli Irregularitati ſubjectum fuiſſe Clericum, ſi in Goiti expugnatione nemini ex Germanis, aut Confœderatis vulnus, aut mors illata fuit; ſin autem Germanus aliquis interemptus cecidit, aut mutilatus fuit, tum (licet aggreſſio facta ſit) Clericus ab Irregularitate etiam vindicatur, ſi tormentum ſuum nunquam exploſit, ideoque pro certo habet neminem interfectum manu ſua, vel mutilatum extitiſſe; nam id bellum æquitatis legibus conſentaneum debet exiſtimari. Pontas (*d*) omni prius Irregularitate ſecluſa ob Caput jam allatum: *Petitio, de homicidio:* monet petendam eſſe diſpenſationem *a portu armorum*. Hoc tamen conſilium ſimile prorſus videtur illi, quod traditur a quibuſdam Clerico Judici, qui ſententia ſua morte aliquem damnavit, licet interitu reus liberatus inde fuerit, nempe, ut a Sede Apoſtolica diſpenſationem *ad cautelam* expoſcat. Quapropter iiſdem rationibus, quibus uſi ſumus, ut ſupervacaneam hanc diſpenſationem *ad cautelam* oſtenderemus, iiſdem (inquam) rationibus diſpenſatio *a portu armorum* penitus inanis demonſtratur.

Igitur aperte conſtat ex ipſa re, & Pontificio jure Clericum, de quo agimus, nulla Irregularitate fuiſſe illigatum: Tamen haud perſuaſum omnino te putamus, eo quod indolis tuæ præſtantiam, ingeniique vim in diſputationibus perſpectam habemus, ita ut vel minima peſcruteris accuratiſſime. Quare haud facile probabis diſcrimen, quod inter bellum juſtum, & injuſtum interpoſuimus, nempe irregularem fieri militem in bello injuſto, licet haud ipſe manu ſua, ſed alii ejuſdem exercitus homicidium commiſerint, contra vero Irregularitate liberum eſſe, qui in bello juſto manu ſua neminem obtruncaverit, licet alii a cædibus non abſtinuerint. Quippe videtur juxta hominum opinionem, ac judicium conferre purimum Clericus ad patranda homicidia, quæ ab aliis admittuntur, idque radix Irregularitatis, atque origo habetur: Inſuper expoſces fortaſſe a nobis, ut explicemus illud, quod libere aſſeruimus: *Nam id Bellum æquitatis legibus conſentaneum exiſtimari debet*.

(*a*) In Decret. Sorbonicis, quæ collegit Sainte-beuve caſu 108. t. 5.

(*b*) Canon. Interpr. in c. Petitio, de homicidio. Paganus n. 3. Gonzalez n. 2. Pirrhing. glos in 5. lib. decret. tit. 12. ſect. 4. n. 115. Suarez de cenſuris diſput. 47. ſect. 5. n. 1. Silveſter in ſum. in vocab. homicidium tertio n. 8. verſ. 2. exiſtentes in bello. Theophylus Raynaldus de Religioſo loricato pronunt. 3. §. 2. tom. 17. ſuorum operum p. 220.

(*c*) In annal. Cappuccinor. ad annum 1571. n. 6. Loco cit.

(*d*) Altero caſu 69.

Itaque cupientes tibi omnino ſatisfacere primum aggredimur, nempe, ut allatam rationem belli juſti, atque injuſti explanemus. Fatemur igitur illos *dare operam rei licitæ*, qui bello juſto decertant, & neminem manu ſua interficientes, omnem, quam poſſunt, diligentiam impendunt, ne ulla fiant homicidia. Poſt hæc, ſi aliquis in acie perimatur, ille quidem irregulares non fiunt, quamvis ad homicidium influere videantur (*e*). Illi vero, qui injuſto certamine præliantur *dant operam rei illicitæ*. Quare cum facili negotio deprehendere potuerint *in eo facinore illicito* cædes evenire poſſe, ideo ſubeunt Irregularitatem, quamvis ipſi a cædibus abſtinuerint, & Comilitones tantum alieno ſanguine manus ſuas adſperſerint (*f*). Inſuper, cum Irregularitas ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectet, Legislatores irrogandam illis putaverunt, qui bellum injuſtum ineunt, licet neminem occiderint, & alii ſolum in eadem acie cædes patraverint, nempe, ut homines a ſuſcipiendis bellis injuſtis removeant. Contra vero Irregularitas illi nequaquam indicitur, qui bello juſto cædem nullam faciunt, quamvis ab homicidio reliqui non abſtineant, videlicet, ne ab ejuſmodis bellis ineundis homines nimium retardentur. (*g*).

At in quo belli æquitas poſita ſit difficillimum eſt judicare. Equidem, cum bellum inter duos movetur, alteri tantum ex ipſis æquitas ſuffragetur neceſſe eſt ob eam rationem, quam Grotius (*h*), & Vitriarius (*i*) juris publici peritiſſimi his verbis exhibent: *At, ut neuter bellantium injuſte agat, fieri ſane poteſt. Injuſte enim agit nemo, niſi qui & ſcit, ſe rem injuſtam agere; multi enim id neſciunt. Sic juſte, ideſt bona fide poteſt litigari utrinque. Multa enim & in jure, & in facto, unde jus oritur, fugere homines ſolent.*

Quapropter, ſi contingere queat, ut uterque bellantium injuſte non agat, licet æquitas belli uni ſolum parti conveniat, a Theologis inquiritur, utrum Miles arma capere poſſit pro illo, quem certo ſcit bellum injuſtum movere, vel ſi incertus de hac re fuerit, an debeat prius veritatem perſcrutari, quam militiam capeſſat: unanimes autem affirmant nullam illi præſtandam eſſe operam, qui bellum injuſtum aggreditur; neque ab ipſis ſubjectis (*k*). Quod ſi iſti prorſus ignari ſint, an eorum Principes juſte, vel injuſte bellum indicant, tunc omnes fatentur non opus eſſe, ut id prius exquirant, quemadmodum ex S. Auguſtino deſumitur [*l*]. *Ita ut fortaſſe reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem oſtendat ordo ſerviendi*. Si vero miles Principe bellanti ſubjectus minime fuerit, negotium haud ita facile diſſolvitur. Contendunt aliqui prius inveſtigandam belli æquitatem, quam miles ejuſmodi nomen ſuum præbeat; id vero alii nequaquam neceſſarium exiſtimant. Inter cæteros Diana (*m*) hanc ſententiam tuetur, eamque nos ipſi plurimum æquitati conſentaneam judicamus. Nam belli concitandi cauſæ omnes in medium non proferuntur; plures enim in animis Principum conditæ, & velut obductæ tenebris deliteſcunt. Accedit etiam, quod Chriſtiani Principes nullum bellum ſuſcipiant, quin ante a viris doctrina, ac Theologiæ ſcientia præſtantibus conſilium expetiverint. Quare milites, ſive inter ſubjectos numerentur, ſive a Principe bellante nullo modo dependeant, ob hanc cauſam omnem ex animo ſcrupulum, ac ſollicitudinem deponere queunt, & facere reipſa conſueverunt. Poſtremo Principes cum neceſſitas poſtulat, extemplo milites conſcribere

(*e*) Cap. Dilectus, cap. ſignificaſti 2. & ex litt. c. Joan. de homic.

(*f*) S. Th. 2. 2. qu. 64. art. 8. Avilas de Cenſur. p. 7. diſput. 6. ſect. 3. n. 2. in reſponſ. ad primum.

(*g*) Schmalzgrueber eod. tit. 12. lib. 5. Decret. n. 133.

(*h*) De Jure pacis, & belli lib. 2. c. 23. n. 13.

(*i*) In Inſtit. Juris naturæ, & gentium lib. 2. cap. 23. n. 16.

(*k*) Diana in edit. coordinata tom. 7. tract. 7. reſol. 35.

(*l*) In lib. 22. contra Fauſtum colat. [in Cas. Quid culpatur 23. qu. 1.

(*m*) In eodem loco reſol. 38. & reſol. 42.

bere nequirent, ſi concedendum prius eſt militibus, ut ſerio perpendant, an bellum ejuſmodi defenſionis, ſive offenſionis cum æquitate conjungatur.

Hæc tibi afferenda putavimus, ut illud probetur, quod ſuperius indicavimus, nempe: *Nam id bellum æquitatis legibus conſentaneum exiſtimari debet*. Poſtquam vero tibi ſatisfecimus, nunc ſupereſt, ut noſtra aliquas difficultates exſolvamus: Ac primum Monacellus
(a) In For. Legali to. 2. tit. 13. formul. 3. n. 37.
(a) Romanæ Curiæ peritiſſimus hæc ſcripta reliquit: *Clericus, qui militiæ nomen dedit, & armatus in bello ſervivit, ſtipendium accipit, & expeditionibus militaribus ſe aſſociavit, indiget diſpenſatione ab Irregularitate incurſa, licet moraliter certus ſit, neminem mutilaſſe, læſiſſe, aut occidiſſe*. Eadem prorſus verba Schmalzgruberius (b) commemorat, & ambo teſtantur id
(b) Eodem tit. 1. a. n. 256.
ſancitum fuiſſe a Sacra Congragatione Concilii die 13. Januarii anno 1703., cum Iprenſis Cauſa propoſita fuiſſet. Inſuper certum eſt in Romana Curia, Clericum Beneficio, vel Penſione præditum *ipſo jure* illis ſpoliari, ſi inter Milites cooptatur, quamvis in nullo ſe conflictu immiſceat, ſive (uti Curiæ verbis utamur) *etiamſi ſæva non exerceat* (c). Immo,
(c) In decl. 69. & deci. 216. coram Cardinali Celſo.
cum in dubium vocaretur, an eadem pœna irrogari deberet Clerico, qui inter Pontificis milites adſcribitur, *& ſæva non exercet*; improbata fuit opinio Cardinalis de Luca, & Clericum ejuſmodi Beneficio, vel Penſione deſtitutum *ipſo facto* Sacra Congregatio conſtituit *die 13. Novembris anno 1737. in Cauſa Ulyſſipponenſi Orientalis Penſionis*, uti recens Secretarius ſapienter evulgavit; *& die 11. Maji anno 1716. in Cauſa Peruſina Penſionis coram Herrera*. Porro hæc deciſio inter cæteras ejuſmodi Herreræ typis editas adnumeratur, eamque Fargna commemorat (d), quem ſane nominamus libentiſſime, eo quod ſtudiis noſtris interfuerit, cum Romæ immoraremur.
(d) De jurepatr. par. 2. can. 26. caſu 2.

Proculdubio Sacram Concilii Congregationem maximi facimus, in qua magnam vitæ partem impendimus, cum pro tenuitate noſtrarum virium Secretarii munere fungeremur. Attamen ex longa experientia deprehendimus ejuſdem Sacræ Congregationis ſententias temere in medium proferri ab illis, qui nunquam ipſas viderint, eoſque plerunque decipi. Quare ſapientes viri admiratione maxima corripiuntur, dum audiunt aliquid inuſitatum a Sacra Congregatione fuiſſe ſancitum. Itaque ut obſecundaremus intellectui, qui voluntati obluctabatur magnopere propenſæ ad obſervantiam erga Sac. Congregationem, ex actis deſumendam putavimus ſententiam ejuſdem Congregationis, de qua ſermo eſt, idque minime ſupervacaneum fore ducimus, uti paulo inferius demonſtrabimus.

Ipren. Irregularitatis.

H*Enricus Boſſaert in Sacro Diaconatus Ordine conſtitutus, & Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Ipren. alias ſæculari militiæ nomen dedit, ac arma tulit pro ſervitio Regis Catholici in Germania inferiori ſe immiſcendo in variis bellici expeditionibus, in quibus, ut moris eſt, homicidia, furta, rapinæ, incendia, aliàque hujuſmodi ſecuta fuerunt, abſque eo quod tamen quemquam interfecerit, aut mutilaverit, & deinde forſan in ſuis Ordinibus, non tamen in contemptum clavium, ſe exercuit. Cupiens autem ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoveri ſupplicem Sanctiſſimo porrexit libellum pro abſolutione cum rehabilitatione, & diſpenſatione ad Ordines & Beneficia, dubitans, ne ex cauſa præmiſſa aliquam Irregularitatem contraxerit: illoque ad hanc Sacram Congregationem, & ab iſta ad Epiſcopum pro informatione remiſſo, iſte de expoſitorum veritate teſtatur, & ait, oratorem ex levitate animi prædicta perpetraſſe, ſed metu Irregularitatis incurrendæ ſclopium ſemper in aerem exploſiſſe, ne aliquem occideret, cumque moraliter certum eſſe, neminem occidiſſe, mutilaſſe, aut etiam læſiſſe, & a tempore, quo arma tulit, nunquam Altari miniſtraſſe, nec ullas ſui ordinis functiones exercuiſſe, quod juramento declaravit coram eodem Epiſcopo. Teſtatur inſuper, illum a tribus annis ad meliorem frugem reverſum, pœnitentiæ ſigna dediſſe, & ab anno commoratum eſſe in Seminario, in quo etiam de præſenti reperitur, ſpiritualibus exercitiis, ac ſtudiis vacando, proindeque eumdem petita gratia dignum cenſet.*

Propoſita igitur Cauſa per ſupplicem libellum, duabus vicibus rejecta fuit inſtantia, nempe ſub die 21. Maji 1701. & 17. Decembris ejuſdem anni; ac poſtremo ſub die 30. Septembris proxime præteriti reſcriptum fuit. Expectet: Modo autem poſt lapſum fere quinque annorum prædictus Orator ſupplex redit ad EE. VV. inſtando declarari.

Primo, an indigeat diſpenſatione, & quatenus affirmative.

Secundo, an ſit concedenda in caſu &c.

Die 13. Januarii 1703. Sacra Congregatio Concilii reſpondit affirmative ad utrumque.

Examinemus accurate, quid inter Monacellum, Schmalzgrueberium, ac Sacræ Congregationis ſententiam ab ipſis prolatam interſit. Illi de Clerico verba faciunt: *Clericus, qui militiæ nomen dedit*. Sacra autem Congregatio de Diacono: *Henricus Boſſaert in Sacro Diaconatus Ordine conſtitutus*. Equidem Clerici nomine Diaconus etiam juxta Canones intelligitur, tamen uſitato vocabulo is Clericus appellatur, qui ſolum primam Tonſuram, aut minores Ordines accepit: Inſuper Sacra Congregatio Beneficium commemorat, quod illi tamen prætereunt: *Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Iprenſis*. Iidem Scriptores generatim ſolum adfirmant certum eſſe, a Clerico neminem manu ſua fuiſſe interfectum. *Licet moraliter certus ſit neminem mutilaſſe, læſiſſe, aut occidiſſe*. At Sacra Congregatio, quæ etiam verba diligenter expendit, ſpeciem hujuſce certitudinis exponit, prout ſupplex orator declaraverat: *Metu Irregularitatis incurrendæ ſclopum ſemper in aerem exploſiſſe, ne aliquem occideret, cumque moraliter certum eſſe, neminem occidiſſe, mutilaſſe, aut etiam læſiſſe*.

Equidem Sacra Congregatio haud probat hanc certitudinem, quam orator attulerat, ſed tantum memorat ab illo expoſitum fuiſſe, quod a cædibus abſtinuerit, eo quod tormentum ſuum ſemper in aerem diſploſerit. Id autem vix intelligi poteſt: Cum enim de pluribus expeditionibus, pluribuſque conflictibus res agatur, in quibus animi vehementer commoveri ſolent, quis unquam adfirmare certo, ac reipſa poſſit ſemper in aerem tormentum ſe exploſiſſe; ideoque cædem nemini intuliſſe? Porro duobus modis id contingere poteſt, nempe, aut linea verticali, aut circa tormentum exploditur. Si primum fiat, globus plumbeus in altum ſic impellitur, ut decidens aliquem graviter queat offendere. Si vero ſecundum fiat, experientia ſatis oſtendit tantam ineſſe vim, tantumque impetum globis plumbeis, qui hoc pacto vibrantur, ut mortem aliquando inferre poſſint, quod revera contingit militibus in poſteriore acie collocatis, qui vulnerantur ab ignitis globulis, qui ab hoſtibus non quidem ver-

Digitized by Google

verticali, ſed curva linea emittuntur; hanc autem rationem explodendi tormentum a Diacono ſervatam fuiſſe in ſuis expeditionibus veriſimile videtur. Nam miles, qui verticali linea tormentum ſemper exploderet, pœna immunis nequaquam diſcederet.

Cum hæc ita ſe habeant, ſi Monacellus, ac Schmalzgrueberius aliquid ſtatuere volebat ex ea ſententia Sac. Concilii Congregationis, aliter ſe gerere debuerant. Nam exponi neceſſe fuerat a Sacra Congregatione judicatam fuiſſe diſpenſationem ab Irregularitate neceſſariam Diacono Canonico, qui militiæ nomen dedit, bellicis expeditionibus pluries interfuit, & tamen adfirmavit a cædibus abſtinuiſſe, eoquod tormentum ſemper in aerem diſploſerit. Si illi hoc modo ſcripſiſſent, tum facile quiſquis dignoſcere potuiſſet, id Clerico, de quo verba inſtituimus, nihil prorſus adverſari. Siquidem ipſe prima ſolum Tonſura, ac minoribus Ordinibus initiatus fuit, nulloque Beneficio præditus, qui uni tantum belli expeditioni ſe immiſcuit; & ideo pro certo magis adfirmare poteſt, quod neminem manu ſua interfecerit, mutilaverit, aut læſerit, quia tormantum ſuum nullo modo exploſit.

Reſponſum Honorii III. ſuperius allatum (*a*) pro Sacerdote datum fuit. Quare ſuſpicari aliquis potarit nihil penitus referee ad quæſtionem, quam modo pertractamus, Ordinis Sacri rationem, ac titulum, qui Clericum minoribus Ordinibus præditum a Clerico Sacris Ordinibus initiato ſecernit. Ut res plane expendatur, illud advertendum eſt, quod Theologi docent, nempe, diſcrimen eſſe inter eum, qui militiæ haud nomen dedit, ſed in conflictu ſolum militibus ſe adjungit, & in acie decertat, atque inter eum, qui inter milites adſcriptus bellum ingreditur, etiamſi cum hoſte manum non conſerat.

(*a*) In cap. Petitio de homicidio

Inquiritur ergo, an Clericus ad Sacros Ordines adſumptus, qui militiam profitetur, Irregularitati ſit obnoxius (*b*). Ac primum unanimes Theologi fatentur, levem solummodo culpam admitti a Clerico, qui ad minores Ordines exceptus, inter milites ſponte cooptatur; lethali vero culpa vacuum non eſſe Clericum, qui Sacris Ordinibus ornatus militiam amplectitur (*c*). Eandem pariter culpam tribuendam Clerico exiſtimo, qui licet minores ſolum Ordines aſſecutus fuerit, Beneficium tamen poſſidet. Nam quæ illicita decernuntur Clericis ad Sacros Ordines evectis, eadem prorſus afficiunt Clericos, qui Beneficium habuerint: alias quoque rationes enumerat Schiara (*d*). Quapropter ſi Irregularitas in Eccleſiaſticos conſtituitur, qui militiam ſuſcipiunt, illi ſolum Clerici intelligendi ſunt, qui Sacris Ordinibus intiantur, aut Beneficium aliquod obtinent. Nam res agitur de Irregularitate *ex delicto*, non *ex defectu*. Illa vero criminis gravitatem pro certo habere debet, ſive *Cenſura* putanda ſit, quemadmodum Thomiſtæ contendunt, ſive, ut aliis placet, gravis tantum pœna Eccleſiaſtica. Neque hic ullam vim habet, quod ſuperius dictum eſt, Beneficiis nempe, ac Penſionibus *ipſo facto* deſtitui Eccleſiaſticum, qui ſe inter milites adſcribit. Quippe id Romanis a Pontificibus decernitur, ac potiſſimum a Sixto V. neque Irregularitatem conſequitur jactura Penſionum, ac Beneficiorum. Nam Irregularis etiam *ex delicto*, niſi forte ob militiam id obvenerit, ſuas Penſiones, ac Beneficia retinet, donec interpoſita Judicis ſententia, ſpoliatus ipſis declaretur; & priuſquam Judex hanc ſententiam pronunciet, jure poteſt Eccleſiaſticus ſua Beneficia alicui dimittere, uti clare deprehenditus *ex Cap. ex litteris*, *de exceſſibus Prælatorum*, idemque Giballinus ſuſe demonſtrat (*e*).

(*b*) In Can. Si quis in vocab. militaverit diſtin. 51. Theſ de penis Eccl par. 2. c. 1. In vocab. Bello.

(*c*) Lorca in 2. 2. Divi Tho. q. 40. art. 1. ſect. 1 diſp. 51. n. 32. Caſtrop. in to. 1. tra. diſp. 5. pun 6. n. 5. Card. de Lugo in ſuis Reſp. Moral. lib. 5. dub. 14. Diana in edit. coord t. 7. tr. 7. reſ 52.

(*d*) In ſua Theol. bel. t. 1. li. 2. diſ. 2. n. 26.

(*e*) De Irregul. c. 2 par 3. concl. 5.

Inquirunt Theologi, utrum Irregularis judicandus, vel immunis cenſendus ſit aliquis, cum delictum in dubium vocatur, & quæſtionem hoc pacto dirimunt, ſi dubio, incertoque crimine *in Forum externum* Irregularitas deducitur, ut pœnæ ſtatuantur, nempe, ut Clericus ſuo carere Beneficio declaretur, tum nulla Irregularitas præponenda eſt, ob eam cauſam, quod nequaquam licet certam pœnam pro incerto crimine conſtituere: Sin autem res agitur de Irregularitate *pro interriori Foro*, nempe, ut Clericus ab exercendis ſuis Ordinibus abſtineat, & ne ad alios adſumi contendat, tunc Irregularitas pro certo habenda eſt; nam cum dubia res videtur, tutior par eſt eligenda (*f*). Porro hæc ſententia Clerico, de quo verba facimus, tum *in Foro externo*, *tum in Foro conſcientiæ* plurimum ſuffragatur. Etenim *in Foro externo* certum prorſus eſſe debet, quod neminem occiderit, aut mutilaverit; de qua re nihil omnino ipſe dubitat, cum tormentum ſuum nunquam exploſerit; *In Foro autem conſcientiæ* rei dubietas ſatis eſſe putatur, quæ ſane dubietas penitus eximitur ob certiſſimam illam cognitionam, quam modo expoſuimus, Poſtremo Benedictionem noſtram tibi impertimur.

(*f*) Cap. Ad aud. e. 11. & c. ſignific. 2 de homic. Eodem c. Ad audien Abbas n. 2. Marian. Socin. n. 38 Oſtien. n. 2. Joan. Andr. nu. 3. Fagn. n. 2 & ſeq. Barb. n. 2. & 3.

INSTITUTIO CII.

Epiſtola Encyclica Archipresbyteris, & Parochis diœceſanis, tenere ſingulos Archipresbyteros indicere cœtum, in quo morales quæſtiones examinandæ proponantur. Omnes autem Parochos, & Confeſſarios ad eoſdem cœtus convenire debere. Transmittenda eſſe ad P. Pœnitentiarium reſponſa propoſitis quæſtionibus reddita. Munerí ſuo deeſſe illos omnes, qui gerunt curam animarum, niſi ſcripta exhibeant eorum nomina, qui Paſchali Præcepto minime paruerunt.

Fateri revera poſſimus omnem curam impendiſſe, ſtatim ac pervenimus in hanc Sedem, & etiam ſanxiſſe, ut conventus haberentur ad examinandas Theologiæ Moralis quæſtiones, ac deinde Parochi his cœtibus peractis ad Pœnitentiarium huic negotio præpoſitum mittarent reſponſa, quæ probata, & conſtituta fuerint. Quippe non ignoramus quantam utilitatem Eccleſiaſticæ diſciplinæ conferant cœtus ejuſmodi, qui per diœceſim indicuntur. At quoniam ſuperiori tempore hæc quidem reſponſa Pœnitentiario tradi conſueverunt, ita tamen ut ſemper incertum eſſet, an illa veritati conſentanea forent, ideo Pœnitentiario ipſi præcepimus, ut poſt accuratum examen typis evulgaret, quid reipſa propoſitis quæſtionibus reſpondendum videretur, ut illi nempe, qui falſam ſententiam protulerint, errorem agnoſcant, qui vero ſapienter judicaverint, quadam voluptate recreentur. Hæc omnia continentur in decretis, quæ in lucem edidimus, & ad Parochos tranſmitti curavimus die 22. Novembris 1731.

Quidquid ipſi polliciti ſumus, diligenter peractum fuit; nam Pœnitentiarius deſignatus quotannis promulgare reſponſa, quæ paulo ante expoſuimus, non prætermiſit. Attamen non ſine gravi animi noſtri mœrore fidem, ac diligentiam aliorum commendare non poſſumus; quinimmo queri debemus, quod in hac diœceſi plures juſſis noſtris parere recuſaverint, & nunc etiam illa facere negligant.

Id vero deſumitur apertiſſime ex eo, quod nonnulli Parochi cœtus præſcriptos cogere, & multi alii Sacerdotes Confeſſarii ad illos convenire omiſerint, quamvis intereſſe deberent; & ſatis eſſe putaverint ad illum, qui cœtui præſidet, pagellam mittere, in qua ſententiam ſuam deſcriptam adfirmarent. In hac diœceſi alii quidem Archipresbyteri ſubjectos habent Parochos, alii tamen nullos ditioni ſuæ Parochos adjunctos habent, & ſolum Titulares Archipresbyteri nuncupantur, quos vel Deceſſores plerunque noſtri, vel nos ipſi conſtituimus. Cum Parochus aliquis titulum Archipresbyteri a nobis expetivit, cavendum duximus, ne ipſe immunem ſe, ac liberum a cœtibus Eccleſiaſticis arbitraretur, ſed nobis pro certo reſponſum fuit, illum etiam daturum eſſe operam, ut cœtus ejuſmodi cogeret, & Sacerdotes, atque Confeſſarios ſuæ Parochiæ ad illos convocaret. Quare id munus eidem Parocho injunximus, cum Diploma pro conferendo Archipresbyteri titulo obſignavimus; nunc autem compertum reipſa fuit, ipſos huic perſcripto muneri haud ſatisfacere, cum in eorum ditione nulli alii Sacerdotes verſentur præter Capellanum (ſi tamen aliquem Miniſtrum ſibi adjunxerint); poſtremo (ut reliquas etiam corruptelas enumeremus) indicem illorum percurrimus, qui reſponſa propoſitis in conventu quæſtionibus ad Pœnitentiarium haud miſerunt, & octo deprehendimus Archipresbyteros, qui id facere contempſerunt annis 1738., & 1739.; Inſuper alios viginti novem Archipresbyteros, qui ab anno 1739. munus ejuſmodi ad hanc uſque diem detractarunt, etiamſi annus ad finem prope jam pervenerit; certumque illud ſit, quod hi Conventus Eccleſiaſtici menſibus Novembris, ac Decembris ommittuntur; nam ante illud tempus convocari ſolent, ut hyemis, viarumque incommoda declinentur.

Deus bone! Adene arduum, ac difficile videtur Theologiæ Moralis quæſtiones coacto cœtu pertractare, ea conditione pariter adjecta, ut illis menſibus, qui minus incommodi afferant, iidem cœtus indicantur, modo tamen anno peracto omnes perſcripti Conventus habiti fuerint? Id enim permittunt decreta, quæ nuper commemoravimus, & quæ die 22. Novembris anno 1731. evulgata fuerunt, licet plures aliæ diœceſes tot cœtus in ſingulas hebdomadas perſcribere conſueverint. Novum & inuſitatum eſt tot Sacerdotes reperiri, qui pedibus conterant Epiſcopi ſui mandata, quæ haud temere, & inconſulto, ſed juxta Eccleſiæ diſciplinam, atque inſtituta ab ipſo ſancitur, quamvis etiam iidem Sacerdotes in ſacra Ordinatione decretis ejuſmodi obſervantiam polliciti fuerint: *Promittis mihi, & Succeſſoribus meis reverentiam & obedientiam? Promitto*. Equidem P. Ludovicus a Ponte votum reipſa implicitum illis verbis aſſerut, cum Paſtori ſuo promiſſum illud præbeatur, qui Deum ipſum exhibet, ejuſque perſonam in terris ſuſtinet (a). Incredibile pene eſt inter Sacerdotes etiam, qui virtutem excolunt, & ſe omni prorſus macula immunes exiſtimant aliquos non deeſſe in ea cogitatione ſolum defixos, ut Paſtoris ſui juſſu quocumque modo eludant, eaque ſubdolis, & ineptis rationibus interpretentur tanta animi quiete, ac lætitia, quæ etiam ex oris ſerenitate deprehenditur, ita ut peritiſſimo Mathematico conferri poſſe videantur, qui poſt alliduos labores, diuturnaſque vigilias circuli quadraturam deteɀerit. Poſtremo inuſitatum videtur, quod plures ex noſtro Clero Sacerdotes, Parochi, & Archipresbyteri acerrime in prima acie arma ſuſcipiant pro tuenda ignorantia, cui nos bellum indiximus, quod ſane omni ſtudio proſequemur donec hac mortali aura fruemur. Revera pro ignorantia decertant, qui remedia impediunt ad eam expellendam neceſſaria; nec fortaſſe unquam revocarunt in mentem, quod ipſi ſæpius in Evangeliis legerunt, nempe, ſi cœcus cœcum ducat ambos in foveam cadere.

(a) In Tract. de perfecto Sac. c. 12. §. 2.

Sed jam præcepta poſt exclamationes ſtatuenda ſunt, quæ omittere non licet, ne muneri noſtro deeſſe videamur. Primum igitur, ſingulis Archipresbyteris præcipimus, ut ſingulis menſibus cœtus pro examinandis Moralis Theologiæ quæſtionibus indicantur, edictumque renovamus die 22. Novembris anno 1731. promulgatum, iterumque permittimus, ut illis menſibus hi cœtus ſtatuantur, qui minus incommodi ſint, dummodo labente anno perſcriptus cœtuum numerus abſolvatur. Secundo, præcipimus Archipresbyteris, Parochis, ac Sacerdotibus Confeſſariis, ut ſimul ad eoſdem cœtus conveniant; & pro certo teneant baud ſatis eſſe, ſi teſponſum ſuum, ac ſententiam ſcriptam tranſmittant, niſi forte legitimum impedimentum interveniat, nempe, ſi gravi morbo laborantibus operam ſuam præſtare debeant; vel ipſi vera ægritudine retardentur. Epiſcopus Petricorienſis typis dedit conventus Eccleſiaſticos in ſua diœceſi peractos, & poſt trecentos annos eam conſuetudinem illic inſtitutam teſtatur. Illam vero præ cæteris utilitatem deſumi commemorat, quæ percipitur ex ſermonibus poſt ſolutam quæſtionem fieri ſolitis, ex quibus non ſemel ſententiæ æquitati minus conſentaneæ corriguntur aliorum opinionibus, quæ ad veritatem magis accedunt, Plerunque etiam ſeveritas illorum, qui acriori ſtudio Eccleſiaſticam diſciplinam expetunt, ab aliis temperatur, qui prudentiæ laude, atque experientia magis excellunt, quemadmodum idem Epiſcopus in libri Præfatione recenſet. Hæc ſatis oſtendunt nibil prodeſſe, ſi reſponſa ad cœtum ſcripta mittantur. Nam qui abſens eſt, ſatisfacere nequit iis difficultatibus, quæ ab aliquo fortaſſe in medium proferuntur, neque aliorum rationibus adductus opinionem ſuam deponere. Tertio, Titulares Archipresbyteros magnopere hortamur ſibi deligere alium Archipresbyterum non Titularem, ad quem ſe conferant cum ſuis Capellanis, aliiſque Parochiæ ſuæ Confeſſariis, quoties cœtus Eccleſiaſticus ab illo convocabitur; vel alteri Titulari Archipresbytero ſe adjungant, eum cœtus eoſdem ſingulis menſibus inſtituunt; neque enim cœtus reipſa nuncupari debet, cum ſolus Archipresbyter, ejuſque Capellanus conveniunt, qui, utpote Miniſter, & ſtipendio Archipresbyteri vitam ſuſtinens, ab illius ſententiis, ne veſtigium quidem diſcedere, ſed, velut Echo, verba ipſius ſolum repetere conſuevit. Si Titulares Archipresbyteri hæc ſerio perpendent, nos certe humanos, ac leniſſimos judicabunt, qui ſolum eos monendos voluimus, dum rem haud inuſitatam, ac novam proponimus; Id nos eo conſilio fecimus, ut facilius dignoſcere poſſimus eos Archipresbyteros Titulares, qui ad cœtus perſcriptos non Capellanum modo, ſed alios Sacerdotes vocare queant. Rem pariter haud inſolitam propoſuimus; nam plures novimus Titulares Archipresbyteros, qui ſimul conveniunt, ut de quæſtionibus Moralis Theologiæ verba faciant. Quarto, Titulares Archipresbyteri, quamcumque rationem ex his, quas enumeravimus, elegerint,

pro-

propoſitis quæſtionibus reſponſum dare haud prætermittant, indictoſque conventus faciant eo modo, quo poterunt, donec aliud a nobis decernatur; diligenter expendant paratum fore remedium, ſi poſt comparatum Archipresbyteri titulum eoſdem cœtus omittant, aut negligant. Quippe is titulus nullum characterem imprimit, ideoque illum penitus nbliterandi, quoties id nobis libuerit, facultate non caremus. Quintn, tranſmitti jubemus ab anno proxime ineunte 1740. ad P. Præmuli Barnabitam Pœnitentiarium reſponſa propoſitis quæſtionibus reddita, idque perficiendum menſe Novembri ſtatuimus; nam, uti dictum eſt, & nos minime latet, cœtus, qui menſibus Novembris, ac Decembris cogi deberent, ante illud tempus ob viarum impedimenta fieri conſueviſſe. Porro decat maxime, ut eadem reſponſa in manus Pœnitentiarii eo tempore deveniant, ut illa commode perlegere, & examinare queat, antequam ſententias ſuas exarare, ac typis evulgare debeat, quæ novo ineunte anno ad omnes Archipresbyteros mirii ſolent. Ultimo, præcipimus reddi Pœnitentiario intra menſem Januarii anni 1740. reſponſa, quæ data fuerunt quæſtionibus expoſitis anno 1738., atque anno 1739. Id autem præcipimus iis, qui reſponſa nequaquam miſerunt anno 1739. & cæteris etiam, qui juſſis bis noſtris antea minime paruerunt. In poſterum detrectantes pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis puniemus; Inſuper, ſeu Titulares, aut non Titulares Arebipresbyteri quoties aliquod ex his mandatis violabunt, decem Romana ſcutata certiſſime perſolvent, quæ piis operibus impendentur; nam experientia compertum eſt, parum prodeſſe argumenta, objurgationes facile contemni, monitiones vero comparari armis, quæ cuſpide careant, & illam ſatyrici Vatis ſententiam veritati prorſus convenire:

Ploratur lacrymis amiſſa pecuaia veris:
Non cohibent ſacra verba malum; majore tumultu
Planguntar nummi, quam funera.

His verbis uſi non fuiſſemus, niſi gravis Auctor Eccleſiaſticus eos prius attuliſſet, cum hoc idem argumentum pertractaret (*a*).

(a) Petrus Bleſenſis epiſt. 79.

Quæ huc uſque diximus, cœtus habendos, & reſponſa ad Pœnitentiarium mittenda ſatis oſtendunt, ac conſtituunt, tamen haud conſulunt graviſſimæ corruptelæ, ob quam Parochi, & Confeſſarii ad eoſdem cœtus minime conveniuoi, & cæteri omnes, qui id facere debent juxta decreta, quæ anno 1731. confecta ſunt. Quare renovamus ea, quæ tunc perſcripta fuerunt, nempe, ut ille in cujus ædibus, vel Eccleſia cœtus cogitur, præſentes accurate deſcribat, & abſentes etiam cum iis cauſis, & impedimentis, ſi quæ afferent, quibus adducti, ad conventum cum reliquis accedere nequaquam potuerint: deinde, cum reſponſa ad Pœnitentiarium mittet, eos pariter nominabit, qui cœtui non interfuerint, ut pœnas arbitrio noſtro decernamus, & ſalutarem quoque medicinam ipſis adhibeamus. Nam Confeſſarios, cum ad facultatem prorogandam accedent, examine ſeveriori excipiemus. Parochos autem ad novum examen vocabimus, ſi pervicaces his juſſis faciendis deprehendamus: vel enim mandata noſtra deſpiciunt, vel adeo torpeſcunt otio, ut nullam ſtudiis Eccleſiaſticis excolendis operam præbere velint; Equidem primum ſuſpicari nullo modo poſſumus, ſed potius oſcitantem ſocordiam, ex qua magna rerum ignorantia dimanat, ideoque novum illis examen indicere juremerito poſſumus, ſive Parochiam a nobis, ſive a Deceſſoribus noſtris obtinerint.

Epiſcopus Petricorit eo loco, quem ſuperius nominavimus, maximas agit gratias illis Eccleſiaſticis, qui cœtus ejuſmodi vel coegerint, vel iiſdem interfuerint; deinde ſe graviter animo perculſum fatetur aliorum cauſa, qui idem iſtitutum neglexerant. Ejuſdem Epiſcopi exemplum imitamur, eiſque gratias ſingulares perſolvimus, qui munere hoc ſuo perfuncti ſuot; ſed nobis dolendum non eſt ob illorum pudorem, ac verecundiam, qui ad eos cœtus perraro acceſſerunt. Nam jure quidem ſuſpicari nobis licet, nullo pudore affici, qui hanc diſciplinam, & inſtitutum contempſerint, quin etiam ob pervicaciam inſolenter ſe jactare: ideoque noſter animus, fruſtra mœrore tabeſceret.

Venerabilis Dei Famulus Joannes de Ribera Patriarcba Antiochenus, & Epiſcopus Valentiæ miſit ad Concilinm Provinciale Salmanticæ coactum, libellum plenum ſapientiſſimis monitis, quæ ad Epiſcopos pertinent. Is libellus typis a Cardinali de Aguirre traditus fuit (*b*). Præ cæteris autem illud potiſſimum admonetur (*c*): *Mittat frequenter Epiſcopus epiſtolas encyclicas, qua Clericis, qua Curatis, qua vero Locorum Incolis, omnes exhortando, at eorum officia diligenter adimpleant.* Id profecto ſalutare conſilium pluries ſecuti ſumus, ſed, ne, moleſtiam, ac faſtidium Parochis hujus diœceſis afferamus, ac ne novas encyclicas litteras conficiamus, aliquid bic breviter ſuperaddemus, quod ſane aliud argumentum, ſed baud minoris ntilitatis, complectitur.

(b) Tom. 4. Concilior. Hiſpaniæ.
(c) Pag. 99.

Inſtitutionem quinquageſimam quintam promulgavimus die 10. Martii anno 1736., ubi de Paſcbali præcepto verba facientes, hæc decrevimus: *Ac primum aliqui Rectores Eccleſiarum facile negligant illorum nomina Patri Pœnitentiario ſcripta referre, qui ad divinam Euchariſtiam in Paſchate non acceſſerant, vel ea prorſus indigni judicati ſunt. Quare, ne graviſſimum hoc malum invaleſcat, ſingulis Parochis tum Civitatis, tum diœceſis præcipimus, ut intra deſignatam temporis ſpatium Patrem Pœnitentiarium admoneant, ſi forte aliquis in Paſchate Euchariſtia Sacramentum haud ſumpſerit, aut ſi ob ſingularem Dei miſericordiam præceptum ejuſmodi nemo violaverit: Ipſius Pœnitentiarii juſſa ad pronunciandum in contumaces Interdictum devenient. Qui hæc facere contempſerint, pœnas noſtro arbitrio ſtatuendas perſolvent.*

Porro id alienum non eſt a Synodo Deceſſoris noſtri cap. 3. lib. 2. Attamen qusdraginta tres Parocbi diœceſis eorum nomina nondum exhibuerunt, qui in Paſchate hujus anni 1739. Divinam Euchariſtiam perceperint.

Jam facile perſpicimus, quid reſpondeant, nempe, in ſuis Parochiis neminem verſari, qui Paſchali præcepto non obtemperaverit. Sed qun tendat hæc animi lenitas, ac moderatio, a nobis patienter intelligant; omittimus contemptum, quo juſſa Paſtoris ſui hac ratione proſequuntur.

Deceſſor noſter ſingulis Vicariis Foraneis præcipit epiſtolam ſingulis menſibus ſcribere, qua admonerent, an aliquod ſcandalum in ipſorum ditinne contigiſſet. Id etiam adjungitur iiſdem literis, quibus Vicarii Foranei conſtituuntur. Hæc nptima conſuetudn paulatim obſolevit, ita ut ſolus Arehipresbyter, ac Vicarius Foraneus Treppii in finibus diœceſis, ac ditione Florentina primum boc inſtitutum conſtanter retineat, Id cæteri facere prætermiſerunt ob eam cauſam, quod

nihil mali obtigerit, ut literæ ſcribendæ viderentur. Utinam a veritate alienum hoc non eſſet! ſed illi vehementer errant. Nam graviſſima facinora ſæpe committuntur; quæ tamen Vicarii Foranei diſſimulant, nec de illis certiores nos faciunt, ita ut abſtinere a literis conſcribendis non indicat quidem diſciplinæ, morumque integram obſervantiam.

Hoc ſane exemplum nos magnopere perterret, adducitque ut pro certo habeamus plurimos fore, qui Paſchali præcepto minime pareant, ſi conſuetudo ſcribendi de medio auferatur ob eam rationem, quod populus omnis obtemperaſſe præcepto ejuſmodi cenſendus ſit, cum nullæ a Parochis literæ reddantur. Ipſi vero ſcribere ceſſantes nos etiam monere negligent, ſi aliquis in Paſchate ad ſacram Euchariſtiam non acceſſerit.

Quapropter his noſtris literis præcipimus Parochis omnibus, qui anno 1739. ad Pœnitentiarium nequaquam ſcripſerint eorum nomina, qui Paſchali præcepto non obtemperaverint, vel ipſum Pœnitentiarium non admonuerint ab omni populo perceptam eſſe Euchariſtiam, præcipimus, inquam, huic muneri ſatisfacere, priuſquam menſis Januarius anni ineuntis 1740. abſolvatur, & in poſterum id peragendum a ſingulis Parochis infra octavam Aſcenſionis Domini perpetuo decernimus. Qui hæc juſſa non fecerit, pœnas illi arbitrio noſtro irrogabimus; interim vero ſex Romana ſcutata perſolvet, quæ a nobis pro Locis Piis ſublevandis conferentur.

INSTITUTIO CIII.

Norma quædam præſcribitur pro cœtibus Eccleſiaſticis, qui in hac Metropolitana Eccleſia haberi conſueſcunt, ut quæſtiones Theologiæ Moralis diſcutiantur. De his, qui cœtibus hujuſmodi intereſſe teneantur. Utrum omnes qui Canonici dignitate inſigniti ſunt, convenire debeant. An Canonicus Pœnitentiarius intervenire adſtringatur. Utrum Confeſſarii Regulares ad excipiendas Laicorum Confeſſiones approbati, hoſce Eccleſiaſticos conventus adire teneantur.

QUamvis in xxxii. inſtitutione promulgata die v. Septembris anno MDCCXXXIV. normam aliquam perſcripſimus pro cætibus Eccleſiaſticis, qui in hac Metropolitana Eccleſia fieri conſueverunt, ut quæſtiones Theologiæ Moralis examinentur, tamen perpauca neceſſario addenda ſunt.

Ac primum, monemus omnes, qui convenire debent, ne id facere prætermittant, iterumque in delinquentes eaſdem pœnas innovamus, quas jam conſtituimus.

Sed quoniam nonnulli ſe immunes putant, in fine harum literarum indicem eorum ſubjiciemus, qui cætibus iiſdem intereſſe omnino debeant.

Secundo, qui tenetur ad hos cætus Eccleſiaſticos accedere, ille permaneat, donec univerſa concio dimittatur. Quippe, *non dicitur veniſſe, qui non ſtetit*: ne diſcedat loco, ſtatim ac ab urna nomen illius extractum eſt, qui propoſitæ quæſtioni reſpondeat. Nam quiſquis intelligat neceſſe eſt, quibus argumentis eadem quæſtio declaretur, quid deinde P. Theologus, & noſmeptipſi ſuperaddamus. Qui non paruerit, pœnis iiſdem obnoxius ſit, quæ in abſentes ab his cœtibus ſanciuntur.

Tertio, qui cum reliquis in eo cœtu verſatur, donec tota res peracta fuerit, modeſtiam præſeferat, mentemque, intendat; neque ob inſitam ſocordiam eos corporis motus imitetur. qui ob naturales cauſas fiunt ab animantibus, dum in machina pneumatica concluduntur, quemadmodum nos ipſi non ſemel inſpeximus.

Quarto, qui quæſtioni reſpondet, haud novis, & inſolitis opinionibus adhæreat, ſed illas potiſſimum, quæ præſtantium virorum auctoritatibus magis innitantur, quam ſane viam magna cum doctrinæ laude P. Theologus inſiſtit.

Quinto, curam aliquam impendant omnes, ut ſententiam ſuam clarius exponant. Quæſtionem prius declarent; reſponſum deinde ſubjiciant, illudque ſuis rationibus confirment, ac poſtremo diluant argumenta, quæ contraria eſſe videntur. Nam ſi confuſe, & incondite ſimul omnia permiſceantur, difficile prorſus eſt intelligi, quæ in medium proferuntur. Illud pariter monendum ducimus, ut ex gravioribus Theologis auctoritates deſumantur, certaque de illis cognitio prius comparetur: etenim non ſemel Canones afferri deprehendimus, qui in tota juris amplitudine haud continentur. Sæpius pro noſtra mediocri experientia juris Pontificii ea nobis voluntas inceſſit, ut Canones illos omnino falſo, vel peſſime exſcriptos oſtenderemus, ob eam rationem, quod notis compendariis ab Auctoribus editos deſcribere neſciverint.

Poſtremo, com tot Parochi, & Sacerdotes Confeſſarii, iis omnibus, quæ ſuperius enumeravimus, accuratiſſime ſatisfaciant, reliquos hortamur, ut ipſorum exempla ſibi ante oculos proponant, non vero imitentur eos, qui unum, vel plura ex iis, quæ nuper indiximus, prætermittunt.

Sed jam illos recenſeamus, qui his cœtibus intereſſe debent, in quibus de Moralis Theologiæ quæſtionibus ſermo inſtituitur. Itaque omnes id præſtare tenentur, qui vel Sæculare vel Regulares animarum curam exercent. Neque hoc ſane in dubium revocari poteſt, cum Sac. Congregationis Concilii ſententiis comprobatum ſemper fuerit. Ut vetuſtiores prætereamus, illam tantum afferimus, quæ die 3. Septembris anno 1650. promulgata fuit his verbis: *Sacr. Congregatio cenſuit, Epiſcopum cogere poſſe ad intereſſendum Congregationi caſuum conſcientiæ Parochos tam Sæculares, quam Regulares, curam animarum exercentes* (*a*).

(*a*) Tom. 29. Regiſt. p. 76. in Cauſa Foroſempron.

Convenire etiam debent Sacerdotes Sæculares, licet cooptati inter Canonicos hujus Metropolitanæ, vel alicujus Collegiatæ Eccleſiæ, qui Pœnitentiæ Sacramentum Fidelibus adminiſtrant. Id quodam in Sacra Congregatione propoſitum, ſed nihil prorſus decretum fuit. Tandem poſt novam Diſquiſitionem, & examen reſponſum eſt etiam Canonicos Confeſſarios teneri, & præ cæteris Canonicum Pœnitentiarium. Quippe die 15. Martii anno 1692. (*b*) petitum illud fuit: *An Epiſcopus poſſit compellere Canonicos, Confeſſarios, cæteroſque Presbyteros Cathedralis ſub pœna pecuniaria, ut accedant ad Congregationem caſuum conſcientiæ*, Sacra autem Congregatio ita reſpondit: *Poſſe compellere omnes Sacerdotes Sæculares Confeſſarios, etiamſi ſint Canonici, cæteros vero non poſſe compellere, ſed hortari*. Monacellus alia Decreta commemorat, quibus Sac. Congregatio eandem ſententiam confirmavit (*c*).

(*b*) Tom. 42. Regiſt. p. 147.

(*c*) Tom. 1. ſui form. legal. tit. 3. form. 15. n. 2. & 3.

De Canonico Pœnitentiario ſatis conſtat ex auctoritate Cardinalis Petra, qui per plures annos Secretarii munus in Sac. Congregatione Concilii magna cum laude geſſit, ſuiſque præclaris in Apoſtolicas Conſtitutiones Commentariis ejuſdem Congregationis ſententias plu-

timum

(a) T. 4. p. 460. Ed. R. n. 67. rimum illuſtravit (a). Porto ille perpendens certum, decretumque eſſe a Sacra Congregatione, ut Sæculares Confeſſatii his cœtibus Eccleſiaſticis interveniant, ſtatim hæc ſuperaddit: *Caterum ab inde citra eadem Sac. Congregatio cenſait; Epiſcopum cogere poſſe* (ut iiſdem cœtibus interſint) *uedum Purochos, ſed etiam Confeſſarios Sacularet: quod ſane non ſolam procedit quo ad eos, qui ex fundatione Beneficii, vel officii tenentur ad munus Confeſſarii, at pru cateris eſt Canonicas Pœnitentiarius; ſed etium quieumque alii Sacerdotes Sacularet ſine titulo, & voluntatio ad Confeſſiones ab Epiſcopo deſlinati.*

Alias pariter diſputatum fuit, utrum Regulates Confeſſarii conventus eoſdem pro examinandis Theologiæ Moralis quæſtionibus coactos adire tenerentur. Cardinalis quidem Columna in ſua Synodo ipſos impulit, ut id (b) facerent, Romanum quoque ultimum Concilium tit. 15. cap. 9. Regularibus Confeſſariis idem præcipit; niſi forte in ſuis Monaſteriis cœtus ejuſmodi ſtatuantur. Attamen ex communi jure id neceſſario præſtandum ab ipſis nequit adfirmari, quamvis in Monaſteriis non immunibus, ſed Epiſcopi ditioni ſubjectis immorentur.

(b) N. 8. Notificat.

Nemo ignorat aliqua Regularium Monaſteria juriſdictioni Epiſcoporum ſubjici ob eam cauſam, quod perſcriptus ab Innocentio X. numerus Religioſorum virorum in illis non habeatur (c). Quare Epiſcopus Foroſempronienſis die 12. Maji anno 1685. illud petiit a Sac. Congregatione (d): *Epiſcopus exponit, in Civitate Foroſempronien. duo adeſſe Regularium Cœnobia, unum ſcilicet Minoram Conventualium Sancti Franciſci, alterum vero Bernabitaram, qua propter exiguum Religioſorum numerum inibi degentium ſabjecta ſunt juriſdictioni Ordinarii ex Decreto ſanctæ memoriæ Innocentii X. incipien. Ut in parvis: & licet dicti Religioſi hujuſmodi ſubjectionem agnoſcant, atque patiantur, qui tamen ex eis Sacularium Confeſſiones, eodem Ordinario approbante, excipiunt, ad Congregationem caſuum conſcientiæ, quæ ſingulis menſibus habetur, cuique Confeſſarii omnes interſunt, accedere renuant; quocirca petit declarari, an prædictos Confeſſarios Regulares cogere poſſit ad intereſſendum prafatæ Congregationi caſuum conſcientia. Sacra &c. reſpondit Negative.* Idem argumentum rurſus propoſitum fuit in Sac. Congregatione, cum nos ipſi Secretarii munere fungeremur, ab Aſculano Epiſcopo, qui exponens Eccleſiæ ſuæ ſtatum, & conditionem illud præſertim admonuit plura in ſua diœceſi Regularium Monaſteria inveniri ſibi ſubjecta juxta decretum Innocentii X., quod nuper commemoravimus; Regulares autem in ipſis degentes, qui Sæcularium Confeſſiones excipiunt, declinare a conventibus Eccleſiaſticis, in quibus Moralis Theologiæ quæſtiones examinandæ proponuntur. Quare idem Aſculanus Epiſcopus expoſcebat, an id præcipere poſſet in literis, quæ dari ſolent, cum facultas audiendi Confeſſiones illis concederetur. Nos profecto rationes omnes congeſſimus, quæ Epiſcopo ſuffragari poſſent; Verum Sac. Congregatio die 12. Martii anno 1718. reſpondit ſervari decretum editum in Cauſa Foroſempronienſi, de quo nuper mentionem fecimus.

(c) In Conſt. ut in parvis.

(d) 2. 35. Dec. 1638.

Poſtremo, cœtibus iiſdem neceſſario intereſſe non oportet reliquos Sacerdotes, qui ad Confeſſiones excipiendas deſignati minime ſunt, neque cæteros ex Clero Sæculari; tamen id perutile foret ipſis, nec Epiſcopus prætermittere unquam debet eos vehementer hortari, ut conveniant, quod nos hiſce literis libentiſſime facere intelligimus.

INSTITUTIO CIV.

De exercitiis ſpiritualibus, quibus vacare debent, qui ad Sacros Ordines promovendi ſunt. De utilitate, quæ ex illis dimanat. Quamobrem initio hujuſmodi exercitationes fuerint excogitatæ. Et a quo perſcribantur, & quo tempore. Oſtenditur hoc inſtitutum obſervari, tam Romæ, cum in aliis Italiæ Civitatibus. Rejiciuntur futiles excuſationes, quæ adduci ſolent ab iis, qui ſeſe ab hac pia conſuetudine expedire velint.

QUiſquis intelligere facile poteſt quam utile ſit iis, qui ad Sacros Ordines aſſumi debent, nempe, Subdiaconatum, Diaconatum, ac Sacerdotium, in aliquem locum ſe recipere, antequam iis Ordinibus initientur, ubi ſejuncti ab hominum commercio, Divinarum rerum meditationibus, piiſque libris intenti novi gradus ſanctitatem, ac præſtantiam familiaribus colloquiis aſſequantur, munera quoque percipiant, atque officia, quæ eodem cum gradu junguntur; Pœnitentiæ Sacramento animam expurgent iis maculis, quas toto vitæ curſu contraxerunt, ut veterem hominem exuentes novum induant; Poſtremo vires ſuas ad trutinam accuratiſſime revocantes ad Sacerdotium aſcendere non audeant, niſi animum ſatis compoſitum paratumque, ſibi ad eam dignitatem ſuſtinendam agnoſcant; quo ſane pacto ad ſeveram priſtini temporis diſciplinam pro imbecillitate hujus noſtræ ætatis conformantur, cum nempe, irregularis putabatur, nec ſuſcipiendis Ordinibus idoneus, qui poſt Baptiſmum lethale crimen admiſiſſet; *Non eo tantum* (inquit S. Hieronymus) *quo ordinandus eſt tempore ſine ullo crimine ſit, & præteritas maculas nova converſione diluerit; ſed ex eo tempore, quo in Chriſto renatus eſt, nulla peccati conſcientia mordeatur.*

Initium hujus facti receſſus ad S. Auguſtinum referri poſſe videtur. Nemo enim ignorat, qui in Sacra Hiſtoria parumper ſolum verſatus fuerit, primis, beatiſque Eccleſiæ temporibus, ſi ipſius neceſſitas novum aliquem Sacerdotem expoſceret, morem, inſtitutumque fuiſſe, ut populus alicujus meritis, ac virtute adductus eum ſubito teneret, & Epiſcopo ordinandum inferret. Hac ratione S. Paulinus ad Sacerdotium evectus fuit, uti teſtatur ipſe in epiſtola ad Alipium, quæ inter epiſtolas S. Auguſtini vigeſima quarta recenſetur: *Nam ego etſi a Delphino Burdigalæ baptizatus, a Lampio apud Barcinonam in Hiſpania per vim ſubito inflammatæ plebis ordinatus ſum.* Idem prorſus accidit Pauliniano S. Hieronymi Fratri, cui manu injecta Populus os occluſit, ne communi omnium voluntati reclamaret (e). Quamvis autem poſt aliquod tempus conſuetudo ejuſmodi vetita fuiſſet ob graviſſimas corruptelas, quæ inde manabant, uti deſumitur ex fabula ſecunda Imperatoris Majoriani, & melius ex epiſtola prima S. Leonis, tamen S. Auguſtinus poſt hæc decreta per vim ſubito concitati populi Sacerdotio initiatus fuit a S. Epiſcopo Hipponenſi Valerio. Poſſidius eidem S. Auguſtino coævus hæc omnia in ipſius vitam commemorat (f): *Eodem itaque tempore in Eccleſia Hipponenſi Catholica Valerius Sanctus Epiſcopatum gerebat, qui cum flagitante Eccleſiaſtica neceſſitate de providendo, & ordinando Presbytero Civitatis plebem Dei alloqueretur, & exhortaretur, jam ſcientes Catholici Sancti Auguſtini propoſi-*

(e) Ep. 60. apud S. Hieron.

(f) Cap. 4.

tum & doctrinam, manu injecta (quoniam & idem in Populo ſecurus, & ignarus, quid futurum eſſet, adſtabat) &c. Eum ergo tenuerunt, &, ut in talibus conſuetum eſt, Epiſcopo ordinandum intulerunt, omnibus id uno conſenſu & deſiderio fieri, perficique petentibus, magnoque ſtudio & clamore flagitantibus; uberrime eo flente &c. & eorum, ut voluerunt, completum eſt deſiderium. Quare, cum hoc eventu impeditus ſe tantiſper ante Sac. Ordinationem colligere non potuiſſet, ad eundem Epiſcopum Valerium literas dedit, ut facultatem obtineret ſecedendi in remotum locum ab hominum ſocietate, ubi per aliquod tempus, nempe uſque ad Feſtum Paſchatis (Ordinatus fuerat juxta Rivium initio Quadrageſimæ) verſaretur, piiſque exercitationibus tempus illud conferret. Incertum ſane eſt, an Valerius S. Auguſtini voluntati morem geſſerit, vero tamen ſimillimum eſt, quod eidem permiſerit uſque ad Paſchatem Sacerdotis muneribus nequaquam perſungi. Id apertiſſime deprehenditur ex vita S. Auguſtini Gallice, & Latine conſcripta, quam nuper P. Abbas Benvenuti ad hanc noſtram vernaculam linguam reddidit (*a*).

(a) L. 3. c. 4. n. 3.

Hæc ſane ſpiritualium exercitiorum ſpeciem aliquam præſeferunt, quæ ante Sacram Ordinationem ſuſcipienda indicuntur: etenim dubitari nequit, quin S. Auguſtinus idem conſilium ante probaverit, quod peracta Ordinatione perfecit: ſed hanc diſciplinam recentioribus, magiſque perſpicuis monumentis explicemus. Ac primum S. Carolus Borromæus in quarto Concilio Provinciali, quod anno 1576. coegit, hæc perſcribit: *Subdiaconatum ſuſcepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui ſe illo ſuſcipiendo ſancte obſtringit, ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentiorique animi voluntate ad rem tanti momenti accedat, priuſquam eo Sacro Ordine initietur; aliquem ſemotam locum adeat, ubi ab omnibus curis & occupationibus liber, cum omnia anteactæ vitæ ſuæ peccata diligenti conſcientiæ diſcuſſione rite confiteatur, tum in ſalutaribus meditationibus, aliiſque ſpiritualibus exercitationibus totus verſetur, duce & moderatore ſibi adhibito religioſo viro earum uſu perito, quem Epiſcopus in primis probarit. In illis autem vel menſe, vel longiori, breviorive tempore perſiſtat, prout de moderatoris conſilio Epiſcopus expedire curaverit. Quas item exercitationes eodem præſcripto & modo, & tempore Diaconi, cum ad Sacerdotii gradum acceſſuri ſunt, pie ineant ac præſtent.*

Secundo, Sanctus Vincentius de Paulis anno 1628. cum Auguſtino Boterio Epiſcopo Bellovacenſi cenſuit nihil conferre magis, ut Ordines ea pietate, ac Religione, qua opus eſt, Clerici accipiant, quam in aliquem locum procul a turba, ac negociis ſecedere, ubi per decem dies pie, ſancteque detinerentur. Qua de cauſa normam propoſuit huic rei magnopere accommodatam, in qua rebus cœleſtibus contemplandis, inſtructionibus audiendis, ſanctis libris perlegendis, conſcientiæ diligenter diſcutiendæ, ſacris rubricis, ac Miſſæ tum privatæ, tum ſolemnis, Breviarii, & Romani Pontificalis cerimoniis addiſcendis, exercendiſque, diem totum accuratiſſime diſtribuit. Quapropter in decreto Canonizationis, quod in appendice libri IV. de Canonizatione Sanctorum nos ipſi deſcripſimus (*b*), hæc habentur: *Ita Clericis in ſortem Domini vocatis, qui in hujus mortalis vitæ terra deſerta & inaquoſa ad Altare Domini miniſtrantes verbo & exemplo, ſancta Dei plebi tendenti ad Cæleſtem Patriam, excuſſo Diabolicæ captivitatis jugo, præire debent, author fuit, ut priuſquam ad Eccleſiaſticos gradus aſcenderent, a mundanis tumultibus in ſanctam ſecedentes ſolitudinem, per aliquot dies Divinis rebus meditandis, contemplandiſque, ſui muneris officiis vacarent.*

(b) P. 370.

Tertio, exponemus ſingularem utilitatem, quam dimanare ab his exercitationibus commemorat Ludovicus Abelly Epiſcopus Ruthenenſis, & eidem Sancto Vincentio conjunctiſſimus: *In quampluribus* (inquit) *diœceſibus ad hunc eumdem finem adhibentur illa, quæ communiter vocantur Ordinandorum Exercitia, quibus per decem, aut duodecim circiter dies, in unum locum convenientes ii omnes, qui ad Ordines recipiendos admiſſi ſunt, variis exhortationibus, inſtructionibus, collationibus ſpiritualibus, aliiſque piis & aptis exercitiis, diſponuntur &c. Et de his quidem Ordinandorum Exercitiis, quæ Spiritus Sanctus altimis hiſce temporibus ſuggeſſit, illud diſcere ſufficiat, vix explicari poſſe, quam eximios & uberes fructus producere ſoleant: ita ut, ſi eo qua deceat modo peragantur, ſapientiſſimorum, & in rebus Eccleſiaſticis experientiſſimorum virorum judicio, pleriſque aliis modis deficientibus poſſint abunde ſupplere, quod experientia ipſa probatum eſt, & abunde probari poteſt* (*c*). Quamobrem Romani Pontifices hac pia conſuetudine magnopere probata indixerunt omnibus, qui aliquem ex Sacris Ordinibus expoſcerent, hujuſmodi exercitationibus, antea decem dies impendere. Alexander VII. die 7. Aug. anno 1662. Ordinandis Romæ, & in ſex Epiſcopatibus Suburbicariis ita præcipit: *Et nihilominus quoties aliquem ex Sac. Ordinibus ſuſcipere voluerint, ad Sacerdotes ad id deputatos ſe conferant, a quibus decem dierum ſpatio ante Ordinationem in eorum domo incluſi, de omnibus ad rite percipiendos, & rite exercendos Ordines requiſitis erudiantur.* Venerabilis Dei Famulus Innocentius XI. interpoſitis literis Sacræ Congregationis pro Epiſcoporum, & Regularium cauſis deſignatæ, ſcripſit ad omnes Epiſcopos Italiæ, & Inſularum adjacentium die 9. Octobris anno 1682. (quæ quidem literæ pluries editæ fuerunt, ac præſertim poſt Synodum Farfenſem coactam a Cardinali Carolo Barberino (*d*)) quibus literis initiandos Majoribus Ordinibus in tota Italia, & Inſulis adjacentibus eidem Conſtit. Alexandri VII. ſubjectos pariter eſſe voluit, ac declaravit: *Sanctitas ſua præcipit omnibus, qui ad Sacros Ordines promovendi ſunt, per decem dies Spiritualibus Exercitiis ante Sacram Ordinationem vacare, eo prorſus modo, qui Romæ Ordinandis perſcribitur in Conſtitutione* 126. *Alexandri VII.* Idem per encyclicas literas Sac. Congregationis Concilii ad omnes pariter Epiſcopos Italiæ, Inſularumque adjacentium die 1. Februarii anno 1710. Clemens XI. confirmavit (*e*): *Præcipue vero iis diſtricte injungit, ac præcipit, ut quæ dudum ſanctæ memoriæ Innocentius XI. Pont. Max. per Encyclicam Epiſtolam a Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium conſultationibus præpoſita ad univerſos Italiæ Inſularumque adjacentium Epiſcopos datam die 9. Octobris 1682. quod hujuſmodi Spiritualia Exercitia a ſingulis Clericis decem dierum ſpatio, antequam ad Sacros Ordines aſſumantur, peragenda mandavit, exacte, ac inviolabiliter obſervari & exequi curent, & quos iiſdem Exercitiis per antedicti temporis ſpatium minime operam dediſſe cognoverint, a Sacra Ordinatione repellant penitus & arceant.*

(c) In ſuo oper. quod inſcribit. Enc. Ep. ſollicitud. p. 179.

(d) P. 103.

(e) In ſuo Bull. p. 507

Poſtquam Alexandri VII. Conſtitutio evulgata fuit ſpiritualia exercitia in ipſa propoſita ad hanc uſque diem diligenter ſervantur.

Car-

Cardinales ipſi, ac Præſules quacumque dignitate præditi eum PP. Miſſionarii a S. Vincentio de Paulis inſtitutis per decem dies iiſdem mænibus incluſi verſantur, antequam ſingulos Ordines Sacros ſuſcipiant, & piis exercitationibus per id temporis detinentur. Nos profecto per tot annos, quibus Romæ fuimus, in eo ſolum immutatam vidimus Alexandri VII. Conſtitutionem, quod, interpoſita Pontificis facultate, Domui eorundem Patrum Miſſionis ſubrogatum fuerit Collegium Novitiatus Societatis Jeſu, eo quod Confeſſarius alicujus Cardinalis, aut Præſulis in eo locn moraretur, adjecta tamen conditione, ut idem prorſus a negociis ſeceſſus, & cætera omnia fierent, quæ ſuperius enumeravimus. Aliquando contigit etiam, ut Pontifex ab aliqua Congregatione rogatus permiſerit alieui Præſuli, qui publicis, & Ecelefiaſticis negociis implicitus eſt, per exiguas horas o ſeceſſu prodire, ut iiſdem negoeiis expediendis præſens intereſſet, quod omnioo neceſſarium videbatur. Id nobis ipſis evenit, eum ſinter Præſules, & Canooicos Baſilicæ Vaticanæ cooptati pro aliquo Sacro Ordine ſuſcipiendo ad Patres Miſſiooarios receſſimus.

In plures Italiæ Urbes, & Inſularum adjacentium diſciplina ſpiritualium exerciorum invecta, & penitus coofirmata eſt, quæ Ordinandi ſimol iocluſi aggrediuntur, antequam Sacris Ordinibus initientur, uti Alexander VII., & aliorum Pontificum eocyclicæ literæ decernunt. In hac vero Civitate ad hanc uſque diem, cum generales Ordinatinnes haberentur, ſpirirualibus exercitiis vacare eertis quibuſdam horis Clerici eonſueveruot in Eccleſia Regularium Barnabitarum, qui noſtri Pœnitentiarii munere funguntur; At cum peculiares Ordinationes fieri deberent, ædes alicujus Parochi pro re peragenda eligebantur. Patres Pœnitentiarii banc gravem provinciam, uti cætera omnia laudabiliter, & magnn ſaoe cum incnmmodo ſuſtinueruot. Quamquam enim plurimis aliis negociis pro hujus diœceſis utilitate implicantur, magno ſtudio, & ſingulari doctrioa Ordinandos iis omnibus imbuerunt, quæ penitus animo defigere debent, priuſquam ad Ordines excipiantur. Præſto ſemper fuerunt, ut Confeſſiones etiam totius anteactæ vitæ exciperent; eandemquè viam alii Sacerdotes, quos paulo ante nominavimus, inſtiterunt. Cum tamen PP. Pœnitentiarii, & Parochi ſuis anguſtis domiciliis vix ipſi commode immoreotur, iden mœoibus iiſdem inclnſos detinere Ordinandos haud potueruot, ex quo nonnullæ corruptelæ fluxeruot, quas hoc loco ſilentin libeoter, ultroque præteribimus. Patres Soc. Jeſu Novitiatus ſui mœnibus aliquos ſemper exceperunt, ubi liberius ſpiritualibus exercitiis vacarent: ſed id perpaucis, uti neminem latet, contingebat. Additis contiguis ædibus, ejuſdem Novitiatus ſpatia magis amplificata ſunt, & ante Ordinationem proxime peractam, quæ licet peculiaris, numeroſa tamen fuit, dedimus operam, ut plures ad Subdiacooatum aſſumendi eo locn eoncluſi ad pietatem, & religionem per decem dies exercerentur. Idem indiximus nonnullis, qui Diaconatum, aut Sacerdotium petebant; & ſi qui juſſa facere detrectarunt, paruimus mandato Clemeotis XI., quod nuper expoſuimus, nempe *Et quos eiſdem Exercitiis per antedicti temporis ſpatium minime operam dediſſe cognoverint, a Sacra Ordinatione repellant penitus & arceant*; Licet piis exercitiis alio in loco eonſuetum tempus impenderint, videlicet haud incluſi, & in Eccleſia Sacerdotis, quem veluti Dueem, & Moderatorem ſumendum ennſtituimus ab illis, qui juſſu noſtro in Collegium ejuſdem Novitiatus ſe recipere nequaquam debebant. Quamvis enim piis exercitiis decem dies inſumpſerint, tamen ab ea ratione, & loco quem nos ipſi decrevimus ſe alienos præbuerunt.

Itaque ut futuris Ordinationibus modus ſtatuatur, omnibus ex Clero Sæculari, qui Subdiaconatum expoſeent, præcipimus ad Domum Novitiatus Societatis Jeſu ſe conſerre, ibique elauſos decem dierum ſpatio ſpiritualibus exercitiis derineri. Idem indieimus Sacerdotium expetentibus, quibus ſecedendi tempus nos ipſi deſignabimus. Nam Sacerdotin initiandos tot quidem numarn deligere optamus, quot capere idem Novitiatus percommode queat; incerti tamen ſumus, añ ſemper id præſtare tuto poſſimus. Idem eonſilium eum illis pariter ſequi maxime in votis habemus, qui Diaconatus Ordinem poſtulant; & fortaſſe Deus aditum pateſaciet aliquando, ut illis quoque Beneficium ejuſmodi comparetur. Interea ducti S. Caroli exemplo ſatis eſſe putamus, quæ pro futuris Subdiaconis, ac Sacerdotibus inſtituimus. Qui tamon ex Diaconis aut Saeerdotibus intra Novitiatus ædes oxcipi, ac retineri non poterunt, ipſi per decem dies perſcriptos mane, & peracto prandio ſtatis horis ad eum locum ſe conferant, ut ſacris inſtructionibus interſiot, aliiſque piis operibus, quibus Subdiaconi, ac Presbyteri incluſi tunc temporis exercentur. Id vero diligenter, accuratque facere non prætermittant. Quod ſi aliter contingat, aam legem, & inſtiturum Regularimm imitabimur, qui eum per anni ſpatium Novitiatus ſepis concluſi probari debeant, etiamſi parum decreti temporis intermittatur, ad vota ſolemniter nuncupanda Tyro nequaquam admittitur, ſed novus anni curſus ineundus ipſi proponitur.

Noonulli, ur alieno tempore Ordines ſuſcipiant, x Summn Pontifice Apoſtolicas literas ſibi comparant, quæ extra tempora nuneupantur. Cum illæ a nobis exequutioni demandandæ ſint, monemus univerſos, qui eas literas aſſequentur in poſterum, vel jam aſſequuti fueriot, ita tamen, ut exequendæ adhuc ſuperſiot, monemus, inquam, vacandum fore ipſis neceſſario ſpiritualibus exereitiis, priuſquam ordinentur, in ædibus Novitiatus per eos dies, qui a nobis ſtatuentur. Ipſi quoque virum aliquem Religioſum ibi invenient, cujus conſilio per illud temporis ſpatium dirigantur: etenim euram, & cognitionem noſtram in eo ſolum collocare volumus, ut virum ex ipſis idoneum ſeligamus, qui in Sacris Ordinarionibus per quatuor tempora fieri cooſuetis ordinandos ſpiritualibus exercitiis detineat. Tandem illis omnibus, qui ob banc cauſam ſecedere debeant, ſchedula tribuetur, ut in ædibus Novitiatus excipiantur, interpoſita tamen ea cooditione, ut eodem rempore ſolvatur ea pecuoiæ ſumma, quæ ad ipſos alendos ſtatuta eſt. Nam compertum jam, perſpectumque habemus copioſe, ae deceoter per eos dies ſuppeditari omnia, quæ ad boneſtam vitæ ſuſtentationem requiruntur. Deſcribi autem cnrabimus eorum nomina, qui ſive Diaconi, ſive Sacerdotes in ædes Novitiatus recipi non poterunt, eumque indicem viro ſummæ probitatis, ac fidei eommittemus, qui diligeotes, ae ſocordes notabit. Hoc vero teſtimonium nos adducet, ut primos ad Sacram Ordinationem aſſumamus, illoſque rejiciamus, quos negligenter ſe geſſiſſe deprehendemus.

Jam facili conjectura perſpicimus fore plurimos, qui, ut ſe his vinculis expediant, teſtimonia conquirent, ea quibus conſtet ſine gravi valetudinis incommodo per decem continuos dies anguſtis ædibus includi non poſſe; alii vero contendent tot, tantiſque negociis ſe implicari, ut per multos dies ea prorſus dimittere nequeant. Nonnulli paupertatem ſuam ita amplificabunt, ut ſe impares faciendis expenſis, quas nuper explicavimus, omnino oſtendant. Nec deerunt fortaſſe Sacerdotes etiam virtutis laude præſtantes, qui nos libenter convenient, ut Ordinandos aliquos liberent ab iis, quæ antea ſtatuimus.

Quapropter libere, ac perſpicue reſponſum feremus. Illis certe, qui debilitandæ valetudinis cauſam objicient, ut pium receſſum a nobis decretum effugiant, integram fidem præſtabimus, tamen ad Sacros Ordines non eſſe idoneos adfirmabimus, veluti, qui inſigni corporis deformitate notantur, aut qui pedibus nimis claudicant, quamvis ipſorum vitio id minime tribuendum videatur. Qui negocia ſua pro impedimento in medium proferent, ita ut parumper illa intermittere, & ſpiritualibus exercitiis poſthabere per exiguos dies recuſent, illos pariter a Sacris Ordinibus ſuſcipiendis alienos eſſe fatebimur. Qui vero tam gravi egeſtate ſe opprimi nobis exponent, ut tenuem pro alimentis pecuniam, quam ſuperius commemoravimus, impendere nequeant, reliquis omnibus prætermiſſis, quæ ad reſpondendum nobis ſuppeterent, illos potiſſimum redarguemus, quod in conſtituendo Patrimonio, aut explicandis Beneficii proventibus nos in errorem pertraxerint; Nam fieri nequit, ut pro vita ſuſtentanda impar judicetur Patrimonium, aut Beneficium, quod juxta legem hujus diœceſis obtineatur. Quare ob illatam nobis fraudem indignos eſſe declarabimus, ut ad Ordines efferantur. Tandem a præclaris Sacerdotibus, qui Ordinandos a propoſito ſuceſſu immunes facere contendunt, veniam concedi nobis poſtulamus, ut de mortalium pia moderatione ſententiam feramus nos, qui fere per viginti quinque annos conſuevimus ad examen accurratiſſimum revocare virtutes heroicas, ac leviſſimas etiam culpas eorum, qui ſibi comparata Sanctitatis fama ex hac vita migrarunt. Itaque minime probari a nobis ipſorum perpetuam deprecationem libere fatemur, quæ magnum affert Eccleſiaſticæ diſciplinæ detrimentum. Id quidem ex animi lenitate quadam, & manſuetudine proficiſci pro certo habemus, ſed ultra limites æquitatis ſtudium ſuum ipſi proferre videntur. Quæcunque, licet exigua cauſa, ſi boni ſpeciem aliquam præſeferat, ſatis ab ipſis putatur, ut Parochi longe a ſuis ſedibus immorari queant, & Canonici cum reliquis ad Chorum convenire non teneantur. A Sacris Ordinationibus imperitos arcere ſeveriſſimum eſſe judicant, ſi bonam indolem oſtendant, & Ordinibus initiari vehementer expetant: Id, inquam, ſeveriſſimum ab illis judicatur. Curam omnem, & ſtudium conferunt, ut ſolvantur interſtitia, eo quod in Epiſcopi voluntate id poſitum eſſe dictitant, fere ac ſi nulla cauſa intercedere debeat, ut ea facultate utatur Epiſcopus: ſi illorum ſententia probaretur, ſine conſuetis promulgationibus matrimonia plerumque fierent, licet duo Concilia Generalia, Lateranenſe, ac Tridentinum illas præceperint. His omnibus, quæ huc uſque diximus, & quæ dicenda adhuc ſupereſſent, pariter addatur facilitas, ob quam ſtudioſe contendunt, ne ſpiritualia exercitia incluſi deſignatis ædibus Clerici ſuſcipiant, antequam ad Ordines promoveantur. Ex his omnibus ſine ulla Chriſtianæ charitatis offenſione quiſquis facile deprehendet Sacerdotes ejuſmodi arbitrio nimium concedere, vel Sacros Canones, & Apoſtolicas Conſtitutiones ignorare (quod vero ſimilius eſt) & quam utilis, ac neceſſaria prorſus utrorumque cognitio habenda ſit.

Jam ſatis ſententiam noſtram, noſtraque decreta expoſuimus. Ipſa quidem haud nobis, velut auctoribus tribuenda ſunt, qui ſolum ea promulgamus, ſed Apoſtolicæ Sedis auctoritati, ex qua principium & originem deſumpſerunt, uti paulo ante demonſtravimus. Cum vero ſuperiori tempore ad hanc uſque diem plene obſervata non fuerint, exequutioni tradi quoquo modo incipient, dum nos hanc Sedem occupabimus, ac fortaſſe Deo Opt. Max. juvante vim totam deinceps obtinebunt. Clerici profecto noſtri maximas Deo gratias perſolvent, quod hoc tempore ad Sacros Ordines accedant, quo latiſſimus aditus aperitur, ut pro Eccleſiæ muneribus obeundis rite aptentur. At ſi forte aliquis hoc propoſitum a nobis inſtitutum nimis ſeverum arbitretur, illudque improbet, ſibi perſuaſum habeat, nos ab illius opinione quam maxime diſſentire, idemque inſtitutum humanitati valde accommodatum ducere. Id vero clare oſtendemus ex legibus, quas Eccleſia, non prioribus temporibus, ſed poſtremis hiſce edidit.

Equidem Romanum Concilium anno 1725. coactum nequaquam indixit Ordinandis in ſecretum locum ſecedere, ubi ſpiritualibus exercitiis operam darent, antequam Sacros Ordines acciperent, ſed in Seminariis per ſex menſes ante Sacram Ordinationem commorari, ut uniuſcujuſque indoles agnoſceretur: *Omnes promovendos per ſex ſaltem menſes ante Ordinationem in Seminariis reſpective, vel Epiſcopiis apud Epiſcopos omnino, Sacro hoc etiam approbante Concilio, commorari debere decernimus: alias nunc pro tunc ab Ordinibus ſuſcipiendis rejectos eſſe ſciant, nec cum eis, niſi prudenti Epiſcoporum arbitrio, diſpenſandum.* (a) Nec profecto deſunt Epiſcopi, qui hoc Romani Concilii Decretum in ſuis diœceſibus obſervari jubent accuratiſſime, uti deprehenditur ex conſueta pagella Sacræ Congregationis in cauſa, quæ inſcribitur: SETINA DISTRIBUTIONUM, quæ die prima Decembris anno 1732. propoſita fuit.

(a) Tit. 30. c. 2.

Querimoniæ vero, ac ſuſurrationes, quæ ob hanc cauſam fortaſſe in nos concitantur, nullam afferunt nobis moleſtiam. Illud ſolum nos angit vehementer, quod ipſis attribui poteſt Exodi ſententia, quæ in Hæbreos ſcripta fuit, cum juſſa Moyſis tanquam ſeveriſſima, & ab omni ratione aliena maledictis proſcinderent: *Audivit Dominus* (ita Moyſes) *murmurationes veſtras, quibus murmurati eſtis contra eum; nos enim quid ſumus? Contra nos enim non eſt murmur veſtrum, ſed contra Dominum* (b).

(b) Cap. 16. Exodi.

Hunc uſque verba fecimus de Sacris Ordinibus, qui Sæcularibus Clericis conferuntur. De Regularibus, qui petunt iiſdem Ordinibus initiari perpauca dicenda ſuperſunt. Nam plurimum confidimus Regularium Præfectis, & pro certo habemus neminem acceſſurum ad Sacram Ordinationem, qui prius incluſus aut cella ſua, aut alio loco a cæteris ſecreto decem dies ſpiritualibus exercitiis non impenderit.

Poſtremo inhærentes literis Clementis XI. magnopere hortamur Parochos omnes hujus

Civi-

Civitatis, ac diœceſis ut ſemel per annum hæc ſpiritualia exercitia aggrediantur, eoque tempore, cum de ſuarum animarum ſalute cogitabunt, alium Sacerdotem a nobis probandum ſuo loco ſubſtituant, qui populi curam ſuſcipiant. Hortamur pariter Canonicos, & aliquo Beneficio præditos in hac Metropolitana, aut alia Collegiata Eccleſia Civitatis, ac diœceſis, ut idem conſilium, & inſtitutum ſequantur, ita tamen, ut in ipſorum Eccleſiis Divina haud negligantur officia. Porro Summus Pontifex non modo Indulgentias, etiam Parochis, liberaliter impertit, ſed concedit, ut conſuetos fructus, ac diſtributiones percipiant illorum dierum ſpatio, quos piis exercitiis in receſſu aliquo conſecrabunt. Inſuper omnibus Eccleſiaſticis plurimum commendamus, ut conveniant frequentes ad ſpiritualia exercitia, quæ tempore Quadrageſimæ in Templo S. Luciæ Societatis Jeſu fieri magna cum utilitate conſueverunt, de quibus ſatis fuſe in quinquageſima prima Inſtitutione verba fecimus.

Præcipimus has noſtras literas perpetuo defixas conſervari in noſtra Cancellaria, & ad omnes Parochos Civitatis, ac diœceſis ipſorum exemplar tranſmitti, ut Clericos Ordinandos ſuæ Parochiæ iis diligenter imbuant, quæ in iiſdem literis continentur: etenim vehementer expetimus, ne ipſi de peractis exercitiis ſpiritualibus interrogati, cum ad Sacram Ordinationem ſe conferunt, illud tribuant reſponſum, nihil ſe unquam de ipſis peragendis audiviſſe.

INSTITUTIO CV.

Leges quædam conſtituuntur tum in Urbe, tum in diœceſi circa teſtamenta, quæ ſine ſcriba, vel a Parocho, vel ab alio Sacerdote conſcribi ſolent. De iis, quæ in aſſociandis deferendiſque ad tumulum cadaveribus eveniunt, aliiſque hujuſmodi. De Tertiariis, quæ privatis in ædibus, & quæ conjunctim vitam agunt. De diſſidiis quæ inter Parochos & Sodalitates quotidie oriuntur, ubi explicantur decreta generalia Congregationis Sacrorum Rituum habita anno 1730., quibus inſcribitur Urbis & Orbis.

QUamvis conſentaneum magis exiſtimamus adhiberi ſcribam, quam Parochum, cum teſtamenta condenda ſunt, tamen haud ignoramus non ſemel evenire, præſertim in diœceſi, quod Scriba nullus verſetur, aut præſto nequaquam ſit, aut teſtator ipſe libentius Parocho, quam Scribæ ſeſe committat. Non ignoramus etiam, quæ a jure Pontificio in hac re decernuntur; ac tandem cognitum habemus, perſpectumque, vel ob imperitiam, vel ob negligentiam Parochorum plura teſtamenta ab ipſis confecta concidiſſe, ex quo factum eſt, ut iidem Parochi maledictis proſcinderentur. Quamobrem aliquid a nobis conſtituendum pro muneris noſtri ratione ducimus, ut his corruptelis aditus in hac diœceſi occludatur. Ac primum, exponemus juris Canonici ſanctiones, ac præcipuas interpretum quæſtiones, quæ ab ipſis inſtituuntur ad explicanda juris ipſius decreta. Poſtremo, formulam ſubjiciemus, qua utantur Parochi *mutatis mutandis*, cum ipſos acciri contigerit ab aliquo teſtatore, qui ſupremas tabulas condere velit, nullamque Scribæ publici operam intercedere. Aliam quoque formulam proponemus, ex qua Scriba deprehendat, quid gerendum ſit, cum Parochus teſtamenti tabulas ſua manu deſcriptas ipſi tradiderit.

Alexander III. duo ſuper hac re decreta edidit, quorum primum *cap. Cum eſſes* 10. Umbaldo Oſtienſi Epiſcopo, & Archipresbytero, & Canonicis Veliternis inſcribitur; Secundum vero Judicibus Veliternis, & habetur *cap. Relatum* 11. *de teſtamentis*, ejuſque exemplar in tabulario S. Clementis Velitris adhuc conſervatur, uti commemorat Borgia quondam Epiſcopus Nucerinus, nunc Firmanus Archiepiſcopus (*a*).

(a) In Hiſt. Eccl. Civ. Velitern. l. 3 n. 6. & ſeqq.

In prima decretali *Cum eſſes* Alexander III. ita ſtatuit: *Teſtamenta, quæ Parochiani coram Presbytero ſuo, & tribus, vel duabus aliis Perſonis idoneis in extrema fecerint voluntate firma decernimus permanere*; In altera decretali *Relatum*, idem Pontifex teſtamenta coram duobus, vel tribus teſtibus jure condita eſſe declarat: *Tribus, aut duobus legitimis teſtibus requiſitis: quoniam ſcriptum eſt: In ore duorum, vel trium teſtium ſtat omne verbum.* In prima decretali Pontifex præſentem Parochum expoſcit, *coram Presbytero ſuo*; In altera *Relatum*, Parochum haud nominat. In prima tres ſaltem, nempe, Parochum, ac duos teſtes requirit; In ſecunda vero duos teſtes ſatis eſſe conſtituit. Quare inter has decretales repugnantia intercedere videtur, quæ tamen evaneſcit penitus, ſi quis advertat in decretali *Cum eſſes* ſermonem haberi de teſtamentis peractis non ad *pias cauſas*, ſed ad *profanas*; In decretali autem *Relatum* verba fieri de teſtamentis ad *cauſas pias* ſolum ſpectantibus. Inſuper decretalis *Cum eſſes* totum Eccleſiaſticæ ditionis ambitum complectitur, niſi forte peculiare loci ſtatutum adverſetur. Decretalis autem *Relatum* univerſo terrarum orbi ſervanda proponitur (*b*).

Nos igitur teſtamenta præterimus, quæ ad *pias cauſas* inſtituuntur, veluti, ſi bonorum hæres Eccleſia declaretur; ſed de teſtamentis agimus ad *profanas cauſas* pertinentibus, veluti, ſi bonorum hæreditas in conſanguineos, aut amicos conferatur. Hæc vero teſtamenta coram Parocho, ac duobus, vel tribus teſtibus peracta, cum in tota Eccleſiaſtica ditione vim obtineant; Bononiæ pariter, ac per univerſam diœceſim idem ſtatuendum eſt, quæ Pontificum ditioni prorſus ſubjicitur, cum præſertim nullum ſtatutum decretali *Cum eſſes* contrarium afferri poſſit. Ita fatentur Dolphius (*c*), & Poſt., aliique plures, quos Romanæ Rotæ Tribunal commemorat.

(b) Cov. c. Cum eſſes n. 12. de teſt. Fagn. c. Relat. n. 4. Barb. n. 2. de teſt. Facc. Contr. Jur. l. 6. c. 4. & ult. Eng. 25. 4. m. § 11. Can. de teſt. q. 7. Car. Petra t. 2. in Con. App. p. 320. n. 34 & ſeq. Rug. 11 de teſt. Can. l. 3. diſſ. 1 c. 1.

(c) Iocont. 71. n. 94. & 95. dec. 33. n. 187. & 212. In Bon. Leg. die 6. Ap. an. 1731. & Sa. autem Bo. coram Rezzon.

Cum hæc ita ſe habeant, & cum decretalis *Cum eſſes* Parochum nominet: *coram Presbytero ſuo*: inquiritur, utrum teſtamentum coram Capellano Parochi, aut Confeſſario teſtatoris conditum jure exiſtimari debeat, quidve deliberandum videatur ſi præſto haud fuerint nec Parochus, nec Capellanus, neque teſtatoris Confeſſarius. Cum in eadem pariter decretali duo, vel tres idonei teſtes exprimantur: *& tribus, vel duabus aliis perſonis idoneis*: nova quæſtio in medium proferetur, an mulieres ipſæ in teſtamentis ejuſmodi poſſint acciri teſtes. Poſtremo, cum ultimam voluntatem eadem decretalis memorat: *In extrema fecerint voluntate*: in quæſtionem adducitur, an teſtamentum eo modo, quo diximus, confectum, vim habeat, ſi teſtator animo, & corpore bene valeat, aut ſi morbo aliquo teneatur, nullum tamen mortis periculum immineat.

Hæ quæſtiones omnes facili negocio diſſolvuntur, ſi, ingenii vana oſtentatione prætermiſſa, libris evolvendis tempus impendatur, eæque opiniones ſeligantur, quas Tribuna-

bunalia, ſorumque ſua auctoritate confirmarunt. Antonius de Budrio civis noſter in ſua epiſtola, quam ſcripſit ad explicandum *caput Cum eſſes de teſtamentis*, probavit ea teſtamenta, licet ad *non pias cauſas*, & etiam ſine Parocho confecta, modo tamen duo, vel tres teſtes intervenerint: ſed hanc opinionem verbis illis, *coram Presbytero ſuo*, apertiſſime repugnantem cæteri omnes improbarunt. Nonnulli Parochis nimium tribuunt, aſſerentes teſtamentum coram Parocho agreſti nequaquam rite fieri ab illo, qui in Civitate morari plerunque conſuevit, & dum ruſticatur, improviſo aliquo morbo correptus ſupremas tabulas exarare deſiderat. Attamen contrariam ſententiam aliqui unanimes ſequuntur, qui agreſtem Parochum ruſticantis proprium Parochum exiſtimant, cum Divina Eucbariſtia, vel Extrema Unctio graviter ægrotanti conferenda eſt; & ob hanc cauſam probant teſtamentum coram eodem Parocho, & duobus, vel tribus teſtibus inſtitutum (*a*).

(*a*) In Dec. 91 decell. c. 31. n. 4. & ſeq. dec. 36. n. 17. & ſeqq.

Quod ſi Parochus abſens fuerit, difficili negocio valere teſtamentum conſtabit, ad quod Capellanus accerſitur, licet illum Parochus ſuo loco ſubſtituerit. Nam ob hanc delegationem adminiſtrandi Sacramenta facultatem Capellanus tantum aſſequitur (*b*). At vero non ſemel in judicio probatum fuit teſtamentum, quod factum fuit coram Confeſſario, & duobus aliis, vel tribus teſtibus (*c*). Non is tamen Sacerdos intelligitur, qui teſtatoris Confeſſionem forte excepit, ſed is, qui Pœnitentiæ Sacramento teſtatorem ipſum expiare jam dudum conſueverit. Nam plurimi *facienda eſt fiducia quam ſtatuit* quiſque in Confeſſario, cui reipſa tribui queunt ea verba *coram Presbytero ſuo*, quemadmodum Cardinalis de Luca recte perpendit (*d*), & Romanæ Rotæ Tribunal declaravit.

(*b*) Rug. de teſt. Can. l. 1. diſ. 2. c. 5. ſub n. 9.

(*c*) In dec. 295. n. 13. coram Al. VIII. & in dec. 148. n. 5. cor. Cap.

(*d*) De teſt. diſc. 25. n. 12. In dec. 378 n. 18. uſ. ad n. 30. p. 9. t. 2. rec. dec. 52. n. 5 & 6. p. 13. rec.

Quapropter abſentibus Parocho, & proprio teſtatoris Confeſſario, ad evitandas difficultates omnes, Capellanus, vel extraordinarius Confeſſarius alium præter conſuetos teſtam accerſant. Si Parochus, aut proprius Confeſſarius interſint, duo teſtes ſatis eſſe decernuntur. Sin illi abſentes fuerint, tum Capellanus, vel alius Confeſſarius acciri tertium quoque teſtem requirant, qui abſentiam Parochi, vel proprii Confeſſarii ſupplebit, ſi Capellanus, vel extraordinarius Confeſſarius inter teſtes recenſantur; tum ſi tres alii teſtes vocentur, numerus teſtium ad rem peragendam neceſſarius perficietur. Hujuſmodi cautio primum deſumitur ex Abbate (*e*), cui deinde reliqui omnes aſſentiunt (*f*).

(*e*) In ſol. sep. c. cum eſſes n. 12. de teſt.

(*f*) Valleri. de teſt. §. 6. n. 7. Rocc. diſp. Jur. c. 40. n. 2. Paul. de Roberis in all. Oecr. pract. c. 35. n. 181. & ſeq. Rug. in op. all. l. 1. diſp. 3. c. 1. n. 10. & ſeq

Ad reliquas quæſtiones, quæ propoſitæ fuerunt, deveniamus. Primum, decretalis *cum eſſes* teſtes idoneos exigit, non quidem *in ſuperlativo gradu*, cum teſtimonium etiam egenorum probitate, ac fide præſtantium ſatis idoneum putetur (*g*), ſed requirit ut viri tantum, non mulieres teſtimonium ferant, ut Fagnanus fuſe demonſtrat (*h*); cujus auctoritate ducti fatemur rite condi teſtamentum coram Parocho, vel conſueto Confeſſario, ac duobus teſtibus; aut coram quatuor teſtibus, ſi Parochus, aut ſolitus Confeſſarius non intervenerint; rite, inquam, condi hac ratione teſtamentum, licet teſtator gravi morbo non teneatur. Nam Alaxander III. in decretali *cum eſſes* morbum quidem implicita meminit illis verbis: *In extrema fecerint voluntate*; ſed rem tum ſolum exponebat, pro qua conſilium ab ipſo petebatur; ſententiam vero Pontificis morbo nequaquam inniti Cardinalis de Luca ſapienter oſtendit (*i*).

(*g*) De Robe 9 in cit. c. 35. n. 178. & ſeq.

(*h*) C. Cum eſſes n. 32. & ſeqq. de teſt. n. 68. & ſeqq.

(*i*) In cit. diſc. 25. de teſt. n. 20. Mon. l. 2. tit. 19. for. 79. n. 30.

Jam ſatis ſit de iis, quæ a jure Canonico circa hoc argumentum deſumuntur, ac de iis quæſtionibus, quæ a Theologis fiunt; nec de uſu rei ejuſdem verba faciamus, & ſeriem eorum, quæ peragenda ſunt, explicemus.

Itaque Parochus, vel Confeſſarius ordinarius acciti a teſtatore, qui eos adhibere valit ad ſupremas tabulas conficiendas, cum Scriba publicus deſit, illi, inquam, teſtatorem admoneant neceſſe eſt, duos alios teſtes ſaltem requiri ex viris, non mulieribus delectos. Si vero Capellanum, aut Confeſſarium extraordinarium acciri contingat ob eandem cauſam, tres alios teſtes oportere teſtatori patefacient. Deinde reipſa teſtes perquiri deberent, & moneri teſtamentum ipſorum teſtimonio obſignandum eſſe eo tempore, ac loco, qui indicabitur. In hoc *Rogitus explicitus* declaratur. Sed quoniam ob ægrotantis periculum aliquando res celeriter expedienda eſt, tum ferre teſtimonium poſſunt illi, qui fortuito in ædibus teſtatoris occurrunt, & coram ipſis teſtamentum confici poteſt, modo tamen voluntatem ſuam clare ipſis teſtator exponat, ipſique mentem intendant, ut verba teſtatoris intelligant, quemadmodum leges iis verbis perſcribunt: *Coram Titio aliquid facere juſſus, non videtur præſente eo feciſſe, niſi is intelligat* (*k*). Inſuper nulla fraus immiſcenda eſt, atque iis omnibus *rogitus implicitus* continetur, quem ſufficere juris Conſulti tunc exiſtimant, uti Rugierius ampliſſime comprobat (*l*).

(*k*) In L. coram Titio ff. de verb. ſign.

(*l*) In ſuo tr. de teſt. Can. l. 1. diſ. 3. c. 4. n. 12. & 13.

Coactis neceſſariis teſtibus Sacerdos teſtatorem admoneat, ut ſibi, ac præſentibus ipſis teſtibus extremam voluntatem ſuam declaret, nempe, pia legata, ſi aliqua facere pro animæ ſuæ expiatione deliberaverit, item legata profana, ſi tamen aliqua decernere velit, ac poſtremo teſtamenti ſui executores, ſi ipſos nominare cupiat, & hæredis inſtitutionem, quæ ad teſtamentum rite condendum omnino neceſſaria eſt; eos pariter explicet, qui loco hæredis ſubſtituendi ſunt, ſi illos conſtituendos optaverit. Evenire poteſt, quod teſtator ægrotus ita morbo prematur, ut hæc univerſa exponere nequeat, & opera alterius prorſus indigeat, qui aliqua ipſi in memoriam revocet; idque Sacerdoti tunc minime interdicitur, præſertim, cum de legatis ſtatuendis teſtator moneri debet; ſed prudentia, ſimul ac probitas in Sacerdote appareant, qui ſe prorſus alienos a frande, privataque utilitate palam debent oſtendere (*m*).

(*m*) Rota in cit. Rom. Leg. S. Pt. ſiquidem cor. Reaz.

Deinde Sacerdos idem manu ſua deſcribat teſtatoris voluntatem ſibi, ac teſtibus expoſitam, idque ſtatim clara voce coram teſtatore, & teſtibus perlegere tenetur, & emendare fideliter quidquid immutandum teſtatori videbitur. Poſt hæc teſtatori ſcriptum ipſum obſignandum tradet; illud quoque Sacerdos, ac teſtes obſignabunt, aſſerentes, quod teſtamento condendo interfuerint. Si Parochus ipſe accitus teſtamentum exaraverit Eccleſiæ ſuæ ſigillum imprimet. Confeſſarius vero ordinarius, aut Capellanus, & Confeſſarius extraordinarius proprio ſigillo teſtamentum obſignabunt. Si teſtator nomen ſuum literis efformare neſciat, vel id facere ob gravitatem morbi nequeat, ſatis erunt teſtimonia Sacerdotis, ac præſentium teſtium, qui, ſi literarum ignari penitus ſint, tum ſolus Sacerdos teſtamentum manu ſua ſignabit; teſtes vero crucis ſignum efformabunt (*n*); deinde Sacerdos illud crucis ſignum a teſtibus, quos nominabit, appoſitum aſſeret.

(*n*) Mon. t. 1. For. leg. for. 19. n. 4.

Non ſemel aliqua teſtamenta perſpeximus peracta vel a Parocho, vel ab aliis Sacerdotibus quos nuper explicavimus, & illa quidem

nec

nec diem, neque annum, neque locum, ubi teſtamentum factum fuit, præferebant, & cæteris, quoque clauſulis carebant, quæ neceſſario requiruntur. Inſuper experientia compertum nobis eſt, Parochos, aut alios Sacerdotes ſcripto teſtamento domum ſuam illud inferre; & omnem deinde cogitationem prorſus abjicere. Quapropter poſt ipſorum, vel teſtium mortem, teſtamentum idem penitus concidit, & multa diſſidia concitavit. Itaque formulam in deſcribendis teſtamentis ſervandam Parochis, aliiſque Sacerdotibus in fine hujus inſtitutionis proponimus, ut corruptelæ primo loco expoſitæ conſulamus. Perpauca etiam inferius decernimus, ut futuris litibus ob imperitiam, vel negligentiam Parochorum, aut Sacerdotum, omnem aditum occludamus.

Quanto ocyus fieri poterit, nec ſerius octo diebus poſt obſignatum teſtamentum, Parochus, aut Sacerdos una cum teſtibus publicum Scribam conveniet, cui notum faciet ſe juſſu teſtatoris eas tabulas ſcripſiſſe. Ipſas deinde oſtendet, ut in acta a Scriba referantur. Teſtamenti ipſius partes explicari a Parocho, vel Sacerdote, ac teſtibus non opus eſt, ſi illud a teſtatore ipſo, ac teſtibus obſignatum fuerit (*a*). Satis erit, ſi teſtes eaſdem tabulas, & obſignationes manu ſua peractas fuiſſe confirment: Inſuper hæredem inſtitutum, legata, decreta, & reliqua omnia, prout in teſtamento deſcribuntur, a teſtatore conſtituta fuiſſe comprobent. Sin autem a Parocho, vel alio Sacerdote, non autem a teſtatore, ſupremæ illæ tabulæ ſcriptæ, ſignatæque fuerint, quamvis teſtes eaſdem tabulas obſignaverint, tum Parochus exponere palam debet, ac poſt ipſum ſeorſim teſtes, omnia, quæ in illis tabulis continentur (*b*); id vero faciendum præſertim indicitur, cum teſtes litterarum imperiti crucis ſignum tantum effinxerint. Sed prius ipſi teſtes nomen ſuum tabulis obſignatum agnoſcent, vel crucem efformatam, cui Parochus ipſorum nomen ſubjecit. Deinde Scriba tradito ſibi teſtamento adjungat, quidquid teſtes depoſuerint. In fine hujus inſtitutionis totius rei formulam addimus, ut Scribis Foraneis, quo modo res eadem gerenda ſit, innoteſcat.

Non ignoramus hæc omnia non ſufficere, ut ſupremæ tabulæ vim ſuam obtineant, & executioni mandentur, niſi Parochi, ac teſtium examen decreto idonei Judicis interceſſerit, & illi vocentur ad hoc judicium, ad quos teſtamentum pertinere videatur. Quippe fides Parochi, ac teſtium nihil aliud præfert, quam teſtimonium *ad perpetuam*, quod quidem parvi momenti habetur, niſi quæ modo expoſita ſunt, omnino obſerventur (*c*): hæc tamen haud neceſſaria Monacellus advertit (*d*), ſi ob legitimam conſuetudinem teſtamenta ſuum effectum habeant, etiamſi teſtimonia non repetantur, & in publicum tabellarium referri abſque nova promulgatione ſoleant.

Sed hoc negocium a nobis declinandum putamus, & ſolum inſtruendos eſſe Parochos, alioſque Sacerdotes operam ſedulam conferre, ne ipſorum imperitia male teſtamenta condantur, aut in tenebris ſepulta deliteſcant. Reliqui vero, ad quos teſtamenta ipſa ſpectant, ad juris peritos confugiant, ex quorum conſilio faciendum ſuſcipient quidquid utile ſibi, & conſentaneum judicabunt.

(*a*) Jo. an dec. 418. n. 6. & 7. & dec. 110. n. 20. & ſeq.

(*b*) Sac. dec 312. n. 5. p. 16. Rec.

(*c*) Pan. dec 90. annot. 1 n. 20. & ſeq & 93. de teſt. Can. l. 2. diſ. 2. c. 8 a n. 37. ad n. 41.

(*d*) In For. Leg. t. 1 ti. 20. for. 19. n 14.

Formula teſtamenti, quod abſente Scriba conficitur a Parocho.

IN nomine Domini. Amen.

N. N. quondam N. N. ditionis, ac diœceceſis Bononienſis Dei beneficio ſana mente, ac ſenſibus præditus, viſu, loquela, atque intellectu, ſed corpore ægrotus, & lecto decumbens, ne ipſum improviſa mors opprimeret, antequam de bonis ſuis teſtaretur, me inferius obſignatum ore ſuo, & clara voce rogavit, tanquam ipſius Parochum, abſente Scriba publico, ut ejus teſtamentum exciperem, & ſcriberem; ac reipſa coram teſtibus inferius adnotatis, & ob hanc cauſam accitis ab eodem teſtatore N. N., ego excepi, iterumque excipio idem teſtamentum, quod manu mea deſcribo, dum teſtator ipſe tractim enunciat, quæ ſuprema voluntate deliberat; haſque tabulas re peracta Scribæ committam; quibus N. N., bona ſua diviſit, ac dividit eo modo, qui ſubjicitur, nempe:

Primum, animam ſuam teſtator Deo Optimo Maximo commendat, cujus opem implorat, morte præſertim proxime impendente, ut ad ſempiterna Cœlitum gaudia excipiatur.

Præcipit corpus ſuum ſepulturæ mandari in Eccleſia N. N., poſtquam in cadaver redactum fuerit, proque animæ ſuæ expiatione Sacra fieri.

Item ratione legati, & quocunque meliori modo &c. relinquit ſummam pecuniæ N. numerandam N.

Pro reliquis autem bonis mobilibus, immobilibus, ſemoventibus, rebus, rationibus, & actionibus tum præſentibus, tum futuris idem teſtator N. ore ſuo, & clara voce hæredem ſuum inſtituit, nominat, declarat, & velut N. N. Filium N. N. oppidi N. N. libera voluntate, ac ratione (hoc loco addantur ſubſtitutiones, aliæque conditiones, quas teſtator perſcribet; & quæ notari clare debebunt).

Commiſſarios autem, & executores poſtremæ hujus voluntatis idem teſtator N. deſignat N. N., quibus facultatem tribuit, ut &c. (hoc loco deſcribantur facultates generales, ſeu peculiares, quas illis conferendas teſtator judicabit).

Porro ipſe teſtator declaravit hanc eſſe ſuam poſtremam voluntatem, ac teſtamentum; quod ſi ratione teſtamenti vim non aſſequatur, decernit illud valere tanquam codicillum, vel donationem cauſa mortis, aut cujuſcumque poſtremæ voluntatis, quæ valida, & efficax habeatur. Revocat autem, obliterat, & irritam facit aliam quamcumque voluntatem, aut teſtamentum, quod ipſe alio quocunque tempore, vel ratione condiderit, ita ut hoc poſtremum valere ſolum debeat, & perpetuo obſervari a ſuis hæredibus, & ab aliis, ad quos pertinebit; idque totum fieri præcipit quocunque meliori modo, qui rationi conſentaneus ſit.

His omnibus, & ſingulis continuo præſentes adfuerunt in eodem oppido, ac domi teſtatoris, nempe, in cubiculo, ubi ipſe ægrotus decumbit, jam nominati teſtes N. filius N. &c. qui teſtatoris ore proprio rogati fuerunt, ut teſtimonium facerent. In fidem &c. manu mea has ſupremas teſtamenti tabulas obſigno, & Sigillum Eccleſiæ meæ ſuperaddo.

For-

Formula ſervanda, dum Parochus teſtamentum Scribæ publico committit.

REverendus D. N. Filius D. N. N. Rector Eccleſiæ Parochialis N. coram teſtibus inferius ſignatis, ut obſervantiam teſtamenti inferius deſcripti certam, ac perpetuam redderet, commiſit, deditque mihi Scribæ publico folium, in quo aſſeruit contineri teſtamentum, & voluntatem ultimam N. N. in ſua Parochia commorantis (nempe, ſi adhuc ſuperſtes fuerit; ſin autem e vivis deceſſerit, addatur) in ſua Parochia commorantis, dum viveret, & dum animam poſtremo exhalavit; quod teſtamentum ab eodem Reverendo Parocho conditum fuit rogante ipſo teſtatore, & abſente, Scriba publico die mensis hujus anni . . Idem teſtamentum exceptum coram teſtibus in ipſo deſcriptis, & ſimiliter ab eodem teſtatore rogatis, ſcriptumque fuit manu ipſius Reverendi Parochi teſtatore dictante, quæ vellet; qui ſane teſtator dum ſupremas has tabulas conficeret corporis quidem ægritudine tenebatur, mentis tamen ſanitate, ſenſu, viſu, auditu, intellectuque præditus erat; in quibus tabulis teſtator adfirmat legata decreviſſe, hæredem ore ſuo declaraſſe, & reliqua omnia, prout in teſtamento continentur, libere conſtituiſſe; & inſuper poſtulat, ut traditum mihi, exceptumque ſuum teſtamentum publica fide confirmarem, & illud in acta mea referrem; quæ omnia meliori modo &c. ſententia vero ejuſdem teſtamenti eſt hujuſmodi (hoc loco referatur teſtamentum).

Formula depoſitionis Parochi, cum interrogatur de iis, quæ in teſtamento continentur.

AC deinde interrogatus a me Scriba idem Reverendus Parochus de iis, quæ habentur in teſtamento mihi tradito, ipſe jurejurando interpoſito, & tacto de more pectore Sacerdotali, deferente me Scriba publico, reſpondit hæc, quæ ſequuntur:

In teſtamento peracto, ut ſuperius expoſitum fuit, tibique tradito N. teſtator, anima ſua prius Deo commendata, decretoque ſibi tumulo in Eccleſia N., & pro animæ expiatione Miſſarum Sacrificiis indictis præcepit numerari N. ſummam pecuniæ N. (hoc loco cætera legata, & alia, ſi quæ propoſita fuerint a teſtatore ſigillatim enumeret).

Hæredes bonorum ſuorum generales inſtituit N. N. ore ſuo, & clara voce (hoc loco explicentur ſi qui alii ſubſtituti ſunt, vel aliquid aliud circa hæredis inſtitutionem a teſtatore decretum fuerit).

Poſtremo, Commiſſarios ſuos deſignavit N. N., & reliqua omnia, prout in teſtamento deſcribuntur, quod ego teſtor, & approbo illud idem eſſe, quod excepi, ſcripſi, obſignavi, addito pariter Sigillo Eccleſiæ meæ Parochialis.

Formula diſpoſitionis teſtium, cum interrogantur de eodem teſtamento.

POſt hæc idem Reverendus Parochus adduxit jam nominatos, & inferius ſcriptos teſtes, qui condendo teſtamento interfuerunt. Ac primum N. filius N. N. oppidi N. interrogatus a me de rebus in eodem teſtamento contentis, jurejurando interpoſito, tactiſque ſcripturis, deferente me Scriba publico in hunc modum reſpondit:

Die Menſis Anni

accerſitus domum in oppido ubi ipſe gravi morbo decumbebat, ore ſuo, claraque voce me rogavit, & etiam N., ut teſtes eſſemus poſtremis ſuis tabulis, ultimæque voluntati. Quare Reverendum N. Parochum ſuum illic præſentem exoravit, ut abſente Scriba publico, teſtamentum ſuum exciperet, illud Reverendus idem Parochus N. excepit, ſcripſitque enunciante teſtatore, quæ vellet. Is quidem anima ſua Deo commendata, ſepeliri corpus juſſit in Eccleſia &c.

(hoc loco deſcribatur reſponſum ejuſdem teſtis ad ſingula capita teſtamenti, quemadmodum in reſponſione a Parocho facienda ſuperius expoſuimus; deinde Scriba hoc modo proſequatur).

Inſuper teſtamenti tabulas Ego Scriba teſti N. N. palam oſtendi, quas ipſe diligenter expendit, & nomen ſuum in fine obſignatum, vel ejus loco crucis ſignum perſpexit, cui ſubjiciebantur ipſius nomen, & cognomen; quibus peractis teſtis ipſe jurejurando dixit: Hoc eſt revera teſtamentum N. N., cui ego teſtis interfui cum alio teſte, quem ſuperius nominavi. Super his omnibus &c.

Poſt hæc, Scriba depoſitionem eliciet ab illo, vel aliis teſtibus, qui forte interfuerint, & pro hac eadem cauſa coram adducantur.

Quod ſi teſtamentum manu teſtatoris obſignatum fuerit, nullum tunc examen Parochi, vel teſtium requiritur, & ſatis erit, ſi ipſi teſtamentum idem agnoſcant eo modo, quem explicavimus, & etiam ſuperaddant legata, hæredis inſtitutionem, aliaque omnia decreta fuiſſe ab ipſo teſtatore, prout in ejus ſupremis tabulis exhibetur; nec opus eſt, ut ſigillatim enumerent &c.

Leges obſervandæ in Civitate, ac diœceſi Bononienſi pro quibuſdam eventibus, qui in deferendis ad ſepulturam cadaveribus obtingunt, aliiſque ſimilibus.

QUamvis nonnullis corruptelis proſpicere curavimus, quæ in hanc Civitatem invectæ fuerant, cum mortuorum cadavera ad tumulum deferuntur, tamen alia nonnulla ſuperſunt emendanda, quæ ut melius intelligantur, explicari debet eorum conſuetudo jampridem in hanc Civitatem noſtram inducta.

Cum efferenda ſunt cadavera ordines Regularium, aut Sodalitia accerſita ſe conferunt ad Parochiam, cui defunctus ſubjiciebatur, & inde ſimul cum Parocho ad ædes ejuſdem defuncti proficiſcuntur: cum cadaver jam delatum fuerit ad Parochiam tunc ex eo loco ad Eccleſiam transfertur, ubi ſepulchro condendum eſt, nempe, ſi in ipſa ſepulchrum majores defuncti ſibi, ac poſteris ſuis conſtituerint, aut ſi defunctus ipſe tumulum ſibi in eadem Eccleſia delegerit.

Cum ab ædibus, ſive ab Eccleſia Parochiali cadaver effertur, tot Crucis vexilla præferuntur, quot accitæ fuerunt Sodalitates, ut cadaver ipſum proſequantur. Ita omne Sodalitium erigit vexillum ſuum, & ſinguli Ordines Regularium Crucis ſignum quoque deferunt eo prorſus modo, qui in publicis ſupplicationibus perſcribitur. Idem inſtitutum ſervatur, etiamſi Capitulum hujus Metropolitanæ accerſitum fuerit. Singuli enim Ordines Crucem ſuam præferunt, at illa Capituli, quam ſequuntur Canonici, locum propiorem cadaveri ſibi ſumit. Quod ſi Eccleſia, ubi tumulus eligitur, inter Parochiales

les adnumeraretur, tunc ipſius vexillum præfertur, non vero Parochiæ, ad quam defunctus pertinebat. Uterque Parochus Crucem eandem ſequitur Parochiæ, ubi cadaver ſepulturæ committendum eſt, ita tamen ut Rector Parochiæ, *a qua*, dexterum latus obtineat, donec per ditionem Parochiæ ſuæ incedit, vel etiam per alienas Parochias, quæ interponuntur, uſque ad confinia Parochiæ, *ad quam*, & ſtatim ac eos terminos attigerit, locum ſuum Rectori Parochiæ, *ad quam*, concedit, & ipſe latum ſiniſtrum occupat. Si vero Eccleſia tumulando cadaveri propoſita nullo Parochiæ titulo prædita ſit, vexillo Crucis non utitur, ſed illud Eccleſiæ Parochialis *a qua* ſolum præfertur. Inſuper ſi Eccleſia non Parochialis, ubi cadaver ſepeliri debet, addictum ſibi proprium Sacerdotem habeat, veluti Præfectum Regularis Conventus, ubi defunctus tumulum ſibi conſtituit, aut Capellanum Sodalitii, in cujus Sacris ædibus cadaver condendum eſt, tunc Sacerdotes ejuſmodi proprium ſibi locum deſumunt, atque ita Præfectus Conventus incedit cum ſuis Regularibus, ſi ipſi ad ſupplicationem funebrem interveniant: Capellanus autem Sodalitium ſuum proſequitur, ſi illud accitum fuerit, ut funebrem pompam comitetur; & tum Rector Parochiæ *a qua* reliquis omnibus ſolus anteponitur.

Si hanc conſuetudinem diligenter expendamus, nonnulla juri communi conſentanea, alia vero prorſus aliena deprehenduntur. Ac primum juri cohæret, quod Sodalitates vel Ordines Regularium, quæ ad pompam funebrem vocantur, ad Parochiam defuncti prius ſe conferant, & inde ad ipſius domicilium, ſive ad eam Eccleſiam, ubi cadaver expoſitum fuerit. Porro id contingit, cum defunctus ita juſſerit, vel ipſius hæredes ita decernunt. Equidem ſæpius conſtitutum, ac ſancitum fuit haud opus eſſe, ut cadaver in Eccleſia Regularium, aut alia quacunque ſepeliendum, in Parochiali Eccleſia prius deponatur, niſi forte defunctus ipſe, ſive hæredes id ſtatuerint. Petitum fuit a Sacra Congregatione die 14. Martii anno 1722. (*a*): *An cadavera defunctorum ſepelienda in Eccleſia Patrum Minorum de Obſervantia terra Petra ſancta, antequam ad eorum Eccleſiam deferantur, debeant prius aſportari ad Parochialem, & eorum ibidem debeat fieri expoſitio uſque ad horum ſepulturam*, & Sacra Congregatio reſpondit *negative* (*b*). Eadem ſententia die 16. Martii 1726. (*c*), atque iterum die 6. Februarii anno 1734. (*d*) confirmata fuit. Inſuper ex jure communi deſumitur, quod Capellanus Sodalitii, in cujus Eccleſia tumulum ſibi defunctus elegit, ſi ad pompam funebrem veniat, poſt Sodales ſuos locum teneat (*e*). Juri pariter valde accommodatum videtur, quod cadaver ab ædibus ſuis minime efferatur, neque ab Eccleſia, ubi collocatum fuerit, niſi Parochus interſit, ad cujus ditionem pertinet defunctus; niſi forte idem Parochus accitus venire recuſaverit, nec alios in locum ſuum Sacerdotes ſufficere velle declaraverit. Decreta ſuper hac re Paſſarinus (*f*), Donatus (*g*), Lantuſca (*h*), ac Pignattellius (*i*) fuſe commemorant, & ob eadem decreta Scriptores unanimes idem docent (*k*).

(*a*) In Luca na funer.
(*b*) L.72. Dec.p.94.
(*c*) L.76. Dec.p.128
(*d*) In Tol. Funerum.
(*e*) Baſſian de Sodal.q 5.n.9.
(*f*) Deſtatu hom.t.2.q. 187.n.4.n. 153.&154.
(*g*) Reſ.Reg.t.3.tr.10 q.12.&13.
(*h*) In Th. Reg.ad vocab.aſſoc. cadaver.
(*i*) Conſ.49 t.3.
(*k*) Sam.de Sep.tr.1. contr.4. concl.5. Pith.ad tit Dec.de Sep §.1.n.34.& ſeqq. Monac. in Form.leg. pr.t.1.tit.5 for.7.n.34 & ſeqq. Urſ.t.2. ſnarum diſcept.part. 2.diſc.30. n.84.& ſeq

Sed abhorret a jure communi tot Cruces deferri in pompa funebri, quot Sodalitates, vel Ordines Regularium accerſiri contigerit: ſiquidem vexillum Eccleſiæ, ubi defunctus terræ mandatur, ſolum elevandum die 16. Martii anno 1726. Sacra Congregatio conſtituit, omiſſis aliis ſententiis, quas eadem Congregatio haud diſſimiles olim promulgavit. Siquidem in cauſa Volaterrana petitum fuit: *An Archipresbyter aſſociando cadavera ſepelienda in Eccleſia Patrum Conventualium, teneatur incedere ſub illorum Cruce, ſeu potius valeat propriam Crucem elevare*: reſponſumque eſt: *Affirmative quoad primam, & negative quoad ſecundam partem* (*l*). Congruit alia quoque ſententia, quam die vigeſima nona Januarii anno 1735. Sacra Congregatio edidit, cum *Sabinenſis cauſa funerum* propoſita fuiſſet: ſed alienum magis a jure videtur, quod Sodalitia, vel Ordines Regularium ſuas Cruces præferant, cum Metropolitanæ Eccleſiæ Capitulum ad funebrem pompam invitatur: nam ipſius ſolum vexillum tunc elevandum eſt, & omnes, qui ad exequias celebrandas acciti fuerunt, illud ſequi debent, uti a Sacris Congregationibus Romæ toties decretum fuit (*m*).

(*l*) L.76. Dec.p.128
(*m*) Mon. in loco cit. n.18.& 19. Urſ.t.7. ſnarum diſc.par.1. diſc.6.n. 65.& ſeqq &t.9.par.1 diſc.16.n. 79.&ſeqq.
(*n*) P.185.

Cum ob antiquam conſuetudinem in hac civitate, ac diœceſi minime id obſervetur, ſed tot vexilla Crucis ferantur, quot Sodalitates, vel Ordines Regularium pompæ funebri interfuerint, quemadmodum ab Archiepiſcopali Cardinalis Gabriellis Paleotti (*n*) primi hujus urbis Archiepiſcopi deprehenditur illis verbis: *Expreſſe præcipimus, ut omnes & ſinguli ſtatis horis ſimul convenire debeant ſub ſuis quique Vexillis & Crucibus in locum, ubi defunctus erit, ut ſepeliri poſſit*, quod inſtitutum quidem tenetur, etiamſi Capitulum Metropolitanæ Eccleſiæ acceſſerit (*o*), ideo vetuſtatis gratia nihil novi ſtatuendum volumus, & conſuetudines a Deceſſoribus noſtris jam inductas permittemus, ea tamen conditione, ut aliæ quæcunque Sodalitates, Ordines Regularium, & Capellani conductitii prius ad Metropolim conveniant, quoties ejus Capitulum funeribus aſſociandis intervenerit, & ex eo loco pompa funebris incipiat uſque ad domicilium defuncti, ſive ad Eccleſiam, ubi cadaver fuerit expoſitum. Ratio enim habenda eſt Capituli noſtri juxta ſententiam Sacrarum Congregationum, quas Baſſius recenſet (*p*).

(*o*) Hieron. Prediera de fun.aſſ.
(*p*) In cit. tr.q 5.n.10

Sed jam ſermonem ad alia convertamus, quæ vetuſtatis conſuetudinem adjunctam non habent. Ac primum nobis delatum fuit unam, vel plures Sodalitates convenire ad aſſociandum funus defuncti, qui eiſdem Sodalitatibus adſcriptus fuerat. Quare conſilium a nobis petierunt, nempe, quem locum tenere, & quid peragere tunc debeant.

Equidem Romanum Rituale ita perſcribit (*q*): *Ordinatur Proceſſio, præcedentibus laicorum Confraternitatibus, ſi adſint: tum ſequitur Clerus Regularis, & Sæcularis per ordinem, binique procedant prælata Cruce, devote Pſalmos, ut infra, decantantes, Parocho præcedente pheretrum cum luminibus: inde ſequuntur alii funus comitantes, & pro defuncto rite Deum deprecantes ſub ſilentio*: In ſtatutis Cleri Romani prorſus idem decernitur (*r*): *Societates, quæ ad funera ſuorum Confratrum ſine Sacco accedunt, non ante pheretram, ſed poſt illud incedunt: e contra vero, quæ cum Sacco comparent, ante ipſum pheretram ſuis locis procedant, hoc eſt ante Clerum Regularem, ſive Sæcularem*. Hoc loco res non agitur de iis Societatibus, quæ Saccum induere conſueverunt, ſed de illis, quæ Sacco minime utuntur. Hæ vero, ſi cadaver aſſociare oporteat, abſque ullo dubio pheretrum ſubſequi debent, & ordinatæ pie incedere, preces Deo perſolventes, veluti Roſarium, pro defuncti expiatione, ſed voce ſubmiſſa: *Pro defuncto* (ita ſtatuit Rituale Romanum) *Deum rite deprecantes ſub ſilentio*.

(*q*) Tit.Ex. ordo.
(*r*) C.7.de Conf.ad Fun.invit. §.7.

tio. Porro ſubmiſſæ voces comparantur ſilentio, quod a Rituali decernitur: ea quoque ratione minime perturbatur ordinatus illorum cantus, qui pheretrum præcedunt.

Inſuper deprehendimus non ſemel a Parocho, vel hæredibus defuncti Capellanos conductitios acciri, non tantum ex Clero Sæculari, ſed etiam ex Regularibus, qui aliquando nullis Eccleſiaſticis Ordinibus præditi ſunt, ſed inter Laicos, ſive Converſos Ordinis numerantur: non ignoramus iſtos poſt nuncupata ſolemnia vota Regulares reipſa habendos eſſe, & quibuſdam frui privilegiis, quæ Clericis ſæcularibus tribuuntur; Quinimmo iiſdem privilegiis etiam gaudent ante votorum nuncupationem, dum adhuc in Noviatu verſantur. Ita profecto Canonis privilegium aſſequuntur; ſed hæc omnia Converſis ipſis a jure Pontificio conceduntur. Nam clare deſumitur ex Canone: *Si quis ſuadente 17. quæſt. 4. in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit*: & ex cap. *Religioſo de ſententia excommunicationis in ſexto. Quamvis autem is, qui Religionem ingreditur, Religioſus cenſeri cum effectu non poſſit, donec ſit tacite, vel expreſſe Profeſſus; ſiquis tamen violentas manus in eum injiciat, Excommunicationis latæ a Canone vinculum non evadit*.

Attamen intelligere nullo modo poſſumus, qua ratione Converſus Regularis perſonam Capellani gerere poſſit, dum juſta perſolvuntur delunctis, vel ipſorum cadavera ad ſepulturam feruntur: neque facile percipimus Converſum Rogularis Ordinis accerſiri ab illo, qui virum aliquem Religioſum invitat, ut Capellani munero ſungatur. Quapropter ſtatuimus non niſi Sacerdotes, aut Clericos Sacris Ordinibus præditos, cum cadavera efferenda ſunt, acciri poſſe tanquam Capellanos conductitios. Idem Regularibus indicimus, illos ab eodem Capellani munere prohibentes, qui Sacris Ordinibus initiati non fuerint, & multo magis Ordinis Converſos, niſi forte baud Capellani nomine perpauci Regulares, ſed tota ipſorum familia ad aſſociandum cadaver invitetur: nam cum ipſa pluribus conſtituatur, ex quibus alii Laicos inter recenſentur, alii minoribus, alii majoribus Ordinibus, alii demum Sacerdotio initiantur, ideo non interdicimus Converſis Regularibus convenire ad funebres pompas, cum aliis Fratribus, ideſt cum univerſa familia.

Inſuper percepimus excitari aliquas controverſias inter Regulares, & Capellanos Regulari Ordinis minime addictos: nam vocantur aliquando ad aſſocianda cadavera quidam Presbyteri ſæculares, & Eccleſiarum quoque Rectores, qui ad pompam funebrem, tanquam conductitii Capellani interveniunt. Acciri ſolent ob eandem cauſam, & eodem Capellani conductitii titulo Parochi Regulares, aut viri Religioſi in Monaſterio degentes. Itaque cum Clauſtrales, & non Clauſtrales ſimul interſunt, tum Parochi reliquis Capellanis, qui curam animarum non habent, præire conſueverunt. Inter Parochos autem Sæculares, ac Regulares illi principem locum obtinere ſolent, qui prius animarum curam ſuſceperint. Cæteri Capellani ſive Clauſtrales fuerint, ſive Clauſtris liberi, ac immunes, qui Parochi titulo prædiel non ſunt, confuſi, permitique funebrem pompam comitantur, quæ non ſemel ordinata ſic fuit, ut Capellani antecoſſerint Parocbis locum pheretro propiorem ſibi ſumentibus; & tunc bini Capellani non Clauſtrales incedebant; illos deinde bini Clauſtrales ſequebantur, & hoc pacto univerſa pompa deſignata fuit. At nunc Clauſtrales aliqui Parochis, & Capellanis haud Clauſtralibus præire contendunt, licet omnes conductitii Capellani nomine ad funebrem pompam conveniant. Quapropter ob has controverſias turbæ concitatæ ſuns, dum cadavera efferrentur.

Ignoramus profecto, quibus rationibus innixi Clauſtrales præ cæteris omnibus locum ſibi depoſcant. Ipſos tamen, neque probare, nec improbare volumus, antequam ex utraque parte argumenta proferantur. Illud certiſſimum eſt, quod nobis indicitur a Tridentina Synodo, his diſſidiis aditum occludere (a): *Controverſias omnes de præcedentia, quæ perſæpe maximo cum ſcandalo oriuntur inter Eccleſiaſticas Perſonas tam ſæculares, quam Regulares, cum in Proceſſionibus publicis, tum in his, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda Umbella, & aliis ſimilibus, Epiſcopus amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcumque componat*.

(a) Seſſ. 25. de Reg. & Mon. c. 13.

Itaque, ut finem diſſidio ſtatuamus, ac ne Regulares primum locum petentes rem ſolum diſſimulent, donec tempus excitandis turbis opportunum acciderit, ipſis præcipimus, ut infra tres menſes ab bac die rationes in medium nobis adducant, ob quas Clauſtrales ſuos ad celebranda funera aceitos, tanquam Capellanos conductitios, præferendos arbitrentur reliquis Parocbis, ac Sacerdotibus, qui Capellani pariter titulo funeribus iiſdem interſunt. Interim ſo gerant eo modo, quem ſubjicimus, donec Judicis ſententia interpoſita, ſive alio quocumque modo cootroverſia dirimatur.

Plnres ob cauſas Clauſtrales ejuſmodi, tanquam Capellani conductitii funeribus ducendis intereſſe queunt; vel quia defunctus in ipſotum Eccleſia ſepulturam ſibi deligens, ex ipſis aliquos celebrandis exequiis, tanquam Capellanos accerſiverit; vel quia Parochias inter eorum Eccleſia recenſeatur. Quare Parochus cum reliquis ſe conferens ad domicilium defuncti, alios ejuſdem Clauſtri Religioſos viros, veluti Capellanos ſecum adducit. Id etiam contingit, cum defunctus in aliam Eccleſiam deferendus eſt, ubi ſepeliri conſtituit, vel ubi familia ipſius tumulum ſibi decrevit: tunc enim Parochus ex ſuis Clauſtralibus aliquos, tanquam Capellanos ſibi adjungere poteſt, qui ipſum cadaver proſequantur. Poſtremo id eveniet, ſi Parochus aliquis, vel hæredes defuncti clauſtrales ultro depoſcant, ut pompam funebrem Capollani conductitii nomine comitentur.

Igitur ſi cadaver in Eccleſia Clauſtralium tumulandum ſit, ipſique vocentur tanquam Capellani ad ipſum aſſociandum, tunc in liminibus Eccleſiæ funebrem pompam commode expectare queunt, nec ullas turbas movere, ut primatum præ cæteris Sacerdotibus obtineant: neque momenti habet quidquam illa argumentatio: *Defunctus in templo Regularium ſepeliri ſtatuit, ergo ipſi Regulares cadaver aſſociare debent*. Nam reſponſum jam fuit, quod liceat ipſis funebrem pompam in Eccleſiis ſuis expectare. Die 22. Junii, & 13. Julii anno 1675. petitum foit a Sacrorum Rituum Congregatione: *An Regulares poſſint cogi ad aſſocianda cadavera in eorum Eccleſiis tumulanda; an vero poſſint expectare in dictis propriis eorum Eccleſiis; & an in caſu, quo Regulares non accedant ad aſſociandum dicta cadavera, amittere debeant ſuoritia*: Sacra Congregatio in hunc modum reſpondit. *Sacra Congregatio reſpondit, Regulares non poſſe cogi ad exeundum a propriis Eccleſiis, ad effectum*

aſſo-

aſſociandi cadavera in eiſdem ſepelienda, ſed ſufficere, quod illa expectent ad januas. Quo vero ad intortitia remiſit cauſam ad Judices ſuos. Ita refert Lantuſca (*a*). Alias pariter ejuſdem Coogregationis ſententias Urſayas fuſe commemorat (*b*).

(*a*) In Th. Reg. ad voc. aſſoc. cadav.
(*b*) T. 5. p. 2. diſ. 12. n. 6. & ſeq. & t. 7. p. 1. diſc. 6. n. 72. & 73.

Quod ſi Parochus Clauſtralis fuerit, & Capellanos aliquos ſibi adjungere debeat, dum pergit ad ædes defuncti, ut inde cadaver efferat ad Eccleſiam. Aut ſi Parochus ipſe Clauſtralis additis ſibi Capellanis iiſdem defunctum comitari teneatur ad aliam Eccleſiam, in qua totius Familiæ tumulus poſitus eſt, vel defunctus ipſe ſepeliri decrevit, tunc ſane ad evitandas turbas aliud conſilium non ſuppetit, niſi Parochus ipſe Sacerdotes ſæculares ſibi in Capellanos aſſumat, vel eos tantum Clauſtrales, qui ſtudio cæteris præeundi non ferantur; ſiquidem perpauci inter ipſos in hac pervicaci ſententia verſantur.

Poſtremo, ſi ob eam cauſam eveniat controverſia, eoquod Clauſtrales ejuſmodi a Parochis, ſive hæredibus defuncti ad aſſociandum cadaver invitantur, univerſis indicimus eos Clauſtrales nequaquam accire, donec lis dirimatur. Accerſant ipſos haud veluti Capellanos conductitios, ſed tanquam Societatem Regularium: tunc enim Crucis ſuæ vexillum ſequuntur, & ſibi deſignatum locum occupant, nec ullus timor eſt, ne primatus obtinendi cauſa pompa funebris impediatur.

Hæc omnino tenenda præcipimus, quin rationes utriuſque partis cum in *Petitorio*, tum in *Poſſeſſorio* labefactentur: neminem ſuſpicamur queri de nobis merito poſſe, eoquod ſolum expetimus longe amovere turbas, quæ ſæculares ipſos graviter offendunt. Inſuper, cum rationes in medium proferentur a competitoribus, judicium ferre integrum parati ſumus, & etiam, quæ modo ſanximus, prorſus abrogare: neque ſane hoc totum negocium temporis multum exigit, ut proponatur, examinetur, utque ſententia feratur. Quippe magnum diſcrimen intereſt inter hanc controverſiam, & illam, quæ in Tridentina Synodo Canonicos inter Regulares ex Congregatione Lateranenſi, & Abates, & Monachos Caſſinates de loci primatu interceſſit. Præſtantiores doctrina viri totius Italiæ ſtudium, & opera in eam cauſam contulerunt, quæ tandem trium Cardinalium judicio peracta fuit, quod ſane judicium Pontificis etiam Pii IV. auctoritate, ac diplomate confirmatum eſt (*c*).

(*c*) A. 1567.

Superſunt aliqua, pro quibus conſilium noſtrum expoſcitur; ac primum, in qua Parochia tumulandus ſit, qui morari ſolitus in civitate, in agrum divertit ut animum parumper relaxet, vel ad negocia expedienda, aut ad valetudinem curandam, ibique vita decedit. Item ad quam Parochiam ſpectet illius cadaver, qui domicilium obtinet in diœceſi, & urbem petit neceſſitate aliqua adductus, vel ut reficiat vires morbo debilitatas, ibique ſupremum obit diem.

Ex jure Pontificio reſponſum aperte deſumitur (*d*): *Is, qui habet domicilium in civitate, vel caſtro, quandoque ad villam ruralem ſe transfert recreationis cauſa, vel ut ruralia exerceat in eadem, ſi non electa ſepultura decedat ibidem, non in Eccleſia dicta villa, ſed in ſua Parochiali, vel in ea potius, in qua Majorum ipſius ab antiquo ſepultura exiſtit, ſepeliri debebit, dummodo abſque periculo ad ipſam valeat deportari.* Itaque debet expendi, an defunctus ſepulturam in aliqua Eccleſia ſibi conſtituerit, & tunc extremæ ipſius voluntati, parendum eſt. Si nihil ille de ſepultura ſua decreverit, in tumulo Majorum ſuorum condatur, ſi ipſius familia peculiarem in aliqua Eccleſia tumuli locum habeat. Quod ſi defunctus nihil de ſuo ſepulchro deliberaverit, ſi ipſius quoque familia peculiari tumulo careat, tum civitatis incola, licet in agro deceſſerit, ad urbanam Parochiam deferendus eſt, modo tamen abſque ullo periculo, gravique incommodo id fieri queat. Id verum obtingere tunc ſolum declaramus pro evitandis diſſidiis, cum ager, ubi Civis occubuit, tribus ab urbe milliariis diſtat. Nam ſi plus quam tribus milliariis diſtet, tum Parochus agreſtis illum tumulo mandare poterit, nec urbanus Parochus cadaver depoſcet, nec aliquid ratione ſepulturæ percipere contendet.

(*d*) In Dec. Is qui de ſep. in ſex.

Equidem decretalis: *Is qui*: de illo verba minime habet, qui ex agro in civitatem venit valetudinis cauſa, vel ut negociis ſuis operam impendat, ibique mortem oppetit, ſed tantum Civem memorat, qui in agro vitam abſolvit, quo ſe contulerat ad confirmandam valetudinem, vel ob alias cauſas, ipſumque ad urbanam Parochiam transferendum ſtatuit, ſi commode fieri poſſe videatur, ob eam nempe rationem, quod ipſe ruri paululum degens, urbis domicilium non amittit; neque ruris incola cenſendus eſt, niſi animum in eo permanendi prius habuerit (*e*). Itaque, cum eadem ratio conveniat aptiſſime rurali viro, qui in civitate diem ſupremum oppetiit, ubi fortuito cauſa valetudinis, vel ad explicanda ſua negocia morabatur, ideo conſtituendum de illo prorſus idem eſt, quod nuper expoſuimus de Cive, qui ruri caſu quodam occubuit, nempe, in urbana Parochia ſepeliendum ruralem virum, qui in civitate vita defunctus eſt, ſi agreſte ipſius domicilium tribus milliariis longe ab urbe ſejungatur, & ad ruralem Parochum ex ſepultura nullum fructum pervenire.

(*e*) Pith. l. 3. tit. 28. de ſep. §. 1. n. 6.

At ſi hæc tria milliaria nequaquam intercedant, tum Civis cadaver in Parochiam urbis inferendum eſt, & ob eandem rationem ad ruralem Parochiam viri agreſtis cadaver aſportandum. Tunc autem ruralis Parochus urbanum Parochum, & e contrario Parochus urbanus ruralem admonebit, ut transferendum cadaver ipſi, vel alteri Sacerdoti per ipſum deſignato committatur. Cadaver etiam loco non movebitur, niſi proprius Parochus, aut ipſius Capellanus interſint; neque in urbem, ſive in agrum, niſi pheretro impoſitum deferetur: Clericus Crucis vexillum præferet, & duo Sacerdotes ſubſequentur, qui Pſalmos recitabunt, nempe Rector, aut Capellanus Eccleſiæ, ubi defunctus tumulari debet; & inſuper Rector, aut Capellanus Eccleſiæ, ubi vitam reliquit: neque enim decet Fidelium cadavera alio modo ſepulchris inferri. Illud vero quod non ſemel accidit, a religione prorſus alienum eſt, cum plauſtris impoſita cadavera, & fœni, paleæ, vel lignorum faſciculis implicita in civitatem, vel in agrum delata fuerunt, ut vectigal declinaretur; nihil enim ſolvendum pro ipſis transferendis cadaveribus Lagunez (*f*), & Cardinalis de Luca (*g*) ſapienter oſtendunt.

(*f*) De Fr. p. 227. n. 179.
(*g*) In ſuo mag. diſc. 166. de Regul.

Non multis ab hinc diebus accepimus quendam in civitate vita perfunctum ſibi ſepulturam delegiſſe in Eccleſia Parochiali, quæ in diœceſi poſita eſt; Rectorem autem Parochiæ urbanæ, ubi ille expiravit, rurali Parocho indixiſſe ad portam civitatis ſubſiſtere, ut cadaver ipſi traderetur.

Gratiſſimum nobis eſſet intelligere rationes, quibus innititur nova hæc, inuſitataque ſententia, rationes, inquam, a jure deſum-

ptas,

ptas, non tamen ex animi quodam impetu, ac temeritate, qui rei naturam ignorat. Jucundiſſimum nobis eſſet deprehendere, an Parochus, in cujus ditione aliquis animam exhalavit alium Parochum, in cujus Eccleſia ille ſepeliri debet, impedire poſſit eo ſe conferre, ubi cadaver efferendum eſt, & in itinere Crucem præferre; ſed multo magis, an liceat Parocho Bononienſi monere diœceſanæ Rectorem, ne urbis mœnia ingrediatur, ſed portam ſubſiſtat, ibique cadaver ſibi committendum accipiat.

Proculdubio, qui Parochiam obtinet Bononiæ, Parochus in civitate; non civitatis eppellandus eſt; Ita ruralis Parochus in diœceſi Rector, non autem diœceſis habetur. Cum hæc ita ſint, nihil aliud repetere jure debent, niſi ut officioſam urbanitatem præſtent illi, qui prælata Cruce ditionis ſuæ fines pertranſeunt, quemadmodum Leo X. (*a*), & Sacræ Congregationes pluries ſtatuerunt (*b*).

Poſt hæc apertiſſime conſtat nihil aliud ab urbano Parocho, quem ſuperius meminimus, expoſcendum fuiſſe, niſi ut Parochus ruralis officium conſuetum ſibi perſolveret, priuſquam ad efferendum cadaver Cruce prælata in civitetem veniret: ſed nullo pacto licitum fuit præcipere, ut ad portam ſubſiſteret. Quod ſi aliquis urbanus Parochus fateri non dubitaret, ejuſmodi facultatem ſe nunquam permiſſurum fuiſſe rurali Parocho, quamvis illam petiſſet; & in eadem ſententia futuros Parochos omnes civitatis, quorum ditionem ettingere ille deberet, cum domicilium defuncti petendum, vel ab ipſo eſt redeundum. Si quis, inquam, hæc audeat dicere, illud ſecum perpendat nobis ineſſe poteſtatem cum in civitate tum in diœceſi, ob quam ruralem Parochum ab omni conſueto officio prorſus immunem declarabimus, & ſi illo perfunctus fuerit, ſed fruſtra ruralis Parochus, tunc nos ipſi facultatem noſtram loco aſſenſus Parochorum civitatis impertiemur, concedentes diœceſanæ Eccleſiæ Rectori, ut prælata Cruce in urbem veniat, eademque ratione cadaver ad ſuam Eccleſiam transferat.

Quæ modo diximus nova, & inuſitata fortaſſe imperitis videbuntur, ſed contrarium egnoſcent, ſi plura elia cogirent, quæ fieri quotidie ſolent. Primum Reguleres nullam ſupplicationem facere poſſunt, niſi in ſuis Eccleſiis, & ſub ſtillicidiis Monaſterii, & Sacrarum Ædium, quæ ad ipſos pertinent. Idem Sodalitiis præcipitur, ut nempe, pias ſupplicationes in ſuis tantum Eccleſiis, aut Sacellis inſtituant? Quod ſi Urbem circumire velint, facultas e Parochis expoſcenda eſt, quorum fines pervadere debent (*c*). Quis tamen Parochos adire ſolet ad hanc veniam obtinendam, cum ſupplicationes ſaltem conſuetæ indicuntur? Cum vero ſupplicationes inſolitæ habendæ ſint, ſi eam Parochi facultatem recuſent, ſcire maxime optamus, an id ſupplicationes eaſdem jure impedire poſſit, quod quidem a veritate prorſus alienum eſt. Nam ſi Regulares, vel Sodalitia ad Epiſcopum confugiat, & facultatem pro re gerenda ab illo conſequantur, eandem nempe, quam pro conſuetis ſupplicationibus accepiſſe pro certo tenent, tunc omnis Parochorum diſſenſus haud ullius momenti exiſtimatur. Certiſſimum quippe eſt ſolam Epiſcopi licentiam ſatis eſſe, etiamſi Parochi ſe contrarios antea, ac penitus reluctantes exhibuerint. Petitum fuit e Congregatione Sacrorum Rituum: *An ſolius Epiſcopi accedente licentia poſſint Regulares dictam Proceſſionem facere* (alienas Parochias circumeuntes) *quamvis Parochus contradicat, & conſentire recuſet*: Sacra autem Congregatio reſpondit: *Sufficere licentiam Epiſcopi* (*d*). Haud diſſimiles ſententias a Sacra Congregatione Concilii deſumptas, in medium proferre poſſemus, ſed unam eligimus præ cæteris, quæ nobis Secretarii munus agentibus promulgatæ fuerunt. Die 24. Decembris anno 1718. propoſitum fuit: *An liceat Confraternitati facere Proceſſiones tam intra ambitum Oratorii, quam extra illum, abſque licentia Parochi, per cujus Parochiam tranſeundum eſt*, & Sacra Congregatio reſponſum fecit ejuſmodi. *Ad primam partem affirmative*, nempe, fieri poſſe ſupplicationem intra ambitum Oratorii abſque licentia Parochi: Deinde *ad ſecundam negative*, nempe, id non licere extra ambitum Oratorii. Cum tamen in reſponſo ea quoque verba ſubjiciantur: *Niſi accedat licentia Epiſcopi*, id manifeſtum omnino reddit, quod nuper expoſuimus.

Quæ cum ita ſint, quoties cadaver ab Urbe in diœceſim, vel e diœceſi in Urbem transferri contigerit, nobis ſtatuendum reſervamus, an Rector diœceſanus prælata Cruce in Urbem ſe conferre debeat, & an Parochus Urbanus prælata Cruce a Civitate proficiſci. Quod ſi nemo pro re declaranda nos convenerit, decernimus, privatim a diœceſano Parocho Civitatem eſſe ſubeundam, qui deinde ædes defuncti, ſive templum petat, ubi cadaver ipſius depoſitum eſt, conſuetum Officium Urbano Rectori perſolvat, atque prælate Cruce ambo induti ſuperpelliceo, ſtolaque cadaver aſſocient. Idem præcipimus urbano Parocho, cum defunctus in diœceſi ad ſuam Eccleſiam efferendus eſt: quippe indecorum eſt Sepulchro Cadaver inferri, niſi vexillum Crucis præferatur. Juri autem communi maxime conſentaneum ſuperius oſtendimus, quod in funebri pompa Crux ejus Eccleſiæ ſola præcedat, ubi defunctus ſepellitur. Accedit, quod veteri conſuetudine, inſtitutoque hujus Urbis, ac diœceſis, vexillum illius tantum Eccleſiæ deferri ſolet, ubi cadaver tumulo committitur, ſi tamen inter Parochias recenſeatur, non vero Crux alterius Parochiæ, ubi ægrotus vitam expiravit.

Parochus primum locum ſemper occupat, donec in ſua ditione verſetur (*e*). Quare urbanus Parochus dextero incedet latere, donec Parochi diœceſani limites attigerit. Tunc enim ipſi primum locum concedet. Eodem pacto, cum Parochus Urbanus cadaver efferre debebit ex diœceſi, tum Rector diœceſanus in ſua Parochia dexterum latus occupabit, donec ad fines alterius diœceſis pervenerit. Hunc ordinem per Urbem, ac diœceſim tenebunt, donec venerint ad Eccleſiam, ubi defunctus ſepulturæ mandatur. Aliquod ſane diſcrimen intercedere cognoſcimus in his officiis, quæ modo perſcripſimus; ſed ita decernendum putamus, & aliquid urbanis Parochis præ diœceſanis eſſe tribuendum.

Illud etiam deprehendimus, quod non ſemel accidit, cum Parochus urbanus defunctum extra Civitatem in ſua ditione ad Parochiam ſepeliendum transferre debet. Nam Parochus, in cujus ditione ſita eſt porta Civitatis, in limine Urbis occurrit, & quaſdam preces cadaveri perſolvit. Quamobrem diſſidia concitata ſunt: Parochus, enim, qui cadaver aſſociat, ad portam ſubſiſtere recuſavit, ſuſceptumque iter ad ſuam Eccleſiam proſequutus eſt, veluti ſi alter Parochus in limine Civitatis non adſtitiſſet. Ignoramus profecto hujuſmodi ritum, & qua de cauſa Parochus

ad

(*a*) In Conſtit. 22. §. 9. in Bullar. Rom. to. 1.

(*b*) Paſſerinus de ſtatu hominum to. 2. q. 187. art. 4. obſerv. 5. n. 160.

(*c*) Baſſus Tract. ſuperius allato q. 30. n. 2.

(*d*) Loc. cit. tractat. Baſſi.

(*e*) Card. de Luc. de Præeminentiis diſc. 36. n. 3. & 4.

ad portam Civitatis pro recitandis precibus pergat, cum cadaver infertur. Id vero facere prætermittat, cum reliqua cadavera per ſuam Parochiam efferuntur, ut in alia Eccleſia, ſeu Parochia ſepulturam accipiant. At quoniam nullum diſcrimen afferri, nullaque ratio ad probandam hanc conſuetudinem excogitari poteſt, quæ corruptelas potius, ac diſſidia inter Parochos excitat, ideo præcipimus urbanis Eccleſiarum Rectoribus, ne in liminibus Civitatis ſuæ ditioni ſubjectis, occurrant cadaveribus, quæ in ipſam Civitatem adſportantur, ut in alia Parochia, ſive Eccleſia tumulentur.

Secundo loco quæſitum a nobis fuit, in quanam Eccleſia ſepeliri debeant Infantes, quos extra Civitatem nutricibus alendos Parentes tradiderunt, ibique celeri morte prærepti ſunt. His facili negotio reſpondemus; nam Romæ Statutum accurate tenendum indicimus, quod propoſitum, probatumque fuit poſt maturam rei diſquiſitionem in peculiari Congregatione, quam Clemens XI. ob hanc cauſam deſignavit (a): *Infantes, qui Nutricibus alendi extra propriam Parochiam dantur, retinent domicilium in Parochia Parentum, atque ad illam pertinent, licet in aliena Parochia decedant. Patre vero orbatos, quouſque apud ipſam Matrem aluntur, licet in poteſtate Tutorum, non Matris exiſtant, de Parochia Matris, non Tutorum, eſſe declaramus. Si Nutricibus alendi extra propriam Parochiam dentur a Matre, domicilium in Parochia Matris; Si vero utroque Parente caruerint, domicilium in Parochia Tutorum, non vero Nutricum, retinere declaramus. Quod ſi nec Tutores habeant, in Parochia, in qua decedunt, tumulentur.*

(a) In add. ad ſtat. Cl. Rom. §. 7. & 8.

Hæc igitur obſerventur pro tumulandis Infantibus, qui domi Nutricis intereunt. In templum alias perſcriptum ea ratione deferantur, quæ Chriſtianæ Diſciplinæ conveniat, rectaque via ab ædibus, ubi vitam finierunt, niſi forte concedatur a nobis ob peculiarem cauſam illos antea transferri ad paternum domicilium, ut inde funebris pompa ad Eccleſiam inſtituatur.

Quod ſi aliqua controverſia forte contigerit de Parochialibus emolumentis, Vicarium noſtrum Generalem conveniant, ut ipſius judicio dirimatur: ſed meminerint Parochi nihil de *jure* repetendum eſſe pro exequiis, & ſepultura (b); retinendam tamen inductam conſuetudinem aliquid ſolvendi, ita ut nullum judicium fiat in eos, qui hanc conſuetudinem violare contenderint, ſed cauſa hujuſmodi in forum Epiſcopi ſolum adducatur, uti ſancitum eſt *Cap. ad Audientiam* 24. *de Simonia* his verbis: *Per Epiſcopum loci compeſcantur, qui malitioſe nituntur laudabilem conſuetudinem immutare.*

(b) Ju. Sac. Can. c. Nopſat. c. Cum in Ecc. c. Cum abol. de Simon.

MONITA

Pro mulieribus Tertiariis, quæ privatim in ſuis ædibus vitam agunt, aut conjunctim in aliqua parte hujus Civitatis, ac diœceſis.

INſtitutione XXIX. hujus libri copioſe verba fecimus de mulieribus Tertiariis, & earum conditionem ſatis expoſuimus. Deinde, cum Sacram Viſitationem illis Tertiariis indiximus, quæ duodecim domicilia in Urbe poſſident, ubi conjunctim vitam degunt, plura ſtatuere non omiſimus, ut diſſidia tunc nobis indicata illas inter mulieres, ac Parochos componerentur. Equidem præcepimus utriſque nonnulla, quæ utilia videbantur, ſed ipſa neglecta ſunt pro more, atque indole quorundam hominum, qui ſatis ſe feciſſe exiſtimant, ſi multa dixerint de aliquo negocio; deinde curam nullam, aut ſollicitudinem impendunt pro rei eventu, ſolvendiſque quæſtionibus, id quod privatæ tranquillitati, fidelium exemplo, & feliciori Eccleſiæ adminiſtrationi magnopere conducit. Quapropter aliqua ſuperaddenda pro Tertiariis hujuſmodi muneri noſtro conſentaneum putavimus, quæ ad duo capita rediguntur. Primum, agemus de Tertiariis, quæ privatim in ſuis ædibus vivunt; Secundo, de aliis Tertiariis, quæ in eandem domum conveniunt, & communem vitam inſtituunt.

§. I.

De Tertiariis, quæ privatim in ſuis Ædibus morantur.

REgulares Ordinum S. Dominici, S. Franciſci, S. Auguſtini; item Carmelitæ, Servitæ, ac Minimi a Sancto Franciſco de Paula inſtituti Tertiarias mulieres juxta Pontificum diplomata, ac privilegia adſcribere poſſunt (c): ex ipſis aliæ ſuis privatis ædibus immorantur, nec ullam cum cæteris habent ſocietatem; aliæ vero in uno domicilio ſimul conjunguntur. Has quidem S. Pius V. abrogare conſtituerat, uti modo oſtendemus, ob eam cauſam, quod alienos ab Eccleſiaſtica diſciplina putaverit mulierum cœtus, quæ religioſum habitum induerent, nullis votis ſolemnibus nuncupatis, & quæ nullis clauſtri legibus tenerentur. Attamen Tertiarias, quæ ſejunctim vivunt Sanctiſſimus Pontifex nunquam de medio tollere cogitavit, quemadmodum Sac. Congregatio Concilii declaravit: *Conſtitutionem* (inquit Fagnanus (d)) *Sancti Pii V. qua Sorores Tertii Ordinis ad perpetuam Clauſuram obſtringuntur, utpote loquentem de his, quæ in communi & in congregatione vivunt, ad ſupradictas Sorores in conſanguineorum, aut propriis domibus habitantes &c. nihil pertinere; & propterea circa illas Conſtitutionem &c. nec minuiſſe, nec immutaſſe, nec quidquam novi juris induxiſſe.*

(c) Lez. in Sum. Q. R. t. 4. c. 14. n. 8. & ſeqq. Mir. in Man. Pr. Reg. c. 4. q. 16. a. 1. & a. Caſtian. a S. Elia in Arb. omn. op. mor. t. 6. in verbo Tertiar. & Tertiar. §. 2. n. 7.

(d) C. Nullus n. 68. de Foro comp.

Quare, ſi Conſtitutio S. Pii V. his Tertiariis nequaquam adverſatur, altera Conſtitutione Leonis X. gaudere ipſæ debent, ob quam Pontifex multa privilegia Tertiariis iiſdem elargitur (e): Sed prius oportet conditiones enumerare, quæ interveniant neceſſe eſt, ut hujuſmodi mulieres privilegia, quæ indicavimus, aſſequantur. Poſtea recenſenda ſunt privilegia ipſa, quæ Tertiariis ac Pontifice conceduntur.

(e) In Bull. Rom. t. 4.

Primum igitur ex Leonis X. Conſtitutione deſumitur, quod iſtæ mulieres virginitatis, aut cælibatus votum emittere debeant, quod tamen ſolemne nequaquam eſt, uti Pontifex ipſe declarat. Sacræ autem Congregationes ſuis decretis addiderunt, neceſſario requiri, ut Regularium Præfecti de morum probitate, ætatiſque ratione certi fiant, antequam his mulieribus habitum religioſum impertiant; quæ quadraginta ſaltem annos attingere debent. Inſuper inquirendum eſt, utrum neceſſaria ad vitæ ſuſtentationem poſſideant, & cum quibus nam verſari domi neceſſe habeant, quos tantum conſanguineos, & affines eſſe oportet. Poſtremo, inveſtigandum ſupereſt, an Epiſcopi facultas intercedat, quæ concedi nequit ab ipſo, niſi poſtquam diligenter examinaverit, an eædem conditiones veritati congruant. Quare ſi, quod proprium eſt, unicuique tribuatur, ad Præfectum regu-

larem ſpectat religioſum habitum his mulieribus impertire, ad Epiſcopum vero facultatem tradare, & perſcriptas conditiones accurato examine cognoſcere. Nicolius (*a*), Lantuſca (*b*), Donatus (*c*), aliique plures hæc decreta commemorant (*d*).

Cum nos ipſi Secretarii munus gereremus in Sac. Congregatione Concilii Epiſcopus Mazaræ hæc poſtulavit: *Quænam ſint conditiones requiſitæ, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum ſuæ Religionis mulieribus non collegialiter viventibus, dictum habitum dare poſſint, & an examen dictarum facultatum pertineat ad Epiſcopum*: die autem 10. Maji anno 1727. in hunc modum reſponſum fuit: *Examen facultatum concedendi habitum pertinere ad Sedem Apoſtolicam; examen conditionum quoad mulieres veſtiendas, & licentiam veſtiendi, pertinere ad Ordinarium, & conditiones veſtiendarum eſſe expreſſas in Decretis generalibus alias editis; & hæc decreta eſſe omnino ſervanda*.

Sed jam recenſeamus privilegia, quæ his Tertiariis tribuuntur, cum præditæ ſunt iis conditionibus, quas modo expoſuimus. Ac primum Tertiarios a tertiariis mulieribus diſtinguendos Leo X. decernit. Illi nullo gaudent privilegio, niſi conjunctim vivant, & cum ipſis Clauſtralibus immorentur; ſed mulieribus Tertiariis, quamvis ſuas ædes non dimittant, eadem privilegia Ordinis conferuntur: *Collegialiter autem* (de viris Tertiariis ſermo eſt) *ſeu cum Clauſtralibus habitantes, ac mulieres* (nempe Tertiarias, quæ ſuas ædes nequaquam deſerunt) *virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam ducentes, privilegiis, quibus Fratres Ordinis, cujus Tertia Regula habitum geſtant, gaudere debeant*.

Quod ſi Leonis X. Conſtitutio vim totam, & integram obtineat, hæ Tertiariæ privatim vitam agentes Epiſcopi juriſdictione prorſus immunes eſſe deberent. Eos ſibi Confeſſarios deligere poſſent, qui ad Monialium Confeſſiones, non vero ſæcularium excipiendas probantur. Ad Parochiam accedere non tenerentur, ut Paſchali præcepto ſatisfacerent. Tandem a Præfectis ſuis Regularibus extremam unctionem perciperent, & poſt mortem in Eccleſia ſui Ordinis ſepeliri jure poſſent.

Sed aliter ſe res habet; nam Leonis X. Conſtitutio ad certos quoſdam limites redacta fuit a Summis Pontificibus, qui deinde Sedem Apoſtolicam tenuerunt. Cum hæ mulieres revera non habeantur Regulares, eo quod tribus votis ſolemnibus non adſtringantur, ideo non cenſentur immunes ullo modo ab Epiſcopi facultate (*e*). Equidem foro privilegio gaudent juxta ſententiam, quæ a Sacra Congregatione Immunitatis probatur, cujus decreta Monacellus recenſet (*f*). Id vero non tribuitur viris Tertiariis, qui in privatis ſuis domiciliis permanent, uti ſapienter oſtendit Urſajas, qui decretum ſuper hac re promulgatum a Sac. Congregatione Immunitatis exponit (*g*). Inſuper de his mulieribus Tertiariis hæc Sac. Congregatio Concilii decernit: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum ſæpius reſpondit, minime poſſe Sacerdotes Regulares mulierum Tertii Ordinis, quas de Pœnitentia, vel Pinzocheras vocant, Confeſſiones Sacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad Confeſſiones perſonarum Secularium audiendas: quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſſimi Domini noſtri Jeſu Chriſti*. Item ea epiſtola Sacræ Congregationis pro cauſis Regularium, & Epiſcoporum conſtitutæ ad Epiſcopum Matinenſem die 17. Junii anno 1639. hæc in ipſas Tertiarias ſancita deprehenduntur: *Circa Tertiariam ſimiliter cenſuerunt* (nempe Cardinales Sacræ Congregationis) *permiſſum haud fuiſſe Fratribus ejuſdem Monaſterii ob quodcunque privilegium Ordinis adminiſtrare ipſi Sacramentum Divinæ Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, neque ejus cadaver domo efferre indicta funebri pompa ſine Parocho, aut ſine ipſius licentia. Nam hæc revera ad Parochos pertinent, qui debent aſſiduo, ſed hoc præſertim tempore, cognoſcere, juvare, accurataque ſtudio fideles ſibi traditos inſtituere. Accedit, quod Tertiaria, licet nuncupatis votis, clauſtro non tenebatur, ſed domi ſuæ intra Parochi ejuſdem ditionem habitabat*. Poſtremo de Sepultura harum mulierum hæc habentur in decreto, quod ſuperius attulimus: *Præterea, ſi contingat aliquas ex prædictis Tertiariis ſine Sepulturæ electione decedere, eas ſic decedentes ita demum in Eccleſiis Ordinis, cujus habitum aſſumpſerunt, ſi in ipſis eorum communis ſepultura reperiatur, ſin minus in Eccleſiis Parochialibus ſepeliendas eſſe decernit*. Literas quidem Sac. Congreg., quas nuper expoſuimus, Diana (*h*) Theologus ex Regularibus Theatinis; decreta vero anni 1616. ſuperius allata commemorant iidem Scriptores, quos antea nominavimus. Si quis exoptet cognoſcere limites, ad quos redacta fuit Leonis X. Conſtitutio, ex Paſſerino Theologo Dominicano, Canonumque interprete id conſequetur. Illum fuiſſe Sacrarum Congregationum peritiſſimum ex eo maxime conſtat, quod Ordinis ſui Procurator Generalis per multos annos extiterit (*i*).

Hanc veritatem attigerat Benedictus XIII. de nobis optime meritus, qui antiqua ſui Ordinis privilegia confirmare, ac nova pariter adjungere cupiens, ſtatuit (*k*), ut viri Religioſi Dominicani mulieribus Tertii Ordinis in privatis ſuis domiciliis immorantibus adminiſtrarent Divinam Euchariſtiam in Paſchate, Viaticum, poſtremamque Unctionem, cum illæ morti proximæ viderentur, ac etiam ipſarum cadavera ad Eccleſiam ejuſdem Dominicani Ordinis efferrentur. Qua de re ſuæ poteſtatis amplitudine quidquid contrarium eſſet, & etiam immemorabilem conſuetudinem penitus abrogavit; ex quo ſatis aperte deſumitur, quod jus adverſabatur; & propter anteriores Pontificum conſtitutiones imminuta fuerant eadem privilegia eo modo, quem nos expoſuimus.

Quod ſi Clemens XII., Benedicti XIII. Conſtitutioni modum aliquem non impoſuiſſet, uti inferius ſubjiciemus, certiſſimum eſſet, Tertiarias mulieres, quæ privatas ſuas domos non dimiſerunt, a juriſdictione noſtra liberas, & immunes fore, & eo pariter jure ſolutas eſſe, quod Parochis tribui conſuevit. At, cum Pontifex Clemens XII. rem totam in eum gradum reſtituerit, in quo poſita erat, antequam Conſtitutio *Pretioſus*, in lucem ederetur, ideo nemo dubitare poteſt, quin mulieres Tertii Ordinis juri Parochorum, nobiſque ſubjiciantur.

Haud ignoramus multas in Civitate, ac diœceſi verſari mulieres hujus vitæ, atque inſtituti, quæ ſuis privatis ædibus morantur. Attamen nulla unquam facultatem a nobis petiit, ut habitum Tertii Ordinis ſumeret; neque unquam probatæ fuerunt in Tribunali noſtro ex conditiones, quæ a decretis Sacrarum Congregationum neceſſariæ requiruntur. Dicet fortaſſe aliquis de hujuſmodi de-

cre-

(*a*) In Flad. voc. Tert.
(*b*) In Th. Reg. ad id. verbum.
(*c*) Rer. Reg. t. 2. tr. 17. q. 3. n. 31. & ſeqq.
(*d*) Matt. in Offic. Cur. Ecc. c. 32. n. 3. & ſeq. Pign. con. 34. n. 29. t. 3. Faſſ. deſta. tuhom. t. 2. q. 187. n. 4. obſ. 10. ſub n. 241.
(*e*) Tamb. de Jure Abb. diſp. 7. q. 3.
(*f*) In For. For. Ecc. t. 3. tit. 6. for. 94. n. 2.
(*g*) T. 7. p. 2. diſc. 3.
(*h*) In ed. coord. t. 7. tr. 2. reſ. 351.
(*i*) Cit. t. 2. q. 187. a. 4. obſ. 10. a n. 244. ad n. 252.
(*k*) In Con. Pretioſus ed. an. 1727. §. 55. & ſeq.

cretis nihil ſe antea percepiſſe ; at ſciat nobis haud eſſe ignota : Immo nec ipſum laterent, ſi aliquam operam rei cognoſcendæ gratia impendiſſet, cum multis in locis eadem decreta oculis omnium obverſentur. Quapropter univerſis Parochis in Civitate, ac diœceſi præcipimus, ut mulieres omnes Tertii Ordinis privatam vitam agentes in ſua Parochia Cancellario noſtro intra ſpatium Novembris proxime ineuntis recenſeant. Nos autem cum Præfectis Regularium negocium diligenter expendemus, ut remedium, ſi opus fuerit, conferatur.

§. II.

De Tertiariis in Congregatione viventibus.

QUamvis mulieres Tertii Ordinis, quæ in Congregatione vivunt, ad privilegia percipienda ſpeciatim a Leone X. haud nominentur, id tamen ex ipſius conſtitutione certiſſime deſumi poſſe videtur. Nam, cur ipſæ careant iis privilegiis, quæ a Pontifice tribuuntur viris Tertiariis in Congregatione vitam agentibus, & mulieribus etiam ejuſdem inſtituti, quæ ſuis in ædibus privatim degunt, modo veſtem Ordinis præferant, & virginitatis, aut caſtitatis votum emiſerint.

S. Pius V. Tertiariis in Congregatione viventibus novam diſciplinam indixit : *Mulieres quoque* (inquit) (*a*) *quæ Tertiariæ, ſeu de Pœnitentia dicuntur, cujuſcumque fuerint Ordinis, in Congregatione viventes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, ita ut ſolemne votum emiſerint, ad Clauſuram præciſe, ut præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votum ſolemne non emiſerint, Ordinarii una cum Superioribus earum hortentur, & perſuadere ſtudeant, ut illud emittant, & profiteantur, ac poſt emiſſionem, & profeſſionem eidem Clauſuræ ſe ſubjiciant. Quod ſi recuſaverint, & aliquæ ex eis inventæ fuerint ſcandaloſe vivere, ſeveriſſime puniantur. Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione Profeſſionis & Clauſura vivere omnino volentibus interdicimus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorſus in ſuum Ordinem, Religionem, Congregationemve recipiant. Quod ſi contra hujuſmodi hanc noſtram prohibitionem & decretum alias receperint, eas ad ſic vivendum omnino inhabiles reddimus.* Id perpendens Lezana ſcriptum ita reliquit (*b*) : *Quo videtur intentum Pontificis fuiſſe omnino extinguere Congregationes iſtas mulierum votum ſolemne non emittentium.* Porro Sedes Apoſtolica legem a S. Pio V. propoſitam haud neglexit. Nam in decretis evulgatis anno 1616., poſtquam ſancita fuerunt ea, quæ jam memoravimus, in mulieres Tertii Ordinis, quæ privatam in ſuis domiciliis vitam traducunt ab reliquis ejuſdem conſilii mulieribus ſejunctæ, hæc ſtatim adduntur : *Supradictis vero Decretis mulieres Tertii Ordinis, quæ collegialiter vivunt, non comprehendi, quinimmo eas diſpoſitioni Conſtitutionis Pii V. editæ Romæ anno* 1596. *IV. Kalendas Julii, quæ incipit : Circa Paſtoralis &c. : penitus ſubjacere expreſſe declarat, non obſtantibus &c.* Rotarius (*c*) quoque noſter plures auctores, etiam Regulares nominat, qui hanc ſententiam ſequuntur, ac deinde tradit : *Si hodie reperiantur Tertiariæ collegialiter viventes, debent impediri, ſupprimi, & annullari, niſi Profeſſionem emittant cum quarto voto perpetuæ Clauſuræ.*

(*a*) In Conſt. 8. in Bull. Rom. t. 2.

(*b*) In Sum. Q. Reg. t. 2 c. 14. n. 38

(*c*) In ſua Th. Reg. t. 3. c. 6. n. 13.

Attamen multis adhuc in locis occurrunt mulieres Tertii Ordinis, quæ in Congregatione vivere ſtatuerunt. In hac ſane Civitate duodecim ad ipſas excipiendas domicilia, & quatuor etiam in diœceſi poſita ſunt. Porro Sedes Apoſtolica ita ſe geſſit, ut eaſdem Tertiarias non quidem ſua auctoritate probaret, ſed illas pateretur, & Epiſcopis ſubjectas declararet : *Controverſia eſt* (inquit Mattheuccius (*d*) *de mulieribus Tertiariis, quæ in Congregatione extra Clauſuram vivunt. Sed reſolvitur eas allegatis privilegiis* (nempe conceſſis Ordini Regularium, quem ipſæ profitentur) *non potiri ; nam in decreto reliquuntur ſub diſpoſitione Conſtitutionis Sancti Pii V. quorum Profeſſiones & receptiones Beatus Pontifex irritat & annullat. Et tales hoc tempore poſſe prohiberi, ne in communione maneant, niſi Profeſſionem ad formam dictæ Pianæ emittant, reſcripſit Sac. Congregatio Epiſcoporum. Quare ſunt de juriſdictione Ordinarii.* Eandem docet ſententiam Cardinalis Petra : *Hinc Tertiariæ, quæ vivunt in Congregatione abſque Clauſura, non utuntur tali Privilegio, quia debet ſervari Bulla Pii V. & poſſunt cogi ad emittendam Profeſſionem Regularem, alias diſſolvi Congregationem, & rurſus ſubjiciuntur Ordinario* (*e*).

(*d*) In ſuo Offi. Curiæ E. c. c. 42. n. 6.

Epiſcopus Sereſanæ, cum nos ipſi ſecretarii munere fungeremur, Sacræ Congregationi Concilii expoſuit in ſua Civitate jam poſt centum annos ſitum eſſe domicilium, in quo mulieres ſimul congregatæ S. Franciſci religioſum habitum, & inſtitutum ſequuntur, ſed vota tantum ſimplicia nuncupant, nec ullis clauſtri legibus tenentur ; eaſdem mulieres a Provinciali Ordinis Franciſcani declaratas fuiſſe juriſdictioni ſuæ penitus ſubjectas, cum Provinciam inviſendo perluſtraret : Sacra Congregatio cauſis iiſdem perducta, quas nuper explicavimus, die 30. Januarii anno 1723. reſpondit Societatem earum mulierum ſubjectam eſſe : *omnimodæ juriſdictioni Epiſcopi citra tamen approbationem*, nempe, ejuſdem Sac. Congregationis pro confirmanda ipſarum mulierum ſocietate.

(*e*) In ſuis præclaris Comm. in Conſt. Ap. t. 4. in notis ad Conſt. 15. Pontif. Martini V. n. 19.

Hæc diſciplina ad Benedictum XIII. integre permanſit, qui propenſam merito in Regulares Ordines voluntatem ſuam teſtari cupiens, varias Conſtitutiones edidit, quibus hæc domicilia mulierum Tertii Ordini immunes ab Epiſcopi juriſdictione declaravit, & Regularium ſuorum poteſtati omnino commiſit. Ex his neceſſario ſequebatur eaſdem mulieres ab omni jure Parochorum liberas quidem eſſe ; tamen aliqui Parochi hujus Civitatis, cum Sedem hanc Cardinalis Boncompagnus teneret, controverſiam excitarunt, an illæ mulieres ab Epiſcopi auctoritate ſolutæ, adhuc Parocho ſubjectæ viderentur. Quapropter idem humaniſſimus Cardinalis, ut Parochis obſecundaret, eandem quæſtionem Cardinali Pauluccio Summi Pontificis ad gerenda negocia primo Adminiſtro per literas propoſuit, qui reſponſum fecit, Romæ evulgatum ex Typographia Rev. Cam. Apoſtolicæ.

Digitized by Google

Exemplar literarum, quas Cardinalis Pauluccius dedit Cardinali Boncompagno Archiepiſcopo Bononienſi pro ſolvendis quibuſdam quæſtionibus de immunitate, quam ſibi poſtulant mulieres, ab omni juriſdictione Epiſcoporum, & Parochorum ob ultimam Conſtitutionem BENEDICTI XIII. quæ incipit: *Paterna Sedis Apoſtolicæ providentia.*

Eminentiſſime, ac Reverendiſſime Domine.

EX iis rationibus, ac documentis, quæ literis Eminentiæ Veſtræ continentur, ſatis, ſuperque ſolvuntur quæſtiones, quas tum iiſdem literis, tum voce Dionyſii Miniſtri ſui propoſitas monet a Parochis iſtius diœceſis, ob Conſtitutionem, quam Summus Pontifex Patribus Tertii Ordinis Sancti Franciſci obſignavit. Quamobrem minime dubito, quin E. V. datura ſit operam maximo, quo ſoles, ſtudio, ut Sanctitatis Suæ voluntati morem gerat, utque cæteri Conſtitutionem ipſam exequantur. Interim manus Eminentiæ Veſtræ humiliter deoſculor.

Romæ die 20. Martii anno 1726.

F. Card. Pauluccius.

QUÆSTIONES PROPOSITÆ.

Cardinalis Archiepiſcopus Bononienſis inquirit, utrum domicilia, quibus mulieres Tertii Ordinis detinentur ob Conſtitutionem Pontificis, ſpectent ad juriſdictionem Fratrum Minorum, & Patris Generalis, ſeluſis etiam Parochis pro adminiſtrandis Sacramentis.

Utrum in Eccleſiis harum mulierum conſervari queat Divina Euchariſtia, Sanctum extremæ unctionis Oleum, ac poſtremo.

Utrum Fratres Minores prælata Cruce ſua, ſtolaque induti aſſociare poſſint cadavera mulierum Tertii Ordinis, cum ad ipſorum Eccleſiam ſepelienda feruntur, etiamſi alienas Parochias pertranſeant.

RESPONSUM.

Primum quidem nequit in dubium revocari. Nam dum Pontifex domicilia mulierum Tertii Ordinis ab auctoritate Epiſcopi eodem modo prorſus eximit, ac Monaſteria; dum Pontifex idem decernit, ut mulieres hujuſmodi pleno jure ſubſint Fratribus Minoribus, *non ſolum ſecluſis Epiſcopis,* ſed aliis quibuſcumque perſonis cujuſcunque ſtatus, gradus, vel conditionis exiſtant, & quacunque auctoritate fungantur, *ideo neceſſario conſequitur, ut Parochus etiam excludatur, cum præſertim omnis juriſdictio Parochi cum juriſdictione Epiſcopi implicita ſit, cujus ille coadjutor, ac Delegatus exiſtit. Immo, cum Sedes Apoſtolica diſſolvit ab auctoritate Epiſcopi quemcumque Regularem Ordinem, illis ſolum verbis uti conſuevit:* Eximimus ab Ordinario: *quemadmodum deprehenditur ex Bullario Romano* ſæpe ſæpius. *Id veco ſatis habitum ſemper fuit, ut iidem Regulares immunes etiam a Parochis cenſerentur, uti teſtatur experientia. At ſi res in controverſiam deduci velit, ſtatim omnis dubitatio ceſſabit, ſi in memoriam revocetur Sixti IV. Conſtitutio, quam Pontifex hac recenti ſua Conſtitutione renovavit. Nam Sixtus IV. concedit Fratribus Minoribus omnia adminiſtrare Sacramenta Fratribus Tertii Ordinis; & quos ab Epiſcopi facultate immunes jam fecerat, a Parochorum quoque jure liberos conſtituit.*

Leonis autem X. Conſtitutio, quæ dubitandi locum exhibet Cardinali Archiepiſcopo Bononienſi, & cujus auctoritas in medium ab ipſo profertur, ea, inquam, Conſtitutio Tertiariis potius ſuffragari videtur: Quamvis enim Leo X. in Lateranenſi Concilio Tertiarios, ac Tertiarias, qui ſuas privatas ædes nequaquam deſerunt, Parochis ſubjecerit, tamen quoſcunque Tertii Ordinis, qui ſimul in Congregatione vivant, immunes prorſus declaravit, uti conſtat ex ipſa Conſtitutione. Et profecto multis in partibus Italiæ idem experientia comprobatum ſemper fuit.

An vero mulieres Tertii Ordinis Divinam Euchariſtiam, Sanctumque Oleum in ſuis Sacellis retinere poſſint, quod ſecundo loco petitum eſt, id permitti, vel negari debet a Provinciali Ordinis, quoties ipſum mulieres Tertiariæ habent loco Epiſcopi. Id præſertim oſtenditur ex eo, quod Leonis X. Conſtitutio, & alia deinde ad primam declarandam confecta, & incipiens, ea, quæ per Sedem &c. *Tertiariis in Congregatione degentibus elargitur omnia privilegia, quæ in Fratres Minores collata fuerunt. Ipſis autem permittitur utrumque Sacramentum in ſuis etiam Hoſpitiis conſervare. Accedit etiam, quod ejuſmodi privilegium Tertiariis maxime conſentaneum videtur, illudque non Romæ tantum, ſed ubique terrarum obtinent univerſa fere domicilia, quibus congregatæ mulieres commorantur.*

Supereſt reſponſum ferre, qua nempe ratione Fratres Minores aſſociare debeant cadavera &c. Itaque, ſi Sacella privata ejuſdem domicilii ſatis idonea ſint, harum mulierum cadavera in illis ſepeliri poſſunt. Quippe ex Leonis X. Conſtitutione id pariter deſumitur, ut aliis corruptelis aditus occludatur.

Si poſt Benedicti XIII. Pontificatum nihil prorſus immutatum fuiſſet, perpauca addenda viderentur, & nos ipſi curam mulierum tertii ordinis illis, ad quos pertinet, libentiſſime relinqueremus; & ſi qui Parochi minime acquieſcerent rationibus, quas expoſitæ literæ Cardinalis Paulucci complectuntur, novis fortaſſe rationibus ad rem plane cognoſcendam a nobis adducerentur: ſed contra eſt; nam Clemens XII. anno 1732. Conſtitutionem ſuam edidit, quæ ſic incipit: *Romanus Pontifex*; ubi repetit Benedicti XIII. Conſtitutiones, quæ Regularibus ſuffragantur; alias quoque complectitur, ob quas mulieres tertii ordinis communi loco degentes a juriſdictione Epiſcopi vindicantur. In ea vero Conſtitutione Pontifex ita decernit: *Statuimus, & diſcernimus de omnibus, & ſingulis prædictis literis, & Conſtitutionibus, quæ ab eodem Anteceſſore Noſtro Benedicto prodierunt, necnon de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus in iiſdem contentis eam deinceps deciſionem, ac judicium etiam in foro conſcientiæ habendum, quod ſive ex jure communi, ſive ex Concilio Tridentino, ſive ex decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſive alias legitime habebatur, antequam eædem litteræ, & declarationes ab eodem Benedicto conceſſæ fuiſſent, perinde ſcilicet, ac ſi illæ non emanaſſent, ad quam diſpoſitionem, ejuſque priſtinum ſtatum, ac terminum omnia ſuperius enunciata omnino reducimus, & reducta eſſe volumus, ita ut in poſterum ſupradicti Ordines Regulares earumdem Literarum, & Conſtitutionum uſu, commodo, & effectu penitus carere debere intelligantur.* Cum hæc ita ſe habeant, res tota ad eos limites reſtituenda eſt, quibus ante Benedictum XIII. concludebatur, & quos antea recenſuimus. Itaque redditur Epiſcopo priſtina auctoritas, quam in has Tertiarias exercebat, & ob hanc cauſam ipſis Sacram Viſitationem indi-

indiximus. Attamen diſſidia cum Parochis finem adhuc non habuerunt. Nam ſi bona hæc ducitur argumentatio: *Mulieres tertii Ordinis, quæ ſimul in Congregatione vivunt, immunes ſunt ab Epiſcopi juriſdictione, ergo ſolutæ quoque ſunt a jure Parochorum*: Illa tamen argumentatin nullius momenti habenda eſt: *Mulieres tertii Ordinis, quæ in Congregatione vivunt, juriſdictioni Epiſcopi ſubjiciuntur; ergo juribus Parochorum obnoxiæ quoque ſunt*. Quippe Moniales clauſtris incluſæ poteſtati Epiſcopi fere nmnes obtemperant, tamen a jure Parochorum penitus liberantur.

Cum mulieres tertii Ordinis in Congregatione degentes inviſimus, nos aliqui Parochi monuerunt, divinum Euchariſtiæ Sacramentum ab ipſis in Eccleſia retineri. Quare iiſdem mulieribus indiximus, ut Sedis Apoſtolicæ privilegium oſtenderent.

Verba fecimus de Paſchali cnmmunione, de Viaticn ipſis mulieribus Tertiariis adminiſtrando, de poſtrema Unctinne, ac de Sepultura, & iterum juſſimus in medium proferri ab utraque parte neceſſaria documenta, quibus diſciplina conſtans in hac re, perpetuaque ſtatueretur. At cum neglectum id ſemper fuerit, & querimoniæ, ac diſſidia magis in dies augeantur, præcipimus utrique parti, ut ſimul conferant ea omnia, quæ ſententiæ ſuæ plurimum ſuffragari arbitrentur. Siquidem totam hanc cauſam rejicimus in prnximum menſem Novembris, ut pacatn, compoſitoque animo a nobis examinetur; & meritn quidem ſperamus abſque ulla judicii ſpecie, ſine expenſis, ac ſine ullo ſtrepitu illam feliciter expediendam.

Antequam finem dicendi faciamus Præfectos Regulares harum Mulierum tertii Ordinis, quæ veterem diſciplinam aliquantulum remiſerunt (fatemur priſtinam vitæ, morumque rationem a plerîſque magno ſtudio retineri) eos, inquam, Præfectos magnopere hortamur curam ſedulam impendere, ne ipſarum domicilia tum viri, tum mulieres libere pervadant. Qui tertiariam mulierem alloqui legitimam ob cauſam debent, ipſam conveniat in loco ad confabulandum deſignato. Curent etiam diligenter, ne ſolæ Urbem circumeant, ac præſertim ſine habitu tertii Ordiois conſuetn. Item, ne verſentur in ædibus ſæcularium per integras hebdomadas, aut etiam menſes, eo nomine, ac ſpecie, ut nempe, remiſſionem aliquam accipiant, aut cognatorum gratia, vel ut priſtinam virium firmitatem recuperent; nam illud fas eſt expendere, quod Sacræ Congregationes præcipiunt etiam Tertiariis, quæ ſuis in ædibus privatam vitam traducunt, videlicet, ut domi ſolos conſanguineos, & affines in primo gradu in vitæ ſocietatem admittant. Inſuper præ cæteris neceſſariis conditionibus illa recenſetur, ut ſaltem quadraginta annos attigerint. Hos animi noſtri ſenſus Præfectis Regularium ſerio patefecimus, & non ſemel literas etiam dedimus Romam ad generales Ordinum Moderatores, ut eodem de negocin monerentur. Mente pariter defixum habemus, quod legimus in Scriptoribus hiſtoriarum, nempe, Spartanorum Civitatem mœnibus circumductis non eguiſſe, donec illi cives fortitudinis laude præcellebant; cum virtus ipſorum deinde relanguit, tunc primum Spartani, ut reliqui Græciæ populi, mœnibus urbem concluſerunt.

LEGES

Obſervandæ in Civitate, ac diœceſi Bononienſi pro iis controverſiis, quæ inter Parochos, ac Sodalitates intercedunt, addita explicatione decretorum URBIS, ET ORBIS, *quæ edita ſunt anno 1703. a Congregatione Sacrorum Rituum.*

ACturi prn bonn hujus Civitatis, ad diœceſis de controverſiis, quæ frequenter excitantur inter Parochos, & pias ſæcularium Societates, ſive Presbyteros ipſarum Capellanos, omittimus ea, quæ ex veteri Eccleſiaſtica eruditione deſumi poſſunt; nam hæc præſens ætas tantam rerum copiam ſuppeditat, ut plura volumina confici poſſe videantur. Breviter percurremus diſſidia, quæ variis Sodalitatibus contigerunt; deinde controverſias inter Epiſcopos, & Sodalitates ipſas, ac poſtremo ſententias, ac judicia, quibus illæ diremptæ, compoſitæque fuerunt. Poſt hæc recenſebimus alia diſſidia, quæ Parochos inter, ac Sodalitates agitantur.

§. I.

De controverſiis inter ipſas Sodalitates olim concitatis.

PRimo quidem de primatu loci Sodalitates inter ſe contenderunt; ſed Gregorius XIII. paucis litem abſolvit (*a*): *Qui* (nempe Sodales) *in quaſi poſſeſſione præcedentiæ, ac juris præcedendi ſunt, ii (quibuſcumque reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus, & aliis ſubterfugiis prorſus remotis, & ceſſantibus, & poſtpoſitis) in Proceſſionibus tam publicis, quam privatis, præcedere debeant*. Sed quia incertum foret, quodnam Sodalitium hunc loci primatum prius habuerit, idem Pontifex ſtatuit, ut, *Ii, qui prius Saccis uſi ſunt, in Proceſſionibus tam publicis, quam privatis, præcedere debeant*.

(a) In Con. 84. in Bull. 2.

Nulli unquam limites huic Conſtitutioni poſiti fuerunt, niſi ratione Sodalitatum, quæ a Sanctiſſimo Sacramentn nuncupantur, quibus ſemper præire reliquis conceditur in iis ſupplicationibus, quibus Sacroſancta Euchariſtia defertur, ea tamen conditione, ut Sacco utantur, & aliis quoque ſupplicationibus intereſſe conſueverint. Tunc autem parere debent iis, quæ a Gregorio XIII. perſcribuntur, uti Sacræ Congregationes Romæ, & Tribunal Romanæ Rotæ conſtituerunt: Porro Baſſius has ſententias, ac decreta fuſa recenſet (*b*).

(b) In ſuo Tr. de Sod. q. 11. n. 3.

Compoſito primo hoc diſſidio novum aliud obortum eſt, cum in una Civitate duo Sodalitia ejuſdem Inſtituti erigerentur; idque plurimis inter ipſa diſſenſionibus aditum aperuit. Equidem Clemens VIII. (*c*) prohibuit, ne plures in eadem Civitate Sodalitates, aut Congregationes ejuſdem inſtituti permitterentur. Id Capec. Latro (*d*), Lezana (*e*), atque Maranta (*f*) decreto Pontificis inhærentes animadvertunt. At quoniam aliquæ Civitates tam magnæ, copioſæque ſunt, ut unum Sodalitium, aut Congregatio alteri adverſari non debeat, etiamſi prorſus idem inſtitutum ſequantur, ideo decernendum hoc modo Cardinalis de Luca exiſtimavit (*g*). Licere nempe duo Sodalitia ejuſdem inſtituti in una Civitate verſari, ſi illa ſpatioſa fuerit, & magna populi frequentia redundaverit, & ſpatium inter utrumque Sodalitium interponatur. Hanc opinionem Sacra Congregatio Concilii in pluribus cauſis amplexa eſt, ſuiſque decretis adprobavit (*h*).

(c) In ſua Conſt. 125. §. 3. in Bull. t. 3.
(d) Dec. 169 n. 93.
(e) In Con. imp. t. 1. O per. Mor. & ad voc. Confr. a n. 28 ad fin.
(f) In tel. 3. per tot. e. 2
(g) De Pr. diſc. 10. n. 12.
(h) In cauſa Ullad. 27. Dec. anno 1720. & Urbis die 3 Dec. 1729.

§. II.

De controverſiis inter Epiſcopos , ac Sodalitia.

SOdalitia non ſemel ab Epiſcopi juriſdictione ſe eripere varias ob cauſas contenderunt , quarum prima ea fuit, quod erecta ſint in Eccleſiis Regularium , qui Epiſcopis minime ſubjiciuntur . Attamen Sacra Concilii Congregatio omnino contrarium ſtatuit , & Sacella Sodalitatum ab Epiſcopo viſitari poſſe decrevit , videlicet ea tantum , quæ ab ipſis Sodalitatibus adminiſtrantur. Id præſertim ſancitum fuit die 23. Junii anno 1719. his verbis : *Sacra &c. Inhærendo* (*a*) *declarationibus jam ſuctis cenſuit , Confraternitates Laicorum in Eccleſiis Regularium exemptorum inſtitutas , ſubeſſe juriſdictioni , & viſitationi Epiſcopi , illaſque ab eo viſitari poſſe , necnon illorum Cappellas in iiſdem Eccleſiis Regularium exiſtentes , in his tamen , quæ Confraternitatum adminiſtrationem reſpiciunt . Et ſi Confraternitatibus incumbit onus manutenendi Altare , & illius cultum , Epiſcopum poſſe viſitare circa ea , quæ reſpiciunt ipſam manutentionem , cultum , & ornamenta Altaris , ſeu Capellæ , onera Miſſarum , atque Divinorum Officiorum ibidem celebrandorum , & circa ea omnia , quæ ad obligationem earumdem Confratrum relationem habent .*

Equidem hoc decretum pro cauſa peculiari editum eſt; ſed tanquam lex generalis probatum deinde fuit , ipſique Sacra Congregatio ſe conformavit , cum ejuſdem generis cauſæ propoſitæ fuerunt : eas ſententias accurato ſtudio nos ipſi congeſſimus Secretarii munus gerentes in pagella , quam in lucem dedimus poſt Congregationem habitam die 19. Septembris anno 1722. (*b*). Eandem viam perpetuo tenuit Sacra Congregatio, poſtquam nos Urbe diſceſſimus : Nam cum petitum fuiſſet a Sacra Congregatione die 3. Septembris anno 1730. (*c*) : *An Epiſcopo competat juriſdictio viſitandi Cappellam , de qua agitur* : (quod quidem Sacellum erat in Eccleſia P. P. Minorum Conventualium , ubi mulierum cœtus inſtitutus fuerat , quæ nullo Sacco utebantur) reſponſum eſt : *affirmative ad formam Decreti in Nucerina Paganor. 23. Junii 1719.* Inſuper propoſitum alias fuit in Sacra Congregatione die 7. Aprilis anno 1731. (*d*) : *An Cappella , & Altare S. Antonii* (cui Sodalitas ſæcularis addicebatur) *ſita in Eccleſia PP. Minorum de Obſervantia Ravennæ , ſubſint viſitationi Reverendiſſimi Archiepiſcopi* : parique ſententia decretum eſt : *Affirmative ad formam Nucerinæ &c.*

Aliud conſilium ad evitandam Epiſcopi juriſdictionem initum fuit a Sodalitiis , quæ ideo Romanis Archiſodalitatibus adſcribi cupierunt . Nam Summi Pontifices quibuſdam Regularibus , & Archiſodalitatibus Romæ , & extra Urbem permiſerant nova inſtituere Sodalitia , eaque ſibi cooptare , & illis conferre ſua privilegia , indulgentias , facultates , bona ſpiritualia , ac diplomata , quæ ipſamet ſibi conſequuta fuerunt . At vero Clemens VIII. (*e*) Epiſcopi juriſdictionem integram , inviolatamque ſervari voluit , ut nova Sodalitia cooptantur , utque collatis ſibi privilegiis utantur (*f*). Id ſapienter advertit Pa. Jordanus , aliique plurimi (*g*). Quapropter , cum in Sacra Concilii Congregatione peteretur (*h*) : *An ad effectum , ut Confraternitates laicales aggregatæ poſſint uti Regulis , Statutis , & Conſtitutionibus , quas obſervandas recipiant ab Archiconfraternitatibus aggregantibus , neceſſaria ſit præcedens approbatio Ordinarii loci* : Reſponſum ita fuit : *Ita affirmative* . Inſuper , cum ſecundo loco quæreretur : *An ad effectum , ut dictæ Confraternitates aggregatæ uti & gaudere poſſint Indulgentiis , Privilegiis , & Indultis Confraternitatum aggregantium , neceſſaria ſit præcedens approbatio Epiſcopi cum interventu duorum de Capitulo* : Sacra Congregatio reſpondit : *Affirmative* . Tertio tandem loco petitum fuit : *An dictæ Confraternitates aggregatæ ſubſint Ordinariis , ita ut earum Officiales adminiſtrationis rationem Ordinario reddere teneantur* ; & pari modo reſponſum dedit ; *Affirmative* .

Tertio , Sodalitia ſtudium ſuum contulerunt , ut Capitulo S. Joannis in Laterano Romæ adſcriberentur : ſed Paulus V. (*i*) hos conatus inanes fecit, & Clementis VIII. Conſtitutionem , quam modo nominavimus , ſervandam præcepit illis etiam Sodalitatibus , quæ a Capitulo Sancti Joannis , uti dictum eſt , cooptantur . At ſi novas Eccleſias , aut Sacella in Lateranenſi ſolo excitari contigerit , ipſa quidem minime ſubſunt Epiſcopis ob vetuſtiſſimum privilagium Bonifacii IX. , quod Tribunal Romanæ Rotæ ſæpius commemorat (k). Et quamvis illud a Pio IV. abrogatum fuerit , tamen ipſum Sixtus V. in priſtinum reſtituit (*l*). Tum valet hoc privilegium , cum Eccleſiæ Sacella , ſive Sodalitia in eo fundo eriguntur , qui prius ad Baſilicam Lateranenſem *jure Dominii* pertinebat ; aliter vero ſtatuendum eſt, ſi poſtquam hæ Sacræ ædes fundatæ fuerint eidem Baſilicæ ſubjiciantur , annuumque tributum ob hanc cauſam ſolvatur (*m*). Porro conceſſum a Sixto privilegium Epiſcopo tribuit in Eccleſias, aut Oratoria poſita in ſolo Lateranenſi prorſus idem jus , quod in ipſum Epiſcopum a Tridentina Synodo confertur (*n*). Ideoque delegata juriſdictio ſarta , tectaque Epiſcopo conſervatur (*o*). Quamobrem tanquam delegatus inviſere poteſt Sacras ædes ejuſmodi , ac Sodalitia , aut alium loco ſuo ad rem gerendam ſufficere , juxta ſententias Sacræ Congregationis Concilii , quas Monacellus recenſet (*p*).

§. III.

De controverſiis inter Parochos ; ac Sodalitia.

PArochi , ac Sodalitia hujus noſtræ Civitatis gravibus olim diſſidiis inter ſe contenderunt . Nam in cadaveribus efferendis iſta poſcebant , ut Sodales aliqui , relicto vexillo , quod cæteri ſequuntur , prope pheretrum occuparent eum locum , qui Parochis debetur , quod quidem plures aperte negaverant , alii vero inter Parochos diſſimulaverant : cum totum hoc negocium Sacrorum Rituum Congr. diligentar expendiſſet varia decreta confecit , quæ typis edita ſunt anno 1675. , & adjecta Synodo Card. Boncompagni (*q*); quæ ſane decreta Sodalibus penitus interdicunt eum locum prope pheretrum ſibi depoſcere.

At pro componendis diſſidiis inter Sodalitia , ac Parochos , ut ita dicam , univerſi Orbis , multis in locis promulgata fuerant decreta a Congregatione Sacrorum Rituum die 10. Decembris anno 1704. , quæ Summus Pontifex ſua auctoritate probavit , ut eadem diſſidia ad finem traherentur . At quoniam omnibus minime compertum eſt , quam ob cauſam ea decreta facta ſint ; immo putant aliqui nullam prorſus , aut exiguam rei diſquiſitionem interceſſiſſe ; & nonnulli pariter

eadem

(*a*) In cauſa Nucerina Paganorum die 23. Junii an. 1719. l. 69. Decret. fol. 215.

(*b*) In cauſa Conſentina Viſitationis , & Cenſuarum .

(*c*) In cauſa Spoletina .

(*d*) In cauſa Ravennatenſi .

(*e*) In cit. Conſtit. 225. in Bullario tom. 3.

(*f*) §. 5. & duobus ſeq. ejuſd. Conſtit.

(*g*) Lucub. tom. 2. lib. 7. tit. 12. n. 7. & 8.

(*h*) In cauſa Potentiana die 29. Maji an. 1683.

(*i*) Conſtit. 63. in Bullario tom. 3.

(*k*) Deciſ. 225. & 313. part. 9. Recent. deciſ. 375. n. 17. & ſeqq. deciſ. 383. n. 5. & 6. par. 18. recent.

(*l*) Conſtit. 19. tom. 2. Bullar.

(*m*) Deciſ. 228. n. 3. & ſeq. deciſ. 260. coram Emerix juniore, & in Squillacen. Juriſdict. ſuper bono jure die 7. Junii ann. 1723. coram Lancetta.

(*n*) Seſſ. 6. cap. 4. & Seſſ. 24. c. 9. de reformat.

(*o*) Juxta deciſ. 159. n. 6. & 9. & deciſ. 313. nu. 9. in fine , & n. 12. cum duob ſeq. par 9. recent. & deciſ. 285. n. 8. & 9. part. 15. recent.

(*p*) In Formul. Legali tom. 1. tit. 5. formul. 1. ſub n. 3.

(*q*) Pag. 195. & ſeq.

eadem decreta parvi faciunt, ideo neceſſarium ducimus eaponere partem ſuffragii, quod tulit Cardinalis Leander Colloredus non minus pietate, quam doctrina inſignis, qui cauſam ſuperius memoratam in Sacra Congregatione retulit. Ex eodem ſuffragio facile deprehendi poteſt, in primis ob rerum varietatem nonnulla poſt accuratum eaamen a diverſis Congregationibus, nempe, Concilii, Regularium, & Epiſcoporum, & Sacrorum Rituum ſancita fuiſſe: Secundo, varias ob hanc cauſam controverſias emerſiſſe; ideoque diverſas, & contrarias ſententias, ac decreta promulgata: Tertio, leges generales, & uniformes, quantum fieri potuit, indictas fuiſſe: Quarto, ad eam rem obtinendam ſimul congeſta fuiſſe antecedentia decreta, quæ nos ipſi deſcripta, & adjuncta vidimus poſt ſuffragium ejuſdem Cardinalis Colloredi, quod non mediocri ſane bono noſtras in manus pervenit: Quinto, priuſquam ullum judicium fieret, impoſitam fuiſſe provinciam, ut *pro veritate* ſententiam ſuam ſcriptam traderent, præclaris viris Sardinio, ac Bottinio, Advocatis Conciſtorialibus, qui ſapienter, accurateque rem geſſerunt, uti conſtat ex ipſorum ſententiis, quas typis editas nos ipſi conſervamus: Ultimo, ſuſceptam fuiſſe ejuſmodi cauſæ diſquiſitionem ea ratione, ac conſilio, ut nullum, quoad fieri poſſet, detrimentum Parochis inferretur: *Sed jam ſuffragii ipſius verba ſubjiciamus.*

„ Adeo frequentes ſunt controverſiæ Parochos inter, ac Sodalitia, Scriptorum vero opiniones, & Sacrarum pariter Congregarionum ſententiæ adeo variæ, ac diſcrepantes inter ſe videntur, ut Eminentiæ Veſtræ neceſſarium alias duxerint aliquem modum ſtatuere, ac judicium ferre de quibuſdam controverſiis, quæ generatim proponuntur, ita ut reliquæ in poſterum difficultates facile componi, aut facilius judicari poſſent. Id nunc eo difficilius obtinetur, quo facilius eacitantur diſſidia, non ſolum ob emulationem, atque primatum inter Societates ejuſmodi, ſed etiam, quia utræque facile inveniunt auctores, ac decreta, quæ cauſæ ſuæ plurimum ſuffragantur; quæ ſane decreta variis temporibus, atque a diverſis judicibus confecta vim majorem, vel minorem a majori, vel minori partium diſſidentium peritia, atque induſtria ſibi comparaverunt. Et quamvis certum ſit accidere poſſe, ut quædam peculiaria diſſidia generalibus legibus componi nequeant; videlicet, ſi ſpeciales rationum tituli, privilegia, conſuetudines, aut Synodales ſanctiones interponantur, tamen illud etiam manifeſtum eſt, hos peculiares titulos haud ſufficere, eo quod certa, ac generalis norma minime proponatur; quemadmodum cauſæ tum ad forum Eccleſiaſticum, tum ſæculare pertinentes difficili negotio ad finem traherentur, ſi ſolæ diœceſanæ leges ſuppeterent, nec jus commune adjungeretur. „

„ Cum igitur die 22. Februarii anno 1699. retuliſſem cauſam Eugubinam inter Parochum, & Sodalitium Petiæ, & cum EE. VV. ex utraque parte multa decreta proferri animadverterent ea variis Collectoribus deſumpta, juſſerunt congeri ſimul eadem decreta, atque examinari, ut ipſorum fundamenta, ac circumſtantiæ dignoſcerentur. Poſtquam magno ſtudio, ac diligentia id perfecit Secretarius, iterum die 22. Auguſti ejuſdem anni cauſam retuli, & reſponſum fuit: *Iterum dilata, & examinentur Decreta aliarum Congregationum*. Juſſu Sacræ Congregationis peracto, rurſum die 30. Aprilis anno 1701. idem argumentum propoſitum fuit, & quamvis cauſa ob moleſtiam, ac temporis diuturnitatem inter diſſidentes compoſita jam fuiſſet, tamen viſum fuit Eminentiis Veſtris, ut aliquis Conciſtorialis Advocatus *pro veritate* judicium ſuum daret, quod munus Sardinius primo, & deinde Bottinius juſſi ab Eminentiis Veſtris die 1. Julii ejuſdem anni ſecundo loco ſuſceperunt. „

„ Cum ſatis diligentor examinata res fuerit, nunc triginta & tres quæſtiones ſolvendæ proponuntur, deſumptæ ab variis diſſidiis, quæ ante, ac poſtea contigerunt. Potro eæ quæſtiones proferuntur juxta diſcrimen, quod intercedere neceſſario debet inter diverſas conditiones, ac naturas Eccleſiarum, in quibus Sodalia inſtitui fortaſſe potuerunt. Quippe alio modo ſubſunt Parocho hæ Societates, cum in eadem Parochiali Eccleſia ſunt erectæ, vel in Oratoriis, aut Sacellis, quæ ipſi Parochiæ adjiciuntur, alio autem modo, cum Societates ejuſmodi addictæ ſunt publicis, ac liberis Eccleſiis, quamvis intra limites Parochiæ poſitæ ſint. „

„ Sed priuſquam has quæſtiones examinemus operæ pretium ducimus aliqua generatim in medium proferre, quibus eaplicentur, & confirmentur ea, quæ inferius ſubjiciemus; ac primum præter jura Parochialia, quæ cum utilitate Parochorum plerunque conjunguntur, & de quibus Canonum Interpretes frequenter verba faciunt, munia quoque Parochialia recenſentur, quæ ita dicta ſunt, eo quod ad Parochos reipſa pertineant, aut illis ſaltem conveniant, vel ob naturam munerum, quæ cùm juribus Parochialibus omnino copulantur, vel ob dignitatem, & conjunctionem, quam habent Parochi cum Paſtorali Officio, cujus cauſa Parochus vices Epiſcopi gerit, & eahibet. Ita diſtinguit *ex profeſſo* Epiſcopo Riccius *in ſua praxi aurea tom. 2. par. 4. a ſolut. 291. uſque ad ſolutionem 311.*; cujus opinionem ſequitur Barboſa *in tractat. de officio, ac poteſtate Parochi part. 1. cap. 12. per totum.* „

„ Secundo, ſi lex generalis conſtitui velit, negligenda videntur ea, quæ Auctores ſcripta reliquerint, ea quibus ſane perpauci rem, de qua agimus, accurato ſtudio perſcrutati ſunt. Conſilia potius, & inſtituta S. Caroli probari debent, qui præ cæteris omnibus exiſtimandus eſt, & nominandus in hoc ampliſſimo cœtu, quoties aliquid decernendum obtigerit pertinens ad formam, recentemque Eccleſiæ diſciplinam. Ea pariter conſideranda, & eligenda ſunt, quæ Divinum cultum augeant, ſacras functiones magis exornent, & magis conveniunt officio, ac muneri, ob quod Parochi, ac Sodalitia inſtituta fuerunt, quæ proculdubio invecta minime ſunt, ut ſacras functiones exerceant, aut in partem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ recipiantur, ſed ut pœnitentiæ actus ſibi utiles, & conſentaneos ſuſcipiant, & opera miſericordiæ proximo ſuo impendant. „

„ Tertio, cum dubiæ quæſtiones proponuntur, ea ſeligenda opinio mihi videtur, quæ Parochis magis ſuffragetur; tum quia ſitam habent intentionem in vetuſtiori titulo, & magis univerſali; tum quia hac ratione minus a priſtina Eccleſiæ diſciplina receditur. Accedit, quod Epiſcoporum conſenſione id magis probatur, qui in Synodis, & peculiaribus quæſtionibus, Parochorum cauſam, & partes plerunque tuentur. Poſtremo Eccleſiæ dignitas, primatus, ac libertas hoc pacto melius vindicantur contra quotidianas inno-

vationes, & uſurpationes ſæcularium, qui profectò Clerum mercenarium, ac ſubjectum ſibi potius in ſuis Capellanis expetunt, quam in Parochis liberum, & auctoritate munitum. „

„ Quarto, in mentem revocari poteſt quomodo ſe geſſerit Apoſtolica Sedes in conferendis privilegiis in Ordines Regularium, quæ Parochorum juriſdictioni detrimentum afferrent. Porro adeo lente, cauteque id factum eſt, & paulatim poſt longum temporis ſpatium, quamvis Eccleſiæ pars ſummopere conſpicua, ac benemerita illis privilegiis cumulari deberet; hinc facile deprehenditur, quam parce, cauteque impertienda ſint Sodalitatibus, quæ a meritis, & conditione Regularium longiſſime diſſident, ea privilegia, quæ jura Parochorum imminuunt. „

„ Ultimo, ſi Romæ conſuetudines, atque inſtituta reliquis inferioribus Eccleſiis proponi poſſunt, veluti norma, quam ſequantur, id tamen fortaſſe haud convenit huic peculiari argumento, de quo agimus. Quippe in urbe Sodalitates ea privilegia conſequutæ ſunt, quæ in aliis locis permitti nullo modo poſſunt. Etenim Romæ dignitas, & primatus Cleri adeo ſplendet, ut nullis facile tenebris obſcurari queat, neque ex aliorum privilegiis diminui. Inſuper Cardinalium dignitas, qui præſentes, & tanquam Patroni Archiſodalitatibus præpoſiti ſunt, poſtulare videtur, ut aliqua ratio habeatur earundem Societatum, ipſæque minus Parochis ſubjiciantur, nempe, ob eandem cauſam, qua Tridentina Synodus adducta fuit, ut privilegiis, ac diſcrimine digna putaret Monaſteria, ubi Generales Ordinum Regularium moderatores immorantur *ſeſſ. 25. cap. 20. de Regularibus*. Equidem, ſi omnia privilegia, quæ Romæ conceduntur Sodalitatibus, & juribus Parochorum officiunt, cæteris etiam tribuerentur ubique terrarum conſtitutis, & ubi quandoque ſolus Parochus Superioris Eccleſiaſtici perſonam gerit, abſonum ſane, & alienum id foret eodem modo, ac ſi privatis Monaſteriis traderetur idem privilegium, quod Tridentina Synodus impertit illis ſolum Monaſteriis, quæ Præfecti generales Regularium ſibi ut ſedem elegerunt. „

§. IV.

De decretis a Sacra Congregatione Rituum ad componenda diſſidia inter Parochos, & Sodalitia.

POſt accuratiſſimum rei totius examen, uti dictum eſt, propoſitæ fuerunt, ſolutæque triginta tres quæſtiones: Sacra Congregatio diſcrimen poſuit inter Societates ſæcularium erectas in Eccleſiis Parochialibus, aut in Sacellis, vel Oratoriis publicis, vel privatis quæ a Parochia dependent, ipſique adjiciuntur, & reliquas inter Societates conſtitutas in publicis Eccleſiis, aut Oratoriis publicis, vel privatis, quæ a Parochia ſecernuntur, quamvis intra ipſius limites poſita ſint; Sac. Congregatio fere omnia tribuit Parochis contra eas Societates, quas primo loco recenſuimus; eandem tamen liberalitatem minime oſtendit, eum de ſecundis Societatibus ſermonem haberet. Nam ipſis, eorumque Capellanis plurima conceſſit; integras tamen fore decrevit conventiones interpoſitas, cum Sodalitia ſtatuerentur, litium compoſitiones a partibus diſſidentibus factas, probataſque a Sede Apoſtolica; item Indulta, Synodales Conſtitutiones, vel provinciales, & conſuetudines immemorabiles, aut ſaltem centenarias. Sed ne libri conquirendi ſint, qui has quæſtiones, ſolutioneſque continent, eas hoc loco ſubjicimus, ut Parochis, ac Sodalitiis commode innoteſcant.

D E C R E T A

Congregationis Sacrorum Rituum circa Jura Parochialia, Functiones, & præeminentias inter Parochos, & Confraternitates laicorum, earumque Cappellanos, & Officiales.

Urbis, & Orbis

AD debitum imponendum finem controverſiis, quæ inter Parochos, & Confraternitates ſæculares, earumque Cappellanos, & Officiales ſuper juribus Parochialibus, & Functionibus Eccleſiaſticis, nonnulliſque præeminentiis, ſeu prærogativis frequenter exoriri ſolent, in Sacrorum Rituum Congregatione ab Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino Cardinali Colloredo, propoſitis infraſcriptis dubiis, videlicet:

I. *An Confraternitates laicorum legitime erectæ in Eccleſiis Parochialibus habeant dependentiam a Parocho in explendis Functionibus Eccleſiaſticis non Parochialibus?*

II. *An dictæ Confraternitates erectæ in Cappellis, vel Oratoriis, tum publicis, tum privatis, adnexis Parochialibus Eccleſiis, & ab eis dependentibus habeant dictam dependentiam a Parocho quoad dictas functiones?*

III. *An Confraternitates erectæ in aliis Eccleſiis publicis habeant quoad eaſdem functiones aliquam dependentiam a Parocho, intra cujus Parochiæ limites ſitæ ſunt Eccleſiæ?*

IV. *An Confraternitates erectæ in Oratoriis tum publicis, tum privatis, ſejunctis ab Eccleſiis Parochialibus, quoad dictas functiones Eccleſiaſticas habeant dictam dependentiam a Parocho?*

V. *An benedictiones, & diſtributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, ſint de juribus mere Parochialibus?*

VI. *An benedictiones mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & ſimilium, ſint de juribus mere Parochialibus?*

VII. *An functiones omnes Hebdomadæ Sanctæ ſint de juribus mere Parochialibus?*

VIII. *An celebratio Miſſæ ſolemnis feria quinta in Cœna Domini, ſint de dictis juribus Parochialibus?*

IX. *An prima pulſatio campanarum in Sabbatho Sancto, ſit de dictis juribus Parochialibus?*

X. *An celebratio Miſſarum ſolemnium per annum, ſive pro vivis, ſive pro defunctis, ſit de dictis juribus Parochialibus?*

XI. *An expoſitio Quadraginta Horarum, & benedictio, quæ fit ſuper populo, ſit de dictis juribus mere Parochialibus?*

XII. *An expoſitio, quæ fit cum Reliquiis, vel Sacris Imaginibus, & benedictio, quæ cum eis fit ſuper populo, ſit de dictis juribus Parochialibus?*

XIII. *An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet a dubio quinto ad duodecimum, expreſſe peragi poſſint in Oratoriis privatis, contradicente Parocho?*

XIV. *An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatum per Confratres ſtatis horis recitari poſſint Horæ Canonicæ cum cantu, vel ſine, abſque alia licentia Parochi?*

XV. *An in dictis Oratoriis privatis ſit licita celebratio Miſſæ privatæ, aſſentiente Ordinario Loci, & contradicente Parocho?*

XVI.

XVI. *An Capellani Confraternitatum poſſint populo denunciare Feſtivitates, & Vigilias occurrentes in hebdomada abſque licentia Parochi?*

XVII. *An Parochus, invitis Confratribus, docere poſſit Doctrinam Chriſtianam in prædictis Eccleſiis, & Oratoriis publicis, & privatis a Parochiali diviſis, & ſeparatis?*

XVIII. *An in ſæpedictis Eccleſiis publicis Confraternitatum poſſint haberi publicæ Conciones, etiam per totum curſum Quadrageſimæ, vel Adventus, cum licentia Ordinarii, & abſque licentia Parochi?*

XIX. *An in eiſdem Eccleſiis poſſit celebrari Miſſa, ſive lecta, ſive cantata, ante Miſſam Parochialem, ſive lectam, ſive cantatam?*

XX. *An ad Parochum ſpectet facere officium funebre ſuper cadaveribus ſepeliendis in ſæpedictis Eccleſiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?*

XXI. *An intra ambitum earundem Eccleſiarum fieri poſſint Proceſſiones juxta cujuſque Confraternitatis inſtitutum abſque interventu, vel licentia Parochi?*

XXII. *An eædem Proceſſiones fieri poſſint extra ambitum dictarum Eccleſiarum, abſque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium tranſeundum eſt?*

XXIII. *An in dictis Proceſſionibus Capellani Confraternitatum poſſint deferre Stolam?*

XXIV. *An Epiſcopo accedenti ad Eccleſias publicas Confraternitatum, quæ non ſint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum ſit aſperſorium a Parocho, in cujus territorio ſunt ſita dictæ Eccleſiæ?*

XXV. *An earundem Eccleſiarum, & Confraternitatum Rectores, & Capellanos poſſit Parochus, ceſſante alio ſpeciali, ac legitimo titulo, & ex ſolo jure Parochialitatis, compellere invitos ad aſſiſtendum Functionibus Eccleſiæ Parochialis?*

XXVI. *An in ſupedictis Eccleſiis Confraternitatum, neque Parochialibus, neque Regularibus, retineri poſſit Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſine ſpeciali Indulto Sedis Apoſtolicæ?*

XXVII. *Præſuppoſita facultate retinendi, an poſſit infra annum publice exponi ſine licentia Ordinarii?*

XXVIII. *An poſſit Parochus ſe ingerere in adminiſtratione oblationum vel eleemoſynarum in ſæpedictis Eccleſiis recollectarum, vel capſulæ pro illis recipiendis expoſitæ clavem retinere?*

XXIX. *An in Eccleſia Parochiali Confratres, vel eorum Capellani immiſcere ſe valeant invito Parocho, in ejuſdem Eccleſiæ functionibus, ſive Parochialibus, ſive non Parochialibus?*

XYX. *An Confraternitates, ſive ſint erectæ in Eccleſia Parochiali, ſive extra illam, poſſint pro libito, & juxta uniuſcujuſque peculiaria ſtatuta, Congregationes ſuas facere abſque interventu, vel licentia Parochi?*

XXXI. *An poſſint propria bona adminiſtrare, ac de illis diſponere, abſque ulla dependentia a Parocho?*

XXXII. *Quando Parochus eiſdem Congregationibus interſit de mandato Ordinarii, & tamquam ejus Delegatus, an poſſit ſuffragium deciſivum ferre? & quatenus Affirmative.*

XXXIII. *An etiam ſuffragium duplex?*

Sacra eadem Rituum Congregatio re
mature diſcuſſa reſpondendum
eſſe cenſuit.

Ad primum Affirmative.
Ad ſecundum Affirmative.
Ad tertium Negative.
Ad quartum Negative.
Ad quintum Negative.
Ad ſextum Negative; ſed benedictiones mulierum, & Fontis Baptiſmalis fieri debere a Parochis.
Ad ſeptimum Negative, prout jacet.
Ad octavum Negative, prout jacet; ſed ſpectare ad Parochos.
Ad nonum Negative, prout jacet, ſed ſpectare ad Eccleſiam digniorem, ad formam Conſtitutionis Leonis X. 22. §. 14.
Ad decimum Negative, prout jacet; ſed licere Confratribus dumtaxat in feſtivitatibus ſolemnioribus ejuſdem Eccleſiæ, vel Oratorii, ut in Brunduſina ſub die 1. Junii 1601.
Ad undecimum Negative.
Ad duodecimum Negative: & quoad benedictiones cum Reliquiis, & Imaginibus ſerventur decreta.
Ad decimum tertium, ſatis proviſum in ſuperioribus.
Ad decimum quartum Affirmative; niſi aliter Ordinarius ſtatuat ex rationabili cauſa.
Ad decimum quintum Affirmative.
Ad decimum ſextum Affirmative.
Ad decimum ſeptimum Negative.
Ad decimum octavum Affirmative.
Ad decimum nonum Negative; niſi aliter Epiſcopus diſponat.
Ad vigeſimum Affirmative, quando tumulandus eſt ſubjectus Parocho, intra cujus fines eſt Eccleſia, vel Oratorium.
Ad vigeſimum primum Affirmative.
Ad vigeſimum ſecundum Negative; niſi adeſſet licentia Epiſcopi.
Ad vigeſimum tertium Negative, extra propriam Eccleſiam.
Ad vigeſimum quartum Negative.
Ad vigeſimum quintum Negative.
Ad vigeſimum ſextum Negative.
Ad vigeſimum ſeptimum Negative.
Ad vigeſimum octavum Negative.
Ad vigeſimum nonum Negative.
Ad trigeſimum Affirmative, dummodo non impediant functiones, & Divina Officia.
Ad trigeſimum primum Affirmative.
Ad trigeſimum ſecundum Negative.
Ad trigeſimum tertium Negative.

Et ita, ſalvis tamen conventionibus, & pactis in erectione Confraternitatum forſan factis, concordiis inter partes initis, & a Sancta Sede approbatis, Indultis, Conſtitutionibus Synodalibus, ac Provincialibus, conſuetudinibus immemorabilibus, vel ſaltem centenariis, declaravit, ac decrevit, ſi Sanctiſſimo Domino Noſtro videbitur.

Die Decima Decembris 1703.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis decretis Sanctiſſimo Domino Noſtro relatione, prævia eorum integra lectura, Sanctitas Sua laudavit, benigneque approbavit, & publicari, & non obſtantibus quibuſcumque aliis in contrarium facientibus, ſervari mandavit. Die 12. Menſis Januarii 1704.

G. Cardinalis Carpineus.

Loco † Sigilli.

B. Inghirami Sac. Rit. Congreg. Secret.

§. V.

Nota ſuper iiſdem decretis, ac potiſſimum ſuper his, quæ ad Epiſcopos pertinent.

EX his, quæ hucuſque dicta ſunt, facile deprehenditur Sacræ Congregationi, dum Parochos inter, ac Sodalitates diſſidia componeret, eam non fuiſſe mentem, ut Epiſcoporum

rum juriſdictionem inſringeret, aut ipſos impediret, ne unquam a decretis ipſis recederent, etiamſi legitima cauſa interveniat, & diœceſis utilitas aliud expoſcere videatur. Id aperte conſtat ea ipſis decretis. Nam quæſtio decimo quarto loco poſita his verbis exponitur: *An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatam per Confratres ſtatis horis recitari poſſint Horæ Canonicæ cum cantu, aut ſine, abſque licentia Parochi*: Reſponſumque fuit: *Affirmative, niſi aliter Ordinarius ſtatuat ex rationabili cauſa*. Quippe Cardinalis Colloredus in ſuo ſuffragio id peractum fuiſſe advertit a Sancto Carolo Borromæo in quinto Provinciali Concilio: *videlicet, ne impediantur, vel turbentur functiones Parochiæ, aut populus ab ipſis avocetur, cum præſertim fidei rudimenta explicantur*.

Quæſtio decima nona his verbis exhibetur: *An in eiſdem Eccleſiis poſſit celebrari Miſſa ſive lecta, ſive cantata, ante Miſſam Parochialem ſive lectam, ſive cantatam*: Sacra autem Congregatio ita reſpondit: *Negative, niſi aliter Epiſcopus diſponat*. Nam Cardinalis Colloredus arbitrio Epiſcopi id relinquendum perpendit, *qui judicabit, utrum aliter juſtas ob cauſas ſtatuendum ſit, uti ſæpe contigit, cum ratio aliqua peculiaris intereſſit*.

In quæſtione 22. hæc petuntur: *An eadem Proceſſiones fieri poſſint extra ambitum dictarum Eccleſiarum abſque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium tranſeundum eſt*. Sic autem reſpondetur: *Negative, niſi adeſſet licentia Epiſcopi*. Siquidem Epiſcopi facultas ſufficitur loco illius, quæ expoſci, & obtineri a Parocho debuerat, uti nos ipſi ſuperius oſtendimus (*a*).

(*a*) In Regul. de aſſociat. Cadav. §. qui uſum non tenet, & §§ ſeqq.

Verum, ut hæc omnia magis confirmentur, alias ſententias afferemus poſt decreta promulgatas; Nam, quæ ante ipſa decreta fuerunt editæ, ſi decretis iiſdem adverſentur, nullius momenti, ac ponderis exiſtimantur: Itaque decima ſeptima quæſtio ſic habet: *An Parochus, invitis Confratribus, docere poſſit Doctrinam Chriſtianam in prædictis Eccleſiis, & Oratoriis publicis, vel privatis, a Parochiali diviſis & ſeparatis*: reſponſum eſt ejuſmodi: *Negative*. Quapropter die 8. Auguſti 1742. propoſitum fuit in Sac. Congregatione Concilii, cum nos ipſi Secretarii munus ageremus: *An ſit removendum exercitium Catechiſmi, & docendi Puellas in venerabili Eccleſia Confraternitatis Sanctæ Mariæ de Humilitate, nuncupata Quadraginta Horarum, Civitatis Mantuæ*. Id nempe contendebant iidem ſodales contra Epiſcopum, qui legis Chriſtianæ præcepta in eo loco explanari juſſerat. At Sac. Congregatio die 29. Auguſti eodem anno reſpondit, *Negative*. Poſtquam Roma diſceſſimus Rector Eccleſiæ, quæ concludebatur limitibus Parochiæ in Aſculana diœceſi, impedire voluit Parochum, ne in eadem Eccleſia populum Chriſtiana doctrina inſtitueret; qua de re petitum fuit a Sac. Congregatione die 29. Auguſti anno 1733. *An idem Rector teneatur permittere, ut Parochus doceat in dicto Oratorio Doctrinam Chriſtianam, vel poſſit hoc impedire*, reſponſum eſt: *Arbitrio Ordinarii*.

In decretis Parocho indicitur abſtinere ab eleemoſynis, & oblationibus adminiſtrandis, quæ in Eccleſiis ſodalitatum congeruntur; Permittitur ipſis Sodalibus ut ſimul congregentur ſine Parocho, ipſiuſque licentia, modo tamen divina officia non impediantur. Illis quoque conceditur, ut bona ſua adminiſtrent, & libere impendant inconſulto Parocho, uti conſtat ex quæſtionibus 28. 30., & 31. & ex reſponſis, quæ data fuerunt. At cum ſodalitium Suffragii addictum Eccleſiæ Sanctiſſimæ Trinitatis in oppido Offidæ diœceſis Aſculanæ petiiſſet a Sacr. Congregatione Concilii die 3. Martii anno 1725. *An Reverendiſſimus Epiſcopus in aliquo caſu per ſe, vel per alium ab ipſo deputandum, poſſit intervenire Congregationibus generalibus*, eadem Congregatio die 24. Martii reſpondit, *Affirmative*. Iterum poſtulavit: *An liceat Reverendiſſimo Epiſcopo removere Officiales, & Miniſtros a Confratribus electos, quatenus non ſint idonei, & graves exceptiones patiantur*, iterumque reſponſum fuit *Affirmative*. Idem confirmatur aliis quoque ſententiis editis in cauſa Juvenatii, quæ relata fuit in Sac. Congregatione die 21. Septembris anno eodem, quem nuper indicavimus, quo pariter ſoluta fuit controverſia die 17. Novembris, & indictam ſodalibus rationem peractæ bonorum adminiſtrationis reddere Epiſcopo, & præfectis ſodalitii, non ſolum tempore Sacræ Viſitationis, ſed quoties Epiſcopo libuerit. Hæ quidem ſententiæ plane demonſtrant magnum inter Parochi, & Epiſcopi jura diſcrimen interponi, & ob decreta, quæ ſuperius memoravimus, nequaquam impedire Epiſcopum, ut aliquid iiſdem decretis contrarium ſanciat, ſi opus fuerit, ac diœceſis utilitas poſtulaverit.

§. VI.

Notæ ſuper iiſdem Decretis, ac præſertim ſuper his, quæ ad Parochos ſpectant.

NOnnulli Scriptores poſt hæc decreta Sacram Congregationem nimis in ſodalitia liberalem putantes adfirmare non dubitarunt plura in ſodalitiis, & ab eorum Capellanis fieri nequaquam poſſe, licet Sac. Congregatio ſtatuerit, illa ad jus Parochorum minime pertinere. Nam (inquiunt) multa inter jura Parochialia non recenſentur, ſed inter munia ſolis Parochis in ſua ditione convenientia: ut hanc opinionem comprobent, in medium proferunt antiqua decreta Sac. Congregationum, quibus ſancitur, hoc, vel illud ſpectare ad Parochum, non autem ſodalitiis, eorumque Capellanis tribuenda.

Hanc viam inſiſtit Battiſtellius Fulginatum Epiſcopus (*b*): *Benedictiones* (inquit) *Cinerum, Candelarum, Ramorum Olivæ, Ovorum, delationes Sanctiſſimi Sacramenti, Miſſæ, ac Veſperæ ſolemnes, aliæque Eccleſiaſticæ Functiones, quæ etſi ſtricte de juribus Parochialibus non ſunt, aliquam tamen cum eis connexionem: & affinitatem habent, juxta communem infraſcriptorum Doctorum ſententiam, non ad Confraternitates, earumque Capellanos, ſed ad Parochos ſpectant, excepto caſu, quo Parochus ipſe requiſitus, hujuſmodi functiones ſe gratis exhibere nolle, vel alias non poſſe declaraverit*. Idem prorſus inſtitutum amplectitur Monacellus (*c*), qui admonet præter jura Parochialia, recenſeri quoque munia Parochorum, quæ ipſis ſolum permittuntur, at quia dimanant, & conjunguntur iiſdem juribus, aut quia neceſſario cum paſtorali officio copulantur. Hinc licet reſponſum fuerit ad quæſtionem quintam benedictiones Cinerum, Candelarum, ramorumque Olivæ non adnumerari inter jura Parochialia; & licet idem reſponſum ſit de expoſitione Divinæ Euchariſtiæ per 40. horas, ac de benedictione populo impertienda, uti conſtat ex undecima quæſtione, tamen negat Monacellus, has functiones a Capellanis exer-

(*b*) InApp. ad ſuam Syn. p. 257.

(*c*) In ſuo Formular. Legali to. 2. tit. 13. form. 1. n. 34. & ſeq.

erceri poſſe in Oratoriis, aut in Eccleſiis Sodalitatum. Rem eandem confirmet Urſayas, qui hoc argumentum diſceptatione 29. ſapienter illuſtravit (a).

(a) Tom. 9. par. 2.

Attamen huic adhærere ſententiæ nullo modo poſſumus, eo quod labefactare prorſus videtur decreta prudentiſſime confecta, & Summi Pontificis auctoritate confirmata. Equidem Sacra Congregatio ea decreta promulganda cenſuit: *Ad debitum imponendum finem controverſiis, quæ inter Parochos, & Confraternitates Seculares, eorumque Capellanos, & officiales ſuper juribus Parochialibus, & functionibus Eccleſiaſticis, nonnulliſque præeminentiis, ſeu prærogativis, frequenter exoriri ſolent*: ſed hæc utilitas minime ſequeretur, nec ullum finem haberent diſſidia, ſi poſtquam Sacr. Congregatio conſtituit aliquid *non eſſe de juribus Parochialibus*, illud peragendum a Capellanis ſodalitatum non concederetur. Nam Parochi ſemper id impedire poſſent Capellanis ob eam cauſam, quod illud quidem non eſt *de juribus mere Parochialibus*, ſed tamen adſcribitur inter functiones, quæ a ſolis Parochis exerceri debent. Idem prorſus contingeret, ſi poſt decreta noſtra *Urbis*, & *Orbis* anno 1703., liceret repetere contraria decreta, quæ ante illud tempus edita fuerunt, cum Sacra Congregatio poſt diuturnum, & accuratum examen aliqua ex ipſis penitus abrogaverit, alia vero confirmarit, & alia nova condiderit, ut priſtinis controverſiis optatus finis, certaque in poſterum norma ſuper hac re ſtatueretur.

Accedit, quod diſcrimen inter jura Parochialia, & Parochiales functiones ſatis adverterunt Conciſtoriales Advocati, quos *pro veritate* conſulendos accivit S. Congregatio. Idem prorſus Cardinalis Colloredus cauſæ relator, & Sacra ipſa Congregatio in ſuis decretis cognoverunt. Nam Sardinius poſt explicata jura Parochialia ad recenſendas Parochiales functiones deſcendit: *Jura vero quæ honorifica ſunt & præeminentialia, & quæ vere & proprie verſantur circa functiones Eccleſiaſticas, improprie dictas functiones Parochiales, diſtinguuntur a Juribus Parochialibus, & ea ſunt, quæ in earum exercitio præſeferunt quamdam honorificentiam & præeminentiam in Parocho*. Bottinius etiam collegæ ſui ſententiam ſequutus eſt: *Et primo quidem certa & indubitata videtur principalis Domini mei Advocati Sardini diſtinctio inter functiones, & jura mere Parochialia, & alias Functiones puro Eccleſiaſticas*. Poſt hæc adfirmat a Capellanis etiam ſodalitatum has functiones exerceri poſſe, ſi ipſæ ſodalitates templis Parochialibus addictæ non fuerint, etiamſi intra limites Parochiæ conſtituantur; ea tamen adjungitur conditio, nempe, ſi exercitium illarum functionum juribus Parochialibus minime adverſetur. Idem quoque diſcrimen perſpexit Cardinalis Colloredus cauſæ relator, quemadmodum ex verbis ipſius ſuffragii deſumitur apertiſſime; neque revocari in dubium poteſt, quia Sacra Congregatio cognitum illud diſcrimen habuerit, uti conſtat ex ſecunda quæſtione: *An benedictiones mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, Ignis, ſeminis, ovorum, & ſimilium, ſint de juribus mere Parochialibus*: cui ſane reſpondit: *Negative*, nempe, inter jura Parochialia non eſſe adſcribenda: *Sed benedictiones mulierum, & Fontis Baptiſmalis fieri debere a Parocho*, cum hæc munera ſolis Parochis conveniant. Inſuper octavæ quæſtioni: *An celebratio Miſſæ ſolemnis feria quinta in Cœna Domini ſit de dictis juribus Parochialibus*, pari modo Sac. Congregatio reſpondit, *Negative, prout jacet; ſed ſpectare ad Parochos*.

Quare, ſi illis qui decreta condiderunt, ignotum haud fuit diſcrimen inter jura Parorochialia, & Parochialia munera, quanam ratione adfirmari poteſt conceſſum fuiſſe tanquam munus Parochiale, quod negatum fuit, tanquam jus Parochiale?

Sacra Congregatio quæſtioni quintæ reſpondit *haud eſſe de juribus Parochialibus* benedictiones, ac diſtributiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, ignis, ſeminis, ovorum; neque enumeranda inter Parochorum jura per annum ſolemnia ſacra, Divinæ Euchariſtiæ expoſitionem per 40. horas, *& benedictionem ſuper populo*. Poſtremo hæc omnia congerens queſt. 12. *An Functiones in præcedentibus octo Dubiis, videlicet a Dubio quinto ad duodecimum expreſſæ, peragi poſſint in Oratoriis privatis contradicente Parocho*, reſpondit his verbis: *ſatis proviſum in ſuperioribus*, ex quibus ſatis oſtendit has functiones exerceri poſſe a Capellanis in Eccleſiis, & Oratoriis a Parochis ſejunctis, licet ipſius Parochiæ limitibus contineantur.

Hujus rei veritas ex eo potiſſimum comprobatur, quod Sacra Congregatio, ſi aliter res intelligenda foret, controverſiis nullum finem ſtatuiſſet, quod unum maxime contendebat. Accedit etiam, quod Conciſtoriales Advocati *pro veritate* conſilium ferentes, aſſeruerint, nullum a Parochis impedimentum afferri poſſe, ne functiones illæ in aliis Eccleſiis indicantur, quamvis intra Parochiæ ſuæ limites poſitæ fuerint: Tum quidem Cardinalis Colloredus cauſæ relator contrarium ſe præbuit, monuitque ſuffragio ſuo reſponſurum ſe fore, *negative*: ob hanc cauſam; *Non ſolum, quia Parochus repugnant, ſed quia privata Oratoria his functionibus exercendis idonea non ſunt*; ſed reſpondit: *Satis proviſum in ſuperioribus*. Ex quo ſatis patet aſſenſiſſe opinioni, quam Conciſtoriales Advocati protulerant; & cum antea reſpondiſſet *haud eſſe de juribus Parochialibus* eaſdem ſanctiones, aperte docuit illas inſtitui poſſe in Eccleſiis, & Oratoriis Sodalitatum a Parochia diſcretis, licit ipſius limites non excedant. Sed omiſſis priſtinis decretis, certiſſimum eſt, quod Sacræ Congregationes, cæterique Judices Romæ in cauſis propoſitis poſt decreta, de quibus verba facimus, perpetuo decreverunt eas functiones peragi licere in Eccleſiis, & Oratoriis Sodalium, niſi vetuſta conſuetudo, aut leges diœceſanæ Synodi id prohibeant, quemadmodum in noſtris etiam decretis admonetur. Porro id magnopere argumentum, de quo agimus confirmat.

Sed qui cauſam hujus opinionis penitus inveſtigare cupiat, libros evolvat de iis pertractantes, quæ Parochiali Eccleſiæ tribuenda ſunt ab aliis Eccleſiis, quæ ab illa disjunctæ ſunt, ſed ipſius limitibus includuntur. *Caput final. de offic. Archidiacon.* decernit, Eccleſias poſitas intra limites Parochiæ ipſi nequaquam ſubeſſe, niſi forte de perſolvendis juribus Parochialibus agatur. Si aliquid aliud ſibi repetat Parochia, cauſas, ac rationes ſuæ petitionis afferre debet (b). Id quoque monuit Altovitus Sacræ Congregationis Concilii Secretarius, cum die 5. Martii anno 1689. cauſam *Bononienſis Jurium Parochialum* propoſita fuiſſet, quæ nullum tunc reſponſum habuit: *Opus eſt* (inquit) *præmittere tamquam principium indubitatum, non ſolum ab hac Sacra Congregatione in Romana Funerum* 10. *Januarii* 1682., *& in Forolivien.* 18. *Novembris* 1684., *& in Nonantulana* 13. *Junarii* 1685. *verum etiam a Rota coram Coccino deciſ.* 2089. *num.* 3. *& ſeqq. Eccleſias licet fundatas*

(b) Cap. fin. de Cap. Monach. deciſ. 2089. n. 10. & ſeq. coram. Cocc.

intra

intra limites Eccleſiæ Parochialis, non eſſe huic ſubjectas, niſi quoad jura Parochialia; ſecus autem quoad alia. Idem Romanæ Rotæ Judices ſanxerunt (*a*). At Scriptores etiam non prætermittunt enumerare, quænam jura Parochialia reipſa cenſeantur. Illorum veluti princeps fuit Abbas *in Rubrica de Parochis nu.* 2., qui tradit inter jura Parochialia illud primum locum tenere, ut diebus feſtis ad Parochiam accedat populus, ubi Miſſæ ſacrificio interſit (*b*). Id tamen conſilium potius, quam præceptum nunc exiſtimatur. Secundo, ut populus manu ſui Parochi Sacramenta percipiat (*c*). At nunc Euchariſtiam in Paſchate, Viaticum graviter ægrotantibus, poſtremam Unctionem, & matrimonii Sacramentum ſolus Parochus adminiſtrat, uti præcipit Tridentina Synodus. Tertio, ut Fideles in ſua quique Parochia poſt mortem ſepeliantur, niſi proprium alio loco familiæ ſepulchrum habeant, aut tumulum ſibi in alia Eccleſia non deſignaverint. Tunc autem pro conſtitutionibus, & conſuetudine diœceſum quædam Parocho emolumenta conferenda jubentur. Quarto, ut Parochiæ ſolvantur decimæ, & oblationes, quæ juxta leges, & inſtituta diœceſum indicuntur. Hæc ſane omnia *ex allata Coccini deciſione* ſumuntur.

(*a*) Deciſ. 990. coram Molinea Decane, & deciſ. 988. n. 1. & ſeq. coram Lancetta: etiam Dec.

(*b*) Cap. 2. de Paroch.

(*c*) Cap. Nullus, de Paroch.

Certum eſt, præter hæc jura Parochialia, functiones quoque alias recenſeri, quæ cum iiſdem juribus ita implicita, & connexa ſunt, ut ſoli Parocho liceat ipſas in ſua ditione exercere (*d*): *Domini procedendum eſſe cum diſtinctione cenſuerunt: quatenus enim hujuſmodi jus privativum exercendi functiones Eccleſiaſticas reſpicit eas, quæ ſunt de jure Parochiales, ſane diverſimode judicari non poteſt, quam favore ipſius Parochi, ad quem proculdubio privative quoad quemcumque Rectorem alterius Eccleſiæ, vel Oratorii, intra fines ſuæ Parochiæ exiſtentis, earum exercitium ſpectat*. Sed paulo poſt hæc ſuperadduntur (*e*): *Quatenus vero ad alias extendi prætendatur functiones, quæ Parochiales non ſunt, ſed mere Sacerdotales, utique nullum Parochus jus habet eas prohibendi Rectori alterius Eccleſiæ, niſi ita ex aliquo privilegio, aut pacto in fundatione poſito ſtatutum eſſe docuerit*.

(*d*) Cit. dec. coram Lancetta n. 11.

(*e*) Citata dec. n. 12.

Supereſt igitur exponere, quænam Parochiales, aut Sacerdotales functiones appellari debeant. Porro id explicari nequit alio modo, quam ex decretis editis anno 1703., quibus declaratur Sacerdotale id eſſe cenſendum, quod non Parochiale decernitur: Illud autem concedi etiam Rectoribus aliarum Eccleſiarum, & Capellanis Sodalitatum, quamvis ipſarum Eccleſiæ Parochiæ limitibus comprehendantur (*f*): *Quales vero* (ita proſequitur eadem Sacræ Rotæ ſententia) *& quot ſint iſtæ functiones, quæ Parochiales dici non debent, ſed Sacerdotales, Domini non exiſtimarunt ſingulariter explicare; cum ſatis illæ pateant ex prædictis generalibus Decretis Sacræ Congregationis Rituum Urbis & Orbis anni 1703. a Sanctiſſimo approbatis*. Numero autem decimo hæc habentur: *Hujuſmodi vero Decreta a Sanctiſſimo Domino Noſtro ſubinde confirmata, tamquam leges in quocumque Tribunali recepta jam ſunt, & præſertim in hoc noſtro*.

(*f*) Eadem dec. n. 13.

§. VII.

Quid gerendum ſit in hac Civitate, ac diœceſi pro obſervandis iis, quæ in in ipſis decretis continentur.

SAcrarum Rituum Congregatio duobus primis decretis indicit Sodalitiis erectis in Parochialibus Eccleſiis ſubeſſe Parocho, in illis etiam functionibus, quæ inter Parochiales non habentur. Idem præcipitur Sodalitiis, quæ Sacellis, & Oratoriis tum publicis, tum privatis addicuntur, ſi tamen a Parochia dependeant, ejuſque ditioni adjungantur. Conciſtoriales Advocati, qui *pro veritate* ſententiam ſuam duxerunt, eandem ſanctionem probarunt, quam etiam virorum præſtantium teſtimoniis confirmarunt. Cardinalis autem ſuo ſuffragio ſuperaddidit, opus eſſe, ut ſæcularium Societates in Parochialibus Eccleſiis inſtitutæ, vel quæ Parochiæ junguntur, Parocho ſubjiciantur, cum functiones Eccleſiaſticæ non Parochiales exerceri bebent: *Non ſolum* (inquit) *ob jus Parochiale, ſed etiam ob dominium, primatum, & regimen, quod Parochus, & quilibet alius Rector obtinet in ſua Eccleſia, & univerſis ipſius partibus. Quare Sodalitia Parochialibus Eccleſiis addicta eandem Parocho obſervantiam perſolvere debent, quæ requiritur ab iis, qui in alienis ædibus immorantur; quemadmodum fuſius oſtenditur in utriſque ſcriptis, ubi memorantur plura ejuſdem ſententiæ decreta, quæ a Sacris Congregationibus in lucem prodita fuerunt*.

Quæ cum ita ſint præcipimus omnino ſervari in hac Civitate, ac diœceſi, quæ in his duobus decretis ſtatuuntur.

Decretis autem quinto, ſexto, ſeptimo, & octavo declaratur non eſſe recenſenda *inter mere Parochialia* benedictiones, ac diſtributiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, Ignis, Seminum, Ovorum &c.; eodemque loco habendas eſſe functiones univerſas, quæ in Hebdomada majori fieri conſueverunt. Quamobrem ſtatuitur, hæc omnia permitti Capellanis Sodalitatum in ſuis Eccleſiis. Porro inter Parochiales functiones enumerantur benedictiones mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, & Sacrum ſolemne feria V. majoris Hebdomadæ. Equidem hæ functiones ſolis Parochis tribuuntur, non ſolum ab iiſdem decretis, quæ antea nominavimus, ſed etiam a Conciliis Provincialibus, quæ S. Carolus Borromæus Mediolani celebravit. Quapropter eadem decreta plene obſervari jubemus. Profecto reliquæ benedictiones, ac diſtributiones Candelarum, Palmarum &c. functiones item majoris Hebdomadæ in Parochialia munia non referuntur, niſi tamen Synodi diœceſanæ contrarium aliquid ſtatuerint. Quare cum Cardinalis Columna Bononienſis Archiepiſcopus anno 1634. in ſua Synodo ita perſcripſerit (*g*): *Abſtineant quicumque Sacerdotes ſæculares, ſive Regulares, ab omnibus benedictionibus faciendis, puta mulieris poſt partum, Cinerum, Candelarum, Olivarum, rei cujuſcumque comeſtibilis, aliarumve frugum, etiamſi res hujuſmodi pauperibus forent diſtribuendæ, ſub pœna interdicti ipſo facto ejuſdemmet Oratorii*; Cum Cardinalis etiam Jacobus Boncompagnus anno 1698. in ſua Synodo hæc juſſerit (*h*): *Feria quinta majoris Hebdomadæ inhibemus, Sacrum celebrari in Confratrum Oratoriis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto Sacerdoti celebranti, nec die Paraſceves Crucifixum exponant deoſculandum, verum pro adoratione ad Parochialem ſe conferant*; Cum, inquam, hæc

(*g*) Par. 2. c. 11.

(*h*) Lib. 4. c. 5.

ita

ita ſe habeant, præcipimus, ne benedictiones, quas nuper expoſuimus, ignis, ſeminum, ovorum, ac ſimilium, & ſunctiones Hebdomadæ majoris peragantur in Eccleſiis, & Oratoriis Sodalitatum. Interdicimus etiam benedictiones, ac diſtributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum. Eas tamen permittimus, ſi in iiſdem Oratoriis pro Sodalibus tantum inſtituantur; tum quia conſuetudo id pridem induxit; tum quia Cardinalis Colloredus de his benedictionibus ita verba fecit: *Cæteras benedictiones in quæſtione expoſitas arbitror non ſpectare ad Parochum privative, præſertim, ſi pro Sodalibus tantum, & privatim fiant*. Cum pariter a Sacra Congregatione Concilii die 24. Septembris anno 1718. petitum fuiſſet: *An liceat Capellano dictæ Societatis facere benedictionem, & diſtributionem Candelarum in dicto Oratorio pro Confratribus, & Sororibus in feſto Sanctiſſimæ Purificationis*. Patres reſponderunt, *Affirmative*.

Supervacaneum eſt de pulſandis Campanis Sabbato majoris Hebdomadæ, ſermonem inſtituere, videlicet, an id Parochiale jus habeatur, uti petitur quæſtione nona. Nam Leonis X. Conſtitutio obſervanda decernitur, quam nos etiam commemoravimus in vigeſima inſtitutione. Deſcendimus igitur ad quæſtiones 10. 11., ac 12., quibus inter jura Parochialia non adſcribitur celebratio Miſſarum ſolemnium pro viventibus, aut pro defunctis, ideoque permittitur Sodalibus ipſas indicere, quoties in ſuis Eccleſiis, aut Oratoriis ſolemnes dies celebrantur. Inſuper ſtatuitur haud eſſe *de juribus mere Parochialibus* Euchariſtiæ expoſitionem per quadraginta horas, & benedictiones, neque pias Sanctorum Reliquias colendas in Altaribus collocare. Attamen circa benedictiones cum ipſis Reliquiis, aut imaginibus populo impertiendas, retinenda eſſe decreta alias promulgata præcipitur.

Ac primum vetuſta conſuetudine, & pluſquam centenaria factum eſt in hac Civitate, ac diœceſi, ut ſolus Parochus accitus a Sodalibus, aut alius Sacerdos Parochi loco ſuffectus ſolemnia Sacra faciat pro vivis, aut defunctis in Eccleſiis, & Oratoriis Sodalitatum, quæ Parochiæ limitibus continentur. Revera id tanquam certiſſimum habitum fuit, cum inter Parochum S. Mammantis, & Sodalitium Beatæ Virginis *a Libertate* controverſia ageretur in Sacra Congregatione Concilii die 15. Maji anno 1728. Tota ſane quæſtio ad Diaconum, & Subdiaconum eligendum, qui rem divinam ſolemniter facerent, redacta fuit. Nam Parochus id ſibi tribuendum, contra vero Sodalitium id ſibi convenire cenſebat; petitum igitur fuit; *An Parochus vel interveniens ad canendam Miſſam, vel ad dandam Benedictionem; habeat jus ſibi eligendi Diaconum, Subdiaconum, cæteroſque Miniſtros*. Sac. vero Congregatio reſpondit: *Negative*.

Id nobis in mentem revocat inductam conſuetudinem, ut Capellanus, aut alius Sacerdos accitus a Sodalibus Sacrum ſolemniter conficiat abſque Diacono, & Subdiacono. Quandoque duo Presbyteri loco Diaconi, ac Subdiaconi ſubrogantur; quandoque Clerici ſuperpelliceum induentes, etiamſi muſici concentus ſolemne Sacrum comitentur, & in publicis locis Civitatis invitamentum prius expoſitum fuerit, ut populus magna frequentia conveniat. Porro Sodales id Sacrum nequaquam ſolemne eſſe contendunt; ideoque permitti ipſis, ut Capellano, aut alio Sacerdote utantur. At cum Parochi de hoc graviter querantur, aliquid neceſſario ſtatuendum eſt, ut diſſidiis aditus occludatur.

Decreta anni 1703. de ſolemnibus Miſſarum ſacrificiis agunt. Conſuetudo pariter, quam modo explicavimus ſolemnia ſacra complectitur. Equidem diſcrimen agnoſcimus inter ſolemne Sacrificium Miſſæ, & illud, quod cum cantu celebratur. Nam ſolemnitas intrinſecus cum ritu implicita eſt, & in pluribus Miniſtris, nempe Diacono, & Subdiacono collocatur. Cantus autem extrinſecus ſacrificio Miſſæ adjungitur, neque modum, & rationem offerendi ejuſdem ſacrificii conſtituit (*a*). Revera Sacra, quæ fiunt pro defunctis in Baſilica S. Laurentii extra muros Urbis non ſolemnia, ſed cum cantu nuncupantur. Nam Sacerdos cum uno ſolum Miniſtro rem divinam facit. Idem canit, ac reſpondet, & ex choro Canonici idem inſtitutum ſequuntur. Propoſita fuit in Sacra Congregatione Concilii Cauſa *Neapolitana celebrationis Miſſarum*, an Carmelitæ ſatisfeciſſent muneri illis demandato, ut Miſſam quotidie cum cantu celebrarent, quod ipſi quidem facere non prætermiſerant, ſed abſque Diacono, & Subdiacono; nihil reſpondit Sacra Congregatio, quæ habita fuit die 28. Auguſti anno 1683.: ſed cum quæſtionem eandem in examen revocaſſet die 29. Januarii anno 1684., videlicet: *An Miſſa quotidie cantanda debuerit, & debeat cantari cum aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi, vel ſolius Acolythi*: Reſpondit his verbis: *Satisfactum fuiſſe, & ſatisfieri voluntati teſtatoris, cantando Miſſas etiam ſine aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi*. Expendit enim haud ſolemne ſacrificium, ſed cum cantu ſolum indictum Carmelitis fuiſſe.

Cum hæc ita ſint, *de jure* ſtatuendum videretur nullo modo labefactari jus Parochiale, quod ſacra ſolemnia tantum complectitur, ſi quandoque abſque Diacono, & Subdiacono Miſſarum ſacrificia in Eccleſiis, aut Oratoriis Sodalium cum cantu indicantur. At quoniam concordiam Parochos inter, ac Sodales magnopere expetimus, atque ut Sodales ipſi magna obſervantia Rectores Eccleſiarum proſequantur; & quoniam dubitandum eſt, ne paulatim Parochi a Miſſis canendis in Eccleſiis, aut Oratoriis Sodalium amoveantur, ſi Miſſis ſolemnibus alia Sacra cum cantu ſubrogentur, ideo præcipimus, ne in poſterum abſque Diacono, & Subdiacono Sacra fiant in Oratoriis Sodalium, niſi facultas noſtra, aut Vicarii noſtri generalis interceſſerit, quæ nunquam concedetur diebus Dominicis, cum in Parochia, indicta ſupplicatione, divina Euchariſtia circumfertur, ne populus frequens convenire impediatur. Quoties autem facultas dabitur, Sodales ſemper hortabimur, ut Parochum acceſſant ad Sacrificium cum cantu celebrandum, ne mutuum, debitumque Parochis officium omittatur.

Circa expoſitionem Euchariſtiæ decreta anni 1703. ſanctiones Synodorum integras eſſe volunt. Quare, cum in ſua Synodo Cardinalis Boncompagnus deceſſor noſter ita perſcripſerit: *Cum de exponendo Venerabili quandoque contingat, in Eccleſiis, aut publicis Confratrum Oratoriis a Parocho præſtetur, ſeu a Sacerdote per Parochum deputato, qui exponat, & ſole occidente, reponat*; Id obſervari diligenter jubemus, cum præſertim Card. Columna (*b*) idem ſua Synodo confirmaverit: *Si quando publice ſit exponenda Euchariſtia, id ab ipſo Parocho præſtetur, & ab eodem, adveſperaſcente die, recondatur, ſub pœna Interdicti ejuſdem Oratorii, & ulterius viginti quinque aureorum*

cui-

(*a*) Paſqualig. de Sacrificio novæ legis q. 144. n. 4.

(*b*) Lib. 4. cap. 5.

cuicumque alii Sacerdoti id aggredicati, tamquam Parochiæ jura perturbanti. Non ignoramus, auctoritatem noſtram his terminis minime concludi, ſed aliis Sacerdotibus demandari a nobis poſſe, ut Sacram Euchariſtiam exponant, populumque benedictione dimittant. Et profecto die 24. Septembris anno 1718. quæſitum fuit a Sacra Congregatione (*a*): *An cum licentia Epiſcopi, & ſine conſenſu Parochi, fieri poſſit in Oratorio Confratrum Expoſitio infra annum, & præcipue quadraginta Horarum*: Et ipſa Congregatio reſpondit, *Affirmative*. Iterum die 21. Februarii anno 1728. petitum fuit (*b*): *An Confraternitas poſſit ſine licentia, & interventu Parochi exponere in ſuo Oratorio Sanctiſſimam Euchariſtiam*: Et Sacra Congregatio decrevit: *Affirmative, accedente licentia Epiſcopi*. Poſtremo *die* 24. *Septembris anno* 1735. poſtquam Secretarii munere perfuncti fuimus, propoſitum eſt (*c*) *An liceat iiſdem Confratribus in eorum Eccleſia retinere, & exponere Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſine licentia Parochi*: Idemque reſſponſum dedit Sacra Congregatio; *Affirmative de licentia Epiſcopi*. Hæc, inquam, non ignoramus; ſed, ut Parochorum noſtrorum ratio habeatur, hac noſtra auctoritate nequaquam utemur. Immo præcipimus, ut Parochi, vel Sacerdotes ab ipſis ſuffecti in Eccleſiis, aut Oratoriis Sodalium Euchariſtiam exponant, & benedictionem elargiantur, quemadmodum a Synodis decernitur.

Omittimus quæſtiones 14. 15. 16. ac 17., de qua ſuperius verba fecimus. Omittimus etiam 18. & 19. ubi de Miſſis agitur, quæ ante Sacrum Parochiale, aut leguntur, aut cum cantu celebrantur. Quippe 44. noſtra Inſtitutione ſatis oſtendimus, non concedi Parocho, ut rem divinam fieri ante Parochiale Sacrificium impediat; id tamen licere poteſtati noſtræ, qua libenter utemur, ſi divinum cultum aliquid detrimenti capere dignoſcamus.

In quæſtione autem vigeſima ſermo eſt de funebri officio, quod cadaveribus ſepeliendis in Eccleſiis, aut Oratoriis Sodalium perſolvitur. Quæſtiones deinde 21. & 22. verba faciunt de ſupplicationibus, quas Sodalitia pro ratione inſtituti ſui ſuſcipiunt; & utrum Sodalium Capellanis Stolam tum deferre permittatur.

Certum eſt, interpoſita facultate Epiſcopi, poſſe in Eccleſiis Sodalium conſtitui ſepulchra (*d*); certum pariter eſt, ob hanc cauſam liberum eſſe Fidelibus, ut in iiſdem Eccleſiis tumulentur. Porro die 10. Maii anno 1727., cum nos ipſi Secretarii munus ageremus, petitum fuit a Sacra Congregatione Concilii: *An liceat in Eccleſia*, (quæ ad Sodales pertinebat) *habere ſepulchra, & reſpective poſſint cadavera tumulari abſque licentia Parochi, & in præjudicium jurium Parochialium*: His verbis reſponſum datum eſt: *Licere habere ſepulchra, accedente licentia Epiſcopi, & poſſe in eis cadavera tumulari, ſi eligatur ſepultura, abſque licentia Parochi, ſed ſalvis juribus Parochialibus*. Inſuper permiſſum aliquando fuit, ut ſepulchrum pro Sodalibus in propriis Eccleſiis, aut Oratoriis ſtatueretur: hinc nata eſt controverſia, utrum Sodalis, qui moriens nullum ſibi ſepulchrum delegit, in Eccleſia ſui Sodalitii, an vero Parochiæ ſepeliri debeat: unanimes Doctores Parocho ſuffragantur (*e*). Immo, cum die 13. Februarii anno 1666. in cauſa Neapolitana quæſitum fuiſſet a Sac. Congregatione (*f*): *An Sodales, qui de ſepultura ſua nihil ſtatuerunt, condi debeant in tumulo ſuæ Eccleſiæ*: ipſa Congregatio reſpondit *Negative*, cum in quæſtione 20.

(a) In Cauſa Nucerien.

(b) In Cauſa Alexandrina.

(c) In Cauſa Triventina.

(d) In Romana Oratorii die 23. Jan. an. 1619. §. Nullum igitur præjudicium coram Cardinal. Prioli, edita poſt Antonell. deciſion. 17.

(e) Sebaſt. de Med. q. 8. n. 42. Samuel in eodem Tractat. de ſepult. contr. 10. concl. 8.

diſputaretur: *An ad Parochum ſpectet facere officium funebre ſuper cadaveribus ſepeliendis in ſæpedictis Eccleſiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum*, cumque reſponſum datum fuerit *Affirmative, quando tumulandus eſt ſubjectus Parocho, intra cujus fines eſt Eccleſia, vel Oratorium*, & cum decreta Synodorum leges integras eſſe jubeant, quæ juxta Synodum Cardinalis Boncompagni *lib.* 5. *cap.* 6. ita ſanciunt: *Quod ſi Confrater moriens ſponte ſepulturam elegerit in Oratorio, aſſiſtat Parochus officio, Miſſam cantet, & idem ſervetur in Anniverſariis, quoties facienda ſit abſolutio; nec Capellanus Societatis jura Parochialia perturbet ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, aliiſque arbitrio noſtro infligendis*: Cum, inquam, hæc ita ſe habeant, decernimus officium funebre, cum in civitate, tum in diœceſi perſolvi a Parocho, quoties aliquis fidelis tumulum ſibi eligat in Eccleſia, vel Oratorio Sodalium, quod Parochiæ finibus includitur, etiamſi defunctus ipſi Parochiæ non adſcribatur. Næc profecto ſententia non tam Synodi auctoritate, quam rationibus corroboratur, quas Maranta (*g*), ac Pignatellius recenſet (*h*). Nos potiſſimum adducimur auctoritate Capitis: *Cum in Eccleſia. De Simonia*; ubi mortuorum exequiæ cum ſepulturis, benedictionibus nubentium, aliiſque Sacramentis comparantur: *Necnon & pro ſepulturis, & Exequiis mortuorum, & Benedictionibus nubentium, ſeu aliis Sacramentis*. Neque prætermitti debet in cauſa Sodalitii dicti *a Salute*, quod inſtitutum eſt in oppido Medicinæ hujus noſtræ diœceſis, inter cætera fuiſſe propoſitum: *An liceat Confraternitati Salutis ſepelire in propria Eccleſia cadavera Confratrum, & Conſororum, qui ibidem elegerint ſepulturam; & an ejuſdem Capellanus abſente Parocho valeat Officium, aliaſque functiones ſuper iiſdem cadaveribus explere*, quibus Sacra Congregatio die 28. Julii anno 1724. ita reſponſum fecit: *Affirmative quoad primam partem; quoad ſecundam negative, niſi Parochus vocatus renuat, vel alium Sacerdotem non ſubſtituat*.

De piis ſupplicationibus, in quibus verſantur quæſtio 21., aliæque inſequentes, Cardinalis Columna ita ſtatuit (*i*): *Proceſſiones nullas faciant ſive intra, ſive extra Oratorium, ſeu Eccleſiam, niſi juxta cujuſcumque Confraternitatis ſtatuta, quibus ſemper interſit Sacerdos ſine ſtola, de ipſius Parochi conſenſu. In iis vero Crux nulla more Parochorum geſtari ſolita, ſed Crucifixi tantum præcedat Imago*. His congruit Synodus Cardinalis Boncompagni (*k*): *Proceſſiones nullas inſtituant, niſi illæ, quæ per approbata ſtatuta conceduntur, comitante ſemper Sacerdote de licentia Parochi, tamen ſine ſtola, præcedente Crucifixi Imagine, ſolita geſtari a Confratribus*. Quare præcipimus, ut hæc penitus in noſtra civitate, ac diœceſi ſerventur, quæ Sacræ pariter Congregationis Concilii auctoritate confirmantur. Nam cum die 15. Maji anno 1728. ageretur de controverſia inter Parochum S. Mammantis hujus Civitatis, & Sodalitium nuncupatum a Beata Virgine libertatis, præ cæteris diſceptatum fuit: *An Confraternitas ultima Dominica Septembris ducere poſſit Proceſſionem cum prædicta Imagine ad plateam magnam civitatis cum aſſiſtentia Parochi, vel, eo deficiente, proprii Capellani, ac Populo benedicere tam in dicta Eccleſia, quam ſub ſtillicidio propriæ Eccleſiæ, & intus eamdem*, quibus Sacra Congregatio reſpondit juxta Synodorum ſanctiones: *Affirmative, accedente tamen licentia Ordinarii, & comitante Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia*.

Inſuper Parochus, dum ſupplicationem comitatur,

Matthæus in Officiali Curiæ c. 48. n. 5. Pignatell. conſult. 17 num. 18. tom. 2. Panimoll. tom. 1. deciſ. 5. annot. 3. nu. 31.

(f) Lib. 25. decretor. pag. 29.

(g) Tom. 4. reſp. 22.

(h) Tom. 9. conſult. 71. n. 132. & ſeqq.

(i) Part. 2. cap. 12.

(k) Loco cit.

tatur, Stolam deſerat: etenim conſentaneum eſt, ut ipſe a cæteris Capellanis etiam per externum ornatum ſecernatur: ob hanc cauſam S. Carolus Borromæus Parochis ſimplicibus, tanquam ipſorum inſigne, cucullum tribuit, quem Beccam appellat, vetuitque, reliquos omnes uti illo ornamento, etiam Coadjutores non perpetuos, & Vicarios Parochorum, qui ab eodem munere poſſunt amoveri. Inſuper Parochis iiſdem clamydem, & argenteum baculum permiſit, juſſitque his ornatos inſignibus ad publicas ſupplicationes convenire, & pœnas illas irrogavit, qui juſſa facere contemnerent (*a*). Romæ autem illud eſt peculiare inſtitutum, ut Sodalium Capellani Stola utantur, cum ſupplicationibus interſunt (*b*), quod ſpecialiter ipſis ex Statuto Cleri Romani conceditur (*c*), uti recte Pignatellius advertit (*d*).

(a) In Concil. Provin. 4. tit. de Parochis, & Paroch. & in Syn. Diœceſ. 11.
(b) Graz. diſc. 298. n. 66.
(c) In Conſul. 73. nu. 22. 10. 7.
(d) Cap. 7. §. 7.

In quæſtione 24. petitur: *An Epiſcopo accedenti ad Eccleſias pubblicas Confraternitatum, quæ non ſint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum ſit Aſperſorium a Parocho, in cujus territorio ſunt ſitæ dictæ Eccleſiæ*: & reſponſum eſt *Negative*. Conciſtoriales Advocati, quos Sacra Congregatio accivit ad ſcribendum *pro veritate*, in eadem ſuerunt ſententia, quam etiam amplexus eſt Cardinalis Colloredus cauſæ relator, quamvis propenſam in Parochos voluntatem ſemper oſtenderet. Hæc habet Cardinalis: *Reſponderem* negative, *cum id penitus a jure Parochiali ſejunctum ſit: & alienum: non ſolum ſignificat obſequium recipientis Eccleſiæ, ideoque præſtandum eſt ab illo, qui digniorem obtinet locum in ipſa Eccleſia*. Illud magnopere nos perſuadet, quod Epiſcopo accedenti ad Collegiatam Eccleſiam Aſperſorium porrigitur a digniore ejuſdem Eccleſiæ, non vero a Dignitate quacunque Cathedralis, uti Barboſa, (*e*) & Pignatellius (*f*) commemorant. Quibus addi poteſt decretum, quod Pater Meratus recenſet (*g*): *Epiſcopo ingredienti aliquam Eccleſiam ſuæ diœceſis, aſſociato a Dignitate, & Canonicis ſuæ Cathedralis, debet porrigi Aſperſorium a digniori illius Eccleſiæ, ad quam Epiſcopus accedit, non autem a Dignitatibus, & Canonicis Cathedralis Epiſcopum aſſociantibus*. Inſuper alio loco (*h*) decretum pro hac noſtra civitate conſtitutum his verbis deſcribitur: *Aſperſorium aqua benedicta Cardinali etiam Legato, ſeu Ordinario loci aliquam Eccleſiam ſuæ diœceſis, ſeu juriſdictionis quacumque de cauſa ingredienti, non ab Archidiacono, ſeu aliis de Capitulo cujuſcumque Eccleſiæ porrigi debet, ſed a digniori illius Eccleſiæ, ad quam Cardinalis etiam Legatus, ſeu Ordinarius accedit*; Contra vero, ſi Epiſcopus ad aliquam Eccleſiam ſe conſerat, eumque Capitulum univerſum, & Canonici cum ſuis propriis indumentis comitentur. Tunc enim decreto 309. ſic indicitur: *Aſperſorium aqua benedicta Epiſcopo debet porrigi per digniorem de Capitulo Cathedralis, quando Capitulariter, & cum indumentis Canonicalibus, proceditur ad Eccleſias quaſcumque diœceſis*. Leges Synodales nihil prorſus adverſantur: cum Sacram Viſitationem peregimus, nunc Capellanus, nunc autem Parochus nobis advenientibus porrexerunt Aſperſorium. Quapropter jubemus hoc negocio Parochos haud immiſceri; nam ratio maxime habenda eſt decretorum Sacrarum Congregationum; neque permitti debet unicuique, ut non conſilio, aut ratione ductus, ſed temeritate facere ſuſcipiat id, quod magis ipſi libuerit.

(e) In ſum. Bulla. in ver. Aſperſor., & in Collect. Deciſ. Ap. c. 96. n. 2.
(f) In conſ. 18. to. 3. & conſult. 83 to. 3.
(g) Par. 2. to. 1. ſui operis in Gavant. in ſuo accurat. Indice decretor. n. 260.
(h) Nu. 263

Satis ex ſe perſpicua ſunt reſponſa 25., 26. ac 27., quibus decernitur haud poſſe retineri Divinam Euchariſtiam in Eccleſiis Sodalium, quæ inter Parochiales, aut Regulares minime referuntur, niſi peculiare Sedis Apoſtolicæ diploma ſuerit impetratum; neque ipſius privilegii cauſa poſſe exponi Euchariſtiam, niſi Epiſcopi licentia interceſſerit: nam certiſſimum eſt, probatumque omnibus Sacramentum Euchariſtiæ ſine Apoſtolico Privilegio non poſſe in Eccleſiis inſerioribus conſervari, quemadmodum Sacra Congregatio Concilii pluries definivit (*i*). Genuentis, ac Ventriglia alia vetuſtiora decreta recenſent (*k*), Inſuper, cum die 5. Martii anno 1689. propoſita fuiſſet controverſia inter Parochum Sanctæ Mariæ Magdalenæ hujus civitatis, & Sodalitium a S. Maria Coronata appellatum, videlicet: *An Confraternitas Sanctæ Mariæ Coronatæ, ſeu Suffragii Bononiæ, aggregata Archiconfraternitati Suffragii de Urbe, ſine ſpeciali Sedi Apoſtolicæ Indulto poſſit in ſua Eccleſia retinere Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, illudque in aliquo anni tempore publice adorandum exponere abſque interventu, ſeu licentia Parochi*: Sacra Congregatio *die 17. Novembris anno* 1691. reſpondit proferri decreta *in Lunen. Sarzanen. die 19. Auguſti* 1690., quibus præ reliquis petebatur: *An Confraternitates retinere poſſint in earum Oratorio ſine peculiari Sedis Apoſtolicæ Indulto Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, illudque in aliquo anni tempore publice adorandum exponere*; & tum ſtatuit: *Negative quoad primam partem, & quoad ſecundam negative, niſi adſit licentia Epiſcopi*. De expoſitiooe Euchariſtiæ ſatis ample ſermonem habuimus trigeſima inſtitutione, quam iterum confirmamus.

(i) In cauſa Acheruntina, & Materaten. die 3. Mar. ann. 1668. lib. 25. decretor. pag. 312. & in cauſa Nonantulana die 13. Januar. anno 1685. in reſpoſ. ad Quæſt. 3. lib. 35. dec. p. 29.
(K) In pr. Curiæ Archiep. ſc. c. 110. n. 2. in annot. nt. §. unic. n. 26.

Reliquæ quæſtiones, quæ ſuperſunt, præſertim agunt de oblationibus, & eleemoſynis adminiſtrandis, quæ in Eccleſiis Sodalium colliguntur; ibique ſancitur, ne ipſas Parochus adminiſtret, ne claves capſulæ retineat. Permittitur Sodalitiis de congeſtis bonis ſine Parochi conſenſu, aut conſilio libere ſtatuere; leges, cœtuſque indicere non accito Parocho, quamvis in ipſius Eccleſia, ſive extra fuerint inſtitutæ; tandem cavetur, ne Parochus ſuffragium ferat, quoties juſſu Epiſcopi, tanquam ipſius Delegatus, ad Sodalium cætus acceſſerit.

Cardinalis Boncompagnus in ſua Synodo *lib. 4. cap. 7.* interdicit quibuſcumque diœceſim, aut civitatem ad congerendas eleemoſynas circumire, niſi Vicarius Generalis ſcriptam facultatem tradiderit: monet Parochos curam diligenter impendere, ut omnes huic decreto obtemperent. De Sodalitiis autem ita ſanxit die 27. Aprilis anno 1700.; nempe ante decreta, de quibus ſermo eſt: *Ne publice exponantur parva malluvia, aut capſulæ ad congregandas eleemoſynas, ne quidem, cum Sodales Sacrum audiunt*; *Item ne ulli Sodalium Miniſtri per Urbem, & Eccleſias ob eandem cauſam vagentur, neque ad fores templorum cum malluviis, capſulis, aut ſacculis ſubſiſtant: Sodales autem in diœceſi conſtituti, ne caſtella, terras, & oppida pervadant, ut comparent eleemoſynas*. In cauſa, quam ſuperius memoravimus, caſtri Medicinæ cum quæſitum fuiſſet: *An eidem Confraternitati liceat quæſtuari tam intra, quam extra territorium caſtri Medicinæ in caſu: die* 28. *Julii anno* 1724. reſponſum eſt: *Arbitrio Ordinarii*; In altera quoque cauſa Parochi Sancti Mammantis, quam jam nominavimus, *die 15. Maji. anno* 1728. fuit propoſitum, videlicet: *An Confraternitas occaſione dictorum Exercitiorum quæſtuare poſſit per Eccleſiam pro Animabus Purgatorii; & quatenus affirmative, cui cedere debeant dicta eleemoſynæ*: Sac. Congregatio ita decrevit: *Quoad primam partem*

affir-

Digitized by Google

affirmative de licentia Ordinarii : & eleemoſynas eſſe erogandas in ſuffragium Animarum purgantium : Cum iterum diſceptaretur : *An Miſſa cum prædictis eleemoſynis celebrari debeant in Eccleſia Confraternitatis, vel potius in Eccleſia Parochiali*. Statutum ita fuit : *Affirmative quoad primam partem ; negative quoad ſecundam*. Cardinalis etiam Paleottus, qui Sodalitium Sanctiſſimi Sacramenti erexit in Eccleſia Parochiali, decernit (*a*) duas claves ad cuſtodiendam eleemoſynarum capſulam, quarum unam Parochus, alteram Societatis ejuſdem adminiſter retineret. His conſentaneæ ſunt leges, quæ confectæ fuerunt, & a nobis etiam confirmatæ, ut in hac civitate, totaque diœceſi idem Sodalitium, recte, ac prudenter adminiſtretur (*b*). In quibuſdam Parochiis leges eaſdem Sodalitates quoque reliquæ ſequuntur. Quapropter magno ſtudio retineri volumus hoc inſtitutum, ubi ſemel invectum fuerit.

(a) In ſuo Archiep. pag. 407. par. 5.

(b) Inſtitut. 72. n. 29.

Sed illud advertendum eſt, quod Sodalibus Eccleſiæ Parochiali addictis, ſive intra limites Parochiæ degentibus, indicitur a Synodo Cardinalis Columnæ (*c*): *Officiales* (inquit) *eligantur quotannis coram Vicario Foraneo, ſeu Parocho, alioquin ipſa electio ſit irrita, & nulla ex decreto Congregationis Epiſcoporum. Præteriti quidem recentibus electis rationem reddituum, ſuæque adminiſtrationis reddant coram Vicario Foraneo, ſeu proprio Parocho, ſive alio deputando, ut earumdem rationum ſupputatio valide fiat*. Idem ſtatuit Cardinalis Boncompagnus (*d*) : *Innoventur quotannis Officiales coram Parocho, aut Vicario Foraneo, & neglecto, & non vocato eorum altero, inofficioſam & irritam declaramus Electionem. Peracto ſcrutinio, & rite facta electione, rationes reddant, qui officio functi ſunt, & de adminiſtratis redditibus fiant ſupputationes*. Inſuper, cum de controverſia inter Parochum Sancti Mammantis, & Sodalitium a Virgine Libertatis diſceptaretur, illud etiam poſtulatum fuit ; *An Parochus invitari debeat, ut præſideat Congregationibus faciendis tam in imbuſſulationibus, & extractione Priorum, & Officialium, quam in redditione rationum*, & Sacra Congregatio reſpondit : *Affirmative*. Hæc documenta magni ponderis habenda ſunt, & Parochis magnopere ſuffragantur : ea nobis pariter mens eſt, ut illa nunquam violentur. Si quis autem ipſa neglexerit, & jam longum temporis ſpatium effluxerit, ita ut Sodalitium aliquod libertatem, & a Parocho immunitatem ſibi vindicaſſe contendat ; ſi Parochos inter, ac Sodalitia compoſitiones etiam obſignatæ fuerint, quæ poſt diuturnum tempus ſumma fide ſerventur ; ſi demum ob exiguam pecuniæ mercedem quotannis ſolvendam aliquis Parochus ſuis juribus ceſſerit, ut compertum habemus, certiſque documentis confirmatum, ſi hæc ita ſint, quid dicendum, agendumque videbitur ? Profecto dicemus id neque vitio noſtro, neque Deceſſorum noſtrorum, ſed Parochis ipſis eſſe tribuendum, vel inter vivos adhuc agentibus, aut jam mortali hac vita perfunctis. Illud quoque fatemur paratos nos eſſe in priſtina jura reſtituere Parochos civitatis, aut diœceſis, ſi inanem, atque irritam conſuetudinem, compoſitionem, conventionem a nobis declarari contendant.

(c) Par. 2. c. 22.

(d) Lib. 4. cap. 5.

INSTITUTIO CVI.

Epiſtola ad Canonicum Joannem Baptiſtam Scarſelli Cancellarium Archiepiſcopalem data, de illo, qui ad Ordines diebus profeſtis promoveri deſiderat, acceptis Apoſtolicæ Sedis litteris, quibus permittitur ei extra tempora *initiari : ac de eo, qui Ordines minores, & Subdiaconatum unum eodemque die ſuſcipere contendit. Nullius ponderis eſſe rationes ab iis, qui ſimilia expoſtulant, adductas. Utrum inter Feſtos referendi ſint dies, quibus duplex Officium perſcribitur, quamvis populus a ſervili opere minime ſeſe abſtineat. Quibuſnam ex his diebus juxta Apoſtolicæ Sedis ſententiam Ordines tribui debeant. Vetitam omnino eſſe, Ordines minores, & Subdiaconatum eodem die accipere, & quibus indictis pœnis.*

QUamvis adfirmare teſtimonio tuo poſſis nos haud ullo labore retardari, ne Ordines conferamus, quoties opus fuerit, aut aliquis id poſtulaverit, tamen compertum habemus nonnullos inveniri, qui de nobis querantur. Id aperte conjicimus ex multorum petitionibus, qui contendunt aſſequi minores Ordines die profeſta, ſed qua duplex Officium perſcribitur ; vel qui ſuſceptis Sedis Apoſtolicæ litteris, ut ordinentur *extra tempora*, magno ſtudio depoſcunt majores Ordines diebus non quidem feſtis, ſed quibus ritus duplex proponitur. His addi poteſt, quod nuper Præfectus Regularis a nobis poſtulavit, ut Regularem profeſſum ad primam Tonſuram, Ordines minores, & etiam Subdiaconatum aſſumeremus, ob eam cauſam, quod Monaſterium in egeſtate verſetur, & plurium Miſſarum ſtipendiis neceſſario indigeat. Id ſane novum, & inuſitatum nobis accidit : Tum quia non cenſemus ſtipendium futurum Miſſæ, quo Monaſterium ſublevari debet, afferendum eſſe inter legitimas cauſas, ut Ordines tanta celeritate conferantur ; tum quia omnis civitas querimoniis perſonat, haud reperiri ſtipendia pro Miſſis adventitiis, Templorum Sacraria carere conſuetis oblationibus, ut ſuffragia pro defunctis inſtituantur. Porro id neceſſitatem ſecludit, ut Sacerdotum numerus augeatur, qui rem divinam conficiant, & hac ratione Monaſterio opitulentur. Quod ſi novos Sacerdotes neceſſarios adſtruent, qui perpetuis Miſſarum oneribus ſatisfaciant, id falſas omnino querimonias oſtendit, nempe, in civitate perraro contingere, ut ſtipendia pro ſacris adventitiis offerantur, & Regulares ob hanc cauſam in ſummam rerum inopiam adduci.

Sed rem propoſitam aggrediamur, & nos omni moleſtia, ac ſollicitudine uno verbo liberemus. Si quis igitur a te poſtulabit ad minores Ordines admitti, ſive ad majores ob privilegium Apoſtolicum *extra tempora* non feſtis diebus, ſed quibus Officium ritus duplicis celebratur, ipſis reſpondebis nulla ratione nos adduci poſſe, ut id concedamus. Eodem reſponſo illos dimittes, qui uno ſolum die primam Tonſuram, minores Ordines, ac Subdiaconatum expoſcant. Etenim, cum a nobis aliquid agendum eſt, haud ſequi volumus dubias opiniones, ſed tutas, & ex Sacris Congregationibus deſumptas, quæ anteferendæ ſunt privatis Auctoribus, qui ſcribentes ſibi tantum ſatisfacere curant, neque de Eccleſiæ diſciplina cogitant, quam Sedes Apoſtolica, tanquam magiſtra, ſola debet moderari.

Non ignoramus ex illis verbis Rubricæ Ro-

Romani Pontificalis (*a*): *Minores vero Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis, & feſtivis diebus duplicibus ubicumque, mane tamen*, plures cenſuiſſe, inter feſtos dies duplices referri eos poſſe, quibus Officium duplex indicitur, etiamſi populus ſervilibus operibus non abſtineat. Nam ipſi pariter in Rubricis Breviarii, ac Miſſalis *Feſtum duplex* appellantur (*b*). Attamen nos minime latet, ejuſmodi ſententiam a graviſſimis viris improbari, quos Diana recenſet, eoſque reliquis contrarium afferentibus anteponi debere. Nam, ut certum haberetur Ordines minores conferendos eſſe ſolis diebus feſtis ex præcepto, quibus opera ſervilia populo interdicuntur, in examine, & correctione Romani Pontificalis juſſu Urbani VIII. ſuperadditum fuit (*c*) conferri poſſe ſingulis Dominicis, ac diebus feſtis *ex præcepto*. Quamvis autem tit. *de Ordinibus minoribus* eadem correctio non adjiciatur, cujus loco ſufficitur poſſe conferri minores Ordines Dominicis, ac feſtis diebus duplicibus, tamen id contigit ob hanc cauſam, quod ſufficere viſum fuit ſuperiori titulo expoſuiſſe, quid dierum feſtorum nomine deberet intelligi.

(*a*) Tit. de Ord. conf.

(*b*) Diana ined. coor. t. 2. tr. 5. re. 91.

(*c*) Tit. de Ord. conf.

Hæc omnia delibavimus ex Cardinali de Luca, qui tunc temporis vitam agebat, & Sedis Apoſtolicæ ſenſus apprime noverat: *Quia tamen* (inquit (*d*)) *obſtinati erant in priori opinione defendenda, quam ſaltem in praxi probabilem, & tutam putabant, ideo juſſu felicis recordationis Urbani VIII. in nova recognitione, & correctione Pontificalis Romani in tit. de Ordinibus conferendis, expreſſo additum fuit, Ordines Minores conferri poſſe omnibus Dominicis, & diebus feſtivis ex præcepto, ut nemo amplius poſſet prætendere, ibi etiam comprehendi dies, qui in Breviario appellantur Feſta. Nec obſtat, quod poſtea in titulo de Ordinibus Minoribus non repetatur eadem correctio, ſed ſolum dicatur, poſſe dari Ordines Minores diebus Dominicis, & diebus feſtivis duplicibus; judicarunt enim, ſatis fuiſſe in titulo præcedenti indicare, quid intelligi debeat nomine dies feſtivæ, ad tollendam omnem prætenſam æquivocationem.*

(*d*) L. 2. de reſp. Mor. dub. 34.

Sed jam verba facienda ſunt de illis, qui ut Ordines accipiant extra tempora, ſpeciales a Pontifice litteras obtinuerunt, cujus cauſa poſtulant aſſumi ad Ordines non feſta die, ſed qua ritus duplicis officium recitatur. Porro hæc ſunt verba litterarum Apoſtolicarum (*e*): *Et ſubinde ad ſacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines tribus Dominicis, ſeu aliis feſtivis diebus continuis, vel interpolatis, etiam extra tempora a Jure ſtatuta promoveri poſſit*. Nunc autem in privilegiis hujuſmodi poſt decretum Innocentii XII. (*f*) res ita immutata eſt: *Item, nunquam concedenda pro feſtivis diebus continuis, ſed ſemper pro interpolatis aliquo temporis ſpatio arbitrio Epiſcopi definiendo*. Tum priori, tum recenti formula ſuperſunt ea verba, *feſtivis diebus*. Hinc veterem controverſiam in medium proferunt aliqui, iiſdem verbis poſſe contineri dies etiam pro feſtos, quibus officium ritus duplicis præcipitur. At vero ſi pro certo ſtatuatur a Sede Apoſtolica pro conferendis Ordinibus haud exiſtimari dies feſtos, qui ritum duplicem præferunt, ſed illos tantum, quibus populus jubetur ſervilibus operibus abſtinere, ſi, inquam, id pro certo ſtatuatur, omnis difficultas de medio tollitur, & illud neceſſario conſequitur, majores Ordines ob Sedis Apoſtolicæ privilegia conferri nequaquam licere, niſi iis diebus, qui reipſa inter feſtos enumerantur.

(*e*) Corr. in Pr. Miſſ. l. 4. c. 4. n. 12. & ſeqq.

(*f*) Die 24. Dec. Ann. 1693. Dec. 93. in ſuo Bull.

Quod ſi hæc manifeſta ratio illos minime perſuadeat, qui tibi moleſtiam, ac nobis inferunt, eorum oculis ſubjicies decretum Sacræ Congregatinnis Concilii, quod ex actis nos ipſi deſumpſimus, cum Secretarii munere fungeremur.

BRIXIEN. ORDINATIONIS.

Ut altercatio, quæ inter Magiſtros Cæremoniarum ſæpe orta fuit, ex hujus Sacræ Congregationis oraculo dirimatur, Epiſcopus ſupplicat declarari:

An diebus Feſtis duplicibus, non tamen de præcepto, poſſint Ordines Sacri conferri habentibus Breve diſpenſationis Apoſtolicæ ſuper interſtitiis, vel extra tempora.

Sacra &c. die 15. Januarii 1689. reſpondit negative, ſed tantum diebus Feſtis de præcepto.

Ad illos poſtremo deveniamus, qui uno die minores Ordines, & Subdiaconatum expoſtulant. Decretalis *cap. 2. de eo, qui furtive Ordinem ſuſcepit*; declarat Ordines ſolum minores exercendos a Clerico, qui illos cum Subdiaconatu ſimul attigit. Sin autem Subdiaconatus Ordinem exercere velit, jubetur in aliqun Regularium Ordine vota ſolemnia nuncupare. Hinc plures aſſerunt, Clericum hac ratione ordinatum ſuſpentioni obnoxium eſſe (*g*); & quamvis Ordinanti nulla pœna irrogetur, tamen Canonum Interpretes id accidiſſe perpendunt, eo quod Clericus imprudenti, & ignaro rei Epiſcopo ſe obtulerit, ut Subdiaconatu initiaretur. Hinc fatentur ipſi Interpretes, Epiſcopum futurum fuiſſe ſaltem a conferendis Ordinibus ſuſpenſum, ſi fraude cognita, eundem Clericum ad Subdiaconatum admiſiſſet (*h*).

(*g*) Bon. de ſuſp. part. diſp. 3. q. 3. p. 4. §. 1. n. 3. v. ſi vero ſuſc. & ſub n. 5. Th. de pœnis E. c. p. 2. in verb. Ordo c. 25. §. 2.

(*h*) Zab. in principio. Jos. Andr. n. 1. Ant. n. 1. Oſtien. n. 2. Socc. n. 4. & ſeq.

Alii quoque Clericum ab omni ſuſpenſione liberum, & immunem futurum teſtantur, ſi, Epiſcopo conſentiente, minores Ordines, & Subdiaconatum ſimul accepiſſet. Quippe animadvertunt eundem Clericum, reluctante Epiſcopo, fuiſſe illis Ordinibus initiatum. Quamvis enim nequeat Epiſcopus duos ex majoribus Ordinibus uno die conferre, tamen minores Ordines, & Subdiaconatum ſimul eodem die conferre poteſt, ſi juſta, ac legitima cauſa intervenerit (*i*).

(*i*) For. c. 3. n. 10. & ſeq. de temp. Ord. Diana in ed. coord. t. 2. tr. 5. r. 97.

Iterum a ſcriptoribus inquiritur, an minores Ordines, & Subdiaconatum ob veterem loci conſuetudinem conferre liceat. Id plures adfirmant (*k*), alii vero inficiantur (*l*). Sed cauſa hujus conſuetudinis omiſſa, quæ in hanc diœceſim non pervaſit, libere reſpondemus, lege vetitum eſſe, ne minores Ordines, ac Subdiaconatus eodem die conferantur. Magno revera ſtudio propoſita fuit in Sacra Congregatione Concilii *cauſa Boven. Ordinationis* die 29. Januarii anno 1707., & ſoluta eodem die 7. Maji (*m*); Clericus uno die minoribus Ordinibus, & Subdiaconatu ſimul initiatus fuerat, neque ſe ob hanc cauſam ſuſpenſum arbitrabatur, eo quod nullam fraudem adhibuiſſet. Epiſcopus etiam nulla ſe dignum pœna cenſebat, quia non duos majores Ordines, ſed minores tantum, ac Subdiaconatum contulerat. Itaque petitum fuit: *An, & quomodo danda eſſet abſolutio*. Sacra Congregatio hoc reſponſum edidit: *Quoad Ordinatum dandam eſſe abſolutionem prævia ſalutari pœnitentia, arbitrio Epiſcopi viciníoris; & quoad Ordinantem, ad mentem*: Mens autem per literas ipſi explicata fuit, quibus graviter, ac vehementer arguebatur, quod ipſius culpa patratum a Clerico ſcelus ſuperaret ob hanc rationem, quia minores Ordines, ac Subdiaconatum conſulto ſemel uno die contuliſſet.

(*k*) Pagn. in c. de con. 41. detem. por. Ord. Sanc. conſ. mor. l. 7. c. 1. dub. 53. n. 3. & ſeq.

(*l*) Maj. de Irr. l. 3. c. 44. n. 23. & l. 4. c. 21. ha. Pax Jord. tit. 3. l. 6. n. 430. & ſeq. t. 2.

(*m*) L. 57. f. 23. a terg. & p. 157.

Debita pœna tunc liberatus fuit, ea tamen conditione, ut in poſterum ab hoc gravi facinore abſtineret.

Cum in eadem Sacra Congregatione Secretarii munus ſuſtineremus Calaritanus Archiepiſcopus expoſuit plurimos in Sardinia conjugatos Clericos verſari, qui viles artes exercebant, & gravia delicta committebant. In Sardinia morem inductum jampridem fuiſſe, ut uno die minores Ordines cum Subdiaconatu traderentur; hac ratione pravas conſuetudines, & crimina penitus aboleri poſſe: Nam (inquit) Clerici Sacro Ordine Subdiaconatus initiati, neque de uxore ducenda, neque de vilibus artibus exercendis amplius cogitabunt, ex quibus corruptelæ omnes dimanare ſolebant. Quapropter Sacræ Congregationis ſententiam expoſcebat.

Tum nos utile futurum putavimus, ſi typis ederemus Diſſertationem adjiciendam pagellæ, in qua de more indicantur cauſæ in Sacra Congregatione propoſitæ. Itaque congeſſimus illorum opiniones, qui de conferendis uno die minoribus Ordinibus, ac Subdiaconatu, & qui de conſuetudine hujus rei gerendæ verba faciunt; Eoſque magis probavimus, qui hæc minime licere fatentur. Quare diſciplinæ rationem ab Archiepiſcopo Calaritano indicatam, neque conſentaneam, neque tutam oſtendimus: ſed adhibenda eſſe remedia pro cohibendis Clericis conjugatis, quæ a Tridentina Synodo perſcribuntur, & a Conſtitutione Innocentii XIII., quæ incipit: *Apoſtolici miniſterii*: & poſt Romanum Concilium impreſſa habetur. Hanc Diſſertationem obtulimus Sacræ Congregationi. Cauſa vero die 21. Februarii anno 1728. his verbis expoſita fuit.

CALARITANA.

IN diœceſi Calaritana, & aliis Regni Sardiniæ Epiſcopatibus, magnus eſt numerus Clericorum conjugatorum, & ex his plerique aut facinora committunt, aut viles artes exercent non tum in dedecus Ordinis Clericalis, quam in perturbationem juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ut eorum immunitatem tueatur.

Plerique ex Epiſcopis Regni Sardiniæ uſum alias habuerunt conferendi una eademque die Ordines Minores, & Subdiaconatum eiſdem perſonis. Cumque Calaritanus Archiepiſcopus putet, methodum hanc futuram eſſe aptum ad evellendos expoſitos abuſus, ex quo videlicet ſi ſtatim ac eodemque contextu, quo Ordinandi Primam Tonſuram, & Minores Ordines recipiunt, recipiant etiam Subdiaconatum, non amplius Ordinatis modus ſupereret reaſſumendi habitum laicalem, & ſe convertendi ad exercendas artes Clericali charactere indignas, ſupplicat pro facultate conferendi Primam Tonſuram, Minores Ordines, & Subdiaconatum iiſdem perſonis una die, hoc eſt in quatuor temporibus, in Sabbatho Sitientes, & in Sabbatho Sancto.

Secretarius ad calcem Folii nonnulla adnotavit; quocirca onus erit EE. VV. decernere:

Primo, an ſit indulgendum petitioni in caſu: & quatenus negative.

Secundo, quid ſit in caſu ſtatuendum pro abuſibus ſupradictis eradicandis.

Sacra Congregatio his omnibus in hunc modum reſpondit: *Ad primum negative. Ad ſecundum Archiepiſcopus utatur Juris remediis, & ſignanter ſtatutis in capite 6. Seſſione 23. de Refor., & aliis indicatis in Conſt. 16. impreſſa poſt Synodum Romanum.*

De his te monendum duximus &c.

INSTITUTIO CVII.

Congeruntur, ac ſubjiciuntur oculis Canonicorum Eccleſiis tum Metropolitanis, tum Collegiatis urbis, ac diœceſis inſervientium quæcunque ſancita fuerunt a Sacris Canonibus, a Tridentino Concilio, a Sacra Congregatione ejuſdem Concilii interprete de ſervitio, quod præſtare debent choro (ad quem convenire tenentur) ipſi Canonici, & Manſionarii Cathedralibus, & Collegiatis addicti. Poſtremo admonentur obſervare diligenter ejuſmodi decreta, quæ ipſorum quoque Conſtitutionibus optime congruunt.

IN hac civitate præter Capitulum Metropolitanæ, duo pariter in Collegiatis Eccleſiis conſtituta, & alia tria capitula in tribus Collegiatis diœceſis recenſentur: plura fuiſſe olim numero Capitula certo conſtat. Quippe nos ipſi vidimus decreta Card. Gabrielis Paleotti, quibus Canonici Collegiatæ a S. Agatha nuncupatæ ad propriam ſedem redire jubebantur; quod tamen minime accidit; nam iidem Canonicatus rationem ſimplicium Beneficiorum ſemper retinuerunt. Hujus Patriæ Annales alias Collegiatas commemorant, quæ nequaquam ſuperſunt, eoquod Canonicatus ad ſimplicia Beneficia redacti fuerunt, uti de Collegiata S. Agathæ dictum eſt, niſi forte Canonicatus ipſi diuturnitate temporis penitus conciderint. Capitulum Metropolitanæ, & Collegiatas, quæ tum in civitate, tum in diœceſi ſuperſunt, jampridem inviſimus; De cæteris autem Capitulis, quæ interierunt, nullam prorſus curam ſuſcepimus, eoquod ſupervacaneum id ſtudium putavimus. Accedit etiam, quod hujuſmodi Collegiatæ rurales plerunque fuerint, ac in diœceſi poſitæ. Quare, cum longiſſimum temporis ſpatium effluxerit, ex quo Canonici ſedes illas dimiſerunt, & cum de exiguis proventibus res agatur, quemadmodum comprobant tenuiſſima Beneficia ſimplicia, quibus illi Canonicatus commutati ſunt, ideo locum eſſe cenſuimus Pontificio decreto, quod etiam conſilio Sacræ Congregationis (*a*) editum fuit, illudque Fagnanus commemorat (*b*): *Sanctiſſimus Dominus Noſter, etiam ex ſententia Congregationis Concilii, declaravit, immemorabilem conſuetudinem non excuſare a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus. In Collegiatis autem non inſignibus poſſe excuſare, dum tamen ſint rurales, prorſus deſtitutæ, & in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, aut quæ adeo tenuis redditus eſſent, ut Canonicos aliunde non habentes unde vivant, alere non poſſint.*

(a) In cauſa Burgomen. 1571. l. 1. Dec. p. 33. a terg.
(b) C. cum omnes n. 31. de Conſt.

Cum Metropolitanam aliaſque Collegiatas civitatis, ac diœceſis perluſtravimus, diligenter inveſtigare non omiſimus, an fierent accurate omnia, quæ pertinent ad divinum cultum, & plura ſtatuimus, quæ ad ipſum conſervandum, vel augendum neceſſaria exiſtimavimus. At vero, qui ſacras viſitationes penitus non ignorat, facili negotio cognoſcet magnam ex illis dimanare utilitatem externis ædibus templorum, quæ oculis Epiſcopi ſubjiciuntur; magnum quoque diſciplinæ, ac moribus emolumentum afferri, ſi Epiſcopus certo lumine deprehendat, quæ neceſſaria ſunt; contra vero, ſi tenebræ ipſius oculis conſulto offundantur; aut ſi ambigua, incertaque reſponſa reddantur, cum rerum examen inſtituitur. Quamobrem Epiſcopus peracta viſitatione novum examen indicere, & perſcrutari debet, cum præſertim diutius in eodem loco morari non oporteat, ne faſtidium,

dium, aut etiam incommodum cæteris inferatur. Equidem nos adfirmare haud poſſumus, in errorem adductos fuiſſe, cum Metropolitanam, & Collegiatas examinavimus; fatemur tamen muneri noſtro non parum defuiſſe, tum noſtram fortaſſe ob negligentiam, tum quia celeritate expediendi negocii urgebamur. Quapropter nobis ſatisfacere volentes perpauca juſſa Canonicis facienda promulgamus.

Arduum, ac longum opus ſuſciperemus, ſi de Canonicis extra chorum ſermo ſtatueretur: nam repetenda eſſent, quæcumque a ſacris Canonibus de moribus, & honeſtate Clericorum ſancita fuerunt. Nam ex Canonicis ſumi debet exemplum, quod univerſo Clero proponatur; & Clerici omnes ante oculos ſibi ponant neceſſe eſt vitæ rationem, quam Canonici ſequuntur. Hinc Patres Concilii, quod Aquis ſtelliatis anno 1585. celebratum fuit, hæc ſcripta reliquerunt: *Quæ de vita, & honeſtate Clericorum ſtatuta ſunt, ea omnia quam diligentiſſime a Canonicis ſunt obſervanda ſub iiſdem, ac etiam gravioribus pœnis, cum deceat, illos ea morum integritate ornatos eſſe, ut nomen ſuum tueri & retinere poſſint, ac præ aliis Clericis Canonici, ſeu Regulares ex obſervata Eccleſiaſtica diſciplina perfectius regula nominari mereantur, a quibus cæteros ſtudium & amorem, ac tamquam regulam Cultus Divini non pigeat accipere.*

Vaſtiſſimo huic pelago nos committere alienum putamus, ideoque ſermonem noſtrum ad ea ſolum redigemus, quæ in choro Canonicis perſcribuntur; & primo quidem indicabimus, quæ a jure communi decernuntur; deinde ea, quæ fieri ſolent, ac debent a Canonicis Metropolitanæ, qui choro addicti ſunt, & a reliquis Canonicis, qui collegiatis in civitate, vel diœceſi poſitis adſcribuntur: nihil ſane temere, a nobis excogitatum in medium proferemus, uti facere ſemper conſuevimus. Porro fatemur, non multum laboris in libris evolvendis inſumpſiſſe; nam ſatis experientia compertum habemus, in rebus ejuſmodi doceri a Scriptoribus ea, quæ magis ipſis placuerint. Perpaucis ſane omiſſis, plerique pro ſuis ſententiis confirmandis decreta Sacrarum Congregationum afferunt, quæ nunquam condita fuerunt, aut quæ contrarium probant, aut quæ peculiaribus rationibus, & cauſis innituntur, ita ut generalem legem minime poſſint conſtituere: nos ſingularem curam impendimus, ut vera Sacræ Congregationis decreta perſcrutaremur, quæ traderent rationem officii in choro perſolvendi: ea profecto nos ipſi perſpeximus, & non mediocri, ſed utili labore deſcripſimus; ac, ne in dubium revocari ab ullo poſſent, librum Actorum, & paginam quoque nominamus, ut liceat cuique ſibi ſatisfacere: nam ſi quis librum actorum, & paginam Secretario Sacræ Congregationis indicabit, ſtatim ab ipſo exemplar decreti gratis accipiet, quod certam, firmamque habeat auctoritatem.

Si quis nobis expoſtulet, cur Sacræ Congregationis decreta Scriptorum opinionibus anteferamus, cauſa præſto eſt; nam Scriptores de quæſtionibus verba faciunt, illas autem Sacra Congregatio diſſolvit. Secundo, cum interpretanda Tridentina Synodus plerunque ſit, Summi Pontifices Sac. Congregationem ejuſdem Synodi ſolam interpretem ſtatuerunt. Tertio, impudentiſſimus eſſet, qui contenderet, majoris ponderis habendum eſſe privatum hominem, qui ſuæ tantum mentis lumine ducitur, quam ſententia præclariſſimi cœtus, quem ampliſſimi Cardinales, Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ſacrorum Canonum peritiſſimi conſtituunt. Quarto, quia privati Scriptores nullam indicere legem poſſunt, quæ ſane auctoritas a Summis Pontificibus eidem Congregationi tribuitur, ut Eccleſiæ diſciplinam per univerſum orbem amplificet. Id conſtat *ex 74. Conſtitutione* Sixti V., quam commemoramus (a): *Habeat itidem Congregatio authoritatem promovendi reformationem Cleri, & Populi nedum in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico temporali, ſed etiam in univerſo Chriſtiano orbe in his, quæ pertinent ad divinum cultum propagandum, devotionem excitandam, & mores Chriſtiani populi ad præſcriptum ejuſdem Concilii componendos.* Quinto, ſi controverſia forte excitatur ob ea, quæ ſanciuntur, non quidem ad privatos Scriptores, ſed ad ipſam Congregationem provocatio interponitur.

(a) T.2.Bull.Rom. Cong.8.

§. I.

De onere recitandi preces in choro, quod jus commune Canonicis perſcribit.

NEmo ignorat Divinum Officium a Clericis ſæcularibus, qui ſacris Ordinibus initiati ſunt, ſingulis diebus eſſe recitandum; idemque indici Clericis Beneficio præditis, quamvis ad ſacros Ordines nondum aſcenderint. Quid autem Officii Divini nomine intelligatur ſatis percipitur *ex cap. Presbyter. De Celebratione Miſſarum*, ubi hæc habentur: *Si Matutini* (id Laudes etiam complectitur) *Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſperæ, & Completorii tempore noſtræ ſervitutis officia perſolvamus.* Canonici idem facere jubentur hoc ſolum interpoſito diſcrimine, quod alii Clerici quocunque in loco perſolvere Divinum Officium poſſunt; Canonici vero, ut cæteri omnes, qui addicti ſunt Eccleſiæ Cathedrali, aut aliis Collegiatis, ad chorum convenire, & in ſuis Eccleſiis idem Officium recitare omnino debent. Equidem *Can. ult. diſtinct. 92.* apertiſſime decernitur, Sacerdotem, Diaconum, alioſque Clericos alicui Eccleſiæ adſcriptos, ſi in civitate verſantur, aut quocunque loco, ubi ipſa Eccleſia poſita eſt, ea lege teneri, ut quotidie Divinum Officium in illa celebrent; ſi quis autem hæc juſſa facere neglexerit, & monitus ab Epiſcopo, non paruerit, deponendus judicatur. Porro dubitandum non eſt, quin hæc lex Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias comprehendat, uti colligitur *ex Clementina prima de celebratione Miſſarum*, ubi hæc traduntur: *In Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſiis.*

In controverſia, qua diſceptatur, an jure divino, vel Eccleſiaſtico Officium recitari debeat, opinionem veritati magis conſentaneam probamus, quod, nempe, ex jure Eccleſiaſtico illud dimanaverit, quemadmodum Suarez fuſe demonſtrat (b): His ſolum adjungimus Officium parvum B. Virginis juxta Rubricas in choro recitandum eſſe illis diebus, quibus feriale Officium, vel ritus ſimplicis perſcribitur, non tamen in pervigilio Natalis Domini, neque in feriis Majoris Hebdomadæ, neque Sabbato, ſi Officium de S. Maria in Sabbato contingat. Addimus etiam Defunctorum Officium eſſe in choro perſolvendum ſingulis ſecundis feriis Adventus Domini, & Quadrageſimæ, niſi tunc Officium novem lectionum proponatur, aut feriæ Majoris Hebdomadæ celebrentur. Inſuper idem Officium Defunctorum prima die cujuſcunque menſis indicitur, niſi Officium novem lectionum id impediat; tunc enim in aliam diem minime impeditam illud transfertur. Poſtremo adjicimus juxta rubricas eaſdem tempore

(b) De 2el. t.2.l.4.de Horis Can. c.16.

Quadrageſimæ Pſalmos Graduales feria quarta, Pœnitentiales autem feria ſexta recitandos eſſe, quoties Officium de feria Quadrageſimæ contigerit.

Hæc de recitandis precibus Rubricæ conſtituunt: Quæſtio fuit olim, an Defunctorum Officium etiam extra chorum omitti poſſit. S. Thomas (*a*) cenſuit illud omnino præcipi Canonicis, & Clericis Beneficio præditis, qui addicti ſunt choro ejus Eccleſiæ, ubi ſamel in hebdomada hujuſmodi Officium fieri conſuevit, etiamſi illo die minime ad chorum conveniant. S. Antoninus (*b*) docet ab univerſis, qui ad Chorum tenentur, nullo habito diſcrimine, Officium Defunctorum etiam extra chorum debere perſolvi. At S. Pius V. (*c*) interpretatione declarans ea, quæ in Rubricis continentur circa Officium B. Virginis, Defunctorum, Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales, ſanxit, onus ejuſmodi non immutari pro illis, qui Breviario recenter ipſius juſſu in novam formam redacto nequaquam uterentur. Reliquos autem, qui novum Breviarium ſibi deligerent, ſi choro intereſſe deberent vehementer hortatur, ne memorata Officia, ac Pſalmos prætermitterent iis diebus, qui a Rubricis indicantur: atque hoc conſilium, & inſtitutum ſequentibus varias Indulgentias impertivit; eos vero, qui id omitterent, peccati periculo liberos, & immunes aſſeruit, niſi forte Officium B. Virginis veteri conſuetudine recitari in aliqua Eccleſia conſueverit. Qua de re diſcrimen poſuit inter Officium B. Virginis, & illud Defunctorum, Pſalmos Pœnitentiales, ac Graduales, pro quibus veterem etiam conſuetudinem minime retinendam decrevit.

(*a*) In quo. 4. 5. a. 8.

(*b*) In 3. p. t. 13. c. 4. §. 3.

(*c*) In ſua Conſt. 64.

Hæc potiſſimum S. Pius V. conſtituit, quæ Suarez, & Perſicus (*d*) compendio tradiderunt. Præcipua tamen verba Pontificiæ Conſtitutionis hæc ſunt: *Quod vero in Rubricis noſtri hujus Officii præſcribitur, quibus diebus Officium Beatæ Mariæ ſemper Virginis, item Defunctorum, item ſeptem Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales dici, & pſalli oporteat, nos propter varia hujus vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præſcriptione removendum duximus; verum debita providentia Paſtoralis admoniti, omnes vehementer in Domino cohortamur, ut remiſſionem noſtram, quantum fieri poterit, ſua devotione, ac diligentia præcurrentes, illis etiam precibus, ſuffragiis, & laudibus, ſuæ, & aliorum ſaluti conſulere ſtudeant. Ac, ut fidelium voluntas, ac ſtudium magis etiam ad hanc ſalutarem conſuetudinem incitetur, de omnipotentis Dei miſericordia, Beatorumque Petri, & Pauli Apoſtolorum, ejus authoritati confiſi, omnibus, qui illis ipſis diebus in Rubricis præfinitis, Beatæ Mariæ, vel Defunctorum Officium dixerint, toties centum dies, qui vero ſeptem Pſalmos, vel Graduales, quinquaginta de injuncta ipſis pœnitentia relaxamus*: & paulo poſt: *Hoc autem concedimus ſine præjudicio ſanctæ conſuetudinis illarum Eccleſiarum, in quibus Officium parvum Beatæ Mariæ ſemper Virginis in Choro dici conſueverat, ita ut in prædictis Eccleſiis ſervetur ipſa ſancta & laudabilis conſuetudo celebrandi more ſolito prædictum Officium.*

(*d*) De Rel. t. 2. l. 4. c. 13 n. 13. & ſeq. De Horis Can. c. 3. dub. 7. p. 106. & ſeq.

§. II.

De Miſſa Conventuali juxta jus commune.

QUod ſi Miſſæ Sacrificium inter horas Canonicas haud refertur, tamen Officii Divini nomine ſatis intelligitur, uti conſtat *ex Canone de iis, diſtinct. 12. Cæterum Officia publica, id eſt Veſperas, Matutinum, ſive Miſſam, aliter, quam in principali Eccleſia, celebrare non liceat.* Quapropter cum in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis Divinum Officium quotidie indicatur, etiam Miſſa conventualis quotidie celebranda eſt: *Quidam in Cathedralibus*, (inquit Honorius III.) *vel Conventualibus Eccleſiis prætextu Miſſæ ſemel in die pro Anniverſario celebrandæ ſacra Miſſarum ſolemnia, quæ ratione diei, vel Feſti ſolent ſolemnius celebrari, culpabili negligentia prætermittunt. Cum ergo* (proſequitur Pontifex) *Eccleſia Gallicana per Dei gratiam tamquam lucerna ſuper candelabrum poſita luceat aliis per exemplum*: juſſit fieri Sacrum Conventuale: *Quatenus univerſi, & ſinguli provide attendentes, quod ſervire Deo, regnare eſt, nullum in vos torporem negligentiæ obrepere permittatis, quominus & pro Anniverſariis defunctorum, & pro Feſto, vel feria, ſecundum temporum congruentiam, Miſſarum ſolemnia & conventualiter celebretis, & faciatis conventualiter celebrari*. Hæc habentur *capite: Cum Creatura, De celebrat. Miſſar.*, ac melius etiam idem deprehenditur ex ipſo textu in quinta collectione decretalium, quam Innocentius Cironius in lucem evulgavit.

Præter Miſſam conventualem quotidie celebrandam, Rubricæ ſecundam, ac tertiam pariter Miſſam conventualem præcipiunt, quæ certis anni diebus contingunt. Si officium novem lectionum fiat in Quadrageſimæ, Rogationum, quatuor temporum, ac vigiliarum feriis, tunc duo Sacra conventualia jubentur, unum, nempe, pro celebritate diei poſt tertiam, alterum pro Feria poſt nonam; ſi inter octavam Corporis Chriſti pervigilium accidat, etiam duo Sacra ſtatuenda ſunt, primum nempe de octava, alterum de pervigilio. Quod ſi novem lectionum officium indicatur in pervigilio Aſcenſionis, tria Sacra Conventualia facienda ſunt, primum de Sancto illius diei poſt tertiam, alterum de pervigilio poſt ſextam, tertium de Rogationibus poſt nonam. Primo die cujuſvis menſis, non tamen in Adventu Domini, in Quadrageſima, & Paſchali tempore, niſi contingat officium duplex, aut ſemiduplex, Miſſa Defunctorum pro conventuali ſufficitur, ut animæ Sacerdotum, & aliorum, qui benemeriti fuerunt, expientur. At ſi prima die menſis Feſtum ſimplex obveniat, aut feria, quæ propriam ſibi Miſſam depoſcat, aut ſi repetenda ſit Miſſa de Dominica præcedenti, nec alia dies per Hebdomadam ad illam repetendam ſtatui poſſit, tunc in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis duo Sacra Conventualia, nempe pro defunctis, ac de Feſto ſimplici, vel Feria celebrantur. Die pariter Commemorationis omnium Defunctorum habentur duo Sacra Conventualia, de octava Sanctorum omnium, ac pro Fidelibus Defunctis: Hæc a Rubricis perſcribuntur; Quarius (*e*) Rectores Eccleſiarum monet curam maximam impendere, ut ipſæ diligenter obſerventur: Clericatus (*f*) autem oſtendit, nullam contrariam conſuetudinem, nullum tam grave negotium afferri poſſe, ut ipſæ Rubricæ negligantur. Id pariter fuſe demonſtrat P. Meratus (*g*).

(*e*) In ſuis Comm. in Rub. Miſſ. tit. 5. 1

(*f*) De Sac. dec. 38. n. 13. & ſeq.

(*g*) In Gav. p. 2. t. 1. p. 783. & ſeq.

Cum nos civitatem, ac diœceſim Sacra Viſitatione indicta perluſtravimus, forte deprehendimus nova prorſus, & inuſitata plurimis videri nonnulla, de quibus ſermonem inſtituimus; Ac primo, a Sacerdote, qui curam gerit animarum, diebus ſaltem Feſtis ex præcepto Sacrum pro populo conficiendum eſſe. Porro his noſtris inſtitutionibus hanc ſententiam ſatis explicavimus, ac tum rationibus,

tum

tum auctoritatibus eam comprobavimus, & magnopere hortati ſumus univerſos, ut hoc inſtitutum ſequerentur: ſed utinam non perpauci, ſed omnes Parochi, ac potiſſimum Regulares id facerent, nec futiles ob cauſas, atque indecora conſilia præceptum Eccleſiaſticum impudenter conculcarent! Secundo, diximus pro iis, qui Beneficia contulerint generatim attribuendum eſſe fructum Sacrificii Conventualis, quod ſingulis diebus celebratur. De hoc verba faciemus, breviter tamen, eo quod ſermonem alias habuimus de eodem argumento, ut paulo inferius indicabimus. Equidem Eccleſia curam, perpetuumque ſtudium oſtendit de præſtando ſuffragio Fundatoribus, ac benefacientibus, quamvis diuturnum temporis ſpatium jam interceſſerit, nec ipſi ſupremis tabulis id cogitaverint, ut gratum animum in ſuis fidelibus Eccleſia tueatur. Hinc Cathedralibus, ac Collegiatis Conventuale Sacrum quotidie præcipit ea lege, & conditione, ut ipſum pro benefacientibus generatim conficiatur. Quapropter Eccleſiæ juſſo non obtemperat, qui pro legato aliquo peculiari, vel pro ſtipendio accepto Sacrum conventuale Deo operatur. Si quis addictus choro, animarum curam pariter obtineant, & ob eam cauſam diebus Feſtis pro populo rem divinam facere debeat, falſo ſperaret utrique præcepto ſatisfacere, celebrans nempe eandem Miſſam pro populo, ac pro benefactoribus ſuæ Cathedralis, aut Collegiatæ. Quare decrevit Eccleſia a Sacerdote ejuſmodi, ſi Sacrum conventuale faciat, tanquam Canonicus, aut Beneficiarius, rem Divinam pro benefacientibus generatim applicandam, & alium Sacerdotem accerſendum eodem die, qui pro populo celebret. Compertam quoque habuit Eccleſia falſam illam rationem, quæ ex immemorabili conſuetudine deſumitur, & eam nihili exiſtimandam declaravit. Inſuper reſpondit ſapienter paupertatem Eccleſiæ alicujus Cathedralis, vel Collegiatæ in medium proferentibus; nam ratione paupertatis habita, permiſit diebus ſolum Feſtis celebrari pro benefacientibus generatim Sacrum Conventuale, quod eſſet quotidie faciendum. Hoc autem præcepto neminem unquam Eccleſia fecit immunem, ac liberum, niſi cum apertiſſime manifeſtum fuit aliquam Eccleſiam haud recenſeri inter Collegiatas, ſed (ut ajunt) *inter receptitias, aut Communales*, quamvis in ipſa Horæ Canonicæ quotidie perſolvantur, & Miſſa cum cantu habeatur. Inſuper declaratum nunquam fuit, utrum plures Miſſæ Conventuales, quæ aliquando e Rubricis una die ſtatuuntur, omnes pro benefacientibus, an una tantum celebrari, & applicari debeat. Quod ſi a nobis petatur quonam loco ſcriptum ſit hoc præceptum Eccleſiaſticum, reſpondebimus ipſum deſumi ex antiquis, mediis, ac recentibus decretis Sac. Congregationis Concilii, Pontificum auctoritate confirmatis, quibus in utroque ſane parendum eſt. Porro ipſa decreta hoc loco minime recenſemus; nam ea plene commemoravimus *in libro Adnotationum pro Feſtis Domini, Beatæ Virginis, ac pro Miſſæ Sacrificio* (a), quem librum pro juvandis noſtris Eccleſiaſticis in lucem edidimus.

(a) T. 2. p. 4. ſect. 25. 59. & ſeq.

§. III.

De onere, quod jus commune Canonicis perſcribit, ut Horas Canonicas voce, & cantu pronuncient, quemadmodum fieri ſolet in choro, & qua ratione ſibi ſatisfacere poſſint alium loco ſuo ſufficientes.

PUtaverunt aliqui eam legem propoſitam eſſe Canonicis, ut in chorum convenirent, Diviniſque Officiis intereſſent; non vero, ut voce ſua ſequerentur cantum, quo Manſionarii, & Capellani Canonicas Horas perſolvunt; Quare ſilentio totum illud tempus conterere Canonicis permittunt, & comparari ſimulachris, quæ muta ſuis in ſedibus immorentur.

Percepimus hanc falſam opinionem evulgatam ab illis fuiſſe, qui ſapientiæ laudem ſibi vindicare contendunt. Alio loco tamen hunc errorem contrarium legibus hujus Metropolitanæ, & aliarum Collegiatarum oſtendemus; ſed ad jus commune veniamus. S. Pius V. ſilentium ejuſmodi vehementer improbat (b), qui Concilium Lateranenſe declarans, ubi fructus Beneficii reſtituendi decernuntur ab iis, qui Divinum Officium omittunt, eandem pœnam indicit, *tametſi aliquis choro addictus, non recitans, omnibus Horis Canonicis cum aliis præſens adſit, fructuſque, & diſtributiones ſorte aliter aſſignatas ſola præſentia juxta Statuta fundationis, vel alias ſibi lucrifeciſſe prætendat*. Addimus etiam hoc ſilentium, dum Horæ Canonicæ recitantur ab aliis, adverſari decreto Concilii Tridentini (c), in quo de Canonicis ita ſancitur: *Omnes vero Divina per ſe, & non per ſubſtitutos, compellantur obire Officia, & Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti adſiſtere, inſervire, atque in choro ad pſallendum inſtituto hymnis & canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*. Adjungimus pariter ſæpius decretum fuiſſe a Sac. Congregatione ejuſdem Concilii interprete nullius ponderis habendam eſſe contrariam conſuetudinem, neque fungi munere ſuo Canonicos, qui taceant in choro, neque diſtributionum fieri participes: *Sacra &c.* (d) *ſæpius reſpondit, Canonicos in choro teneri omnino pſallere, alioquin obligationi ſuæ non ſatisfacere*. Item alio loco: *Sacra &c.* (e) *reſpondit Canonicos in choro alta voce non pſallentes, diſtributiones quotidianas non lucrari, quavis conſuetudine non obſtante*. Si quis expetat omnes percurrere ſententias, ob quas adiguntur Canonici, & reliqui in chorum venientes Cantum Gregorianum addiſcere, ut muneri huic ſuo ſatisfaciant, pagellam intueatur, quam Secretarius *in cauſa Matana. Manſionaria die 19. Novembris anno 1735.* Sacræ obtulit Congregationi. Illud autem poſtremum ſit, illos imperitos, qui contrariam opinionem promulgarunt, ſapientia fortaſſe præferendos eſſe Patribus, qui Concilium Colonienſe ſub Paulo III. celebrarunt: *Statis ergo* (inquiunt) *ac debitis horis Laudes Divinæ, non curſim ac feſtinanter, ſed tractim, non truncate, ſed integre, diſtincte, devote, reverenterque ab omnibus decantentur, perſolvanturque: & cum pſallendi gratia convenitur, ibidem muta, aut clauſa labia nemo tenuerit; ſed pariter ſenes cum junioribus laudent nomen Domini in Pſalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulantes: ſic tamen, ne boatus confundat recitationem &c. Quam autem vero aberrant, qui exiſtimant, ſe ſe non alicujus officii cauſa in Eccleſia exercendi, ſed quietis & inertiæ tantum cauſa Canonicatus eſſe adeptos; perinde atque ſatis ſit, paucis qui-*

(b) In ſua Conſt. 31. t. 2. Bull. Rom.

(c) In ſeſſ. 24. c. 12. de Ref.

(d) Die 12. Jan. anno 1619. l. 12. dec. p. 2.

(e) In cauſa Vic. pr. die 7. Jun. an. 1626. l. 15. dec. p. 165. a ta erg.

quibuſdam Clericis admodum ignaris, texui pretio conductis, curam Divini Officii committi, quod deinde hujuſmodi mercenarii non ſervatis temporum interſtitiis ſyncopando transcurrunt, interim ipſis Canonicis tota vita torpentibus. Illi fortaſſe Patres Concilii Cameracenſis doctrina longe ſuperarunt, qui ſub Paulo IV. ita ſtatuerunt: *In choro cum pſallitur, Canonici omnes, qui in choro fuerint, & Sacellani pſallant, nec ſint in ſedibus otioſi, nec putent ſe functos officio, ſi vicaria tantum opera cultum Divinum celebrari curent, modo tamen pſallere per valetudinem queant*. Conſulant igitur, qui contrarium putant, Fagnanum (a), conſulant Paſſerinum (b) Romanæ Curiæ periſſimum, qui poſtquam pro certo docuit Eccleſiam adeundam a Canonicis, qui & divinis Officiis intereſſe, & cum aliis canere debeant, ita ſermonem abſolvit: *Sic ergo puerile eſt, immo ſacrilegum, & contra juſtitiam virtutis religionis, imaginari, quod deputatus ad hoc, ut veniat ad Eccleſiam & chorum, ad quotidianum pſallendum Officium matutinis & veſpertinis horis, ſatisfaciat deputationi, ſi ad Eccleſiam veniat & ad chorum, & ibi non pſallat, ſed otioſus manoat, vel quodcumque aliud faciat*.

(a) C. Licet n. 89 de Præbend.
(b) C. Conſ aeq. 3. n. 28 de Cl. non reſ. inſert.

Ex illis Tridentini Concilii verbis: *Omnes vero Divina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire Officia*, ſi generatim intelligantur, hæc neceſſario conſequi debent, Canonicum muneri ſuo deeſſe, ſi ſolum Manſionarium, aut Capellanum pſallere in choro permittat; haud licere Canonico, vel Beneficiario abeſſe choro, aliumque Sacerdotem, vel Clericum loco ſuo ſubrogare, quæ ſane omnia veritati penitus congruunt, ſed illud etiam ex iiſdem verbis ſequitur haud licitum eſſe Canonico, vel Manſionario, ad quos pertinet intereſſe choro (ubi nempe Divinum Officium a tertia parte, vel a dimidio Capituli perſolvi conſuevit) chorum negligere, aliumque Canonicum a Canonico, vel Manſionarium a Manſionario ſubrogari, quamvis ii, qui ſubſtituuntur a choro liberi, & immunes tunc fuerint: verum id nimis ad ſeveritatem accedit; ideoque ſtatuendum videtur hoc ipſum decreto conciliari, quod ſuperius expoſuimus minime comprehendi. Ita reſpondit Sacra Congregatio die 15. Decembris anno 1605. (c): *Sacra &c. ſæpius declaravit, Decreto capitis 12. verſ. Omnes, non eſſe ſublatam Capitularibus facultatem ſe ſe invicem ſubſtituendi, dummodo eodem tempore ſubſtituens & ſubſtitutus eidem ſervitio adſtricti non ſint*. Quaſdam tamen leges facere pro his ſubſtitutionibus dirigendis eadem Congregatio non prætermiſit; Primo, ne ſubſtitutus ipſe ad chorum venire debeat illis diebus, quibus in locum alterius ſufficitur; Secundo, ne id frequenter contingat; Tertio, ut ſubrogentur Canonici ſolum, vel Manſionarii præſentes in Civitate, non vero, qui extra illam, vel extra ſuburbia verſantur; Ultimo, ne hanc facultatem alterius ſubſtituendi obtineant, niſi Canonici, vel Manſionarii, non autem ipſorum Coadjutores, qui nec reipſa Canonici, neque Manſionarii nuncupari poſſunt. Hæc omnia ſumuntur ex decretis Sacræ Congregationis, quæ inferius ſubjicimus. Equidem die 12. Decembris anno 1643. & 2. Decembris anno 1644. (d) poſtquam aſſeruit concedi poſſe ab Epiſcopo facultatem, ut Canonicus choro addictus alium ex Collegis ſuis tunc immunem, ut liberum ſufficiat, ac diſtributiones aſſequatur, hæc deinde ſuperaddit: *Ita tamen, ut hujuſmodi facultate ſubſtituendi non abutantur & Canonicus ſubſtituens ſit præſens in Civitate*. Inſuper die 24. Martii anno 1612. ita conſtituit (e): *Sacra Congregatio reſpondit ad primum, eos tantum, qui in civitate, ubi eſt Cathedralis, vel in ejus ſuburbiis ſunt præſentes, non autem alios poſſe ſubſtituere. Ad ſecundum, cauſam non requiri ad ſubſtituendum. Quod vero monuit Congregatio, ut Epiſcopo curæ ſit, ne Canonici ea ſubſtituendi facultate abutantur, eo reſpexit, ne ſubſtitutiones hujuſmodi ſint nimium frequentes, quod Epiſcopi erit arbitrio. Ad quartum, abſentes in caſtro diœceſis non poſſe ſubſtituere*. Item die 22. Martii anno 1721. (f), cum nos ipſi Secretarii munus ageremus, petitum fuit: *An Canonici & Capitulares Eccleſiæ Cathedralis Fulginatenſis abſentes a civitate, ejuſque ſuburbiis, poſſint ſe ſe invicem ſubſtituere in ſervitio chori*, & Sacra Congregatio reſpondit *Negative*. Tandem die 26. Februarii anno 1690. hæc ſancita habentur (g): *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis Caſertanæ exponens, in dicta Eccleſia extare decem & octo Canonicos, qui legitime impediti, de conſuetudine invicem ſe ſubſtituunt diebus, quibus ſubſtituti non ſunt ſervitio adſtricti: cumque Archidiaconus ejuſdem obtinuerit a Sede Apoſtolica Coadjutorem, qui prætendit poſſe uti eodem privilegio ſubſtituendi, ideo ſupplicat pro declaratione. Sacra &c. reſpondit, Coadjutorem uti non poſſe privilegio aliam ſubſtituendi*.

(c) In cauſa Eugub. l. 10. dec. p. 242.
(d) In cauſa Aq. l. 17. dec. p. 265. & p. 390.
(e) In cauſa Al. t. 11. dec. p. 212.
(f) In cauſa Fulgin.
(g) In cauſa Caſ. l. 18. dec. p. 39. a tergo.

§ IV.

De loco, ac tempore, quo Canonici, & reliqui choro addicti convenire debent ex jure communi, ut Canonicas horas perſolvant.

POſtquam generatim percurrimus onera illorum, qui alicujus Cathedralis, aut Collegiatæ choro adſcribuntur, opus eſt cætera recenſere, quæ ipſa onera comitari debent, ut nihil omnino deeſſe videantur. De loco primum verba faciemus, nempe de choro Eccleſiæ, qui (uti cognitum eſt omnibus) ad laudes divinas canendas præſcribitur; ſed adverti debent, quæ S. Carolus Borromæus admonuit: (h) *Matutinum in choro Eccleſiæ celebretur quovis anni tempore. At ſi tamen vehementia frigora ſint, vel aliæ juſtæ cauſæ intercedant, de licentia Epiſcopi in Sacriſtia, vel honeſto alio ejus Eccleſiæ loco dici poſſit*. Idem probavit Sac. Congregatio Concilii die 28. Novemb. anno 1649. in cauſa Florentina *lib. 17. decretorum pag. 526. Videatur, an capellas tempore hyemali chorum adaptari in aliqua Capella ejuſdem Eccleſiæ, in qua commodius pro conſervatione ſanitatis Divina Officia celebrentur*. De tempore celebrandi Divini Officii antequam pauca dicamus, aſſerere liceat, quæ Cardinalis Bona de primis Eccleſiæ Fidelibus ſcripta reliquit (i): *Olim Chriſtiani tribus primis vigiliis tres Nocturnos diviſim, quarta vero vigilia Laudes recitabant. Tantus erat ardor charitatis, ut quater in nocte ſurgerent ad orationem: prima vigilia ad primum Nocturnum, ſecunda ad ſecundum, tertia ad tertium, quarta ad Laudes perſolvendas; vel omnes ſimul, vel diviſi in cohortes*. Sed in feriis, cum Matutinum uno ſolum Nocturno conſtabat, illud fideles initio tertiæ Vigiliæ, nempe media nocte decantabant. Alio loco ducti auctoritate Amalarii nos animadvertimus ea more Romano Matutinum a laudibus ſejungi non conſueviſſe, niſi in Nocte Natalis Domini; ſed abſoluto Matutino Laudibus initium dabatur (k). Quapropter, ut ſacræ vetuſtatis memoria ſaltem retineretur, cum Fideles *quater in nocte ſurgerent ad Orationem*, inducta fuit diſciplina, quæ nunc etiam

(h) Part. 2.
(i) In ſuo Tr. de Div. Pſ. c. 4. §. 3. n. 2.
(k) Inſt. 24. n. 9.

etiam conſtans eſt, ut quidam Monachi in Eccleſia prima vigilia noctis, aliis vero ſecunda, alii tertia, & plures etiam quarta vigilia Matutino, & Laudibus vacent (*a*). Equidem Clero ſæculari tempus mediæ noctis ad Matutinum canendum indicitur; *Nam cap. Presbyter. de celebrat. Miſſ.* ita legitur: *De nocturnis vigiliis idem ipſe Propheta ait: Media nocte ſurgebam: ergo his temporibus laudes Creatori noſtro ſuper judicia ſuæ juſtitiæ referamus.* Porro Metropolitana Pariſienſis, & Cathedralis Segubiæ: & Conchæ, & quædam pariter Eccleſiæ in Italia hanc legem, & inſtitutum adhuc conſervant. Cum tamen eam partem noctis, quæ ad auroram pertingit, mediæ noctis ſpatio contineri S. Thomas docuerit (*b*), hinc Matutinum ſuo tempore ſtatuerit, ſi aurora ſurgente perſolutum ipſum fuerit, videlicet, ſi circiter horæ ſpatium ad ortum ſolis ſuperſit, ita ſcribit Azorius (*c*), & S. Carolus Borromeus (*d*) in primo Concilio Provinciali ita pariter decernit: *Matutinum Officium vel media nocte, vel ſaltem eo tempore inſtituatur, ut ſub ortum ſolis abſolutum ſit.* Quamobrem tempus recitandæ Primæ a jure Pontificio deſignatur poſt horam ab ortu ſolis, uti deprehenditur ex hymno, qui tum canitur: *Jam lucis orto ſidere*; poſt horam tertiam ab ortu ſolis tempus Tertiæ præſcribitur; meridies autem ad Sextam canendam inſtituitur; hora tertia poſt meridiem Nonæ tribuitur; Veſperis autem hora duodecima poſt ortum ſolis; Completorium indicitur, cum poſt occaſum ſolis nox jam apparet; Tempus ad celebrandum Sacrum Conventuale nunc poſt Tertiam, nunc vero poſt Nonam conſtituitur. Hinc fortaſſe contigit, ut tempora pro Sexta, Nona, Veſperis, & Completorio olim propoſita immutata fuerint, quamvis Matutinum, Prima, ac Tertia idem tempus retineant, quod ſuperius indicavimus.

Equidem id exemplo comprobamus: Capitulum novæ Carthaginis media nocte Matutinum canere conſueverat; ſed ob peſtem, quæ in Civitate graſſabatur, id facere intermiſerat. Poſtremo cœlo expurgato, ſublataque lue plures Canonici ſtudio religionis adducti dubitare cœperunt, an indici ſub auroram Matutinam deberet, quemadmodum jam diuturna conſuetudo obtinuerat: Tum Sacra Concilii Congregatio varias ob cauſas Pontifici conſilium dedit, ut in poſterum liceret illis Canonicis ſub auroram ad Matutinum convenire, idque peculiari Sedis Apoſtolicæ diplomate obſignare, tanquam ſi poſtremos limites attingeret, ad quos Apoſtolica indulgentia devenire queat: Hæc habentur in decreto, quod editum fuit die 27. Novembris anno 1690. (*e*).

Sed redeamus ad propoſitum argumentum, videlicet, an Matutinum, & Laudes inſequentis diei poſt Veſperas, & Completorium diei præcedentis recitare liceat. Itaque S. Thomas (*f*) id permittit illis, qui choro nequaquam addicti ſunt, ſi juſta cauſa intercedat: *Quantum ad contractus* (inquit), *& alia hujuſmodi, dies incipit a media nocte, ſed quantum ad Eccleſiaſticum Officium, & Solemnitatum celebritatem, incipit dies a veſperis; unde ſi aliquis poſt Veſperas, & Completorium dicat Matutinum, jam hoc pertinet ad diem ſequentem.* Eandem doctrinam Azorius ſapienter illuſtravit (*g*): *Doctrina igitur, & ſententia Sancti Thomæ illa mihi ſimplicior, & planior videtur eſſe, ut nocturnum Officium non quidem Jure communi, ſed conſuetudine, & uſu pro more Patriæ, ſeu Provinciæ cujuſpiam perſolvi queat a Clericis privatim, ſtatim atque Veſpertina, &*

(*a*) Vald. t. 3. de ſacram. tit. 3 de Horis Canonicis c. 4. n. 4. Card. Bellarm. to. 4. Controv. l. 1. de bon. operib. in particula. c. 11. n. 11.

(*b*) In 3. p. q. 51. art. 4. Ad ſecundum.

(*c*) Inſtit. Moral. pa. 2. l. 10. c. 9. qu. 2.

(*d*) Part. 2.

(*e*) Lib. 32. Decret. pag. 349.

(*f*) Quodl. 5. q. 13. art. 28.

(*g*) Inſtit. Moral. t. 2. l. 10. c. 9. q. 5.

Completa recitata fuerint eo tempore, quo de more perſolvuntur, tribus videlicet, duabuſve horis poſt meridiem elapſis.

At vero de Matutino, & Laudibus, quas in Choro perſolvere debent Canonici Cathedralibus, ſeu Collegiatis cooptati, hæc ſtatuuntur in Clementina *tit. de celebrat. Miſſar.* *Sancimus, ut ii, ad quos pertinet, omni negligentia, ac incuria relegata, ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis horis debitis pſallatur, ſollicitam curent diligentiam adhibere.* Porro illud veriſſimum eſt, quod S. Carolus Borromæus ſcriptum reliquit de Matutini tempore (*h*): *Matutinum veſperi non dicatur, exceptis tamen diebus octavæ feſti ſolemnis Domini noſtri Jeſu Chriſti, cæteriſque diebus, quibus ex Romanæ Eccleſiæ inſtituto eſt permiſſum.* Quæ cum ita ſint Braſchius in hunc modum tradidit (*i*): *Matutinum in Cathedrali, Collegiatis receptitiis, & Choralibus Eccleſiis perſolvi mandet Epiſcopus mane diei propria, non autem ſero præcedenti poſt Veſperas, & Completorium, niſi forte quandoque juſta cauſa concurrente judicaverit eſſe diſpenſandum ad tempus, ut ſecus fiat. Cauſæ, propter quas valeas diſpenſare, ſunt præſertim ob hyemis rigorem, item propter aeris intemperiem, adhuc & propter inolitum conſuetudinem, vel ob aliam honeſtam rationem, quæ prudentis viri judicio ſufficere videatur. Verum hac in re non niſi caute admodum procedere oportet.* Equidem Sacra Congregatio die 12. Novembris anno 1644. facultatem tribuit Matutini recitandi poſt Completorium, id tamen auctoritati, arbitrioque Epiſcopi relinquendum judicavit (*k*): *Sacra cenſuit, petitum facultatem recitandi Matutinum, eſſe Oratoribus concedendam poſt Completorium præcedentis diei, pro arbitrio tamen Epiſcopi, & dummodo lapſa ſit hora tertia poſt meridiem.* Quiſquis in mentem revocare facile poteſt graviſſimum diſſidium, quod excitatum fuit, inter Epiſcopum Papienſem, ejuſque Capitulum, quod libere, & reluctante Epiſcopo contendebat uti facultate, quam a Sacra Congregatione Concilii obtinuerat, ut certis anni temporibus Matutinum Officium poſt Completorium recitaret, etiamſi facultas eadem arbitrio Epiſcopi permiſſa fuiſſet. Quam ſane controverſiam Benedictus XIII. compoſuit diplomate Apoſtolico, quod die 8. Julii anno 1726. promulgavit: *Quod igitur Dignitates, & Canonicos illos primum a Beneficio ad menſem, deinde a Divinis ſuſpenderis, eo quod Matutinum Officium te contradicente, ac vetante recitare auſi fuerint poſt veſpertinas horas antecedentis diei obtentu interpoſitæ appellationis, & reſcripti Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum, laudamus conſilium zelumque Fraternitatis tuæ &c. Propterea cum ex antedicta Matutini Officii recitatione anſam repugnandi arripuerint Canonici, per præſentes etiam Litteras declaramus, tuæ auctoritati hactenus fuiſſe, ſemperque fore decernimus, poteſtatem iiſdem Canonicis facere, ſive licentiam impertiri, quoties, & quamdiu tibi opportunum videbitur, antevertendi, ſtatutis, recitationis temporibus.*

A propoſito argumento minime recedimus, quamvis pauliſper digrediamur, ut tempus declaremus, quo Canonici, Beneficiarii, aut Manſionarii verſari in Choro debent, ne tanquam abſentes notentur, ſed tanquam præſentes jure merito diſtributiones percipiant: Pravæ ſane conſuetudines invaluerunt, quæ, uti moris eſt, diuturnitate temporis corroborantur. Sanctus Carolus ita ſanxit (*l*): *Si quis non venerit ad Matutinum ante finem*

(*h*) In Concilio prim. Prov. Mediol. pa. 2.

(*i*) In ſuo Pompt. Synod. c. 36. n. 18. & ſeq.

(*k*) Lib. 37. Decret. p. 179.

(*l*) In Conc. Provinc. Mediolan. par. 2.

Capituli de Beata Virgine, cum de ipſa Officium celebratur, alioqui ante finem Pſalmi, Venite exultemus, in aliis etiam Horis ante finem primi Pſalmi, pro abſente habeatur; illiuſque Horæ diſtributione careat. In Miſſa vero niſi venerit ante finem ultimi Kyrie eleiſon, eandem negligentiæ pœnam ſubeat. Cum Epiſcopus Interamnenſis Cathedralem ſuam inviſerit, plurima contra diſciplinam, & leges Chori deprehendit, quæ ſtatim ſubjiciemus, ac pro illis, licet pravis uſibus retinendis, immemorabilis conſuetudo in medium proferebatur. Itaque Sacræ Congregationi Concilii rem totam expoſuit, & reſponſa inferius addenda ſuſcepit.

INTERAMNEN.

IN Viſitatione ſuæ Cathedralis Eccleſiæ reperit Dominus Epiſcopus Interamnenſis nonnullos abuſus circa ſervitium Chori, quos cum eliminare cupiat, ſupplex quærit ex hac Sacra Congregatione, An tolerandum ſit:

Primo, quod diebus feſtis Matutino præſentes habeantur, ac proinde punctis non mulctentur, qui non niſi abſoluto primo Nocturno, videlicet poſt Pſalmos tres, totidemque Lectiones recitatas, Choro interſint.

Secundo, diebus vero ferialibus, qui nonniſi abſolutis ſex Pſalmis.

Tertio, quod ſacris Proceſſionibus diſtributiones aſſignatæ non ſint, ſed contra contumaces pœna dumtaxat trium librarum ceræ conſtituta, quæ nunquam exigi conſuevit.

Quarto, & an prænarratus modus interveniendi poſſit etiam ratione conſuetudinis immemorabilis tolerari.

Sacra &c. ad primum reſpondit, non eſſe tolerandum.

Idem ad ſecundum reſpondit.

Ad tertium reſpondit, exigendam eſſe pœnam præſcriptam.

Ad quartum, non ſuffragari contrariam conſuetudinem.

Ita decretum fuit die 24. Maji anno 1674. (*a*), ex his facile conjicitur, quale reſponſum dediſſet Sacra Congregatio, ſi cognitum a nobis, compertumque percepiſſet, cum in hanc Sedem pervenimus, in Choro cujuſdam Eccleſiæ nobis ſubjectæ haud conſueviſſe notari tanquam abſentes, niſi illos, qui nondum ad Chorum acceſſiſſent, cum *Te Deum laudamus* inchoaretur.

(*a*) Lib. 4. Decr. pag. 143.

V.

De ratione recitandi in Choro Canonicas Horas, & aſſiſtendi Miſſæ Conventuali.

POſtquam multos perlegimus, qui argumentum hoc perſpicue declarant, neminem invenimus, qui Clementi XI. poſſit comparari. Præclariſſimus hic Pontifex anno 1703., nempe initio fere ſui Pontificatus, literas dedit ad Epiſcopos Italiæ, Inſularumque adjacentium, quas ipſius juſſu Sacra Congregatio pro Regularium, & Epiſcoporum cauſis conſtituta promulgavit (*b*): *Jubet Sanctitas Sua* (inquit,) *ut plurimum commendet Canonicis, Beneficiariis, Manſionariis, Capellanis, Clericis, aliiſque Choro inſervientibus tum in ipſa Cathedrali, tum in Collegiatis tuæ diœceſis, commendet, inquam, graviſſimum onus, quod illis perſcribitur, dum in Chorum conveniunt, nempe, ut modeſtiam, & ſilentium decenter in eo loco præſeferant, quemadmodum illos decet maxime, qui ante conſpectum Majeſtatis Divinæ verſantur; at pſallant magno pietatis ſtudio, vocibus apte comparatis, haud feſtinanter, nulliſque præciſis vocabulis, ita ut pars Chori haud canere incipiat, cum pars altera cantum nondum abſolvit, ut hac ratione populus intelligat divinas Laudes, & ad pietatem, ac Religionem ex ipſarum cantu moveatur.* Itaque Pontifex Canonicos ad ſilentium, obſervantiam, & modeſtiam hortatur. Quare illud ſequitur haud licitum eſſe confabulari, ſomno indulgere, epiſtolis, aut libris legendis tempus conterere, ac divinum Officium privatim recitare, cum ipſum in Choro ab univerſo cœtu perſolvitur. In Concilio Baſileæ *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. ita ſancitur: *Nemo, dum Hora Canonica in communi publice cantantur, legat, vel dicat privatim Officium; nam non ſolum obſequium, quo obnoxius eſt Choro, ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat.* Inſuper in Concilio Avenonienſi Patres ita ſtatuerunt (*c*): *Nullus Canonicus, nec Beneficiatus, neque alius Clericus inter cantandum dormiat, nugetur, literas, aut libros legat, Officium privatim recitet, per Chorum vagetur, indecore ſedeat, quidquam ne faciat, aut loquatur, quod Chori diſciplinam, & pſallentium devotionem perturbet.* Idem in Narbonenſi (*d*): *In Choro colloqui non permittantur, non dormiat aliquis, non nugetur, literas, aut libros non legat, Officium privatim non recitet.* Idem S. Carolus Borromæus ſuos docuit (*e*): *Ne in Choro, ubi communi Officio opera datur, privatim Officium dicant, neve literas, libros, aliave ſcripta legant.* Navarrus autem illud etiam affirmat (*f*): *Secundo infero, peccare etiam eos, qui Horis admiſcent jocos, & riſus, cacchinnos, aut impertinentia negotia, ſcandalizando cæteros, & alienando aliorum mentes a cogitatu Divinorum, & ſpiritualium.* Sed potiſſimum adverti debet id, quod Perſicus exponit (*g*): *An Canonici confabulantes in Choro; teneantur ad reſtitutionem diſtributionum quotidianarum? Omnes conveniunt, peccare mortaliter: ſed diſputatur, an teneantur ad reſtitutionem; & probabilior ſententia eſt, teneri, quia revera dici non poteſt formaliter præſens alicui rei, qui ad aliud attendit.*

(*b*) To. Bull. pag. 529.

(*c*) Anno 1594. c. 39.

(*d*) Anno 1609. c. 30.

(*e*) In Conc. Prov. Mediol. part. 2. c. 13.

(*f*) Cap. 2. de Orat. corollar. 2. n. 4.

(*g*) De Hora Canon. c. 4. dub. 3. pag. 225. & ſeq.

Secundo Pontifex monet, ut Canonici *pſallant magno pietatis ſtudio, & vocibus apte comparatis.*

Hoc poſtremum antea quoque admonuerat Joannes XXII. (*h*): *Modeſta*, inquit, *pſallentium gravitas, placida modulatione decantet.* Pietatis vero ſtudium eſſe neceſſarium S. Thomas his verbis demonſtrat (*i*): *Triplex eſt attentio, quæ orationi vocali poteſt adhiberi: una quidem, qua attenditur ad verba, ne aliquis in eis erret; ſecunda, qua attenditur ad ſenſum verborum, tertia, qua attenditur ad finem orationis, ſcilicet ad Deum, & ad rem, pro qua oratur, quæ quidem eſt maxime neceſſaria, & hanc etiam poſſunt habere idiotæ; & quandoque intantum abundat hæc intentio, qua mens fertur in Deum, ut etiam aliorum omnium mens obliviſcatur.* Cardinalis Bellarminus idem comprobat explicans Decretalem *Dolentes de celebratione Miſſarum* (*k*), editam in Concilio Lateranenſi, de qua paulo inferius ſermonem faciemus: *Devotio* (inquit) *quam in Officio Divino rite perſolvendo exigit Generale Concilium Lateranenſe, unde extat Caput Dolentes, de celebrat. Miſſar. partim eſt interna, partim externa. Interna devotio eſt promptitudo quædam animi ad Deum laudandum, ac precandum, quam certe non habent, qui cum tædio ad hoc munus accedunt, vel de prolixitate facile queruntur. Devotio externa eſt promptitudo ad genua flectenda, ad ſtandum, ad canendum, & alia id genus præſtanda.*

(*h*) Extrav. unic. de vita, & hon. Clericor.

(*i*) 2. 2. qu. 83. art. 13.

(*k*) In ſuis Controv. l. 2. de bonis operib. in partic. c. 18 In Decret. Dolentes de celebrat. Miſſar.

Tertio,

Tertio, Pontifex depoſcit, ne Officium feſtinanter recitetur, nulliſque præciſis vocabulis. Porro hoc idem eſt, ac illud *ſyncopare*, quod vetitum fuit eadem Decretali *Dolentes*, quam modo nominavimus, & Clementina prima (*a*), uti S. Antoninus declarat (*b*); *Secunda negligentia eſt, quando dicuntur Horæ ſyncopando, dimittendo videlicet vel verba, vel verſus, vel ſyllabas*. Quare, ut negligentiæ labes ejuſmodi vitetur, aptiſſimum illud remedium eſt, quod in Concilio Baſileæ propoſitum fuit (*c*): *Divinæ Laudes per ſingulas horas, non curſim, ac feſtinanter, ſed tractim, & cum pauſa decenti, præſertim in medio cujuslibet verſiculi Pſalmi, debitam faciendo inter ſolemne, & feriale Officium differentiam, reverenter perſolvantur*. Idem prorſus indicitur a Senonenſe Concilio (*d*): *Laudes Divinæ per ſingulas horas, non curſim, ac feſtinanter, ſed tractim cum pauſa decenti (præſertim in medio cujuslibet verſiculi Pſalmorum) reverenter ab omnibus perſolvantur*. Additi vero ſunt Aſteriſci in medio cujuslibet verſiculi, ut facilius hoc bonum compararetur, utque canentes certis veluti notis admoniti paululum ſubſiſterent, cautumque unanimes moderentur (*e*): *Canentium commoditati*, (inquit Urbanus VIII.) *ob quam interpunctio mutata interdum fuerat, additis aſteriſcis, conſultum eſt*. Idem ſubdunt Rubricæ Breviarii: *Additus eſt aſteriſcus, ut ſit nota muſica petitionis in medio verſuum*. Poſt hæc Clemens XI. ita proſequitur: *Ita ut pars Chori haud canere incipiat, cum pars altera cantum nondum abſolvit, ut hac ratione populus intelligat divinas Laudes, & ad pietatem, ac Religionem ex ipſarum cantu moveatur*. Si una pars Chori non expectet, donec altera verſiculum ſuum finierit, proculdubio *tranſcurrere* dicitur, quod a Decretali *Dolentes, de celebratione Miſſar.*, & Clementina prima, quam nuper attulimus, vehementer improbatur. Equidem S. Antoninus vocabulum illud *tranſcurrere* declarans, hæc tradit (*f*): *Cum dicitur curſim, & confuſe, ut unus non expectet alium in finiendo verſum, ita velociter, quod ipſe, vel audiens non poteſt percipere ſenſum verborum*. Qui paulo verſatus eſt in hiſtoria rerum Sacrarum haud ignorat in Oriente primum cœpiſſe, ut verſiculi Pſalmorum alternatim canerentur, idque inſtitutum fuiſſe a Diodoro, ac Flaviano Laicis, deinde Epiſcopis; nam Diodorus Tarſenſem Eccleſiam, Flavianus Antiochenam regendam acceperunt. Hanc conſuetudinem S. Joannes Chryſoſtomus Conſtantinopolim primus invexit (*g*); deinde ab Oriente in Occidentem pervenit, cum S. Ambroſius Mediolanenſem ſedem teneret. Quemadmodum res contigerit S. Auguſtinus poſteris reliquit (*h*): *Non longe* (inquit) *cœperat Mediolanenſis Eccleſia genus hoc conſolationis, & exhortationis celebrare magno ſtudio fratrum concinentium vocibus, & cordibus. Nimirum annus erat, aut non multo amplius, cum Juſtina Valentiniani Regis pueri mater hominem tuum Ambroſium perſequeretur hæreſis ſuæ cauſa, qua fuerat ſeducta ab Arianis. Excubabat pia plebs in Eccleſia mori parata cum Epiſcopo ſuo Servo tuo. Tunc Hymni, & Pſalmi, ut canerentur ſecundum morem Orientalium partium, ne Populus mæroris tædio contabeſceret, inſtitutum eſt, & ex illo in hodiernum retentum, multis jam, ac pene omnibus gregibus tuis, ac per cætera orbis imitantibus*. Idem Sanctus Doctor illud adfirmavit: *Quantum flevi in Hymnis, & Canticis tuis ſuaveſonantis Eccleſiæ tuæ vocibus commotus acriter*. Ex quo ſatis aperte deprehenditur haud fuiſſe præcipitem alternum Pſalmorum cantum, ita ut verſiculus incohoaretur, priuſquam altera pars Chori verſiculo ſuo finem dediſſet. Nam S. Auguſtinus haud *commotus acriter* fuiſſet, ſi res alio modo contigiſſet. Lacrymas autem tunc effudiſſet non *ſuaveſonantis Eccleſiæ vocibus* perculſus, ſed potius ob graviſſimum dolorem, concitatum ex eo, quod divina Officia adeo contemnerentur.

(*a*) Tit. de celebr. Miſſar.
(*b*) In Sum. part. 3. tit. 9. cap. 3.
(*c*) Seſs. 21. tit. Quomodo Offic. Div. ſit recitand.; §. 1.
(*d*) Anno 1527. c. 18.
(*e*) Cap. 22. n. 8.
(*f*) Cit. §. 3.
(*g*) Theod. in Hiſtor. l. 2. c. 24.
(*h*) Lib. 9. Confeſs. c. 7.

His explicatis pauca ſuperſunt dicenda de pietate, quam præſeferre Canonici debent, cum Sacrum Conventuale celebratur. Quare finem ſermoni huic dabimus monentes, quod Decretalis *Dolentes de celebrat. Miſſar.*, quam Innocentius III. in Lateranenſi Concilio promulgavit, non modo graviſſime redarguit illos, *Qui Chori ſilentium fugientes* (cum Miſſæ Sacrificio interſunt) *intendunt externis collocutionibus laicorum, dumque auditum ad indebitos ſermones fundunt, aures intentas non porrigunt ad Divina*; Non modo, inquam, eos redarguit, ſed gravitati criminis pœnam ſuſpenſionis irrogat: *Hæc igitur & ſimilia ſub pœna ſuſpenſionis penitus inhibemus*. In dubium revocatum fuit, utrum hæc pœna *latæ ſententiæ*, an ſolum *ferendæ* haberi deberet: Hoc poſtremum eſſe judicandum Honorius III. declaravit (*i*): *Ad quod breviter reſpondemus, quod pœnam illam Conſtitutio non infligit, ſed potius comminatur, & exprimit infligendam, quæ merito ad alios extenditur, qui quamvis in Choro inter celebrantes exiſtant, ſermonibus tamen illicitis & linguas & aures involvunt, cum non ſolum in ſeipſis offendant, ſed etiam aliis impedimento tales exiſtant*.

(*i*) Cap. 3. de vita, & honeſtate Clericor.

§. VI.

De præſentia, & abſentia a Choro.

TRidentina Synodus hæc præcipit (*k*): *Præterea obtinentibus in iiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis, ultra tres menſes ab iiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſalvis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt*. Quamvis hæc verba perſpicua ſatis videantur, tamen eo adducta fuit Sacra Congregatio Concilii, ut falſas quorundam explicationes compeſceret.

(*k*) Cap. 12. ſeſſ. 24. de Reform.

Primo, cenſuerunt aliqui fuiſſe impertitum a Tridentina Synodo privilegium univerſis Canonicis, ut tribus menſibus per annum a Choro longe abeſſent, & tamen muneri ſuo ſatisfacerent; nec fuiſſe abrogatam a Concilio conſuetudinem immemorabilem, ſi quæ fuerit, ut Canonici plus quam tribus menſibus a Choro liberentur; Sed longe diverſum eſt, privilegium elargiri Canonicis generatim, ut in Chorum per tres menſes haud conveniant, ac decernere, ne pluſquam tres menſes ſibi deſumant ob quodcunque ſtatutum, aut conſuetudinem; cum præſertim illud ſuperaddatur, quod minime abrogantur leges, & conſuetudines, quæ Præbendam obtinentibus vacationem a Choro breviorem tribus menſibus concedunt: Quapropter S. Congreg. Mutinenſi Epiſcopo ita reſpondit 1573. (*l*): *Sacra &c. cenſuit, trium menſium abſentiam non concedi Canonicis ex Decreto Concilii ſeſſ. 24. cap. 12. ſi Conſtitutionibus Eccleſiæ ſervitium totius anni abſque ulla intermiſſione requiratur*. Inſuper Fagnanus hæc teſtatur (*m*): *Canonicis majori ſervitio Eccleſiæ, quam novem menſibus, adſcriptis, poſtulantibus ex gratia vacationem trium menſium Sacra Congregatio meo tempore ſemper* abſti-

(*l*) Lib. 1. Decret. pag. 168.
(*m*) C. ad audient. a n. 8. uſque ad n. 16. de Clericis non reſid. & c. licet n. 41. de Præbend.

abſtinuit. Eadem Sac. Congregatio anno 1581. (*a*) in quadam Calaguriæ cauſa in hunc modum conſtituit: *Sacra &c. cenſuit, non licere Præbendatis vigore cujuſcumque conſuetudinis etiam immemorabilis ab eorum Eccleſiis ultra tres menſes abeſſe*. In cauſa pariter Mirandæ Durii, ubi centum dierum vacationem a Choro Sedes Apoſtolica confirmaverat; Sacra Congregatio anno 1585. hoc Decretum edidit (*b*): *Concordiam a Sede Apoſtolica confirmatam, non eſſe a Concilio ſublatam*.

(a) Lib. 3. Decr. pag. 366.

(b) Lib. 4. Decr. pag. 68. a tergo.

Secundo, quærebatur, utrum juxta Concilii decretum, quo vacatio trium menſium a Choro ſolum conceditur, abſentes dici queant illi, qui dimiſſo Choro verſantur in Civitate, ſeu loco, in quo poſita eſt Cathedralis, aut Collegiata, cui adſcribuntur, reſponſum fuit illos exiſtimandos eſſe, tanquam abſentes, cum Tridentina Synodus abſentiam intelligat ab Eccleſia, uti conſtat ex iis verbis; *Ab iiſdem Eccleſiis abeſſe*. Anno 1573. hoc decretum conditum fuit (*c*): *Sacra &c. cenſuit puniendos eſſe eos, qui abſunt a ſervitio Eccleſiæ, licet in Civitate, locove, in quibus eſt Eccleſia, ſint præſentes*. Inſuper eodem anno, cum Mutinenſis Epiſcopus petiiſſet (*d*), an cenſendi forent abſentes: *Qui non abſunt ab Eccleſia, vel a Civitate, ſed ab Eccleſiæ ſervitio tot vicibus, ut trium menſium præſcripta quantitas annuo ſpatio ſuperetur*. Sacra Congregatio reſpondit: *Iſtos haberi pro abſentibus*.

(c) Lib. 5. Decr. p. 3.

(d) Lib. 2. Decr. pag. 478. & ſeq.

Tertio, ut Concilii decretum quidam eluderent id aſſeruerunt, quod Mutinenſis idem Epiſcopus fuſe expoſuit Sacræ Congregationi (*e*): *Qui abſunt ultra tres menſes, ſed intermiſſis diebus, ut tamen toto anni ſpatio ſimul collecti, & in unum numerum redacti trimeſtre ſpatium ſuperent, vel potius trium menſium continuam abſentiam adeſſe oporteat, quo dato vercadum, ac cuivis pateat aditus ad ſuam pro libito, & impune deſerendam, & fraudandam Eccleſiam; nam ſingulo trimeſtri ſpatio ſi per duos, vel tres dies qui inſerviat, nunquam labi patitur tres menſes continuos, & levi negotio illudet Eccleſiæ, & a Concilii pœnis ſe eximet*. Reſponſum fuit his verbis: *Sacra &c. cenſuit non oportere, ſed ſatis eſſe, quos dies abſentiæ, quamquam interpolati, ſuperent trimeſtre*. Immo, cum in ſupputanda vacatione trium menſium, quos indulget Tridentina Synodus, aut breviori vacatione, ſi ita decernant peculiares locorum Conſtitutiones, cum, inquam in hac ſupputatione, horæ, non vero dies numerarentur, Sacra Congregatio hanc ſupputandi rationem improbavit die 17. Junii anno 1594. (*f*) *Sacra &c. cenſuit, ad conſtituendum ſervitium novem menſium non eſſe colligendas punctaturas, quaſi ii, qui novem partes punctaturarum ex duodecim, quæ ex ſervitio totius anni conſtantur, deſerviendo tulerint, ſervitio novem menſium debito ſatisfecerint, ſed ipſos dies reſidentiæ, & ſervitii, ſive continui fuerint, ſive interpolati, numerandos eſſe, ut numerum compleant dictorum novem menſium*.

(e) Anno 1573. lib. 2. Decret. pag. 278. & ſeq.

(f) In Cauſa Aquil. l. 8. Decret. pag. 92. a tergo.

Proſcriptis igitur falſis decreti Conciliaris explicationibus, Sacra Congregatio ſtudium, & operam contulit, ut quaſdam leges faceret, quæ pertinent ad hanc vacationem trium menſium, ſeu breviorem, ſi peculiares Eccleſiæ ita conſueverint: Itaque die 12. Julii anno 1631. ita ſancitum fuit (*g*): *Sacra &c. cenſuit Eminentiſſimum Epiſcopum facere debere Decretum, ut in Collegiatis Eccleſiis ſuæ diœceſis, quæ vigore Concilii Tridentini gaudent vacatione trium menſium, Canonicos abeſſe non poſſe ultra tertiam partem uno & eodem tempore, & hujuſmodi vacationem contingere non debere tempore Quadrageſimæ, & Adventus, neque in amplioribus anni Feſtivitatibus*. Inſuper anno 1581. ita ſtatuit (*h*): *An Dignitates, Canonici, Portionarii, Cantores, aut alii Officiales poſſint abeſſe a ſervitio Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi. Sacra &c. cenſuit, non requiri licentiam Epiſcopi, quando Dignitates, Canonici, aut Portionarii abeſſe volunt tempore ipſis a Concilio permiſſo: non tamen omnes ſimul abeſſe poſſe, ne Eccleſia ſuo debito ſervitio deſtituatur. Quota autem pars ſimul poſſit abeſſe, relinqui arbitrio Epiſcopi, & Capituli*. Idem confirmatum eſt die 12. Martii anno 1594. (*i*), & anno pariter (*k*): Deinde novam conſuetudinem, quæ paulatim a Canonicis inducebatur, ut vacationis tempore a diœceſi diſcederent inſcio Epiſcopo, hoc decreto improbavit (*l*): *Sacra &c. tametſi declaraverit, nullam requiri licentiam ad hoc, ut Canonici abeſſe poſſint in menſibus a Concilio permiſſis, cenſuit tamen, hanc declarationem non vindicare ſibi locum, quoties Canonici abeſſe volunt extra diœceſim; ac proinde hoc caſu Epiſcopi licentiam eſſe obtinendam. Cæterum Epiſcopum non debere illam abſque rationabili cauſa negare*. Idem reſponſum fecit die 22. Januarii anno 1628. (*m*): Recenter idem ſtatuit die 4. Maji anno 1737. *in Cauſa Caſtri maris*, in qua diſceptatio habita fuit de edicto Epiſcopi, quo ipſe caverat, ne abſque ſua facultate diœceſim Canonici relinquerent: Quamobrem Sacra Congregatio ſervari mandavit decretum editum in cauſa Jadren. die 9. Maji anno 1626. Neque omitti debet, licere quidem Canonicis vacationis præſcriptæ tempore Chorum dimittere; id tamen ſolum ſuffragari, ut fructus præbendarum accipiant, non autem quotidianas diſtributiones, niſi forte peculiares ipſorum Conſtitutiones a Sede Apoſtolica confirmatæ ante Synodum Tridentinam, hoc etiam emolumentum ipſis Canonicis impertiant. *In ſeſſ. 24. cap. 12. dicitur, quod obtinentibus Dignitates, aut Canonicatus, non liceat vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis, ultra tres menſes ab iiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe. Quæritur, an liceat Canonicis, qui haberent Conſtitutiones Sedis Apoſtolicæ auctoritate factas, aut confirmatas ante Concilium Tridentinum, quæ concederent illis vacationem duorum menſium, & quod interim haberentur pro intereſſentibus, & lucrarentur diſtributiones, an hujuſmodi Conſtitutiones cenſeantur revocatæ a Concilio Tridentino. Sacra &c. reſpondit abeſſe licere, ſed non lucrari diſtributiones quotidianas. Ad ſecundum, Conſtitutiones a Sede Apoſtolica confirmatas non cenſeri ſublatas*. Ita decrevit Sacra Congregatio *in cauſa Bononien.*, & in alia *Piſtorien.* (*n*)

(g) In Cauſa Auxim. l. 19. Decr. pag. 487.

(h) In cauſa Abulen. l. 3. Decret. pag. 79.

(l) In cauſa Senen. l. 8. Decret. p. 86.

k) In cauſa Valbiol. l. 9. Decret. pag. 74.

(l) In cauſa Jadre. die 9. Maji an. 1626. l. 12. Decret. p. 213.

(m) In cauſa Terracinen. l. 13. Decret. p. 380.

Hæc indicanda putavimus, ut verba Concilii Tridentini funditus intelligantur: *Præterea obtinentibus in eiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis, ultra tres menſes ab iiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſalvis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirant*. Sed quoniam idem Concilium ita rem proſequitur: *Alioquin privetur unuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ, ac reſidentiæ fecit ſuos; quod ſi iterum eadem fuerit uſus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: creſcente vero contumacia, contra eos, juxta Sacrorum Canonum Conſtitutiones, procedatur*; Ideo non alienum putamus afferre, quæ Sacra Congregatio ſancita voluit anno 1573. (*o*) *Quæritur de forma procedendi contra Canonicos, qui abfuerunt*

(n) Anno 1586. l. 4. Decret. p. 382. & 212.

(o) In cauſa Vercellen. lib. 1. Decret. pag. 190. & ſeq.

Digitized by Google

fuerunt ab Eccleſia ultra tres menſes, prout cap. 12. ſeſſ. 24. Concilii Tridentini, videlicet, an hujuſmodi contumaces, & abſentes, ſint prius monendi ad reſidendum, antequam puniantur, ſicut monere mandat idem Concilium omnes Curatos non reſidentes, juxta capit. 11. verſ. Quod ſi per Edictum ſeſſ. 23. Sacra &c. cenſuit, non eſſe citandos, aut monendos ad reſidendum; ſed ſi ultra tres menſes abfuerint, tunc citandos ad allegandum, quare non debeant puniri ſecundum Decretum Concilii ſeſſ. 24. cap. 12. Quod ſi aliquis Canonicatu, vel Beneficio, quibus onus reſidendi conjungitur, privari debeat, abſentia trium annorum prius neceſſaria eſt, quibus peractis ter ille monendus eſt, & per ſex alios menſes expectandus. Deinde ad privationem, licet ipſe non compareat, devenitur. Hæc ſapienter explicat Fagnanus *cap. Ex tuæ num.* 14. & 35. *de Clericis non reſidentibus*. Hanc legem inſtitutam perpetuo tenuit Sacra Congregatio, cum nos ipſi Secretarii munus ageremus, *in cauſa Romana Canonicatus*, quæ die 3. Decembris anno 1718. propoſita fuit.

Inſuper Epiſcopus aliam quoque viam inire poteſt ad comprimendos ejuſmodi contumaces. Quippe Sacrum Concilium nequaquam abrogavit ea, quæ ſancita ſunt *in cap. Ex tuæ, de Clericis non reſidentibus* (*a*). Quapropter illo triennii ſpatio permittitur Epiſcopo eoſdem pervicaces *a Divinis* ſuſpendere, quamvis viam inſiſtere cœperit, quam Tridentina Synodus indicavit. Attamen, ſi id faciat, ad privationis ſententiam ferendam devenire nequit. Celeberrimum eſt Decretum die 18. Novembris editum anno 1673. (*b*): *Ut conſulatur Eccleſiis, quarum ſervitium detrimentum patitur propter abſentiam Canonicorum, vel Beneficiatorum, qui propter redditnum tenuitatem reſidentiæ leges contemnunt, quæritur.*

(*a*) Fagnanus loco cit. n. 35.

(*b*) In cauſa Parent. l. 2. Decret. p. 303.

Primo, an, durante triennio præſcripto a Sacro Concilio cap. 12. ſeſſ. 24. de Reformatione, poſſit adverſus obtinentes in Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, atque non reſidentes, procedi ad Suſpenſionem, juxta diſpoſitionem Capituli: Ex tuæ, de Clericis non reſidentibus, & quatenus affirmative.

Secundo, an id poſſit etiam poſt inchoatam viam procedendi a Concilio præſcriptam.

Sacra &c. ad primum reſpondit affirmative.

Ad ſecundum pariter affirmative reſpondit, excluſa privatione.

Cum de eodem argumento diſceptatio fieret (*c*) die 3. Febr. anno 1680. Sacra Congregatio reſpondit ſervari decretum in cauſa Parentina editum (*d*).

(*c*) In cauſa Penen. Reſidentiæ.
(*d*) Lib. 31. Decret. p. 37.

§. VII.

De Diſtributionibus.

INitio Eccleſiæ Beneficia ex ſolis diſtributionibus conſtare videbantur: Nam congeſtis oblationibus, atque eleemoſynis fidelium, alebantur in diem clerici, qui Eccleſiæ inſerviebant: Thomaſſinus (*e*), ac Vaneſpenius (*f*) graviter, eruditeque hoc argumentum explicant. Cum deinde Beneficia inſtitui cœpiſſent, ipſiſque certus fundus attribui, ſecerni pariter cœperunt fructus præbendæ, & diſtributiones ob eam cauſam, ut Choro addicti facilius hac illecebra ducti, ac frequentius ad illum convenirent. Nam illi tantum participes diſtributionum fieri ſolent, qui divinis Officiis celebrandis interſunt. At vero hujus emolumenti ratio non debet potiſſimum ad Chorum perducere, ſed pietatis ſtudium, ut obſequium Deo præſtetur, ipſiuſque laudes decantentur. Qui ſolum utilitate diſtributionem traheretur, ſimoniæ labem contraheret. *Celebrare divinum Officium* (inquit S. Thomas (*g*)) *in Eccleſia, eſt actus ſpiritualis ex parte principii; competit enim alicui ex hoc, quod eſt Clericus. Et ideo ſimoniam committit, qui hujuſmodi actum vendere intendit; in qualibet enim venditione pretium accipitur quaſi finis: ſi enim hujuſmodi diſtributiones recipit quaſi finem ſui operis principaliter intentum, ſimoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad hujuſmodi autem diſtributiones reſpicit ſecundario, non quaſi in finem, ſed ſicut id, quod eſt neceſſarium ad ſuam ſuſtentationem; conſtat, quod non vendit actum ſpiritualem, & ita ſimoniam non committit, nec peccat: ſi enim acceptio diſtributionum non erit in cauſa, quare ad Eccleſiam vadat, ſed propter hujuſmodi determinationis quare nunc vadat, & non alia vice.*

(*e*) De vet., & nova Eccl. diſc. p. 3. l. 2. c. 35.
(*f*) Juris Eccl. univ. t. 1. par. 2. tit. 7. c. 7.

(*g*) In quodlib. 8. qu. 6. art. 1.

Ivo Carnotenſis diſtributiones ejuſmodi primus excogitavit: *Cum in quamplurimis* (inquit (*h*)) *Canonicorum Carnotenſium defuiſſet diſcipline regularis obſervantia, ut de negligentibus facerem diligentes, de tardis aſſiduos ad frequentandas Horas Canonicas, deliberavi apud me, ut darem eis dimidiam Præpoſituram, ut inde fieret quotidianus panis, quem acciperent aſſidui, amitterent tardi; ut quos panis interni dulcedo non movebat, panis corporis refectio provocaret, quamvis eorum annua Præbenda ad hoc ſufficiens eſſe deberet.* Idem quoque jus Pontificium conſtituit (*i*), ac Tridentina Synodus eandem diſciplinam confirmavit. Nam ipſa juſſit (*k*) in ſingulis Cathedralibus, & Collegiatis, ubi deeſſent quotidianæ diſtributiones, vel adeo tenues forent, ut facili negotio contemnerentur, juſſit, inquam, ſeparari ab Epiſcopo, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, tertiam partem fructuum, aliorumque proventuum, quæ tum Capituli Dignitatibus, tum Canonicatibus obtingunt, eamque partem in quotidianas diſtributiones converti: *Quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros Divinis intereſſentes, proportionaliter juxta diviſionem ab Epiſcopo etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato in ipſa fructuum deductione facienda dividatur.* Deinde illud Sacrum Concilium ſubdit: *Non obſtantibus exemptionibus, aut aliis conſuetudinibus etiam immemorabilibus.* Plura in hanc rem Decreta Sacræ Congregationis Concilii Secretarius accurato ſtudio collegit in conſueta pagella, quam typis edidit *in cauſa Nullius, ſeu Terræ Pennæ*, quæ diſceptata fuit die 5. Martii anno 1735. Idem comprobat Tridentina Synodus (*l*). At cum diſtributiones, quibus carere debent Capituli Dignitates, aut obtinentes in Cathedralibus, ſeu Collegiatis Perſonatus, & officia, ſi muneri ſuo deſint, attribuendæ decernantur a Synodo Tridentina *Fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarii*; Hinc ejuſmodi ſanctio adverſari videtur alteri, quam ſuperius indicavimus. Nam diſtributiones abſentium hoc loco *fabricæ Eccleſiæ, aut alteri loco Pio* adjudicantur. Alio autem loco diſtributiones abſentium dividendæ inter præſentes ſanciuntur. Sed omnis repugnantiæ ſpecies tollitur, ſi diſcrimen ſtatuatur inter Dignitates, quæ proventus ſuos ex menſa Capitulari percipiant, & inter Dignitates, quæ ſecretos ab eadem menſa proventus obtinent. Itaque juxta Concilium diſtributiones primarum Dignitatum inter præſentes dividendæ ſunt. Diſtributiones autem aliarum Dignita-

(*h*) Ex ipſius ep. 219.

(*i*) Cap. Licet de Præb. cap. Olim, de verb. ſign. & c. unic. de Cleric. non reſid. in 6.
(*k*) Seſſ. 21. c. 3. de Reformat.

(*m*) Seſſ. 22. c. 3. de Ref.

gnitatum *fabricæ Eccleſiæ*, *ſive alteri loco Pio* conſerendæ. Hæc habet Fagnanus auctoritate Sacræ Congregationis adductus, quæ rem eandem non ſemel definivit (*a*).

(*a*) Cap. Quia nonnulli n. 12. & ſeq. de Cleric. non reſid.

(*b*) Seſſ. 24. cap. 12. de Reform.

Poſtremo Sacrum Concilium ita proſequitur (*b*): *Diſtributiones vero, quæ ſtatutis horis interfuerint, recipiant: reliquæ, quavis colluſione, aut remiſſione excluſa, his careant, juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit Conſuetudinem, quod Sancta Synodus in uſum revocat, non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis, & conſuetudinibus*. Hoc loco duo nominat Concilium, nempe colluſionem, ac remiſſionem. Primum evenit, quando Choro adſcripti ſimul conveniunt ſe tanquam abſentes haud notare, quamvis abſentes revera fuerint. Remiſſio tunc habetur; cum pars una ſponte, ac ſine ulla conventione diſtributiones quotidianas alteri parti remittit, & relinquit. Utrumque Sacrum Concilium graviſſime improbat, atque interdicit. Quamvis autem id ſeverum nimis videatur, ut alteri donare non liceat ea, quæ ſibi aliquis comparavit, tamen parendum omnino eſt, cum hæc juſſa indixerit, qui decernendi facultatem habebat. De his fuſe Suarez (*c*), qui Sacræ Congregationis decretum his verbis conditum recenſet: *Non licet Capitulo aliquo prætextu diſtributiones quotidianas donare, relinquere, aut quavis colluſione remittere alicui, qui ab Eccleſiæ ſervitio abfuerit, vel alias quovis modo diſtributiones legitimas debeat amittere; nec fas ſit cuipiam eas recipere, & ſi acceperit, ſuas ne faciat, ſed eas reſtituere omnino cogatur*. Nos alia quoque decreta ſubjiciemus, nempe in cauſa Terracinæ, quæ propoſita fuit die 13. Januarii anno 1624. (*d*) *Sacra &c. cenſuit, Canonicum, ut proponitur, abſentem punctari debere, non licere Canonicis eadem puncta, ſeu quotidianas diſtributiones remittere, aut condonare, cum ejuſmodi colluſiones, aut remiſſiones penitus ſuſtulerit ejuſdem Concilii Decretum*. Item die 14. Decembris eodem anno petitum illud fuit (*e*): *Quæritur, an Epiſcopus, ſeu Capitulum poſſit condonare diſtributiones quotidianas Canonicis, quibus aliàs non debentur. Sacra &c. cenſuit, non poſſe*.

(*c*) Tom. 2. de Relig. l. 4. de Horis Canonicis c. 10. n. 20.

(*d*) Lib. 12. Decr. pag. 149.

(*e*) Lib. 12. Decr. pag. 231.

Verum, ut his obtemperent Canonici omnes in Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis deſignantur unus, aut plures Punctatores, qui notent abſentes a toto divino Officio, vel a parte ipſius, ut careant penitus diſtributionibus, aut partem tantum ipſarum pro ratione negligentiæ aſſequantur. Neque pateat ejuſmodi Punctatores inane quoddam munus ipſis demandari, eique ſatisfieri, ſi quandam honeſtatis ſpeciem retineant, quæ nempe in eo poſita eſt, ut aliorum metu, vel negligentia, vel ignavia diſciplinam Eccleſiæ pedibus conculcent. Ut falſam hanc ſententiam deponant, ea percurrant, quæ a S. Carolo Borromæo traduntur (*f*): *Punctator ſtudioſe explorat, & in libro punctationum notet omnes, quicumque ii fuerint, qui Sacras Horas, & Divina Officia non obierint, quique contra, quam his, aliiſque Conſtitutionibus præſcriptum eſt, in Choro quidquam fecerint, qui in re ullius non odio, non amore, non ſpe, non metu moveatur. Si aliquem injuria notarit, de ſuo ei ſatisfaciat; ſi vero notandum prætermiſerit, de ſuo item tantundem det, quod in Eccleſiæ uſum convertatur, & integras unius hebdomadæ diſtributiones amittat*.

(*f*) Par. 2. c. 92.

Præcipit itaque S. Carolus non ſolum notari eos, qui ad Horas Canonicas recitandas haud convenerint, ſed præſentes etiam, qui hoc munere rite perfuncti non fuerint; ſed quoniam id ſatis eſſe non videbatur, ne Canonici Chorum dimitterent, eo quod diſtributiones adeo tenues, & exiguæ ſunt in quibuſdam Eccleſiis, ut negligi facile queant, ideo Sacra Congregatio die 17. Septembris anno 1650. ita ſtatuit (*g*): *Sacra &c. cenſuit, non inſervientes Eccleſiæ, nec Divinis intereſſentes, ultra amiſſionem diſtributionum quotidianarum, poſſe ab Archiepiſcopo per mulctas pecuniarias, atque alio Juris remedio compelli*. Quapropter die 7. Junii anno 1659. reſpondit Epiſcopo Caſtellanettæ petenti, an Beneficiariis Eccleſiæ, qui muneri ſuo frequenter deerant, alias pœnas irrogare poſſet, cum diſtributiones quotidianas amittere minimi exiſtimarent; reſpondit, inquam, *licere etiam per alias pœnas* (*h*).

(*g*) Iacenſa Iudren. l. 19. Dec. pag. 21.

(*h*) Lib. 21. Decret. p. 611.

§. VIII.

De illis, qui ob cauſam morbi, aut aliud legitimum corporis impedimentum licet abſentes a choro, diſtributiones tamen percipiunt.

Bonifacius VIII. *Cap. Conſuetudinem, de Clericis non reſidentibus, in ſexto*, quod a Concilio Tridentino renovatum ſuperius diximus (*i*), poſtquam generatim conſtituit diſtributionibus abſentes carere, hæc ſtatim adjungit: *Exceptis illis, quos infirmitas, ſeu juſta & rationabilis corporalis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret*. Has duas primas cauſas explicabimus, de tertia vero inferius verba faciemus.

(*i*) Cap. 12. ſeſſ. 24. de Reform.

Eccleſia Parens amantiſſima morbo vexatos ſumma humanitate, ac pietate proſequitur. Hinc Sacra Congregatio die 15. Aprilis anno 1611. juſſit: *Eos, qui abſunt a ſervitio chori ob infirmitatem, vel aliam cauſam, percipere debere diſtributiones quotidianas ſui Canonicatus, perinde ac ſi ſtatis horis intereſſent; percipere etiam augmentum diſtributionum, quas amittunt illi, qui Divinis non interfuerint* (*k*). Immo cum petitum fuiſſet die 2. Decembris anno 1666. (*l*): *Primo, an diſtributiones quotidianas lucretur Canonicus, vel Beneficiatus, qui ſolitus cæteroquin inſervire, a civitate legitimo vacationis tempore diſcedens, in vicinum oppidum (unde ſub finem dictæ vacationis poteſt opportune ſe reddere ad ſervitium Eccleſiæ) ſe contulit, ibique ſuperveniente infirmitatis corporalis impedimento ita continetur, ut ad civitatem redire, & choro intereſſe non valeat: & quatenus affirmative: Secundo, an hoc locum habeat, quamvis in Eccleſia vigeat contraria conſuetudo*. Eadem Congregatio reſpondit: *Ad primum, lucrari; Ad ſecundum, non habere locum, ſi conſuetudo ſit legitime præſcripta* (*m*).

(*k*) Lib. 91. Decret. p. 98. a terg.

(*l*) Incauſa Nullius diſtribut.

(*m*) Lib. 25 Decret. pag. 190.

Eccleſia, inquam, tanquam amantiſſima Parens ægrotantibus plurimum indulget, ſed inter morbos haud recenſet leviſſimum etiam capitis dolorem, & quamcumque triſtitiæ cauſam, quæ Canonicum, aut Beneficiarium non impediunt, quin ſuis negociis operam impendant. Quapropter requirit morbum verum, haud fictum, neque levem, ſed gravem; neque id ſatis habetur, ſi Canonici ægrotantes a choro abeſſe conſueverint, dum incolumes erant. Tunc enim abſentia non morbo tribuitur, ſed voluntati, qua putantur inhærere eidem propoſito Eccleſiæ minime inſerviendi. Id Sacra Congregatio die 6. Februarii anno 1627. probavit (*n*): *Diſtributiones quotidianas ita demum Oratori ægroto deberi, ſi alias Eccleſiæ ſolitus erat inſervire, cujus juſtificatio remittitur conſcientiæ Epiſcopi*. Idem confirmavit die 12. Septembris anno 1648.

(*n*) Incauſa Mantuana L. 13. decr. pag. 172.

1648. (*a*) *Sacra &c. cenſuit Canonicos infirmos non lucrari diſtributiones quotidianas pro duabus Horis primis, quibus intereſſe minime conſueverunt*. Idem contigit die 5. Martii anno 1667. (*b*): *Sacra &c. cenſuit, Oratori dandam eſſe declarationem alias editam ſequentis tenoris: Congregatio Concilii cenſuit, Canonico infirmo, durante ejus infirmitate, quamvis choro non interſit, deberi fructus omnes ſui Canonicatus, necnon diſtributiones quotidianas, non ſecus ac ſi omnibus Horis Divinis perſonaliter intereſſet, dummodo ante infirmitatem fuerit ſolitus inſervire. Cæterum infirmitatem ipſam coram Judice probandam*. Eadem prorſus docent Panimollus (*c*), ac Paſſarinus (*d*), qui etiam addit (*e*): *Poſſet tamen dari caſus, quod infirmitas permitteret Canonicos aliquantiſper ex cauſa ſanitatis exire e domo, & non permitteret adeſſe choro; unde in his arbitrium boni viri debet attendi*.

(*a*) In cauſa Ferentien. l. 8. decr. pag. 102.
(*b*) In cauſa Reatina l. 25. decret. pag. 343.
(*c*) Decis. 20. annot. 9. n. 62.
(*d*) Cap. Conſuet. regul. 4. concl. 5. n. 90. de Cleric. non reſid. in ſexto.
(*e*) Num. 9.

Equidem Paſſerinus jure merito rem totam *arbitrio boni viri* relinquendam judicavit: ex hoc tamen deprehenditur non ita frequenter exiſtimari oportere tanquam in choro præſentem, qui ſe ægrotum fatetur, ſed urbem circumire poteſt; nam illud *aliquantiſper* a Paſſarino indicatum non probaretur: neque veluti præſens haberi debet, qui morbi ſpecie domum ſuam diurna luce non deſerit, nocturno vero tempore frequentes cœtus adire non metuit, uti ſatis experientia demonſtrat. Cœcus quidem Canonicus inter ægrotantes numerandus eſt, ipſi plura Sacræ Congregationis decreta ſuffragantur: *Non teneri* (ipſa reſpondit) *horis Canonicis intereſſe*) videlicet cœcum indicat) *nec in choro eam Officii partem, quam memoriter tenet, recitare, & nihilominus lucrari diſtributiones quotidianas, perinde ac ſi intereſſet*. In controverſiam venit, utrum cœco diſtributiones ab eo die concedi deberent, quo lumen oculorum amiſit, an vero a die, quo ſe tanquam præſentem æſtimari velle declaravit, Sacra Congregatio die 29. Januarii anno 1661. reſpondit (*f*) tribuendas cœco diſtributiones a die, quo lumine caruit. Alia quoque controverſia excitata fuit, an cœcus alium ſufficere debeat in locum ſuum, ut Miſſarum oneri, quæ eum Canonicatu junguntur, ſatisfaciat, ſed Sacra Congregatio id minime probavit, uti conſtat ex iis, quæ ſubjicimus: *Joannes de Abreu Portionarius Collegiata de Barſellos, viſu orbatus, ſupplicat pro exemptione a ſervitio chori, & interim omnes fructus, & diſtributiones quotidianas percipere. Sacra &c. cenſuit danda eſſe decreta hac de re edita, & ſignanter in Mercatelli die 8. Januarii 1597. tenoris ſequentis: Sacra &c. cenſuit, oratorem, ſi vere cœcus exiſtit, a celebratione Miſſarum in Collegiata prorſus immunem eſſe, neque alium ſui loco, cum ſit legitime impeditus, ſubſtituere teneri*. Alia quoque decreta rem eandem confirmant (*g*).

(*f*) Lib. 22. decret.
(*g*) Lib. 15. decret. p. 189. & l. 40. p. 434. & ſeqq.

Ad illos jam deveniamus, qui intereſſe nequeunt Divinis Officiis ob juſtum, ac legitimum corporis impedimentum, & quibus diſtributiones quotidianas percipere licet. Inter hos merito recenſendi videntur, qui abſunt a Cathedrali, vel Collegiata, eoquod peſtis in eo loco vehementer graſſetur. Equidem die 9. Novembris anno 1630. hanc quæſtionem Sacra Congregatio diligenter examinavit (*h*), ac ſtatuit, quæ ſequuntur: *Sacra &c. cenſuit, Canonicis cauſa peſtis abſentibus deberi quotidianas diſtributiones, ſi peſtis graſſetur, & petentes ſoliti ſint inſervire, & probetur legitima conſuetudo, quod diſtributiones hujuſmodi dentur abſentibus ex juſta cauſa. Quando autem dicatur peſtis graſſari, ut ſit juſta cauſa abſentia, judicio Epiſcopi eſſe relinquenda*.

(*h*) In cauſa Mediol. l. 14. decret. pag. 117.

Secundo, diſtributionum participes eſſe queunt illi, quibus ob inimicitias, atque injurias in chorum venire non permittitur, modo tamen has injurias immerito patiantur, & ante illas in choro frequentes eſſe conſueverint. Ita S. Congregatio poſt accuratum examen definivit (*i*)

Tertio, illis pariter has diſtributiones Sacra Congregatio permiſit die 23. Septembris anno 1685. (*k*), qui carceribus injuſte detinentur: *Sacra Congregatio ſæpius cenſuit, indebite carceribus detento deberi diſtributiones quotidianas, non ſecus ac ſi ipſe continuo Eccleſiæ inſerviſſet*. Eadem Congregatio pluries reſpondit, tunc aliquem carceribus injuſte detentum fuiſſe, cum id declaravit ſententia Judicis, quæ tamen in rem judicatam tranſiit (*l*). Quapropter *in cauſa Romana diſtributionum*, cum ſententia Judicis quemdam Canonicum ab omni criminis ſuſpicione liberum vindicaſſet, tamen ipſe Canonicus diſtributiones, quas petebat, accipere non potuit, eoquod Fiſcus provocationem interpoſuerat. Nam die 5. Februarii Sacra Congregatio reſpondit: *Expectandum, quid ex provocatione interpoſita contingeret*.

(*i*) In cauſa Majoric. diſtribut. die 14. Ap. 1718.
(*k*) Lib. 25. decret. p. 403.
(*l*) In cauſa Mediolan die 9 Mart 1629. l. 14. decr. p. 41.; In Cauſa Sinveſſ 10. Sept. 1672. lib. 27. decret. p. 500 In Cauſa Terracin. 19. Febr. 1669 l. 20. dec. f. 167. In Cauſa Catanzar. 22. Sept. 1663 l. 23. dec. p. 642.

Verum, quid nomine propitiæ ſententiæ intelligi debeat Sacra Congregatio plane declaravit die 21. Junii an. 1664. (*m*): *Sacra &c. cenſuit, oratori dandam eſſe declarationem ſæpe alias editam tenoris ſequentis: Congregatio Concilii cenſuit, Canonicum primo inquiſitum, & deinde uti innocentem per ſententiam definitivam, qua in rem judicatam tranſivit, abſolutum, percipere debere diſtributiones quotidianas totius temporis, quo hanc ob cauſam Divinis intereſſe non potuit*. Congruunt alia pariter decreta, ac potiſſimum illud, quo reus abſolvitur, *tanquam repertus non culpabilis* (*n*), & illud etiam, quo reus abſolvitur, *ex hactenus deductis*. Ita contigit in alia cauſa Arianen. die 28. Aprilis anno 1635. (*o*). *Sacra cenſuit, Canonicos primo inquiſitos, & deinde abſolutos uti non culpabiles per ſententiam, licet cum clauſula: ex hactenus deductis: debere utique percipere diſtributiones quotidianas totius temporis, quo talem ob cauſam Divinis intereſſe non potuerunt*. Idem reſponſum fuit in cauſa Ferentina die 2. Auguſti anno 1721. (*p*). Aliquando reus abſolvitur illis verbis *non moleſtetur*, uti pluries evenit (*q*). Aliter tamen eſt, ſi reus abſolvitur illa formula: *ex quo ſatis*, quemadmodum eadem Congregatio die 19. Novembris anno 1669. (*r*).

(*m*) In cauſa Rapol. l. 24. decr. p. 190.
(*n*) Lib. 15. decr. pag. 191.
(*o*) In cauſa Camerin. 22. April. an. 1673. l. 28. decret.
(*p*) Lib. 71. decret. p. 114.
(*q*) In cauſa Theat. diſtrib. an. 1667. l. 17 decret. p. 420. In Retina diſtrib. 4. die Maji an. 1708. l. 58. decret. pag. 358. In Lucana 22. Julii an. 1718. l. 6'. decret. pag. 308.
(*r*) In cauſa Capuana diſtribut. l. 26. decr. pag. 123. a tergo.

§. IX.

De percipientibus diſtributiones, licet abſentes fuerint, eoquod abſentia cum Eccleſiæ utilitate jungatur.

JAm ſuperius diximus permitti a Bonifacio VIII. diſtributiones etiam abſentibus a choro, ſi utilitas ex hoc in Eccleſiam dimanet. Equidem magnæ difficultates in abſentes hujuſmodi ex jure communi deſumuntur. Bonifacius VIII. *cap. unic. de Clericis, non reſidentibus in ſexto* diſtributiones illis impertit; ſed *capite, Cum non deceat, de electione in ſexto* contrarium decernitur. Canonum Interpretes maxime laborant, ut hæc duo repugnantia ſimul conjungant; ſed omiſſis cæteris nos adfirmamus tribuendas eſſe diſtributiones illi Canonico, qui ob utilitatem Capituli, ſive Eccleſiæ chorum dimiſerit. Equidem in cauſa Panormitana anno 1588. Sacra Congre-

gregatio : *Cenſuit deberi oratori diſtributiones quotidianas pro tempore , quo vere abſuit pro negotiis Capituli* (*a*). Reliqua decreta , quæ magis obvia ſunt , prætermittimus ; illud ſolum recenſemus , quod conditum fuit anno 1598. , cum cauſa Epiſcopi Hiſpalenſis , ejuſque Capituli ageretur : *Quod ſi ex cauſa negotiorum Capituli recedere voluerint* (Canonici nempe , aut alii choro addicti) *percipere tam fructus Præbendæ , quam diſtributiones , nec eſſe neceſſariam licentiam Archiepiſcopi , ad cujus tamen officium pertinebit examinare , an cauſa negotiorum vere ſubſit , & quaſcumque colluſiones , & illicitas remiſſiones inter Canonicos prohibere* (*b*).

Tridentina Synodus in Eccleſiis Metropolitanis , Cathedralibus , & Collegiatis inſignibus Præbendam Theologalem ſtatuendam percipit (*c*). Canonicus vero Theologus qua die legere debet , ſi abſit a choro ob manifeſtam Eccleſiæ utilitatem , ejuſdem diei diſtributiones aſſequitur . Ita reſpondit anno 1589. (*d*) Sacra Congregatio in cauſa Mediolanenſi : *Sacra cenſuit , Theologo pro tota die , qua legit , deberi diſtributiones quotidianas*. Die autem 18. Junii anno 1622. (*e*) ſic decrevit (*f*): *Ad tertium , Theologum qua die legit , diſtributiones quotidianas lucrari , tametſi a choro legitime vacare poſſit*. Inſuper ex eodem ſacro Concilio ad rem probandam exemplum Pœnitentiarii depromatur : *In omnibus etiam Cathedralibus Eccleſiis , ubi id commode fieri poterit , Pœnitentiarius aliquis cum unione Præbendæ proxime vacaturæ ab Epiſcopo inſtituatur , qui Magiſter ſit , vel Doctor , aut licentiatus in Theologia , vel in Jure Canonico , & annorum quadraginta , ſeu alias , qui aptior pro loci qualitate reperiatur , qui dum Confeſſiones in Eccleſia audiet , interim præſens in choro cenſeatur* (*g*). Id autem privilegium Sacra Congregatio conceſſit etiam Canonico , quem Epiſcopo ad confeſſiones fidelium excipiendas loco Pœnitentiarii ſuffecit : *Sacra cenſuit , oratori ita in locum Pœnitentiarii ad audiendas Confeſſiones ex neceſſitate , & ex legitima cauſa ab Epiſcopo deputato , dum tempore deputationis Confeſſiones actu audit , deberi diſtributiones quotidianas , non ſecus ac ſi Divinis in choro intereſſet* (*h*). Quapropter , ſi Pœnitentiarius , aut Canonicus in ejus locum ſubrogatus in adminiſtrando Pœnitentiæ ſacramento non fuerint impediti , cum Divina Officia in choro celebrantur , cum reliquis convenire debent , quod ſi facere omiſerint , diſtributiones amittunt : *Sacra cenſuit , Pœnitentiarium , quando non eſt impeditus in munere Confeſſionis , intereſſe debere Divinis Officiis* (*i*). Barboſa de Pœnitentiario ſcriptum ita reliquit (*k*) : *Pœnitentiarium pro præſente in Choro habendum eſſe dum audit Confeſſiones in Eccleſia , ſive in Confeſſionario , ſive extra ; non tamen pro tempore , quo reſidet in Confeſſionario , nec audit Confeſſiones , aliis in choro Divina celebrantibus ; nec ſi idem dixerit Miſſam , aut ſi privatim Officium dicat , etiam ut opportunius Confeſſiones audiat , cenſendum eſſe præſentem in choro*.

Idem Tridentinum Concilium decernit (*l*): *Quod ſi alicui ex prædictis dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus , vel Collegiatis , de jure , ſeu conſuetudine , juriſdictio , adminiſtratio , vel officium non competat , ſed juxta civitatem in diœceſi Curam animarum immineat , cui is , qui dignitatem obtinet , incumbere voluerit , tunc pro tempore , quo in Curata Eccleſia reſederit , ac miniſtraverit , tanquam præſens ſit , ac Divinis interſit , in Eccleſiis Cathedralibus , ac Collegiatis habeatur* . Igitur , qui Canonicatum , ipſique conjunctam obtinet Parochiam , ſed extra civitatem , ſedem in Parochia tenere debet , & *pro tempore* , quo reſederit in Parochia ac miniſtraverit , tanquam in choro præſens habetur , ita ut præbendæ quidem fructus , non vero diſtributiones conſequatur . Id ſanxit S. Pius V. (*m*) , idemque Fagnanus (*n*), & Gonzalez (*o*), ſapienter advertunt . Aliter tamen ſe res habet , ſi quis Canonicatum , & adnexam animarum curam in eadem Eccleſia poſſideat . Tunc enim Sacra Congregatio ita conſtituit (*p*): *Sacra cenſuit , oratorem habentem onus Curæ animarum annexum , ſi tempore , quo Divina Officia celebrantur , audiat Confeſſiones , vel alia ad ipſam Curam ſpectantia exerceat , lucrari debere diſtributiones quotidianas , etiamſi Divinis non interſit* . Idem ſancitum eſt die 19. Septembris anno 1643. (*q*) : *Sacra cenſuit , Præpoſito Eccleſiæ Collegiatæ Caſtri novi , cui annexa eſt Cura animarum cum adminiſtratione Sacramentorum , deberi diſtributiones quotidianas tempore Divinorum Officiorum , ſi eo tempore ſit in actu dictam Curam exercendi , & Sacramenta miniſtrandi* .

(a) Lib. 5. decr. pag. 104.
(b) In cauſa Senub. an. 1589. l. 5. d. p. 187.
(c) Seſſ. 5. de Ref. c. 1.
(d) Lib. 6. decr. p. 71. a tergo.
(e) In cauſa Lunenſi . (f) Lib. 12. d. p. 105.
(g) Cap. 8. ſeſſ. 24. de Reform.
(h) In cauſa Luc. die 20. Martii an. 1635. l. 15. decret. p. 185.
(i) In cauſa Fan. die 24. Jan. an. 1642. l. 16. decret. p. 132.
(k) Seſſ. 24. c. 8. n. 20. de Refor. Sac. Conc. Trid.
(l) Seſſ. 24. c. 3. de Ref.
(m) Conſt. 81. in Bull. tom. 2.
(n) C. Lic. n. 67. de Præbend.
(o) Super regul. 8. Cancellar. gloſſ. 6. n. 268. & ſeq.
(p) In cauſa Mediolan. præp. die 13. Febr. an. 1639. l. 16. decret.
(q) In cauſa Torton. l. 17. decr. p. 230.

Conceditur Epiſcopis accerſere unum , vel duos Canonicos , qui ipſis inſerviant (*r*) , non ſolum ex Cathedrali , ſed etiam ex Collegiatis , uti Sacra Congregatio reſpondit die 1. Septembris anno 1663. Alio autem loco (*ſ*) Beneficiarios , aut Manſionarios Cathedralis , aut Collegiatæ ad hoc munus eligi poſſe decernit : *Sacra cenſuit , Epiſcopis licere pro ſuo ſervitio adhibere etiam Beneficiatos tam Eccleſiæ Cathedralis , quam Eccleſiæ Collegiatæ ſuæ diœceſis , ideoque declarationes hujus Sacræ Congregationis extendi etiam ad hujuſmodi Beneficiatos ; ita tamen , ut ultra duos non adhibeant* (*t*).

Illis tantum Canonicis , vel Dignitatibus uti nequit Epiſcopus , quæ gerunt animarum curam , uti Faliſcorum Epiſcopo die 26. Aprilis anno 1659. indictum fuit (*u*) ; nequit etiam Coadjutoris operam ſibi depoſcere , quemadmodum deprehenditur ex hoc Sacræ Congregationis decreto , quod promulgatum eſt die 15. Januarii anno 1684.

(r) In decr. de cæt., de Cler. non reſid.
(ſ) In cauſa Cajetana ſerv. l. 23. dec. p. 199.
(t) In cauſa Avenion. die 7. Jan. an. 1640. l. 16. decr. p. 317.
(u) Lib. 22. decret. p. 318.

DUBIUM SERVITII CHORI.

EX privilegio in corpore Juris clauſo , licet Epiſcopo uti opera duorum Canonicorum , qui ſervitio hujuſmodi durante reputatur præſentes ad effectum lucrandi fructus ſuarum Præbendarum , juxta cap. De cætero , de Clericis non reſidentibus , cum concordantibus . Hoc poſito , quærit Epiſcopus Calaguritanus , an vigore dicti privilegii poſſit uti opera Canonici Coadjutoris , qui itidem ſervitio durante reputetur præſens ad effectum prædictum . Sacra &c. cenſuit negative reſpondendum .

Sed advertendum eſt , quod eadem Congregatio de Canonicis Epiſcopo inſervientibus definiit anno 1587. (*x*) : *Sacra cenſuit , Canonicos inſervientes Epiſcopis lucrari fructus Præbendarum , non autem quotidianas diſtributiones* . Item ſanxit die 22. Aprilis anno 1679. (*y*): *Sacra cenſuit , dandam eſſe declarationem alias editam tenoris ſequentis : Sacra cenſuit , unum vel duos Canonicos Epiſcopo inſervientes , juxta privilegium ad favorem Epiſcoporum in cap. De cætero , de Clericis non reſidentibus , lucrari Præbendam ſuorum Canonicatuum , non tamen diſtributiones quotidianas ; ſi vero redditus omnes ipſius diſtributionibus conſtent , duas tantum ex illarum tribus partibus lucrari* .

Aliquando tamen contingit , ut Canonici Epiſcopo inſervientes , licet abſint a choro , diſtributiones percipiant , veluti ſi Divinis Officiis intereſſent . Exemplum ſumitur ex illis Cano-

(x) In cauſa Colon. l. 4. dec. p. 269.
(y) In cauſa Sor. l. 30. dec. p. 301.

Canonicis, qui Epiſcopi juſſu, & loco Romam veniunt ad limina Apoſtolorum inviſenda, vel ipſum Epiſcopum Romam ob eandem cauſam comitantur, uti Sixtus V. decrevit. Porro id certum eſſe, & comprobatum experientia conſtat apertiſſime ex variis Sacræ Congregationis decretis (*a*), ac præſertim die 1. Octobris anno 1672. *Sacra cenſuit, deberi diſtributiones quotidianas tempore acceſſus, manſionis, & regreſſus Viſitationis Sacrorum Liminum, quod tempus conſtituit eſſe trium menſium* (*b*). Attamen hoc privilegio non gaudent Canonici, qui Epiſcopum ſequuntur diœceſim ſuam perluſtrantem. Ita reſpondit Sacra Congregatio die 5. Decembris anno 1626. (*c*): *Canonices ſuum Epiſcopum in Viſitatione Liminum comitantes, diſtributiones quotidianas lucrari debere; comitantes vero in Viſitatione diœceſis, ſi omnes fructus, at ſupponitur, in diſtributionibus quotidianis conſiſtant, lucrari duas partes, amiſſa tertia, quæ inſervientibus accreſcat.*

(*a*) In Ariminen. die 18. Sep. anno 1626. lib. 13. decret. p. 346. In Regien. 18. Dec. anno 1627 lib. 13. dec. fol. 162.
(*b*) In Pennen. lib. 27 decr. p. 512
(*c*) In cauſa Sulmonen li. 13. decr. a. 329.

In Tridentina Synodo præ cæteris hæc Canonicis indicuntur, nempe ut *compellantur Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, aſſiſtere, inſervire* (*d*). Hinc ortæ ſunt plures controverſiæ, utrum univerſum Capitulum, an pars ipſius ſolum convenire debeat, quoties in Cathedrali Epiſcopus exercet Pontificalia. Quare anno 1573. Sacra Congregatio rem definivit his verbis (*e*): *An retinentes Dignitates, Canonicatuſque in Cathedrali Eccleſia Epiſcopo Pontificia obeunti omnes aſſiſtere teneantur, vel major pars ſuppetat: & poſito quod non, an recuſantes aſſiſtere mulctari poſſint. Sacra &c. cenſuit, omnes teneri, ſalvis tamen ſingulorum legitimis vacationibus.* Cum Epiſcopus indicit Pontificalia, ſatis eſſe Canonici non ſemel contenderunt, ſi Sacerdos, ac duo de more Canonici, ac Diaconus aſſiſtant; nec omnino requiri, ut alius ex Canonicis munere Subdiaconi fungatur. Id autem verbis ipſis Pontificalis oſtendere nitebantur Mutinenſes Canonici, qui hanc quæſtionem excitarunt; ſed anno pariter 1573. Sacra Congregatio illis reſpondit: *Teneri inſervire etiam in munere Subdiaconi* (*f*).

(*d*) Seſſ. 24. c. 12.
(*e*) In cauſa Tudertin. l. 1. decret. p. 110.
(*f*) Lib. 1. decr. p. 94.

Sed illud majori ſtudio, & contentione diſceptatum fuit, an iidem Canonici, nempe Diaconus, Subdiaconus, & Sacerdos aſſiſtens, qui operam præbent ſuam Epiſcopo in Cathedrali ſolemni ritu celebranti, an, inquam, iidem Miniſtri præſto eſſe debeant Epiſcopo Sacras Ordinationes extra Cathedralem obeunti, vel ibidem Pontificalia gerenti; an ſolum intereſſe oporteat duos Canonicos, & Archidiaconum, qui præſentes eſſe conſueverunt, quoties Epiſcopus in ſua Cathedrali generalem ordinationem inſtituit. Sacra igitur Congregatio non ſemel reſpondit debere Miniſtros, quos ſuperius explicavimus, inſervire Epiſcopo, quoties in urbana Eccleſia, vel ſuburbana obire velit Pontificalia (*g*). Tandem ex decreto, quod ſubjicimus multa alia declarantur, quæ in dubium revocari poſſunt.

(*g*) Die 26. Nov. an. 1614. lib. 11. decr. p. 185. & in cauſa fori Corn. die 30. Mar. & die 17. Ap. an. 1649. li. 18. dec. pag. 603. & 614.

LICIEN.

AN Decretum Sacri Concilii cap. 12. Seſſ. 24. de Reformatione locum habeat, dum Epiſcopus in ſua Eccleſia Cathedrali aſſiſtit cum Cappa Miſſæ, & Divinis Officiis diebus Dominicis & feſtivis, etiam non ſolemnibus, & diebus ferialibus Quadrageſimæ.

Secundo, an locum habeat, quando Epiſcopus in aliis Eccleſiis ſibi ſubjectis, in Civitate exiſtentibus, Pontificaliter celebrat, vel paratus aſſiſtit cum Pluviali & Mitra, aut cum Cappa Divinis Officiis, & Miſſæ ſolemni, vel alia Pontificalia exercet tam occaſione alicujus Sancti, qui in ipſis Eccleſiis ſolennizatur, quam alia occaſione, ſi numerus ſufficiens Canonicorum & Miniſtrorum in Eccleſia Cathedrali remaneat.

Tertio, an habeat locum, cum Epiſcopus cum Cappa in Eccleſia Cathedrali aſſiſtit Concioni, quæ ſolita eſt haberi poſt Miſſam Conventualem diebus Quadrageſimæ, & etiam aliis intra annum.

Quarto, an ſimiliter habeat locum, quando Epiſcopus intervenit cum Cappa Concioni, quæ habetur in aliis Eccleſiis Civitatis etiam exemptis diebus feſtivis, vel ferialibus Quadrageſimæ, & intra annum, aut ſi ſaltem duo ex iis compelli poſſint ad ſibi aſſiſtendum hinc inde a ſua Sede, & ſi iſti duo debeant eſſe digniores, dummodo non ſint legitime impediti, ſeu illi, qui ſolent aſſiſtere in Eccleſia Cathedrali, vel omnes per turnum alternis vicibus.

Sacra &c. ad primum reſpondit, Decretum Sacri Concilii cap. 12. verſ. Omnes vero Seſſ. 24. habere locum.

Ad ſecundum & tertium, iiſdem habere locum.

Ad quartum reſpondit, locum non habere. Die 17. Auguſti 1641. lib. 16. Decretor. pag. 582. & 583.

Sed ad rem propoſitam redeamus: certum omnino videtur Canonicis inſervientibus Epiſcopo juxta perſcriptum a Concilio Tridentino, & a decretis Sacræ Congregationis tribuendas eſſe diſtributiones, ſi hoc neceſſario munere impediti choro intereſſe nequeant, uti ſancitum fuit in cauſa fori Cornelienſis. Hinc autem ſequitur eoſdem Canonicos carere diſtributionibus, ſi Epiſcopo privatim rem Divinam facienti inſerviant: *Quæritur, an Canonici inſervientes Epiſcopo Miſſam privatam celebranti lucrentur diſtributiones quotidianas. Sacra &c. cenſuit non lucrari* (*h*). Item die 3. Februarii anno 1629. in cauſa Amerina (*i*): *Sacra cenſuit Canonicis Epiſcopo Pontificaliter celebranti aſſiſtentibus deberi diſtributiones quotidianas, non autem inſervientibus Epiſcopo diœceſim viſitanti, vel Miſſam privatam celebranti.* At ſilentio præteriri non debet, quod petitum fuit a Sacra Congregatione die 6. Februarii anno 1734. videlicet (*k*): *An Canonicis Eccleſiæ Cathedralis aſſiſtentibus Epiſcopo Pontificalia exercenti, vel in ſuo palatio, vel in aliis Eccleſiis ſuæ diœceſis, debeantur anniverſariorum emolumenta, quæ ex voluntate Fundatorum diſtribui conſueverunt ſolum inter præſentes. Et, quatenus negative, an ſit conſulendum Sanctiſſimo pro conceſſione Indulti ex gratia in caſu &c.* Reſponſum fuit ejuſmodi: *Ad utrumque negative.*

(*h*) Die 25. Jan. ann. 1625. li. 12. decr. p. 255 a terg.
(*i*) Lib. 14. decr. p. 17.
(*k*) In cauſa Bolanen

Poſtremo Clemens XI. diſtributionum participes eos quoque Canonicos declaravit (*l*), qui certis per annum diebus in ædem Regularium ſecedunt, ut vacent ſpiritualibus exercitiis; illis, inquam, diebus, licet in chorum non veniant, tamen diſtributiones Pontificis privilegio conſequuntur; ſed multas conditiones Pontifex requirit, primum, ut Epiſcopi facultas pro hac re gerenda prius obtineatur; Secundo, ne receſſus ejuſmodi tempore Adventus, Quadrageſimæ, vel in Feſtis magis ſolemnibus ſtatuatur; Tertio, ne omnes ſimul Canonici has pias exercitationes ſuſcipiant, aut ſeorſim, ita ut nullum Divinis Officiis in choro detrimentum inferatur. Illud etiam prætermittendum non eſt fructus, ac diſtributiones a Canonicis etiam, & Manſionariis jure percipi, qui liberi, & immunes a choro declarati ſunt, & qui Coadjutorem ſibi adlegerunt.

(*l*) In Bull. pag. 547.

Equi-

Equidem a jure communi non decernitur illud privilegium, ut immunitatem a choro obtineat, & fructus, ac diſtributiones accipiat, qui per annos quadraginta Eccleſiæ inſerviit (*a*); Sed cum nonnulla peculiarium Eccleſiarum ſtatuta idem privilegium impertirent, Gregorius XIV. ductus etiam conſilin Sacræ Congregationis Concilii eadem ſtatuta minime improbanda cenſuit (*b*). Hinc Sacra Congregario immunitatem hanc generatim elargitur Canonicis, ac Beneficiariis, qui per annos quadraginta aſſiduo, ac laudabiliter munere ſuo perfuncti fuerint. Argumentum de his immunitatibus antea difficile, implicatumque valde fuerat, ſed expedire difficultates magno ſtudin curavimus, cum in Sacra Congregatione Concilii Secretaril munus ageremus. Plura decreta ſuper bac re condita ſimul collegimus, ut leges quædam generales ex illis conficerentur; uti contigit die 14. Septembris an. 1718. Primo, decretum ſuit Canonicos immunes, neque in chorum convenire, neque ullius Reſidentiæ legibus teneri; Secundn, pro mercede vitæ anteactæ, rerumque præclare geſtarum percipiendos eſſe ab illis, licet abſentibus, fructus, diſtributiones, & augmentum diſtributionum, quod dimanat ex aliorum abſentia, qui ſine legitima cauſa chorum dimittunt; Tertio, ſi divinus cultus aliquid detrimenti capiat Canonicns immunes revocari poſſe ab Epiſcopo, ut reſideant, & choro interſint.

(*a*) Navar. conſ. 12. li. 3. de Cler. non reſid.
(*b*) Garzia de Benefic p. 3. c. 2. ſ. 2 n. 344.

Juxta ſacros Canones, Synodumque Tridentinam haud permittuntur Coadjutores ea conditione, ut ad Canonicatus, vel inferiora Beneficia admittantur (*c*). Nam hujuſmodi Coadjntoriis alienæ mortis deſiderium inhærere ſolet, quod maxime adverſatur capiti. *Deteſtanda, de conceſſione prabendæ, in ſexto*. Attamen Romani Pontifices, qui ſnlum id poſſunt, aliquando Coadjutores concedunt, ita ut in Canonicatus, & inferiora Beneficia deinde ſubrogentur (*d*). Petitum fuit die 2. Maji anno 1643. *An Canonicus ſenio confectus, cui datus eſt Coadjutor cum clauſula, quod, Coadjutor impotente, aut inſervire nolente, teneatur Coadjutor inſervire, ſi hujuſmodi Coadjutor poſtea gravi infirmitate oppreſſus, adeo ut de illius ſalute nulla fere ſpes adſit, & ſic inſervire non valeat, teneatur idem Coadjutus per ſe ipſum inſervire, ad effectam percipiendi diſtributiones quotidianas*. S. autem Congregatio in hunc modum definit (*e*): *Coadjutorem non teneri inſervire*. Et inſuper declaravit die 29. Maji anno 1677. Coadjutum immunem eſſe, licet ipſius Coadjutor extra civitatem morbo teneatur: *Hæc Sacra Congregatio cenſuit, Canonicum coadjutum non teneri inſervire in locum Coadjutoris infirmi: ſed quia Coadjutor eſt infirmus extra civitatem, ſupplicatur declarari, an etiam in hoc caſu reſolutio præfata locum habeat. Sacra &c. reſpondit affirmative* (*f*). Inſuper 19. Auguſti anno 1730. Coadjutores petierunt a Sacra Congregatione (*g*): *An lucra provenientia ex punctaturis, & abſentiis Canonicorum, quæ præſentibus accreſcunt, debeantur Canonicis Coadjutoribus, ſive potius Coadjutis in caſu*. His reſponſum datum fuit: *Deberi Canonicis Coadjutis*.

(*c*) Seſſ. 25. c. 7. de Reform.
(*d*) Cabaſſ. Theol., & Prax. Jur. Canon. lib. 1. c. 18. n. 4.
(*e*) Lib. 17. dec. p. 177
(*f*) Lib. 29. dec. p. 414.
(*g*) In Romana Diſtribut.

§. X.

De his, qui immerito contendunt percipere diſtributiones ob peculiarem aliquem titulum.

Superius adfirmavimus Canonicos vacationum menſibus, duos item Canonicos, aut Manſionarios accitos ab Epiſcopo, ut ipſi inſerviant, fructus quidem, non vero diſtributiones aſſequi, licet ob has cauſas legitimas choro abfuerint, nunc ſuperaddimus Canonicum, cui munus Vicarii Generalis Epiſcopus demandavit, & Canonicum examinatorem Synodalem, Canonicos pariter, qui Tribunali Sancti Officii, aut Cameræ Apoſtolicæ inſerviunt, aut eos, qui pias ſuſcipiunt peregrinationes, vel qui docent jus Pontificium, & Theologiam, aut his diſciplinis excolendis operam impendunt, hos, inquam, Canonicos, niſi choro interſint, diſtributionibus carere, quamvis ob allatas cauſas chorum dimittant.

Afferamus pro ſingulis decreta Sacræ Congregationis, ac primum die 17. Decembris anno 1627. de Canonico Vicario Generali ita ſtatuit (*h*): *Sacra &c. reſpondit, Canonicum inſervientem Epiſcopo in officio Vicarii non lucrari diſtributiones quotidianas pro illis Divinis Horis, quibus non interſit*. Item die 9. Maji anno 1671. (*i*) *Sacra &c. inherendo declarationibus alias factis, reſpondit, Canonicum inſervientem Epiſcopo in officio Vicarii, non lucrari diſtributiones quotidianas pro illis Horis Divinis, quibus non interſit*.

De Canonico examinatore Synodali die 20. Septembris anno 1642. hæc ſancita habentur: (*k*) *An Canonici, qui ſunt Examinatores Synodales, ſi non interſint choro occaſione aſſiſtendi Examini, lucrentur diſtributiones quotidianas, non aliter ac ſi Divinis intereſſent. Sacra reſpondit, non lucrari*. Id tamen definitum antea fuerat die 19. Junii anno 1638. (*l*): *Canonicum Examinatorem Synodalem, vacatum ad intereſſendum Examini pro Parochialibus Eccleſiis vacantibus, vel pro collatione Ordinum tempore, quo Divina Officia celebrantur, ſi eis non interſit, non lucrari diſtributione quotidianas*.

Sed veniamus ad eum Canonicum, qui Tribunali S. Officii inſervit (*m*): *Sacra &c. cenſuit, Canonicum, qui Divinis non intereſt, quantumvis ſit Inquiſitor hæreticæ pravitatis, non lucrari diſtributiones quotidianas*. Si diſtributiones ipſe lucrari velit Apoſtolicum privilegium neceſſario requiritur, uti conſtat decreto Sacræ Congregationis editn die 4. Junii anno 1549. (*n*), quod Garzias recenſet (*o*), ipſumque die 3. Februarii anno 1635. confirmatum fuit (*p*): *Sacra &c. reſpondit, prædictos Miniſtros Sanctiſſimæ Inquiſitionis non lucrari diſtributiones quotidianas, niſi ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ privilegio; ac propterea Oratorem pro eo obtinendo Congregationem Sanctiſſimæ Inquiſitionis adire poſſe*. Sed cum privilegium hujuſmodi conceditur, plerunque addi conſuevit: *pro diebus, & horis*. Tunc autem Tribunalis S. Officii Miniſtro contingunt diſtributiones, quamvis ad chorum non acceſſerit, modo tamen obeundis Sancti Officii negociis occupatus fuerit eo die, & illa hora, qua Divinum in choro Officium prætermiſit.

De Cameræ Apoſtolicæ Adminiſtris hæc reſponſa fuerunt die 22. Auguſti 1672. (*q*): *Dominus Theſaurarius Generalis Cameræ Apoſtolicæ ex hac Sacra Congregatione ſupplex quærit, an Subcollectores ſpoliorum, decimarum*,

(*h*) In cauſa Bitteri lib. 13. dec. pa. 287.
(*i*) In cauſa Tanat. lib. 27. dec. pa. 113.
(*k*) In cauſ. Cremon. lib. 17. dec. p. 81.
(*l*) In cauſa Brixien. li. 10. dec. pa. 18.
(*m*) In cauſ. Civitaten. ann. 1587. li. 9 dec. p. 19.
(*n*) In cauſa Tolet. lib. 18. dec. pag 40. & ſeq.
(*o*) De Benef p. 3. c. 2 n. 36.
(*p*) In cauſa Mediol. lib. 15. dec. p. 156.
(*q*) Lib. 27. dec. p. 272.

rum , aliorumque jurium Cameræ Apoſtolicæ , eorum officio durante , diſtributiones quotidianas lucrentur , quamvis in choro Divinis Officiis perſolvendis minime interſint . Sacra &c. cenſuit , non lucrari , & litteras ſan. mem. Sixti V. datas ſub annulo Piſcatoris 8. *Maji* 1590. *eſſe localet* .

Inſuper in cauſa Tudertina petitum fuit : *An Canonici viſitantes devotionis cauſa Eccleſiam Lauretanam , ac Angelorum de Aſſiſio , aliaque pia hujuſmodi loca , dum in tali ſunt peregrinatione poſſint fructus Præbendæ , & quotidianas diſtributiones lucrari juxta conſtitutionem antiquam ipſius Eccleſiæ , qua eis permittitur , ut ipſi peregrinantes certis diebus & menſibus abeſſe poſſint ab Eccleſia . Sacra &c. cenſuit , non poſſe lucrari quotidianas diſtributiones ; fructus vero Præbendæ poſſe , ſi intra tres menſes a Decreto Concilii Seſſ.* 24. *ca.* 12. *conceſſas fecerint hanc peregrinationem* . Capitulum Ulyſſipponenſe peculiari ſtatuto impertiebat diſtributiones pro certo temporis ſpatio iis Canonicis , qui pias aliquas peregrinationes inirent . Ad Sacram Congregationem ſupplex confugit , ut ipſius auctoritate idem ſtatutum firmaretur ; ſed illa reſpondit in hunc modum

(a) L. 14. dec. p. 553.

anno 1631. (*a*) : *Sacra &c. cenſuit confirmationem petitam nequaquam eſſe concedendam , niſi aliter Sanctiſſimo Domino Noſtro fuerit viſum ; & peregrinare volentes poſſe recurrere ad hanc Sacram Congregationem , quæ juxta ſtylum non denegabit licentiam* .

Equidem (quod supereſt) Magiſtris juris Pontificii , aut Sacræ Theologiæ , & has facultates addiſcentibus multa privilegia a jure communi tribuuntur (*b*) , quæ Tridentina Synodus integra , ac perpetua eſſe voluit (*c*). Attamen hæc privilegia fructus tantum , non ullas diſtributiones elargiuntur : nequa a Sacra Congregatione quidquam impetrari poteſt , quam Præbendæ fructibus non carere . Quod ſi nulli fructus , aut exigui valde fuerint , tum Canonicus privilegium obtinens tertiam partem univerſi proventus amittit , quæ inter præſentes dividitur , ac duas cæteræ partes eidem Canonico tantum ſuperſunt . Hæc docet Fagnanus (*d*), & Cardinalis Petra (*e*) : Innocentius XII. decreto conſtituit (*f*) , ne ejuſmodi privilegia , quæ ſtudiorum cauſa concedi debent , illis , qui vigeſimum quintum annum jam attigiſſent , in poſterum conferrentur , & ne triennii ſpatium ſuperarent . Idem Pontifex die 15. Martii anno 1692. de medio ſuſtulit aliam corruptelam , quæ jam invaluerat . Plures enim non oſtendebant Epiſcopo privilegium , quod impetraverant , ut chorum relinquerent , ſed illud conſolto , ut ajunt , ſacculo conditum ſervabant . Quapropter juſſit Pontifex hanc formulam eidem privilegio ſuperaddi : *Ita ut præſens Indultum , quoad perceptionem fructuum , & diſtributionum , ac pœnas contentas in Sacro Concilio Tridentino , non ſuffragetur , ac ſi conceſſum non fuiſſet , niſi Ordinario Loci , & in Actis illius Cancellariæ præſentetur , ac inſinuetur intra tempus congruum a Secretario præfigendum* (*g*) . Hæc tamen privilegia Coadjutoribus denegantur , uti ſapienter expendit Sacræ Congregationis Secretarius in cauſa *Tarentina Indulti* , cujus examen habitum fuit die 28. Martii anno 1733. ; nam prius expoſuit ſententiam doctiſſimi viri , qui ipſius locum antea tenuerat , & qui Patres Congregationis monuit , cum Indultum *cauſa ſtudii* peteretur a Coadjutore , monuit , inquam , id a jure Pontificio Canonicis permitti , Coadjutorem vero inter Canonicos minime recenſeri ; ſi Coadjutores hujus quoque privilegii participes fiant , cauſam nullam ſupereſſe , cur inſtituantur Coadjutores , cum ob hanc ſolum rationem ipſi debeant eligi , ut nempe loco Canonici coadjuti Divinis Officiis celebrandis interſint ; poſtquam hæc Secretarius , uti dictum eſt , ſapienter expendit , ſtatim commemorat , Indultum *cauſa ſtudii* , quod poſcebatur , conceſſum minime fuiſſe , & quod *Decretum hoc firmavit regulam , quæ ſemper ſervata fuit , rejiciendi conceſſionem Indulti pro abſentia ob ſtudiorum cauſam* . Eadem privilegia *cauſa ſtudii* tribui ſolent illis , qui in publica Accademia optimis facultatibus operam navant . Die 23. Martii anno 1675. Sacra Congregatio quæſtionem , quam hic ſubjicimus hac ſententia diſſolvit (*h*) : *Joannes Petrus Strada Canonicus Collegiatæ Sanctorum Celſi & Juliani , obtento Brevi exemptionis a choro cauſa ſtudii , petit decerni , id non ſolum ſuffragari pro diebus , quibus Anteceſſor legit in publica Aula Sapientiæ , verum etiam quando in ſuis privatis ædibus legit . Sacra &c. reſpondit , ſuffragari etiam pro diebus , quibus Lector legit domi propriæ , dummodo tunc etiam vere & actu ipſo ſtudiis incumbat* .

(b) C. ſuper ſp. de Mag. & c. Cum de div. de Fr. in ſex.
(c) C. 1. ſeſſ. 5. de Ref.
(d) C. Lic. n. 127. de Præbend.
(e) In ſuis pr. Obſ. in conſt. 9. Bon. VIII. n. 20. & ſeq.
(f) In ſuo Bull. p. 262.
(g) L. 2. dec. p. 107.
(h) In cauſa Rom. L. 29. dec. p. 45.

Sed alia plura , quæ contingunt , breviter percurramus : non ſemel Capitulum indicitur , cum Divina Officia celebrantur : conveniunt a choro frequentes Canonici , nec tamen ob hanc cauſam diſtributionibus carere putant . At Sacra Congregatio in cauſa *Oriolen.* pravam hanc conſuetudinem improbavit (*i*) : Quæſitum fuerat undecimo loco : *An tempore celebrationis Divinorum Officiorum poſſint Canonici habere Capitulum* : his reſpondit : *Capitulum non eſſe habendum eo tempore , quo Divina Officia celebrari debent , niſi cauſa urgens in aliud tempus differri non patiatur . Quod ſi ſecus fiat , Canonicos nequaquam lucrari diſtributiones quotidianas pro illis Horis Divinis , quibus non interfuerunt* , Idem ſancitum fuit die 2. Julii anno 1633. (*k*) : *Sacra &c. reſpondit Capitulum non eſſe habendum eo tempore , quo Divina Officia celebrari debent , niſi cauſa aliqua urgens in aliud tempus differri non patiatur . Quod ſi ſecus fiat , Canonicos nequaquam lucrari diſtributiones quotidianas pro illis Horis , quibus Divinis non interfuerunt , & eo caſu poſſe Archiepiſcopum , non obſtante quacumque conſuetudine , ad ſubtractionem fructuum , & ad multas pecuniarias imponendas contra Canonicos procedere* .

(i) L. 14. dec. p. 599.
(k) In cauſa Tuet. L. 14. dec. p. 711.

Frequenter etiam accidit , quod aliqui Canonici tempore Divini Officii chorum dimittunt , ut pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrent , aut rem Divinam faciant . Quapropter anno 1573. Sacra Congregatio juſſu Pontificis hoc decretum promulgavit (*l*) : *Quia quandoque in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis ſunt aliqui Canonici , vel alii Officiales , qui in iiſdem habent Capellanias , vel in titulum , vel tanquam mercenarii , quæritur , an eo tempore , quo in dictis Capellaniis celebrant , diſtributiones recipere debeant , licet abſint a choro , & quid de illis Canonicis , qui celebrant in eadem Eccleſia ſuæ devotionis gratia , an , quando hac cauſa a choro abſunt , diſtributiones recipere poſſint ; & dato , quod non , quid , ſi a Superiore Eccleſiæ eis injungatur , ut eo tempore celebrent . Sanctiſſimus Dominus Noſter etiam ex ſententia Congregationis Concilii declaravit , non poſſe , niſi quando ſic juſſiſſent eorum Superiores , quos tamen admoneri voluit , ut ab hujuſmodi juſſu abſtineant* .

(l) L. 1. dec. p. 51.

Equidem S. Carolus Borromæus hanc Pontificis ſententiam ante oculos habuit , cum ita decrevit (*m*) : *Quicumque , dum alicujus ſtatæ Horæ Officium a choro peragitur , Miſſam cele-*

(m) In 4. Con. Prov. Med. p. 2. c. 93.

X bran-

brando tunc a choro abſuerit, illius Horæ diſtributionis tanquam abſens particeps ne ſit, ut a Sancta Sede Apoſtolica declaratum eſt. Id vero, niſi pro abſentia Sacerdotum, qui in Eccleſia tunc Miſſæ Sacrificium faciant, neceſſitas aliquando inciderit, ut Præfectus Canonicum aliquem Sacerdotem e choro exire, a ſtatæque Horæ Officio abeſſe, Miſſæ celebrandæ cauſa, jubeat, aut niſi a Sede Apoſtolica aliter conceſſum fuerit.

Eam perpetuo viam tenuit Sacra Congregatio; nam die 14. Martii anno 1620. (a): *Sacra &c. reſpondit, Canonicos, dum Horæ Canonicæ recitantur, non poſſe a choro abſcedere ad Confeſſiones audiendas, aut Miſſas celebrandas devotionis cauſa; ac, qui diſceſſerint, illius Horæ diſtributionem amittere.* Magno ſtudio, & contentione propoſita fuit cauſa Reatina die 15. Martii anno 1692., in qua ſecundo loco petebatur: *An Canonici voluntarie Miſſas tempore Divinorum Officiorum celebrantes, & dicto tempore choro non aſſiſtentes percipere, ſeu potius amittere debeant diſtributiones.* Sacra autem Congregatio definiit: *Canonicos non poſſe, niſi illa Hora ad Miſſas celebrandas, ab eo, ad quem ſpectat, compulſi, aut juſſi fuerint.* Paſſerinus (b) quærit, an contraria conſuetudo in hac re probari debeat, ſibique his verbis reſpondet: *Præciſa deputatione, vel legitima licentia Superioris, conſuetudine introduci non poteſt, ut Canonici non intereſſentes choro cauſa celebrandi Miſſas privatas, lucrentur diſtributiones; nam cauſa excitandi Canonicos ad frequentem celebrationem cum præjudicio obligationis ad chorum nec eſt rationabilis, nec eſt nova cauſa, & ſpecialis, ſed generalis & prævisa a Jure, & reprobata; ex eo quod tantum tres aliæ fuerunt approbatæ: & idem dicendum de abſentibus cauſa Confeſſionum audiendarum.*

(a) Lib. 12. dec. p. 35.

(b) C. Conſuetudin. pag. 10. n. 263. de Cl. non reſid. in ſexto.

§. XI.

De precibus, quæ in Choro Metropolitanæ, & in aliis Collegiatis urbanis, ac diœceſanis recitantur.

SUperius (c) verba fecimus de onere perſolvendi quotidie Divini Officii in choro, tum in Metropolitanis, tum in Cathedralibus, & Collegiatis; ſermonem quoque habuimus de Officio parvo B. Virginis, de Pſalmis Pœnitentialibus, & Gradualibus, qui certis diebus in choro recitantur. His omnibus plene ſatisfaciunt Canonici in noſtra Metropolitana, & duabus urbanis Collegiatis, eoſque tantum hortamur, ut inſtitutum curſum proſequantur. In Collegiata Sancti Joannis in Perſiceto præter Divinum Officium illud pariter pro Defunctis, Pſalmi Pœnitentiales, & Graduales ſtatis diebus recitari conſueverunt, ſed Beatæ Virginis Officium prætermittitur. Contra vero in Collegiata Plebis poſt Divinum Officium quibuſdam diebus illud parvum B. Virginis, ac pro Defunctis dicitur, ſed Pſalmi Graduales, ac Pœnitentiales omittuntur. Poſtremo in Collegiata Centenſi (tres enim in diœceſi Collegiatæ numerantur) certis diebus peracto Divino Officio, B. Virginis Officium parvum recitatur, non tamen illud pro Defunctis, neque Pſalmi Graduales, neque Pœnitentiales. Eodem loco monuimus ſancitum fuiſſe a S. Pio V., ut idem B. Virginis Officium, Pſalmi Graduales, ac Pœnitentiales recitarentur: quod ſane præceptum ad merum conſilium redigere nec poſſumus, nec volumus.

(c) §. I.

§. XII.

De Miſſa Conventuali, quæ celebratur in Metropolitana, & Collegiatis urbanis, ac diœceſanis.

CApite ſecundo hujus inſtitutionis plane oſtendimus Sacrum Conventuale in Cathedralibus, & Collegiatis quotidie cum cantu faciendum eſſe; Plura certis diebus celebranda, fructum Conventualis Sacrificii generatim Benefacientibus attribuendum, illis autem Canonicis, qui animarum pariter curam ſuſtinent, haud licere die Feſto pro Benefacientibus, ac pro populo rem Divinam ſimul facere, & applicare, quemadmodum pro utriſque debet, ſed requiri neceſſario, ut diebus Feſtis alium Sacerdotem accerſat, qui pro Populo Sacrum Deo operetur.

Deprehendimus a Canonicis noſtræ Metropolitanæ Sacrum Conventuale pro Benefacientibus generatim applicari, aliter tamen a Manſionariis fieri conſueviſſe, cum idem Sacrum ad ipſos facere pertinet. Qua de re Sacram Viſitationem peragentes decreto cavimus, ne inpoſterum a Manſionariis id negligeretur. Hinc pro Benefacientibus generatim Sacrum Conventuale quotidie indicitur, certiores facti ſumus idem inſtitutum ſervari in Collegiata S. Petronii poſt decreta, quæ in Sacra viſitatione condidimus. At in Collegiata S. Mariæ Majoris idem fieri oporteret, ſaltem diebus Feſtis: nam meminimus id Canonicis ejuſdem Collegiatæ conceſſiſſe, eo quod tenues, & exiguas Præbendas obtineant. In his tribus Eccleſiis, quoties a Rubrica perſcribitur, plura Conventualia Sacra celebrantur. Quapropter nihil ſtatuendum habemus.

In diœceſanis autem Collegiatis aliter ſe res habet. In Eccleſia Collegiata S. Joannis in Perſiceto Sacrum Conventuale pro Benefacientibus generatim non applicatur. Contendunt enim Canonici liberam ipſis intentionem, cum primum inſtituti fuerunt, relictam fuiſſe: Quoties vero plura Sacra Conventualia a Rubricis indicuntur, primum iidem Canonici in choro decantant, alterum privatim extra chorum peragitur. In Collegiata Plebenſi, cum Rubricæ id jubent, duo Sacra cum cantu inſtituuntur. At vero Conventualis Miſſa nunquam pro Benefacientibus generatim, ſed pro aliquo peculiari conficitur. In Centenſi Collegiata idem contingit, quia nullum ſuppetit ſtipendium, nec unquam duo Sacra Conventualia, niſi in primis, & ſecundis Rogationibus, habentur.

Id ſane diſſimulare nullo modo poſſumus: nam comperta eſt omnibus Eccleſiæ lex, quæ præcipit Conventualis Miſſæ Sacrificium Benefacientibus generatim attribui; Rubricæ pariter apertiſſime plura Sacra Conventualia certis diebus perſcribunt; poſtremo ſancitum eſt a Sacra Congregatione abrogandam eſſe quamcunque contrariam conſuetudinem: neque Scriptorum opiniones, qui contrarium doceant, perquirendæ ſunt, ac probandæ, ſed illorum legibus obtemperandum, qui decernendi habent auctoritatem. Attamen nihil novi definire volentes, niſi prius partium rationes audiantur, Canonicis in Collegiatis diœceſanis indicimus, ut intra tres menſes ab hac die cauſas nobis proferant, quibus putant ejuſmodi conſuetudines comprobari poſſe, ut nos inde judicemus, quæ conſentanea magis videantur. Si minime paruerint his, quæ jubemus proculdubio ſtatuemus ea, quæ nequaquam a jure abhorreant;

per-

permittentes tamen iiſdem Canonicis, poſtquam a nobis decreta exequuti fuerint, ad Sacras Congregationes confugere, earumque judicium, ac ſententiam expoſcere.

§. XIII.

Quod debeant Canonici in Metropolitana, & Collegiatis urbanis, ac diœceſanis cantum Divini Officii voce ſua proſequi; neque abuti facultate, ob quam Canonicus in locum alterius ſufficitur, ut ejus munere fungatur.

CApite tertio hujus inſtitutionis falſam illorum opinionem improbavimus, qui Canonicos muneri ſuo ſatisfacere putant, ſi Divinis Officiis præſentes ſint, non vero requiri, ut illorum cantum voce ſua proſequantur. At quoniam hunc errorem penitus evellere cupimus, ſtatuta hic recenſenda duximus, quibus Capitula hæc noſtra parere debent. Igitur capite undecimo Conſtitutionum hujus Metropolitanæ de recitandis Horis Canonicis ita perſcribitur: *Ea vero pſallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quam Manſionariis ſervetur, quæ ſit decens & congrua tanto muneri*. Conſtitutiones Capituli S. Petronii, quas Zanettus Epiſcopus Sebaſtes, & Bononiæ Suffraganeus emendavit, hæc habent: *Matutinale Officium per unam ex tribus partibus tam Dominorum Canonicorum, quam Manſionariorum ſingulo die in aurora, & circa pulſum campanæ Sancti Petri, in Choro, intelligibili & clara voce recitari debeat*. Id prius ſancitum fuerat a Cardinali Angelo

(a) Rubea. Reatino (*a*), cum Pius II. Pontificatum obtineret: *Item horum Primicerii & Canonicorum miniſterium erit, & ad hæc teneantur in dicta Eccleſia Sancti Petronii ſervatis debitis temporibus & horis, ſicut in Eccleſia Cathedrali, Divina Officia, & Horas Canonicas tam nocturnas, quam diurnas, omnes & ſingulas, qui fuerint præſentes, devote, clare, & intelligibiliter cantare*. Bartholomæus Raymundus anno 1392. Bononienſi præfuit Eccleſiæ, & leges condidit pro Collegiata S. Mariæ Majoris, quas deinde Cardinalis Gabriel Paleottus anno 1571. Concilii Tridentini decretis aptavit. In illis itaque jubentur Canonici quotidie ad Eccleſiam convenire *ad Officia celebranda per ſe*. Ex his profecto deſumitur haud ſufficere, ſi Canonici præſentes fuerint, niſi etiam cum Divini Officii cantu vocem ſuam conjungant. Conſtitutiones propoſitæ Canonicis

(b) Cap. 7. S. Joannis in Perſiceto (*b*), & Canonicis etiam

(c) Cap. 3. Plebenſis Collegiatæ (*c*) prorſus eadem verba referunt, quæ pro Canonicis Metropolitanæ ſcripta fuiſſe nuper commemoravimus. Hæc inſuper habent Conſtitutiones S. Joannis: *Muta, & clauſa labia tenere non debent; ſed omnes (præſertim qui majori funguntur honore) in Pſalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur*. Conſtitutiones Collegiatæ Centenſis, quæ typis editæ nuper fuerunt, & modo examinantur, eandem præſerunt ſententiam. Quapropter quiſque facile intelligit non ſolum ex jure communi, ſed ex peculiaribus noſtrarum Eccleſiarum legibus falſam illorum opinionem, qui arbitrantur Canonicos muneri ſuo nihil deſuiſſe, ſi Divinis Officiis præſentes ſolum interſint. Canonici S. Petronii a Sacra Congregatione privilegium nuper aſſequuti ſunt, ut ipſorum dimidium per hebdomadæ ſpatium in chorum conveniat, alterum inde dimidium alia hebdomada ſuccedat. Quamobrem, ſi uti velint hoc privilegio, & Canonicum immunem a choro in ſuum locum ſubſtituere, cum aliquis Divinis Officiis intereſſe debent, ſi, inquam, gaudere velint his privilegiis, haud parere recuſent iis omnibus, quæ eodem capite tertio ſuperius indicavimus; ſi aliter eveniat, opportunum huic malo remedium comparabimus.

§. XIV.

Quo tempore recitari debeant Horæ Canonicæ in Metropolitana, & Collegiatis tam urbanis, tum diœceſanis.

CApite quarto tria potiſſimum ex jure communi demonſtravimus; Primo, Matutinum Officium ſub auroram abſolvendum eſſe, idque temporis a jure deſignari; Secundo, certis ſolum diebus poſt Completorium permitti, ut Matutinum cum Laudibus inſequentis diei recitetur; Tertio, carere diſtributionibus, qui ad chorum accedat extra tempus perſcriptum, neque illud primi Nocturni fine contineri; quamlibet vero contrariam conſuetudinem, etiam immemorabilem, penitus abrogari.

Canonicis Metropolitanæ indicitur (*d*), (d) Cap. 1a Conſt. quod Matutinum *ſumma mane dici deberet. Ob nimiam hujus aeris intemperiem, ea ſaltem hora dicatur, qua in ortu Solis Campana, quæ vulgo dicitur Miſſa Sancti Petri, pulſari ceſſet*. Canonici autem prius monentur ab iis Conſtitutionibus, quas emendatas ab Epiſcopo Zanetto memoravimus, quod *nocte ad eandem* (Eccleſiam nempe S. Petronii) *pro Matutinali Officio recitando intervenire tenebantur*. Deinde ſuperadditur: *Ut Matutinale Officium per unam ex tribus partibus tam dictorum Canonicorum, quam Manſionariorum, ſingulo die in aurora, & circa pulſum Campanæ Sancti Petri in choro intelligibili & clara voce recitari debeat.*

Canonicis S. Joannis ita præcipitur: *Matutinum ſummo mane dici deberet: ob nimiam hujus aeris intemperiem ea ſaltem hora dicatur in ortu Solis*. Canonici pariter Collegiatæ Plebenſis c. 3. idem facere jubentur: *Matutinum ſummo mane & in ortu Solis dicatur*.

Ipſæ Conſtitutiones Primam recitandam decernunt poſt Laudes; deinde Tertiam poſt horam cum dimidio; poſtea Sacrum Conventuale celebratur, eoque peracto, Sexta, ac Nona ſequuntur, quæ tamen Horæ perſolvuntur ante Miſſæ Sacrificium, quoties a Rubrica id conſtituitur. Canonicis Metropolitanæ interdicitur (*e*) Matutino Officio vacare poſt Completorium antecedentis diei, (e) Loco citato. niſi in tribus Feriis Majoribus Hebdomadæ, ac diebus Feſtis Corporis Domini, Sanctique Petri: Canonicis autem S. Petronii haud permittitur idem Matutinum recitare *ante occaſum Solis*, niſi in pervigilio Sanctorum omnium, idemque faciendum jubetur per octavam Corporis Chriſti, in pervigilio Sancti Petronii, ac Pentecoſtes. Conſtitutiones autem S. Joannis nihil prorſus differunt ab illis, quæ Metropolitanæ huic noſtræ perſcribuntur. Cum hæc ita ſe habeant mirati ſumus vehementer, quod in Metropolitana tempus Matutini Officii media æſtate ad horam duodecimam diei protraheretur, media vero hyeme ad horam decimam ſeptimam: Mirati quoque ſumus, quod peracto Matutino Officio cum Laudibus abſque ullo temporis intervallo, reliquæ Horæ Canonicæ, & Sacrum etiam Conventuale adjungeretur; Inſuper, quod decernere vellent quodam veluti jure Canonici Matutinum inſequentis diei poſt Completorium diei antecedentis; idque inſtitutum ſervari

abſque ullo diſcrimine in Collegiatis Plebenſi, ac Centenſi; ſed illud gravius nobis viſum eſt, quod in Collegiata S. Joannis a celebritate omnium Sanctorum ad menſem Majum poſt Veſperas antecedentis diei Matutinum Officium ſemper recitatur; & vix reliquo tempore mane indicitur ipſum Officium, cum quo ſtatim Horæ, quæ superſunt, & Miſſæ Conventualis Sacrificium conjunguntur.

Originem hujus conſuetudinis repetentes deprehendimus Canonicos quidem juſſos fuiſſe Matutinum Officium *in ortu Solis* canere, tamen triginta annorum ſpatium præteriiſſe, quo poſt Completorium diei antecedentis idem Matutinum expediebatur. Porro Cardinalis Jacobus Boncompagnus, cum primo Metropolitanam Eccleſiam inviſeret, decretum edidit, quo certis anni temporibus Canonici Matutinum canerent ea hora, qua Campana, quæ vulgo dicitur Miſſa S. Petri, pulſari ceſſat; aliis vero temporibus poſt Completorium antecedentis diei idem Matutinum perſolvere liceret. Huic decreto paruerunt omnes Canonici, qui deinde ipſius Cardinalis interpoſito conſenſu Sacræ Congregationi expoſuerunt certis anni temporibus, quibus ſummo mane indicebatur Officium, vix ullum in templo fuiſſe, qui Divinis aſſiſteret. Tum Sacra Congregatio reliquit arbitrio Cardinalis horam Matutini recitandi, idque diplomate Innocentii XII. die 24. Novembris anno 1691. fuit confirmatum. Præ cæteris Pontifex illud jubet: *Fraternitati tuæ per præſentes committimus & mandamus, ut veris exiſtentibus narratis eiſdem diſponentibus prædictam facultatem recitandi Matutinum de mane hora conſueta per te deſignanda, prædicta Conſtitutione non obſtante, authoritate Apoſtolica pro tuo arbitrio & conſcientia gratis impertiaris*. Quare Cardinalis Archiepiſcopus juſtas ob cauſas proculdubio horas pro Divinis Officiis conſtituit, quæ diſciplina nunc etiam retinetur, ſublatumque fuit temporis intervallum inter Primam, Tertiam, aliaſque Canonicas Horas. Tum Collegiatæ urbanæ, ac diœceſanæ idem tempus pro Divino Officio ſibi ſtatuerunt; Tum fortaſſe Collegiatæ ſaltem diœceſis morem etiam induxerunt recitandi Matutinum peracto Completorio antecedentis diei, vel uſum jampridem invectum confirmari tunc poſſe cenſuerunt, quamvis neque voluntas, neque auctoritas Cardinalis id concedere valeret, cui nempe ſolum arbitrium permiſſum fuit, ut horam canendi Matutini (*de mane* tamen) decerneret.

Si quis ejuſmodi tempus immutare velit graviſſimis certe difficultatibus implicaretur, & omnia perſonare querimoniis intelligeret; nec deeſſent peritiſſimi Medici, qui teſtimoniis adfirmarent id periculoſum eſſe, & futuros morbos, atque obitus repentinos prænunciarent ob cœli inclementiam hyberno tempore, & ob exiguum ſomnum æſtatis tempore, ſi matutinis horis vigilandum ſit. Attamen non latet has querimonias ex aliis cauſis dimanare, nempe, ex vitæ ratione, inſtitutoque, quod in hac civitate, totaque Italia nimis invaluit, ubi noctes vigiliis, dies vero quieti, ac ſomno tribuuntur; ubi publicos, privatoſque hominum, ac mulierum conventus ipſi Eccleſiaſtici frequentant. Porro id non accideret, ſi ipſi noctis ſpatium ſæcularibus liberum relinquentes, illorum commercium, & familiarem conſuetudinem vitarent, uti oportet, debitiſque horis Eccleſiæ inſervirent: ſed inveteratis moribus invito cedentes tempus pro Divinis Officiis antea deſignatum permittimus; verba ſolum faciemus de Matutino, quod poſt Completorium antecedentis diei perſolvitur, & certos limites indicabimus, quos qui non attigerit, tanquam abſentes notari debebunt.

Non ignoramus a Canonicis in Metropolitana perraro Matutinum recitari poſt Completorium diei antecedentis; rarius quoque id contingere in Collegiata S. Petronii, idemque inſtitutum retinere volumus, ipſique conformari Collegiatam etiam S. Mariæ Majoris. Deinceps peculiares quaſdam leges condemus, quæ huic negocio aptiſſime conveniant. Canonici S. Joannis decretum jactant Deceſſoris noſtri, quo liceat ipſis certis anni temporibus Matutino Officio vacare poſt Completorium alterius diei. Quare jubemus afferri decretum ejuſmodi intra ſex menſes, idem temporis ſpatium perſcribimus reliquis duabus Collegiatis Plebenſi, ac Centenſi, ut nobis declarent, utrum veterem conſuetudinem retinere velint, & qua ratione ducantur; an vero aliud ſumere conſilium deliberent, ut peractis his ſex menſibus opportuna, & conſentanea a nobis decernantur.

Sed jam pauca dicamus, quo tempore veluti abſentes notandi ſint Canonici: ac primum ſilentio præteribimus cœtum illum Canonicorum, ubi diſtributiones Matutini Officii lucrabatur, qui non abeſſet, dum hymnus *Te Deum* caneretur. Haud nominabimus alium cœtum, ubi tanquam a Matutino abſens notatur, qui poſt tertium Pſalmum in chorum venerit; & illum pariter cœtum, ubi nota dignus tantum habetur, qui peracto ſecundo Pſalmo (videlicet Matutini) ad chorum acceſſerit. Quapropter ſtatuimus in poſterum notandos eſſe, velut abſentes a Matutino Canonicos tum in civitate, tum in diœceſi, qui poſt primum Pſalmum in chorum convenerint; eodemque modo notandos, qui reliquis Horis Canonicis primo Pſalmo peracto, & Miſſæ Sacrificio poſt ultimum *Kyrie eleiſon* interelint. Hæc prorſus conſentanea ſunt conſuetudini, quam exercent Romanæ Baſilicæ, & legibus, quibus uti debent Canonici noſtræ civitatis, ac diœceſis, quemadmodum intelligent, ſi ipſas leges ſemel percurrant, quas ſæpiſſime quidem nominant, licet nunquam viderint. Hortamur Punctatores, ut rationem ipſis propoſitam accuratiſſime teneant. Inſuper eos monemus, ſi negligenter ſe geſſerint, teneri de ſuo reliquis Canonicis perſolvere omnem fructum, quem ex aliorum abſentia percepiſſent, ſi notati diligenter, ac merito fuiſſent. At quoniam admoniti fuimus plures inveniri, qui petulanter minitentur, ſi notam abſentium referunt, & qua lubet hora ad Officia Divina convenire ſibi arrogant, ideo præcipimus, ut eorum nomina Punctator nobis deferat, quibus ob inſolentiam debitas pœnas irrogabimus, ut reliqui omnes ſollicitudine vindicentur.

§ XV.

De modo recitandi Horas Canonicas in choro a Canonicis tum urbanis, tum diœceſanis.

CApite quinto auctoritate ſacrorum Canonum adducti plane oſtendimus in recitandis Divinis Officiis voces apte comparari debere, aliquando genu flectendum, haud feſtinanter canendum, nulla vocabula præcidenda, paulisper voce ſubſiſtendum, ubi aſteriſcus interponitur; poſtremo ſtudium in eo conferendum, ne chori pars verſiculum canere incipiat, cum pars altera verſiculum ſuum nondum abſolverit.

Hæc niſi fiant accurate, præceptum ſane recitandi Divini Officii graviter violatur; hinc remoto quocunque arbitrio, atque indulgentia, oportet indicere, ut univerſi Canonici his omnibus diligentiſſime ſatisfaciant, Ita legitur in conſtitutionibus Metropolitanæ *cap. 11.*: *Ea vero pſallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quam Manſionariis ſervetur, quæ ſit decens & congrua tanto muneri, ut non curſim, non perturbate, non oſcitanter, ſed leniter, diſtincte, ac ſtudioſe pſallant, facta convenienti in medio uniuſcujuſque Pſalmi verſiculo ſuſpenſione, qua pars a parte diſtinguatur. Si quis autem ab una parte chori inceperit, antequam ab altera verſus finiatur, vel voce evagaverit, ſe non continens intra tonos & modulos jam datos, ſemel admonitus ſi non emendaverit, pro qualibet vice omnes unius diei diſtributiones debitas, aut debendas, omnino amittat.* Cardinalis Reatinus in legibus ab ipſo conditis pro Collegiata S. Petronii Canonicas Horas hoc pacto
(a) Rub. 3. recitandas docuit (*a*): *Omnes & ſinguli, qui fuerint præſentes, devote, clare, & intelligibiliter cantare teneantur.* Conſtitutiones Capituli
(b) Cap. 3. S. Joannis hæc perſcribunt Canonicis (*b*): *Ea vero pſallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quam cæteris Presbyteris ſervetur, quæ ſit decens & congrua tanto muneri, ut non curſim, non perturbate, non oſcitanter, ſed leniter, diſtincte, ac ſtudioſe pſallant, facta convenienti in medio uniuſcujuſque Pſalmi verſiculo ſuſpenſione, qua pars a parte diſtinguatur.* Eadem prorſus verba traduntur in conſtitutionibus Collegiatæ Plebenſis *cap.* 3. Cum hæc ita ſe habeant, & cum Miſſæ Conventualis Sacrificio maximum ſtudium a Canonicis impendendum ſit, quiſque facile intelligit haud licere libros, vel quæcunque ſcripta in choro legere, dum Officia aut res Divina peraguntur. Hoc idem quibuſdam ex recenſitis Capitulis expreſſe indicitur, ſed apertiſſime præcipitur a conciliaribus decretis, quæ ipſo capite quinto ſuperius recenſuimus. Itaque, ſi quis Canonicus hæc facere detrectaret, & vix chorum ingreſſus fuit, ſtatim prodiret, idque ſæpius iteraret, ut cum externis in alia Eccleſiæ parte, ſive Sacrario ſermones intermiſceat; ſi quis etiam libros, aut alia ſcripta præ manibus haberet, quæ plerunque negocia præſeferunt parum illis conſentanea, qui inter Canonicos, & inter initiatos Sacris cooptantur, ſi quis, inquam, hæc faciat, compertum, certumque habeat id ipſi nequaquam licere, diſtributiones haud lucrari, & inter notandos tanquam revera abſentes a choro debere referri.

§ XVI.

De aſſiſtentia, & vacatione a Choro in Metropolitana, & Collegiatis Urbanis, ac diœceſanis.

CApite ſexto ſententiam Tridentini Concilii *cap. 12. ſeſſ. 24. de Reformatione* fuſe explicavimus, videlicet haud impertiri Canonicis trium menſium vacationem, ſed tantum conſtitui, ne vacationes ejuſmodi ſpatium trium menſium ſuperarent. Oſtendimus licere Canonicis abeſſe Choro tempore vacationum abſque licentia Epiſcopi, non autem diœceſis fines relinquere, niſi prius facultatem ab illo impetraverint; eam rationem in his vacationibus habendam eſſe, ut non omnes uno tempore illas ſibi depoſcant; eas tandem ſtatui nequaquam poſſe tempore Adventus Domini, Quadrageſimæ, & diebus feſtis, quæ per annum majori ſolemnitate celebrantur: Abſentes a Choro tempore vacationum fructus quidem Præbendæ, non vero diſtributiones lucrari: Tandem vacationum tempus haud ſupputandum eſſe hac ratione, ut anno peracto notæ, ſive punctationes ſimul congerantur, ſed dies integri numerandi ſunt, quibus Eccleſiæ Canonicus inſerviit.

Gregorius XV., qui antea præfuerat huic Bononienſi Eccleſiæ, & Canonicos, ac Manſionarios divinis Officiis in Choro celebrandis aſſiduos ita perſpexerat, ut nullo unquam tempore vacare liceret, poſtquam renuntiatus fuit Pontifex diploma promulgavit, die 25. Junii anno 1621., in quo Canonicis, ac Manſionariis hæc liberaliter elargitur: *Mandamus, ut poſthac in perpetuum eiſdem Canonicis duorum, Manſionariis vero prædictis unius menſis vacationem ſingulis annis a reſidentia perſonali in dicta Eccleſia per ipſos facienda certis anni temporibus, & alternatim juxta diſtributionem per eundem Ludovicum Cardinalem*, (Cardinalem Ludoviſium nominat Nepotem ſuum, & Bononienſium tunc Archiepiſcopum) *modernum & pro tempore exiſtentem Præſulem hujuſmodi faciendam libere permittat, ita ut eiſdem temporibus non reſidendo, ac Divinis Officiis minime intereſſendo, nihilominus fructus, redditus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque, ac etiam diſtributiones quotidianas, quæ ſolis præſentibus, & Divinis Officiis intereſſentibus dari ſolent, ipſi Canonici & Manſionarii prædicti percipere, exigere, ac in ſuos uſus, & utilitatem convertere libere, & licite valeant.*

Quapropter, cum idem Cardinalis Ludoviſius Apoſtolicum hoc privilegium executioni demandare vellet, die 10. Decembris anno 1621. monumentum, ſeu decretum ſolemne condidit, ubi præ cæteris hæc leguntur: *Ut diebus feſtis Chorus frequentior habeatur illa hora, qua magno numero populus ad Eccleſiam confluere ſolet, indicitur haud licere vacationem a Miſſa Conventualis Sacrificio, neque a Veſperis ejuſdem diei ſibi deſumere, quoties feſti dies ab Eccleſia præcipiuntur. Item vacare non liceat a Matutinis in pervigilio Natalis Domini, ac feriis 4. 5. & 6. majoris Hebdomadæ, die ſolemnis Paſchatis Pentecoſtes, Corporis Chriſti, S. Petri, & Sanctorum Omnium: Reliquis anni diebus vacatio a Pontifice permiſſa libere ſumatur, donec numerus duorum menſium pro Canonicis, unius tantum menſis pro Manſionariis abſolvatur.* Ex his poſtremis verbis facile colligitur permiſſum ab eodem Cardinali fuiſſe, ut notæ, ſeu punctationes anni curſu a Canonicis abſentibus contractæ ſimul jungerentur,

totidemque dies ipſi ex vacatione duorum menſium, Manſionarii tamen ex numero unius menſis detraherent.

Nihil novi Metropolitanæ noſtræ ſancimus, ſed Cardinalis Ludoviſii decretum obſervari plurimum commendamus, ſartum, tectumque perpetuo cupientes diploma Gregorii XIII., & illud pariter monemus, ne Canonicus ullus diœceſis finibus excedere, etiam vacationum tempore, niſi prius a nobis facultatem conſequutus fuerit.

Quondam in Collegiata S. Petronii quadraginta dierum vacationem ſingulis annis Paulus III. Canonicis indulſerat, cujus participes nequaquam eſſe Manſionarios Sacra Congregatio die 30. Martii anno 1685. declaraverat. Nunc autem interpoſita Sacræ Congregationis auctoritate novam rationem, & inſtitutum Canonicis propoſuimus; ita ut dimidia pars illorum per unius hebdomadæ ſpatium in Chorum conveniat, & tunc altera pars vacationem obtineat: Pars, quæ vacat a Choro immunis diſtributiones quidem amittit, ſed ipſæ augentur pro illis diebus, quibus divinis Officiis recitandis Canonici vacantes ſubrogantur. Dies quoque enumeravimus, quibus nullo habito diſcrimine, Canonicos omnes convenire oportet. Permiſſum Manſionariis pariter fuit, ut quadraginta dierum ſpatio vacarent; quæ ſane omnia explicantur iis decretis, quæ die 28. Maji, & die 2. Septembris anno 1735. in lucem dedimus. Quare ſingulos hortamur, ut iiſdem decretis pareant, ac ne ullus a diœceſi abſcedat, niſi prius facultas noſtra interceſſerit, ac ne pravi uſus, quos ſuperius indicavimus, cum aliquis immunis Canonicus alterius loco ſufficiendus eſt, iterum revocentur.

Conſtitutiones, quas Bartholomæus Bononienſium Epiſcopus pro Canonicis S. Mariæ Majoris confecerat anno 1394. obſoleverunt, ita ut moribus hujus temporis aptari nequeant. Teſtatur ipſe Epiſcopus eam legem propoſitam eſſe Canonicis, ut quotidie ad Chorum accedant, quod tamen quotidie facere prætermiſerant. Quapropter dies omnes deſignavit, quibus intereſſe Choro tenebantur *ad Divina Officia celebranda per ſe, vel per ſubſtitutum idoneum, ceſſante juſto impedimento*. Nunc Canonici S. Mariæ Majoris per duos menſes vacationem habent, quo tempore diſtributiones quoque percipiunt; tamen diebus feſtis vacare ipſis non licet: Initium, & cauſa diuturnæ hujus vacationis penitus ignoratur: Id nos conſentaneum exiſtimamus, ideoque nihil innovandum ducimus; Canonicis ipſis facile indulgemus ob exiguos ipſorum proventus, ut etiam dum vacant a Choro, diſtributiones lucrentur: Solum commendamus illis ſummopere, ne feſtis diebus Chorum ulla ratione dimittant.

Canonici S. Joannis, ac Centenſis Capituli nullis utuntur vacationibus. Sed Collegiatæ Plebenſis Canonicis vacatio per duos menſes conceditur. Quamobrem Capitulum S. Joannis idem privilegium a nobis petierunt: Examinabimus, quid vel noſtra, vel ampliori alterius Judicis auctoritate tribuendum ipſis Canonicis videatur: ſed opus eſt, ut intra ſex menſes ipſi, & Centenſes etiam Canonici hoc privilegium expoſcant ea conditione, ut dies feſti a vacationibus ſecernantur. Opus pariter eſt, ut Canonici Plebenſis Collegiatæ nobis oſtendant intra ſpatium ejuſdem temporis, cur duobus menſibus, & feſtis etiam diebus a Choro immunes habeantur.

§. ULTIMUM.

De his Canonicis, qui diſtributiones quotidianas lucrantur, & qui ipſis privantur tum in Metropolitana, tum in Collegiatis Urbanis, ac diœceſanis.

CApite ſeptimo fuſe jam expoſuimus hoc argumentum. Quare repetenda minime ſunt, quæ diximus, ſed tantum omnes in Civitate, ac diœceſi Canonicos monemus, ut ipſis diligenter obtemperent. Nam ſunt leges a Sacra Congregatione perſcriptæ, ex jure Pontificio, & Synodo Tridentina deſumptæ. Attamen pauca ſuperaddenda putamus de corporis ægritudine, de animarum cura, de Sacro faciendo, cum divina Officia celebrantur, quæ frequenter contingunt, aut veluti impedimenta pro dimittendo Officio ſolent afferri.

In mentem venit quidem cœtus Canonicorum ultra montes, qui diſtributiones percipiendas aſſerebat a Canonicis, & Manſionariis, qui Choro abeſſent, ut barbam deponerent, eumque diem comparandum diebus ægrotantium contendebat. Hic *dies de barba* nuncupatur, quo Sacra Congregatio permiſit quidem Canonicis abeſſe Choro, & diſtributiones lucrari, tamen decrevit ipſum diem recenſeri inter vacationum dies, quos illi Canonici ſingulis annis per trium menſium ſpatium obtinebant. Veteres Conſtitutiones S. Mariæ Majoris in hac re nimis Canonicis indulgent. Omittimus illas etiam, quas anno 1394. Bartholomæus Epiſcopus confecit, uti dictum eſt. De illis verba facimus, quæ conditæ fuerunt ab Epiſcopo Elberto, qui circiter annum 1303. Bononienſem Eccleſiam adminiſtravit. Jubet ipſe, diſtributiones ſolum iis Canonicis impertiri, qui præſentes Divinis Officiis interſunt: *Niſi quem corporalis infirmitas, ſeu debilitas, aut minutio, ſeu ſumptio potionis, vel medicinæ, excuſaverit, qui potionatus, vel minutus, tribus diebus ab ipſis Horis poſſit abeſſe*. Laxa nimis proculdubio videtur hæc Conſtitutio, niſi ad eos redigatur, qui morbi cauſa ſanguinis copiam imminuere, aut potionem aliquam ſumere debent, illis omnino ſecluſis, qui purgandi corporis gratia hæc eadem facienda ſuſcipiunt. Statuta vero Canonicis S. Petronii ab Epiſcopo Zanetto propoſita, cum Clemens VII. Pontificatum gereret, nimiam ſeveritatem præſeferunt; nam ſi qui Matutino Officio ſub auroram præſens non fuerit, etiam ſi morbo impediatur, caret omnino diſtributionibus: *Neque in hoc abſentes, aut infirmi excuſari valeant; ſed portio tam abſentium, quam infirmorum, ſi qui fuerint, cæteris præſentibus accreſcat*. Sed Eccleſia Parens amantiſſima indulget ægrotantibus diſtributiones etiam percipere, quamvis abſentes Choro extiterint, ſi tamen (dum incolumes erant) Eccleſiæ diligenter inſervire conſueverint, uti jam fuſe demonſtravimus. Quapropter morbi gravitas, ac veritas ſolum examinanda ſupereſt. Hinc denuo repetimus, quod ſuperius a nobis dictum eſt, inter ægrotantes haud numerandos eſſe, qui urbem circumit, & negotiis ſuis operam præbet, & qui per diem ſuis ædibus clauditur, ſero tamen conventus hominum inviſit, ibique ad multam noctem verſatur: Medicos autem obteſtamur, eoſque faciles votis noſtris futuros pro certo habemus, ob noſtram in ipſos benevolentiam, & obſervantiam, Medicos, inquam obteſtamur, ne tantam moleſtiam ſibi tribuant probandi nobis, uti non ſemel evenit, quod triſtitia Chori non exiguum affert detrimentum, contra vero voluptas, quæ di-

ma-

manat ex hominum commercio, & conſuetudine tuendæ incolumitati confert maxime; ex quo tanquam præſentes exiſtimari volunt Canonicos, qui Chorum dimittunt, nocturnis vero cœtibus longum tempus inſumunt. Porro triſtitiam, quam Divinis Officiis adjunctam eſſe prædicant, Dæmonis impulſu concitari non immerito putamus, nec ſatis tutam eſſe innocentiam, præſertim in iis, quibus etiam mulieres admiſcentur; hinc morum Magiſtros Phyſicæ Profeſſoribus anteferendos judicamus, neque immunes eos babendos eſſe, qui triſtitiam, & voluptatem ex his percipiunt, quæ Dæmoni ſummopere arrident.

Prior Collegiatæ S. Mariæ Majoris juxta decreta Romanæ Rotæ curam gerit animarum, & primam in eo Capitulo dignitatem obtinet; eundem Principem locum tenent Archipresbyteri in Collegiatis S. Joannis, in Plebenſi, ac Centenſi, & ipſis animarum cura committitur: Hi omnes Divinis Officiis adeſſe tenentur: Equidem distributiones aliquando percipiunt, licet ad Chorum minime accedant, ſed tunc ſolum id accidit, eum animarum curæ diſtenti occupantur. Quare in mentem ipſis revocamus; ut hoc privilegio, cum opus fuerit, ſolum utantur. Meminerint præter Canonicum notandis abſentibus conſtitutum, alium quoque Cenſorem, ac Judicem in cœlis verſari, quem nemo decipere poſſit, & qui falſas rationes reliquis mortalibus impervias, ſuo lumine deprebendit, nec debitis afficere pœnis omittit.

In vetuſtis legibus, quas pro Canonicis S. Petronii Epiſcopus Amerinus congeſſit, hæc leguntur (a): *Item quod ſigneatur illi, qui celebraverint Miſſas in Eccleſia prædictæ tempore Officii, vel Miſſæ in Choro, dummodo non maneant extra Chorum, niſi dicta de cauſa.* Hinc videntur distributiones illi concedi, qui Chorum relinquit, dum Officia Divina peraguntur, ut in eadem Eccleſia, non autem in aliena rem divinam conficiat. Si quis id facere pariter contendat, & hujus Conſtitutionis auctoritatem nobis objiciat, duo potiſſimum reſpondemus. Primo, Canonicis S. Petronii Matutinum Officium tempore noctis olim indicebatur, deinde recentius ſub auroram; & illi, tanquam abſentes notabantur, qui Matutino abeſſent, licet morbo premerentur. Quare vel univerſæ leges vetuſtatis, vel nullæ in priſtinum revocentur, uti dici ſolet *in ſubjecta materia*. Non enim licere debet partim probare, & partim improbare vetuſtatem, nempe, probare in iis, quæ commodum afferunt, in illis autem improbare, quæ nimis incommoda, & moleſta videntur. Secundo, cum poſteriori tempore Sacra Congregatio ſuis decretis a Pontifice confirmatis declaraverit, carere diſtributionibus Canonicum, qui Divinum Officium in Choro dimittit, ut Sacrum Deo operetur, hinc juris effatum locum habet, nempe, *poſteriora derogant prioribus*. Ob bas cauſas die 28. Maji anno 1735. hoc decretum pro Canonicis S. Petronii edidimus: *Et quia non dicitur veniſſe, qui non ſtetit, mandamus ulterius, ut habeatur pro abſente, qui tempore Divinorum Officiorum non ſtat in Choro, ſed vel in Eccleſia, aut in Sacrario, & ſic extra Choram, vel a Choro exit, ut Miſſam tempore prædicto celebret, niſi forte ad Miſſam celebrandam accedat vocatus a Tabulario, & petita, & obtenta licentia a Canonico Camerario, vel ab alio Canonico in ejus vices ſuffecto, ſtricte onerata conſcientia Punctatoris, ſi in quolibet ex dictis caſibus punctare omittat pro rata abſentiæ.*

(a) Rub. 12

Idem decretum renovamus, iterumque præcipimus Canonicis tum in Metropolitana, tum in Collegiatis Urbanis, ac diœceſanis, ne divinum Officium in Choro intermittant, ac deſerant Sacrum Conventuale, ut ipſi Miſſæ Sacrificium privatim in Eccleſia celebrent: niſi vocentur a Cuſtode Sacrarii, & petita prius, ac obtenta licentia ab eo Canonico, qui primum in Choro locum teneat, qui eam rationem habebit, ne multis uno tempore id concedatur; ac ne Chori frequentia ob nimiam facilitatem plurimum imminuatur. Si quis Sacrum faciet contra hæc, quæ perſcripſimus, tanquam abſens notabitur per illas horas, quibus Chorum relinquet. Si Punctator munus ſuum prætermiſerint de ſuo ſatisfacere tenetur, illatumque cæteris damnum reparare. Ipſe pro certo habeat nullam ob cauſam remiſſionis, vel condonationis excuſari, uti ſuperius comprobavimus: Ut uno verbo complectamur, omnia, Chorum dimittere non licet pro Sacro faciendo, niſi Eccleſiæ commodum, non vero Sacerdotis utilitas id poſtulaverit; Perpendant Canonici, & Manſionarii ſingularem indulgentiam, qua horæ ſtatuuntur ad Matutinum Officium celebrandum, & inde facile cognoſcent, an Sacrum fieri commode poſſit, priuſquam Divinis Officiis initium præbeatur.

Poſt ſex menſes ab hac die, delatiſque petitionibus, quas nuper indicavimus, Tabellam promulgabimus, quæ horas ad Officium Divinum canendum in ſingulis Collegiatis deſignet. Interim nullos immunes facimus ab iis omnibus, quæ ſuperius decrevimus, neque a pœnis, quæ juſſa hæc detrectantibus irrogantur, ſi forte contingat ante ſex menſes, vel etiam hoc tempore eadem juſſa violari.

EPISTOLA PASTORALIS

Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Domini Cardinalis

PROSPERI DE LAMBERTINIS

Bononienſis Archiepiſcopi, & Principis tunc Archiepiſcopi Theodoſienſis

Ad Clerum Populumque Anconitanum, cum eorum Epiſcopus renunciatus eſt.

Rationem reddit, quare hæc Epiſtola non ſtatim ab adepto Epiſcopatu data ſit. Fuſe ſibi de illo gaudet. Ait ſe ejuſdem muneribus imparem; ob idque preces omnium apud Deum expoſcit.

PROSPER DE LAMBERTINI

Dei, & Apoſtolicæ Sedis Gratia Archiepiſcopus, Epiſcopus Anconæ, & Humanæ Comes, Pontificii Solii Aſſiſtens, Sacræ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarius, Fidei Promotor, in ſuprema Univerſali Inquiſitione Conſultor, & in Tribunali Sacræ Pœnitentiariæ Doctor in Decretis.

Dilectiſſimo Clero, Populoque ſuo ſalutem in Domino ſempiternam.

Mirati eſtis fortaſſe, Venerabiles Fratres, dilectiſſimi Filii, quod ego ſingulari Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIII. beneficientia nobiliſſimæ Civitatis veſtræ Epiſcopus, nullo ſane merito, renunciatus, non ſtatim vos, ut fieri ſolet, Paſtorali Epiſtola hac de re certiores fecerim, ſed ad hanc diem omnem animi mei erga vos ſignificationem diſtulerim. At vero, ſi tempus, in quo id contigit, & interjectum Epiſcopalis Poſſeſſionis intervallum animadvertatis, definetis profecto mirari; atque etiam intelligetis, me partim neceſſitate, partim voluntate ejuſmodi officii genus ad hæc tempora reſervaſſe. Cum enim ſatis intelligerem, ſuſcepti muneris felicitatem ab orationibus veſtris eſſe potiſſimum auſpicandam, nullum quidem tempus Quadrageſimali ad hanc rem opportunius eſſe putavi, quod & jejuniis, & ferventioribus obſecrationibus veſtris Deo magis acceptabile fore minime dubito. Hoc autem vel alacriori animo facturos eſſe confido, ſi compertum habeatis, me animarum veſtrarum curam ingenti gaudio, ſummaque lætitia ſuſcepiſſe. Quamobrem nihil Romæ amplitudo, ac majeſtas, ubi annos quadraginta perpetuos vixi, nihil complurium Officiorum dignitas, quæ in hac Aula omnium principe ſuſtinui, efficere potuerunt, quo minus ad vos commigrare, Civis veſter fieri, & una cum vobis vivere gauderem. Quamquam enim (teſtis ſit mihi Deus) neque veſtræ, neque alterius Civitatis Epiſcopalem dignitatem quæſierim unquam, vel optaverim; nihilominus ad vos venire juſſus, ſtatim parui, lætoque animo præſto fuit: omne id voluntatem Dei eſſe non dubitans, quod BENEDICTUS XIII. in terris JESU CHRISTI Vicarius, ſponte ſua, nulloque humano conſilio decreverat. Aliæ quoque fuerunt mihi lætandi cauſæ; Pontificalis ſcilicet iſtius Sedis ſplendor, & tot clariſſima Prædeceſſorum lumina, qui cum Purpuræ dignitate, tum etiam zelo, ac vitæ ſanctitate Orbi univerſo præluxerunt. Huc etiam accedit ſingularis amor, & ſtudium, quo majores veſtri proſequuti ſunt Joannem Matthæum, & Vincentium e pervetuſta Luchorum familia Bononienſi, Cives meos; qui poſterior inter Venerabiles Tridentini Concilii Patres ſumma cum laude ſedit, eique majores veſtri in Epiſcopali Eccleſia monumentum poſuere, perenne erga illum voluntatis ſuæ teſtimonium: ut nihil loquar Eganum, & Ludovicum, Lambertinos, Gentiles meos: quorum ille a majoribus veſtris anno 1384. ad veſtræ Reipublicæ gubernacula vocatus, tantam ſibi ab univerſis conciliavit benevolentiam, ut ego pudore afficiar hoc loco referre ampliſſimas laudes, quibus illum Annales veſtri ad cœlum efferunt; alter vero, cum varia pro Apoſtolica Sede obiiſſet Præſulis munera, ad veſtram Civitatem adminiſtrandam acceſſit anno 1583. pro Cardinali Guaſtavillano, qui tunc Piceni Legatione fungebatur. Præterea gaudium cum privatum, tum publicum, quo Civitas veſtra Paſtoralis dignitatis ad me delatæ nuntium excepit, tum etiam pietas, ad quam maxime propenſi eſtis, mores veſtri ingenui, & ſinceri; cum ſingulari erga Paſtores animarum veſtrarum obſervantia conjuncti, mirum, quantum animum meum recreant, & ſuaviſſima voluptate perfundunt.

Sed

Sed o quam metuo, ne iſthæc communis lætitia brevi vertatur in luctum, atque mœrorem! Video enim, video, quam ſublime, quam arduum, & vel ipſis Angelorum humeris formidandum onus ſuſceperim: Video, quam magna, & peculiari Dei gratia opus ſit ut Epiſcopalis officii partes expleam, cum de colenda Vinea Domini, & de ſempiterna animarum ſalute res ſit. Diſſimulare tamen non poſſum, Eccleſiarum regendarum rationem non eſſe mihi prorſus ignotam, atque obſcuram. Nam, præter ea plura Eccleſiaſtica munera, in quibus Summi Pontifices CLEMENS XI. INNOCENTIUS XIII. & Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS XIII. operæ mea, qualiſcumque illa ſit, uti voluerunt, accedit quoque uſus, & exercitatio diuturna in iis, quæ ad rem Eccleſiaſticam pertinent, quam a decem annis habeo Sacræ Congregationis Concilii Tridentini Secretarius. Ad hanc enim, ut perpetuam ejuſdem Tridentini interpretem, & adminiſtram, ex omnibus fere Catholici Orbis partibus Eccleſiarum Status deferuntur, & plurima quotidie confluunt expedienda Epiſcoporum negotia. Nec me quidem latet, quæ, & quanta pro Dei gloria, & animarum ſibi commiſſarum ſalute egerint quam plurimi fortiſſimi Præſules doctrina, & Sanctitate illuſtres; quippe qui viginti circiter annos Fidei Promotor in Sacra Rituum Congregatione præ oculis habuerim veneranda eorum acta, admirandaſque virtutes. At vero quid iſta valent, niſi, ut infirmitatem meam illuſtriorem efficiant, cum præter dignitatis nomen, ac poteſtatis inſignia, nihil me eorum ſimile habere agnoſcam, & ingenuo pudore confitear? Quid præclara virtutum exempla, quæ in illis miratus ſum, atque ſuſpexi, niſi me ipſum præbeam in omnibus, ut Apoſtolus monet, exemplum bonorum operum? Cum enim Epiſcopus ad ejus vitæ genus vocatus ſit, in quo ut ab Apoſtolo iterum admonemur, providere debet bona, non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus, profecto non ſatis eſſe intelligo, ut a Divo Joanne didici, ſi cor meum non reprehenderit me, ſed illud præterea totis viribus enitendum, ut vos omnes ad normam Divinæ Legis, & Sacrorum Canonum præſcriptiones in via juſtitiæ, & veritatis una mecum ambuletis. Quamobrem, Dilectiſſimi, oro vos, atque obſecro per viſcera JESU CHRISTI, ut aſſiduis orationibus veſtris imbecillitati meæ robur, & auxilium Gratiæ Dei poſtuletis, ne tanto oneri ferendo impar omnino deficiam. Vos Venerabiles Sacerdotes in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio mei memoriam agite. Vos cæteri cujuſque Ordinis, tam Regulares, quam Sæculares, pro me ad Deum Patrem Omnipotentem ex animo preces effundite, ut immiſſo cœleſti lumine valeam vos in viam ſalutis opportune dirigere. Hoc quidem & charitas veſtra, & meus erga vos amor, certe a vobis, ut ſpero, obtinebunt. Ego enim, ex quo ſum in Epiſcopum Civitatis veſtro ſuffectus, in Sacrificiis, & orationibus meis præſentes vos habere numquam deſtiti. Vos ergo pariter ad Deum pro me interceſſores eſtote; ut per vos æquitatem, & ſcientiam, & fortitudinem, cæteraſque virtutes, quæ mihi opus ſunt, pro ſalute animæ meæ, ac veſtræ, ut plane confido, conſequi valeam. Interim benedictio Dei, quam vobis ex intimo cordis affectu impertior, & gratia Domini Noſtri JESU CHRISTI ſint ſemper cum omnibus vobis. Valet.

Datum extra Portam Flaminiam Sexto Kalendas Martii 1727.

LECTORI.

VIr Clariſſimus Michael Angelus de Giacomellis ex Intimis Summi Pontificis Capellanis, magnæ quidem elegantia, ac puritate in Latinam linguam convertit Commentaria de Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Matriſque ejus Feſtis, & de Miſſæ Sacrificio, *quæ* ***BENEDICTUS XIV.*** *Pontifex Optimus Maximus Typis ediderat, priuſquam ad Summum Pontificatum eveheretur; ſed neſcio, qua de cauſa evenerit, ut Præfatio ejuſdem Libri prætermiſſa fuerit, quam luce publica digniſſimam, cum ob rerum gravitatem, tum ob multiplicem eruditionem nemo inſiciabitur. Itaque, ne aliquid deſiderari poſſit ex monumentis ſapientiſſimi Pontificis, eximius Juvenis Leonardus Antonellus ex Comitibus Collis Strigonii eam Præfationem latino reddidit eleganter, accurrateque, quam Pontifex pro ſingulari ſua humanitate maxima benevolentiæ ſignificatione excepit. Quapropter rem gratiſſimam tibi facturum exiſtimavi, ſi illam Eccleſiaſticis Inſtitutionibus hoc loco adjungerem. Fruere hoc etiam doctiſſimi Principis Opuſculo, & vale.*

NOſtri hujus Operis, quod in publicam lucem emittimus, ratio Lectori reddenda eſt, ne a communi Scriptorum more, atque inſtituto diſcedere videamur. Primo itaque cauſam, cur hunc laborem ſuſceperimus, exponemus: tum materiam, de qua hic agitur: deinde utilitatem, quæ exinde percipi poteſt: præterea modum, ac rationem, quam hoc in opere adornando ſequuti ſumus: & demum finem, quem Nobis ante oculos propoſuimus.

Præbenda Theologalis in Eccleſia Metropolitana Bononienſi vacaverat, & examen indictum fuerat juxta ea, quæ a Benedicto XIII. ſtatuta ſunt, is autem electus eſt, qui poſtea Literas in Dataria Apoſtolica, ad quam collatio ſpectabat, expedire neglexit. Itaque Summus Pontifex alteri Præbendam contulit, cui congruum aliquot annorum ſpatium permiſit, ut ſeſe ad Theologicam lectionem habendam comparare commode poſſet, Laureamque Doctoris in Sacra Theologia conſequi. Interim Nobis demandatum fuit; ut in ipſius locum ſufficeremus aliquem, qui illo ſpatio temporis munus hujuſmodi ſuſtineret; quemadmodum a Sacro Tridentino Concilio decernitur *ſeſſ. 1. cap. 1. de Reformatione.*

Quamobrem tunc noſtrum fuiſſet, Virum idoneum deſignare, qui explicandæ Sacræ Theologiæ præficeretur: Verum ob aliquas cauſas, quas hoc loco commemorare haud opus eſt, ab hac re Nos abſtinuimus, atque muneri Noſtro ſatisfacturos putavimus hoc de feſtis Domini Noſtri, & Beatæ Mariæ Virginis Commentarium conſcribentes, in quo plura ſane traduntur, & explicantur, quam ſi ſtatis diebus Sacræ Theologiæ lectiones de more habitæ fuiſſent.

In hoc opere primum explicandas ſuſcepimus Hiſtorico-Theologice celebritates, quæ in honorem Jeſu Chriſti, & Sanctiſſimæ Virginis Mariæ ab Eccleſia inſtitutæ ſunt; Acta quoque Sanctorum, pro quibus Miſſa in hac Bononienſi Diœceſi, atque Officium quotannis, plerumque tamen ſine propriis lectionibus recitatur; ac demum expoſitionem addimus Hiſtorico-Theologicam Sacroſancti Miſſæ Sacrificii. Cum autem in operis decurſu de quibuſdam præcipuis Capitibus, ad divinarum Scripturarum, & novi præſertim Teſtamenti intelligentiam ſpectantibus pertractare neceſſe fuerit, itidemque exponere aliquam controverſiam Theologicam, exiſtimamus, Nos menti, & voluntati Sacri Concilii ſatisfeciſſe, quod in ſupradicta ſeſſione de expoſitione Divinarum Scripturarum ita loquitur: *Ad ipſius Sacræ Scripturæ expoſitionem, & interpretationem*: & paulo infra, *ut ipſa Sacræ Scripturæ lectio habeatur*: & in eodem loco: *Ne cœleſtis ille Sacrorum theſaurus, quem Spiritus Sanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat*. Et rurſus hæc habet de lectione Theologiæ: *pro lectionibus Theologiæ*; & paulo poſt: *Ut Theologiæ lectio in iis commode haberi poſſit.*

Docet Sanct. Thomas, cujus ſententiæ quacumque in re libentiſſime adhæremus, teneri omnes tam majores, quam minores ætate fidem habere explicitam myſteriorum Chriſti, ac præſertim eorum, quæ in Eccleſia ſolemni ritu celebrantur. Verba autem Sancti Doctoris ejuſmodi ſunt: *Poſt tempus gratiæ revelatæ tam majores, quam minores tenentur habere fidem explicitam de myſteriis Chriſti, præcipue quantum ad ea, quæ communiter in Eccleſia ſolemnizantur, & publice proponuntur*, S. Thom. 2.2.q.3.ar.2. hoc tamen diſcrimine, quod de quibuſdam articulis ſublimoribus tenuentur alii fidem habere magis, alii minus explicitam: quod deinceps explicat Sanctus Doctor in Incarnationis Verbi myſterio, quod tamen ab omnibus credendum eſt *neceſſitate medii*, ut Theologi edocent, *alias autem ſubtiles conſiderationes circa Incarnationis articulos tenentur aliqui magis, vel minus explicite credere ſecundum quod convenit ſtatui, & officio uniuſcujuſque*. A Sacro Concilio Tridentino præceptum eſt, ut omnes animarum curam habentes diebus Dominicis, & Feſtis ſolemnibus teneantur Populum ſibi commiſſum verbis ſalutaribus paſcere, exponentes breviter, ac facile vitia, quæ ſugienda, & virtutes, quæ amplectandæ ſunt ut damnationem evadant, & ſalutem aſſequantur ſempiternam. Quod etiam confirmatur *ſeſſione 24. cap. 4. de Reformatione*; quemadmodum a nobis fuſe obſervatum eſt in notific. x. tom. 1. Conſentanea huic diſciplinæ alia quoque conſuetudo eſt, ut qui curam animarum habet, annuntiet Populo feſta ſaltem de præcepto, quæ in hebdomadam ſequentem incidunt. Verum feſta dumtaxat indicere nihil eſt aliud, niſi populo denunciare, Sacris ut myſteriis interſit, & ſe ab operibus ſervilibus abſtineat, quando operæ pretium eſſet, populum de myſterio inſtrui, quod recurrente

illa

illa celebritate Eccleſia ſancta nobis ferin conſiderandum proponit. Quare mihi perſuaſi, haud inutile fore hoc opus, in cujus lectione tum majores, cum minores ætate inſpicere collectum poſſent quidquid ſcire tenentur, tum etiam Parochi ediſcerent quidquid eos ſcire decent, & populo, dum feſta annuntiant, explicare.

Prælaudatum Concilium Tridentinum poſtquam *ſeſſ.* aa. *cap.* 8. expoſuit, non expedire, Miſſæ Sacrificium idiomate italico celebrari, omnibus iis, quibus animarum cura eſt demandata, præcipit, ut diebus feſtivis Sacra facientes, ea, quæ in Miſſa leguntur, explanent, & myſteria, quibus hoc Sacrificium refertum eſt, populo diligenter explicent, accurateque declarent. Quod quidem in hac Bononienſi Diœceſi utile ſummopere eſſe, & Liber hic noſter haud obſcure probat. Ibi ſiquidem de ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, ejuſdemque ritibus, cæremoniis, orationibus pertractatur, atque item de antiquitate, uſu, & ſignificatione rerum prædictarum fuſe diſſeritur, ita ut Sacerdos hinc haurire facile valeat, quæ populo ſibi credito tradenda neceſſaria duxerit ad pietatem, & reverentiam in hoc Sacrificium excitandam. Quod ſi quis dicat, non intelligi, quid commune habeant cum rebus, quæ ſuperius dictæ ſunt, adnotationes, quas ad vitas Sanctorum ſcripſimus, in quorum honorem Officium, & Miſſa de Communi in hac noſtra Civitate, & Diœceſi Bononienſi celebrantur, libere reſpondemus, charitatem, qua ſumus in Patriam inflammati, ad hunc nos laborem impuliſſe, ut innoteſceret, quid certum eſſet, quid vero dubium; quod autem certum appareret, pro certo ab omnibus haberetur; rati enim ſumus, hanc unam eſſe viam ad obtinendas a Sacra Rituum Congregatione lectiones proprias, ſi minus omnium, ſaltem aliquorum Sanctorum, qui apud nos quotannis divinis honoribus celebrantur. Præterea, quia mecum reputavi, opus prolixum nimis, & faſtidio plenum fore lectoribus, ſi ſermo eſſet de Sanctis omnibus, ac ſingulis inſtitutus, quorum feſta juxta Romanum Kalendarium in hac Civitate, & Diœceſi peraguntur, ideo in mentem venit, conſentaneum fore, ſi ſermo ad eos Sanctos coerceretur, qui vel aliqua peculiari cauſa ad hanc Civitatem ſpectant, vel quorum Officium, & Miſſa, licet de Communi ut plurimum, ibidem ſolet juxta Bononienſe Kalendarium celebrari. Ordo autem, quem ſecuti ſumus, hujuſmodi eſt. Agitur de omnibus diebus feſtis ſive ad Dominum, ſive ad Beatam Virginem, ſive ad Sanctos ſpectantibus, juxta dierum ordinem, in quibus eorumdem memoria renovatur. Hac autem oblata occaſione curatum eſt inſerere quidquid vel ad hiſtoriam referri poteſt, vel ad explicationem Divinarum Scripturarum, vel ad quæſtiones criticas, & Theologicas, de quibus agimus & breviter, & præclare. Quaſdam vero quæſtiones in medium quidem proferimus, minime vero enucleamus, cum argumenta deſint, perfectæ earum ſolutioni ſatis idonea, cumque exiſtimemus oportere dumtaxat eaſdem noſcere, & Doctorum hominum diſſenſionem, opinionumque varietatem tenere. In illis autem quæſtionibus, de quibus ſententiam protuli, ita me geſſi, ut ſolidis rationibus innitere, iis præſertim, quæ a doctis, & cordatis hominibus, & qui vera a falſis diſtinguunt, neque creduli nimis, neque rerum novarum amatores ſunt, ſed bonuſenſu, & ſpectatæ pietatis, notæque fidei perhibentur. Non ſemel auctores producimus, ſupradictis dotibus non illuſtres, eorum tamen commemoratio neceſſaria fuit, vel ut eoſdem ea quidem, qua decet, modeſtia refelleremus, vel ut eorum eruditis laboribus uteremur, quibus bonam cauſam aliqua ex parte fulciri poſſe comperimus. Fateor nihil novi in toto hoc opere inveniri, cum de re a tot jam clariſſimis auctoribus pertractata nihil inauditum aſſerri poſſit, quin aliquem in ſcopulum impingatur. Quod ſi contingat, ut opus a lectoribus grato animo excipiatur, nec improbetur, nihil aliud nobis tribui commendationi debet, quam colligendi laus, & collecta ſuum quæque in ordinem diſponendi. Demum ſcribere lingua non latina placuit, ſed italica; tum quia majori in uſu eſt, utiliorque ad rem noſtram, tum aliis ex cauſis, quas videre licet, in præfatione tomi ſecundi Eccleſiaſticarum diſſertationum Præſulis Joſephi Mariæ Perimezzi a Secretis examini Epiſcoporum, & olim Collegæ Noſtri in Academia Conciliorum, quæ habebatur Romæ in Collegio Urbano de Propaganda Fide, in qua Præfatione multis auctoritatibus, atque exemplis planum, apertumque facit, licere in Italia italica lingua res aliquas etiamſi Sacras, & Theologicas, aut criticas explicare, quod laudatæ Academiæ poſitum in more fuerat, dum id ea ratione fiat, quam Nos ſequi curavimus, Sacrarum videlicet Scripturarum, & Sanctorum Patrum locis lingua tantum latina allatis, ubi eorum opus fuit auctoritate uti.

Non deſunt, qui ſola linguæ vel latinæ, vel gallicæ cognitione non dubitant in hominum cœtu effundere audaces quaſdam voculas, & opiniones, quæ ad Sacrorum myſteriorum contemptu tendunt, neque addunt has minime probas, ac veras eſſe, & a pluribus Scriptoribus ejuſdem nationis, puta, gallicæ, improbatas, & confutatas, quod multis exitio eſſe poteſt. Nam in familiaribus Italiæ conventibus cum italice verba fieri ſoleant, neque ibidem omnes linguam latinam calleant, aut linguam gallicam, ut quiſquis rem aliquam peregrinam audit, eam mente retinet, rurſus dictitat, eamque ſpargit in vulgus, neque ei curæ eſt inquirere vera ne ſit, an falſa, recta, an ſecus. In hoc autem noſtro opere continetur antidotum, quod propinari certe non poterat, niſi lingua Italica, cum qui venenum ſemel ebiberit, ei non alio modo, quam Italico idiomate, accipere medicinam liceat. Hæc ergo ſcribendi occaſio, hæc materia, hæc eſt utilitas, & hic ordo, quem judicavimus in hoc opere amplectendum. Cum autem reliquum ſit, ut finem Nobis propoſitum exponamus, veniam a Lectore petimus, ut Nobis liceat ſtudiorum Eccleſiaſticorum, Sacrorumque rationem exhibere, qua hæc olim Civitas utebatur, atque in præſentiarum utitur, cum hæc via ſit, qua feliciter, quo contendimus, pervenire poſſimus. De ſtudiis tantum Sacris, & Eccleſiaſticis verba facimus, propterea quod de profanis dicere parum noſtra intereſſe debet, niſi quatenus hæc quoque ad Eccleſiaſtica, & Sacra ſtudia conducunt. Qui dixerit hanc Urbem veram juris Pontificii ſedem non extitiſſe, is quidem veritatem luce clariorem inficiabitur. Bononiæ quippe ſæculo decimoſecundo in Monaſterio SS. Naboris, & Felicis a Gratiano Monacho Decretum, ſeu diſcrepantium Canonum congruentia deſcrita fuit. Quod quidem opus etſi a multis notetur, tamen Papirius Maſſonus lib. V. Epiſcoporum Romæ in Eugenio III. Gratiani opus appellat *utiliſſimum generi Sacerdotum, quod opus omnes*

docti

docti plurimi favere, ac laudare coguntur. Et Cardinalis Baronius anno Chriſti MCLI. Codicem Gratiani vocat, *opus ampliori ſtudio collectum, & rite diſpoſitum*. At concedamus, ut concedi oportet, opus Gratiani multis erroribus refertum eſſe, qui decurſu temporis ab hominibus ſacra antiquitate peritiſſimis caſtigati ſunt; negari tamen omnino nequit, eam fuiſſe hujus operis felicitatem, ut ſtatim ac in lucem prodiit, relictæ fuerint antiquæ Canonum collectiones a Dionyſio exiguo, Iſidoro, Creſconio, Burchardo, Ivone conſcriptæ, & Gratiani decretum in ſcholis exponi cœperit. Quod quidem prudenter animadvertunt S. Antoninus parte tertia ſuorum Chronicorum tit. XVIII. cap. VI., Cardinalis Bellarminus, cum loquitur de Gratiano in Scriptoribus Eccleſiaſticis, celeberrimus Antonius Auguſtinus in præfatione antiquarum Decretalium ad Gregorium XIII. Id autem non ſolum operi debetur per ſe ſane maximo, verum etiam plauſui dato a publicis Sacrorum Canonum Doctoribus Bononienſis Archigymnaſii, qui cum illud explicare cœpiſſent, variiſque interpretationibus illuſtrare, jure optimo ad totius Orbis famam, exiſtimationemque provenerunt, ut peritiſſimus Pontificiæ legis de Roje ſapienter conſiderat in ſuis inſtitutionibus Canonicis lib. I. in Proœmio. Aliqui exiſtimant ad excitandos adoleſcentes, qui ex omnibus Orbis partibus in hanc Civitatem concurrebant, ut ſtudio Sacrorum Canonum operam darent juxta Gratiani methodum, in hoc Bononienſi Archigymnaſio morem invaluiſſe conferendi gradus Baccalaureati, & Doctoris, quæ poſtea conſuetudo longe lateque propagata eſt, ut videre licet apud Dujat in Prænotionibus Canonicis lib. III. num. V., & in præfatione ad Decretum diſpoſitum juxta Titulos Decretalium Cardinalis Turrecremata, quæ compoſita eſt a clariſſimo Præſule Fontanino pag. 8. Atque operis Gratiani pluties ſuperius commendati gloriam Bononienſi Civitati referri acceptam debere, argumento id eſt ſane luculentiſſimo, quod illius etiam correctio, quæ cœpta eſt Pio IV. Pontifice, & ſub Pio V. continuata, abſoluta demum fuerit in Pontificatu Gregorii XIII. clariſſimi Civis Noſtri, qui eam juris publici fecit, poſtquam plurimum in ea laboris, atque operæ collocaverat, dum adhuc eſſet Cardinalis, idemque præſtiterant tres pariter Bononienſes Cives Euſtachius Locatellus Regii Epiſcopus, & duo Cardinales Gabriel Paleottus, & Philippus Boncompagnus, ut videri poterit in dicta præfatione pag. X.

Nihil equidem arbitror ad laudem hujus Urbis præſtabilius, nihilque ad gloriam illuſtrius inveniri, quam ſi illud ſerio conſideretur, quod poſt Gratiani ætatem, cum plures collectiones Decretalium Summorum Pontificum confectæ fuerint, quæ juſſu, & auctoritate Apoſtolica ad commune commodum emanarunt, omnes ad Magiſtros, & Diſcipulos Bononienſis Archigymnaſii directæ fuerunt. Non autem loquor de prima Decretalium collectione a Bernardo Papiæ Præpoſito adornata, neque de altera Gilberti, & Alani ſtudio compilata, quia neutram poſſimus affirmare, in lucem auctoritate publica prodiiſſe: ſed de tertia ſermo eſt, quæ a Pontifice Innocentio III. univerſis Præceptoribus, ſtudioſiſque Adoleſcentibus Bononiæ commorantibus inſcripta fuit, cujus profecto quædam veluti appendix eſſe videtur quarta ab eodem Pontifice compoſita; utraque vero in lucem edita a clariſſimo Antonio Auguſtino. Sermo hic noſter etiam ad quintam pertinet, quæ eſt Honorii III. in publicum emiſſa ab Innocentio Cironio, quem aliqui promulgatam putant juſſu ejuſdem Honorii a Tancredo Archidiacono Bononienſi, in qua ſententia fuit Antonius Auguſtinus in præfatione ad antiquas Decretales: *Collectio Honorii III. Conſtitutiones habet a Tancredo Bononienſi Archidiacono collectas ſub ipſius Pontificis Maximi nomine*, quam Auguſtini ſententiam ſequitur; & Cardinalis Pinellus in præfatione ad VII. lib. Decretalium: *Collectio acceſſit ab eodem Tancredo ex Honorii III., qui proxime Innocentio ſucceſſit, Conſtitutionibus compaginata*. Fortaſſe vero probabilius eſt ab aliis, non a Tancredo fuiſſe compoſitam juxta obſervationem jam laudati Innocentii Cironii ad cap. I. hujus collectionis tit. de Conſtitutionibus. & a Pontifice miſſam fuiſſe Tancredo, quemadmodum ex ejuſdem verbis eruitur: *Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei Dilecto Filio Magiſtro Tancredo Archidiacono Bononienſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem*; Tranſmiſſam, inquam ad Tancredum fuiſſe, eamdem, ut ipſe in lucem ederet; unde contigit; ut totius Orbis hominibus commendaretur, cum innumerabiles fere ea tempeſtate Profeſſores iique celeberrimi, atque Diſcipuli, hanc in Civitatem confluerent utriuſque juris aut Doctores futuri, aut auditores. Ideo Pater Echard in commentariis primæ vitæ S. Dominici tom. I. de Scriptoribus ejuſdem Ordinis pag. 24. non ſine cauſa ſcripſit, Religioſum Ordinem S. Dominici illo tempore Doctoribus ſapientiſſimis Bononiæ floruiſſe, qui poſthabitis mundi illecebris ſeverioris vitæ rationem in S. Dominici Monaſterio profitebantur, unde veluti e Trojano equo egreſſi ſtrenuiſſimi Milites prædictum Ordinem per univerſum Orbem feliciſſime propagarunt. Honorius III. Magiſtratus hujus Civitatis arguens, quod quædam privilegia Profeſſoribus, & Diſcipulis ademiſſent, id ipſum ſcripſit, ut videre licet in ejus epiſtola apud Raynaldum anno Chriſti MCCXX. num. 26. *Cum ex ſtudio literarum præter infinita commoda, quæ ſentitis, ex eo veſtra Civitas inter alias ſit famoſa, & in univerſo mundo nomen annuntietur ipſius, factaque ſit altera Bethlehem Domus, videlicet panis, qui parvulis frangitur in eadem, ex qua exeunt Duces, qui regunt Populum Domini*; & quæ ſequuntur.

Loquitur quoque de Gregorii IX. Decretalium compilatione in quinque libros diviſa, quæ hac ætate in omnibus totius Orbis Scholis, & in Foro obtinet; quam liquido conſtat, adornatam fuiſſe a S. Raymundo de Pegnafort, in Bononienſi Archigymnaſio Lectoris munere perfunctus eſt, idemque compendium Archigymnaſii noſtri Doctoribus, ac Diſcipulis inſcriptum fuiſſe minime dubium eſt. Sermo etiam a nobis habetur de lib. VI. Decretal. Bonifacii VIII., cujus quidem maximus eſt quoque uſus in Scholis, & Foro, qui non ſolum Præceptorum, Diſcipulorumque Bononienſium nomine nuncupatus fuit, ſed etiam editus ejuſdem Archigymnaſii Doctoribus poſtulantibus, qui Jacobum Caſtellanum ad Pontificem legaverunt, ut id impetrarent, quemadmodum teſtatur Joannes Andreas Auctor coævus in notis ad proœmium dicti VI. libri in §. *Et multis*. Verba pariter facimus de Clementinis ultimam juris Pontificii partem continentibus, quæ juſſu Clementis V. collectæ, & a Joanne XXII. editæ ad Magiſtros, & Diſcipulos Bononienſes tranſmiſſæ fuerunt. Prætermittuntur autem aliæ collectiones Conſtitutionum Joannis

XXII.,

XXII., & aliorum Pontificum, quæ ideo *Extravagantes communes* dicuntur, quia omnibus notum eſt eas privata auctoritate adornatas fuiſſe, & Conſtitutiones inibi comprehenſas non ideo vim habere, quod in illis reperiantur, ſed quia ab auctoritate Apoſtolica, unde emanarunt, originem habuerunt. Item prætermittimus lib. VII. Decretalium, opus noſtri Pontificis Maximi Gregorii XIII. juſſu editum, in quo ipſe multum inſudaverat, ut teſtatur Cardinalis Pinellus, qui illud ipſum Pontificis Clementis VIII. nomine nuncupavit, in cujus Pontificatu confectum eſt: *Gregorius XIII. immortalis memoriæ, inſignis pietatis, literaturæ, atque experientiæ Paſtor hanc provinciam commiſit primum Flavio Urſino, Franciſco Alciato, Antonio Caraſæ Sac. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus doctiſſimis. Multa ipſe manu ſua exaravit, elucubravit, monuit.* Prælaudatum enim opus quamvis abſolutum, typiſque impreſſum, non in lucem emiſſum fuit, cum in eo varia Decreta Tridentini Concilii ineſſent, quæ juxta ſa: me: Pii IV. Pontificis Conſtitutionem incipientem *Benedictus Deus* non licet gloſſis, aliiſque interpretationibus illuſtrare, quod ſane impediri non potuiſſet, ſi inſerta fuiſſent in libr. VI. Decretalium, ut refert Fagnanus *in c. Cum veniſſent n. 61. & ſeqq. de judiciis*. Neque iis, quæ ſuperius dicta ſunt, adverſatur, quod eruditus P. Bremond in notis indicat ad Conſtitutionem CX. Gregorii IX. in Bullario Dominicano tom. 1., nempe a Pontifice Gregorio IX. Compilationem ſuam non ad Magiſtros, & Auditores Bononienſes, ſed Pariſienſes quidem directam fuiſſe, quoniam accidere potuit, ut compilatio ad utroſque tranſmiſſa fuerit eo vel maxime, quia Præſul Penia clariſſimus Rotæ Auditor in vita S. Raymundi de Pegnafort lib. 1. p. 28. teſtatur, in Vaticano regeſto poſt epiſtolam Pontificis, qua compilationem ſuam ad Magiſtros, & Scholares Pariſienſes mittit, ſcriptum ſe vidiſſe, & adnotatum, inſcriptum quoque illud Opus fuiſſe Magiſtris, & Diſcipulis Bononienſibus. Præterea ad rem propoſitam confirmandam magni momenti eſt, non modo compilationes ſuperius relatas, verum etiam illas, quæ a Pontificibus, dum in Galliis morabantur, confectæ ſunt, omnes fuiſſe Bononiam miſſas, non autem Lutetias Pariſiorum. Non parvi quoque momenti eſt, nullum impreſſum exemplar reperiri Decretalium Gregorii IX.; in cujus proœmio inſcriptio Archigymnaſio Bononiæ non legatur. Demum in corpore juris Canonici, quod editum eſt Coloniæ anno 1695. adnotata occurrunt hujuſmodi verba in notis ad proœmium. *In uno manuſcripto Vaticano legitur Pariſiis; in altero, Bononiæ, & Pariſiis, ſed ut plurimum omnia habent Bononiæ.*

His vero argumentis ſi addatur, celeberrimos Gloſſarum auctores, interpretes, & Magiſtros juris Canonici, aut in eodem Bononienſi Archigymnaſio Profeſſores fuiſſe, aut in eadem Urbe natos, nemo utique erit, qui de principatu in jure Canonico contendere noſtra cum Civitate audeat. Bernardus Bottonus Canonicus Bononienſis Eccleſiæ fuit; Guido autem Baiſius Archidiaconus; Joannes Andreæ, Joannes Calderinus, Antonius Butrius in ea Civitate nati ſunt, & hujus etiam Civis vocari poteſt Cardinalis Zabarella, cum e Sabatina familia originem ducat. Patritius Regienſis, Dinus Mugellanus, Joannes Anguiſciola, Joannes Dei, Innocentius IV. Pontifex, Abbas Panormitanus, Baldus Ubaldi, Petrus Ancaranus, Dominicus e S. Geminiano, Joannes Imola, Andreas Barbatia, Pariſius, & alii bene multi, qui prima juris Pontificii lumina prædicantur, Lectores hac in Urbe clariſſimi extiterunt. Ibi etiam profeſſus eſt Antonius Auguſtinus vir omni commendatione major, & niſi provecta ætate impeditus fuiſſet, huc veniſſet Cujacius ubique terrarum celeberrimus, quem magno oblato ſtipendio Gregorius XIII. invitaverat. Hæc autem omnia certiſſima ſunt, & legi poſſunt in opere Panciroli de Sacris legum Interpretibus, & in prænotionibus Canonicis Doviat, & apud eos omnes, qui vitas juris Conſultorum ſcriptas poſteris reliquerunt.

Diu quidem Sacra Theologia idem plane eſt habita, ac jus Pontificium, quia revera Sacri Canones magna ex parte nihil aliud continent, quam concluſiones ex Theologiæ principiis deductas, ut appoſite ad rem noſtram conſiderat Joannes Gerſon in ſermone, quem habuit ad *Licentiatos* in jure Canonico, qui inſertus eſt in tomo ſecundo ejus operum: *Sic inſtituta videtur, & gubernata fuiſſe ſufficienter Eccleſia primitiva ab Apoſtolis, ac deinde per ſucceſſiones variat uſque ad Doctores Sanctos incluſive per quatuorcentum annos & amplius, quibus temporibus non erat diſtinctio Theologorum, & Canoniſtarum, licet Canones Sacri multi eſſent ultra tenorem traditum in Evangeliis, & cæteris libris Canonicis. Hinc vero Canones, ſi bene inſpiciantur, non ſunt niſi Concluſiones elicitæ, vel illatæ ex principiis Theologicis, ideſt ex Evangelio, & aliis libris Canonicis per illos, quibus dicit Chriſtus: Qui vos audit, me audit: Nihil igitur admirandum eſt, ſi ad eoſdem pertinebat cognitio, & legislatio Concluſionum illarum Canonicarum, ad quos pertinebat notitia principiorum.* Egaſſius Buellus in ſua hiſtoria Pariſienſis Univerſitatis tom. 2. ſæculo IV. pag. 580. poſtquam affirmavit nullum diſcrimen eſſe inter Theologum, & Canonum peritum, hoc memorat, quod, poſtquam prædictum Decretum a Gratiano fuit collectum, in quo variæ Leges Civiles adſcriptæ ſunt, cum ea ætate ſtudium legum ſæcularium magnam habere exiſtimationem, una in duas diviſa facultas eſt, ita ut alii Theologiam Scholaſticam deſerentes, ad ſolam Canonum explicationem ſe ſe converterint, quod quidem inconſulto, ac perperam factum eſt, cum Canonum perito ſæpe principia Theologica perneceſſaria omnino ſint: *Canonicam quoque juriſprudentiam nunquam a Theologia diſſociabimus, nihilo plus quam Canones, Patrumque ſcita a ſacris literis, hoc eſt, ut ſtrictiſſime dicitur, Concluſiones a principiis.* Verba Thomaſſini in præfatione diſſertationum ſupra Concilia. Et Doujat in ſuis Prænotionibus Canonicis lib. 1. c. 2. n. 3. ſic ſequitur: *Cum Theologia jus Canonicum cohærere, ejuſque auxilio ſæpenumero uti evidentius eſt, quam ut argumentis confirmandum ſit; etenim jus hoc noſtrum nihil revera eſt aliud, quam ad vitæ uſum aptata, atque in ipſis rerum argumentis poſita Theologia.* Quod quidem intelligere, qui aperte cupiat, is accurate tractatum perlegat Probabilitatis Lovanii typis mandatum a Nicolao Peguleto c. 10. n. 4. & ſeqq., in quo videbit collectas propoſitiones falſas, pœnaque dignas, quibus eorum opera fœdata ſunt, qui abſque Sacræ Theologiæ ſtudio Sacros Canones declararunt, quamvis eſſent juriſprudentiæ Civilis, atque Canonicæ peritia præditi non vulgari.

Canoniſtarum, ut ita dicam, factionem hæc noſtra Civitas ſequuta eſt, atque ita quidem, ut deſeruiſſe Theologos videtur: & qui Theologiæ ſtudiis dare operam cupiebat, Bononia diſcedens, Lutetias ſe conferebat, unde Bononiam revertens Doctor Pariſius vocabatur, ut animadvertit Alidoſius in præfatione ad Lectorem, quæ ab eo adſcripta eſt in fronte operis ſui *de Doctoribus Bononienſibus*. Cum autem Summus Pontifex Innocentius VI. non decere exiſtimaſſet, in Bononienſi Archigymnaſio Do-

ctores

res Sacræ Theologiæ deſiderari, Collegium Theologorum ibidem fundavit, ut videre licet in ejus Conſtitutione in Bullario Romano tom. 1., impreſſa etiam apud Ughellum tom. 2. Italiæ Sacræ p. 26. Quanquam vero brevi temporis ſpatio, quo Superſtes fuit, ejus Conſtitutio executioni minime demandata fuerit, vigere tamen cœpit, ſedente Urbano V. Pontifice, ut oſtendit Sigonius de Epiſcopis Bononienſibus lib. 3. pag. 451. in additionibus Viclorelli ad vitam Innocentii VI. ſcripta a Ciacconio tom. 11. pag. 50. Item in additionibus ad vitam Urbani V. pag. 548. pag. 551. & in hiſtoria Ghirardacii lib. 24. pag. 278. & ſeqq. In libro autem Secreto Collegii Theologici, cujus pars in lucem edita eſt ab Alidoſio loco ſuperius laudato, proferuntur nomina illuſtrium Theologorum, qui invitati Bononiam magna ibi cum laude Sacram Theologiam publice docuerunt. Quomodo autem interea poſt Urbanum V. hujuſmodi Studium floruerit, affirmare plane non poſſumus, imo etiam ſuſpiciamur, non alias admodum radices hanc facultatem per ea tempora Bononiæ defixiſſe. Extat enim Conſtitutio tum ejuſdem Urbani V. tum Bonifacii IX. itemque Martini V. Summorum Pontificum decreta occurrunt, in quibus primum Bononienſe Archigymnaſius laudibus extollitur tanquam juris Civilis, & Pontificii lumen, deinde varia conceduntur privilegia earum facultatum Profeſſoribus, & Diſcipulis, ſed de Sacra Theologia ne verbum quidem. Extat etiam Conſtitutio Nicolai V. (omnes autem hæ Conſtitutiones habentur in appendice tomi ſecundi noviſſime impreſſi de Statutis hujus Patriæ) in qua exhibetur accuratus catalogus omnium ſcientiarum, quæ io hac Univerſitate florebant, nulla tamen de Cathedris Theologicis mentione habita. Et quidem Pius II. hoc noſtrum Archigymnaſium in lib. 2. ſuorum Commentariorum non propter Theologiæ, ſed Legum, & Philoſophiæ ſtudium præclare laudat: *Schola inſignis Legum, & Philoſophiæ, quæ mores bonos non tam Cives, quam Exteros docet.* Quod autem tuto affirmari poteſt, illud eſt, hanc Civitatem ætate, quæ memoriæ noſtræ proprior eſt, clariſſimis Theologis floruiſſe, ut arguere licet ex Bulla Summi Pontificis Gregorii XIII. anni 1584., qui vetus privilegium renovans Pontificis Julii II., ut Beneficia ſcilicet ſolis Civibus conferantur, hæc habet: *Nos itaque, quibus ſatis liquet Civitatem noſtram prædictam, viris omnis doctrinæ genere, & præſertim Theologiæ abundare.* Nemini porro dubium eſt, ætate hac noſtra Bononiæ viros non deeſſe doctrina ſpectatiſſimos, qui juxta methodum forenſem non tam jus Pontificium, quam Sacram Theologiam laudabiliter, & egregie doceant.

Conveniunt omnes, qui de locis Theologicis pertractant, ab hiſtoriæ tum Eccleſiaſticæ, tum profanæ Scriptoribus, dummodo ſint auctoritate graves, & fide digni, probabile argumentum Theologo exhiberi, vel ad confirmandum, quod affirmat, vel ad refutandum, quod ei opponitur; imo ulterius procedunt, docentque, cum graves hiſtorici in aliqua re narranda concordes ſunt, inde Theologum ad eamdem rem aſſerendam certum deſumere argumentum poſſe: ita Melchior Canus in tract. de loc. Theologicis lib. XI. cap. 4., quo cum congruit Cardinalis Gottus in ſua Theologia tom. 1. qu. 3. dub. XI. §. 2. Ac profecto quam utilis ſit hiſtoriarum cognitio ei, qui jus Canonicum profitetur, facile planaque evincitur ex operibus Patris Thomaſſini, Emanuelis Gonzalez, Joannis Dartis, Jani a Coſta, Franciſci Florentis; tum id probatur ex jure Eccleſiaſtico (bonis tamen a pravis rebus ſegregatis) Vaneſpen, & aliorum auctoritate, qui ad inveſtigandum verum Sacrorum Canonum ſenſum hiſtoriarum lumen adbibuerunt, & ad ſanam Epiſtolarum Decretalium intelligentiam perventuri non ſatis eſſe cenſuerunt, eaſdem in ultima Gregorii IX. collectione legere, ſed curarunt antiquas collectiones evolvere, quia Decretales in collectione Gregorii IX. non integræ ſunt, ſed magna ex parte detruncatæ, atque interpolatæ; quod quidem prudenter animadvertunt Antonius Auguſtinus in laudata præfatione ad Gregorium XIII., Cujacius ad c. 1. *Qui Clerici, vel voventes &c.* Gonzalez in apparatu ad jus Canonicum tom. 1. n. 53. Jam vero ſi quis colligere voluerit, quidquid ſcriptum reliquerunt inſignes Canonum interpretes jam ſuperius commendati, & quidquid Decretalium fundamento innixus, & gloſſarum, veterumque commentariorum, & Sacrarum Congregationum auctoritate ſuffultus Romæ ſcripſit nunquam ſatis laudatus Proſperus Fagnanus in ſuis Commentariis ſuper Decretales, in promptu hic certe habebit, unde interpres Canonum evadere excellens, maximeque ſpectabilis poſſit. Pater Eccleſiaſticæ hiſtoriæ fuit Magnus Cardinalis Baronius, & ipſi etiam principis debetur laus inter criticos, ſed prudentes, ac moderatos. Alii poſt eum, vel lumine ab ejuſdem ſcriptis mutuato, vel cognitione, quam ex monumentis deinceps inventis hauſerunt, ulterius progreſſi ſunt, & in præſenti enata eſt nova quædam, ut ita dicam, profeſſio, quæ Eccleſiaſtica eruditio nuncupatur, cujus utilitas talis, ac tanta eſt, ut Religio noſtra multa eidem debeat & præſidia ſtabilitatis, & ornamenta dignitatis ſuæ.

Hæc enim Eccleſiaſticos efficit ad ſua munera laudabiliter obeunda idoneos, ad ea ſcilicet curanda, quæ neceſſaria ſunt, & ad eam afferendam Eccleſiæ utilitatem, quæ ab eorum laboribus expectatur. Magnus Cardinalis Bona, P. Chriſtianus Lupus, Mabillonius, Martenus, & alii complures, qui in decurſu operis nominabuntur, præclara ſunt Eccleſiaſticæ eruditionis lumina, & eorum illuſtres labores Theologo fuerunt, & ſunt præſidio ſane maximo ad dogmata fidei illuſtranda, juris autem Canonici interpretem, omnis remota erroris nebula, facile ducunt ad intelligendam veterem diſciplinam, quæ novæ feliciter moderandæ utiliſſima eſt. *Quidquid igitur de ordine temporum tranſactorum indicat ea, quæ appellatur hiſtoria, plurimum nos adjuvat ad ſacros libros intelligendos, etiamſi præter Eccleſiam puerili eruditione diſcatur.* Verba ſunt hæc S. Auguſtini *lib.* 2. *de Doctrina Chriſtiana cap.* 28.

Cardinalis Gabriel Paleottus, non tam Purpuræ, quam ſapientiæ lumine præclariſſimus, ut hiſtoriæ, & eruditionis Eccleſiaſticæ ſtudium in hac Urbe inter Clericos introduceret, non modo typis imprimi prudenter juſſit duos libros hiſtoriæ Sacræ Severi Sulpicii, ſed etiam notis a Carolo Sigonio viro apprime docto illuſtrari, qui propterea in præfatione ad eumdem Cardinalem, inquit: *Quamobrem recte prudentia veſtra Breviarium ejus (hoc eſt Sacræ Hiſtoriæ) aliquod ex immenſo illo utriuſque teſtamenti corpore acquiſivit, quo ſtudioſa juventus omnia ab Adam uſque ad Chriſtum, idest a peccato ad ſalutem in ipſius Dei populo geſta, quaſi in unam tabulam conlata conſpiceret, & cum duos Severi Sulpicii libros in hoc genere diſtincte admodum, ac ornate ſcriptos probavit, cum ad tollendum exquiſitioris interpretationis hominibus occupatis laborem, eoſdem etiam expoſitione illuſtrari aliqua voluit. Sic enim fore arbitrata eſt, ut univerſi non modo facilius ea, quæ præclare tradita ſunt, animo, & notitia comprehenderent, ſed ipſa etiam invitati facilitate a-*

lacri-

lætius, & ſtudioſius ad eademmet haurienda contenderent.

Excitata Bononiæ ſunt non multo adhinc tempore hujuſmodi ſtudia, & quamvis Romæ moraremur, tamen recordamur domi Archidiaconi Matſigli, qui poſtea Epiſcopus Peruſiæ deceſſit, Literatorum hominum cœtus haberi conſueviſſe, in quibus eorum aliquis pertractare ſolebat argumentum ſibi præſcriptum, quod ad Sacram Hiſtoriam, vel Eccleſiaſticam eruditionem pertineret; rerum autem, de quibus ſermo haberi debeat, indiculus, ſeu nota typis impreſſa ſingulis, qui intereſſe ſolebant, antea diſtribuebatur.

In præſentiarum vero laudabilis hæc conſuetudo eſt jam penitus antiquata, ac ſtudium tantopere neceſſarium, nedum utile, quod fere ubique in amoribus, atque in deliciis eſt, in hac Urbe, quæ ſemper ſcientiarum mater eſt habita, intolerando jacet ſqualore obſitum neglectumque. Hujuſmodi autem eruditionis gloriam, qui conſequi ſtudioſe cupiat, illi imprimis neceſſaria eſt peritia linguæ latinæ. Cujus quidem elegantia non curæ dumtaxat fuit Imperatori Auguſto, de quo narrat Svetonius, *Legato Conſulari ſucceſſorem dedit, ut rudi, & indocto, cujus manu illi pro ipſi ſcriptum animadverterat*; ſed etiam Romani Pontifices de ea ſemper ſolliciti fuerunt, ut conſtat *ex capite ad audientiam de reſcriptis*. Nec deſunt in hac Civitate egregii homines, quorum bene multos novimus, qui clariſſimum adoleſcentibus lumen præferant ad humaniores literas, quarum deſiderio non ignoramus primos Theologiæ Magiſtros plurimum diligentiæ laboris, ac operæ in Ethnicorum voluminibus collocaſſe. Præterea ad ejuſmodi ſtudium, de quo nunc agimus, neceſſaria eſt prævia veræ Philoſophiæ inſtitutio, quæ viam ad Theologiam aperiat, ſed ita quidem, ut eidem ſemper obſequium præſtet, quod Agar Sacræ præſtare debuit ex imperio Abrahami. Atque, ut eloquentiæ, ſic Philoſophiæ magiſtros non deſiderat hæc Urbs doctiſſimos, qui multum valeant, & qui metodo utantur præclara, facili, perilluſtri, maximeque apud Academias id temporis nobiliſſimas uſitata. Philoſophiæ Theologia accedat neceſſe eſt, cujus profeſſores verſantur Bononiæ plurimi apprime doci, atque omnibus ſapientiæ laudibus ſpectatiſſimi, quorum in ſcriptis quæſtiones Polemicæ cum Scholaſticis conjunguntur, variaque Eccleſiaſticæ tum hiſtoriæ, tum eruditionis capita explicantur. Tota igitur difficultas in eo ſita eſt, quod hujuſmodi ſtudia non præmittuntur, aut ſi præmiſſa fuerint, negliguntur deinceps, nec ad finem perducuntur. Navis in medio curſu inhibetur; imponitur, ut dici ſolet, tectum; in otio, quod ſupereſt vitæ, tranſigitur, & qui ſcholaſticos curſus ſemel peregit, is præter Magiſtri ſcripta nihil aliud deſiderat, quorum, ut ſæpe ſit poſt brevem temporis lapſum obliviſcitur, & licet quæcumque didicit, fideliter memoria teneat, ea tamen tanti non eſſe poſſunt, ut doctrinæ ſupellectilem pariant Eccleſiaſtico ſatis dignam, tum quia nullus invenitur Magiſter quamlibet diligens, ac eruditus, qui omnia noverit, tum quod unus Magiſter nequeat ea tradere ſcriptis omnia, quæ legendo quærendoque cognovit.

Interea vero, & ad hanc pudendam ſtudiorum rationem obtegendam muſſitando dicitur, Thologiam rerum Divinarum interpretem Sacerdotibus ſatis eſſe: aliorum, quæ ſuperius memoravimus, ſtudiorum inutilitas prædicatur & palam denique dictitatur, iis obeundis ſtudiis nec eſſe neceſſe omnibus, nec vacare.

Quid nos de recta Scholaſticæ Theologiæ methodo ſentiamus, quotque ex ejus fontibus in Eccleſiam commoda dimanarint, ac quotidie fluant, jam ſatis oſtendimus in prima noſtrarum inſtructionum Paſtoralium Tom. III. Iis autem, quæ illic diximus, addere auctoritatem placet magni Theologi Salmeronis tom. 1. Prolegom. 9. quinquagena 1. ſuper Evangelia: *Scholaſticæ Theologiæ ſtudium, in quo brevi compendio, ac certa methodo multarum rerum, quæ tum in ſcripturarum ſtudio, tum in doctrina, & lectione veterum Patrum latiſſime, & firmiſſime pertractantur veritates adſequimur, non eſt hominis Catholici reſpuere, nam contemnere hæretici eſt, & prorſus de Eccleſia Catholica male meriti, quæ hoc genus Theologiæ multis modis amplexata eſt.* Sed iterum aſſerimus eam viro Eccleſiaſtico non ſatis eſſe, cui neceſſaria etiam alia ſtudia ſuperius indicata exiſtimamus. *Cum autem hoc genus Theologiæ commendo,* Salmeron proſequitur, *nolim, ut quiſquam in illis ſtudiis conſeneſcat, ſed moderatum, & certum tempus illis diſputationibus impendat, ut ad meliora Sacrarum literarum ſtudia tempeſtive perveniat.*

Poſtularet hic locus, eorum ut audaciam refelleremus, qui cum nihil ſanitatis habeant, nedum ſapientiæ, inutilem autumant hunc eſſe ſtudiorum curſum, ac plane ſupervacaneum; ſed hujuſmodi homunculis valere juſſis, nunc tantum dicemus pauca de difficultate, quæ nobis quidem in hoc ſtudio nulla penitus eſſe videtur. Præmiſſis enim eloquentiæ, Philoſophiæ, ac Theologiæ ſtudiis, quæ ſi quiſpiam neglexerit, ſemper vacillet oportet, quia intus male libratus eſt, ædificio ſimilis, quod nullis fundamentis innititur; ſupradictis, inquam, præmiſſis ſtudiis, non video, cur navo non liceat adoleſcenti facile gradum facere ad altiora.

In promptu ſiquidem ſunt erudita Geographiæ, & Chronologiæ compendia, introductio nempe Cluerii nunc aucta; item compendium hiſtoriæ univerſalis Epiſcopi Boſſuet, quorum librorum ope iter ad eruditionem feliciter inſtituitur. Solidiores autem quæſtiones, & argumenta prudenter; ac ſcite admodum pertractantur in libris recentium eruditorum, quorum copia non mediocris extat in hujus Urbis Bibliothecis. Ac quoniam publica ſcientiarum ſtudia longe privatis ſunt, ac domeſticis utiliora, ignoramus profecto quid cauſæ ſit, cur in hac Urbe Virorum cœtus doctiſſimorum, ſive Academiæ inſtitui nequeant, quæ dici vix poteſt, quantam reipublicæ utilitatem afferant, ſi ſapientes habeant moderatores. Neque locum inter Academicos habere decet, niſi qui in ſtudiis hactenus commendatis laudabiliter verſati fuerint, iiſdemque adhuc magnopere delectentur. Nam qui Grammaticam, Logicam, jus Pontificium forenſe, ac Theologiam moralem vix a primo, ut inquiunt, limine ſalutaverint eorum quidem alicubi habenda eſt ratio, & iis merito laus danda eſt aliqua, nunquam vero aditus ad hujuſmodi Academias patere debet. De materia porro, quæ pertractanda occurret, ordinatim agendum eſt, ex. gr. de hiſtoria Sacra juxta annalium ſeriem, aut Conciliorum. Cavendum id quoque arbitror, ne hiſce in conventibus liber legatur aliquis, quin deinde ulla lectioni interpretatio ſubjiciatur, aut ea temere fiat, ac perperam, & confuſe: neceſſe enim eſt unum aliquem, aut plures Academicos deſignari, qui ea de re, quæ ab eo proponetur, qui a ſecretis Academiæ eſt, diſſertationem in promptu habeant, eamque recitent in Academia, haud ignaris tamen argumenti, quod pertractandum eſt, cæteris Academicis, ut abſoluto ſermone, aliquid in commune conferri poſſit, vel ad confirmandum, quod dictum eſt, vel ad exponendas difficultates, ſi

quæ

Digitized by Google

quæ occurrant, contra ea, quæ dicta ſunt, ut earum ſolutio ab eo, qui diſſertationem habuit, audiatur. Atque, ut hinc utilitas oriatur maxima, non debent profecto ſemel tantum, atque iterum, ad ſummum tertio ſingulis annis Academici convenire, ſed quindenis ſaltem diebus, rejectis nmnino ſalſis excuſationibus, aut caloris, aut frigoris, aut ſupervenientium impedimentotum, & nonnumquam fictarum infirmitatum.

Clariſſimo huic inſtituto, atque Accademiæ accepta referri debet, quæ ſuperioribus annis magna Romæ frequentia Doctorum hominum fuit, qui rerum Eccleſiaſticarum tum veterum, tum recentium peritiſſimi, non ſemel Religioni, & Sedi Apoſtolicæ profuerunt. Habebatur in magna Aula Collegii Urbani de Propaganda Fide quindenis diebus Academia Eccleſiaſtica juxta Conciliorum ſeriem, & unus ex Academicis de Concilii hiſtoria diſſerebat, aliter ejuſdem de Concilii Canonibus, deinde tertius de quæſtione aliqua Theologica, quæ ex ipſis Canonibus oriebatur. Magna etiam in aula Archigymnaſii Romani quindenis diebus habebatur Academia Eccleſiaſtica juxta ordinem Sacri Textus Divinarum Scripturarum, ex quibus parsicula deligi ſolebat aliqua, & haberi de ea ſermo ab aliquo ex Academicis; tum juxta temporum ordinem, qno hæreſes enatæ fuerant, nonnulla earum ab altero Academico Polemico ſermone refutabatur. In Conventu Patrum Servorum Matris Dei, quod ad S. Marcelli ſitum eſt, quindenis diebus habebatur Academia, in qua unus Academicorum Eccleſiaſticam diſſertationem recitabat juxta ordinem, quo in hiſtoria ſua Eccleſiaſtica P. Natalis Alexander uſus eſt, cujus quidem methodo, noo ſemper tamen ſententiæ, Academicus adhærebat. Omnibus his Academiis, nos adhuc juvenes interfuimus, ibidem verba fecimus, & pluries ſingulis annis, neque ab iis exercitationibus vacationem nobis concedi paſſi ſumus, niſi poſtquam majora curiæ negotia, & munerum, quæ nobis impoſita ſunt, occupationes impedimento fuerunt, quominus tempus ad ſcribendum hiſce de rebus ſupereſſet; nunquam tamen adeo nos ab illis alienos fecimus, ut plerunque poſt Orationem ab Academico habitam aliquid opponere, vel addere prætermiſerimus. Parum quidem profecimus, ſed multo certe ulterius progreſſi eſſemus, ſi curæ, ac diligentiæ cætera reſpondiſſent. Verum, quod nobis minime contigit, id probe aſſequuti ſunt alii complures ſtudiorum noſtrorum ſocii, ut cognoſcere quiſque poteſt ex introductione ad Eccleſiaſticas diſſertationes Præſulis Perimezzi Viri Clariſſimi, qui Collega Noſter in omnibus illis cœtibus, & deinde Epiſcopus fuit. Nam in ea exponitur ordo, quo ſolebant haberi Academiæ, ratio, & conditio ſermonum, qui recitabantur, collationes, quæ ſubinde habebantur, nomina Academicorum, & eorum, qui a Secretis Academiæ erant, & utrorumque munera declarantur. Ut vero manifeſte omnibus pateat, quanta ſit utilitas, quæ ex hujuſmodi Academiis, & collationibus percipitur, quis eſt, qui ignorat quanta ſit in Tranſalpinis regionibus, & Ciſalpinis hujus noſtræ Urbis fama in rerum naturalium ſcientia, tum etiam in univerſa Mathematica? Ex quo autem fonte id emanavit, niſi ex Congregationibus, ſermonibus, collationibus, quæ in ſcientiarum Inſtituto habentur? Conveniunt enim, ſermoneſque habent docti viri poſt ſtudiorum ſuorum expletum de more curriculum. Quod utique quiſque intelligere poteſt ex hiſtoria Doctoris Franciſci Mariæ Zannotti, qui a Secretis eſt ejuſdem Inſtituti.

Experientia comperitur, rectam earumdem Academiarum, & cœtuum percipi non poſſe methodum, niſi hominum mens veluti ſopore quodam oppreſſa excitetur, ac de neceſſitate, & utilitate ſtudiorum edoceatur, pro quibus excolendis Academias inſtitui cupimus. Ut ad Sacra ſtudia, & ad Eccleſiaſticam eruditionem amplectendam alios impelleremus, quas ſecum fert ampliſſima hæc Diœceſis, laborem hunc amplexi ſumus, & ad finem perduximus. Confidimus autem fore, ut quicumque has noſtras elucubrationes legere non gravabitur, ſtudiorum, quæ ſupra commemoravimus, neceſſitatem, ac utilitatem plane intelligat; plura enim hoc in Opere collecta occurrent, quæ fortaſſe ignorabat, & quorum cognitionem ſibi eſſe maxime neceſſariam non negabit. Hic ergo eſt finis, non præcipuus tamen, qui propoſitus nobis fuit in hoc opere adornando; non præcipuus, noſtri hujuſce Operis hic finis extitit, quin potius hunc futurum ſperamus certum veluti tramitem ad rem momenti ſane maximi conſequendam. Hiſtoriæ ſiquidem, & quæſtionum ad Chriſti Domini, ad Deiparæ, & Sanctorum celebritates, aut ad Sacrificium Miſſæ ſpectantium explicatio parum Eccleſiaſtico viro prodeſt, ſi ejus animo pietas non accendatur, ſi ex iis, quorum ſcientia eſt comparata, nullus ſpiritualis fructus percipiatur, ſi Sacerdos demum poſteaquam intellexit in Divino Miſſæ Sacrificio nullum eſſe verbum, nullamque actionem, quæ non & ſancta ſit, & myſteriorum plena, non majori, quam antea, reverentia, ac tanta in Deum caritate ardeat, ut mentem ad ea, quæ dicit, ad ea, quæ facit, ad myſteria, quæ in dictis, & facti continentur, ſemper intentam habeat. Tractavit quidem pius, & doctus Cardinalis Boná incomparabili eruditione de Sacrificio Miſſæ in celeberrimo Opere de Liturgicis, ſed cum probe intelligeret, non in ſola rerum cognitione ſiſtendum eſſe, alium pulcherrimum tractatum aſceticum de Miſſa ſcripſit. Divina miſericordia freti confidimus, & ſperamus fore, ut ardens deſiderium noſtrum felicem exitum conſequatur. Et quoniam ſatis expoſuimus occaſionem, qua ad hoc Opus aggrediendum adducti ſumus; quid in eo contineatur; quæ exinde utilitas percipi poſſit; rationem, ac modum, quem in ſcribendo ſervavimus; finem denique, quo labor hic noſter ſpectat; lectorem ad illud percurrendum invitamus, eundem & rogamus, & obſecramus, imbecillitatis ut noſtræ rationem habere velit, nec nobis recuſet, imploramus, benigne veniam impertire.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERUM.

A

Abbates.

TEmpore Sacri non poſſunt uti inſtrumento argenteo cum candela, quod vulgo dicitur *Bugia*. pag. 97. col. 1.

Neque conſecrare, niſi in propriis Eccleſiis Vaſa pro Sacrificio ſine ſpeciali Pontificis privilegio. pag. 53. col. 2.

Poſſunt tamen Veſtales, & Vaſa Sacra benedicere. pag. 53. col. 1.

Conferre primam Tonſuram, & Ordines Minores ſibi Subditis de licentia Epiſcopi. pag. 53. col. 1.

Minime vero ſibi non Subditis, etiam de licentia Epiſcopi. *ib.*

Abbates Regulares.

In Miſſis ac Veſperis Pontificalibus tantum impertiri poſſunt benedictionem cum trina Crucis productione. p. 98. col. 1.

In Miſſis privatis, quoad omnia, a ſimplici Sacerdote non differunt. *ibid.*

Abſolutio Sacramentalis.

Variæ Auctorum ſententiæ circa Eccleſiaſticam diſciplinam de abſolutione: an concederetur, vel negaretur etiam in mortis articulo quibuſdam peccatoribus, pag. 54. col. 1.

Nullum eſt tam grave peccatum, quod accedente pœnitentia abſolvi nequeat. pag. 54. col 2.

Quinam ejus ſint incapaces. pag. 192. col. 1. 2.

Acceptio Perſonarum.

Quando committatur occaſione nominationis ad beneficia. pag. 27. col. 2.

Si præferatur amicus, vel conſanguineus, meritis æqualibus, non committitur. *ibid.*

Actus Fidei, Spei, & Charitas.

Non ſufficit eos elicere aliquando intra quinquennium pag. 189. col. 1. 2.

Propoſitiones in hac materia damnatæ. pag. 193. col 1.

Divino, naturalique præcepto tenemur eos proferre aliquando in vitæ curriculo. *ibidem.*

In quibus circumſtantiis eos teneamur iterare. *ibid.*

In ſalutis diſcrimine verſatur, qui frequenter eos non elicit. *ib.*

Adminiſtratores Eccleſiarum.

Quando teneantur adminiſtrare Celebrantibus utenſilia. pag. 158. col. 1.

Utrum, & quando poſſint ſibi retinere partem eleemoſinæ pro utenſilibus in Miſſæ Sacrificio. pag. 159. col. 2. & 160. col. 1.

Adrianus Secundus.

Quid fecerit, ut Regem Lotharium ab impudicis amoribus cum Pellice Valdrada averteret. pag. 130. col. 1.

Adventus Domini.

Celebritas Adventus Domini a quo fuerit inſtituta. pag. 24. col 2. & 25. col. 1.

Quot ſint Adventus Domini, ob quos Eccleſia celebritatem inſtituit. p. 25. col. 1.

Jejunium in eo ſervari ſolitum tam apud Orientalem, quam Occidentalem Eccleſiam. pag. 24. col. 1. 2.

Eodem tempore non incipit apud Ordines Regulares. *ib.*

Antiquitus Jejunium erat indictum. pag. 45. col. 1.

Quando hæc diſciplina fuerit immutata. *ib.*

Celebritas Adventus Domini juxta Durandum a S. Petro inducta. pag. 24. col. 2.

Probabilius a S. Gregorio Magno. pag. 25. col. 1.

Quare die primo Dominico Adventus legatur Evangelium de Judicio finali. pag. 25. col. 1.

Quare eo tempore omittatur *Gloria in Excelſis*, & Hymnus *Te Deum*. pag. 25. col. 2.

Quare a Diaconis Dalmaticæ, & Subdiaconis Tunicellæ deponantur, & Caſulas complicatas ipſi aſſumant. *ib.*

Tempus Adventus Domini non modo a Clauſtralibus, ſed ab omnibus obſervandum. pag. *ib.*

Antiquitus eo tempore Conjuges ab omni commercio abſtinebant. *ib.*

Quid a Parocho præſtandum hoc tempore ex S. Carole Borromeo. p. *ib.*

Agapæ.

Quid eſſent, & quomodo celebrarentur. p. 150. col. 2.

Corruptelæ inductæ earum occaſione primis Eccleſiæ temporibus, quam graviter a S. Paulo reprehenſæ. pag. 151. col. 2.

Quanto tempore perſeveraverint. *ib.*

Agobardus Lugdunenſis Archiepiſcopus.

Quam improbaverit magnatum conſuetudinem utendi Sacerdotibus ad res domeſticas. pag. 95. col. 1.

Aiſtulphus Longobardorum Rex

Quadraginta Lucios quotannis exigit a Monachis Nonantulæ pro S. Martini Quadrageſima. pag. 24. col. 2.

Alcuinus.

A Carolo Magno ex Anglia accitus, ut in ejus ditione Accademias novis legibus inſtitueret. pag. 121. col. 2.

Quam neceſſariam ad Sacras facultates putaret Logicam. p. 122. col. 1.

Alexander Cardinalis Sfortia.

Legatus Civitatis Bononienſis luxum prohibuit in veſtibus, conviviis, & exequiis celebrandis. pag. 102. col. 2.

Alexander III.

Peſſimam conſuetudinem, quæ in Gallis ætate media obtinebat, de injuriis ab unoquoque privata auctoritate puniendis, conatur evellere. pag. 25. col. 2. & 26. col. 1.

Saltem tempore Adventus Domini. 26. 1.

Canonicatum Theologalem primus inſtituit. pag. 160. col. 1. 2.

Interrogatus a quibuſdam populis prope mare degentibus, an liceret piſcari diebus feſtis Haleces, ſi forte ad littus acceſſiſſent, quid reſponderit. pag. 176. col. 1.

Valida decenrit teſtamenta facta coram Parocho, & tribus, vel duabus aliis perſonis idoneis. pag. 281. col. 2.

Alexander Severus.

In eligendum Provinciarum Rectoribus, vel Procuratoribus quinam eſſet ejus mos, & conſuetudo. pag. 193. col. 2.

Alexander VII.

Ob graviſſimas cauſas permiſit omitti aliqua Sacramentalia in Baptiſmo conferendo Mulieribus Sinenſibus. pag. 264. col. 2.

Initiandis Romæ Sacris Ordinibus ſpiritualem ſeceſſum decem dierum preſcribit. pag. 308. col. 2.

Altaria Privilegiaria.

Quo fundamento Summus Pontifex innitatur declarandi Altaria privilegiaria. pag. 158. col. 2.

Altarium hujuſmodi antiqua monumenta. *ibid.* & pag. 159. col. 1.

Quænam ſint eæ Eccleſiæ, quibus conceditur Altare privilegiarium. pag. 159. col. 1. 2.

Quot numero Miſſæ debeant quotidie celebrari in Eccleſia ubi eſt Altare privilegiarium. *ib.*

Quando Altare privilegiarium maneat ſuſpenſum ratione obligationis numeri Miſſarum, quæ non adimplentur. pag. 159. col. 2.

Ancillæ.

Quis earum Parochus. pag. 93. col. 2.

Annulus in digitis.

Interdicitur quibuſcumque Sacerdotibus tempore Sacri. pag. 97. col. 1.

Apoſtoli.

Rem Divinam non fecerunt triduo mortis Domini. pag. 50. col. 2.

Quando primo fecerint. pag. *ib.*

Qua veſte induti. pag. 51. col. 1. 2.

Super Altare ſacrificaverunt. pag. 91. col. 2.

Ad Græcorum querimonias contra Judæos eleemoſynarum diſtrubuendarum munus iis demandant. pag. 195. col. 1.

Mulieres ſuorum itinerum comites habebant, quæ alimenta neceſſaria ſubminiſtrarent. pag. 221. col. 1.

Quare poſtea eas dimiſerint. *ib.*

Arcipreſbyteri.

Singulis menſibus tenentur cętus pro examinandis quæſtionibus Theologiæ Moralis indicere. pag. 274. col. 2.

Sive Titulares ſint, ſive alios Parochos ſubjectos habeant. p. 274. col. 1.

Quomodo ſe gerere debeant, cum nullos habent ſibi ſubjectos Parochos. pag. 274. col. 2.

Quænam ſtatuantur pœnæ in eos, qui hujuſmodi cętus omittunt. p. 275.

Non ſatis eſt, ſi ſuam ſententiam ſcriptam tranſmittant niſi legitime impediti. pag. 274. col. 2.

Archidiaconi.

Quænam eſſent eorum partes, & munus erga Ordinandos. p. 193. col. 2.

Arſaces Sicariorum Princeps.

Mittit nonnullos, qui S. Ludovicum Galliarum Regem obtruncarent. pag. 115. col. 1.

Articuli Fidei.

Quinam explicite, & quinam implicite credendi, & qua neceſſitate. p. 112. col 1.
Propoſitio in hac materia ab Innocentio XI. damnata. *ib.*
Utrum omnes Fideles æqualiter teneantur ad notitiam explicitam articulorum Fidei, qui ſunt neceſſarii neceſſitate medii. p. 191. col. 1.
Laborans ignorantia myſteriorum, quæ neceſſaria ſunt neceſſitate medii, non eſt capax abſolutionis. p. 192. col. 1. 2.
Propoſitio in hac materia damnata ab Innocentio XI. 348. 2.

Aſylus, ſeu localis immunitas Eccleſiarum.

Rei omnes in Eccleſiis gaudent Aſyli beneficio, niſi crimina talia ſint, quibus denegatur hoc privilegium. p. 114. col. 2.
Aſyli inſtitutionem approbant Sacræ litteræ. p. 115. col. 1.
Crimina, quibus Aſyli privilegium denegatur ex jure communi, & antiquis Pontificum decretis. p. 115. col. 1. 2.
Crimina, quibus idem privilegium denegatur ex Conſtitutionibus Gregorii XIV., Benedicti XIII., & Clementis XII. pag. 115. 116. 117. col. 1. 2.
Utrum decoctores per luxuriam, vel qui ſe tales ſimulant, gaudeant privilegio Aſyli Eccleſiaſtici. p. 115. col. 2.
Non gaudentes privilegio Aſzli Eccleſiaſtici, qua ratione extrahendi. p. 117. col. 2.
An poſſint extrahi cauſa indicta p. 118. col. 1.
Utrum illi ſint extrahendi, qui ſolum ex conjecturis cognoſcuntur non gaudere hoc privilegio. p. 117. col. 2. 118. col. 1.
Non obſtante immunitate, ſi quis gravium criminum reus ſit, vel ſæpius illa commiſerit, interpoſita Summi Pontificis auctoritate, deinde poteſt in carceres detrudi Judicis Eccleſiaſtici, & pœna extraordinaria puniri. p. 119. col. 2.
Rei, qui Aſylo non gaudent, extrahendi, legumque auctoritate a ſuis Judicibus plectendi p. 118. col. 1. 2.
Confugientes ad loca Sacra, ſi longe ab ipſis capiantur, non gaudent privilegio Aſyli, etiamſi dolo inde ſubducti. pag. 119. col. 1. 2.

Aſperſorium.

A quo debeat porrigi Epiſcopo accedenti ad Eccleſiam ſuæ Diœceſis. p. 303. col. 1.

Auctor Cantus.

Pſalmorum in Eccleſia. Vide *S. Ambroſius*. Vide *Diodorus*. Vide *Flavianus Antiochenus*.

B

Bacchanalia.

UNde dicta vulgo *Carnevale*. pag. 34. col. 1. Quam perniciosa ſint, & nequam. p. 202. col. 2.
Clericis, & Sacerdotibus vetitum Larvas, ſeu Perſonas induere. p. 07. col. 1.
Perſona non ſit veſtis Sacra, vel habitus Regularis. pag. 107. col. 1. 2.

Bagot Societatis Jeſu Theologus.

Docet Epiſcopum ſemper eſſe verum, & proprium ſuorum Diœceſanorum Sacerdotem. pag. 46. col. 1.
Ejus opinionem Clerus Gallicanus amplectitur contra impupugnantes. *ibid.*

Baptiſmus.

Antiquitus conferri ſolebat tantum Sabbato Majoris Hebdomadæ, & in pervigilio Pentecoſtes. p. 1. col. 1. & pag. 262. col. 2.
A ſolis Epiſcopis. p. 1. col. 2.
In Eccleſia tantum omnium Principe. p. 1. col. 2.
Ritus, & ceremoniæ in Baptiſmo antiquiſſimæ. p. 17. col. 2.
Baptiſmus ſub conditione quando conferendus. p. 18. col. 1.
Nunquam in privatis ædibus, niſi graviſſimas ob cauſas. p. 262. col. 1.
Pœnæ contrafacientibus irrogatæ a Sacris Canonibus. *ib.*
Si omittantur cerimoniæ abſque urgente neceſſitate culpa lethalis admittitur. p. 221. col. 2.

Baptiſmus collatus ad Hæretico.

Non eſt iterandus, etiam ſub conditione, quoties non dubitatur de materia, forma, & intentione. p. 222. col. 1.

Baptiſmus ſub conditione.

Iu quibus caſibus conferri poſſit. p. 221. col 2. p. 222. col. 1.

Baptizans ſub conditione.

In quo caſu irregularitatem contrahat. pag. 222. col. 2.
Utrum irregularitate contracta poſſit ſuſceptos Ordines exercere. p. 223. col. 1.
Utrum etiam Miniſtri in aliquo caſu contrahant irregularitatem. *ibid.*

Barbitonſores.

Diebus feſtis ſanguinem mittere, & ægrotis mederi poſſunt. p. 124. col. 1.
Olim iis Bononiæ, & alibi vetitum fuit caput tondere, & barbam radere. *ib.*
Qua hora, & tempore illis modo permiſſum id ſit. p. 124. col. 2. p. 125. col. 1.

Baſilica Lateranenſis.

A Sancto Silveſtro conſecrata, per Clementem VIII., & Innocentium X. reſtauratur. p. 180. col. 1.
A Benedicto XIII. iterum dedicatur. *ib.*

Bellarminus Cardinalis.

Indicat rationem pie recitandi Divini Officii. p. 313. col. 1.
S. Franciſco Saleſio conſulenti, an Clauſtris deberet includere quaſdam Virgines, & Viduas communem vitam agentes ſine votis, quid reſponderit p. 179. col. 2.

Bellum.

Quodnam appelletur Bellum juſtum. p. 271. col. 2.

Benedictiones.

Benedictionum virtus, p. 139. col. 1.
Benedictiones impertiri poſſunt cum Sacra Effigie, aut Reliquiis. p. 140. col. 1. 2.
Hujuſmodi benedictionum aliquot præclara monumenta. p. 140. col. 2.

Benedictiones Solemnes in Matrimoniis.

In Matrimoniis, quæ contrahuntur vetitis temporibus, benedictiones ſunt interdictæ ſua gravi culpa. p. 210. col. 2. p. 211. col. 1.
Quænam intelligantur eſſe ſolemnes, & non ſolemnes, benedictiones. p. 211. col. 2.

Benedictiones Mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, ignis, Seminis, Ovorum. &c.

Non ſunt de juribus mere Parochialibus. Benedictiones tamen Mulierum poſt partum, & Fontis Baptiſmalis debent fieri a Parocho. p. 296. col. 2. p. 297. col. 1.
Prohibentur fieri in Eccleſiis Sodalitatum. p. 300. col. 2.

Beendictio Cerei Paſchalis, & Ignis.

Quo die debeat peragi. Quis ejus Auctor. p. 110. col. 2.
Quid præferat. *ib.*

Benedictiones, diſtributiones Candelarum, Cinerum &c.

Non ſunt de juribus mere Parochialibus. p. 296. col. 1. p. 347. col. 1.
Prohibentur fieri in Eccleſiis Sodalitatum, niſi pro Sodalibus. p. 300. col. 2.

Benedictio Campanarum.

Ritus benedicendi Campanis quis fuerit primus Auctor. pa. 140. col. 2.
Cur Campanis Sancti alicujus nomen imponi ſoleat pag. 141. col. 1.
Hujuſmodi benedictio non eſt verus Baptiſmus. *ib.*
Beneficia, quæ ex Campanarum benedictione ad nos profluunt. p. 141. col. 2.
Eſt ſolius Epiſcopi Campanis benedicere. p. 141. col. 2. p. 142. col. 1.

Benedictionum aliquarum Ritus.

Ritus benedicendi Equis, & animalibus. p. 137. col. 2.
Ritus benedictionis contra Mures, Locuſtas, Bruchos, & Vermes noxios. p. 140. 1. 2.
Ritus benedicendi Agris. *ib.*
Ritus benedicendi Campanis. p. 141. col. 1.

Benedictus XIII.

Antiquum ritum renovat inter Patrinum, & confirmandum ætate adultum. p. 15. col. 1.
Præbendam Theologalem ſoli Doctori laureato in Sacra Theologia jubet conferri per concurſum. pag. 160. col. 2. pag. 161. col. 1.
Indulgentiam Plenariam iis conceſſit, qui poteſt peractam ſemel in menſe Confeſſionem, acceptamque Sacram Euchariſtiam ad pulſum Campanæ tres Angelicas ſalutationes flexis genibus recitaverint. p. 168. col. 2.
Probavit Decretum Cardinalis de Tournon de conferendo Baptiſmo Infantibus quamprimum fieri poteſt. p. 263. col. 1.
Antiqua privilegia Tertiariis Mulieribus confirmavit, & auxit. p. 290. col. 2
Reliquit arbitrio Epiſcopi facultatem permittendi Canonicis, ut Matutinum diei ſequentis recitent poſt Completorium diei præcedentis. p. 311. col. 2.

Beneficia.

Univerſa Reſidentiæ lege olim tenebantur. p. 262. col. 1.
Quare lex ejuſmodi obſoleverit. *ib.*
Beneficiorum fructus in tres partes diſtribui, & erogari debent. p. 267. col. 2.
Beneficia ſimplicia obtineri nequeunt a Canonicis Regularibus Lateranenſibus. p. 261. col. 1.
Aliter vero, ſi conjunctam habeant animarum curam, &

facul-

Digitized by Google

facultas Abbatis Generalis intercedat pag. 261. col. 1.
Quicumque ſimplex beneficium, aut penſionem obtinet in aliqua Eccleſia, partem ſuam conſerre debet, cum illa reparanda eſt. pag. 267. col. 2.

Beneficia Eccleſiaſtica.

Qui multis ambitioſis precibus Beneficium petit, quam pœnam incurrat ex S. Carolo Borromæo, p. 27. col. 2.
Eſt ſuperbus, & injuſtus, ſi alicujus Eccleſiæ Procurationem virtuti ſuæ debitam jactet. pag. 28. col. 1.
Quid de eo ſentiat S. Thomas. ib.

Beneficium ſimplex.

Quid ſit Beneficium ſimplex. p. 260. col. 2.
Utrum præter unum ſimplex Beneficium, quod non ſufficit ad vitam ſuſtentandam, poſſit ab Epiſcopo conferri ſecundum. p. 248. col. 1.
Suppoſita collatione duorum Beneficiorum; quæ non ſufficiunt pro honeſta vitæ ſuſtentatione, utrum poſſint conferri ab Epiſcopo tertium, quatum, & quintum abſque Pontificis facultate, p. 248. col. 1. pag. 249. col. 1.
Suppoſita collatione duorum Beneficiorum, ſive ſufficientium, ſive non, pro honeſta vitæ ſuſtentatione, utrum poſſint alia alicui conferri, quæ jure ad illum pertinent abſque auctoritate Sedis Apoſtolicæ. p. 248. col. 2. p. 249. col. 1.
Admitti poteſt cum pluribus penſionibus Eccleſiaſticis, quæ nequeunt ſuppeditare honeſtam ſuſtentationem. p. 248. col. 2.
Etiam quando eſt ſimplex, admitti poteſt in eadem Perſona cum pluribus legatis piis, ſeu Capellaniis juriſpatronatus Laicorum abſque Sedis Apoſtolicæ facultate. ib.

Beneficiati.

Proviſi de Beneficiis curam animarum habentibus, tenentur ex Tridentino elicere profeſſionem Fidei coram Epiſcopo, ſeu ejus Generali Vicario intra duo menſes a die poſſeſſionis. p. 165. col. 2.

Benvenuti.

Vitam S. Auguſtini Latine prius, & Gallice conſcriptam convertit in Italicam linguam. p. 278. col. 1.

Bona Eccleſiæ.

Jubentur adminiſtrari ab Epiſcopis per Oeconomos in Concilio Calcedonenſi. p. 195. col. 2.

Bona Temporalia.

Precibus a Domino expoſci poſſunt, & quare. 170. col. 1.

Bonhomus Vercellenſis Epiſcopus.

Libellum edidit complectentem varia Decreta ſuper Eccleſiaſtica Reformatione. p. 44. col. 2.

Bonifacius VIII.

Quam caute VVenceslaum Regem a legibus Quadrageſimæ ſolverit. 38. col. 2.
Anni Sancti celebritatem induxit: Qua occaſione id fecerit. pag. 65. col. 2.
Monialibus Clauſtrorum legem obſervandam primus præcepit. p. 77. col. 2.
Excommunicationis pœnæ eos ſubjecit, qui a foro Eccleſiaſtico alios abducunt, vel impediunt, vel de eo per ludibrium, vel jocum verba faciunt. p. 112. col. 2.
Librum ſextum ſuarum Decretalium promulgat horationibus Jacobi Caſtelli Bononienſis Manſionarii. p. 164. col. 1.
Eumdem nuncupat Accademiæ Bononienſi. ib.
Prohibet defunctorum corpora exenterari, in fruſta concidi, vel ab eis carnem excuti ſub pœna excommunicationis ſoli Pontifici reſervata. p. 174. col. 1.
Ejus Conſtitutio de membris defunctorum non incidendis, quomodo ſit intelligenda. ib.
Permittit diſtributiones abſentibus a Choro ob infirmitatem, vel Eccleſiæ utilitatem. p. 316. col. 2.

Bonifacius IX.

Exemit ab Ordinario Sodalitia excitata in ſolo Lateranenſi. p. 294. col. 1.

Bononia.

Studiorum Parens quare dicatur. p. 161. col. 2.
In ea celebris Theologiæ Academia inſtituta per Innocentium VI. ibid.
Magna Thologorum copia ſemper abundans. p. ib.

Bruta.

Utrum in ſtatu innocentiæ futura fuiſſent manſueta, quæ nunc ſunt ferocia tum inter ſe, tum erga homines. pag. 137. col. 2.
A quo moveantur ad nocendum hominibus. p. 83. col. 2.
Ritus benedictionis contra Bruta infeſta. p. 139. col. 2.

C

Cadavera Defunctorum.

NOn poſſunt exenterari, membratim concidi, neque ab illis carnis tegumentum excuti ſub pœna excommunicationis ſoli Pontifici reſervata. p. 73. col. 2.

Campanæ.

Quis eas adinvenerit, & quis in Eccleſiam induxerit. p. 49. col. 1. 2.
Cur earum ſonitus certis majoris Hebdomadæ diebus prætermittatur. p. 49. col. 2. p. 50. col. 1.
Variæ de hujuſmodi re Auctorum ſententiæ. ib.
Quæ Eccleſia debeat eſſe prima in reſtituendo Campanarum ſono Sabbato Majoris Hebdomadæ. p. 50. col. 1.
Inventæ, ut Populus ad Templum vocetur ad orandum. pag. 168. col. 2.
Suffectæ fuerunt tubis argenteis, quibus Judæi utebantur. ib.
Signum iis dandum pro angelica ſalutatione ter in die. p. 168. col. 2. p. 169. col. 1.
Item prima noctis hora pro recitando Pſalmo *De profundis*. ib.

Canonici.

Honeſtæ vitæ rationem, & exemplum Clero univerſo præferant neceſſe eſt. p. 306. col. 2.
Horas Canonicas in Choro perſolvere debent. p. 307. col. 1.
Silentes in Choro, dum recitatur Divinum Officium, carent fructibus Beneficii, ac diſtributionibus p. 299. col. 2.
Debent callere cantum Gregorianum. ib.
Vacare debent ſpiritualibus exercitiis ſemel per annum. p. 28. col. 1. 2.
Non poſſunt diſcedere a Choro ad confeſſiones audiendas; alias carent diſtributionibus. p. 322. col. 1.
Choro addictus poteſt alium Canonicum in urbe præſentem ſuo loco ſubrogare, atque ita diſtributiones percipere. pag. 310. col. 1.
Coadjutoribus vero Canonicorum id non licet. ib.
Nequit in Choro privatim Officium Divinum perſolvere, dum ab aliis cantatur. ib.
Canonici confabulantes in Choro graviter peccant; an etiam teneantur ad reſtitutionem diſtributionum. p. 312. col. 2.
Proviſi de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiiis Cathedralibus tenentur ex Tridentino Concilio emittere profeſſionem Fidei intra duos menſes, non ſolum coram Epiſcopo, ſed etiam in Capitulo: ſecus in Eccleſiis Collegiatis. p. 166. col. 1.
Accerſitus Canonicus pro ſervitio Epiſcopi percipit fructus præbendarum, non vero quotidianas diſtributiones. pag. 318 col. 2. p. 319. col. 1.
Si vero Epiſcopum limina Apoſtolorum inviſentem comitetur, vel ejus loco ſufficiatur ab Epiſcopo, tunc percipit etiam diſtributiones. ib.
Qui conveniret in chorum ductus ſola utilitate diſtributionum ſimoniæ labem cotraheret. pag. 315. col. 2.
Tenentur omnes Canonici inſervire Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti. ib. & gaudent diſtributionibus. pag. 319. col. 2.
Debent inſervire etiam in munere Subdiaconi. p. 319. col. 1. Etiam in Eccleſia ſuburbana. ib.
Confabulantes in choro, dum Sacrum peragitur, ſuſpenſioni obnoxii declarantur. p. 313. col. 2.
Non poſſunt celebrare Capitulum tempore Divinorum Officiorum, ſi boni graviſſimam cauſam; alias amittunt diſtributiones. p. 321. col. 2.
Inſervientes Epiſcopo privatim celebranti, vel diœceſim viſitanti non percipiunt quotidianas diſtributiones. p. 319. co. 2.
Non poſſunt vacare ſpiritualibus exercitiis tempore Adventus, & Quadrageſimæ, & in feſtis ſolemnibus; & ſolum permittente Epiſcopo, & non omnes ſimul. p. 319. col. 2.
Gaudent fructibus, ac diſtributionibus poſtquam inſervierunt Eccleſiæ per quadraginta annos laudabiliter p. 320. co. 1.
Canonici immunes a choro poſt quadraginta annos poſſunt ab Epiſcopo revocari, ſi opus fuerit. ib.
Canonicus coadjutus non tenetur inſervire loco coadjutoris etiam infirmi. ib.
Omnia emolumenta provenientia ex abſentiis Canonicorum debentur Canonicis coadjutis. pag. 320. col. 2.

Canonici abſentes a Choro.

An lucrentur diſtributiones quotidianas. p. 314. col. 2.
Quid ſtatuatur contra Canonicos abſentes ultra tres menſes, p. 315. col. 1.
Abſentes poſſunt compelli etiam per mulctas pecuniarias. p. 316. col. 1.
Infirmitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas ita excuſat a

choro, ut non amittantur diſtributiones. p. 316. col. 2. p. 317. col. 2.
Canonicus cœcus inter infirmos recenſendus. p. 317. col. 1.
Quid ſi Canonici infirmi negligentes prius eſſe conſuevenrint. *ibid.*
Qui chorum dimittit ob inimicitias, & injurias, quas tamen immerito patitur, non caret diſtributionibus. *ibid.*
Item, qui carceribus injuſte detinentur: *ibid.*
Abeſſe poſſunt per tres menſes ab Eccleſia juxta Concilium Tridentinum, niſi tamen Eccleſiæ ſtatuta contrarium præcipiant. p. 313. col. 2.
Quid revera intelligatur pro abſentia ab Eccleſia. p. 314. col. 1.
An abſentia trium menſium debeat eſſe continua. *ibid.*
Canonici nequeunt gaudere vacatione trium menſium ultra tertiam partem, uno, & eodem tempore, neque diebus Quadrageſimæ, Adventus, & amplioribus feſtivitatibus. *ibid.*
An requiratur licentia Epiſcopi, quando Canonici abeſſe volunt tempore per Concilium permiſſo. *ibid.*
Quid ſi abeſſe velint extra diœceſim. p. 314. col. 2.

Canonici, & Canonicales Dignitates.

In Miſſæ Sacrificio non debent habere Miniſtrum, qui Miſſali aſſiſtat, pagellas evolvat &c. p. 97. col. 2.

Canonici Capellani.

Nequeunt dimittere chorum ut Sacrum faciant; alias carent diſtributionibus. p. 322. col. 2.

Canonici Civitatis; ac Diœceſis Bononienſis.

Vide *leges perſcriptæ &c.*

Canonici Magiſtri.

Juris Pontificii, aut ſacræ Theologiæ; inſuper Canonici operam dantes iis facultatibus addiſcendis cum indulto abſentiæ *ratione ſtudiorum*, non percipiunt diſtributiones. pag. 320. col. 2.

Canonici inſervientes.

Cameræ Apoſtolicæ non percipiunt diſtributiones. *ib.*

Canonici viſitantes.

Devotionis cauſa Eccleſiam Lauretanam non percipiunt diſtributiones. p. 321. col. 1.

Canonicus Cœcus.

Vide *Canonici abſentes.*

Canonicus examinator Synodalis.

Non percipit diſtributiones, niſi interſit Divinis Horis. p. 320. col. 2.

Canonicus infirmus.

Vide *Canonici abſentes.*

Canonicus inſerviens.

Tribunali S. Officii non percipit diſtributiones, niſi ex ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ. *ibid.*

Canonicus Parochus.

Pro tempore, quo reſidet, ac miniſtrat in Parœchia extra civitatem, habetur tanquam præſens in choro. p. 318. col. 2.

Canonicus Pœnitentiarius.

Abſens a Choro pro audiendis Fidelium Confeſſionibus, & alius quilibet Canonicus in ejus locum ſuffectus ab Epiſcopo, percipit diſtributiones. p. 318. col. 1.
Si non eſt impeditus in munere Confeſſionis intereſſe debet Divinis Officiis. *ibid.* col. 2.
Jubetur reſponſa certa typis evulgare. p. 273. col. 2.
Vel ipſum tranſmittenda ſunt nomina eorum, qui Paſchali præcepto non obtemperaverint. p. 276. col. 1.

Canonicus Regularis Lateranenſis.

Non putatur idoneus ad obtinendos Canonicatus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis. pag. 261. col. 1. Vide *Beneficia.*

Canonicus Theologalis Præbendæ.

Debet eſſe doctor laureatus non ſolum in Jure Pontificio, ſed in Theologia in aliqua publica accademia. p. 160. & 161. col. 1. 2.
Ejus munus quodnam ſit. pag. 161. col. 2.
A quo fuerit primo inſtitutus. p. 160. col. 1. 2.
Conferendus ſoli Doctori laureato in Sac. Theologia per concurſum. p. 160. col. 2. 161. col. 1.
Non poteſt conferri laureato ſolum in jure Pontificio, ſed debet eſſe laureatus in Sacra Theologia in aliqua publica Academia. p. 161. col. 1.
Concurſu pro Canonicatu Theolog. quomodo faciendus. p. 162. col. 1.

Canonicus Theologus.

Abſens a choro ob Eccleſiæ ſuæ utilitatem, qua die legere debet percipit diſtributiones. p. 318. col. 1.

Canonicus Vicarius.

Epiſcopi non percipit diſtributiones niſi interſit Divinis Horis. p. 320. col. 2.

Capellani Confraternitatum.

Extra Eccleſiam Confraternitatis non habent jus deferendi Stolam. p. 297. col. 1. p. 298. col. 1.

Capellanus Parochi.

Exarare poteſt teſtamentum abſente Parocho, ſed tunc conſuetis teſtibus alius addendus eſt. p. 281. col. 2.
Quis inter Capellanos ſive Sæculares, ſive Regulares conductos ad celebranda funera, præcedere aliis debeat. p. 287. col. 1.

Capitalis Sententia.

Convicti de crimine etiam non confeſſi, capitali ſententia puniri poſſunt in Pontificia ditione. p. 118. col. 2.

Capitula Eccleſiarum.

Poſt mortem Epiſcopi in illis diœceſibus ubi adminiſtrant bona Sedis Vacantis, tenentur de iis novo Epiſcopo rationem reddere. p. 196. col. 1.

Capſula pro Eleemoſynis.

Quam antiquo tempore publice apponi conſueverit in Eccleſia. p. 190. col. 2.

Carceribus Detenti.

Quis eorum Parochus. p. 92. col. 2.
Duplex eorum claſſis. *ibid.*
Detenti Carceribus *in Cuſtodiam* debent inire Matrimonia coram Parocho, ubi eorum domicilium ſitum eſt. *ib.*
Detenti vero carceribus *in pœnam*, coram Parocho, in cujus Parochia carceres poſiti ſunt. *ibid.*

Cardinales Epiſcopi.

Centum dies Indulgentiarum promulgare poſſunt etiam ad Regulares. p. 173. col. 1.

Cardinalis Petra.

Præclara Commentaria edidit in Conſtitutiones Apoſtolicas. pag. 276. col. 2.

Carolus Magnus.

Edicto ſtatuit, ne ignoranti linguam populo uſitatam Paſtoris munus deferatur. p. 121. col. 1.

Cauſæ Civiles ad Forum Eccleſiaſticum pertinentes.

Cauſæ Civiles univerſæ, quibus implicantur Eccleſiaſtici pertinent ad Forum Eccleſiaſticum. p. 111. col. 1.
In prima earum inſtantia a ſolis Epiſcopis, vel Ordinariis locorum cognoſci poſſunt. p. 111. col. 2.
Non poſſunt deferri in Curiam, niſi de conſenſu Epiſcopi & partium. *ibid.*
Cauſæ Civiles, in quibus Clericus eſt actor, debent referri ad Forum Eccleſiaſticum, ubi tamen eſt conſuetudo, qualis eſt in Diœceſi Bononienſi. p. 112. col. 1.
Hæc tamen juriſdictio eſt ſolum cumulativa. pag. 112. col. 2.

Celebratio Miſſarum.

Quibus horis haberi, & abſolvi poſſit, & debeat etiam tempore magnæ feſtivitatis. pag. 95. col. 1.

Celebratio Miſſarum pro Vivis, aut pro Defunctis.

Non eſt de Juribus Parochialibus. p. 296. col. 2. p. 297. col. 1.

Celebratio Miſſæ ſolemnis feria quinta in Cœna Domini.

Non eſt de jure mere Parochiali, ſpectat tamen ad Parochos. p. 296. col. 2. p. 297. col. 1.

Celebritas Annua Corporis Chriſti.

Initium habuit Leodii, & qua occaſione. p. 8. col. 1.
Propagata fuit ad univerſam Eccleſiam occaſione miraculi celeberrimi Volſinii. p. 8. col. 1. 2.
Indulgentiæ a Summis Pontificibus conceſſæ Feſtum hoc celebrantibus. p. 8. col. 1. 2.
A Concilio Tridentino proponitur tanquam annuus triumphus pro hæreſi debellata. *ibid.*
Præter Feſtum Corporis Chriſti feria V. in Paraſceve aliud inductum eſt ab Urbano IV. feria V. poſt hebdomadam Pentecoſtes. p. 8. col. 1. 2.
Quibus de cauſis hoc factum ſit. *ibid.*
S. Thomas de Aquino Officium pro hac celebritate compoſuit. p. 8. col. 2.

Ceremoniale Epiſcoporum.

Imprimi juſſum a Clemente VIII. p. 2. col. 1.
Confirmatum, & pluribus auctum ab Innocentio X., & Benedicto XIII. *ibid.*

Chocolates.

Vide *Jejunium Quadrageſimale.*

Chorea.

Utrum permitti poſſint. p. 36. col. 1. 2.
Utrum de ſe ſint peccaminoſæ nec ne? p. 200. col. 1. & 2.
Variæ circa hoc Doctorum, & Patrum ſententiæ. *ibid.*

Quum

Quam ſint periculoſæ. *ibid.*
Quando ſint certo peccaminoſæ. P. 201. col. 2.
A Sacerdotibus, & Parochis initæ quam ſcandaloſæ, pag. 202. col. 1. 2.
Sunt Eccleſiaſticis interdictæ tempore bacchanalium. p. 202. col. 2. & p. 108. col. 1.

Chriſma.

Vide *Conſecratio S. Olei.*

Chriſti Fideles.

Initio Eccleſiæ quater in nocte ſurgebant ad Orationem, & preces recitandas. p. 310. col. 2.

Chriſtus Dominus.

Utrum Sanctiſſimam Euchariſtiam ſuſceperit in ultima Cœna, antequam illam Apoſtolis tribueret, pag. 109. col. 1.
Quo die, & hora reſurrexerit, p. 111. col. 1.
Quanto tempore fuerit in ſepulchro. *ibid.*

Circulus ex capillis confectus.

Interdicitur Sacerdotibus tempore Sacri, pag. 97. col. 1. Vide *Comæ fictitiæ.*

Clauſtra Monialium.

Pueri & Puellæ teneræ ætatis Clauſtra Monialium ingredi non permittantur, p. 79. col. 1.

Clemens V.

Quoſdam Judices comprimit, qui damnatos capite impediebant, ne ſua ſcelera Sacerdoti confiterentur. pag. 54. col. 2.
Solis Principum Liberis, & ob ſolam neceſſitatem permiſit Baptiſmum adminiſtrari in privatis domibus. p. 263. col. 1. 2.

Clemens VIII.

Statuit Sodalitia adoptata Capitulo S. Joannis Lateranenſis ſubeſſe Ordinario. p. 294. col. 1 2.
Statuit Confraternitates aggregatas aut Regularibus, aut aliis Archiſodalitiis ſubeſſe Ordinario, p. 294. col. 2.
Prohibuit, ne plures in ea civitate Sodalitates ejuſdem inſtituti permitterentur, p. 293. col. 2.

Clemens X.

Permittit Canonicis Regularibus Lateranenſibus obtinere Beneficia cum animarum cura, ſi Abbatis Generalis facultas intercedat. p. 261. col. 1.

Clemens XI.

Ejus Epiſtola Encyclica de non faciendis expenſis a Monialibus in ſuſcipiendis, obeundiſque Monaſterii muneribus, p. 80. col. 2. & 81. col. 1.
Irreverentias in Miſſæ Sacrificio avertendas maxime curat, p. 93. col. 2.
Perſcribit rationem recitandi Divini Officii. p. 312. col. 1. 2.
Ejus Decretum de unica Miſſa in Oratoriis privatis celebranda: de tempore, quo in iis celebrari non licet: De Privilegiis Regularium abrogatis. p. 95. col. 2.
Decernit Infantes, qui decedunt in agris apud Nutrices pertinere ad Eccleſiam Parochialem ſuorum Parentum, & in ea ſepeliendos, ſi vero caruerint Parentibus ſpectare ad Parochiam Tutorum, ſi etiam Tutoribus caruerint, ad Parochiam, in qua decedunt. pag. 289. col. 1.
Litteras dat ſua manu exaratas ad ampliſſimum, & nobiliſſimum Virum curam animarum habentem, quibus eum monet de muliere dimittenda, licet nulla intercederet conſuetudo. p. 218. col. 2.
Permittit Parochis, & Canonicis, qui vacant ſpiritualibus Exercitiis, diſtributiones, & conſuetos fructus, qui inter præſentes percipiuntur. p. 281. col. 1.
Decernit participes eſſe diſtributionum Canonicos, qui vacant ſpiritualibus Exercitiis. p. 319. col. 2.

Clemens XII.

Abrogavit privilegia conceſſa Mulieribus Tertiariis a Benedicto XIII. p. 290. col. 2.
Chirographum publicat utilitate propoſita pro deferendis in officinam monetariam vaſis argenteis ſuperfluis ad ſolvendum æs alienum contractum. p. 147. col. 1. 2.
Indulgentiam plenariam promulgat in forma Jubilæi. p 148. col. 2.
Permiſit ad decennium Miſſionariis in Regione Madurenſi omittere quædam ſacramentalia in conferendo Baptiſmo. p. 264. col. 2.
Indulgentiam Plenariam concedit Deum orantibus contra Turcas. p. 208. col. 1.
Quas orationes indixerit pro ea obtinenda. pag. 209. col. 2.
Probavit Decretum Cardinalis de Tournon de conferendo Baptiſmo Infantibus quamprimum fieri poteſt. p. 263. col. 1.
Quam Indulgentiam iis impertiverit, qui ad pulſum Campanæ flexis genibus Pſalmum: *De profundis* recitaverint, aut Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica addito verſiculo *Requiem æternam &c.* pag. 168. col. 2.
Benedicti XIII. Conſtitutiones circa Tertiarias Moniales viventes in privatis ædibus ad jus commune revocat. p. 78. col. 1.

Clerici.

Non debent nutrire comas. p. 187. col. 1.
Debent gerere tam Coronam, quam Tonſuram. *ibid.*
Si iter habeant uti poſſunt veſte breviori, ſed decenti, p. 87. col. 2.
Item permittitur, ut ſine pallio extra mœnia Civitatis deambulent, & hyemis, vel pluviæ temporæ utantur pallio violacei, vel alterius modeſti coloris. p. 188. col. 1.
Habitum Clericalem contra ſtatuta non deferentes, quibus pœnis ſubjecti fuerint a Synodo Tridentina, & Sixto V. *ibid.*
Quibus aliis pœnis declarentur ſubjacere in Diœceſi Bononienſi. p. 188. col. 2.
Habitum Clericalem ubicunque deferre ex Trullano Concilio, aliiſque jubentur. p. 186. col. 2.
Habitus Clericorum debet eſſe veſtis oblonga. *ibid.*
Quo tempore uti tentaverint brevioribus veſtibus pro oblongis. *ibid.*
Non poſſunt incedere cum veſte colorata ſine pallio, cum bacillis retento collari. p. 187. col. 1.
Uti poſſunt comis appoſitis de facultate Epiſcopi, decentibus tamen, & ita ut appareat Corona. *ibid.*
Quodnam eſſet eorum munus juxta veterem diſciplinam in corporibus Chriſtianorum deferendis, iiſque tumulandis. p. 104. col. 1.
Clericus, qui Minores, & Subdiaconatum ſimul attigit, minores ſolum poteſt exercere. p. 305. col. 2.
An Ordinatus hac ratione ſuſpenſioni ſit obnoxius. *ibid.*

Clericus irregularis.

An ſit irregularis, qui militiam ſecutus, neminem tamen interfecit, aut mutilavit. p. 269. col. 2. & 273. col. 1. 2.
An irregularitatem contraxerit, qui Magiſtratum ſæcularem agens, in reum mortis ſententiam pronunciavit, quæ tamen executioni mandata non eſt. *ibid.*
Quid autem ſi bellum ſit injuſtum. p. 270. col. 1.
Quid ſi bellum juſtum pro defenſione, vel offenſione ſuſcipiat Clericus. p. 270. col. 2.
Non eſt irregularis Clericus, qui ad ſuam vitam defendendam aliquem interficit. *ibid.*
Clericus inter Milites etiam Pontificios cooptatus, *licet ſæva non exerceat* ſpoliatur ipſo facto ſuis penſionibus, ac Beneficiis. p. 272. col. 1.
Si initiatus ſit Ordinibus Sacris, aut Beneficio præditus lethaliter etiam peccat, aliter ſi Tonſuram, & minores ſolum Ordines habeat. p. 273. col. 1.

Clingius Corradus.

Quomodo choreas definiverit. p. 201. col. 1.

Coadjutores.

Canonicorum Choro addicti non poſſunt alium loco ſuo ſubrogare. p. 310. col. 1. 2.
Non poſſunt petere indultum abſentiæ a Choro ratione ſtudiorum. p. 321. col. 1. 2.
Cardinalis Columna Archiepiſcopus Bononienſis præcipit Confeſſariis etiam Regularibus convenire ad Congregationem caſuum conſcientiæ. p. 277. col. 1.

Cæcutientes & Cæci.

Cœci ſunt irregulares. 94. col. 1.
Neque ad primam Tonſuram admittuntur. p. 94. col. 2.
Cœcutientibus Presbyteris quid concedi ſoleat a Sac. Congregatione. *ibid.* Vide *Vicarius cæcus.*

Cæleſtinus I.

Improbat conſuetudinem de reis non abſolvendis in mortis articulo. p. 54. col. 1.

Cœtus Eccleſiaſtici.

Parochis præſcribitur, ut peractis cœtibus reſponſa mittant Pœnitentiariis. p. 273. col. 1.
Non ſatis eſt pagellam mittere ad illum, qui cœtibus præſidet. p. 274. col. 1.
Conventus Eccleſiaſtici menſibus Novembris, ac Decembris omittantur. *ibid.*
Decreta circa Eccleſiaſticos conventus conſtituta. p. 275. col. 1.

Delinquentes ſex ſcutata Romana perſolvant, pag. 276. col. 1.
Vide *Conventus Eccleſiaſtici*.
Convenire tenentur omnes Sæculares, vel Regulares curam animarum habentes. p. 276. col. 2.
Vitandæ ſunt novæ opiniones in ſolvendis moralibus quæſtionibus. *ibid.*

Collegium Montaltum.

Per Sixtum V. Bononiæ erigitur. p. 165. col. 1. 2.
Laudabilis, & utilis in eo ſtudiorum ratio. *ibid.*

Coma Fictitia, Pileolus, & Circuli Capillorum in Sacerdotibus, & Eccleſiaſticis.

Facere rem Divinam velato capite peccatum eſt, p. 257. col. 2.
Non licet gerere Pileolum, aut Comas fictas, dum Sacrum peragitur abſque facultate Summi Pontificis. pag. 258. col. 1. & p. 96. col. 2.
Neque Epiſcopi, neque Nuncii habent facultatem permitendi Pileolum, aut Comas fictas tempore Sacri, etiam juſta de cauſa. p. 258. col. 2. p. 259. col. 1.
Quibus pœnis ſubjecti fuerint Sacerdotes in Diœceſi Bononienſi, qui Pileolum, vel Comas fictitias geſtaverint tempore Sacri. p. 259. col. 1.
Quænam ſit differentia inter Comam fictam, & Circulum capillorum. *ibid.* col. 2. p. 260. col. 1.
Utrum Epiſcopus poſſit permittere in Sacerdotibus Circulum capillorum tempore Sacri. p. 260. col. 1.
Vana Sacerdotum effugia, ut ſibi liceat uſus Comæ fictitiæ. *ibid.* col. 2.

Communio Paſchalis.

Non adimpletur præceptum, ſi Communio ſumatur in Metropolitana Eccleſia, quæ non ſit ejuſdem ſumentis Parochia. p. 153. col. 1.
Sæculares Monialibus, vel Regularibus inſervientes, quando poſſint præcepto Communionis Paſchalis ſatisfacere in eorum Eccleſiis extra Parochiam. *ibid.* col. 1.
Excuſationes, quæ adduci ſolent ab iis, qui huic præcepto non ſatisfaciunt, ne declarentur excommunicati. p. 130. col. 1.
Quam vanæ ſint, & quomodo iis reſpondendum. *ibid.*
Ad feſtum Nativitatis B. Virginis in Diœceſi Bononienſi prorogatur præceptum Paſchalis communionis iis, qui illam ſumere in Paſchate omiſerunt. p. 133. col. 2.

Communionis Præceptum.

Obligat Fideles ad ſumendam Euchariſtiam tempore Paſchali in propria Parochia, p. 46. col. 2.
Quid intelligatur pro tempore Paſchali. *ibid.*
Nullus eſt, qui ex privilegio ab hoc præcepto eximatur. *ibid.*
Non ſatisfacit huic præcepto, qui relicta propria Parochia, Metropolitanam aut Cathedralem Eccleſiam adit. p. 46. col. 2. & p. 47. col. 1.

Communio Sacrilega.

Maxime Deum provocat. p. 130. col. 1.
Regi Lothario ejuſque familiaribus quantum fuerit exitioſa. *ibid.* col. 2.

Concilium Baſileenſe.

Decretum Innocentii III. de inſtituendo Canonicatu Theologali in omnibus Metropolitanis extendit ad omnes Cathedrales. p. 160. col. 2.

Concilium Conſtanſienſe.

Opinionem proſcripſit, qua aſſerebatur Orationes ſpeciales uni perſonæ applicatas non magis eidem prodeſſe, quam generales cæteris paribus. p. 103. col. 1. 2.

Concilium Lateranenſe.

Decernit reſtituendos Beneficii fructus ab iis, qui Divinum Officium omittunt. p. 309. col. 2.

Concilium Romanum.

Sub Benedicto XIII. utrum omnibus Regularibus poteſtatem fecerit, qua extra tempora ordinari poſſint. p. 58. col. 1. 2. & p. 60. 61.

Concilium Senonenſe.

Rationem perſolvendi Horas Canonicas pie, devoteque perſcribit. p. 312. col. 2. 313. col. 1.

Concilium Tridentinum.

Decernit inſtituendum eſſe in Eccleſiis etiam Cathedralibus Canonicum Pœnitentiarium; ejus munus, ac Privilegia deſcribit. p. 318. col. 1.
Habendum pariter eſſe veluti in choro præſentem Canonicum, qui Curam gerit animarum extra Civitatem pro tempore, quo reſidet ac miniſtrat in ſua Parochia. *ib.*
Statuit compelli poſſe Canonicos ut inſerviant Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti. pag. 319. col. 1.
Silentes in Choro Canonicos, dum Officium Divinum celebratur damnat. p. 309. col. 2.

Concionatores.

Non poſſunt eſſe ſæculares. p. 72. col. 1.
Debent impetrare facultatem ab Epiſcopo. *ibid.*
Quales ſe gerere debeant. *ibid.* p. 74. col. 1.
Utrum peccent concionando in culpa mortali. p. 72. col. 2. p. 73. col. 1.
Utrum expediat doctiſſimos habere Concionatores, an mediocres. *ibid.*
A fabulis poetarum abſtinere debent. *ibid.*
Et a nimia dicendi ratione. *ibid.*
Concionatoribus ſtipendium debetur. *ibid.*
Quomodo illud accipere debeant. *ibid.*

Confeſſarii Regulares Monialium.

Debent approbari ab Epiſcopo. p. 76. col. 1.

Confeſſarius.

Nequit abſolvere complicem criminis etiam tempore Jubilæi. p. 220. col. 2.
Condere poteſt teſtamentum illius, cujus confeſſiones excipere ſolet, ſi adſint neceſſarii teſtes. p. 282. col. 1.
Etiamſi Canonicus ſit, aut Regularis intereſſe debet Congregationi Caſuum Conſcientiæ. p. 276. col. 2.
Id præſertim indicitur Canonico Pœnitentiario. *ibid.*
Utrum Confeſſarius, qui abſolutionem pœnitenti impertiri non potuit, eidem teſtari poſſit, ſe illi pœnitentiæ ſacramentum adminiſtraſſe. p. 128. col. 2. & p. 129. col. 1.
Nullus Sacerdos poteſt ſine Epiſcopi facultate ſæcularium Confeſſiones audire tum in civitate, tum in diœceſi. p. 227. col. 2.
Quænam fuerint de hac re Pontificum decreta. *ibid.*
Nunquam debet Theologiæ Moralis ſtudium intermittere, etiamſi peritus antea fuerit. p. 87. col. 2.

Confeſſarius cum facultate Sacræ Pœnitentiariæ.

Si poſt contractum matrimonium in vim diſpenſationis, impedimentum ex occulto fiat publicum, poteſt Epiſcopum certiorem facere de reſolutione, & diſpenſatione p. 237. col. 2.
De quibus monere debet conjuges, ſi vel uterque vel alter cognitum habeat impedimentum, donec diſpenſatio reddatur. p. 239. col. 1. & *ibid.* col. 2.
Qua formula uti debeat diſpenſando, & abſolvendo. *ibid.* col. 2.
Quando aperire poſſit litteras Sacræ Pœnitentiariæ. p. 234. col. 2.
Debet omnem diligentiam impendere, ut cognoſcat, an verum expoſitum fuerit Summo Pœnitentiario. p. 235. col. 1.
Non poteſt uti ad ſuum libitum facultate conceſſa per Sacram Pœnitentiariam, ſed ſolum in ſacramentali Confeſſione. *ibid.* col. 2.
Debet irrogare pœnam conſentaneam crimini. *ibid.*
Quando indicare debeat impedimentum occultum. *ibid.* col. 1. 2. & p. 236. col. 1.
Quam pœnam incurrat, niſi litteras Sacræ Pœnitentiariæ laceraverit. p. 238. col. 1.

Confeſſarius Monialium.

Utrum clauſtra Monialium ingredi poſſit Pœnitentiæ ſacramentum adminiſtraturus ægrotis. p. 78. col. 2.
Poteſt celebrare Miſſas Sanctorum, de quibus Moniales recitant Officium, ſed in Miſſali Romano, & de Communi. p. 98. col. 1.
Idem dicendum de Capellano, qui Monialibus inſervit. *ibid.*

Confeſſarius in aliena Diœceſi.

Confeſſarius non poteſt licite adminiſtrare ſacramentum Pœnitentiæ in aliena Diœceſi ſine Epiſcopi diœceſani facultate etiam tempore Jubilæi. p. 223. col. 1. 2.
Utrum ſaltem valide. *ibid.*

Confeſſio Sacramentalis.

Quilibet Fidelis ex jure Eccleſiaſtico tenetur ſemel in anno omnia peccata ſua proprio Sacerdoti confiteri. p. 45. col. 2.
Quid intelligatur nomine *proprii* Sacerdotis. *ibid.* col. 1. & *ibid.* col. 2.
Quid circa hoc ſanxerit Clemens VIII. & X. *ibid.*

Impen-

Impendente mortis articulo obſtringuntur omnes ad confitenda peccata. p. 54. col. 2.

Confirmandi.

Debent eſſe modeſti, & jejuni. p. 13. col. 2.
Sicuti etiam Epiſcopus confirmans. *ibid.*
Quænam fuerit conſtans Eccleſiæ praxis circa hoc uſque ad ſæculum XII. *ibid.*
Juxta veterem diſciplinam parvuli immediate poſt Baptiſmum confirmabantur. *ibid.*
Ægroti morbo periculoſo etiam infantes confirmandi. pag. 14. col. 1.
Imparatis & indignis confertur character, non gratia. p. 13. col. 2.

Confirmatio.

Confirmationis forma quantum eſſet apud antiquos arcana. p. 14. col. 2.
Confirmationis materia antiquitus ſimplex oleum, nunc Chriſma ex oleo, balſamoque per Epiſcopum benedicto. *ibid.*
Quid per oleum; quid per balſamum deſignetur ex S. Thoma. *ibid.*
Cur antiquitus haberetur tantum diebus Paſchatis, & Pentecoſtes. p. 11. col. 1.
Cur ea diſciplina poſterioribus temporibus immutata. *ib.*
Tempore Viſitationis ſacræ convenienter habetur. *ib.*
Quot nomioibus appelletur. *ibid.*
Eſt verum ſacramentum, eique conveniunt omnes ſacramenti conditiones. *ibid.* col. 2.
Quo tempore Chriſtus Confirmationem inſtituerit. p. 11. col. 2.
Perpetua fuit conſuetudo in Eccleſia Confirmationis adminiſtrandæ. p. 12. col. 1.
Duplicem confert gratiam ſcilicet Miraculorum, & ſanctificantem. *ibid.*
Quare non omnes gratiam miraculorum accipiant. *ibid.*
Eſt ſacramentum vivorum, & producit gratiam ſecundam. *ibid.* col. 2.
Producit characterem diverſum a charactere Baptiſmi. *ibid.*
Iterari non poteſt. *ibid.*
Non eſt neceſſaria neceſſitate medii. p. 13. col. 1.
Sine ea acquiri poteſt vita immortalis. p. 12. col. 2.
Diſputationes ſuper hoc excitatæ inter Doctores Catholicos facultatis Pariſienſis, & Anglos. p. 13. col. 1.
Graviter peccat, qui ob contemptum, vel ſocordiam hoc ſacramentum non ſuſcipit. *ibid.*
Item Parochi, Parentes, Domini, Tutores ſubditos ad hoc ſacramentum ſuſcipiendum non ſtimulantes. *ibid.*
Precandi formula, quæ ab Epiſcopo confirmante adhibetur, antiquiſſima. p. 14. col. 2.
Confirmationis conferendæ ritus: eorum figura, ſignificatio, & ratio. *ibid.* p. 15. col. 1.

Confraternitates in ſuis Oratoriis, vel Eccleſiis.

Non poſſunt compelli a Parocho ad aſſiſtendum functionibus Eccleſiæ Parochialis. p. 297. col. 1. 2.
Non poſſunt retinere Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſine ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ. *ibid.*
Suppoſita facultate retinendi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum non poſſunt infra annum illud publice exponere ſine licentia Ordinarii. *ibid.*
Poſſunt ad libitum facere ſuas Congregationes abſque interventu & licentia Parochi. *ibid.*
De licentia Epiſcopi ſine conſenſu Parochi poſſunt infra annum exponere Sanctiſſimum Sacramentum. p. 302. col. 1.
Poſſunt habere ſepulchra, & in eis tumulare cadavera de licentia Epiſcopi abſque Parochi facultate ſalvis juribus Parochialibus. *ibid.*
Poſſunt ducere proceſſiones de licentia Ordinarii Parocho comitante, vel alio Sacerdote de ejus licentia. p. 302. col. 2.
Utrum poſſint quæſtuare, & quomodo. p. 303. col. 2. & p. 304. col. 1.
In Feſtivitatibus ſolemnibus Eccleſiæ vel Oratorii poſſunt celebrare Miſſam ſolemnem independenter a Parocho. p. 296. col. 2. & p. 297. col. 1.
Poſſunt recitare Horas Canonicas cum cantu abſque licentia Parochi. *ibid.*
Poſſunt celebrare Miſſas privatas, aſſentiente Ordinario loci, & Parocho contradicente. *ibid.*
Poſſunt benedicere, & diſtribuere Candelas, Cineres, Palmas &c. abſque licentia Parochi. *ibid.*
Poſſunt benedicere ſemina, ova, & ſimilia independenter a Parocho. *ibid.*
Poſſunt denunciare per Capellanos Populo Feſtivitates, & Vigilias occurrentes in Hebdomada. ſp. 296. col. 2. & p. 297. col. 1.
Poſſunt admittere publicas Conciones tempore Quadrageſimæ, vel Adventus de licentia Ordinarii, contradicente Parocho. p. 297. col. 1.
Non poſſunt celebrare Miſſas ante Miſſam Parochialem, niſi de licentia Ordinarii. *ibid.*
Noo poſſunt ſine Parocho facere Officium funebre ſuper cadaveribus in eorum Eccleſiis ſepeliendis, quando tumulandi ſunt in ejus Parochia. *ibid.*
Poſſunt abſque licentia & interventu Parochi facere ſuas Proceſſiones intra ambitum ſuarum Eccleſiarum, non tamen extra ambitum, niſi de licentia Epiſcopi. *ibid.*
Non dependent circa functiones Eccleſiaſticas a Parocho, intra cujus Parochiæ limitem ſuut erectæ. p. 296. col. 2. & p. 297. col. 1.

Confraternitates Laicorum in Eccleſiis Parochialibus, earumque annexis.

Dependent a Parocho in explendis functionibus Eccleſiaſticis non Parochialibus. *ibid.* col. 1. *ibid.*
Non poſſunt ſe commiſcere invito Parocho in functionibus ejuſdem Eccleſiæ, ſive Parochialibus, ſive non Parochialibus. p. 297. col. 1. 2.
Poſſunt juxta peculiaria earum ſtatuta, & pro libito facere ſuas Congregationes abſque interventu, & licentia Parochi, dummodo non impediant functiones Parochiales. *ibid.*
Poſſunt adminiſtrare ſua bona independenter a Parocho. *ibid.*

Congregatio Caſuum Conſcientiæ.

Vide *Cœtus Eccleſiaſtici.*
Vide *Conventus Eccleſiaſtici.*

Conſecratio, & Benedictio Monialium.

Utrum in exteriori an interiori Eccleſia peragenda. pag 226. col. 1. 2.
Utrum hac occaſione Moniales poſſint egredi extra Clauſuram. p. 227. col. 1.
Utrum ex permiſſione Epiſcopi occaſione Conſecrationis Magiſter Ceremoniarum, conſanguineæ, & conſanguinei Clauſuram poſſint ingredi. *ibid.*

Conſecratio, & Benedictio Veſtium, & ſacrorum Vaſorum.

Quam ſit antiqua in Eccleſia. p. 52. col. 1.
Ad quem pertineat de jure. *ibid.*
Utrum Epiſcopus ad hoc poſſit alium Sacerdotem delegare. *ibid.*
Utrum Cingulum, Pluviale, & Pixis benedictione indigeant. p. 52. col. 2. & p. 53. col. 1.
Quinam poſſint benedicere. p. 53. col. 1.

Conſecratio S. Olei.

Traditione Apoſtolica ad nos dimanavit. p. 187. col. 1.
Non poteſt fieri a ſimplicibus Sacerdotibus, ſed ſolum Epiſcopis. *ibid.*
A quo fieri decreta fuerit feria quinta in Cœna Domini. *ibid.*
Ad quod ſæculum referenda inſtitutio, ut debeat fieri feria quinta in Cœna Domini. *ibid.*
Debet fieri in Eccleſia Cathedrali. *ibid.*
Quam ſit antiquus ritus, ut tot numero Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, & Accoliti ioterſint conſecrationi, & benedictioni S. Olei. p. 187. col. 2.

Conſecratio Templi, & Altaris.

Templum, vel Altare conſecratum, & poſtea dirutum, ſi renovetur, poteſt iterum conſecrari, & quare. p. 180. col. 1.
In hoc caſu Officium debet fieri de prima Conſecratione, & quare. *ibid.*
Conſecratio Altaris ab Eccleſiæ Conſecratione ſejungitur. *ibid.* col. 2.

Conſtantinus.

Ejus lex de operibus ruralibus diebus feſtis exercendis per Leonem ſapientem male accepta. p. 176. col. 1.
Quomodo intelligi debeat. *ibid.*

Conſtantinus IV. Imperator.

S. Agathonem, cæteroſque in poſterum Pontifices a tributo ab Imperatoribus impoſito ſolvit. p. 251. col. 1.

Conſuetudo.

Conſuetudo etiam conſtans, ſi Concilio Tridentino aperte repugnet, nihili facienda. p. 166. col. 2.

Conventus pro examinandis caſibus moralibus,

Haberi debent cum Epiſcopo ut ea decernantur, quæ ad doctrinam, & mores pertinent. p. 88. col. 1.

Qui debeant intereſſe. *ibid.*

Quam utiles, & neceſſarii. *ibid.*

Quantum commendentur a Synodis, & Viris clariſſimis, p. 86. col. 1.

Conventus Eccleſiaſtici habiti per Epiſcopos Petricovien. & Lucionen. p. 88. col. 1.

Frequentes olim in Diœceſi Bonon. *ibid.*

Quid circa eos ſtatutum in Synodis. *ibid.*

Quoties fieri ſtatutum fuerit in Civitate, & Diœceſi Bononienſi, & quomodo. *ibid.* col. 2. & p. 89. col. 1. Vide *Cœt: Eccleſiaſtici,*

Con [illegible] in Collegiis, & Seminariis,

Si vita decedant cuinam Parocho perſolvenda pecunia pro funeribus, p. 93. col. 1. 2.

Convictus Puellarum in Monaſteriis.

Mos educandi puellas in Monaſteriis antiquiſſimus. p. 79. col. 1.

Hujuſmodi Puellæ habeant locum in Monaſterio a Monialibus ſeparatum. *ibid.* col. 2.

Convivia,

Convivia fieri ſolita in Diœceſi Bononienſi cum indicuntur Officia pro Defunctis, eorumque corruptelæ, p. 151. col. 1.

Eorum conſuetudo abrogatur. *ibid.* col. 2. & p. 152.

Corpora Defunctorum.

Poſſunt indui aliquo Regularium habitu, niſi fuerint Subdiaconi, Diaconi, & Sacerdotes. p. 106. col. 2. p. 107. col. 1.

Corpora Laicorum a Laicis, Clericorum a Clericis, Sacerdotum a Sacerdotibus efferri debent. p. 185. col. 2.

Non debent deſerri ad Eccleſiam in curru. p. 106. col. 2.

Corpota Defunctorum pauperum non debent ad Eccleſiam deſerri ab unico Sacerdote, & quare. p. 103. col. 2.

In iis deferendis Pſalmi canendi. *ibid.* & p. 104. col. 1.

Debent deſerri cum facibus, & debita funeris pompa. p. 105.. col. 2.

Ritus deferendi faces quam antiquus. p. 105. col. 2.

Corcyrenſis Civitas.

A Turcis obſidentibus eripitur ope Beatæ Mariæ Virginis. p. 209. col. 1.

D

Dataria.

QUando ad ipſam ſit confugiendum pro diſpenſatione ſuper impedimentis Matrimonii contracti, vel contrahendi. p. 230. 231. 32. *& ſeq.*

Deciſiones Caſuum Moralium.

Habitæ per Clerum Patavinum in lucem editæ per Joannem Clericatum. p. 88. col. 1.

Quomodo fierent in Civitate Bononienſi. *ibid.*

Quinam ritus in ea modo ſervandus. p. 89. col. 2.

Decreta Concilii Tridentini.

Etiam ſine ulla ipſius mentione judicantur ſublata, quoties contrarium a Sede Apoſtolica præſcribitur. p. 166. col. 2.

Decreta S. Congregationum opinionibus Scriptorum quare anteponenda ſint. p. 306. col. 2.

Dies Dominica.

Quare Sabbati loco ab Apoſtolis ſubrogata. p. 142. col. 1.

Dominica Reſurrectionis Chriſti Domini.

Qui fuerit ritus celebrandi Miſſam in Dominica ante ſæculum decimum. p. 110. col. 2.

Quid de eo ſequentibus temporibus immutatum. *ibid.*

Dies feriati pro Matrimoniis contrahendis.

Primis temporibus dies feriati impedimentum dirimens inferebant. p. 213. col. 1.

Quodnam tempus olim complecterentur. *ibid.*

Quonam modo eſſe intelligantur. *ibid.* col. 2.

Dies Feſti.

Ex præcepto pro Ordinibus conferendis ſolum definiti ſunt, non vero, qui in Breviario *feſta* appellantur. p. 250. col. 1.

Qua ratione ſanctificandi. p. 125. col. 2.

Contemptores dierum feſtorum etiam in hac vita puniendi. p. 126. col. 1.

Quando inciperent, & abſolverentur ſæculo nono. p. 30. col. 2.

Quid ſanxerit Alexander III. *ibid.*

Corruptelæ Ruſticorum in diebus feſtis obſervandis. p. 175. col. 1.

Ex violatione dierum feſtorum quot damna in Eccleſia. *ibid.*

Diebus feſtis ab omni opere ſervili, ac nundinis, a cauſis forenſibus abſtinendum. *ibid.* col. 2.

Opera ruralia, cum ſint ſervilia, diebus feſtis fieri nequeunt *ibid.*

Præceptum dierum feſtorum non diſſolvitur ex neceſſitate operum ſervilium. *ibid.*

Quando piſcari liceat diebus feſtis. p. 176. col. 1.

Diaconi in Sacrificio Miſſæ.

Quomodo vinum prius in Calicem infunderent. p. 103. col. 1.

Diodorus Tarſenſis Epiſcopus.

Inſtituit alternatim canere verſiculos Pſalmorum. p. 313. col. 1.

Diſtributiones.

Vide *Proventus &c.*

Divites.

Quantum ad pœnæ expiationem ſunt melioris conditionis, quam pauperes. p. 312. col. 1.

E

Eccleſia.

MAgno honore proſequenda, & nefas ad illam accedere cum armis, aut canibus venaticis, p. 265. col. 2.

Chriſtiani Milites enſem in Eccleſiam inferre primi cœperunt, & quare. *ibid.*

Quibus expenſis reparari debeant Eccleſiæ tum Parochiales, tum liberæ collationis. p. 267. col. 1.

Eccleſiæ juris patronatus quando reparari debeant a Patronis. p. 268. col. 1.

Eccleſia Bononienſis.

Olim erat ſuffraganea Eccleſiæ Mediolanen. p. 186. col. 2.

Eccleſiaſtici.

Multa ſunt Eccleſiaſticis illicita, quæ ſunt licita Laicis, uti choreæ. p. 201. col. 1.

Effigies S. Crucis, & Sanctorum.

Eccleſia non ſolum tolerat, ſed probat, ut Effigies Sanctæ Crucis, & Sanctorum in vicorum angulis, & Urbium compitis collocentur. p. 196. col. 2.

Quam indignum illas humi exprimi, & locis ſordidis, & inquinatis. p. 197. col. 1.

Imperatorum edictis, & Sacris Canonibus id vetitum eſt. *ibid.* col. 2.

Quæ pinguntur Sacræ Imagines in muris externis Templorum, vel domorum, altius a terra pingendæ. *ibid.*

Effigies B. M. V. a S. Luca depicta.

Quis Sacram Effigiem Bononiam deportaverit; unde, & ubi primum illam collocaverit. p. 206. col. 1. p. 5. col. 1.

Eleemoſynæ, quæ ab oppidis ditionis Bononienſis deferuntur Sacræ Imagini; utrum, & quando pro ædificio novi Templi debeant inſervire. p. 206. col. 1. 2. & p. 207. col. 2.

Geſtari per Urbem ſolita triduo Rogationum ſummo Populi concurſu. p. 5. col. 1. & p. 180. col. 1.

Ejus cultores beneficiis cœleſtibus cumulati. p. 5. col. 1.

Qua pompa, & devotione deferenda. *ibid.*

Ejus ſupplicationis celebritas, & hiſtoria. p. 180. col. 2.

Ex decreto Cardinalis Jacobi Boncompagni clara luce, non noctu in Urbem deportandam. *ibid.*

Quo loco Anziani, cæterique Magiſtratus cum Clero antiquitus illi occurrerent. p. 181. col. 1.

Quid præſtandum in illius occurſu. *ibid.*

Aliquot abuſus in ea circumferenda tollendi, & quomodo. *ibid.*

Indulgentia centum dierum iis Sodalibus conceditur, qui ſupplicationi interſunt. p. 181. col. 2.

Qua devotione, & pietate habenda ſupplicatio. *ibid.*

Abuſus Prohibetur celebrandi Sacrum privatum, & ſolemne tempore intempeſtivo, ſive cum Sacra Effigies recedit, ſive cum refertur ad Eccleſias, in quibus exponitur. p. 181. col. 2.

Ægidius Cardinalis Albernozzi.

Fundat nobile Collegium majus a S. Clemente nuncupatum pro Hiſpanis in Urbe Bononien. p. 164. col. 1.

Ægroti.

Diſpenſandi a jejunio, illiſque permittenda facultas carnium. p. 38. col. 1.

Elbertus Epiſcopus Bonon.

Leges condidit pro Canonicis anno 1303. p. 326. col. 2.

Eleemoſynæ Fidelium.

In capſulis deponendæ, & duabus clavibus cuſtodiendæ earumque quotannis reddenda Epiſcopis ratio. p. 195. col. 2.

Circa eleemoſynas habenda ratio querelis populi, & occludendus aditus corruptelis, & quomodo. p. 195. col. 1. Vide *Capſula.*

Utrum

Utrum unius eleemoſynæ largitione poſſit ſatisfieri duobus diſtinctis præceptis. p. 149. col. 2.

Non facientes eleemoſynam quantum Deo exoſi. p. 145. col. 1.

Eloquentia.

Eccleſiaſticis viris prorſus neceſſaria. p. 165. col. 1.

Epiſcopus.

Poteſt Mulctas irrogare, quæ ſolum ſancita ſunt a jure, vel a ſtatuto, & ex conditione, ut piis operibus inſumantur. p. 595. col. 2.

Cur non debeat mulctas imponere judicio ſuo. *ibid.*

Debet habere Cuſtodem mulctarum, eique deinde obſignare mandatum quo pecunia ad conſtituta opera pia depromat. p. 195. col. 2. 196. col. 1.

Debet cognoſcere cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima earum inſtantia. p. 131. col. 2.

Eſt verus, & proprius Sacerdos ſuorum Diœceſanorum non ſolum quando confert Sacramentum Confirmationis, & Ordinis, vel abſolvit a reſervatis, ſed ſemper. p. 46. col. s.

Viſitaturus Clauſtrum Monaſteriorum Monialium non ſenetur ante acceſſum eiſdem Monialibus præfinire diem, & horam viſitationis. p. 78. col. 1.

Neque in ingreſſu ſecum ducere priorem Abbatum, & Confeſſarium earundem Monialium. *ibid.*

Poteſt communicare Moniales ſub poteſtate Regularium. p. 78. col. 2.

Poſt interdictum poteſt devenire ad excommunicationem contra pervicaces. p. 554. col. s.

Non poteſt denegare Monialibus Confeſſarium extraordinarium ter, aut quater in anno. p. 178. col. 2.

Occaſione viſitationis Sacrorum Liminum debent inter cetera referre Sacræ Congregationi, utrum habeantur in Diœceſi cœtus ad examinandas quæſtiones Theologiæ Moralis. p. 88. col. 1. 2.

Supervenieute rationabili cauſa poteſt ex officio etiam exsra viſitationem examinare Parochos jam approbatos ad Eccleſias Parochiales. p. 21. col. 2.

Non habet facultatem comam fictitiam permittendi tempore Sacri. p. 96. col. 2.

Debet invigilare ad cuſtodiam Monialium tamquam delegatus Sedis Apoſtolicæ. p. 76. col. 1.

Habet facultatem cogendi curatores bonorum Monialium regularibm ſubjectarum ad reddendam rationem, eoſque ſi opus fuerit removendi. *ibid.*

Poteſt punire etiam cenſuris Regulares violantes Clauſtra Monialium ipſis ſubjectarum. *ibid.*

A Synodo Tridentina jubentur in uſum revocare, quæ per Canones conſtituta fuerunt de vitæ diſciplina, & honeſtate Clericorum impoſita culpæ lethalis pœna. p. 507. col. 2.

Poteſtate ordinaria poteſt interdicere Miſſarum celebrationes extra præſcriptas horas, & cenſuras, & pœnas arbitrio ſuo decernere contra Sacerdotes tam ſæculares, quam regulares. p. 182. col. 2.

Poteſt examini ſubjicere quemcumque Sacerdotem etiam regularem antequam eum admittat ad Confeſſiones audiendas. p. 228. col. 1.

Quid ſtatuere poſſit contra Canonicos abſentes ultra tres menſes permiſſos a Concilio Tridentino. p. 315. col. 1.

Debet in ſingulis Cathedralibus, & Collegiatis diſtributiones proponere inter præſentes in Choro ex deductione fructuum per ipſum facienda ubi deſunt, vel ubi ſunt tenuiſſimæ. *ibid.* col. 2.

Poteſt permittere Regularibus, & Sodalitiis circumducere Proceſſiones per Parochias, quamvis Parochus contradicat. p. 228. col. s. 2.

Cogere poteſt Parochos ſæculares, & regulares, ut interſint Congregationi caſuum conſcientiæ. p. 276. col. 2.

Habet juriſdictionem in ea Monaſteria, quæ careant numero regularium præſcripto ab Innocentio X. p. 277. col. 2.

Poteſt cogere Parochos, ut tot Sacerdotes ſibi adjungant, quot pro adminiſtrandis Sacramentis, aliiſque Parochiæ muneribus obeundis neceſſario requiruntur. p. 253. col. 1.

Poteſt concedere facultatem alienandi Eccleſiaſticam ſupellectilem non pretioſam. p. 584. col. 1. 2.

Hæc poteſtas nunquam fuit ablata, vel imminuta. *ibid.*

Quando poſſit diſſolvere ſibi ſubjectos ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus, quæ proveniunt ab occulto crimine. p. 237. col. 1.

Ordines conferre debet diebus feſtis, ſed ſemper interpolatis aliquo temporis ſpatio pro ſuo arbitrio definiendo. p. 305. col. 2.

Solus debet examinare, an Mulieres Tertiariæ præditæ ſint præſcriptis conditionibus. p. 290. col. 1.

Habet juriſdictionem in illas. *ibid.*

Habet juriſdictionem in Sodalitates etiamſi erectæ fuerint in Eccleſiis Regularium. p. 293. col. 2.

Tamquam Delegatus Apoſtolicus inviſere poteſt Sodalitia, ac Sacella, etiam erecta in ſolo Lateranenſi. p. 294. col. 2.

Poteſt mulctas etiam pecuniarias irrogare Canonicis volentibm habere Capitulum tempore Divinorum Officiorum. p. 321. col. 2.

Quando Sacerdotes cogere poſſit, ut Sacrum operentur iis etiam diebus, quibus id facere nulla lege adiguntur. p. 255. col. 2.

Poteſt adhibere pro ſuo ſervitio unum, vel duos Canonicos, illis ſolis exceptis, qui gerunt curam animarum. p. 358. col. 2.

Epiſcopi in Matrimoniis contrahendis.

Ubi non eſt conſuetudo contrahendi matrimonia temporibus vetitis, etiam ſine pompa, habent facultatem eadem permittendi. p. 212. col. 1. 2.

Utrum vetitis temporibus poſſint matrimonia permittere cum aliqua ſolemnitate. *ibid.*

Poteſt in ſua Diœceſi impertiri facultatem matrimonii ineundi abſque ſolitis promulgationibus. p. 233. col. s.

Item in foro conſcientiæ diſpenſare innocentem ex conjugibus, ut debitum expoſcat ſi conjux poſt initum matrimonium affinitatem cum altero Conjugum contraxerit per copulam illicitam. *ibid.*

Utrum diſſolvere poſſit impedimenta dirimentia in foro conſcientiæ ante, & poſt matrimonium contractum. *ibid.*

Si impedimentum ex occulto fiat publicum etiam poſt contractum in vim diſpenſationis matrimonium poteſt procedere contra Conjuges, eoſque ſeparare. p. 237. col. s. 2.

Debet tamen in tali caſu acquieſcere teſtimonio Confeſſarii. *ibid.* col. 2.

Epiſcopus Titularis.

Poteſt conſecrare, & benedicere veſtes, & vaſa Sacra. p. 53. col. s.

Ubi tamen requiritur Chriſmatis unctio indiget permiſſione Epiſcopi. *ibid.* col. 2.

Epiſcopus in Collatione Beneficiorum.

Præter unum ſimplex beneficium non ſufficiens ad congruam vitæ ſuſtentationem poteſt conferre etiam ſecundum abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ. pag. 248. col. 1.

Suppoſita collatione duorum beneficiorum non ſufficientium ad congruam vitæ ſuſtentationem non poteſt conferre tertium abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi ſit de jure patronatus Laicorum. *ibid.* col. 2. pag. 249. col. 1.

Poteſt conferre plures penſiones, Legata pia, ſeu Capellanias juris patronatus Laicorum habenti duplex Beneficium abſque facultate Sedis Apoſtolicæ. p. 248. col. 2.

Epiſcopus Petricorienſis.

Typis evulgavit Conventus Eccleſiaſticos in ſua Diœceſi peractos, eorumque utilitatem commemorat. p. 274. col. s. 2.

Euchariſtia.

Ea veteri diſciplina ſumebatur ab univerſo Populo feria quinta, & ſexta Majoris Hebdomadæ. p. 108. col. 2.

Ad eam quomodo Sacerdotes, & Diaconi accedere debeant. *ibid.*

Utrum ſumpta fuerit a Chriſto Domino antequam illam Apoſtolis tribueret in Cœna ultima. p. 509. col. s.

Primi fideles Sacram Euchariſtiam ſingulis diebus ſumebant. p. 528. col. s.

Utrum hoc fuerit ex præcepto, incertum. *ibid.*

Quænam fuerit hujuſce rei conſuetudo circa ſæculum octavum. *ibid.*

Quid circa hoc ſtatutum fuerit in Conciliis Lateranenſi, & Tridentino. *ibid.* col. 2.

Saltem in Paſchate ſumenda in propria Parochia. *ibid.*

Quibm pœnis hoc præceptum fideles urgeat. *ibid.*

Qui in Paſchali celebritate hoc præceptum non impleverunt, alio tempore implere debent. p. 532. col. s. 2.

Euchariſtia expoſitio.

Quando primo exponi cœperit Sacra Euchariſtia. p. 82. col. s.

Utrum

Utrum prius deferri cœperit in ſupplicationibus, quam exponi. p. 83. col. 1.
Utrum expediat Sacram Euchariſtiam frequenter populo exponere. p. 82. col. 2.
Variæ de hac re Auctorum ſententiæ. *ibid.*
Euchariſtiæ expoſitio publice haberi non poteſt etiam in Eccleſiis Regularium ſine facultate Epiſcopi, & cauſa publica. p. 83. col. 1.
Si expoſitio ſit privata, qui ritus ſervandus. p. 83, col, 1, 2. & p. 85. col. 2.
Quid ſi ſit publica. p. 84. col. 1.
Tempore Expoſitionis ſemper eſſe debet, qui flexis genibus oret. p. 84. col. 2.
Adhuc finem appendenda Tabella, in qua eorum nomina deſignentur, qui ſtatis horis orare debent. p. 84. col, 2, & p. 85. col. 1. 2.

Eugenius IV.

Statuit deferendos ad Eccleſiam pueros, quamprimum fieri poteſt, ut Baptiſmum accipiant. p. 262. col. 2.

Eugenius Sabaudiæ Princeps.

Præſidio Beatæ Mariæ Virginis in Hungaria magna clade Turcas fundit. p. 209. col. 1.

Eutropius.

Cum auctor fuiſſet Legis latæ ab Arcadio contra jus Aſyli in Eccleſia, anno vix præterito ad Eccleſiam confugere coactus fuit, ut Aſyli privilegio gauderet. p. 115. col. 1.

Excommunicatio, Suſpenſio, Interdictum.

Cui competat relaxare latam excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum. p. 154. col. 1.

Excommunicati publice, & Interdicti.

An Templa adire poſſint, ut preces tantum Deo perſolvant. *ibid.*
Si in Eccleſia verſentur res divina non poteſt confici. *ib.*
Expellendi ſunt ab Eccleſia ſi per vim cogi poſſint. *ibid.*

Exequiæ pro Defunctis.

Exequiæ pro Defunctis etiam pauperrimis ſemper faciendæ: pro iis unum ſaltem Sacrum offerendum. p. 104. col. 1.
Hujuſmodi ritus quam fuerit antiquus. *ib.*
Quid olim in uſu fuerit, quando aliquis moriebatur poſt Sacrum a Parocho jam celebratum abſente alio Sacerdote. *ib.*

Exercitia Spiritualia.

Neceſſitas, & utilitas vacandi Spiritualibus exercitiis priuſquam Sacri Ordines ſuſcipiantur. p. 224. col. 1.
Quis auctor habendus ſit hujus piæ inſtitutionis. p. 277. col. 2.
Subdiaconatum, & Diaconatum petentibus Spiritualia exercitia præſcribuntur. p. 278. col. 1.
Romæ, in tota Italia, & inſulis adjacentibus ſeceſſus decem dierum indicitur Ordinandis. *ib.* col. 2.
Nulla ratio, neque Apoſtolicæ litteræ, quæ vocantur *extra tempora* excuſare poſſunt ab onere vacandi Spiritualibus exercitiis. p. 279. col. 1. 2.

Expoſitio quadraginta Horarum.

Non eſt de juribus mere Parochialibus. p. 296. col. 1. 2. & p. 297. col. 1.

Expoſitio cum Reliquiis, vel Sacris Imaginibus.

Non eſt de juribus mere Parochialibus. *ib.*

Ezechias Rex.

Ad ejus preces ab Angelo 85. col. 1. hominum millia in exercitu Sennacherib trucidantur. p. 208. col. 2.

F

Fabiola Nobilis Romana.

PRima omnium Romæ pro ægrotis Noſocomium inſtituit. p. 170. col. 2.
Quam miſericors, & pia erga ægrotos, & pauperes. *ib.*

Fabrica S. Petri.

Nullam compoſitionem elargitur pro Miſſis malitioſe omiſſis. p. 158. col. 2.

Facultas audiendi Confeſſiones.

Quibus ſit neceſſaria. p. 228. col. 1.
Certis ſemper limitibus concludenda, præcipue in Regularibus. p. 228. col. 2.
Abſque examine non concedenda, non obſtante quocumque prætextu. p. 229. col. 1.

Famuli, & Ancillæ.

Quis eorum, earumque Parochus. p. 93. col. 2.
Ubi, & coram quo Parocho debeant celebrare Matrimonium. p. 242. col. 2. & p. 243. col. 1.

Feria quinta Majoris Hebdomadæ.

Ab antiquis Patribus vocabatur Natalis Calicis, & quare. p. 51. col. 2.

Feria quinta, & ſexta Majoris Hebdomadæ.

Et veteri diſciplina feria V. Majoris hebdomadæ univerſus populus Sanctiſſimam Euchariſtiam ex præcepto ſumebat. p. 108. col. 2.
Idem fiebat feria VI. ex aliquorum opinione. *ibid.*
Hæc conſuetudo in quibuſdam Eccleſiis adhuc a Clericis retinetur. *ib.*
Quinam mos circa hoc noſtris temporibus obtinuerit. pag. 109. col. 1.
Quare feria V. Sacerdotes omnes, & Diaconi ad ſumendam Sanctiſſimam Euchariſtiam accedant. *ib.*
Feria V. VI., & Sabbato Majoris hebdomadæ privatæ Miſſæ prohibitæ ſunt in omnibus quibuſcumque Eccleſiis tam ſæcularium, quam Regularium. p. 109. col. 1. 2.
Si Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis feria VI. contingat, nullum poteſt fieri ſolemne, aut privatum Miſſæ Sacrificium. p. 109. col. 2.
Si contigat feria V. debent celebrari aliquæ Miſſæ privatæ ante celebrationem Miſſæ Conventualis pro adimplemento præcepti. *ib.*
Idem ſervari debet, ſi eadem feria contigat feſtum S. Joſephi. *ib.*
Sacerdos, qui prædictis feriis celebrare privatim auſus fuerit, quibus pœnis plectendus. *ib.*

Feſtivitates.

Vide. *Dies Feſti.*

Feſtum SS. Nominis Mariæ.

Qua de cauſa ab Innocentio XI. ad univerſam Eccleſiam propagatum. p. 209. col. 1.

Feſtum S. Petronii.

Magna pietate Bononiæ celebratur die 4. Octobris. pag. 197. col. 2
In ejus pervigilio Sacrum illius Caput a Templo S. Stephani ad illud S. Petronii ſolemni ſupplicatione transfertur, & die 5. Octobris eadem pompa in locum priſtinum reſtituitur. *ibid.*
Quis has ſupplicationes primus indixerit. p. 198. col. 1.
Quis illis debeat intereſſe, & quomodo. *ibid.*

Fidei rudimenta.

Quid ſtatutum fuerit de tradendis Fidei rudimentis in pluribus Synodis Bononienſibus. p. 19. col. 1. 2.
Quid ſtatutum a Sacra Congregatione Concilii. p. 20. col. 2.
Fidei rudimenta Parochianis tradenda a proprio Parocho in ſua Paræcia. p. 19. col. 2. & p. 20. col. 1.
A Majoribus, Parentibus, Tutoribus ſubditi ad Fidei myſteria addiſcenda conducendi ad Paræciam ſub gravi culpa. p. 20. col. 1. 2.
Quam præclarum ſit illa Pueros edocere. Vide *Gerſon Cancellarius Academiæ Pariſienſis.*

Fides, Spes, & Charitas.

Vide *Actus Fidei &c.*

Flavianus Antiochenus.

Alternatim canere verſiculos Pſalmorum primus induxit. p. 313. col. 1.

Fons Baptiſmalis.

Conſecratio Fontis Baptiſmalis ab Apoſtolis tradita. p. 1. col. 1.
Miraculis confirmata. *ibid.*
Fieri ſolita Sabbato Majoris Hebdomadæ, & in pervigilio Pentecoſtes. *ib.* col. 2.
Quibus de cauſis id factum ſit. p. 1. col. 2.
Fons Baptiſmalis erat tantum in Eccleſia Principe. *ib.*
Quænam fuerit hujuſce rei diſciplina ſæculo XII., & XIII. p. 1. col. 2.
Quid ſtatuerit circa hoc Clemens VIII. *ib.*
Quid poſterioribus temporibus Sacræ Congregationes ſtatuerint. p. 2. col. 1.
Quænam ſint circa hoc ſtatuta Eccleſiæ Bononienſis. *ib.*
Pœnæ in Tranſgreſſores impoſitæ. *ibid.*

Formula Teſtamenti.

Quod a Parocho conditur abſente Scriba. p. 283. col. 2.
Aliæ formulæ ſervandæ a Parocho, dum teſtamentum a ſe conditum tradit publico Scribæ, & dum per ipſum interrogatur circa teſtamentum. p. 284. col. 1.

Forum Eccleſiaſticum.

Excommunicationem incurrunt, qui alios ab eo avertunt vel de eo per ludibrium verba faciunt. p. 112. col. 2.
Ejus juriſdictio cauſas Civiles univerſas, quibus implicantur Eccleſiaſtici, comprehendit. p. 111. col. 1. 2.
Non comprehendit eas cauſas, in quibus Eccleſiaſticus eſt Actor; Reus vero eſt Laicus, niſi aliter conſuetudo obtinuerit. p. 112. col. 1.

Ubi

Ubi hæc conſuetudo obtinuit, Eccleſiaſticus Actor tenetur ad Forum Eccleſiaſticum confugere. *ibid.*

Functiones Majoris Hebdomadæ Sanctæ.

Non ſunt de juribus mere Parochialibus. p. 296. col. 2. & p. 297. col. 1. Vide *Feriæ V, & VI. Majoris Hebdomadæ.*

Funera.

Quis præcedere debeat inter Capellanos conductos ad celebranda funera. p. 287. col. 1.

Nihil ſolvendum eſt pro tranſlatione Cadaverum ex Agro in Civitatem, & ex Civitate ad Parochiam ruralem. *ibid.* col. 2.

Ordo funerum, qui Bononiæ obſervatur. p. 285. col. 1.

Officia, quæ ſibi mutuo præſtant Parochi, Regulares, & Capellani Sodalitatum, qui funeribus intersunt. *ibid.*

Solum Vexillum Eccleſiæ, ubi Cadaver ſepeliendum eſt, deferri debet ex jure communi in pompa funebri. pag. 285. col. 1.

Si Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ ad funera invitetur, ſolum ipſius Vexillum elevandum eſt. p. 285. col. 1.

Sodalitates in Sacco poſt pheretrum, aliæ vero, quæ funeribus interſunt cum Sacco, ante pheretrum incedere debent. p. 285. col. 2.

Regulares Converſi, ſeu Laici in aſſociandis Cadaveribus nequeunt perfungi munere Capellani. p. 286. col. 1.

Parochi reliquis Capellanis præire debent in funeribus ducendis. p. 286. col. 1. 2.

Parochus ſenior cæteris Parochis Sæcularibus, aut Regularibus antecedit. *ibid.*

G

Gabriel Cardinalis Paleottus Archiepiſcopus Bononienſis.

Ejus vita, ac res geſtæ Typis editæ per Patres Benedictinos in Gallia. p. 19. col. 1.

Quid in Synodo decreverit de tradendis Fidei rudimentis, *ibid.*

Parochos nimis libere vagantes quibus ſubdiderit pœnis. p. 45. col. 1.

Luxum prohibet in Civitate Bononienſi in Veſtibus, Conviviis, & Exequiis celebrandis. p. 102. col. 1. 2.

Aram maximam Templi Metropolitani Bononienſis excitat. p. 180. col. 1.

Gelaſius Papa.

Interſtitiorum tempora a Siricio, Cœleſtino, & Leone Magno definita, reſtrinxit. p. 162. col. 2.

Gerſon Cancellarius Facultatis Pariſienſis.

Pueros prima Fidei elementa docet matura jam ætate. p. 20. col. 1.

Celebrem de hac re conſcribit contra improbantes Apologiam. *ib.*

Gotifredus Rex Hieruſalem.

Ope Beatæ Mariæ Virginis Sanctam Civitatem a Turcis occupatam expugnat. p. 208. col. 2. & p. 209. col. 1.

Gratianus Monachus.

Bononiæ condidit Canonum collectionem. p. 164. col. 1.

Græci Schiſmatici.

Turcarum præſidio uſurpant loca Sancta Hieroſolymæ de manu Fratrum S. Franciſci iis ipſis ſubſidiis, quæ ipſi a Catholicis perceperant. p. 199. col. 1.

Alexandri III. Decretum contra abripientes in ſervitutem Mercatores Chriſtianos per Sedem Apoſtolicam extenditur etiam ad ipſos Græcos. *ib.*

Quam inconſtantes, & infideles. *ib.*

Quam doloſi, & fallaces in congerendis pecuniæ ſubſidiis a Catholicis. *ib.*

Quomodo cum iis agendum, ſi veniant in Italiam eleemoſynas petituri. p. 199. col. 2.

Gregorius IX.

Collectionem ſuam nuncupat Magiſtris, & Diſcipulis Academiæ Bononienſis. p. 164. col. 1.

Gregorius XI.

Eos tamquam hæreticos damnat, qui aſſerebant, Laicum non teneri ad aliquem fidei articulum explicite credendum. p. 189. col. 1. 2.

Gregorius XIII.

Edictum confirmat, quo Gabriel Cardinalis Paleottus Archiepiſcopus, & Alexander Cardinalis Sfortia prohibuerunt luxum in Civitate Bononienſi in Veſtibus, Conviviis, & Exequiis celebrandis. p. 102. col. 1. 2.

Approbat Canonicos Regulares Lateranenſes capaces eſſe Beneficiorum, quæ habent annexam curam animarum. p. 260. col. 2. & p. 261. col. 1.

Litem de Primatu loci inter Sodalitates abſolvit. p. 293. col. 2.

Gregorius XIV.

Probavit ſtatuta peculiarum Eccleſiarum permittentium fructus, ac diſtributiones Canonicis abſentibus, qui per annos quadraginta Eccleſiæ laudabiliter inſervierunt. pag. 320. col. 1.

Gregorius XV.

Confirmat conſuetudinem in Diœceſi Bononienſi, quod Clerici Actores Cauſas Civiles referant ad Forum Eccleſiaſticum. p. 112. col. 1., & p. 113. col. 2.

Ejus Decretum non fuit ſublatum a Clemente XII. *ibid.* col. 1.

Elargitur Canonicis, ac Manſionariis Bononienſibus vacationem a Choro certo temporis ſpatio definito, alternatim tamen juxta diſtributionem faciendam per Archiepiſcopum. p. 325. col. 2.

Guglielmus Pariſienſis.

Quo argumento uſus ſit contra nominantes Perſonas minus idoneas ad regendas Parochias. p. 28. col. 1.

H

Habitus Clericalis, & Sacerdotalis.

A Clericis, & Sacerdotibus deferri ubicumque jubetur ex vetuſtiſſimo tempore. pag. 186. col. 2.

Quinam illis unice conveniat. *ib.*

Quo tempore veſtibus brevioribus pro oblongis uti tentatum ſit ad Laicorum exemplum. *ib.*

Antiquo tempore habitus Clericorum, & Sacerdotum erat ſatis probabiliter coloris caſtanei, vel violacei. p. 287. col. 2.

Quando cœperit eſſe coloris nigri. *ib.*

Corruptelæ in Diœceſi Bononienſi circa habitum Clericalem. p. 188. col. 1.

Heli.

Ejus duo filii quam graviter a Deo puniti, & quare. p. 151. col. 1.

Heraclius Imperator.

In Græcam Eccleſiam morem induxit, ut Dominica ſexageſimæ, totaque illa hebdomada carnibus interdictis ova ſolum, ac lacticinia permitterentur, & quare. pag. 41. col. 1.

Homicida.

Si rixæ auctor fuerit, mortis ſupplicio puniendus in Pontificia ditione. p. 118. col. 2.

Etiamſi non fuerit auctor rixæ, & inter homicidium, & rixam ſex horarum ſpatium interceſſerit, morte item puniendus. *ib.*

Homicida eſt inſignis ſacrilegus. p. 120. col. 1.

Honorius III.

Miſſam Conventualem quotidie celebrandam admonet. p. 308. col. 2.

Reſpondit non fuiſſe obnoxium irregularitati Clericum, qui bellum juſtum offenſionis cauſa inierat, in quo tamen nullum vulneraverat. p. 270. col. 2.

Declarat eſſe ſolum comminantem ſuſpenſionem, quam Innocentius III. in Concilio Lateranenſi irrogavit Canonicis confabulantibus in Choro, dum Sacrum Conventuale peragitur. p. 313. col. 2.

Hora celebrandi.

Non poteſt celebrari, niſi ante auroram tertia pars horæ defluxerit. p. 95. col. 1.

Etiam in privatis Magnatum Sacellis. *ibid.*

Horæ Canonicæ.

In Choro recitandæ ſunt a Canonicis. p. 307. col. 2. & & p. 309. col. 1. 2.

Utrum perſolvendæ quotidie ſint jure Divino, an Eccleſiaſtico. *ibid.*

Quando recitari debeat in Choro Officium Beatæ Virginis, vel Defunctorum. *ibid.*

Qua pietate, ac ratione horæ Canonicæ perſolvendæ ſint. p. 309. col. 2. Plura ſuper hac re Conciliorum Decreta. *ibid.* & p. 310. col. 1. 312. col. 1. *ibid.* col. 2.

Tempus olim, & nunc perſcriptum perſolvendis horis Canonis. p. 310. col. 2. 311. col. 1.

Matutinum, ac Laudes ſequentis diei poſt Veſperas, & Completorium diei præcedentis recitare licet ob juſtam cauſam, non tamen Canonicis Choro addictis. p. 311. col. 2.

Quibus diebus Canonicis etiam id permiſſum ſit. *ibid.*

Quæ horæ poſt meridiem ad Matutinum recitantur. *ibid.*

Tempus indicatur, quo Canonici, Beneficiarii, & Manſionarii convenire debent in Chorum, ne tanquam abſentes notentur. p. 312. col. 1.

Ne-

Nequeunt privatim recitari horæ Canonicæ, dum publice in Choro cantantur. 312. col. 2.
Statutis ab Eccleſia temporibus perſolvendæ. p. 61. col. 2.
Qui ſtatutis temporibus horas non perſolvit, utrum peccet. *ibid.*
Quænam ſint ſtatuta tempora. p. 62. col. 1. & p. 63. 64. Vide *Officium Divinum*.

Hoſpitia Puellarum expoſitarum, ſeu ſpuriarum.

Confeſſarius, aut alius Sacerdos, qui ſingulis Dominicis diebus illis explanet legem Dei, decernitur. p. 178. col. 2.
Moderatrix eodem inſtituto illas exercere debet per hebdomadam. *ibid.*

Hoſpitalarii S. Antonii Viennenſis,

Unde, & a quo initium habuerit hujuſmodi inſtitutum, p. 138. col. 1.
Ipſis unice Apoſtolicum privilegium conceſſum eſt tribuendi benedictionem beſtiis, in iis locis, ubi degunt. *ibid.*

I

Jacobus Cardinalis Boncompagnus,

VEtuit accedere ad Eccleſiam cum armis haſtatis, vel ad ignem concipiendum conflatis. p. 265. col. 2.
Nefas eſſe decernit ultra nonum diem conferri Baptiſmum Infantibus, 262. col. 2.
Et pœnam excommunicationis Parentibus indicit, ſi rem negligant. *ibid.* col. 1.
Ob ſolam neceſſitatis cauſam permittit conferri Baptiſmum in privatis domibus. p. 263. col. 1.
Baptiſmum privatim collatum referri jubet in Librum, quo omnes Baptizati adnotantur. p. 284. col. 1.

Iſas Edeſſæ Archiepiſcopus.

In Epheſino Concilio accuſatur, quod ad Sacrificium Altaris vinum proponeret exiguum, vitioſum, lutoſum &c, p. 203. col, 2,
In Concilio Chalcedonenſi in judicium adductus, tanquam miniſter infidus pecuniæ, & ſupellectilis Eccleſiæ, per Oeconomos eam cuſtodire jubetur, p. 195. col. 1, 2.

Jejunium,

Utrum, & quando ſolvatur ex potu Chocolatis, p. 37. col. 2,

Jejunium naturale.

Servandum eſt ab iis, qui ſequenti die vel volunt Sacrum facere, vel ad Sacram Synaxim accedere a tempore noctis mediæ uſque ad Sacrum factum, vel ſumptam Euchariſtiam, p. 30. col. 2.

Jejunium Eccleſiaſticum,

Quo tempore liceret cibum capere tempore Quadrageſimæ, cæteriſque jejunii diebus uſque ad ſæculum XII. p. 30, col, 1.
Quænam fuerit hujuſce rei diſciplina ſæculo XIII. & ſæculo XIV. *ibid.*
Quænam noſtris temporibus. *ibid.* col. 2.

Jejunium Quatuor Temporum,

Variis de cauſis inſtitutum. p. 5. col. 2.
Apoſtolica traditione ad nos dimanavit. pag. 6. col. 1,
Ejus inſtitutio Sancto Calliſto Papæ ab aliquibus tribuitur, p. 5. col. 2,
Saltem tribus jam fieri ſolitis quartum adjunxit. *ibid.*
Adhibitum ad peragendas Sacras Ordinationes. *ibid.*
Vernum, & æſtivum a Gregorio VII. immutatum., p. 1. col, 1.
Jejunium, cujus meminit Zacharias cap. 7., illud ipſum eſt, quod fuit indictum, & traditum ab Apoſtolis, p. 6. col. 1,
Male a Dallæo impugnatur, *ibid.*

Jejunium tempore Adventus Domini,

Pro quibus fuerit inſtitutum, p. 24. col, 1,
A quibus nunc obſervetur. *ibid.*
Priori tempore omnibus erat indictum, p. 24. col, 2,
Quando hæc diſciplina fuerit immutata. *ibid.*

Jejunium Quadrageſimale.

Quibus diebus olim inciperet. p. 34. col. 2.
Quibus diebus incipiat noſtris temporibus in Eccleſia Orientali, & a quibuſdam Religioſis Ordinibus. *ibid.*
Quibus inciperet apud Polonos uſque ad Innocentium IV. *ib.*
Incertum eſt, utrum fuerit inſtitutum a Chriſto. p. 36. col. 2.
Eſt ad normam jejunii peracti a Moyſe, Elia, & Chriſto Domino, *ibid.*
Apoſtolica traditione ad nos devenit. *ibid.*
Quis ejus Auctor per aliquos Auctores. *ibid.*
Quanto cum rigore vetuſtioribus ſæculis ſervaretur, *ibid.*
Solvitur poſt meridiem, p. 37. col. 1.
Vinum, & electuaria etiam ſumpta poſt horam cibationis non ſunt contra jejunium. *ibid.*
Utrum cocholates jejunium ſolvat, *ibid.*
Hujuſmodi potio ſæpius ſumpta, vel in nimia quantitate ſolvit jejunium. *ibid.* col. 2.
Præter unicam comeſtionem utrum ſit licita refectio veſpertina. *ibid,*
Unde Originem ipſa duxerit. *ibid,*
Qui immoderate in una comeſtione licitos cibos aſſumit, vel per diem ſæpiſſime potui indulget, non ſolvit jejunium, ſed peccat contra temperantiam. *ibid.*
Quid ſenſerint priſci Theologi de obligatione pauperum, & egenorum circa jejunium. p. 38. col. 1.
Quænam ſit noſtri temporis divitum peſſima conſuetudo circa jejunium. *ibid.*
Utrum diſpenſatus ad carnes, ſit etiam diſpenſatus a jejunio. p, 39. col. 1.
Theologorum de hac re diſſidium. *ibid.*
Quænam amplectenda verior opinio. *ibid.* col. 2,
Fundamenta oppoſitæ ſententiæ ſoluta, *ibid.*
Improbanda eorum opinio, qui tenent, diſpenſatis Parentibus, vel Dominis, diſpenſari etiam filios, & ſervos ratione duplicis menſæ, quas deberent inſtruere. *ibid.*
Scandaloſa ſolutio Quadrageſimæ ſine licentia in ſcriptis, ſeu doloſa licentia conceſſa per Medicos eſt crimen Archiepiſcopo reſervatum Bononiæ, p. 40. col. 1.
Majoris Hebdomadæ diebus jejunium ſtrictius ſervandum. p. 41. col. 2.

Illitterati,

Per ſacros Canones declarantur Irregulares, p. 121. col. 1.

Immunitas Eccleſiæ,

Vide *Aſylus*.

Impedimenta Matrimonij,

Quando intelligantur eſſe occulta. p. 235. col. 1. & pag. & p. 236. 237. col. 1.
Utrum quæ aliquando fuerunt publica, poſſint fieri occulta. *ibid.* col. 2,
Utrum occultum habeatur impedimentum, ſi crimen ſit quidem publicum, conſcii tamen criminis ignorent, an impedimentum dirimens cum tali crimine conjungatur, p. 235. col, 2. & p. 236. col. 2.
Utrum impedimentum cenſeatur occultum, ſi publicum ſit, ubi contractum, occultum tamen, ubi ii degunt, qui diſpenſationem poſtulant, & ubi diſpenſatio conceditur. *ibid.*
Si ex occultis fiant publica, etiam ſuppoſita diſpenſatione in foro conſcientiæ, ſubſunt judicio Ordinarii. p. 237. col. 1.
Quomodo exponenda, ut obtineatur diſpenſatio, p. 233. col. 2.
Quando incurrantur, *ibid.*

Indulgentia,

Opera, quæ alioquin debita ſunt, quando habeantur ſatis, ad acquirendam Indulgentiam. p. 149. col. 1.
Quando, & quibus neceſſaria ſit Confeſſio Sacramentalis ad acquirendam Indulgentiam. *ibid.*
Indulgentiarum theſaurus Sancto Petro, ejuſque Succeſſoribus conceſſus. *ibid.* col. 2.
Summi Pontifices quam eſſent olim parci in concedendis Indulgentiis. p. 149. & 150. col. 1.
Nihil illi prodeſt, qui eſt in peccato mortali, pag. 142. col. 2,
Utrum ad acquirendas Indulgentias neceſſarium ſit, ut omnia præſcripta opera adimpleantur in gratia. *ibid.*
Indulgentiæ conceſſæ a Martino V. comitantibus Corpus Chriſti in publicis ſupplicationibus. p. 9. col 1.

Indulgentia in forma Jubilæi.

Per Clementem XII. promulgata. p. 101. col. 2.
Ad impetrandam inter Chriſtianos Principes pacem, quam opportune promulgata tempore Adventus Domini. *ibid.*

Indulgentia pro Defunctis.

Non proſunt ex poteſtate judiciaria ſicuti proſunt vivis, ſed tantum per modum ſuffragii, p. 258. col. 2.

Indultum abſentiæ a Choro.

Conceditur Canonicis in publica Academia ſtudentibus. p. 321. col. 2.

Infantes.

Ab obſtetricibus baptizati ad Eccleſiam deferri debent, in qua cerimoniæ perficiantur. p. 17. col. 2.
Expoſitio etiam cum ſchedula de Baptiſmo illis collato,

niſi

niſi conſtet de certitudine; ſunt baptizandi ſub conditione. p. 18. col. 1.
Quid de hoc ſenſerit Sacra Congregatio. *ib.*
Quamprimum fieri poteſt, deferendi ſunt ad Eccleſiam, ut Baptiſmum accipiant. p. 262. col. 2.
Romæ poſt tres dies Baptiſmus protrahi non poteſt Infantibus. *ib.*
Si in agro apud Nutrices moriuntur, in Parochia ſuorum Parentum ſepeliendi ſunt. p. 289. col. 1.
Si Parentibus caruerint in Parochia Tutorum. *ib.*
Si etiam Tutoribus caruerint in Parochia, ubi decedunt. *ibid.*

Infirmi in Xenodochiis.

Quid ſit faciendum, ſi neceſſe ſit eos contrahere matrimonium? p. 92. col. 2.
Quanta, & quanam iis cura, & diligentia inſerviendum. p. 172. col. 2.

Innocentius III.

Acriter reprehendit Eccleſiaſticum Galliæ, qui aleis luſerat, ſuæque regionis uſum pro excuſatione attulerat. p. 107. col. 2.
Confirmat Decretum Alexandri III. de Canonicatu Theologali inſtituendo in omnibus Eccleſiis Metropolitanis. p. 160. col. 2.
Noſocomium S. Spiritus in Saxia pro ægrotis curandis Romæ magno ſumptu fundat. p. 170. col. 2.
Comitem Guidonem ad illud gubernandum a Monte Peſſulo Romam vocat. *ib.*
Nobili Matronæ facultatem percipiendæ Euchariſtiæ in privato domus ſacello impertiri renuit, niſi cum morbo detineretur. p. 96. col. 1.
In Concilio Lateranen. pœnam ſuſpenſionis irrogat Canonicis, qui dum Miſſæ Sacrificio interſunt in Choro externis collocutionibus vacant. p. 313. col. 2.

Innocentius X.

Præſcribit numerum Regularium, qui ſimul degere in Monaſteriis debent, ne ipſa juriſdictioni Epiſcoporum ſubjiciantur. p. 277. col. 1.

Innocentius XI.

Declaravit nullam ineſſe Epiſcopis facultatem permittendi Sacerdotibus comam fictitiam tempore Sacri. pag. 96. col. 1.
Extendit ad totam Italiam, & Inſulas adjacentes Decretum Alexandri VII., quo præcipitur ſpiritualis ſeceſſus decem dierum petentibus Sacros Ordines. p. 278. col. 2.
Qua de cauſa propagaverit ad univerſam Eccleſiam Feſtum SS. Nominis Mariæ. p. 209. col. 1.
Græcis interdixit eleemoſynas petere, eorumque patentes litteras ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide mitti juſſit. p. 199. col. 1.
Ejus Decretum a quibus Pontificibus confirmatum. *ib.*

Innocentius XII.

Decernit non conferenda privilegia ſtudiorum cauſa iis, qui vigeſimum quintum annum jam attigerunt, ac ne triennii ſpatium ſuperarent, & oſtendenda eſſe prius Epiſcopo. p. 321. col. 1. 2.
Decernit haud eſſe conferendos Sacros Ordines diebus Feſtis continuis, ſed interpolatis aliquo temporis ſpatio. p. 305. col. 1.

Innocentius XIII.

Apoſtolico Privilegio ob graves cauſas quemdam Canonicum Regularem Lateranenſem conſtituit idoneum ad obtinendum Canonicatum in Metropolitana Bononienſi. p. 261. col. 2.
Alium verò Canonicum Regularem petentem in Eccleſia Piſtorienſi Canonicatum rejecit. *ibid.*

Inſtituens Beneficium Eccleſiaſticum.

Utrum, & quando ſit ſimoniacus, ſi inſtituat ea lege, ut prius ipſe, deinde ejus conſanguinei illud teneant. pag. 256. col. 2. 257. col. 1. 2.
An hoc perficere poſſit ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ. *ib.*

Interſtitia.

Quibus limitibus comprehenſa pro unoquoque Ordine a Concilio Tridentino. p. 162. col. 1.
Ab Interſtitiis non ſunt Regulares exempti. *ibid.*
Reimittere Interſtitia quoad Regulares ordinandos pertinet ad Epiſcopos, & non ad Superiores eorum. pag. 162. col. 1. 2.
Quis primus Interſtitia propoſuerit. p. 162. col. 2.
Interſtitiorum tempora qui primi definierint. *ibid.*
Interſtitiorum tempora quis reſtrinxerit. *ibid.*
Facultate remittendi Interſtitia, quando utendum. *ibid.*

Joabus.

Per dolum interfectis Abner, & Amaſan, juſſu Salomonis in ipſo Templi Altari occiditur. p. 115. col. 1.

Joanna Belgii Comes, & Balduini Imperatoris Filia.

Ad Honorio I.I. objurgatur, eo quod aliquos ſe nominaturam ad Sacerdotia promiſiſſet antequam contigiſſet vacatio. p. 26. col. 1. 2.

Joannes XXII.

Modeſtiam, placidamque modulationem Canonicis pſallentibus in Choro valde commendat. p. 313. col. 1.
A Concilio Conſtantienſi objurgatus inter cætera, *quod Miſſam rarò, currenter* ſine devotione celebraret. p. 101. col. 1.
Errorem damnat Joannis Poliaci, aſſerentis, iterandam eſſe Confeſſionem proprio Parocho a Sæcularibus, qui Regularibus peccata ſua confeſſi ſint, p. 46. col. 1.
Confirmat privilegium a Clemente acceptum, ut Clerici Sæculares Bononienſes jus civile addiſcerent. p. 123. col. 2.
Improbat conſuetudinem tondendi caput, & barbam radendi diebus feſtivis. p. 124. col. 1.

Joannes Abulenſis.

Quomodo Sacerdotem objurgavit irreligioſe celebrantem. p. 99. col. 2. & p. 100. col. 1.

Joannes Auſtriacus.

Præclariſſimam victoriam de Turcis refert ad echinadas auxilio Beatæ Mariæ Virginis. p. 209. col. 1.

Joannes Pollacus Pariſienſis.

Erronee affirmat, Sæculares, qui Regularibus Sacerdotibus ſua peccata confeſſi ſint, teneri ad iterandam Confeſſionem proprio Parocho. p. 46. col. 1.

Joadas Sacerdos.

Accuſatus a populo, quod pecuniam pro templo reſtaurando, ad eum uſum non impenderet, quomodo impoſuerit finem querimonis. p. 195. col. 2.

Joſaphat Rex.

Precibus ſuis ſingularem victoriam obtinet a Deo contra maximum exercitum Moabitarum, & Ammonitarum. p. 208. col. 2.

Joas.

Eleemoſynas pro reſtaurando templo e poteſtate ſummi Sacerdotis, & Levitarum aufert. p. 195. col. 1.

Irregularitas.

Vide *Clericus irregularis.*

Jubileum.

Clemens XI. Jubilæum promulgat. p. 6. col. 1. 2.
Poteſtas mutandi vota tempore Jubilæi quomodo a Confeſſariis ſit adhibenda ex S. Carolo Borromæo. p. 7. col. 1.
Facultas liberandi fideles a cenſuris & criminibus tempore Jubilæi debet eſſe expreſſa in Decreto Pontificis. *ibid.*
Ita ſanxit Alexander VII. p. 7. col. 2.

Judas proditor.

Cur eam miſericordiam non ſit conſecutus, quam conſecutus eſt S. Petrus Apoſtolus. p. 130. col. 1.
Cur a Chriſto electus fuerit inter Apoſtolos, cum futurus proditor cognoſceretur. p. 190. col. 1. 2.

Judæi.

Tubis argenteis utebantur, ut populum Orationis cauſa ad Templum vocarent. p. 168. col. 2.
Matutina, & Veſpertina Sacrificia offerebant. p. 30. col. 1.

Judex.

Si legum, Canonum, & legalium effatorum cognitione careat, lethaliter peccat. p. 135. col. 2.
Idem dicendum de cauſarum Patrono. *ibid.*

Ivo Charnotenſis.

Primus excogitavit Diſtributiones inter præſentes in Choro, & quare. p. 315. col. 2.

Jura Parochialia.

Quomodo differant, & in quibus a functionibus Parochialibus. p. 299. col. 1. 2. & p. 300. col. 1.
Quænam ſint. *ibid.*

Juſtinianus Auguſtus.

Tributum ab Odoacre Rege Erulorum impoſitum Romano Pontifici, antequam ſuſciperet Pontificatum, & ipſe repetit, & quare. p. 251. col. 1.

Juſtinianus Cardinalis.

Cum eſſet Bononiæ Legatus quid ſtatuerit circa Barbitonſores diebus Feſtis. p. 125. col. 1.

Juvenes Studentes extra Patriam.

Ubi, & coram quo Parocho debeant Matrimonium inire. p. 243. col. 1.
In qua Parochia tempore Paſchali teneantur ſumere Sanctiſſimam Euchariſtiam. p. 245. col. 1.

Lam-

L

Lampius Epiſcopus Barcinonenſis.

PAulinum ſtudio inflammatæ plebis Sacerdotem ordinavit. p. 277. col. 2.

Lanj & Macellarii.

Qua hora, & tempore carnes ipſis vendere permittatur Bononiæ. p. 125. col. 2.

Larvæ, ſeu Perſonæ,

Vide *Bacchanalia.*

Launojus.

Ejus falſa ſententia de peccatorum Confeſſione a quolibet ſemel in anno proprio Parocho facienda. p. 46. col. 1.

Laurentius Cardinalis Cozza,

Egregie de jejunio ſcripſit contra Dallæum. p. 5. col. 1. 2.

Leandri Cardinalis Colloredi,

Suffragium pro diſſidiis inter Parochos, & Sodalitia componendis. p. 294. col. 2. & 295. col. 1.

Lectores Minores Obſervantiæ S. Franciſci.

Poſſunt aperire, & exequi litteras Sacræ Pœnitentiariæ licet non fuerint proclamati Doctores in publica Academia, modo ſint Confeſſarii approbati ab Epiſcopo. p. 234. col. 2.

Leges præſcriptæ Canonicis.

Civitatis & Diœceſis Bononienſis pro recitatione Divini Officii. p. 323. col. 1. 2. p. 324. col. 1. 2.

Leo X.

Officia perſcripſit ſibi mutuo reddenda a Parochis. p. 287. col. 2.

Multa privilegia Tertiariis Mulieribus ſimul viventibus conceſſit. p. 249. col. 2.

Litteræ Sacræ Pœnitentiariæ.

Ad quos dirigi ſoleant. p. 324. col. 1. 2.

A quibus legi poſſint, & executioni mandari. *ib. & ſeqq.*

Si ſemel traditæ fuerint Confeſſario idoneo, utrum repeti eædem poſſint, & tradi alteri Confeſſario pariter idoneo. p. 234. col. 1. 2.

Quando lacerandæ, & quænam pœna, niſi lacerentur. p. 238. col. 1.

Si contineant diſpenſationes ab impedimentis occultis matrimonii, quibus clauſulis limitentur. p. 238. col. 2. p. 239. col. 1. 2.

Hujuſmodi clauſulæ quomodo intelligendæ. *ib.*

Litteræ ad Sacram Pœnitentiariam.

Quomodo ſcribendæ, qua cautela, & diligentia. p. 234. col. 2.

Lites de Beneficiis.

An dirimi poſſint numerata pecunia. p. 251. col. 1.

Quænam conditiones ad hoc ſint neceſſariæ. *ib.* col. 2.

Quando diremptis litibus numerata pecunia admittatur crimen ſimoniæ. *ib.* col. 2. p. 252. col. 2.

Quando ad dirimendas lites de Beneficiis arbitrorum judicio liceat numerare pecuniam. *ib.* col. 1. 2.

Locus celebrandi.

Nullus Sacerdos Regularis, aut Sæcularis celebrare poteſt in Eccleſiis Monialium Archiepiſcopo Bononienſi ſubjectarum. p. 95. col. 1.

Nullus Sacerdos ſæcularis poteſt celebrare in Eccleſiis Monialium Regularibus ſubjectarum. *ib.*

Id vetitum fuit a Sancto Cardinali Carolo Borromæo in ſecundo Provinciali Concilio. *ib.*

Huic legi non intelligitur derogatum per clauſulas fieri ſolitas in litteris Apoſtolicis, in quibus conceduntur Eccleſiis Monialium Altaria privilegiata. *ib.*

Logica.

Quam neceſſaria ad Sacras facultates ediſcendas. p. 218. col. 2.

Ab Alcuino, & Photio maxime commendata. p. 121. col. 2.

Ludi Magiſtri.

Sive Clerici, ſive Laici tenentur Parochos adjuvare pueros edocendo Fidei Myſteria in Eccleſia. p. 20. col. 2.

Ludovicus Archiepiſcopus Magdeburgenſis.

Quam graviter a Deo punitus, eo quod intereſſet Choreis. p. 203. col. 1.

M

Mabillonius Joannes.

EJus opus egregium de ſtudiis Monaſticis vindicatum. p. 122. col. 1.

Logicam commendat. *ib.*

Machabei.

Dum ſperant in Domino, inſignes victorias de hoſtibus referunt. p. 208. col. 2.

Magnates.

Patientia domeſtici Sacerdotis non abutantur. p. 95. col. 2.

Mandatum de immittendo.

Quomodo debeat intelligi, ſi nulla in eo fiat mentio de Fidei profeſſione facienda. p. 166. col. 1. 2.

Maria Virgo.

Cum quanta fiducia ad eamdem ſit ab omnibus confugiendum. p. 146. col. 1. 2.

Martenes.

Erudite ſcripſit de antiquis ritibus. p. 2. col. 2.

Matrimonia.

Contracta per verba de præſenti abſente Parocho coram Notario, & Teſtibus adeo nulla ſunt, ut neque tranſeant in ſponſalia de futuro. p. 135. col. 1. 2.

Quæ coram Sacerdote, vel Parocho non fiunt, ſemper fuerunt illicita. p. 90. col. 2.

Poſt Concilium Tridentinum in illis locis, ubi ſuper hac re Decretum promulgatum eſt, ea illicita, ſunt, & invalida, quibus proprius Parochus, & duo Teſtes non interſunt. *ib.*

Per hoc Decretum neque materia, neque forma hujus Sacramenti immutata eſt. *ib.*

Irritum, & nullum eſt Matrimonium illius, qui non relinquens domicilium ſuum ex Civitate, in qua degit, in alium locum proficiſcitur, quin antea *quaſi domicilium* ibi comparaverit. p. 91. col. 1.

Valida ſunt illorum Matrimonia, qui ad evitandas cum Parentibus altercationes ex Parochia Domicili in alium locum dimigrant, ibique *quaſi domicilium aſſequuntur.* p. 91. col. 2.

Valide item ineunt Matrimonia Judices, Medici, profeſſores alicujus facultatis, Diſcipuli, famuli licet exteri. pag. 92. col. 1.

Matrimonii contractus temporibus vetitis.

Matrimonium de jure communi contrahi poteſt quocumque tempore. p. 210. col. 1. 2.

In Matrimoniis certis temporibus contrahendis, quid ab Eccleſia prohibeatur. p. 211. col. 1.

In Matrimoniis, quæ contrahuntur temporibus vetitis interdicitur omnis pompa. *ib.*

Sicuti etiam prohibitæ ſunt benedictiones ſolemnes a Miſſali indictæ, ſub gravi culpa. p. 210. col. 2. p. 211. col. 1.

Contrahentes his temporibus utrum cohabitare poſſint, & matrimonium conſumare ſine peccato. p. 212. col. 2.

Matrimonium temporibus vetitis etiam ſine pompa intelligatur probatum. p. 212. col. 1. 2.

Ubi non eſt conſuetudo Matrimonia contrahendi ſine pompa temporibus vetitis, requiritur facultas Epiſcopi. *ib.*

Primis temporibus dies feriati inferebant impedimentum dirimens. p. 213. col. 1.

Falſa vulgi opinio de non contrahendo Matrimonio menſe Majo. p. 213. col. 2.

Matrimonium cum diſpenſatione.

Si contractum ſit ab aliquo ex Conjugibus ob vim, & metum, utrum confirmari debeat novo conſenſu. pag. 241. col. 2.

Suppoſita neceſſitate renovationis conſenſus, quomodo hæc haberi poſſit ab altero ex Conjugibus ignaro nullitatis matrimonii. *ib.* col. 1.

Utrum hæc renovatio conſenſus habeatur per copulam effectu maritali. p. 242. col. 1.

Utrum, qui ex Conjugibus inſcius eſt, debeat aperte certus fieri de nullitate prioris conſenſus. p. 240. col. 2.

Utrum ſufficienter certus fiat per hoc, quod alter dicat ſe ſuſpicari de nullitate conſenſus. p. 241. col. 1.

Utrum ſufficiat elicere teſtimonium novi amoris maritalis ab altero Conjuge tamquam ſi adhuc in libertate maneret. p. 241. col. 1. 2.

Proles habita poſt matrimonium, cujus impedimentum alteri ex Conjugibus non erat notum, utrum ſit legitima. p. 241. & 242. col. 1.

Medici.

Rite ineunt matrimonium coram Parocho illius loci, in quo degunt, & quare. p. 248. col. 1. 2.

A veteribus Canoniſtis acriter objurgantur, & quare. p. 38. col. 1.

Quid agere debeant antequam infirmos diſpenſent a jejunio. p. 38. col. 2. p. 39. col. 1.

Ante omnia ægrotos monere debent de vocando Medico animarum. p. 55. col. 2. p. 56. col. 1.

Niſi fecerint, quibus pœnis ſubditi a Conciliis, & Pontificibus. *ib.*

Utrum hoc facere debeant vel per ſe, vel per alium. p. 56. col. 2.

Utrum

Utrum, & quando ægrotum deferere teneantur, ſi poſt tertium diem confiteri recuſet. *ib.* & p. 56. col. 2.
Quæ morbi gravitas requiratur, ut ęgrotum de ſuſcipiendo Pęnitentiæ Sacramento commuuefaciant. p. 57. 1. 2.

Melita Inſula.

Quænam vere illa fuerit, ad quam S. Paulus Apoſtolus appulit. p. 139. col. 1.
Quare in opinione aliquorum viperæ ibidem veneno careant, eaque tellus morbis ex veneno contractis medeatur. *ibid.*

Michael Cerularius.

Auctor odii Græcorum ſchiſmaticorum contra Apoſtolicam Sedem, & Fideles Occidentales p. 298. col. 2.

Miecesłaus Polonorum Princeps.

Indixit populis ſuis gladium diſtringere, cum Evangelium legeretur, & quare. p. 247. col. 1.

Miles.

Arma capete nequit pro illo, quem certo ſcit bellum injuſtum movere. p. 271. col. 2.
Neque ſi miles ſit illi ſubjectus. *ib.*
Si incertus ſit de æquitate belli non tenetur id perquirere, ſed Principi ſuo operam præſtare. *ib.*

Miniſter Baptiſmi.

Parochus de jure legitimus Baptiſmi miniſter. p. 17. col. 1.
In caſu neceſſitatis quilibet, etiam Mulieres, & Infideles. *ib.*
Iterans Baptiſmum, in quas pœnas incidat. p. 17. col. 2.

Miniſtri Montium Pietatis.

Si in pignus acceperint rem cognitam furto ſublatam, corporis pœnam ſubeunt, & tenentur illam Domino reſtituere abſque ulla illius impenſa. p. 185. col. 1.
Ad probandam in ipſis hanc cognitionem, ſufficiunt conjecturæ. *ib.*
Non poſſunt in pignora accipere, quæ furti ſuſpicionem præſeferunt. p. 183. col. 1. 2.
Si acceperint, reddenda Dominis ſuis, detractis tamen expenſis. *ib.*
Neque ullam Eccleſiaſticam ſupellectilem ſive integram, ſive fractam ſine facultate Sacræ Congregationis Viſitationis, vel Epiſcopi, ſi non ſit pretioſa. *ib.* & p. 184. col. 2.
Qui aliter fecerint, quibus pœnis ſubjaceant. *ib.*

Miſſa Conventualis.

Quotidie celebranda in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis. p. 308. col. 2.
Pro quibus applicanda. p. 309. col. 1.
Variæ in hac re propoſitæ quæſtiones explicantur. *ibid.* & pag. 309. col. 1. 2.
Quibus diebus celebrandæ ſint plures Miſſæ Conventuales *ibid.*
Primo die cujuſvis menſis Miſſa Defunctorum ſubrogatur, niſi intercedat impedimentum. p. 308. col. 1. 2.
Quid ſtatuendum de Eccleſiis Receptitiis, aut Communalibus. p. 309. col. 1. 2.

Miſſa pro Sponſo, & Sponſa.

Quando, & quo tempore celebrari non poſſit in Matrimonnis contrahendis. p. 211. col. 2.

Miſſa Solemnis.

Differt a Miſſa cum cantu, & quare. p. 301. col. 2.

Miſſa, quæ Bononiæ dicitur Sancta.

Indulgentiæ iis conceſſæ, qui hujuſmodi Miſſæ adſunt poſt Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramentum ſuſceptum. p. 65. col. 2.
Qua hora per annum ſingulis menſibus celebranda. *ib.*

Miſſæ Adventitiæ.

Quando poſſint accipi. p. 158. col. 2.

Miſſa defunctorum.

Quare quidam pii homines Miſſas Defunctorum quotidie celebrare voluerint. p. 99. col. 1.
Quibus diebus celebrari poſſint. *ib.*
Quibus circumſtantiis celebrari poſſint die feſto. *ib.*
Utrum Miſſa celebranda ad Altare privilegiatum debeat eſſe ſolum Defunctorum. p. 99. col. 2.
Onus celebrandi Miſſas pro Defunctis ad Altare privilegiatum impleri poteſt diebus impeditis, in quibus fit de Feſto currenti. p. *ib.* col. 1.

Miſſæ, quæ dicuntur S. Gregorii.

Abrogatæ a Sacra Rituum Congregatione. p. 98. col. 2.
Unde earum origo. *ib.*
Non intelligitur tamen abrogata conſuetudo a S. Gregorio inducta, ut celebrentur triginta Miſſæ pro eo, qui e vivis decedit. *ib.*
Si eo dierum ſpatio Sacrum pro Defunctis fieri nequeat, celebretur pro Defuncto Miſſa ab Eccleſia præſcripta. *ib.*
Si occurrant poſtremi tres dies Majoris Hebdomadæ numerus abſolvatur diebus ſequentibus *ibid.*
Quis de miſſis Sancti Gregorii ſcripſerit. p. 98. col. 2. pag. 99. col. 1.

Miſſæ Sacrificium.

Non fuit factum ab Apoſtolis triduo mortis Domini. pag. 50. col. 2.
Quid ſub ſpeciebus contentum fuiſſet, ſi Apoſtoli eo triduo celebraſſent. *ib.*
Quo tempore Apoſtoli primum Sacrum fecerint. *ib.*
Diverſæ de hac re ſententiæ Cardinalis Bonę, & Theophili Raynaudi. *ib.*
Qua veſte Sacrificium Apoſtoli conficerent. p. 51. col. 2.
Vide *Celebratio Miſſarum.*
Vide *Sacerdotes &c.*

Monaſterium Monalium S. Dominici in Monte Guardiæ Bononiæ.

Qua occaſione renovari juſſum. p. 205. col. 1.
In eo magna devotione cuſtoditur Sacra Effigies, quæ dicitur picta a S. Luca. *ibid.*
Hujuſmodi cuſtodia Monialibus commiſſa auctoritate Leonis X. *ibid.*

Moniales.

Præter Confeſſarium Ordinarium non poteſt illis denegari Confeſſarius extraordinarius, ter, aut quater in anno. p. 178. col. 2.
Antiquo tempore non erant ita clauſæ in Monaſteriis, ut non exirent, quando opus erat p. 179. col. 2.

Moniales Clauſtrales.

Debent vacare exercitiis ſpiritualibus per decem dies, antequam ad habitum admittantur, & totidem, antequam Vota ſolemnia emittant. p. 79. col. 1.
Quæ nihil cuipiam peculiare habent, maxime commendabiles. p. 79. col. 2.
Quot eſſent numero Romæ tempore S. Gregorii Magni. p. 80. col. 1.
Earum precibus Roma per Longobardo oppreſſa non fuit. *ib.*
Nullas debent facere expenſas in ſuſcipiendis, & obeundis Monaſterii muneribus. p. 80. 81.
Vide *Conſecratio & Benedictio Monalium.*

Moniales S. Benedicti.

A quo inſtitutæ, & an tempore S. Benedicti fuiſſent veræ Moniales, quæ Clauſtri, Chorique legibus tenerentur. p. 125. col. 1.

Moniales S. Chriſtinæ in Diœceſi Bononienſi.

Conſecrari ſemper conſueverunt per Archiepiſcopum Bononienſem, etiam cum eſſent ſubjectæ Camaldulenſibus. p. 224. col. 2.

Moniales S. Margaritæ in Diœceſi Bononienſi.

Qua ratione conſecrari potuerint ab Archiepiſcopo, & qui ritus in Conſecratione ſervatus. p. 226. col. 1. 2.

Moniales Tertiariæ.

Ex Decreto S. Pii V. non poſſunt admitti ad Habitum Regularem, niſi nuncupent Vota ſolemnia, & ſe perpetuo Clauſtris adſtringant. p. 179. col. 2.
Quæ poſt Decretum aliter faciunt non probantur a Sede Apoſtolica, ſed tolerantur. *ib.*

Monalium Proventus.

Recte adminiſtretur. p. 80. col. 1.
An ſolutio dotis, quæ ante Vota pro alia a Parentibus impenditur, ſit ſimoniaca. p. 80. col. 1.

Mulieres.

Juxta ritum Hebræum Magiſtros ſuos ſequebantur, & eis neceſſaria ad vitam adminiſtrabant. p. 211. col. 1. 2.

Myſterium Incarnationis, & Sanctiſſimæ Trinitatis.

Utrum explicite poſſit credi Myſterium Incarnationis, niſi eadem fide teneatur Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis. p. 191. col. 1.
Utrum ignorantibus explicite hæc duo Myſteria invalide, vel tantum illicite conferatur abſolutio. p. 192. 1. 2.

N

Natalis Alexander.

L'Aunojum confutat de peccatorum Confeſſione ſemel in anno proprio Sacerdoti, ideſt proprio Parocho facienda. p. 46. col. 1.

Nativitas Domini.

Si contingat feria ſexta, vel Sabbato poſſunt Fideles veſci carnibus, niſi voto, vel regulari obſervantia adſtricti ſint. p. 101. col. 2.
Attamen non tenentur, immo laudandi, ſi non veſcantur. *ib.*

Nepotes, & Conſanguinei Parochorum.

Non debent ſubrogari in Parochiam ab Avunculis libere dimiſ-

miſſam immo nec admitti ad examen publicum. p. 249. 1. col. 1. 2.

Nicolaus V.

Quid reſponderit populis Tranſilvaniæ petentibus an die Dominico peracto prandio liceret frumentum ſecare, fœnum, & fruges colligere & hæc ſimilia. p. 175. col. 2.

Dominantes Parochos.

Si nominent, ut Parochiam quis obtineat tanquam prœmium pro aliquo ſibi benefacto, ſunt ſimoniaci. p. 27. col. 1.
Sicuti etiam ſi nominent, ut arochis juri ſuo cedat, vel eos liberet a ſumpto Parochis tribui ſolito. *ib.*
Nominationes bujuſmodi invalidæ ſunt, & habent adnexam excommunicationem non diſſolvendam niſi quidquid acceptum eſt, vel in quo nominans factus eſt ditior, fuerit reſtitutum. *ib.*
In nominando nullam debent habere rationem amicitiæ, vel cognationis, vel etiam fidei datæ. p. 27. col. 1. 2.
Non moveri debent commendationibus. p. 27. 2. *ib.*

Nominatus ad Beneficium.

Antequam Parochiæ regimen ineat quid jurare debeat ex S. Carolo, & conſuetudine Eccleſiæ Bononienſis. pag. 28. col. 2.

Novatus.

Fidem turpiter deſeruit, eo quod confirmari neglexiſſet. p. 13. col. 1.

Nundinæ.

Diebus Feſtis prohibitæ. p. 175. col. 1. 2.

Nuptiarum Ritus.

Variæ corruptelæ, quæ Nuptiarum Ritus offendunt. pag. 135. col. 2. p. 136. col. 2.

O

Obſtetrices.

QUomodo examinandæ, & a quo. pag. 17. col. 2.

Odoacer Rex Erulorum.

Romano Pontifici tributum imperabat, antequam ſuſciperet Pontificatum. pag. 251. col. 1.
Idem inſtitutum ſervatum eſt a Gotorum Regibus. *ib.*

Officium Defunctorum.

Quibus diebus in choro recitari debeat a Canonicis. pag. 308. col. 1. 2.
An abſentes a choro ad illud perſolvendum teneantur. *ib.*

Officium Divinum.

Quot, quibuſque nominibus appellatum fuerit. pag. 76. col. 2.
Quare Breviarium. p. 77. col. 1. 2.
Vide *Horæ Canonicæ.*
Vide *Canonicus.*

Officium B. Mariæ Virginis.

A Clericis ſingulis diebus recitari juſſum, & qua de cauſa. pag. 209. col. 2.
Hujuſmodi inſtitutum a Clericis ad laicos dimanat. *ibid.*
Quando recitari debeat in choro. p. 308. col. 1.
An abſentes a choro teneantur illud recitare *ib.*

Oleum Sacrum.

Debet ſingulis annis renevari. p. 215. col. 1.
Sacrum Oleum anno intercedenti conſecratum debet comburi. *ib.*
Valide, ſed non licite adminiſtratur ſacramentum Extremæ Unctionis oleo veteri benedicto, niſi adſit neceſſitas. p. ib.
Quo tempore a Parochis accipiendum. pag. 215. col. 2.

Onera Miſſarum.

Quid Miſſæ adventitiæ, & quid perpetuæ. p. 157. col 1.
Quodnam debeat eſſe illarum ſtipendium. *ib.*
Figenda in Sacrario Tabella onerum Miſſarum p. 158. col. 1. 2.
Quando poſſint ſuſcipi nova onera. *ib.*
Veteribus oneribus non adimpletis, & ſupervenientibus novis oneribus quid faciendum. p. 158. col. 2.

Opera Ruralia.

Inter opera ſervilia connumerantur. p. 175. col. 1. 2.
A Conſtantino diebus feſtis non permiſſa p. 176. col. 1.
Quænam eſſe intelligantur in particulari. p. 177. col. 1.

Opera Servilia.

Diebus Feſtis prohibita, & quare? p. 124. col. 1. 2.
Permittuntur urgenti neceſſitate. p. 175. col. 2.
Quando hæc neceſſitas eſſe intelligatur. p. 176. col. 1. 2.
A quonam hæc neceſſitas cognoſcenda. p. *ib.*

Orandi ritus flexis Genibus.

A primis fidelibus ad nos dimanavit. p. 168. col. 2.
Quam Deo acceptus. *ib.*
Gratias etiam ethnicis Imperatoribus obtinet. *ib.*

Oratio Quadraginta Horarum.

A quo primo inſtituta. p. 84. col. 1. 2.
A quibus Summis Pontificibus promota. *ib.*
Utrum ſemper fuerit cum Sanctiſſima Euchariſtia conjuncta. p. 85. 1.
Conſuetudo quadraginta horarum per tres dies a Quinquageſima uſque ad feriam quartam Cinerum, quo ſæculo fuerit introducta, & ad quem finem. p. 34. col. 2. 35. 1.

Orationes.

Factæ per homines improbos utrum, & quando ſint apud Deum impetratoriæ. p. 170. col. 1.

Ordinandi.

Pauci, iique idonei Sacris Ordinibus admittendi. p. 2. col. 1. 2.
S. Leoni Papæ precibus S. Petri dimittuntur omnia peccata præter impoſitionis manuum. p. 3. col. 1. 2.
Nullus ordinandus, niſi fuerit adſcriptus ſervitio alicujus Eccleſiæ. *ib.*
Quid ſtatutum ſit ad hunc effectum in Eccleſia Bononienſi. p. 3. col. 1. 2. & p. 5. col. 1.
Nullus ad Sacros Ordines aſſumendus, niſi ſaltem Theologiæ Morali operam dederit. p. 3. col. 1. 2.
Mens Concilii Tridentini circa hoc declarata a peculiari Congregatione inſtituta ab Innocentio XIII. confirmata a Benedicto XIII. p. 3. 1. 2.
Ordinandi afferre debent teſtimonium de prædicto ſtudio a Parochis, & Profeſſoribus. p. 3. col. 2.
Initiandi Minoribus Ordinibus callere ſaltem debent linguam latinam. p. 4. col. 1.
Præpoſiti probandis Clericorum meritis præcipue cavere debent, num vocati in jus fuerint alicujus criminis rei. *ib*
Quænam ſit circa ipſos, antequam ad Ordines admittantur, nova Eccleſiæ diſciplina. p. 194. col. 1.
Olim Viri magni meriti a Populo per vim proponebantur ut Ordinibus initiarentur. pag. 193. col. 2.
Ordines non conferuntur etiam iis, qui Litteras Apoſtolicas extra tempora obtinuerunt, niſi diebus Feſtis. pag. 303. col. 1. 2.
Tonſura, Minores Ordines, & Subdiaconatus ſimul conferri nequeunt. p. 305. col. 2. 306. col. 1.
Falſo putant nonnulli, Ordines conferri poſſe iis diebus, quibus Officium ritus duplicis celebratur. *ib.*

Ordinandi ad Ordines Majores.

Quæ debent eſſe eorum merita, & quid ſcire & facere teneantur. p. 120. col. 2. & p. 121. col. 1. 2.
Varia eorum effugia, ut Epiſcopos, & Examinatores eludant. p. 120. col. 2. p. 121. col. 1.
Niſi per annum Logicæ operam dederint ad examen non recipiendi. p. 122. col. 2.
Theologiæ Scholaſticæ, vel Morali per tres annos vacent, vel Juri Canonico; cui per annum Juris Civilis ſtudium præmittant. p. 123. col. 1. 2.

Ordinandi ad Ordines Minores.

Circa quæ interrogandi a Examinatoribus. p. 120. col 2.
Niſi linguam latinam calleant, etiamſi bona indole præditi, non ſunt ordinandi. p. 120. col. 1. 2.

Ordinandi ad Sacros Ordines.

Debent per ſex Menſes degere in Seminariis. p. 280. col. 2.
Initio Eccleſiæ idoneus non putabatur Sacris Ordinibus, qui lethale peccatum poſt Baptiſmum admiſiſſet. p. 277. col. 2.
Primis Eccleſiæ ſæculis Epiſcopo offerebantur a populo Sacris Ordinibus initiandi. p. 314. col. 1.
Vacare debent per decem dies ſpiritualibus Exercitiis. pa. 278. col. 2.

Ordinationes Sacræ.

Habebantur antiquitus tantum menſe Decembri. p. 5. col. 2.
Peragebantur cum jejunio. *ib.*

Ordinatus.

Ordinatus cum titulo Patrimonii fictitii, etiam prævia conventione, & juramento de fructibus non recipiendis, habet verum jus ad illos. p. 69. col. 1. 2.
Ordinatus ad titulum Beneficii cum pactione vel expreſſa, vel tacita cum nominante de non percipiendis fructibus, quas pœnas incurrat. p. 70. col. 1. 2.
Idem qua conditione poſſit in alium transferre Beneficium. p. 71. col. 1.

Ordines.

Solum Minores exercendos eſſe Ordines a Clerico, qui illos cum Subdiaconatu ſimul attigit. p. 305. col. 1. 2.

Si

Ordines Equeſtres.

Nonnulli ſolent gladium diſtringere, dum legitur Evangelium, & quare. 265. col. 2.

Ordo Clericorum Miniſtrantium Infirmis.

A quo initium habuerit, & quodnam ſit illius Inſtitutum. p. 172. col. 1.

Ordo Clericorum S. Pauli.

Diœceſi Bononienſi maxime utilis. p. ibid. col. 2.

Ordo Equitum Melitenſium.

Quando, & per quem incæperit p. 171. col. 1.
Quondam ſit illius inſtitutum. ibid.

Ordo S. Antonii Viennenſis.

A quo inſtitutus, & quibus adjutoribus. p. 170. col. 2.

Ordo S. Joannis de Deo.

Quando, ubi, & ad quem finem inſtitutus. p. 171 col. 1.
Paulus V. permiſit, ut in ſingulis ejus Cœnobiis unus eſſet Sacerdos. ibid. col. 1. 2.

Ordo Societatis Jeſu.

In quo diſtet ab aliis. p. 172. col. 1.

Ordo S. Spiritus in Saxia.

Quem Auctorem habuerit, & qua occaſione. p. 170. col. 2.

Oſius Epiſcopus Cordubenſis.

Interſtitia pro Ordinandis primus propoſuit in Concilio Sardicenſi. p. 162 col. 2.

P

Paleottus Cardinalis.

Vide *Gabriel Paleottus.*

Panis Conſecratus.

Utrum a Chriſto Domino in patena poſitus fuerit. p. 51. col. 2.
us uſus a quo tempore inceperit. ibid.

Parochi Diœceſani.

Tenentur ſuſcipere ſingulis annis S. Oleum ab Epiſcopo Diœceſano conſecratum ii omnes Parochi, qui habent Fontem Baptiſmalem, p. 214. col. 1.
Non poſſunt uti Sacro Chriſmate anno antecedenti conſecrato. p. ibid. col. 2.
Quo tempore accipere debeant S. Oleum. p. 215. col. 2.
Illud debent accipere vel per ſe, vel per Sacerdotem, aut Sacris Ordinibus initiatum. ib. col. 2.

Parochi quoad habitationem cum Mulieribus.

Habitare poſſunt cum mulieribus in primo, & ſecundo cognationis gradu, & earum Ancillis, vel affinibus in primo, vel etiam ſecundo, ſi alter alteri reverentiam debent. p. 216. col. 1. p. 217. & ſequentibus.
Si famulus uxorem habeat poteſt Parochus eam detinere in ſuis ædibus ſimul cum illo. ibid.
Quibus conditionibus poſſit recipere unam vel duas famulas. ibid. & p. 218. col. 2.
Varia Conciliorum decreta, & Doctorum opiniones in hac re. p. 217. col. 2.
Non poſſunt cohabitare cum Mulieribus ſubintroductis, & Agapetis & quænam ſint hujuſmodi mulieres. p. 218. col. 1.
Vana Parochorum effugia pro retinendis apud ſe mulieribus juventute florentibus. p. 219. col. 1.
Famula Parochi etiamſi habeat Paternum domicilium in aliena Parochia, pertinet ad ejus ditionem circa mandatum Paſchale, non autem circa matrimonium ineundum. p. 220. col. 2.

Parochus.

Quiſnam cenſendus *proprius* Parochus in Matrimoniis contrahendis. p. 90. col. 2. & p. 91. col. 1.
Quiſnam ſit proprius Parochus illius, qui rei familiaris, aut ruſticationis gratia in agrum concedit pag. 91. col. 1.
Parochus vagorum ille cenſendus eſt, in ejus ditione verſantur. p. 92. col. 1.
Quis eorum Parochus, qui in carcere detinentur in pœnam. p. 92. col. 2.
Quis eorum Parochus, qui in carcere detinentur in cuſtodiam. ibid.
Quis eorum Parochus, qui ſunt in Xenodochiis. p. ibid.
Quis Parochus earum puellarum, quæ in Hoſpitiis degunt. ibid.
In tradendis Fidei rudimentis a quibus Parochus adjuvandus Bononiæ. p. 20. col. 1.
Non debet tradere ſchedulam pro Confirmatione, vel Euchariſtia, niſi inſtructis circa Fidei rudimenta. ib. col. 2.
Non debet promulgare Matrimonia, niſi explorata voluntate, & cognita ſufficienti inſtructione circa Fidei Myſteria. ibid.
Examinari iterum ab Epiſcopo ſuperveniente rationabili cauſa poteſt. p. 21. col. 2.
Vel per ſe, vel per alium ſi fuerit legitime impeditus, diebus ſaltem Dominicis debet habere concionem ad Populum ex Trid. p. 22. col. 1. 2.
Paſcere verbis ſalutaribus plebem Chriſtianam. p. ibid.
Non excuſatur neque a contraria conſuetudine, neque ab exiguo populi numero. ibid.
Tenetur applicare Miſſam pro Populo ſaltem diebus Feſtis, etiamſi non habeat *congruam*. p. 23. col. 1. & p. 24. col. 1. 2.
Habens pingues reddittus tenetur ſingulis diebus. p. ib. col. 2.
Quando poſſit denegare communionem in Paſchate non exhibenti ſchedulam peractæ Confeſſionis. pag. 130. col. 1.
De quibus rebus debeat admonere ineuntes ſponſalia. pag. 132. col. 2.
Diebus Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ & tempore Miſſæ Parochialis debet populo ſignificare concionem habendam per certos dies tempore Quadrageſimæ, p. 71. col. 1. 2.
Debet Concionatores cum omni humanitate recipere. pag. ibid.
Tempore Sacri non poteſt uti inſtrumento argenteo cum candela quod vulgo dicitur *Bugià*. pag. 97. col. 1. & ibid. col. 1.
Quiſnam Parochus Convictorum in Collegiis, & Seminariis degentium. p. 93. col. 1. 2.
Famulorum, & Ancillarum. ib. col. 2.
Habet jus in mulieres Tertiarias quoad Sacramenta adminiſtranda & ſepulturam, niſi in Eccleſiis Ordinis tumulum communem habeant. p. 29. col. 2.
Non debet permittere, ut præceptum Communionis Paſchalis adimpleatur extra propriam Parochiam. p. 153. col. 2.
Debet ponere eleemoſynas Fidelium in capſula duabus clavibus obſignata, & de iis quotannis rationem reddere. p. 195. col. 2.
Non poteſt inſtituere ex eleemoſynis convivia. p. ib. col. 1
In ducendis funeribus Capellanis omnibus præire debet p. 286. col. 2.
Qui prior animarum curam ſuſceperit reliquis Parochis antecedere debet in aſſociandis cadaveribus. ibid.
Parochi, & Canonici debent vacare ſemel per annum ſpiritualibus exercitiis.
Tenentur Populum admonere de periculo, quod ineſt choreis. p. 201. col. 1.
Tenetur Parochi reſponſa ad quæſtiones Morales Pœnitentiario tranſmittere, cœtibus jam peractis. pag. 273. col. 2.
Quam male ſe gerant, ſi temere, & inconſulto obſignent teſtimonia pro ordinandis. p. 190. col. 1.
Duplex eorum primarium munus, alterum ſupra Corpus Chriſti verum, alterum ſupra Corpus Chriſti myſticum. p. 191. col. 2.
Quanta eſſe eorum debeat diligentia in inſtruendo populo. ibid.
Debent ac Pœnitentiarium ſcribere nomina eorum, qui Paſchali præcepto haud ſatisfecerint. p. 276. col. 1.
Vana eorum effugia, qui negant alios ſibi Sacerdotes adjungere poſſe, qui Parochiæ adminiſtrandæ ſunt neceſſarii. p. 253. 1. & ibid. col. 2.
Nihil ex jure communi repetere poſſunt pro exequiis, & ſepultura, ſed tantum ex indirecta conſuetudine. pag. 289. col. 1.
Convenire debent ad cœtus Eccleſiaſticos pro examinandis quæſtionibus moralibus. p. 276. col. 1. 2.
In litteris teſtimonialibus Ordinandorum debent certiorem facere Epiſcopum de Ordine exercito in iis locis, ubi Ordinandi moram traxerint. p. 162. col. 1.
Utrum Parochi poſſint ingredi in Eccleſias Regularium Cruce prælata quando Cadavera comitantur. p. 106. col. 2.
Si choreis indulgeant quam ſint ſcandaloſi. p. 201. col. 2. & p. 202. col. 1. 2.

Parrochus Confeſſarius.

Parochus unius Diœceſis accitus a Parocho alterius Diœceſis

poteſt

poteſt audire Confeſſiones ſuorum ſubditorum, ſecus vero alienorum. p. 224. col. 1.
Quo ſe extendat ejus facultas in Confeſſionibus audiendis. p. 227. col. 2.

Parochus in Cadaveribus efferendis.

Debet ipſe viam determinare pro pompa funebri. p. 186. col. 1.
In funeribus nobilium, vel etiam ignobilium ſi pompa ducantur, decem Sacerdotes a Parocho acciri mandantur, etiamſi adſit Sodalitium, quod funus proſequatur. *ibid.*

Parochus in Eccleſiis Confraternitatum ſeparatis a Parochiali.

An poſſit invitis Confratribus docere Doctrinam Chriſtianam. p. 297. col. 1. 2.
Ad ipſum ſpectat facere Officium funebre ſuper cadaveribus in iiſdem ſepeliendis, ſi tumulandi ſint ex ejus Parochia. *ibid.*
Non habet jus prohibendi Proceſſiones Confraternitatum intra ambitum ſuarum Eccleſiarum. *ibid.*
Non habet jus porrigendi aſperſorium Epiſcopo accedenti ad Eccleſias Confraternitatum. *ibid.*
Non poteſt ſe ingerere in adminiſtratione oblationum, vel eleemoſynarum in earum Eccleſiis collectarum, vel retinere clavem capſulæ pro illis recipiendis. *ibid.*
Non poteſt prohibere Confraternitatibus ne faciant ſuas Congregationes, dummodo non ſint impedimento functionibus Parochialibus. *ibid.*
Non habet jus adminiſtrandi illarum bona. *ibid.*
Non habet ſuffragium deciſivum, quando intereſt earum Congregationibus de mandato Ordinarii, & tanquam ejus delegatus. *ibid.*
Ex conſuetudine acciri debet a Sodalibus ad facienda Sacra ſolemnia pro vivis, & pro defunctis. p. 301. col. 1.
Non poteſt ſibi eligere Diaconum, & Subdiaconum. *ibid.* col. 1. 2.
Debet invitari ut præſideat Congregationibus faciendis tam in electione, & extractione Officialium, quam in redditione rationum. p. 304. col. 1.

Parochus in Matrimoniis.

Utrum ſit ſemper neceſſaria præſentia Parochi, in cujus ditione ſunt ſponſi, an ſufficiat præſentia alterius Sacerdotis de licentia ejuſdem Parochi, vel etiam ſolius Ordinarii. p. 243. col. 1.

Parochus in Matrimoniis cum diſpenſatione.

Utrum matrimonio contracto, occurrentibus impedimentis, eorumque diſpenſatione, debeat novum conſenſum conjugum indicere coram ſe, & duobus teſtibus. pag. 239. col. 2.
Suppoſita neceſſitate renovationis conſenſus, utrum ſit neceſſaria præſentia teſtium. *ibid.* & p. 240. col. 1.
Quid agere debeat ſi neceſſaria ſit renovatio conſenſus, & alter Conjugum impedimentum ignoret. *ibid.*
Quid agere debeat ſi neceſſitate ſuppoſita renovationis conſenſus alter conjugum nolit conſenſum renovare. p. 241. col. 2. & p. 242. col. 1.
Quomodo ſe gerere debeat occurrentibus occultis impedimentis matrimonii. p. 233. col. 1. & *ibid.* col. 2.
Quando debeat lacerare litteras Sacræ Pœnitentiariæ, pro diſpenſationibus, & abſolutionibus, & quam pœnam incurrit niſi laceret. pag. 238. col. 1. & *ibid.* col. 1. 2.
Quo formula uti debeat diſpenſando, & abſolvendo. pag. 242. col. 1.

Parochus in Matrimoniorum contractione.

In Matrimoniis contrahendis quid agere debeat. pag. 211. col. 2.
Si matrimonia contrahantur temporibus vetitis, non poteſt impertiri ſolemnes benedictiones ſub pœna lethalis peccati. p. 210. col. 2. & p. 211. col. 1. *ibid.* col. 2.

Parochus quoad Confraternitates erectas in ſua Parochia.

Non poteſt Confratribus prohibere ne faciant ſuas Congregationes, dummodo non impediant functiones Parochiales. p. 297. col. 1. *ibid.* col. 2.
Non habet jus adminiſtrandi illarum bona, & de illis diſponendi. *ibid.*

Parochus ruralis.

Jus habet in Cadaver ſui Parochiani, qui forte in Civitate moritur ſi defuncti domicilium tribus milliariis ab Urbe ſolum diſtet, & quare. pag. 287. col. 1. *ibid.* col. 2.
Vide *Parochus Urbanus.*

Parochus in teſtamentis condendis.

Exacare poteſt teſtamentum Parochiani coram tribus, vel duabus aliis perſonis idoneis. p. 281. col. 2.
Monita tradenda teſtatori, priuſquam ſupremas tabulas conficiat. p. 282. col. 2.
Tradere debet poſt octo dies publico Scribæ teſtamentum a ſe conditum, ut in acta referatur, & qua ratione. p. 283. col. 1.
Tota ratio condendi per Parochum teſtamenti. pag. 282. col. 2.
Formula condendi per ipſum teſtamenti, ejuſque tradendi publico Scribæ. p. 283. col. 2.

Parochus Urbanus.

Jus habet in cadaver Civis, qui forte moritur in agro, niſi aliter ipſe declaraverit ſupremis tabulis, aut tumulum Familiæ ſuæ proprium habuerit. p. 287. col. 1.
Officia, quæ tum ſibi perſolvere debent Parochi Urbani, & rurales. p. 288. col. 1.
Ordo tradendi, & transferendi cadaveris ex agro in Urbem. p. 287. col. 1.

Parochiales Eccleſiæ.

Quibus committendæ ex S. Conciliis. p. 15. col. 2.
Parochiali Eccleſia vacante, publicum examen indicendum. *ibid.*
Contentiones inter concurrentes exorta, quid S. Pontifex Pius V. decreverit. *ibid.*
Quid Sacra Congregatio Concilii. *ibid.* & p. 16. col. 1.
Magis doctus non eſt ſemper magis idoneus judicandus. *ibid.*
Quid requiratur, ut quis judicetur idoneus. *ibid.*
Præſentatus a Laico de cujus Jure-patronatus ſit Eccleſia, non admittendus, niſi per examen idoneus repetiatur. *ibid.* col. 2.
Peccat Laicus ex S. Thoma, qui habet Privilegium nominandi, ſi idoneum nominet, omiſſo magis idoneo, & utili. p. 17. col. 1.
Auctoritas Concilii Tridentini de hac re ab aliquibus male interpretata, ab Innocentio XI. vindicata in propoſitione a ſe damnata. *ibid.*
Quid de hoc ſenſerit Dominicus Viva Societatis Jeſu Theologus. *ibid.*

Parochiales Eccleſiæ labentes.

Quorum expenſis reparari debeant. p. 267. col. 1. 2.
Si reparari nequeant ob egeſtatem ad matrices ſeu viciniores Eccleſias transferri debent cum facultate illas convertendi in profanos uſus. *ibid.*
Quando populus cogi poſſit ad illas reficiendas. pag. 268. col. 1.

Paſcha.

Vide *Dominica Reſurrectionis.*

Pater Dominicus a Jeſu Maria Carmelita.

Romam defert Effigiem Beatæ Virginis, quæ in Victoriæ Templo aſſervatur. p. 181. col. 1.

Pater Ludovicus a Ponte.

Contendit votum implicitum eſſe his verbis, promittis mihi &c. p. 274. col. 1.

Pater Marchettus.

Diſſertationem Clementi XI. exhibet de diſpenſatis ad carnes, non diſpenſatis a jejunio. p. 39. col. 1.

Patres Societatis Jeſu.

Litteras Sacræ Pœnitentiariæ aperire poſſunt, & exequi, licet Doctores in publica Academia proclamati non ſint, modo ſint Confeſſarii approbati ab Epiſcopo, & deſignati a Præpoſito Generali Societatis Jeſu. pag. 234. col. 2.
Soli gaudent Privilegio ordines recipiendi extra tempora. p. 58. col. 1. 2.
Poſſunt ordinari a quolibet Epiſcopo. p. 60. col. 1.

Patrimonium ordinandorum.

Patrimonium ad cujus titulum quis vult ordinari, debet eſſe certum, fixum, & ſtabile. p. 67. col. 1.
Non poteſt conſiſtere in proventibus, qui ingenio, & virtute Ordinandi comparari facile poſſunt. *ibid.*
Neque in bonis mobilibus. *ibid.*
Poteſt conſtitui in perpetuis cenſibus. p. 67. col. 2.
Hujuſmodi cenſus ſi a debitoribus diſſolvantur, quid faciendum. *ibid.* & p. 68. col. 1.
Poteſt conſtitui in bonis donatis cum quibuſdam tamen conditionibus a Sacra Congregatione præſcriptis. p. 68. col. 1. *ibid.* col. 2.
Patrimonium fictitium quodnam ſit. *ibid.*

Patri-

Patrimonio ficititio quænam per Sacros Canones ſtatutæ pœnæ. *ibid.*
Quomodo fieri debeat Patrimonium ad ejus titulum quis ordinatur. Quid requiratur ex parte Conficientis, ex parte Ordinati, & ex parte Parochi. p. 69. col. 2. p. 70. col. 1. *ibid.* col. 2.
Qui Patrimonium vendit nulla facta mentione, ſe ejus titulo fuiſſe Ordinatum, inaniter, & invalide vendit. *ibid.*
Si pro ſponſione pecunia ſolvenda ſit, jus tantum exerceri poteſt in illa bona, quæ Ordinato ſuperſunt poſt honeſtam vitæ ſuſtentationem. p. 71. col. 1.

Patrini in Sacramento Confirmationis.

Adeſſe debent, & qua de cauſa. p. 14. col. 1.
Nondum Confirmati Patrini eſſe non poſſunt. *ibid.*
Parentibus erga liberos, maribus erga fœminas, fœminis erga mares id præſtare non permittitur. *ibid.*
Quinam eſſet antiquus titus inter Patrinum, & Confirmandum ætate adultum. p. 15. col. 1.

Paulus V.

Statuit Sodalitia cooptata Capitulo S Joannis Lateranenſis ſubeſſe Ordinario. p. 294. col. 1.

Peccatum omiſſionis.

Ad illud committendum quot requirantur. p. 254. col. 2.

Pœnitentiarius Major.

Poteſt diſpenſare Oratores, qui obtinuerunt diſpenſationem a Dataria ſuper impedimento primi, & ſecundi, ſive ſecundi dumtaxat gradus conſanguinitatis, vel affinitatis, cum expreſſione quidem carnalis copulæ, ſed tacita, occulta, & malitioſa intentione. p. 232. col. 1.
Poteſt diſpenſare ſuper occulto impedimento affinitatis ex copula illicita io foro conſcientiæ, ſive matrimonium initum fuerit, ſive ineundum; ſecus ſi fuerit publicum, vel conjugi mors illata fuerit; altero, aut utroque machinante, niſi neceſſitas poſtulaverit, vel grave periculum immineat. *ibid.* col. 2.
Poteſt impertiri facultatem ineundi matrimonii abſque ſolitis promulgationibus. p. 233. col. 1.
Item in foro conſcientiæ diſpenſare innocentem ex conjugibus, ut debitum expoſcat, ſi Conjux poſt initum matrimonium affinitatem cum altero Conjugum contraxerit per copulam illicitam. *ibid.*
Quomodo ad ipſum ſcribendum ſit pro diſpenſationibus. p. 234. col. 1.
In matrimoniis contrahendis poteſt diſpenſare; vel diſpenſari mandare in foro conſcientiæ ſuper impedimentis occultis, quæ non dirimunt matrimonium. p. 230. col. 2.
Habet omnimodam facultatem pro comutandis votis ſimplicibus in foro conſcientiæ, legitima cauſa interveniente. *ibid.*
Item juſta de cauſa poteſt ſolvere ſponſalia occulta in foro conſcientiæ, ut quis aliam mulierem in matrimonium ducat. *ibid.*
Non poteſt ferre judicium de interdicto Eccleſiæ, & rebus publicis. *ibid.*
Non poteſt diſpenſare in matrimoniis contrahendis ſuper quocumque impedimento ex quovis gradu ſive conſanguinitatis, ſive affinitatis ex copula licita, ſive ex cognatione ſpirituali proveniente etiam in foro conſcientiæ, tametſi impedimentum ſit occultum, & immineat periculum ſcandalorum. *ib.* col. 1. 2.
Poteſt ſolvere in foro conſcientiæ impedimentum occultum publicæ honeſtatis, quod dimanat ex occultis ſponſalibus inter virum, & mulierem. *ib.* col. 2.
Utrum, & quando in matrimoniis contractis etiam occultis poſſit diſpenſare in gradibus primo, & ſecundo, ſeu ſecundo tantum conſanguinitatis, ſeu affinitatis ex copula licita. p. 231. col. 1. *ib.* col. 2.
Quando in tertio, & quarto gradibus publicis poſſit revalidare matrimonia nulliter contracta ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis occultæ litterarum Apoſtolicarum. *ibid.*
In matrimoniis contractis poteſt diſpenſare ſuper occulto impedimento cognationis ſpiritualis. *ibid.*
Utrum, & quomodo poſſit diſpenſare pro matrimonio contrahendo, ſeu revalidatione matrimonii contracti, Oratores, qui obtinuerunt a Dataria diſpenſationem ſuper gradu prohibito; tam in primo, & ſecundo, quam ſecundo tantum, ac etiam in tertio, & quarto tacita copula inter eos ſequuta. *ibid.*

Pœnitentiariæ Tribunal.

Vide *Litteræ Sacræ Pœnitentiariæ.*

Peregrinus Philoſophus.

Simulata Chriſtianorum Religione ingentem pecuniam congerit, & graves itinerum expenſas ab illis obtinet. p. 199. col. 1.

Petrarcha Franciſcus.

Quam male ſenſerit de Choreis. p. 201. col. 1.

Petrus Bleſenſis.

Auctor ſatis incertus ſermonis decimi tertii. p. 34. col. 2.

Pharao.

Inter Joſephi Fratres magis induſtrios conſtituit ſuorum pecorum magiſtros. p. 27. col. 2.

Photius Epiſcopus Conſtantinopolitanus.

Pravus, ſed eruditus. p. 122. col. 1.
Ejus præclarum teſtimonium de utilitate Logicæ. *ibid.*
Eccleſiæ Romanæ calumniator, quod quadrageſimæ tempore ova, & lacticinia permitteret. p. 40.

Pileolus.

Vide *Coma fictitia.*

Piſtrinarii, & Molitores.

Diebus feſtis fruges non poſſunt mola conterere, vel advehere ieclusa neceſſitate. p. 177. col. 2.
Si ſermo ſit de Piſtrinis circumactis impulſu venti, vel aqua, abſque multa hominis opera, poſſunt molere, ubi eſt conſuetudo. *ibid.*
Hæc conſuetudo in Archidiœc. Bononien. eſt interdicta ſeclusa neceſſitate. *ibid.*
Si neceſſitas proveniat a timore aquarum penuriæ, quæ poſſit contingere finitis diebus, poſſunt molere, ſed non fruges vehere, aliaque ſimilia facere. *ibid.*

Pius IV.

Abrogavit Privilegium conceſſum a Bonifacio IX. Sodalitiis erectis in ſolo Lateranenſi. p. 294. col. 2.
Finem impoſuit celebri controverſiæ de Primatu Loci inter Regulares Lateranenſes, & Caſſinenſes. p. 287. col. 2.

Polus Cardinalis.

Recentia Epiſcoporum Seminaria primus propoſuit. p. 163. col. 1. 2.

Præceptum Quadrageſimalis abſtinentiæ.

Poteſt a Romano Pontifice ſolum juſtis de cauſis diſpenſari. p. 244. col. 1. *ibid.* col. 2.
Diſpenſatum fuit pro Civitate Bononien. certis conditionibus anno 1736. *ibid.* col. 1.
Quænam fuerint conditiones, & quomodo adimplendæ. *ibid.* & p. 145. col. 2.
Non a Teleſphoro Romano Pontifice, ſed ab Apoſtolis eſt repetendum. *ibid.* col. 2.
Qua Apoſtolica traditione ad nos devenerit. *ibid.* col. 1.
Non debet a Romano Pontifice diſpenſari, niſi gravibus ex cauſis, inter quas eſt morborum prudens periculum. *ibid.* col. 2.
Vide *Jejunium.*

Præfecti Regulares.

Debent ſingulis annis petere Sacrum Oleum ab Epiſcopo Diœceſano, & ea omnia ad quæ eorum facultas extenditur. p. 314. col. 2.

Prætor, & Judex.

Rite ineunt matrimonium coram Parocho illius loci, in quo degunt, & quare. p. 242. col. 2.

Proceſſio Corporis Chriſti.

Vide *Celebritas annua.*

Profeſſio Fidei.

Facienda ex Tridentino ab omnibus proviſis de Beneficiis curam animarum habentibus a die adeptæ poſſeſſionis intra duos menſes in manibus Epiſcopi, vel eo impedito, coram ejus Generali Vicario. p. 165. col. 2.
Item ab omnibus proviſis de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſed etiam in Capitulo. *ibid.*
Fieri poteſt per Procuratorem. p. 166. col. 1.
Fieri debet etiam ab iis, qui proviſi ſunt per Sedem Apoſtolicam. *ibid.* col. 2.
Lex de facienda Fidei Profeſſione non ſolvitur per conſuetudinem etiam conſtantem, ſed ſolum per expreſſam exemptionem. *ibid.* col. 1.
Qui Fidei profeſſionem omiſerint etiam ex imprudentia, & ignorantia, quibus pœnis ſubjaceant, & utrum non ſolum fructus, ſed etiam diſtributiones ab eiſdem repetendæ. p. 167. col. 2.

Propoſitiones damnatæ.

Quid in iis ſit attendendum, ut poſſit cognoſci, utrum propoſitio affinis judicari debeat æque falſa, & improbabilis. p. 190. col. 1.

Protonotarii Apoſtolici.

Tempore Sacri non poſſunt uti inſtrumento argenteo cum candela, quod vulgo dicitur *Bugia*, niſi fuerint participantes. p. 97. col. 2.

Proventus, ſeu diſtributiones.

Ex tertia parte pr[illegible]uum deducendæ per Epiſcopum de omnibus fructibus Canononicatum, Dignitatum, & Officiorum debent conſtitui diſtributiones in omnibus Cathedralibus, & Collegiatis, ubi ipſæ deſint, vel ubi ſunt tenuiſſimæ. p. 315. col. 2.

Unde originem duxerint hujuſmodi diſtributiones. *ibid.*

Ad excitandam diligentiam in Canonicis propoſitæ fuerunt, & quo auctore. *ibid.*

Diſtributiones abſentium Canonicorum, vel Dignitatum Capituli quibus elargiendæ ſint. *ibid.*

Non licet diſtributiones abſentibus donare, relinquere, aut quavis colluſione remittere. p. 316. col. 1.

De Punctatoris officio, ac diligentia. *ibid.*

Vide *Canonici abſentes.*

Pſalmi.

Canendi in Cadaveribus Chriſtianorum deferendi. p. 103. 104. col. 1.

Vide *Cantus Pſalmorum.*

Pſalmi Graduales, ac Pœnitentiales.

Quando recitari debeant a Canonicis in Choro. pag. 308. col. 1.

An abſentes a Choro teneantur illos recitare. *ibid.*

Pſalmus De profundis.

Recitantibus Pſalmum de profundis prima noctis hora ad ſignum Campanæ flexis genibus quænam conceſſæ Indulgentiæ. p. 168. 169. col. 1.

Puellæ educandæ a Monialibus.

Ubi, & coram quo Parocho debeant matrimonium inire. p. 243. col. 1. & p. 244. col. 1. 2.

Puellæ expoſitæ, ſeu Spuriæ.

Debent ſingulis diebus Dominicis exerceri in lege Dei percipienda per Confeſſarium, aut alium Sacerdotem deputatum. p. 178. col. 2.

Item a prima Moderatrice in hoſpitiis per hebdomadam. *ibid.*

Debet illis concedi ter, aut quater in anno Confeſſarius extraordinarius. p. 179. col. 1.

Item, qui ſemel ſaltem in anno eas detineat exercitiis ſpiritualibus. *ibid.*

Debent aliquando valetudinis gratia duci ad deambulandum, & qua ratione id caute fieri poſſit. *ibid.* col. 2.

Puellæ expoſitæ, detentæ in hoſpitio Superiorum.

Quis earum Parochus. p. 92. col. 2.

Puellæ legitimæ in hoſpitiis ſervatæ.

Quis earum Parochus. p. 93. col. 1.

Pulſatio Campanarum in Sabbato Sancto.

Non eſt de juribus Parochialibus, ſpectat tamen ad Eccleſiam digniorem. p. 296. col. 2. & p. 297. col. 1.

Purificatio Beatæ Mariæ Virginis.

Quare in lege juſſa Purificatio. p. 35. col. 2.

Beata Maria Virgo huic legi ſubjecta non erat. *ibid.*

Sententia contraria damnata ab Alexandro VIII. *ibid.*

Quare Maria Virgo voluerit purificari. *ibid.*

Quid ea occaſione actum fuerit in Templo. *ibid.*

Quando introductum fuerit hujuſmodi Feſtum, & qua occaſione. p. 36. col. 1.

Quare candelæ accenſæ in hoc Feſto manibus præferantur. *ibid.*

Q

Quadrageſima.

Quare tempore Quadrageſimæ ſub meridiem Veſperæ celebrentur. p. 37. col. 1.

Orientalis Eccleſiæ inſtitutum rigidiſſimum de carnibus per Quadrageſimam non permittendis ægrotis in extremo vitæ diſcrimine conſtitutis. p. 38. col. 1.

Eſt tempus pœnitentiæ tam pro non diſpenſatis, quam pro diſpenſatis. p. 40. col. 1.

Non ſolum carnes, ſed lacticinia, & ova tempore Quadrageſimæ prohibentur. *ibid.* col. 2.

Utrum hoc ad conſuetudinem, an ad jus poſitivum referendum ſit. *ibid.*

Etiam ſuppoſito, quod conſuetudini tribuendum ſit, hæc conſuetudo obligationem inducit. p. 41. col. 1.

Quare quædam Regiones ad ova, & lacticinia fuerint diſpenſatæ. *ibid.*

Quare aliquando per Summos Pontifices Italiæ etiam populi diſpenſetur. *ibid.*

In tali circumſtantia non intelligitur diſpenſatum jejunium. *ibid.*

In dubio, an adſit cauſa pro diſpenſatione a cibis quadrageſimalibus, utrum poſſit concedi licentia. p. 38. col. 2.

An diſpenſatus a carnibus ſit etiam diſpenſatus a jejunio. p. 39. col. 1.

R

Regulares.

Qui Miſſali Romano non utuntur, illud retinere debent pro exteris Sacerdotibus in Sacrario. pag. 98. col. 1. 2.

Utrum extra tempora ordinari poſſint. p. 58. col. 1. 2. & p. 60. col. 1.

Quam male ſe aliquando gerant cum Epiſcopis, in quorum Diœceſi ſunt, circa Ordines recipiendos non ſervatis interſtitiis. p. 58. col. 2.

Tenentur Ordines ſuſcipere ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi ſitum eſt Monaſterium. p. 59. col. 1.

Varia Pontificum Decreta hoc confirmantia. p. 59. col. 1. 2.

Non poſſunt concionari in Eccleſiis non propriis ſine Epiſcopi facultate. p. 72. col. 1.

In propriis vero tenentur petere benedictionem. *ib.*

Circa Interſtitia comprehenduntur in Decreto Concilii Tridentini. p. 162. col. 1.

Poſſunt circumducere Proceſſionem per Parochias ſolius Epiſcopi accedente licentia, quamvis Parochus contradicat. p. 288. col. 1. 2.

Converſi, ſeu Laici in aſſociandis Cadaveribus nequeunt perfungi munere Capellani. p. 286. col. 1.

Non poſſunt vendere, vel pignorare pretioſam Eccleſiaſticam ſupellectilem ſine facultate Sedis Apoſtolicæ, abrogatis quibuſcumque privilegiis. 184. col. 1. *ibid.* col. 2.

De facultate Epiſcopi poſſunt alienare ſupellectilem non pretioſam. *ibid.*

Quibus pœnis ſubjaceant, ſi aliter fecerint. *ibid.*

Regulares Confeſſarii.

Si habeant facultatem non limitatam audiendi Confeſſiones, utrum eis adimi poſſit ſine cauſa legitima. p. 228 col. 2.

Pontificum de hac re Decreta. *ibid.*

Regulares Converſi, ſeu Laici.

Etiamſi vota ſolemnia nondum emiſerint, tamen Canonis privilegium aſſequuntur. p. 286. col. 1.

Regulares Cuſtodes Sacrarii.

Quomodo debeant recipere, retinere, & adminiſtrare eleemoſynas Miſſarum tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium, & de iis rationem reddere. p. 196. col. 1.

Reliquiæ S. Annæ.

Corpus S. Annæ a Paleſtina Conſtantinopolim delatum anno 750. p. 143. col. 1.

Caput S. Annæ in Galliam dono miſſum anno 1200. *ibid.*

Cranium S. Annæ Beato Nicolao Cardinali Albergato Bononienſi tributum. *ibid.* col. 2.

Ab eodem Bononiam delatum anno circiter 1435. *ibid.*

Publice in Eccleſia Carthuſienſium exponitur diebus 29. 30. & 31. menſis Januarii. p. 143. col. 2.

Reprobi.

Utrum major Reproborum, an Electorum numerus ſit. p. 74. col. 2.

Reſidentia Beneficiatorum.

Controverſia, utrum ſit de jure Divino reſidentia agitata in Concilio Tridentino, ad finem nunquam perducta. p. 42. col. 1.

A Concilio Tridentino, & Summis Pontificibus ſub pœnis gravibus inculcata. *ibid.* col. 2.

Quænam conventa fuerint inter Apoſtolicam Cameram, & Capitulum, Clerumque Bononienſem circa immunitatem ſpoliorum, illorum favore, qui obſtricti ſunt vinculo reſidentiæ. *ibid.* col. 1.

Qui

Qui corpore reſident, inertes tamen ſunt, & otioſi, graviter peccant, & ex multorum ſententia tenentur ad reſtitutionem fructuum. *ibid.* col. 2.
Quænam cauſæ excuſent a præcepto reſidentiæ. *ibid.*
Utrum ſemper requiratur expreſſa licentia Epiſcoporum in Parochis, ut excuſentur a reſidentia per aliquod tempus. p. 43. col. 1.
Neque aeris intemperies, neque ſenectutis incommoda, neque exiguus Parochianorum numerus excuſant Parochos a reſidentia. *ibid.* col. 2 & p. 44. col. 1.
Reſidentia qualis, & quo tempore intelligatur. *ibid.*
Quid pro ea firmanda ſtatutum ſit in Archidiœceſi Bononienſi. p. 45. col. 2.
Immemorabilis etiam conſuetudo non excuſat a Reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, p. 308. col. 2.
Aliter decernitur in Collegiatis non inſignibus, ac ruralibus, ac tenuiſſimi proventus. *ibid.*

Reſurrectio Chriſti Domini.

Quo die, & hora contigerit. p. 110. col. 2.

Rex Lotharius.

Ab Adriano II. acriter reprehenſus per ſacrilegam Communionem Roma profectus Placentiæ miſere decedit, p. 130. col. 1.

Ritus pro Benedictione Campanarum, Animalium &c.

Vide *Benedictiones*.

Robertus Scotus Archiepiſcopus Armacanus.

Utrum a Sede Apoſtolica collata illi fuerit immunitas ab irregularitate contracta pro cœcitate. p. 94. col. 2.

Rogationes.

Duæ: Major, & Minores. Quare ſic appellatæ. p. 4. col. 1.
Majoris Auctor S. Gregorius Magnus. *ibid.*
Minorum Mamertus Epiſcopus Viennenſis in Galliis, *ibid.*
Non S. Auguſtinus. *ibid.*
Quare inductæ. *ibid.*
Id inſtitutum, quando ab Eccleſia Romana receptum. *ibid.* col. 2.
Quanta cum pietate Fideles antiquitus proſequerentur dies Rogationum. *ibid.*
Triduo Rogationum Mediolanenſis Eccleſia ex veteri inſtituto jejunium ſervat. *ibid.*
Viennenſis Urbs fuſis ad Deum precibus triduo Rogationum a vaſtitate per S. Mamertum ſervatur. *ibid.*

Rogatio, ſeu ſupplicatio S. Marci.

Si contingat die Paſchatis, ad quam diem transferenda, p. 75. col. 1.

Rogerius Epiſcopus Salisbyrenſis.

Miſere vitam abſolvit, quod Sacrum nimis feſtinanter, & ſine devotione peragerer. p. 101. col. 1.

Roſarium Beatæ Mariæ Virginis.

Recitantibus Roſarium a Summis Pontificibus plures elargitæ Indulgentiæ. p. 210. col. 1.
Albigenſium hæreſis Roſarii præſidio vehementer extenuatur. *ibid.*

Rubricæ.

Quam diligenter obſervandæ. p. 308. col. 2.

S

Sabbatum Majoris Hebdomadæ.

EO Sabbato debet fieri benedictio Cerei Paſchalis. p. 110. col. 2.
Ejus benedictionis ritus quam antiquus in Eccleſia. *ibid.*
Quis ejus auctor. *ibid.*
Debet etiam fieri benedictio ignis. *ibid.*
Hujuſmodi benedictiones in alium diem transferri non debent. *ibid.*

Sacella domeſtica, ſeu aræ portatiles.

In ſacellis domeſticis unum tantum Sacrum peragi poteſt iis præſentibus, quorum gratia datum eſt Privilegium. p. 75. col. 1. 2.
Sacella domeſtica, & aræ geſtatoriæ, quæ permiſſæ antea fuerant, Concilii Tridentini decreto ſublatæ penitus ſunt. *ibid.* col. 2.
In iis neque Pœnitentiæ, neque Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrandum. p. 96. 97.

Sacella publica.

Quibus diebus non liceat in illis Sacrum facere. p. 127. col. 1.
In iis Sacellis, quæ a Parochia non diſtant mille paſſibus, non debet fieri Sacrum, niſi poſtquam factum fuerit in Parochia. *ibid.*
Solius Epiſcopi eſt decernere, ut in Sacellis Sacrum fiat poſt Miſſam Parochialem. *ibid.* col. 2.
Sacerdos celebrans in his Sacellis, ſacrum Evangelium debet explicare, & Legis Chriſtianæ præcepta explanare. *ibid.*

Sacerdos.

Vide *Locus celebrandi*.

Sacerdos Confeſſarius.

Poteſt Laicis indicere Miſſas celebrandas. p. 250. col. 1.
Non debet addicere vel ſibi, vel Monaſterio ſuo eleemoſynas pro Miſſis, quas celebrandas indicit. *ibid.*
Qua pœna in Diœceſi Bononienſi id interdictum ſit. *ibid.*

Sacerdotes.

Utrum peccent, qui recuſant audire Confeſſiones Fidelium eo tantum titulo, ne novo examini ſubjiciantur. p. 255. col. 1.
Quot ſint cauſæ, ex quibus Populo conferre Sacramenta teneantur. *ibid.* col. 2.
Quando rem Divinam operari teneantur, etiamſi nullam habeant curam animarum, & nullum Beneficium, vel ſtipendia. *ibid.*
Aris geſtatoriis celebrare non poſſunt abrogatis per Tridentin. quibuslibet privilegiis. p. 95. col. 2.
Non poſſunt celebrare Miſſam ante auroram. p. 29. col. 2.
Neque poſt meridiem, niſi tertia parte horæ. *ibid.*
Excipiuntur qui gaudent facultate Apoſtolica non abrogata. *ibid.*
Quinam ii ſint in urbe. *ibid.*
Non debent Magnatibus inſervire in negotiis, rebuſque domeſticis. p. 75. col. 1.
Id in Gallia vetitum eſt, etiam Regum edictis. *ibid.*
Ubi poſſint celebrare, & quando.
Vide *Locus celebrandi*. Vide *Sacella domeſtica*.
Quibus veſtibus uti debeant.
Vide *Veſtis Sacerdotalis*.
Non poſſunt uti annulis in digitis tempore Sacri. p. 97. col. 1.
Neque inſtrumento vulgo dicto *Bugia*. *ibid.*
Lethale crimen admittunt, niſi ſolemnioribus feſtis Sacrum conficiant. p. 153. col. 2.
Obſtringuntur ejuſmodi Sacerdotes a ſuis Parochis in Paſchate communionem accipere. *ibid.*
Prohibentur incedere per urbem cum veſte colorata ſine pallio cum ſolo collari. p. 187. col. 1.
Sacerdos rem Sacram facturus. Vide *Veſtis Sacerdotalis*.

Sacerdotes celebrantes in Sacellis ruralibus.

Sub pœna ſuſpenſionis a Divinis jubentur Populum monere de futuris proxime diebus feſtis, Evangelium ab Altari declarare, & Chriſtianam legem explanare. p. 190. col. 2.

Sacerdotes exteri, & ignoti.

Quid Synodus Chalcedonenſis ſtatuerit circa Sacerdotes exteros, & ignotos. p. 94. col. 1.
Sacerdotibus exteris, & ignotis etiam Regularibus ſine litteris Epiſcopi Commendatitiis non eſt permittendum, ut celebrent. *ibid.*

Sacerdotes in celebratione Miſſarum.

Si acceperint ſtipendium Miſſæ minus ſolito in Diœceſi, debent tamen fructum illi tribuere, a quo ſtipendium acceperunt. p. 156. col. 1.
Si plura exigua ſtipendia a diverſis ſumſerint, tot Miſſas debent celebrare, quot poſſunt celebrari pro ratione pecuniæ. *ibid.*
Si habuerint ſtipendium majus ſolito, & alium Sacerdotem ſibi ſuffecerint, debent illi integram conferre pecuniam, etiamſi re cognita ille minori pretio contentum ſe fateatur. *ibid.*
Non poſſunt ſumere duplex ſtipendium Miſſæ pro fructu ſatisfactorio, atque impetratorio. *ibid.*
Non poſſunt duplicatum ſtipendium pro eadem Miſſa accipere applicando petenti partem ſpecialiſſimam fructus ipſi Celebranti coreſpondentem. *ibid.*
Non poſſunt ſatisfacere per alium, ſtipendii parte ſibi retenta. *ibid.* col. 2.
Poſſunt juſtis de cauſis aliquando a celebratione vacare, licet debeant celebrare quotidie per ſe ipſos. *ibid.*
Non poſſunt diebus licitæ vacationis celebrare pro ſe ipſis, vel pro aliis. *ibid.*
Si in tali caſu celebrent pro aliis non poſſunt ſtipendium accipere. *ibid.*

Obligati celebrare quotidie ſine onere celebrandi per ſe ipſos non poſſunt a celebratione vacare. *ibid.*
Utrum Sacerdotes poſſint accipere duplex ſtipendium, unum pro Celebratione, alterum pro Miſſæ applicatione. *ibid.*

Sacerdotes recenter ordinati.

Poſſunt ſe convertere ad Populum in medio Altari, & accipere munera oblata ea die, qua primum Sacrum faciunt. p. 156. col. 2.

Sacerdotes Sacrum conficientes.

Quam ſit indignum Sacerdotibus Sacrum nimia celeritate conficere. p. 100. col. 1.
Qua voce, qua verborum diſtinctione, & quanto tempore Sacrum peragi debeat. *ibid.*
Nimia Sacerdotum celeritas in Sacro peragendo male a quibuſdam laudatur. *ibid.* col. 2.
Multi Sacerdotes improviſa morte obierunt, quod nimis feſtinanter celebrarent. p. 101. col. 1.

Sacerdotes Seculares.

In Eccleſiis Regularium, ubi feſtum duplex per ipſos celebratur, poſſunt celebrare Miſſam ſub ritu duplici de feſto. p. 98. col. 1.
Si vero Miſſa ſit propria omnibus non conceſſa, ſit quidem de feſto, ſed cum Miſſali Romano. *ibid.*

Sacramentum.

Quatuor conditiones ad Sacramentum requiſitæ. pag. 11. col. 2.
Quid intelligatur nomine Spiritus Sancti, quum ſermo eſt de effectu ſcramenti. *ibid.*
Chriſto Domino ad inſtituenda ſacramenta tradita poteſtas excellentiæ, *ibid.*

Sacramentum Extremæ Unctionis.

Valide, ſed non licite adminiſtratur oleo veteri benedicto, niſi adſit legitima cauſa. p. 215. col. 1.
Quando poſſit licite adminiſtrare immiſcendo eum oleo conſecrato oleum non conſecratum. *ibid.*

Sacrificium Miſſæ.

Nimia celeritate non peragendum, ſed ſumma cum pietate. p. 100. & 101.
Vide *Sacerdotes.*

Sacrificium Miſſæ quoad applicationem.

Non poteſt applicari his, qui poſtea eleemoſynam ſunt præſtituri. p. 250. col. 1.
Vide *Miſſa*: Vide *Sacerdotes.*

Salutatio Angelica.

Recitantibus quotidie ad pulſum Campanæ ſeu mane, ſeu meridie, ſeu veſpere flexis genibus Salutationem Angelicam quænam impertita a Benedicto XIII. Indulgentia. p. 168. col. 2. & p. 169. col. 1.
Conſuetudo ſalutandi B. Virginem tribus diverſis horis in die quando, & a quo fuerit introducta, & renovata. p. 30. col. 2.

Sanctus Ambroſius.

Qua benevolentia fuerit erga Civitatem Bononienſis. pag. 247. col. 2.
In Urbe Bononienſi SS. Martyrum Agricolæ, & Vitalis oſſa detexit. *ibid.*
Eidem a Proſpero Cardinali Lambertino erectum monumentum in Eccleſia Metropolitana Bononienſem. *ibid.*
In Occidente propoſuit morem recitandi verſiculos Pſalmorum alternatim, & qua occaſione. p. 313. col. 1.

Sanctus Antonius Abbas.

Antonii Abbatis res geſtæ præclaris laudibus a pluribus SS. Patribus exaltatæ. p. 137. col. 1.
Quid ſignificent ea Symbola, quibus effigies depingi ſolet. *ibid.*
Cur ſus potius, quam aliud brutum S. Antonio appingatur. *ibid.*
Cur ejus patrocinium pro brutis conſervandis ſingulariter imploretur, eorumque Patronus habeatur. *ibid.* col. 2.

Sanctus Apollinaris.

A S. Petro miſſus in Æmiliam pro Chriſti lege annuncianda, num Bononiæ fuerit. p. 287. col. 2.
Eidem in Eccleſia Metropolitana Bononienſi a Cardinali Lambertino Altare erectum. *ibid.*

Sanctus Athanaſius.

S. Athanaſii adhuc Pueri pueros baptizantis hiſtoria non ſatis certa. p. 32. col. 1.

Sanctus Auguſtinus Epiſcopus.

Eos vehementer arguebat, qui queruntur de prolixitate Miſſæ. p. 101. col. 2.

Sanctus Baſilius.

Quid reſponderit Theodoro Sacerdoti, qui monitus de dimittenda ancilla dixerat ſe eſſe ſeptuagenarium. p. 221. col. 1.

Sanctus Benedictus.

Utrum inſtituerit Ordinem Monialium. p. 225. col. 1.

Sanctus Bernardus.

Apoſtolica libertate Eugenium III. objurgat, quod pœna iis Clericis impoſita, qui non deferebant habitum Clericalem, non infligeretur. p. 188. col. 2.
Furem celeberrimum cripit a ſupplicio, & inter Monachos cooptat. p. 119. col. 1.

Sancta Birgitta.

Parochos Rotæ frumentariæ comparabat, & quare. pag. 128. col. 1.

Sanctus Caliſtus Papa.

Auctor non ſatis certus Epiſtolæ Decretalis ad Benedictum Epiſcopum. p. 5. col. 2.

Sanctus Carolus Borromæus.

Sac. Ordines petentibus exercitia ſpiritualia perſcribit. pag. 278. col. 1.
Decernit carere diſtributionibus Canonicum, qui chorum dimittit, ut Miſſam celebret, niſi neceſſitas id poſtulet, & Sedes Apoſtolica permittat. p. 321. col. 1. 2.
Decernit tempus, quo Canonici debent adeſſe in choro, ne merito notentur. p. 312. col. 1.

Sancta Clara Aſſiſias.

Sanctiſſimam Euchariſtiam capſa argentea incluſam *intra ebur* ad portas Monaſterii deferri jubet contra Saracenos. p. 82. col. 1. 2.

Sanctus Cyprianus.

Utrum fuerit auctor libri de ſpectaculis. p. 200. col. 1.
Quam prudenter populum ſuum initio ejus libri alloquatur. p. 199. col. 2.

Sanctus Dominicus.

Auctor, & inſtitutor Roſarii B. Mariæ Virginis. p. 210. col. 1.
Roſarii præſidio Albigenſium hæreſim vehementer extenuat. *ibid.*
Natus Calaguriæ in Hiſpania cur merito poſſit dici Civis Bononienſis. *ibid.*

Sanctus Florianus.

Martyrium Gazæ conſequitur ſub Imperatore Diocletiano. p. 169. col. 2.
Ejus Corpus per S. Petronium a Paleſtina Bononiam defertur. *ibid.*
Inter Patronos, & tutelares Urbis Bononiæ perpetuo adnumeratur. *ibid.*

Sanctus Franciſcus Saleſius.

Pœnam ſuſpenſionis inflixit Sacerdotibus, qui ſaltationes inirent. p. 201. col. 2.
Corpus ſuum Medicis, & Chirurgis diſſecandum tradi juſſit, ut diſſidia, & cædes impediret. p. 174. col. 1.
Choreas permiſit, ſed cum debitis legibus. pag. 36. col. 1. 2.

Sanctus Fructuoſus Epiſcopus Tarraconenſis.

Cum ad Martyrium raperetur, recuſavit hauſtum aquæ frigidæ, eo quod eo die jejunium ageretur. pag. 36. col. 2.

Sanctus Grotus Auguſtæ Prætoriæ Epiſcopus.

Agros Auguſtæ Prætoriæ ad tria milliaria devaſtatos muribus Aquæ Benedictæ aſperſione liberat. p. 139. col. 1.

Sanctus Gregorius Magnus.

Pontificatus adminiſtrationem coactus ſuſcipere tributum Mauritio Imperatori ſolvere non prætermiſit, & quare. p. 251. col. 1.
De hujuſmodi tributo Mauritium vehementer redarguit. *ibid.*
Marinianum Epiſcopum Raven. eruptione frequenti ſanguinis laborantem a legibus Quadrageſ. ſolvit. p. 37. col. 2.

Sanctus Gregorius Niſſenus.

Suis humeris una ſimul cum alio Epiſcopo, ac duobus Clericis S. Macrinæ corpus ad tumulum defert. p. 104. col. 1.

Sanctus Hieronymus.

Accuſatus de nimia conſuetudine cum Paula, Euſtochio & Melania poſt dilutum a ſe crimen in ſolitudinem fugit, & quare. p. 221. col. 1.

Sanctus Joannes Chryſoſtomus.

Primus invexit Conſtantinopolim piam conſuetudinem recitandi verſiculos Pſalmorum. p. 313. col. 1.

Sancta Monica.

Quam prompte paruerit decretis S. Ambroſii. p. 152. col. 1.

Sanctus

Digitized by Google

Sanctus Paulus Apoſtolus.

In Inſula Melita viperam brachio implicitam habuit, nullumque ab ea ſanſit incommodum. p. 139. col. 1.

Sanctus Paulinus.

Per vim concitati populi Sacerdos ordinatur. p. 277. col. 2.

Sanctus Paulinianus.

Ad Sacerdotium aſſumitur per vim concitati populi. *ibidem.*

Sanctus Petronius.

A Paleſtrina Bononiam defert corpus S. Floriani Martyris. p. 169. col. 2.

Decedit Bononiæ anno 248. *ibid.*

Sanctus Petronius Epiſcopus Bononienſis.

Quando receſſerit, & ubi conditus. p. 198. col. 1.

Ejus ſacrum Corpus quando repertum. *ibid.*

Civium Bononienſium erga illum maxima pietas. *ibid.*

S. Eucherio Coævus maxime commendatur. *ibid.*

Item a Gennadio eidem pariter Coævo. *ibid.* col. 2.

Antequam in Italiam veniret, ubi fuerit, & quid fecerit. *ibid.*

Ab aliquibus putatur Auctor libri *De vita, & rebus geſtis Monachorum Ægypti. ibid.*

Sanctus Petrus Apoſtolus.

Cur poſt trinam negationem tantam a Domino conſecutus fuerit miſericordiam: Judas vero in æternum perierit. p. 130. col. 1.

Sanctus Petrus Damianus.

Florentinum Epiſcopum, qui nocte latrunculis luſerat graviter objurgat, & punit. p. 108. col. 1.

Sanctus Philippus Nerius.

Cur inſtituerit ſolemnem ſupplicationem ad ſeptem urbis Eccleſias diebus bacchanaliorum. p. 34. col. 2.

Sacerdotes in Sacro peragendo nimis prolixos eſſe nolebat. p. 100. col. 2.

Sanctus Pius V.

Contra Turcas peculiari pietate, & fiducia invocandus, & qua de cauſa. p. 209. col. 2.

Ex ædibus Vaticanis pugnam videt Chriſtianorum contra Turcas ad Echinadas. *ibid.* col. 2.

Natus in oppido Inſubriæ, quod vocant Boſcum, ſed oriundus e Bononia. 210. col. 1.

Statuit plures Indulgentias recitantibus in choro perſcriptis diebus Officium B. Virginis, Defunctorum, & Pſalmos Graduales, ac Pœnitentiales. p. 308. col. 1.

Decernit carere fructibus Beneficii, ac diſtributionibus Canonicos ſilentes in choro, dum Officium Divinum recitatur. p. 309. col. 2.

Patrem Petramelaram Capuccinum, qui manu ſua necaverat ſeptem Turcas navim ſuam invadentes, omni prorſus irregularitate immunem declarat. p. 271. col. 1.

Novam diſciplinam induxit Mulieribus Tertiariis ſimul viventibus ſine voto ſolemni, & clauſura. p. 291. col. 1.

Extremo ſupplicio plectendos decernit decoctores per luxuriam, vel qui ſe tales fingunt. p. 115. col. 2.

Mulieres Tertiarias, quæ ſimul degunt ſine votis ſolemnibus, & ſine clauſura tollere cogitavit. p. 289. col. 2.

Abrogavit omnia etiam vetuſtiſſima privilegia celebrandi ante medium noctem. p. 29. col. 2.

Sanctus Raymundus de Pennafort.

Per tres annos Jus Canonicum Bononiæ docet. p. 164. col. 1.

Decretales Pontificum coegit. *ibid.*

Sanctus Severinus Epiſcopus Coloníenſis.

Purgatorio addictus, & quare. 61. col. 2.

Sanctus Thomas Apoſtolus.

Pervigilium ejus Feſtivitatis a primis Fidelibus piis operibus, & aſſiduis precibus impendebatur. p. 169. col. 2.

Sanctus Thomas Cantuarienſis.

A quibuſdam ad excuſandam Miſſæ brevitatem male adhibitus. p. 100. col. 2.

Ejus ſingularis devotio in Sacro peragendo. *ibid.* & pag. 101. col. 1.

Sanctus VVenceslaus Rex Boemiæ.

Suis manibus ſerebat triticum, & exprimebat vinum, quibus uterentur Sacerdotes in Sacrificio Miſſæ. p. 203. col. 1.

Sanctus Vincentius de Paulis.

Ejus norma pie, utiliterque vacandi exercitiis ſpiritualibus, p. 278. col. 1. 2.

Sanctus Zamas Epiſcopus Bononienſis.

An primus Eccleſiam Bononienſem adminiſtraverit. pag. 247. col. 2.

Sandalum.

Quomodo definiatur, & quotuplex ſit. p. 220. col. 2.

Sectio Cadaverum.

Non adverſatur Conſtitutioni Bonifacii XIII. p. 174. col. 1.

Ex conſuetudine, vel Principis facultate fit in cadaveribus noxiorum. *ibid.*

Non facienda in cadaveribus, quæ non ſint noxiorum, niſi ex facultate Epiſcopi, vel Vicarii Generalis. pag. 174. col. 2.

Qui aliter faceret, peccaret, ſed non eſſet excommunicatus. *ibid.*

Sedes Apoſtolica.

Nunquam improbavit, ſi cuivis nefario homini abſolutio concederetur. p. 54. col. 1.

Seminaria.

Quanta ex illis utilitas. p. 162. col. 2.

A generali Nicæna Synodo judicantur primo propoſita. *ibid.*

Seminaria antiquitus duplicis generis. p. 163. col. 1. 2.

Recentia Epiſcoporum Seminaria a quo primo excogitata. *ibid.*

Prope Eccleſias Cathedrales inſtituenda. p. 165. col. 1.

In iis pietati, exercitationibus, & ſtudiis incumbendum ex Tridentino. *ibid.* col. 2.

Seminarium Archiepiſcopi Bononienſis.

A Cardinali Gabriele Paleotto Bononiæ primo conditum. p. 164. col. 2.

Ab eodem Cardinali a primis ſedibus alio translatum, & præclaris legibus ſtabilitum. *ibid.*

A Proſpero Cardinali Lambertino, modo Summo Pontifice a fundamentis iterum excitatum, vocatis ad inſtituendos Clericos inſignibus Profeſſoribus. *ibid.* p. 165. col. 1.

Ejuſdem opera ei additum Collegium a Sole dictum. *ibid.*

Ab eodem recens, atque perutilis ſtudiorum methodus inducitur. *ibid.*

Septuageſima, Sexageſima, Quinquageſima.

Quare ita appellentur. p. 34. col. 1.

Quænam fuerit de hoc Theophili Raynaldi opinio. *ibid.*

Quare in Officiis Divinis hiſtoriam a lapſu primi hominis, uſque ad Abrahæ vocationem, Eccleſia nobis proponat conſiderandam. *ibid.*

Quare Parabolam de Seminante, Divinum judicium, & Lazarum ad vitam reſtitutum. *ibid.* col. 2.

Quare non amplius utitur *Alleluja*, multoſque alios ritus immutat. *ibid.*

Quare introducta fuerit conſuetudo multorum piorum operum a quinquageſima uſque ad feriam quartam Cinerum. *ibid.*

Quid iis diebus faciendum putaverit quintum Mediolanenſe Concilium. *ibid.*

Quid Bononiæ fieri ſtatutum fuerit. *ibid.* & p. 35. col. 1.

Siclus.

Duplicis generis: Siclus Sanctuarii, & Siclus argenteus: Quodnam eorum diſcrimen. p. 155. col. 1.

Sigonius Carolus.

Duos libros Sacræ hiſtoriæ per Sulpicium Severum compoſitos in Seminario Bononienſi interpretatur. p. 164. col. 2.

Simonia, & Simoniacus.

Quam grave peccatum. p. 27. col. 1.

Cum ab aliquo potente pro aliquo indigno Beneficii Eccleſiaſtici fiunt preces comminando periculum, committitur ſimonia, ſi propter hoc datur Beneficium. *ibid.* col. 2.

Cum hujuſmodi preces fiunt pro digno, committitur a rogante, non vero a conferente dummodo non moveatur favore precum principaliter. *ibid.*

Quot modis incurratur. p. 28. col. 2.

Simoniaci excommunicationem incurrunt Summo Pontifici reſervatam. *ibid.*

Nequeunt retinere Beneficium, & tenentur reddere omnes fructus. *ibid.*

Habent aditum intercluſum ad alia Beneficia. pag. 29. col. 1.

Utrum, & quando ſimoniæ labem incurrat, qui Beneficium Eccleſiaſticum conſtituit ea lege, ut ipſe prius, deinde conſanguinei ejus illud teneant. p. 256. col. 1. 257. col. 1. *ibid.* col. 1. 2.

Utrum ſimoniacus ille ſit, qui divitiis Canonicatum auget ea lege, ut ipſe ad eundem nominetur. p. 256. col. 1. *ibid.* col. 2. 257. col. 2.

Quotuplex ſit, & quot modis incurratur ſimonia. p. 28. col. 2.

Sinenſes.

Dum Sacrum faciunt Pileolo utuntur, & quare. p. 258. col. 1.

Sixtus V.

Reſtituit Privilegium Bonifacii IX. concedentis immunitatem ab Ordinario Sodalitiis erectis in ſolo Lateranenſi. p. 294. col. 2.

Decernit, gaudere etiam quotidianis diſtributionibus Canonicos, qui Epiſcopum Limina Apoſtolorum inviſentem comitantur, vel ipſius loco ſuffectos. p. 319. col. 1.

Decernit ſpoliari ipſo facto penſionibus, & Beneficiis Clericos, qui inter milites cooptantur. p. 273. col. 1.

Smaragdus.

Quid de cœtibus Monachorum commemoret. p. 88. col. 2.

Societas Sanctiſſimi Sacramenti Bononiæ.

Quibus legibus teneantur circa eleemoſynarum adminiſtrationem. p. 196. col. 1.

Sodalitia.

Sine Sacco in aſſociandis Cadaveribus poſt pheretrum, alia vero, quæ funeribus interſunt cum Sacco, ante pheretrum incedere debent. p. 285. col. 2.

Iſtis permittitur circumducere Proceſſionem, per Parochias ſolius Epiſcopi accedente licentia, quamvis Parochus contradicat. p. 288. col. 2.

Quæ prius Saccis uſa ſunt, reliquis præcedunt. pag. 293. col. 2.

Sodales a Sanctiſſimo Sacramento dicti primo loco incedunt in iis ſupplicationibus, quibus Sacra Euchariſtia defertur. *ibid.*

Subjiciuntur Epiſcopo, licet in Eccleſiis Regularium erecta ſint. *ibid.*

Archiſodalitia Romana poſſunt ſibi cooptare alia Sodalitia extra Urbem, eiſque ſua privilegia communicare. p. 294. col. 1. 2.

Sodalitia cooptata Capitulo S. Joannis Lateranenſis, etiam ſubſunt Ordinario. *ibid.*

Sodalitia, & Sodales.

Diſſidiorum cauſæ inter Parochos, & Sodalitia in Diœceſi Bononien. p. 185. col. 1.

Sodales vocati ad efferendos Defunctos debent progredi ad Parochiam Ordinati, & Sodalitii veſtibus ſuperinduti. *ibid.* col. 2.

Solos Laicos ſuis humeris portare poſſunt, & non Clericos, & Sacerdotes, etiamſi Sodalitio adſcripti fuerint. *ibid.*

Non debent ipſi determinare viam pro Pompa Funebri. p. 186. col. 2.

Sodalitia Doctrinæ Chriſtianæ.

In Archidiœceſi Bononien. plurima, & virtute præſtantia. p. 20. col. 1.

Sondi Paulus Epiſcopus.

Collegium inſtituit Bononiæ pro Hungaris. p. 164. col. 1.

Sors Diviſoria.

Quando, & quibus de cauſis judicari debeat licita, vel illicita. p. 207. col. 2.

Eventus in ſorta diviſoria ſoli Deo tribuendus. *ibid.*

Spiritualia Exercitia S. Ignatii.

Ita dicta, quia a S. Ignatio Societatis Jeſu Fundatore compoſita. p. 146. col. 1.

Quantum ipſi, primiſque ejus Sociis profuerint. *ibid.*

A ſummis ſanctiſque viris maxime commendata. *ibid.* col. 2.

In examen a Paulo III. vocata, & approbata. *ibid.*

Magni ponderis fuerunt pro referendo inter Sanctos eodem S. Ignatio. *ibid.* col. 2.

A Clemente XI. Rectoribus animarum, & omnibus Clericis magnopere commendata. *ibid.*

Sponſus, & Sponſa.

Non ſatisfaciunt mandato Eccleſiæ, ſi coram alio Parocho, quam proprio, etiam Metropolitano matrimonium ineant. p. 47. col. 1.

Qua pœna digni putentur à nonnullis, ſi coeant ante matrimonium de præſenti. p. 134. col. 1.

Sponſus tamen non eſſet plectendus pœna ſtupratoribus debita. *ibid.* col. 1. 2.

Si coeant cum alio, utrum adulterium committant. *ibid.*

Ante initum matrimonium de præſenti non debent habitare in eadem domo. p. 133. col. 2.

Id quam ſit periculoſum. *ibid.*

Si alter ex ipſis Regularium Ordinem aliquem ingredi velit, duos habet menſes pro re deliberanda. pag. 134. col. 1.

Quam graviter peccent ſi ante matrimonium de præſenti, copulam ineant. *ibid.*

Sponſalia in genere.

Poſſunt fieri voce tenus. p. 133. col. 1.

Melius eſt, quod tabulis exarentur, & quare. *ibid.*

Inita ſemel ſponſalia abſque cauſa legitima violari non poſſunt. *ibid.*

Inferunt utrique ex contrahentibus jus ad Matrimonium. *ibid.*

Non debent longius protrahi. p. 134. col. 2.

Sponſalia ab uno cum pluribus contracta.

Qui ſponſalia cum pluribus eodem tempore contrahit, eſt infamis, & lethaliter peccat. p. 131. col. 2.

Sponſalia ſecunda ſuppoſitis primis cum alio irrita, & invalida. *ibid.*

Sponſalia prima cum uno utrum irritentur per ſponſalia ſecunda cum alio intercedente copula. *ibib.*

In hoc caſu quid faciendum, ut judicium ex legum auctoritate ſtatuatur. *ibid.*

Utrum talia ſponſalia ineuntes cum carnali copula per Sacram Inquiſitionem plectendi ſint. p. 132. col. 1. 2.

Sponſalia dilata ratione profectionis alterius Conjugum.

Ex jure Civili certum annorum ſpatium determinatum, quo alterius reditus expectari deberet ante novas nuptias contrahendas. p. 131. col. 1.

Si cauſa profectionis fuerit neceſſaria, tunc ex eodem jure nullum erat ſpatium determinatum, ſed reditus omnino expectandus. *ibid.*

Quid circa hoc ſtabiliverit Alexander III. & quomodo ejuſmodi juris Civilis decreta temperaverit. *ibid.*

Si ſponſalibus initis alter conjugum alio incognitus proficiſcatur, ad Epiſcopum confugiendum, & quid ab eo faciendum. *ibid.*

Sponſalia inita per verba de præſenti.

Quam ſint abſurda. p. 135. col. 2.

Neque ſponſaliorum, neque matrimonii rationem habent. *ibid.*

Sponſalia verbis æquivocis, & fallacibus inita ſine animo contrahendi.

Utrum ſint vera, & teneant. p. 133. col. 1.

Indecora, illicita, & lethali culpæ obnoxia ſunt. *ibid.*

Sponſalia de futuro inita ſine Parocho, & Teſtibus.

Etiam poſt Tridentinum valida. p. 132. 1. 2.

Variæ de hoc Epiſcoporum opiniones. *ibid.* col. 1.

Sponſalia inita inſciis Parentibus.

Sunt ſaltem illicita. *ibid.* col. 2.

Cognito Parentum diſſenſu poſſunt diſſolvi, licet interceſſerit jusjurandum. *ibid.*

Stephanus VI. Papa.

Aquæ benedictæ inſperſione Locuſtarum infinitam multitudinem fugat. p. 139. col. 1.

Stipendium Miſſæ.

Conſuetudo offerendi ſtipendium Miſſæ quando cœperit. p. 154. col. 2.

Quæ corruptelæ hanc conſuetudinem fuerint conſecutæ. *ibid.*

Hujuſmodi conſuetudo a corruptelis purgata damnari non poteſt. p. 155. col. 1.

Si quis pro Miſſæ ſtipendio pactiones faciat, præter crimen avaritiæ, admittit quamdam ſpeciem ſimoniæ. *ibidem.*

Stipendium Miſſæ non eſt pretium Conſecrationis, ſed ſtipendium ſuſtentationis. *ibid.*

Stipendium ſtatuendum ex conſuetudine, inſtitutis Synodalibus, vel arbitrio Epiſcopi. p. 157. col. 1.

Poteſt a Laicis tribui, quod excedat ſummam ab Epiſcopo præſcriptam. *ibid.* col. 2.

Stipendium Miſſarum perpetuarum quodnam eſſe debeat. p. 160. col. 2.

Vide *Sacerdotes &c.*

Suffragia pro Defunctis.

Utrum ſuffragia ſpecialia oblata Deo pro aliquo Defuncto a Deo convertantur ad juvandas alias animas. pag. 157. 158. 159. col. 1.

Variæ Auctorum ſententiæ. *ibid.*

Supellex Eccleſiaſtica.

Non poteſt ſumi a Miniſtris Montium Pietatis pro pignore. p. 183. col. 1. 2.

Neque vendi ſi ſit pretioſa, aut alienari, niſi ex cauſa legitima, vel conſenſu Summi Pontificis, aut ſaltem Epiſcopi facultate, ſi non ſit pretioſa. p. 184. col. 1. 2.
Quænam eſſet antiquitus hæc legitima cauſa. *ibid.* col. 1.
Cauſa legitima vendendi ſupellectilem Eccleſiaſticam debet probari a Sede Apoſtolica. *ibid.*

Superiores Ordinum Medicantium.

Tempore Sacri non poſſunt uti inſtrumento argenteo cum candela, quod vulgo dicitur *Bugia*. p. 97. col. 1.

Supplicatio publica die Feſto Corporis Chriſti.

Utrum introducta fuerit ab Urbano IV. an a Joanne XXII. incertum eſt. p. 9. col. 1.
Ab ea damnavit ſupplicatio in deferendo Chriſti Corpore ad infirmos. *ibid.*
Sicut etiam ſupplicationes fieri ſolitæ in Eccleſiis Parochialibus quolibet menſe. *ibid.*
Hujuſmodi ſupplicationes approbantur a S. Carolo Borromæo in quarto Concilio Mediolani celebrato. *ibid.*
Item a pluribus Archiepiſcopis Bononienſis in Synodis. *ib.*
Antonii Albergati Bononienſis zelus in promovenda populi Leodienſis devotione in iis ſupplicationibus. *ibid.* col. 2.

Supplicationes publicæ.

Clerici quodcumque Beneficium obtinentes, tenentur adeſſe publicis Supplicationibus: Non habentes, hortandi ſunt, cogi non poſſunt. p. 86. col. 2.
Aliquot abuſus, & irreverentiæ ea occaſione tollendæ. p. 9. col. 2.
Inſigne de hac re Sancti Caroli Borromæi teſtimonium. p. 10. col. 1.
Item præclara lex ab Alphonſo, & Joanne I. Hiſpaniarum Regibus lata. *ibid.*

Suſpenſus.

Quando debeat intelligi rite non ordinatus. p. 69. col. 1.

T

Tabella Auroræ, Orientis Solis &c.

EST neceſſaria Sacerdotibus, cæteriſque Chriſtifidelibus multis de cauſis. pag. 29. col. 2. pag. 30. col. 1. 2. *ibid.*
Tabella horarum directiva in Diœceſi Bononienſi. p. 32. 33.

Tabernæ.

Eccleſiaſticis omnibus interdictæ. p. 71. col. 2. & p. 72. col. 1.

Templum.

Vide *Eccleſia*.

Templum Metropolitanæ Bononienſis.

A Lucio III. conſecratum anno 1184. p. 180. col. 1.
Quare poſſit iterum conſecrari. *ibid.*
Novum in eo Altare per Proſperum Cardinalem Lambertinum excitatur, & S. Ignatio Lojolæ dedicatur. *ibid.* col. 1.
Dirutum, & renovatum iterum conſecrandum decernitur. *ibid.*
Ara in eo erecta a Cardinali Jacobo Boncompagno Sacratur. *ibid.*

Templum S. Petri Romæ.

A S. Sylveſtro dedicatur. *ibid.*
Ab Urbano VIII. potuit iterum conſecrari. *ib.*

Templum S. Petronii Bononiæ.

Quando, qua occaſione, & quanto ſumptu excitatum. p. 196. col. 1.

Tertiariæ Mulieres.

Quæ ſimul degunt multa privilegia a Leone X. conſecutæ ſunt. p. 289. col. 2., quæ deinde imminuta fuerunt. p. 290. col. 1.
Debent emittere votum Virginitatis, non tamen ſolemne. *ib.* col. 2. & p. 291. col. 1.
Certa ætate, probiſque moribus ornatæ ſint, antequam religioſum habitum ſuſcipiant. *ib.*
Epiſcopi facultas prius intercedere debet, cujus eſt examinare, an perſcriptæ conditiones congruant. *ib.*
Cum affinibus, & cognatis Tertiarias morari oportet. *ib.*
Gaudent fori privilegio. *ibid.* col. 2.
Non tamen ſunt immunes ab Epiſcopi juriſdictione. *ibid.*
In ſua Parochia ſatisfacere debent Paſchali præcepto. pag. 290. col. 2.
In Parochia quoque ſepeliri, niſi in Eccleſiis Ordinis communis earum ſepultura reperiatur. *ibid.*

Tertiariæ Moniales extra Clauſtra in Communi viventes.

Earum inſtitutum vetuſtiſſimum. p. 77. col. 1.
Quibus legibus per Summos Pontifices adſtrictæ. *ibid.*
Epiſcoporum poteſtati ſubjectæ. *ibid.*

Tertiariæ Moniales in privatis ædibus.

Non poſſunt habere Confeſſarium Regularem, niſi approbatum per Epiſcopum ad audiendas Confeſſiones Laicorum. *ibid.* col. 2.
Non poſſunt die Paſchatis accipere Sacram Euchariſtiam a Regularibus. *ibid.*
Debent ſepeliri in Eccleſiis Parochialibus. *ibid.*
Non debent a Regularibus admitti ad Habitum ſine prævio Epiſcoporum examine. *ib.*

Tertulianus.

Scapulam Præfectum improbat, & objurgat, & quare. p. 168. col. 2.

Teſtamenta.

Coram Parocho, & tribus, vel duabus aliis perſonis idoneis valida ſunt. p. 281.
Coram Capellano Parochi confecta, an valeant. *ibid.*
Coram Confeſſario Teſtatoris, & neceſſariis Teſtibus valent. p. 282. col. 1.
Mulieres teſtimonium ferre nequeunt in condendis teſtamentis. *ibid.*

Teſtes.

In teſtamentis condendis mulieres acciri nequeunt. p. 281. col. 2.
Teſtes acciti voluntatem, & verba Teſtatoris clare debent intelligere. p. 282. col. 2.
Tres, vel ſaltem duo Teſtes intereſſe debent, cum teſtamentum conditur coram Parocho; ſi vero condatur coram Capellano Parochi, alius Teſtis ſuperaddendus eſt. *ibid.* col. 1.

Teſtimonium.

Etiam unius mulieris ſatis eſt, cum dubitatur, utrum Puer aliquis baptizatus fuerit. p. 264. col. 1.

Theodoricus Rex.

Jovinem Collegæ ſui interfectorem, qui in Eccleſiæ ſepta confugerat, pœna extraordinaria punivit. pag. 119. col. 2.

Theodoſius Junior Imperator.

Graviſſimas pœnas indixit introeuntibus Eccleſiam cum armis. p. 265. col. 2.
Ipſe templum ingreſſurus foris arma relinquebat. *ibid.*
Graviſſima pœna eos mulctandos juber, qui ſignum Salvatoris, vel in ſolo, vel in ſilice, vel in marmoribus humi poſitis ſculpſerint. p. 197. col. 1.
Graviſſimæ pœnæ nomine mortem intelligi quidam autumant. p. 197. col. 1.

Theologia Moralis.

Parochis, Sacerdotibus, & Confeſſariis maxime neceſſaria. p. 87. col. 1.

Theologia Scholaſtica.

Non ſolum utilis, ſed neceſſaria. p. 123. col. 1.

Thierius.

Doctiſſima, & abſolutiſſima commentaria conſcripſit circa ritus exponendæ Sanctiſſimæ Euchariſtiæ. p. 82. col. 1. 2.

Thomæ Cardinalis de Tournon.

Decretum de Baptiſmo conferendo Infantibus quamprimum fieri poteſt. p. 262. col. 2.
Aliud de obſervandis omnibus ritibus, & ceremoniis in Baptiſmo conferendo. p. 264. col. 2.

Tiberius Auguſtus.

Tabulam marmoream in pavimento, in qua Crux erat inſculpta, citiſſime jubet auferri. p. 197. col. 1.

Titulus Ordinationum.

Duplex, ſcilicet Beneficii, & Patrimonii, vel Penſionis. p. 66. col. 1.
Titulus Patrimonii quando primum admiſſus, & quare. *ibid.*
Admittendus tantum concurrente Eccleſiæ neceſſitate, vel commoditate. *ibid.* col. 2.
Utrum detrahenda ſint onera Miſſarum a Beneficio, ad cujus titulum quis intendit ordinari. *ibid.* & pag. 67. col. 1.
Capellania eſt ſufficiens Ordinationum titulus; modo ſit perpetua, aliiſque circumſtantiis annexa, quibus Ordinatus ſit certus de alimentis, etiam quando legitima cauſa impeditus non poteſt Miſſam celebrare. *ibid.* col. 1. 2.

Tra-

Traditiones Apoſtolicæ.
Variæ ſunt, & diverſæ naturæ. p. 144. col. 2.
Traductio Sponſæ poſt Matrimonium contractum temporibus vetitis.
Traductio Sponſæ temporibus vetitis, obtenta licentia pro Matrimonio, poteſt fieri, ſine tamen ſolemnitatibus. p. 213. col. 2.
Tribunali Sancti Officii.
Inſervientes Canonici non percipiunt diſtributiones quotidianas, niſi ex ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ. p. 320. col. 2.
Tridentinum Concilium.
Diſtributiones inter præſentes in Choro probavit, & ubi deeſſent, congerendas inſtituit. p. 315. col. 2.

V

Vagi, & Peregrini.
QUis eorum Parochus. p. 92. col. 1.
Quodnam diſcrimen inter Vagos, & Peregrinos, *ibid.*
Valentinianus Imperator.
Graviſſimam mulctam iis indicit, qui Salvatoris Signum, vel in ſolo, vel in ſilice, vel in marmore humi poſito ſculpſerint. p. 197. col. 1.
Quid juxta aliquos intelligatur nomine pœnæ graviſſimæ. *ibid.*
Vaſa Sacra.
Sacerdotibus tantum, & Diaconis ſit poteſtas contingendi ſacra vaſa, in quibus Chriſti Corpus, & Sanguis habetur. p. 97. col. 2.
Subdiaconis tangendi Calicem, & Patenam, ubi Corpus, & Sanguis Chriſti non fuerint. *ibid.*
Accolytis præparandi vaſa ſacra ad Sacrificium. *ibid.*
Ex conſuetudine omnibus Ordinatis vaſa ſacra vacua tangendi extra Altaris miniſterium. *ibid.*
Vide *Conſecratio, & Benedictio veſtium, & vaſorum.*
Vaſa Eccleſiaſtica aurea, & argentea.
A SS. Patribus plurimum in Eccleſiis commendata, pag. 148. col. 1.
Primis Eccleſiæ ſæculis ſola Epiſcoporum auctoritate alienari conſueverunt, ut pauperes alerentur, vel ut Captivi redimerentur. *ibid.*
Nunc vero ſola Pontificis auctoritate. *ibid.*
Velum Conſecrationis in Monialibus.
Aut gratiam confert, aut auget. p. 225. col. 1.
Quænam conditiones neceſſario requirantur pro Veli conſecratione. *ibid.*
Venerabilis Joannes de Ribera.
Patriarcha Antiochenus libellum ad Concilium Salmanticæ coactum miſit, quo monuit Epiſcopos, p. 275. col. 2.
Veſtes Sacræ.
Vide *Conſecratio Veſtium.*
Veſtis Sacerdotalis.
Utrum Apoſtoli veſtem Sacerdotalem haberent in conficiendo Sacramento. p. 51. col. 1.
Variæ de hac re eruditorum ſententiæ. *ibid.*
Utrum per penulam, de qua ſit ab Apoſtolo mentio ad Timothæum, intelligatur Veſtis Sacerdotalis. *ibid.*
Veſtis in Sacrificio Miſſæ adhiberi ſolita ad traditionem Apoſtolicam referenda. *ibid.* col. 2.
Per Benedictionem in uſum ſacrum prius convertenda, ſicuti & vaſa ſacra, *ibid.*
A quo tempore hujuſmodi ritus invaluerit, *ibid.*
Veſtis Sacerdotum ad Sacrum euntium.
Sacerdotes Sacrum facturi non ingrediantur Templum ſine veſte longa. p. 96. col. 1. 2.
Non induant togam, vel Clamydem in Sacrariis. *ibid.*
I.. quam indignum. *ibid.*
Quibus pœnis id vetitum. *ibid.*
Veſtis Sacerdotum in Sacro conficiendo.
Nullus Sacerdos celebret in brevi veſte, vel quæ non ſit nigri coloris. *ibid.*
Quibus pœnis ſubjaceat, ſi ita celebret. *ibid.*
Non utatur coma fictitia, neque pileolo. p. 96. col. 2.
Via Publica.
Deſtructa via publica an liceat tranſire per fundum alienum. p. 245. col. 2.
Deſtructa via publica quando alicui liceat poſtulare pretium pro tranſitu per fundum ſuum. *ibid.* & 246. col. 1.
An ex privata fiat publica via ſtatim ac cadaver infertur per illam Cruce prælata. p. 246. col. 1. 2.
Quot requirantur ad efficiendam viam publicam. *ibid.*
Deſtructa via publica quænam ſervanda ſunt antequam fiat tranſitus per fundum alienum. p. 247. col. 1. 2.
Vicarii Foranei.
Tenentur ſingulis menſibus epiſtolam ſcribere. pag. 275. col. 2.
Quid proponere debeant expendendum iis, qui habent jus nominandi Parochos. p. 26. 27. 28. 29. col. 1. 2.
Vienna in Auſtria;
Vehementiſſima obſidione Turcarum ope Beatæ Mariæ Virginis liberatur cum ingenti hoſtium clade. pag. 209. col. 1.
Vinum in Sacrificio Miſſæ.
Optimum antiquitus adhibebatur. p. 203. col. 1. 2.
Fiebat ex vineis, quæ Eccleſiæ tribuebantur ad hunc uſum. *ibid.*
Si vinum vitioſum antiquitus proponeretur in Sacrificio Miſſæ, ſtatuebatur reus Epiſcopus. *ibid.*
Vino ſubacido conficitur Sacramentum; conficiens tamen peccat. *ibid.*
Vinum tenue, quod dicitur vappa, ſeu lora, non eſt materia idonea conficiendi Sacramenti. p. 204. col. 1.
Vinum, quod dicitur *longum*, quando poſſit eſſe materia ſufficiens pro Conſecratione. *ibid.* col. 1. 2.
A Sacris amovendum, niſi ſit aperta neceſſitas. *ibid.*
Quando aqua vino admixta ipſum excludat a ratione materiæ ſufficientis. p. 204. col. 2. & p. 205. col. 1.
Succus uvæ immaturæ, atque acerbæ non eſt materia ſufficiens in Sacrificio Miſſæ. p. 205. col. 1.
Neque vinum corruptum, atque coctum. *ibid.*
Quæ pœna in Diœceſi Bononienſi contra conficientes cum vino *ſubacido*, vel *lora*, vel *longo*. p. *ibid.* col. 1. 2.
Vincentius Cardinalis Petra.
Præclara commentaria edidit in Conſtitutiones Apoſtolicas. p. 277. col. 2.
Virgines educandæ in Monaſteriis.
Virgines viro deſtinatæ, fide jam data, in Monaſteriis non recipiendæ. p. 93. col. 1.
Quis earum Parochus. *ibid.* col. 1. 2.
Si Matrimonium inire velint, in qua Parochia denunciationes fieri debeant. *ibid.*
Viſitatio Diœceſis.
Facienda ab Epiſcopo, qua ratione. p. 10. col. 2.
Ejus occaſione convenienter adminiſtratur Sacramentum Confirmationis. p. 11. col. 1.
Viſitatio Sacrorum Liminum ab Epiſcopo facienda.
Quid circa illam decreverit Sixtus V. p. 88. col. 2.
Quid Benedictus XIII. *ibid.* col. 2.
Inter cætera debent Epiſcopi tempore Viſitationis ad Sacram Congregationem referre, utrum in Diœceſi habeantur conferentiæ Theologiæ Moralis. *ibid.*
Udaliſlaus Rex Hungarorum.
Reportata de Turcis inſigni victoria Budam ingreſſus, nudis pedibus ſe confert ad templum Virginis eidem gratias acturus. p. 209. col. 1.
Unctionis extremæ Sacramentum.
A Græcis adminiſtratur etiam ſanis. p. 54. col. 2.
Dandum Infirmis, de quorum ſalute timetur. *ibid.*
Nulli omnino negandum in mortis articulo conſtituto, dummodo judicetur idoneus. p. 55. col. 1.
Impertiendum, quando ægrotus habet adhuc rationis uſum, *ibid.*
Prava conſuetudo in Britannia conferendi hoc Sacramentum proxime morituris, unde defluxerit. *ibid.*
Univerſitas Bononienſis.
A quo primum inſtituta. p. 163. col. 2.
In ea utrum primum explicatæ pandectæ. *ibid.*
Juris Pontificii Mater, & Sedes. *ibid.*
Quando ei additum ſtudium facultatis Theologicæ. *ibid.*
Viri doctiſſimi ad illud fundandum Bononiam vocantur. *ibid.*
In ea Canonum collectionem Gratianus condidit. p. 164. col. 1.
S. Raymundus de Pennafort jus Canonicum per tres annos in ea docuit. *ibid.*
A Summis Pontificibus quanti æſtimata. *ibid.*
Ex fama ejuſdem celebritatis, multa Collegia excitata Bononiæ. *ibid.*
Uniades Joannes.
Beatæ Mariæ Virginis præſidio reportat maximam victoriam de Turcis. p. 209. col. 1.
Urbanus II.

Clericis indicit, ut ſingulis diebus Officium Beatæ Mariæ Virginis recitent. p. 208. col. 2.

Urbanus VIII.

Juſſit Ordines Minores conferri diebus Dominicis, ac diebus feſtis ex præcepto. p. 365. col. 1.

X

Xenodochia, & Noſocomia.

QUando, & a quo primo fuerint inſtituta in Eccleſia. p. 170. col. 2.

Sæculo XI. magis propagata, & per quem. *ibid.*

Quot reperiantur in Urbe Bononienſi. p. 171. col. 1. 2.

Deeſt in iis eſſe ſufficiens numerus Sacerdotum. *ibidem*, col. 2.

Ejus numeri augendi modus, & ratio, p. 172. col. 1.

Z

Zane Bernardus Spalatri Epiſcopus.

CUm eſſet Orator Venetus apud Julium II. contra Turcas egregie declamat, eorum indolem, moreſque deſcribit, p. 208. col. 1. 2.

Zanettus Epiſcopus.

Canonicis S. Petronii leges propoſuit. p. 326. col. 2.

I N

Sacerdotem collato illi minori ſtipendio, alia ſtipendii parte ſibi retenta. *ibid.* col. 2.
De Sacerdotibus, qui tenentur quotidie celebrare per ſe ipſos; an, & quando, & quoties poſſint a celebratione vacare. *ibid.*
De Sacerdotibus, qui tenentur celebrare quotidie, non tamen per ſe ipſos, an poſſint aliquando a celebratione vacare. *ibid.*
De Sacerdotibus, qui tenentur celebrare per ſe ipſos ratione beneficii, Capellaniæ, legati &c. an celebrando pro aliis diebus licitæ vacationis poſſint pro hujuſmodi celebratione ſtipendium accipere. *ib.*
De iiſdem Sacerdotibus, an diebus licitæ vacationis poſſint Miſſam celebrare pro aliis, quam pro Fundatoribus. *ibid.*
De novis Sacerdotibus, qui quo die primum Sacrificium offerunt in medio Altari ſe convertunt ad populum, & oblatâ munera ſuſcipiunt. *ibid.*
De Sacerdotibus, utrum poſſint duplex ſtipendium accipere, unum pro celebratione, alterum pro Miſſæ applicatione. p. 157. col. 1.
De ſtipendio Miſſæ determinato. *ibid.* col. 2.
De utenſilibus permittendis ab adminiſtratoribus iis, qui Sacrum faciunt in eorum Eccleſiis. p. 158. col. 1.
De Miſſis adventitiis, quando poſſint accipi. *ib.* col. 2.
De numero Miſſarum celebrandarum in Eccleſia, ubi eſt Altare privilegiarium. p. 159. col. 1. & *ib.* col. 2.
De Doctore, cui conferenda eſt præbenda Theologalis. p. 161. col. 1.
De interſtitiis, quibus obligantur Regulares. pag. 162. col. 1.
De remiſſione interſtitiorum, quoad Regulares ordinandos, ad quem pertineat. *ib.* col. 2.
Utrum Miſſa applicari poſſit pro iis, qui eleemoſynam poſtea oblaturi ſunt. p. 250. col. 1.
De Miſſis, quæ cantandæ quotidie decernuntur a Teſtatoribus, an requiratur Diaconus, & Subdiaconus. p. 301. col. 2.
De electione Diaconi, & Subdiaconi in celebratione Miſſæ ſolemnis tam pro vivis, quam pro Defunctis in Eccleſiis Sodalium. *ibid.* col. 1.
De Miſſa Conventuali celebranda in Cathedralibus, & Collegiatis pro Benefactoribus. p. 309. col. 2.
De Sacerdotibus exteris, & ignotis, etiam Regularibus. p. 74. col. 2.
De Poteſtate Abbatum conferendi primam Tonſuram, & Ordines minores. p. 93. col. 1.
De Poteſtate Abbatum Caſſinenſium conſecrandi Vaſa Sacra in alienis Eccleſiis. *ib.* col. 2.
De diebus Feſtis, quibus poſſunt conferri Ordines Sacri habentibus Breve diſpenſationis Apoſtolicæ ſuper *interſtitiis, vel extra tempora*. p. 305. col. 1.
De Collatione Ordinum minorum ſimul, & ſemel cum Subdiaconatu. *ibid.*
De Cœcis non admittendis ad primam tonſuram. p. 94. col. 1.
De poteſtate liberandi Regulares ab interſtitiis. pag. 58. col. 1.
Regulares ab Epiſcopo ordinandi in cujus Diœceſi ſitum eſt Monaſterium. p. 59. col. 2.
De admittendis ad Ordines titulo Beneficii. p. 66. col. 1.
An detrahenda ſint onera Miſſarum a Beneficio, vel Capellania, ad cujus titulum quis vult ad Sacros Ordines promoveri. p. 66. 67.
De conditionibus Patrimonii, ad cujus titulum quis poteſt ordinari. *ib.*
Circa eos, qui ordinari petunt partim titulo Beneficii, partim titulo Patrimonii, vel Penſionis. *ib.*
De illis bonis, quæ Clericis donantur, ut in eorum Titulum ad Sacros Ordines promoveri poſſint. *ib.* col. 2.
De ſuſpenſione incurrenda ab Ordinato titulo patrimonii fictitii. p. 68. col. 2.
De perceptione fructuum Patrimonii fictitii ab Ordinato ſub tali titulo. p. 69. col. 1.
De Ordinatis vendentibus patrimonium nulla facta mentione ſe ordinatos ad ejus titulum fuiſſe. p. 70. col. 2.
De jure, quod poteſt exerceri in bona patrimonialia ordinati pro ſponſione, vel a creditore. p. 71. col. 1.
De conditionibus requiſitis in translatione beneficii ab eo, qui fuit ordinatus in ejus titulum. *ib.* col. 2.
De Concionatore, qui utitur mimico dicendi genere. pag. 73. col. 2.
De poteſtate Epiſcoporum in Moniales, & Monaſteria Regularibus ſubjecta. p. 76. col. 1. 77. col. 1.
De tempore ab Epiſcopo præfiniendo ante viſitationem Monialium. p. 78. col. 1.
De ingreſſu Epiſcoporum in Clauſtra Monialium independentium a Priore, Abbate, & Confeſſario earumdem. *ibid.*
De facultate Epiſcoporum communicandi Moniales ſubjectas Regularibus. p. 78. col. 2.
De expoſitione Sacræ Euchariſtiæ ſine Epiſcopi facultate, & cauſa publica, non facienda. p. 83. col. 1.
De Clericis habentibus, vel non habentibus Beneficium utrum cogi poſſint, ut adſint publicis ſupplicationibus. p. 83. col. 2.
De loco, ubi debeat fieri Monialium conſecratio, & benedictio. p. 26. col. 1. 2.
De violantibus Clauſuram ad malum finem, etiam ſine prætextu licentiæ. *ibid.*
De illis, qui admittunt hujuſmodi violantes in Clauſuram. *ibid.*
Paſſo objicitur contraria conſuetudo Decretis Conciliaribus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis Clauſuram præcipientibus. *ibid.*
De illis, qui poſſunt ingredi Clauſuram occaſione conſecrationis Monialium. *ibid.*
De Parochis unius Diœceſis accitis a Parocho alterius Diœceſis, utrum poſſint audire Confeſſiones. p. 228. col. 1.
Parochi applicare debent Sacrificium Miſſæ pro populo, & quibus diebus. p. 23. col. 1. & *ibid.* col. 2.
De provocationibus poſt collatam Parochiam. p. 16. col. 1.
De reſidentia Parochorum. p. 42. 43.
Quiſnam Parochus illorum, qui carceribus detinentur. p. 92. col. 1.
De jure Parochorum præſidendi Congregationibus Confraternitatum. p. 304. col. 1.
Quis Parochus Puellarum, quæ detinentur in hoſpitio ſpuriorum. p. 93. col. 1.
De præſentia Parochi proprii in contrahendis matrimoniis. p. 90. col. 2.
De Parochis intervenientibus ad canendam Miſſam, vel dandam benedictionem in Eccleſiis Confraternitatum, an habeant jus ſibi eligendi Diaconum, & Subdiaconum p. 301. col. 2.
Utrum Benedictio, & diſtributio Candelarum ſpectet ad Parochos privative. *ibid.*
De diſcrimine functionum Parochialium, & Sacerdotalium. p. 300. col. 1.
In quonam poſita ſit ſubjectio Eccleſiarum, quæ ſitæ ſunt intra limites Parochiæ. *ibid.*
De facultate Epiſcoporum viſitandi Sacella Confraternitatum etiam poſita in Eccleſiis Regularium, in his, quæ illorum adminiſtrationem reſpiciunt. p. 294. col. 1.
Quomodo dependeant ab Ordinario Confraternitates etiam aggregatæ Archiſodalitiis, quoad earum Statuta, Regulas, Indulgentias, privilegia, & adminiſtrationem. *ibid.*
De facultatibus Sodalium exponendi in ſuo Oratorio Sacram Euchariſtiam cum licentia Epiſcopi, non autem Parochi. p. 302. col. 1.
An Sodales poſſint habere ſepulchra in ſuis Eccleſiis, & in eis tumulare cadavera. *ibid.*
An poſſint inſtituere ſupplicationes cum aſſiſtentia Parochi. p. 302. col. 2.
An retinere Sacram Euchariſtiam in ſuis pariter Eccleſiis. p. 303. col. 1.
De facultate quæſtuandi per Sodales tam intra, quam extra Eccleſias Confraternitatum. *ibid.* col. 2. & p. 304. col. 1.
De loco celebrandi Miſſas cum eleemoſynis per Sodales congeſtis. *ibid.*
De Benedictionibus, & diſtributionibus Candelarum faciendis Eccleſiis Confraternitatum. p. 301. col. 1.
De loco celebrandi Divina Officia per Canonicos. p. 310. col. 2.
De tempore celebrandi eadem Divina Officia. pag. 311. col. 1.
De tempore recitandi Matutinum in Choro. pag. 311. col. 2.
De tempore, quo Canonici verſari debent in Choro, ne tanquam abſentes notentur. *ibid.* col. 2.
De Privilegio Temporis, quo per annum Canonicis liceat abeſſe a Choro. p. 313. col. 2.

Quando

Quando abſentia a ſervitio Chori ſit permiſſa ſine Epiſcopi facultate. p. 314. col. 2.

De forma procedendi contra Canonicos, qui abſuerint ab Eccleſia ultra tres menſes. *ibid.*

De facultate Canonicorum remittendi puncta, & condonandi quotidianas diſtributiones. p. 316. col. 1.

De facultate Epiſcoporum compellendi per mulctas pecuniarias, aliaque juris remedia, Canonicos non inſervientes Eccleſiæ, nec divinis intervenientes ultra amiſſionem quotidianarum diſtributionum. p. 316. col. 1.

De rationibus, quibus Canonicis abſentibus aliquando debentur diſtributiones quotidianæ. *ibid.* p. 317. col. 1. 2.

De lucro proveniente ex punctaturis, utrum tribuendum ſit Canonicis Coadjutoribus, an coadjutis. pag. 320. col. 1.

De Canonicis, qui vel ſunt Vicarii Generales, vel Examinatores Synodales, vel Inquiſitores Sancti Officii, vel Adminiſtratores Cameræ Apoſtolicæ, vel Peregrinantes ad loca Sancta, & Religioſa, utrum percipere poſſint fructum præbendarum, & diſtributiones quotidianas. p. 320. col. 2. & 321. col. 1.

De Canonicis, qui tempore Divinorum Officiorum Capitulum celebrant, vel Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrant, aut rem Divinam faciunt, utrum & quando percipere valeant diſtributiones quotidianas. p. 321. col. 2.

De obligatione Canonicorum cantandi in Choro. p. 309. col. 2.

De facultate Capitularium ſeſe invicem ſubſtituendi in Choro. p. 310. col. 1.

De conditionibus requiſitis, ut Capitulares ſeſe invicem ſubſtituere poſſint in Choro. p. 310. col. 2.

De vacatione a Choro Canonicorum, & Manſionariorum in Collegiata S. Petronii Bononien. p. 326. col. 1.

Utrum tribuendæ ſint quotidianæ diſtributiones Canonico Theologo pro tota die, qua legit, ſi abſit a Choro. p. 318. col. 1.

Item Canonico ſuffecto ab Epiſcopo in locum Pœnitentiarii ad audiendas confeſſiones ex neceſſitate. *ibid.*

Inſuper Canonico curam animarum habenti, ſi tempore Divinorum Officiorum, munus ſuum exerceat. *ibid.* col. 2.

De facultate Epiſcoporum adhibendi pro ſuo ſervitio etiam duos Beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis, & Collegiatæ tempore Divinorum Officiorum. *ibid.*

Utrum, & quando diſtributiones quotidianæ dari debeant duobus Canonicis Epiſcopo inſervientibus tempore Divini Officii. *ibid.*

De aſſiſtentia Dignitatum, & Canonicorum Epiſcopo Pontificalia obeunti in Cathedrali. *ibid.*

De obligatione Canonicorum inſerviendi Epiſcopo in munere Subdiaconi. p. 319. col. 1.

De Canonicis Miniſtris, qui inſervire debent Epiſcopo obeunti Sacras Ordinationes, vel Pontificalia extra Cathedralem. *ibid.* col. 1. 2.

Utrum diſtributiones quotidianæ dari debeant Canonicis aſſiſtentibus Epiſcopo Pontificaliter extra Cathedralem, vel etiam privatim celebranti, vel Diœceſim viſitanti. *ibid.* col. 2. & p. 319. col. 2.

Utrum, & quando diſtributiones quotidianæ dari debeant Canonicis a Choro immunibus ratione ætatis, & ſervitii in Choro præſtiti. p. 320. col. 1.

Utrum, & quando Coadjuti teneantur Choro inſervire abſente, vel infirmo Coadjutore pro percipiendis diſtributionibus quotidianis. *ibid.*

De Canonicis Regularibus Lateranenſibus, an ſint capaces Beneficiorum. p. 261. col. 1. & *ibid.* col. 2.

De reſtauratione Templorum, utrum pertineat ad Rectores Beneficiorum quacumque dignitate præditos, etiamſi beneficia translata fuerint ad alias Eccleſias. pag. 267. col. 2.

De expenſis reparandæ Eccleſiæ aliquo caſu dirutæ, in qua ſit Capitulum cum jure nominandi Parochum, ad quem illæ pertineant. p. 268. col. 1.

De Clericis, qui Militiæ nomen dederunt, utrum contraxerint irregularitatem. p. 272. col. 2. & *ibid.* col. 1.

De facultate Epiſcoporum cogendi Parochos etiam Regulares, Canonicos, cæteroſque Confeſſarios omnes, & Sacerdotes, ut interſint Congregationi Caſuum Conſcientiæ. p. 276. col. 2.

De obligatione Clericorum vacandi ante Sacram Ordinationem per decem dies exercitiis ſpiritualibus. p. 278. col. 2.

De Cadaveribus Defunctorum ſepelliendis in Eccleſiis Regularium, utrum prius deferri debeant ad Parochiam. p. 285. col. 1.

De Vexillis, & Crucibus, quæ deferri debent in aſſociatione Cadaverum facta per plures Ordines, vel Sodalitates quæque habere debeant præeminentiam. *ibid.* col. 1.

De Regularibus, utrum cogi poſſint ad aſſocianda Cadavera in eorum Eccleſiis tumulanda. p. 286. col. 2.

De Tertiariis, quæ ſejunctim vivunt, an decreto S. Pii V. de medio ſublatæ fuerint. p. 289. col. 2.

De examine, facultatibus, & conditionibus in Regularibus pro tribuendo habitu ſui Ordinis mulieribus non collegialiter viventibus. p. 290. col. 1.

An Sacerdotes Regulares poſſint audire confeſſiones mulierum Tertii Ordinis, niſi ab Ordinario approbentur. *ibid.*

De Tertiariis viventibus in communi extra Clauſtra. p. 77. col. 2.

De Tertiariis viventibus ſejunctim in privatis ædibus. *ibid.*

De poteſtate conferendi tertium Beneficium de jurepatronatus ſuppoſita collatione duorum Beneficiorum ſimplicium, abſque facultate Sedis Apoſtolicæ. 248. col. 2.

De poteſtate conferendi tertium Beneficium tenue ſuppoſita collatione duorum non ſimplicium, non ſufficientium pro honeſta vitæ ſuſtentatione abſque facultate Sedis Apoſtolicæ. p. 249. col. 1.

De facultate retinendi abſque facultate Sedis Apoſtolicæ ſecundum Beneficium de jure patronatus, ſuppoſita retentione primi, ſive liberæ collationis, ſive de jure patronatus laicorum ſufficientis ad honeſtam vitæ ſuſtentationem. *ibid.*

De facultate retinendi tertium, & quartum Beneficium de jure patronatus Laicorum abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ ſuppoſitis duobus aliis Beneficiis, ſive liberæ collationis, ſive de jure patronatus Laicorum non ſufficientibus ad congruam ſuſtentationem. *ibid.*

De facultate retinendi unum, aut duplex Beneficium ſimplex ſimul cum pluribus legatis piis, vel Capellaniis de jure patronatus Laicorum abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ. p. 248. col. 2.

De Nepotibus Parochorum, utrum ſubrogari poſſint ad Parochiam ab Avunculis libere dimiſſam, & admitti ad examen publicum. *ibid.* col. 2.

De poteſtate Epiſcoporum cogendi Parochos, ut tot ſibi Sacerdotes adjungant, quot Parochiæ adminiſtrationi ſunt neceſſarii. p. 253. col. 1.

De aris geſtatoriis. p. 95. col. 2.

De adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ in Sacellis domeſticis. *ibid.* col. 1.

De Cauſis Civilibus ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus in prima inſtantia in Curia non introducendis. p. 111. col. 1.

De facultate docendi juris civilis per Clericos ſæculares. p. 123. col. 2.

De ſponſalibus dilatis ratione profectionis, & abſentiæ alterius conjugum. p. 131. col. 2.

De ſponſalibus de futuro per carnalem copulam ſubſecutam. *ibid.*

De validitate ſponſalium initorum abſente Parocho, & ſine teſtibus, p. 132. col. 2.

De Judicibus, Medicis, Profeſſoribus, Servis &c. contrahentibus matrimonia in exteris Civitatibus. p. 92. col. 1.

De publicis pœnitentiis ſponſis imponendis, ſi coirent ante matrimonium de præſenti. p. 134. col. 1.

De ſponſo ſtuprante ſponſam ante matrimonium de præſenti, utrum poſſit puniri pœna ſtupratoribus debita. *ibid.*

De Matrimonio per verba de præſenti abſente Parocho, præſentibus tamen Teſtibus, & Notario, utrum ſaltem tranſeat in ſponſalia de futuro. p. 135. col. 1. 2.

De matrimoniis eorum, qui domicilium ſuum minime relinquentes ex propria Civitate ſe transferunt in aliam, ibique matrimonium ineunt, quin in eo loco quaſi domicilium ſibi comparaverint. p. 91. col. 1.

De illorum matrimoniis, qui ſe transferunt in aliam Civitatem ad evitandas altercationes cum Parentibus. *ibid.* col. 2.

De obligatione ſumendi Sacram Euchariſtiam in propria Parochia a quolibet Fideli tempore Paſchali. pag. 96. col. 2.

De facultate implendi Paſchale præceptum in Eccle-

ſiis

Digitized by Google

ſiis Regulararium pro illis, qui ipſis inſerviunt. p. 153. col. 1.
De Eccleſia, & tempore benedicendi, & conſecrandi Fontem Baptiſmalem, & quibus præſentibus. p. 2. col. 2.
De petitionibus, quæ ſcriptæ competitoribus tradendæ ſunt cum ſit examen pro collatione alicujus Eccleſiæ. pag. 16. col. 1.
De collatione Baptiſmatis infantibus, qui inveniuntur expoſiti in publicis viis. p. 18. col. 2.
De Parochia, quam ſine fœminæ, ſive mares adire debent, ut erudiantur in Doctrina Chriſtiana. pag. 19 col. 2.
De obligatione Clericorum tam minorum, quam majorum Ordinum, qui conducuntur ad officium Ludi Magiſtri utrum teneantur, & obligari poſſint ad erudiendos pueros in Doctrina Chriſtiana. *ibid.* col. 2.

FINIS.

ANT 1.316.332

Digitized by Google

Digitized by Google